Bundel van de Gemeenteraad van 17 juni 2021

1 Opening

2 Vaststellen agenda

3 Actuele moties

Dit agendapunt wordt als laatste behandeld

4 Benoemen drie plaatsvervangend voorzitters raadscommissie

Presidium
Status: A

De raad besluit:
1\. Tot het benoemen van Mohammed Saiah\, Marcel Vonk en Eva Oosters als plaatsvervangend voorzitter raadscommissie als bedoeld in artikel 7 lid 1 sub b van de Verordening op de raadscommissies 2020\.

- Dossier 1954 voorblad
- Concept-raadsbesluit 3 plv voorzitters raadscommissie.docx
- Raadsbesluit Benoemen drie plaatsvervangend voorzitters raadscommissie.pdf

5 Raadsvoorstel Zienswijze VRU voorlopige jaarstukken 2020

Burgemeester
Status: A

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:
1\. De bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze van de raad\, waarin wordt ingestemd met de voorlopige jaarstukken 2020\, het resultaatbestemmingsvoorstel van de VRU en met het instellen van een reserve fonds OMS \(Openbaar Meldsysteem\)\.

- Dossier 1858 voorblad
- Raadsvoorstel Zienswijze voorlopige jaarstukken 2020 VRU.docx
- Zienswijzebrief Voorlopige jaarstukken 2020 VRU.docx
- Aanbiedingsbrief VRU aan deelnemende gemeenten inzake zienswijze diverse financiële stukken.pdf
- Voorlopige jaarstukken 2020.pdf
- Infographic VRU jaaroverzicht 2020.pdf
- Kadernota 2022 VRU.pdf
- Raadsbesluit Zienswijze VRU voorlopige jaarstukken 2020.pdf

6 Raadsvoorstel Zienswijze VRU ontwerpbegroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021

Burgemeester
Status: B

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:
1\. De bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze van de raad\, waarin wordt ingestemd met de ontwerpbegroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021 van de Veiligheidsregio Utrecht \(VRU\) en er op wordt aangedrongen dat de VRU de kostenstijging van het FLO \(Functioneel Leeftijdsontslag\) binnen de eigen begroting opvangt\.

- Dossier 1857 voorblad
- Raadsvoorstel Zienswijze ontwerpbegroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021 VRU.docx
- Zienswijzebrief Ontwerpbegroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021 VRU (juni 2021).docx
- Brief aan deelnemende gemeenten inz zienswijze diverse financiële stukken april 2021 (003).pdf
- Ontwerpbegroting 2022, geactualiseerde begroting 2021.pdf
- Nota zienswijzen kadernota 2022.pdf
- Kadernota 2022 VRU.pdf
- STREKT TER VERVANGING Zienswijze ontwerpbegroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021 VRU.pdf
- Raadsbesluit Zienswijze VRU ontwerpbegroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021.pdf

7 Aanbieding Initiatiefvoorstel Utrechtse Wooncooperaties

Floor de Koning (GroenLinks) en Jan Wijmenga (CU), zullen hierbij het Initiatiefvoorstel Utrechtse Wooncooperaties aanbieden en toelichten.

Dossier 1956 voorblad

Initiatiefvoorstel Utrechtse Wooncooperaties def.docx

20210527 Actieplan Wooncooperaties Utrecht DEF.pdf

8 Debat bevindingen van de Tijdelijke Commissie Uitvoeringsorganisaties (TCU) in het rapport 'Klem tussen balie en beleid'.

Status: B
Indicatieve tijd: 30 min

De menselijke maat in het systeem van de overheid is een thema dat het laatste jaar hoog op de agenda staat, zowel landelijk als lokaal. Op alle plaatsen waar mensen geregeld contact hebben met de overheid is het voor alle betrokkenen (inwoners én professionals) zoeken naar de menselijkheid in het systeem: naar echt contact, naar maatwerk, het voorkomen van hokjes, potjes en het kastje naar de muur. Hierbij speelt het beleidskader waarmee gewerkt wordt een belangrijke rol in het richting geven en mogelijk maken van dit maatwerk. De menselijk maat en de kloof tussen 'beleid en balie' is ook in de Utrechtse politiek en samenleving een thema dat nadrukkelijk de aandacht heeft en waar we samen scherp op willen zijn. De gemeente Utrecht is een lerende organisatie en dat geldt daarmee uiteraard ook voor de raad en het college. Lokale vertaling van die aanbevelingen voor 'het loket' de Utrechtse politiek (gemeenteraad en college) zijn daarmee wezenlijk in het kader van onze ambitie op de menselijke maat.

De partijen D66, CU, DENK, PVV, PvdD, S&S en CDA gaan graag in gesprek over de wijze waarop we in Utrecht kunnen leren van de bevindingen van de Tijdelijke Commissie Uitvoeringsorganisaties (TCU) in het rapport 'Klem tussen balie en beleid'.
Hierbij is de insteek om, analoog aan het onderzoek van de TCU, te onderzoeken hoe het staat met de Utrechtse menselijke maat, de wereld tussen 'beleid en balie' en het (kunnen) vertrouwen op en in de lokale overheid.
Dit vanuit een lerende houding van de raad en met de intentie tot concrete aanbevelingen te komen voor de nieuwe gemeenteraad welke aantreedt in maart 2022.

9 Raadsvoorstel Pilot en structurele aanpak prikkelarme opvang

Wethouder Van Ooijen
Status: B
Indicatieve tijd: 15 min

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:
1\. Een structurele aanpak te ontwikkelen voor stelseloverstijgende\, prikkelarme opvangvoorzieningen in de regio U16\.
2\. Een pilot uit te voeren met maximaal 25 prikkelarme opvangplekken op tijdelijke locaties\, en hierbij locaties die mogelijk op korte termijn geschikt zijn\, betrekken\.
3\. De pilot zo mogelijk onder te brengen in het living lab Eerst een \(t\)huis\.

Dossier 1746 voorblad

Raadsvoorstel Pilot en structurele aanpak prikkelarme opvang (juni 2021).docx

Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf

STREKT TER VERVANGING Raadsvoorstel Pilot en structurele aanpak prikkelarme opvang (na M&S).pdf

Raadsbesluit Pilot en structurele aanpak prikkelarme opvang.pdf

10 Raadsvoorstel Verordening burgeragendering en burgerinitiatief en wijzigingsbesluit Mandaatregeling

Presidium
Status: B
Indicatieve tijd: 15 min

Het presidium stelt de raad voor te besluiten:
1\. De Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht vast te stellen\.
2\. De Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht over 2 jaar te evalueren in brede zin: dienen de instrumenten behouden te blijven of niet? En zo ja\, in welke vorm en voorzien van welke procedures?
3\. Het Besluit tot wijziging van de "Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht" vast te stellen\.

Dossier 1908 voorblad

Raadsvoorstel Verordening burgeragendering en burgerinitiatief en wijzigingsbesluit Mandaatregeling (juni 2021).docx

Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht (na amendement).docx

Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht - DROP.docx

Huidige Verordening op de Burgeragendering en het Burgerinitiatief gemeente Utrecht 2018.pdf

STVV Raadsvoorstel Verordening burgeragendering en burgerinitiatief (Na M&S)

Besluit tot wijziging Mandaatregeling Verordening burgeragendering en burgerinitiatief - DROP.docx

Raadsbesluit Verordening burgeragendering en burgerinitiatief en wijzigingsbesluit Mandaatregeling.pdf

11 Raadsvoorstel Utrechtse sportagenda

Wethouder Van Ooijen
Status: B
Indicatieve tijd: 60 min

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:
1\. De volgende ambitie\, thema's en spelprincipes uit de Utrechtse sportagenda vast te stellen als kader voor het sportbeleid:
a) ambitie: het werken aan een optimale sportinfrastructuur die iedereen die dat wil uitnodigt om te sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl;
b) thema's:
1) Voldoende ruimte voor sport in een groeiende stad, zowel door uitbreiding van de huidige capaciteit als door optimaal gebruik van beschikbare ruimte;
2) Een beweegvriendelijke openbare ruimte die uitnodigt om te sporten en te bewegen;
3) Het optimaal benutten van de maatschappelijke waarde van sport door van sport een vanzelfsprekend onderdeel van het netwerk van sociale en maatschappelijke organisaties in de wijk te maken;
4) Een divers en vitaal netwerk van sportaanbieders, dat bijdraagt aan inclusief sporten en bewegen en investeert in een positieve sportcultuur;
5) Iedere Utrechter in staat te stellen op zijn/haar eigen niveau talent te ontdekken en ontwikkelen;
c) spelprincipes als uitgangspunt om in de komende jaren betekenisvol te kunnen sturen op het sportbeleid:
1) We spelen slim samen
2) Iedereen doet mee
3) We benutten de kansen die vernieuwing biedt
4) We maken plezier
2\. De Sportnota 2017\-2020 'Utrecht Gezond en Sportief' te verlengen tot tenminste 1 januari 2023\.

Dossier 1590 voorblad

Raadsvoorstel Utrechtse Sportagenda (juni 2021).docx

Utrechtse Sportagenda (juni 2021).pdf

Advies SportUtrecht over sportagenda.pdf

STREKT TER VERVANGING Raadsvoorstel Utrechtse Sportagenda (na M&S).pdf

STREKT TER VERVANGING Utrechtse Sportagenda (na M&S).pdf

Raadsbesluit Utrechtse sportagenda.pdf

11.1 Memo gemeenteraad over Toezeggingen over evenementen bij raadsvoorstel Utrechtse sportagenda

Dossier 1967 voorblad

Raadsmemo over Toezegging over evenementen bij raadsvoorstel Utrechtse sportagenda.pdf

12 Raadsvoorstel Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord

Wethouder Verschuure
Status: B
Indicatieve tijd: 45 min

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:
1\. Het Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord vast te stellen\, dat de ontwikkeling mogelijk maakt naar een gemengd hoogstedelijk gebied van maximaal 1.200 woningen en aanvullende functies

Dossier 1726 voorblad

Raadsvoorstel Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord.docx

Stedenbouwkundig Plan Hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord.pdf

Voortgangsbrief consortium KEES 20210301.pdf

12.1 Raadsbrief Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord

Dossier 1946 voorblad

Raadsbrief Stedenbouwkundig Plan Hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord.pdf

13 Raadsvoorstel Toekomst parkeergarage Springweg

Wethouder Diepeveen
Status: B
Indicatieve tijd: 60 min

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:
1\. Akkoord te gaan met de volgende afspraken\, zoals geformuleerd in het document “Toekomst van parkeergarage Springweg\, dd\. 28 oktober ‘20”:
vanaf 15 mei 2022 wordt de parkeergarage voor een periode van 2 jaar door Klépierre geëxploiteerd;
aansluitend wordt de parkeergarage 4 jaar door de gemeente Utrecht in eigen beheer in exploitatie genomen;
daarna wordt de garage na mei 2028 z.s.m. gesloopt;
verder krijgt de gemeente langdurig een faciliteit om 250 bewonersabonnementen uit te geven in garages van HC, waarvan 100 in parkeergarage Springweg tot aan de sloop in 2028.”
2\. Het toekomstig exploitatieresultaat van de parkeergarage Springweg te koppelen aan het parkeervrij maken van de Oudegracht en het Janskerkhof conform nader door het college uit te werken voorstellen\, in te dienen bij de Voorjaarsnota\.

Dossier 939 voorblad

Raadsvoorstel Toekomst van parkeergarage Springweg (mei 2021).docx

Raadsbrief Ruimtelijke ontwikkelingen Strosteeg.docx

Indicatieve hoofdlijnenplanning Visie Strosteeg.pdf

Toekomst parkeergarage Springweg H1 t/m H7.pdf

RH-DHV Nut en noodzaak parkeergarage Springweg.pdf

Eindrapport Economische Impactanalyse Springweggarage Utrecht.pdf

Raadsbrief Uitkomsten onderzoeken en extra scenario’s parkeergarage Springweg.docx

JWG - Transformatie Parkeergarage Springweg dd. 25 april '21.pdf

RH-DHV Memo uitwerking gefaseerd parkeervrij maken wervengebied Utrecht dd. 26 april '21.pdf

STVV Raadsvoorstel Toekomst van parkeergarage Springweg (na S&R).pdf

Raadsbesluit Toekomst parkeergarage Springweg.pdf

13.1 Raadsbrief Toekomst garage Springweg

Dossier 1716 voorblad

Raadsbrief Toekomst garage Springweg (17 maart 2021).pdf

Bijlage 2 Memo RHDHV over parkeervrij maken wervengebied.pdf

Bijlage 3 Overzicht parkeergarages binnenstad met wachtlijsten.pdf

Bijlage 4 Autobezit binnenstad.pdf

Bijlage 7 Beantwoording technische vragen VVD inz toekomst garage Springweg (openbaar deel).pdf

Bijlage 8 Beantwoording technische vragen PvdD inz toekomst garage Springweg (openbaar deel).pdf

VERVALLEN Raadsbrief Toekomst garage Springweg.pdf

13.2 Beantwoording SV 2021, nr. 17 - Oog voor de impact van Bouwplan 18-36 Strosteeg op Haverstraat

Dossier 1719 voorblad

Beantwoording SV 2021 nr 17 over Oog voor impact Bouwplan 18 36 Strosteeg op Haverstraat.pdf

14 Regeling risicovolle projecten

Wethouder Klein
Status: B
Indicatieve tijd: 30 min

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:
1\. De Regeling risicovolle projecten vast te stellen\, waarmee de kaderstelling en de informatievoorziening aan de gemeenteraad over de meest risicovolle projecten van de gemeente wordt gestructureerd\.
2\. De projecten Restauratie Domtoren\, Overvecht Noord Aardgasvrij\, Programma wervengebied\, Noordelijke Randweg Utrecht\, Berlijnplein en Merwedekanaalzone \(deelgebied 5\) onder het regime van de Regeling te brengen\.
3\. Het besluit tot wijziging van de Financiële verordening gemeente Utrecht vast te stellen en daarmee de Regeling risicovolle projecten in de verordening te verankeren\.

Dossier 1764 voorblad

Raadsvoorstel Regeling Risicovolle Projecten (juni 2021).docx

Regeling risicovolle projecten gemeente Utrecht (juni 2021).docx

Besluit wijziging Financiële verordening - DROP.docx

Afwegingskader IJking en herijking.docx

Handleiding projectbeheersing.pdf

Rapport Twynstragudde Quickscan VRP en handleiding PB.pdf

STREKT TER VERVANGING Raadsvoorstel Regeling Risicovolle Projecten (na M&S).pdf

STREKT TER VERVANGING Regeling risicovolle projecten gemeente Utrecht (na M&S).pdf

Raadsbesluit Regeling risicovolle projecten; afwegingskader voor ijking van projecten.pdf

14.1 Rekenkamerbrief Regeling Risicovolle Projecten

20210511 Rekenkamerbrief Regeling Risicovolle Projecten.pdf

14.2 Annotatie en brief Adviescommissie Controle en Financiën

Annotatie Raadsvoorstel Risicovolle Projecten 18-05-2021.docx

11052021 Brief Adviescommissie RRP Final.docx

Adviescommissie CF 29-04-2021.docx

14.3 Adviezen Raadsorganen concept Regeling Risicovolle Projecten (RRP)

Adviesbrief adviescommissie Controle en Financiën RRP.pdf

Brief advies raadswerkgroep RRP.pdf

Rekenkamerbrief Consultatie op RRP - zaaknr..pdf

14.4 Voorzet concept-verordening complexe projecten

Aanbiedingsbrief conceptverordening complexe projecten gemeente Utrecht.pdf

Concept-verordening complexe projecten.pdf

14.5 Raadsbrief Regeling risicovolle projecten

Dossier 1945 voorblad

Raadsbrief Regeling risicovolle projecten.pdf

Gemeenteraad

Dossiernummer	1954
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	4
Omschrijving	Benoemen drie plaatsvervangend voorzitters raadscommissie
ID	2110
Behandelend ambtenaar	
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	
Beleidsveld	
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Gemeenteraad	17 juni 2021

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Raadsbesluit

Benoemen drie plaatsvervangend voorzitters raadscommissie

Beleidsveld	Bestuurlijke Zaken
Organisatieonderdeel	Raadsorganen
Opsteller	Presidium
Zaaknummer	8953393
Jaargang en nummer	
Vergaderdatum Raad	17 juni 2021
Geheim	Nee

De raad besluit:

1. Tot het benoemen van Mohammed Saiah, Marcel Vonk en Eva Oosters als plaatsvervangend voorzitter raadscommissie als bedoeld in artikel 7 lid 1 sub b van de Verordening op de raadscommissies 2020.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op 17 juni 2021.

De griffier,	De voorzitter,
Merel van Hall	Sharon A.M. Dijksma

Gemeente Utrecht

Raadsbesluit

Benoemen drie plaatsvervangend voorzitters raadscommissie

Beleidsveld	Bestuurlijke Zaken
Organisatieonderdeel	Raadsorganen
Opsteller	Presidium
Zaaknummer	8953393
Jaargang en nummer	2021, nr. 59
Vergaderdatum Raad	17 juni 2021
Geheim	Nee

De raad besluit:

1. Tot het benoemen van Mohammed Saiah, Marcel Vonk en Eva Oosters als plaatsvervangend voorzitter raadscommissie als bedoeld in artikel 7 lid 1 sub b van de Verordening op de raadscommissies 2020.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op 17 juni 2021.

De griffier,

Merel van Hall

De voorzitter,

Sharon A.M. Dijksma

Gemeenteraad

Dossiernummer	1858
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	5
Omschrijving	Raadsvoorstel Zienswijze VRU voorlopige jaarstukken 2020
ID	1912
Behandelend ambtenaar	Angelique Vaars
Telefoon	14030
E-mail	angelique.vaars@utrecht.nl
Datum collegebesluit	18 mei 2021
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Veiligheid
Portefeuillehouder	Burgemeester Dijksma
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid
Referendabel	Nee
Reden niet referendabel	Sub i: Raadsvoorstel over stukken van een gemeenschappelijke regeling.
Raadsadviseur (lijst)	Jochim Schueler/Welzijn, Maatschappelijke ondersteuning, Asiel en integratie/06-42238564

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Mens en Samenleving	10 juni 2021
Gemeenteraad	**17 juni 2021**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Zienswijze voorlopige jaarstukken 2020 Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid
Organisatieonderdeel	Openbare Orde en Veiligheid
Opsteller	Angelique Vaars
Kenmerk	8804917
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze van de raad, waarin wordt ingestemd met de voorlopige jaarstukken 2020, het resultaatbestemmingsvoorstel van de VRU en met het instellen van een reserve fonds OMS (Openbaar Meldsysteem).

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting
In de bijgaande brief geeft de raad een positieve zienswijze af op de jaarstukken 2020 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) alsmede op de bestemming van het positief rekeningresultaat van 2,1, miljoen euro.

Context
Aanleiding
Per brief van 15 april 2021 heeft het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) de voorlopige jaarstukken 2020 van de VRU aan de raad aangeboden. De raad wordt gevraagd om uiterlijk op 11juni 2021 een zienswijze in te dienen op deze jaarstukken, waaronder het resultaatsbestemmingsvoorstel 2020. Gezien de doorlooptijden van het besluitvormingstraject rondom het meireces lukt het helaas niet binnen de gevraagde datum te reageren. De VRU zal op 11 juni de conceptzienswijze ontvangen en geïnformeerd worden over de uitkomsten van de commissiebehandeling die op 10 juni 2021 is gepland.

Juridische context
Gemeente Utrecht vormt onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Utrecht. De betrokken gemeenteraden worden conform deze gemeenschappelijke regeling in de gelegenheid gesteld een zienswijze over de Jaarrekening te geven.

Beoogd effect
De zienswijze zal worden betrokken bij het opstellen van de definitieve jaarstukken 2020, die op 5 juli 2021 in de vergadering van het algemeen bestuur van de VRU ter vaststelling voorliggen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
De raad heeft een zienswijze gegeven op de Kadernota 2022 (21 januari 2021, agendapunt 12).

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze van de raad, waarin wordt ingestemd met de voorlopige jaarstukken 2020, het resultaatbestemmingsvoorstel van de VRU en het instellen van een reserve fonds OMS (Openbaar Meldsysteem).
Argumenten	
1.1	Dit is in lijn met de zienswijze op de Kadernota 2022 waarin verzocht is om een tijdelijke OMS reserve te vormen.
	De raad heeft in de zienswijze op de Kadernota 2022 aangegeven het initiatief om een OMS(Openbaar Meld Systeem)-fonds in te stellen te steunen op voorwaarde dat het gaat om een tijdelijke reserve die niet hoger mag zijn dan de gederfde inkomsten in de desbetreffende periode. Conform de zienswijze heeft de VRU de bestemmingsreserve Hervorming OMS-stelsel ingesteld ter hoogte van 2,1 miljoen euro. De VRU stelt voor om het positieve rekening resultaat van 2,1 miljoen euro over 2020 te storten in deze bestemmingsreserve.

Financiën
Het financiële rekeningresultaat over 2020 bedraagt 2,1 miljoen euro. Het resultaat is grotendeels incidenteel van aard. Conform het bij de kadernota 2022 genoemde voornemen, is voorgesteld om het positieve rekeningresultaat in te zetten voor het instellen van het OMS-fonds (2,1 miljoen). Het instellen van het OMS-fonds voorkomt een stijging van de gemeentelijke bijdrage als gevolg van het wegvallen van de OMS-opbrengsten in deze beleidsperiode 2022 en 2023.

In 2021 wordt een landelijke voorziening voor de ontvangst van meldingen van brandmeldinstallaties operationeel. Dit als onderdeel van het project Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) waarbinnen het beheer van de meldkamer wettelijk aan de politie is overgedragen. Deze voorziening

gaat de huidige regionale werkwijze voor de ontvangst van brandmeldingen via het openbaar meldsysteem vervangen.

Vervolg
Nadat alle gemeenteraden van de deelnemende VRU-gemeenten eventuele zienswijzen hebben gegeven worden deze bij de definitieve jaarstukken 2020 gevoegd.
De jaarstukken liggen volgens planning op 5 juli 2020 ter vaststelling aan het algemeen bestuur van de VRU voor.

Participatie
Over dit voorstel heeft geen participatie plaatsgevonden.

Communicatie
Naast het verzenden van de zienswijzebrief is geen aanvullende communicatie voorzien.

Niet-Referendabel
Op dit raadsbesluit is de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht niet van toepassing omdat het een raadsbesluit betreft over stukken van een gemeenschappelijke regeling (artikel 3 lid 2 onder i Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht).

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming:
- Zienswijzebrief Jaarstukken 2020

Bijlagen informatief:
- Aanbiedingsbrief uitnodiging zienswijze diverse financiële stukken
- Voorlopige jaarstukken 2020 VRU
- Infographic VRU jaaroverzicht 2020
- Kadernota VRU 2022

Gemeenteraad
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSIE VOOR BESLUITVORMING

Veiligheidsregio Utrecht
t.a.v. de heer B. van 't Hoog
Archimedeslaan 6
3584 BA UTRECHT

Behandeld door	C.E.J.M. Vaars	**Datum**	<volgt>
Doorkiesnummer	14030	**Ons zaaknummer**	8804917
E-mail	angelique.vaars@utrecht.nl	**Onderwerp**	Zienswijze voorlopige jaarstukken 2020 VRU
Bijlage(n)	-		
Uw kenmerk	21.000807	**Verzonden**	
Uw brief van	15 april 2021	Bij antwoord datum, zaaknummer en onderwerp vermelden	

Geachte heer Van 't Hoog,

Per brief van 15 april 2020 heeft de secretaris van het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) de voorlopige jaarstukken 2020 van de VRU aan ons aangeboden. Daarbij zijn wij in de gelegenheid gesteld om uiterlijk op 11 juni 2021 een zienswijze bij u in te dienen op de voorlopige jaarstukken 2020, waaronder het voorstel voor de resultaatbestemming 2020. In deze brief is onze zienswijze verwoord. Gezien de doorlooptijden van ons besluitvormingstraject rondom het meireces lukt het ons helaas niet binnen de door u gevraagde datum te reageren.

Wij waarderen dat u met de programmaverantwoording inzichtelijk maakt wat de VRU het afgelopen jaar heeft gedaan, welke uitdagingen er in het uitzonderlijke jaar 2020 waren vanwege de ontwikkelingen omtrent COVID-19 en hoe de VRU zich daarvoor heeft ingezet.

Wij kunnen instemmen met het de voorlopige jaarstukken 20202en het voorstel voor de resultaatbestemming 2020. Deze sluit aan bij de eerdere zienswijzen waarin wij hebben aangegeven u te steunen in maatregelen in de begroting van de VRU, waarmee verhogingen van de gemeentelijke bijdrage op langere termijn worden voorkomen of waardoor deze meer geleidelijk zijn.

In dit geval doet u dat door een OMS (Openbaar Meld Systeem) fonds in te stellen, overeenkomstig onze zienswijze op de Kadernota 2022, onder voorwaarde dat het gaat om een tijdelijke reserve die niet hoger mag zijn dan de gederfde inkomsten in de desbetreffende periode. In uw resultaatbestemming geeft u aan het positieve resultaat van 2,1 miljoen euro over 2020 te willen storten in een tijdelijke bestemmingsreserve overeenkomstig het bovenstaande. Wij kunnen daar mee instemmen.

Hoogachtend,
Gemeenteraad van Utrecht,

de griffier,
Merel van Hall

de voorzitter,
Sharon A.M. Dijksma

Datum
15 april 2021

Aan de gemeenteraden van de deelnemende VRU-gemeenten
Ter attentie van de voorzitter, en
Aan de colleges van burgemeesters en wethouders

contactpersoon
B. van 't Hoog
Concerncontroller

Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht

088 878 1000
accountmanagement@vru.nl

Ons kenmerk
21.0000807

Uw kenmerk
-

Bijlagen
4

Onderwerp
Uitnodiging zienswijze diverse financiële stukken

Geachte raad,

Op 29 maart jl. heeft het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) ingestemd met de voorlopige jaarstukken 2020 en de ontwerpbegroting 2022/geactualiseerde begroting 2021. Conform geldende procedure van de gemeenschappelijke regeling nodigen wij de gemeenteraden uit hierop hun zienswijze te geven.

In deze brief vindt u een toelichting op de belangrijkste onderwerpen uit de genoemde stukken, waarmee we u een samenhangend overzicht willen geven van zowel de verantwoording over het afgelopen jaar als de ontwikkelingen die van invloed zijn op de begroting van 2021 en 2022.

1. Voorlopige jaarstukken 2020

Zoals u kunt lezen in het voorwoord van de jaarstukken kijken we terug op een bewogen en bijzonder jaar dat vooral in het teken stond van de coronacrisis. In het eerste kwartaal van 2020 heeft de verspreiding van COVID-19 zich in Nederland gemanifesteerd. De veiligheidsregio heeft het afgelopen jaar, samen met alle 26 gemeenten, een belangrijke bijdrage geleverd aan de coördinatie van de crisisbeheersing. Sinds 12 maart 2020 is de regionale crisisorganisatie actief en sindsdien zijn in samenwerking met onze partners grote inspanningen geleverd voor het bestrijden van de coronacrisis.

Voor de VRU hebben de ontwikkelingen rond COVID-19 ook organisatorische consequenties gehad. Naast directe inzet van VRU-medewerkers bij de crisisbeheersing, is een bijdrage geleverd aan landelijke voorzieningen en heeft de VRU maatregelen getroffen om te zorgen voor de veiligheid van onze medewerkers (beschermingsmiddelen en handelingsprotocollen) en het borgen continuïteit van de hulpverlening en de bedrijfsvoering. Hierdoor is naast de inzet voor de coronacrisis ook de reguliere taakuitvoering binnen de mogelijkheden van de beperkingen voortgezet en zijn ook weer stappen gezet ten aanzien van de strategische doelstellingen uit het beleidsplan.

Net als bij andere bedrijven was de VRU gedwongen om veel werk vanuit huis en online uit te voeren. De organisatie heeft flexibiliteit en creativiteit getoond door bijvoorbeeld digitale middelen te ontwikkelen voor het vergroten van het risicobewustzijn, online huisbezoeken en webinars. Het thuiswerken heeft impact gehad op het werk, maar we kijken positief terug naar de wijze waarop dit in 2020 heeft gefunctioneerd. Veel van onze collega's konden niet thuiswerken, omdat het veiligheidswerk in de samenleving plaatsvindt. Denk hierbij aan alle brandweermensen, piketfunctionarissen en medewerkers in de COVID-19 crisisorganisatie. Het ter plaatse moeten gaan in de wetenschap dat het besmettingsrisico hoog kan zijn, vraagt om respect.

Veiligheidsregio Utrecht
Postbus 3154
3502 GD Utrecht
088 878 1000
info@vru.nl
www.vru.nl
brandweer.nl/utrecht
veiligheidsregioutrecht
@vrutrecht
@vrubrandweer

Iban
NL18 BNGH 0285 1331 79

kvk
51817330

We hebben in 2020 niet alles kunnen realiseren dat door ons gepland was, maar ook veel wel. De voorliggende jaarstukken bevatten de financiële verantwoording over 2020. Daarnaast wordt per programma inzicht gegeven in de geleverde prestaties. De gegevens van de jaarstukken 2020 zijn samengevat in de bijgevoegde infographic.

Financieel resultaat 2020 en resultaatbestemming

Wij sluiten 2020 af met een positief resultaat van € 2,1 miljoen. Dit is ongeveer 2,2% van de begroting. Dit positieve resultaat is vooral incidenteel van aard. In het jaarverslag is in paragraaf 1.1 een beknopte toelichting op het rekeningresultaat opgenomen.

Het algemeen bestuur van de VRU heeft besloten om het positieve rekeningresultaat vrijwel geheel in te zetten voor het instellen van het OMS-fonds. Een bedrag van € 2,1 miljoen van het positieve rekeningresultaat wordt in een OMS-fonds gestort. Op die manier wordt een stijging van de gemeentelijke bijdrage voor dit onderwerp in deze beleidsperiode (tot en met 2023) voorkomen. Het resterende deel van het positieve rekeningresultaat wordt, conform de bestuurlijk vastgestelde spelregels, gestort in de ontwikkel- en egalisatiereserve. De inzet van de middelen uit deze reserve is verwerkt in voorliggende ontwerpbegroting.

Tabel 1: voorstel bestemming rekeningresultaat 2020

Bedragen x € 1.000	
Voorstel resultaatbestemming 2020	**Bedrag**
Storting OMS-fonds	2.104
Storting ontwikkel- en egalisatiereserve	25
Totaal	**2.129**

2. Ontwerpbegroting 2022 / geactualiseerde begroting 2021

Hoofdlijnen geactualiseerde begroting 2021

De geactualiseerde begroting 2021 is gebaseerd op de begroting 2021 die op 6 juli 2020 is vastgesteld door het algemeen bestuur. Naast de reguliere bijstelling van de loon- en prijsaanpassing (die overeenkomt met de loon- en prijsontwikkeling van het gemeentefonds) wordt een aantal voordelen doorberekend in de gemeentelijke bijdrage. Per saldo daalt de bijdrage voor het gemeentelijke basistakenpakket daardoor met € 57K ten opzichte van de begroting 2021.

Hoofdlijnen ontwerpbegroting 2022

De ontwerpbegroting 2022 is gebaseerd op de geactualiseerde begroting 2021 en de in de kadernota 2022 opgenomen mutaties. De mutaties zijn niet gewijzigd ten opzichte van de kadernota 2022, met uitzondering van de mutatie ten aanzien van de ademluchtbescherming (AB) werkplaatsen. Voor dit onderwerp stijgt de bijdrage met € 32K minder dan in de kadernota 2022 was voorzien.

U bent in de gelegenheid gesteld om uw zienswijze te geven op de kadernota 2022. De nota zienswijzen kadernota 2022 is bijgevoegd als bijlage. Voorafgaand aan de vaststelling van de ontwerpbegroting zijn de zienswijzen besproken in het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur heeft besloten om de voorstellen uit de kadernota met inachtneming van een aantal opmerkingen ongewijzigd te verwerken in de voorliggende ontwerpbegroting.

In de zienswijzen op de kadernota 2022 is aandacht gevraagd voor de financiële positie van de gemeenten. Door een aantal gemeenten is gevraagd om het wegvallen van de OMS-opbrengsten

structureel op te vangen binnen de begroting van de VRU door nieuwe bezuinigingen door te voeren. Eventuele bezuinigingen van deze omvang vragen om fundamentele keuzes in de taakuitvoering. Het OMS-fonds zorgt ervoor dat een stijging van de bijdrage voor dit onderwerp tot en met 2023 wordt voorkomen en maakt het daarmee mogelijk om de bestuurlijke keuzes ten aanzien van de taakuitvoering te overwegen in het perspectief van de nieuwe beleidsperiode (2024-2027). Naast het instellen van het OMS-fonds wordt in de voorliggende stukken ook op andere manieren rekening gehouden met de financiële situatie van gemeenten. Zo worden – naast de reguliere en noodzakelijke stijgingen door voornamelijk loon- en prijsaanpassingen – in totaal voor € 0,5 miljoen aan financiële voordelen en besparingen doorberekend in de gemeentelijke bijdrage. Daarnaast is een incidentele stijging van € 0,2 miljoen in 2021 en 2022 voorkomen door de kosten voor het tijdelijk behouden van het redvoertuig in Vianen binnen de begroting te dekken.

3. Zienswijze

Wij nodigen u uit om uw zienswijzen te formuleren op de voorlopige jaarstukken 2020 (inclusief resultaatbestemming) en de ontwerpbegroting 2022/geactualiseerde begroting 2021. Wij verzoeken u om uw zienswijze uiterlijk 11 juni 2021 aan het bestuur van de VRU kenbaar te maken, ter attentie van de concerncontroller, de heer Van 't Hoog.
De zienswijzen worden betrokken bij het opstellen van de definitieve jaarstukken 2020 en begroting 2022/geactualiseerde begroting 2021, die 5 juli 2021 in de vergadering van het algemeen bestuur ter vaststelling voorliggen.

Afsluitend

Zoals vorig jaar zomer aangekondigd neem ik binnenkort, na een periode van 8,5 jaar, afscheid als algemeen directeur-secretaris van de VRU. Met gepaste trots en grote dank kijk ik terug op de resultaten die we met elkaar hebben bereikt. Mijn doelstelling was de VRU een veiligheidsorganisatie van en voor alle gemeenten, ongeacht hun omvang, te laten zijn. Een veiligheidsregio die aansluit op de specifieke veiligheidsbehoeften van de gemeenten, in het besef dat eenieder in de samenleving in gelijke mate onze professionele hulp toekomt. Wij hebben de organisatie steeds verder verbeterd en het traject van regionalisering in nagenoeg al zijn facetten afgrond. Juist door verbinding te zoeken, betrouwbaar te zijn, steeds transparant dicht bij de gemeenten te staan en door gedurende achtereenvolgende begrotingsjaren, fors bezuinigend, oog te hebben voor de financiële positie van gemeenten. Onze doelstelling was en is ons werk steeds beter te doen en onderweg te leren, in een goede balans tussen onze professionele opvatting als veiligheidsdeskundigen en uw kaders als eigenaren en opdrachtgevers van de VRU.

Ik dank u voor de samenwerking en uw vertrouwen.

Namens het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht,

dr. P.L.J. Bos
secretaris

Bijlagen:

1. Voorlopige Jaarstukken 2020
2. Infographic VRU jaaroverzicht 2020
3. Ontwerpbegroting 2022/geactualiseerde begroting 2021
4. Nota zienswijzen kadernota 2022

VEILIGHEIDSREGIO UTRECHT

Voorlopige jaarstukken 2020

Verslag & rekening

Versie gemeente 15 april 2021

Colofon
Stafafdeling Bestuur & Control
Team Planning & Control

Documentnummer: [corsa nummer]
Vastgesteld op: 5 juli 2021
Door: Algemeen bestuur VRU

Voorwoord

Graag bied ik u hierbij de jaarstukken 2020 van Veiligheidsregio Utrecht (VRU) aan. De VRU sluit het jaar met een positief resultaat voor bestemming van € 2,1 miljoen.

Wij kijken terug op een bewogen en bijzonder jaar. Een jaar waarin de VRU, net als andere organisaties, gedwongen was veel werk online te organiseren. In bepaalde gevallen moest een stapje extra worden gezet, om het werk op te vangen voor collega's die langdurig in de Covid-crisisorganisatie moesten worden ingezet. En we moesten creatief te werk gaan. Het vergroten van risicobewustzijn is een belangrijk speerpunt voor ons. In plaats van *roadshows* en voorlichtingen, hebben we digitale middelen ontwikkeld. Online huisbezoeken via whatsapp, *webinars* via facebook en digitale leermiddelen voor het onderwijs.

Het thuiswerken heeft veel gevraagd van onze mensen, maar onderzoeken tonen aan dat het in het algemeen goed heeft gefunctioneerd, niet in de laatste plaats omdat we beschikken over verantwoordelijke en zelfstandige en collegiale professionals.

Niet iedereen kon of mocht thuis werken. Dat gold natuurlijk voor de mensen in de Covid-crisisorganisatie en voor iedereen die op een VRU-locatie moest zijn om de vitale processen gaande te houden. Maar de VRU is ook een organisatie die mensen op straat moet brengen om het werk te kunnen doen. Dat zijn onze brandweercollega's, beroeps en vrijwillig, en onze toezichthouders, controleurs en piketfunctionarissen. Het ter plaatse moeten gaan in de wetenschap dat het besmettingsrisico hoog kan zijn, vraagt om respect.

Laten we ook de mensen van de meldkamer niet vergeten. Onze meldkamer ontving ruim 20.000 meldingen, waarvan er ruim 8.500 leidden tot een uitruk. Maar er gebeurt veel achter de 'kale' meldingscijfers. Wij kunnen dat niet genoeg benadrukken. En in de fysieke beslotenheid van hun werkruimte, waar het virus evengoed zijn werk deed, was afmelden geen optie. Hulde voor onze centralisten en hun leidinggevenden.

We hebben in 2020 niet alles kunnen realiseren van wat door ons gepland was. Maar veel ook wel. We zijn ook streng geweest, bijvoorbeeld wat betreft het oefenen van de brandweer. Dat stond noodgedwongen op een laag pitje, met als negatieve bijkomstigheid het gemis aan sociaal contact en binding op de posten. Het elkaar even ontmoeten werd gemist. Het past, al onze medewerkers de bedanken voor hun niet aflatende inzet, soms onder in potentie onveilige omstandigheden.

2020 was ook een jaar waarin we als veiligheidsregio's een belangrijke bijdrage aan het Covid-crisismanagement mochten leveren, samen met gemeenten en collega-organisaties. Aanvankelijk door de verplichte noodverordeningen die vanuit de voorzitter van de veiligheidsregio van kracht waren en later in een aangepaste rol onder de tijdelijke wet. We vonden het zaak de crisisondersteuning *dedicated* te organiseren, om zodoende ook voor niet-Covid-crises en andersoortige incidenten slagvaardig te kunnen zijn. Ook namen we samen met het IFV het voortouw bij het organiseren van de landelijke verbinding tussen regio's en rijk: het LOT-C. We hebben als veiligheidsregio steeds geprobeerd een steunende, verbindende en welbegrepen bescheiden rol te nemen, in de wetenschap dat de veiligheidsregio van alle gemeenten is, ongeacht hun omvang. Voor het ons gegeven vertrouwen zijn wij dankbaar.

Onze verslagenheid was groot toen onze collega Pim van der Bruggen bij een uitruk het leven liet. Een noodlottig ongeval, als gevolg waarvan Pim een jong gezin achterliet. Ons verdriet is groot en het verlies wordt overal gevoeld. Hoe goed was het te zien dat de VRU-mensen Pim's gezin steunden, elkaar opvingen en ondertussen doorgingen met het werk dat gedaan moest worden.

In de verantwoording op ons begrotingsprogramma laten we zien wat de VRU in 2020 met haar diversiteit aan prestaties en productie in samenwerking met de gemeenten heeft bereikt. Ik nodig u graag uit daarvan kennis te nemen. We kijken terug op een succesvolle inzet en zijn graag bereid over onze productie en prestaties verantwoording af te leggen.

Namens het bestuur,

Dr. Peter L.J. Bos
Algemeen directeur

Inhoudsopgave

Voorwoord **3**

Inhoudsopgave **5**

1 Financiële samenvatting **9**
1.1 Samenvatting toelichting jaarrekeningresultaat 9
1.2 Voorstel bestemming rekeningresultaat 10
1.3 Ontwikkelingen COVID-19 10

Jaarverslag 2020 **11**

Programmaverantwoording **12**

2 Risicobeheersing **13**
2.1 Productie-indicatoren 13
2.2 Prestatie-indicatoren 16
2.3 Gerealiseerde baten en lasten 17

3 Crisisbeheersing **18**
3.1 Productie-indicatoren 18
3.2 Prestatie-indicatoren 20
3.3 Gerealiseerde baten en lasten 22

4 GHOR **23**
4.1 Productie-indicatoren 23
4.2 Prestatie-indicatoren 24
4.3 Gerealiseerde baten en lasten 26

5 Brandweer **27**
5.1 Productie-indicatoren 28
5.2 Prestatie-indicatoren 30
5.3 Gerealiseerde baten en lasten 31

6 Meldkamer **32**
6.1 Productie-indicatoren 33
6.2 Gerealiseerde baten en lasten 35

7 Algemeen **36**
7.1 Algemene kosten en dekkingsmiddelen 36
7.2 Overhead 36
7.3 Onvoorzien 37
7.4 Gerealiseerde baten en lasten 37

8 Paragrafen **38**

9 Weerstandsvermogen en risicobeheersing **39**
9.1 Weerstandscapaciteit 39
9.2 Risico-inventarisatie en benodigde weerstandscapaciteit 39

9.2.1 Verzekeringen 41
9.2.2 Kengetallen 41
9.2.3 Netto schuldquote 41
9.2.4 Solvabiliteitsratio 41
9.2.5 Structurele exploitatieruimte 41

10 Onderhoud kapitaalgoederen 42
10.1 Activeren en afschrijven 42
10.1.1 Investeringen in gebouwen 42
10.1.2 Investeringen in overige kapitaalgoederen 42
10.1.3 Onderhoud gebouwen en installaties 42
10.1.4 Onderhoud materieel 42

11 Financiering 43
11.1 Financieringsportefeuille 43
11.2 Risicobeheer 43
11.2.1 Kasgeldlimiet 43
11.2.2 Renterisiconorm 44

12 Bedrijfsvoering 45
12.1 Personeel 45
12.1.1 Formatie en bezetting 45
12.1.2 Wet banenafspraak 45
12.1.3 Diversiteit 45
12.1.4 Verzuim 2020 46
12.1.5 Vrijwilligers 46
12.2 Inhuur 47
12.3 Beleidsindicatoren 47
12.4 Vennootschapsbelasting 47
12.5 Duurzaamheid 48
12.6 Privacy 49

13 Verbonden partijen 50

14 Declaratie COVID-19 51

Jaarrekening 2020 53

1 Balans per 31 december 54

2 Rekeningresultaat 55
2.1 Overzicht van baten en lasten naar rubriek 55
2.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten naar rubriek 56
2.2.1 Rubriek A – Personele kosten reguliere werkzaamheden 56
2.2.2 Rubriek B – Ondersteunende personele kosten 57
2.2.3 Rubriek C – Personele kosten additionele werkzaamheden 58
2.2.4 Rubriek D – Gebouwkosten 58
2.2.5 Rubriek E – Operationele middelen 59
2.2.6 Rubriek F - Kantoorkosten 59
2.2.7 Rubriek G – Financiële rekeningen 60
2.2.8 Rubriek H – Overige kosten 60
2.2.9 Rubriek K – Gemeentelijke bijdrage en vergoeding 61
2.2.10 Rubriek L - Rijksbijdrage 61
2.2.11 Rubriek M – OMS 61

2.2.12 Rubriek N – Overige baten *61*
2.2.13 Rubriek O – Storting reserves *62*
2.2.14 Rubriek P – Onttrekking reserves *62*
2.3 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2020 63

3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling **64**
3.1 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening 64
3.1.1 Vaste activa *64*
3.1.2 Vlottende activa *65*
3.1.3 Vaste passiva *65*
3.1.4 Vlottende passiva *65*
3.1.5 Resultaatbepaling *65*

4 Toelichting op de balans **67**
4.1 Vaste activa 67
4.2 Vlottende activa 68
4.3 Vaste passiva 69
4.4 Vlottende passiva 71
4.5 Waarborg en garanties 72
4.6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen 72
4.7 Gebeurtenissen na balansdatum 73

5 Wet normering topinkomens (WNT) **74**
5.1 Bezoldiging topfunctionarissen 2020 74
5.2 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT 75

6 Single information Single Audit **76**

7 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant **77**

Bijlage 1 **82**
Gemeentelijke bijdragen en vergoedingen 2020 82

Bijlage 2 **83**
Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld 83

Bijlage 3 **84**
Overzicht berekening overhead 84

Bijlage 4 **85**
7.1 Materiële vaste activa staat nieuwe categorie indeling 85

Bijlage 5 **86**
Begrippen en afkortingen 86

1 Financiële samenvatting

Op 6 juli 2020 heeft het Algemeen Bestuur de wijzigingen op de geactualiseerde begroting 2020 vastgesteld. De realisatie cijfers uit deze jaarstukken worden vergeleken met deze geactualiseerde begroting 2020.

1.1 Samenvatting toelichting jaarrekeningresultaat

Het jaar 2020 sluit met een positief resultaat voor bestemming van € 2,1 miljoen (circa 2,2% van de begroting).

Tabel 1 Samenvatting financiële afwijkingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Actualisatie 2020	Realisatie 2020	Afwijking	Saldo-neutrale afwijkingen	Afwijking na corr.
LASTEN					
Personele kosten	74.626	74.306	320	-489	809
Materiële kosten	20.977	19.363	1.614	763	851
Totaal lasten	***95.603***	***93.669***	***1.934***	***274***	***1.660***
BATEN					
Gemeentelijke bijdrage	85.482	85.357	-125	-129	4
Rijksbijdrage	9.785	10.642	857	674	183
Overige baten	1.851	2.323	472	189	283
Totaal baten	***97.118***	***98.322***	***1.204***	***734***	***470***
Toevoeging reserves	3.887	5.274	-1.387	-1.387	-
Onttrekking reserves	2.372	2.751	379	379	-
Totaal mutatie reserves	***-1.515***	***-2.523***	***-1.008***	***-1.008***	-
Resultaat	-	**2.129**	**2.129**	-	**2.129**

Een deel van de afwijkingen op de verschillende rubrieken is technisch van aard en aan elkaar gerelateerd. Per saldo zorgen deze afwijkingen niet voor een resultaateffect. Deze saldo-neutrale afwijkingen zijn in de bovenstaande tabel apart inzichtelijk gemaakt om vervolgens inzicht te geven in de gecorrigeerde afwijkingen die leiden tot het gerealiseerde rekeningresultaat. De gedeclareerde meerkosten voor COVID-19 zijn een voorbeeld van saldo-neutrale afwijkingen. Tegenover het saldo van de niet begrote meer- en minderkosten staat een vergoeding van het rijk voor hetzelfde bedrag.

Uit de gecorrigeerde afwijkingen blijkt dat het resultaat van ruim € 2,1 miljoen op hoofdlijnen bestaat uit lagere personele lasten (€ 0,8 miljoen) en materiële lasten (€ 0,85 miljoen) enerzijds en hogere baten (€ 0,5 miljoen) anderzijds.

De lagere personele lasten worden onder andere veroorzaakt door tijdelijk vacatureruimte. De afwijking op de materiële lasten betreft voornamelijk voertuigen en operationele middelen (€ 0,35 miljoen), kantoor- en ICT-kosten (€ 0,23 miljoen) en een voordeel op de rentekosten (€ 0,27 miljoen).

De hogere opbrengsten bestaan voor € 0,1 miljoen uit een verhoging van de reguliere rijksbijdrage, voor € 0,1 miljoen uit een hogere opbrengst uit de liquidatie van de Gemeenschappelijke Meldkamer Utrecht (GMU) en voor € 0,2 miljoen overige incidentele baten, zoals detacheringsopbrengsten.

In paragraaf 2.2 van de jaarrekening is een meer uitgebreide toelichting opgenomen, inclusief de saldo-neutrale afwijkingen. Hierbij wordt ook toegelicht of sprake is van een incidentele of structurele afwijking.

1.2 Voorstel bestemming rekeningresultaat

Onderstaand hebben wij het voorstel opgenomen voor de bestemming van het rekeningresultaat over 2020.

Tabel 2 Resultaatbestemming

Bedragen x € 1.000	
Voorstel resultaatbestemming 2020	**Bedrag**
Storting OMS-fonds	2.104
Storting ontwikkel- en egalisatiereserve	25
Totaal	**2.129**

Van het rekeningresultaat wordt het gehele bedrag toegevoegd aan de bestemmingsreserve OMS (OMS-fonds). Met dit bedrag kan het wegvallen van de OMS-opbrengsten worden gedekt in 2022 en 2023.

1.3 Ontwikkelingen COVID-19

In het eerste kwartaal van 2020 heeft de verspreiding van COVID-19 zich in Nederland gemanifesteerd. De veiligheidsregio's vervullen een centrale rol bij de coördinatie van crisisbeheersing. Voor de VRU hebben de ontwikkelingen rond COVID-19 organisatorische consequenties. Op aanwijzing van de accountant brengen we deze te verwachten consequenties globaal in beeld. Voor de VRU hebben de ontwikkelingen rond COVID-19 organisatorische consequenties, zoals het:

- treffen van een tijdelijke voorziening in de vorm van een dedicated operationeel team COVID-19;
- organiseren en faciliteren van bestuurlijke overleggen, mede in verband met de opschaling naar GRIP 4;
- treffen van maatregelen om te zorgen voor de veiligheid van onze medewerkers (beschermingsmiddelen en handelingsprotocollen) en het borgen van de continuïteit van de hulpverlening;
- bijdragen aan Landelijk Operationeel Team Corona (LOT-C), waaronder het verzorgen van de tijdelijke huisvesting in de kazerne van Zeist bij de start;
- beperken van de beschikbare personele capaciteit als gevolg van een hoger ziekteverzuim, verschuiving van verlofopname, langer openstaan van vacatures.
- tijdelijk afschalen van opleiding, training en oefening en andere bijeenkomsten.

Jaarverslag 2020

Programmaverantwoording

De begroting bestaat uit één programma: Veiligheidsregio Utrecht. Hierin de volgende programmaonderdelen:

- Risicobeheersing
- Crisisbeheersing
- GHOR
- Brandweer
- Meldkamer
- Algemeen

In de hoofdstukken hierna de verantwoording per programmaonderdeel.

2 Risicobeheersing

Met Risicobeheersing leveren we een bijdrage aan de voorkant van de veiligheidsketen; in het voorkomen en beperken van fysieke onveiligheid. Voor veel van onze activiteiten moest in 2020 gezocht worden naar nieuwe manieren om het doel (een brandveilige samenleving) zo goed mogelijk te realiseren. Hiervoor zijn nieuwe interventies ontwikkeld, zoals (voor een beperkte doelgroep) toezicht via beeldbellen, voorlichting via Webinars en digitale leermiddelen voor het basisonderwijs.

Naast de reguliere risicobeheersing processen zijn er zijn verschillende COVID-gerelateerde activiteiten geweest. Medewerkers Risicobeheersing zijn betrokken geweest in het ROT en actiecentra (GHOR), het VIC en het CWC. Ook voor het maken van analyses, trendontwikkelingen en dashboards voor de crisisorganisatie is een beroep gedaan op de beschikbare kennis en kwaliteiten (actueel risicobeeld) binnen de directie Risicobeheersing. Deze activiteiten zullen nog langere tijd doorlopen.

We adviseren het bevoegd gezag in het voorkomen en beperken van (brand)onveilige situaties. We zijn actief op zoek naar de samenwerking met gemeenten voor de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen maar ook voor andere ontwikkelingen die raken aan veiligheid, zoals de energietransitie en klimaatadaptatie.
Door de COVID-19 crisis bleef het aantal (fysieke) toezicht bezoeken ruim achter bij de planning. Desondanks hebben we, soms na klachten van burgers, de nodige (bijzondere) handhavingsacties opgezet samen met de gemeenten. Ook zijn er specifieke advies- en toezichtsactiviteiten geweest voor noodopvanglocaties voor COVID-19-verpleging of specifieke COVID-19-gerelateerde activiteiten, zoals aangepaste Kinderdagverblijven, daklozenopvang, testlocaties en toedienlocaties. Ingegeven door de COVID-19 crisis, hebben we volop ingezet op de ontwikkeling van digitale middelen om (brand)veiligheid te bevorderen. Denk aan online huisbezoeken via WhatsApp en Webinars via Facebook.

2.1 Productie-indicatoren

Tabel 3 Productie-indicatoren Risicobeheersing

Nr.	Productie-indicator	Realisatie 2019	Actualisatie 2020	Realisatie 2020
	Advisering ter voorkoming van onveiligheid			
1	Het aantal verstrekte adviezen Ruimtelijke Ordening	299	180	313
2	Het aantal verstrekte WABO-adviezen Bouw	2.699	2.640	3.194
3	Het aantal verstrekte WABO-adviezen Milieu	184	120	136
4	Het aantal verstrekte WABO-adviezen Gebruik	759	820	919
5	Het aantal verstrekte adviezen voor Evenementen (integraal)	1.964	2.100	854
	Risicogericht toezicht			
6	Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken real. Bouw	2.511	2.325	1.855
7	Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken Milieu	72	75	37
8	Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken Bestaande Bouw	5.444	5.000	4.016
8a	Het percentage hercontroles Bestaande bouw (complementair met het naleefgedrag)	15%	15%	28%
9	Het aantal uitgevoerde controles bij Evenementen	727	820	68
10	Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken BRZO	10	11	10
11	Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken Vuurwerk	94	105*	96
	Vergroten veiligheidsbewustzijn			
12	Het aantal gegeven voorlichtingen	173	150	67
13	Het aantal inzetten Roadshow	52	40	1
14	Het aantal behandelde vragen per mail, telefoon en WhatsApp, etc.	518	700	603
15	Het aantal zorginstellingen dat actief de toolbox gebruikt op de werkvloer	28	40	28
16	Het aantal scholen dat het lespakket 'Brandweer op school' gebruikt	214	250	137

* een mogelijk (gedeeltelijk) vuurwerkverbod op consumentenvuurwerk kan leiden tot wijzigingen

Toelichting
Advisering door de VRU is vraag-gestuurd. Met de gemeenten maken we in jaarplangesprekken een prognose van de verwachte adviesaanvragen. Alle adviesaanvragen zijn in behandeling genomen en binnen de gestelde termijnen afgerond. COVID-19 heeft alleen gezorgd voor lagere aantallen evenementadvies.

Advisering ter voorkoming van onveiligheid

1 Het aantal verstrekte adviezen Ruimtelijk Ordening (RO):
Er wordt bij steeds meer bouwplannen getoetst of het plan gevolgen heeft voor de Omgevingsveiligheid (integraal advies). Deze deeladviezen worden nu meegeteld als RO-advies. Dit betreft 303 adviezen bestemmingsplan incl. externe veiligheid. Daarnaast hebben we geadviseerd op 10 omgevingsvisies.

2 Het aantal verstrekte WABO-adviezen Bouw:
Het aantal adviezen WABO-bouw is uitgekomen op bijna 3.200, dit is 121% hoger dan de begroting (2.640).

3 Het aantal verstrekte WABO-adviezen Milieu:
De advisering milieuvergunningen (milieu-(72) en vuurwerkvergunningen (62)) zit boven de planning (113%).

4 Het aantal verstrekte WABO-adviezen Gebruik:
We zijn uiteindelijk iets hoger uitgekomen dan de begroting (820 adviezen). Over het hele jaar komen we uit op ruim 112% van de planning.

5 Het aantal verstrekte adviezen Evenementen (integraal):
Als gevolg van COVID-19 is het aantal adviezen Evenementen in het aantal adviezen sterk achtergebleven op de begroting (41%). Capaciteit is ingezet t.b.v. het COVID-19-multiteam Evenementen. Daarnaast zijn medewerkers ingezet bij de overige adviestaken.

Risicogericht toezicht

6 Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken realisatie Bouw:
Het aantal controles Bouw is achtergebleven bij de begroting (80%). Het lijkt er op dat in sommige gemeenten minder bouwactiviteiten zijn uitgevoerd. Daarnaast speelt mee dat in een aantal gemeenten minder toezichtcapaciteit bij de gemeente beschikbaar was door COVID-19 en het aantal toezichtmomenten beperkt is tot de hoogst noodzakelijke controles.

7 Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken Milieu:
Na onderlinge afstemming met RUD en ODRU zijn de integrale controles in de loop van Q1 opgestart en in maart weer stil komen te liggen t.g.v. de beperkende maatregelen. De integrale controles zijn vanaf medio juni weer opgestart, maar door de 2e lockdown in het najaar zijn uiteindelijk slechts 37 inspecties bij milieu-instellingen uitgevoerd (49%).

8 Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken Bestaande Bouw:
Ten gevolgde van de beperkende maatregelen zijn in de periode half maart tot half juni vrijwel geen controles in de bestaande bouw uitgevoerd. De toezichtactiviteiten zijn vanaf medio juni weer opgestart. In de tweede lockdown zijn opnieuw de bestaande bouw controles stilgelegd. Omdat we na de eerste lockdown inspecties alleen konden uitvoeren na vooraf gemaakte afspraken/toestemming van de gebouweigenaar, beheerder of uitvoerder, konden m.n. bij zorginstellingen inspecties niet altijd doorgaan. Uiteindelijk is 80% van het aantal controles uitgevoerd. Hieronder valt wel een groter aandeel hercontroles dan gepland, slechts 72% van de initiële controles zijn uitgevoerd.

8a Het percentage hercontroles Bestaande bouw:
Het percentage hercontroles is hoger dan verwacht (28%). Dit wordt deels veroorzaakt door een rekenkundig punt, omdat de initiële controles werden stilgelegd in de lockdownperiodes t.g.v. de beperkende maatregelen, terwijl een deel van de hercontroles wel is uitgevoerd. Kleine overtredingen zijn middels een (administratieve) hercontrole afgehandeld.

9 Het aantal uitgevoerde controles bij Evenementen:
De meeste evenementencontroles zijn afgelast (188) in het afgelopen jaar. De uitgevoerde toezichtcontroles (68) betreffen kleinere evenementen, op verzoek van de gemeenten uitgevoerd, die al dan niet daadwerkelijk zijn doorgegaan. In heel 2020 is nog de nodige toezichtcapaciteit ingezet (31%) voor evenementen die in ongeveer driekwart van de gevallen uiteindelijk niet zijn doorgegaan.

10 Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken BRZO:
- In 2020 zijn alle 10 BRZO-bedrijven in onze regio geïnspecteerd, in een iets aangepaste (digitale) vorm.
- In de begroting werd uitgegaan van 11 BRZO-bedrijven. De BRZO-status van de bedrijven is in 2020 nog niet aangepast (1 bedrijf moet nog (her)beoordeeld worden of het valt onder de BRZO-regelgeving).

11 Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken Vuurwerk:
- Na afstemming met RUD en ODRU zijn alle vuurwerkverkooppunten integraal door RUD/ODRU en VRU geïnspecteerd. In 2020 mocht het vuurwerk, anders dan fop- en schertsvuurwerk, niet verkocht worden, maar kon wel in opslag aanwezig zijn.
- In de begroting werd uitgegaan van 105 verkooppunten.

Vergroten veiligheidsbewustzijn

12 Het aantal gegeven voorlichtingen:
- Voorlichting is deels 'vraaggestuurd'. Het gaat hierbij om algemene publiekscommunicatie (5 voorlichtingsbijeenkomsten), voorlichting aan kwetsbare burgers (1 bijeenkomst), toolbox trainingen aan zorgteams (9 trainingen) en gericht op ondernemers (50). Hiernaast hebben we 2 webinars georganiseerd over de thema's rookmelders en CO.
- Vanwege COVID-maatregelen zijn er veel minder bijeenkomsten georganiseerd dan begroot.
- We doen niet alleen aan voorlichting op locatie (voorlichtingsbijeenkomsten); in 2020 hebben we 161 sociale-mediaberichten verspreid. De mediaberichten zijn gericht op algemene brandveiligheidsaspecten en Voorlichting Na Brand.

13 Het aantal inzetten Roadshow:
Door de COVID-19 maatregelen die evenementen/bijeenkomsten voor grotere groepen niet mogelijk maken, hebben we maar 1 roadshow kunnen draaien.

14 Het aantal behandelde burgervragen: mail, telefoon en WhatsApp, etc.:
- De burgervragenservice heeft 603 contacten gehad
- Het aantal is volledig vraaggestuurd.

15 Het aantal zorginstellingen dat actief de Toolbox gebruikt op de werkvloer:
- 28 instellingen zijn nog steeds actief bezig met de implementatie van de toolbox of hebben het al helemaal geïmplementeerd.
- Met alle zorginstellingen van wie het hoofdkantoor in regio Utrecht is gevestigd is (minimaal telefonisch of per mail) contact geweest over de inzet van de toolbox en/of voorlichting. Met 41 instellingen zijn hierover een of meerdere uitgebreide overleggen geweest. De animo voor deze gesprekken vanuit de instellingen is op dit moment laag. Dit is verklaarbaar door de extra

druk die het COVID-19virus op de zorg geeft.

16 Het aantal scholen dat het lespakket ‘Brandweer op school’ gebruikt:

- Op 137 scholen zijn vanuit de leerlijn ‘brandweer op school’ de schatkistlessen gegeven voor groep 4.
- Met scholen waarbij in het voorjaar een afspraak stond gepland, zijn in het nieuwe schooljaar afspraken gemaakt. Daar geven we indien gewenst de lessen aan groep 5. Ook zijn er inmiddels bij andere scholen afspraken voor de nieuwe groepen 4 gemaakt. Helaas hebben we half oktober met verzwaring van de maatregelen het geven van de lessen weer tot nader orde stil moeten leggen.

2.2 Prestatie-indicatoren

Tabel 4 Prestatie-indicatoren Risicobeheersing

Nr.	Prestatie-indicatoren	Realisatie 2019	Actualisatie 2020	Realisatie 2020
	Inzicht in risico's en ontwikkelingen			
1	Het risicobeeld is actueel	Op schema	Ja	Ja
2	Twee maal per jaar is met de gemeente het risicobeeld en de kwaliteit van de advisering en het toezicht besproken	Op schema	Ja	Ja
	Vergroten veiligheidsbewustzijn			
3	Op acute en bijzondere onveilige situaties is aantoonbaar succesvol ingezet (samen met het bevoegd gezag)	Op schema	Ja	Ja
4	Het jaarplan (Brand)Veilig Leven is uitgevoerd	Op schema	Ja	Nee/deels

Toelichting

Inzicht in risico’s en ontwikkelingen

1 Het risicobeeld is actueel:

- Het Regionaal Risicoprofiel is vastgesteld, incl. een protocol om te komen tot een dynamisch beeld.

2 Tweemaal per jaar wordt met de gemeente het risicobeeld en de uitvoering van het jaarplan en de kwaliteit van de advisering en het toezicht besproken:
Vanwege de COVID-19crisis zijn er vanaf medio maart geen bezoeken meer aan gemeenten (hoofden VTH) gebracht en zijn de gesprekken in de zomer komen te vervallen. Voor het najaar zijn afspraken met alle gemeenten weer ingepland. De gemeenten hebben als bijlage bij de informatiebrief van 12 augustus een tussentijdse rapportage (periode jan tot juli) op de uitvoering van de jaarplan-afspraken ontvangen.

Om de gemeenten te informeren over ontwikkelingen die het VTH-domein raken, hebben we korte berichten verstuurd. Daarin is gesproken over de volgende onderwerpen:

- Evenementen (in COVID-omstandigheden) – mail d.d. 10 juli 2020
- Brandveiligheid gevels hoge gebouwen (brief d.d. 24 juni 2020)
- Lithium-ion energiedragers en brandveiligheid elektrische voertuigen (brief d.d. 15 juli 2020)

Informatiebrief met diverse onderwerpen (brief d.d. 12 augustus 2020)

Vergroten veiligheidsbewustzijn

3 In acute en bijzondere onveilige situaties is aantoonbaar succesvol ingezet (samen met bevoegd gezag):

- In 42 situaties is aantoonbaar succesvol ingezet (samen met bevoegd gezag).
- Er zijn daarnaast 161 meldingen van mogelijk brandonveilige situaties onderzocht en daar zijn acties op ondernomen.

- Samen met gemeenten zijn enkele bijzondere handhavingsacties uitgevoerd, waarvoor extra personele capaciteit is ingezet. Over heel 2020 zijn minder bijzondere handhavingsacties uitgevoerd dan in voorgaande jaren ten gevolge van de beperkende maatregelen.

4 Het jaarplan (Brand)veilig leven is uitgevoerd:

- De maatregelen vanwege het COVID-19virus hebben nog altijd grote impact op de activiteiten van (Brand)Veilig Leven. Veel van de fysieke bijeenkomsten zijn vanaf half maart tot begin september stopgezet en hebben we wederom moeten staken vanaf half oktober.
- We zijn blijven zoeken naar creatieve oplossingen om toch met verschillende partijen in contact te komen en blijven. Zo zijn er in de COVID-19 periode online huisbezoeken gedaan via Whatsapp, heeft er 2 maal een webinar op Facebook plaatsgevonden en is er een pop-up-tentoonstelling in ontwikkeling, die ingezet kan worden op locaties zoals bibliotheken om op interactieve wijze informatie te geven over brandveiligheid.

2.3 Gerealiseerde baten en lasten

Tabel 5 Baten en lasten Risicobeheersing

Bedragen in € 1.000	Risicobeheersing		
	Actualisatie 2020	**Realisatie 2020**	**Afw. Real. en act.**
Totaal lasten	7.979	7.627	352
Totaal baten	20	130	109
Saldo van baten en lasten	**-7.959**	**-7.498**	**461**
Toevoeging aan reserves	-	-	-
Onttrekking van reserves	112	32	-80
Gerealiseerd resultaat	**-7.847**	**-7.466**	**381**

3 Crisisbeheersing

Crisisbeheersing heeft in 2020 natuurlijk vooral gestaan in het licht van de COVID19-crisis. Het ROT-COVID19 en het VIC zijn vanaf begin maart 2020 doorlopend in touw geweest. Uit tussentijdse evaluaties hebben we lessen getrokken voor de doorontwikkeling naar een robuuste crisisorganisatie die meer is toegerust op sluimerende crises en langdurige crises. Daarbij gaat het VIC door ontwikkelen naar een volwaardig onderdeel van de crisisorganisatie, en zal blijven functioneren als backoffice voor de IM-functie in het ROT.

3.1 Productie-indicatoren

Tabel 6 Prestatie-indicatoren Crisisbeheersing

Nr.	Productie-indicator	Realisatie 2019	Actualisatie 2020	Realisatie 2020
	Crisisorganisatie en informatievoorziening			
1a	Het aantal uren besteed aan de opleiding van piketfunctionarissen (inclusief loco's)	571	300	260
1b	Het aantal uren besteed aan de opleiding van regionale functionarissen	1.066	250	48
1c	Het aantal uren besteed aan de opleiding van lokale (kern)functionarissen	547	300	96
2a	Het aantal uren besteed aan oefenen op het niveau individueel (piketfunctionarissen)	2.381	1.500	266
2b	Het aantal uren besteed aan het oefenen van regionale functionarissen	1.266	1.500	0
2c	Het aantal uren besteed aan het oefenen van lokale (kern)functionarissen	1.059	1.100	0
3	Het aantal uren besteed aan oefenen op het niveau van team (Copi, ROT, GBT, RBT)	1.360	1.000	304
3c	Het aantal uren besteed aan het opleiden en trainen Strategisch Crisismanagement (tactisch en strategisch niveau)	1.098	1.452	576
4	Het aantal uren besteed aan oefenen op het niveau van proces (partners)	151	200	0
5	Het aantal uren besteed aan het oefenen op het niveau van het systeem (totale crisisbeheersingsorganisatie)	80	130	0
6	Het aantal periodiek verstrekte informatiebulletins van het VIC	104 (ma-do) 255(24-uurs)	104 (ma-do) 260 (24-uurs)	104 (ma-do) 260 (24-uurs)
7	Het aantal incidenteel verstrekte VIC-berichtgeving, -adviezen en –analyses	142	100	77
8	Het aantal uitgevoerde incidentevaluaties en daarvan afgeleide doorgevoerde plan- en protocolwijzigingen	18 evaluaties	> aantal GRIP-incidenten	5 evaluaties
9	Het aantal afgeronde nieuwe plandocumenten en doorgevoerde planwijzigingen	4 RBP 1 IBP doorlopend 1 IBP	2	1
10	Het aantal GRIP incidenten	16	15	8
	Platform voor partners			
11	Het aantal platformoverleggen met crisispartners	7	7	0

Toelichting

Crisisorganisatie en informatievoorziening

1a <u>Het aantal uren besteed aan de opleiding van piketfunctionarissen (inclusief loco's):</u>
Het OTO-programma is vanaf 11 maart stil gelegd. Vanaf eind september is het programma in minimale vorm hervat. Noodzakelijke opleidingen hebben wel doorgang gevonden in het kader van de continuïteit van de crisisorganisatie.

1b <u>Het aantal uren besteed aan de opleiding van regionale functionarissen:</u>
Zie toelichting bij 1a.

1c <u>Het aantal uren besteed aan de opleiding van lokale (kern)functionarissen:</u>
Zie toelichting bij 1a.

2a Het aantal uren besteed aan oefenen op het niveau individueel (piketfunctionarissen):
Het OTO-programma is vanaf 11 maart stil gelegd. Vanaf eind september is het programma in minimale vorm hervat. Noodzakelijke trainingen hebben prioriteit gekregen boven andere activiteiten. De looptijd van OTO-programma jaarplan 2020 is rekening houdend met nog een langere tijd coronacrisis verlengd t/m eind 2021. Hiermee kunnen we rekening houden met enerzijds beperkte capaciteit bij de OTO-specialisten en piketfunctionarissen als gevolg van de inzet op de coronacrisis. Anderzijds biedt dit in het programma ook ruimte om nieuwe inzichten en behoeften nav de afgelopen periode vorm te geven.

2b Het aantal uren besteed aan het oefenen van regionale functionarissen:
Dit OTO-programma is nog niet hervat in 2020. Prioriteit is gelegd bij het opleiden van nieuwe functionarissen.

2c Het aantal uren besteed aan het oefenen van lokale (kern)functionarissen:
Dit OTO-programma is nog niet hervat in 2020. Prioriteit is gelegd bij het opleiden van nieuwe functionarissen.

3 Het aantal uren besteed aan oefenen op het niveau van team (CoPI, ROT, GBT, RBT):
Het programma op teamniveau is uitgesteld tot 2021. In januari wordt gestart met ROT-trainingen.

3c Het aantal uren besteed aan het opleiden en trainen strategisch crisismanagement (tactisch en strategisch niveau):
Het programma SCM is in maart net als de rest van het OTO-programma stilgelegd. Wel hebben er in het kader van de crisisorganisatie COVID-19 enkele bijeenkomsten met gemeentesecretarissen over dit onderwerp plaats gevonden. In 2021 wordt dit programma als onderdeel van de ROT-trainingen weer opgestart.

4 Het aantal uren besteed aan oefenen op het niveau van proces (partners):
Programma is stil gelegd in verband van COVID-19.

5 Het aantal uren besteed aan het oefenen op het niveau van het systeem (totale crisisbeheersingsorganisatie:
De minister van Justitie en Veiligheid heeft laten weten dat de verplichting tot een systeemtest in 2020 vervalt. In de plaats daarvan komt een integrale evaluatie over het functioneren van de crisisorganisatie COVID-19 zowel operationeel als bestuurlijk. In maart ’21 wordt de rapportage opgeleverd en gedeeld met het bestuur.

6 Het aantal periodiek verstrekte informatiebulletins van het VIC:
Conform planning.

7 Het aantal incidenteel verstrekte VIC-berichtgeving, -adviezen en –analyses:
Er zijn 77 extra VIC-berichten verstuurd door het VIC en er zijn daarnaast meerdere analyses uitgevoerd voor het COVID 19 team, de jaarwisseling en naar aanleiding van ad hoc situaties. Tevens zijn er in samenwerking met de directie risicobeheersing geografische analyses gemaakt voor paasdrukte, slachthuizen, studentenkampen, migranten woonplaatsen, rituele slachthuizen enz. In samenwerking met de directie brandweer zorg is er met het OPC brandweer extra VIC berichten opgesteld voor de jaarwisseling.

8 Het aantal uitgevoerde incidentevaluaties en daarvan afgeleide doorgevoerde plan- en protocolwijzigingen:
Bij één incident is aan de hand van het afwegingskader besloten geen evaluatie te starten.

9 Het aantal afgeronde nieuwe plandocumenten en doorgevoerde planwijzigingen:
Een deel van de planning is gerealiseerd: Aandachtskaart ontruimen, evacueren en opvang tijdens een infectieziektecrisis vastgesteld. Twee IBP's gereed voor vaststelling, overige zijn nog in ontwikkeling en worden opgenomen in een aangepaste planning.

10 Het aantal GRIP incidenten:
Het aantal GRIP-incidenten ligt op dit moment lager dan we de afgelopen jaren gezien hebben. De crisisorganisatie COVID-19 heeft een voorbereidende en monitorende rol gehad bij de boerenprotesten en maatschappelijke onrust in Kanaleneiland. De taakverdeling tussen de reguliere en COVID-19 crisisorganisatie wordt meegenomen in de integrale evaluatie COVID-19.

11 Het aantal platformoverleggen met crisispartners:
In de eerste helft van het jaar hebben overleggen stil gelegen. Online vinden deze overleggen nu weer doorgang in aangepaste vorm.

3.2 Prestatie-indicatoren

Tabel 7 Productie-Indicatoren Crisisbeheersing

Nr.	Prestatie-indicatoren	Realisatie 2019	Actualisatie 2020	Realisatie 2020
	Crisisorganisatie en informatievoorziening			
1	Het verplichte en afgesproken aantal ramp- en incidentbestrijdingsplannen is actueel en bekend bij belanghebbenden	Ja	Ja	Ja
2	De kwaliteit van de gezamenlijke voorbereiding en uitvoering van de bevolkingszorg (crisisbeheersing 2.0) is onderzocht en met de gemeenten besproken	Ja	Ja	Ja
3	De kwaliteit van de uitgevoerde VIC- en crisiscommunicatie is onderzocht en met de gemeenten besproken	Ja	Ja	Ja
4	De kwaliteit van de uitgevoerde CB-processen (M&A; O&A; L&C en I-mgm) is onderzocht en met de gemeenten besproken	Ja	Ja	Ja
5	De piketfunctionarissen van de VRU (niet GHOR) zijn aantoonbaar opgeleid en taakcapabel	Ja	Ja	Nee
6	Er is aantoonbare voortgang geboekt op de Crisisbeheersingsthema's	Ja	Ja	Deels

Toelichting

Crisisorganisatie en informatievoorziening

1 Het verplichte en afgesproken aantal ramp- en incidentbestrijdingsplannen is actueel en bekend bij belanghebbenden:
Ja. Verplichtte planvorming is actueel en bekend. Afgesproken planvorming heeft vertraging op gelopen. Vertraging heeft met name betrekking op nieuwe te vormen planvorming. Voor 2021 is een (capaciteits)planning opgesteld om een inhaalslag te maken.

2 De kwaliteit van de gezamenlijke voorbereiding en uitvoering van de bevolkingszorg (crisisbeheersing 2.0) is onderzocht en met de gemeenten besproken:
Ja. Er is een dialoog gevoerd is met de COFU, individuele gemeentesecretarissen, AGV en BAC CB/G over de noodzaak tot het herijken van de gemeentelijke crisisbeheersing. De planning voor dit proces wordt begin 2021 gedeeld met het bestuur.

3 De kwaliteit van de uitgevoerde VIC- en crisiscommunicatie is onderzocht en met de gemeenten besproken:
Ja. Continue proces binnen overleggen gemeentelijke crisisbeheersing. Feedback op verzonden berichten in het kader van (dreigende) incidenten is verwerkt in de werkwijze en vormgeving van de berichten.

4 De kwaliteit van de uitgevoerde CB-processen (M&A; O&A; L&C en I-mgm) is onderzocht en met de gemeenten besproken:

Ja. De processen worden na ieder GRIP-incident geëvalueerd. De evaluatierapporten worden beschikbaar gesteld aan gemeenten en de crisisorganisatie. Jaarlijks worden deze processen op GRIP 3 of 4 getoetst door de systeemtest. Dit jaar zijn de processen, met instemming van de Inspectie, getoetst aan de hand van de coronacrisis.

5 De piketfunctionarissen van de VRU (niet GHOR) zijn aantoonbaar opgeleid en taakcapabel:
Nee. Het vakbekwaamheidsprogramma heeft vanwege COVID-19 verschillende perioden stil gelegen. Noodzakelijke opleidingen voor de continuïteit van de crisisorganisatie hebben doorgang gevonden (vakbekwaam worden). In de omschakeling naar digitale activiteiten zijn de meest noodzakelijke trainingen (vakbekwaam blijven) opgestart. Het OTO-jaarplan is daarmee niet in volle breedte gerealiseerd als wordt uitgegaan van de standaard normen. Dit zal niet direct leiden tot vakbekwaamheidsissues. Uiteraard is het wel van belang in 2021 zorg te dragen voor het zoveel mogelijk continueren van de vakbekwaamheidsprogramma's en vinger aan de pols te houden voor wat betreft behoeftes van piketfunctionarissen.

6 Er is aantoonbare voortgang geboekt op de Crisisbeheersingsthema's:
Doorontwikkeling crisisorganisatie:

- Op basis van de leerpunten uit de coronacrisis en andere incidenten is eerste schets gemaakt van de richting waarin de crisisorganisatie zich zou moeten door ontwikkelen. De crisisorganisatie moet beter toegerust worden voor sluimerende/dreigende crises en ook langdurige crises vormen een aandachtspunt. In 2021 wordt dit traject voorgezet. Hierin worden ook de uitkomsten evaluatie Wvr meegenomen als mede producten die in het kader van het Programma Drieslag voor de crisisbeheersing zijn opgeleverd.

Doorontwikkeling VIC:

- De doelstelling was het VIC verder te bestendigen. Door inspanning in het kader van de coronacrisis is vooral geïnvesteerd in het verbeteren van de tooling en informatiestructuur van het VIC. En is het daarnaast weer 24/7 inzet in plaats van alleen tijdens kantoortijd. Het VIC moet zich gaan ontwikkelen tot een voorwaardig onderdeel van de (crisis)organisatie. Het zal de backoffice gaan vormen voor de IM-functie van de crisisorganisatie en een rol van betekenis kunnen spelen in de informatievoorziening van de crisisorganisatie voorafgaand of bij de start van een crisis.

Doorontwikkeling gemeentelijke crisisbeheersing:

- Dit onderwerp heeft afgelopen jaar minder prioriteit gekregen vanwege de coronacrisis. De opdracht voor het traject en vaststelling van de nul-situatie is vastgelegd. Voor 2021 zijn de processtappen uitgezet.

Doorontwikkeling samenwerking partners:

- Dit onderwerp heeft beperkt aandacht gekregen in 2020. De samenwerking met partners heeft zich vooral geconcentreerd op samenwerking in het kader van de coronacrisis.

3.3 Gerealiseerde baten en lasten

Tabel 8 Baten en lasten Crisisbeheersing

Bedragen in € 1.000	Crisisbeheersing		
	Actualisatie 2020	**Realisatie 2020**	**Afw. Real. en act.**
Totaal lasten	3.287	3.255	32
Totaal baten	75	195	120
Saldo van baten en lasten	**-3.212**	**-3.060**	**153**
Toevoeging aan reserves	-	-	-
Onttrekking van reserves	28	28	-
Gerealiseerd resultaat	**-3.185**	**-3.032**	**153**

4 GHOR

De crisisorganisatie van de GHOR was vanaf medio februari volop in bedrijf om de COVID-19 crisis te managen vanuit de primaire taakstelling. De operationele leiding komt van de DPG. We bleken goed geprepareerd te zijn op onze taak. Door de COVID-19 crisis is in één klap voor veel interne en externe partijen duidelijk geworden wat de rol en taak is van de GHOR. In de COVID-19 crisis is duidelijk zichtbaar dat de continuïteit van zorg belangrijk is voor zowel de acute zorgketen als de niet acute zorg partijen. Het systeem van zorg zit onlosmakelijk aan elkaar verbonden en heeft effect op elkaar.

4.1 Productie-indicatoren

Tabel 9 Productie-indicatoren GHOR

Nr.	Productie-indicator	Realisatie 2019	Actualisatie 2020	Realisatie 2020
	Toezichtsrol zorgcontinuïteit			
1	Het aantal uren besteed aan de opleiding van GHOR-piketfunctionarissen	260	300	70
2	Het aantal uren besteed aan het oefenen van de crisisorganisatie GHOR			
	- Op individueel niveau	250	245	60
	- Op teamniveau	250	260	20
	- Op procesniveau	140	134	50
	- Op systeemniveau	150	170	0
3	Het aantal sets schriftelijke afspraken en contactmomenten met instellingen wet toelating zorginstellingen cf. artikel 33 lid 1 (waaronder ziekenhuizen en traumacentrum)	1	1	0
4	Het aantal sets schriftelijke afspraken en contactmomenten met zorgaanbieders en op de beroepen individuele gezondheidszorg (waaronder huisartsen en verloskundigen)	1	0	0
5	Het aantal sets schriftelijke afspraken en contactmomenten met regionale ambulancediensten en gezondheidsdiensten in de regio (RAVU en GGDrU)	1	1	0
	Regiepositie presterend vermogen spoezorg			
6	Het aantal instellingen dat aantoonbaar geprepareerd is op continuïteit op het leveren van verantwoorde zorg tijdens crisisomstandigheden.	12	12	12
7	Het aantal interventies in geval van tekortschieten bij de uitvoering van of voorbereiding daarop van de geneeskundige hulpverlening ex art. 34.1 Wvr	Geen	Geen	geen
8	Het aantal succesvolle interventies en het aantal niet succesvolle interventies die hebben geleid tot een aanwijzing ex Wvr 34.2	Geen	Geen	geen
9	Het aantal GHOR-geregisseerde oefeningen met partners in de zorgketen	20	Geen	geen

Toelichting

Toezicht rol zorgcontinuïteit

1 <u>Het aantal uren besteed aan de opleiding van GHOR-piketfunctionarissen:</u>
Door inzet op de COVID-19 is de OTO planning 'on hold' gezet. Dit verklaard de lage aantallen uren. Daarnaast wordt er flink geïnvesteerd in versterking van de GHOR piketstructuur en in laten stromen van nieuwe piketfunctionarissen (7x).
Lid Back Office GHOR: er is besloten door de DPG om deze functie uit te faseren in 2020, deze functie wordt niet benoemt in besluit personeel VR en als VRU willen we de werkzaamheden op een andere wijze verdelen binnen de Sectie GHOR.

2 <u>Het aantal uren besteed aan het oefenen van de crisisorganisatie GHOR:</u>
Door de COVID crisis is er binnen de gegeven richtlijnen en kaders minimale aandacht besteed aan het oefenen van de crisisorganisatie. Tot op heden is het ROT en Sectie GHOR deel operationeel.

3 Het aantal sets schriftelijke afspraken en contactmomenten met instellingen wet toelating zorginstellingen cf. artikel 33 lid 1 (waaronder ziekenhuizen en traumacentrum):
Door de inzet van de witte kolom en ook de GHOR is herziening van en contactmomenten met de zorginstellingen vwb preparatie in waakvlam stand gezet. Operationeel is er meerdere keren per week intensief overleg vanwege de COVID-19 crisis.

4 Het aantal sets schriftelijke afspraken en contactmomenten met zorgaanbieders en op de beroepen individuele gezondheidszorg (waaronder huisartsen en verloskundigen):
Door de inzet van de witte kolom en ook de GHOR is herziening van en contactmomenten met de zorginstellingen vwb preparatie in waakvlam stand gezet. Operationeel is er meerdere keren per week intensief overleg vanwege de COVID-19 crisis.

5 Het aantal sets schriftelijke afspraken en contactmomenten met regionale ambulancediensten en gezondheidsdiensten in de regio (RAVU en GGDrU):
Door de inzet van de witte kolom en ook de GHOR is herziening van en contactmomenten met de zorginstellingen vwb preparatie in waakvlam stand gezet. Operationeel is er meerdere keren per week intensief overleg vanwege de COVID-19 crisis.

Regiepositie presterend vermogen spoedzorg

6 Het aantal instellingen dat aantoonbaar geprepareerd is op continuïteit op het leveren van verantwoorde zorg tijdens crisisomstandigheden:
Geen bijzonderheden.

7 Het aantal interventies in geval van tekortschieten bij de uitvoering van of voorbereiding daarop van de geneeskundige hulpverlening ex art. 34.1 Wvr:
Realisatie conform planning.

8 Het aantal succesvolle interventies en het aantal niet-succesvolle interventies die hebben geleid tot een aanwijzing ex Wvr 34.2:
Realisatie conform planning.

9 Het aantal GHOR-geregisseerde oefeningen met partners in de zorgketen:
Reguliere planning is vervallen ivm COVID. De ruimte is benut door in samenwerking met de GGDrU 7 webinars te organiseren over de stand van zaken van de coronabestrijding voor verschillende doelgroepen (schoolbesturen, zorginstellingen, raadsleden en burgemeesters).

4.2 Prestatie-indicatoren

Tabel 10 Prestatie-indicatoren GHOR

Nr.	Prestatie-indicatoren	Realisatie 2019	Actualisatie 2020	Realisatie 2020
1	Rapporteren op beschikbaarheid en actualiteit rampenopvangplannen en OTO-jaarplannen conform branchenormen	Geen	Geen	Geen
2	Alle concentraties van niet- en verminderd zelfredzamen zijn actueel in beeld en bekend bij de GHOR-crisisorganisatie	GHOR4ALL operationeel	GHOR4ALL operationeel	GHOR4ALL operationeel
3	De kwaliteit van de uitgevoerde crisisbeheersingsprocessen GHOR (M&A, O&A, L&C en I-mgm) is onderzocht en met de gemeenten besproken	Ja	Zie toelichting	Ja
4	De piketfunctionarissen van de GHOR zijn aantoonbaar opgeleid en vakbekwaam	98%	94%	Deels
5	De kwaliteit van de GHOR-adviezen aan de gemeenten en partners zijn twee maal per jaar met de gemeenten besproken	Geen	Geen	Geen
6	Er is aantoonbaar voortgang geboekt op de GHOR-thema's	Ja	Ja	Ja

Toelichting

Toezichtsrol zorgcontinuïteit

1 Rapporteren op beschikbaarheid en actualiteit rampenopvangplannen en OTO-jaarplannen conform branchenormen:
Bestuursrapportage preparatie zorginstellingen is behandeld in het bestuur. Hierin wordt geconcludeerd dat enkele instellingen niet alles op orde hebben. In 2020 zou de rapportage besproken worden met zorgbestuurders. Dit is door de crisis helaas nog niet volledige uitgevoerd. Het gesprek met het Meander Medisch Centrum en het St Antonius Ziekenhuis is in november / december gevoerd. De andere partijen zullen in januari/ februari ev aan de beurt komen.

2 Concentraties van niet- en verminderd zelfredzamen in zorgvoorzieningen/ instellingen zijn actueel in beeld en bekend bij de GHOR-crisisorganisatie:
GHOR4ALL is de applicatie die (landelijk) gebruikt wordt om relevante objecten (o.a. zorgvoorzieningen en instellingen) in relatie tot het incident in beeld te brengen.

3 De kwaliteit van de uitgevoerde crisisbeheersingsprocessen GHOR (M&A, O&A, L&C en I-mgm) is onderzocht en met de gemeenten besproken:
Jaarlijks worden middels de systeemtest de processen getoetst. In 2020 is getoetst aan de hand van de coronacrisis.

4 De piketfunctionarissen van de GHOR zijn aantoonbaar opgeleid en vakbekwaam:
Vanaf maart heeft het OTO-programma stil gelegen en is in beperkte mate herstart in september. De piketgroep Lid BO is uit gefaseerd.

5 De kwaliteit van de GHOR-adviezen aan de gemeenten en partners zijn twee maal per jaar met de gemeenten besproken:
De GHOR-adviezen zijn integraal onderdeel van het proces vergunningverlening voor evenementen en worden niet individueel besproken.

6 Er is aantoonbaar voortgang geboekt op de GHOR-thema's:

Zorg continuïteit:
In de COVID-19 crisis is duidelijk zichtbaar dat de continuïteit van zorg belangrijk is voor zowel de acute zorgketen als de niet acute zorg partijen. Het systeem van zorg zit onlosmakelijk aan elkaar verbonden en heeft effect op elkaar. De gezamenlijke aanpak met Bevolkingszorg moet nog opgestart worden.

Crisisorganisatie GHOR:
- Is vanaf medio februari volop in bedrijf om de COVID-19 crisis te managen vanuit de primaire taakstelling. De operationele leiding in de geneeskundige kolom door de DPG. De preparatie de afgelopen jaren werpt haar vruchten nu af!

Zichtbaarheid GHOR:
- Door de COVID-19 crisis is in één klap voor veel interne als externe partijen duidelijk geworden wat de rol en taak is van de GHOR. Het versneld realiseren van website voorzieningen heeft hier aan bijgedragen.

Analyse GHOR-organisatie in relatie tot doelstellingen beleidsplan:
- Door de COIVID-19 crisis is de scope van activiteiten vrijwel geheel opgegaan aan het ondersteunen van de zorginstellingen bij de uitvoering van hun vaak complexe zorgtaak. Binnen de eigen begroting zijn de mogelijkheden tot versterking ingezet tbv de bestuurlijke advisering van het ROAZ en andere netwerkpartners. In het traject is ook functieonderhoud

uitgevoerd, wijzigingen naar aanleiding hiervan moeten nog worden vastgesteld. In maart ’21 ontvangt het bestuur een rapportage over de bereikte resultaten.

4.3 Gerealiseerde baten en lasten

Tabel 11 Baten en lasten GHOR

Bedragen in € 1.000	GHOR		
	Actualisatie 2020	**Realisatie 2020**	**Afw. Real. en act.**
Totaal lasten	1.709	1.549	160
Totaal baten	-	54	54
Saldo van baten en lasten	**-1.709**	**-1.495**	**214**
Toevoeging aan reserves	-37	-37	-
Onttrekking van reserves	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	**-1.746**	**-1.532**	**214**

5 Brandweer

Onze belangrijkste activiteit is het bestrijden van incidenten. De COVID19-crisis laat zich ook zien in de brandweer activiteiten. Zo zien we een toename van buitenbranden door vermoedelijk baldadigheid/verveling. Het aantal alarmeringen van brandweereenheden voor onechte of onterechte OMS-meldingen is toegenomen. Dit komt vermoedelijk doordat de bezetting in deze objecten als gevolg van COVID-19 lager is, waardoor alarmopvolging door de gebruikers langer duurt dan normaal en de brandweer dus moeten uitrukken. Het aantal hulpverleningen was weer lager dan normale, waarschijnlijk doordat er een gedeelte van het jaar ook minder verkeersbewegingen zijn geweest.
Evenals bij de crisisorganisatie, zien we ook hier dat het aantal uren dat ingezet is op vakbekwaamheid aanzienlijk minder is dan normaal.

De dienstverlening van de brandweer is ondanks COVID-19 op peil gebleven. Om besmettingen in het brandweerkorps zoveel mogelijk te voorkomen, vonden in 2020 gedurende een groot deel van het jaar op posten alleen activiteiten plaats die noodzakelijk waren voor de paraatheid. De paraatheid wordt regiobreed gemonitord, waarbij ook vooruit wordt gekeken, zodat problemen in de paraatheid tijdig kunnen worden opgemerkt en we indien nodig maatregelen kunnen treffen. Daarbij zijn er ter ondersteuning van de paraatheid enkele gerichte experimenten (proeftuinen) gestart.
Aan de hand van een continuïteitsplan Brandweerrepressie hebben we in beeld gebracht welke maatregelen we moeten nemen om het vitale proces van aannemen, alarmeren en uitrukken te borgen, ook als een (groot) deel van het personeel uitvalt door besmetting met het coronavirus.

Vakbekwaamheid
Door de coronamaatregelen waren activiteiten op het gebied van opleiden, trainen en oefenen in mindere mate mogelijk. Daardoor kon bijvoorbeeld slechts iets meer dan de helft van het begrote aantal manschappen de opleiding afronden. Ook zijn veel nieuwe opleidingen noodgedwongen uitgesteld. Om ervoor te zorgen dat er voldoende nieuwe brandweermensen instromen, zal het aantal opleidingen de komende jaren moeten worden geïntensiveerd.
Wij zijn het gebruik van de elektronische leeromgeving (ELO) nog meer gaan stimuleren, zodat ondanks de beperkingen alle beschikbare middelen gebruikt zijn om de kennis op peil te houden.

MPBSP
Het materieel- en personeelsbeheer- en spreidingsplan (MPBSP) is op 10 februari door het algemeen bestuur bekrachtigd. Aanvullend heeft het algemeen bestuur in juli besloten tot het tijdelijk behouden van het redvoertuig in Vianen.
De implementatie van het materieel en personeelsbeheer- en spreidingsplan is in volle gang. Voor ruim de helft van de posten geldt dat de implementatie volledig is afgerond. Voor de rest van de posten is een plan opgesteld of in afronding waarin staat hoe en wanneer te komen van de huidige tot de gewenste situatie.

Adembeschermingswerkplaats
Met betrekking tot de adembeschermingswerkplaatsen is helaas duidelijk geworden dat de geplande inpassing in de kazernes in Woerden en Veenendaal niet mogelijk is. De zoektocht naar een nieuwe locatie om de werkzaamheden uit te kunnen voeren is in volle gang. In eerste instantie zal het gaan om een tijdelijke locatie.

Taakdifferentiatie brandweer
De landelijke denktank in het kader van taakdifferentiatie bij de brandweer heeft een denkrichting opgeleverd. De VRU heeft de consequenties van de denkrichting op de

brandweerorganisatie van de VRU beoordeeld en in beeld gebracht. Daarbij is een brede vertegenwoordiging uit de organisatie betrokken geweest.

5.1 Productie-indicatoren

Tabel 12 Productie-indicatoren Brandweer

Nr.	Productie-indicatoren	Realisatie 2019	Actualisatie 2020	Realisatie 2020
	Incidenten bestrijden			
1	Het aantal uitrukken voor brandbestrijding en redding	3.874	4.100	4.845
	1a. Het aantal uitrukken voor gebouwbranden	592	700	521
	1b. Het aantal uitrukken voor overige branden	1.791	1.900	2.250
	1c. Het aantal uitrukken voor onechte of onterechte OMS-meldingen	1.491	1.500	2.074
2	Het aantal uitrukken voor hulpverlening	4.182	3.750	3.155
	2a. Het aantal uitrukken voor technische hulpverlening	655	250	177
	2b. Het aantal uitrukken voor hulpverleningen m.b.t. dieren	343	350	353
	2c. Het aantal uitrukken voor overige hulpverlening, waaronder assistentie politie en ambulance	2.627	2.500	1.971
	2d. Het aantal uitrukken voor AED-inzet	557	650	654
3	Het aantal uitrukken voor basishandelingen bij de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen	408	600	645
4	Het aantal uitrukken voor ondersteuning bij waterongevallen	91	90	99
5	Het totaal aantal uitrukken	8.555	8.540	8.744
6	Het aantal geredde slachtoffers	5		10
7	Het aantal nazorg gesprekken met bewoners bij incidenten	3	2	2
8	Het aantal inzetten voor en in buurregio's	137	120	165
	Vakbekwaamheid			
9	Het aantal uren besteed aan de vakbekwaamheid van incidentbestrijders	180.000	180.000	135.000
10	Aantal cursisten manschap A dat de opleiding heeft afgerond	83	70	42
11	Aantal cursisten dat de opleiding bevelvoerder heeft afgerond	24	20	24
12	Aantal cursisten dat de opleiding voertuigbediener-pompbediende heeft afgerond	50	44	24

Toelichting

Incidenten bestrijden

1 <u>Het aantal uitrukken voor brandbestrijding en redding:</u>
Het aantal uitrukken voor brandbestrijding ligt hoger dan in 2019. Deze stijging is terug te vinden in het aantal overige branden en OMS-meldingen.

Sinds de uitbraak van COVID-19 constateren we een toename van buitenbranden door vermoedelijk baldadigheid/verveling. Door het droge voorjaar is het aantal natuurbranden hoger geweest. Ook wordt door de duiding van incidenten in eerste instantie als gebouwbrand gemelde branden in een aantal gevallen omgezet naar de categorie "overige branden".

Het aantal alarmeringen van brandweereenheden voor onechte of onterechte OMS-meldingen is toegenomen. Dit komt vermoedelijk doordat de bezetting in deze objecten als gevolg van COVID-19 lager is, waardoor alarmopvolging door de gebruikers langer duurt dan normaal en de brandweer dus moeten uitrukken.

2 <u>Het aantal uitrukken voor hulpverlening:</u>
Het aantal incidenten voor hulpverleningen m.b.t. dieren blijft constant t.o.v. 2019. Bij het aantal uitrukken voor technische hulpverlening is sprake van een afname. Er vindt een betere duiding plaats in deze categorie. Meldingen van gaslekkages en CO worden voortaan bij "Het aantal uitrukken voor basishandelingen bij de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen" geregistreerd. Daarnaast is er een langere periode geweest dat er, door COVID-19 minder verkeersbewegingen waren op het wegennet, waardoor ook minder (ernstige) verkeersongevallen plaats hebben gevonden.

De daling van het aantal incidenten “overige hulpverlening” komt verder doordat er in 2020 slechts een beperkt aantal “stormdagen” zijn geweest. Daarnaast waren deze zeer plaatselijk (twee keer “alleen” de Heuvelrug).

3 Het aantal uitrukken voor basishandelingen bij de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen:
Hoewel door de categoriewissel van CO- en gasmeldingen dit aantal is toegenomen (zie ad. 2) zijn er ook meer gas-gerelateerde incidenten geweest door klussen in en om het huis. Met name in de beginperiode toen door COVID-19 door de regering op is geroepen zo veel mogelijk thuis te werken.

4 Het aantal uitrukken voor ondersteuning bij waterongevallen:
Het aantal inzetten voor ondersteuning bij waterongevallen blijft constant t.o.v. voorgaande jaren.

5 Het totaal aantal uitrukken:
Toename van het aantal is te vinden in categorie 1b en 1c. Zie de toelichting onder ad. 1

6 Het aantal geredde slachtoffers:
Dit aantal betreft twee te water geraakte slachtoffers, één persoon die vast zat in een kruipruimte en mensen die tijdens een brand door de brandweer naar buiten zijn gebracht.

7 Het aantal nazorg gesprekken met bewoners bij incidenten:
Er hebben twee nazorggesprekken plaatsgevonden.

8 Het aantal inzetten voor en in buurregio’s:
Toename van dit aantal is conform toename van overige branden en OMS-meldingen.

Vakbekwaamheid

9 Het aantal uren besteed aan de vakbekwaamheid van incidentbestrijders:
In verband met de COVID-19 crisis zijn er minder uren besteed dan begroot.

10 Aantal cursisten manschap A dat de opleiding heeft afgerond:
In verband met de COVID-19 crisis zijn er minder opleidingen afgerond dan begroot.

11 Aantal cursisten dat de opleiding bevelvoerder heeft afgerond:
Geen bijzonderheden.

12 Aantal cursisten dat de opleiding voertuigbediener-pompbediende heeft afgerond:
In verband met de COVID-19 crisis zijn er minder opleiding afgerond dan begroot.

5.2 Prestatie-indicatoren

Tabel 13 Prestatie-indicatoren Brandweer

Nr.	Prestatie-indicatoren	Realisatie 2019	Actualisatie 2020	Realisatie 2020
	Paraatheid & Vakbekwaamheid			
1	De opkomsttijden van de brandweer zijn overeenkomstig de eisen van het dekkingsplan uitgevoerd (meettijden)	81%	80%	83%
2	De inzet op belangrijke objecten is volgens het jaarplan beoefend en geëvalueerd	Ja	Ja	Nee, i.v.m Covid-19
3	De paraatheid van de brandweer is overeenkomstig de eisen van het dekkingsplan gegarandeerd geweest	95%	Ja	Ja
4	De piketfunctionarissen van de brandweer zijn aantoonbaar opgeleid en vakbekwaam	Ja	Ja	Nee, i.v.m Covid-19
5	De kwantiteit en kwaliteit van de brandweerinzetten zijn twee maal per jaar met de gemeenten besproken	Ja	Ja	Ja
	Jeugdbrandweer			
6	Het percentage jeugdbrandweerleden dat doorstroomt naar de reguliere brandweer ten opzichte van het aantal jeugdleden dat de jeugdbrandweer verlaat op 18/19 jarige leeftijd	30%	15%	40%
7	Het percentage uitgestroomde jeugdbrandweerleden dat kiest voor een vervolg (werk/studie) binnen het veiligheidsdomein	15%	15%	0%

Toelichting

Paraatheid

1 <u>De opkomsttijden van de brandweer zijn overeenkomstig de eisen van het dekkingsplan uitgevoerd (meettijden):</u>
De opkomsttijden zijn conform begroting.

2 <u>De inzet op belangrijke objecten is volgens het jaarplan beoefend en geëvalueerd:</u>
Dit heeft conform begroting plaatsgevonden.

3 <u>De paraatheid van de brandweer is overeenkomstig de eisen van het dekkingsplan gegarandeerd geweest:</u>
Dit heeft voor het grootste deel plaatsgevonden.

4 <u>De piketfunctionarissen van de brandweer zijn aantoonbaar opgeleid en vakbekwaam:</u>
In verband met COVID heeft dit niet plaatsgevonden.

5 <u>De kwantiteit en kwaliteit van de brandweerinzetten zijn twee maal per jaar met de gemeenten besproken:</u>
Dit heeft conform begroting plaatsgevonden.

Jeugdbrandweer

6 <u>Het percentage jeugdbrandweerleden dat doorstroomt naar de reguliere brandweer ten opzichte van het aantal jeugdleden dat de jeugdbrandweer verlaat op 18/19 jarige leeftijd:</u>
In 2020 konden activiteiten van de jeugdbrandweer door COVID-19 grotendeels alleen online plaatsvinden. Daarom is besloten dispensatie te verlenen aan de 18-jarigen. Dit houdt in dat zij een jaar langer lid mogen blijven van de jeugdbrandweer. De uitstroom is dit jaar daarom laag: alleen de leden die geen gebruik maken van de dispensatie, zijn gestopt. Het gaat om 5 jeugdleden. Van hen stromen er 2 door naar de repressieve dienst in hun gemeente.
Geen van de 5 uitgestroomde jeugdbrandweerleden heeft gekozen voor een studie binnen het veiligheidsdomein.

7 <u>Het percentage uitgestroomde jeugdbrandweerleden dat kiest voor een vervolg (werk/studie) binnen het veiligheidsdomein:</u>
Zie voor de toelichting ad 6.

5.3 Gerealiseerde baten en lasten

Tabel 14 Baten en lasten Brandweer

Bedragen in € 1.000	Brandweer Actualisatie 2020	Brandweer Realisatie 2020	Afw. Real. en act.
Totaal lasten	54.977	53.960	1.017
Totaal baten	1.610	1.910	300
Saldo van baten en lasten	**-53.367**	**-52.050**	**1.317**
Toevoeging aan reserves	-1.928	-2.980	-1.052
Onttrekking van reserves	1.171	1.869	698
Gerealiseerd resultaat	**-54.124**	**-53.161**	**963**

6 Meldkamer

In 2020 zijn de meldkamers VRU, Gooi- en Vechtstreek en Flevoland intensiever gaan samenwerken, in aanloop naar de samenvoeging in 2025. In 2020 is hard gewerkt aan het implementeren van de landelijke en regionaal geharmoniseerde werkprocessen. Hierbij is een groot aantal alarmerings- en classificeringscodes gewijzigd, waarbij het opnieuw geautomatiseerd kunnen toepassen van codes tijd nodig heeft gehad. Tegelijkertijd hebben we meerdere nieuwe medewerkers ingewerkt en hebben we een verbeterslag gemaakt in de – volgens landelijke afspraken – classificering van incidenten. Inmiddels werken we hard aan het weer terugbrengen van onze verwerkingstijd.

De continuïteitsplannen met betrekking tot COVID-19 van de huidige meldkamers van Utrecht en Gooi- en Vechtstreek/Flevoland zijn op elkaar afgestemd, zodat gezamenlijk meer uitval kan worden opgevangen.

In 2020 hebben we een meerjarenplan ‘vakbekwaam blijven’ opgesteld voor de meldkamer brandweer.

Ontbinding verbonden partij ‘GMU’
Conform art. 35 van de Wet veiligheidsregio’s had het bestuur van de veiligheidsregio de beschikking over een gemeenschappelijke meldkamer die was ingesteld en in stand werd gehouden ten behoeve van de brandweertaak, de geneeskundige hulpverlening, de ambulancezorg en de politietaak. De meldkamers werden ondersteund door het Facilitair Bedrijf (FB) van de stichting Gemeenschappelijke Meldkamer Utrecht (GMU). Het FB beheerde de ICT-systemen en de huisvesting. De VRU participeerde samen met de politie en de RAVU in het stichtingsbestuur. Na de inwerkingtreding van de Wijzigingswet is het beheer van de meldkamer op 1 januari 2020 overgedragen aan de Nationale Politie en is de GMU eind 2020 ontbonden en vereffend.

6.1 Productie-indicatoren

Tabel 15 Productie-indicatoren Meldkamer

Nr.	Productie-indicatoren	Realisatie 2019	Actualisatie 2020	Realisatie 2020
1	Het aantal meldingen dat bij de regionale alarmcentrale is aangenomen	18.447	18.500	20.177
2	Het aantal vanuit de meldkamer begeleide en ondersteunde uitrukken	8.190	8.540	8.744
3	Verwerkingstijd meldingen	22 sec.	60 sec.	34 sec.
4	Het percentage GRIP incidenten met inzet CaCo	Registratie vanaf 2020	1	0,43 GRIP 4 COVID19 niet meegerekend
5	Multidiciplinair beeld is binnen 5 minuten beschikbaar	Registratie vanaf 2020	1	0,43 GRIP 4 COVID19 niet meegerekend

Toelichting

Hieronder worden de belangrijkste verschillen tussen begroting, realisatie, 2019 en 2020 toegelicht.

1 <u>Het aantal meldingen dat bij de regionale alarmcentrale is aangenomen:</u>
Het aantal meldingen dat ontvangen is bij de meldkamer. Voor een incident kan één of meerdere meldingen zijn gedaan. Door duiding kunnen we beter aangeven wat het juiste aantal meldingen is.

In het genoemde aantal van 20.177 zijn ook meldingen opgenomen die geen repressieve grondslag hebben. Zo worden testmeldingen van op te leveren brandmeldinstallaties en meldingen t.b.v. instructie van nieuwe centralisten in deze categorie weggeschreven. Ook wordt er voor de veiligheid van brandweerduikers een melding aangemaakt om direct in contact te staan met de meldkamer. Deze oefenduiken staan ook als melding in deze categorie genoteerd. Deze 3 typen “test”-meldingen zijn in 2020 in totaal 3.161 keer aangemaakt. Daarmee komt het netto aantal meldingen voor incidenten op 17.016 (20.177 – 3.161) Deze duiding hebben we ook met terugwerkende kracht voor 2019 doorgevoerd. Toen zijn er 2.179 meldingen aangemaakt waarmee het netto aantal meldingen voor 2019 op 16.268 is gekomen.

2 <u>Het aantal vanuit de meldkamer begeleide en ondersteunde uitrukken:</u>
Het aantal incidenten waar door de meldkamer één of meer brandweereenheden voor zijn gealarmeerd. Alle gealarmeerde eenheden worden begeleid en ondersteund door de meldkamer. De toename wordt veroorzaakt door een stijging van het aantal alarmeringen voor onechte of onterechte OMS-meldingen en overige branden. De stijging van de onechte of onterechte OMS-meldingen komt vermoedelijk doordat de bezetting in objecten lager (en vaak niet bezet) is waardoor alarmopvolging door de gebruikers langer duurt dan normaal.

De stijging van de uitrukken voor overige branden is waarschijnlijk een combinatie van branden als gevolg van baldadigheid/verveling en het droge voorjaar waardoor er meer natuurbranden zijn geweest.

3 <u>Verwerkingstijd meldingen:</u>
Berekening van de verwerkingstijd: de gemiddelde verwerkingstijd van alle prioriteit 1 meldingen voor gebouwbranden (conform uitgangspunt Beleidsplan VRU 2020-2023) waarvoor een brandweereenheid is gealarmeerd. Hierin zijn alleen meldingen meegenomen met een verwerkingstijd tussen 5 seconden en 10 minuten. Het kost minimaal 5 seconden om een eenheid te koppelen aan een incident. Tijden korter dan 5 seconden zijn niet representatief. Dit zijn ook meldingen die in eerste instantie door de meldkamer van de politie of de meldkamer Ambulance aangenomen zijn. Tijden langer dan 10 minuten betreffen voertuigen die bijvoorbeeld later

gekoppeld zijn aan een eerder incident of waarvan de prioriteit later aangepast is van prioriteit 2 naar prioriteit 1. Ook deze verwerkingstijden zijn niet representatief, en derhalve in de berekening niet meegenomen.

De verwerkingstijd van de meldkamer was in 2020 hoger dan in 2019. In het kader van de landelijke en regionale harmonisatie van werkprocessen is in 2019 een groot aantal alarmerings- en classificeringscodes gewijzigd, waarbij het opnieuw geautomatiseerd kunnen toepassen van codes tijd nodig heeft gehad. Tegelijkertijd werden meerdere nieuwe medewerkers ingewerkt en hebben we een verbeterslag gemaakt in de – volgens landelijke afspraken – classificering van incidenten. Inmiddels werken we hard aan het weer terugbrengen van onze verwerkingstijd.

4 <u>Het percentage GRIP incidenten met inzet CaCo:</u>
In 43% van de GRIP-incidenten (3 van de 7) was per direct een CaCo beschikbaar. In twee gevallen was de CaCo binnen afzienbare tijd beschikbaar, deze situaties zijn echter niet meegenomen in het resultaat.

Het 24/7 beschikbaar hebben van een CaCo is een wettelijke verplichting. Het issue dat de CaCo niet altijd beschikbaar is, is een reeds langer bekend knelpunt. Een knelpunt dat ook landelijk speelt. In de afgelopen jaren zijn er, naast personeel van de meldkamer, ook onder kantoorpersoneel van de VRU extra CaCo's geworven. Daarmee is de roosterdruk voor de zittende CaCo's verlicht, maar is er nog geen 24/7 bezetting bereikt. De beschikbare capaciteit wordt vooral op de dag/avond gepland. Historisch gezien vinden dan de meeste incidenten plaats. (In 2020 waren 293 van de 1098 diensten niet gevuld. Eén derde daarvan viel binnen het dagvenster (dag/avond) en twee derde buiten het dagvenster.)

De CaCo heeft ook een functie bij het beschikbaar stellen vaneen multidisciplinair beeld. Waar door de genoemde roosterproblemen de CaCo dit niet tijdig kon doen, is dit opgepakt door de informatiemanagers (lid CoPI/ROT) of door een medewerker van het VIC. De eerder genoemde doorontwikkeling van zowel de crisisorganisatie als het VIC, zijn belangrijke ontwikkelingen om aan te denken bij de oplossingsrichting voor dit knelpunt.

5 <u>Multidiciplinair beeld is binnen 5 minuten beschikbaar:</u>
In 43% van de gevallen (3 van de 7) een multidisciplinair beeld beschikbaar gesteld door de CaCo. In andere gevallen is het beeld binnen afzienbare tijd beschikbaar gesteld door de informatiemanagers (lid CoPI/ROT).

De toelichting gegeven bij indicator 12 is ook hier van toepassing. Het beschikbaar stellen van een eerste multidisciplinair beeld binnen 5 minuten is een taak van de CaCo. Als een CaCo niet beschikbaar is wordt op andere wijze zo snel mogelijk een multidisciplinair beeld beschikbaar gesteld. Meestal door de informatiemanagers ROT/CoPI of medewerker VIC.

Het VIC en de doorontwikkeling van de crisisorganisatie zijn belangrijke ontwikkelingen om aan te denken bij de oplossingsrichting voor dit knelpunt.

6.2 Gerealiseerde baten en lasten

Tabel 16 Baten en lasten Meldkamer

Bedragen in € 1.000	Meldkamer Actualisatie 2020	Meldkamer Realisatie 2020	Afw. Real. en act.
Totaal lasten	1.464	1.311	153
Totaal baten	-272	272	544
Saldo van baten en lasten	**-1.736**	**-1.038**	**698**
Toevoeging aan reserves	-500	-500	-
Onttrekking van reserves	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	**-2.236**	**-1.538**	**698**

7 Algemeen

7.1 Algemene kosten en dekkingsmiddelen

Tabel 17 Algemene kosten en dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000	Overzicht algemene dekkingsmiddelen		
	Begroting 2020	**Actualisatie 2020**	**Realisatie 2020**
Vergoeding OMS	1.079	1.079	1.096
Rijksbijdrage (BDuR)	9.300	9.785	10.642
Gemeentelijke bijdrage	85.262	85.482	85.357
Doorbelaste kapitaallasten kazernes	-	-	-
Overige baten	386	772	1.227
Totaal	**96.027**	**97.118**	**98.322**

Toelichting

In hoofdstuk 2 van de jaarrekening vindt u een toelichting op de afwijkingen tussen de realisatie 2020 en de geactualiseerde begroting 2020.

7.2 Overhead

In de berekening van de totale kosten van overhead hebben wij de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De organisatieonderdelen Bedrijfsvoering en Directie & Staf zijn in principe overhead, met uitzondering van:
    a. de centrale personeelsbudgetten die hieronder zijn opgenomen (deze worden op basis van formatie verdeeld over de taakvelden);
    b. de lasten van het FLO-overgangsrecht;
    c. kosten met betrekking tot de kazernes;
    d. bijdragen aan GMU en IFV;
    e. kosten van bestuursondersteuning.
2. Overheadkosten in de primair processen zijn:
    a. Directeuren en afdelingshoofden: 100%
    b. Managementondersteuning: 100%

Op basis van de bovenstaande uitgangspunten is het overzicht van de kosten van overhead voor 2020 als volgt:

Tabel 18 Kosten overhead

Bedragen in € 1.000 **Overhead**	**Actualisatie 2020**	**Realisatie 2020**	**Afw. Real. en act.**
Personeelskosten	18.262	18.471	-209
Gebouwkosten	1.109	1.068	40
Kantoorkosten	3.190	2.977	214
Overige kosten	446	777	-331
Operationele kosten	-	0	-0
Financiële kosten	8	8	-0
Overige baten	-	497	-497
Mutaties in reserve	-933	-360	574
Totaal overhead:	**22.081**	**22.444**	**-363**
% overhead	**22,19%**	**22,68%**	**0,49%**

7.3 Onvoorzien

De begroting van de VRU bevat geen post onvoorzien.

7.4 Gerealiseerde baten en lasten

Tabel 19 Baten en lasten Algemeen inclusief Overhead

Bedragen in € 1.000	Algemeen Actualisatie 2020	Algemeen Realisatie 2020	Afw. Real. en act.
Totaal lasten	26.186	25.967	219
Totaal baten	95.685	95.762	76
Saldo van baten en lasten	**69.499**	**69.794**	**295**
Toevoeging aan reserves	-1.422	-1.757	-335
Onttrekking van reserves	1.019	822	-197
Gerealiseerd resultaat	**69.095**	**68.859**	**-236**

8 Paragrafen

Dit hoofdstuk bevat de in het BBV voorgeschreven paragrafen, met uitzondering van de paragrafen Lokale heffingen en Grondbeleid, welke niet van toepassing zijn op onze organisatie. Achtereenvolgens treft u aan:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- COVID-19.

9 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen kan worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om omvangrijke financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid behoeft te worden aangepast. Risicobeheersing is gericht om de schadelijke gevolgen van risico's zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken.

9.1 Weerstandscapaciteit

De bedrijfsvoeringreserve laat de weerstandscapaciteit van de VRU zien. Binnen deze capaciteit kunnen de risico's (mogelijke toekomstige financiële tegenvallers) worden opgevangen.

Op basis van de risico-inventarisatie (zie paragraaf 9.2) bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit voor 2021 € 0,6 miljoen. Onze beschikbare weerstandscapaciteit is € 1,4 miljoen. Daarmee is de verhouding (beschikbaar/benodigd) groter dan 1 (2,3).

Tabel 20 Weerstandscapaciteit

Bedragen in € 1.000	**Overzicht weerstandscapaciteit**	
	2019	**2020**
Bedrijfsvoeringsreserve	1.409	1.409
Totaal weerstandscapaciteit	**1.409**	**1.409**

9.2 Risico-inventarisatie en benodigde weerstandscapaciteit

In de volgende tabel zijn de belangrijkste financiële risico's voor 2021 weergegeven, voor zover bekend ten tijde van het opstellen van de jaarstukken. Daarbij is een analyse gemaakt van de omvang en de kans dat het risico zich voordoet.

Tabel 21 Risico-inventarisatie

Bedragen in € 1.000

Onderwerp:	Omschrijving risico:	Toelichting effect en kans:	Effect	Kans 2021	Risico 2021
Taakdifferentiatie tussen vrijwilligers en beroepskrachten	De minister van Justitie en Veiligheid en het Veiligheidsberaad laten onderzoeken hoe de brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel zijn te onderscheiden van de beroepskrachten zodat wordt voldaan aan de normen uit Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. De mogelijke consequenties voor de brandweerorganisatie worden door alle veiligheidsregio's waaronder de VRU in het eerste halfjaar van 2021 in kaart gebracht. In de denkrichting wordt een taakdifferentiatie voorgesteld tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers, waarbij het systeem van vrijwilligheid behouden blijft. Uitgangspunt van de denkrichting is een werkbaar en fundamenteel onderscheid te maken tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers dat geen afbreuk doet aan het niveau en de kwaliteit van brandweerzorg. Om te komen tot een fundamenteel onderscheid tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers zijn diverse denkrichtingen uitgewerkt. Aan de minister van Veiligheid en Justitie wordt gevraagd te onderzoeken wat nodig is om de voorliggende denkrichting(en) juridisch mogelijk te maken en om het financieringsvraagstuk voor zowel de incidentele als de structurele meerkosten te beleggen bij het nieuwe kabinet.	Er bestaat een reëel risico dat de kosten voor brandweerzorg als gevolg van de taakdifferentiatie op basis van de genoemde denkrichtingen significant stijgen. De eventuele verschuiving van taken van vrijwilligers naar beroepskrachten kan leiden tot meer (parttime) beroepsaanstellingen en daarmee tot extra loonkosten voor de werkgever. Ook de kosten voor vakbekwaamheid kunnen toenemen als gevolg van een verschuiving van specialistische taken. Er is nog geen duidelijkheid over de omvang en fasering van de eventuele meerkosten als gevolg van de vrijwilligersproblematiek. Waar zich het risico van een zeer substantiële kostenverhoging gaat voordoen en het tempo van die kostenverhoging is nog niet in te schatten, omdat een eventueel besluit om het gedachte model van taakdifferentiatie in te voeren nog gekoppeld zou kunnen worden aan een derogatiebesluit (uitstel van invoering) vanuit Europa. Dit betekent ook dat de duur van het verleende uitstel van de inwerkingtreding van de Wnra voor personeel van de veiligheidsregio's nog niet bekend is. Uitgangspunt hierbij is dat eventuele financiële consequenties als gevolg van wijzigingen in het stelsel door het Rijk worden gecompenseerd.	pm	25%	pm
Compensatie-maatregelen FLO-overgangsrecht	De nieuwe landelijke afspraken over het FLO-overgangsrecht bevatten onder meer een aantal compensatiemaatregelen. De compensatiemaatregelen zijn onderdeel van de uitwerking van het landelijk afgesloten akkoord over de reparatie van het FLO-overgangsrecht. Deze waren voorzien vanaf 2023, maar daar wordt landelijk eerder mee gestart.	Op voorhand is niet duidelijk wat de omvang van de compensatiemaatregelen is. Dit komt omdat de hoogte van de te compenseren bedragen afhangt van de persoonlijke situatie van de medewerkers waar de VRU op voorhand geen inzicht in – en invloed op heeft. De meerjarenraming van de lasten van het FLO-overgangsrecht inclusief de uitwerking van de compensatiemaatregelen wordt op basis van de LOGA-brief die medio maart 2021 wordt verwacht, nader uitgewerkt.	pm	onbe-kend	pm
(Niet) honoreren MEERkosten COVID-19	De directe extra kosten – behoudens kosten voor inzet van eigen personeel – verband houdend met COVID-19 kunnen bij het Ministerie van VWS worden gedeclareerd. Deze kosten worden bij wijze van voorschot uitgekeerd en na accountantscontrole definitief vastgesteld. Het risico bestaat dat een deel van deze kosten niet voor vergoeding in aanmerking komt. Deze kosten komen dan alsnog voor rekening van de VRU.	Het maximale effect bedraagt de omvang van het totaal gedeclareerde bedrag. De incidentele (meer)kosten voor 2021 zijn begroot op een € 0,5 miljoen. De kans dat het effect zich voordoet wordt voor 2021 ingeschat op 'klein'. Voor 2022 wordt doit risico als pm post opgenomen	500	25%	125
Overige (onvoorziene) exploitatierisico's	De veiligheidsregio kan worden geconfronteerd met onvoorziene kosten binnen het begrotingsjaar als gevolg van exogene ontwikkelingen (zoals premiestijgingen, claims, kostenfluctuaties die samenhangen met incidenten en crises). In de begroting van de VRU zijn geen posten voor onvoorziene uitgaven opgenomen.	Als dit risico zich voordoet, zal bijsturing plaatsvinden via de begroting. Het geraamde risico gaat ervan uit dat het maximaal een jaar duurt voordat de maatregelen zijn geëffectueerd. Het geraamde risico wordt ingeschat op 0,5% van de totale kosten.			509
Totaal					**634**

9.2.1 Verzekeringen

Om risico's af te dekken hebben wij diverse verzekeringen afgesloten voor personeel en schade aan materieel, gebouwen en aansprakelijkheid.

9.2.2 Kengetallen

Volgens de richtlijnen van het BBV zijn hieronder vier van de zes verplichte kengetallen weergegeven. De overige twee voorgeschreven kengetallen (grondexploitatie en belastingcapaciteit) zijn niet van toepassing op onze organisatie. De wetgever wil met deze kengetallen inzicht hebben in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid (de mate waarin bij een tegenvaller financieel kan worden bijgestuurd). De kengetallen geven aan over hoeveel financiële ruimte wij beschikken om structurele en incidentele lasten te dekken of op te vangen. De kengetallen dienen te worden beoordeeld in samenhang met elkaar en met de financiële positie.

Tabel 22 Verplichte kengetallen

Omschrijving kengetal	2019	2020
Netto schuldquote	36,8%	32,3%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	36,5%	32,1%
Solvabiliteitsratio	22,8%	27,3%
Structurele exploitatieruimte	4,4%	7,3%

Toelichting kengetallen

Netto schuldquote:
Het quotiënt van totale schulden minus liquide middelen minus uitgeleende gelden en de totale baten

Solvabiliteitsratio:
Het quotiënt van eigen vermogen en balanstotaal

Structurele exploitatieruimte:
Het quotiënt van structurele baten minus structurele lasten en de totale baten

9.2.3 Netto schuldquote

Onze positie met betrekking tot de schuldquote is gunstig te noemen. De norm ligt tussen de 0-100%. Wij liggen hiermee ruimschoots onder het maximum van 100%. De daling van de schuldquote is veroorzaakt door een lager saldo van de langlopende schulden door regulieren aflossingen en een hogere stand van de liquide middelen

9.2.4 Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit is ten opzichte van 2019 gestegen door de toename van eigen vermogen door het rekeningresultaat 2020. Na bestemming en inzet van het rekeningresultaat daalt deze ratio weer.

9.2.5 Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft inzicht in de beschikbare structurele ruimte. Geconcludeerd kan worden dat sprake is van beperkte begrotingsruimte.

10 Onderhoud kapitaalgoederen

10.1 Activeren en afschrijven

Conform artikel 59 van het BBV activeren wij alle materiële vaste activa. Investeringen schrijven wij lineair af vanaf het jaar volgend op het investeringsjaar. Als uitgangspunt voor het activeren geldt dat dit plaatsvindt vanaf € 10.000 per object.

10.1.1 Investeringen in gebouwen

De VRU had ultimo 2020 vier brandweerkazernes in eigendom. De overige kazernes zijn in eigendom van de gemeenten. De kazernes worden om niet ter beschikking gesteld aan de VRU. Investeringen in gebouwen die in eigendom van de gemeenten zijn, komen voor rekening van de betreffende gemeenten. Investeringen in gebouwen die eigendom zijn van de VRU, worden bij de VRU geactiveerd. De kapitaallasten worden doorbelast aan de gemeenten die de gebouwen aan de VRU hebben overgedragen, via het individueel gemeentelijk plus pakket.

10.1.2 Investeringen in overige kapitaalgoederen

Ten aanzien van de investeringen in overige kapitaalgoederen (inventaris en installaties, automatisering, vervoersmiddelen en materiaal) hanteert de VRU een meerjarig investeringsplan welke periodiek wordt geactualiseerd. In de begroting is een constant bedrag opgenomen voor kapitaallasten. De werkelijke kapitaallasten fluctueren. Tezamen met het meerjaren investeringsplan is daarom ook een egalisatiereserve kapitaallasten ingesteld om de verschillen tussen begrote en werkelijke kapitaallasten op te vangen. Meerjarig wordt gestuurd op een sluitende investeringsbegroting.

10.1.3 Onderhoud gebouwen en installaties

Hoofdkantoor
Het hoofdkantoor van de VRU is gehuisvest in gehuurde etages in het provinciehuis. Het onderhoud voor deze locatie is onderdeel van de servicekosten die wij naast de huur aan de provincie Utrecht betalen.

Decentrale huisvesting en brandweerkazernes
De kosten voor het beheer en onderhoud van de decentrale huisvestingen en de brandweerkazernes zijn voor rekening van de gemeenten.

10.1.4 Onderhoud materieel

Het onderhoud van materieel wordt grotendeels in eigen beheer door - uitgevoerd of uitbesteed via het VRU-organisatieonderdeel Bedrijf Preparatie Brandweer.

Door vertraging in de investeringen in de nieuwe vervoermiddelen dient het bestaande materieel langer benut te worden. Dit heeft als consequentie dat dit niet geraamde onderhoudskosten en kosten voor vervangende huur met zich mee kan brengen.

11 Financiering

Het wettelijke kader voor het financieringsbeleid is vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido).

Ons treasury-beleid ligt vast in het treasurystatuut (d.d. 19 februari 2018).

11.1 Financieringsportefeuille

Wij hebben externe financiering aangetrokken bij Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank), de Nederlandse Waterschapsbank (NWB Bank) en gemeente Amersfoort (onderhandse lening).

Het verloop en hoogte van de leningen is als volgt weer te geven:

Tabel 23 Leningen

Bedragen in € 1.000	Saldo 31-12-2019	Nieuw lening 2020	Aflossingen 2020	Saldo 31-12-2020	Rente 2020
BNG Bank	13.466	-	1.067	12.399	542
Gemeente Amersfoort	557	-	56	501	29
NWB Bank	19.000	-	1.000	18.000	249
Totaal	**33.023**	-	**2.123**	**30.900**	**819**

Bij BNG Bank is een rekening-courant kredietfaciliteit afgesloten van € 3 miljoen.

11.2 Risicobeheer

Om de risico's van het treasury-beleid te beheren zijn er normen vastgesteld in de Wet Fido. Deze normen bestaan uit de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

11.2.1 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet laat het maximumbedrag zien waarmee een gemeente of gemeenschappelijke regeling haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. De landelijke norm is 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten (wat neerkomt op € 8,158 miljoen op basis van de geactualiseerde begroting).

De liquide middelen bestaan uit rekening-courant tegoeden.

Ons netto overschot in 2020 bedroeg gemiddeld € 13,1 miljoen. Onderstaande tabel laat de berekening zien van de kasgeldlimiet in 2020. Daaruit blijkt dat de gemiddelde liquiditeitspositie over heel 2020 voldoet aan de norm.

Tabel 24 Kasgeldlimiet

Bedragen x € 1.000,-		Maand v/h			
	kwartaal	**Kw 1**	**Kw 2**	**Kw 3**	**Kw 4**
(1) Vlottende (korte) schuld	maand 1	7.625	3.106	6.512	4.907
(1) Vlottende (korte) schuld	maand 2	6.512	3.734	6.591	7.655
(1) Vlottende (korte) schuld	maand 3	6.927	3.842	4.346	15.186
(2) Vlottende middelen	maand 1	21.398	19.399	24.593	29.677
(2) Vlottende middelen	maand 2	15.048	12.223	18.731	22.534
(2) Vlottende middelen	maand 3	5.654	26.283	12.003	15.039
(3) Netto vlottende schuld (+) of Overschot vlottende middelen (-) (1-2)					
	maand 1	-13.773	-16.293	-18.081	-24.770
	maand 2	-8.536	-8.489	-12.140	-14.879
	maand 3	1.273	-22.441	-7.657	147
(4) Gemiddelde netto vlottende schuld (+) of Gemiddeld overschot vlottende middelen (-)		-7.012	-15.741	-12.626	-13.167
(5) Kasgeldlimiet		8.158	8.158	8.158	8.158
(6a) Ruimte onder kasgeldlimiet (5>4)		15.170	23.899	20.784	21.325
(6b) Overschrijding van de kasgeldlimiet (4>5)		-	-	-	-
Berekening kasgeldlimiet					
(7) Begrotingstotaal		99.490	99.490	99.490	99.490
(8) Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
(9) Kasgeldlimiet : 7 x 8 : 100		8.158	8.158	8.158	8.158

11.2.2 Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel het renterisico bij herfinanciering te beperken. De jaarlijkse renteherzieningen en de verplichte aflossingen mogen niet méér bedragen dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar.

Uit onderstaande tabel blijkt dat wordt voldaan aan de renterisiconorm.

Tabel 25 Renterisiconorm

Bedragen in € 1.000	Renterisiconorm	
	2019	**2020**
Omvang begroting	90.790	95.602
Renterisiconorm	20%	20%
Toets renterisiconorm	18.158	19.120
Renteherzieningen op leningen o/g	-	-
Betaalde aflossingen	2.123	2.123
Renterisico	**2.123**	**2.123**
Ruimte onder renterisiconorm	**16.035**	**16.997**

12 Bedrijfsvoering

12.1 Personeel

12.1.1 Formatie en bezetting

De formatie en bezetting (in fte) per ultimo 2020 zijn als volgt:

Tabel 26 Formatie & bezetting

Directie	Formatie	Bezetting	Verschil	Bezetting in %
Concerndirectie en staf	29,3	27,6	1,7	94%
Brandweerrepressie	271,2	254,6	16,6	94%
Bedrijf Preparatie Brandweer	123,8	114,3	9,6	92%
Risicobeheersing	115,8	106,4	9,4	92%
Crisisbeheersing & GHOR	45,9	43,5	2,5	95%
Bedrijfsvoering	109,4	105,3	4,1	96%
Totaal	**695,5**	**651,6**	**43,8**	**94%**

Het verschil tussen formatie en bezetting betreft een momentopname. Bij repressie is sprake van uitstroom van voornamelijk repressieve functionarissen. Om deze vacatures te bezetten is in augustus 2020 een werving en selectieprocedure opgestart, waarbij de instroom begin 2021 zal plaatsvinden. Een aantal vacatures zijn moeilijk in te vullen, mede door de coronacrisis. Daarnaast wordt een deel van de vacatures bewust aangehouden voor het creëren van een flexibele schil, waar nodig is capaciteit ingehuurd.

Ultimo 2020 bedroeg het aantal vrijwilligers dat werkzaam is voor Brandweerrepressie 1.647 (2019: 1.668).

12.1.2 Wet banenafspraak

De VRU heeft voor 2020 de ambitie gesteld om 15 garantiebanen te realiseren. In januari 2020 is gestart met 10,2 garantiebanen. Er is in 2020 een toename geweest van 4,2 fte door de komst van nieuwe collega's en uitbreiding van de reeds ingevulde garantiebanen. Doordat ook binnen deze groep sprake is geweest van verloop (-2,4 fte) zijn ultimo 2020 uiteindelijk 12 garantiebanen ingevuld.

12.1.3 Diversiteit

In wervingsuitingen geeft de VRU consequent aan naar inclusiviteit en talent te streven:
"Veiligheidsregio Utrecht werft mensen met de beste capaciteiten en laat zich niet leiden door culturele achtergrond, fysieke of mentale beperking, genderidentiteit, geloofsovertuiging, geaardheid of leeftijd. [Wij zijn] op zoek naar mensen met talent."
In 2019 is een project gestart dat tot doel heeft om meer collega's te werven uit de genoemde specifieke doelgroepen.

Vanwege de COVID-19-pandemie is dit de implementatie van dit project uitgesteld (de voorbereidingen zijn wel door gegaan, voor zover dit digitaal mogelijk was).

12.1.4 Verzuim 2020

Tabel 27 Verzuim

Directie	Kort 1-7 dagen	Middellang 8-42 dagen	Lang ≥ 42 dagen	Totaal verzuim percentage
Directie VRU	0,00%	0,00%	42,11%	42,11%
Bedrijfsvoering	0,36%	0,50%	5,05%	5,91%
Crisisbeheersing & GHOR	0,26%	0,32%	3,12%	3,71%
Bestuur & Control	0,70%	0,00%	0,47%	1,17%
Bedrijf Preparatie Brandweer	0,28%	0,58%	4,68%	5,54%
Drandweerrepressie	0,42%	1,48%	2,46%	4,36%
Risicobeheersing	0,27%	0,26%	2,04%	2,58%
Totaal	**0,36%**	**0,83%**	**3,29%**	**4,46%**

Het ziekteverzuim over heel 2020 laat een duidelijke daling zien. Zowel bij het kortdurend als het langdurig verzuim. In 2020 zijn een fors aantal langlopende dossiers afgesloten, welke een flink deel uitmaakten van het verzuimpercentage.

In de cijfers is duidelijk te zien dat het langdurige verzuim (meer dan 43 dagen) flink is afgenomen. Maar ook het aantal ziekmeldingen ligt in 2020 duidelijk lager dan in de twee jaren daarvoor. In 2018 hebben 715 medewerkers zich ziek gemeld, 2019 waren dit er 561 en in 2020 zijn er 454 ziekmeldingen geweest. Ook was de verzuimduur korter dan in 2019.

Het kort frequent verzuim laat ook een duidelijk daling zien. Het percentage medewerkers dat zich in 2018, 3 keer of vaker heeft ziek gemeld was 10,9%, in 2019 was dit nog 7,51% van de medewerkers. In 2020 daalt dit percentage verder tot 4,46%. Vermoedelijk is dit te verklaren door het thuiswerken ten gevolge van COVID-19, maar zeker ook door een proactieve signalering en het bespreekbaar maken van frequent verzuim door leidinggevenden, hierbij ondersteund door de HRM-adviseurs en verzuimcoach in de tweede lijn.

De maatregelen die in 2019 zijn genomen om het verzuim terug te dringen zijn in 2020 ook voortgezet De lijnen met de bedrijfsarts zijn nog korter geworden wat de samenwerking ten goede is gekomen. Daarnaast is medische informatie versneld opgevraagd door de bedrijfsarts en zijn interventies ingezet om de re-integratie te versnellen.

12.1.5 Vrijwilligers

In 2020 is het aantal vrijwilligers ten opzichte van 2019 afgenomen. Dit is gezien COVID-19 conform verwachting. Vanwege COVID-19 lag de actieve werving vanuit de posten stil en is er geen manschap-opleidingen gestart in september 2020.

Tabel 28 Verloop vrijwilligers

Jaar	Instroom	Uitstroom	Aantal vrijwilligers
2018	101	90	1.571
2019	209	95	1.685
2020	119	157	1.647

12.2 Inhuur

Het volgende overzicht is een weergave van de besteding per inhuurcategorie.

Tabel 29 Besteding per inhuurcategorie

Bedragen x € 1.000	Actualisatie 2020	Realisatie 2020	Afwijking
Inhuur binnen de formatie			
Vervanging i.v.m. ziekte	329	863	-533
Vervanging i.v.m. vacature	1.109	1.844	-735
Instructeurs	319	144	175
Subtotaal inhuur binnen formatie	**1.757**	**2.851**	**-1.093**
Inhuur bovenop de formatie			
Tijdelijke capaciteit voor projecten	1.240	1.565	-324
Subtotaal inhuur bovenop de formatie	**1.240**	**1.565**	**-324**
Totaal inhuur	**2.998**	**4.415**	**-1.417**

Inhuur binnen formatie
De inhuur binnen formatie zijn onderdeel van Rubriek A van de staat van baten en lasten. In 2020 is ingehuurd op een aantal moeilijk in te vullen vacatures. De dekking van de overschrijding van de inhuur binnen de formatie wordt gevonden binnen de reguliere salarisbegroting.

Inhuur boven de formatie:
De inhuur boven formatie zijn onderdeel van Rubriek C van de staat van baten en lasten. In 2020 is meer ingehuurd om een aantal projecten en additionele werkzaamheden – ondanks de coronamaatregel – toch tijdig te kunnen uitvoeren. Ook bevat deze post inhuur ten behoeve van COVID-19. Deze kosten zijn onderdeel van de gedeclareerde meerkosten.

12.3 Beleidsindicatoren

Tabel 30 Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Realisatie 2019	Actualisatie 2020	Realisatie 2020
Formatie	Fte per 1000 inwoners	0,52	0,52	0,51
Bezetting	Fte per 1000 inwoners	0,49	0,49	0,48
Apparaatskosten *)	Kosten per inwoner	€ 66	€ 73,60	€ 66
Externe inhuur **)	Kosten als % van totale loonsom	10%	6%	9%
Externe inhuur **)	Totale kosten inhuur externen	€ 4,5 mln	€ 3,0 mln	€ 3,8 mln
Overhead ***)	% van de totale lasten	21%	22%	23%

Op basis van de CBS is voor 2020 uitgegaan van 1.354.834 inwoners per 1 januari voor de provincie Utrecht.

*) Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de ambtelijke organisaties. Dit zijn in feite de totale lasten van de VRU minus de jaarlijkse bijdrages aan het IFV en de GMU.
**) Het betreft voornamelijk inhuur van instructeurs voor opleiden, trainen en oefenen en inhuur vacatures en vervanging ziekte.
***) Voor de berekening van de overhead verwijzen wij naar bijlage 3 Overhead.

12.4 Vennootschapsbelasting

Een drietal activiteiten van de VRU is belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. De positieve fiscale resultaten die de VRU hiermee behaalt, zijn zodanig klein van omvang dat de belastinglast beperkt blijft tot ca. € 5K op jaarbasis.

12.5 Duurzaamheid

De afgelopen jaren is binnen de VRU steeds meer aandacht voor duurzaamheid. Dit blijkt bijvoorbeeld uit:

- het nieuwe werkplekconcept, waardoor papierloos werken de norm is geworden;
- meer accugedreven materiaal op de nieuwe tankautospuiten. Dit geldt onder andere voor het redgereedschap, handgereedschap, de overdrukventilator en mobiele werkplekverlichting;
- verduurzaming van de ademluchtwerkplaats, door:
    - 80% hergebruik van warmte uit de droogkamer;
    - onderzoek te doen naar verder hergebruik, zoals het warme water van de wasmachines en warmte uit de compressorruimte.
- de actualisatie van de 'Handreiking uitruklocatie zonder kantoorfunctie', met daarin een groot aantal duurzaamheidsaspecten, zoals:
    - Locatiekeuze: makkelijk met de fiets bereikbaar en facilitering middels fietsenstalling;
    - Veelvuldig gebruik van LED-verlichting (vaak in combinatie met (instelbare) bewegingsmelders);
    - Sensorgestuurde douchebedieningen;
    - Instelbare, programmeerbare thermostaten, voorzien van een overwerkschakelaar of aanwezigheidssensor;
    - 's Nachts in remise 'waak'-verlichting;
    - Het aantal reisbewegingen is door COVID-19 drastisch verminderd;
    - In de toekomst zal het thuiswerken blijven, zodat ook de toekomstige reisbewegingen lager zal zijn.

Daarnaast komen duurzaamheidseisen nadrukkelijker terug bij aanbestedingen:

- Catering: eisen op het gebeid van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) worden voor 10% in de totaalbeoordeling meegenomen. Concrete invulling daarvan door leveranciers:
    - Op productniveau: vrije-uitloop eieren, vis met MSC-label, lokale producten en werken met toeleveranciers met een duurzaam productieproces.
    - Milieu: afvalscheiding en recycling, elektrische auto's voor bezorging, zo min mogelijk disposables gebruiken.
    - Social Return: mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst, erkend leerbedrijf.
- Vorkheftrucks: oude diesels uit de werkplaatsen zijn vervangen door vier elektrische vorkheftrucks.
- Wasserijdiensten voor bluspakken en persoonlijke beschermingsmiddelen:
    - Duurzaam en milieuvriendelijk wasproces op basis van CO_2;
    - Gebruik van herbruikbare waszakken (voorheen disposables: in water oplosbaar);
    - Door het CO_2-wasprocedé gaan de pakken langer mee.
- Automaterialen, autobanden en smeermiddelen:
    - Aan automaterialen worden duurzaamheidseisen gesteld m.b.t. duurzaamheidslabels en –certificaten.
    - Accu's, autobanden en smeermiddelen worden door de leverancier teruggenomen aan het einde van de levensduur.
- Overeenkomst drukwerk:
    - Leverancier is zeer gericht op duurzaamheid. Onder andere doordat bij vacatures en stages actief mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een kans krijgen;

    - Opdrachten voor de VRU worden gedrukt met de nieuwste generatie drukpers (Anicolor). Dit bespaart papier en de drukpers is CO2-neutraal vervaardigd.
- Facturatie: De afdeling Financiën werkt sinds 1 januari 2020 duurzamer, doordat het niet meer nodig is om alle facturen uit te printen. Een nieuwe scan- en herkenfunctionaliteit biedt de mogelijkheid om digitale facturen in te lezen, de oude kon dit niet.
- Data centers: vorig jaar is de VRU overgegaan naar nieuwe data centers die veel energiezuiniger zijn. Hier is in de aanbesteding expliciet op gestuurd.
- Wagenpark: in 2020 is een start gemaakt met verduurzaming van het (ondersteunende) wagenpark en wordt er actief gestuurd op het verminderen van het aantal ondersteunende voertuigen.

Om de aandacht voor duurzaamheid vast te houden en te verstevigen is het streven naar een duurzame bedrijfsvoering als beleidsbeginsel opgenomen in het VRU-beleidsplan 2020-2023.

12.6 Privacy

De regeling bescherming persoonsgegevens VRU is begin 2020 ter instemming voorgelegd aan de COR en op 10 februari 2020 vastgesteld door het algemeen bestuur.

In 2020 zijn 17 meldingen opgenomen in het datalekregister. Elke melding wordt zorgvuldig beoordeeld zodat in een vroegtijdig stadium maatregelen genomen kunnen worden om de schade te beperken en het datalek naar de toekomst toe te voorkomen. Op basis van de risico-inschatting van de Functionaris Gegevensbescherming is één datalek binnen de termijn van 72 uur gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

13 Verbonden partijen

Tabel 31 Verbonden partijen

Naam	Doel	Belang	Eigen en vreemd vermogen voor bestemming 2020	Jaarresultaat 2020
Instituut Fysieke Veiligheid te Arnhem	Het IFV is de landelijke ondersteuningsorganisatie voor de veiligheidsregio's (versterken van de brandweerzorg en de aanpak op het terrein van de rampenbestrijding en crisisbeheersing). Via de Wet veiligheidsregio's zijn verschillende wettelijke taken overgeheveld naar het IFV. Het IFV is een bij wet opgericht zelfstandig bestuursorgaan (ZBO).	De stichting wordt gefinancierd door de Veiligheidsregio's. Het aandeel van de VRU in de exploitatie bedraagt 7%. De 25 voorzitters van de veiligheidsregio's, verenigd in het Veiligheidsberaad, vormen het algemeen bestuur van het IFV. De bijdrage van de VRU aan het IFV bedroeg € 615K over 2020.	Niet bekend	Niet bekend
Stichting Gemeenschappelijke Meldkamer Utrecht te Utrecht is geliquideerd per 31 december 2020 en derhalve geen verbonden partij meer. De liquidatie heeft tot een voordeel geleid voor de VRU voor een bedrag van € 242k.				

14 Declaratie COVID-19

Algemeen

Op 20 juli jl. heeft de minister van VWS de voorzitter van het Veiligheidsberaad geïnformeerd over de declaratie van de meerkosten COVID-19 bij het Rijk. Over de periode februari tot en met juni en daarna maandelijks van juli tot en met december zijn de direct aan de coronacrisis gerelateerde out-of-pocketkosten gedeclareerd. Op basis van nacalculatie zijn de overige meer- en minderkosten achteraf bepaald.

Tabel 32 Voorlopige opgave meerkosten COVID-19

Bedragen x € 1.000 **Kostensoort**	**Opgave kosten**
Coronahotels/centra	-
Inkoop en distributie PBM	**165.561**
Overige specifieke meerkosten	-
Overige meerkosten	
Brandweerzorg repressie/incidentenbestrijding	6.474
Meldkamer	
ROC (opleidingen)	8.791
GHOR	53.336
Preventie	
Crisisbeheersing & rampenbestrijding	38.498
Risicobeheersing	
Bevolkingszorg	
Bedrijfsvoering	616.411
Overige taken/activiteiten	714.532
Subtotaal	**1.438.042**
Minder opbrengsten (verrekend met minder kosten)	
Brandweerzorg repressie/incidentenbestrijding	756.000
Meldkamer	
ROC (opleidingen)	
GHOR	
Preventie	107.000
Crisisbeheersing & rampenbestrijding	
Risicobeheersing	66.000
Bevolkingszorg	
Bedrijfsvoering	
Overige taken/activiteiten	
Subtotaal	**929.000**
Totale kosten 2020	**674.603**

Meerkosten

De meerkosten betreffen uitsluitend de direct aan de coronacrisis gerelateerde out-of-pocketkosten. De kosten die in verband met COVID-19 zijn gemaakt hebben hoofdzakelijk betrekking op juridische capaciteit (juridisch loket voor gemeenten), communicatie (advisering RBT en publiekscampagne), persoonlijke beschermingsmiddelen, extra inzet van specialistische expertise en tijdelijke projectcapaciteit, ICT-voorzieningen en faciliteiten ten behoeve van veilige kantoorvoorzieningen.

Minder inkomsten

De VRU kent door COVID-19 geen minder-inkomsten. De gemeenten voldoen de gemeentelijke bijdragen conform de vastgestelde begroting en het Rijk stelt de financiële bijdrage conform de beschikking (Bdur) beschikbaar. Om deze reden is het saldo minder-inkomsten in de opgave nihil.

Minderkosten

Anders dan de meerkosten zijn de minderkosten niet apart geregistreerd en blijken deze niet één-op-één uit de administratie. Het vaststellen van de omvang van de minderkosten vereist dan ook een benadering, waarbij de volgende werkwijze is gehanteerd:

- Er is een selectie gemaakt van de positieve (niet saldo-neutrale) afwijkingen tussen realisatie en begroting die geheel of gedeeltelijk verklaard kunnen worden door de beperkingen die het gevolg zijn van de landelijke coronamaatregelen. De door het algemeen bestuur vastgestelde geactualiseerde begroting 2020 en de jaarcijfers over 2020 zijn hiervoor als uitgangspunt genomen.
- Voor zover bekend is dat een deel van de afwijking niet-COVID-19 gerelateerd is, wordt dit deel van de afwijkingen niet als minderkosten aangemerkt.
- Op basis van een beknopte cijfervergelijking tussen voorgaande jaren hebben wij bepaald welk deel van de afwijking als reguliere kostenfluctuatie kan worden aangemerkt.
- Conform het landelijk protocol zijn kosten die aantoonbaar ingehaald kunnen (en moeten) worden niet als minderkosten in aanmerking genomen.
- Het resterende afwijking is als minderkosten aangemerkt en als zodanig opgenomen in de declaratie van de meerkosten COVID-19.

De verrekende minderkosten hebben betrekking op lagere vergoedingen voor brandweervrijwilligers (169K), lagere kosten voor opleiden trainen en oefenen (brandweer: 487K, crisisbeheersing: 66K en GHOR 107K) en lagere brandstofkosten (100K). Voor de laatste post is uitgegaan van een stelpost niet precies kan worden vastgesteld welk deel van de lagere kosten het gevolg is van COVID-19 ten opzichte van andere factoren.

Jaarrekening 2020

1 Balans per 31 december

Tabel 33 Balans per 31 december

Bedragen x € 1.000

	2019	2020		2019	2020
3.2 VASTE ACTIVA			**3.4 VASTE PASSIVA**		
Materiële vaste activa			Eigen vermogen		
Gronden en terreinen	284	284	*Algemene reserve*		
Bedrijfsgebouwen	2.924	3.089	Bedrijfsvoeringsreserve	**1.409**	**1.409**
Vervoermiddelen en verbindingen	38.169	30.438			
Machines en installaties	3.040	14.126	*Bestemmingsreserves*		
Activa in uitvoering	2.729	621	Reserve repressieve eff. Utrecht	181	181
	47.146	**48.558**	Bestemmingsreserve tweede loopbaan	377	479
			Reserve gevolgen Omgevingswet	42	142
			Bestemmingsreserve Algemeen	(0)	-
			Bestemmingsreserves incidenteel	-	-
			Bestemmingsreserve Ontwikkeling en Egalisatie	728	839
			Bestemmingsreserve Meldkamer	-	500
Financiële vaste activa			Bestemmingsreserve FLO	331	1.677
Overige langlopende leningen	**211**	**201**	Bestemmingsreserve kapitaallasten	7.441	10.377
				9.099	**14.194**
			Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	**2.572**	**2.129**
				13.081	**17.732**
			Voorzieningen	**-**	**17**
			Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
			Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	32.467	30.400
			Openbare lichamen	556	500
				33.023	**30.900**
3.3 VLOTTENDE ACTIVA			**3.5 VLOTTENDE PASSIVA**		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd ≤ 1 jaar			*Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd ≤ 1 jaar*		
Vorderingen op openbare lichamen	156	467	Overige kasgeldleningen	-	-
Overige vorderingen	454	217	Banksaldi	-	-
Uitzetting in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	7.693	13.311	Overige schulden	1.498	2.303
	8.303	**13.995**		**1.498**	**2.303**
				-	-
Liquide middelen			*Overlopende passiva*	-	-
Banksaldi	**70**	**506**	Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	9.251	13.763
			Voorschotten uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	671	196
Overlopende activa	**1.794**	**1.650**		**9.922**	**13.959**
Totaal activa	**57.524**	**64.910**	**Totaal passiva**	**57.524**	**64.910**
Recht op verliescompensatie Wet op de vennootschapsbelasting	nihil	nihil	Verstrekte borgstellingen of garantstellingen	nihil	nihil

2 Rekeningresultaat

2.1 Overzicht van baten en lasten naar rubriek

Tabel 34 Overzicht baten en lasten naar rubriek

Bedragen x € 1.000 Rubr.		Realisatie 2019	VRU Totaal Actualisatie 2020	Realisatie 2020	Afwijking realisatie en begroting
A	Personeelskosten reguliere werkzaamheden	62.370	66.510	66.528	-18
B	Ondersteunende personele kosten	6.484	6.857	5.890	967
C	Personele kosten additionele werkzaamheden	1.057	1.258	1.888	-630
D	Gebouwkosten	2.527	3.230	3.098	132
E	Operationele middelen	11.479	11.434	10.239	1.195
F	Kantoorkosten	3.858	4.029	3.996	33
G	Financiële rekeningen	-302	93	-348	441
H	Overige kosten	2.815	2.184	2.375	-192
I	Vennootschapsbelasting	3	8	4	4
	Totaal Lasten	**90.291**	**95.603**	**93.669**	**1.933**
K	Gemeentelijke bijdrage en vergoeding	80.914	85.482	85.357	-125
L	Rijksbijdrage	10.099	9.785	10.642	857
M	OMS	1.082	1.079	1.096	17
N	Overige baten	1.562	772	1.227	455
	Totaal Baten	**93.657**	**97.118**	**98.322**	**1.204**
	Saldo baten en lasten	***3.366***	***1.516***	***4.653***	***3.137***
O	Storting reserves	-2.903	-3.887	-5.274	-1.387
P	Onttrekking reserves	2.110	2.372	2.751	379
	Totaal Mutaties in reserve	**-793**	**-1.516**	**-2.524**	**-1.008**
	Gerealiseerd resultaat	**2.573**	**0**	**2.129**	**2.129**

2.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten naar rubriek

De tabellen geven inzicht in de afwijkingen per rubriek. De grootste (>100K) en bestuurlijk relevante afwijkingen worden vervolgens nader toelicht.

2.2.1 Rubriek A – Personele kosten reguliere werkzaamheden

Tabel 35 Personele kosten - reguliere werkzaamheden

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek A - Personeelskosten reguliere werkzaamheden	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Hogere lasten FLO-overgangsrecht	-1.115	Incidenteel
2	Lagere kosten vergoedingen brandweervrijwilligers	167	Incidenteel
3	Lagere piketkosten crisisbeheersing	85	Incidenteel
4	Lagere piketkosten GHOR	133	Gemengd
5	Saldo inhuur wegens ziekte en ontvangen uitkeringen	-180	Incidenteel
6	Lagere salariskosten door vacatures en saldo overige afwijkingen	1.465	Incidenteel
7	Saldo gedeclareerde meer- en minderkosten COVID-19	139	Saldoneutraal
8	Boekhoudkundige afwijking lasten FLO-overgangsrecht	-712	Saldoneutraal
	Totaal Rubriek A - Personeelskosten reguliere werkzaamheden	**-18**	

1. Hogere lasten FLO-overgangsrecht (-1.115K): de kosten voor het FLO-overgangsrecht waren in 2020 hoger dan begroot. Dit betreft voornamelijk kosten met een incidenteel karakter: kosten voor het versneld sparen en kosten met betrekking tot een kleine groep medewerkers met FLO-rechten tot en met 2022.
2. Lagere kosten vergoedingen brandweervrijwilligers (167K): de vrijwilligersvergoedingen waren in 2020 336K lager dan begroot. Hiervan is 169K verrekend als minderkosten COVID-19 (zie A7) in verband met lagere vergoedingen wegens het opschorten van oefeningen door beperkende coronamaatregelen. Het resterende saldo betreft gedeeltelijk lagere vrijwilligersvergoedingen voor AED-inzetten (2020: 86K, 2019: 128K). Bij geplande evaluatie van de AED-taak in 2021 zal worden bezien in welke mate deze ontwikkeling structureel van aard is, zodat de begroting neerwaarts kan worden bijgesteld als de AED-taak wordt gecontinueerd.
3. Lagere piketkosten crisisbeheersing (85K): de lagere piketkosten worden gedeeltelijk veroorzaakt doordat in 2020 minder piketkosten (36K) met betrekking tot 2019 in rekening zijn gebracht dan waarmee rekening was gehouden. Het restant van de reservering is vrijgevallen.
4. Lagere piketkosten GHOR (133K): in 2020 zijn minder piketvergoedingen uitbetaald dan begroot. Een deel van de onderbesteding (65K) blijkt structureel van aard en wordt daarom vanaf 2021 aangewend voor de versterking van de GHOR-organisatie.
5. Saldo inhuur wegens ziekte en ontvangen uitkeringen (-180K): de ontvangen incidentele ziekte- en zwangerschapsuitkeringen (353K) dekken de kosten voor inhuur wegens ziekte (-533K) niet volledig. Per saldo bedraagt de afwijking -180K.
6. Lagere salariskosten door vacatures en saldo overige afwijkingen (1.465K): dit betreft voornamelijk het voordelige saldo van lagere salarislasten door tijdelijke vacatureruimte en hogere kosten voor inhuur op vacatures. Een deel van de vacatures blijkt lastig in te vullen, zodat vacatures langer open staan en meer inspanningen verricht moeten worden om vacatures te vervullen. Tegenover een deel van de lagere salarislasten staan hogere kosten voor werving en selectie in rubriek B (zie B3).
7. Saldo gedeclareerde meer- en minderkosten COVID-19 (139K): De minderkosten betreffen lagere vrijwilligersvergoedingen (zie A2) en bedragen 169K. Daarnaast bedragen de meerkosten binnen deze rubriek 30K, waarmee per saldo 139K is verrekend in de vergoeding van de minderkosten (zie L2). Tegenover het saldo van de meer- en minderkosten staat een niet begrote vergoeding, zodat per saldo geen sprake is van een resultaateffect.
8. Boekhoudkundige afwijking lasten FLO-overgangsrecht (-712K): In de geactualiseerde begroting 2020 is per abuis een saldo-neutrale mutatie niet verwerkt die wel was

opgenomen in de meerjarenraming van de lasten FLO-overgangsrecht. In 2020 leidt dit tot een boekhoudkundig tekort op de lasten voor het FLO-overgangsrecht waar tegenover een hogere onttrekking staat voor hetzelfde bedrag. Per saldo is geen sprake van een resultaateffect (zie P1).

2.2.2 Rubriek B – Ondersteunende personele kosten

Tabel 36 Ondersteunende personele kosten

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek B - Ondersteunende personeelskosten	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Lagere kosten opleiden, trainen en oefenen brandweer	419	Incidenteel
2	Lagere kosten opleiden, trainen en oefenen crisisbeheersing en GHOR	100	Incidenteel
3	Hogere kosten werving en selectie	-257	Incidenteel
4	Lagere kosten opleidingen omgevingswet	112	Saldoneutraal
5	Afwijking kapitaallasten middelen vakbekwaamheid	-151	Saldoneutraal
6	Saldo gedeclareerde meer- en minderkosten COVID-19	596	Saldoneutraal
7	Saldo overige afwijkingen	148	Incidenteel
	Totaal rubriek B - Ondersteunende personeelskosten	**967**	

1. Lagere kosten opleiden, trainen en oefenen brandweer (419K): de kosten voor opleiden, trainen en oefenen van de brandweer waren in 2020 906K lager dan begroot. Hiervan is 487K verrekend als minderkosten COVID-19 (zie B6). De minderkosten betreffen voornamelijk de lagere kosten voor realistisch oefenen (402K). In 2020 zijn de realistische inzetoefeningen op het trainingscentrum in Weeze tijdelijk opgeschort als gevolg van de landelijke coronamaatregelen. Ook voor de overige activiteiten voor opleiden, trainen en oefenen brandweer geldt dat mede door de beperkingen door de landelijke coronamaatregelen niet het volledige programma uitgevoerd is. Een aanzienlijk deel daarvan betreft opleidingen voor manschappen (269K) die later moeten worden ingehaald om weer op sterkte te komen. Deze kosten zijn daarom niet als minderkosten verrekend.
2. Lagere kosten opleiden, trainen en oefenen crisisbeheersing en GHOR (100K): de waren in 2020 273K lager dan begroot. Hiervan is 173K verrekend als minderkosten COVID-19 (zie B6).
3. Hogere kosten werving en selectie (-257K): de personeelsbegroting is gebaseerd op de vastgestelde formatie. Daar tegenover staat dat geen kosten worden begroot voor werving en selectie. Kosten voor werving en selectie worden gedekt uit de lagere salarislasten als gevolg van tijdelijke vacatureruimte (zie A6).
4. Lagere kosten opleidingen omgevingswet (112K): In verband met uitstel van de omgevingswet zijn de opleidingskosten waarvoor incidentele middelen beschikbaar zijn gesteld in de begroting 2020 uitgesteld naar 2021. Tegenover de uitgestelde kosten staat een toevoeging aan de bestemmingsreserve Omgevingswet van 70K en een lagere onttrekking aan deze brestemmingsreserve van 42K. Per saldo is geen sprake van een resultaateffect (zie P4).
5. Afwijking kapitaallasten middelen vakbekwaamheid (-151K): bij de invoering van het nieuwe financiële systeem heeft een verbeterslag plaatsgevonden op de activa-administratie waardoor de berekening en de toerekening van de kapitaallasten aan de afzonderlijke rubrieken in de realisatiecijfers van 2020 is aangescherpt ten opzichte van de begroting. Dit leidt tot verschillen tussen de rubrieken. Per saldo zijn de afwijkingen ten aanzien van de kapitaallasten in totaal saldoneutraal (zie O1).
6. Saldo gedeclareerde meer- en minderkosten COVID-19 (596K): De minderkosten betreffen lagere kosten voor opleiden, trainen en oefenen (zie B1 en B2) en bedragen 660K. Daarnaast bedragen de meerkosten binnen deze rubriek 64K, waarmee per saldo 596K is verrekend in de vergoeding van de minderkosten (zie L2). Tegenover het saldo van de meer- en minderkosten staat een niet begrote vergoeding, zodat per saldo geen sprake is van een resultaateffect.
7. Saldo overige afwijkingen (148K): het voordelige saldo op de overige afwijkingen betreft voornamelijk lagere kosten voor de overige opleidingen en trainingen.

2.2.3 Rubriek C – Personele kosten additionele werkzaamheden

Tabel 37 Personele kosten - additionele werkzaamheden

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek C - Personele kosten additionele werkzaamheden	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Hogere kosten inhuur projecten	-166	Incidenteel
2	Lagere kosten inhuur programma Harmonisering arbeidsvoorwaarden	347	Saldoneutraal
3	Gedeclareerde meerkosten COVID-19	-811	Saldoneutraal
	Totaal rubriek C - Personele kosten additionele werkzaamheden	**-630**	

1. Hogere kosten inhuur projecten (-166K): in 2020 is meer ingehuurd voor een aantal noodzakelijke ICT-projecten.
2. Lagere kosten inhuur programma Harmonisering arbeidsvoorwaarden (347K): dit betreft uitgestelde activiteiten met dekking uit de ontwikkel- en egalisatiereserve. Tegenover de 301K lagere kosten voor inhuur en lagere overige kosten van 80K (zie H2) staat een hogere storting in de ontwikkel- en egalisatiereserve van 230K (zie O2) en een lagere onttrekking aan de ontwikkel- en egalisatiereserve van 151K (zie P2), zodat deze middelen beschikbaar blijven voor de afronding in 2021. Per saldo is in 2020 geen sprake van een resultaateffect.
3. Gedeclareerde meerkosten COVID-19 (-811K): deze kosten zijn onderdeel van de gedeclareerde meerkosten (zie L2). Het betreft kosten voor extra capaciteit voor onder andere het juridische loket, crisiscommunicatie en voor projectondersteuning om een aantal noodzakelijke projecten – ondanks de coronamaatregelen – toch tijdig te kunnen uitvoeren. Tegenover deze meerkosten staat een niet begrote vergoeding, zodat per saldo geen sprake is van een resultaateffect.

2.2.4 Rubriek D – Gebouwkosten

Tabel 38 Gebouwkosten

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek D - Gebouwkosten	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Lagere kosten beheerpakketten brandweerposten	129	Saldoneutraal
2	Hogere kapitaallasten gebouwen	-25	Saldoneutraal
3	Gedeclareerde meerkosten COVID-19	-46	Saldoneutraal
4	Saldo overige afwijkingen	74	Incidenteel
	Totaal rubriek D - Gebouwkosten	**132**	

1. Lagere kosten beheerpakketten brandweerposten (129K): de gemeenten zijn verantwoordelijk voor de brandweerposten en stellen deze om niet ter beschikking aan de veiligheidsregio. Gemeenten kunnen via het individueel gemeentelijk pluspakket beheertaken door de VRU laten uitvoeren en betalen daarvoor een kostendekkende vergoeding. De lagere kosten in 2020 zijn verrekend in de (lagere) vergoeding voor het individueel pluspakket (zie K1). Per saldo is er dus geen sprake van een resultaateffect.
2. Hogere kapitaallasten gebouwen (-25K): zie B5
3. Gedeclareerde meerkosten COVID-19 (-46K): deze kosten zijn onderdeel van de gedeclareerde meerkosten (zie L2). Tegenover deze meerkosten staat een niet begrote vergoeding, zodat per saldo geen sprake is van een resultaateffect.

2.2.5 Rubriek E – Operationele middelen

Tabel 39 Operationele middelen

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek E - Operationele middelen	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Lagere lasten voertuigen	110	Incidenteel
2	Lagere lasten operationele middelen en uitrusting	239	Incidenteel
3	Lagere kapitaallasten operationele middelen	895	Saldoneutraal
4	Saldo gedeclareerde meer- en minderkosten COVID-19	-49	Saldoneutraal
	Totaal rubriek E - Operationele middelen	**1.195**	

1. Lagere lasten voertuigen (110K): de lagere lasten hebben voornamelijk betrekking op het onderhoud van voertuigen. Naast de lagere lasten voor onderhoud van de voertuigen waren er ook lagere gebruikslasten. In totaal is 100K aan lagere gebruikslasten verrekend als minderkosten COVID-19 (zie E4).
2. Lagere lasten operationele middelen en uitrusting (239K): de lagere lasten hebben betrekking op persoonsgebonden uitrusting (89K) en de kosten voor aanschaf en onderhoud van operationeel materiaal (150K).
3. Lagere kapitaallasten operationele middelen (895K): zie B5.
4. Saldo gedeclareerde meer- en minderkosten COVID-19 (-49K): de verrekende minderkosten betreft 100K aan lagere brandstofkosten (zie E1). De meerkosten binnen deze rubriek (-149K) betreffen voornamelijk beschermende middelen zoals mondkapjes, brillen en vuilwerkpakken voor met name het uitrukpersoneel. Tegenover deze meerkosten staat een niet begrote vergoeding, zodat per saldo geen sprake is van een resultaateffect (zie L2).

2.2.6 Rubriek F - Kantoorkosten

Tabel 40 Kantoorkosten

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek F - Kantoorkosten	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Lagere kantoor- en ICT-kosten	211	Incidenteel
2	Lagere kosten digitaal stelsel omgevingswet, doorschuiven naar 2021	30	Saldoneutraal
3	Gedeclareerde meerkosten COVID-19	-183	Saldoneutraal
4	Hogere kapitaalllasten kantoorkosten	-25	Saldoneutraal
	Totaal rubriek F - Kantoorkosten	**33**	

1. Lagere kantoor- en ICT-kosten (211K): in 2020 is minder uitgegeven aan kantoorkosten (133K). Dit betreft onder andere minder vergaderkosten en kosten voor printers en overige kantoorbenodigdheden. De ICT-kosten zijn 99K lager dan begroot door een incidenteel voordeel op licentiekosten (40K) en naar 2021 uitgestelde onderhoudswerkzaamheden.
2. Lagere kosten digitaal stelsel omgevingswet, doorschuiven naar 2021 (30K): In verband met uitstel van de wet zijn de werkzaamheden met betrekking tot het digitaal stelsel omgevingswet uitgesteld naar 2021. Hiervoor waren in de begroting 2020 incidentele middelen beschikbaar gesteld. Tegenover de uitgestelde kosten staat een toevoeging aan de bestemmingsreserve Omgevingswet voor hetzelfde bedrag. Per saldo is geen sprake van een resultaateffect (zie O3).
3. Gedeclareerde meerkosten COVID-19 (-183K): deze kosten zijn onderdeel van de gedeclareerde meerkosten (zie L2). Het betreft onder andere kosten voor de ontwikkeling van informatiedashboards. Tegenover deze meerkosten staat een niet begrote vergoeding, zodat per saldo geen sprake is van een resultaateffect.

2.2.7 Rubriek G – Financiële rekeningen

Tabel 41 Financiële rekeningen

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek G - Financiële rekeningen	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Lagere rentekosten investeringen 2020	270	Incidenteel
2	Lagere rentekosten bestaande vaste activa	171	Saldoneutraal
	Subtotaal rubriek G - Financiële rekeningen	**441**	

1. Lagere rentekosten investeringen 2020 (270K): in 2020 is minder geïnvesteerd dan begroot. Hierdoor was ook de financieringsbehoefte in 2020 lager dan in de begroting was voorzien. In 2020 is de financieringsbehoefte volledig ingevuld met kortlopende financiering. De rente die daarvoor is betaald was lager dan begroot. In 2021 wordt een langlopende lening aangetrokken.
2. Lagere rentekosten bestaande vaste activa (171K): in 2020 is een deel van de bestaande vaste activa gefinancierd met eigen vermogen. Dit leidt tot een rentevoordeel. Tegenover de lagere rentekosten staat een lagere onttrekking uit de egalisatiereserve kapitaallasten (zie O1). Per saldo is er geen resultaateffect.

2.2.8 Rubriek H – Overige kosten

Tabel 42 Overige kosten

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek H - Overige kosten	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Lagere kosten programma Harmonisering arbeidsvoorwaarden	80	Saldoneutraal
2	Lagere kosten activiteiten gedekt uit ontwikkel- en egalisatiereserve	106	Saldoneutraal
3	Gedeclareerde meerkosten COVID-19	-320	Saldoneutraal
4	Saldo overige afwijkingen	-57	Incidenteel
	Totaal rubriek H - Overige kosten	**-192**	

1. Lagere kosten programma Harmonisering arbeidsvoorwaarden (80K): de meeste communicatieactiviteiten zijn doorgeschoven naar 2021. Tegenover deze lagere kosten en de lagere kosten voor inhuur voor dit programma (zie C2) staat lagere onttrekking (zie P2) en een hogere storing (zie O2) aan de ontwikkel- en egalisatiereserve, zodat per saldo geen sprake is van een resultaateffect en de voor het programma geoormerkte middelen beschikbaar krijgen voor de afronding van het programma in 2021. Per saldo is geen sprake van een resultaateffect.
2. Lagere kosten activiteiten gedekt uit ontwikkel- en egalisatiereserve (106K): dit betreft uitgestelde activiteiten (digitalisering dossiers risicobeheersing voor 80K en afronding inhaalslag inkoop voor 26K) met dekking uit de ontwikkel- en egalisatiereserve. Tegenover de lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de ontwikkel- en egalisatiereserve zodat deze middelen beschikbaar blijven voor de afronding in 2021. Per saldo is in 2020 geen sprake van een resultaateffect (zie P2).
3. Gedeclareerde meerkosten COVID-19 (-320K): deze kosten zijn onderdeel van de gedeclareerde meerkosten (zie L2). Het betreft onder andere kosten voor de regionale publiekscampagne ‘Hou vol – zo houden we corona onder controle'. Tegenover deze meerkosten staat een niet begrote vergoeding, zodat per saldo geen sprake is van een resultaateffect.
4. Saldo overige afwijkingen (-57K): de overschrijding wordt veroorzaakt door hogere kosten voor juridische expertise op het gebied van arbeidsrecht.

2.2.9 Rubriek K – Gemeentelijke bijdrage en vergoeding

Tabel 43 Gemeentelijke bijdrage en vergoeding

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek K - Gemeentelijke bijdrage	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Lagere vergoeding beheerpakketten brandweerposten	-129	Saldoneutraal
2	Overige afwijkingen IGPP	4	Incidenteel
	Totaal rubriek K - Gemeentelijke bijdrage	**-125**	

1. Lagere vergoeding beheerpakketten brandweerposten (-129K): Zie D1.

2.2.10 Rubriek L - Rijksbijdrage

Tabel 44 Rijksbijdrage

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek L - Rijksbijdrage	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Loon- en prijsaanpassing rijksbijdrage	182	Structureel
2	Hogere baten declaratie meerkosten COVID-19	675	Saldoneutraal
	Totaal rubriek L - Rijksbijdrage	**857**	

1. Loon- en prijsaanpassing rijksbijdrage (182K): De Rijksbijdrage is omhoog bijgesteld met een loon- en prijsaanpassing. Dit voordeel is structureel van aard en wordt in de begroting 2022/geactualiseerde begroting 2021 doorberekend als verlaging van de gemeentelijke bijdrage.
2. Vergoeding meerkosten COVID-19 (675K): de vergoeding betreft het saldo van de gedeclareerde meer- (1.604K) en minderkosten (-929K) COVID-19 (zie A7, B6, C3, D3, E4, F3, H3).

2.2.11 Rubriek M – OMS

Tabel 45 OMS

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek M - OMS	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Hogere vergoeding OMS	17	Structureel
	Totaal rubriek M - OMS	**17**	

2.2.12 Rubriek N – Overige baten

Tabel 46 Overige baten

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek N - Overige baten	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Boekwinst verkoop activa	189	Saldoneutraal
2	Hogere baten ivm liquidatie GMU	90	Incidenteel
3	Hogere overige baten	176	Incidenteel
	Totaal rubriek N - Overige baten	**455**	

1. Boekwinst verkoop activa (189K): dit betreft de gerealiseerde boekwinst op de verkochte activa die conform het activabeleid wordt gedoteerd aan de egalisatiereserve kapitaallasten (zie O1). Per saldo leidt dit niet tot een resultaateffect.
2. Hogere baten liquidatie GMU (90K): in 2020 is de Gemeentelijk Meldkamer Utrecht geliquideerd. Door een hoger eigen vermogen van de GMU, is een hoger bedrag dan begroot

ontvangen. In de begroting was rekening gehouden met 150K. De opbrengst uit de liquidatie bedroeg uiteindelijk 240K.

3. Hogere overige baten (176K): dit betreft onder andere hogere opbrengsten met betrekking tot opleidingen, detacheringen en werkzaamheden voor andere overheden vanuit de werkplaatsen.

2.2.13 Rubriek O – Storting reserves

Tabel 47 Storting reserves

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek O - Storting reserves	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Hogere dotatie egalisatiereserve kapitaallasten	-1.054	Saldoneutraal
2	Hogere dotatie ontwikkel- en egalisatiereserve	-230	Saldoneutraal
3	Hogere dotatie bestemmingsreserve Omgevingswet	-100	Saldoneutraal
4	Hogere dotatie egalisatiereserve FLO- overgangsrecht	-3	Saldoneutraal
	Totaal rubriek O - Storting reserves	**-1.387**	

1. Hogere dotatie egalisatiereserve kapitaallasten (-1.054K): Zie B5, D2, E3, F4, G2 en N1.
2. Hogere dotatie ontwikkel- en egalisatiereserve (-230K): Zie C2.
3. Hogere dotatie bestemmingsreserve Omgevingswet (-100K): Zie F2.

2.2.14 Rubriek P – Onttrekking reserves

Tabel 48 Onttrekking reserves

Bedragen x € 1.000

Nr.	Rubriek P - Onttrekking reserves	Afwijking	Structureel/ incidenteel
1	Hogere onttrekking egalisatiereserve FLO- overgangsrecht	715	Saldoneutraal
2	Lagere onttrekking ontwikkel- en egalisatiereserve	-277	Saldoneutraal
3	Lagere onttrekking egalisatiereserve 2e loopbaan	-17	Saldoneutraal
4	Lagere onttrekking reserve bestemmingsreserve Omgevingswet	-42	Saldoneutraal
	Totaal rubriek P - Onttrekking reserves	**379**	

1. Hogere onttrekking egalisatiereserve FLO-overgangsrecht (714K): Zie A8.
2. Lagere onttrekking ontwikkel- en egalisatiereserve (-277K): Zie C2, H2 en H3.
3. Lagere onttrekking egalisatiereserve Tweede loopbaan (-17K): Onderdeel van B7.
4. Lagere onttrekking bestemmingsreserve Omgevingswet (42K): Zie B4.

2.3 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2020

Tabel 49 Overzicht baten en lasten

Bedragen in € 1.000	Actualisatie 2020	Realisatie 2020	Afw. Real. en act.
Lasten			
Risicobeheersing	7.979	7.627	351
Crisisbeheersing	3.287	3.255	32
GHOR	1.709	1.549	160
Brandweer	54.977	53.960	1.017
Meldkamer	1.464	1.311	153
Algemeen	3.171	2.667	505
Overhead	23.015	23.301	-286
Totaal Lasten	**95.603**	**93.669**	**1.933**
Baten			
Risicobeheersing	20	130	109
Crisisbeheersing	75	195	120
GHOR	-	54	54
Brandweer	1.610	1.910	300
Meldkamer	-272	272	544
Algemeen	95.685	95.265	-420
Overhead	-	497	497
Totaal Baten	**97.118**	**98.322**	**1.204**
Mutaties in reserves			
Risicobeheersing	112	32	-80
Crisisbeheersing	28	28	-
GHOR	-37	-37	-
Brandweer	-757	-1.111	-354
Meldkamer	-500	-500	-
Algemeen	-1.295	-1.295	-
Overhead	933	360	-574
Totaal mutaties in reserves	**-1.516**	**-2.524**	**-1.008**
Gerealiseerd resultaat	**-0**	**2.129**	**2.129**

3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

3.1 Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en lasten worden slechts genomen voor zo ver zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende, arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

3.1.1 Vaste activa

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en eventuele bijdragen van derden in de kosten van dit actief.

Hoofdregel van het beleid is dat investeringen met een levensduur van langer dan 3 jaar en een aanschafwaarde/verkrijgingsprijs van meer dan € 10.000 worden geactiveerd. Kleding en persoonlijke uitrusting worden niet geactiveerd, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht.

Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de investering.

De afschrijvingstermijn per activacategorie is als volgt:

Tabel 50 Afschrijvingstermijnen per activacategorie

Soort actief	Afschrijvingstermijn
Onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
Gronden en terreinen	Geen
Bedrijfsgebouwen	Variërend van 15 tot 40 jaar
Inventaris bedrijfsgebouwen	Variërend van 5 tot 20 jaar
ICT middelen	Variërend van 4 tot 5 jaar
Vervoersmiddelen	Variërend van 8 tot 20 jaar
Materieel brandweer	Variërend van 5 tot 20 jaar
Kleding en persoonlijke uitrusting	Variërend van 8 tot 10 jaar
Activa in uitvoering	Geen

N.B.: Voor een gedetailleerd overzicht van de activa en de afschrijvingstermijnen verwijzen wij naar de Nota activabeleid VRU.

Financiële vaste activa
Leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

3.1.2 Vlottende activa

Vorderingen, liquide middelen en overlopende activa
Vorderingen, liquide middelen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid van de vorderingen wordt een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

3.1.3 Vaste passiva

Langlopende schulden
Langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De langlopende schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

3.1.4 Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar
De schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva
De overlopende passiva worden opgenomen tegen nominale waarde.

3.1.5 Resultaatbepaling
De baten en de lasten worden toegerekend aan het jaar, waarop zij betrekking hebben.

De lasten zijn bepaald met inachtneming van de hierboven vermelde waarderingsgrondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Baten zijn verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht.

Verliezen zijn in aanmerking genomen in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

De geactiveerde investeringen worden afgeschreven met de lineaire afschrijvingsmethode met de daarbij behorende afschrijvingstermijnen. Hierbij wordt de restwaarde bij de bepaling van de afschrijvingsbedragen op nihil gesteld.

Van de activa die in de loop van het jaar 2020 in gebruik zijn genomen, wordt vanaf januari 2021 gestart met afschrijven.

Aan de geactiveerde investeringen is een rekenrente van 2,56% toegerekend. De rente wordt berekend over de boekwaarde per 1 januari en jaarlijks ten laste van de exploitatie gebracht. De hoogte van de interne rekenrente wordt bij begroting vastgesteld.

4 Toelichting op de balans

4.1 Vaste activa

Materiële vaste activa
De VRU heeft uitsluitend investeringen met een economisch nut.

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa weer:

Tabel 51 Materiële vaste activa

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-19	Investeringen 2020	Overgebracht naar activa	Desinvestering 2020	Afschrijvingen 2020	Boekwaarde 31-12-20
Gronden en terreinen	284	-	-	-	-	284
Bedrijfsgebouwen	2.924	271	-	-	106	3.089
Vervoermiddelen/ voertuiginventaris	38.169	5.794	2.729	142	4.629	41.920
Machines en installaties	3.040	538	-	-	934	2.644
Activa in uitvoering	2.729	621	-2.729	-	-	621
Totaal	**47.146**	**7.224**	**-0**	**142**	**5.669**	**48.558**

De specificatie van de investeringen in 2020 is als volgt:

Tabel 52 Investeringen

Bedragen x € 1.000	
Tankautospuiten	3.696
Voertuigen	1.440
Bluskleding	760
Slangen en toebehoren	692
Redgereedschap	635
ICT	294
Verbouwing Leidsche rijn en Amersfoort	271
HRM en financieel systeem	244
Overig ondersteunen materieel	226
Overige materialen voertuig	364
Overig	710
Totaal geactiveerd	**9.331**
Activa in uitvoering per balansdatum	621
Totaal investeringen	**9.952**

Investeringsbudget
De gerealiseerde investeringen 2020 ten opzichte van het toegekende investeringsbudget is als volgt, dit is exclusief activa in uitvoering:

Tabel 53 Investeringen en budget

Bedragen x € 1.000 Soort actief	Gevoteerd budget 2020	Geïnvesteerd 2020	Verschil
Gronden en terreinen	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	270	-270
Vervoermiddelen/ voertuiginventaris	20.175	8.523	11.652
Machines en installaties	5.575	538	5.037
Totaal	**25.751**	**9.331**	**16.420**

Het algemeen bestuur heeft de investering in de bedrijfsgebouwen in 2018 geaccordeerd, de uitvoering en investering heeft in 2020 plaatsgevonden. Het totale bedrag in de kolom *Geïnvesteerd 2020* betreft het totaal van de activa dat in 2020 is geactiveerd. Het totaal aan Activa in uitvoering (€ 621k) wordt ten laste van het investeringsbudget 2021 gebracht. De investeringen worden voornamelijk gefinancierd vanuit leningen.

Financiële vaste activa
Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2020 is in onderstaand overzicht weergegeven:

Tabel 54 Financiële vaste activa

Bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2019	Aflossing 2020	Saldo 31-12-2020	Rente 2020
Leningen aan personeel u/g	211	9	201	6

4.2 Vlottende activa

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar
De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen volgt worden gespecificeerd:

Tabel 55 Uitzettingen korter dan één jaar

Bedragen x € 1.000	31-12-2019	31-12-2020
Uitzetting in 's Rijks schatkist	7.693	13.311
Vorderingen op openbare lichamen	156	467
Overige vorderingen	599	310
Voorziening wegens mogelijke oninbaarheid	-145	-94
Totaal	**8.303**	**13.995**

De vorderingen op openbare lichamen bestaat voor €242k uit tegoeden welke naar de VRU zijn toegevloeid na de liquidatie van de GMU. De Uitzetting in ’s Rijks schatkist is hoger dan ultimo 2019 doordat voorgaand jaar een nieuw opgenomen geldlening van de NWB Bank volledig is aangewend voor investeringen.

De Regeling schatkistbankieren decentrale overheden geeft de VRU de mogelijkheid om maximaal 0,75% van het begrotingstotaal aan geldmiddelen buiten ’s Rijks schatkist aan te houden. De onderstaande tabel toont dat de VRU aan deze bepaling heeft voldaan gedurende 2020.

Tabel 56 Regeling schatkistbankieren

Bedragen x € 1.000	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	242	246	270	662
Drempelbedrag (0,75% van begrotingstotaal)	717	717	717	717
Ruimte onder drempelbedrag	475	471	447	55
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Voorziening wegens mogelijke oninbaarheid
Dit betreft een voorziening die gevormd is wegens een juridisch geschil, waarbij de inbaarheid onzeker is.

Tabel 57 Voorziening wegens mogelijke oninbaarheid

Bedragen x € 1.000	Stand 31-12-2019	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2020
Voorziening wegens mogelijke oninbaarheid	145	-	52	94

Liquide middelen

Dit betreft het saldo van de rekening-courant verhouding met BNG Bank. Deze middelen staan ter vrije beschikking van de VRU.

Tabel 58 Liquide middelen

Bedragen x € 1.000	31-12-2019	31-12-2020
Banksaldi	70	506
Totaal	**70**	**506**

Overlopende activa

De post overlopende activa is als volgt te specificeren:

Tabel 59 Overlopende activa

Bedragen x € 1.000	31-12-2019	31-12-2020
Nog te ontvangen bedragen		
Nog te ontvangen BPM	92	-
Overige overlopende activa	149	6
	241	**6**
Vooruitbetaalde bedragen		
Vooruitbetaalde bedragen	1.534	1.419
Voorschotten personeel	13	224
Overig	7	-
	1.554	**1.644**
Totaal	**1.795**	**1.650**

De vooruitbetaalde bedragen bestaan voornamelijk uit vooruitbetaalde erfpacht voor post Zeist en verzekeringen 2021.

4.3 Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat 2020. Het verloop van het eigen vermogen in 2020 is in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

Tabel 60 Eigen vermogen

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2019	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat	Boekwaarde 31-12-2020
Bedrijfsvoeringsreserve	1.409	-	-	-	-	1.409
Algemene reserves	***1.409***	-	-	-		***1.409***
Reserve repressieve efficiency Utrecht	181	-	-	-	-	181
Tweede loopbaanontwikkeling	377	-	102	-	-	479
Bestemmingsreserve Omgevingswet	42	-	100	-	-	142
Ontwikkel- en egalisatiereserve	728	100	231	219	-	839
Bestemmingsreserve Meldkamer MIDDEN NEDERLAND	-	-	500	-	-	500
Egalisatiereserve lasten FLO-overgangsrecht	331	2.472	712	1.838	-	1.677
Egalisatiereserve kapitaallasten	7.441	-	3.628	692	-	10.377
Bestemmingsreserves	***9.100***	***2.572***	***5.274***	***2.751***	***0***	***14.194***
Gerealiseerd resultaat 2019	2.572	-2.572	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat 2020	-	-	-	-	2.129	2.129
Totaal	**13.081**	-	**5.274**	**2.751**	**2.129**	**17.732**

De onderstaande toelichting is gebaseerd op de stand van de reserves ultimo 2020. De toevoeging en onttrekkingen zijn overgenomen uit de vastgestelde resultaatbestemming bij de jaarrekening 2019 en de mutaties 2020.

Bedrijfsvoeringreserve
Door het aanhouden van een reserve is de VRU in staat om een deel van de risico's op te vangen, zonder dat dit direct afgewenteld hoeft te worden op de gemeenten. De schommelingen die optreden worden opgevangen met deze reserve. De omvang van de bedrijfsvoeringsreserve (weerstandsvermogen) is minimaal gelijk aan de op basis benodigde weerstandscapaciteit.
De bedrijfsvoeringreserve valt met 1,48% van het begrotingsvolume binnen de afgesproken bandbreedte (1% - 2%).

Bestemmingsreserve Repressieve Efficiency Utrecht
Voor gemeente Utrecht is een aantal repressieve efficiency maatregelen afgesproken om een bezuiniging te realiseren. Voor de met de maatregelen samenhangende frictiekosten is in 2015 een reserve gevormd. Een deel van de bezuiniging (283K) moet nog structureel worden ingevuld.

Reserve tweede loopbaanontwikkeling
De reserve is gevormd in de 1e gewijzigde begroting 2016 vanwege het wegvallen van het FLO voor repressief brandweerpersoneel. Deze regeling is per januari 2006 afgeschaft. Voor medewerkers die nog niet met FLO waren, maar wel onder de FLO-regeling vielen, is het zogenaamde FLO-overgangsrecht afgesproken. Vanaf 2016 wordt jaarlijks aan deze reserve een bedrag van € 98K toegevoegd. Voor het boekjaar 2020 is het bedrag € 102k.

Bestemmingsreserve Omgevingswet
De kosten voor de invoering van de omgevingswet worden uit deze reserve onttrokken.

Ontwikkel- en egalisatiereserve
Het doel van de ontwikkel- en egalisatiereserve is het vermijden van incidentele verhogingen of teruggaven van de gemeentelijke bijdragen. Dit leidt tot financiële stabiliteit in de begroting van de VRU en de bijdrage van de gemeenten. De middelen uit de reserve zijn bestemd voor:

- Het mogelijk maken van incidentele/projectmatige (beleids)activiteiten om de beleidsdoelstellingen uit het beleidsplan of structurele efficiencyvoordelen te realiseren.
- Het dekken van incidentele kosten die voortvloeien uit exogene factoren.

De omvang van de reserve is maximaal € 1,8 miljoen en de looptijd van de reserve is tot en met 2023 (einde beleidsperiode, behorende bij het beleidsplan 2020-2023). Bij het instellen van de reserve zijn nadere spelregels vastgesteld over de besteding en verantwoording van de middelen.

Egalisatiereserve lasten FLO-overgangsrecht
De reserve is gevormd om de fluctuaties in de FLO-lasten voor de komende jaren op te kunnen vangen en daarmee de gemeentelijke bijdrage zo constant mogelijk te houden.

Bestemmingsreserve Meldkamer Midden-Nederland
De Meldkamer Midden-Nederland zal naar verwachting in 2025 in gebruik genomen worden. Middels deze reserve voor de door het rijk en de Nationale Politie toegekende middelen ingezet als dekking voor de te verwachten project- en frictiekosten in de jaren 2022 t/m 2025.

Egalisatiereserve kapitaallasten
Via het meerjarig investeringsplan wordt gestuurd op een meerjarig evenwicht tussen de begrote en gerealiseerde kapitaallasten (afschrijving en rente). Om de kosten van afschrijving en rente over de jaren te egaliseren wordt gebruik gemaakt van een egalisatiereserve. Tekorten op de kapitaallasten worden aan deze reserve onttrokken. Overschotten worden aan deze reserve gedoteerd.
Boekwinst (opbrengst activa) of –verlies (versnelde afschrijving) bij afstoten van activa wordt ten gunste of ten laste van de exploitatie gebracht en vervolgens via een dotatie/onttrekking gemuteerd in de reserve egalisatie kapitaallasten.

Voorzieningen
Het betreft een juridisch geschil met een oud-medewerker.

Tabel 61 Voorziening juridische geschillen

Bedragen x € 1.000	31-12-2019	Toevoegingen	Onttrekkingen	31-12-2020
Voorziening juridische geschillen	-	17	-	17
Totaal	-	**17**	-	**17**

Vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan één jaar
In onderstaand overzicht is het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar:

Tabel 62 Vaste schulden looptijd langer dan één jaar

Bedragen in € 1.000	Saldo 31-12-2019	Nieuw lening 2020	Aflossingen 2020	Saldo 31-12-2020	Rente 2020
BNG Bank	13.466	-	1.067	12.399	542
Gemeente Amersfoort	557	-	56	501	29
NWB Bank	19.000	-	1.000	18.000	249
Totaal	**33.023**	-	**2.123**	**30.900**	**819**

4.4 Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar
De in de balans opgenomen netto-vlottende schulden met een rente typische periode < 1 jaar zijn als volgt te specificeren:

Tabel 63 Vlottende schulden looptijd korter dan één jaar

Bedragen x € 1.000	31-12-2019	31-12-2020
Crediteuren	1.498	2.304
Totaal	**1.498**	**2.304**

Overlopende passiva
De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Tabel 64 Overlopende passieve activa

Bedragen x € 1.000	31-12-2019	31-12-2020
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen (met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume)		
Belastingen en premies inzake salarissen	5.691	7.157
Nog te betalen bedragen	3.339	3.880
Nog te betalen personele lasten	-	2.464
Nog af te dragen BTW	-	160
Nog te ontvangen facturen	201	96
Vennootschapsbelasting	6	6
Overig	16	-
	9.253	***13.763***
Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	671	196
Totaal	**9.924**	**13.959**

Tabel 65 Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van vorige begrotingsjaren

Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren					
Specifieke uitkeringen	**Omschrijving project**	**Saldo eind 31-12-2019**	**Inkomsten**	**Uitgaven**	**Saldo eind 31-12-2020**
BDuR	Risicobeleid overstromingen	43	-	-	43
BDuR	Slachtofferprofielen	30	-	30	-
BDuR	Achterblijvende kosten meldkamer	500	-	500	-
Div. overheden	Samenwerkingsverband Dijkring 14/15/44	98	55	-	153
Totaal		**671**	**55**	**530**	**196**

4.5 Waarborg en garanties

Er is geen sprake van waarborgen en/of garanties.

4.6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De VRU is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verscheidene, niet in de balans opgenomen, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste verplichtingen:

Huur hoofdkantoor
Ons hoofdkantoor aan de Archimedeslaan in Utrecht is contractueel tot juni 2023 gevestigd in het Huis van de Provincie te Utrecht. De jaarlijkse huur- en servicekosten bedragen € 813K (prijspeil 2020).

Tabel 66 Verplichting: huur hoofdkantoor

Verplichting in € 1.000	< 1 jaar	tussen 1 en 5 jaar	> 5 jaar
Huur Archimedeslaan	813	1.206	-

Niet opgenomen verlofdagen
Ten aanzien van de verlofdagen zijn uitsluitend de feitelijke jaarlasten in de rekening opgenomen.

4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum met een materiële impact op de jaarrekening 2020.

5 Wet normering topinkomens (WNT)

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Veiligheidsregio Utrecht. Het voor de VRU toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000, het algemeen bezoldigingsmaximum.

5.1 Bezoldiging topfunctionarissen 2020

Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling:

Tabel 67 Bezoldiging topfunctionarissen

bedragen x € 1		
Gegevens 2020	**P.L.J. Bos**	**R.F.J. Frek**
Functiegegevens	Algemeen Directeur	
Aanvang en einde functievervulling	01/01 – 31/12	
Deeltijdfactor in fte	1,0	
Gewezen topfunctionaris?	Nee	
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	174.299	
Beloningen betaalbaar op termijn	21.838	
Totaal beloning	**196.137**	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	**201.000**	
Totaal bezoldiging 2020	**196.137**	
Gegevens 2019		
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor 2019 in fte	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	147.486	146.959
Beloningen betaalbaar op termijn	21.084	19.966
Totaal bezoldiging 2019	**168.570**	**166.925**

Leidinggevende of toezichthoudende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder:

Voor alle functies in onderstaande tabel geldt dat deze onbezoldigd zijn.

Tabel 68 Toezichthoudende topfunctionarissen

Gemeente	Naam topfunctionaris	Functie	Duur dienstverband in 2020
Amersfoort	L.M.M. (Lucas) Bolsius	Voorzitter algemeen bestuur; Voorzitter dagelijks bestuur; Lid algemeen bestuur; Lid dagelijks bestuur	1/7 tot en met 6/7 16/12 tot en met 18/12 1/1 tot en met 31/12 1/1 tot en met 31/12
Baarn	M.A. (Mark) Röell	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Bunnik	R. (Ruud) van Bennekom	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Bunschoten	M. (Melis) van de Groep	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
De Bilt	S.C.C.M. (Sjoerd) Potters	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
De Ronde Venen	M. (Maarten) Divendal	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Eemnes	R. (Roland) van Benthem	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Houten	G.P. (Gilbert) Isabella	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
IJsselstein	P.J.M. (Patrick) van Domburg	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Leusden	G.J. (Gerolf) Bouwmeester	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Lopik	L. (Laurens) de Graaf	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Montfoort	P.J. (Petra) van Hartskamp-de Jong	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Nieuwegein	F.Th.J.M. (Frans) Backhuijs	Lid algemeen bestuur; Lid dagelijks bestuur	1/1 tot en met 31/12
Oudewater	W.G. (Wim) Groeneweg (waarnemend)	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 15/11
	D.C. (Danny) de Vries	Lid algemeen bestuur	16/11 tot en met 31/12
Renswoude	P. (Petra) Doornenbal-van der Vlist	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Rhenen	H. (Hans) van der Pas	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Soest	R.T. (Rob) Metz	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Stichtse Vecht	Mr. Y.P. (Yvonne) van Mastrigt (waarnemend)	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 5/2
	A.J.H.T.H. (Ap) Reinders	Lid algemeen bestuur	6/2 tot en met 31/12
Utrecht	J.H.C. (Jan) van Zanen	Voorzitter algemeen bestuur; Voorzitter dagelijks bestuur	1/1 tot en met 30/6
	P.E.J. (Peter) den Oudsten (waarnemend)	Voorzitter algemeen bestuur; Voorzitter dagelijks bestuur	1/7 tot en met 16/12
	S.A.M. (Sharon) Dijksma	Voorzitter algemeen bestuur; Voorzitter dagelijks bestuur Lid algemeen bestuur; Lid dagelijks bestuur	19/12 tot en met 31/12 16/12 tot en met 18/12
Utrechtse Heuvelrug	F. (Frits) Naafs	Lid algemeen bestuur; Lid dagelijks bestuur	1/1 tot en met 31/12
Veenendaal	K.J.G. (Gert-Jan) Kats	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Vijfheerenlanden	S. (Sjors) Fröhlich	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Wijk bij Duurstede	I.P. (Iris) Meerts	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Woerden	V.J.H. (Victor) Molkenboer	Lid algemeen bestuur; Lid dagelijks bestuur	1/1 tot en met 31/12
Woudenberg	T. (Titia) Cnossen-Looijenga	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12
Zeist	J.J.L.M. (Koos) Janssen	Lid algemeen bestuur	1/1 tot en met 31/12

5.2 Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

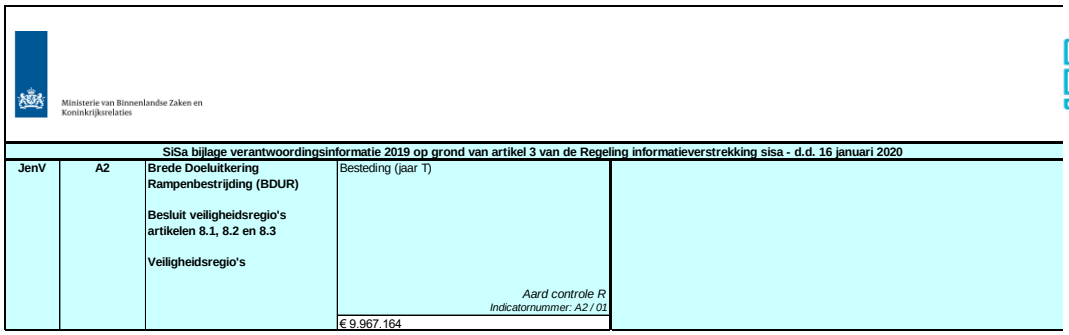
Functionaris maar geen topfunctionaris, met een dienstbetrekking op grond van de WNT norm:

Binnen de VRU heeft, gedurende 2020, een functionaris met de functie programmadirecteur, een bezoldiging ontvangen van € 237.259. De overschrijding van het bezoldigingsmaximum is veroorzaakt door een uitkering van de levensloopregeling als gevolg van de FLO-60 overgangsrecht.

Onbezoldigde ingehuurde functionaris:

In 2020 heeft de VRU de directeur Publieke gezondheid van de GGD regio Utrecht ingehuurd.

6 Single information Single Audit

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 16 januari 2020				
JenV	**A2**	**Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR)** **Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3** **Veiligheidsregio's**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: A2 / 01* € 9.967.164	

Figuur 1 Single information Singe Audit

7 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het Algemeen Bestuur van
de Veiligheidsregio Utrecht
t.a.v. de heer dr. P.L.J. Bos MCDM
Postbus 3154
3502 GD Utrecht

Westkadijk 10c

3861 MB Nijkerk

Postbus 206

7600 AE Almelo

Tel. 088-500 95 00

E-mail info@eshuis.com

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Utrecht te Utrecht

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Utrecht te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Utrecht (verder: de VRU) op 31 december 2020 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het Normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- het overzicht van baten en lasten over 2020;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen en;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- Het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (bijlage 2);
- Het overzicht met de berekening van de overhead (bijlage 3).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het door het algemeen bestuur vastgestelde normenkader 2020 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de VRU zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van de impact van COVID-19
Het coronavirus heeft ook invloed op de VRU. In de toelichting op pagina 10 van het jaarverslag heeft de directie de huidige impact en haar plannen om met deze gebeurtenissen of omstandigheden om te gaan toegelicht. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 989.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado en het controleprotocol vastgesteld met het besluit d.d. 13 december 2013. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteits-voorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2020.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen groter dan € 100.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- de bijlagen (1, 4 en 5).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het Normenkader.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden, waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen, toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.
Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur, het Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, danwel dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn, waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of

omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Nijkerk, 15 april 2021

Eshuis Registeraccountants B.V.
Was getekend: drs. C.L. Willems RA

Bijlage 1

Gemeentelijke bijdragen en vergoedingen 2020

Tabel 69 Gemeentelijke bijdragen en vergoedingen 2020

Gemeente	Begroot GBTP 2020	Begroot IGPP 2020	Totaal begroot	Totaal realisatie
Renswoude	337	-	337	337
Eemnes	532	37	569	577
Oudewater	576	18	594	594
Woudenberg	670	18	688	688
Montfoort	793	-	793	793
Lopik	840	-	840	840
Bunnik	918	1	919	919
Bunschoten	1.074	18	1.092	1.092
Rhenen	1.112	-	1.112	1.112
Wijk bij Duurstede	1.347	93	1.440	1.440
Baarn	1.513	35	1.548	1.548
Leusden	1.568	-	1.568	1.568
IJsselstein	1.652	15	1.667	1.667
De Ronde Venen	2.533	-	2.533	2.533
De Bilt	2.586	32	2.618	2.622
Soest	2.618	73	2.692	2.684
Houten	2.223	66	2.289	2.289
Woerden	2.913	124	3.037	3.067
Utrechtse Heuvelrug	3.055	104	3.159	3.159
Vijfheerenlanden	3.232	165	3.397	3.397
Stichtse Vecht	3.809	-	3.809	3.809
Nieuwegein	3.609	12	3.621	3.621
Zeist	3.943	880	4.823	4.838
Veenendaal	3.023	67	3.090	3.090
Amersfoort	9.588	438	10.026	9.933
Utrecht	26.017	1.206	27.223	27.142
Totaal	**82.078**	**3.404**	**85.482**	**85.357**

Bijlage 2

Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Tabel 70 Overzicht taakvelden

Bedragen in € 1.000		Realisatie 2020		
Taakvelden gemeenten		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
0.	**Bestuur en ondersteuning**			
0.1	Bestuur	557	-	557
0.4	Overhead	23.301	-497	22.804
0.5	Treasury	-356	-	-356
0.8	Overige baten en lasten	569	-	569
0.9	Vennootschapsbelasting	3	-	3
0.10	Mutaties reserves	5.274	-2.751	2.524
1.	**Veiligheid**			
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	67.246	-97.805	-30.559
8.	**Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing**			
8.3	Wonen en bouwen	2.349	-20	2.329
	Totaal	**98.944**	**-101.073**	**2.129**

Bijlage 3

Overzicht berekening overhead

Tabel 71 Overzicht berekening overhead

Bedragen in € 1.000 **Overhead**	**Actualisatie 2020**	**Realisatie 2020**	**Afw. Real. en act.**
Personeelskosten	18.262	18.471	-209
Gebouwkosten	1.109	1.068	40
Kantoorkosten	3.190	2.977	214
Overige kosten	446	777	-331
Operationele kosten	-	0	-0
Financiële kosten	8	8	-0
Overige baten	-	497	-497
Mutaties in reserve	-933	-360	574
Totaal overhead:	**22.081**	**22.444**	**-363**
% overhead	**22,19%**	**22,68%**	**0,49%**

Bijlage 4

7.1 Materiële vaste activa staat nieuwe categorie indeling

Tabel 72 Materiële vaste activa nieuwe categorie-indeling

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-19	Investeringen 2020	Overgebracht naar activa	Desinvestering 2020	Afschrijvingen 2020	Boekwaarde 31-12-20
Gronden en terreinen	284	-	-	-	-	284
Bedrijfsgebouwen	2.924	271	-	-	106	3.089
Inventaris	1.950	27	-	-	309	1.668
ICT Middelen	1.321	538	-	-	659	1.199
Operationele dienstvoertuigen	26.282	3.489	1.173	126	2.433	28.386
Ondersteunende dienstvoertuigen	1.075	474	-	16	268	1.264
Overige operationeel materieel	520	-	-	-	80	440
Overig ondersteunend materieel	141	226	-	-	19	348
Operationeel materiaal	9.040	1.579	1.555	-	1.667	10.508
Ondersteunend materiaal	879	-	-	-	128	751
Activa in uitvoering	2.729	621	-2.729	-	-	621
Totaal	**47.146**	**7.224**	**-0**	**142**	**5.669**	**48.558**

Bijlage 5

Begrippen en afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
AC	Algemeen commandant
AED	Automatische externe defibrillator
AGV	Adviesgroep Gemeentesecretarissen Veiligheid
BAC	Bestuurlijke Advies Commissie
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BDuR	Besluit doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRZO	Besluit risico's zware ongevallen
BVL	Brand Veilig Leven
CB	Crisisbeheersing
CB/G	Crisisbeheersing en GHOR
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
COC	Coördinatiewerkgroep COVID-19
CaCo	Calamiteiten Coördinator
CoFu	Coördinerend functionaris
CoPI	Commando plaats incident
DB	Dagelijks Bestuur
DIV	Documentaire informatievoorziening
DPG	Directeur Publieke Gezondheid
DT	Directieteam
FB	Facilitair bedrijf
Fido	Wet financiering decentrale overheden
FLO	Functioneel leeftijdsontslag
GBT	Gemeentelijk beleidsteam
GBTP	Gemeentelijk basistakenpakket
GC2.0	Gemeentelijke Crisisbeheersing 2.0
GGDrU	Gemeentelijke Gezondheidsdiensten regio Utrecht
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GMU	Gemeenschappelijke meldkamer Utrecht
GRIP	Gecoördineerde regionale incidentbestrijdingsprocedure
HKZ	Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector
HIN	Hoofd informatie
HON	Hoofd ondersteuning
IBP	Incident bestrijdingsplan
IFV	Instituut Fysieke Veiligheid
IGPP	Individueel gemeentelijk pluspakket
IM	Informatie Management
I-mgm	Informatiemanagement
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen
KVU	Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan
L&C	Leiding en coördinatie
LCMS	Landelijk Crisismanagement systeem
LMO	Landelijke Meldkamer Organisatie
LOT-C	Landelijk operationeel Team Corona
M&A	Melding en alarmering
MPBSP	Materieel- en personeelsbeheer- en spreidingsplan

MIP	Meerjaren Investeringsplan
MKA	Meldkamer ambulance
MT	Managementteam
MVI	Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
NBB	Natuurbrandbestrijding
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
O&A	Op- en afschaling
ODRU	Omgevingsdienst Regio Utrecht
OL	Operationeel leider
OMS	Openbaar (brand)meldsysteem
OR	Ondersteuning & repressie
OTO	Opleiden, Trainen en Oefenen
OvD	Officier van Dienst
PSH	Psychosociale hulpverlening
RAC	Regionale Alarmcentrale
RAVU	Regionale Ambulance Voorziening Utrecht
RBP	Rampbestrijdingsplan
RBT	Regionaal beleidsteam
RO	Ruimtelijke Ordening
ROAZ	Regionaal Overleg Acute Zorg
ROCU	Regionaal Overleg Crisisbeheersing Utrecht
ROT	Regionaal operationeel team
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht
SCM	Strategisch crisismanagement
SIS	Slachtofferinformatie systematiek
SMT	Sociaal medisch team
TUO	Taakuitvoeringsovereenkomst
VIC	Veiligheidsinformatiecentrum
VMS	Vakbekwaamheidsmanagementsysteem
VP	Veiligheidspaspoort
VR	Veiligheidsregio
VRU	Veiligheidsregio Utrecht
VTH	Vergunningverlening Toezicht en Handhaving
VWS	Ministerie Volksgezondheid Welzijn en Sport
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingswet
Wnra	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
Wnt	Wet normering topinkomens
WO	Waterongevallen
Wvr	Wet veiligheidsregio’s

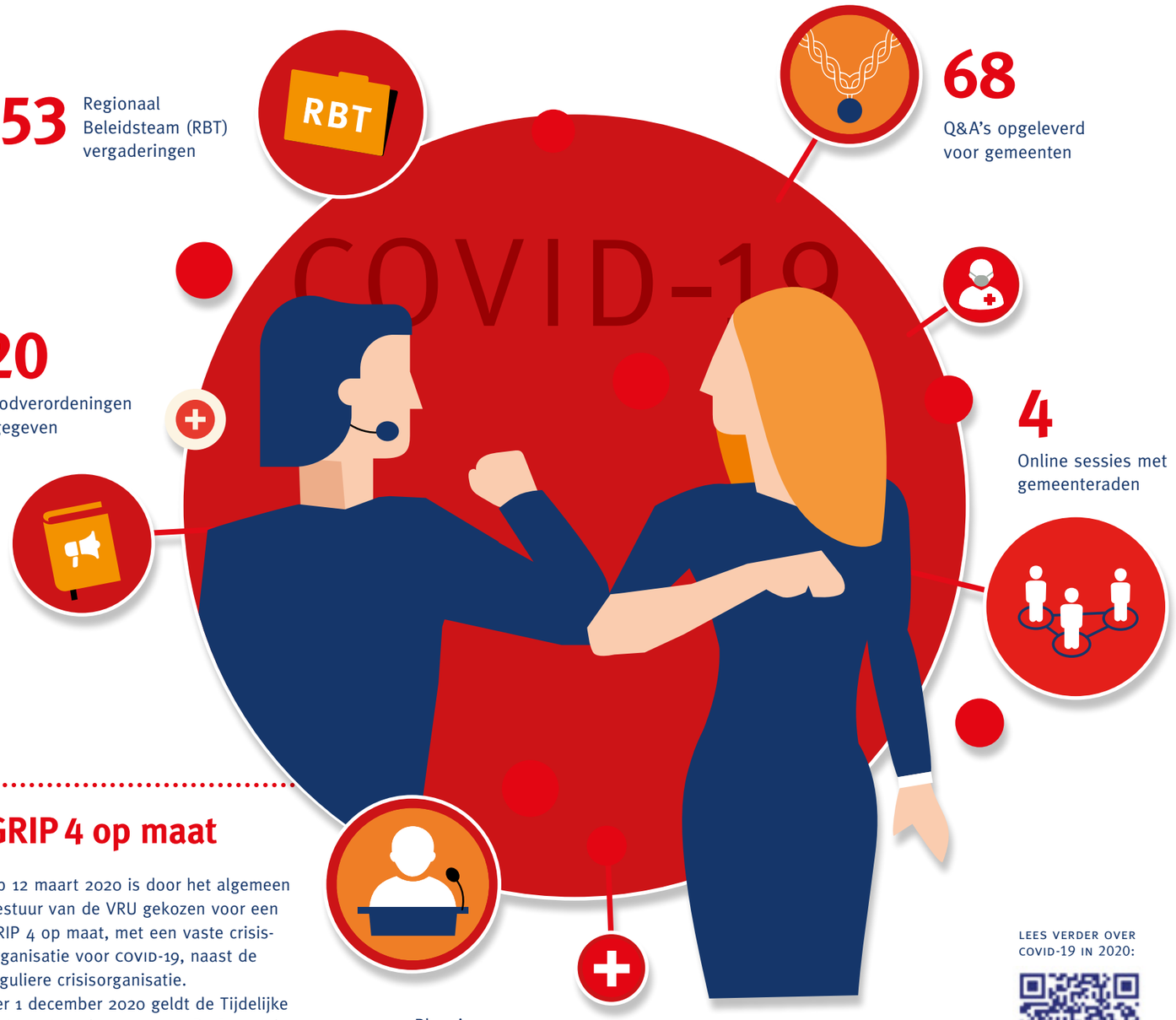
UW VEILIGHEID, ONS WERK

2020

Veiligheidsregio Utrecht (VRU) is een samenwerkingsverband van 26 Utrechtse gemeenten op het gebied van brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening en gemeentelijke crisisbeheersing. Vanaf 12 maart 2020 heeft ons werk voor een groot deel in het teken gestaan van COVID-19. Zo werkt de VRU met een vaste crisisorganisatie voor COVID-19 naast de al bestaande reguliere crisisorganisatie.

wat doet de veiligheidsregio nog meer?
kijk op www.vru.nl voor meer informatie.
@vrutrecht
@veiligheidsregioutrecht
@veiligheidsregio-utrecht

VEILIGHEIDSREGIO UTRECHT

53 Regionaal Beleidsteam (RBT) vergaderingen

68 Q&A's opgeleverd voor gemeenten

20 Noodverordeningen afgegeven

4 Online sessies met gemeenteraden

14 Plenaire vergaderingen met burgemeesters

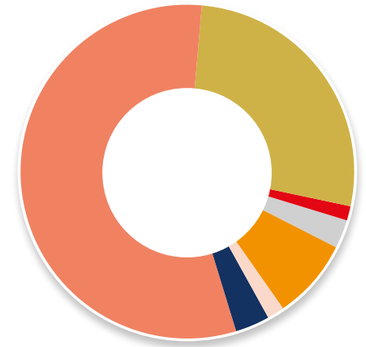
GRIP 4 op maat

Op 12 maart 2020 is door het algemeen bestuur van de VRU gekozen voor een GRIP 4 op maat, met een vaste crisisorganisatie voor COVID-19, naast de reguliere crisisorganisatie.
Per 1 december 2020 geldt de Tijdelijke wet maatregelen COVID-19. De ingestelde crisisorganisatie is aangepast op de inwerkingtreding van deze wet.

LEES VERDER OVER COVID-19 IN 2020:

OPBRENGSTEN & KOSTEN x €1.000

RIJKSBIJDRAGE 10.642
GEMEENTEN 85.357
OPENBAAR MELDSYSTEEM 1.096
OVERIGE OPBRENGSTEN 1.227

TOTAAL OPBRENGSTEN 98.322

Risicobeheersing	7.627
GHOR	1.549
Crisisbeheersing	3.255
Brandweer	53.961
Bedrijfsvoering	25.967
Meldkamer	1.311
Mutaties reserves	2.523
TOTAAL KOSTEN	**96.193**
Rekeningresultaat	2.129

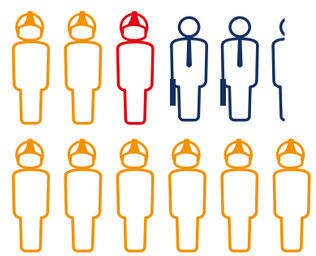
477 VIC-BERICHTEN

Het Veiligheidsinformatiecentrum (VIC) heeft een continu beeld van het verzorgingsgebied, komen er dreigingen op ons af, welke bijzondere gebeurtenissen vinden er plaats en welke trends kunnen we daarin zien?

STIMULERENDE PREVENTIE

Gegeven voorlichtingen	**67**
Inzetten roadshow	**1**
Contacten via e-mail, telefoon, whatsapp	**603**
Zorginstellingen die actief de toolbox gebruiken	**28**
Scholen met lespakketten 'brandweer op school'	**137**

2.381 MEDEWERKERS

Uitrukpersoneel beroeps	**214**
Kantoorpersoneel	**514**
Vrijwillige brandweer	**1.653**

DE BRANDWEER IN BEELD

2020

VEILIGHEIDSREGIO UTRECHT

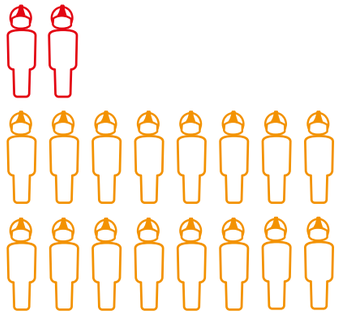
71 POSTEN

ER ZIJN IN DE VEILIGHEIDSREGIO UTRECHT:
- 71 BRANDWEERPOSTEN
- IN 26 GEMEENTEN

20 JEUGDBRANDWEER-KORPSEN

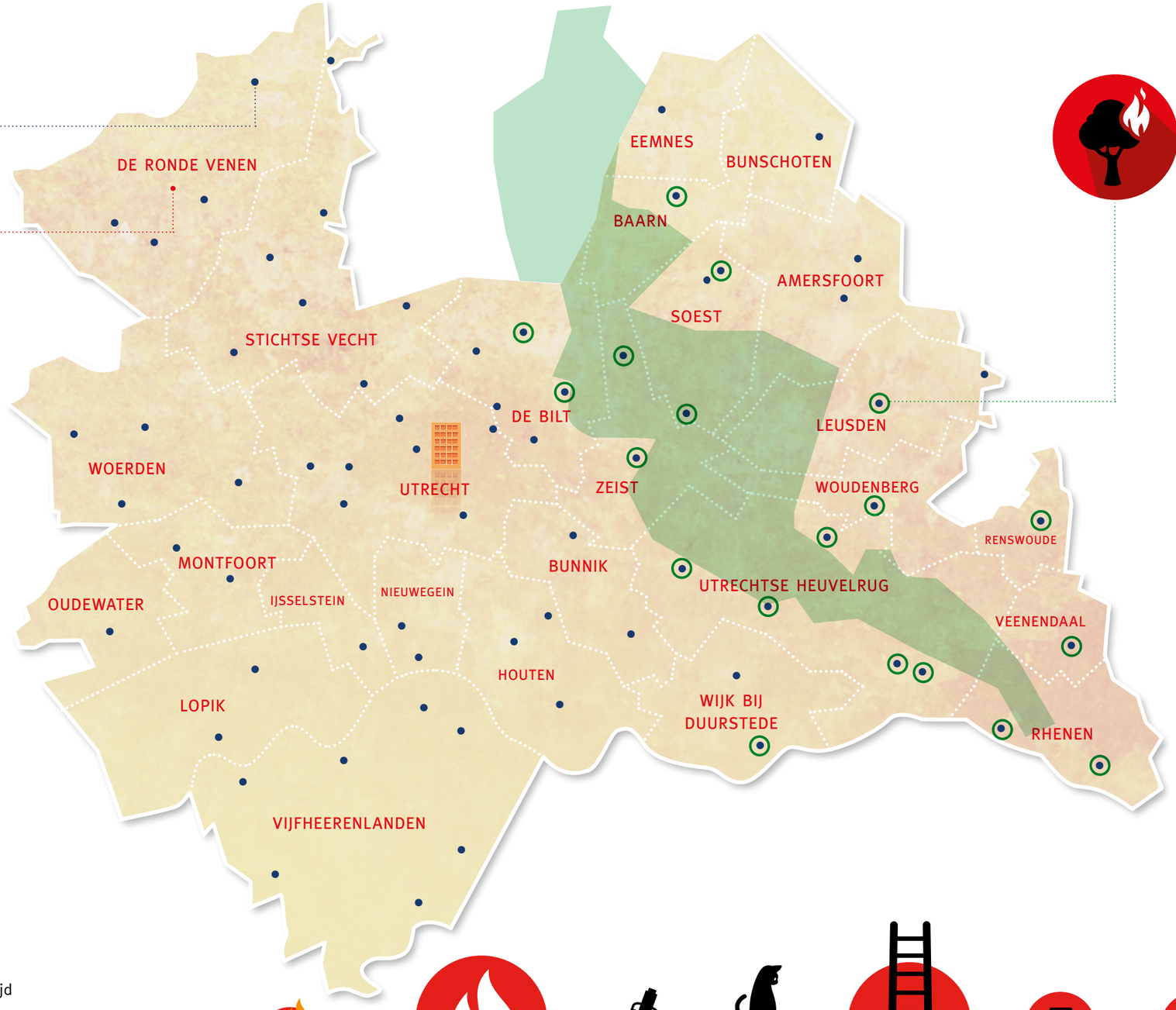
In deze korpsen leren jongens en meisjes tussen 12 en 18 jaar diverse brandweertechnieken. Ook doen zij kennis op over brandveiligheid. Veel jeugdbrandweerleden worden na hun 18e lid van de vrijwillige brandweer.

BRANDWEERMENSEN

Uitrukpersoneel beroeps: 214
Beroepsbrandweermensen werken in dag- of 24-uursdiensten en verblijven gedurende die tijd op een brandweerpost.

Vrijwillige brandweer: 1.653
Vrijwilligers hebben naast hun reguliere werk een functie bij de brandweer. Zij rukken uit naar incidenten vanuit huis of werk.

116 VOERTUIGEN

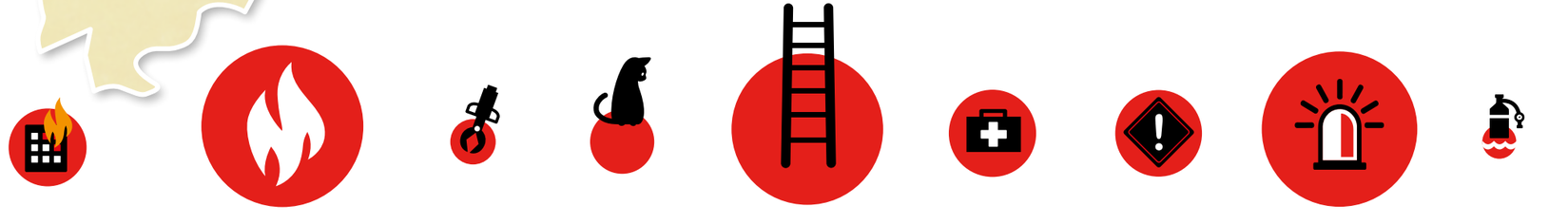
Er zijn 116 blus-, hulpverlenings- en redvoertuigen en nog diverse andere specialistische voertuigen, waaronder die voor natuurbrandbestrijding:

Blusvoertuigen	**89**
Hulpverleningsvoertuigen	**13**
Redvoertuigen	**14**
Duikteams	**7**

20.177 MELDINGEN

bij de regionale alarmcentrale. Centralisten nemen daar 24/7 meldingen aan en handelen de meldingen met zorg voor de melder af.

8.744 UITRUKKEN:

521 GEBOUWBRANDEN

2.250 OVERIGE BRANDEN

177 TECHNISCHE HULPVERLENING

353 HULPVERLENING AAN DIEREN

1.971 OVERIGE HULPVERLENING

654 AED INZETTEN

645 BASISBEHANDELINGEN GEVAARLIJKE STOFFEN

2.074 NODELOZE UITRUKKEN OMS-SYSTEEM

99 ONDERSTEUNING WATERONGEVALLEN

VEILIGHEIDSREGIO UTRECHT

Kadernota 2022

Vastgesteld AB 9 november 2020

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**3**
1.1	Achtergrond	3
1.2	Opbouw kadernota	3
2	**Financieel kader**	**4**
2.1	Bijstelling ijkpuntscores gemeentefonds	4
2.2	Loonaanpassing	5
2.3	Prijsaanpassing	6
2.4	Lasten FLO-overgangsrecht	7
2.5	Brede doeluitkering Rampenbestrijding	8
2.6	Samenvatting mutatie GBTP 2022 financieel kader	9
3	**Ontwikkelingen**	**10**
3.1	Hervorming OMS-stelsel	10
3.2	Regionale uitwerking landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen	12
3.3	Heroriëntatie AB-werkplaatsen	13
3.4	Overdracht beheer meldkamer	14
3.5	Licentiekosten LCMS GZ	15
3.6	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	15
3.7	Versterking GHOR	16
3.8	Samenvatting ontwikkelingen	16
4	**Risico's**	**17**
4.1	Taakdifferentiatie/ (On)gelijke behandeling vrijwilligers	17
5	**Bijdrage gemeentelijk basistakenpakket**	**19**
6	**Vergoeding individueel gemeentelijk pluspakket**	**20**
7	**Bijlagen**	**21**
7.1	Bijlage 1: Uitkering gemeentefonds, onderdeel B&R	21
7.2	Bijlage 2: Meerjarenraming bijdragen en vergoedingen 2022-2025	22

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In de kadernota 2022 zijn de financiële en beleidsmatige kaders voor de begroting van 2022 opgenomen conform artikel 4.3 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Utrecht. De kadernota vormt het startpunt van het proces van begroting en verantwoording (zie figuur 1).

Figuur 1: proces begroting en verantwoording VRU

De gemeenten worden in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze over de algemene financiële en beleidsmatige kaders naar voren te brengen. Alle zienswijzen worden betrokken bij het opstellen van de begroting van 2022. De begroting 2022 wordt in het voorjaar van 2021 opgesteld. Voordat het bestuur de begroting 2022 definitief vaststelt, wordt deze eveneens voor zienswijzen aan de gemeenten aangeboden. De gemeenten hebben op deze manier twee gelegenheden om invloed uit te oefenen op de begroting van de VRU.

1.2 Opbouw kadernota

In de kadernota ligt de nadruk op de ontwikkelingen die effect hebben op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage. We maken onderscheid tussen de technische toepassing van het financiële kader (hoofdstuk 2) en de overige ontwikkelingen en risico's (hoofdstuk 3 en 4). In het beleidsplan VRU 2020-2023 is opgenomen dat voor nieuw beleid geen extra bijdragen wordt gevraagd aan gemeenten. De opgenomen onderwerpen zijn daarmee beperkt tot exogene ontwikkelingen en risico's. Hieruit volgt dat beleidsbijstellingen enkel betrekking hebben op bestaand beleid.

In hoofdstuk 5 worden de effecten uit hoofdstuk 2, 3 en 4 op de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) weergegeven. In hoofdstuk 6 wordt de vergoeding voor het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP) per gemeente inzichtelijk gemaakt.

2 Financieel kader

2.1 Bijstelling ijkpuntscores gemeentefonds

Conform artikel 4.2 A van de Gemeenschappelijke Regeling vormen de ijkpuntscores van het Gemeentefonds voor het onderdeel Brandweer en Rampenbestrijding de grondslag voor het relatieve aandeel van de gemeenten in de totale bijdrage voor het GBTP.

Momenteel wordt in opdracht van het Rijk onderzocht hoe het gemeentefonds opnieuw kan worden verdeeld. Eind februari 2020 hebben beheerders van het gemeentefonds besloten de invoering van de herverdeling van het gemeentefonds een jaar uit te stellen tot 2022. In 2020 vindt nog een aantal vervolgonderzoeken plaats. Besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling wordt naar verwachting in 2020 afgerond en niet eerder dan in de decembercirculaire 2020 verwerkt. Dit betekent dat ten tijde van het opstellen van de VRU kadernota 2022 de effecten van het herijkingsonderzoek op het verdeelmodel van de VRU nog niet bekend zijn.

De begroting van de VRU wordt jaarlijks gebaseerd op de meest actuele septembercirculaire. De individuele bijdrage per gemeente in de kadernota 2022 is daarmee nog gebaseerd op het 'oude verdeelmodel'. Besluitvorming over eventuele wijzigingen in het verdeelmodel als gevolg van een herverdeling in het gemeentefonds worden specifiek aan het algemeen bestuur voorgelegd bij de begroting 2022 en actualisatie van de begroting 2021.
In tabel 1 zijn de percentages voor 2022 opgenomen. Deze ijkpuntscores leiden niet tot een verandering van de totale bijdrage voor het GBTP. De ijkpuntscores worden alleen gebruikt om de verdeling tussen de gemeenten onderling te berekenen. Op totaalniveau is de bijstelling van de ijkpuntscores dus per saldo neutraal. Per gemeente kunnen wel verschuivingen plaatsvinden, afhankelijk van de ontwikkeling van de ijkpuntscores.

Tabel 1: verdelingsgrondslag (relatief aandeel ijkpuntscores) bijdrage GBTP

Verdelingsgrondslag bijdrage GBTP		
Gemeente	**Begroting 2021**	**Kadernota 2022**
Renswoude	0,37%	0,39%
Eemnes	0,60%	0,61%
Oudewater	0,65%	0,65%
Woudenberg	0,76%	0,77%
Montfoort	0,90%	0,89%
Lopik	0,95%	0,95%
Bunnik	1,07%	1,06%
Bunschoten	1,26%	1,27%
Rhenen	1,32%	1,32%
Wijk bij Duurstede	1,53%	1,52%
Baarn	1,77%	1,75%
Leusden	1,89%	1,89%
IJsselstein	2,04%	2,02%
De Bilt	2,98%	2,92%
De Ronde Venen	2,97%	2,97%
Soest	3,05%	3,00%
Houten	3,07%	3,05%
Utrechtse Heuvelrug	3,48%	3,38%
Woerden	3,45%	3,42%
Vijfheerenlanden	3,51%	3,68%
Stichtse Vecht	4,39%	4,34%
Nieuwegein	4,51%	4,46%
Veenendaal	4,59%	4,57%
Zeist	4,57%	4,58%
Amersfoort	11,38%	11,22%
Utrecht	32,94%	33,33%
TOTAAL	**100%**	**100%**

De gemeenten met de grootste stijging in het relatieve aandeel zijn de gemeente Utrecht, Vijfheerenlanden en Renswoude. Bij de gemeente Utrecht is de stijging het gevolg van een toename van het aantal woonruimten en dit werkt ook door in de maatstaven die zijn gekoppeld aan het aantal inwoners en de bebouwingsdichtheid. Bij de gemeente Vijfheerenlanden hangt de stijging samen met de ontwikkeling van de WOZ-waarden van niet-woningen en een toename van het aantal woonruimten.[1] De stijging van het relatieve aandeel van de gemeente Renswoude is te relateren aan een toename van het aantal woningen.

De gemeenten met de sterkste afname in het relatieve aandeel zijn Utrechtse Heuvelrug en De Bilt. Bij de gemeente Utrechtse Heuvelrug wordt er een kern (met minimaal 500 adressen) minder gehonoreerd door het Rijk en bij gemeente De Bilt is sprake van een negatieve ontwikkeling van WOZ-waarden van niet-woningen. Dit laatste is ook de oorzaak van een beperkte neerwaartse bijstelling in het relatieve aandeel voor de gemeenten Nieuwegein en Amersfoort.

In bijlage 1 zijn de bedragen opgenomen die de gemeenten ontvangen uit het gemeentefonds voor het onderdeel Brandweer en Rampenbestrijding voor de jaren 2019 tot en met 2022, zoals berekend in de septembercirculaire 2020 van het gemeentefonds. Deze bedragen liggen ten grondslag aan de procentuele verdeling (de ijkpuntscores) van de gemeenschappelijke bijdrage aan de VRU. De hoogte van de bijdrage uit het gemeentefonds heeft geen invloed op de gemeentelijke bijdrage aan de VRU. Momenteel wordt een landelijk herijkingsonderzoek voor het gemeentefonds uitgevoerd. De uitkomsten van dit onderzoek zullen nog effect hebben op de ijkpuntscores die in 2022 worden gehanteerd voor de uiteindelijke berekening van de bijdrage voor het basistakenpakket voor het jaar 2022.[2] Bij het opstellen van de begroting wordt hier nader op ingegaan.

2.2 Loonaanpassing

De gemeentelijk bijdrage wordt geïndexeerd volgens artikel 4.3 van de Gemeenschappelijke Regeling. De loonaanpassing volgt de algemene loonontwikkeling[3]. Voor de kadernota hanteert de VRU de procentuele mutatie van het indexcijfer ‘prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers’ zoals berekend door het Centraal Plan Bureau, omdat de CAO en premiebedragen voor 2022 nog niet bekend zijn.[4] De ontwikkeling van dit indexcijfer is weergeven in tabel 2.
In tabel 3 is het financiële effect van de verwachte loonontwikkeling op de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) opgenomen en op de vergoeding voor het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP).

Tabel 2: Ontwikkeling CPB indexcijfer 'Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers'

	Loonaanpassing		
Jaar	**Begroting 2021**	**Kadernota 2022**	**Bijstelling**
2020	2,5%	4,6%	2,1%
2021	2,6%	0,6%	-2,0%
Subtotaal	***5,1%***	***5,2%***	***0,1%***
2022	0,0%	1,3%	1,3%
Subtotaal	***0,0%***	***1,3%***	***1,3%***
Totaal	**5,1%**	**6,5%**	**1,4%**

[1] Overigens was er in de septembercirculaire 2019 sprake van een forse afname van niet-woningen in vergelijking met de optelsom van de drie afzonderlijke voormalige gemeenten (Vianen, Leerdam en Zederik).
[2] De uitkomsten van het herijkingsonderzoek voor het gemeentefonds zullen ook effect hebben op de ijkpuntscores en het verdeelmodel in 2021
[3] Bijdrageverordening, artikel 1: de loonontwikkeling conform de Collectieve Arbeidsregeling (CAR) en mutaties in de premieplichtigen van de werkgever op basis van wet CAR en rechtspositieregeling.
[4] Gepubliceerd in Tabel 4.2.2 van de septembercirculaire 2019 en 2020

Tabel 3: financieel effect loonaanpassing

Bedragen x € 1.000		Financieel effect 2022		
Loonaanpassing	**Loon-aanpassing**	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Mutatie stelpost looncompensatie 2021	0,1%	65	2	66
Prognose premieontwikkeling 2021	1,2%	530	13	543
Inzet stelpost looncompensatie 2021	-1,2%	-530	-13	-543
Mutatie lasten loonaanpassing 2021	***0,1%***	***65***	***2***	***66***
Stelpost looncompensatie 2022	1,3%	859	20	879
Premieontwikkeling 2022		p.m.	p.m.	p.m.
Mutatie lasten loonaanpassing 2022	***1,3%***	***859***	***20***	***879***
Totaal effect	**1,4%**	**924**	**22**	**946**

Voor de jaren 2021 en 2022 is een stelpost voor looncompensatie opgenomen, omdat de CAO 2021-2022 tijdens het opstellen van deze kadernota nog niet bekend is. De premieontwikkeling heeft ook invloed op de loonkosten. Op basis van de premieprognose van het ABP van juli 2020 stijgt het werkgeversaandeel in 2021 met 1,23%. Het definitieve besluit over de premie van 2021 wordt eind november 2020 genomen. Voor de premieontwikkeling 2022 is een p.m. post opgenomen, omdat hiervoor nog geen premieprognose bekend is. Het ABP heeft wel aangegeven dat de premiecijfers naar verwachting zullen stijgen in 2022 en 2023. De premiestijgingen worden ten laste van de stelpost voor looncompensatie gebracht.[5]

Bij het opstellen van de begroting 2022 en bij actualisatie van de begroting 2021 wordt de loonontwikkeling nog bijgesteld op basis van de dan geldende CAO en vastgestelde premie's. Een eventueel positief of negatief effect wordt dan verrekend met de gemeentelijke bijdrage zodat uiteindelijk de werkelijke loon- en premieontwikkeling wordt betaald.

Het financiële effect van de loonontwikkeling zoals opgenomen in de kadernota 2022 van de VRU, wordt volgens de huidige systematiek van het gemeentefonds indirect gecompenseerd via de algemene uitkering die gemeenten van het Rijk ontvangen. De loonontwikkeling van het Rijk wordt vertaald naar het accres van de algemene uitkering voor gemeenten. De compensatie voor de loonontwikkeling 2022 van gemeenten wordt bij de meicirculaire 2021 toegekend.

2.3 Prijsaanpassing

Voor de prijsaanpassing hanteert de VRU de procentuele mutatie van het Bruto Binnenlands Product zoals berekend door het Centraal Plan Bureau[6]. Dit is conform artikel 1 sub j van de Bijdrageverordening VRU. Daarbij vindt jaarlijks een correctie plaats op basis van de geactualiseerde cijfers over de voorliggende twee jaren ten opzichte van de begroting. Zo wordt nooit te veel of te weinig geïndexeerd. Voor 2022 bedraagt de cumulatieve prijsaanpassing 1,9%. De ontwikkeling van dit indexcijfer is weergeven in tabel 4. In tabel 5 is het financiële effect van deze prijsaanpassing opgenomen.

[5] Restant stelpost looncompensatie 2021 voor CAO 2021 en overige premieontwikkelingen bedraagt 1,9%.
[6] Gepubliceerd in Tabel 4.2.2 van de septembercirculaire 2019 en 2020 en verzamelde bijlagen https://www.cpb.nl/actualisatie-middellangetermijnverkenning-2022-2025

Tabel 4: Ontwikkeling CPB indexcijfer 'Prijs bruto binnenlands product'

	Prijsaanpassing		
Jaar	**Begroting 2021**	**Kadernota 2022**	**Bijstelling**
2019	2,5%	3,0%	0,5%
2020	1,5%	1,7%	0,2%
2021	1,7%	1,5%	-0,2%
Subtotaal	***5,7%***	***6,2%***	***0,5%***
2022	-	1,4%	1,4%
Subtotaal	***-***	***1,4%***	***1,4%***
Totaal	**5,7%**	**7,6%**	**1,9%**

Tabel 5: financieel effect prijsaanpassing

Bedragen x € 1.000		Financieel effect 2022		
Prijsaanpassing	**Prijs-aanpassing**	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Mutatie prijsaanpassing 2019	0,5%	148	12	161
Mutatie prijsaanpassing 2020	0,2%	59	4	63
Mutatie prijsaanpassing 2021	-0,2%	-59	-4	-63
Mutatie lasten prijsaanpassing 2021	***0,5%***	***148***	***12***	***161***
Prijsaanpassing 2022	1,4%	413	33	445
Mutatie lasten prijsaanpassing 2022	***1,4%***	***413***	***33***	***445***
Totaal effect	**1,9%**	**561**	**45**	**606**

Het financiële effect van de prijsaanpassing zoals opgenomen in de kadernota 2022 van de VRU, wordt volgens de huidige systematiek van het gemeentefonds indirect gecompenseerd via de algemene uitkering die gemeenten van het Rijk ontvangen. De prijsontwikkeling van het Rijk wordt vertaald naar het accres van de algemene uitkering voor gemeenten. De compensatie voor de prijsontwikkeling 2022 wordt bij de meicirculaire 2021 aan gemeenten toegekend.

2.4 Lasten FLO-overgangsrecht

Het financiële kader van de lasten FLO-overgangsrecht bestaat uit een structurele en een incidentele component. Schommelingen in de kostenprognose worden geëgaliseerd via de bestemmingsreserve ‘Lasten FLO-overgangsrecht’. De eerstvolgende actualisatie van de kostenprognose wordt verwerkt in de meerjarenraming van de begroting 2022. In tabel 6 is de meerjarenraming van de lasten FLO-overgangsrecht weergegeven.
Tabel 7 geeft inzicht in het financiële effect op de gemeentelijke bijdrage voor het basistakenpakket (GBTP) voor het jaar 2022.

Tabel 6: meerjarenraming lasten FLO-overgangsrecht 2022-2025

Bedragen x € 1.000				
Meerjarenraming FLO-overgangsrecht	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Begroting 2021				
Lasten FLO-overgangsrecht	2.867	2.883	2.971	3.045
Storting/ onttrekking reserve FLO-overgangsrecht	133	117	29	-45
Lasten FLO-overgangsrecht begroting 2021	***3.000***	***3.000***	***3.000***	***3.000***
Kadernota 2022				
Lasten FLO-overgangsrecht	2.993	3.138	3.097	2.944
Storting/ onttrekking reserve FLO-overgangsrecht	52	-93	-52	101
Lasten FLO-overgangsrecht kadernota 2022	***3.045***	***3.045***	***3.045***	***3.045***
Mutatie lasten FLO-overgangsrecht	**45**	**45**	**45**	**45**

De mutatie van de lasten FLO-overgangsrecht kan worden opgevangen door inzet van de bestemmingsreserve 'Lasten FLO-overgangsrecht'. De actualisatie van de meerjarenraming leidt niet tot een mutatie van de gemeentelijke bijdrage.

Tabel 7: financieel effect mutatie lasten FLO-overgangsrecht

Bedragen x € 1.000	**Financieel effect 2022 GBTP**		
Lasten FLO-overgangsrecht	**Structureel**	**Incidenteel**	**Totaal**
Lasten FLO-overgangsrecht 2021	3.000	1.677	**4.677**
Onttrekking reserve FLO-overgangsrecht 2021	-	-1.677	**-1.677**
Lasten FLO-overgangsrecht 2022	3.045	-	**3.045**
Mutatie lasten FLO-overgangsrecht	**45**	**-**	**45**
Correctie loon- en prijsaanpassing 2022*	-45	-	**-45**
Totaal effect GBTP 2022	**-**	**-**	**-**

*De loon- en prijsaanpassing met betrekking tot de lasten FLO-overgangsrecht zijn onderdeel van de totale loonaanpassing (zie paragraaf 2.2). Daarom is een correctie toegepast.

2.5 Brede doeluitkering Rampenbestrijding

De hoogte van de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) bedraagt voor 2022 op basis van de beschikking van 17 juni 2020 van het rijk € 9,5 miljoen. Dat is € 206k meer dan opgenomen in de huidige meerjarenraming. Het betreft met name de structurele doorwerking van de indexering van de rijksbijdrage voor 2020. Deze extra inkomst wordt in mindering gebracht op de bijdrage van de gemeenten voor het GBTP. De indexering van de BDuR 2021 en 2022 is nog niet bekend. In tabel 8 is het financiële effect van de BDuR opgenomen.

Tabel 8: financieel effect mutatie BDuR

Bedragen x € 1.000	**Financieel effect 2022**		
Brede doeluitkering Rampenbestrijding	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Loon- en prijsbijstelling BDuR 2020	-206	-	**-206**
Loon- en prijsbijstelling BDuR 2021	p.m.	-	**-**
Loon- en prijsbijstelling BDuR 2022	p.m.	-	**-**
Totaal effect	**-206**	**-**	**-206**

2.6 Samenvatting mutatie GBTP 2022 financieel kader

Tabel 9: effect financieel kader op bijdrage GBTP

Bedragen x € 1.000

Mutaties financieel kader 2022	**Structureel**	**Incidenteel**	**Totaal**
Bijstelling ijkpuntscores gemeentefonds*	-	-	**-**
Loonaanpassing	924	-	**924**
Prijsaanpassing	561	-	**561**
Lasten FLO-overgangsrecht	-	-	**-**
Brede doeluitkering Rampenbestrijding	-206	-	**-206**
Totaal mutatie bijdrage GBTP	**1.279**	**-**	**1.279**

*De bijstelling van de ijkpuntscores heeft geen effect op de totale omvang van de bijdrage GBTP. De bijstelling leidt wel tot onderlinge verschuivingen tussen de bijdragen van gemeenten.

3 Ontwikkelingen

3.1 Hervorming OMS-stelsel

Een aantal (ca. 1250) gebouwen zijn conform hun vergunning door de gemeente verplicht tot een directe doormelding van hun brandmeldinstallatie naar de meldkamer van de regionale brandweer (Openbaar Meldsysteem; OMS). Daarnaast is bestuurlijk (bij de aanbesteding in 2014) afgesproken dat (ca. 50) gebouwen voor vitale infrastructuur en cultureel erfgoed zich op vrijwillige basis mogen aansluiten op het OMS, i.v.m. maatschappelijk belang of continuïteit van vitale processen. Per aansluiting betaalt de leverancier de VRU een concessievergoeding.

Reeds enkele jaren hebben wij het risico omtrent de houdbaarheid van het huidige regionale OMS-stelsel benoemd. In de vorige kadernota en huidige begroting is vermeld dat landelijk (juridisch) onderzoek is verricht naar de houdbaarheid van het huidige OMS-stelsel. Geconcludeerd werd dat:

1. er op langere termijn nauwelijks tot geen rechtvaardiging te vinden is voor de instandhouding van het huidige OMS-stelsel, waarbij het aantal OMS-aanbieders beperkt is of wordt;
2. voor de huidige praktijk van inning van de vergoedingen in de toekomst nauwelijks ruimte blijft;
3. er geen wettelijke basis is voor de wijze waarop veiligheidsregio's nu de regie voeren op het tot stand komen van het OMS.

Gelet op deze conclusies en de landelijke ontwikkelingen is het risico op het wegvallen van de concessievergoeding in de vorige kadernota (en de daarop gebaseerde begroting 2021) al verhoogd naar 'groot'. Hierbij werd ingeschat dat de contracten in onze regio tot einde van de concessieperiode (april 2024) konden worden gecontinueerd, tenzij externe ontwikkelingen aanleiding zouden geven om de concessievergoeding tussentijds aan te passen. Inmiddels doet, eerder dan verwacht, deze ontwikkeling zich voor.

Met ingang van 2021 wordt namelijk een landelijke voorziening voor de ontvangst van meldingen van brandmeldinstallaties operationeel. Dit als onderdeel van het project Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) waarbinnen het beheer van de meldkamer wettelijk aan de politie is overgedragen. Deze voorziening vervangt de huidige regionale werkwijze voor de ontvangst van brandmeldingen via het openbaar meldsysteem.

Voordeel van deze landelijke voorziening is de hoeveelheid informatie die automatisch wordt doorgestuurd naar de meldkamer brandweer, waardoor de meldkamercentralist beter kan beoordelen of, en zo ja welke, brandweerzorg noodzakelijk is.

De VRU heeft, samen met de regio's Gooi & Vechtstreek en Flevoland, in 2014 de concessie voor het huidige regionale OMS aan zes leveranciers gegund na een rechtmatige Europese aanbesteding. Deze concessie loopt tot april 2024. Op dit moment zijn ongeveer 1.300 instellingen en bedrijven op het OMS aangesloten. In de programmabegroting 2021 zijn de inkomsten uit concessievergoeding regionale OMS geraamd op ongeveer € 1,1 miljoen.

Bijstelling

De consequentie van de hiervoor beschreven ontwikkeling is dat de concessievergoeding van € 1,1 miljoen op termijn volledig vervalt bij ingebruikname van de landelijke voorziening. Op dit moment is nog niet bekend op welke termijn en in welk tempo dit gebeurt. We gaan er vooralsnog van uit dat de huidige op het OMS aangesloten instellingen en bedrijven in de loop van 2021 over gaan naar de landelijke voorziening, waardoor de inkomsten uit concessievergoeding

OMS met ingang van 2022 geheel wegvallen. Het is ook mogelijk dat de overgang meer geleidelijk naar het eind van de concessieperiode zal plaatsvinden.

Aan de OMS-opbrengsten zijn slechts in zeer beperkte mate directie(beheers)kosten (€ 27k) verbonden. De OMS-opbrengsten zijn dan ook als algemeen dekkingsmiddel in de begroting van de VRU verwerkt. Tegenover het wegvallen van de opbrengsten staat dus voor het grootste deel geen directe besparing op de kosten, waarmee deze exogene ontwikkeling niet structureel neutraal in de kadernota verwerkt kan worden. Om te voorkomen dat dit in deze beleidsperiode doorwerkt als verhoging op de gemeentelijke bijdrage wordt voorgesteld om een OMS-fonds te vormen uit het resultaat 2020, waarmee het wegvallen van de opbrengsten tijdelijk kan worden gedekt. Het OMS-fonds vormt tevens de buffer om de onzekerheid over de termijn en het tempo van het wegvallen van de OMS-opbrengsten op te vangen zonder dat de weerstandscapaciteit wordt aangetast. De bestaande weerstandscapaciteit is met € 1,4 miljoen namelijk relatief beperkt (1,4% van de begroting) en bovendien ontoereikend om deze opbrengstendaling over een langere periode te kunnen opvangen.
In tabel 10 is de meerjarenraming van de hervorming van het OMS-stelsel 2022-2025 opgenomen.

Tabel 10: meerjarenraming hervorming OMS-stelsel

Bedragen x € 1.000				
Hervorming OMS-stelsel	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten OMS				
Beheerskosten OMS	-27	-27	-27	-27
Subtotaal lasten	***-27***	***-27***	***-27***	***-27***
Baten OMS				
OMS-opbrengsten	1.079	1.079	1.079	1.079
Onttrekking OMS-fonds*	-1.052	-1.052	-243	-
Subtotaal baten	***27***	***27***	***836***	***1.079***
Mutatie lasten hervorming OMS-stelsel	**-**	**-**	**809**	**1.052**

*De benodigde middelen in het OMS-fonds tot het eind van de beleidsperiode worden geraamd op € 2,86 miljoen. In tabel 12 is een overzicht gegeven van het verloop van de reserve en de daarin benodigde middelen.

In tabel 11 is het financiële effect van de hervorming van het OMS-stelsel op de gemeentelijke bijdrage (GBTP) opgenomen.

Tabel 11: financieel effect hervorming OMS-stelsel

Bedragen x € 1.000	**Financieel effect 2022**		
Hervorming OMS-stelsel	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Derving inkomsten uit concessievergoeding OMS	1.079	-	**1.079**
Vervallen beheerskosten OMS	-27	-	**-27**
Incidenteel: Onttrekking OMS-fonds	-1.052	-	**-1.052**
Totaal effect	**-**	**-**	**-**

De beheerslasten (€ 27k) betreffen de capaciteit voor contactbeheer en het beheer van aansluitingen. In tabel 12 is de opbouw van de raming van het OMS-fonds en de fasering van de onttrekking aan het OMS-fonds weergeven.

Tabel 12: verloop reserve OMS-fonds

Bedragen x € 1.000	
OMS-fonds	**2021-2024**
Stand per 31-12-2020	-
Toevoeging rekeningresultaat 2020	2.860
Verwacht saldo OMS-fonds per 1-1-2021	***2.860***
Onttrekkingen voor derving inkomsten OMS	
2021 (50%)	-513
2022	-1.052
2023	-1.052
2024 (eerste kwartaal)	-243
Totaal onttrekkingen	***-2.860***
Resterend saldo na bovenstaande onttrekkingen	**0**

De berekening van de onttrekking aan het OMS-fonds is gebaseerd op wegvallende concessievergoedingen in de huidige beleidsperiode tot het einde van de concessieperiode (april 2024). In 2021 gaan wij uit van een afname van concessievergoedingen van 50%. Vanaf 2022 verwachten wij dat de concessievergoeding volledig is weggevallen.

Een voorstel voor het instellen van het OMS-fonds in de vorm van een bestemmingsreserve volgt bij de jaarrekening 2020. Hierin worden ook spelregels over de besteding en verantwoording van de middelen uit deze bestemmingsreserve opgenomen. Uitgangspunt hierbij is dat niet bestede middelen terugvloeien naar gemeenten.

3.2 Regionale uitwerking landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen

Parallel aan de ontwikkeling van de landelijke OMS-voorziening (zie paragraaf 3.1) zijn landelijke afspraken gemaakt voor de werkwijze bij automatische meldingen (Beoordelingsprotocol automatische meldingen). Het toepassen van het nieuwe protocol zorgt ervoor dat alleen bij een hoge mate van zekerheid over de noodzakelijke brandweerzorg door de meldkamer wordt gealarmeerd met prioriteit 1. Dat is het geval als, na een automatische brandmelding, uit contact met het object blijkt dat er daadwerkelijk brand is. In andere gevallen (geen contact binnen 3 minuten, onduidelijk wat er is binnen 5 minuten, of nacontrole na melding ‘brand al uit’) volgt alarmering met lagere prioriteit. Voor overige situaties (andere oorzaak dan brand, niets aan de hand) volgt geen alarmering.

In het huidige protocol past de meldkamer brandweer een verificatietijd van maximaal 3 minuten toe bij OMS-meldingen. Automatische meldingen die telefonisch door een Particuliere Alarm Centrale (PAC) aan de meldkamer van de brandweer worden doorgegeven, worden door de centralist beoordeeld en hierna vindt eventuele alarmering plaats.

Het huidige protocol voor OMS-meldingen is na akkoord van het Algemeen Bestuur ingevoerd op 10 juli 2015. Op dit moment wordt bij 72% van de OMS-meldingen de brandweerpost niet gealarmeerd doordat de melding is geverifieerd door de meldkamer.

Als de brandweerpost wel wordt gealarmeerd, wordt in veel gevallen kort na de alarmering duidelijk dat geen brandweerzorg nodig is en wordt de alarmering voor de brandweerpost ingetrokken voordat het voertuig is uitgerukt. In de overige gevallen waarbij de brandweereenheid ter plaatse komt (deels gealarmeerd met lagere prioriteit, prioriteit 2), wordt na aankomst vaak geconstateerd dat geen brandweerzorg nodig is. Slechts in 5% van de alarmeringen is uiteindelijk brandweerzorg noodzakelijk.

Met het nieuwe protocol wordt meer tijd genomen voor verificatie, waardoor bij een groter deel van het aantal OMS-meldingen en PAC-meldingen de brandweerpost niet meer onnodig wordt gealarmeerd. Ook zal het aantal keren dat een brandweerpost met spoed wordt gealarmeerd (prioriteit 1) afnemen waardoor de overlast voor het overige verkeer vermindert. Als gevolg hiervan houden we rekening met een voordelig financieel effect van € 50k. In tabel 13 is het effect op de gemeentelijke bijdrage (GBTP) opgenomen.

Tabel 13: regionale uitwerking landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen

Bedragen x € 1.000	**Financieel effect 2022**		
Regionale uitwerking landelijke beoordelingsprotocol automatische meldingen	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Afname personele kosten voor onnodige alarmeringen	-50	-	**-50**
Totaal effect	**-50**	**-**	**-50**

In het landelijke protocol wordt het alarmeren van de brandweer met lagere urgentie (prioriteit 2), bij twijfel of onduidelijkheid over een eventuele brand, als een overgangsmaatregel gezien. Uiteindelijk zal een niet geverifieerde automatische melding niet meer leiden tot een inzet van de brandweer. Bij een geleidelijke overgang krijgt de gebruiker steeds meer verantwoordelijkheid en groeit de maatschappelijke acceptatie. Een concreet voorstel voor de afbouw van de inzet van de brandweer bij twijfel of onduidelijkheid over een eventuele brand zal op termijn ter besluitvorming worden voorgelegd, inclusief de financiële consequenties.
Op termijn kan het geraamde voordeel dus nog verder oplopen als de inzet van de brandweer verder wordt afgebouwd.

3.3 Heroriëntatie AB-werkplaatsen

De huidige werkplaatsen ademluchtbescherming zijn sterk verouderd en voldoen niet aan de geldende eisen op het gebied van arbeidshygiëne en arbo-wetgeving. Hierdoor wordt zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht de materiële paraatheid op het gebied van de adembeschermingsmiddelen onvoldoende geborgd. In de huidige werkplaatsen kunnen de problemen ten aanzien van arbeidshygiëne en ergonomie niet worden opgelost zonder ingrijpende verbouwingen en meerkosten. In de kadernota en begroting 2019 is daarom gekozen om niet zeven maar twee werkplaatsen te verbouwen naar de huidige eisen, om daarna efficiënter te kunnen werken en de investeringen voor de verbouwingen en apparatuur van de ademluchtwerkplaatsen zoveel mogelijk te beperken.

Initieel is gekozen om te onderzoeken of de kazernes van Woerden en Veenendaal geschikt gemaakt kunnen worden om de werkplaatsen te laten voldoen aan de geldende eisen op het gebied van arbeidshygiëne en arbo-wetgeving. In de kazerne in Woerden zou het grootste deel van het (specialistische) werk verricht worden en de kazerne in Veenendaal is aangewezen om een beperkt deel van het reguliere werk en piekmomenten op te kunnen vangen.
Uitgebreid onderzoek heeft uitgewezen dat het inpassen van een industriële werkplaats in de bestaande kazerne in Woerden niet realiseerbaar is vanwege beperkte mogelijkheid tot uitbreiding van de kazerne en de benodigde draagkracht van de bestaande vloeren en fundering.

Een heroriëntatie op de AB-werkplaatsen is noodzakelijk nu de optie van inhuizing in een bestaande post niet mogelijk is. Voorgesteld wordt om op korte termijn een locatie te huren voor een periode van minimaal 5 jaar en deze als volwaardige AB-werkplaats in te richten, zodat zo snel mogelijk wordt voldaan aan de eisen in het kader van arbeidshygiëne en arbo-wetgeving. Gelet op de doelstellingen uit het beleidsplan over zowel de personele als de materiële paraatheid, wordt op termijn gestreefd naar een structurele oplossing in een brandweerpost, waarbij de kazerne in Veenendaal in beeld blijft als overloopwerkplaats.

Het financiële effect van het niet op een bestaande locatie kunnen inhuizen bedraagt € 155k per jaar, uitgaande van een huurtermijn van 5 jaar. De structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage voor de AB-werkplaatsen is berekend op basis van het bedrag voor de tijdelijke voorziening (huur en noodzakelijke kosten). In tabel 14 is een raming opgenomen van de structurele meerkosten en het effect op de gemeentelijke bijdrage (GBTP).

Tabel 14: financieel effect heroriëntatie AB-werkplaatsen

Bedragen x € 1.000	Financieel effect 2022		
Heroriëntatie AB-werkplaatsen	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Meerkosten AB-werkplaatsen wegens vervallen optie inhuizing	293	-	**293**
Inzet reservering kapitaallasten	-138	-	**-138**
Totaal effect	**155**	**-**	**155**

We beschouwen dit bedrag vooralsnog kader stellend voor de structurele oplossing. Indien van toepassing wordt dit bedrag bijgesteld in de begroting waarbij een eventueel voordeel zal terugvloeien naar gemeenten.

3.4 Overdracht beheer meldkamer

De overdracht van het beheer van de meldkamer heeft geleid tot een financieel nadeel, omdat de uitname uit de rijksbijdrage € 0,2 miljoen hoger is dan de wegvallende beheerskosten voor de VRU. Dit financiële nadeel is reeds verwerkt in de begroting 2020. Daarbij is gemeld dat de VRU dit nadeel verwacht te kunnen compenseren na de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland door het efficiencyvoordeel op de personele lasten dat daarbij ontstaat. Aanvankelijk zou de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland begin 2022 plaatsvinden. In 2020 is bekend geworden dat dit pas wordt voorzien in het eerste kwartaal van 2025 door een vertraging van de nieuwbouw in Hilversum. Door deze vertraging wordt het voorziene efficiencyvoordeel op de personele lasten pas later gerealiseerd.

Op verzoek van de VRU is een regeling met de politie getroffen om het financiële nadeel voor de VRU in de periode 2022 tot de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland te compenseren. Met deze middelen kan vanaf 2022 het financiële nadeel als gevolg van de overdracht van het beheer worden opgevangen. Vanaf 2025, na de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland, wordt verwacht dat de verlaging van de gemeentelijke bijdrage met € 0,2 miljoen structureel binnen de begroting kan worden gedekt uit het verwachte efficiencyvoordeel op de personele lasten. Dit betekent dat de gemeentelijke bijdrage reeds met ingang van 2022 structureel verlaagd kan worden met een bedrag van € 193k. In de begroting 2021 is aangegeven dat deze verlaging verwerkt zal worden bij de kadernota 2022. In tabel 15 is het financiële effect van de compensatieregeling politie in combinatie met het verwachte efficiencyvoordeel op personele lasten opgenomen.

Tabel 15: financieel effect mutatie overdracht beheer meldkamer

Bedragen x € 1.000	Financieel effect 2022		
Overdracht beheer meldkamer	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Effect uitname rijksbijdrage overdracht beheer Meldkamer	-193	-	**-193**
Verhoging gemeentelijke bijdrage begroting 2020	193	-	**193**
Verlaging gemeentelijke bijdrage	-193	-	**-193**
Totaal effect	**-193**	**-**	**-193**

3.5 Licentiekosten LCMS GZ

De veiligheidsregio heeft de wettelijke taak om te zorgen voor een systeem voor informatievoorziening tijdens crisisomstandigheden (Wvr, art 46 lid 3 en 4). Het landelijk Veiligheidsberaad heeft hiervoor het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS) als standaard geadopteerd voor de veiligheidsregio's en hun 'witte' ketenpartners. De GHOR is een onderdeel van de Veiligheidsregio en heeft dientengevolge ook de verplichting om haar informatievoorziening op orde te hebben. Hierin wordt voorzien met een aanvullende LCMS omgeving waar alle zorgketenpartners op worden aangesloten: LCMS GZ. Dit om informatie snel en adequaat te delen en inwinnen van informatie over actuele incidenten, rampen en crisis en geplande evenementen.

Via de kadernota en begroting 2019 is de gemeentelijke bijdrage met € 48k verhoogd voor de licentiekosten van LCMS GZ. Hierbij is destijds aangegeven dat op termijn een daling van de licentiekosten werd voorzien, naarmate het aantal gebruikers toeneemt. Inmiddels is gebleken dat deze licentiekosten inderdaad zijn gedaald. Conform de toezegging bij de kadernota en begroting 2019 wordt deze verlaging doorberekend in de gemeentelijke bijdrage. In tabel 16 is het financiële effect op de gemeentelijke bijdrage (GBTP) weergeven.

Tabel 16: financieel effect mutatie licentiekosten LCMS GZ

Bedragen x € 1.000	Financieel effect 2022		
Licentiekosten LCMS GZ	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Licentiekosten LCMS GZ conform kadernota/begroting 2019	-48	-	**-48**
Indexering	-1	-	**-1**
Licentiekosten LCMS GZ werkelijk	37	-	**37**
Totaal effect	**-12**	**-**	**-12**

3.6 Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

De wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) gaat naar verwachting vanaf 1 januari 2022 stapsgewijs in. Dat hebben de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten aangegeven.
De veranderingen uit de Wkb gelden (naar verwachting) tot en met 2024 alleen voor eenvoudige (nieuwbouw) bouwwerken. Dit zijn bijvoorbeeld eengezinswoningen en kleinere bedrijfspanden. Vanaf 2025 volgen de andere bouwwerken. Hierdoor kunnen kwaliteitsborgers stap voor stap ervaring opdoen met het nieuwe toezicht in de bouw.
Ten tijde van het opstellen van de kadernota 2022 is nog onvoldoende duidelijk welke gevolgen dit heeft voor onze werkzaamheden. Er zullen werkzaamheden verdwijnen, maar mogelijk leidt dit ook tot een verschuiving van advieswerk naar toezicht. Wij blijven graag met gemeenten in gesprek over de komende ontwikkelingen en wijzigingen in rollen en taken.

3.7 Versterking GHOR

In de kadernota en begroting 2021 zijn ontwikkelingen in het spoed-zorgveld geduid die vragen om de versterking van de GHOR op het gebied van netwerkcoördinatie en informatiemanagement. In 2020 is een intern verkenningstraject gestart om de mogelijkheden tot versterking binnen de VRU te onderzoeken en in de samenwerking met anderen. Door de coronacrisis doorzien we scherp waar de versterking nodig is. De beweging die de GHOR moet maken ten aanzien van netwerkcoördinatie is om van operationeel/tactische regievoering naar strategische regievoering te komen en daarbij het niet-acute zorgnetwerk aan te haken. Het aanhaken van het niet-acute zorgnetwerk vraagt ook om meer regie op het informatiemanagement binnen het netwerk. Beide sporen zijn de afgelopen periode cruciaal gebleken in de samenwerking met het netwerk. Inhoudelijk is in de afgelopen periode een grote inhaalslag gemaakt, die nu bestendigd moet worden in de organisatie. Conform de bestuurlijke opdracht en het uitgangspunt 'nieuw voor oud' van het vigerende beleidsplan is het uitgangspunt dat dit binnen de bestaande kaders gebeurt.

3.8 Samenvatting ontwikkelingen

Tabel 17: samenvatting ontwikkelingen

Bedragen x € 1.000 **Ontwikkelingen 2022**	**Structureel**	**Incidenteel**	**Totaal**
Hervorming OMS-stelsel	1.052	-1.052	**-**
Regionale uitwerking landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen	-50	-	**-50**
Heroriëntatie AB-werkplaatsen	155	-	**155**
Overdracht beheer meldkamer	-193	-	**-193**
Licentiekosten LCMS GZ	-12	-	**-12**
Totaal mutatie bijdrage GBTP	**952**	**-1.052**	**-100**

4 Risico's

4.1 Taakdifferentiatie/ (On)gelijke behandeling vrijwilligers

Achtergrond
Bij de voorbereidingen voor aanpassingsvoorstellen voor de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) is aan het licht gekomen dat de arbeidsvoorwaarden van brandweervrijwilligers op dit moment in strijd zijn met Europese wet- en regelgeving, in het bijzonder met de zogenaamd deeltijdrichtlijn. De reden hiervan is dat werkzaamheden en aanstellingseisen van beroepskrachten en vrijwilligers gelijk zijn, zodat brandweervrijwilligers op grond van het gelijkheidsbeginsel door hun werkgevers – de veiligheidsregio's – feitelijk als deeltijdwerkers beschouwd zouden moeten worden.

Ontwikkeling
De minister van Justitie en Veiligheid en het Veiligheidsberaad laten onderzoeken hoe de brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel zijn te onderscheiden van de beroepskrachten zodat wordt voldaan aan de normen uit Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. De mogelijke consequenties voor de brandweerorganisatie worden door alle veiligheidsregio's waaronder de VRU in het eerste halfjaar van 2021 in kaart gebracht. In de denkrichting wordt een taakdifferentiatie voorgesteld tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers, waarbij het systeem van vrijwilligheid behouden blijft. Uitgangspunt van de denkrichting is een werkbaar en fundamenteel onderscheid te maken tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers dat geen afbreuk doet aan het niveau en de kwaliteit van brandweerzorg.

Om te komen tot een fundamenteel onderscheid tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers zijn de volgende denkrichtingen uitgewerkt:

1. Verplichte beschikbaarheid voor vrijwilligers vervalt;
2. Specialistische taken voor vrijwilligers worden beperkt tot maximaal één;
3. Beroepskrachten krijgen een zwaardere belasting op het gebied van vakbekwaamheid met als gevolg zwaardere opleidingseisen;
4. Beroepskrachten gaan ten opzichte van vrijwilligers meer niet-repressieve taken uitvoeren.

Er bestaat een reëel risico dat de kosten voor brandweerzorg als gevolg van de taakdifferentiatie op basis van de genoemde denkrichtingen significant stijgen. De eventuele verschuiving van taken van vrijwilligers naar beroepskrachten kan leiden tot meer (parttime) beroepsaanstellingen en daarmee tot extra loonkosten voor de werkgever. Ook de kosten voor vakbekwaamheid kunnen toenemen als gevolg van een verschuiving van specialistische taken. Er is nog geen duidelijkheid over de omvang en fasering van de eventuele meerkosten als gevolg van de vrijwilligersproblematiek. Waar zich het risico van een zeer substantiële kostenverhoging gaat voordoen en het tempo van die kostenverhoging is nog niet in te schatten, omdat een eventueel besluit om het gedachte model van taakdifferentiatie in te voeren nog gekoppeld zou kunnen worden aan een derogatiebesluit (uitstel van invoering) vanuit Europa. Dit betekent ook dat de duur van het verleende uitstel van de inwerkingtreding van de Wnra voor personeel van de veiligheidsregio's nog niet bekend is. Uitgangspunt hierbij is dat eventuele financiële consequenties als gevolg van wijzigingen in het stelsel door het Rijk worden gecompenseerd.

Tabel 18: kans en effect risico ongelijke behandeling vrijwilligers

Onderwerp	**Kans**	**Effect**	**Risico** (kans x effect)
Taakdifferentiatie tussen vrijwilligers en beroepskrachten	onbekend 50%	pm	pm

5 Bijdrage gemeentelijk basistakenpakket

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) in 2022 opgenomen op basis van de mutaties in het financiële kader (zie hoofdstuk 2) en ontwikkelingen (zie hoofdstuk 3).

Tabel 19: mutaties bijdrage GBTP Totaal

Bedragen x € 1.000		Mutaties 2022 Totaal		
Gemeente	**Bijdrage GBTP begroting 2021**	**Mutaties financieel kader**	**Mutaties ontwikkelingen**	**Bijdrage GBTP kadernota 2022**
Renswoude	345	13	-0	358
Eemnes	546	10	-1	555
Oudewater	591	5	-1	596
Woudenberg	688	10	-1	697
Montfoort	813	4	-1	817
Lopik	861	13	-1	873
Bunnik	942	6	-1	947
Bunschoten	1.104	24	-1	1.127
Rhenen	1.141	15	-1	1.156
Wijk bij Duurstede	1.382	13	-2	1.393
Baarn	1.554	5	-2	1.558
Leusden	1.612	24	-2	1.635
IJsselstein	1.700	25	-2	1.723
De Bilt	2.655	-10	-3	2.642
De Ronde Venen	2.601	34	-3	2.633
Soest	2.691	-2	-3	2.686
Houten	2.295	38	-3	2.330
Utrechtse Heuvelrug	3.135	-39	-3	3.092
Woerden	2.994	21	-3	3.011
Vijfheerenlanden	3.312	163	-4	3.472
Stichtse Vecht	3.910	16	-4	3.922
Nieuwegein	3.715	56	-4	3.766
Veenendaal	3.131	58	-5	3.184
Zeist	4.051	55	-5	4.102
Amersfoort	9.860	25	-11	9.874
Utrecht	26.805	696	-33	27.468
Totaal	**84.437**	**1.279**	**-100**	**85.616**

6 Vergoeding individueel gemeentelijk pluspakket

In tabel 20 is per gemeente de ontwikkeling van de vergoeding voor het gemeentelijk pluspakket (IGPP) opgenomen. Vanaf 2018 zijn de taakuitvoeringsovereenkomsten (TUO's) afgesloten voor onbepaalde tijd. Voor 2022 gaan we daarom uit van voortzetting van de plustaken. De vergoedingen voor 2022 kunnen nog veranderen als er tussentijds nog wijzigingen in de TUO's worden doorgevoerd.

Tabel 20: ontwikkeling vergoeding voor het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP)

Bedragen x € 1.000

Gemeente	Vergoeding IGPP begroting 2021	Mutaties TUO's 2022	Loon- & prijs-aanpassing 2022	Vergoeding IGPP begroting 2022
Renswoude	-	-	-	-
Eemnes	38	-	1	39
Oudewater	19	-	0	19
Woudenberg	19	-	0	19
Montfoort	-	-		-
Lopik	-	-		-
Bunnik	-	-		-
Bunschoten	19	-	0	19
Rhenen	-	-		-
Wijk bij D.	92	-1	0	91
Baarn	36	-	1	37
Leusden	-	-		-
IJsselstein	16	-	0	16
De Bilt	-	-		-
De Ronde Venen	-	-		-
Soest	75	-	1	77
Houten	66	-1	0	65
Utrechtse Heuvelrug	104	-1	1	104
Woerden	127	-	3	129
Vijfheerenlanden	163	-	0	163
Stichtse Vecht	-	-		-
Nieuwegein	12	-	0	12
Veenendaal	69	-	1	70
Zeist	896	-	20	916
Amersfoort	447	-	9	456
Utrecht	1.240	-	21	1.262
Nog toe te rekenen	527	-	7	534
Totaal	**3.965**	**-3**	**67**	**4.029**

7 Bijlagen

7.1 Bijlage 1: Uitkering gemeentefonds, onderdeel B&R

In de onderstaande tabel zijn de bedragen opgenomen die de gemeenten in het gemeentefonds ontvangen voor het onderdeel Brandweer en Rampenbestrijding. De bedragen van 2022 zijn gebaseerd op de septembercirculaire gemeentefonds 2020.

Tabel 21: bedragen GF onderdeel Brandweer en Rampenbestrijding per gemeente

Bedragen x € 1.000	**Bedrag subcluster Brandweer en Rampenbestrijding**			
Gemeente	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Renswoude	338	350	378	388
Eemnes	536	563	594	609
Oudewater	585	611	637	653
Woudenberg	683	713	749	769
Montfoort	802	839	872	894
Lopik	852	889	934	957
Bunnik	958	1.003	1.042	1.068
Bunschoten	1.120	1.180	1.246	1.279
Rhenen	1.180	1.235	1.291	1.324
Wijk bij Duurstede	1.361	1.426	1.489	1.526
Baarn	1.565	1.649	1.707	1.751
Leusden	1.678	1.762	1.849	1.897
IJsselstein	1.812	1.908	1.975	2.025
De Bilt	2.646	2.785	2.860	2.933
De Ronde Venen	2.642	2.773	2.901	2.976
Soest	2.700	2.846	2.931	3.008
Houten	2.722	2.866	2.979	3.057
Utrechtse Heuvelrug	3.100	3.253	3.306	3.391
Woerden	3.064	3.221	3.344	3.431
Vijfheerenlanden	3.134	3.280	3.602	3.694
Stichtse Vecht	3.902	4.101	4.251	4.358
Nieuwegein	3.989	4.212	4.355	4.471
Veenendaal	4.052	4.281	4.468	4.585
Zeist	4.046	4.270	4.474	4.592
Amersfoort	10.061	10.624	10.973	11.262
Utrecht	29.105	30.750	32.585	33.438
Totaal	**88.634**	**93.389**	**97.792**	**100.337**

Opgemerkt wordt dat de begroting van gemeenten ten aanzien van de brandweer en rampenbestrijding naast de bijdrage aan de VRU ook bestaat uit andere kosten zoals de huisvestingskosten voor de brandweerposten (voor zover dit niet via het individueel gemeentelijk pluspakket bij de VRU wordt afgenomen), de kosten voor de gemeentelijke crisisbeheersing en de bluswatervoorziening.

7.2 Bijlage 2: Meerjarenraming bijdragen en vergoedingen 2022-2025

Tabel 22: bijdragen en vergoedingen 2022-2025 per gemeente*

Bedragen x € 1.000

Gemeente	GBTP 2022	IGPP 2022	Bijdrage 2022	GBTP 2023	IGPP 2023	Bijdrage 2023	GBTP 2024	IGPP 2024	Bijdrage 2024	GBTP 2025	IGPP 2025	Bijdrage 2025
Renswoude	358	-	358	358	-	358	361	-	361	359	-	359
Eemnes	555	39	594	555	39	594	560	39	599	558	39	597
Oudewater	596	19	615	596	19	615	601	19	620	599	19	618
Woudenberg	697	19	716	697	19	716	703	19	723	701	19	720
Montfoort	817	-	817	817	-	817	824	-	824	820	-	820
Lopik	873	-	873	873	-	873	880	-	880	877	-	877
Bunnik	947	-	947	947	-	947	956	-	956	957	-	957
Bunschoten	1.127	19	1.146	1.127	19	1.146	1.137	19	1.156	1.140	19	1.159
Rhenen	1.156	-	1.156	1.156	-	1.156	1.166	-	1.166	1.170	-	1.170
Wijk bij Duurstede	1.393	91	1.484	1.393	90	1.483	1.405	89	1.494	1.399	87	1.487
Baarn	1.558	37	1.594	1.558	37	1.594	1.572	37	1.608	1.572	37	1.609
Leusden	1.635	-	1.635	1.635	-	1.635	1.650	-	1.650	1.670	-	1.670
IJsselstein	1.723	16	1.739	1.723	16	1.739	1.740	15	1.755	1.761	15	1.776
De Bilt	2.642	-	2.642	2.642	-	2.642	2.666	-	2.666	2.660	-	2.660
De Ronde Venen	2.633	-	2.633	2.633	-	2.633	2.657	-	2.657	2.660	-	2.660
Soest	2.686	77	2.762	2.686	77	2.762	2.710	77	2.787	2.709	77	2.785
Houten	2.330	65	2.395	2.330	64	2.394	2.355	63	2.418	2.387	62	2.449
Utrechtse Heuvelrug	3.092	104	3.196	3.092	103	3.195	3.120	102	3.221	3.106	100	3.207
Woerden	3.011	129	3.140	3.011	129	3.140	3.039	129	3.168	3.047	129	3.176
Vijfheerenlanden	3.472	163	3.635	3.472	163	3.635	3.502	163	3.665	3.486	163	3.649
Stichtse Vecht	3.922	-	3.922	3.922	-	3.922	3.957	-	3.957	3.950	-	3.950
Nieuwegein	3.766	12	3.779	3.766	12	3.779	3.802	12	3.815	3.849	12	3.862
Veenendaal	3.184	70	3.254	3.184	70	3.254	3.221	70	3.291	3.269	62	3.331
Zeist	4.102	916	5.018	4.102	916	5.018	4.139	916	5.055	4.137	916	5.053
Amersfoort	9.874	456	10.330	9.874	456	10.330	9.965	456	10.421	9.993	456	10.449
Utrecht	27.468	1.262	28.730	27.468	1.262	28.730	27.738	1.262	29.000	27.833	1.262	29.095
Nog toe te rekenen	-	534	534	-	534	534	-	534	534	-	534	534
Totaal	**85.616**	**4.029**	**89.645**	**85.616**	**4.026**	**89.641**	**86.425**	**4.021**	**90.447**	**86.668**	**4.010**	**90.678**

De structurele bijdrage voor het basistakenpakket (GBTP) stijgt met € 0,81 miljoen in 2024 en € 1,05 miljoen in 2025 ten opzichte van 2022 als gevolg van de hervorming van het OMS-stelsel (zie paragraaf 3.1).
De vergoeding voor het IGPP kan in het meerjarig perspectief nog wijzigen. Met de gemeente Utrecht vindt nog overleg plaats over de verwerking van een aantal afspraken uit de taakuitvoeringsovereenkomst (TUO).
*deze meerjarenraming is onder voorbehoud van wijzigingen als gevolg van de nadere uitwerking van het financieel kader en ontwikkelingen bij de actualisatie van de begroting 2021 en het opstellen van de begroting 2022.

Gemeente Utrecht

Raadsbesluit

Zienswijze VRU voorlopige jaarstukken 2020

Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid
Organisatieonderdeel	Openbare Orde en Veiligheid
Opsteller	Angelique Vaars
Zaaknummer	8804917
Jaargang en nummer	2021, nr. 60
Vergaderdatum Raad	17 juni 2021
Geheim	Nee

De raad besluit:

1. De bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze van de raad, waarin wordt ingestemd met de voorlopige jaarstukken 2020, het resultaatbestemmingsvoorstel van de VRU en met het instellen van een reserve fonds OMS (Openbaar Meldsysteem).

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op 17 juni 2021.

De griffier,

Merel van Hall

De voorzitter,

Sharon A.M. Dijksma

Gemeenteraad

Dossiernummer	1857
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	6
Omschrijving	Raadsvoorstel Zienswijze VRU ontwerpbegroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021
ID	1911
Behandelend ambtenaar	Angelique Vaars
Telefoon	14030
E-mail	angelique.vaars@utrecht.nl
Datum collegebesluit	18 mei 2021
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Veiligheid
Portefeuillehouder	Burgemeester Dijksma
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid
Referendabel	Nee
Reden niet referendabel	Sub e: Raadsvoorstel over de vaststelling van gemeentelijke tarieven en belastingen.
Raadsadviseur (lijst)	Jochim Schueler/Handhaving, Openbare orde en veiligheid, Prostitutie/06-42238564

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Mens en Samenleving	10 juni 2021
Gemeenteraad	**17 juni 2021**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Zienswijze ontwerpbegroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021 VRU

Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid
Organisatieonderdeel	Openbare Orde en Veiligheid
Opsteller	Angelique Vaars
Kenmerk	8804728
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze van de raad, waarin wordt ingestemd met de ontwerpbegroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) en er op wordt aangedrongen dat de VRU de kostenstijging van het FLO (Functioneel Leeftijdsontslag) binnen de eigen begroting opvangt.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting
In de bijgevoegde brief geeft de raad een zienswijze af op de ontwerpbegroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU).

Context
Aanleiding
Per brief van 15 april 2021 heeft het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) de ontwerpbegroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021 van de VRU aan de raad aangeboden. De raad wordt gevraagd om uiterlijk op 11 juni 2021 een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021. Gezien de doorlooptijden van het besluitvormingstraject rondom het meireces lukt het helaas niet binnen de gevraagde datum te reageren. De VRU zal op 11 juni de conceptzienswijze ontvangen en geïnformeerd worden over de uitkomsten van de commissiebehandeling die op 10 juni 2021 is gepland.

De geactualiseerde begroting 2021 is gebaseerd op de begroting 2021 die op 6 juli 2020 is vastgesteld. De ontwerpbegroting 2022 is gebaseerd op de (geactualiseerde) begroting 2021 en de mutaties die zijn opgenomen in de kadernota 2022. De bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket wijzigt niet ten opzichte van de kadernota 2022.

In de ontwerpbegroting 2022 is rekening gehouden met de bijdrage uit de bestemmingsreserve OMS fonds voor de jaren 2022 en 2023. Dit is in lijn met de zienswijze van de raad op de kadernota 2022. Er wordt echter ook melding gemaakt van een (prognose) kostenstijging van het FLO-overgangsrecht die nog niet in de voorliggende geactualiseerde begroting 2021 en ontwerpbegroting 2022 is verwerkt.

Juridische context
Gemeente Utrecht vormt onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Utrecht. De betrokken gemeenteraden worden conform deze gemeenschappelijke regeling en conform artikel 25 lid 3 van de Wet gemeenschappelijke regelingen in de gelegenheid gesteld een zienswijze uit te brengen over de ontwerpbegroting.

Beoogd effect
De zienswijze zal worden betrokken bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021, die op 5 juli 2021 in de vergadering van het algemeen bestuur ter vaststelling voorliggen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad.
De raad heeft in een eerdere zienswijze een reactie gegeven op de Kadernota 2022 (21 januari 2021, agendapunt 12).

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze van de raad, waarin wordt ingestemd met de ontwerpbegroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) en er op wordt aangedrongen dat de VRU de kostenstijging van het FLO (Functioneel Leeftijdsontslag) binnen de eigen begroting opvangt.
Argumenten	
1.1	De ontwerp-begroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021 zijn in lijn met eerder gestelde kaders en de zienswijze van de raad op de kadernota 2022.
	Uitgangspunt blijft het voorkomen van stijging van de kosten van de gemeentelijke bijdrage, mede door het instellen van een OMS (Openbaar Meld Systeem) reserve fonds.

1.2.	De stijging van de gemeentelijke bijdrage in deze begrotingsperiode bestaat uitsluitend uit de technische toepassing van het financiële kader en ontwikkelingen die voortkomen uit bestaand beleid.
	Met name de loon-en prijsaanpassing en de (landelijke) hervorming van het OMS-stelsel zijn bepalend voor de verhoging van de bijdrage van het basistakenpakket.
1.3.	Na vaststelling van de kadernota 2022 heeft zich een aantal ontwikkelingen op het gebied van het FLO-overgangsrecht (Functioneel leeftijdsontslag) voorgedaan.
	Inmiddels wordt duidelijk dat er sprake is van een kostenstijging van het FLO-overgangsrecht ten opzichte van de meerjarenraming in de begroting 2021 en de kadernota 2022. De financiële effecten van deze ontwikkelingen worden momenteel door de VRU doorgerekend en zijn derhalve niet in de voorliggende geactualiseerde begroting 2021 en ontwerpbegroting 2022 verwerkt. De VRU heeft toegezegd, dat zij mogelijkheden gaat onderzoeken om bovenstaande kostenstijging binnen de begroting op te lossen.

Financiën
Conform de bij de kadernota 2022 ingediende zienswijze, is het positieve rekeningresultaat van 2020 ingezet voor het instellen van het OMS(Openbaar Meld Systeem)-fonds (2,1 miljoen). Het instellen van het OMS-fonds voorkomt een stijging van de gemeentelijke bijdrage als gevolg van het wegvallen van de OMS-opbrengsten in deze beleidsperiode 2022 en 2023. In de ontwerpbegroting 2022 is dit al verwerkt.
De gemeentelijke bijdrage stijgt van 26,8 miljoen euro naar 27,2 miljoen euro vanwege de reguliere bijstelling van de loon- en prijsaanpassing (die overeenkomt met de loon- en prijsontwikkeling van het gemeentefonds.

De hogere kosten FLO voor de komende jaren uit argument 1.3 komen boven op het knelpunt 2022 e.v. ter hoogte van 400.000 euro dat door ons al is betrokken bij het opstellen van de Voorjaarsnota 2021.

Vervolg
Nadat alle gemeenteraden van de deelnemende VRU-gemeenten eventuele zienswijzen hebben gegeven worden de geactualiseerde begroting 2021 en de begroting 2022 opgesteld, deze liggen volgens planning op 5 juli 2020 ter vaststelling aan het algemeen bestuur van de VRU voor.

Participatie
Over dit voorstel heeft geen participatie plaatsgevonden.

Communicatie
Naast het verzenden van de zienswijzebrief is geen aanvullende communicatie voorzien.

Niet-Referendabel
Op dit raadsbesluit is de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht niet van toepassing omdat het een raadsbesluit betreft over stukken van een gemeenschappelijke regeling (artikel 3 lid 2 onder i Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht).

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming:
- Zienswijzebrief ontwerpbegroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021 VRU

Bijlagen informatief:
- Aanbiedingsbrief uitnodiging zienswijze diverse financiële stukken
- Ontwerpbegroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021 VRU
- Notitie zienswijzen Kadernota 2022
- Kadernota 2022

Gemeenteraad
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSIE VOOR BESLUITVORMING

Veiligheidsregio Utrecht

t.a.v. de heer B. van 't Hoog
Archimedeslaan 6
3584 BA UTRECHT

Behandeld door	Angelique Vaars	**Datum**	<volgt>
Doorkiesnummer	14 030	**Ons kenmerk**	8804728
E-mail	angelique.vaars@utrecht.nl	**Onderwerp**	Zienswijze ontwerpbegroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021 VRU
Bijlage(n)	-		
Uw kenmerk	21.0000807	**Verzonden**	
Uw brief van	15 april 2021	Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden	

Geachte heer Van 't Hoog,

Per brief van 15 april 2021 heeft de secretaris van het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) de ontwerp-begroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021 aan ons aangeboden. Daarbij zijn wij in de gelegenheid gesteld om uiterlijk op 11 juni 2021 een zienswijze bij u in te dienen. In deze brief is onze zienswijze verwoord. Gezien de doorlooptijden van ons besluitvormingstraject rondom het meireces lukt het ons helaas niet binnen de door u gevraagde datum te reageren.

Deze ontwerp-begroting 2022 is in lijn met onze zienswijze op de concept kadernota 2022; wij stemmen in met de ontwerp-begroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021 van de VRU, zoals aan ons kenbaar gemaakt.

Daarnaast vragen wij aandacht voor het volgende. De huidige context van financiële onzekerheid en krapte in de gemeentefinanciën dwingt gemeenten en hun verbonden partijen om extra kritisch te zijn op de kosten en daarmee de bijdrage van de gemeente.

In uw ontwerpbegroting geeft u aan, dat na vaststelling van de kadernota 2022 zich een aantal ontwikkelingen op het gebied van het FLO-overgangsrecht (Functioneel leeftijdsontslag) heeft voorgedaan. De financiële effecten van deze ontwikkelingen worden momenteel doorgerekend en zijn derhalve niet in de voorliggende geactualiseerde begroting 2021 en ontwerpbegroting 2022 verwerkt. Inmiddels wordt duidelijk dat er sprake is van een kostenstijging van het FLO-overgangsrecht ten opzichte van de meerjarenraming in de begroting 2021 en de kadernota 2022.
Wij gaan ervan uit dat u binnen uw begroting ruimte vindt om deze kostenstijging op te vangen.

Wij vragen tenslotte aandacht voor de (financiële) ontwikkelingen rondom het traject taakdifferentiatie, in het bijzonder de consequenties die het heeft voor de brandweer vrijwilligers. Wij verzoeken u om scherper de effecten, waaronder de financiële, in beeld te brengen die de hervormingsplannen met zich meebrengen."

Hoogachtend,
Gemeenteraad van Utrecht,

de griffier,
Merel van Hall

de voorzitter,
Sharon A.M. Dijksma

Datum
15 april 2021

Aan de gemeenteraden van de deelnemende VRU-gemeenten
Ter attentie van de voorzitter, en
Aan de colleges van burgemeesters en wethouders

contactpersoon
B. van 't Hoog
Concerncontroller

Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht

088 878 1000
accountmanagement@vru.nl

Ons kenmerk
21.0000807

Uw kenmerk
-

Bijlagen
4

Onderwerp
Uitnodiging zienswijze diverse financiële stukken

Geachte raad,

Op 29 maart jl. heeft het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) ingestemd met de voorlopige jaarstukken 2020 en de ontwerpbegroting 2022/geactualiseerde begroting 2021. Conform geldende procedure van de gemeenschappelijke regeling nodigen wij de gemeenteraden uit hierop hun zienswijze te geven.

In deze brief vindt u een toelichting op de belangrijkste onderwerpen uit de genoemde stukken, waarmee we u een samenhangend overzicht willen geven van zowel de verantwoording over het afgelopen jaar als de ontwikkelingen die van invloed zijn op de begroting van 2021 en 2022.

1. Voorlopige jaarstukken 2020

Zoals u kunt lezen in het voorwoord van de jaarstukken kijken we terug op een bewogen en bijzonder jaar dat vooral in het teken stond van de coronacrisis. In het eerste kwartaal van 2020 heeft de verspreiding van COVID-19 zich in Nederland gemanifesteerd. De veiligheidsregio heeft het afgelopen jaar, samen met alle 26 gemeenten, een belangrijke bijdrage geleverd aan de coördinatie van de crisisbeheersing. Sinds 12 maart 2020 is de regionale crisisorganisatie actief en sindsdien zijn in samenwerking met onze partners grote inspanningen geleverd voor het bestrijden van de coronacrisis.

Voor de VRU hebben de ontwikkelingen rond COVID-19 ook organisatorische consequenties gehad. Naast directe inzet van VRU-medewerkers bij de crisisbeheersing, is een bijdrage geleverd aan landelijke voorzieningen en heeft de VRU maatregelen getroffen om te zorgen voor de veiligheid van onze medewerkers (beschermingsmiddelen en handelingsprotocollen) en het borgen continuïteit van de hulpverlening en de bedrijfsvoering. Hierdoor is naast de inzet voor de coronacrisis ook de reguliere taakuitvoering binnen de mogelijkheden van de beperkingen voortgezet en zijn ook weer stappen gezet ten aanzien van de strategische doelstellingen uit het beleidsplan.

Net als bij andere bedrijven was de VRU gedwongen om veel werk vanuit huis en online uit te voeren. De organisatie heeft flexibiliteit en creativiteit getoond door bijvoorbeeld digitale middelen te ontwikkelen voor het vergroten van het risicobewustzijn, online huisbezoeken en webinars. Het thuiswerken heeft impact gehad op het werk, maar we kijken positief terug naar de wijze waarop dit in 2020 heeft gefunctioneerd. Veel van onze collega's konden niet thuiswerken, omdat het veiligheidswerk in de samenleving plaatsvindt. Denk hierbij aan alle brandweermensen, piketfunctionarissen en medewerkers in de COVID-19 crisisorganisatie. Het ter plaatse moeten gaan in de wetenschap dat het besmettingsrisico hoog kan zijn, vraagt om respect.

Veiligheidsregio Utrecht
Postbus 3154
3502 GD Utrecht
088 878 1000
info@vru.nl
www.vru.nl
brandweer.nl/utrecht
veiligheidsregioutrecht
@vrutrecht
@vrubrandweer

Iban
NL18 BNGH 0285 1331 79

kvk
51817330

We hebben in 2020 niet alles kunnen realiseren dat door ons gepland was, maar ook veel wel. De voorliggende jaarstukken bevatten de financiële verantwoording over 2020. Daarnaast wordt per programma inzicht gegeven in de geleverde prestaties. De gegevens van de jaarstukken 2020 zijn samengevat in de bijgevoegde infographic.

Financieel resultaat 2020 en resultaatbestemming

Wij sluiten 2020 af met een positief resultaat van € 2,1 miljoen. Dit is ongeveer 2,2% van de begroting. Dit positieve resultaat is vooral incidenteel van aard. In het jaarverslag is in paragraaf 1.1 een beknopte toelichting op het rekeningresultaat opgenomen.

Het algemeen bestuur van de VRU heeft besloten om het positieve rekeningresultaat vrijwel geheel in te zetten voor het instellen van het OMS-fonds. Een bedrag van € 2,1 miljoen van het positieve rekeningresultaat wordt in een OMS-fonds gestort. Op die manier wordt een stijging van de gemeentelijke bijdrage voor dit onderwerp in deze beleidsperiode (tot en met 2023) voorkomen. Het resterende deel van het positieve rekeningresultaat wordt, conform de bestuurlijk vastgestelde spelregels, gestort in de ontwikkel- en egalisatiereserve. De inzet van de middelen uit deze reserve is verwerkt in voorliggende ontwerpbegroting.

Tabel 1: voorstel bestemming rekeningresultaat 2020

Bedragen x € 1.000	
Voorstel resultaatbestemming 2020	**Bedrag**
Storting OMS-fonds	2.104
Storting ontwikkel- en egalisatiereserve	25
Totaal	**2.129**

2. Ontwerpbegroting 2022 / geactualiseerde begroting 2021

Hoofdlijnen geactualiseerde begroting 2021

De geactualiseerde begroting 2021 is gebaseerd op de begroting 2021 die op 6 juli 2020 is vastgesteld door het algemeen bestuur. Naast de reguliere bijstelling van de loon- en prijsaanpassing (die overeenkomt met de loon- en prijsontwikkeling van het gemeentefonds) wordt een aantal voordelen doorberekend in de gemeentelijke bijdrage. Per saldo daalt de bijdrage voor het gemeentelijke basistakenpakket daardoor met € 57K ten opzichte van de begroting 2021.

Hoofdlijnen ontwerpbegroting 2022

De ontwerpbegroting 2022 is gebaseerd op de geactualiseerde begroting 2021 en de in de kadernota 2022 opgenomen mutaties. De mutaties zijn niet gewijzigd ten opzichte van de kadernota 2022, met uitzondering van de mutatie ten aanzien van de ademluchtbescherming (AB) werkplaatsen. Voor dit onderwerp stijgt de bijdrage met € 32K minder dan in de kadernota 2022 was voorzien.

U bent in de gelegenheid gesteld om uw zienswijze te geven op de kadernota 2022. De nota zienswijzen kadernota 2022 is bijgevoegd als bijlage. Voorafgaand aan de vaststelling van de ontwerpbegroting zijn de zienswijzen besproken in het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur heeft besloten om de voorstellen uit de kadernota met inachtneming van een aantal opmerkingen ongewijzigd te verwerken in de voorliggende ontwerpbegroting.

In de zienswijzen op de kadernota 2022 is aandacht gevraagd voor de financiële positie van de gemeenten. Door een aantal gemeenten is gevraagd om het wegvallen van de OMS-opbrengsten

structureel op te vangen binnen de begroting van de VRU door nieuwe bezuinigingen door te voeren. Eventuele bezuinigingen van deze omvang vragen om fundamentele keuzes in de taakuitvoering. Het OMS-fonds zorgt ervoor dat een stijging van de bijdrage voor dit onderwerp tot en met 2023 wordt voorkomen en maakt het daarmee mogelijk om de bestuurlijke keuzes ten aanzien van de taakuitvoering te overwegen in het perspectief van de nieuwe beleidsperiode (2024-2027). Naast het instellen van het OMS-fonds wordt in de voorliggende stukken ook op andere manieren rekening gehouden met de financiële situatie van gemeenten. Zo worden – naast de reguliere en noodzakelijke stijgingen door voornamelijk loon- en prijsaanpassingen – in totaal voor € 0,5 miljoen aan financiële voordelen en besparingen doorberekend in de gemeentelijke bijdrage. Daarnaast is een incidentele stijging van € 0,2 miljoen in 2021 en 2022 voorkomen door de kosten voor het tijdelijk behouden van het redvoertuig in Vianen binnen de begroting te dekken.

3. Zienswijze

Wij nodigen u uit om uw zienswijzen te formuleren op de voorlopige jaarstukken 2020 (inclusief resultaatbestemming) en de ontwerpbegroting 2022/geactualiseerde begroting 2021. Wij verzoeken u om uw zienswijze uiterlijk 11 juni 2021 aan het bestuur van de VRU kenbaar te maken, ter attentie van de concerncontroller, de heer Van 't Hoog.
De zienswijzen worden betrokken bij het opstellen van de definitieve jaarstukken 2020 en begroting 2022/geactualiseerde begroting 2021, die 5 juli 2021 in de vergadering van het algemeen bestuur ter vaststelling voorliggen.

Afsluitend

Zoals vorig jaar zomer aangekondigd neem ik binnenkort, na een periode van 8,5 jaar, afscheid als algemeen directeur-secretaris van de VRU. Met gepaste trots en grote dank kijk ik terug op de resultaten die we met elkaar hebben bereikt. Mijn doelstelling was de VRU een veiligheidsorganisatie van en voor alle gemeenten, ongeacht hun omvang, te laten zijn. Een veiligheidsregio die aansluit op de specifieke veiligheidsbehoeften van de gemeenten, in het besef dat eenieder in de samenleving in gelijke mate onze professionele hulp toekomt. Wij hebben de organisatie steeds verder verbeterd en het traject van regionalisering in nagenoeg al zijn facetten afgrond. Juist door verbinding te zoeken, betrouwbaar te zijn, steeds transparant dicht bij de gemeenten te staan en door gedurende achtereenvolgende begrotingsjaren, fors bezuinigend, oog te hebben voor de financiële positie van gemeenten. Onze doelstelling was en is ons werk steeds beter te doen en onderweg te leren, in een goede balans tussen onze professionele opvatting als veiligheidsdeskundigen en uw kaders als eigenaren en opdrachtgevers van de VRU.

Ik dank u voor de samenwerking en uw vertrouwen.

Namens het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht,

dr. P.L.J. Bos
secretaris

Bijlagen:

1. Voorlopige Jaarstukken 2020
2. Infographic VRU jaaroverzicht 2020
3. Ontwerpbegroting 2022/geactualiseerde begroting 2021
4. Nota zienswijzen kadernota 2022

VEILIGHEIDSREGIO UTRECHT

Ontwerp-Begroting 2022

& geactualiseerde begroting 2021 (concept)

Versie gemeenten 15 april 2021

Colofon
Stafafdeling Bestuur & Control
Team Planning & Control

Documentnummer: [corsa nummer]
Vastgesteld op: 5 juli 2021
Door: Algemeen bestuur VRU

Voorwoord

Graag bied ik u namens het algemeen bestuur van de VRU de begroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021 aan. Deze begroting is gebaseerd op de Kadernota 2022 die in november 2020 door ons algemeen bestuur is vastgesteld. De bijdrage voor het gemeentelijk basispakket 2022 wijzigt niet ten opzichte van die Kadernota.

De ambitie is uitgesproken om in de beleidsperiode 2020-2023 (de looptijd van het vigerende beleidsplan) geen aanvullende structurele bijdrage te vragen voor nieuw beleid. Dat kan ook. De in het beleidsplan opgenomen beleidsambities vragen niet primair om structurele begrotingsimpulsen, maar zijn veelal richtsnoeren en gearticuleerde versterkingswensen op allerlei thema's die vragen om passende sturing, hernieuwde focus en een voortdurend efficiënt en actief inspelen op veranderingen in het veiligheidsdomein.

In dat veiligheidsdomein ligt onze wettelijke en collectief opgedragen gemeentelijke taak. Wij streven ernaar om die steeds beter uit te voeren. Wij willen snel ter plaatse komen, redden, blussen, goed communiceren bij incidenten en crises, deskundig en gericht adviseren over veiligheid, risico's onderkennen en helpen wegnemen, en veiligheidspartners laten samenwerken. Dat doen wij met elkaar voor iedereen die elke dag in deze regio woont en verblijft. Veiligheid maken wij samen!

Naast onze vaste taken zoals beschreven in deze begroting, willen we ook vooral leren van de coronacrisis waarvan we nu in het laatste stuk zitten. Op welke punten kon onze organisatie dankzij een crisis efficiënter werken dan normaal, wat is blijven liggen en is dat erg? Hoe konden we digitaal beter samenwerken, wat hebben onze partners en gemeenten fijn gevonden in de samenwerking en wat hebben ze gemist? Kortom: wat moeten we vooral behouden en waarvan kunnen we leren.

In alles staat voorop waar we het voor doen. Onze motivatie is helder: "wij helpen mensen in nood, motiveren mensen om zelfredzaam te zijn en dragen bij aan het wegnemen van onveilige situaties. Elke dag weer, en steeds beter".

Wij hopen dat wij samen met onze gemeenten en onze partners deze begrotingsperiode succesvol kunnen inzetten, vanzelfsprekend altijd aanspreekbaar op onze prestaties en bereid te leren en te verantwoorden.

Namens het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht,

dr. Peter L.J. Bos
Algemeen directeur

Inhoudsopgave

Voorwoord **3**

1 Inleiding **7**
1.1 Opbouw begroting 7
1.2 Proces totstandkoming begroting 7
1.2.1 Geactualiseerde begroting 2021 *7*
1.2.2 Begroting 2022 *8*
1.2.3 Beleidsplan 2020-2023 *10*

2 Financiële hoofdlijnen **11**
2.1 Financieel kader 11
2.1.1 Bijstelling gemeentefonds *11*
2.1.2 Loonaanpassing *12*
2.1.3 Prijsaanpassing *13*
2.1.4 Lasten FLO-overgangsrecht *14*
2.1.5 Brede doeluitkering Rampenbestrijding *15*
2.1.6 Samenvatting effect mutaties financieel kader *16*
2.2 Ontwikkelingen bestaand beleid 17
2.2.1 Hervorming OMS-stelsel *17*
2.2.2 Regionale uitwerking landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen *19*
2.2.3 Heroriëntatie AB-werkplaatsen *20*
2.2.4 Overdracht beheer meldkamer *21*
2.2.5 Licentiekosten LCMS GZ *22*
2.2.6 Wet kwaliteitsborging voor het bouwen *22*
2.2.7 Versterking GHOR *23*
2.2.8 Tijdelijk behoud redvoertuig in Vianen *23*
2.2.9 Samenvatting effect mutaties bijstellingen bestaand beleid *23*
2.3 Bijdrage gemeentelijk basistakenpakket 24
2.4 Vergoeding individueel gemeentelijk pluspakket 25

3 Beleidsbegroting – Programmaplan **26**
3.1 Risicobeheersing 26
3.1.1 Wat willen we bereiken? *26*
3.1.2 Wat gaan we daarvoor doen? *26*
3.1.3 Waarop sturen we? *28*
3.1.4 Wat kost het? *29*
3.2 Crisisbeheersing 30
3.2.1 Wat willen we bereiken? *30*
3.2.2 Wat gaan we daarvoor doen? *30*
3.2.3 Waarop sturen we? *32*
3.2.4 Wat kost het? *33*
3.3 GHOR 33
3.3.1 Wat willen we bereiken? *33*
3.3.2 Wat gaan we daarvoor doen? *33*
3.3.3 Waarop sturen we? *34*
3.3.4 Wat kost het? *35*
3.4 Brandweer 35
3.4.1 Wat willen we bereiken? *35*
3.4.2 Wat gaan we daarvoor doen? *36*
3.4.3 Waarop sturen we? *40*
3.4.4 Wat kost het? *41*

3.5 Meldkamer 41
3.5.1 Wat willen we bereiken? 41
3.5.2 Wat gaan we daarvoor doen? 41
3.5.3 Waarop sturen we? 42
3.5.4 Wat kost het? 43
3.6 Algemeen 44
3.6.1 Algemene kosten en dekkingsmiddelen 44
3.6.2 Overhead 44
3.6.3 Onvoorzien 45

4 Beleidsbegroting – Paragrafen 46
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 46
4.1.1 Weerstandscapaciteit 46
4.1.2 Risico-inventarisatie en benodigde weerstandscapaciteit 46
4.1.3 Kengetallen 47
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen 48
4.2.1 Kapitaalgoederen 48
4.2.2 Onderhoud gebouwen en installaties 49
4.2.3 Onderhoud materieel 49
4.3 Financiering 49
4.3.1 Financieringsportefeuille 49
4.3.2 Risicobeheer 50
4.3.3 Verloop reserves 52
4.4 Bedrijfsvoering 54
4.4.1 Inleiding 54
4.4.2 Personeel 54
4.4.3 Interne beheersing 55
4.4.4 Duurzaamheid 55
4.4.5 Privacy 56
4.4.6 Vennootschapsbelasting 56
4.5 Verbonden partijen 56

5 Financiële begroting – baten en lasten 2021 en 2022 57
5.1 Baten en lasten 57
5.2 Overzicht van baten en lasten 57
5.3 Incidentele baten en lasten 58

6 Financiële begroting – Meerjarenraming 2022-2025 59
6.1 Meerjarenraming 2022-2025 59
6.2 Stand en meerjarig verloop reserves 60
6.3 Gemeentelijke bijdrage 2022-2025 60

7 Financiële begroting – uiteenzetting financiële positie 62
7.1 Geprognosticeerde balans 62
7.2 EMU-saldo 63

Bijlage 1: Overzicht bijstelling bijdrage gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) 64

Bijlage 2: Meerjarenraming bijdrage GBTP 2022-2025 66

Bijlage 3: Baten en lasten per taakveld 67

Bijlage 4: Tarieventabel 2021 en 2022 68

Bijlage 5: Vergoedingentabel 2021 en 2022 **69**

Bijlage 6: Compensatiebedragen **71**

Bijlage 7: Verdelingsgrondslag bijdrage gemeentelijk basistakenpakket **72**

Bijlage 8: Investeringen 2021-2022 **73**

Bijlage 9: Begrippen en afkortingen **74**

1 Inleiding

1.1 Opbouw begroting

Deze begroting is als volgt opgebouwd:

- Een inleiding met daarin het proces van de totstandkoming van deze begroting en de financiële hoofdlijnen, die ook zijn opgenomen in de kadernota 2022;
- De beleidsbegroting met daarin een weergave van onze primaire producten c.q. diensten in het programmaplan. Daarnaast zijn in de paragrafen de beheersmatige aspecten vastgelegd;
- De financiële begroting met daarin de lasten en baten voor de jaren 2021 en 2022, gevolgd door de meerjarenraming voor de jaren 2022 t/m 2025 en een uiteenzetting van de financiële positie. Tevens bevat de financiële begroting een aantal (deels verplichte) bijlagen.

Figuur 1 Opbouw begroting

1.2 Proces totstandkoming begroting

De basis voor deze begroting zijn de vastgestelde begroting 2021, de kadernota 2022 en de zienswijzen daarop van de gemeenteraden.

Figuur 2 Proces begroten en verantwoorden VRU

1.2.1 Geactualiseerde begroting 2021

De geactualiseerde begroting 2021 is gebaseerd op de vastgestelde begroting 2021, waarop de volgende aanpassingen zijn doorgevoerd:

- De beleidsteksten en indicatoren zijn geactualiseerd;
- Het financiële kader is geactualiseerd (o.a. de reguliere loon- en prijsaanpassing);
- Een aantal beleidsontwikkelingen als gevolg van exogene ontwikkelingen is verwerkt
- Een aantal (incidentele) technische wijzigingen voor het lopende boekjaar is doorgevoerd zonder effect op de gemeentelijke bijdrage.

De financiële positie van de gemeenten is betrokken bij de invulling van de financiële en beleidsmatige kaders voor de begroting 2022. Het dagelijks bestuur zal actief blijven zoeken naar mogelijkheden om – binnen de bestuurlijk vastgestelde kaders – de gemeentelijke bijdrage voor 2021 en 2022 verder te beperken, bijvoorbeeld door inzet van het verwachte positieve rekeningresultaat van 2020.

Restant taakstelling repressieve efficiency Utrecht
Het grootste deel van de specifieke bezuinigingstaakstelling voor (brandweer)repressie in het gebied van de gemeente Utrecht is inmiddels ingevuld. Het resterende deel bedraagt € 283K. Vanaf 2018 is het restant van de taakstelling ingevuld met incidentele middelen uit de bestemmingsreserve Repressieve Efficiency Utrecht. Zowel door het financiële toezicht van de Provincie Utrecht als de bestuurlijke adviescommissie Bedrijfsvoering en Financiën is gewezen op de noodzaak om tot een structurele invulling te komen. We zien op dit moment geen mogelijkheden om dit restant in te vullen zonder dat dit gevolgen heeft voor de dienstverlening in het kader van de brandweerzorg in het gebied van de gemeente Utrecht. In de bestemmingsreserve Repressieve Efficiency Utrecht is nog incidentele dekking aanwezig voor 2021. We zijn met de gemeente Utrecht in gesprek om in samenhang met het individueel gemeentelijk pluspakket te komen tot een structurele invulling van het resterende deel van de taakstelling die per 2022 kan worden geeffectueerd.

Kosten tijdelijk behoud van het redvoertuig in Vianen
Op 6 juli 2020 heeft het algemeen bestuur ingestemd met het tijdelijk behouden van het redvoertuig in Vianen tijdens de beleidsplanperiode 2020-2023. De daarmee gemoeide kosten van € 90K per jaar zouden bij de actualisatie van de begroting 2021 worden verwerkt. Om de gemeentelijke bijdrage zoveel mogelijk te beperken, is voor de voorzienbare kosten gezocht naar incidentele dekking binnen de begroting voor de jaren 2021 en 2022. Hierdoor wordt een incidentele stijging van de bijdrage van in totaal € 180K voorkomen.

COVID-19
De ontwikkelingen rond COVID-19 hebben ook voor de begroting 2021 consequenties voor de VRU, omdat de veiligheidsregio's ook in 2021 een centrale rol vervullen bij de coördinatie van crisisbeheersing. De extra kosten die wij voor 2021 verwachten zijn geraamd op € 0,5 miljoen. Deze meerkosten kunnen wij in ieder geval t/m het tweede kwartaal declareren bij het rijk (Ministerie van VWS) en hebben wij derhalve als opbrengst geraamd. Omdat de vergoeding van de meerkosten pas definitief wordt na controle en vaststelling op deze declaratie hebben wij deze opbrengst als stelpost in de begroting 2021 opgenomen en vermeld in de risicoparagraaf. Per saldo heeft COVID-19 daarmee geen gevolgen voor de hoogte van de gemeenschappelijke bijdrage voor het basistakenpakket zoals opgenomen in voorliggende begroting.

1.2.2 Begroting 2022
Hieronder volgt een beschrijving van het proces van de totstandkoming van de begroting 2022, vanaf de concept-kadernota 2022 tot de voorliggende begroting 2022.

Het eerste concept van de kadernota 2022 is in september 2020 voor het eerst besproken met de gemeentelijke ambtenaren en in oktober 2020 voorgelegd aan de adviescommissie gemeentesecretarissen, het dagelijks bestuur en de bestuurlijke adviescommissie (BAC) Bedrijfsvoering en Financiën.

Naar aanleiding hiervan zijn de volgende aanpassingen doorgevoerd en adviezen overgenomen:
- De voortgang van het herijkingsonderzoek is specifiek toegelicht in relatie tot het mogelijk effect op de ijkpuntscores die als verdelingsgrondslag van de gemeentelijke bijdrage van het basistaken dient;
- De consequenties van de recente ontwikkelingen op het gebied van OMS zijn uitgezocht en in beeld gebracht;
- De argumentatie en toelichting bij paragraaf 3.3 'Heroriëntatie AB-werkplaatsen' zijn aangescherpt;
- In de aanbiedingsbrief bij de kadernota is nader toegelicht hoe rekening wordt gehouden met de financiële situatie van de gemeenten.

De gewijzigde concept-kadernota 2022 is op 2 november 2020 nogmaals besproken met betrokken ambtenaren van de gemeenten via een online bijeenkomst. De kadernota is op 9 november jl. behandeld in het algemeen bestuur van de VRU, bestaande uit alle burgemeesters van gemeenten in de provincie. Hierbij is besloten om in te stemmen met het voornemen om een bestemmingsreserve in de vorm van een OMS-fonds in te stellen voor de duur van de huidige concessieperiode. Ook is opdracht gegeven om in de begroting 2022 het doel, de hoogte, de looptijd en de inzet van deze reserve vast te leggen. De kadernota 2022 is - met inachtneming van de hiervoor vermelde aanvullingen - op 9 november 2020 vastgesteld door het algemeen bestuur. Vervolgens is de kadernota op 12 november 2020 aangeboden aan de gemeenteraden met daarbij de uitnodiging om hun zienswijze kenbaar te maken.

Zienswijzen kadernota 2022
In de BAC bedrijfsvoering en financiën is op 27 januari 2020 gesproken over de tot dan toe ontvangen zienswijzen op de kadernota 2022. De BAC heeft eerder al positief geadviseerd op de voorstellen in de kadernota en ziet naar aanleiding van de zienswijzen geen aanleiding tot inhoudelijke wijzigingen. De BAC adviseert om voorbereid te zijn op mogelijk negatieve effecten van wijziging van het landelijk verdeelmodel van het gemeentefonds. Deze kunnen leiden tot lastige keuzen en bezuinigingen en inspanningen om de VRU betaalbaar te houden. Daarnaast is geadviseerd om besluiten over een eventuele financiële bezuinigingstaakstelling te koppelen aan fundamentele keuzes in de taakuitvoering. Het ligt voor de hand om te besluiten over dergelijke keuzes in het licht van het volgende beleidsplan. Op basis van de stand van de ingekomen zienswijzen op 28 januari 2021 heeft het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur voorgesteld met inachtneming van het advies van de BAC bedrijfsvoering en financiën de voorstellen uit de kadernota ongewijzigd te verwerken in de ontwerpbegroting 2022.

De zienswijzen op de kadernota zijn vervolgens op 8 februari 2021 in het algemeen bestuur besproken. Naar aanleiding hiervan is afgesproken de kadernota 2022 verder uit te werken in de ontwerpbegroting 2022. Dit betekent dat bij besluitvorming over de voorlopige jaarstukken 2020 wordt voorgesteld om een belangrijk deel van het positieve rekeningresultaat 2020 in te zetten voor de hervorming van het OMS-stelsel. In de kadernota 2022 is reeds voorgesteld een OMS-fonds in te richten, gefinancierd uit het jaarresultaat 2020. Voor de hoogte van het fonds is in de kadernota nog uitgegaan van een bedrag van € 2,6 miljoen om hiermee de gemiste opbrengsten in de periode 2021-2024 te kunnen dekken. In de voorliggende (concept)begroting is dit bedrag naar beneden bijgesteld. Nu wordt uitgegaan van een bedrag van € 2,1 miljoen die in 2022 en 2023 wordt ingezet om het wegvallen van de opbrengsten in 2022 en 2023 volledig te dekken. Hiermee wordt een incidentele stijging van de gemeentelijke bijdrage in de huidige beleidsperiode van 2020-2023 voorkomen. Voor 2021 schatten wij in de reeds begrote opbrengsten te kunnen realiseren. Daarnaast bevat de begroting 2022 ook een aantal positieve bijstellingen die in mindering worden gebracht op de gemeentelijke bijdrage en is incidentele dekking gevonden voor het tijdelijk behouden van het redvoertuig in Vianen.

Lasten FLO-overgangsrecht
Na het vaststellen van de kadernota 2022 is er een aantal ontwikkelingen op het gebied van de lasten voor het FLO-overgangsrecht geweest. We wachten nog op nadere informatie over de uitwerking (LOGA-brief) die medio maart 2021 beschikbaar komt. De financiële effecten zijn op dit moment nog niet duidelijk en daarom ook nog niet verwerkt in de voorliggende stukken. Wel is zeker dat de ontwikkelingen zullen leiden tot een kostenstijging. In de bestuurlijke adviescommissie bedrijfsvoering en financiën is hier over gesproken. De komende weken zullen we de meerjarenraming voor de lasten van het FLO-overgangsrecht actualiseren en (laten) valideren. We zullen de geactualiseerde meerjarenraming voor de FLO-lasten verwerken in de versie van de begroting voor het AB van 5 juli. In aanloop daar naartoe wordt bezien of een begrotingswijziging nodig.

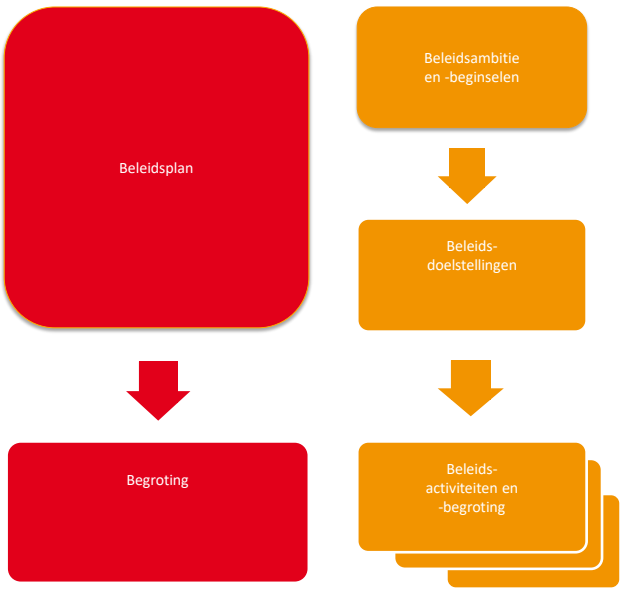
1.2.3 Beleidsplan 2020-2023

De opbouw van het huidige beleidsplan dat het AB in juli 2019 vaststelde, volgt de indeling van de programmaonderdelen van de begroting van de VRU. Hiermee is een optimale aansluiting tussen de beleidscyclus en de planning-en-controlcyclus geborgd.

Deze begroting heeft betrekking op het derde jaar van de huidige beleidsperiode. De strategische doelstellingen die in het beleidsplan zijn opgenomen worden via de reguliere begrotingscyclus nader uitgewerkt in concrete beleidsactiviteiten per jaar. Op basis daarvan wordt de meerjarenraming jaarlijks bijgesteld.

Begrotingswijzigingen die effect hebben op de hoogte van de gemeentelijke bijdragen worden altijd voor een zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden. De gemeenten worden op deze manier in de gelegenheid gebracht om zowel invloed uit te oefenen op de strategische koers van de VRU die wordt beschreven in het beleidsplan, als de concrete uitwerking en financiële vertaling daarvan in de begroting.

Figuur 3 Samenhang beleidscyclus en planning-en-controlcyclus

2 Financiële hoofdlijnen

2.1 Financieel kader

2.1.1 Bijstelling gemeentefonds

De ontwikkeling van het gemeentefonds is van invloed op de begroting van de VRU. De voorliggende begroting is gebaseerd op de septembercirculaire 2020 van het gemeentefonds. De meeste gemeentebegrotingen zijn gebaseerd op de daarop volgende meicirculaire.

In 2020 is een landelijk herijkingsonderzoek voor het gemeentefonds uitgevoerd. Op 7 december 2020 hebben de fondsbeheerders de Tweede Kamer per brief geïnformeerd over het vervolgproces van de herijking van de verdeling van het gemeentefonds. De fondsbeheerders hebben besloten de besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds aan het volgend kabinet te laten. Dit betekent dat de invoering van de nieuwe verdeling opschuift naar 1 januari 2023. Reden hiervoor is onder andere de huidige financiële positie van gemeenten.
De effecten van het herijkingsonderzoek op het verdeelmodel van de VRU en daarmee op de individuele bijdrage per gemeente zullen niet eerder dan bij besluitvorming over de kadernota 2023 (najaar 2021) of de begroting 2023 (voorjaar 2022) specifiek aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.

Op basis van gangbare normeringssystematiek worden de gemeenten bij de meicirculaire 2021 via de uitkering van het gemeentefonds voor het jaar 2022 gecompenseerd voor zowel de wijzigingen van de verdeling van de gemeentelijke bijdrage als de loon- en prijsontwikkeling voor 2022. Het financiële effect van de loon- en prijsontwikkeling, zoals opgenomen in de kadernota 2022 van de VRU, wordt daarmee indirect gecompenseerd via de algemene uitkering die gemeenten van het Rijk ontvangen.[1]

Conform artikel 4.2 A van de Gemeenschappelijke Regeling vormen de ijkpuntscores van het Gemeentefonds voor het onderdeel Brandweer en Rampenbestrijding de grondslag voor het relatieve aandeel van de gemeenten in de totale bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (hierna GBTP). De ijkpuntscores leiden niet tot een verandering van de totale bijdrage voor het GBTP. De ijkpuntscores worden alleen gebruikt om de verdeling tussen de gemeenten onderling te berekenen. Op totaalniveau is de bijstelling van de ijkpuntscores dus per saldo neutraal. Per gemeente kunnen wel verschuivingen plaatsvinden, afhankelijk van de ontwikkeling van de ijkpuntscores.

In tabel 1 zijn de geactualiseerde percentages voor de begroting 2021 en de percentages voor 2022 opgenomen op basis van de septembercirculaire 2020 van het gemeentefonds. Ter vergelijking zijn ook de percentages uit de begroting 2021 vermeld.

[1] Het is mogelijk dat de loon- en prijsontwikkelingen bij het Rijk niet volledig gelijk zijn aan de loon- en prijsontwikkelingen bij gemeenten maar deze ontwikkelingen volgen wel eenzelfde trend.

Tabel 1 Verdelingsgrondslag (relatief aandeel ijkpuntscores) bijdrage GBTP

Verdelingsgrondslag bijdrage GBTP			
Gemeente	**Begroting 2021**	**Begroting 2021a**	**Kadernota 2022**
Renswoude	0,37%	0,39%	0,39%
Eemnes	0,60%	0,61%	0,61%
Oudewater	0,65%	0,65%	0,65%
Woudenberg	0,76%	0,77%	0,77%
Montfoort	0,90%	0,89%	0,89%
Lopik	0,95%	0,96%	0,95%
Bunnik	1,07%	1,07%	1,06%
Bunschoten	1,26%	1,27%	1,27%
Rhenen	1,32%	1,32%	1,32%
Wijk bij Duurstede	1,53%	1,52%	1,52%
Baarn	1,77%	1,75%	1,75%
Leusden	1,89%	1,89%	1,89%
IJsselstein	2,04%	2,02%	2,02%
De Bilt	2,98%	2,92%	2,92%
De Ronde Venen	2,97%	2,97%	2,97%
Soest	3,05%	3,00%	3,00%
Houten	3,07%	3,05%	3,05%
Utrechtse Heuvelrug	3,48%	3,38%	3,38%
Woerden	3,45%	3,42%	3,42%
Vijfheerenlanden	3,51%	3,68%	3,68%
Stichtse Vecht	4,39%	4,35%	4,34%
Nieuwegein	4,51%	4,45%	4,46%
Veenendaal	4,59%	4,57%	4,57%
Zeist	4,57%	4,58%	4,58%
Amersfoort	11,38%	11,22%	11,22%
Utrecht	32,94%	33,32%	33,33%
TOTAAL	**100%**	**100%**	**100%**

Wijzigingen in de ijkpuntscores lopen synchroon met de hoeveelheidsmutatie van de algemene uitkering[2] die de individuele gemeenten van het rijk ontvangen. Dit betekent dat een wijziging in het relatieve aandeel in de ijkpuntscores indirect gecompenseerd wordt door een mutatie in de algemene uitkering.

In tabel 16 is per gemeente de bijdrage aan het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) voor 2021 en 2022 opgenomen. Deze bijdrage is gerelateerd aan het relatieve aandeel in de ijkpuntscores. In tabel 17 is de vergoeding voor het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP) voor 2021 en 2022 opgenomen. De vergoeding die gemeenten betalen is gebaseerd op taakuitvoerings-overeenkomsten (TUO's) die de VRU met individuele gemeenten heeft gesloten.

2.1.2 Loonaanpassing

De gemeentelijk bijdrage wordt geïndexeerd volgens artikel 4.3 van de Gemeenschappelijke Regeling. De loonaanpassing volgt de algemene loonontwikkeling[3]. In tabel 2 is het financiële

[2] De mutatie als gevolg van de actualisatie van de maatstaven die gerelateerd zijn aan het cluster Brandweer- en rampenbestrijding, gebaseerd op de septembercirculaire 2020.
[3] Bijdrageverordening, artikel 1: de loonontwikkeling conform de Collectieve Arbeidsregeling (CAR) en mutaties in de premieplichtigen van de werkgever op basis van wet CAR en rechtspositieregeling.

effect van de loonontwikkeling op de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) opgenomen[4].

Tabel 2 Financieel effect loonaanpassing GBTP

Bedragen x € 1.000		Financieel effect GBTP		
Loonaanpassing GBTP	**% Loon-aanpassing**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**	**Cumulatief 2022**
Mutatie stelpost looncompensatie 2021	0,10%	65	-	**65**
Stelpost looncompensatie 2022	1,30%	-	859	**859**
Totaal effect GBTP	**1,40%**	**65**	**859**	**924**

Bij het opstellen van deze begroting is er nog geen nieuwe CAO afgesloten voor de periode vanaf 1 januari 2021. Om de loonontwikkeling goed te kunnen volgen is hiervoor bij het opstellen van de kadernota 2022 een stelpost voor looncompensatie opgenomen. De berekening van deze stelpost is gebaseerd op de indexcijfers uit de circulaires van het gemeentefonds. Voor de begroting 2021 is al een percentage van +2,6% aan looncompensatie in de begroting verwerkt. Het percentage voor 2021 is op basis van de septembercirculaire 2020 bijgesteld van 2,6% naar 2,7% (+ 0,1%).
De premieontwikkeling ABP en sociale verzekeringslasten hebben ook invloed op de loonkosten. De ABP-premies voor 2021 zijn in december 2020 vastgesteld en samen met een stijging van sociale lasten per 1 januari 2021 leidt dit tot een stijging van het werkgeversaandeel in 2021 met 1,06%. Deze stijging wordt in principe gedekt uit de genoemde stelpost voor loonontwikkeling. Het restant van de stelpost looncompensatie 2021 is bedoeld voor de CAO 2021 en bedraagt +1,6% (€ 1.042K).

Voor de loonontwikkeling 2022 (CAO en premies) is ook een stelpost in de begroting opgenomen. Voor 2022 bedraagt het percentage voor looncompensatie +1,3% (€ 859K). In totaal bedraagt de structurele loonaanpassing voor 2022 inclusief de doorwerking van de structurele aanpassing in 2021 +1,4%. Bij actualisatie van de begroting 2022 wordt het percentage voor 2022 structureel bijgesteld op basis van de dan geldende CAO en vastgestelde premie's. Hiermee wordt de stelpost structureel vertaald naar de werkelijke loonontwikkeling en indien van toepassing verrekend met de gemeentelijke bijdrage voor het basistakenpakket.

2.1.3 Prijsaanpassing

Voor de prijsaanpassing hanteert de VRU de procentuele mutatie van het Bruto Binnenlands Product zoals berekend door het Centraal Plan Bureau en gepubliceerd in de septembercirculaire van het gemeentefonds. Dit is conform artikel 1 sub j van de Bijdrageverordening VRU. Daarbij vindt jaarlijks een correctie plaats op basis van de geactualiseerde cijfers over de voorliggende twee jaren. Zo wordt nooit te veel of te weinig geïndexeerd[5]. Tabel 3 geeft inzicht in het financieel effect van deze prijsaanpassing op de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP).

[4] Het financiële effect van de loonontwikkeling zoals opgenomen in de begroting 2022 van de VRU, wordt indirect gecompenseerd via de algemene uitkering die gemeenten van het rijk ontvangen. De loonontwikkeling van het rijk wordt vertaald naar het accres van de algemene uitkering voor gemeenten. De compensatie voor de gemeentelijke loonontwikkeling 2022 wordt bij de meicirculaire 2021 toegekend.
[5] Het financieel effect van de prijsaanpassing zoals opgenomen in de begroting 2022 van de VRU, wordt indirect gecompenseerd via de algemene uitkering die gemeenten van het rijk ontvangen. De prijsontwikkeling van het rijk is cf. de begroting van de VRU gebaseerd op de procentuele mutatie van het Bruto Binnenlands Product (prijs BBP). De prijsontwikkeling wordt vertaald naar het accres van de algemene uitkering voor gemeenten (prijsmutatie). De compensatie voor de gemeentelijke prijsontwikkeling 2022 wordt bij de meicirculaire 2021 toegekend.

Tabel 3 Financieel effect prijsaanpassing GBTP

Bedragen x € 1.000		Financieel effect GBTP		
Prijsaanpassing GBTP	**% Prijs-aanpassing**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**	**Cumulatief 2022**
Mutatie prijsaanpassing 2019	0,50%	148	-	**148**
Mutatie prijsaanpassing 2020	0,20%	59	-	**59**
Mutatie prijsaanpassing 2021	-0,20%	-59	-	**-59**
Mutatie prijsaanpassing 2021	***0,50%***	***148***	***-***	***148***
Prijsaanpassing 2022	1,40%	-	413	413
Prijsaanpassing 2022	***1,40%***	***-***	***413***	***413***
Totaal effect GBTP	**1,90%**	**148**	**413**	**561**

Voor 2021 bedraagt de correctie over 2021 en de twee voorgaande jaren +0,5%. Voor 2022 bedraagt de prijsaanpassing +1,4%. De totale prijsaanpassing voor de begroting 2022 komt daarmee uit op +1,9%.

2.1.4 Lasten FLO-overgangsrecht

Het financiële kader van de lasten FLO-overgangsrecht bestaat uit een structurele en een incidentele component. Schommelingen in de kostenprognose worden geëgaliseerd via de 'Bestemmingsreserve lasten FLO-overgangsrecht'.

Na vaststelling van de kadernota 2022 heeft zich een aantal ontwikkelingen op het gebied van het FLO-overgangsrecht voorgedaan. De financiële effecten van deze ontwikkelingen worden momenteel doorgerekend en zijn derhalve niet in de voorliggende geactualiseerde begroting 2021 en ontwerpbegroting 2022 verwerkt. Inmiddels wordt duidelijk dat er sprake is van een kostenstijging van het FLO-overgangsrecht ten opzichte van de meerjarenraming in de begroting 2021 en de kadernota 2022. In algemene zin geldt dat het FLO-overgangsrecht is gebaseerd op een netto-inkomensgarantie. Veranderingen (in premies en het fiscale regime) hebben hierdoor direct invloed op de (werkgevers)lasten van het FLO-overgangsrecht. Naast de reguliere loonaanpassing wordt de stijging van de lasten verwacht door een aantal factoren:

- Een recent aangenomen wetsvoorstel tot aanpassing van de duur van de toepassing levensloop.
- Een recente aanpassing in de zienswijze van de belastingdienst ten aanzien van de toepassing van de RVU (Regeling voor Vervroegde Uittreding)-boete.
- Voor ambtenaren met afwijkende FLO-leeftijden (FLO 60 jaar) hebben cao-partijen overeenstemming bereikt over de opname van levenslooptegoeden vóór 1 januari 2022 en over de afkoop van deze aanspraken indien de tegoeden niet of niet in zijn geheel vóór 1 januari 2022 kunnen worden opgenomen. De afkoop leidt tot incidentele kosten in 2021.
- Uit een analyse van de werkelijke kosten in 2020 is gebleken dat de begroting op een aantal onderdelen ontoereikend was. De meerjarenbegroting wordt op deze onderdelen bijgesteld.

Medio maart volgt er nog een LOGA-brief waarin een aantal nieuwe landelijke afspraken over het FLO-overgangsrecht nader zijn uitgewerkt. Deze uitwerking wordt meegenomen in de herberekening van de lasten van het FLO-overgangsrecht. De geactualiseerde meerjarenraming zal worden verwerkt in de eerste bestuurlijke rapportage van 2021. Op basis van de eerste bestuurlijke rapportage voor 2021 en de geactualiseerde meerjarenraming van de lasten voor het FLO-overgangsrecht zal worden bezien of een tussentijdse begrotingswijziging voor 2021 en 2022 noodzakelijk is, of dat de geactualiseerde meerjarenraming van de lasten voor het FLO-overgangsrecht later kan worden verwerkt als onderdeel van de reguliere herijking van het

financiële kader in de kadernota voor 2023 (najaar 2021) en de actualisatie van de begroting 2022 (voorjaar 2022). Conform eerdere toezeggingen zal hierbij worden bezien welke mogelijkheden er binnen de begroting zijn om het effect op de gemeentelijke bijdrage zo veel mogelijk te beperken.

De actualisatie van de kostenprognose is nog niet verwerkt in de meerjarenraming van de begroting 2022. In tabel 4 is de meerjarenraming van de lasten FLO-overgangsrecht weergegeven die overeenkomt met de opgave uit de begroting 2021 (geïndexeerd) en kadernota 2022.

Tabel 4: meerjarenraming lasten FLO-overgangsrecht 2021-2025

Bedragen x € 1.000					
Meerjarenraming FLO overgangsrecht	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten FLO- overgangsrecht begroting 2021	4.682	2.993	3.138	3.097	2.944
Storting/ onttrekking reserve FLO-overgangsrecht	-1.677	52	-93	-52	101
Totaal lasten FLO overgangsrecht	**3.005**	**3.045**	**3.045**	**3.045**	**3.045**

De mutatie van de lasten FLO-overgangsrecht zoals opgenomen in de kadernota 2022 kan worden opgevangen door inzet van de bestemmingsreserve 'Lasten FLO-overgangsrecht'. De actualisatie van de meerjarenraming leidt in dat geval niet tot een mutatie van de gemeentelijke bijdrage. Tabel 5 geeft inzicht in het financiële effect op de gemeentelijke bijdrage voor het basistaken-pakket (GBTP) specifiek voor de jaren 2021 en 2022, zoals opgenomen in de begroting 2021 (geïndexeerd) en kadernota 2022.

Tabel 5: financieel effect mutatie lasten FLO-overgangsrecht

Bedragen x € 1.000	**Financieel effect GBTP**		
Lasten FLO-overgangsrecht	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**	**Cumulatief 2022**
Lasten FLO-overgangsrecht 2021 structureel	3.000	3.000	6.000
Bijstelling via reguliere loon- en prijsaanpassing	5	45	50
Lasten FLO-overgangsrecht structureel	***3.005***	***3.045***	***6.050***
Lasten FLO-overgangsrecht 2021 incidenteel	1.677	-52	1.625
Lasten FLO-overgangsrecht incidenteel	***1.677***	***-52***	***1.625***
Totaal lasten FLO-overgangsrecht	***4.682***	***2.993***	***7.675***
Structurele dekking begroting 2021	-3.000	-3.000	-6.000
Storting/ onttrekking reserve FLO-overgangsrecht	-1.677	52	-1.625
Correctie loon- en prijsaanpassing 2022*	-5	-45	-50
Mutatie Lasten FLO-overgangsrecht	**-**	**-**	**-**
Totaal effect GBTP	**-**	**-**	**-**

*De loon- en prijsaanpassing met betrekking tot de lasten FLO-overgangsrecht zijn onderdeel van de totale loon- en prijsaanpassing (zie paragraaf 2.1.2 en 2.1.3). Daarom is een correctie toegepast.

2.1.5 Brede doeluitkering Rampenbestrijding

De hoogte van de 'Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR)' bedraagt structureel € 9,5 miljoen. Dat is € 0,2 miljoen meer dan opgenomen in de meerjarenraming van de begroting 2021. De rijksbijdrage 'Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR)' wordt jaarlijks bijgesteld op basis van de geactualiseerde verdeelmaatstaven en een aanpassing voor de loon- en prijsontwikkeling. De bijstelling voor 2021 en 2022 bedraagt respectievelijk € 208K en € 206K voordelig. Deze bijstelling wordt in mindering gebracht op de bijdrage van de gemeenten voor het GBTP omdat de bijstelling voornamelijk voortvloeit uit de loon- en prijsaanpassing en in de gemeentelijke bijdrage

al de loon- en prijsbijstelling voor de volledige begroting is opgenomen. Tabel 6 geeft inzicht in het financiële effect van de bijstelling van de BDuR.

Tabel 6 Financieel effect mutatie BDuR

Bedragen x € 1.000	Financieel effect GBTP		
Rijksbijdrage	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**	**Cumulatief 2022**
Bijstelling regulier			
Bijstelling BDuR 2020	-218	-	**-218**
Bijstelling BDuR 2021	10	-	**10**
Bijstelling BDuR 2022	-	2	**2**
Totaal effect GBTP	**-208**	**2**	**-206**

2.1.6 Samenvatting effect mutaties financieel kader

In tabel 7 wordt het effect van de toepassing van het financieel kader op de gemeentelijke bijdrage voor het GBTP weergegeven.

Tabel 7 Effect financieel kader op bijdrage GBTP

Bedragen x € 1.000	Financieel effect GBTP		
Samenvatting mutaties financieel kader	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**	**Cumulatief 2022**
Bijstelling ijkpuntscores gemeentefonds*	-	-	**-**
Loonaanpassing	65	859	**924**
Prijsaanpassing	148	413	**561**
Lasten FLO-overgangsrecht	pm	pm	**pm**
Brede doeluitkering Rampenbestrijding	-208	2	**-206**
Totaal mutatie bijdrage GBTP	**5**	**1.274**	**1.279**

*De bijstelling van de ijkpuntscores heeft geen effect op de totale omvang van de bijdrage GBTP. De bijstelling leidt wel tot onderlinge verschuivingen tussen de bijdragen van gemeenten.

2.2 Ontwikkelingen bestaand beleid

Deze begroting heeft betrekking op het (tweede en) derde jaar van de nieuwe beleidsperiode zoals beschreven in het beleidsplan 2020-2023. Voor deze beleidsperiode heeft de VRU zich ten doel gesteld geen aanvullende bijdrage te vragen voor nieuw beleid. Eventuele structurele kosten die voortvloeien uit nieuw beleid worden dan ook gedekt uit besparingen door efficiënter te werken en bestaand beleid te heroverwegen (nieuw voor oud).

Een aantal exogene ontwikkelingen vormt de aanleiding voor bijstellingen die nodig zijn om bestaand beleid te kunnen voortzetten. In de volgende paragrafen worden de bijstellingen nader toegelicht. Voor zover bekend, worden de effecten op de begroting weergeven en zijn deze verwerkt in (de meerjarenraming van) de begroting.

2.2.1 Hervorming OMS-stelsel

Een aantal (ca. 1250) gebouwen zijn conform hun vergunning door de gemeente verplicht tot een directe doormelding van hun brandmeldinstallatie naar de meldkamer van de regionale brandweer (Openbaar Meldsysteem; OMS). Daarnaast is bestuurlijk (bij de aanbesteding in 2014) afgesproken dat (ca. 50) gebouwen voor vitale infrastructuur en cultureel erfgoed zich op vrijwillige basis mogen aansluiten op het OMS, i.v.m. maatschappelijk belang of continuïteit van vitale processen. Per aansluiting betaalt de leverancier de VRU een concessievergoeding.

Reeds enkele jaren hebben wij het risico omtrent de houdbaarheid van het huidige regionale OMS-stelsel benoemd. Naar aanleiding van landelijk (juridisch) onderzoek naar de houdbaarheid van het huidige OMS-stelsel werd geconcludeerd dat:

- er op langere termijn nauwelijks tot geen rechtvaardiging te vinden is voor de instandhouding van het huidige OMS-stelsel, waarbij het aantal OMS-aanbieders beperkt is of wordt;
- voor de huidige praktijk van inning van de vergoedingen in de toekomst nauwelijks ruimte blijft;
- er geen wettelijke basis is voor de wijze waarop veiligheidsregio's nu de regie voeren op het tot stand komen van het OMS.

Gelet op deze conclusies en de landelijke ontwikkelingen is het risico op het wegvallen van de concessievergoeding in de begroting 2021 al verhoogd naar 'groot'. Hierbij werd ingeschat dat de contracten in onze regio tot einde van de concessieperiode (april 2024) konden worden gecontinueerd, tenzij externe ontwikkelingen aanleiding zouden geven om de concessievergoeding tussentijds aan te passen. Inmiddels doet deze ontwikkeling zich voor.

In 2021 wordt namelijk een landelijke voorziening voor de ontvangst van meldingen van brandmeldinstallaties operationeel. Dit als onderdeel van het project Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) waarbinnen het beheer van de meldkamer wettelijk aan de politie is overgedragen. Deze voorziening gaat de huidige regionale werkwijze voor de ontvangst van brandmeldingen via het openbaar meldsysteem vervangen.

De VRU heeft, samen met de regio's Gooi & Vechtstreek en Flevoland, in 2014 de concessie voor het huidige regionale OMS aan zes leveranciers gegund na een rechtmatige Europese aanbesteding. Deze concessie loopt tot april 2024. Op dit moment zijn ongeveer 1.300 instellingen en bedrijven op het OMS aangesloten. In de programmabegroting 2021 zijn de inkomsten uit concessievergoeding regionale OMS geraamd op ongeveer € 1,1 miljoen.

Bijstelling

De consequentie van de hiervoor beschreven ontwikkeling is dat de concessievergoeding van € 1,1 miljoen op termijn volledig vervalt bij ingebruikname van de landelijke voorziening. Op dit moment is nog niet bekend op welke termijn en in welk tempo dit gebeurt. We gaan er

vooralsnog van uit dat de huidige op het OMS aangesloten instellingen en bedrijven niet eerder dan eind 2021 over gaan naar de landelijke voorziening. Vanaf 2022 wordt rekening gehouden met het volledig wegvallen van de concessievergoeding OMS.

Aan de OMS-opbrengsten zijn slechts in zeer beperkte mate directie(beheers)kosten (€ 27k) verbonden. De OMS-opbrengsten zijn dan ook als algemeen dekkingsmiddel in de begroting van de VRU verwerkt. Tegenover het wegvallen van de opbrengsten staat dus voor het grootste deel geen directe besparing op de kosten, waarmee deze exogene ontwikkeling niet structureel neutraal in de begroting verwerkt kan worden. Om te voorkomen dat dit in deze beleidsperiode doorwerkt als verhoging op de gemeentelijke bijdrage is voorgesteld om een OMS-fonds te vormen uit het resultaat 2020, waarmee het wegvallen van de opbrengsten tijdelijk kan worden gedekt. Het OMS-fonds vormt tevens de buffer om de onzekerheid over de termijn en het tempo van het wegvallen van de OMS-opbrengsten op te vangen zonder dat de weerstandscapaciteit wordt aangetast. De bestaande weerstandscapaciteit is met € 1,4 miljoen namelijk relatief beperkt (1,4% van de begroting) en bovendien ontoereikend om deze opbrengstendaling over een langere periode te kunnen opvangen. In tabel 8 is de meerjarenraming van de hervorming van het OMS-stelsel 2021-2025 opgenomen.

Tabel 8: meerjarenraming hervorming OMS-stelsel

Bedragen x € 1.000					
Hervorming OMS-stelsel	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten OMS					
Vervallen beheerskosten OMS	-	-27	-27	-27	-27
Subtotaal lasten	**-**	***-27***	***-27***	***-27***	***-27***
Baten OMS					
Derving inkomsten uit concessieverg. OMS	-	1.079	1.079	1.079	1.079
Onttrekking OMS-fonds*	-	-1.052	-1.052	-	-
Subtotaal baten	**-**	***27***	***27***	***1.079***	***1.079***
Mutatie lasten hervorming OMS-stelsel	**-**	**-**	**-**	**1.052**	**1.052**

*De benodigde middelen in het OMS-fonds worden geraamd op € 2,1 miljoen. In tabel 10 is een overzicht gegeven van het verloop van de reserve en de daarin benodigde middelen.

In tabel 9 is het financiële effect van de hervorming van het OMS-stelsel op de gemeentelijke bijdrage voor het basistakenpakket (GBTP) specifiek voor de jaren 2021 en 2022 weergegeven.

Tabel 9: financieel effect hervorming OMS-stelsel

Bedragen x € 1.000	**Financieel effect GBTP**		
Hervorming OMS-stelsel	**Begroting 2021**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
Derving inkomsten uit concessievergoeding OMS	-	-	1.079
Vervallen beheerskosten OMS	-	-	-27
Mutatie baten en lasten OMS structureel	**-**	**-**	***1.052***
Onttrekking OMS-fonds	-	-	-1.052
Mutatie baten en lasten OMS incidenteel	**-**	**-**	***-1.052***
Totaal Mutatie baten en lasten OMS	**-**	**-**	**-**
Totaal effect GBTP	**-**	**-**	**-**

De beheerskosten betreffen de capaciteit voor contactbeheer en het beheer van aansluitingen en zijn daarmee wel direct te relateren aan OMS. In tabel 10 is de opbouw van de raming van het OMS-fonds en de fasering van de onttrekking aan het OMS-fonds weergeven.

Tabel 10: verloop reserve OMS-fonds

Bedragen x € 1.000	
OMS-fonds	**2021-2023**
Stand per 31-12-2020	-
Toevoeging rekeningresultaat 2020	2.104
Verwacht saldo OMS-fonds per 1-1-2021	***2.104***
Onttrekkingen voor derving inkomsten OMS	
2022	-1.052
2023	-1.052
Totaal onttrekkingen	***-2.104***
Resterend saldo na bovenstaande onttrekkingen	**-**

2.2.2 Regionale uitwerking landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen

Parallel aan de ontwikkeling van de landelijke OMS-voorziening (zie paragraaf 2.3.1) zijn landelijke afspraken gemaakt voor de werkwijze bij automatische meldingen (Beoordelingsprotocol automatische meldingen). Het toepassen van het nieuwe protocol zorgt ervoor dat alleen bij een hoge mate van zekerheid over de noodzakelijke brandweerzorg door de meldkamer wordt gealarmeerd met prioriteit 1. Dat is het geval als, na een automatische brandmelding, uit contact met het object blijkt dat er daadwerkelijk brand is. In andere gevallen (geen contact binnen 3 minuten, onduidelijk wat er is binnen 5 minuten, of nacontrole na melding ‘brand al uit’) volgt alarmering met lagere prioriteit. Voor overige situaties (andere oorzaak dan brand, niets aan de hand) volgt geen alarmering.

In het huidige protocol past de meldkamer brandweer een verificatietijd van maximaal 3 minuten toe bij OMS-meldingen. Automatische meldingen die telefonisch door een Particuliere Alarm Centrale (PAC) aan de meldkamer van de brandweer worden doorgegeven, worden door de centralist beoordeeld en hierna vindt eventuele alarmering plaats.

Het huidige protocol voor OMS-meldingen is na akkoord van het Algemeen Bestuur ingevoerd op 10 juli 2015. Op dit moment wordt bij 72% van de OMS-meldingen de brandweerpost niet gealarmeerd doordat de melding is geverifieerd door de meldkamer. Als de brandweerpost wel wordt gealarmeerd, wordt in veel gevallen kort na de alarmering duidelijk dat geen brandweerzorg nodig is en wordt de alarmering voor de brandweerpost ingetrokken voordat het voertuig is uitgerukt. In de overige gevallen waarbij de brandweereenheid ter plaatse komt (deels gealarmeerd met lagere prioriteit, prioriteit 2), wordt na aankomst vaak geconstateerd dat geen brandweerzorg nodig is. Slechts in 5% van de alarmeringen is uiteindelijk brandweerzorg noodzakelijk.

Met het nieuwe protocol wordt meer tijd genomen voor verificatie, waardoor bij een groter deel van het aantal OMS-meldingen en PAC-meldingen de brandweerpost niet meer onnodig wordt gealarmeerd. Ook zal het aantal keren dat een brandweerpost met spoed wordt gealarmeerd (prioriteit 1) afnemen waardoor de overlast voor het overige verkeer vermindert. Als gevolg hiervan houden we rekening met een structureel voordelig financieel effect van € 50k. In tabel 11 is het effect op de gemeentelijke bijdrage (GBTP) opgenomen.

Tabel 11: regionale uitwerking landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen

Bedragen x € 1.000	Financieel effect GBTP		
Automatische meldingen	**Begroting 2021**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
Afname personele kosten voor onnodige alarmeringen	-	-50	-50
Lasten automatische meldingen	**-**	**-50**	**-50**
Totaal effect GBTP	**-**	**-50**	**-50**

In het landelijke protocol wordt het alarmeren van de brandweer met lagere urgentie (prioriteit 2), bij twijfel of onduidelijkheid over een eventuele brand, als een overgangsmaatregel gezien. Uiteindelijk zal een niet geverifieerde automatische melding niet meer leiden tot een inzet van de brandweer. Bij een geleidelijke overgang krijgt de gebruiker steeds meer verantwoordelijkheid en groeit de maatschappelijke acceptatie. Een concreet voorstel voor de afbouw van de inzet van de brandweer bij twijfel of onduidelijkheid over een eventuele brand zal op termijn ter besluitvorming worden voorgelegd, inclusief eventuele financiële consequenties.
Op termijn kan het geraamde voordeel dus nog verder oplopen als de inzet van de brandweer verder wordt afgebouwd.

2.2.3 Heroriëntatie AB-werkplaatsen

De huidige werkplaatsen ademluchtbescherming zijn sterk verouderd en voldoen niet aan de geldende eisen op het gebied van arbeidshygiëne en arbo-wetgeving. Hierdoor wordt zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht de materiële paraatheid op het gebied van de adembeschermingsmiddelen onvoldoende geborgd. In de huidige werkplaatsen kunnen de problemen ten aanzien van arbeidshygiëne en ergonomie niet worden opgelost zonder ingrijpende verbouwingen en meerkosten. In de kadernota en begroting 2019 is daarom gekozen om niet zeven maar twee werkplaatsen te verbouwen naar de huidige eisen, om daarna efficiënter te kunnen werken en de investeringen voor de verbouwingen en apparatuur van de ademluchtwerkplaatsen zoveel mogelijk te beperken.

Initieel is gekozen om te onderzoeken of de kazernes van Woerden en Veenendaal geschikt gemaakt kunnen worden om de werkplaatsen te laten voldoen aan de geldende eisen op het gebied van arbeidshygiëne en Arbowetgeving. In de kazerne in Woerden zou het grootste deel van het (specialistische) werk verricht worden en de kazerne in Veenendaal was aangewezen om een beperkt deel van het reguliere werk en piekmomenten op te kunnen vangen. Uitgebreid onderzoek heeft uitgewezen dat het inpassen van een industriële werkplaats in de bestaande kazerne in Woerden niet realiseerbaar is vanwege beperkte mogelijkheid tot uitbreiding van de kazerne en de benodigde draagkracht van de bestaande vloeren en fundering.

Een heroriëntatie op de ademluchtwerkplaatsen was noodzakelijk omdat inhuizen in een bestaande post niet mogelijk bleek. In eerste instantie is gezocht naar een tijdelijke huisvesting voor minimaal 5 jaar. Hiermee werd de optie opengehouden om de ademluchtwerkplaats bij een eventuele nieuwbouw van een brandweerpost alsnog in te huizen. Bij de verdere uitwerking van de plannen is gebleken dat een huurtermijn van 5 jaar niet haalbaar is. De nieuwe locatie van de ademluchtwerkplaats zal voor minimaal 15, met een optie tot 20, jaar worden gehuurd. De investeringen en nutsinfrastructuur die noodzakelijk zijn om een professionele, industriële ademluchtwerkplaats te realiseren zijn van een dusdanig omvang dat een afschrijving korter dan 15 jaar bedrijfseconomisch niet verantwoord is. Het voorstel is om niet voor 5 jaar (zoals gemeld in de kadernota), maar voor een langere periode een zelfstandig pand te huren. Het inhuizen van het machinepark is te duur om voor een korte periode te doen. De technische levensduur van het machinepark is gelijk aan de huurperiode.

De beoogde locatie in Houten is centraal gelegen in de regio. De VRU heeft de mogelijkheid om een nieuw pand te betrekken en de benodigde bouwkundige en installatietechnische aanpassingen te doen om een ademluchtwerkplaats te realiseren die voldoet aan alle eisen in het kader van arbeidshygiëne en Arbowetgeving. Daarnaast wordt het mogelijk om alle ademluchtwerkzaamheden en andere hoogfrequente logistieke processen te clusteren, wat bijdraagt aan de transitie naar bedrijfsmatig werken. De eerder genoemde ademluchtwerkplaats in Veenendaal vervalt hiermee.

In de kadernota 2022 is voor de heroriëntatie AB-werkplaatsen een aanvullende structurele bijdrage opgenomen van € 155K per jaar. Op basis van de huurtermijn van 15 jaar past de realisatie van de ademluchtwerkplaats binnen deze financiële kaders. De definitieve berekening zorgt voor een verlaging van de structurele meerkosten met € 32K naar € 123K. In tabel 12 zijn de structurele meerkosten en het effect op de gemeentelijke bijdrage (GBTP opgenomen).

Tabel 12: financieel effect heroriëntatie AB-werkplaatsen

Bedragen x € 1.000	Financieel effect GBTP			
Heroriëntatie AB-werkplaatsen	**Begroting 2021**	**Actualisatie 2021**	**Kadernota 2022**	**Begroting 2022**
Meerkosten AB-werkplaatsen	-	-	293	261
Inzet reservering kapitaallasten	-	-	-138	-138
Lasten heroriëntatie AB-werkplaatsen	**-**	**-**	***155***	***123***
Totaal effect GBTP	**-**	**-**	**155**	**123**

Het bedrag in de kadernota 2022 was kader stellend waarbij was aangegeven dat een eventueel voordeel bij het opstellen van de begroting zal terugvloeien naar gemeenten. De verlaging van de structurele meerkosten heeft tot gevolg dat de bijdrage van het GBTP met € 32K is verlaagd ten opzichte van de bijdrage zoals deze was opgenomen in de kadernota 2022.

2.2.4 Overdracht beheer meldkamer

De overdracht van het beheer van de meldkamer per 1 januari 2020 heeft geleid tot een financieel nadeel, omdat de uitname uit de rijksbijdrage € 0,2 miljoen hoger is dan de wegvallende beheerskosten voor de VRU. Dit financiële nadeel is reeds verwerkt in de begroting 2020. Daarbij is gemeld dat de VRU dit nadeel verwacht te kunnen compenseren na de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland door het efficiencyvoordeel op de personele lasten dat daarbij ontstaat. Aanvankelijk zou de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland begin 2022 plaatsvinden. In 2020 is bekend geworden dat dit pas wordt voorzien in het eerste kwartaal van 2025 door een vertraging van de nieuwbouw in Hilversum. Door deze vertraging wordt het voorziene efficiencyvoordeel op de personele lasten pas later gerealiseerd.

Op verzoek van de VRU is een regeling met de politie getroffen om het financiële nadeel voor de VRU in de periode 2022 tot de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland te compenseren. Met deze middelen kan vanaf 2022 het financiële nadeel als gevolg van de overdracht van het beheer worden opgevangen. Vanaf 2025, na de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland, wordt verwacht dat de verlaging van de gemeentelijke bijdrage met € 0,2 miljoen structureel binnen de begroting kan worden gedekt uit het verwachte efficiencyvoordeel op de personele lasten. Dit betekent dat de gemeentelijke bijdrage reeds met ingang van 2022 structureel verlaagd kan worden met een bedrag van € 193k. In de begroting 2021 is aangegeven dat deze verlaging verwerkt zal worden bij de kadernota/ begroting 2022. In tabel 13 is het financiële effect van de compensatieregeling politie in combinatie met het verwachte efficiencyvoordeel op personele lasten opgenomen.

Tabel 13: financieel effect mutatie overdracht beheer meldkamer

Bedragen x € 1.000	Financieel effect GBTP		
Overdracht beheer Meldkamer	**Begroting 2021**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
Effect uitname rijksbijdrage overdracht beheer Meldkamer	-	-	-193
Verhoging gemeentelijke bijdrage begroting 2020	-	-	193
Verlaging gemeentelijke bijdrage	-	-	-193
Lasten overdracht beheer Meldkamer	**-**	**-**	***-193***
Totaal effect GBTP	**-**	**-**	**-193**

2.2.5 Licentiekosten LCMS GZ

De veiligheidsregio heeft de wettelijke taak om te zorgen voor een systeem voor informatievoorziening tijdens crisisomstandigheden (Wvr, art 46 lid 3 en 4). Het landelijk Veiligheidsberaad heeft hiervoor het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS) als standaard geadopteerd voor de veiligheidsregio's en hun 'witte' ketenpartners. De GHOR is een onderdeel van de Veiligheidsregio en heeft dientengevolge ook de verplichting om haar informatievoorziening op orde te hebben. Hierin wordt voorzien met een aanvullende LCMS omgeving waar alle zorgketenpartners op worden aangesloten: LCMS GZ. Dit om informatie snel en adequaat te delen en inwinnen van informatie over actuele incidenten, rampen en crisis en geplande evenementen.

Via de kadernota en begroting 2019 is de gemeentelijke bijdrage met € 48k verhoogd voor de licentiekosten van LCMS GZ. Hierbij is destijds aangegeven dat op termijn een daling van de licentiekosten werd voorzien, naarmate het aantal gebruikers toeneemt. Inmiddels is gebleken dat deze licentiekosten inderdaad zijn gedaald. Conform de toezegging bij de kadernota en begroting 2019 wordt deze verlaging doorberekend in de gemeentelijke bijdrage. In tabel 14 is het financiële effect op de gemeentelijke bijdrage (GBTP) weergeven.

Tabel 14: financieel effect mutatie licentiekosten LCMS GZ

Bedragen x € 1.000	Financieel effect GBTP		
Licentiekosten LCMS GZ	**Begroting 2021**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
Licentiekosten LCMS GZ conform kadernota/begroting 2019	-	-48	-48
Indexering	-	-1	-1
Licentiekosten LCMS GZ huidig	-	37	37
licentiekosten LCMS GZ	**-**	***-12***	***-12***
Totaal effect GBTP	**-**	**-12**	**-12**

2.2.6 Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

De wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) gaat naar verwachting vanaf 1 januari 2022 stapsgewijs in. Dat hebben de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten aangegeven.
De veranderingen uit de Wkb gelden (naar verwachting) tot en met 2024 alleen voor eenvoudige (nieuwbouw) bouwwerken. Dit zijn bijvoorbeeld eengezinswoningen en kleinere bedrijfspanden. Vanaf 2025 volgen de andere bouwwerken. Hierdoor kunnen kwaliteitsborgers stap voor stap ervaring opdoen met het nieuwe toezicht in de bouw.
Ten tijde van het opstellen van de begroting 2022 is nog onvoldoende duidelijk welke gevolgen dit heeft voor onze werkzaamheden. Er zullen werkzaamheden verdwijnen, maar mogelijk leidt dit ook tot een verschuiving van advieswerk naar toezicht. Wij blijven graag met gemeenten in gesprek over de komende ontwikkelingen en wijzigingen in rollen en taken.

2.2.7 Versterking GHOR

In de begroting 2021 zijn ontwikkelingen in het spoed-zorgveld geduid die vragen om de versterking van de GHOR op het gebied van netwerkcoördinatie en informatiemanagement. In 2020 is een intern verkenningstraject gestart om de mogelijkheden tot versterking binnen de VRU te onderzoeken en in de samenwerking met anderen. Door de coronacrisis doorzien we scherp waar de versterking nodig is. De beweging die de GHOR moet maken ten aanzien van netwerkcoördinatie is om van operationeel/tactische regievoering naar strategische regievoering te komen en daarbij het niet-acute zorgnetwerk aan te haken. Het aanhaken van het niet-acute zorgnetwerk vraagt ook om meer regie op het informatiemanagement binnen het netwerk. Beide sporen zijn de afgelopen periode cruciaal gebleken in de samenwerking met het netwerk. Inhoudelijk is in de afgelopen periode een grote inhaalslag gemaakt, die nu bestendigd moet worden in de organisatie. Conform de bestuurlijke opdracht en het uitgangspunt 'nieuw voor oud' van het vigerende beleidsplan is het uitgangspunt dat dit binnen de bestaande kaders gebeurt.

2.2.8 Tijdelijk behoud redvoertuig in Vianen

Om het risico op oplopende opkomsttijden in Vianen, vanwege de aangekondigde werkzaamheden aan de A27, te verminderen en de huidige kwetsbare beschikbaarheid van een redvoertuig in dit gebied te beperken, heeft het algemeen bestuur op 6 juli 2020 besloten om gedurende deze beleidsperiode (tot en met 2023) een extra redvoertuig te behouden op de post Vianen. Als de situatie met betrekking tot de werkzaamheden aan de A27 en daarmee de bereikbaarheid van Vianen dit toelaat, kan dit betekenen dat het redvoertuig risicogericht op andere locaties ingezet wordt ten gunste van de regionale dekking.

De kosten voor het tijdelijk behouden van het redvoertuig in 2021, 2022 en 2023 zijn geraamd op 90K per jaar. Bij de besluitvorming in 2020 is bepaald dat deze kosten als incidentele verhoging van de gemeentelijk bijdrage worden verwerkt in de geactualiseerde begroting 2021. Conform de toezegging in de aanbiedingsbrief bij de kadernota 2022 is gezocht naar incidentele dekking binnen de begroting, om een incidentele stijging van de gemeentelijke bijdrage van in totaal 180K in 2021 en 2022 te voorkomen. De incidentele kosten voor het reguliere onderhoud en overige vaste lasten van het extra redvoertuig worden gedekt uit een incidentele besparing op de kapitaallasten door uitgestelde investeringen in 2020.

2.2.9 Samenvatting effect mutaties bijstellingen bestaand beleid

Tabel 15: Effect mutaties bijstellingen bestaand beleid op bijdrage GBTP

Bedragen x € 1.000	Financieel effect GBTP			
Samenvatting bijstellingen bestaand beleid	**Begroting 2021**	**Actualisatie 2021**	**Mutatie 2022**	**Begroting 2022**
Hervorming OMS-stelsel	-	-	1.052	1.052
Regionale uitwerking landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen	-	-50	-	-50
Heroriëntatie AB-werkplaatsen	-	-	123	123
Overdracht beheer meldkamer	-	-	-193	-193
Licentiekosten LCMS GZ	-	-12	-	-12
Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	-	-	-	-
Versterking GHOR	-	-	-	-
Tijdelijk behoud redvoertuig Vianen	-	-	-	-
Bijstellingen bestaand beleid structureel	***-***	***-62***	***982***	***920***
Onttrekking OMS-fonds	-	-	-1.052	-1.052
Bijstellingen bestaand beleid incidenteel	***-***	***-***	***-1.052***	***-1.052***
Totaal mutatie bijdrage GBTP	**-**	**-62**	**-70**	**-132**

2.3 Bijdrage gemeentelijk basistakenpakket

Tabel 16: Bijdrage gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) 2021 en 2022 per gemeente

Bedragen x € 1.000		Mutaties actualisatie 2021			Mutaties begroting 2022		
Gemeente	**Bijdrage GBTP Begroting 2021**	**Mutaties financieel kader structureel**	**Mutaties bijstellingen bestaand beleid**	**Bijdrage GBTP Actualisatie 2021**	**Mutaties financieel kader structureel**	**Mutaties bijstellingen bestaand beleid**	**Bijdrage GBTP Begroting 2022**
Renswoude	345	8	-0	353	5	-0	358
Eemnes	546	2	-0	547	8	-0	554
Oudewater	591	-3	-0	588	8	-0	596
Woudenberg	688	0	-0	688	10	-1	697
Montfoort	813	-7	-1	806	11	-1	816
Lopik	861	1	-1	862	11	-1	872
Bunnik	942	-7	-1	935	13	-1	947
Bunschoten	1.104	7	-1	1.110	17	-1	1.126
Rhenen	1.141	-0	-1	1.140	16	-1	1.155
Wijk bij Duurstede	1.382	-6	-1	1.375	18	-1	1.393
Baarn	1.554	-17	-1	1.536	22	-1	1.557
Leusden	1.612	0	-1	1.611	24	-1	1.634
IJsselstein	1.700	-0	-1	1.698	26	-1	1.723
De Bilt	2.655	-46	-2	2.607	37	-2	2.641
De Ronde Venen	2.601	-3	-2	2.597	37	-2	2.632
Soest	2.691	-41	-2	2.648	39	-2	2.685
Houten	2.295	-0	-2	2.293	39	-2	2.329
Utrechtse Heuvelrug	3.135	-82	-2	3.051	43	-2	3.091
Woerden	2.994	-22	-2	2.969	43	-2	3.010
Vijfheerenlanden	3.312	117	-2	3.427	46	-3	3.471
Stichtse Vecht	3.910	-37	-3	3.870	53	-3	3.920
Nieuwegein	3.715	-1	-3	3.711	57	-3	3.765
Veenendaal	3.131	-0	-3	3.128	58	-3	3.183
Zeist	4.051	-5	-3	4.044	60	-3	4.100
Amersfoort	9.860	-121	-7	9.733	146	-8	9.870
Utrecht	26.805	269	-21	27.053	428	-23	27.458
Totaal	**84.437**	**5**	**-62**	**84.380**	**1.274**	**-70**	**85.584**

2.4 Vergoeding individueel gemeentelijk pluspakket

Tabel 17: Vergoeding individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP) personeel en materieel 2021 en 2022

Bedragen in euro's

Gemeente	Vergoeding IGPP begroting 2021	Mutaties TUO's 2021a	Loon- & prijs-aanpassing 2021a	Vergoeding IGPP actualisatie 2021	Mutaties TUO's 2022	Loon- & prijs-aanpassing 2022	Vergoeding IGPP begroting 2022
Renswoude	-	-	-	-	-	-	-
Eemnes	38	-	0	39	-	1	39
Oudewater	19	-	0	19	-	0	19
Woudenberg	19	-	0	19	-	0	19
Montfoort	-	-	-	-	-	-	-
Lopik	-	-	-	-	-	-	-
Bunnik	-	-	-	-	-	-	-
Bunschoten	19	-	0	19	-	0	19
Rhenen	-	-	-	-	-	-	-
Wijk bij Duurstede	92	-	0	92	-1	0	91
Baarn	36	-	0	36	-	0	36
Leusden	-	-	-	-	-	-	-
IJsselstein	16	-	0	16	-	0	16
De Bilt	-	-	-	-	-	-	-
De Ronde Venen	-	-	-	-	-	-	-
Soest	75	-	0	76	-	1	77
Houten	66	-	0	66	-1	0	65
Utrechtse Heuvelrug	104	-	0	104	-1	1	104
Woerden	127	-	1	127	-	2	129
Vijfheerenlanden	163	-	0	163	-	0	163
Stichtse Vecht	-	-	-	-	-	-	-
Nieuwegein	12	-	0	12	-	0	12
Veenendaal	69	-	0	69	-	1	70
Zeist	896	-4	4	897	-	13	909
Amersfoort	447	-	2	449	-	6	455
Utrecht	1.240	-	4	1.244	-	17	1.261
Nog toe te rekenen	527	-	1	527	-	7	534
Totaal	**3.965**	**-4**	**13**	**3.974**	**-3**	**49**	**4.020**

3 Beleidsbegroting – Programmaplan

3.1 Risicobeheersing

3.1.1 Wat willen we bereiken?

Met risicobeheersing willen we bereiken dat de fysieke veiligheid in het verzorgingsgebied van een hoog niveau is. We leveren samen met gemeenten, instellingen, bedrijven en burgers een bijdrage aan omgevingsveiligheid. Onze bijdrage zit aan de voorkant van de veiligheidsketen; in het voorkomen en beperken van fysieke onveiligheid.

Hiertoe inventariseren we risico's van branden, rampen en crises. Wij adviseren bevoegd gezag gevraagd en ongevraagd over de risico's, zodat bevoegd gezag bewust de afwegingen kan meenemen bij besluitvorming over ontwikkelingen in het fysieke domein. Wij richten ons op het voorkomen en beperken van (brand)gevaar en op het optreden van ongevallen voor mens en dier door o.a. brand of gevaarlijke stoffen. Hierin betrekken wij actief burgers, bedrijven en instellingen om zo het veiligheidsbewustzijn en veilig handelen te stimuleren.

Beleidsdoelstellingen

In het Beleidsplan VRU 2020-2023 hebben wij voor Risicobeheersing drie doelstellingen opgenomen:

- Wij gaan meer gericht het veiligheidsbewustzijn en veilig gedrag van burgers, instellingen en bedrijven stimuleren: samen maken wij veiligheid.
- Wij willen meer en beter zicht krijgen op de voor ons relevante trends en ontwikkelingen in de samenleving en hier alerter en effectiever op gaan inspelen door risicogericht(er) te gaan werken.
- Wij zorgen ervoor dat wij beter en eerder worden betrokken bij visievorming, planvorming en besluitvorming rondom omgevingsveiligheid, om onze bijdrage te leveren aan een veilig ontwerp van de fysieke omgeving.

3.1.2 Wat gaan we daarvoor doen?

We zien dat de inhoud van ons werk verandert. Met de beschikbare capaciteit moeten we prioriteren en focussen op zaken die er echt toe doen (risicogericht werken). Door de energietransitie krijgen we te maken met nieuwe, vaak complexere risico's. De komst van de Omgevingswet vereist een andere manier van adviseren en toezicht houden. Daarnaast heeft COVID-19 gevolgen voor veel van onze reguliere processen. We gaan op zoek naar nieuwe manieren om een bijdrage te leveren aan een (brand)veilige samenleving. Daarvoor investeren we in de ontwikkeling van de medewerkers; in kennis, kunde en competenties.

Beleidsactiviteiten

Voor bovengenoemde beleidsdoelstellingen voeren we de volgende activiteiten uit:

- We richten ons programma (Brand)Veilig Leven op specifieke doelgroepen. Daarbij zoeken we aansluiting bij relevante partners, om in samenwerking te komen tot maximale invloed.
- We hebben ons risicobeeld op orde en monitoren de relevante trends. Uitgangspunt is dat wij adviezen, toezicht en activiteiten in het kader van brandveilig leven, risicogericht uitvoeren. Concreet betekent dit dat wij in onze adviezen en in onze inspectierapportages bij toezicht op zoek gaan naar mogelijkheden tot verbetering van de brandveiligheid, ook daar waar de regelgeving (nog) niet in voorziet.
- Met de verwachte invoering van de Omgevingswet per 2022 moet veiligheid vastgelegd worden in de ontwerpfase. Daartoe leveren we de gemeenten input om het thema 'veilige en gezonde leefomgeving' te borgen in hun omgevingsvisie en omgevingsplannen. Ook hier

is samenwerking met verschillende externe partners van belang om omgevingsveiligheid te realiseren.

Inzicht in risico's en ontwikkelingen

Wij hebben de risico's in onze regio in beeld en vastgelegd in ons risicoprofiel. Wij monitoren en analyseren de risico's voortdurend. We delen deze informatie met in- en externe partners via:

- regionaal risicoprofiel en de provinciale risicokaart;
- (toekomstige) omgevingsvisies en omgevingsplannen;
- integrale veiligheidsplannen;
- brandrisicoprofiel.

Om het risicobeeld actueel te houden ontwikkelen, ontsluiten en beheren we relevante data. We analyseren effecten van primaire processen, waaronder de resultaten uit ons brandonderzoek. Het inzicht in risico's wordt gebruikt om gerichte keuzes te maken in de realisatie van fysieke veiligheid. We volgen de technische ontwikkelingen. Deze brengen andere risico's (bijvoorbeeld als gevolg van de energietransitie, klimaatadaptatie en vergrijzing) én nieuwe oplossingen. Op lokale en landelijke maatschappelijke en politieke ontwikkelingen monitoren en anticiperen we. Belangrijke ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld de inwerkingtreding van de Omgevingswet en – gelijktijdig- de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) per (naar verwachting) 1 januari 2022.

Gemeentes en ketenpartners zijn druk bezig met voorbereidingen op de implementatie van deze wetten. De VRU is hierbij goed aangesloten.

De invoering van de Wkb zal ook invloed hebben op de VRU.
De eerste veranderingen uit de Wkb gelden (naar verwachting) tot en met 2024 alleen voor eenvoudige (nieuwbouw) bouwwerken. Dit zijn bijvoorbeeld eengezinswoningen en kleinere bedrijfspanden. Vanaf 2025 volgen de andere bouwwerken. Hierdoor kunnen kwaliteitsborgers stap voor stap ervaring opdoen met het nieuwe toezicht in de bouw.

Ten tijde van het opstellen van de begroting 2022 is nog onvoldoende duidelijk welke gevolgen dit heeft voor onze werkzaamheden. Er zullen werkzaamheden verdwijnen, maar mogelijk leidt dit ook tot een verschuiving binnen het advieswerk (van bouwkundig toets naar een ruimtelijke toets) en meer toezicht. Wij blijven graag met gemeenten in gesprek over de komende ontwikkelingen en wijzigingen in rollen en taken.

Advisering ter voorkoming van onveiligheid

Wij adviseren risicogericht het bevoegd gezag om onveilige situaties te voorkomen en/of te beperken, met betrekking tot:

- omgevingsvisies en -plannen;
- ruimtelijke ordening & externe veiligheid (incl. overstromingsrisico's);
- bouwen;
- brandveilig gebruik van gebouwen en bouwwerken;
- milieu;
- evenementen.

De afgelopen jaren zagen we in veel gemeenten nog een toename van bouwactiviteiten. Deze toename vlakt af (mogelijk ook veroorzaakt door de stikstofcrisis). Vanaf 2020 hebben we de beschikbare capaciteit per gemeente verdeeld over Advies, Toezicht en (Brand)Veilig Leven-taken. Daar waar sprake is van (bovenmatige) overschrijding van de met de gemeente afgesproken aantallen zoals genoemd in het jaarplan, worden de daadwerkelijk gemaakte uren via het IGPP op basis van nacalculatie aan de gemeente belast. Voor 2020 is de uitbreiding van de adviescapaciteit

via IGPP-afspraken niet ingezet, omdat –als gevolg van COVID-19- er geschoven is met capaciteit. De ontwikkeling voor 2021 en 2022 is nog niet duidelijk.

Risicogericht toezicht

We houden risicogericht toezicht namens het bevoegd gezag op (brand)veiligheid tijdens de bouw en het gebruik van bestaande gebouwen, bouwwerken en milieu-inrichtingen. Ook houden we risicogericht toezicht bij evenementen. Vaak doen we dit in samenwerking met onze VTH-partners (gemeenten, politie en de omgevingsdiensten). Waar nodig adviseren wij het bevoegd gezag handhavend op te treden in het kader van de brandveiligheid en ondersteunen dat inhoudelijk. Dit geldt ook voor het toezicht op bedrijven waar vuurwerk ligt opgeslagen. Samen met de inspectiepartners voert de VRU BRZO-inspecties uit bij de BRZO-bedrijven in onze regio.

Vergroten veiligheidsbewustzijn

De ontwikkelingen in onze samenleving maken het noodzakelijk dat burgers, bedrijven en instellingen veiligheidsbewust en handelingsbekwaam worden om de (brand)risico's die er zijn zoveel mogelijk te beperken. Met de ontwikkeling van nieuwe middelen blijven we inspelen op actuele (brand)risico's in de maatschappij.

Risicovolle situaties nemen af als burgers, bedrijven en instellingen veilig(er) gaan handelen. We communiceren over het belang van een goede naleving en het verkleinen van risico's, mede in lijn met de landelijke handhavingsstrategie. Binnen (Brand)veilig leven richten we ons aan de hand van actualiteit op verschillende doelgroepen:

- Algemene publiekscommunicatie. Hiervoor zetten we o.a. de roadshow in, maar ook geven we voorlichting op verzoek van de samenleving of na brand. We beantwoorden burgervragen en plaatsen boodschappen op (sociale) media.
- De brandveilige generatie. We zorgen ervoor dat de nieuwe generatie al vanaf kinds af aan bekend is met (brand)preventie, door lesprogramma's op scholen en voorlichting aan stakeholders. In 2021 gaan we –naast basisscholen- ook programma's aanbieden aan ROC's en middelbare scholen.
- Kwetsbare burgers. Samen met zorginstellingen werken we aan de (brand)veiligheid; door implementatie van de toolbox en door (samen met repressie) te oefenen bij zorginstellingen. We geven voorlichting in het netwerk van kwetsbare burgers over mogelijke risico's en innovaties (zoals het gebruik van 'slimme melders').
- Ondernemers. Door deelname aan programma's gericht op ondernemers geven we bedrijven en instellingen concrete handelingsperspectieven om veilig om te gaan met risico's.

3.1.3 Waarop sturen we?

We sturen en verantwoorden op zowel de feitelijke productiecijfers als op kwalitatieve prestaties. Hieronder een overzicht van de voor dit programmaonderdeel relevante criteria.

In onderstaande tabel zijn enkele vakken grijs gearceerd. Van deze indicatoren is de productie afhankelijk van de COVID-19-situatie in Nederland.

Nr.	Productie-indicator	Realisatie 2020	Begroting 2021	Actualisatie 2021	Begroting 2022
	Advisering ter voorkoming van onveiligheid				
1	Het aantal verstrekte adviezen Ruimtelijke Ordening	313	180	250	250
2	Het aantal verstrekte WABO-adviezen Bouw	3.194	2.640	3.200	3.100
3	Het aantal verstrekte WABO-adviezen Milieu	136	120	120	120
4	Het aantal verstrekte WABO-adviezen Gebruik	919	850	850	850
5	Het aantal verstrekte adviezen voor Evenementen (integraal)	854	2.100	1.500	2.100
	Risicogericht toezicht				
6	Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken real. Bouw	1.855	2.300	2.100	2.100
7	Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken Milieu	37	75	75	75
8	Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken Bestaande Bouw	4.016	5.000	5.000	5.000
8a	Het percentage hercontroles Bestaande bouw (complementair met het naleefgedrag)	0,28	0,15	0,15	0,20
9	Het aantal uitgevoerde controles bij Evenementen	68	800	800	800
10	Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken BRZO	10	10	10	10
11	Het aantal uitgevoerde toezichtbezoeken Vuurwerk	96	100	100	95
	Vergroten veiligheidsbewustzijn				
12	Het aantal gegeven voorlichtingen	67	150	150	150
13	Het aantal inzetten Roadshow	1	40	40	40
14	Het aantal behandelde vragen per mail, telefoon en WhatsApp, etc.	603	700	700	700
15	Het aantal zorginstellingen dat actief de toolbox gebruikt op de werkvloer	28	40	40	40
16	Het aantal scholen dat het lespakket 'Brandweer op school' gebruikt	137	250	250	250

Nr.	Prestatie-indicatoren	Realisatie 2020	Begroting 2021	Actualisatie 2021	Begroting 2022
	Inzicht in risico's en ontwikkelingen				
1	Het risicobeeld is actueel	ja	ja	ja	ja
2	Twee maal per jaar is met de gemeente het risicobeeld en de kwaliteit van de advisering en het toezicht besproken	ja	ja	ja	ja
	Vergroten veiligheidsbewustzijn				
3	Op acute en bijzondere onveilige situaties is aantoonbaar succesvol ingezet (samen met het bevoegd gezag)	nee/deels	ja	ja	ja
4	Het jaarplan Stimulerende Preventie is uitgevoerd	ja	ja	ja	ja

3.1.4 Wat kost het?

Tabel 18: Baten en lasten Risicobeheersing

Bedragen x € 1.000 **Risicobeheersing**	**Rekening 2020**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
Lasten			
Directe lasten	7.627	8.668	8.700
Totaal Lasten	***7.627***	***8.668***	***8.700***
Baten			
Directe baten	130	406	548
Totaal Baten	***130***	***406***	***548***
Saldo van baten en lasten	***-7.498***	***-8.262***	***-8.152***
Toevoeging aan reserves		-	-
Onttrekking van reserves	32	222	-
Geraamd resultaat	**-7.466**	**-8.040**	**-8.152**

3.2 Crisisbeheersing

3.2.1 Wat willen we bereiken?

Op basis van het risicoprofiel maken wij afspraken met onze partners in de veiligheidsketen over welke maatregelen we vooraf en tijdens een crisis of brand kunnen treffen en welke inzet een ieder kan leveren ten tijde van een crisis. Zodra een gemeente getroffen wordt door een groot incident, crisis of ramp, trekken hulpdiensten en gemeenten binnen Veiligheidsregio Utrecht gezamenlijk op. Dit op zowel het gebied van coördinatie, als voorbereiding, beheersing en bestrijding van crises.
Met het Regionaal Crisisplan 2020-2023 als basis werken we als veiligheidsregio samen met gemeenten en partners. Het doel van dit gezamenlijke opereren is om de dagelijkse, 'normale' situatie zo snel mogelijk te laten terugkeren. Het maatschappelijk leven moet immers zo min mogelijk worden ontwricht. Met de regio's Gooi & Vechtstreek en Flevoland hebben we afspraken gemaakt over hoe de crisisorganisatie bij elkaar aansluiten en gealarmeerd wordt door de landelijke meldkamer.

Beleidsdoelstellingen
In het Beleidsplan VRU 2020-2023 hebben wij voor Crisisbeheersing vier doelstellingen opgenomen:

- Wij willen een slagvaardiger crisisbeheersing, met een snellere en effectievere besluitvorming op operationeel en bestuurlijk niveau, ondersteund door een goede informatievoorziening.
- Wij overzien het fysieke veiligheidsdomein. Door informatie van betrokken partijen te combineren, te verrijken en te borgen zorgen wij dat onze organisatie, partners en de samenleving kunnen beschikken over tijdige en betrouwbare informatie.
- Wij nodigen gemeenten uit individueel met ons in gesprek te gaan over de versterking van de gemeentelijke crisisbeheersing.
- Wij willen de crisisorganisatie nadrukkelijker voorbereiden op herstelmanagement als onderdeel van crisisbeheersing, met in het bijzonder aandacht voor de continuïteit van vitale processen.

3.2.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Beleidsactiviteiten
Met onze reguliere activiteiten die hierna beschreven (tabel indicatoren) staan, geven wij uitvoering aan de beleidsdoelstellingen. Daarnaast geven wij een impuls aan de beleidsdoelstellingen met de volgende activiteiten:

- Wij vervolgen onze transitie naar adequate, compacte en digitaal doorzoekbare plannen.
- We verbeteren het inzicht in de kwaliteit van de crisisorganisatie.
- We gaan verder met de doorontwikkeling van de flexibiliteit en compactheid van de crisisorganisatie.
- We gaan verder invulling geven aan het herijken van gemeentelijke crisisbeheersing.
- We verbeteren het strategisch crisismanagement door onder andere de strategisch adviseurs van de beleidsteams (op schaal van Midden-Nederland) een gezamenlijke training aan te bieden.
- We implementeren afspraken die uit het programma Drieslag kwamen over interregionale samenwerking ten aanzien van de crisisorganisatie en het VIC.
- We maken afspraken met onze omgeving over overbruggingsmaatregelen om de (effecten van) discontinuïteit te herstellen (herstelmanagement).

Uitgelicht

Crisisorganisatie
Daarnaast wordt aan een doorontwikkeling van de crisisorganisatie gewerkt om de crisisorganisatie ook toe te rusten op nieuwe crises.

Informatievoorziening
Het VIC voorziet ook in de informatievoorziening ten behoeve van de crisisorganisatie ter ondersteuning van goede besluitvorming en betekenisgeving. Hiervoor worden de ontwikkelingen op het vlak van data-analyse, business intelligence en voorspellen organisatie breed ingezet. De verbeteringen, die in samenspraak met gemeenten en partners kunnen worden ontwikkeld, moeten zorgen dat besluitvorming gerichter, sneller en effectiever kan plaatsvinden.

Gemeentelijke crisisbeheersing
We zijn met gemeenten in gesprek over de toekomst van crisiscommunicatie. Na een gedragen standpunt gaan we verder met de uitwerking ervan.

Platform voor partners
De VRU wil in nauwe samenwerking met de partners uitvoering geven aan de gezamenlijke strategische agenda (meerjarig). Binnen deze agenda worden inhoudelijke thema's en ook gezamenlijke doelen geformuleerd. Deelnemen aan elkaars OTO activiteiten is hiervan een belangrijk onderdeel.

3.2.3 Waarop sturen we?

Nr.	Productie-indicator	Realisatie 2020	Begroting 2021	Actualisatie 2021	Begroting 2022
	Crisisorganisatie en informatie voorziening				
1a	Het aantal uren besteed aan de opleiding van piketfunctionarissen (inclusief loco's)	260	300	300	300
1b	Het aantal uren besteed aan de opleiding van regionale functionarissen	48	250	250	250
1c	Het aantal uren besteed aan de opleiding van lokale (kern)functionarissen	96	300	300	300
2a	Het aantal uren besteed aan oefenen op het niveau individueel (piketfunctionarissen)	266	1.500	1.500	1.500
2b	Het aantal uren besteed aan het oefenen van regionale functionarissen	0	1.500	1.500	1.500
2c	Het aantal uren besteed aan het oefenen van lokale (kern)functionarissen	0	1.100	1.100	1.100
3	Het aantal uren besteed aan oefenen op het niveau van team (Copi, ROT, GBT, RBT)	304	1.000	1.000	1.000
3c	Het aantal uren besteed aan het opleiden en trainen Strategisch Crisismanagement (tactisch en strategisch niveau)	576			
4	Het aantal uren besteed aan oefenen op het niveau van proces (partners)	0	200	200	200
5	Het aantal uren besteed aan het oefenen op het niveau van het systeem (totale crisisbeheersingsorganisatie)	0	130	130	130
6	Het aantal periodiek verstrekte informatiebulletins van	104 (ma-do)	104 (ma-do)	104 (ma-do)	104 (ma-do)
	het VIC	260 (24-uurs)	260 (24-uurs)	260 (24-uurs)	260 (24-uurs)
7	Het aantal incidenteel verstrekte VIC-berichtgeving, -adviezen en –analyses	77	100	100	100
8	Het aantal uitgevoerde incidentevaluaties en daarvan afgeleide doorgevoerde plan- en protocolwijzigingen	5 evaluaties	≥ aantal GRIP-incidenten	≥ aantal GRIP-incidenten	≥ aantal GRIP-incidenten
9	Het aantal afgeronde nieuwe plandocumenten en doorgevoerde planwijzigingen	1	2	2	2
10	Het aantal GRIP incidenten	8	15	15	15
	Platform voor partners				
11	Het aantal platformoverleggen met crisispartners	0	7	7	7

Nr.	Prestatie-indicator	Realisatie 2020	Begroting 2021	Actualisatie 2021	Begroting 2022
	Crisisorganisatie en informatievoorziening				
1	Het verplichte en afgesproken aantal ramp- en incidentbestrijdingsplannen is actueel en bekend bij belanghebbenden	ja	ja	ja	ja
2	De kwaliteit van de gezamenlijke voorbereiding en uitvoering van de bevolkingszorg (crisisbeheersing 2.0) is onderzocht en met de gemeenten besproken	ja	ja	ja	ja
3	De kwaliteit van de uitgevoerde VIC- en crisiscommunicatie is onderzocht en met de gemeenten besproken	ja	ja	ja	ja
4	De kwaliteit van de uitgevoerde CB-processen (M&A; O&A; L&C en I-mgm) is onderzocht en met de gemeenten besproken	ja	ja	ja	ja
5	De piketfunctionarissen van de VRU (niet GHOR) zijn aantoonbaar opgeleid en taakcapabel	nee	ja	ja	ja
6	Er is aantoonbare voortgang geboekt op de Crisisbeheersingsthema's	deels	ja	ja	ja

3.2.4 Wat kost het?

Tabel 19: Baten en lasten Crisisbeheersing

Bedragen x € 1.000 **Crisisbeheersing**	**Rekening 2020**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
Lasten			
Directe lasten	3.255	3.384	3.409
Totaal Lasten	***3.255***	***3.384***	***3.409***
Baten			
Directe baten	195	75	61
Totaal Baten	***195***	***75***	***61***
Saldo van baten en lasten	***-3.060***	***-3.309***	***-3.348***
Toevoeging aan reserves	-	-	-
Onttrekking van reserves	28	-	-
Geraamd resultaat	**-3.032**	**-3.309**	**-3.348**

3.3 GHOR

3.3.1 Wat willen we bereiken?

Crisissituaties kunnen uiteenlopen van een grootschalige stroomuitval, uitbraak bijzondere infectieziekte tot een ongeval met een groot aantal slachtoffers en natuurlijk de dreiging van aanslagen en daaruit voortvloeiend maatschappelijke onrust.

De geneeskundige zorg tijdens een crisis wordt geleverd door verschillende geneeskundige organisaties, zoals ambulancediensten, GGDrU en ziekenhuizen. Onze GHOR vormt de schakel tussen deze organisaties. Zowel in de voorbereiding als tijdens crises pakken wij de coördinatie op en zorgen we voor afstemming met politie, brandweer en gemeenten. Daarmee zorgen wij voor een goede balans tussen zorg en veiligheid.

Beleidsdoelstellingen

In het Beleidsplan VRU 2020-2023 hebben wij voor GHOR twee doelstellingen opgenomen:

- Wij willen een stevigere regiepositie innemen als het gaat om voldoende capaciteit voor en het presterend vermogen van spoedzorg.
- Wij willen vanuit onze toezichtsrol actief signaleren, stimuleren en handhaven, opdat de zorgcontinuïteit in het complexe zorglandschap voldoende voorbereid is.

3.3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Beleidsactiviteiten

Wij geven een impuls aan de beleidsdoelstellingen met deze specifieke beleidsactiviteiten:

Steviger regiepositie op presterend vermogen spoedzorg:

De spoedzorgketen vormt de basis voor de opschaling, maar verschuiving in het zorglandschap betekent dat de capaciteit voor spoedzorg en daarmee de opgeschaalde voorzieningen, onder druk staan. De GHOR wil het voortouw nemen in het met zorgketenpartners werken aan het waarborgen van de capaciteit voor opgeschaalde spoedzorg. Daartoe zal de GHOR nadrukkelijk,

vanuit het traumanetwerk Midden Nederland ROAZ, het onderwerp landelijk adresseren bij de relevante partijen (Min VWS, GGD GHOR Ned, ziektekostenverzekeraars etc.) en regionaal passende maatregelen verkennen. Samenwerking met de omliggende regio's is hierbij evident.

Toezichtsrol zorgcontinuïteit:
Om de invulling van de aan de veiligheidsregio opgedragen toezichtrol te versterken is het nodig om meer zicht te krijgen op het zorgrisicoprofiel van de regio. De toezichtsrol vraagt dat de GHOR ook steeds actief blijft investeren in een goede relatie met lokale besturen van zorgaanbieders en -instellingen in de regio.

3.3.3 Waarop sturen we?

Nr.	Productie-indicator	Realisatie 2020	Begroting 2021	Actualisatie 2021	Begroting 2022
	Toezichtsrol zorgcontinuïteit				
1	Het aantal uren besteed aan de opleiding van GHOR-piketfunctionarissen	70	300	300	300
2	Het aantal uren besteed aan het oefenen van de crisisorganisatie GHOR				
	- Op individueel niveau	60	245	245	245
	- Op teamniveau	20	260	260	260
	- Op procesniveau	50	134	134	134
	- Op systeemniveau	0	170	170	170
3	Het aantal sets schriftelijke afspraken en contactmomenten met instellingen wet toelating zorginstellingen cf. artikel 33 lid 1 (waaronder ziekenhuizen en traumacentrum)	0	1	1	1
4	Het aantal sets schriftelijke afspraken en contactmomenten met zorgaanbieders en op de beroepen individuele gezondheidszorg (waaronder huisartsen en verloskundigen)	0	0	0	0
5	Het aantal sets schriftelijke afspraken en contactmomenten met regionale ambulancediensten en gezondheidsdiensten in de regio (RAVU en GGDrU)	0	1	1	1
	Regiepositie presterend vermogen spoezorg				
6	Het aantal instellingen dat aantoonbaar geprepareerd is op continuïteit op het leveren van verantwoorde zorg tijdens crisisomstandigheden.	12	12	12	12
7	Het aantal interventies in geval van tekortschieten bij de uitvoering van of voorbereiding daarop van de geneeskundige hulpverlening ex art. 34.1 Wvr	geen	geen	geen	geen
8	Het aantal succesvolle interventies en het aantal niet succesvolle interventies die hebben geleid tot een aanwijzing ex Wvr 34.2	geen	geen	geen	geen
9	Het aantal GHOR-geregisseerde oefeningen met partners in de zorgketen	geen	geen	geen	geen

Nr.	Prestatie-indicator	Realisatie 2020	Begroting 2021	Actualisatie 2021	Begroting 2022
	Toezichtsrol zorgcontinuïteit				
1	Rapporteren op beschikbaarheid en actualiteit rampenopvangplannen en OTO-jaarplannen conform branchenormen	geen	geen	geen	geen
2	Concentraties van niet- en verminderd zelfredzamen in zorgvoorzieningen/ instellingen zijn actueel in beeld en bekend bij de GHOR-crisisorganisatie	GHOR4all operationeel	GHOR4all operationeel	GHOR4all operationeel	GHOR4all operationeel
3	De kwaliteit van de uitgevoerde crisisbeheersingsprocessen GHOR (M&A, O&A, L&C en I-mgm) is onderzocht en met de gemeenten besproken	ja	ja	ja	ja
4	De piketfunctionarissen van de GHOR zijn aantoonbaar opgeleid en vakbekwaam	deels	0,94	0,94	0,94
5	De kwaliteit van de GHOR-adviezen aan de gemeenten en partners zijn twee maal per jaar met de gemeenten besproken	geen	geen	geen	geen
6	Er is aantoonbaar voortgang geboekt op de GHOR-thema's	ja	ja	ja	ja

3.3.4 Wat kost het?

Tabel 20: Baten en lasten GHOR

Bedragen x € 1.000 GHOR	Rekening 2020	Actualisatie 2021	Begroting 2022
Lasten			
Directe lasten	1.549	1.857	1.878
Totaal Lasten	***1.549***	***1.857***	***1.878***
Baten			
Directe baten	54	-	-
Totaal Baten	***54***	***-***	***-***
Saldo van baten en lasten	***-1.495***	***-1.857***	***-1.878***
Toevoeging aan reserves	37	-	-
Onttrekking van reserves		-	-
Geraamd resultaat	**-1.532**	**-1.857**	**-1.878**

3.4 Brandweer

3.4.1 Wat willen we bereiken?

Onze meest bekende activiteit is het blussen van branden. De brandweer doet echter veel meer. We verlenen hulp bij ongevallen, bij incidenten met gevaarlijke stoffen, bij waterongevallen. Wat er ook gebeurt, de brandweer staat 24 uur per dag, 7 dagen in de week klaar om burgers in nood te helpen en gevaarlijke situaties het hoofd te bieden.

Als organisatie zijn we voortdurend aan de slag om deze hulp 24/7 te kunnen borgen. Om ons werk goed te kunnen doen moet immers alles kloppen: het juiste materieel, de juiste route naar het incident en de vakbekwaamheid van onze brandweermensen. Uiteraard is hierbij ook de eigen veiligheid van belang, waaronder de zorg voor goede arbeidshygiëne van onze hulpverleners zelf. Al deze voorwaarden moeten op orde zijn om op een goede wijze de incidenten te kunnen bestrijden. Dit vergt een permanente en solide investering in mensen en middelen. Wat gaan we daarvoor doen?

<u>Beleidsdoelstellingen</u>

In het Beleidsplan VRU 2020-2023 hebben wij voor Brandweer 6 doelstellingen opgenomen:

- Wij vinden het personeel en materieel gelijkwaardig belangrijk voor de paraatheid van onze brandweer. Wij zorgen voor een paraatheidsorganisatie waarin aan beide elementen van de paraatheid evenveel aandacht wordt gegeven;
- Wij zorgen er voor dat er een sluitende paraatheidsmatch komt op de posten die een gekazerneerde bezetting hebben kleiner dan op 24-uurs basis (de dagdienstposten);
- Wij willen de inzetbaarheid van de niet-gekazerneerde posten verhogen en manieren vinden om op momenten van onderbezetting de dekking van de brandweerzorg op gelijk niveau te houden;
- Onze brandweerpost staat midden in de samenleving, verbonden met de gemeenschap, bereikbaar en herkenbaar en, waar wenselijk, met een bredere maatschappelijke functie;

- Wij koesteren de betrokkenheid van onze brandweercollega's in de uitruk, zowel onze beroeps in roosterdienst als onze vrijwilligers. Wij stellen alles in het werk om onze beroeps en vrijwilligers te blijven binden en boeien voor de VRU-organisatie;
- Wij koersen op regiobrede harmonie in kazerneringsroosters zodat we ongeacht de locatie zo goed mogelijk kunnen sturen op de paraatheid van onze gekazerneerde posten en de flexibele en duurzame inzetbaarheid van onze beroepsbrandweermensen.

3.4.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Beleidsactiviteiten

Met onze reguliere activiteiten die hierna beschreven staan, geven wij uitvoering aan de beleidsdoelstellingen, Daarnaast geven wij een impuls aan de beleidsdoelstellingen met de volgende activiteiten:

- Wij implementeren op alle posten in onze regio het nieuwe Materieel en personeelsbeheer- en spreidingsplan.
- Wij gaan aan de slag met de resultaten van de proeftuinen paraatheid.
- Wij ontwerpen een regiobrede roosterregeling.
- Wij ronden de implementatie van het Bedrijf Preparatie Brandweer af.
- Wij realiseren een (tijdelijke) adembeschermingswerkplaats.
- Wij werken binnen de mogelijkheden van de uitvoering van Vakbekwaamheid i.v.m. de coronacrisis aan het herontwerp van onze oefensystematiek.
- We organiseren brandweerzorg, rekening houdend met de uitkomsten van de discussie rondom de taakdifferentiatie. (voor nadere uitwerking zie risicoparagraaf "Taakdifferentiatie/ (On)gelijke behandeling vrijwilligers").
- Vrijwilligheid blijft een van de pijlers van de brandweerorganisatie, waarbij de ondersteuning van de brandweerposten en het blijvend boeien en binden van vrijwilligers noodzakelijke aandacht blijft krijgen.
- Wij dragen bij aan het opstellen van een herijkte onafhankelijke bestuurlijke businesscase voor een basisoefen- en trainingscentrum brandweer in Lelystad.

Paraatheid

Ter ondersteuning van de (dagelijkse bedrijfsvoering van de) operationele brandweerorganisatie hanteert de commandant van de brandweer een materieel- en personeelsbeheer- en spreidingsplan (MPBSP), dat in afstemming met de posten tot stand komt. Zodoende kan de inrichting van de brandweerzorg beter afgestemd worden op de veranderingen die gedurende de planperiode optreden in het verzorgingsgebied.

In de afgelopen jaren zijn diverse proeftuinen uitgevoerd met als doel verbetermogelijkheden voor paraatheid te ontwikkelen. In 2021 worden deze proeftuinen voortgezet en deels afgerond. Verbeteringen worden ingevoerd.

Incidenten bestrijden

Na binnenkomst van een incidentmelding worden de benodigde brandweereenheden gealarmeerd. Indien meer potentieel noodzakelijk is, schalen we soepel op of worden specialistische eenheden gealarmeerd. Ons uitgangspunt is dat de burger in nood kan rekenen op de snelst mogelijke hulp. Bij niet-maatgevende incidenten willen wij elke post en ploeg de mogelijkheid geven om vraaggericht uit te kunnen rukken met een TS4 zonder tweezijdig te hoeven aanrijden. Daarnaast hebben we met de zeven omliggende veiligheidsregio's onderzocht en in convenanten vastgelegd welke post op welke grenslocaties de snelste hulp kan bieden.

Implementatie landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen

Het algemeen bestuur heeft op 9 november 2020 ingestemd met gebruik van het nieuwe protocol op de meldkamer. De implementatie zal per 1 februari 2021 plaats vinden.

Met het nieuwe protocol wordt het mogelijk een groter deel van het aantal OMS-meldingen af te vangen door de meldkamer, zodat een brandweerpost minder vaak onnodig wordt gealarmeerd. De verwachting is dat daardoor het aantal keren dat een brandweerpost met spoed wordt gealarmeerd (prioriteit 1) zal afnemen.

Specialismen
Een basiseenheid van een tankautospuit is uitgerust om de vier basistaken van de brandweer uit te voeren. Daarnaast kennen we binnen de VRU de volgende specialismen:

- Brandweerduiken
- Hoogteredding
- Optreden bij grof en extreem geweld
- Technische hulpverlening
- Natuurbrandbestrijding
- Incidentbestrijding gevaarlijke stoffen
- Rietenkapbrandbestrijding
- Grootschalig brandweeroptreden

Hiernaast wordt de pilot met specialistische brandbestrijding (BBM) verlengd tot eind 2021. De pilot moet inzicht geven in de toegevoegde waarde van deze specialistische middelen boven op het huidige materieel wat ingezet kan bij het bestrijden van incidenten.

Sinds 2019 wordt in de vakbekwaamheid van de eenheden bijzondere aandacht besteed aan het brandweeroptreden bij grof en extreem geweld. Wij trainen de basiseenheden voor deze specifieke taak en hebben een Quick Response Team (QRT) aangewezen, getraind en operationeel om basiseenheden te ondersteunen waar nodig.

AED/First Responder-taak
Sinds de zomer van 2016 rukken alle VRU-brandweerposten voor de AED/First Responder taak uit. Dit is geen wettelijke, maar wel een collectieve taak: het bestuur heeft in 2015 besloten dat de VRU deze taak uitvoert. In 2015 werd op basis van ervaringen uit de pilot rekening gehouden met jaarlijks circa 100 extra uitrukken. Inmiddels is gebleken dat het aantal AED-uitrukken fors meer bedraagt (circa 600-700 uitrukken per jaar).

Op basis van de tweede bestuurlijke evaluatie heeft het algemeen bestuur op 27 maart 2019 besloten om de AED/First Responder taak voorlopig tot en met 2021 te continueren. Aan de VRU is de opdracht gegeven om te zoeken naar efficiency bevorderende maatregelen. In 2021 volgt er een derde bestuurlijke evaluatie, waarbij ook de beleving van de uitvoering van de taak op de brandweerpopulatie wordt onderzocht.

Nazorg
We hebben de opvang en nazorg aan onze brandweermensen professioneel georganiseerd. Wanneer er na afloop van incidenten behoefte is aan nazorg, wordt deze lokaal, op de betreffende brandweerpost geleverd. Daarbij is gespecialiseerde ondersteuning als aanvulling op onze nazorg georganiseerd en beschikbaar.

<u>Jeugdbrandweer</u>
Onze jeugdbrandweer is een belangrijke kweekvijver voor onze toekomstige brandweer, maar kent ook een zeer belangrijke maatschappelijke taak in het uitdragen van brandveilig leven. Wij bevorderen de toestroom van leden vanuit alle gemeenten en de uiteindelijke doorstroom naar alle brandweerposten in onze regio.

<u>Informatievoorziening</u>

Als ondersteuning bij de bestrijding van incidenten bij risicovolle en kwetsbare objecten in onze regio maken we gebruik van aanvals- en/of bereikbaarheidskaarten. Deze willen we verder digitaal beschikbaar maken. Ook onderzoeken we nieuwe mogelijkheden voor routenavigatie.

Materiële paraatheid

Met betrekking tot de paraatheid is de doelstelling om de materiële paraatheid te versterken. De bedrijfsprocessen worden ingericht met als streven 100% materiële paraatheid. Zonder materieel kan immers geen inzet gepleegd worden. Alle voertuigen en gereedschappen worden efficiënt en professioneel onderhouden en periodiek gekeurd.

Heroriëntatie AB-werkplaatsen

De huidige werkplaatsen ademluchtbescherming zijn sterk verouderd en voldoen niet aan de geldende eisen op het gebied van arbeidshygiëne en arbo-wetgeving. Hierdoor wordt zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht de materiële paraatheid op het gebied van de adembeschermingsmiddelen onvoldoende geborgd. In de huidige werkplaatsen kunnen de problemen ten aanzien van arbeidshygiëne en ergonomie niet worden opgelost zonder ingrijpende verbouwingen en meerkosten. In de kadernota en begroting 2019 is daarom gekozen om niet zeven maar twee werkplaatsen te verbouwen naar de huidige eisen, om daarna efficiënter te kunnen werken en de investeringen voor de verbouwingen en apparatuur van de ademluchtwerkplaatsen zoveel mogelijk te beperken.

Initieel is gekozen om te onderzoeken of de kazernes van Woerden en Veenendaal geschikt gemaakt kunnen worden om de werkplaatsen te laten voldoen aan de geldende eisen op het gebied van arbeidshygiëne en Arbowetgeving. In de kazerne in Woerden zou het grootste deel van het (specialistische) werk verricht worden en de kazerne in Veenendaal was aangewezen om een beperkt deel van het reguliere werk en piekmomenten op te kunnen vangen. Uitgebreid onderzoek heeft uitgewezen dat het inpassen van een industriële werkplaats in de bestaande kazerne in Woerden niet realiseerbaar is vanwege beperkte mogelijkheid tot uitbreiding van de kazerne en de benodigde draagkracht van de bestaande vloeren en fundering.

Een heroriëntatie op de ademluchtwerkplaatsen was noodzakelijk omdat inhuizen in een bestaande post niet mogelijk bleek. In eerste instantie is gezocht naar een tijdelijke huisvesting voor minimaal 5 jaar. Hiermee werd de optie opengehouden om de ademluchtwerkplaats bij een eventuele nieuwbouw van een brandweerpost alsnog in te huizen. Bij de verdere uitwerking van de plannen is gebleken dat een huurtermijn van 5 jaar niet haalbaar is. De nieuwe locatie van de ademluchtwerkplaats zal voor minimaal 15, met een optie tot 20, jaar worden gehuurd. De investeringen en nutsinfrastructuur die noodzakelijk zijn om een professionele, industriële ademluchtwerkplaats te realiseren zijn van een dusdanig omvang dat een afschrijving korter dan 15 jaar bedrijfseconomisch niet verantwoord is. Het voorstel is om niet voor 5 jaar (zoals gemeld in de kadernota), maar voor een langere periode een zelfstandig pand te huren. Het inhuizen van het machinepark is te duur om voor een korte periode te doen. De technische levensduur van het machinepark is gelijk aan de huurperiode.

De beoogde locatie in Houten is centraal gelegen in de regio. De VRU heeft de mogelijkheid om een nieuw pand te betrekken en de benodigde bouwkundige en installatietechnische aanpassingen te doen om een ademluchtwerkplaats te realiseren die voldoet aan alle eisen in het kader van arbeidshygiëne en Arbowetgeving. Daarnaast wordt het mogelijk om alle ademluchtwerkzaamheden en andere hoogfrequente logistieke processen te clusteren, wat bijdraagt aan de transitie naar bedrijfsmatig werken. De eerder genoemde ademluchtwerkplaats in Veenendaal vervalt hiermee.

In de kadernota 2022 is voor de heroriëntatie AB-werkplaatsen een aanvullende structurele bijdrage opgenomen van € 155K per jaar. Op basis van de huurtermijn van 15 jaar past de

realisatie van de ademluchtwerkplaats binnen deze financiële kaders. De definitieve berekening zorgt voor een verlaging van de structurele meerkosten met € 32K naar € 123K. In tabel 21 zijn de structurele meerkosten en het effect op de gemeentelijke bijdrage (GBTP opgenomen).

Tabel 21: financieel effect heroriëntatie AB-werkplaatsen

Bedragen x € 1.000	**Financieel effect GBTP**		
Heroriëntatie AB-werkplaatsen	**Kadernota 2022**	**Mutatie 2022**	**Begroting 2022**
Meerkosten AB-werkplaatsen	293	-32	261
Inzet reservering kapitaallasten	-138	-	-138
Lasten heroriëntatie AB-werkplaatsen	***155***	***-32***	***123***
Totaal effect GBTP	**155**	**-32**	**123**

Het bedrag in de kadernota 2022 was kader stellend waarbij was aangegeven dat een eventueel voordeel bij het opstellen van de begroting zal terugvloeien naar gemeenten. De verlaging van de structurele meerkosten heeft tot gevolg dat de bijdrage van het GBTP met € 32K is verlaagd ten opzichte van de bijdrage zoals deze was opgenomen in de kadernota 2022.

Vakbekwaamheid

De initiële vakbekwaamheid van ons repressieve brandweerpersoneel wordt verzorgd door het Opleidingsinstituut Brandweeropleidingen VRU. Aspiranten worden hier opgeleid tot manschap. Daarnaast biedt het instituut opleidingen aan voor de diverse functies die binnen de brandweer worden uitgevoerd.

Na het volgen van de initiële opleiding wordt de vakbekwaamheid van het repressieve brandweerpersoneel op niveau gehouden door middel van oefeningen en bijscholingen.

Gezamenlijke project basisoefen- en trainingscentrum brandweer

In het najaar van 2019 werd het strategische programmaplan ‘Drieslag’ bestuurlijk vastgesteld. Doel van het programma was door een gezamenlijke aanpak met de veiligheidsregio’s Flevoland en Gooi & Vechtstreek een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de taakuitvoering en aan beperking van (meerkosten) en kwetsbaarheid. Eén van de drie onderdelen van de onderdelen van het programma was het verkennen en mogelijk realiseren van een ‘Interregionaal kennis- en vakbekwaamheidscentrum (IKVC)’

In 2020 is het gezamenlijke opleidings-, trainings- en oefenbeleid (IOTO-beleid) van de drie veiligheidsregio’s door de organisaties geformuleerd. Dit beleid voldoet aan professionele standaarden. Het vaststellen en definiëren van het IOTO-beleid heeft in deze fase geen andere betekenis dan dat de individuele leden van de bestuurlijke stuurgroep elk de wenselijkheid en betaalbaarheid (en daarmee de haalbaarheid) ervan hebben beoordeeld binnen het kader van de eigen begroting (budgettair neutraal). Op basis van de dimensies van dit IOTO-beleid en budget neutraliteit is de focus verlegd naar de haalbaarheid van een basisoefen- en trainingscentrum brandweer voor drie veiligheidsregio’s gezamenlijk in Lelystad. Bij het basisoefen- en trainingscentrum brandweer ligt de focus op de trainingen die te maken hebben met rook en vuur (realistische trainingen).

Consequentie van die hernieuwde focus is dat de geplande onafhankelijke bestuurlijke businesscase van het ‘Interregionaal kennis- en vakbekwaamheidscentrum (IKVC)’ zal worden herijkt op het niveau van een ‘Basisoefen- en trainingscentrum brandweer’. De herijkte businesscase zal daarmee, gegeven de vaste gemaximeerde IOTO-inputwaarden, inzicht geven in de uiteindelijk te berekenen kostprijs. Hiermee wordt een vertrekpunt gecreëerd om in 2021 tot

besluitvorming te komen over de haalbaarheid en daarmee realisatie van een basisoefen- en trainingscentrum voor de brandweer.

3.4.3 Waarop sturen we?

Nr.	Productie-indicatoren	Realisatie 2020	Begroting 2021	Actualisatie 2021	Begroting 2022
	Incidenten bestrijden				
1	Het aantal uitrukken voor brandbestrijding en redding	4.845	4.100	4.250	4.250
	1a. Het aantal uitrukken voor gebouwbranden	521	700	550	550
	1b. Het aantal uitrukken voor overige branden	2.250	1.900	2.150	2.150
	1c. Het aantal uitrukken voor onechte of onterechte OMS-meldingen	2.074	1.500	1.550	1.550
2	Het aantal uitrukken voor hulpverlening	3.155	3.750	3.400	3.400
	2a. Het aantal uitrukken voor technische hulpverlening	177	250	200	200
	2b. Het aantal uitrukken voor hulpverleningen m.b.t. dieren	353	350	350	350
	2c. Het aantal uitrukken voor overige hulpverlening, waaronder assistentie politie en ambulance	1.971	2.500	2.200	2.200
	2d. Het aantal uitrukken voor AED-inzet	654	650	650	650
3	Het aantal uitrukken voor basishandelingen bij de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen	645	600	600	600
4	Het aantal uitrukken voor ondersteuning bij waterongevallen	99	90	100	100
5	Het totaal aantal uitrukken	8.744	8.540	8.350	8.350
6	Het aantal geredde slachtoffers	10			
7	Het aantal nazorg gesprekken met bewoners bij incidenten	2			
8	Het aantal inzetten voor en in buurregio's	165	120	160	160
	Vakbekwaamheid				
9	Het aantal uren besteed aan de vakbekwaamheid van incidentbestrijders	135.000	180.000	180.000	180.000
10	Aantal cursisten manschap A dat de opleiding heeft afgerond	42	70	96	96
11	Aantal cursisten dat de opleiding bevelvoerder heeft afgerond	24	20	20	20
12	Aantal cursisten dat de opleiding voertuigbediener-pompbediende heeft afgerond	24	44	44	44

Nr.	Prestatie-indicatoren	Realisatie 2020	Begroting 2021	Actualisatie 2021	Begroting 2022
	Paraatheid & Vakbekwaamheid				
1	De opkomsttijden van de brandweer zijn overeenkomstig de eisen van het dekkingsplan uitgevoerd (meettijden)	83%	80%	80%	80%
2	De inzet op belangrijke objecten is volgens het jaarplan beoefend en geëvalueerd	Nee, i.v.m Covid-19	ja	ja	ja
3	De paraatheid van de brandweer is overeenkomstig de eisen van het dekkingsplan gegarandeerd geweest	ja	ja	ja	ja
4	De piketfunctionarissen van de brandweer zijn aantoonbaar opgeleid en vakbekwaam	Nee, i.v.m Covid-19	ja	ja	ja
5	De kwantiteit en kwaliteit van de brandweerinzetten zijn twee maal per jaar met de gemeenten besproken	ja	ja	ja	ja
	Jeugdbrandweer				
6	Het percentage jeugdbrandweerleden dat doorstroomt naar de reguliere brandweer ten opzichte van het aantal jeugdleden dat de jeugdbrandweer verlaat op 18/19 jarige leeftijd	40%	15%	15%	15%
7	Het percentage uitgestroomde jeugdbrandweerleden dat kiest voor een vervolg (werk/studie) binnen het veiligheidsdomein	0%	15%	15%	15%

3.4.4 Wat kost het?

Tabel 22: Baten en lasten Brandweer

Bedragen x € 1.000 **Brandweer**	**Rekening 2020**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
Lasten			
Directe lasten	53.960	59.301	58.363
Totaal Lasten	***53.960***	***59.301***	***58.363***
Baten			
Directe baten	1.910	1.432	1.274
Totaal Baten	***1.910***	***1.432***	***1.274***
Saldo van baten en lasten	***-52.050***	***-57.869***	***-57.089***
Toevoeging aan reserves	2.980	518	383
Onttrekking van reserves	1.869	2.199	452
Geraamd resultaat	**-53.161**	**-56.188**	**-57.020**

3.5 Meldkamer

3.5.1 Wat willen we bereiken?

De meldkamer is het kloppend hart van de hulpdiensten. De meldkamer neemt 24 uur per dag en 7 dagen per week hulpverzoeken van burgers in nood aan en dirigeert de hulpverleners snel en efficiënt naar de plaats van het incident. De centralisten vormen daarbij de ogen en oren van de brandweer, vanaf een incidentmelding tot het moment dat een leidinggevende op de plek van het incident arriveert en de aansturing van de collega's op straat overneemt. De brandweer deelt de meldkamer met de politie en de ambulancedienst. Voor incidenten die om een multidisciplinaire aanpak vragen, kan daardoor snel een calamiteitencoördinator worden ingezet die alle drie de hulpdiensten kan aansturen.

Beleidsdoelstellingen

In het Beleidsplan VRU 2020-2023 hebben wij voor het programma Meldkamer 2 doelstellingen opgenomen:

- Wij willen meldingen van burgers sneller en slimmer ontvangen, registreren, beoordelen en bewaken, ten einde nog sneller en adequater hulp te kunnen bieden.
- Wij sturen op de kwaliteit en de bruikbaarheid van de informatie waarover de meldkamer beschikt, en de snelheid waarmee deze beschikbaar komt ten behoeve van de uitvoering van ons werk.

3.5.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Beleidsactiviteiten

Wij geven een impuls aan de beleidsdoelstellingen met een paar specifieke beleidsactiviteiten:

Meldingen sneller en slimmer ontvangen en verwerken

De meldkamer moet ons helpen de hulpverlening aan de burger betrouwbaar en steeds zo snel mogelijk te laten plaatsvinden. Daarom wordt de meldkamer Utrecht volgens de planning van de LMS in het najaar van 2021 aangesloten op de landelijke ICT-infrastructuur. Voor de middellange

termijn bouwen wij samen met de politie, de veiligheidsregio's van Flevoland en Gooi en Vechtstreek, en de Regionale Ambulancevoorzieningen van Gooi en Vechtstreek, Flevoland en Utrecht, aan de nieuwe, innovatieve meldkamer Midden-Nederland die in 2025 operationeel moet zijn. Naast de fysieke totstandkoming van de meldkamerlocatie staan daarbij de harmonisatie en synchronisatie van de regionale meldkamerprocessen centraal.

Sturen op kwaliteit en bruikbaarheid van informatie
Voor veel taken in onze organisatie maken wij gebruik van informatie. Van het in kaart brengen van risico's en het bepalen van de beste inzet bij een brand, tot het rapporteren over incidenten en opkomsttijden. De meldkamer beschikt over een belangrijk deel van de informatie die nodig is voor ons presterend vermogen. Het is daarom van belang voor onze organisatie, partners en de samenleving dat wij kunnen sturen op de bruikbaarheid en kwaliteit van deze informatie, alsmede op de snelheid waarmee deze ter beschikking komt.

Implementatie landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen
Parallel aan de ontwikkeling van de landelijke OMS-voorziening zijn landelijke afspraken gemaakt voor de werkwijze bij automatische meldingen (Beoordelingsprotocol automatische meldingen). Het algemeen bestuur heeft op 9 november 2020 ingestemd met gebruik van het nieuwe protocol op de meldkamer. De implementatie zal per 1 februari 2021 plaatsvinden.

Overdracht beheer meldkamer
De overdracht van het beheer van de meldkamer naar de politie in 2020 heeft geleid tot een financieel nadeel, omdat de uitname uit de rijksbijdrage € 0,2 miljoen hoger is dan de wegvallende beheerskosten voor de VRU. De VRU verwacht dit nadeel te kunnen compenseren na de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland door het efficiencyvoordeel op de personele lasten dat daarbij ontstaat. Aanvankelijk zou de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland begin 2022 plaatsvinden. In 2020 is bekend geworden dat dit pas wordt voorzien in het eerste kwartaal van 2025 door een vertraging van de nieuwbouw in Hilversum. Door deze vertraging wordt het voorziene efficiencyvoordeel op de personele lasten pas later gerealiseerd.

Met de politie is een regeling getroffen om het financiële nadeel voor de VRU in de periode 2022 tot de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland te compenseren. Met deze middelen kan vanaf 2022 het financiële nadeel als gevolg van de overdracht van het beheer worden opgevangen. Vanaf 2025, na de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland, wordt verwacht dat de verlaging van de gemeentelijke bijdrage met € 0,2 miljoen structureel binnen de begroting kan worden gedekt uit het verwachte efficiencyvoordeel op de personele lasten. Dit betekent dat de gemeentelijke bijdrage met ingang van 2022 structureel verlaagd kan worden met een bedrag van € 193k.

3.5.3 Waarop sturen we?

Nr.	Productie-indicatoren	Realisatie 2020	Begroting 2021	Actualisatie 2021	Begroting 2022
1	Het aantal meldingen dat bij de regionale alarmcentrale is aangenomen	20.177	18.500	18.500	18.500
2	Het aantal vanuit de meldkamer begeleide en ondersteunde uitrukken	8.744	8.540	8.540	8.540
3	Verwerkingstijd meldingen	34	60 sec.	60 sec.	60 sec.
4	Het percentage GRIP incidenten met inzet CaCo	43% GRIP 4 COVID19 niet meegerekend	1	1	1
5	Multidiciplinair beeld is binnen 5 minuten beschikbaar	43% GRIP 4 COVID19 niet meegerekend	1	1	1

3.5.4 Wat kost het?

Tabel 23: Baten en lasten Meldkamer

Bedragen x € 1.000 **Meldkamer**	**Rekening 2020**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
Lasten			
Directe lasten	1.311	1.477	1.496
Totaal Lasten	***1.311***	***1.477***	***1.496***
Baten			
Directe baten	272	-68	-261
Totaal Baten	***272***	***-68***	***-261***
Saldo van baten en lasten	***-1.038***	***-1.545***	***-1.757***
Toevoeging aan reserves	500	704	704
Onttrekking van reserves		-	423
Geraamd resultaat	**-1.538**	**-2.249**	**-2.038**

3.6 Algemeen

3.6.1 Algemene kosten en dekkingsmiddelen

Tabel 24: Baten en lasten Algemeen

Bedragen x € 1.000 **Algemeen**	**Rekening 2020**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
Lasten			
Directe lasten	25.967	28.702	27.125
Totaal Lasten	***25.967***	***28.702***	***27.125***
Baten			
Directe baten	95.762	98.961	98.509
Totaal Baten	***95.762***	***98.961***	***98.509***
Saldo van baten en lasten	***69.794***	***70.259***	***71.384***
Toevoeging aan reserves	1.757	-	-
Onttrekking van reserves	822	1.385	1.052
Geraamd resultaat	**68.859**	**71.643**	**72.436**

Het programmaonderdeel 'Algemeen' geeft de indirecte baten en lasten weer. Alleen directe baten en lasten die zijn toe te rekenen aan de verschillende programmaonderdelen zijn bij deze specifieke onderdelen opgenomen. De overige baten en lasten zijn opgenomen in het programmaonderdeel 'Algemeen'.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan met name uit de totale bijdrage van gemeenten (GBTP) en de BDuR bijdrage vanuit het Rijk.
De mutatie in de gemeentelijke bijdrage wordt gespecificeerd in bijlage 1.

De mutaties op de reserves worden gespecificeerd in paragraaf 4.3.3 'Verloop reserves'.

3.6.2 Overhead

Volgens het BBV artikel 8 moet in de begroting een apart overzicht opgenomen worden van de kosten van de overhead. De (BBV) definitie van overhead luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Onderstaand overzicht is opgesteld aan de hand van de notitie Overhead van de commissie BBV. In tegenstelling tot het gangbare begrip 'overhead' vallen volgens het BBV ook de leidinggevenden in het primaire proces onder de overhead.

In de berekening van de totale kosten van overhead hebben wij de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De programmaonderdelen Bedrijfsvoering en Directie & Staf zijn in principe overhead, met uitzondering van:
    a. de centrale personeelsbudgetten die onder deze programmaonderdelen zijn opgenomen (deze worden op basis van formatie verdeeld over de taakvelden);

b. de lasten van het FLO-overgangsrecht;

c. de kosten met betrekking tot de kazernes;

d. bijdragen aan IFV;

e. kosten van bestuursondersteuning.

2. Overheadkosten in de overige programmaonderdelen (primair proces) zijn:

a. Directeuren en afdelingshoofden: 100%

b. Managementondersteuning: 100%

Op basis van de bovenstaande uitgangspunten is het overzicht van de kosten van overhead voor 2021 en 2022 als volgt:

Tabel 25: Overzicht overhead

Bedragen x € 1.000 **Overhead**	**Rekening 2020**	**Actualisatie 2020**	**Begroting 2021**
Personeelskosten	18.471	19.392	17.185
Gebouwkosten	1.068	1.094	1.091
Kantoorkosten	2.977	3.322	3.338
Overige kosten	777	336	340
Operationele middelen	0	0	0
Financiële kosten	8	8	8
Overige baten	-497	0	-26
Mutaties in reserves	-360	-1.527	0
Totaal overhead:	**22.444**	**22.625**	**21.936**
% overhead:	**22,68%**	**21,63%**	**21,49%**

3.6.3 Onvoorzien

De begroting van de VRU bevat geen post voor onvoorzien. Eventuele onvoorziene situaties met de daaruit volgende kosten, dienen op dat moment van dekking te worden voorzien. In de risicoparagraaf, die gekoppeld is aan de weerstandscapaciteit, is het risico van onvoorziene uitgaven opgenomen.

4 Beleidsbegroting – Paragrafen

Dit hoofdstuk bevat de in het BBV voorgeschreven paragrafen, met uitzondering van de paragrafen Lokale heffingen en Grondbeleid, welke niet van toepassing zijn op onze organisatie. Achtereenvolgens treft u aan:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen.

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen kan worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om omvangrijke financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid behoeft te worden aangepast. Risicobeheersing is gericht om de schadelijke gevolgen van risico's zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken.

4.1.1 Weerstandscapaciteit

De bedrijfsvoeringreserve laat de weerstandscapaciteit van de VRU zien. Binnen deze capaciteit kunnen de risico's (mogelijke toekomstige financiële tegenvallers) worden opgevangen.

Op basis van de risico-inventarisatie (zie paragraaf 4.1.2) bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit voor 2021 € 0,6 miljoen. Onze beschikbare weerstandscapaciteit is € 1,4 miljoen. Daarmee is de verhouding (beschikbaar/benodigd) per 1 januari 2021 groter dan 1 (2,3).

Bedragen in € 1.000	**2021**	**2022**
Bedrijfsvoeringsreserve per 1 januari	1.409	1.409
Totaal weerstandscapaciteit	**1.409**	**1.409**

Hierbij moet worden opgemerkt dat het risico in relatie tot de gevolgen van toekomstige besluitvorming over taakdifferentiatie tussen vrijwilligers en beroepskrachten in de voorliggende begroting als pm-post is opgenomen. De VRU monitort de risico's en informeert het algemeen bestuur en gemeenten over relevante ontwikkelingen. Als daar aanleiding voor is worden eventuele financiële consequenties via een begrotingswijziging voorgelegd aan het algemeen bestuur en de gemeenten.

4.1.2 Risico-inventarisatie en benodigde weerstandscapaciteit

In de volgende tabel zijn de belangrijkste financiële risico's weergegeven, voor zover bekend ten tijde van het opstellen van de jaarstukken. Daarbij is een analyse gemaakt van de omvang en de kans dat het risico zich voordoet.

Tabel 26 Risico-inventarisatie

Bedragen in € 1.000

Onderwerp:	Omschrijving risico:	Toelichting effect en kans:	Effect	Kans 2021	Risico 2021	Kans 2022	Risico 2022
Taakdifferentiatie tussen vrijwilligers en beroepskrachten	De minister van Justitie en Veiligheid en het Veiligheidsberaad laten onderzoeken hoe de brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel zijn te onderscheiden van de beroepskrachten zodat wordt voldaan aan de normen uit Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. De mogelijke consequenties voor de brandweerorganisatie worden door alle veiligheidsregio's waaronder de VRU in het eerste halfjaar van 2021 in kaart gebracht. In de denkrichting wordt een taakdifferentiatie voorgesteld tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers, waarbij het systeem van vrijwilligheid behouden blijft. Uitgangspunt van de denkrichting is een werkbaar en fundamenteel onderscheid te maken tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers dat geen afbreuk doet aan het niveau en de kwaliteit van brandweerzorg. Om te komen tot een fundamenteel onderscheid tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers zijn diverse denkrichtingen uitgewerkt. Aan de minister van Veiligheid en Justitie wordt gevraagd te onderzoeken wat nodig is om de voorliggende denkrichting(en) juridisch mogelijk te maken en om het financieringsvraagstuk voor zowel de incidentele als de structurele meerkosten te beleggen bij het nieuwe kabinet.	Er bestaat een reëel risico dat de kosten voor brandweerzorg als gevolg van de taakdifferentiatie op basis van de genoemde denkrichtingen significant stijgen. De eventuele verschuiving van taken van vrijwilligers naar beroepskrachten kan leiden tot meer (parttime) beroepsaanstellingen en daarmee tot extra loonkosten voor de werkgever. Ook de kosten voor vakbekwaamheid kunnen toenemen als gevolg van een verschuiving van specialistische taken. Er is nog geen duidelijkheid over de omvang en fasering van de eventuele meerkosten als gevolg van de vrijwilligersproblematiek. Waar zich het risico van een zeer substantiële kostenverhoging gaat voordoen en het tempo van die kostenverhoging is nog niet in te schatten, omdat een eventueel besluit om het gedachte model van taakdifferentiatie in te voeren nog gekoppeld zou kunnen worden aan een derogatiebesluit (uitstel van invoering) vanuit Europa. Dit betekent ook dat de duur van het verleende uitstel van de inwerkingtreding van de Wnra voor personeel van de veiligheidsregio's nog niet bekend is. Uitgangspunt hierbij is dat eventuele financiële consequenties als gevolg van wijzigingen in het stelsel door het Rijk worden gecompenseerd.	pm	25%	pm	75%	pm
Compensatie-maatregelen FLO-overgangsrecht	De nieuwe landelijke afspraken over het FLO-overgangsrecht bevatten onder meer een aantal compensatiemaatregelen. De compensatiemaatregelen zijn onderdeel van de uitwerking van het landelijk afgesloten akkoord over de reparatie van het FLO-overgangsrecht. Deze waren voorzien vanaf 2023, maar daar wordt landelijk eerder mee gestart.	Op voorhand is niet duidelijk wat de omvang van de compensatiemaatregelen is. Dit komt omdat de hoogte van de te compenseren bedragen afhangt van de persoonlijke situatie van de medewerkers waar de VRU op voorhand geen inzicht in – en invloed op heeft. De meerjarenraming van de lasten van het FLO-overgangsrecht inclusief de uitwerking van de compensatiemaatregelen wordt op basis van de LOGA-brief die medio maart 2021 wordt verwacht, nader uitgewerkt.	pm	onbe-kend	pm	onbe-kend	pm
(Niet) honoreren MEERkosten COVID-19	De directe extra kosten – behoudens kosten voor inzet van eigen personeel – verband houdend met COVID-19 kunnen bij het Ministerie van VWS worden gedeclareerd. Deze kosten worden bij wijze van voorschot uitgekeerd en na accountantscontrole definitief vastgesteld. Het risico bestaat dat een deel van deze kosten niet voor vergoeding in aanmerking komt. Deze kosten komen dan alsnog voor rekening van de VRU.	Het maximale effect bedraagt de omvang van het totaal gedeclareerde bedrag. De incidentele (meer)kosten voor 2021 zijn begroot op een € 0,5 miljoen. De kans dat het effect zich voordoet wordt voor 2021 ingeschat op 'klein'. Voor 2022 wordt doit risico als pm post opgenomen	500	25%	125	onbe-kend	pm
Overige (onvoorziene) exploitatierisico's	De veiligheidsregio kan worden geconfronteerd met onvoorziene kosten binnen het begrotingsjaar als gevolg van exogene ontwikkelingen (zoals premiestijgingen, claims, kostenfluctuaties die samenhangen met incidenten en crises). In de begroting van de VRU zijn geen posten voor onvoorziene uitgaven opgenomen.	Als dit risico zich voordoet, zal bijsturing plaatsvinden via de begroting. Het geraamde risico gaat ervan uit dat het maximaal een jaar duurt voordat de maatregelen zijn geëffectueerd. Het geraamde risico wordt ingeschat op 0,5% van de totale kosten.			509		508
Totaal					**634**		**508**

4.1.3 Kengetallen

Volgens de richtlijnen van het BBV zijn hieronder vier van de zes verplichte kengetallen weergegeven. De overige twee voorgeschreven kengetallen (grondexploitatie en belastingcapaciteit) zijn niet van toepassing op onze organisatie. De wetgever wil met deze kengetallen inzicht hebben in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid (de mate waarin bij een tegenvaller financieel kan worden bijgestuurd). De kengetallen geven aan over hoeveel financiële ruimte wij beschikken om structurele en incidentele lasten te dekken of op te vangen. De kengetallen dienen te worden beoordeeld in samenhang met elkaar en met de financiële positie.

Tabel 27 Financiële kengetallen

Bedragen x € 1.000		Netto schuldquote		
Omschrijving	**Rekening 2020**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
A Vaste schulden (cf.art. 46 BBV)	30.900	48.777	65.654
B Netto vlottende schuld (cf.art. 48 BBV)	2.303	4.250	4.250
C Overlopende passiva (cf.art. 49 BBV)	13.995	8.800	8.800
D Financiële vaste activa (cf.art. 36 lid d, e en f)			
E Uitzettingen < 1 jaar (cf.art. 39 BBV)	13.311	15.069	19.795
F Liquide middelen (cf.art. 40 BBV)	506	500	500
G Overlopende activa (cf.art. 40a BBV)	1.650	2.000	2.000
H Totale baten (cf.art. 17 lid c BBV (dus excl.mutaties reserves))	98.322	100.806	100.130
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**32,3%**	**43,9%**	**56,3%**

Bedragen x € 1.000	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen		
Omschrijving	**Rekening 2020**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
A Vaste schulden (cf.art. 46 BBV)	30.900	48.777	65.654
B Netto vlottende schuld (cf.art. 48 BBV)	2.303	4.250	4.250
C Overlopende passiva (cf.art. 49 BBV)	13.995	8.800	8.800
D Financiële vaste activa (cf.art. 36 lid d, e en f)	201	191	181
E Uitzettingen < 1 jaar (cf.art. 39 BBV)	13.311	15.069	19.795
F Liquide middelen (cf.art. 40 BBV)	506	500	500
G Overlopende activa (cf.art. 40a BBV)	1.650	2.000	2.000
H Totale baten (cf.art. 17 lid c BBV (dus excl.mutaties reserves))	98.322	100.806	100.130
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**32,1%**	**43,7%**	**56,2%**

Bedragen x € 1.000			
Omschrijving	**Rekening 2020**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
A Eigen vermogen (cf.art.42 BBV)	17.732	15.680	14.835
B Balanstotaal	64.910	77.507	93.538
Solvabiliteit (A/B) x 100%	**27,3%**	**20,2%**	**15,9%**

Bedragen x € 1.000	Structurele exploitatieruimte		
Omschrijving	**Rekening 2020**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
A Totale structurele lasten	96.420	101.749	100.302
B Totale structurele baten	103.597	101.749	100.302
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	-	-
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	-	-	-
E Totale baten	98.322	100.806	100.130
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	**7,3%**	**0,0%**	**0,0%**

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Ten aanzien van de in de BBV genoemde kapitaalgoederen zijn de gebouwen, inventaris en installaties, automatisering, vervoersmiddelen en materiaal van toepassing op onze organisatie.

4.2.1 Kapitaalgoederen

Conform artikel 59 van de BBV activeren wij alle materiële vaste activa. Investeringen schrijven wij lineair af vanaf het jaar opvolgend op het investeringsjaar. Als uitgangspunt voor het activeren geldt dat activering plaatsvindt vanaf € 10.000 per object. In de Nota Activabeleid VRU zijn alle uitgangspunten opgenomen.

De VRU heeft vier brandweerkazernes in eigendom. De overige kazernes zijn in eigendom van de gemeenten. De kazernes worden om niet ter beschikking gesteld aan de VRU. Investeringen in gebouwen die eigendom zijn van de VRU, worden bij de VRU geactiveerd. De kosten voor rente en afschrijving worden doorbelast aan de gemeenten die de gebouwen aan de VRU hebben overgedragen.

Ten aanzien van de investeringen in overige kapitaalgoederen (inventaris en installaties, automatisering, vervoersmiddelen en materiaal) hanteren wij een meerjarig investeringsplan, welke jaarlijks wordt geactualiseerd. In de begroting is een constant bedrag opgenomen voor kapitaallasten. De werkelijke kapitaallasten fluctueren. Tezamen met het meerjaren investeringsplan is daarom ook een egalisatiereserve kapitaallasten ingesteld om de verschillen tussen begrote en werkelijke kapitaallasten op te vangen. Meerjarig wordt gestuurd op een sluitende investeringsbegroting.

4.2.2 Onderhoud gebouwen en installaties

Het hoofdkantoor van de VRU is gehuisvest in het Provinciehuis en dit betreft huur. Het onderhoud voor deze locatie is daarmee onderdeel van de servicekosten die wij naast de huursom aan de provincie Utrecht betalen.

De kosten voor het beheer en onderhoud van de decentrale huisvestingen en de brandweerkazernes zijn voor rekening van de gemeenten.

4.2.3 Onderhoud materieel

Het Bedrijf Preparatie Brandweer is ingericht binnen de directie Brandweerrepressie. Hiermee borgen we dat we beschikken over vakbekwaam repressief personeel en daarnaast over voldoende en inzetbaar materieel en gereedschappen voor de uitvoering van onze operationele taak. Onderhoud van het materieel zal met dit nieuwe onderdeel door een centraal aangestuurde afdeling Materieel & Logistiek plaatsvinden.

4.3 Financiering

Het wettelijke kader voor externe financiering is vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Ons treasurybeleid ligt vast in het treasurystatuut. Het treasurystatuut is op 19 februari 2018 vastgesteld door het algemeen bestuur.

4.3.1 Financieringsportefeuille

Wij zijn externe financiering overeengekomen bij:

- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)
- Gemeente Amersfoort (onderhandse lening)
- De Nederlandse Waterschapsbank (NWB Bank)

In tabel 28 wordt het verloop en de hoogte van de huidige leningen weergegeven.

Tabel 28 Leningenportefeuille

Bedragen x € 1.000

Type lening	Saldo 31-12-2020	Saldo 31-12-2021	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2025
Lening UG975a						
13-10-1997/30 jr 6,05% lineair	23	20	17	13	10	7
Lening UG9904c						
14-07-1999/30 jr 5,43% lineair	476	424	371	318	265	212
Onderhandse lening Gemeente Amersfoort	***501***	***443***	***387***	***331***	***275***	***218***
BNG lening 40.106325	4.000	3.333	2.667	2.000	1.333	667
BNG lening 40.106326	8.400	8.000	7.600	7.200	6.800	6.400
Onderhandse lening Bank BNG	***12.399***	***11.333***	***10.267***	***9.200***	***8.133***	***7.067***
NWB Bank lening NK/1-29713	18.000	17.000	16.000	15.000	14.000	13.000
Lening Nederlandse Waterschapsbank	***18.000***	***17.000***	***16.000***	***15.000***	***14.000***	***13.000***
Totale vaste schulden	**30.900**	**28.777**	**26.654**	**24.531**	**22.408**	**20.285**

Bij BNG Bank is een rekening-courantfaciliteit beschikbaar ter grootte van € 3 miljoen om te voorzien in de kortlopende financieringsbehoefte.
Wat betreft de financieringsbehoefte zullen voor de financiering van de nieuwe investeringen in 2021 en 2022 nieuwe langlopende leningen worden aangetrokken. Op basis van de huidige Meerjareninvesterings-planning in relatie tot de boekwaarde van de activa en de leningenportefeuille gaat het om ca. € 20 miljoen in 2021 en ca. € 20 miljoen in 2022. Zie bijlage 8 voor een overzicht van de geplande investeringen in 2021 en 2022.

4.3.2 Risicobeheer

Om de risico's van het treasury beleid te beheren zijn er normen vastgesteld in de Wet Fido. Deze normen bestaan uit een:

- Kasgeldlimiet
- Renterisiconorm

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet laat het maximum bedrag zien waarop een gemeente of gemeenschappelijke regeling haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,2% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming.

Voor 2022 bedraagt de limiet 8,2% van € 102,0 miljoen (omvang begroting) = € 8,4 miljoen.

De liquide middelen bestaan uit rekening-courant tegoeden en deposito's.

Per kwartaal controleren wij de kasgeldlimiet. De ruimte die de kasgeldlimiet biedt, wordt zoveel mogelijk benut. De reden hiervoor is dat kort geld aanzienlijk goedkoper is dan lang geld. Indien nodig worden langlopende leningen aangegaan om een overschrijding van de kasgeldlimiet tegen te gaan. De huidige financiële positie geeft geen aanleiding om op korte termijn maatregelen voor te stellen.

Tabel 29 Kasgeldlimiet

Bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	2021a	2022	2023	2024	2025
Norm % begrotingstotaal	*8,2%*	*8,2%*	*8,2%*	*8,2%*	*8,2%*
Kasgeldlimiet	**8.578**	**8.369**	**8.310**	**8.310**	**8.282**

Renterisiconorm

De renterisiconorm wil het renterisico bij herfinanciering beheersen. Dat houdt in, dat de jaarlijkse renteherzieningen en de verplichte aflossingen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar.

De renterisiconorm zal binnen het vastgestelde percentage van 20% blijven. In onderstaande tabel is het verwachte renterisico weergegeven:

Tabel 30 Renterisiconorm

Bedragen x € 1.000 **Renterisiconorm**	**2021a**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
omvang begroting	104.611	102.058	101.345	101.338	100.998
Renterisiconorm (20% begroting)	20.922	20.412	20.269	20.268	20.200
Aflossingen van leningen	3.932	6.375	7.656	8.379	8.380
Ruimte onder renterisiconorm	**16.990**	**14.037**	**12.613**	**11.889**	**11.820**

Renteschema

Om ervoor te zorgen dat in de begroting de totale rentelast en de daaraan gekoppelde financieringsbehoefte inzichtelijk zijn, wordt in artikel 13 van het BBV voorgeschreven dat de paragraaf Financiering vanaf 2018 ook inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan taakvelden worden toegekend. De commissie BBV adviseert om hiervoor onderstaand renteschema op te nemen:

Tabel 31 Renteschema

Bedragen x € 1.000 **Renteschema**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
Totale rentelasten	1.412	1.432
Totale rentebaten	-110	-107
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (A):	**1.302**	**1.325**
taakveld crisisbeheersing en brandweer	1.302	1.325
taakveld overhead	0	0
De aan taakvelden toegerekende rente (B):	**1.302**	**1.325**
Renteresultaat op taakveld Treasury (A-B)	**-**	**-**

4.3.3 Verloop reserves

Hierna een overzicht met het verloop van de reserves zoals dit tot en met ultimo 2022 wordt voorzien.

Tabel 32 Reserves 2021 en 2022

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2020	Resultaat-bestemming 2020	Toevoeging 2021	Onttrekking 2021	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Boekwaarde 31-12-2022
Bedrijfsvoeringsreserve VRU	1.409		-	-	1.409	-	-	1.409
Algemene reserves	***1.409***		***-***	***-***	***1.409***	***-***	***-***	***1.409***
Repressieve efficiency Utrecht	181		-	181	-	-	-	-
Tweede loopbaanontwikkeling	479		378	258	599	383	452	530
Omgevingswet	142		-	142	-	-	-	-
FLO- overgangsrecht	1.677			1.677	-	-	-	-
Egalisatiereserve kapitaallasten	10.377		140	878	9.639	-	-	9.639
Meldkamer Midden-Nederland	500		704	-	1.204	704	423	1.485
Reserve OMS-fonds	-	2.104	-	-	2.104	-	1.052	1.052
Ontwikkel- en egalisatiereserve	839	25	-	669	195	-	-	195
Bestemmingsreserves	***14.194***	***2.129***	***1.222***	***3.804***	***13.741***	***1.087***	***1.927***	***12.901***
Totaal reserves	**15.603**	**2.129**	**1.222**	**3.804**	**15.150**	**1.087**	**1.927**	**14.310**

Bedrijfsvoeringreserve

Door het aanhouden van een reserve is de VRU in staat om een deel van de risico's op te vangen, zonder dat dit direct afgewenteld hoeft te worden op de gemeenten. De schommelingen die optreden worden opgevangen met deze reserve. De omvang van de bedrijfsvoeringreserve (weerstandvermogen) is minimaal gelijk aan de op basis benodigde weerstandscapaciteit (zie paragraaf 4.1.1). De bedrijfsvoeringreserve valt met 1,4% van het begrotingsvolume binnen de afgesproken bandbreedte (1% - 2%).

Reserve Tweede loopbaanontwikkeling

Vanwege het wegvallen van het FLO voor repressief brandweerpersoneel is tweede loopbaanbeleid geïntroduceerd. Om hieraan uitvoering te kunnen gaan geven, is de reserve Tweede loopbaanontwikkeling gevormd. Vanaf 2021 wordt hierin jaarlijks een bedrag gestort van € 378K, dat geïndexeerd wordt. De werkelijke kosten voor tweede loopbaanbeleid worden jaarlijks aan deze reserve onttrokken.

Reserve Omgevingswet

De kosten voor de invoering van de omgevingswet worden uit deze reserve onttrokken.

Egalisatiereserve lasten FLO-overgangsrecht

De reserve 'lasten FLO-overgangsrecht' wordt ingezet om de kosten voor het FLO-overgangsrecht meerjarig te kunnen egaliseren. Naar verwachting kan de gemeentelijke bijdrage hierdoor vanaf 2022 constant kan blijven. Voor 2021 is een incidentele onttrekking nodig van € 1.677k om de incidentele kosten voor het versneld sparen te dekken.

Egalisatiereserve kapitaallasten

Het meerjarig investeringsplan kent een wisselend verloop van investeringen. Jaarlijks worden niet-bestede kapitaallasten die vrijvallen in het rekeningresultaat, toegevoegd aan deze egalisatiereserve ter dekking van toekomstige kapitaallasten. Hierdoor creëren we rust in de VRU-begroting en voorkomt dit sterke mutaties in de gemeentelijke bijdragen.

Meldkamer Midden-Nederland

De Meldkamer Midden-Nederland zal naar verwachting in 2025 in gebruik genomen worden. Middels deze reserve worden de door het rijk en de Nationale Politie toegekende middelen ingezet als dekking voor de te verwachten project- en frictiekosten in de jaren 2022 t/m 2025.

Reserve OMS-fonds

De OMS-opbrengsten zijn als algemeen dekkingsmiddel in de begroting van de VRU verwerkt. De reserve OMS-fonds is ingesteld om te voorkomen dat het wegvallen van de opbrengsten als gevolg van het in gebruik nemen van een landelijke voorziening voor de ontvangst van meldingen van brandmeldinstallaties in deze beleidsperiode doorwerkt als verhoging op de gemeentelijke bijdrage. Het OMS-fonds vormt tevens de buffer om de onzekerheid over de termijn en het tempo van het wegvallen van de OMS-opbrengsten op te vangen zonder dat de weerstandscapaciteit wordt aangetast.

Ontwikkel- en egalisatiereserve

De ontwikkel- en egalisatiereserve heeft tot doel om incidentele verhogingen of teruggaven van de gemeentelijke bijdragen te vermijden (egalisatiefunctie). Dit leidt tot financiële stabiliteit in de begroting van de VRU en de bijdrage van de gemeenten. De middelen uit de reserve zijn bestemd voor:

- Het mogelijk maken van incidentele/projectmatige (beleids-)activiteiten om de beleidsdoelstellingen uit het beleidsplan of structurele efficiencyvoordelen te realiseren.
- Het dekken van incidentele kosten die voortvloeien uit exogene factoren.

De omvang van de reserve is maximaal € 1,8 miljoen en de looptijd van de reserve is tot en met 2023 (einde beleidsperiode, behorende bij het beleidsplan 2020-2023). Bij het instellen van de reserve zijn nadere spelregels vastgesteld over de besteding en verantwoording van de middelen.

Inzet middelen ontwikkel- en egalisatiereserve 2021

Tabel 33 toont het saldo en de begrote mutaties ten laste van de ontwikkel- en egalisatiereserve. Een deel van de onttrekkingen is gereserveerd voor doorlopende projectactiviteiten in het kader van harmonisering arbeidsvoorwaarden (€381K). De overige onttrekkingen (€ 288K) hebben betrekking op een aantal activiteiten uit 2020 die doorlopen in 2021.

Tabel 33 Mutaties ontwikkel- en egalisatiereserve 2021

Bedragen x € 1.000	
Ontwikkel- en egalisatiereserve	**2021**
Stand per 31-12-2020	839
Toevoeging rekeneningresultaat 2020	25
Verwacht saldo ontwikkel- en egalisatiereserve per 1-1-2021	***864***
Onttrekkingen voor ontwikkelactiviteiten	
Programma harmonisering arbeidsvoorwaarden	-381
Onttrekkingen voor doorlopende activiteiten uit 2020	
Extra bijdrage saamhorigheid vrijwilligers	-83
Digitalisering dossiers risicobeheersing	-80
Restant inkoopcapaciteit	-26
Project verzekeringen	-59
RI&E waterongevallen	-40
Subtotaal onttrekkingen voor doorlopende activiteiten 2020	*-288*
Totaal onttrekkingen	***-669***
Resterend saldo na bovenstaande onttrekkingen	**195**

Het resterend saldo wordt deels gereserveerd voor een inhaalslag op het gebied van vakbekwaamheid (opleiden en oefenen). Gelet op het voorlopig voortduren van de beperkende coronamaatregelen, wordt in de loop van 2021 een plan opgesteld om de achterstand in te halen voor de onderdelen waarvoor dit noodzakelijk is.

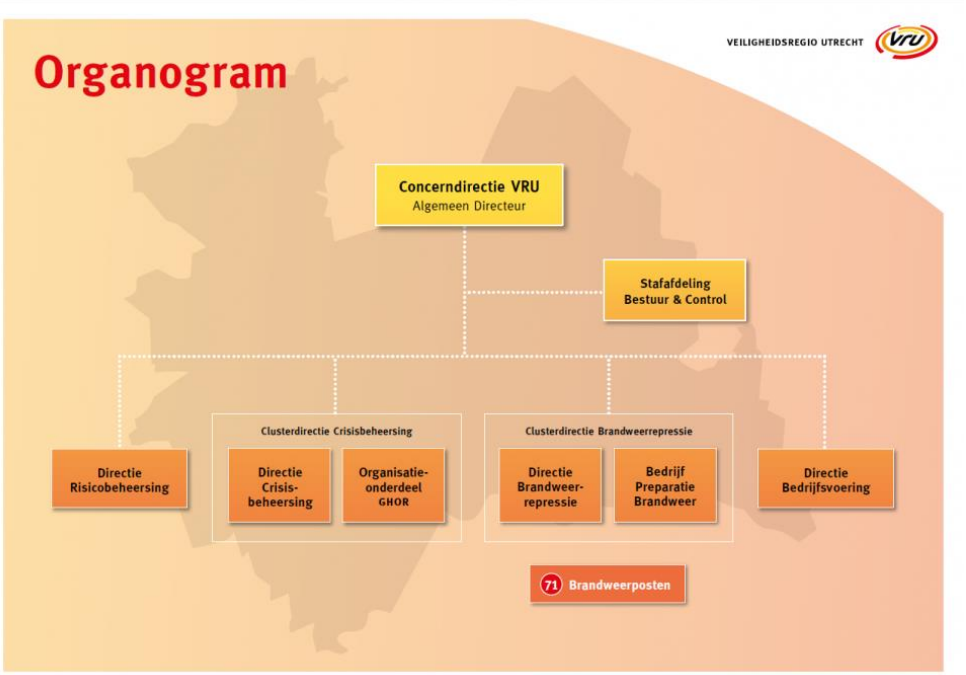
4.4 Bedrijfsvoering

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste ontwikkelingen in onze bedrijfsvoering uitgewerkt. Dit wordt per thema weergegeven.

4.4.1 Inleiding

De hoofdstructuur van onze organisatie ziet er als volgt uit:

Figuur 4 organogram Veiligheidsregio Utrecht

4.4.2 Personeel

Per 1-1-2021 zijn 1.647 vrijwilligers in dienst van de VRU. De formatie voor de beroepsbrandweer en overig personeel bestaat per 1-1-2021 uit in totaal 696 fte. De bezetting bedraagt 652 fte.

Wij hebben aandacht voor de diversiteit van ons personeelsbestand waarbij wij bij de werving van nieuw personeel streven naar inclusiviteit en talent. De VRU werft mensen met de beste capaciteiten en laat zich niet leiden door culturele achtergrond, fysieke of mentale beperking, genderidentiteit, geloofsovertuiging, geaardheid of leeftijd.
De veiligheidsregio is op basis van wettelijke regelgeving (BBV) verplicht om de volgende beleidsindicatoren in de begroting en jaarrekening op te nemen.

Tabel 34 Beleidsindicatoren BBV

Nr.	Productie-indicator	Eenheid	Rekening 2020	Actualisatie 2021	Begroting 2022
1	Formatie	Fte per 1000 inwoners	0,51	0,52	0,51
2	Bezetting	Fte per 1000 inwoners	0,48	0,48	0,48
3	Apparaatskosten*)	Kosten per inwoner	€ 66,0	€ 76,5	€ 74,7
4	Externe inhuur**	Kosten als % van totale loonsom	9%	7%	3%
5	Externe inhuur**)	Totale kosten inhuur externen	€ 3,8 mln	€ 3,5 mln	€ 1,5 mln
6	Overhead***)	% van de totale lasten	23%	22%	21%

Op basis van CBS-prognose is uitgegaan van 1.342.158 inwoners voor de provincie Utrecht, op peildatum 1-1-2020

* Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de ambtelijke organisatie. Dit zijn in feite de totale lasten van de VRU minus de jaarlijkse bijdrage aan het IFV.
** Het betreft voornamelijk inhuur van instructeurs voor opleiden, trainen en oefenen.
*** Voor de berekening van de overhead verwijzen we naar paragraaf 3.6.2.

Wet banenafspraak

Het realiseren van duurzame werkgelegenheid voor de doelgroep uit de banenafspraak is voor de VRU een maatschappelijke opdracht. De VRU heeft inmiddels gezorgd voor nieuwe werkgelegenheid in de vorm van 14,4 garantiebanen. Doordat ook binnen deze groep sprake is geweest van verloop (-2,4 fte) zijn per 1-1-2021 12 garantiebanen ingevuld.
Daarnaast wordt de doelgroep actief benaderd om werkervaringsplaatsen en stageplaatsen bij de VRU in te vullen. De VRU spant zich volop in om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een plek te geven binnen onze organisatie. De VRU zich ten doel gesteld om 15 garantiebanen te realiseren in de periode 2021-2022 waarbij wij voor de gehele beleidsperiode 2020-2023 streven naar een invulling van 20 garantiebanen. Onze ambitie is om een groot deel (80%) van deze banen te realiseren binnen de bestaande formatieve kaders zodat een aanvullende bijdrage vanuit de gemeenten zo veel mogelijk kan worden beperkt. Om de doelstellingen te realiseren is een coördinator aangesteld.

4.4.3 Interne beheersing

Interne beheersing is een proces, gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid omtrent het bereiken van doelstellingen in de volgende categorieën:

- bereiken van strategische doelstellingen;
- effectiviteit en efficiëntie van bedrijfsprocessen;
- betrouwbaarheid van de financiële informatieverzorging;
- naleving wet– en regelgeving.

Jaarlijks worden interne controles uitgevoerd op basis van het risicogericht intern controleplan. Dit plan wordt periodiek herijkt. In het interne controleplan zijn ‘key controls’ gedefinieerd om ervoor te zorgen dat we onze interne controlecapaciteit zo effectief en efficiënt mogelijk uitvoeren. Op basis hiervan vinden door het jaar heen diverse interne controles plaats om de werking van processen te beoordelen, de betrouwbaarheid van de financiële informatie te waarborgen en fraude/misbruik te signaleren. Hierover wordt vanuit de ambtelijke organisatie periodiek gerapporteerd aan de bestuurlijk portefeuillehouder. Daarnaast voert de externe accountant op gezette momenten ook controles uit.

4.4.4 Duurzaamheid

In ons beleidsplan 2020-2023 hebben wij het volgende beleidsbeginsel opgenomen:

“Wij streven naar een duurzame bedrijfsvoering waarbij wij met onze activiteiten bijdragen aan een gezonde en veilige samenleving.”

In ons inkoopbeleid is duurzaamheid al een criterium. Om verder uitvoering te geven aan deze ambitie hanteert de VRU een adaptieve benadering. We volgen drie sporen: we denken na over Energie, Mobiliteit en Anders Organiseren, om daarmee een bijdrage te leveren aan de circulaire economie.

Concreet worden in de komende jaren de volgende activiteiten voorzien:

- Een communicatiecampagne om duurzaam gedrag te bevorderen;
- In accountgesprekken structureel aandacht vragen voor verduurzaming van de brandweerposten;
- Een aanbesteding voor nieuwe multifunctionals, waardoor het technisch mogelijk wordt om het papier- en tonerverbruik te meten op persoons- team en afdelingsniveau;

- Vermindering papiergebruik, door nog meer digitalisering. Dit doen we door steeds minder stukken op papier te verstrekken en meer gebruik te maken van websites, applicaties of e-mail;
- Vermindering van reisbewegingen door vaker telefonisch of via beeldverbinding te vergaderen, spaarzaam extern te vergaderen en te carpoolen;
- Verduurzaming van ondersteunende dienstvoertuigen door bij vervanging over te gaan op elektrische voertuigen.

4.4.5 Privacy

In 2021 en 2022 wordt verder gewerkt aan de implementatie en het beheer van de privacyaspecten binnen de VRU met de volgende aandachtspunten:

1. Het borgen van de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming;
2. Het bieden van advies, ondersteuning en het beheer van privacy producten;
3. Het verhogen van de bewustwording in de organisatie via managementteams, de centrale ondernemingsraad en privacy aanspreekpunten.

4.4.6 Vennootschapsbelasting

Een drietal activiteiten van de VRU zijn belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. De positieve fiscale resultaten die de VRU hiermee behaalt, zijn zodanig klein van omvang dat de belastinglast beperkt blijft tot ca. € 4K op jaarbasis.

4.5 Verbonden partijen

Hieronder is een overzicht opgenomen van derde rechtspersonen waarin wij een bestuurlijk en/of financieel belang hebben.

Tabel 35 Verbonden partijen

Naam	Doel	Belang	Eigen en vreemd vermogen voor bestemming 2020	Jaarresultaat 2020
Instituut Fysieke Veiligheid te Arnhem	Het IFV is de landelijke ondersteuningsorganisatie voor de veiligheidsregio's (versterken van de brandweerzorg en de aanpak op het terrein van de rampenbestrijding en crisisbeheersing). Via de Wet veiligheidsregio's zijn verschillende wettelijke taken overgeheveld naar het IFV. Het IFV is een bij wet opgericht zelfstandig bestuursorgaan (ZBO).	De stichting wordt gefinancierd door de Veiligheidsregio's. Het aandeel van de VRU in de exploitatie bedraagt 7%. De 25 voorzitters van de veiligheidsregio's, verenigd in het Veiligheidsberaad, vormen het algemeen bestuur van het IFV. De bijdrage van de VRU aan het IFV bedroeg € 615K over 2020.	Niet bekend	Niet bekend
Stichting Gemeenschappelijke Meldkamer Utrecht (GMU) te Utrecht		De GMU is geliquideerd per 31-12-2020 en derhalve geen verbonden partij meer.		

5 Financiële begroting – baten en lasten 2021 en 2022

De in het programmaplan opgenomen programmaonderdelen vormen tezamen het begrotingsprogramma Veiligheidsregio Utrecht.

5.1 Baten en lasten

Tabel 36 Baten en lasten

Bedragen x € 1.000 Rubr.		Rekening 2020	Begroting 2021	Actualisatie 2021	Begroting 2022
	LASTEN				
A	Personeelskosten reguliere werkzaamheden	66.528	70.934	71.459	70.747
B	Ondersteunende personeelskosten	5.890	6.753	7.071	6.914
C	Personeelskosten additionele werkzaamheden	1.888	872	1.990	283
D	Gebouwkosten	3.098	3.302	3.349	3.374
E	Kosten operationele middelen	10.239	11.820	11.964	11.978
F	Kantoorkosten	3.996	4.278	4.223	4.251
G	Kosten financiële rekeningen	-348	1.412	1.419	1.439
H	Overige kosten	2.375	2.082	2.008	2.260
I	Vennootschapsbelasting	4	8	8	8
	Nog in te vullen taakstelling*		-283	-102	-283
	Totaal Lasten	***93.669***	***101.179***	***103.389***	***100.971***
	BATEN				
K	Gemeentelijke bijdragen en vergoedingen	85.357	88.402	88.354	89.604
L	Rijksbijdrage	10.642	9.295	10.003	9.501
M	Openbaar Meldsysteem	1.096	1.079	1.079	-
N	Overige baten	1.227	1.346	1.369	1.026
	Totaal Baten	***98.322***	***100.123***	***100.806***	***100.130***
	Saldo van baten en lasten	***4.653***	***-1.056***	***-2.583***	***-841***
O	Storting reserves	5.274	1.513	1.222	1.087
P	Onttrekking reserves	2.751	2.570	3.805	1.927
	Resultaat	**2.129**	**-**	**-**	**-**

De volgende mutaties zijn verwerkt:

- Mutaties met effect op de gemeentelijke bijdragen:
  -Toepassing financieel kader (zie paragraaf 2.1)
  -Ontwikkelingen op bestaand beleid (zie paragraaf 2.2)
- Mutaties zonder effect op de gemeentelijke bijdragen:
  -Mutaties in de reserves
  -Overige saldo-neutrale mutaties binnen en tussen de rubrieken

5.2 Overzicht van baten en lasten

Vanwege de wijzigingen in het BBV (artikel 17) dient vanaf 2018 in de financiële begroting een overzicht van baten en lasten opgenomen te worden waarbij de kosten van overhead apart inzichtelijk worden gemaakt.

Tabel 37 Overzicht baten en lasten per programma

Bedragen x € 1000	Rekening 2020			Actualisatie 2021			Begroting 2022		
Overzicht van baten en lasten	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**	**lasten**	**baten**	**saldo**
Veiligheidsregio Utrecht	70.369	97.826	27.457	79.238	100.806	21.568	79.008	100.157	21.148
Overhead	23.301	497	-22.804	24.151	-	-24.151	21.963	-26	-21.989
Saldo van baten en lasten	***93.669***	***98.322***	***4.653***	***103.389***	***100.806***	***-2.584***	***100.971***	***100.130***	***-841***
Mutaties in reserves	**dotatie**	**onttrekking**	**saldo**	**dotatie**	**onttrekking**	**saldo**	**dotatie**	**onttrekking**	**saldo**
Veiligheidsregio Utrecht	4.812	1.929	-2.884	1.222	2.279	1.057	1.087	1.927	841
Overhead	462	822	360	-	1.527	1.527	-	-	-
Saldo mutaties in reserves	***5.274***	***2.751***	***-2.524***	***1.222***	***3.805***	***2.583***	***1.087***	***1.927***	***841***
Totaal	**98.944**	**101.073**	**2.129**	**104.611**	**104.611**	**-**	**102.058**	**102.058**	**-**

5.3 Incidentele baten en lasten

Tabel 38 Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000	Financieel effect GBTP		
Incidentele baten en lasten	**Begroting 2021**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**
Invoering omgevingswet*	-	100	-
Wet normalisering rechtspositie ambtenaren*	381	381	-
Subtotaal incidentale baten en lasten via bijdrage GBTP	***381***	***481***	***-***
Lasten FLO- overgangsrecht	1.677	1.677	-
Meldkamer**	704	704	704
Hervorming OMS-stelsel***			1.052
Totaal incidentele baten en lasten	**2.762**	**2.862**	**1.756**

* Doorgeschoven activiteiten uit 2020

**Ten laste van incidentele bijdragen derden

*** Ten laste van resultaatbestemming 2020

6 Financiële begroting – Meerjarenraming 2022-2025

6.1 Meerjarenraming 2022-2025

Tabel 39 Meerjarenraming 2022-2025

Bedragen x € 1.000 Rubr.		Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
	LASTEN				
A	Personeelskosten reguliere werkzaamheden	70.747	70.764	70.737	70.480
B	Ondersteunende personeelskosten	6.914	6.978	6.991	6.974
C	Personeelskosten additionele werkzaamheden	283	283	283	283
D	Gebouwkosten	3.374	3.351	3.348	3.345
E	Kosten operationele middelen	11.978	11.978	11.973	11.944
F	Kantoorkosten	4.251	4.251	4.251	4.251
G	Kosten financiële rekeningen	1.439	1.439	1.439	1.439
H	Overige kosten	2.260	2.193	2.207	2.173
I	Vennootschapsbelasting	8	8	8	8
	Nog in te vullen taakstelling*	-283	-283	-283	-283
	Totaal Lasten	***100.971***	***100.963***	***100.955***	***100.614***
	BATEN				
K	Gemeentelijke bijdragen en vergoedingen	89.604	89.600	90.648	90.637
L	Rijksbijdrage	9.501	9.501	9.501	9.501
M	Openbaar Meldsysteem	-	-	-	-
N	Overige baten	1.026	130	130	131
	Totaal Baten	***100.130***	***99.231***	***100.279***	***100.269***
	Saldo van baten en lasten	***-841***	***-1.732***	***-676***	***-346***
O	Storting reserves	1.087	383	383	383
P	Onttrekking reserves	1.927	2.114	1.058	729
	Resultaat	**-**	**-**	**-**	**-**

*Betreft restant van de specifieke bezuinigingstaakstelling voor (brandweer)repressie in het gebied van de gemeente Utrecht.

6.2 Stand en meerjarig verloop reserves

Tabel 40 Meerjarig verloop reserves

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2020	Resultaat-bestemming 2020	Toevoeging 2021	Onttrekking 2021	Boekwaarde 31-12-2021	Toevoeging 2022	Onttrekking 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging 2023	Onttrekking 2023	Boekwaarde 31-12-2023	Toevoeging 2024	Onttrekking 2024	Boekwaarde 31-12-2024	Toevoeging 2025	Onttrekking 2025	Boekwaarde 31-12-2025
Bedrijfsvoeringsreserve VRU	1.409		-	-	1.409	-	-	1.409	-	-	1.409	-	-	1.409	-	-	1.409
Algemene reserves	***1.409***		***-***	***-***	***1.409***	***-***	***-***	***1.409***	***-***	***-***	***1.409***	***-***	***-***	***1.409***	***-***	***-***	***1.409***
Repressieve efficiency Utrecht	181		-	181	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tweede loopbaanontwikkeling	479		378	258	599	383	452	530	383	630	283	383	617	48	383	617	-186
Omgevingswet	142		-	142	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FLO- overgangsrecht	1.677			1.677	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Egalisatiereserve kapitaallasten	10.377		140	878	9.639	-	-	9.639	-	-	9.639	-	-	9.639	-	-	9.639
Meldkamer Midden-Nederland	500		704	-	1.204	704	423	1.485	-	432	1.053	-	441	612	-	112	500
Reserve OMS-fonds	-	2.104	-	-	2.104	-	1.052	1.052	-	1.052	-	-	-	-	-	-	-
Ontwikkel- en egalisatiereserve	839	25	-	669	195	-	-	195	-	-	195	-	-	195	-	-	195
Bestemmingsreserves	***14.194***	***2.129***	***1.222***	***3.804***	***13.741***	***1.087***	***1.927***	***12.901***	***383***	***2.114***	***11.170***	***383***	***1.058***	***10.494***	***383***	***729***	***10.148***
Totaal reserves	**15.603**	**2.129**	**1.222**	**3.804**	**15.150**	**1.087**	**1.927**	**14.310**	**383**	**2.114**	**12.579**	**383**	**1.058**	**11.904**	**383**	**729**	**11.557**

6.3 Gemeentelijke bijdrage 2022-2025

In tabel 41 is een meerjarenraming opgenomen voor de bijdrage voor het gemeentelijke basistakenpakket 2022 t/m 2025. De meerjarenraming bevat geen mutaties die een effect hebben op de gemeentelijke bijdrage.

Tabel 41 Meerjarenraming gemeentelijke bijdrage 2022-2025

Bedragen x € 1.000

Gemeente	GBTP 2022	IGPP 2022	Bijdrage 2022	GBTP 2023	IGPP 2023	Bijdrage 2023	GBTP 2024	IGPP 2024	Bijdrage 2024	GBTP* 2025	IGPP 2025	Bijdrage 2025
Renswoude	358	-	358	358	-	358	362	-	362	362	-	362
Eemnes	554	39	594	554	39	594	561	39	600	561	39	600
Oudewater	596	19	615	596	19	615	602	19	621	602	19	621
Woudenberg	697	19	716	697	19	716	705	19	724	705	19	724
Montfoort	816	-	816	816	-	816	826	-	826	826	-	826
Lopik	872	-	872	872	-	872	882	-	882	882	-	882
Bunnik	947	-	947	947	-	947	958	-	958	958	-	958
Bunschoten	1.126	19	1.146	1.126	19	1.146	1.140	19	1.159	1.140	19	1.159
Rhenen	1.155	-	1.155	1.155	-	1.155	1.169	-	1.169	1.169	-	1.169
Wijk bij Duurstede	1.393	91	1.484	1.393	90	1.483	1.409	89	1.497	1.409	87	1.496
Baarn	1.557	36	1.594	1.557	36	1.594	1.576	36	1.612	1.576	36	1.612
Leusden	1.634	-	1.634	1.634	-	1.634	1.654	-	1.654	1.654	-	1.654
IJsselstein	1.723	16	1.739	1.723	16	1.739	1.744	15	1.759	1.744	15	1.759
De Bilt	2.641	-	2.641	2.641	-	2.641	2.672	-	2.672	2.672	-	2.672
De Ronde Venen	2.632	-	2.632	2.632	-	2.632	2.663	-	2.663	2.663	-	2.663
Soest	2.685	77	2.761	2.685	77	2.761	2.716	77	2.793	2.716	77	2.793
Houten	2.329	65	2.394	2.329	64	2.393	2.361	63	2.424	2.361	62	2.424
Utrechtse Heuvelrug	3.091	104	3.195	3.091	103	3.194	3.127	102	3.228	3.127	100	3.227
Woerden	3.010	129	3.139	3.010	129	3.139	3.046	129	3.175	3.046	129	3.175
Vijfheerenlanden	3.471	163	3.634	3.471	163	3.634	3.509	163	3.673	3.509	163	3.673
Stichtse Vecht	3.920	-	3.920	3.920	-	3.920	3.966	-	3.966	3.966	-	3.966
Nieuwegein	3.765	12	3.777	3.765	12	3.777	3.812	12	3.824	3.812	12	3.824
Veenendaal	3.183	70	3.252	3.183	70	3.252	3.231	70	3.301	3.231	62	3.293
Zeist	4.100	909	5.009	4.100	909	5.009	4.148	909	5.058	4.148	909	5.058
Amersfoort	9.870	455	10.326	9.870	455	10.326	9.989	455	10.444	9.989	455	10.444
Utrecht	27.458	1.261	28.719	27.458	1.261	28.719	27.808	1.261	29.069	27.808	1.261	29.069
Nog toe te rekenen	-	534	534	-	534	534	-	534	534	-	534	534
Totaal	**85.584**	**4.020**	**89.604**	**85.584**	**4.016**	**89.600**	**86.636**	**4.012**	**90.648**	**86.636**	**4.001**	**90.637**

De structurele bijdrage voor het basistakenpakket (GBTP) stijgt met € 1,05 miljoen in 2024 ten opzichte van 2022 en 2023 als gevolg van de hervorming van het OMS-stelsel (zie paragraaf 2.2.1).
*De berekening van de individuele bijdrage per gemeente voor het basistakenpakket (GBTP) wijkt in geringe mate af van de kadernota 2022 (tabel 22). De berekening van de compensatie van de nadeelgemeenten in de kadernota 2022 was niet over het juiste basisbedrag toegepast.
De vergoeding voor het IGPP kan in het meerjarig perspectief nog wijzigen. Met de gemeente Utrecht vindt nog overleg plaats over de verwerking van een aantal afspraken uit de taakuitvoeringsovereenkomst (TUO).

7 Financiële begroting – uiteenzetting financiële positie

De financiële gevolgen van het bestaand beleid zoals dat in de beleidsprogrammaonderdelen is opgenomen, leidt tot het overzicht van baten en lasten in hoofdstuk 5.

7.1 Geprognosticeerde balans

Tabel 42: Geprognosticeerde balans

Bedragen x € 1.000 **Geprognosticeerde balans**	**Rekening 2020**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa:	48.558	59.748	71.063	72.221
Financiële vaste activa:	201	191	181	171
VLOTTENDE ACTIVA				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd ≤ 1 jaar:	13.995	15.069	19.795	22.787
Liquide middelen:	506	500	500	500
Overlopende activa:	1.650	2.000	2.000	2.000
Totaal activa	**64.910**	**77.508**	**93.539**	**97.679**

Bedragen x € 1.000 **Geprognosticeerde balans**	**Rekening 2020**	**Actualisatie 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen				
Algemene reserve:	1.409	1.409	1.409	1.409
Bestemmingsreserves:	14.194	14.271	13.425	11.689
Gerealiseerde resultaat:	2.129	-	-	-
	17.732	***15.680***	***14.835***	***13.098***
Voorzieningen	17	-	-	-
Langlopende schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar:	30.900	48.777	65.654	71.531
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd ≤ 1 jaar:	2.303	4.250	4.250	4.250
Overlopende passiva:	13.959	8.800	8.800	8.800
Totaal passiva	**64.910**	**77.507**	**93.538**	**97.679**

Toelichting:
De ramingen van de materiële vaste activa en de langlopende schulden zijn ontleend aan de meerjareninvesteringsplanning en de daaruit voortvloeiende financieringsbehoefte. De VRU heeft alleen investeringen met economisch nut, geen investeringen met maatschappelijk nut. Zie bijlage 8 voor een overzicht van de investeringskredieten voor 2021 en 2022.

Het verloop van het eigen vermogen is ontleend aan de staat van reserves (zie paragraaf 6.2). De kortlopende activa en passiva worden constant verondersteld.

7.2 EMU-saldo

In de begroting moet volgens artikel 20 lid 1c van het BBV ook het EMU-saldo over het vorig begrotingsjaar en de berekening van het geraamde bedrag over het begrotingsjaar alsmede het jaar volgend op het begrotingsjaar worden opgenomen. Het EMU-saldo is van belang voor de berekening van het totale begrotingstekort of –overschot van de Nederlandse overheid.

Het EMU-saldo wordt als volgt berekend: de som van de mutaties van de vaste en vlottende financiële activa minus de som van de mutaties van de vaste en vlottende schuld (Wijzigingsbesluit BBV d.d. 5 maart 2016).

De geraamde EMU-saldi voor 2021, 2022 en 2023 zijn als volgt:

Tabel 43: EMU-saldo

Bedragen x € 1.000	**2021**	**2022**	**2023**
EMU-saldo	-14.676	-16.887	-5.887

Het negatieve EMU-saldo wordt met name veroorzaakt door de financiering van de investeringen in 2021, 2022 en 2023 (toename vaste schulden).

Bijlage 1: Overzicht bijstelling bijdrage gemeentelijk basistakenpakket (GBTP)

Tabel 44: Bijstelling bijdrage GBTP ten opzichte van resp. begroting en kadernota 2022

Bedragen x € 1.000	**Bijdrage gemeentelijk basistakenpakket**			
Gemeente	**Begroting 2021**	**Actualisatie 2021**	**Kadernota 2022**	**Begroting 2022**
Renswoude	345	353	358	358
Eemnes	546	547	555	554
Oudewater	591	588	596	596
Woudenberg	688	688	697	697
Montfoort	813	806	817	816
Lopik	861	862	873	872
Bunnik	942	935	947	947
Bunschoten	1.104	1.110	1.127	1.126
Rhenen	1.141	1.140	1.156	1.155
Wijk bij Duurstede	1.382	1.375	1.393	1.393
Baarn	1.554	1.536	1.558	1.557
Leusden	1.612	1.611	1.635	1.634
IJsselstein	1.700	1.698	1.723	1.723
De Bilt	2.655	2.607	2.642	2.641
De Ronde Venen	2.601	2.597	2.633	2.632
Soest	2.691	2.648	2.686	2.685
Houten	2.295	2.293	2.330	2.329
Utrechtse Heuvelrug	3.135	3.051	3.092	3.091
Woerden	2.994	2.969	3.011	3.010
Vijfheerenlanden	3.312	3.427	3.472	3.471
Stichtse Vecht	3.910	3.870	3.922	3.920
Nieuwegein	3.715	3.711	3.766	3.765
Veenendaal	3.131	3.128	3.184	3.183
Zeist	4.051	4.044	4.102	4.100
Amersfoort	9.860	9.733	9.874	9.870
Utrecht	26.805	27.053	27.468	27.458
Totaal	**84.437**	**84.380**	**85.616**	**85.584**

Tabel 45 geeft inzicht in de bijstelling van de geactualiseerde bijdrage 2021 voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) ten opzichte van de begroting 2021.

Tabel 45: Bijstelling geactualiseerde bijdrage GBTP 2021 ten opzichte van de vastgestelde begroting 2021

Bedragen x € 1.000			
Mutatie bijdrage GBTP	**Structureel**	**Incidenteel**	**Totaal**
Bijdrage GBTP vastgestelde begroting 2021	**84.437**	**-**	**84.437**
Mutaties financieel kader 2021			
Mutaties financieel kader loon- en prijsaanpassing	213	-	**213**
Mutaties financieel kader lasten FLO-overgangsrecht	pm	-	**pm**
Mutaties financieel kader mutatie rijksbijdrage	-208	-	**-208**
Subtotaal mutaties actualisatie 2021 financieel kader	5	-	***5***
Mutaties bijstellingen bestaand beleid 2021			
Landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen	-50	-	**-50**
Licentiekosten LCMS GZ	-12	-	**-12**
Tijdelijk behoud redvoertuig Vianen	-	-	**-**
Subtotaal mutaties actualisatie 2021 beleidsbijstellingen	-62	-	***-62***
Bijdrage GBTP geactualiseerde begroting 2021	**84.380**	**-**	**84.380**

De geactualiseerde begroting 2021 is gebaseerd op de begroting 2021 die op 6 juli 2020 is vastgesteld. Naast de reguliere bijstelling van de loon- en prijsaanpassing (die overeenkomt met de loon- en prijsontwikkeling van het gemeentefonds) wordt een aantal voordelen doorberekend in de gemeentelijke bijdrage. Per saldo daalt de bijdrage voor het gemeentelijke basistakenpakket daardoor met € 57K ten opzichte van de begroting 2021

Tabel 46 geeft inzicht in de bijstelling van de begroting 2022 voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) ten opzichte van de kadernota 2022.

Tabel 46: Bijstelling bijdrage GBTP 2022 ten opzichte van de vastgestelde begroting 2021

Bedragen x € 1.000			
Mutatie bijdrage GBTP	**Structureel**	**Incidenteel**	**Totaal**
Bijdrage GBTP kadernota 2022	**85.616**		**85.616**
Mutaties financieel kader 2022			
Mutaties financieel kader lasten FLO-overgangsrecht	pm	-	**pm**
Subtotaal mutaties begroting 2022 financieel kader	pm	-	**pm**
Mutaties bijstellingen bestaand beleid 2022			
Heroriëntatie AB-werkplaatsen	-32		**-32**
Subtotaal mutaties begroting 2022 beleidsbijstellingen	-32	-	***-32***
Bijdrage GBTP begroting 2022	**85.584**	**-**	**85.584**

De mutaties zijn niet gewijzigd ten opzichte van de kadernota 2022, met uitzondering van de mutatie ten aanzien van de ademluchtbescherming (AB)-werkplaatsen. Voor dit onderwerp stijgt de bijdrage met 32K minder dan in de kadernota 2022 was voorzien.

Bijlage 2: Meerjarenraming bijdrage GBTP 2022-2025

Tabel 47: Bijdrage gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) 2022-2025 per gemeente

Bedragen x € 1.000

Gemeente	Bijdrage GBTP Begroting 2022	Mutaties bijstellingen beleid structureel	Mutaties bijstellingen beleid incidenteel	Bijdrage GBTP Begroting 2023	Mutaties bijstellingen beleid structureel	Mutaties bijstellingen beleid incidenteel	Bijdrage GBTP Begroting 2024	Bijdrage GBTP Begroting 2025
Renswoude	358	4	-4	358	4	-	362	362
Eemnes	554	6	-6	554	6	-	561	561
Oudewater	596	7	-7	596	7	-	602	602
Woudenberg	697	8	-8	697	8	-	705	705
Montfoort	816	9	-9	816	9	-	826	826
Lopik	872	10	-10	872	10	-	882	882
Bunnik	947	11	-11	947	11	-	958	958
Bunschoten	1.126	13	-13	1.126	13	-	1.140	1.140
Rhenen	1.155	14	-14	1.155	14	-	1.169	1.169
Wijk bij Duurstede	1.393	16	-16	1.393	16	-	1.409	1.409
Baarn	1.557	18	-18	1.557	18	-	1.576	1.576
Leusden	1.634	20	-20	1.634	20	-	1.654	1.654
IJsselstein	1.723	21	-21	1.723	21	-	1.744	1.744
De Bilt	2.641	31	-31	2.641	31	-	2.672	2.672
De Ronde Venen	2.632	31	-31	2.632	31	-	2.663	2.663
Soest	2.685	32	-32	2.685	32	-	2.716	2.716
Houten	2.329	32	-32	2.329	32	-	2.361	2.361
Utrechtse Heuvelrug	3.091	36	-36	3.091	36	-	3.127	3.127
Woerden	3.010	36	-36	3.010	36	-	3.046	3.046
Vijfheerenlanden	3.471	39	-39	3.471	39	-	3.509	3.509
Stichtse Vecht	3.920	46	-46	3.920	46	-	3.966	3.966
Nieuwegein	3.765	47	-47	3.765	47	-	3.812	3.812
Veenendaal	3.183	48	-48	3.183	48	-	3.231	3.231
Zeist	4.100	48	-48	4.100	48	-	4.148	4.148
Amersfoort	9.870	118	-118	9.870	118	-	9.989	9.989
Utrecht	27.458	351	-351	27.458	351	-	27.808	27.808
Totaal	**85.584**	**1.052**	**-1.052**	**85.584**	**1.052**	**-**	**86.636**	**86.636**

Bijlage 3: Baten en lasten per taakveld

In het BBV is voorgeschreven dat voor de uitvoeringsinformatie in de begroting gebruik wordt gemaakt van de bij ministeriële regeling vastgestelde taakvelden. De uitvoeringsinformatie bestaat uit de een totaaloverzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld en het verdelingsprincipe op basis waarvan de taakvelden over de programma's zijn verdeeld. Dit overzicht wordt als bijlage bij de begroting gevoegd. De voorgeschreven taakvelden hebben geen invloed op de indeling van de begroting.

Het overzicht van de baten en lasten per taakveld voor 2021 en 2022 is als volgt:

Tabel 48: Taakvelden BBV

Bedragen x € 1000	**Rekening 2020**		**Actualisatie 2021**		**Begroting 2022**	
Taakvelden volgens BBV	**lasten**	**baten**	**lasten**	**baten**	**lasten**	**baten**
0.1 Bestuur	557		206	-	208	-
0.4 Overhead	23.301	-497	24.151	-	21.963	-26
0.5 Treasury	-356		1.411	-	1.431	-
0.8 Overige baten en lasten	569	-	749	-353	1.333	-147
0.9 Vennootschapsbelasting	3		8	-	8	-
0.1 Mutaties in reserves	5.274	-2.751	1.222	-3.805	1.087	-1.927
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	67.246	-97.805	73.979	-99.924	73.106	-99.429
8.3 Wonen en bouwen	2.349	-20	2.885	-529	2.923	-529
Totaal	**98.944**	**-101.073**	**104.611**	**-104.611**	**102.058**	**-102.058**

De kosten van het taakveld 0.1 bestuur betreffen accountantskosten en bestuursondersteuning. Voor de berekening van de lasten van het taakveld 0.4 overhead wordt verwezen naar het programmaonderdeel Algemeen.
De baten en lasten van het taakveld 0.5 treasury worden toegelicht in de paragraaf Financiering, onderdeel renteschema. De doorbelaste rente aan de taakvelden 0.4 overhead en 1.1 crisisbeheersing en brandweer is hierbij als negatieve last opgenomen op taakveld 0.5 treasury.

Verdeling van de taakvelden over de programma's:
De lasten van het taakveld 1.1 crisisbeheersing en brandweer zijn opgenomen in de inhoudelijke programmaonderdelen Risicobeheersing, GHOR, Crisisbeheersing en Brandweer. De kosten van 8.3 Bouwen en Wonen komen volledig ten laste van het programmaonderdeel Risicobeheersing. Dit betreft met name preventiemedewerkers Vergunningverlening en Advies.

De gemeentelijke bijdragen voor het GBTP en het IGPP, de uitkering BDuR en de opbrengst van het Openbaar Meldsysteem zijn volledig als baten opgenomen op het taakveld 1.1 Crisisbeheersing en Brandweer.

Bijlage 4: Tarieventabel 2021 en 2022

Op grond van artikel 8 Financiële verordening moeten de prijzen van goederen en diensten van het openbaar lichaam in de begroting worden opgenomen. Deze bijlage bevat de tarieven zoals die gelden voor dienstverlening aan derden in 2021 en 2022. Uitgangspunt bij de berekening van de tarieven is kostendekkendheid. Jaarlijks worden de tarieven geïndexeerd volgens de reguliere loon-en prijsindexatie van de lasten om ervoor te zorgen dat de tarieven kostendekkend blijven.

Tabel 49: Tarieventabel 2021 en 2022

Tarieventabel Veiligheidsregio Utrecht					
Nr.	**Omschrijving**	**Eenheid**	**Tarief 2021***	**Tarief 2021a***	**Tarief 2022***
1.	**Inzet van personeel en materieel**	**Per**			
1.1	**Inzet operationeel personeel**				
1.1.1	Inzet operationeel personeel voor operationele werkzaamheden	Per uur, per persoon (gemiddeld uurtarief bezetting)	48,40	48,44	49,07
1.2	**Inzet van materieel**				
1.2.1	Tankautospuit	Per uur	200,07	201,07	203,89
1.2.2	Redvoertuig Autoladder/Hoogwerker	Per uur	304,66	306,18	310,47
1.2.3	Groot materieel	Per uur	102,98	103,49	104,94
1.2.4	Klein materieel	Per uur	34,97	35,14	35,64
2.	**Overige dienstverlening**				
2.1	**Ademlucht**				
2.1.1	Reinigen en testen Pantser	Per stuk	22,14	22,25	22,56
2.1.2	Reinigen en testen gelaatsstuk	Per stuk	16,59	16,67	16,90
2.1.3	Cilinder Hervullen	Per stuk	10,10	10,15	10,29
2.1.4	Keuren ademluchtcilinder	Per stuk	49,93	50,18	50,88
2.2	**Inzet niet operationeel personeel*** **				
2.2.1	Medewerker I	Per uur, per persoon	108,20	108,30	109,71
2.2.2	Medewerker II	Per uur, per persoon	102,11	102,21	103,54
2.2.3	Medewerker III	Per uur, per persoon	96,06	96,15	97,40
2.2.4	Medewerker IV	Per uur, per persoon	90,23	90,32	91,50
2.2.5	Medewerker V	Per uur, per persoon	84,41	84,49	85,59
2.2.6	Medewerker VI	Per uur, per persoon	76,01	76,08	77,07
2.2.7	Medewerker VII	Per uur, per persoon	67,22	67,29	68,16
2.2.8	Medewerker VIII	Per uur, per persoon	59,23	59,29	60,06
2.2.9	Medewerker IX	Per uur, per persoon	53,97	54,02	54,72
2.3	**Deelname VRU-opleiding**				
2.3.1	Deelname VRU-opleiding externe	Per deelnemer per cursus. Meerkosten worden in rekening gebracht**			
2.4	**Openbaar Meld Systeem**				
2.4.1	Concessievergoeding	per stuk	862,57	862,57	-
2.5	**Overig**				
2.5.1	Werkzaamheden uitgevoerd door derden	Gefactureerde kosten leverancier**			
2.5.2	Stallingskosten	per m2	223,91	226,15	228,41

* Tarieven zijn opgenomen zonder omzetbelasting (BTW).
** Werkelijke kosten plus opslag handelings fee (2%)
*** Bij inzet niet-operationeel personeel voor detachering geldt geen overheadtarief maar wel de handlings fee a 2%

Bijlage 5: Vergoedingentabel 2021 en 2022

De vergoedingen voor het IGPP zoals opgenomen in paragraaf zijn gebaseerd op onderstaande tarieven voor 2021 en 2022. Uitgangspunt bij de berekening van de tarieven is kostendekkendheid. Jaarlijks worden de tarieven geïndexeerd volgens de reguliere loon-en prijsindexatie van de lasten om ervoor te zorgen dat de tarieven kostendekkend blijven.

Tabel 50: Vergoedingentabel 2021 en 2022

Nr.	Vergoedingentabel VRU IGPP 2021-2022 Omschrijving		Tarief 2021	Tarief 2021-a	Tarief 2022
1.	**Personeel en materieel**	**Per**			
1.1	**Inzet operationeel personeel**				
1.1.1	Inzet operationeel personeel hulpverlening	persoon per jaar	65.504	65.578	66.433
1.2	**Inzet niet-operationeel personeel**				
1.2.1	Postcommandant	0,2 fte (270 uur)	18.901	18.920	19.166
1.2.2	Vrijwilligersvergoeding postcommandant:				
	Postcommandant A	persoon per jaar	4.293	4.298	4.353
	Postcommandant B	persoon per jaar	5.591	5.597	5.669
1.2.3	Tunneladviseur	0,2 fte (270 uur)	21.296	21.402	21.702
1.2.4	Medewerker Risicobeheersing*	persoon per jaar	werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten
1.3	**Inzet van materieel**				
1.3.1	Tankautospuit: exploitatielasten	stuk	10.645	10.698	10.848
1.3.1	Tankautospuit: kapitaallasten	stuk	werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten
1.3.2	Personeel Materieel voertuig: exploitatielasten	stuk	3.546	3.564	3.614
1.3.2	Personeel Materieel voertuig: kapitaallasten	stuk	werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten
1.3.3	Motorspuitaanhanger	stuk	2.277	2.289	2.321
1.3.4	Bergingsvoertuig	stuk	8.679	8.723	8.845
1.3.5	Haakarmvoertuig: exploitatielasten	stuk	8.679	8.723	8.845
1.3.5	Haakarmvoertuig: kapitaallasten	stuk	werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten
1.3.6	Voertuig bestrijding olievlekken	stuk	3.546	3.564	3.614
1.3.7	Aanhanger noodstroom	stuk	4.511	4.534	4.597
1.3.8	Scooter:exploitatielasten	stuk	1.065	1.071	1.086
1.3.8	Scooter:kapitaallasten	stuk	werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten
2.	**Gebouwen**				
2.1	**Beheerpakketten repressieve huisvesting**				
2.1.1	Vastgoedbeheer tactisch	kazerne	werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten
2.1.2	Vastgoedbeheer operationeel	kazerne	werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten
2.1.3	Energie en Water	kazerne	werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten
2.1.4	Schoonmaak compleet	kazerne	werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten
2.1.5	Gezondheid en Veiligheid	kazerne	werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten
2.2	**Eigenaarslasten kazernes in eigendom VRU**				
2.2.1	kapitaallasten: rente en afschrijving	kazerne	werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten
2.2.2	overige eigenaarslasten (gem. heffingen,verzekeringen)	kazerne	werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten
3.	**Overige plustaken**				
3.1	Werkzaamheden uitgevoerd door derden		Gefactureerde kosten leverancier +2% handelingsfee	Gefactureerde kosten leverancier +2% handelingsfee	Gefactureerde kosten leverancier +2% handelingsfee
3.2	Overige taken		werkelijke lasten	werkelijke lasten	werkelijke lasten

*Toelichting 1.2.4 medewerker Risicobeheersing:

Voor elke gemeente is in overleg met de gemeente een jaarplan opgesteld, met daarin vastgelegd de activiteiten die Risicobeheersing dat jaar gaat uitvoeren.
Met de gemeente wordt tijdens het jaar de voortgang van de uitvoering van het jaarplan gemonitord, zowel op productie als –daarmee samenhangend- de ingezette capaciteit.

Mocht daartoe aanleiding zijn, dan kan er –binnen de gemeentelijk beschikbare capaciteit- een herprioritering van de jaarplanactiviteiten plaatsvinden, wat leidt tot nieuwe jaarplanafspraken tussen de VRU en de gemeente.

Daar waar sprake is van een vraag van de gemeente die leidt tot extra benodigde capaciteit (bovenop de binnen de voor die gemeente beschikbare capaciteit), dan maakt de VRU de afweging;

-Of de werkzaamheden alsnog kunnen worden uitgevoerd zonder inhuur. Dit is in principe alleen mogelijk als er werkzaamheden bij andere gemeenten wegvallen en er dus restcapaciteit beschikbaar is.

-Of de VRU hiervoor moet gaan inhuren. In dit laatste geval wordt de aanvullende afspraak vastgelegd, gebaseerd op een offerte waarin de werkelijke kosten zijn opgenomen.

Bijlage 6: Compensatiebedragen

Jaarlijks wordt het te compenseren nadeel berekend in het financieringsmodel. In de berekening van de compensatiebedragen per gemeente zijn de volgende compensatiebedragen per gemeente opgenomen:

Tabel 51: Compensatiebedragen 2021 en 2022 per gemeente

Bedragen x €1.000 Gemeente	Compensatie 2021	Compensatie 2022
Renswoude	-20	-20
Eemnes	-24	-24
Oudewater	-27	-27
Woudenberg	-28	-28
Montfoort	-39	-39
Lopik	-40	-40
Bunnik	-18	-19
Bunschoten	-13	-13
Rhenen	-4	-4
Wijk bij Duurstede	-66	-66
Baarn	-34	-34
Leusden	17	17
IJsselstein	38	37
De Bilt	-92	-92
De Ronde Venen	-43	-43
Soest	-69	-69
Houten	334	334
Utrechtse Heuvelrug	-147	-147
Woerden	-26	-26
Vijfheerenlanden	-168	-168
Stichtse Vecht	-131	-131
Nieuwegein	124	126
Veenendaal	806	807
Zeist	-105	-105
Amersfoort	-75	-75
Utrecht	-151	-151
Totaal	**-**	**-**

Bijlage 7: Verdelingsgrondslag bijdrage gemeentelijk basistakenpakket

Tabel 52: Verdelingsgrondslag van de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP): bedragen gemeentefonds voor het subcluster Brandweer en Rampenbestrijding per gemeente

Bedragen x € 1.000	**Bedrag subcluster Brandweer en Rampenbestrijding**			
Gemeente	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Renswoude	338	350	378	388
Eemnes	536	563	594	609
Oudewater	585	611	637	653
Woudenberg	683	713	749	769
Montfoort	802	839	872	894
Lopik	852	889	934	957
Bunnik	958	1.003	1.042	1.068
Bunschoten	1.120	1.180	1.246	1.279
Rhenen	1.180	1.235	1.291	1.324
Wijk bij Duurstede	1.361	1.426	1.489	1.526
Baarn	1.565	1.649	1.707	1.751
Leusden	1.678	1.762	1.849	1.897
IJsselstein	1.812	1.908	1.975	2.025
De Bilt	2.646	2.785	2.860	2.933
De Ronde Venen	2.642	2.773	2.901	2.976
Soest	2.700	2.846	2.931	3.008
Houten	2.722	2.866	2.979	3.057
Utrechtse Heuvelrug	3.100	3.253	3.306	3.391
Woerden	3.064	3.221	3.344	3.431
Vijfheerenlanden	3.134	3.280	3.602	3.694
Stichtse Vecht	3.902	4.101	4.251	4.358
Nieuwegein	3.989	4.212	4.355	4.471
Veenendaal	4.052	4.281	4.468	4.585
Zeist	4.046	4.270	4.474	4.592
Amersfoort	10.061	10.624	10.973	11.262
Utrecht	29.105	30.750	32.585	33.438
Totaal	**88.634**	**93.389**	**97.792**	**100.337**

Opgemerkt wordt dat de begroting van gemeenten ten aanzien van de brandweer en rampenbestrijding naast de bijdrage aan de VRU ook bestaat uit andere kosten zoals de huisvestingskosten voor de brandweerposten (voor zover dit niet via het individueel gemeentelijk pluspakket bij de VRU wordt afgenomen), de kosten voor de gemeentelijke crisisbeheersing en de bluswatervoorziening.

Bijlage 8: Investeringen 2021-2022

Tabel 53: Investeringen 2021 en 2022

Bedragen x € 1.000 **Categorie investering:**	**2021**	**2021-a**	**2022**
Voertuigen	17.195	8.689	10.427
Materiaal	4.315	1.570	5.167
Automatisering/ ICT	2.916	4.086	789
Inventaris en installaties	-	3.321	3.198
Totaal investeringen	**24.426**	**17.666**	**19.582**

Tabel 54: Verloop egalisatiereserve kapitaallasten

Bedragen x € 1.000 **kapitaallasten**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Verwachte realisatie*		10.486	10.730	11.414	11.499	9.934
Begroot		9.797	9.934	9.934	9.934	9.934
Verschil	***0***	***-689***	***-796***	***-1.480***	***-1.565***	***0***
Verloop egalisatiereserve	**10.377**	**9.688**	**8.892**	**7.412**	**5.847**	**5.848**

*de berekening van de kapitaallasten wordt voor 1 juli nog geactualiseerd en verwerkt in de geactualiseerde begroting 2021 en begroting 2022

Bijlage 9: Begrippen en afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AC	Algemeen commandant
AED	Automatische externe defibrillator
AOW	Algemene Ouderdomswet
ARBO	Arbeidsomstandigheden
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BCF	Btw compensatiefonds
BDuR	Besluit doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen
BHV	Bedrijfshulpverlening
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
B&W	Burgemeester & Wethouders
BPV	Besluit personeel veiligheidsregio's
BRZO	Besluit risico's zware ongevallen
BZK	Ministerie van binnenlandse zaken & koninkrijksrelaties
Caco	Calamiteiten-Coördinator
CAR	Collectieve arbeidsregeling
CdK	Commissaris der Koning
COH	Commando haakarmbak
CoPI	Commando plaats incident
COT	Instituut voor veiligheids- en crisismanagement (crisis onderzoeksteam)
CPB	Centraal Plan Bureau
CvD	Commandant van dienst (-G: geneeskundig, -P: politie, -B: brandweer)
DB	Dagelijks bestuur
DIV	Documentaire informatievoorziening
DT	Directieteam
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EHBO	Eerste Hulp Bij Ongelukken
EMU	Europese Monetaire Unie
EVPB	Experiment Verbeteren Paraatheid Brandweer
EV	Externe veiligheid
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FLO	Functioneel leeftijdsontslag
GBTP	Gemeentelijk basistakenpakket
GGDrU	GGD regio Utrecht
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMK	Gemeenschappelijke meldkamer
GMU	Gemeenschappelijke meldkamer Utrecht
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRIP	Gecoördineerde regionale incidentbestrijdingsprocedure
IGPP	Individueel gemeentelijk pluspakket
I&I	Informatiemanagement & ICT
IV&E	Interdisciplinaire voorbereiding & evaluatie
JDE	JD Edwards (systeem voor Financiën)
J&V	Ministerie van Justitie en Veiligheid
KING	Kennisinstituut Nederlandse Gemeenten
LCMS GZ	Landelijk Crisismanagement systeem Gezondheidszorg
LMO	Landelijke Meldkamer Organisatie

LMS	Landelijke Meldkamer Samenwerking
MKA	Meldkamer Ambulance
MKD	Meldkamerdomein
MIP	Meerjareninvesteringsplanning
MT	Managementteam
NBB	Natuurbrandbestrijding
NIFV	Nederlands instituut fysieke veiligheid
NVBR	Nederlandse vereniging van brandweer en rampenbestrijding
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid
NWB	Nederlandse Waterschaps Bank
OCML	Operationeel Centrum Midden Nederland
OL	Operationeel leider
OLO	Omgevingsloket online
OM	Openbaar Ministerie
OMS	Openbaar (brand)meldsysteem
OR	Ondersteuning & repressie
Osio	Ongewenste situaties, incidenten en ongevallen
OTO	Opleiden, trainen en oefenen
OvD	Officier van dienst (-G: geneeskundig, -P: politie, -B: brandweer)
PPMO	Preventief periodiek medisch onderzoek
Prevap	Preventieactiviteitenplan
PvA	Plan van aanpak
RAC	Regionale Alarmcentrale
RAVU	Regionale ambulancevoorziening voor de provincie Utrecht
RBT	Regionaal beleidsteam
RI&E	Risico inventarisatie & evaluatie
RISC	Database regionaal risicoprofiel
ROT	Regionaal operationeel team
SIS	Slachtoffer informatie systematiek
SVS	Slachtoffervolgsysteem
T&H	Toezicht & Handhaving
TSC-test	Taakspecifieke conditietest
TUO	Taakuitvoeringsovereenkomst
UBV	Utrechtse Bosbrandweer vereniging
UMCU	Universitair medisch centrum Utrecht
UML/TD	Uitrusting, materieel & logistiek/technische dienst
VC	Verbindingscommandowagen
V&A	Vergunningverlening & Advisering
VIC	Veiligheidsinformatiecentrum
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapsbelasting
VR	Veiligheidsregio
VRU	Veiligheidsregio Utrecht
VTH	Vergunningverlening, toezicht en Handhaving
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WO	Waterongevallen
WOB	Wet openbaarheid van bestuur
WKR	Werkkostenregeling
WNRA	Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren
WNT	Wet Normering Topinkomens
Wvr	Wet Veiligheidsregio’s

VEILIGHEIDSREGIO UTRECHT

Zienswijzen Kadernota 2022

Versie 11 maart 2021

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**3**
1.1	Inhoud en opbouw notitie	3
1.2	Samenvatting strekking zienswijzen	3
2	**Algemene opmerkingen zienswijzen**	**4**
3	**Financieel kader**	**9**
4	**Hervorming van het OMS-stelsel**	**10**
5	**Zienswijzen overige onderwerpen kadernota**	**13**

1 Inleiding

1.1 Inhoud en opbouw notitie

In deze notitie zijn de zienswijzen van de gemeenten op de kadernota 2022 VRU opgenomen.

In paragraaf 1.2 is een samenvatting opgenomen van de strekkingen van de zienswijzen.
In hoofdstuk 2 zijn algemene opmerkingen vanuit de zienswijzen opgenomen. In hoofdstuk 3 zijn de zienswijzen ten aanzien het financieel kader opgenomen. In hoofdstuk 4 zijn de zienswijzen opgenomen die zich richten op de herziening van het OMS stelsel. In hoofdstuk 5 zij de opmerkingen uit de zienswijzen ondergebracht die niet passen in de eerdere hoofdstukken.

Bij elk hoofdstuk is, indien aan de orde, bij de zienswijze aangegeven of er sprake is van geen of gedeeltelijke steun of een inhoudelijke vraag of opmerking is gemaakt.

1.2 Samenvatting strekking zienswijzen

De onderstaande tabel bevat een beknopte samenvatting van de strekking van de zienswijzen per onderwerp van de kadernota.

Onderwerp	Steun	Gedeeltelijke steun	Geen steun	Inhoudelijke vraag/opmerking	Totaal
Financieel kader	24	-	1	1	26
Hervorming OMS-stelsel	18	6	2	-	26
Overige onderwerpen kadernota	24	-	1	1	26
Onderwerpen buiten kadernota	-	-	-	2	2

2 Algemene opmerkingen zienswijzen

In deze paragraaf zijn de algemene opmerkingen opgenomen op de Kadernota 2022. Naast algemene opmerkingen doen enkele gemeenten de oproep tot bezuinigingen en worden er opmerkingen gemaakt over de inzet van het positieve rekeningresultaat van 2020 om de gemeentelijke bijdrage zo veel mogelijk te beperken.

Amersfoort:
De raad van Amersfoort gaat er vanuit dat de VRU zich ook bij opstelling van de ontwerpbegroting rekenschap geeft van de positie van gemeenten, en doorlopend blijft zoeken naar manieren om de lastenstijging daar waar mogelijk te beperken. Voorop staat dat de veiligheidszorg op niveau blijft.

Baarn:
Geen zienswijze.

Bunnik:
Het is u bekend dat gemeentefinanciën onder druk staan. Wij betreuren het derhalve dat ten opzichte van de begroting 2021 de bijdrage voor het gemeentelijk basispakket iets stijgt, zowel incidenteel als structureel als gevolg van ontwikkelingen die voortkomen uit bestaand beleid. Wij ondersteunen uw uitgangspunt geen aanvullende nieuwe bijdrage te vragen voor het opstellen van nieuw beleid, maar zijn van mening dat kosten op grond van bestaand beleid in de bestaande begroting gedekt moeten worden en derhalve niet tot verhoging van de gemeentelijke bijdrage kan leiden.

Daarnaast verzoeken wij u eventuele positieve resultaten terug te laten vloeien naar de deelnemende gemeenten en de gemeenteraden direct te informeren bij financiële risico's zoals de hervorming van het OMS stelsel en wellicht Covid-19.

Wij gaan ervan uit u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd en zien graag dat u deze zienswijze betrekt bij de behandeling van de Kadernota 2022 in de vergadering van het Algemeen Bestuur VRU op 8 februari 2021 en deze daarna eveneens te betrekken bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2022.

➔ *Inhoudelijke vraag/opmerking*

Bunschoten:
Geen zienswijze.

De Bilt:
Gemeente De Bilt is zich er van bewust dat de toename van de totale gemeentelijke bijdrage bestaat uit de reguliere technische toepassing van het financiële kader, met daarin de loon- en prijsaanpassing.
Het algemeen bestuur heeft een reserve ingesteld die het mogelijk maakt om positieve rekeningresultaten in te zetten om incidentele verhogingen van de gemeentelijke bijdrage als gevolg van exogene factoren in de toekomst zoveel mogelijk te beperken.
Echter vallen hier de loon- en prijsaanpassingen buiten. Elk jaar zien wij dat de loon- en prijsaanpassingen stijgen waardoor de totale gemeentelijke bijdrage alsnog omhoog gaat. Door alle nieuwe bezuinigen waar verschillende gemeenten mee te maken hebben willen wij u alsnog vragen om met een voorstel te komen om bezuinigen door te voeren zodat de gemeentelijke bijdrage minder zal stijgen.
➔ *Geen steun voor mutaties gemeentelijke bijdragen (op alle onderdelen). Verzoek om bezuinigingstaakstelling.*

De Ronde Venen:
Allereerst onze complimenten voor het heldere en overzichtelijke beeld dat u in de kadernota geschetst hebt. Wij stellen vast dat de kadernota 2022 voldoende onderbouwd is. Toch willen we nog aantal kanttekeningen plaatsen.

Hoewel het hier gaat om de zienswijze voor de kadernota 2022, dringen we er reeds voor het jaar 2021 op aan om rekening te houden met de slechte financiële positie van de meeste gemeenten waaronder ook die van gemeente De Ronde Venen. Dat houdt concreet in dat voorkomen moet worden dat beleidsontwikkelingen tot structurele verhoging van de gemeentelijke bijdragen leiden.

In het verlengde hiervan vereist dit dat het noodzakelijk is dat er het kritisch wordt gekeken naar de kosten die betrekking hebben op de uitvoering en de mogelijkheden worden bekeken hoe hierop te besparen.

Voorts merkt De Ronde Venen op dat zij als raad actief betrokken wenst te worden bij de evaluatie van de Wet op de veiligheidsregio's en de mogelijke consequenties die hier op basis van de evaluatie uit volgen.
➔ *Inhoudelijke vraag/opmerking (onderwerp buiten kadernota)*

Eemnes:
Twee belangrijke regio-overstijgende ontwikkelingen zijn het dekkingsplan en de drieslag. Het dekkingsplan is bepalend voor de snelheid van optreden van onze brandweerorganisatie in samenhang met buurregio's. De drieslag moet met een interregionale meldkamer, oefencentrum en veiligheidsbureau extra slagkracht bieden voor onze multidisciplinaire crisisorganisatie. Deze vereisen een investering, maar moeten ook leiden tot een hogere mate van efficiency door schaalvoordelen. In de kadernota komt wat ons betreft onvoldoende naar voren wat de verwachte baten en lasten zijn van zowel het dekkingsplan als de drieslag. De effecten daarvan op de begrotingen zouden voor de komende jaren zichtbaar moeten zijn. Een intensievere samenwerking (en op termijn fusie) tussen met name VRU en VR Gooi & Vecht (en mogelijk VR Flevoland) stelt deze Veiligheidsregio's in staat robuust op te (blijven) treden, maar ook om synergie en daarmee lagere kosten te realiseren.
➔ *Inhoudelijke vraag/opmerking (onderwerp buiten kadernota)*

Dat schaalgrootte niet altijd het beoogde voordeel biedt, merken wij ook. Ook voor onze Gemeente betekenen de oplopende kosten en uitblijvende inkomsten van het Rijk dat er bezuinigd moet worden. Dit betekent voor Eemnes dat wij vanaf 2023 geen schoonmaakpakket (pluspakket) meer van de VRU zullen afnemen.

Daarnaast merken we dat de coronacrisis de nodige financiële impact heeft. Afhankelijk van de toekomstige rijksbijdrage verandert ook onze bezuinigingsopgave. Dat betekent dat onze bijdrage aan de gemeenschappelijke regelingen, dus ook de VRU, mogelijk opnieuw beoordeeld moet worden. We hebben veel waardering voor de door de VRU al doorgevoerde bezuinigingen in de afgelopen jaren. Echter de financiële ruimte van veel gemeenten staat behoorlijk onder druk. We vragen u dan ook om met dit scenario rekening te houden en te verkennen welke mogelijkheden er zijn om wederom kritisch te kijken naar mogelijke besparingen. Nieuwe wensen kunnen alleen uit besparingen gehonoreerd worden (oud voor nieuw), maar als de financiële positie van de gemeenten niet verbeterd zal naast het zwembad, de bibliotheek en de zorg ook gekeken moeten worden naar de uitgaven voor veiligheid.
➔ *Steun op alle onderdelen, met verzoek om voorbereid te zijn op eventuele bezuinigingen als de financiële positie van de gemeenten niet verbetert.*

Houten:
Gemeente Houten vindt het een goede ontwikkeling dat zij al in een vroeg stadium de Kadernota 2022 mochten ontvangen. Dit geeft hen het vertrouwen dat zij betrokken kunnen zijn bij de kaders en de programmabegroting 2022, zoals door het algemeen bestuur wordt opgesteld en vastgesteld.
In onze raad is besloten op de Kadernota VRU 2022 de zienswijze in te dienen dat de raad:
a. Hervorming OMS-stelsel (hoofdstuk 4);
b. voor het overige kan instemmen met de Kadernota VRU 2022.

IJsselstein:
Geen zienswijze.

Lopik:
Geen zienswijze.

Montfoort:
De bevoegdheid tot het indienen van zienswijzen op begrotingsdocumenten van Gemeenschappelijke regelingen is door de gemeenteraad van Montfoort gedelegeerd aan hun college. Op 22 december jl. hebben zij de concept kadernota besproken. zij hebben kennisgenomen van de uitgangspunten voor opstellen van de begroting 2022, zoals, onder andere, geen bijdrage vragen voor nieuw beleid in de beleidsperiode tot en met 2023 en voor incidentele kosten voor de organisatieontwikkeling. Daarnaast worden egalisatiereserves ingezet om schommelingen van gemeentelijke bijdragen tegen te gaan. Verder wordt het positieve rekeningresultaat ingezet om een incidentele bijdrage voor de onvermijdelijke kosten voor het FLO-overgangsrecht in 2020 en 2021 te voorkomen. Het wegvallen van concessie-opbrengsten van het zogenaamd openbaar meldsysteem (OMS), die als algemeen dekkingsmiddel in de begroting zijn opgenomen, zal voorlopig worden opgevangen door een fonds, te voeden door het te verwachten positieve rekeningresultaat van 2020.

Dit alles heeft erin geresulteerd dat de bijdrage voor het gemeentelijke basistakenpakket voor Montfoort in 2022 uitkomt op C 817.000,-, C 4.000,- meer dan de bijdrage voor 2021. Dit betekent dat sprake is van een beperkte stijging. Deze bedraagt 0,507% en is lager dan het prijsindexcijfer uit de septembercirculaire 2020 voor de jaarschijf 2022. Met het oog hierop heeft het college besloten geen zienswijze op de concept kadernota 2022 in te dienen.

Nieuwegein:
Geen zienswijze.

Oudewater:
De gemeenteraad maakt zich zorgen over de mogelijke financiële consequenties van de risico's waarmee in de begroting nog geen rekening is gehouden. Wij gaan er dan ook vanuit dat u zich maximaal zult inspannen om deze consequenties te beperken. Het inzetten van een mogelijk rekeningoverschot over het jaar 2020 vinden we in dit kader prematuur. Hoewel we uw gedachtegang begrijpen, willen we pas een uitspraak doen over het bestemmen van een rekeningoverschot bij het vaststellen van de jaarrekening 2020.

Renswoude:
Renswoude heeft kennisgenomen van de kadernota 2022 van de VRU. In de kadernota zijn op overzichtelijke en gestructureerde wijze het financiële kader, de belangrijkste financiële ontwikkelingen en effecten daarvan op de begroting weergegeven. Wij begrijpen de gevolgen van het financieel kader zoals weergegeven in deze kadernota en constateren met u dat dit onvermijdelijke kosten zijn.

Rhenen:
Gemeente heeft kennisgenomen van de kadernota 2022 van de VRU. In de kadernota zijn op overzichtelijke en gestructureerde wijze het financiële kader, de belangrijkste financiële ontwikkelingen en effecten daarvan op de begroting weergegeven. Wij begrijpen de gevolgen van het financieel kader zoals weergegeven in deze kadernota en constateren met u dat dit onvermijdelijke kosten zijn.

Soest:
Geen zienswijze.

Stichtse Vecht:
Stichtse Vecht neemt op dit moment de Kadernota 2022 voor kennisgeving aan, met daarin opgenomen het voorstel om het jaarrekeningresultaat op te nemen in de bestemmingsreserve OMS. De gemeenteraad van Stichtse Vecht komt mogelijk in de zienswijze op de jaarrekening 2020 met een afwijkende zienswijze.
De Kadernota 2022 Veiligheidsregio Utrecht is duidelijk en voldoende onderbouwd. Zij hebben geen inhoudelijke opmerkingen.

Utrecht:
Gemeente Utrecht geeft een positieve zienswijze af op de kadernota 2022 waarbij zij verzoeken onderstaande in acht te nemen.
U geeft aan zich te realiseren dat de gemeentefinanciën onder druk staan en dat de VRU binnen de bestuurlijk vastgestelde kaders actief zoekt naar mogelijkheden om de gemeentelijke bijdrage voor 2021 en 2022 verder te beperken. Wij willen hiervoor onze waardering uitspreken.

Utrechtse Heuvelrug:
Allereerst willen wij u bedanken voor uw inspanningen om tijdig te komen tot een duidelijke 'VRU Kadernota 2022'. De 'VRU Kadernota 2022' heeft voor ons een positieve boodschap. De gemeente Utrechtse Heuvelrug is hiermee niet gevraagd om een verhoogde gemeentelijke bijdrage. Wij waarderen uw inspanningen om de financiële impact van landelijke ontwikkelingen zo beperkt mogelijk te houden en, daar waar mogelijk, financiële voordelen terug te laten vloeien naar de deelnemende gemeenten.

Gelet op de financiële situatie van de gemeente Utrechtse Heuvelrug willen wij u desondanks vragen om met een tweetal punten rekening te houden bij het opstellen van de ontwerpbegroting voor 2022. Allereerst is het voor ons van groot belang dat eventuele positieve resultaten, zoals eerder geprognosticeerd, waar mogelijk in mindering worden gebracht op de gemeentelijke bijdrage.

Ten tweede waarderen wij uw terughoudendheid in het initiëren van nieuw beleid. Het devies 'nieuw voor oud' kan nog steeds rekenen op onze steun. Sterker nog, ook dit keer vragen wij u met klem om toekomstige beleidskeuzen die voortkomen uit exogene ontwikkelingen tijdig en helder met ons te communiceren. Ons inziens kan er ook in 2022 geen sprake zijn van financiële implicaties op de gemeentelijke bijdrage zonder daaraan voorafgaande weloverwogen lokale besluitvorming.

Veenendaal:
Veenendaal heeft kennisgenomen van de kadernota 2022 van de VRU. In de kadernota zijn op overzichtelijke en gestructureerde wijze het financiële kader, de belangrijkste financiële ontwikkelingen en effecten daarvan op de begroting weergegeven. Wij begrijpen de gevolgen van het financieel kader zoals weergegeven in deze kadernota en constateren met u dat dit onvermijdelijke kosten zijn.

Vijfheerenlanden:
Geen zienswijze.

Wijk bij Duurstede:
Wijk bij Duurstede stelt vast dat de VRU hen in staat gesteld heeft om vroegtijdig kennis te nemen van de financiële effecten van de kadernota. Allereerst willen wij u danken voor alle inspanningen en verrichtingen aangaande de bestrijding van Covid-19. Tevens danken wij u voor uw inspanningen om te komen tot een duidelijke VRU Kadernota 2022.

Woerden:
De gemeenteraad van Woerden is wederom tevreden over het feit dat de jaarlijkse kadernota van de VRU beleidsarm is ingestoken. Het principe dat aan gemeenten geen aanvullende bijdrage wordt gevraagd voor het uitvoeren van nieuw beleid kan op onze goedkeuring rekenen. De gemeenteraad stemt dan ook in met de Kadernota 2022 zonder aanvullende zienswijze in te dienen.

Woudenberg:
De gemeente Woudenberg heeft besloten gebruik te maken van de mogelijkheid om zienswijzen kenbaar te maken en nadere toelichting te vragen. Allereerst willen onze waardering uitspreken dat u bij het opstellen van de kadernota 2022 VRU aandacht heeft voor de huidige financiële positie van de gemeente.

Zeist:
De gemeente Zeist heeft kennis genomen van de kadernota en spreekt graag haar dank uit voor de helderheid ervan. Waardering is er ook voor het feit dat er geen structurele bijdrage gevraagd wordt voor nieuw beleid.

De gemeente Zeist stelt vast dat de stijging van de kosten van het gemeentelijk basispakket en het individueel gemeentelijk pluspakket nagenoeg geheel het gevolg zijn van externe factoren, zoals de prijs- en loonontwikkeling en een wijziging in de FLO-regelgeving. Deze ontwikkelingen liggen dus buiten de invloedssfeer van de VRU. De Kadernota van de VRU geeft dan ook aanleiding tot een ondersteunende en instemmende zienswijze, waarbij wel aangeven moet worden dat wij, net als andere gemeenten, voor een significante financiële uitdaging staan. We hebben alle gemeenschappelijke regelingen, waarin Zeist deelneemt, gevraagd een bijdrage te leveren om deze uitdaging het hoofd te bieden. Hierop zullen we later bij u terugkomen.

3 Financieel kader

Bunnik:
Zie algemeen

De Bilt:
Zie algemeen
➔ *Geen steun*

Woudenberg:
Op basis van de voorliggende kadernota verzoekt de gemeente de verdelingsgrondslag (bladzijde 4), de ijkpuntscore van 0,77% voor de gemeente Woudenberg te verduidelijken. Na een aantal berekeningen heeft de gemeente een hoger percentage becijferd.
➔ *Inhoudelijke vraag*

4 Hervorming van het OMS-stelsel

Bunnik:
Zie algemeen.

De Bilt:
Zie algemeen
➔ *Geen steun*

Houten:
Gemeente Houten begrijpt dat is voorgesteld een Openbaar Meldsysteem(OMS)-fonds te vormen vanuit het verwachte positieve resultaat 2020, maar dat dit de VRU niet onttrekt van haar verplichting om te onderzoeken waar het vervallen van de concessievergoeding OMS binnen de bestaande begroting structureel kan worden opgevangen.
➔ *Gedeeltelijke steun: steun voor tijdelijke dekking, steun onder voorbehoud voor structurele verhoging gemeentelijke bijdrage. Verzoek om te onderzoeken of het wegvallen van de OMS-vergoeding binnen de bestaande begroting kan worden opgevangen.*

Leusden:
Gemeente Leusden vraagt de VRU om in het kader van de Kadernota 2023 en de Kadernota 2024 te onderzoeken in hoeverre in de begroting ruimte kan worden gevonden om de wegvallende inkomsten ten gevolge van het wegvallen van de OMS opbrengsten te compenseren.
➔ *Gedeeltelijke steun: steun voor tijdelijke dekking, geen steun voor structurele verhoging gemeentelijke bijdrage. Verzoek om te onderzoeken of het wegvallen van de OMS-vergoeding binnen de bestaande begroting kan worden opgevangen.*

Oudewater
De gemeenteraad maakt zich zorgen over de mogelijke financiële consequenties van de risico's waarmee in de begroting nog geen rekening is gehouden. Wij gaan er dan ook vanuit dat u zich maximaal zult inspannen om deze consequenties te beperken. Het inzetten van een mogelijk rekeningoverschot over het jaar 2020 vinden we in dit kader prematuur. Hoewel we uw gedachtegang begrijpen, willen we pas een uitspraak doen over het bestemmen van een rekeningoverschot bij het vaststellen van de jaarrekening 2020.
➔ *Gedeeltelijke steun: verzoek tot besluiten over het bestemmen van het positieve rekeningresultaat 2020 bij vaststellen van jaarrekening 2020*

Renswoude:
Renswoude constateert dat er sprake is van een ontwikkeling welke van invloed is op de toekomstige gemeentelijke bijdrage aan de VRU. Wij plaatsen hierbij een kanttekening:
Het instellen van een OMS fonds zal een totale omvang hebben van € 2,9 miljoen om de gevolgen van het wegvallen van de concessievergoeding van € 1,05 miljoen te compenseren. Met het instellen van dit fonds kunnen de financiële gevolgen tot begin 2024 worden opgevangen. In de kadernota 2022 wordt aangegeven dat de totale gemeentelijke bijdrage in 2024 met € 0,81 miljoen en in 2025 met € 1,05 miljoen zal stijgen.

In het beleidsplan VRU 2020-2023 is opgenomen dat voor nieuw beleid geen extra bijdrage wordt gevraagd aan gemeenten. Voor Renswoude zal dit ook het uitgangspunt zijn ten aanzien van het beleidsplan VRU 2024-2027. De jaarlijkse bijdrage in deze periode kan alleen met de trendmatige loon-en prijsstijging worden verhoogd. Dit betekent dat de VRU het wegvallen van de concessievergoeding OMS, vanaf 2024 binnen de eigen exploitatie zou moeten opvangen. Om die reden vragen wij u de mogelijkheden van een taakstellende bezuiniging te bezien in aanloop naar de nieuwe beleidsperiode.

➔ *Gedeeltelijke steun: steun voor tijdelijke dekking, geen steun voor structurele verhoging gemeentelijke bijdrage. Verzoek om taakstellende bezuiniging om de afname van de OMS-vergoeding te dekken.*

Rhenen:
Rhenen constateert dat er sprake is van een ontwikkeling welke van invloed is op de toekomstige gemeentelijke bijdrage aan de VRU.
Het instellen van een OMS fonds zal een totale omvang hebben van € 2,9 miljoen om de gevolgen van het wegvallen van de concessievergoeding van € 1,05 miljoen te compenseren. Met het instellen van dit fonds kunnen de financiële gevolgen tot begin 2024 worden opgevangen. In de kadernota 2022 wordt aangegeven dat de totale gemeentelijke bijdrage in 2024 met € 0,81 miljoen en in 2025 met € 1,05 miljoen zal stijgen.
In het beleidsplan VRU 2020-2023 is opgenomen dat voor nieuw beleid geen extra bijdrage wordt gevraagd aan gemeenten. Voor Rhenen zal dit ook de verwachting zijn ten aanzien van het beleidsplan VRU 2024-2027. De jaarlijkse bijdrage in deze periode kan alleen met de trendmatige loon-en prijsstijging worden verhoogd. Dit betekent dat de VRU het wegvallen van de concessievergoeding OMS, vanaf 2024 binnen de eigen exploitatie zou moeten opvangen.
Om die reden vragen wij u de mogelijkheden van een taakstellende bezuiniging te bezien in aanloop naar de nieuwe beleidsperiode.
➔ *Gedeeltelijke steun: steun voor tijdelijke dekking, geen steun voor structurele verhoging gemeentelijke bijdrage. Verzoek om taakstellende bezuiniging om de afname van de OMS-vergoeding te dekken.*

Utrecht:
…de VRU geeft aan dat er sprake is van een externe ontwikkeling die aanleiding geeft om de concessievergoeding aan te passen, namelijk het operationaliseren van een landelijke voorziening voor de ontvangst van meldingen van brandmeldinstallaties. Deze voorziening vervangt de huidige regionale werkwijze voor de ontvangst van brandmeldingen via het openbaar meldsysteem. De concessievergoeding die de VRU ontvangt vanuit de leverancier komt hiermee te vervallen (€ 1,1 miljoen euro).

Wij begrijpen dat u in eerdere begrotingen rekening heeft gehouden met deze baten en dat een aanpassing leidt tot een begrotingswijziging. Om de gemeentelijke bijdrage in de toekomstige jaren, als gevolg van het wegvallen van de concessievergoeding OMS, te beperken verzoeken wij u om een tijdelijke reserve OMS-fonds te vormen uit het positieve saldo 2020 met een maximale omvang van 2,860 miljoen euro minus eventuele besparingen op niet meer te verrichten taken.

Veenendaal:
Veenendaal constateert dat er sprake is van een ontwikkeling welke van invloed is op de toekomstige gemeentelijke bijdrage aan de VRU. Wij plaatsen hierbij een kanttekening:
Het instellen van een OMS fonds zal een totale omvang hebben van € 2,9 miljoen om de gevolgen van het wegvallen van de concessievergoeding van € 1,05 miljoen te compenseren. Met het instellen van dit fonds kunnen de financiële gevolgen tot begin 2024 worden opgevangen. In de kadernota 2022 wordt aangegeven dat de totale gemeentelijke bijdrage in 2024 met € 0,81 miljoen en in 2025 met € 1,05 miljoen zal stijgen.

In het beleidsplan VRU 2020-2023 is opgenomen dat voor nieuw beleid geen extra bijdrage wordt gevraagd aan gemeenten. Voor Veenendaal zal dit ook het uitgangspunt zijn ten aanzien van het beleidsplan VRU 2024-2027. De jaarlijkse bijdrage in deze periode kan alleen met de trendmatige loon-en prijsstijging worden verhoogd. Dit betekent dat de VRU het wegvallen van de concessievergoeding OMS, vanaf 2024 binnen de eigen exploitatie zou moeten opvangen. Om die reden vragen wij u de mogelijkheden van een taakstellende bezuiniging te bezien in aanloop naar de nieuwe beleidsperiode.

➔ *Gedeeltelijke steun: steun voor tijdelijke dekking, geen steun voor structurele verhoging gemeentelijke bijdrage. Verzoek om taakstellende bezuiniging om de afname van de OMS-vergoeding te dekken.*

Wijk bij Duurstede:
Wijk bij Duurstede verzoekt ons eventuele ontwikkelingen vanuit het OMS-stelsel met mogelijke financiële effecten tijdig en helder met hen te communiceren en hen waar mogelijk te betrekken bij daarbij behorende beleidskeuzes.

Woudenberg:
Woudenberg stemt niet in met het instellen van een OMS-fonds uit het positief resultaat van 2020 om op deze manier het wegvallen van de concessievergoeding te compenseren.
Het positief resultaat van 2020 moet naar rato aan de deelnemende gemeenten worden teruggegeven. Het wegvallen van de concessievergoeding moet structureel opgevangen worden binnen de huidige begroting door bijvoorbeeld te bezuinigen, her-prioriteren of door efficiency.
➔ *Geen steun*

5 Zienswijzen overige onderwerpen kadernota

Bunnik:
Zie algemeen

De Bilt:
Zie algemeen
➔ *Geen steun*

De Ronde Venen
Gemeente De Ronde Venen blijft graag betrokken bij de ontwikkelingen op het gebied van de taakdifferentiatie tussen vrijwilligers en beroepskrachten.

Wijk bij Duurstede:
Wijk bij Duurstede verzoekt de VRU eventuele ontwikkelingen vanuit taakdifferentiatie met mogelijke financiële effecten tijdig en helder met hen te communiceren en hen waar mogelijk te betrekken bij daarbij behorende beleidskeuzes.

Woudenberg:
Op basis van de voorliggende kadernota verzoekt de gemeente de verdelingsgrondslag (bladzijde 4), de ijkpuntscore van 0,77% voor de gemeente Woudenberg te verduidelijken. Na een aantal berekeningen heeft de gemeente een hoger percentage becijferd.

Daarnaast vraagt u voor het huren van een bestaande locatie voor het vestigen van een AB-werkplaats een financiële bijdrage. Heeft u ook bij deelnemende gemeenten nagevraagd of zij een locatie beschikbaar hebben voor een gereduceerd tarief?
➔ *Inhoudelijke vragen*

VEILIGHEIDSREGIO UTRECHT

Kadernota 2022

Vastgesteld AB 9 november 2020

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**3**
1.1	Achtergrond	3
1.2	Opbouw kadernota	3
2	**Financieel kader**	**4**
2.1	Bijstelling ijkpuntscores gemeentefonds	4
2.2	Loonaanpassing	5
2.3	Prijsaanpassing	6
2.4	Lasten FLO-overgangsrecht	7
2.5	Brede doeluitkering Rampenbestrijding	8
2.6	Samenvatting mutatie GBTP 2022 financieel kader	9
3	**Ontwikkelingen**	**10**
3.1	Hervorming OMS-stelsel	10
3.2	Regionale uitwerking landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen	12
3.3	Heroriëntatie AB-werkplaatsen	13
3.4	Overdracht beheer meldkamer	14
3.5	Licentiekosten LCMS GZ	15
3.6	Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	15
3.7	Versterking GHOR	16
3.8	Samenvatting ontwikkelingen	16
4	**Risico's**	**17**
4.1	Taakdifferentiatie/ (On)gelijke behandeling vrijwilligers	17
5	**Bijdrage gemeentelijk basistakenpakket**	**19**
6	**Vergoeding individueel gemeentelijk pluspakket**	**20**
7	**Bijlagen**	**21**
7.1	Bijlage 1: Uitkering gemeentefonds, onderdeel B&R	21
7.2	Bijlage 2: Meerjarenraming bijdragen en vergoedingen 2022-2025	22

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In de kadernota 2022 zijn de financiële en beleidsmatige kaders voor de begroting van 2022 opgenomen conform artikel 4.3 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Utrecht. De kadernota vormt het startpunt van het proces van begroting en verantwoording (zie figuur 1).

Figuur 1: proces begroting en verantwoording VRU

De gemeenten worden in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze over de algemene financiële en beleidsmatige kaders naar voren te brengen. Alle zienswijzen worden betrokken bij het opstellen van de begroting van 2022. De begroting 2022 wordt in het voorjaar van 2021 opgesteld. Voordat het bestuur de begroting 2022 definitief vaststelt, wordt deze eveneens voor zienswijzen aan de gemeenten aangeboden. De gemeenten hebben op deze manier twee gelegenheden om invloed uit te oefenen op de begroting van de VRU.

1.2 Opbouw kadernota

In de kadernota ligt de nadruk op de ontwikkelingen die effect hebben op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage. We maken onderscheid tussen de technische toepassing van het financiële kader (hoofdstuk 2) en de overige ontwikkelingen en risico's (hoofdstuk 3 en 4). In het beleidsplan VRU 2020-2023 is opgenomen dat voor nieuw beleid geen extra bijdragen wordt gevraagd aan gemeenten. De opgenomen onderwerpen zijn daarmee beperkt tot exogene ontwikkelingen en risico's. Hieruit volgt dat beleidsbijstellingen enkel betrekking hebben op bestaand beleid.

In hoofdstuk 5 worden de effecten uit hoofdstuk 2, 3 en 4 op de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) weergegeven. In hoofdstuk 6 wordt de vergoeding voor het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP) per gemeente inzichtelijk gemaakt.

2 Financieel kader

2.1 Bijstelling ijkpuntscores gemeentefonds

Conform artikel 4.2 A van de Gemeenschappelijke Regeling vormen de ijkpuntscores van het Gemeentefonds voor het onderdeel Brandweer en Rampenbestrijding de grondslag voor het relatieve aandeel van de gemeenten in de totale bijdrage voor het GBTP.

Momenteel wordt in opdracht van het Rijk onderzocht hoe het gemeentefonds opnieuw kan worden verdeeld. Eind februari 2020 hebben beheerders van het gemeentefonds besloten de invoering van de herverdeling van het gemeentefonds een jaar uit te stellen tot 2022. In 2020 vindt nog een aantal vervolgonderzoeken plaats. Besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling wordt naar verwachting in 2020 afgerond en niet eerder dan in de decembercirculaire 2020 verwerkt. Dit betekent dat ten tijde van het opstellen van de VRU kadernota 2022 de effecten van het herijkingsonderzoek op het verdeelmodel van de VRU nog niet bekend zijn.

De begroting van de VRU wordt jaarlijks gebaseerd op de meest actuele septembercirculaire. De individuele bijdrage per gemeente in de kadernota 2022 is daarmee nog gebaseerd op het 'oude verdeelmodel'. Besluitvorming over eventuele wijzigingen in het verdeelmodel als gevolg van een herverdeling in het gemeentefonds worden specifiek aan het algemeen bestuur voorgelegd bij de begroting 2022 en actualisatie van de begroting 2021.
In tabel 1 zijn de percentages voor 2022 opgenomen. Deze ijkpuntscores leiden niet tot een verandering van de totale bijdrage voor het GBTP. De ijkpuntscores worden alleen gebruikt om de verdeling tussen de gemeenten onderling te berekenen. Op totaalniveau is de bijstelling van de ijkpuntscores dus per saldo neutraal. Per gemeente kunnen wel verschuivingen plaatsvinden, afhankelijk van de ontwikkeling van de ijkpuntscores.

Tabel 1: verdelingsgrondslag (relatief aandeel ijkpuntscores) bijdrage GBTP

Verdelingsgrondslag bijdrage GBTP		
Gemeente	**Begroting 2021**	**Kadernota 2022**
Renswoude	0,37%	0,39%
Eemnes	0,60%	0,61%
Oudewater	0,65%	0,65%
Woudenberg	0,76%	0,77%
Montfoort	0,90%	0,89%
Lopik	0,95%	0,95%
Bunnik	1,07%	1,06%
Bunschoten	1,26%	1,27%
Rhenen	1,32%	1,32%
Wijk bij Duurstede	1,53%	1,52%
Baarn	1,77%	1,75%
Leusden	1,89%	1,89%
IJsselstein	2,04%	2,02%
De Bilt	2,98%	2,92%
De Ronde Venen	2,97%	2,97%
Soest	3,05%	3,00%
Houten	3,07%	3,05%
Utrechtse Heuvelrug	3,48%	3,38%
Woerden	3,45%	3,42%
Vijfheerenlanden	3,51%	3,68%
Stichtse Vecht	4,39%	4,34%
Nieuwegein	4,51%	4,46%
Veenendaal	4,59%	4,57%
Zeist	4,57%	4,58%
Amersfoort	11,38%	11,22%
Utrecht	32,94%	33,33%
TOTAAL	**100%**	**100%**

De gemeenten met de grootste stijging in het relatieve aandeel zijn de gemeente Utrecht, Vijfheerenlanden en Renswoude. Bij de gemeente Utrecht is de stijging het gevolg van een toename van het aantal woonruimten en dit werkt ook door in de maatstaven die zijn gekoppeld aan het aantal inwoners en de bebouwingsdichtheid. Bij de gemeente Vijfheerenlanden hangt de stijging samen met de ontwikkeling van de WOZ-waarden van niet-woningen en een toename van het aantal woonruimten.[1] De stijging van het relatieve aandeel van de gemeente Renswoude is te relateren aan een toename van het aantal woningen.

De gemeenten met de sterkste afname in het relatieve aandeel zijn Utrechtse Heuvelrug en De Bilt. Bij de gemeente Utrechtse Heuvelrug wordt er een kern (met minimaal 500 adressen) minder gehonoreerd door het Rijk en bij gemeente De Bilt is sprake van een negatieve ontwikkeling van WOZ-waarden van niet-woningen. Dit laatste is ook de oorzaak van een beperkte neerwaartse bijstelling in het relatieve aandeel voor de gemeenten Nieuwegein en Amersfoort.

In bijlage 1 zijn de bedragen opgenomen die de gemeenten ontvangen uit het gemeentefonds voor het onderdeel Brandweer en Rampenbestrijding voor de jaren 2019 tot en met 2022, zoals berekend in de septembercirculaire 2020 van het gemeentefonds. Deze bedragen liggen ten grondslag aan de procentuele verdeling (de ijkpuntscores) van de gemeenschappelijke bijdrage aan de VRU. De hoogte van de bijdrage uit het gemeentefonds heeft geen invloed op de gemeentelijke bijdrage aan de VRU. Momenteel wordt een landelijk herijkingsonderzoek voor het gemeentefonds uitgevoerd. De uitkomsten van dit onderzoek zullen nog effect hebben op de ijkpuntscores die in 2022 worden gehanteerd voor de uiteindelijke berekening van de bijdrage voor het basistakenpakket voor het jaar 2022.[2] Bij het opstellen van de begroting wordt hier nader op ingegaan.

2.2 Loonaanpassing

De gemeentelijk bijdrage wordt geïndexeerd volgens artikel 4.3 van de Gemeenschappelijke Regeling. De loonaanpassing volgt de algemene loonontwikkeling[3]. Voor de kadernota hanteert de VRU de procentuele mutatie van het indexcijfer ‘prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers’ zoals berekend door het Centraal Plan Bureau, omdat de CAO en premiebedragen voor 2022 nog niet bekend zijn.[4] De ontwikkeling van dit indexcijfer is weergeven in tabel 2.
In tabel 3 is het financiële effect van de verwachte loonontwikkeling op de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) opgenomen en op de vergoeding voor het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP).

Tabel 2: Ontwikkeling CPB indexcijfer 'Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers'

	Loonaanpassing		
Jaar	**Begroting 2021**	**Kadernota 2022**	**Bijstelling**
2020	2,5%	4,6%	2,1%
2021	2,6%	0,6%	-2,0%
Subtotaal	***5,1%***	***5,2%***	***0,1%***
2022	0,0%	1,3%	1,3%
Subtotaal	***0,0%***	***1,3%***	***1,3%***
Totaal	**5,1%**	**6,5%**	**1,4%**

[1] Overigens was er in de septembercirculaire 2019 sprake van een forse afname van niet-woningen in vergelijking met de optelsom van de drie afzonderlijke voormalige gemeenten (Vianen, Leerdam en Zederik).
[2] De uitkomsten van het herijkingsonderzoek voor het gemeentefonds zullen ook effect hebben op de ijkpuntscores en het verdeelmodel in 2021
[3] Bijdrageverordening, artikel 1: de loonontwikkeling conform de Collectieve Arbeidsregeling (CAR) en mutaties in de premieplichtigen van de werkgever op basis van wet CAR en rechtspositieregeling.
[4] Gepubliceerd in Tabel 4.2.2 van de septembercirculaire 2019 en 2020

Tabel 3: financieel effect loonaanpassing

Bedragen x € 1.000		Financieel effect 2022		
Loonaanpassing	**Loon-aanpassing**	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Mutatie stelpost looncompensatie 2021	0,1%	65	2	66
Prognose premieontwikkeling 2021	1,2%	530	13	543
Inzet stelpost looncompensatie 2021	-1,2%	-530	-13	-543
Mutatie lasten loonaanpassing 2021	***0,1%***	***65***	***2***	***66***
Stelpost looncompensatie 2022	1,3%	859	20	879
Premieontwikkeling 2022		p.m.	p.m.	p.m.
Mutatie lasten loonaanpassing 2022	***1,3%***	***859***	***20***	***879***
Totaal effect	**1,4%**	**924**	**22**	**946**

Voor de jaren 2021 en 2022 is een stelpost voor looncompensatie opgenomen, omdat de CAO 2021-2022 tijdens het opstellen van deze kadernota nog niet bekend is. De premieontwikkeling heeft ook invloed op de loonkosten. Op basis van de premieprognose van het ABP van juli 2020 stijgt het werkgeversaandeel in 2021 met 1,23%. Het definitieve besluit over de premie van 2021 wordt eind november 2020 genomen. Voor de premieontwikkeling 2022 is een p.m. post opgenomen, omdat hiervoor nog geen premieprognose bekend is. Het ABP heeft wel aangegeven dat de premiecijfers naar verwachting zullen stijgen in 2022 en 2023. De premiestijgingen worden ten laste van de stelpost voor looncompensatie gebracht.[5]

Bij het opstellen van de begroting 2022 en bij actualisatie van de begroting 2021 wordt de loonontwikkeling nog bijgesteld op basis van de dan geldende CAO en vastgestelde premie's. Een eventueel positief of negatief effect wordt dan verrekend met de gemeentelijke bijdrage zodat uiteindelijk de werkelijke loon- en premieontwikkeling wordt betaald.

Het financiële effect van de loonontwikkeling zoals opgenomen in de kadernota 2022 van de VRU, wordt volgens de huidige systematiek van het gemeentefonds indirect gecompenseerd via de algemene uitkering die gemeenten van het Rijk ontvangen. De loonontwikkeling van het Rijk wordt vertaald naar het accres van de algemene uitkering voor gemeenten. De compensatie voor de loonontwikkeling 2022 van gemeenten wordt bij de meicirculaire 2021 toegekend.

2.3 Prijsaanpassing

Voor de prijsaanpassing hanteert de VRU de procentuele mutatie van het Bruto Binnenlands Product zoals berekend door het Centraal Plan Bureau[6]. Dit is conform artikel 1 sub j van de Bijdrageverordening VRU. Daarbij vindt jaarlijks een correctie plaats op basis van de geactualiseerde cijfers over de voorliggende twee jaren ten opzichte van de begroting. Zo wordt nooit te veel of te weinig geïndexeerd. Voor 2022 bedraagt de cumulatieve prijsaanpassing 1,9%. De ontwikkeling van dit indexcijfer is weergeven in tabel 4. In tabel 5 is het financiële effect van deze prijsaanpassing opgenomen.

[5] Restant stelpost looncompensatie 2021 voor CAO 2021 en overige premieontwikkelingen bedraagt 1,9%.
[6] Gepubliceerd in Tabel 4.2.2 van de septembercirculaire 2019 en 2020 en verzamelde bijlagen https://www.cpb.nl/actualisatie-middellangetermijnverkenning-2022-2025

Tabel 4: Ontwikkeling CPB indexcijfer 'Prijs bruto binnenlands product'

	Prijsaanpassing		
Jaar	**Begroting 2021**	**Kadernota 2022**	**Bijstelling**
2019	2,5%	3,0%	0,5%
2020	1,5%	1,7%	0,2%
2021	1,7%	1,5%	-0,2%
Subtotaal	***5,7%***	***6,2%***	***0,5%***
2022	-	1,4%	1,4%
Subtotaal	***-***	***1,4%***	***1,4%***
Totaal	**5,7%**	**7,6%**	**1,9%**

Tabel 5: financieel effect prijsaanpassing

Bedragen x € 1.000		Financieel effect 2022		
Prijsaanpassing	**Prijs-aanpassing**	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Mutatie prijsaanpassing 2019	0,5%	148	12	161
Mutatie prijsaanpassing 2020	0,2%	59	4	63
Mutatie prijsaanpassing 2021	-0,2%	-59	-4	-63
Mutatie lasten prijsaanpassing 2021	***0,5%***	***148***	***12***	***161***
Prijsaanpassing 2022	1,4%	413	33	445
Mutatie lasten prijsaanpassing 2022	***1,4%***	***413***	***33***	***445***
Totaal effect	**1,9%**	**561**	**45**	**606**

Het financiële effect van de prijsaanpassing zoals opgenomen in de kadernota 2022 van de VRU, wordt volgens de huidige systematiek van het gemeentefonds indirect gecompenseerd via de algemene uitkering die gemeenten van het Rijk ontvangen. De prijsontwikkeling van het Rijk wordt vertaald naar het accres van de algemene uitkering voor gemeenten. De compensatie voor de prijsontwikkeling 2022 wordt bij de meicirculaire 2021 aan gemeenten toegekend.

2.4 Lasten FLO-overgangsrecht

Het financiële kader van de lasten FLO-overgangsrecht bestaat uit een structurele en een incidentele component. Schommelingen in de kostenprognose worden geëgaliseerd via de bestemmingsreserve ‘Lasten FLO-overgangsrecht’. De eerstvolgende actualisatie van de kostenprognose wordt verwerkt in de meerjarenraming van de begroting 2022. In tabel 6 is de meerjarenraming van de lasten FLO-overgangsrecht weergegeven.
Tabel 7 geeft inzicht in het financiële effect op de gemeentelijke bijdrage voor het basistakenpakket (GBTP) voor het jaar 2022.

Tabel 6: meerjarenraming lasten FLO-overgangsrecht 2022-2025

Bedragen x € 1.000				
Meerjarenraming FLO-overgangsrecht	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Begroting 2021				
Lasten FLO-overgangsrecht	2.867	2.883	2.971	3.045
Storting/ onttrekking reserve FLO-overgangsrecht	133	117	29	-45
Lasten FLO-overgangsrecht begroting 2021	***3.000***	***3.000***	***3.000***	***3.000***
Kadernota 2022				
Lasten FLO-overgangsrecht	2.993	3.138	3.097	2.944
Storting/ onttrekking reserve FLO-overgangsrecht	52	-93	-52	101
Lasten FLO-overgangsrecht kadernota 2022	***3.045***	***3.045***	***3.045***	***3.045***
Mutatie lasten FLO-overgangsrecht	**45**	**45**	**45**	**45**

De mutatie van de lasten FLO-overgangsrecht kan worden opgevangen door inzet van de bestemmingsreserve 'Lasten FLO-overgangsrecht'. De actualisatie van de meerjarenraming leidt niet tot een mutatie van de gemeentelijke bijdrage.

Tabel 7: financieel effect mutatie lasten FLO-overgangsrecht

Bedragen x € 1.000	**Financieel effect 2022 GBTP**		
Lasten FLO-overgangsrecht	**Structureel**	**Incidenteel**	**Totaal**
Lasten FLO-overgangsrecht 2021	3.000	1.677	**4.677**
Onttrekking reserve FLO-overgangsrecht 2021	-	-1.677	**-1.677**
Lasten FLO-overgangsrecht 2022	3.045	-	**3.045**
Mutatie lasten FLO-overgangsrecht	**45**	**-**	**45**
Correctie loon- en prijsaanpassing 2022*	-45	-	**-45**
Totaal effect GBTP 2022	**-**	**-**	**-**

*De loon- en prijsaanpassing met betrekking tot de lasten FLO-overgangsrecht zijn onderdeel van de totale loonaanpassing (zie paragraaf 2.2). Daarom is een correctie toegepast.

2.5 Brede doeluitkering Rampenbestrijding

De hoogte van de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) bedraagt voor 2022 op basis van de beschikking van 17 juni 2020 van het rijk € 9,5 miljoen. Dat is € 206k meer dan opgenomen in de huidige meerjarenraming. Het betreft met name de structurele doorwerking van de indexering van de rijksbijdrage voor 2020. Deze extra inkomst wordt in mindering gebracht op de bijdrage van de gemeenten voor het GBTP. De indexering van de BDuR 2021 en 2022 is nog niet bekend. In tabel 8 is het financiële effect van de BDuR opgenomen.

Tabel 8: financieel effect mutatie BDuR

Bedragen x € 1.000	**Financieel effect 2022**		
Brede doeluitkering Rampenbestrijding	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Loon- en prijsbijstelling BDuR 2020	-206	-	**-206**
Loon- en prijsbijstelling BDuR 2021	p.m.	-	**-**
Loon- en prijsbijstelling BDuR 2022	p.m.	-	**-**
Totaal effect	**-206**	**-**	**-206**

2.6 Samenvatting mutatie GBTP 2022 financieel kader

Tabel 9: effect financieel kader op bijdrage GBTP

Bedragen x € 1.000

Mutaties financieel kader 2022	**Structureel**	**Incidenteel**	**Totaal**
Bijstelling ijkpuntscores gemeentefonds*	-	-	**-**
Loonaanpassing	924	-	**924**
Prijsaanpassing	561	-	**561**
Lasten FLO-overgangsrecht	-	-	**-**
Brede doeluitkering Rampenbestrijding	-206	-	**-206**
Totaal mutatie bijdrage GBTP	**1.279**	**-**	**1.279**

*De bijstelling van de ijkpuntscores heeft geen effect op de totale omvang van de bijdrage GBTP. De bijstelling leidt wel tot onderlinge verschuivingen tussen de bijdragen van gemeenten.

3 Ontwikkelingen

3.1 Hervorming OMS-stelsel

Een aantal (ca. 1250) gebouwen zijn conform hun vergunning door de gemeente verplicht tot een directe doormelding van hun brandmeldinstallatie naar de meldkamer van de regionale brandweer (Openbaar Meldsysteem; OMS). Daarnaast is bestuurlijk (bij de aanbesteding in 2014) afgesproken dat (ca. 50) gebouwen voor vitale infrastructuur en cultureel erfgoed zich op vrijwillige basis mogen aansluiten op het OMS, i.v.m. maatschappelijk belang of continuïteit van vitale processen. Per aansluiting betaalt de leverancier de VRU een concessievergoeding.

Reeds enkele jaren hebben wij het risico omtrent de houdbaarheid van het huidige regionale OMS-stelsel benoemd. In de vorige kadernota en huidige begroting is vermeld dat landelijk (juridisch) onderzoek is verricht naar de houdbaarheid van het huidige OMS-stelsel. Geconcludeerd werd dat:

1. er op langere termijn nauwelijks tot geen rechtvaardiging te vinden is voor de instandhouding van het huidige OMS-stelsel, waarbij het aantal OMS-aanbieders beperkt is of wordt;
2. voor de huidige praktijk van inning van de vergoedingen in de toekomst nauwelijks ruimte blijft;
3. er geen wettelijke basis is voor de wijze waarop veiligheidsregio's nu de regie voeren op het tot stand komen van het OMS.

Gelet op deze conclusies en de landelijke ontwikkelingen is het risico op het wegvallen van de concessievergoeding in de vorige kadernota (en de daarop gebaseerde begroting 2021) al verhoogd naar 'groot'. Hierbij werd ingeschat dat de contracten in onze regio tot einde van de concessieperiode (april 2024) konden worden gecontinueerd, tenzij externe ontwikkelingen aanleiding zouden geven om de concessievergoeding tussentijds aan te passen. Inmiddels doet, eerder dan verwacht, deze ontwikkeling zich voor.

Met ingang van 2021 wordt namelijk een landelijke voorziening voor de ontvangst van meldingen van brandmeldinstallaties operationeel. Dit als onderdeel van het project Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) waarbinnen het beheer van de meldkamer wettelijk aan de politie is overgedragen. Deze voorziening vervangt de huidige regionale werkwijze voor de ontvangst van brandmeldingen via het openbaar meldsysteem.

Voordeel van deze landelijke voorziening is de hoeveelheid informatie die automatisch wordt doorgestuurd naar de meldkamer brandweer, waardoor de meldkamercentralist beter kan beoordelen of, en zo ja welke, brandweerzorg noodzakelijk is.

De VRU heeft, samen met de regio's Gooi & Vechtstreek en Flevoland, in 2014 de concessie voor het huidige regionale OMS aan zes leveranciers gegund na een rechtmatige Europese aanbesteding. Deze concessie loopt tot april 2024. Op dit moment zijn ongeveer 1.300 instellingen en bedrijven op het OMS aangesloten. In de programmabegroting 2021 zijn de inkomsten uit concessievergoeding regionale OMS geraamd op ongeveer € 1,1 miljoen.

Bijstelling

De consequentie van de hiervoor beschreven ontwikkeling is dat de concessievergoeding van € 1,1 miljoen op termijn volledig vervalt bij ingebruikname van de landelijke voorziening. Op dit moment is nog niet bekend op welke termijn en in welk tempo dit gebeurt. We gaan er vooralsnog van uit dat de huidige op het OMS aangesloten instellingen en bedrijven in de loop van 2021 over gaan naar de landelijke voorziening, waardoor de inkomsten uit concessievergoeding

OMS met ingang van 2022 geheel wegvallen. Het is ook mogelijk dat de overgang meer geleidelijk naar het eind van de concessieperiode zal plaatsvinden.

Aan de OMS-opbrengsten zijn slechts in zeer beperkte mate directie(beheers)kosten (€ 27k) verbonden. De OMS-opbrengsten zijn dan ook als algemeen dekkingsmiddel in de begroting van de VRU verwerkt. Tegenover het wegvallen van de opbrengsten staat dus voor het grootste deel geen directe besparing op de kosten, waarmee deze exogene ontwikkeling niet structureel neutraal in de kadernota verwerkt kan worden. Om te voorkomen dat dit in deze beleidsperiode doorwerkt als verhoging op de gemeentelijke bijdrage wordt voorgesteld om een OMS-fonds te vormen uit het resultaat 2020, waarmee het wegvallen van de opbrengsten tijdelijk kan worden gedekt. Het OMS-fonds vormt tevens de buffer om de onzekerheid over de termijn en het tempo van het wegvallen van de OMS-opbrengsten op te vangen zonder dat de weerstandscapaciteit wordt aangetast. De bestaande weerstandscapaciteit is met € 1,4 miljoen namelijk relatief beperkt (1,4% van de begroting) en bovendien ontoereikend om deze opbrengstendaling over een langere periode te kunnen opvangen.
In tabel 10 is de meerjarenraming van de hervorming van het OMS-stelsel 2022-2025 opgenomen.

Tabel 10: meerjarenraming hervorming OMS-stelsel

Bedragen x € 1.000				
Hervorming OMS-stelsel	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten OMS				
Beheerskosten OMS	-27	-27	-27	-27
Subtotaal lasten	***-27***	***-27***	***-27***	***-27***
Baten OMS				
OMS-opbrengsten	1.079	1.079	1.079	1.079
Onttrekking OMS-fonds*	-1.052	-1.052	-243	-
Subtotaal baten	***27***	***27***	***836***	***1.079***
Mutatie lasten hervorming OMS-stelsel	**-**	**-**	**809**	**1.052**

*De benodigde middelen in het OMS-fonds tot het eind van de beleidsperiode worden geraamd op € 2,86 miljoen. In tabel 12 is een overzicht gegeven van het verloop van de reserve en de daarin benodigde middelen.

In tabel 11 is het financiële effect van de hervorming van het OMS-stelsel op de gemeentelijke bijdrage (GBTP) opgenomen.

Tabel 11: financieel effect hervorming OMS-stelsel

Bedragen x € 1.000	**Financieel effect 2022**		
Hervorming OMS-stelsel	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Derving inkomsten uit concessievergoeding OMS	1.079	-	**1.079**
Vervallen beheerskosten OMS	-27	-	**-27**
Incidenteel: Onttrekking OMS-fonds	-1.052	-	**-1.052**
Totaal effect	**-**	**-**	**-**

De beheerslasten (€ 27k) betreffen de capaciteit voor contactbeheer en het beheer van aansluitingen. In tabel 12 is de opbouw van de raming van het OMS-fonds en de fasering van de onttrekking aan het OMS-fonds weergeven.

Tabel 12: verloop reserve OMS-fonds

Bedragen x € 1.000	
OMS-fonds	**2021-2024**
Stand per 31-12-2020	-
Toevoeging rekeningresultaat 2020	2.860
Verwacht saldo OMS-fonds per 1-1-2021	***2.860***
Onttrekkingen voor derving inkomsten OMS	
2021 (50%)	-513
2022	-1.052
2023	-1.052
2024 (eerste kwartaal)	-243
Totaal onttrekkingen	***-2.860***
Resterend saldo na bovenstaande onttrekkingen	**0**

De berekening van de onttrekking aan het OMS-fonds is gebaseerd op wegvallende concessievergoedingen in de huidige beleidsperiode tot het einde van de concessieperiode (april 2024). In 2021 gaan wij uit van een afname van concessievergoedingen van 50%. Vanaf 2022 verwachten wij dat de concessievergoeding volledig is weggevallen.

Een voorstel voor het instellen van het OMS-fonds in de vorm van een bestemmingsreserve volgt bij de jaarrekening 2020. Hierin worden ook spelregels over de besteding en verantwoording van de middelen uit deze bestemmingsreserve opgenomen. Uitgangspunt hierbij is dat niet bestede middelen terugvloeien naar gemeenten.

3.2 Regionale uitwerking landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen

Parallel aan de ontwikkeling van de landelijke OMS-voorziening (zie paragraaf 3.1) zijn landelijke afspraken gemaakt voor de werkwijze bij automatische meldingen (Beoordelingsprotocol automatische meldingen). Het toepassen van het nieuwe protocol zorgt ervoor dat alleen bij een hoge mate van zekerheid over de noodzakelijke brandweerzorg door de meldkamer wordt gealarmeerd met prioriteit 1. Dat is het geval als, na een automatische brandmelding, uit contact met het object blijkt dat er daadwerkelijk brand is. In andere gevallen (geen contact binnen 3 minuten, onduidelijk wat er is binnen 5 minuten, of nacontrole na melding ‘brand al uit’) volgt alarmering met lagere prioriteit. Voor overige situaties (andere oorzaak dan brand, niets aan de hand) volgt geen alarmering.

In het huidige protocol past de meldkamer brandweer een verificatietijd van maximaal 3 minuten toe bij OMS-meldingen. Automatische meldingen die telefonisch door een Particuliere Alarm Centrale (PAC) aan de meldkamer van de brandweer worden doorgegeven, worden door de centralist beoordeeld en hierna vindt eventuele alarmering plaats.

Het huidige protocol voor OMS-meldingen is na akkoord van het Algemeen Bestuur ingevoerd op 10 juli 2015. Op dit moment wordt bij 72% van de OMS-meldingen de brandweerpost niet gealarmeerd doordat de melding is geverifieerd door de meldkamer.

Als de brandweerpost wel wordt gealarmeerd, wordt in veel gevallen kort na de alarmering duidelijk dat geen brandweerzorg nodig is en wordt de alarmering voor de brandweerpost ingetrokken voordat het voertuig is uitgerukt. In de overige gevallen waarbij de brandweereenheid ter plaatse komt (deels gealarmeerd met lagere prioriteit, prioriteit 2), wordt na aankomst vaak geconstateerd dat geen brandweerzorg nodig is. Slechts in 5% van de alarmeringen is uiteindelijk brandweerzorg noodzakelijk.

Met het nieuwe protocol wordt meer tijd genomen voor verificatie, waardoor bij een groter deel van het aantal OMS-meldingen en PAC-meldingen de brandweerpost niet meer onnodig wordt gealarmeerd. Ook zal het aantal keren dat een brandweerpost met spoed wordt gealarmeerd (prioriteit 1) afnemen waardoor de overlast voor het overige verkeer vermindert. Als gevolg hiervan houden we rekening met een voordelig financieel effect van € 50k. In tabel 13 is het effect op de gemeentelijke bijdrage (GBTP) opgenomen.

Tabel 13: regionale uitwerking landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen

Bedragen x € 1.000	**Financieel effect 2022**		
Regionale uitwerking landelijke beoordelingsprotocol automatische meldingen	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Afname personele kosten voor onnodige alarmeringen	-50	-	**-50**
Totaal effect	**-50**	**-**	**-50**

In het landelijke protocol wordt het alarmeren van de brandweer met lagere urgentie (prioriteit 2), bij twijfel of onduidelijkheid over een eventuele brand, als een overgangsmaatregel gezien. Uiteindelijk zal een niet geverifieerde automatische melding niet meer leiden tot een inzet van de brandweer. Bij een geleidelijke overgang krijgt de gebruiker steeds meer verantwoordelijkheid en groeit de maatschappelijke acceptatie. Een concreet voorstel voor de afbouw van de inzet van de brandweer bij twijfel of onduidelijkheid over een eventuele brand zal op termijn ter besluitvorming worden voorgelegd, inclusief de financiële consequenties.
Op termijn kan het geraamde voordeel dus nog verder oplopen als de inzet van de brandweer verder wordt afgebouwd.

3.3 Heroriëntatie AB-werkplaatsen

De huidige werkplaatsen ademluchtbescherming zijn sterk verouderd en voldoen niet aan de geldende eisen op het gebied van arbeidshygiëne en arbo-wetgeving. Hierdoor wordt zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht de materiële paraatheid op het gebied van de adembeschermingsmiddelen onvoldoende geborgd. In de huidige werkplaatsen kunnen de problemen ten aanzien van arbeidshygiëne en ergonomie niet worden opgelost zonder ingrijpende verbouwingen en meerkosten. In de kadernota en begroting 2019 is daarom gekozen om niet zeven maar twee werkplaatsen te verbouwen naar de huidige eisen, om daarna efficiënter te kunnen werken en de investeringen voor de verbouwingen en apparatuur van de ademluchtwerkplaatsen zoveel mogelijk te beperken.

Initieel is gekozen om te onderzoeken of de kazernes van Woerden en Veenendaal geschikt gemaakt kunnen worden om de werkplaatsen te laten voldoen aan de geldende eisen op het gebied van arbeidshygiëne en arbo-wetgeving. In de kazerne in Woerden zou het grootste deel van het (specialistische) werk verricht worden en de kazerne in Veenendaal is aangewezen om een beperkt deel van het reguliere werk en piekmomenten op te kunnen vangen.
Uitgebreid onderzoek heeft uitgewezen dat het inpassen van een industriële werkplaats in de bestaande kazerne in Woerden niet realiseerbaar is vanwege beperkte mogelijkheid tot uitbreiding van de kazerne en de benodigde draagkracht van de bestaande vloeren en fundering.

Een heroriëntatie op de AB-werkplaatsen is noodzakelijk nu de optie van inhuizing in een bestaande post niet mogelijk is. Voorgesteld wordt om op korte termijn een locatie te huren voor een periode van minimaal 5 jaar en deze als volwaardige AB-werkplaats in te richten, zodat zo snel mogelijk wordt voldaan aan de eisen in het kader van arbeidshygiëne en arbo-wetgeving. Gelet op de doelstellingen uit het beleidsplan over zowel de personele als de materiële paraatheid, wordt op termijn gestreefd naar een structurele oplossing in een brandweerpost, waarbij de kazerne in Veenendaal in beeld blijft als overloopwerkplaats.

Het financiële effect van het niet op een bestaande locatie kunnen inhuizen bedraagt € 155k per jaar, uitgaande van een huurtermijn van 5 jaar. De structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage voor de AB-werkplaatsen is berekend op basis van het bedrag voor de tijdelijke voorziening (huur en noodzakelijke kosten). In tabel 14 is een raming opgenomen van de structurele meerkosten en het effect op de gemeentelijke bijdrage (GBTP).

Tabel 14: financieel effect heroriëntatie AB-werkplaatsen

Bedragen x € 1.000	Financieel effect 2022		
Heroriëntatie AB-werkplaatsen	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Meerkosten AB-werkplaatsen wegens vervallen optie inhuizing	293	-	**293**
Inzet reservering kapitaallasten	-138	-	**-138**
Totaal effect	**155**	**-**	**155**

We beschouwen dit bedrag vooralsnog kader stellend voor de structurele oplossing. Indien van toepassing wordt dit bedrag bijgesteld in de begroting waarbij een eventueel voordeel zal terugvloeien naar gemeenten.

3.4 Overdracht beheer meldkamer

De overdracht van het beheer van de meldkamer heeft geleid tot een financieel nadeel, omdat de uitname uit de rijksbijdrage € 0,2 miljoen hoger is dan de wegvallende beheerskosten voor de VRU. Dit financiële nadeel is reeds verwerkt in de begroting 2020. Daarbij is gemeld dat de VRU dit nadeel verwacht te kunnen compenseren na de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland door het efficiencyvoordeel op de personele lasten dat daarbij ontstaat. Aanvankelijk zou de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland begin 2022 plaatsvinden. In 2020 is bekend geworden dat dit pas wordt voorzien in het eerste kwartaal van 2025 door een vertraging van de nieuwbouw in Hilversum. Door deze vertraging wordt het voorziene efficiencyvoordeel op de personele lasten pas later gerealiseerd.

Op verzoek van de VRU is een regeling met de politie getroffen om het financiële nadeel voor de VRU in de periode 2022 tot de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland te compenseren. Met deze middelen kan vanaf 2022 het financiële nadeel als gevolg van de overdracht van het beheer worden opgevangen. Vanaf 2025, na de ingebruikname van de Meldkamer Midden-Nederland, wordt verwacht dat de verlaging van de gemeentelijke bijdrage met € 0,2 miljoen structureel binnen de begroting kan worden gedekt uit het verwachte efficiencyvoordeel op de personele lasten. Dit betekent dat de gemeentelijke bijdrage reeds met ingang van 2022 structureel verlaagd kan worden met een bedrag van € 193k. In de begroting 2021 is aangegeven dat deze verlaging verwerkt zal worden bij de kadernota 2022. In tabel 15 is het financiële effect van de compensatieregeling politie in combinatie met het verwachte efficiencyvoordeel op personele lasten opgenomen.

Tabel 15: financieel effect mutatie overdracht beheer meldkamer

Bedragen x € 1.000	Financieel effect 2022		
Overdracht beheer meldkamer	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Effect uitname rijksbijdrage overdracht beheer Meldkamer	-193	-	**-193**
Verhoging gemeentelijke bijdrage begroting 2020	193	-	**193**
Verlaging gemeentelijke bijdrage	-193	-	**-193**
Totaal effect	**-193**	**-**	**-193**

3.5 Licentiekosten LCMS GZ

De veiligheidsregio heeft de wettelijke taak om te zorgen voor een systeem voor informatievoorziening tijdens crisisomstandigheden (Wvr, art 46 lid 3 en 4). Het landelijk Veiligheidsberaad heeft hiervoor het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS) als standaard geadopteerd voor de veiligheidsregio's en hun 'witte' ketenpartners. De GHOR is een onderdeel van de Veiligheidsregio en heeft dientengevolge ook de verplichting om haar informatievoorziening op orde te hebben. Hierin wordt voorzien met een aanvullende LCMS omgeving waar alle zorgketenpartners op worden aangesloten: LCMS GZ. Dit om informatie snel en adequaat te delen en inwinnen van informatie over actuele incidenten, rampen en crisis en geplande evenementen.

Via de kadernota en begroting 2019 is de gemeentelijke bijdrage met € 48k verhoogd voor de licentiekosten van LCMS GZ. Hierbij is destijds aangegeven dat op termijn een daling van de licentiekosten werd voorzien, naarmate het aantal gebruikers toeneemt. Inmiddels is gebleken dat deze licentiekosten inderdaad zijn gedaald. Conform de toezegging bij de kadernota en begroting 2019 wordt deze verlaging doorberekend in de gemeentelijke bijdrage. In tabel 16 is het financiële effect op de gemeentelijke bijdrage (GBTP) weergeven.

Tabel 16: financieel effect mutatie licentiekosten LCMS GZ

Bedragen x € 1.000	Financieel effect 2022		
Licentiekosten LCMS GZ	**Bijdrage GBTP**	**Vergoeding IGPP**	**Totaal**
Licentiekosten LCMS GZ conform kadernota/begroting 2019	-48	-	**-48**
Indexering	-1	-	**-1**
Licentiekosten LCMS GZ werkelijk	37	-	**37**
Totaal effect	**-12**	**-**	**-12**

3.6 Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

De wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) gaat naar verwachting vanaf 1 januari 2022 stapsgewijs in. Dat hebben de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten aangegeven.
De veranderingen uit de Wkb gelden (naar verwachting) tot en met 2024 alleen voor eenvoudige (nieuwbouw) bouwwerken. Dit zijn bijvoorbeeld eengezinswoningen en kleinere bedrijfspanden. Vanaf 2025 volgen de andere bouwwerken. Hierdoor kunnen kwaliteitsborgers stap voor stap ervaring opdoen met het nieuwe toezicht in de bouw.
Ten tijde van het opstellen van de kadernota 2022 is nog onvoldoende duidelijk welke gevolgen dit heeft voor onze werkzaamheden. Er zullen werkzaamheden verdwijnen, maar mogelijk leidt dit ook tot een verschuiving van advieswerk naar toezicht. Wij blijven graag met gemeenten in gesprek over de komende ontwikkelingen en wijzigingen in rollen en taken.

3.7 Versterking GHOR

In de kadernota en begroting 2021 zijn ontwikkelingen in het spoed-zorgveld geduid die vragen om de versterking van de GHOR op het gebied van netwerkcoördinatie en informatiemanagement. In 2020 is een intern verkenningstraject gestart om de mogelijkheden tot versterking binnen de VRU te onderzoeken en in de samenwerking met anderen. Door de coronacrisis doorzien we scherp waar de versterking nodig is. De beweging die de GHOR moet maken ten aanzien van netwerkcoördinatie is om van operationeel/tactische regievoering naar strategische regievoering te komen en daarbij het niet-acute zorgnetwerk aan te haken. Het aanhaken van het niet-acute zorgnetwerk vraagt ook om meer regie op het informatiemanagement binnen het netwerk. Beide sporen zijn de afgelopen periode cruciaal gebleken in de samenwerking met het netwerk. Inhoudelijk is in de afgelopen periode een grote inhaalslag gemaakt, die nu bestendigd moet worden in de organisatie. Conform de bestuurlijke opdracht en het uitgangspunt 'nieuw voor oud' van het vigerende beleidsplan is het uitgangspunt dat dit binnen de bestaande kaders gebeurt.

3.8 Samenvatting ontwikkelingen

Tabel 17: samenvatting ontwikkelingen

Bedragen x € 1.000 **Ontwikkelingen 2022**	**Structureel**	**Incidenteel**	**Totaal**
Hervorming OMS-stelsel	1.052	-1.052	**-**
Regionale uitwerking landelijk beoordelingsprotocol automatische meldingen	-50	-	**-50**
Heroriëntatie AB-werkplaatsen	155	-	**155**
Overdracht beheer meldkamer	-193	-	**-193**
Licentiekosten LCMS GZ	-12	-	**-12**
Totaal mutatie bijdrage GBTP	**952**	**-1.052**	**-100**

4 Risico's

4.1 Taakdifferentiatie/ (On)gelijke behandeling vrijwilligers

Achtergrond
Bij de voorbereidingen voor aanpassingsvoorstellen voor de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) is aan het licht gekomen dat de arbeidsvoorwaarden van brandweervrijwilligers op dit moment in strijd zijn met Europese wet- en regelgeving, in het bijzonder met de zogenaamd deeltijdrichtlijn. De reden hiervan is dat werkzaamheden en aanstellingseisen van beroepskrachten en vrijwilligers gelijk zijn, zodat brandweervrijwilligers op grond van het gelijkheidsbeginsel door hun werkgevers – de veiligheidsregio's – feitelijk als deeltijdwerkers beschouwd zouden moeten worden.

Ontwikkeling
De minister van Justitie en Veiligheid en het Veiligheidsberaad laten onderzoeken hoe de brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel zijn te onderscheiden van de beroepskrachten zodat wordt voldaan aan de normen uit Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. De mogelijke consequenties voor de brandweerorganisatie worden door alle veiligheidsregio's waaronder de VRU in het eerste halfjaar van 2021 in kaart gebracht. In de denkrichting wordt een taakdifferentiatie voorgesteld tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers, waarbij het systeem van vrijwilligheid behouden blijft. Uitgangspunt van de denkrichting is een werkbaar en fundamenteel onderscheid te maken tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers dat geen afbreuk doet aan het niveau en de kwaliteit van brandweerzorg.

Om te komen tot een fundamenteel onderscheid tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers zijn de volgende denkrichtingen uitgewerkt:

1. Verplichte beschikbaarheid voor vrijwilligers vervalt;
2. Specialistische taken voor vrijwilligers worden beperkt tot maximaal één;
3. Beroepskrachten krijgen een zwaardere belasting op het gebied van vakbekwaamheid met als gevolg zwaardere opleidingseisen;
4. Beroepskrachten gaan ten opzichte van vrijwilligers meer niet-repressieve taken uitvoeren.

Er bestaat een reëel risico dat de kosten voor brandweerzorg als gevolg van de taakdifferentiatie op basis van de genoemde denkrichtingen significant stijgen. De eventuele verschuiving van taken van vrijwilligers naar beroepskrachten kan leiden tot meer (parttime) beroepsaanstellingen en daarmee tot extra loonkosten voor de werkgever. Ook de kosten voor vakbekwaamheid kunnen toenemen als gevolg van een verschuiving van specialistische taken. Er is nog geen duidelijkheid over de omvang en fasering van de eventuele meerkosten als gevolg van de vrijwilligersproblematiek. Waar zich het risico van een zeer substantiële kostenverhoging gaat voordoen en het tempo van die kostenverhoging is nog niet in te schatten, omdat een eventueel besluit om het gedachte model van taakdifferentiatie in te voeren nog gekoppeld zou kunnen worden aan een derogatiebesluit (uitstel van invoering) vanuit Europa. Dit betekent ook dat de duur van het verleende uitstel van de inwerkingtreding van de Wnra voor personeel van de veiligheidsregio's nog niet bekend is. Uitgangspunt hierbij is dat eventuele financiële consequenties als gevolg van wijzigingen in het stelsel door het Rijk worden gecompenseerd.

Tabel 18: kans en effect risico ongelijke behandeling vrijwilligers

Onderwerp	**Kans**	**Effect**	**Risico** (kans x effect)
Taakdifferentiatie tussen vrijwilligers en beroepskrachten	onbekend 50%	pm	pm

5 Bijdrage gemeentelijk basistakenpakket

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de bijdrage voor het gemeentelijk basistakenpakket (GBTP) in 2022 opgenomen op basis van de mutaties in het financiële kader (zie hoofdstuk 2) en ontwikkelingen (zie hoofdstuk 3).

Tabel 19: mutaties bijdrage GBTP Totaal

Bedragen x € 1.000		Mutaties 2022 Totaal		
Gemeente	**Bijdrage GBTP begroting 2021**	**Mutaties financieel kader**	**Mutaties ontwikkelingen**	**Bijdrage GBTP kadernota 2022**
Renswoude	345	13	-0	358
Eemnes	546	10	-1	555
Oudewater	591	5	-1	596
Woudenberg	688	10	-1	697
Montfoort	813	4	-1	817
Lopik	861	13	-1	873
Bunnik	942	6	-1	947
Bunschoten	1.104	24	-1	1.127
Rhenen	1.141	15	-1	1.156
Wijk bij Duurstede	1.382	13	-2	1.393
Baarn	1.554	5	-2	1.558
Leusden	1.612	24	-2	1.635
IJsselstein	1.700	25	-2	1.723
De Bilt	2.655	-10	-3	2.642
De Ronde Venen	2.601	34	-3	2.633
Soest	2.691	-2	-3	2.686
Houten	2.295	38	-3	2.330
Utrechtse Heuvelrug	3.135	-39	-3	3.092
Woerden	2.994	21	-3	3.011
Vijfheerenlanden	3.312	163	-4	3.472
Stichtse Vecht	3.910	16	-4	3.922
Nieuwegein	3.715	56	-4	3.766
Veenendaal	3.131	58	-5	3.184
Zeist	4.051	55	-5	4.102
Amersfoort	9.860	25	-11	9.874
Utrecht	26.805	696	-33	27.468
Totaal	**84.437**	**1.279**	**-100**	**85.616**

6 Vergoeding individueel gemeentelijk pluspakket

In tabel 20 is per gemeente de ontwikkeling van de vergoeding voor het gemeentelijk pluspakket (IGPP) opgenomen. Vanaf 2018 zijn de taakuitvoeringsovereenkomsten (TUO's) afgesloten voor onbepaalde tijd. Voor 2022 gaan we daarom uit van voortzetting van de plustaken. De vergoedingen voor 2022 kunnen nog veranderen als er tussentijds nog wijzigingen in de TUO's worden doorgevoerd.

Tabel 20: ontwikkeling vergoeding voor het individueel gemeentelijk pluspakket (IGPP)

Bedragen x € 1.000

Gemeente	Vergoeding IGPP begroting 2021	Mutaties TUO's 2022	Loon- & prijs-aanpassing 2022	Vergoeding IGPP begroting 2022
Renswoude	-	-	-	-
Eemnes	38	-	1	39
Oudewater	19	-	0	19
Woudenberg	19	-	0	19
Montfoort	-	-		-
Lopik	-	-		-
Bunnik	-	-		-
Bunschoten	19	-	0	19
Rhenen	-	-		-
Wijk bij D.	92	-1	0	91
Baarn	36	-	1	37
Leusden	-	-		-
IJsselstein	16	-	0	16
De Bilt	-	-		-
De Ronde Venen	-	-		-
Soest	75	-	1	77
Houten	66	-1	0	65
Utrechtse Heuvelrug	104	-1	1	104
Woerden	127	-	3	129
Vijfheerenlanden	163	-	0	163
Stichtse Vecht	-	-		-
Nieuwegein	12	-	0	12
Veenendaal	69	-	1	70
Zeist	896	-	20	916
Amersfoort	447	-	9	456
Utrecht	1.240	-	21	1.262
Nog toe te rekenen	527	-	7	534
Totaal	**3.965**	**-3**	**67**	**4.029**

7 Bijlagen

7.1 Bijlage 1: Uitkering gemeentefonds, onderdeel B&R

In de onderstaande tabel zijn de bedragen opgenomen die de gemeenten in het gemeentefonds ontvangen voor het onderdeel Brandweer en Rampenbestrijding. De bedragen van 2022 zijn gebaseerd op de septembercirculaire gemeentefonds 2020.

Tabel 21: bedragen GF onderdeel Brandweer en Rampenbestrijding per gemeente

Bedragen x € 1.000	**Bedrag subcluster Brandweer en Rampenbestrijding**			
Gemeente	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Renswoude	338	350	378	388
Eemnes	536	563	594	609
Oudewater	585	611	637	653
Woudenberg	683	713	749	769
Montfoort	802	839	872	894
Lopik	852	889	934	957
Bunnik	958	1.003	1.042	1.068
Bunschoten	1.120	1.180	1.246	1.279
Rhenen	1.180	1.235	1.291	1.324
Wijk bij Duurstede	1.361	1.426	1.489	1.526
Baarn	1.565	1.649	1.707	1.751
Leusden	1.678	1.762	1.849	1.897
IJsselstein	1.812	1.908	1.975	2.025
De Bilt	2.646	2.785	2.860	2.933
De Ronde Venen	2.642	2.773	2.901	2.976
Soest	2.700	2.846	2.931	3.008
Houten	2.722	2.866	2.979	3.057
Utrechtse Heuvelrug	3.100	3.253	3.306	3.391
Woerden	3.064	3.221	3.344	3.431
Vijfheerenlanden	3.134	3.280	3.602	3.694
Stichtse Vecht	3.902	4.101	4.251	4.358
Nieuwegein	3.989	4.212	4.355	4.471
Veenendaal	4.052	4.281	4.468	4.585
Zeist	4.046	4.270	4.474	4.592
Amersfoort	10.061	10.624	10.973	11.262
Utrecht	29.105	30.750	32.585	33.438
Totaal	**88.634**	**93.389**	**97.792**	**100.337**

Opgemerkt wordt dat de begroting van gemeenten ten aanzien van de brandweer en rampenbestrijding naast de bijdrage aan de VRU ook bestaat uit andere kosten zoals de huisvestingskosten voor de brandweerposten (voor zover dit niet via het individueel gemeentelijk pluspakket bij de VRU wordt afgenomen), de kosten voor de gemeentelijke crisisbeheersing en de bluswatervoorziening.

7.2 Bijlage 2: Meerjarenraming bijdragen en vergoedingen 2022-2025

Tabel 22: bijdragen en vergoedingen 2022-2025 per gemeente*

Bedragen x € 1.000

Gemeente	GBTP 2022	IGPP 2022	Bijdrage 2022	GBTP 2023	IGPP 2023	Bijdrage 2023	GBTP 2024	IGPP 2024	Bijdrage 2024	GBTP 2025	IGPP 2025	Bijdrage 2025
Renswoude	358	-	358	358	-	358	361	-	361	359	-	359
Eemnes	555	39	594	555	39	594	560	39	599	558	39	597
Oudewater	596	19	615	596	19	615	601	19	620	599	19	618
Woudenberg	697	19	716	697	19	716	703	19	723	701	19	720
Montfoort	817	-	817	817	-	817	824	-	824	820	-	820
Lopik	873	-	873	873	-	873	880	-	880	877	-	877
Bunnik	947	-	947	947	-	947	956	-	956	957	-	957
Bunschoten	1.127	19	1.146	1.127	19	1.146	1.137	19	1.156	1.140	19	1.159
Rhenen	1.156	-	1.156	1.156	-	1.156	1.166	-	1.166	1.170	-	1.170
Wijk bij Duurstede	1.393	91	1.484	1.393	90	1.483	1.405	89	1.494	1.399	87	1.487
Baarn	1.558	37	1.594	1.558	37	1.594	1.572	37	1.608	1.572	37	1.609
Leusden	1.635	-	1.635	1.635	-	1.635	1.650	-	1.650	1.670	-	1.670
IJsselstein	1.723	16	1.739	1.723	16	1.739	1.740	15	1.755	1.761	15	1.776
De Bilt	2.642	-	2.642	2.642	-	2.642	2.666	-	2.666	2.660	-	2.660
De Ronde Venen	2.633	-	2.633	2.633	-	2.633	2.657	-	2.657	2.660	-	2.660
Soest	2.686	77	2.762	2.686	77	2.762	2.710	77	2.787	2.709	77	2.785
Houten	2.330	65	2.395	2.330	64	2.394	2.355	63	2.418	2.387	62	2.449
Utrechtse Heuvelrug	3.092	104	3.196	3.092	103	3.195	3.120	102	3.221	3.106	100	3.207
Woerden	3.011	129	3.140	3.011	129	3.140	3.039	129	3.168	3.047	129	3.176
Vijfheerenlanden	3.472	163	3.635	3.472	163	3.635	3.502	163	3.665	3.486	163	3.649
Stichtse Vecht	3.922	-	3.922	3.922	-	3.922	3.957	-	3.957	3.950	-	3.950
Nieuwegein	3.766	12	3.779	3.766	12	3.779	3.802	12	3.815	3.849	12	3.862
Veenendaal	3.184	70	3.254	3.184	70	3.254	3.221	70	3.291	3.269	62	3.331
Zeist	4.102	916	5.018	4.102	916	5.018	4.139	916	5.055	4.137	916	5.053
Amersfoort	9.874	456	10.330	9.874	456	10.330	9.965	456	10.421	9.993	456	10.449
Utrecht	27.468	1.262	28.730	27.468	1.262	28.730	27.738	1.262	29.000	27.833	1.262	29.095
Nog toe te rekenen	-	534	534	-	534	534	-	534	534	-	534	534
Totaal	**85.616**	**4.029**	**89.645**	**85.616**	**4.026**	**89.641**	**86.425**	**4.021**	**90.447**	**86.668**	**4.010**	**90.678**

De structurele bijdrage voor het basistakenpakket (GBTP) stijgt met € 0,81 miljoen in 2024 en € 1,05 miljoen in 2025 ten opzichte van 2022 als gevolg van de hervorming van het OMS-stelsel (zie paragraaf 3.1).
De vergoeding voor het IGPP kan in het meerjarig perspectief nog wijzigen. Met de gemeente Utrecht vindt nog overleg plaats over de verwerking van een aantal afspraken uit de taakuitvoeringsovereenkomst (TUO).
*deze meerjarenraming is onder voorbehoud van wijzigingen als gevolg van de nadere uitwerking van het financieel kader en ontwikkelingen bij de actualisatie van de begroting 2021 en het opstellen van de begroting 2022.

Gemeenteraad
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSIE VOOR BESLUITVORMING

Veiligheidsregio Utrecht
t.a.v. de heer B. van 't Hoog
Archimedeslaan 6
3584 BA UTRECHT

Behandeld door	~~C.E.J.M.~~Angelique Vaars	**Datum**	<volgt>
Doorkiesnummer	14 030	**Ons kenmerk**	8804728
E-mail	angelique.vaars@utrecht.nl	**Onderwerp**	Zienswijze ontwerpbegroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021 VRU
Bijlage(n)	-		
Uw kenmerk	21.0000807	**Verzonden**	
Uw brief van	15 april 2021	Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden	

Geachte heer Van 't Hoog,

Per brief van 15 april 2021 heeft de secretaris van het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) de ontwerp-begroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021 aan ons aangeboden. Daarbij zijn wij in de gelegenheid gesteld om uiterlijk op 11 juni 2021 een zienswijze bij u in te dienen. In deze brief is onze zienswijze verwoord. Gezien de doorlooptijden van ons besluitvormingstraject rondom het meireces lukt het ons helaas niet binnen de door u gevraagde datum te reageren.

Deze ontwerp-begroting 2022 is in lijn met onze zienswijze op de concept kadernota 2022; wij stemmen in met de ontwerp-begroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021 van de VRU, zoals aan ons kenbaar gemaakt.

Daarnaast vragen wij aandacht voor het volgende. De huidige context van financiële onzekerheid en krapte in de gemeentefinanciën dwingt gemeenten en hun verbonden partijen om extra kritisch te zijn op de kosten en daarmee de bijdrage van de gemeente.

In uw ontwerpbegroting geeft u aan, dat na vaststelling van de kadernota 2022 zich een aantal ontwikkelingen op het gebied van het FLO-overgangsrecht (Functioneel leeftijdsontslag) heeft voorgedaan. De financiële effecten van deze ontwikkelingen worden momenteel doorgerekend en zijn derhalve niet in de voorliggende geactualiseerde begroting 2021 en ontwerpbegroting 2022 verwerkt. Inmiddels wordt duidelijk dat er sprake is van een kostenstijging van het FLO-overgangsrecht ten opzichte van de meerjarenraming in de begroting 2021 en de kadernota 2022.
Wij gaan ervan uit dat u binnen uw begroting ruimte vindt om deze kostenstijging op te vangen.

Wij vragen tenslotte aandacht voor de (financiële) ontwikkelingen rondom het traject taakdifferentiatie, in het bijzonder de consequenties die het heeft voor de brandweer vrijwilligers. Wij verzoeken u om scherper de effecten, waaronder de financiële, in beeld te brengen die de hervormingsplannen met zich meebrengen."

Hoogachtend,
Gemeenteraad van Utrecht,

de griffier, de voorzitter,

Merel van Hall Sharon A.M. Dijksma

Gemeente Utrecht

Raadsbesluit

Zienswijze VRU ontwerpbegroting 2022 en geactualiseerde begroting 2021

Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid
Organisatieonderdeel	Openbare Orde en Veiligheid
Opsteller	
Zaaknummer	8804728
Jaargang en nummer	2021, nr. 61
Vergaderdatum Raad	17 juni 2021
Geheim	Nee

De raad besluit:

1. De bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze van de raad, waarin wordt ingestemd met de ontwerpbegroting 2022 en de geactualiseerde begroting 2021 van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) en er op wordt aangedrongen dat de VRU de kostenstijging van het FLO (Functioneel Leeftijdsontslag) binnen de eigen begroting opvangt.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op 17 juni 2021.

De griffier,

Merel van Hall

De voorzitter,

Sharon A.M. Dijksma

Gemeenteraad

Dossiernummer	1956
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	7
Omschrijving	Aanbieding Initiatiefvoorstel Utrechtse Wooncooperaties
ID	2112
Behandelend ambtenaar	
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	
Beleidsveld	
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Manon Leenders/Circulaire economie, Energie, Groen, Markten&Havens, Openbare ruimte, Wonen/030-2863710

Geagendeerd	Vergaderdatum
Gemeenteraad	17 juni 2021

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Initiatiefvoorstel Utrechtse Wooncoöperaties

Beleidsveld	Wonen
Opsteller	Floor de Koning (GroenLinks) en Jan Wijmenga (ChristenUnie)
Kenmerk	8955002
Vergaderdatum Raad	17 juni 2021
Geheim	Nee

Raadsleden Floor de Koning (GL) en Jan Wijmenga (CU) stellen de raad voor te besluiten:

1. Het actieplan Utrechtse Wooncoöperaties vast te stellen, met als doel meer ruimte voor bewonersinitiatieven en mensen die duurzaam betaalbaar willen wonen binnen wooncoöperaties, door de coöperatieve woningsector een volwaardige positie te geven naast de bestaande woonsectoren.
2. Het publieke belang van wooncoöperaties te erkennen, waardoor het mogelijk wordt voor de gemeente om initiatieven te ondersteunen op organisatorisch en financieel vlak.
3. Ten behoeve van de ondersteuning van wooncoöperaties:
    a. Een gemeentelijk aanspreekpunt aan te stellen voor wooncoöperaties.
    b. Een onafhankelijk steunpunt voor wooncoöperaties in Utrecht te faciliteren voor de periode van jan2022 tot en met dec 2024 (3 jaar). Hiertoe een eenmalige uitname van 150.000 euro te doen vanuit het budget voor nieuwe woonconcepten en dit te storten in een reserve en na 2,5 jaar een evaluatie uit te voeren.
    c. Het college op te dragen een partij te selecteren voor dit onafhankelijk steunpunt en de raad hierover uiterlijk eind 2021 te informeren.
4. In te stemmen met de doelstelling om elk jaar minimaal 2 locaties beschikbaar te laten stellen voor wooncoöperaties door het college op te dragen:
    a. Bij directe gronduitgiftes en bij de verkoop van gemeentelijk vastgoed de mogelijkheid om te verkopen aan wooncoöperaties standaard mee te nemen in de afweging.
    b. Bij omgevingsvisies, SPVE's en anterieure overeenkomsten ambities op te nemen over het bieden van ruimte voor wooncoöperaties.

    en hierover jaarlijks te rapporteren in het MPR.
5. Het college op te dragen om een financieringsconstructie voor wooncoöperaties uit te werken om het financieringsgat van ca 30% waar wooncoöperaties tegenaanlopen op te vangen, waarbij middels een gemeentelijke garantstelling geldleningen worden verstrekt aan wooncoöperaties die inzetten op duurzame betaalbaarheid (sociale huur en middenhuur). Hiervoor uiterlijk eind 2021 een voorstel aan de raad voor te leggen.
6. Het college op te dragen om op korte termijn te starten met een pilot met mogelijke financieringsconstructies bij minimaal één, en zo mogelijk twee, wooncoöperatieprojecten. Voor de dekking van de hiervoor benodigde risicoreservering een voorstel aan de raad voor te leggen waarbij de beschikbare middelen van de Conversieregeling 2017 t.b.v. Betaalbaar wonen ingezet kunnen worden.
7. Het Actieplan Utrechtse Wooncooperaties op te nemen in de 'Omgevingsvisie Utrecht, versie 1.0' en in de bijlage 'Beleidsdocumenten van de Omgevingsvisie 1.0'.

De leden van de gemeenteraad van Utrecht,

Floor de Koning (GroenLinks) Jan Wijmenga (CU)

Samenvatting

GroenLinks en ChristenUnie vinden het belangrijk om meer ruimte te geven aan mensen die verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en voor hun omgeving. Wooncoöperaties passen daar goed bij, maar initiatiefnemers lopen in de praktijk tegen veel drempels aan. Het Actieplan Utrechtse Wooncoöperaties draagt er zorg voor dat in eerste instantie minimaal twee nieuwe initiatieven per jaar, met elk tientallen woningen, via gemeentelijke steun een locatie voor een wooncoöperatie verwerven. Daarnaast kunnen diverse andere wooncoöperaties via het nieuwe onafhankelijke steunpunt en de nieuwe financiële regeling zelf een locatie voor een wooncoöperatie verwerven. Op deze manier lijkt het haalbaar dat het komende decennium het concept wooncoöperatie uitgroeit tot een blijvend betaalbaar segment in de Utrechtse woningmarkt.

Context

Aanleiding

Baas in eigen huis, dat zijn we gewend. Maar baas over hóe je huis eruitziet, dat zien we nu vooral nog bij koopwoningen, en zelfs daar is die invloed beperkt. Toch was het – nog niet zo heel erg lang geleden – heel gebruikelijk dat mensen samen huurwoningen bouwden.

Na de Tweede Wereldoorlog werd de markt voor huurwoningen strakker gereguleerd. Het werd particulieren zelfs verboden om nog samen huurwoningen te bouwen. Dat terwijl in Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk nog altijd veel mensen op een goede en betaalbare manier wonen binnen wooncoöperaties. Sinds een paar jaar is dat verbod opgeheven, vanaf 2015 hebben ‘wooncoöperaties’ weer een plekje in de Woningwet: “een vereniging die haar leden in staat stelt om zelfstandig te voorzien in beheer en onderhoud van door hen bewoonde woningen en de directe omgeving.” (artikel 18a Woningwet)

De opheffing van het verbod biedt een uitgelezen kans om middenin de wooncrisis meer betaalbare woningen te realiseren in Utrecht. Utrechters krijgen de kans om zelf hun wooncomplex vorm te geven. De woningen van wooncoöperaties zijn en blijven betaalbaar, omdat wooncoöperaties geen winstoogmerk hebben. Door voorzieningen te delen en veel zelf te doen kunnen kosten worden verlaagd.

Samen de stad maken én meer betaalbare woningen, dat is wat we in Utrecht al langer willen. Mensen die zelf het initiatief nemen om onze gemeente mooier te maken. Inwoners die samen met elkaar optrekken, actief zijn in hun buurt, ruimte geven aan cultuur of omkijken naar de buurman. Een wooncoöperatie probeert dat ook te doen: met elkaar je eigen, open, actieve stukje stad maken.
Het weer in ere herstellen van de wooncoöperatie in de wet was de eerste stap. De Utrechtse Woonvisie uit 2019 noemt al dat de gemeente wooncoöperaties wil ondersteunen. In de afgelopen jaren is gebleken dat het in de praktijk toch erg lastig was. Er waren veel initiatieven: meer dan veertig hebben zich bij de gemeente gemeld. Toch heeft hebben tot nu toe slechts enkele groepen hun (woon)wens voor Utrecht ook kunnen realiseren, en met de nodige tegenslagen.

GroenLinks en ChristenUnie vinden het belangrijk om meer ruimte te geven aan mensen die verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en voor hun omgeving. Wooncoöperaties passen daar goed bij. We zien dat de Woonvisie een goede richting aangeeft, maar dat er in de praktijk nog veel drempels zijn voor initiatiefnemers. We hebben gesproken met succesvolle en minder succesvolle groepen, met ambtenaren en met mensen die in andere steden met wooncoöperaties aan de slag zijn gegaan. Dat heeft geleid tot dit plan. We willen hiermee een aantal belangrijke belemmeringen weghalen voor wooncoöperaties, zodat het meer initiatiefnemers gaat lukken om hun project te laten slagen.

Juridische context

Bij het faciliteren van wooncoöperaties zoals omschreven in dit actieplan zijn de volgende juridische kaders van toepassing;

- Woningwet
- Staatssteun:
- Wet markt en overheid:
- Wet fido (Wet Financiering Decentrale Overheden)

- Kader geldverstrekkingen:
- Algemene subsidieverordening
- Huisvestingswet en -verordening

De voornaamste activiteiten in dit plan betreffen steun via informatie en ondersteuning bij de vorming van wooncoöperaties en financiële ondersteuning bij het (her-)ontwikkelen van een locatie. Informatievoorziening en ondersteuning van de vorming van wooncoöperaties valt onder de algemene publieke voorlichtende taak van een gemeente. Het moet daar dan wel toe beperkt blijven. De gemeente zorgt ervoor dat ze niet in het vaarwater komt van commerciële partijen zoals hypotheekadviseurs, en dus het concreet adviseren over o.a. financiële producten aan de markt overlaat.
Voor financiële ondersteuning is het ten eerste van belang dat de gemeente Utrecht onder marktconforme omstandigheden leningen en garanties verleent. In dat geval is er geen sprake van non-marktconformiteit, het derde staatssteuncriterium, en wordt voldaan aan het kader staatsteun. Om te voldoen aan de Wet markt en overheid mag er niet geconcurreerd worden met de markt door onder de kostprijs diensten aan te bieden die ook commercieel aangeboden (kunnen) worden. De gemeente moet dus de integrale kosten van haar economische activiteiten doorberekenen. De verwachting is dat met het verstrekken van marktconforme percentages voor een lening of garantstelling, dat waarschijnlijk ook kostprijs dekkend is. Zo niet dan zal dit doorbelast worden aan de initiatiefnemer.

Volgens artikel 2 van de Wet fido mag de gemeente alleen ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak leningen aangaan of garanties verlenen (artikel 2, eerste lid). Er is ten aanzien van het verstrekken van leningen/garanties aan wooncoöperaties geen expliciete wettelijke taak aan te wijzen, dus zou de raad expliciet moeten besluiten dat en waarom het verstrekken van deze leningen en garanties tot de lokale publieke taak hoort. Er zijn geen specifieke eisen aan zo'n besluit van de raad verbonden; het besluit dat het verstrekken van deze leningen en garanties tot de publieke taak hoort, is dus voldoende.

Het Kader geldverstrekkingen gemeente Utrecht heeft als algemene uitgangspunten o.a.:
- nr. 105: bij geldverstrekkingen is er altijd sprake van een publieke taak. Door bovengenoemd besluit van de raad in het kader van de Wet FIDO wordt daar aan voldaan.
- nr 107: leningen en garantstellingen zijn ook subsidies. Dit is conform de Algemene wet bestuursrecht.
- Paragraaf 8 handelt specifiek over leningen en garanties;
    - nr 122: Nee, tenzij… De gemeente treedt alleen op als financier als er geen alternatieven zijn. Voor het deel eigen vermogen (30%) zijn die er niet. Wel zijn er uitvoeringsorganisaties zoals de SvN en het Stadmakersfonds en deze zullen dan ook expliciet betrokken moeten worden in afwegingen rondom de uitvoering.
    - nr 123: Garantie heeft voorkeur boven lening.
    - nr 124: het moet passen binnen gemeentelijk beleid en vanuit maatschappelijk oogpunt noodzakelijk zijn. Hier wordt aan voldaan als de raad instemt met dit actieplan en t.z.t. met de concretisering van de financiële uitwerking inclusief opnemen van een begrotingspost.

De Algemene subsidieverordening geeft een ruime basis voor subsidie, subsidie kan worden verstrekt voor activiteiten die vallen binnen de programma's die in de gemeentebegroting zijn opgenomen. Dus om deze leningen/borgstellingen te kunnen verstrekken, moet dit onderwerp als programma in de gemeentebegroting zijn opgenomen. Om hieraan te voldoen volstaat het opnemen van het stimuleren van wooncoöperaties als activiteit in de begroting bij het programma Wonen. Als hieraan voldaan is dan neemt het college in de subsidiestaat de beschikbare bedragen op en stelt nadere regels vast. Er moet dus een subsidieregeling komen.
Een subsidie kan geweigerd worden als die niet aanwijsbaar ten goede komt aan de inwoners van de gemeente Utrecht (artikel 8, 1e lid sub a). Om hieraan te voldoen zal een initiatief sociale, economische of maatschappelijke binding met Utrecht moeten hebben. Hiervoor zal een kader uitgewerkt moeten worden. In dit kader zullen de volgende onderdelen meegenomen worden om de binding aan te tonen;

1. Aantoonbaar werkzaam in Utrecht via een contract en werkgeververklaring
2. Huisvestingswet en -verordening, bewijs van inschrijving als woningzoekende voor de Utrechtse regio voor minimaal 1 jaar, of

3. Reeds inwonend in de gemeente Utrecht, aan te tonen via een uittreksel van het bevolkingsregister

Beoogd effect
Wooncoöperaties dragen bij aan:

- **Duurzame betaalbaarheid:** De wooncoöperatie kan een bijdrage leveren aan duurzame betaalbaarheid (sociale- en middenhuur). Deze wordt mogelijk omdat de wooncoöperatie geen commercieel vertrekpunt heeft: waardeontwikkeling van de woning staat niet centraal, maar het realiseren van een woonvorm die op die markt niet wordt gerealiseerd.
- **Meer eigenaarschap:** De coöperatie draagt vanwege het zelfbeheer en zelfbestuur bij aan meer eigenaarschap van de bewoners. De praktijk laat zien dat een verhoogd eigenaarschap een positieve bijdrage levert aan de leefomgeving.
- **Meer sociale cohesie:** Het coöperatieve karakter zorgt voor meer sociale cohesie. Bewoners kunnen samen diensten en producten inkopen of combinaties van wonen, welzijn en zorg faciliteren. Ook zijn zij vaak bereid om zich in te zetten voor de omgeving. Dit heeft een positieve invloed op de cohesie in wijken en de weerbaarheid van buurten.
- **Meer maatwerk in woonsegmenten**: De wooncoöperatie heeft ook het voordeel dat het meer maatwerk kan leveren ten aanzien van de verschillende woonsegmenten. Anders dan woningbouwcorporaties en beleggers is de coöperatie niet gebonden aan wetgeving of aandeelhouders die een bepaald segment voorschrijven. Het is dus gemakkelijker om een diversiteit aan woningen in een coöperatie te hebben, van sociale huur, middenhuur tot vrije sector.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

Eerdere relevante besluitvorming

Woonvisie 'Utrecht beter in balans' (18 juli 2019)

Motie 2019/126 Bewoners voor betaalbaar wonen (11 juli 2019)

Raadsbrieven

Raadsbrief Stand van zaken nieuwe woonconcepten en bewonersinitiatieven (14 juli 2020)

Raadsbrief Stand van zaken nieuwe woonconcepten en bewonersinitiatieven (20 december 2019)

Raadsbrief Speerpunten en ambities voor ouderen in Utrecht (25 november 2019)

Stadsakkoord Wonen (september 2019)

Plan van aanpak Huisvesting en begeleiding kwetsbare groepen (juli 2019)

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Het actieplan Utrechtse Wooncoöperaties vast te stellen, met als doel meer ruimte voor bewonersinitiatieven en mensen die duurzaam betaalbaar willen wonen binnen wooncoöperaties, door de coöperatieve woningsector een volwaardige positie te geven naast de bestaande woonsectoren.
Argumenten	
1.1	Wooncoöperaties stimuleren duurzaam betaalbare woningen
	De wooncoöperatie levert een bijdrage aan duurzame betaalbaarheid (sociale- en middenhuur), omdat de wooncoöperatie geen commercieel vertrekpunt heeft:

	waardeontwikkeling van de woning staat niet centraal, maar het realiseren van een woonvorm die op die markt niet wordt gerealiseerd.
1.2	<u>Wooncoöperaties zorgen voor meer eigenaarschap en sociale cohesie</u>
	In een wooncoöperatie zijn de bewoners coproducent en participant in plaats van klant en consument. De coöperatie draagt vanwege dit zelfbeheer en zelfbestuur bij aan meer eigenaarschap van de bewoners en aan meer sociale cohesie. Bewoners kunnen samen diensten en producten inkopen of combinaties van wonen, welzijn en zorg faciliteren. Ook zijn zij vaak bereid om zich in te zetten voor de omgeving. Dit heeft een positieve invloed op de cohesie in wijken en de weerbaarheid van buurten.
1.3	<u>Wooncoöperaties leveren meer maatwerk in woonsegmenten</u>
	Anders dan woningbouwcorporaties en beleggers is de coöperatie niet gebonden aan wetgeving of aandeelhouders die een bepaald segment voorschrijven. Het is dus gemakkelijker om woonsegmenten fijnmaziger te mengen en daarmee een grote diversiteit aan woningen in een coöperatie te hebben, van sociale huur en middenhuur tot vrije sector.
1.4	<u>Met het investeren in wooncoöperaties wordt versnellen op korte en langere termijn mogelijk</u>
	Utrecht wil snel nieuwe woningen bouwen. Zelfbouw heeft wat snelheid betreft geen goede naam. Het investeren in en stimuleren van de kennis(overdracht) op het gebied van wooncoöperaties draagt bij aan een professionaliseringsslag van deze woonsector en daarmee ook aan versnelling in de toekomst. Op kortere termijn kunnen wooncoöperaties een bijdrage leveren aan het versnellen van de woningbouw door onder andere het realiseren van kleinere complexe (binnenstedelijke) projecten. Projecten die over het algemeen nu blijven liggen of alleen uit kunnen als er een hoogrenderend programma wordt gerealiseerd (dure koop of huur), kunnen door wooncoöperaties worden opgepakt omdat er geen winstoogmerk is.
Kanttekeningen/Risico’s	
1.1	<u>Wooncoöperaties zijn vaak kleinschalig</u>
	Utrecht heeft een groot tekort aan woningen, met name in het sociale en middensegment. De gemeente wil snel meters maken. Wooncoöperaties hebben vaak een kleinschalig karakter en zullen dus op korte termijn minder bijdragen aan het terugdringen van het woningtekort.
1.2	<u>Wooncoöperaties lopen tegen veel belemmeringen op</u>
	In de praktijk weten veel initiatiefnemers zich goed te verenigen en duidelijk de woonwensen op papier te zetten. Daarna wordt het lastig want de zoektocht naar een locatie is voor één woning in deze tijd al lastig, laat staan voor meerdere woningen. En zeker de coöperaties die inzetten op betaalbaar wonen lopen tegen een haast onmogelijke financieringstaak aan. Wooncoöperaties worden genoodzaakt in de verschillende fases een substantieel deel van de benodigde middelen zelf als eigen geld in te brengen, via subsidies binnen te halen of met crowdfunding op te halen. Dat blijkt in de praktijk weerbarstig en zeer tijdrovend. In veel gevallen lukt het niet en deze problematiek is een groot afbreukrisico voor wooncoöperaties. Ondersteuning van

	wooncoöperaties is dan ook een noodzakelijke voorwaarde om de sector te laten slagen.
Beslispunt	
2	Het publieke belang van wooncoöperaties te erkennen, waardoor het mogelijk wordt voor de gemeente om initiatieven te ondersteunen op organisatorisch en financieel vlak.
Argumenten	
2.1	<u>Het stimuleren van wooncoöperaties vanuit een publieke taak is een noodzakelijke voorwaarde voor het kunnen bieden van financiële ondersteuning.</u>
	In de wet fido (Wet Financiering Decentrale Overheden) is opgenomen dat het verstrekken van leningen en garanties uitsluitend dient te geschieden ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. De gemeenteraad bepaalt – gemotiveerd en transparant – in principe zelf wat onder de publieke taak moet worden verstaan en hoe deze zal worden uitgevoerd. De publieke taak kan worden omschreven als het noodzakelijk overheidsingrijpen om het publiek belang te realiseren. Een publieke taak zou niet of op voor de gemeente onbevredigende wijze worden uitgevoerd als de gemeente niet zou ingrijpen. Er is sprake van marktfalen. De overheid hecht zo veel belang aan bijvoorbeeld de beschikbaarheid, kwaliteit en toegankelijkheid van dergelijke activiteiten dat ze als het ware wil garanderen dat deze activiteiten op haar voorwaarden worden aangeboden.
2.2	<u>De financiële markt voorziet niet in een dekkende financiering voor wooncoöperaties</u>
	Zoals in argument 5.1 nader wordt toegelicht voorzien financiële instellingen op dit moment niet in een dekkende financiering voor wooncoöperaties. Hierdoor worden initiatiefnemers geconfronteerd met een financieringsgat, wat de slagingskans van een wooncoöperatie ernstig verkleind. Financiële ondersteuning van de gemeente biedt een oplossing voor de gewenste maar ontbrekende financiële dienstverlening door banken. De markt laat hier nu letterlijk een gat vallen.
Kanttekeningen	
2.1	<u>De gemeente moet zich houden aan de kaders van de Wet Markt en Overheid en Staatssteun</u>
	Voor financiële ondersteuning is het ten eerste van belang dat de gemeente Utrecht onder marktconforme omstandigheden leningen en garanties verleent. In dat geval is er geen sprake van non-marktconformiteit, het derde staatssteuncriterium, en wordt voldaan aan het kader staatsteun. Om te voldoen aan de Wet markt en overheid mag er niet geconcurreerd worden met de markt door onder de kostprijs diensten aan te bieden die ook commercieel aangeboden (kunnen) worden. De gemeente moet dus de integrale kosten van haar economische activiteiten doorberekenen. De verwachting is dat met het verstrekken van marktconforme percentages voor een lening of garantstelling, dat dit waarschijnlijk ook kostprijsdekkend is. Zo niet dan zal dit doorbelast worden aan de initiatiefnemer.

Beslispunt	
3	Ten behoeve van de ondersteuning van wooncoöperaties: a. Een gemeentelijk aanspreekpunt aan te stellen voor wooncoöperaties. b. Een onafhankelijk steunpunt voor wooncoöperaties in Utrecht te faciliteren voor de periode van jan 2022 tot dec 2024 (3 jaar). Hiertoe een eenmalige uitname van 150.000 euro te doen vanuit het budget voor nieuwe woonconcepten en dit te storten in een reserve en na 2,5 jaar een evaluatie uit te voeren. c. Het college op te dragen een partij te selecteren voor dit onafhankelijk steunpunt en de raad hierover eind 2021 te informeren.
3.1	<u>De slagingskans van wooncoöperaties neemt toe met meer ondersteuning.</u>
	Vanuit de gemeente Utrecht is er de expliciete wens om bewonersinitiatieven te faciliteren. In de Woonvisie die in 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld worden wooncoöperaties al als aparte categorie genoemd die door de gemeente ondersteunt wordt. De wooncoöperatie is één van de manieren die een directe bijdrage kan leveren aan versterking van de leefbaarheid in buurten. Wooncoöperaties lopen echter tegen veel hobbels aan. Zeker in de opstartfase is het goed om initiatieven te assisteren. Er is weliswaar veel informatie beschikbaar maar verspreid over veel partijen. Daarnaast ontbreekt het bij veel initiatiefnemers aan kennis en kunde over ontwikkeling en beheer. Daarom voorziet het Actieplan in een aanspreekpunt binnen de gemeente waar men terecht kan met algemene vragen, waar men in contact gebracht kan worden met de juiste ambtenaren of partijen buiten de gemeente. Het is voor burgers niet altijd logisch waar men terecht moet en juist een laagdrempelig aanspreekpunt waar je zonder een uitgebreid plan terecht kan helpt initiatieven snel een stap verder.
3.2	<u>Wooncooperaties staan nog niet scherp op het vizier van de gemeentelijke organisatie en worden daardoor nog onvoldoende meegenomen in grote ruimtelijke ontwikkelingen, tenders en SPvE's.</u>
	Een gemeentelijk aanspreekpunt voor wooncoöperaties kan de bekendheid met en kennis over wooncoöperaties bij relevante organisatieonderdelen waaronder Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling, Vastgoed en Grondzaken vergroten. Daarnaast kan het gemeentelijk aanspreekpunt een belangrijke rol vervullen in het matchen en bij elkaar brengen van bewonersinitiatieven en ontwikkelingen in het ruimtelijk domein door het aanleggen van een kaartenbak van initiatiefnemers (zie argument 4.3).
3.2	<u>Wooncooperaties zijn naast hulp van de gemeente ook gebaat bij onafhankelijk advies</u>
	Hulp van een gemeentelijk aanspreekpunt helpt een bewonersinitiatief op weg. Verderop in het traject kan de gemeente echter ook belanghebbende zijn. Het is daarom aan te raden ook te zorgen voor een onafhankelijk steunpunt. De gemeente kan samen met de actieve partijen in gesprek om samen te bekijken welke behoeftes er precies zijn rondom netwerken en in hoeverre de gemeente hierin een rol kan spelen bij het opstarten van een onafhankelijk steunpunt voor

	wooncoöperaties, dan wel aan te sluiten bij een reeds bestaand steunpunt. Op deze manier kunnen initiatieven van elkaar leren, elkaar verder helpen en inspiratie op doen over mogelijke vormen en oplossingen.
Kanttekeningen/Risico's	
3.1	Het budget voor nieuwe woonconcepten is slechts tot 2022 beschikbaar.
	De financiële middelen voor een onafhankelijk steunpunt zijn tot 2024 beschikbaar. Voor de voortzetting van het onafhankelijke steunpunt na 2024 moet nieuw budget ter beschikking worden gesteld.
3.2	Informatievoorziening en ondersteuning moet plaatsvinden binnen de kaders van Wet markt en overheid en Staatssteun
	Informatievoorziening en ondersteuning van de vorming van wooncoöperaties valt onder de algemene publieke voorlichtende taak van een gemeente. Het moet daar dan wel toe beperkt blijven. De gemeente zorgt ervoor dat ze niet in het vaarwater komt van commerciële partijen zoals hypotheekadviseurs, en dus het concreet adviseren over o.a. financiële producten aan de markt overlaten. Als de steun per wooncoöperatie onder de € 200.000,-- blijft per drie jaar, is er sprake van deminimissteun en is er geen sprake van staatssteun.
3.3	Mede-opdrachtgeverschap kan een voorwaarde zijn
	Afhankelijk van het initiatief en de context kan het ook zijn dat de wooncoöperatie gebaat is bij professionele ondersteuning. Sommige initiatieven kiezen er al vrij snel voor zich te laten ondersteunen in het opzetten van een woonvereniging en enkele kiezen er in een later stadium voor wanneer er een concrete locatie is en er plannen moeten worden gemaakt en er bijvoorbeeld een ontwikkeling gaat starten. Zeker wanneer een wooncoöperatie zelf gaat bouwen is het aan te raden dat de initiatiefnemers professionele ondersteuning hebben om het proces te coördineren, risico's te managen en de bouwkosten en daarmee de prijs van de woningen in goede banen te leiden. In sommige gevallen kan het zijn dat de gemeente professionele ondersteuning verlangt. Dit zal dan vooral te maken hebben met ontwikkelingen waar er meer belangen meespelen dan die van alleen het initiatief. In die gevallen kan de gemeente zich beroepen op het zogenoemde mede-opdrachtgeverschap. Eigenaarschap is een belangrijk onderdeel van wooncoöperaties. Mede-opdrachtgeverschap dient daarom zo licht mogelijk ingezet te worden. Er zijn ook initiatiefnemers die binnen de eigen groep professionals hebben die voldoende gekwalificeerd zijn om het hele proces te begeleiden. Om hierop in te spelen zal er een 'right to challenge' opgenomen moeten worden wanneer er sprake is van mede-opdrachtgeverschap. Omdat elk project zijn eigen specifieke kenmerken heeft zal het afstemmen van mede-opdrachtgeverschap altijd maatwerk betreffen. Om houvast te geven voor het bepalen is het van belang om een afwegingskader op te stellen wanneer mede-opdrachtgeverschap van toepassing is, in welke mate en wanneer er van afgeweken kan worden.
Beslispunt	
4	In te stemmen met de doelstelling om elk jaar minimaal 2 locaties

	beschikbaar te laten stellen voor wooncoöperaties door het college op te dragen: a. Bij directe gronduitgiftes en bij de verkoop van eigen gemeentelijk vastgoed de mogelijkheid om te verkopen aan wooncoöperaties standaard mee te nemen in de afweging. b. Bij omgevingsvisies, SPVE's en anterieure overeenkomsten ambities op te nemen over het bieden van ruimte voor wooncoöperaties. en hierover jaarlijks te rapporteren in het MPR.
Argumenten	
4.1	<u>Zo draagt de gemeente bij aan een gelijk speelveld, ook voor wooncoöperaties</u>
	Op de krapte van de markt is het lastig om een locatie te bemachtigen. Voor de kleinere locaties is er flinke concurrentie met ontwikkelende partijen en particulieren en leggen initiatiefnemers het in snelheid af. Ook geldt onbekend is onbemind, wooncoöperaties maken niet standaard onderdeel uit van het speelveld van stedelijke ontwikkeling. Het speelveld wordt nu gedomineerd door overheden, corporaties en grotere marktpartijen zoals ontwikkelaars en beleggers. Bij verkoop van vastgoed of grondposities is het daarom van belang om naast de geijkte partijen ook de wooncoöperatie als mogelijke afnemer te overwegen. Grotere gebieden zouden in kleinere bouwvlekken uitgegeven kunnen worden en bij gemeentelijk vastgoed kan dit de standaard overweging worden indien het vastgoed overtollig wordt bevonden.
4.2	<u>Vanuit beleidsdoelen als betaalbaarheid en de nieuwe omgevingswet die participatie in verregaande mate verplicht stelt, is de wooncoöperatie een logisch segment om mee te geven in ontwikkelingen</u>
	Het verdient aanbeveling om de wooncoöperatie altijd mee te nemen in de programmatische overwegingen bij grootschalige ontwikkelingen. Hiermee kan de wooncoöperatie worden vastgelegd in omgevingsvisies, stedenbouwkundige programma's van eisen en in ontwikkelovereenkomsten bij (gebieds)ontwikkelingen bijvoorbeeld in anterieure overeenkomsten en samenwerkingsovereenkomsten.
4.3	<u>Wooncoöperaties volgen ruimtelijke ontwikkelingen niet op de voet zoals marktpartijen en corporaties</u>
	Om risico's te minimaliseren kan de gemeente een faciliterende rol spelen bij de matching en de initiatief en planfase van de wooncoöperatie. Hiervoor kan de gemeente o.a. een inschrijvingslijst bijhouden van geïnteresseerde wooncoöperaties die zich in Utrecht willen vestigen. Amsterdams hanteert bijvoorbeeld een Kaartenbak voor geïnteresseerde initiatiefnemers met wie contact opgenomen wordt bij ontwikkelingen.
4.4	<u>Kleinschalige betaalbare projecten kunnen eerder betaalbaar blijven, ook op ingewikkelde binnenstedelijke locaties</u>
	Wooncoöperaties hebben geen winstoogmerk. Hierdoor kunnen zij projecten aan, juist in binnenstedelijke gebied, die voor reguliere partijen niet rendabel zijn.
4.5	<u>Wooncooperaties sluiten aan bij het sturen op maatschappelijke waarde bij gemeentelijk vastgoed</u>

	De gemeente wil gemeentelijk vastgoed inzetten voor het behalen van de maatschappelijke opgaven voor de stad. Wooncooperaties passen in dit streven.
Kanttekeningen/Risico's	
4.1	<u>Ruimte voor wooncoöperaties kan ten koste gaan van ruimte voor corporaties en middenhuurprogramma</u>
	De doelstellingen op sociaal en middenhuur kunnen ook met wooncoöperaties worden gehaald.
Beslispunt	
5	Het college op te dragen om een financieringsconstructie voor wooncoöperaties uit te werken om het financieringsgat van ca 30% waar wooncoöperaties tegenaanlopen op te vangen, waarbij middels een gemeentelijke garantstelling geldleningen worden verstrekt aan wooncoöperaties die inzetten op duurzame betaalbaarheid (sociale huur en middenhuur). Hiervoor uiterlijk eind 2021 een voorstel aan de raad voor te leggen.
Argumenten	
5.1.	<u>Initiatiefnemers moeten vaak 20 tot 30% eigen vermogen inbrengen met een beperkte financiële armslag</u>
	De financiering van wooncoöperaties verschilt van de aard van de wooncoöperatie en of het nieuwbouw of bestaande bouw is. Het meest ingewikkelde is nieuwbouw, omdat er tijdens de initiatief en planfase nog geen sprake is van een onderpand is er voor deze fasen geen bancaire financiering mogelijk. En voor de bouwfase wordt pas financiering verleent indien er sprake is van een haalbaar plan, dus inclusief eigendomsovereenkomst, vergunningen en een aannemingsovereenkomst. Hiernaast is het voor wooncoöperaties die inzetten op betaalbaarheid extra ingewikkeld om de financiering rond te krijgen omdat wooncoöperaties relatief onbekend zijn en vanwege de verenigingsstructuur terecht komen in het zakelijke verkeer. Banken financieren in de regel tussen de 70 en 80% van de benodigde financiering (e.e.a. afhankelijk van het risicoprofiel, eigen vermogen, taxatie etc.). Hiermee moeten initiatiefnemers dus 20 tot 30% eigen vermogen of een achtergestelde lening organiseren. Dit is dus wezenlijk anders dan een particuliere hypotheek waarbij tot 100% kan worden geleend én de rente aftrekbaar is. De mate waarin dat financieringsgat overbrugd kan worden is in de meeste gevallen beperkt. Over het algemeen hebben de initiatiefnemers een bescheiden inkomen en weinig tot geen vermogen. In de praktijk wordt het gat dan ook gedicht met een klein deel eigen vermogen, subsidies en crowd funding. Dit proces verloopt vaak moeizaam en vergt veel tijd.
5.2	<u>Marktconformiteit en kostendekkend zijn uitgangspunt voor financieringsconstructie</u>
	Zoals in de kanttekening 2.1 toegelicht mag de gemeente volgens de staatssteuncriteria alleen onder marktconforme omstandigheden leningen en garanties verlenen. Om te voldoen aan de Wet markt en overheid mag er niet geconcurreerd worden

	met de markt door onder de kostprijs diensten aan te bieden die ook commercieel aangeboden (kunnen) worden.
5.3	Het Stadmakersfonds biedt financiële mogelijkheden voor wooncoöperaties en is reeds gekoppeld aan de regeling Ruimte voor Initiatief.
	De gemeente Utrecht heeft samen met de Provincie Utrecht onderzoek laten doen naar de mogelijkheden om wooncoöperaties financieel te ondersteunen. Hierin is onder andere financiering via het Stadmakersfonds of via de SvN meegenomen. Het Stadmakersfonds is reeds gekoppeld aan de regeling Ruimte voor Initiatief en is statutair in staat om ook de wooncoöperatie te faciliteren. Verder hebben de partijen achter het Stadmakersfonds ruime ervaring met het aantrekken van financiering en deze op een kloppende manier vormgeven
5.4	De raad heeft middelen gealloceerd voor betaalbaar wonen die ingezet kunnen worden als dekking.
	Als dekking voor het financieringsvoorstel kan gedacht worden aan de beschikbare middelen van de Conversieregeling 2017 t.b.v. Betaalbaar wonen en/of de reserve Investeringsimpuls RSU.
Kanttekeningen/Risico's	
5.1	Erfpachtconstructie nodig voor garanderen duurzame betaalbaarheid
	Duurzame betaalbaarheid kan worden geborgd middels statuten in combinatie met erfpacht. Hierdoor kan de wooncoöperatie de woningen niet vervreemden en blijven woningen beschikbaar in het sociale- en het middenhuur segment. Verder kan er bij een eventuele verkoop een meerwaardeafdracht toegepast worden waardoor publieke middelen terugvloeien naar de kas.
5.2	Voor subsidieverstrekking is het nodig om het stimuleren van wooncoöperaties als activiteit in de begroting op te nemen bij het programma Wonen en een subsidieregeling op te stellen
	De Algemene subsidieverordening geeft een ruime basis voor subsidie, subsidie kan worden verstrekt voor activiteiten die vallen binnen de programma's die in de gemeentebegroting zijn opgenomen. Dus om deze leningen middels een gemeentelijke garantstelling te kunnen verstrekken, moet dit onderwerp als programma in de gemeentebegroting zijn opgenomen. Om hieraan te voldoen volstaat het opnemen van het stimuleren van wooncoöperaties als activiteit in de begroting bij het programma Wonen. Als hieraan voldaan is dan neemt het college in de subsidiestaat de beschikbare bedragen op en stelt nadere regels vast. Er moet dus een subsidieregeling komen.
5.3	Subsidie moet ten goede komen aan de inwoners van Utrecht
	Een subsidie kan geweigerd worden als die niet aanwijsbaar ten goede komt aan de inwoners van de gemeente Utrecht (artikel 8, 1e lid sub a). Om hieraan te voldoen zal een initiatief sociale, economische of maatschappelijke binding met Utrecht moeten hebben. Hiervoor zal een kader uitgewerkt moeten worden. In dit kader zullen in ieder geval de volgende onderdelen meegenomen worden om de binding aan te tonen; 1. Aantoonbaar werkzaam in Utrecht via een contract en werkgeververklaring

	2. Bewijs van inschrijving als woningzoekende voor de Utrechtse regio voor minimaal 1 jaar, of 3. Reeds inwonend in de gemeente Utrecht, aan te tonen via een uittreksel van het bevolkingsregister
Beslispunt	
6	Het college op te dragen om op korte termijn te starten met een pilot met mogelijke financieringsconstructies bij minimaal één, en zo mogelijk twee, wooncoöperatieprojecten. Voor de dekking van de hiervoor benodigde risicoreservering een voorstel aan de raad voor te leggen waarbij de beschikbare middelen van de Conversieregeling 2017 t.b.v. Betaalbaar wonen ingezet kunnen worden.
Argumenten	
6.1	<u>Start met kansrijke projecten en leer hiervan.</u>
	De gemeente heeft al voor twee kansrijke wooncoöperatie projecten locaties op het oog. Met het ondersteunen van deze projecten kan waardevolle ervaring opgedaan worden voor het kunnen opstellen van een in Utrecht passende financieringssystematiek voor wooncoöperaties.
6.2	<u>Lening tegen marktconforme voorwaarden betaalt zichzelf terug.</u>
	De lening gaat uit van marktconforme voorwaarden. Hiermee ontstaat er ruimte om via het renteverschil van aantrekken van het geld en uitlenen een risicobuffer op te bouwen. Dat mechanisme maakt het onnodig om de gehele looptijd een hoge risicoreservering op de balans te houden. Er zal alsnog een risicoreservering nodig zijn bij uitgifte van de lening maar deze bouwt dus vanwege de rente inkomsten snel af. Aanvullend hierop zou een verplichte herfinanciering na 10 of 15 jaar mogelijk zijn waardoor de leningen sneller terugkomen. Hierbij moet de kanttekening worden gemaakt dat de afbetalingsschema's goed op elkaar afgesteld moeten worden om onnodig hoge lasten in de eerste jaren te voorkomen.
6.3	<u>Motie 2019/126 scherpt ruimte voor bewonersinitiatieven die meer betaalbare woningen aan de Utrechtse woningvoorraad toevoegen</u>
	In motie 2019/126 wordt het college opgedragen om een deel van de netto-opbrengsten van de Conversieregeling Erfpacht 2017 te besteden aan meer betaalbare woningen, onder andere door bewonersinitiatieven te stimuleren.
Beslispunt	
7	Het Actieplan Utrechtse Wooncooperaties op te nemen in de 'Omgevingsvisie Utrecht, versie 1.0' en in de bijlage 'Beleidsdocumenten van de Omgevingsvisie 1.0'
Argumenten	
7.1	<u>Het Actieplan Utrechtse Wooncoöperaties betreft een uitwerking van het woonbeleid specifiek voor het sociale en middenhuursegment.</u>
	Het Actieplan Utrechtse Wooncoöperaties is hiermee een onderliggende nota bij het thema 'wonen' binnen de omgevingsvisie.

Financiën
Het voorstel heeft de volgende financiële consequenties en wordt als volgt gedekt:

- Het voorstel voor een gemeentelijk aanspreekpunt voor wooncoöperaties vraagt wellicht een herverdeling van taken bij de afdeling Wonen en hoeft daarmee geen financiële consequenties te hebben.
- Het voorstel voor een onafhankelijk steunpunt voor wooncoöperaties wordt voor de periode van jan 2022 tot en met dec 2024 (3 jaar) gedekt door een eenmalige uitname van 150.000 euro uit het budget voor nieuwe woonconcepten en dit te storten in een reserve.
- Voor het voorstel voor een financieringsconstructie voor wooncoöperaties wordt het college verzocht met een voorstel te komen. De pilot hiervan waarbij een of twee wooncoöperaties projecten worden ondersteunt, kan worden gedekt uit de beschikbare middelen van de Conversieregeling 2017 t.b.v. Betaalbaar wonen.

Vervolg
Na besluitvorming wordt het college verzocht om uiterlijk eind 2021 met een aantal voorstellen naar de raad te komen waaronder:

- een voorstel voor het instellen van een onafhankelijk steunpunt voor wooncoöperaties
- een voorstel voor een financieringsconstructie voor wooncoöperaties waarbij middels een gemeentelijke garantstelling geldleningen worden verstrekt aan wooncoöperaties die inzetten op duurzame betaalbaarheid (sociale huur en middenhuur).

Daarnaast wordt het college gevraagd op korte termijn te starten met een pilot met een financieringsconstructie voor een of twee wooncoöperaties.

Participatie
In aanloop naar het opstellen van het actieplan Utrechtse Wooncoöperaties is gesproken met verschillende initiatiefnemers van wooncoöperaties en experts van o.a. De Jelt, Genoeg Ruimte, AEF en de kwartiermaker Amsterdamse Wooncoöperaties.

Communicatie
Gevraagd wordt aan het college om het actieplan Utrechtse Wooncoöperaties onder de aandacht te brengen van betrokken afdelingen, waaronder Stedelijke ontwikkeling, Grondzaken, Vastgoed, Wonen ea.
Daarnaast is het gewenst de mogelijkheden voor wooncoöperaties actief te communiceren naar initiatiefnemers die bij de gemeente reeds bekend zijn en goed vindbaar te plaatsen op de gemeentelijke website.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming

- Actieplan Utrechtse Wooncoöperaties

#raad030

Actieplan Utrechtse Wooncoöperaties

Gemeenteraad Utrecht

Inhoudsopgave

Introductie	3
Wat is een wooncoöperatie?	4
Voordelen van coöperatief wonen	4
De vraag naar wooncoöperaties	6
Waar lopen wooncoöperaties tegenaan?	8
Mogelijkheden om te faciliteren	9
Organisatorische ondersteuning	10
Professionaliteit en deskundigheid	12
Locaties	13
Financiering	15
Juridische kaders rondom wooncoöperaties	20
Geraadpleegde bronnen	22

Introductie

Baas in eigen huis, dat zijn we gewend. Maar baas over hóe je huis eruitziet, dat zien we nu vooral nog bij koopwoningen, en zelfs daar is die invloed beperkt. Toch was het – nog niet zo heel erg lang geleden – heel gebruikelijk dat mensen samen betaalbare huurwoningen bouwden.

Na de Tweede Wereldoorlog werd de markt voor huurwoningen strakker gereguleerd. Het werd particulieren zelfs verboden om nog samen huurwoningen te bouwen. Dat terwijl in Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk nog altijd veel mensen op een goede en betaalbare manier wonen binnen wooncoöperaties. Sinds een paar jaar is het verbod in Nederland opgeheven, vanaf 2015 hebben 'wooncoöperaties' weer een plekje in de Woningwet: "een vereniging die haar leden in staat stelt om zelfstandig te voorzien in beheer en onderhoud van door hen bewoonde woningen en de directe omgeving." (artikel 18a Woningwet).

De opheffing van het verbod biedt een uitgelezen kans om middenin de wooncrisis meer betaalbare woningen te realiseren in Utrecht. Utrechters krijgen de kans om zelf hun wooncomplex vorm te geven. De woningen van wooncoöperaties zijn en blijven betaalbaar, omdat wooncoöperaties geen winstoogmerk hebben. Door voorzieningen te delen en veel zelf te doen kunnen kosten worden verlaagd.

Samen de stad maken én meer betaalbare woningen, dat is wat we in Utrecht al langer willen. Mensen die zelf het initiatief nemen om onze gemeente mooier te maken. Inwoners die samen met elkaar optrekken, actief zijn in hun buurt, ruimte geven aan cultuur of omkijken naar de buurman. Een wooncoöperatie probeert dat ook te doen: met elkaar je eigen, open, actieve stukje stad maken.

Het weer in ere herstellen van de wooncoöperatie in de wet was de eerste stap. De Utrechtse Woonvisie uit 2019 noemt al dat de gemeente wooncoöperaties wil ondersteunen. In de afgelopen jaren is gebleken dat het in de praktijk toch erg lastig was. Er waren veel initiatieven: meer dan veertig hebben zich bij de gemeente gemeld. Toch heeft hebben tot nu toe slechts enkele groepen hun (woon)wens voor Utrecht ook kunnen realiseren, en met de nodige tegenslagen.

GroenLinks en ChristenUnie vinden het belangrijk om meer ruimte te geven aan mensen die verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en voor hun omgeving. Wooncoöperaties passen daar goed bij. We zien dat de Woonvisie een goede richting aangeeft, maar dat er in de praktijk nog veel drempels zijn voor initiatiefnemers. We hebben gesproken met succesvolle en minder succesvolle groepen, met ambtenaren en met mensen die in andere steden met wooncoöperaties aan de slag zijn gegaan. Dat heeft geleid tot dit plan. We willen hiermee een aantal belangrijke belemmeringen weghalen voor wooncoöperaties, zodat het meer initiatiefnemers gaat lukken om hun project te laten slagen.

Wat is een wooncoöperatie?

Een wooncoöperatie is een vorm van een bewonersinitiatief waarbij de ontwikkeling en het beheer van de woningen door het collectief worden opgepakt. Er zijn verschillende definities in omloop. In Nederland moet je volgens de Woningwet aan een aantal criteria voldoen om formeel een wooncoöperatie te zijn.

De Woningwet omschrijft een wooncoöperatie als “een vereniging met als doel de leden in staat te stellen zelfstandig te voorzien in beheer en onderhoud van hun woningen. De initiatienemers dienen in een zogeheten coöperatieplan aan te geven welke activiteiten ze willen ontplooien en hoe ze dit gaan organiseren. Tevens dient dit inzicht te geven in de voorwaarden voor verkoop of beheer van de woningen. Naast een sluitende exploitatie zijn het waarborgen van de duurzaamheid van de vereniging en de omgang met geschillen, via een klachtenreglement, belangrijke onderdelen.”

In de praktijk zijn er verschillende vormen van wooncoöperaties mogelijk, waarbij mengvormen ontstaan van sociale huur, middenhuur, vrije sector en koop. Bij de wooncoöperatie gaat het niet zozeer om een specifieke woonvorm maar vooral om een organisatievorm. Hierin verschilt de coöperatie van collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO), bij CPO worden de woningen gezamenlijk gebouwd maar krijgt ieder persoonlijk het eigendom van de woning. Bij de wooncoöperatie zijn de woningen eigendom van de vereniging en hebben de leden van de vereniging het recht om te huren van de vereniging. Het collectieve aspect van wooncoöperaties is een belangrijk uitgangspunt dat tegemoet komt aan een groeiende behoefte op de woningmarkt. Hierbij biedt de coöperatievorm vooral mogelijkheden om meer (duurzaam) betaalbare woningen te realiseren en om woonvormen te realiseren waarbij een of andere vorm van ‘gezamenlijkheid’ belangrijk is. De wooncoöperatie is dan ook geen doel op zich, maar een vehikel voor diverse betrokkenen om samen een antwoord te bieden aan woonbehoeften. In Nederland zijn er volgens stichting !Woon naar schatting 500 wooncoöperaties, hiervan is het overgrote deel een beheercoöperatie. Voor dit actieplan wordt er specifiek gekeken naar de mogelijkheden om als wooncoöperatie eigenaar te zijn van het vastgoed en dit zelf te ontwikkelen (bij een beheercoöperatie is de ontwikkeling voor rekening en risico van een andere partij en blijft deze partij eigenaar van het vastgoed, het beheer van het gebouw wordt overgedragen aan de bewoners).

Voordelen van coöperatief wonen

Mensen verenigen zich in een wooncoöperatie, omdat ze van mening zijn dat ze samen een betere en betaalbaarder woonsituatie kunnen creëren dan de gevestigde instituties of het marktaanbod. Daarbij is sprake van zowel onderlinge solidariteit als eigenbelang. De

coöperatieve vereniging biedt een goede structuur om deze wensen vorm te geven (Platform31).

De wooncoöperatie kan een bijdrage leveren aan duurzaam betaalbare woningen (sociale- en middenhuur). Dat komt omdat de wooncoöperatie (zoals hier bedoeld) geen commercieel vertrekpunt heeft, geen winstoogmerk: waardeontwikkeling van de woning staat niet centraal, maar het realiseren van een woonvorm die op de markt niet wordt gerealiseerd. Vastgoedwaarde die ontstaat kan worden ingezet om (her)financiering mogelijk te maken en op termijn nieuwe wooncoöperaties te financieren. Het biedt hiermee een vernieuwende woonvorm: een model dat de voordelen van kopen en huren combineert, burgers de ruimte biedt om in een actieve rol met overheden op te trekken in het samen realiseren van het recht op wonen. En omdat wooncoöperaties geen winstoogmerk hebben, wordt er niet mee gespeculeerd. Dat biedt nieuwe kansen voor sociale en middenhuur.

De coöperatie draagt vanwege het zelfbeheer en zelfbestuur bij aan meer eigenaarschap van de bewoners. De praktijk laat zien dat een verhoogd eigenaarschap een positieve bijdrage levert aan de leefomgeving. Uit onderzoek in Amsterdam blijkt dat 17 procent van de huurders van sociale woningen geïnteresseerd is in vormen van zelfbeheer en zelforganisatie. Wooncoöperaties kunnen deze wens faciliteren; in een wooncoöperatie zijn de bewoners coproducent en participant in plaats van klant en consument.

Hiernaast zorgt het coöperatieve karakter voor meer sociale cohesie. In een wooncoöperatie is altijd sprake van een collectief element tussen bewoners en gebruikers van het gebouw of het gebied. Zo zijn bewoners allen mede-eigenaar, kunnen bewoners samen diensten en producten inkopen of combinaties van wonen, welzijn en zorg faciliteren. Dit draagt bij aan een actief collectief. Deze collectieven zijn vaak ook bereid om zich in te zetten voor de omgeving. Dit heeft een positieve invloed op de cohesie in wijken en de weerbaarheid van buurten.

De wooncoöperatie heeft ook het voordeel dat het meer maatwerk kan leveren ten aanzien van de verschillende woonsegmenten. Anders dan woningbouwcorporaties en beleggers is de coöperatie niet gebonden aan wetgeving of aandeelhouders die een bepaald segment voorschrijven. Het is dus gemakkelijker om een diversiteit aan woningen in een coöperatie te hebben, van sociale huur en middenhuur tot vrije sector. Groepen krijgen de mogelijkheid om op kleinschalig niveau woonvormen te creëren die passen bij hun specifieke individuele behoeften. Zo krijgen bewoners de kans om het heft in eigen handen te nemen, ontstaat meer maatwerk op de woningmarkt en kunnen huurders zich meer eigenaar voelen van de stad door collectief eigenaarschap van het vastgoed.

De aard van de wooncoöperatie verschilt van een woningcorporatie, woningbouwcorporatie of wooncorporatie in de zin dat de bewoners via lidmaatschap van de vereniging eigenaar zijn (de eindgebruiker staat centraal en maakt actief keuzes ten aanzien van de woonvorm, de wijze van ontwikkelen, het beheer en het eigendom) en dat de wooncoöperatie gemakkelijker in staat is om de verschillende woonsegmenten te

combineren. Verder kan de wooncoöperatie vanuit de opzet gemakkelijker overige coöperatieve zaken zoals energievoorziening, mobiliteit en zorg oppakken. Met deze elementen kun je spreken van een nieuw woonsector. Zo wordt bijvoorbeeld in Amsterdam actief ingezet op het stimuleren van deze nieuwe coöperatieve woningsector.

Actieplan aan de slag met wooncoöperaties Amsterdam

Een voorbeeld voor gemeentelijke stimulering van wooncoöperaties is de gemeente Amsterdam. Daar is de ambitie uitgesproken om het aantal wooncoöperaties de komende jaren flink te laten stijgen. Daarom heeft het gemeentebestuur een actieplan opgesteld en gepresenteerd. Initiatief van bewoners om bouw en beheer in eigen hand te nemen krijgt volop de ruimte. Het streven is dat over twintig jaar een tiende van alle Amsterdamse huizen ondergebracht is in een wooncoöperatie. Tegen 2040 zou het om 40.000 woningen moeten gaan. De gemeente maakt een start met vrijgeven van 13 nieuwbouwkavels en het instellen van een leenfonds van €50 miljoen.

De vraag naar wooncoöperaties

Collectief invulling geven aan de woonomgeving is niet nieuw. In de afgelopen jaren is het begrip collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) gegroeid (o.a. Veemarkt) en in het verleden zijn er grotere projecten zoals De Kersentuin in Leidsche Rijn vanuit bewonersinitiatieven ontstaan. En er zijn voorbeelden van wooncoöperaties die meer dan 100 jaar teruggaan. Er is zo gezien in elke periode wel een wens geweest vanuit bewoners om zelf, collectief, projecten op te pakken.

Beeld: De Kersentuin, Leidsche Rijn Utrecht (bron: kersentuin.nl)

In die zin beleeft de coöperatie nu een herleving. Enerzijds veroorzaakt door een behoefte aan meer saamhorigheid en anderzijds door het ontbreken van een specifieke oplossing in de markt. Niet alleen bij de woningmarkt is dit terug te zien. Ook op andere terreinen zijn burgers zelf aan de slag, zoals in de Agri en Food sector, de energiesector en in de zorg.

Ook in Utrecht zijn er verschillende bewonersinitiatieven die op deze manier samen willen wonen. Bekende initiatieven zoals Rust en Reuring, maar ook nieuwe zoals De Jelt, Stichting Compleks en Overhoop. Deze initiatieven richten zich op betaalbaar wonen en in gezamenlijkheid verantwoordelijkheid nemen voor de woonkwaliteit en de omgeving.

Ondanks de toegenomen interesse is het wel zo dat wooncoöperaties op de totale woningmarkt tot op heden een niche is. Dit heeft mede te maken met een aantal stevige knelpunten waardoor de doorlooptijd tot en met realisatie vrij lang is en de slaagkansen daarom tot nu toe laag zijn.

Waar lopen wooncoöperaties tegenaan?

Met de opname van wooncoöperaties in de woningwet in 2015 is een belangrijke stap gezet in het faciliteren van deze woonvorm. Sindsdien hebben verschillende partijen zoals Platform31, de Woonbond, Cooplink, Vrijcoop, !Woon, de Rijksoverheid en diverse gemeenten stappen ondernomen om wooncoöperaties te faciliteren. Het merendeel van het faciliteren gaat in op de mogelijkheden om een coöperatie op te zetten en welke organisatorische aspecten erbij komen kijken.

In de praktijk zien we veel initiatiefnemers die zich goed weten te verenigen en duidelijk de woonwensen op papier weten te zetten. Daarna wordt het lastig, want de zoektocht naar een locatie is voor één woning in deze tijd al lastig, laat staan voor meerdere woningen.

En zeker de coöperaties die inzetten op betaalbaar wonen lopen tegen een bijna onmogelijke financieringstaak aan. Wooncoöperaties worden genoodzaakt in de verschillende fases een substantieel deel van de benodigde middelen zelf als eigen geld in te brengen, via subsidies binnen te halen of met crowdfunding op te halen. Dat blijkt in de praktijk weerbarstig en zeer tijdrovend. In veel gevallen lukt het niet en deze problematiek is een groot afbreukrisico voor wooncoöperaties. (5)

Mogelijkheden om te faciliteren

Vanuit de gemeente Utrecht is er de expliciete wens om bewonersinitiatieven te faciliteren. In de Woonvisie die in 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld worden wooncoöperaties al als aparte categorie genoemd die door de gemeente ondersteunt wordt.

De wooncoöperatie is één van de manieren die een directe bijdrage kan leveren aan versterking van de leefbaarheid in buurten. Hiernaast kunnen wooncoöperaties een bijdrage leveren aan het toevoegen van betaalbare woningen. En kunnen wooncoöperaties een bijdrage leveren aan het versnellen van de woningbouw door onder andere het realiseren van kleinere complexe (binnenstedelijke) projecten. Projecten die over het algemeen nu blijven liggen of alleen uit kunnen als er een hoogrenderend programma wordt gerealiseerd (dure koop of huur), kunnen door wooncoöperaties worden opgepakt omdat er geen winstoogmerk is.

Verder zouden woon(zorg)coöperaties doorstroming op de woningmarkt kunnen bevorderen. Een aanzienlijk deel van de ouderen in Utrecht geeft aan graag beschut te willen wonen in bijvoorbeeld een setting zoals de Knarrenhof. In Utrecht heeft de Knarrenhof een inschrijflijst met meer dan 600 mensen die op deze coöperatieve wijze willen wonen.

Beeld: Knarrenhof De Aahof, Zwolle (bron: Stichting Knarrenhof)

Als we kijken naar de vraag en het aanbod voor wooncoöperaties zijn er vier aspecten waarop de gemeente een rol kan spelen:

1. De gemeente zou het organisatorisch gemakkelijker kunnen maken voor coöperaties. Informatie is nu verspreid over veel partijen en het voor een wooncoöperatie in oprichting een zoektocht om te bekijken wat het beste bij het initiatief past. Hiernaast is de wooncoöperatie voor de gemeente Utrecht ook een nieuwe woonvorm, iets waar de organisatie nog beperkte ervaring mee heeft. Om te voorkomen dat wooncoöperaties vastlopen in de gemeentelijke organisatie is het van belang dat er op onderdelen zoals erfpacht en uitgifte, vergunningen, en ambtelijke ondersteuning stappen zijn gezet op onderdelen zoals aktes, processen en kennis en kunde klaar staat.
2. Het opzetten van een wooncoöperatie en het ontwikkelen of transformeren van vastgoed is iets wat een wooncoöperatie één keer doet. Professionele ondersteuning is daarom een belangrijke voorwaarde voor het slagen van een initiatief.
3. De gemeente zou een rol kunnen spelen in het bieden van ruimte in de stad voor wooncoöperaties, dit wordt al gedaan voor Particulier Opdrachtgeverschap en CPO, maar de wooncoöperatie is nog niet op dezelfde wijze doordrongen, ondanks dat de gemeente deze vorm in de Woonvisie al wel omschrijft als een mogelijke woonvorm.
4. De gemeente zou een rol kunnen spelen in zowel voor- als vastgoedfinanciering. Dit geldt met name voor initiatieven die bijdragen aan duurzaam betaalbaar wonen.

Op vier punten kan de gemeente dus concrete ondersteuning bieden aan wooncoöperaties: organisatie, professionaliteit en deskundigheid, locatie en financiering. Deze punten worden hierna uitgewerkt.

Organisatorische ondersteuning

Er zijn verschillende facetten waarop wooncoöperaties organisatorisch ondersteund kunnen worden. In dit actieplan onderscheiden we de volgende:

1. Een onafhankelijk steunpunt (hulp bij de eerste stappen zoals doelen en visie van de wooncoöperatie ontwikkelen, statuten en onderlinge afspraken, welke mensen moet ik spreken, etc.)
2. Een gemeentelijk aanspreekpunt (hulp bij vastlopen in gemeentelijke organisatie, aanjagen van locaties etc.)
3. Professionele ondersteuning om te helpen bij realisatie (expertise in te huren door wooncoöperatie op het vlak van financiering, contracten, ontwikkeling en beheer, etc.)

Hieronder worden de eerste twee facetten toegelicht. Professionele ondersteuning wordt vanwege het specifieke belang in relatie tot de slaagkans dieper op ingegaan in het daaropvolgende hoofdstuk.

Onafhankelijk steunpunt

Er is al veel informatie beschikbaar over wooncoöperaties. Instanties zoals Cooplink worden onder andere reeds door de gemeente Utrecht financieel ondersteund om

initiatiefnemers wegwijs te maken. Toch is er op organisatorisch vlak nog veel te winnen, omdat er verschillende manieren zijn waarop de coöperatie opgezet kan worden en afhankelijk van de doelstellingen van het collectief er ook bepaalde keuzes gemaakt moeten worden. Er zijn verschillende manieren waarop de gemeente initiatiefnemers kan (laten) helpen en afhankelijk van de fase waarin een initiatief is valt is het van belang om zeker in de opstartfase van deze sector initiatieven te assisteren.

Informatievoorziening is de eerste vereiste voor het ontstaan van wooncoöperaties en daarom is het van belang om partijen die basisinformatie aanbieden, zoals Cooplink, te blijven ondersteunen. Hiernaast is het van belang dat een onafhankelijk steunpunt wordt opgericht dat initiatiefnemers kan begeleiden bij de eerste stappen om een wooncoöperatie op te richten. Dit steunpunt kan bijdragen aan het bepalen van de visie van de wooncoöperatie, de rechtsvorm en de bijbehorende statuten. Daarnaast kan het steunpunt groepen die serieuze stappen willen zetten koppelen aan relevante mensen en organisaties rondom wooncoöperaties in de stad, zoals externe experts die de belangen van de initiatiefnemer kunnen behartigen bij aankoop van een locatie of bestaand vastgoed, architecten en bouwers, banken en de gemeente.

Een onafhankelijk steunpunt kan ook bijdragen aan de standaardisering van statuten. Dit kan helpen bij het oprichten van een wooncoöperatie maar ook richting partners zoals gemeenten en financiers. Gemeenten zullen afhankelijk van hun rol in het geheel zekerheden willen hebben over (winst)doelstellingen en bijvoorbeeld het behouden van maatschappelijke doelen over tijd (o.a. betaalbaar wonen) en banken moeten een controle doen op elk initiatief of de inschrijving en de statuten kloppen en of de plannen goed in elkaar steken. Hierbij geven verschillende banken en initiatiefnemers aan dat hier flinke vertragingen kunnen optreden omdat het een en ander niet op elkaar aansluit.

Rechtsvorm

Anders dan de naam doet vermoeden zijn de wooncoöperaties bijna allemaal verenigingen. Dit omdat de coöperatie zoals die in de Nederlandse wet is gedefinieerd, gericht is op het vergroten van economische macht en het behalen van schaalvoordeel. Iets wat haaks staat op de doelstellingen van de meeste wooncoöperaties.

Een vereniging bestaat uit leden die samen een bepaald doel willen bereiken. Daarbij mogen ze bedrijfsmatige activiteiten ontplooien, zoals het verhuren van woningen, maar zonder hier zelf financieel beter van te worden Mocht er winst worden gemaakt, dan kan dat niet aan de leden worden uitgekeerd. Dit kan wel geïnvesteerd worden binnen de vereniging. Ongeacht de rechtsvorm, een stichting of een vereniging is het van belang dat twee kernpunten geborgd zijn: geen winstoogmerk en directe relatie met huurders/leden.

Gemeentelijk aanspreekpunt

Initiatieven zijn, naast het verkrijgen van voldoende beschikbare informatie, gebaat bij een aanspreekpunt bij de gemeente. Een plek waar men terecht kan voor algemene vragen, waar men verbonden kan worden met de juiste ambtenaren of partijen buiten de

gemeente. Het is voor burgers niet altijd logisch waar men terecht kan en juist een laagdrempelig aanspreekpunt waar je zonder een uitgebreid plan terecht kunt, helpt initiatieven snel een stap verder bij vragen.

Een ander veelgenoemd knelpunt is het vastlopen in de gemeentelijke organisatie. Een van de meest voorkomende redenen is de overdracht en afstemming tussen de verschillende ambtenaren en afdelingen die betrokken zijn gedurende het proces. Om dit te voorkomen is het van belang dat er een heldere route is voor wooncoöperaties door de verschillende afdelingen binnen de gemeente. Het aanspreekpunt kan hierin helpen maar hiernaast zal er vooraf een planproces moeten zijn voor wooncoöperaties welke van start tot oplevering een helder kader biedt voor de betrokken personen en afdelingen in de gemeentelijke organisatie. Hierin is specifiek aandacht voor zaken zoals transformatiemogelijkheden of ontwikkelmogelijkheden, eventuele regels rondom splitsen, het samenspel tussen uitgifte (erfpachtakte), grondprijsbepaling, borging in statuten en zekerheidsstelling in eventuele garanties.

Daarnaast is het voor initiatieven goed om van elkaar te leren om zo valkuilen te voorkomen, elkaar verder te helpen en inspiratie op te doen over mogelijke vormen en oplossingen. Er zijn verschillende netwerken in Utrecht maar de wooncoöperatie heeft nog geen eigen netwerk. Er zijn wel verschillende partijen erg actief op zoek en er zijn de afgelopen 2 jaar verschillende initiatiefnemers bij gekomen. Voorbeelden van een netwerken zijn Stichting Omzien en Ruimte voor Collectief Wonen. Gezamenlijk met deze en soortgelijke actieve partijen zal bekeken worden welke behoeftes er precies spelen rondom netwerken en in hoeverre de gemeente hierin een rol kan spelen bij het opstarten. Dit netwerk houdt niet op bij de gemeentegrenzen. Regionale samenwerking is hier van belang, er zal actief met de provincie Utrecht worden bekeken welke stappen er rondom het netwerk genomen kunnen worden om initiatieven onderling te faciliteren maar ook om initiatieven aan gemeenten te koppelen en tussen gemeenten kennis en kunde uit te wisselen.

Professionaliteit en deskundigheid

Professionele ondersteuning is een belangrijke voorwaarde voor het slagen van een wooncoöperatie. Sommige initiatieven kiezen er al vrij snel voor zich te laten ondersteunen in het opzetten van een woonvereniging en enkele kiezen er in een later stadium voor wanneer er een concrete locatie is en er plannen moeten worden gemaakt en er bijvoorbeeld een ontwikkeling gaat starten. Zeker wanneer een wooncoöperatie zelf gaat bouwen is het noodzakelijk dat de initiatiefnemers professionele ondersteuning hebben om het proces te coördineren, risico's te managen en de bouwkosten en daarmee de prijs van de woningen in goede banen te leiden.

In sommige gevallen kan het zijn dat de gemeente professionele ondersteuning vereist. Dit zal dan vooral te maken hebben met ontwikkelingen waar er meer belangen meespelen dan die van alleen het initiatief of waar er van de gemeente een actieve rol verlangd wordt in de vorm van financiering.

In enkele gevallen kan het zelfs verder gaan dan alleen de professionele ondersteuning van het initiatief. Wanneer er sprake is van een dermate complexe ontwikkeling, bijvoorbeeld wanneer het vastgoed integraal onderdeel is van een gebied of complex, kan er worden vereist dat de wooncoöperatie samen met een professionele partij de ontwikkeling van het vastgoed gezamenlijk aanstuurt. We spreken dan van mede-opdrachtgeverschap.

Mede-opdrachtgeverschap (MO) gaat verder dan casco-zelfbouw en consumentgerichte projectontwikkeling. Bij MO gaat het om zeggenschap en keuzevrijheid over de woning, het gebouw, de woonomgeving én het proces, zonder dat een individu of groep het hele bouwproces vanuit eigen beheer hoeft vorm te geven. De leden van de bouwgroep zijn gezamenlijk opdrachtgever. De bouwgroep bestaan uit de toekomstige bewoners en een professional, dat kan een projectontwikkelaar zijn, maar bijvoorbeeld ook een architect of een aannemer. In het bouwteam nemen toekomstige bewoners en de professional een gelijkwaardige positie in. De professional biedt maatwerk en zekerheid over de prijs en het te beïnvloeden product en de toekomstige bewoners bieden zekerheid over de afname van het product.

Mede-opdrachtgeverschap kan in meer of mindere mate worden toegepast door lichter of zwaarder in te zetten op de professional en de verhoudingen in het bouwteam. De reden dat een professionele bijdrage wordt gevraagd heeft vooral te maken met verschillende belangen die meespelen met de bouwopgave. Het kan bijvoorbeeld zijn dat er sprake is van een bouwlocatie waar een lang bouwproces erg veel overlast kan veroorzaken, waardoor snelheid van belang is. Ook kan het zijn dat er sprake is van een integrale ontwikkeling waarbij er meerdere partijen betrokken zijn die met meerdere bouwstromen op hoge snelheid werken. In die voorbeelden kan er niet verwacht worden dat initiatiefnemers die voor het eerst ontwikkelen alle risico's kunnen managen en de snelheid kunnen bijhouden. De praktijk laat ook zien dat dat vaak een struikelpunt is.

Eigenaarschap is een belangrijk onderdeel van wooncoöperaties. Mede-opdrachtgeverschap dient daarom zo licht mogelijk ingezet te worden. Er zijn ook initiatiefnemers die binnen de eigen groep professionals hebben die voldoende gekwalificeerd zijn om het hele proces te begeleiden. Om hierop in te spelen zal er een 'right to challenge' opgenomen moeten worden wanneer er sprake is van mede-opdrachtgeverschap. Omdat elk project zijn eigen specifieke kenmerken heeft zal het afstemmen van mede-opdrachtgeverschap altijd maatwerk betreffen. Om houvast te geven voor het bepalen is het van belang om een afwegingskader op te stellen wanneer mede-opdrachtgeverschap van toepassing is, in welke mate en wanneer er van afgeweken kan worden.

Locaties

Op de krapte van de markt is het lastig om een locatie te bemachtigen. Voor de kleinere locaties is er flinke concurrentie met ontwikkelende partijen en particulieren, en leggen initiatiefnemers het in snelheid af. In de grotere ontwikkelingen is tot op heden weinig

ruimte voor vernieuwende woonvormen zoals de wooncoöperatie. Dat heeft te maken met onbekendheid, onbekend maakt onbemind, maar ook met de initiatiefnemers. Dit zijn over het algemeen partijen die nu niet standaard onderdeel zijn van het speelveld van stedelijke ontwikkeling. Het speelveld wordt nu gedomineerd door overheden, corporaties en grotere marktpartijen zoals ontwikkelaars en beleggers. Op het moment dat er ergens een ontwikkeling gestart wordt is er meestal al sprake van een lange aanloopperiode, is de grond mogelijk al in bezit van een private partij en is er zeer weinig ruimte voor nieuwe woonconcepten. Dit vanwege afspraken en kaders die al vastliggen maar ook omdat bewonersinitiatieven soms als vertragend en risicoverhogend worden gezien.

Om bovenstaande te doorbreken is het wenselijk om de wooncoöperatie meer ruimte te bieden voor een gelijk speelveld. Om dit te bewerkstelligen zijn er drie routes waarin de gemeente het verschil kan maken.

1. Wanneer de wooncoöperatie zelfstandig een locatie koopt
2. Als de gemeente direct grond uitgeeft aan wooncoöperaties
3. Doordat de gemeente de wooncoöperatie vastlegt in beleid en kaders bij ontwikkeling

Wanneer de wooncoöperatie zelfstandig een locatie koopt zien we in de praktijk dat dit in aanloop veel onzekerheden met zich meebrengt ten aanzien van regelgeving omtrent de locatie (voorwaarden voor verwerving, erfpacht, bestemmingsplan, splitsing, brandweereisen, etc.). Een deel hiervan zou door de voorgenoemde organisatorische ondersteuning opgevangen kunnen worden. Tegelijkertijd blijft het voor een burger of groep burgers een flinke taak om door alle regels heen te kijken. Een beter overzicht van de kaders waar rekening mee gehouden dient te worden bij transformatie danwel sloop-nieuwbouw zou hier bij helpen zodat initiatiefnemers eenduidig en met basale kennis op weg kunnen.

Ondanks dat de gemeente Utrecht relatief weinig eigen grondposities heeft, komen er af en toe mogelijkheden voorbij om direct grond of vastgoed te verkopen aan wooncoöperaties. De Woonvisie geeft hier ook ruimte voor. Hiermee kan de gemeente sturen op duurzame betaalbaarheid van de woningmarkt en tegelijkertijd tegemoetkomen aan de groeiende behoefte in de markt. Bij verkoop is het daarom van belang om naast de geijkte partijen ook de wooncoöperatie als mogelijke afnemer te overwegen. Grotere gebieden zouden in kleinere bouwvlekken uitgegeven kunnen worden en bij gemeentelijk vastgoed zou dit de standaard overweging moeten worden indien het vastgoed overtollig wordt bevonden. Hiernaast zouden bijvoorbeeld locaties waar betaalbaar wonen geprogrammeerd wordt tot 50 woningen in één complex bij uitstek geschikt zijn voor wooncoöperaties.

In de raadsbrief Stand van zaken nieuwe woonconcepten en bewonersinitiatieven van 20 april 2021 wordt gesproken over twee locaties die de gemeente wil uitgeven aan wooncoöperaties. Dit zijn typisch locaties die als pilot kunnen worden gebruikt om de coöperatieve woonsector vorm te geven en de randvoorwaarden voor groei en gelijk speelveld nader te duiden.

Afdwingen van de wooncoöperatie op gronden die niet in eigendom zijn van de gemeente is lastig, maar vanuit beleidskaders, bestemmingsplannen en de nieuwe omgevingswet die participatie in verregaande mate verplicht stelt, is de wooncoöperatie een logisch segment om mee te geven in ontwikkelingen. Hiervoor is de basis al gelegd met het Stadsakkoord uit 2019. Het verdient dan ook de aanbeveling om de wooncoöperatie altijd mee te nemen in de programmatische overwegingen bij grootschalige ontwikkelingen. Hiermee kan de wooncoöperatie worden vastgelegd in omgevingsvisies, stedenbouwkundige programma's van eisen en in ontwikkelovereenkomsten bij (gebieds)ontwikkelingen bijvoorbeeld in anterieure overeenkomsten en samenwerkingsovereenkomsten. Om risico's te minimaliseren kan de gemeente een faciliterende rol spelen bij de matching en de initiatief en planfase van de wooncoöperatie. Hiervoor zal de gemeente een inschrijvingslijst bijhouden van geïnteresseerde wooncoöperaties die zich in Utrecht willen vestigen. Eventueel kan de inschrijvingslijst door een onafhankelijke organisatie worden beheerd.

Financiering

De financiering van wooncoöperaties verschilt van de aard van de wooncoöperatie en of het nieuwbouw of bestaande bouw is. Indien het een beheercoöperatie betreft blijft het vastgoed op de balans van een andere vastgoedeigenaar (meestal een corporatie), in dat geval bestaan de kosten vooral uit proceskosten en is het geheel financieel redelijk overzichtelijk.

Als de wooncoöperatie vastgoed koopt dan is deze makkelijker te taxeren en inzichtelijk te maken qua kosten. In dit geval kunnen banken gemakkelijker een financiering verstrekken. Het meest ingewikkelde is nieuwbouw. Omdat er tijdens de initiatief- en planfase nog geen sprake is van een onderpand is er voor deze fasen geen bancaire financiering mogelijk. En voor de bouwfase wordt pas financiering verleend indien er sprake is van een haalbaar plan, dus inclusief eigendomsovereenkomst, vergunningen en een aannemingsovereenkomst.

Hiernaast is het voor wooncoöperaties die inzetten op betaalbaarheid extra ingewikkeld om de financiering rond te krijgen omdat wooncoöperaties relatief onbekend zijn en vanwege de verenigingsstructuur terecht komen in het zakelijke verkeer. Banken financieren in de regel tussen de 70 en 80% van de benodigde financiering (e.e.a. afhankelijk van het risicoprofiel, eigen vermogen, taxatie etc.). Hiermee moeten initiatiefnemers dus 20 tot 30% eigen vermogen of een achtergestelde lening organiseren.

De mate waarin dat gat overbrugd kan worden is in de meeste gevallen beperkt. Over het algemeen hebben de initiatiefnemers een bescheiden inkomen en weinig tot geen vermogen. In de praktijk wordt het gat dan ook gedicht met een klein deel eigen vermogen, subsidies en crowd funding. Dit proces verloopt vaak moeizaam en vergt veel tijd.

Stimuleringsregeling voor wonen en zorg

Het Rijk (VWS) heeft een stimuleringsregeling voor wonen en zorg die tegemoetkomt aan de bekende problematiek van financiering.

De 'Stimuleringsregeling wonen en zorg' kent o.a. de volgende bouwstenen.

- **Tijdens de initiatieffase wordt er een subsidie verstrekt**
- **Tijdens de planfase verstrekt het Rijk een lening waarvan de rente kan worden bijgeschreven. Deze lening dekt maximaal tweederde van de kosten in deze fase**
- **Tijdens de bouwfase verstrekt het Rijk een garantie op de 'top' van de bancaire lening. Van het totaal benodigde bedrag, verstrekt de bank een krediet van 85%, waarvan 12% geborgd door het de Rijk. De eigen inbreng van de wooncoöperatie is 15%**

Het gebrek aan locaties en met name de financiële slagkracht om te verwerven en vervolgens een soepel ontwikkelproces te doorlopen heeft een enorm remmende werking op het ontstaan van wooncoöperaties. De gemeente Amsterdam heeft ervoor gekozen om 50 mln. aan leningen klaar te zetten voor het faciliteren van ca. 1250 woningen in wooncoöperaties. Ook in Utrecht is dit een optie. Zeker wanneer er ingezet wordt op het betaalbaar houden van de Utrechtse woningen en hiermee ook nog eens een positieve bijdrage kan worden geleverd aan de leefbaarheid. Afgezet tegen de markt heeft de wooncoöperatie de volgende voordelen die nu niet of nauwelijks in de markt geboden worden:

- Duurzame betaalbaarheid kan worden geborgd middels statuten in combinatie met erfpacht. Hierdoor kan de wooncoöperatie de woningen niet vervreemden en blijven woningen beschikbaar in het sociale- en het middenhuursegment.
- In de sociale huur komen beheercoöperaties bij woningbouwcorporaties voor maar dit is zeer sporadisch.
- In de middenhuur komt deze collectieve woonvorm niet voor, de markt faciliteert dit niet. Extra voordeel ten opzichte van bestaande marktpartijen is dat de wooncoöperatie geen winstoogmerk heeft en er wordt niet gerekend met een exit over 10 – 20 jaar.
- En de wooncoöperatie heeft als organisatievorm maximale vrijheid om verschillende woonsegmenten (sociaal, middenhuur, vrije sector en huur en koop) zeer fijnmazig te mengen. Hierdoor is het mogelijk om een grote diversiteit aan woningen in één ontwikkeling te realiseren. Ook dit wordt niet of nauwelijks door de markt opgepakt.

Op de vraag of de gemeente Utrecht wooncoöperaties mag en kan faciliteren moet eerst worden gekeken naar het publiek belang. Er kan worden gesteld dat de markt geen ruimte biedt voor wooncoöperaties. Zowel niet qua locaties als financiering. Het is voor Utrecht van belang dat bewonersinitiatieven de ruimte krijgen en dat er een maximale inspanning wordt geleverd om het wonen betaalbaar te houden. In de actuele Woonvisie is dit ook

vastgelegd door de gemeenteraad. Met het faciliteren van wooncoöperaties ontstaat er ruimte voor nieuwe partijen die een extra bijdrage kunnen leveren aan die opgaven.

Publiek belang en Kader geldverstrekkingen gemeente Utrecht

In de wet FIDO (Wet Financiering Decentrale Overheden) is opgenomen dat het verstrekken van leningen en garanties uitsluitend dient te geschieden ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. De publieke taak wordt in de wet niet nader omschreven. De gemeenteraad bepaalt – gemotiveerd en transparant – in principe zelf wat onder de publieke taak moet worden verstaan en hoe deze zal worden uitgevoerd.

De publieke taak kan worden omschreven als het noodzakelijk overheidsingrijpen om het publiek belang te realiseren. Een publieke taak zou niet of op voor de gemeente onbevredigende wijze worden uitgevoerd als de gemeente niet zou ingrijpen. Er is sprake van marktfalen. De overheid hecht zo veel belang aan bijvoorbeeld de beschikbaarheid, kwaliteit en toegankelijkheid van dergelijke activiteiten dat ze als het ware wil garanderen dat deze activiteiten op haar voorwaarden worden aangeboden. Daarmee onderscheidt de publieke taak zich van andere, reguliere economische activiteiten. Niet iedere publieke taak is een publieke taak voor de gemeente. De taak moet betrekking hebben op het grondgebied van de gemeente of grotendeels in het belang zijn van de bevolking van de gemeente. Daarnaast moet de taak niet tot de primaire bestuurszorg behoren van andere (overheids)organen.

De gemeente Utrecht heeft samen met de provincie Utrecht onderzoek laten doen naar de mogelijkheden om wooncoöperaties financieel te ondersteunen. Hierin valt onderscheid te maken tussen de financiering in de planfase en de financiering van de ontwikkeling. Voor de planfase kan er tot 2024 gebruik gemaakt worden van de Uitvoeringsverordening subsidie Versnelling woningbouw van de provincie Utrecht. Hierin zijn de volgende ondersteuningsmogelijkheden opgenomen voor nieuwe woonvormen (waaronder wooncoöperaties):

1. Startsubsidie in de initiatieffase wanneer nog geen locatie in zicht is waar de woningen worden gerealiseerd: De startsubsidie wordt verleend voor de initiatieffase van het project. In deze eerste fase is de (nieuwe) initiatiefgroep de mogelijkheden aan het verkennen om in groepsverband een woningbouwproject te realiseren. Activiteiten die daarbij aan de orde komen, zijn: het uitwerken van de globale plannen, het oprichten van een rechtspersoon, het beschrijven van de globale organisatie en het zoeken van een locatie. Initiatiefgroepen kunnen in deze fase veel behoefte hebben aan een extern adviseur die hen begeleidt bij de eerste stappen om te komen tot een basisdocument. Het kan hierbij gaan om een relatief lichte ondersteuning van een beperkt aantal adviesdagen. Deze subsidie wordt gebruikt om een professionele begeleider die de groep helpt met het verkrijgen van de grondpositie in te huren. 50% van de kosten voor professionele begeleiding wordt gesubsidieerd, met een maximum van €3.000,-.
2. Voorfinanciering in de vorm van een lening (marktconform) om plankosten te dekken wanneer de initiatiefgroep een grondpositie heeft verworven (schriftelijk bevestigd door de verkopende partij of een grondreservering): Initiatiefgroepen maken opstartkosten die ze pas later met hun hypotheek kunnen financieren. Deze

zogenaamde plankosten bestaan onder andere uit de inhuur van procesbegeleiding en het ontwerp van de architect. De provincie kan onder voorwaarden een lening (marktconform) verstrekken aan initiatiefgroepen voor een deel van deze plankosten.

Voor het financieren van de ontwikkeling is er zowel gekeken naar de mogelijkheden die de gemeente heeft en de uitvoering van de financiering. Voor het uitvoeren van de financiering zijn de mogelijkheden via het Stadmakersfonds en het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) meegenomen. Het Stadmakersfonds is reeds gekoppeld aan de regeling Ruimte voor Initiatief en is statutair in staat om ook de wooncoöperatie te faciliteren. Verder hebben de partijen achter het Stadmakersfonds ruime ervaring met het aantrekken van financiering en deze op een kloppende manier vormgeven.

Uit het onderzoek komen verschillende mogelijkheden waarvan de volgende principes het meest voor de hand liggen:

- Voor de planfase wordt samengewerkt met de provincie
- De wooncoöperatie kan voor de ontwikkeling aanspraak doen op een financiële regeling met de gemeente voor het gedeelte dat betaalbaar wonen betreft
- In ruil hiervoor geeft de wooncoöperatie de grond in erfpacht terug aan de gemeente
- De wooncoöperatie verzorgt 5% eigen inleg om zich te committeren op de ontwikkeling
- De gemeente geeft de grond in erfpacht uit (inclusief borging tav betaalbaar wonen) en verstrekt het resterende tekort door een lening of garantstelling
- De wooncoöperatie sluit zich aan bij een solidariteitsfonds waardoor er na aflossing en rente ruimte ontstaat om nieuwe wooncoöperaties op te richten

De financiële regeling kan via een garantstelling of via een directe lening. Het voordeel van een garantstelling is dat er geen sprake is van een direct risico voor de gemeente. Wel zal de garantstelling richting banken pas echt gaan werken als deze richting de 50% of hoger gaat. Dit in combinatie met de juiste bepalingen in de erfpachtakte zorgt voor de juiste garanties richting een bank. Mits op de juiste wijze vormgegeven nemen ook de rentevoordelen toe omdat de risico's voor de bank afnemen.

Bij een lening is het voordeel dat er meer sturing mogelijk is en dat er in de huidige tijd een verschil zit in rente op het geld wat de gemeente aantrekt en in een marktconforme situatie uit leent. Met dat verschil kan de benodigde risicoreservering worden afgebouwd over tijd. Dat mechanisme maakt het onnodig om de gehele looptijd een hoge risicoreservering op de balans te houden. Er zal alsnog een risicoreservering nodig zijn bij uitgifte van de lening maar deze bouwt dus vanwege de rente-inkomsten snel af. Dit actieplan roept op tot het formuleren van kaders rondom financiering, specifieke uitwerking zal in samenspraak met treasury en concern financiën moeten gaan. Niet onbelangrijk is om te benoemen dat er rondom de uitvoering gekeken kan worden naar de opties die er reeds zijn rondom het Stadmakersfonds en het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting.

Als voorzet is er gekeken naar twee mogelijke locaties die de gemeente Utrecht voornemens is om direct uit te geven aan wooncoöperaties. Uitgaande van in totaal ca. 90 woningen zal het financieringsgat bij de projecten tezamen € 6,2 mln. zijn. Dat is 25% van de totale ontwikkelkosten uitgaande van €275.000,- aan stichtingskosten per woning. Indien er voor een lening wordt gekozen dan zou er gerekend kunnen worden met een risicoreservering van 10%. Hiermee zou dekking moeten worden gevonden voor ca €620.000,-. Deze reservering zou met een renteverschil van 2% afgebouwd kunnen worden naar 0 in 5 jaar.

Om het risico profiel verder te verlagen is het van belang om mogelijkheden in te bouwen om de huurprijzen aan te passen of uitponden mogelijk te maken. Hiermee wordt er privaatrechtelijk een grote overwaarde gecreëerd waardoor het risico op de financiering kleiner wordt en de rente lager kan zijn. In de praktijk blijkt dat het percentage van wooncoöperaties dat niet kan terugbetalen zeer laag is, rond de 0% (bron Gemeinschaftsbank für Leihen und Schenken, GLS).

Juridische kaders rondom wooncoöperaties

Bij het faciliteren van wooncoöperaties zoals omschreven in dit actieplan zijn de volgende juridische kaders van toepassing;

- Staatssteun
- Wet markt en overheid
- Wet fido
- Kader geldverstrekkingen
- Algemene subsidieverordening
- Huisvestingswet en -verordening

De voornaamste activiteiten in dit plan betreffen steun via informatie en ondersteuning bij de vorming van wooncoöperaties en financiële ondersteuning bij het (her-)ontwikkelen van een locatie. Informatievoorziening en ondersteuning van de vorming van wooncoöperaties valt onder de algemene publieke voorlichtende taak van een gemeente. Het moet daar dan wel toe beperkt blijven. De gemeente zorgt ervoor dat ze niet in het vaarwater komt van commerciële partijen zoals hypotheekadviseurs, en dus het concreet adviseren over o.a. financiële producten aan de markt overlaten.

Voor financiële ondersteuning is het ten eerste van belang dat de gemeente Utrecht onder marktconforme omstandigheden leningen en garanties verleent. In dat geval is er geen sprake van non-marktconformiteit, het derde staatssteuncriterium, en wordt voldaan aan het kader staatsteun. Om te voldoen aan de Wet markt en overheid mag er niet geconcurreerd worden met de markt door onder de kostprijs diensten aan te bieden die ook commercieel aangeboden (kunnen) worden. De gemeente moet dus de integrale kosten van haar economische activiteiten doorberekenen. De verwachting is dat met het verstrekken van marktconforme percentages voor onze lening of garantstelling, dat waarschijnlijk ook kostprijs dekkend is. Zo niet dan zal dit doorbelast worden aan de initiatiefnemer.

Volgens artikel 2 van de Wet fido mag de gemeente alleen ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak leningen aangaan of garanties verlenen (artikel 2, eerste lid). Er is ten aanzien van het verstrekken van leningen/garanties aan wooncoöperaties geen expliciete wettelijke taak aan te wijzen, dus zou de raad expliciet moeten besluiten dat en waarom het verstrekken van deze leningen en garanties tot de lokale publieke taak hoort. Er zijn geen specifieke eisen aan zo'n besluit van de raad verbonden; het besluit dat het verstrekken van deze leningen en garanties tot de publieke taak hoort, is dus voldoende.

Het Kader geldverstrekkingen gemeente Utrecht heeft als algemene uitgangspunten, onder meer:

- nr. 105: bij geldverstrekkingen is er altijd sprake van een publieke taak. Door bovengenoemd besluit van de raad in het kader van de Wet FIDO wordt daar aan voldaan.
- nr 107: leningen en garantstellingen zijn ook subsidies. Dit is conform de Algemene wet bestuursrecht.
- Paragraaf 8 handelt specifiek over leningen en garanties;
  - nr 122: Nee, tenzij… De gemeente treedt alleen op als financier als er geen alternatieven zijn. Voor het deel eigen vermogen (30%) zijn die er niet. Wel zijn er uitvoeringsorganisaties zoals de SvN en het Stadmakersfonds en deze zullen dan ook expliciet betrokken moeten worden in afwegingen rondom de uitvoering.
  - nr 123: Garantie heeft voorkeur boven lening.
  - nr 124: het moet passen binnen gemeentelijk beleid en vanuit maatschappelijk oogpunt noodzakelijk zijn. Hier wordt aan voldaan als de raad instemt met dit actieplan en t.z.t. met de concretisering van de financiële uitwerking inclusief opnemen van een begrotingspost.

De Algemene subsidieverordening geeft een ruime basis voor subsidie, subsidie kan worden verstrekt voor activiteiten die vallen binnen de programma's die in de gemeentebegroting zijn opgenomen. Dus om deze leningen/borgstellingen te kunnen verstrekken, moet dit onderwerp als programma in de gemeentebegroting zijn opgenomen. Om hieraan te voldoen volstaat het opnemen van het stimuleren van wooncoöperaties als activiteit in de begroting bij het programma Wonen. Als hieraan voldaan is dan neemt het college in de subsidiestaat de beschikbare bedragen op en stelt nadere regels vast. Er moet dus een subsidieregeling komen.

Een subsidie kan geweigerd worden als die niet aanwijsbaar ten goede komt aan de inwoners van de gemeente Utrecht (artikel 8, 1e lid sub a). Om hieraan te voldoen zal een initiatief sociale, economische of maatschappelijke binding met Utrecht moeten hebben. Hiervoor zal een kader uitgewerkt moeten worden. In dit kader zullen in ieder geval de volgende onderdelen meegenomen worden om de binding aan te tonen;

1. Aantoonbaar werkzaam in Utrecht via een contract en werkgeververklaring
2. Bewijs van inschrijving als woningzoekende voor de Utrechtse regio voor minimaal 1 jaar, of
3. Reeds inwonend in de gemeente Utrecht, aan te tonen via een uittreksel van het bevolkingsregister

Geraadpleegde bronnen

- Werk maken van collectief wonen, Stadkwadraat, Theo Stauttener, 5 juli 2020
- Wooncoöperaties van vreemde eend naar blijvende oplossing voor betaalbare huurwoningen, Genoeg Ruimte, Gerben Kamphorst, 29 juni 2020
- Financiering van wooncoöperaties, Finance Ideas, Johan Conijn en Stan Wetzels, 1 september 2020
- Actieplan wooncoöperaties, gemeente Amsterdam, 2 september 2019
- Aan de slag met wooncoöperaties!, gemeente Amsterdam, 12 mei 2020
- Platform31, kennisdossier de wooncoöperatie, www.platform31.nl/wat-we-doen/kennisdossiers/wooncooperatie-1
- Cooplink, kennisnetwerk wooncoöperaties, www.cooplink.nl
- Woningmarkt beleid, ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), www.woningmarktbeleid.nl/onderwerpen/wooncooperatie/wooncooperaties-in-de-woningwet
- Stimuleringsregeling voor wonen en zorg, *www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/stimuleringsregeling-wonen-en-zorg-swz*
- Ruimte voor collectief wonen, www.ruimtevoorcollectiefwonen.nl
- Rust en Reuring, www.rustenreuring.com
- De Jelt, www.dejelt.nl
- Stichting Compleks, www.compleks.nl
- Overhoop, www.leveninovervecht.nl/overhoop

Gemeenteraad

Dossiernummer	1746
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	9
Omschrijving	Raadsvoorstel Pilot en structurele aanpak prikkelarme opvang
ID	1800
Behandelend ambtenaar	Pascal Budding
Telefoon	14030
E-mail	pascal.budding@utrecht.nl
Datum collegebesluit	20 april 2021
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Sociaal domein
Portefeuillehouder	Wethouder Van Ooijen
Beleidsveld	Maatschappelijke Ondersteuning
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Jochim Schueler/Handhaving, Openbare orde en veiligheid, Prostitutie/06-42238564

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissie Mens en Samenleving	10 juni 2021
Gemeenteraad	**17 juni 2021**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Pilot en structurele aanpak prikkelarme opvang

Beleidsveld	Maatschappelijke ondersteuning
Organisatieonderdeel	Maatschappelijke Ontwikkeling
Opsteller	Pascal Budding
Kenmerk	8763817
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Een structurele aanpak te ontwikkelen voor stelseloverstijgende, prikkelarme opvangvoorzieningen in de regio U16.

2. Een pilot uit te voeren met maximaal 25 prikkelarme opvangplekken op tijdelijke locaties, en hierbij locaties die mogelijk op korte termijn geschikt zijn, betrekken.

3. De pilot zo mogelijk onder te brengen in het living lab Eerst een (t)huis.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

Voortbordurend op hetgeen tot nu toe is bereikt in de ketenzorg voor dak- en thuislozen, is een structurele aanpak nodig om de problematiek van moeilijk plaatsbaren op een duurzame manier te behandelen. De komende jaren willen we met landelijke en regionale ketenpartners domeinoverstijgend een duurzame aanpak ontwikkelen. Om de urgente problematiek van nu het hoofd te kunnen bieden, is naast een structurele aanpak, ook een interventie op korte termijn nodig. Om de huidige situatie te stabiliseren en stappen te kunnen voorbereiden voor de langere termijn, wordt voorgesteld om een pilot te starten waarin maximaal 25, tijdelijke, prikkelarme zorgplekken worden gerealiseerd.
We streven er naar de pilot onder te brengen in het living lab Eerst een (t)huis

Context

Aanleiding

Met de regionale koers Maatschappelijke Opvang en Beschermd wonen U16 en de visie toekomst van de daklozenzorg is de ambitie vastgelegd om dakloosheid terug te dringen en om mensen die maatschappelijk opvang of beschermd wonen nodig hebben zoveel mogelijk zelfstandig te laten wonen. Tegelijkertijd is afgesproken dat mensen die aangewezen zijn op maatschappelijke opvang of beschermd wonen moeten kunnen rekenen op zorg op maat, waarbij er ruimte moet zijn voor pilots en experimenten. Uitgangspunt is evenredige spreiding van voorzieningen in de regio, met ruimte voor differentiatie.

Een specifieke groep vraagt hierbij de aandacht. MOBW- en GGZ-instellingen, politie en veiligheidsfunctionarissen geven al langere tijd aan dat in Utrecht in toenemende mate een knelpunt bestaat bij opvang van ernstige overlastgevende cliënten met multi-problematiek. Het gaat hierbij om mensen die:

- problemen op het gebied van psychiatrie, verslaving en/of verstandelijke beperking,
- meerdere plaatsingen (en uitval) in klinieken en beschermd wooninstellingen achter de rug hebben,
- door de aard van hun problematiek niet in staat zijn om binnen de huidige zorg- en opvangmogelijkheden te verblijven. Door hun ontwrichtend gedrag zijn zij regelmatig geschorst of vroegtijdig uitgeplaatst en vallen terug op de nachtopvang of op straat. Hierdoor krijgen zij niet de juiste zorg en verkommeren en verloederen zij,
- op straat bekend staan als zorgmijdend, overlastgevend en intimiderend,
- nagenoeg allemaal al langdurig in Utrecht verblijven,
- in het casusoverleg van het Zorg- en veiligheidshuis of het Casusoverleg multi-problem besproken worden, maar waarbij het reguliere aanbod niet voldoet.

Hoewel professionals alle zeilen bijzetten om deze cliënten passende hulp en begeleiding te bieden, constateren zij met elkaar dat er een beperkte groep mensen is die zeer lastig binnen de bestaande zorg- en opvangmogelijkheden geholpen kunnen worden. Ook bij hen staat persoonlijk herstel voorop, maar de ervaring leert dat deze mensen gebaat zijn met een stabiele verblijfsplek waarin zij op een prikkelarme manier zelfstandig en met de juiste zorg en begeleiding aan hun herstel kunnen werken.

De problematiek rondom “moeilijk plaatsbaren” is niet nieuw. Zo is er in 2008 een inventarisatie geweest rondom deze groep. Die bleek toen ongeveer 80 cliënten te bevatten. Dat heeft onder meer geleid tot het starten van De Boerderij, De Heem en Skaeve Huse waar een groot deel van deze groep ondergebracht kon worden. Met deze extra 45-50 plekken waren de problemen grotendeels beheersbaar. Inmiddels stellen we vast dat we kwalitatief goede voorzieningen hebben, maar dat deze voor een deel van de doelgroep niet prikkelarm genoeg zijn om goed aan te sluiten en duurzaam, beheersbaar verblijf en herstel mogelijk te maken.

In 2019 is naar aanleiding hiervan een verkenning uitgevoerd, waarin verschillende oplossingsrichtingen werden verkend. Waaronder het creëren van aanvullende, kleinschalige, prikkelarme opvangvormen. Gedacht werd toen aan circa 30 plekken.
Ter voorbereiding op eventuele besluitvorming hierover hebben wij de opdracht gegeven om een maatschappelijke kosten/batenanalyse (MKBA) op te stellen, en om een geactualiseerd beeld van de huidige problematiek op te leveren. Deze MKBA is bij dit raadsvoorstel gevoegd.

Beoogd effect
Het beoogd effect van een aanpak waarbij prikkelarme opvangvoorzieningen worden gerealiseerd, is tweeledig:

Enerzijds het beperken van overlast. Een relatief kleine groep mensen ontwricht door herhaaldelijke instroom en uitval de huidige zorg- en opvangvoorzieningen, belandt op straat en veroorzaakt daar weer veel overlast. Op straat legt deze groep een relatief groot beslag op capaciteit voor handhaving en veldwerk en is deze ook voor overige inwoners van de stad overlastgevend.

Anderzijds het verbeteren van de zorg voor deze mensen. Door het afwisselend bij verschillende voorzieningen en op straat te verblijven, ontbreekt een stabiele basis van waaruit de juiste zorg kan worden geboden en verminderen de kansen op herstel.

Het aanbieden van een prikkelarme stabiele verblijfsplek waar deze mensen zelfstandig met de juiste zorg en begeleiding kunnen verblijven, zal de nodige rust bieden om herstel en stabilisatie te realiseren en de overlast te verminderen.
Dit voorstel moet daarom tevens worden bezien in de context van de lokale mensenrechtenstrategie van Utrecht. De mensenrechtenstrategie heeft oog voor de rechten van individuele burgers (huis, zorg, stabiliteit) en voor onze collectieve belangen (veiligheid, terugdringen criminaliteit en overlast).

Juridisch kader:
<u>Bevoegdheid</u>
De opvang van dak- en thuislozen en andere kwetsbare mensen die zich niet zelfstandig kunnen handhaven in de samenleving (hierna: cliënten) en afstemming met aanpalende domeinen en wetgeving is in de Wmo 2015 beschreven als een taak van de gemeente. De structurele aanpak en bijbehorende pilot voor het realiseren van prikkelarme opvangplekken voor deze specifieke groep cliënten vinden derhalve hun grondslag in Wmo 2015.

In 2018 heeft de raad kennis genomen van de Strategie contracteren Aanvullende Zorg Wmo vanaf 2020 (hierna: strategie) en heeft deze strategie bekrachtigd middels een besluit. In de strategie zijn de omvang van de vraag, de Regionale Koers Maatschappelijke opvang en Beschermd Wonen, de leidende principes en de samenhang met andere wetten beschreven. Op basis van de laatstgenoemde strategie heeft de aanbesteding Aanvullende zorg Wmo plaatsgevonden en zijn diverse voorzieningen voor cliënten ingekocht. De raad heeft zich derhalve uitgelaten over de kaders waarbinnen huisvesting voor cliënten dient plaatst vinden. Echter, de voorgestelde aanpak en bijbehorende pilot wijken af doordat er, door voortschrijdend inzicht, een behoefte is, voor een beperkte groep cliënten vanuit een domeinoverstijgende aanpak, aan een prikkelarme opvangplek met passende hulp Cliënten vanuit de WLZ en het justitieel kader kunnen ook een plek krijgen in de prikkelarme opvang.

Een raadsbesluit over deze aanpak en bijbehorende pilot lijkt, als aanvulling op de strategie, derhalve gerechtvaardigd. Een kanttekening hierbij is dat het in de toekomst wijzigingen van de beleidsuitgangspunten, die nu worden vastgesteld, ook via de raad dienen te lopen.

<u>Inkoop</u>
Het is op dit moment niet noodzakelijk de pilot aan te besteden dan wel te subsidiëren. De omvang vanhet bedrag voor uitsluitende de aanloopkosten voor een pilot van maximaal 25 plekken, de benodigde zorgexpertise en het feit dat de pilot wordt gebruikt om te leren, rechtvaardigt het gebruik van de ‘experimenteerruimte’ die in de contracten met onze MOBW aanbieders is opgenomen. Tijdens de pilot kan goed worden bekeken of de omvang van het bedrag, de expertise die gewenst is voor de begeleiding van de betreffende doelgroep en de prikkelarme inrichting die nu wordt gekozen, in verband met voortschrijdend inzicht, een mogelijke lacune is geweest bij de inkoop in 2019. Als dit aande orde is, dan zal binnen de voorgestelde te ontwikkelen meerjarenstrategie prikkelarm wonen een passend antwoord op worden gezocht. Vooralsnog is voor deze pilot geen sprake van een uitbreiding van aanvullende kosten voor hulp en begeleiding, omdat wordt uitgegaan van bestaande financiële afspraken met zorgpartijen. De aanloopkosten zullen zo mogelijk uit “Living lab” worden gefinancierd.

<u>Rechten & plichten</u>

De pilot valt binnen de bestaande contracten en gemeentelijke regelgeving. Dit betekent dat cliënten voor de pilot toegeleid worden naar een plek in een prikkelarme opvang via de bestaande toegangsprocessen. Cliënten ontvangen een besluit waartegen bezwaar en beroep openstaat.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
In maart jl. zijn door de gemeenteraad schriftelijke vragen gesteld over een nieuwe locatie voor de Skaeve Huse. Hoewel het huidige raadsvoorstel ziet op een tijdelijke aanvulling van prikkelarme opvang en niet op een nieuwe locatie die de huidige Skaeve Huse kan vervangen, kan de ervaring die met de voorgestelde tijdelijke korte termijnaanpak wordt opgedaan, wel bijdragen aan een andere oplossing waarbij ook de doelgroep van de Skaeve Huse gebaat kan zijn.

Ook op eerdere momenten zijn over de problematiek van moeilijk plaatsbaren en de behoefte aan prikkelarm wonen voor mensen die buiten de bestaande zorgkaders vallen, door uw raad vragen gesteld zie: iBabs Online Agendapunt 13.3, document 'raadsvragen Jaarstukken 2019'. Hierin geven wij aan dat er enkele tientallen personen zijn die prikkelarm wonen nodig hebben en hebben wij de voorgenomen maatschappelijke kosten-baten analyse aangekondigd.

Hiernaast is in de Programmabegroting 2020 het volgende vastgelegd.
We implementeren het Plan van Aanpak huisvesting kwetsbare doelgroepen uit 2019. Naast de afspraken met corporaties zoeken we ook naar plekken voor mensen die gebaat zijn bij een prikkelarme omgeving en plekken voor terugkerende gezinnen of gezinnen die in aanspraak komen voor de Citydeal. Met dit raadsvoorstel geven wij invulling aan deze toezeggingen.
De aangekondigde maatschappelijke kosten- en batenanalyse is bij dit raadsvoorstel gevoegd.

Maatschappelijke kosten- en batenanalyse
Cebeon heeft op ons verzoek een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) moeilijk plaatsbaren in Utrecht uitgevoerd. Doel van het onderzoek was om in kaart te brengen wat de huidige kosten en baten zijn bij de opvang, zorg en bemoeienis van politie/justitie van moeilijk plaatsbaren en om deze te vergelijken met alternatieve aanpakken gebaseerd op een combinatie van intensieve begeleiding, prikkelarme opvang en waar nodig klinische behandeling. Met hulp van ketenpartners in deopvang, zorg en veiligheid zijn voor dit onderzoek voor drie ideaaltypische, exemplarische casussen uitgewerkt, waar het, alle inzet ten spijt, niet lukt om de persoon perspectief te bieden en de overlast die zij veroorzaken te verminderen. Voor deze casussen zijn kosten-baten ramingen met een looptijd van tien jaar opgesteld voor de verschillende aanpakken. De bijlage bevat de resultaten.

Kort samengevat zijn dit de belangrijkste bevindingen:
De MKBA ondersteunt in kwalitatieve zin de meerwaarde van een aanpak gebaseerd op prikkelarme opvang in combinatie met (intensieve) ambulante begeleiding, te zien als een bijzondere variant van "eerst een thuis".

In elke casus is het in de reconstructie goed mogelijk om een kantelpunt aan te wijzen. Vaak is het verlies van vormen van stabiele huisvesting het beginpunt van een escalatie van problemen, regelmatige terugval in dakloosheid en intensieve inzet van BOA's, politie en justitie. De daarmee gemoeide maatschappelijke kosten variëren op casusniveau tussen de € 80.000 - 230.000 per jaar. In de met ketenpartners opgestelde alternatieven staan vormen van prikkelarm wonen en intensieve begeleiding centraal. Dit vraagt jaarlijkse investeringen van de gemeente variërend tussen de € 23.000 – 36.000 per persoon per plek. In combinatie met investeringen door de zorgverzekeraar (behandeling) is de verwachting dat dit de totale maatschappelijke kosten flink omlaag kan brengen. Dit zijn de maatschappelijke baten van deze investeringen
De kosteneffectiviteit betreft de verhouding tussen investeringen & maatschappelijke baten (maatschappelijke kosten in de nieuwe situatie minus die in de huidige situatie).
De totale effectiviteit is wel hoger dan in cijfers uitgedrukt omdat bijv. effecten voor de sociale omgeving niet zijn gekwantificeerd.

Het rendement van elke geïnvesteerde euro wordt geraamd op € 1,5 tot € 1,9, met andere woorden: de alternatieven zijn kostenefficiënt.

Als sluitstuk van de analyse geeft Cebeon vijf lessen mee, gebaseerd op de uitkomsten van MKBA, gesprekken met ketenpartners en twee expertsessies:

1. Bij deze groep is vaak sprake van jarenlange escalatie van problemen, leidend tot hoge kosten. Vanwege de aanwezigheid van chronische problematiek moet verwacht worden dat hersteltrajecten een lange adem en grote betrokkenheid van alle partijen vragen.
2. Het eerder oppakken van signalen en het sneller inzetten van een persoonsgebonden aanpak kan veel persoonlijke en maatschappelijke teloorgang voorkomen.
3. Herstel begint met een dak. Voor deze groep is dat een bij de eigenheid van de persoon passende woonomgeving en de inzet van passende begeleiding en behandeling.
4. Naadloze aansluiting van opvang, wonen, begeleiden en behandelen is nodig om een altijd aanwezig risico op terugval te ondervangen. Belangrijk is daarbij meebewegen met de eigenheid van cliënten.
5. De alternatieve aanpak vraagt vooral investeringen van de gemeente en leidt tot besparingen bij Justitie. Uit maatschappelijk oogpunt kan met de huidige middelen die Justitie inzet meer bereikt worden als ze aangewend worden voor specifieke oplossingen zoals prikkelarme opvang in combinatie van zorg en behandeling.

De MKBA sterkt ons in de overtuiging dat een alternatieve aanpak drie doelen combineert. Het biedt de cliënt meer perspectief, het ontlast de samenleving en het is bovendien kostenefficiënt. Vereist daarbij zijn een gezamenlijke inzet van alle partijen nodig en de bereidheid tot langdurig commitment. Hierbij past een gesprek met betrokken partijen vanuit de justitie- en veiligheidsketen en zorgkantoor/zorgverzekeraar over de inzet van middelen.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Een structurele regionale aanpak te ontwikkelen voor stelseloverstijgende, prikkelarme opvangvoorzieningen in de regio U16.
Argumenten	
1.1	Prikkelarme opvangvoorzieningen voor een beperkte afgebakende groep dragen bij aande specifieke behoefte aan huisvesting voor een groep mensen die anders op straat aangewezen is en ook recht heeft op een dak boven hun hoofd, en het voorkomt veel overlast
	Uitgangspunt is dat de groep mensen waarvoor specifieke voorzieningen nodig zijn, *zoveel mogelijk in omvang wordt beperkt.* Dit is al een speerpunt van ons beleid en onderwerp van gesprek met aanbieders. Wij geven dit vorm door een sterke, inclusieve sociale basis en goede sociale basiszorg; door vroegtijdig signaleren in de wijken, door zowel zorgpartijen als de wijkagent; door het voorkomen van huisuitzettingen en door de juiste zorg aan te bieden bij de huidige begeleiding en in de bestaande voorzieningen dusdanig maatwerk te leveren dat zoveel mogelijk mensen op de voor hen passende manier ondersteund en begeleid kunnen worden. Er worden echter nog te vaak mensen langdurig tussen voorzieningen en begeleiding en zorg in de bestaande keten heen en weer gestuurd. In een vaak langdurige periode van verschillende zorgmomenten, veel tussentijdse uitval en aanhoudende overlast, verergert de zorgvraag van betrokkene dikwijls, in plaats van dat gewerkt kan worden aan herstel. Om dit hiaat in de keten te kunnen aanpakken is doorontwikkeling van vroegsignalering en van (een deel van) de bestaande voorzieningen en zorg, inclusief toeleiding en financieringsmogelijkheden, nodig. Hierbij wordt ook gericht aandacht besteed aan participatie, activering en indien aan de orde schuldhulpverlening Een aantal relevante ontwikkelingen hierbij: • De doorontwikkeling van de persoonsgerichte aanpak in de wijken met voor mensen op het snijvlak van zorg en justitie een integrale op maat gerichte aanpak • Gebiedsteams GGZ: integrale teams in de wijken met GGZ-behandelaars en WMO-begeleiders • Aanpak continuïteit van zorg vanuit het zorg- en veiligheidshuis. (forensisch) GGZ-organisaties bieden samen met de MO/BW organisaties continuïteit van zorg aan

	met de zogenaamde levensloopteams. Mensen op het snijvlak van zorg en veiligheid krijgen een levensloopbegeleider die ongeacht de situatie waarin de betrokkene zich bevindt de juiste zorg en begeleiding krijgt. • Verbeteren van de ketensamenwerking tussen WMO-partijen, Werk en inkomen, (forensische) GGZ ende verstandelijk gehandicaptensector staat hoog op de agenda van de stedelijke en regionale bestuurlijke overleggen. Hier zullen ook nadere afspraken over integrale samenwerking en financiering gemaakt worden. Ook een gedragen en kritisch proces van toeleiding is nodig om te waarborgen dat prikkelarme voorzieningen alleen worden ingezet wanneer er geen andere mogelijkheden zijn en oplossingen zoveel mogelijk in de bestaande keten gerealiseerd (blijven) worden. De triage en toeleiding via het zorg- en veiligheidshuisstaat garant voor deze zorgvuldige afweging. De zorgvuldige toeleiding is een cruciaal onderdeel van de pilot. De prikkelarme voorzieningen leveren mits voor de juiste doelgroep ingezet een verbetering van passende zorg en vermindering van overlast en kunnen daarmee een waardevolle toevoeging van de beschikbare voorzieningen zijn. Voorkomen moet echter worden dat de voorziening te snel of te 'makkelijk' wordt ingezet en dat personen in prikkelarme opvang worden geplaatst terwijl er voor hen, met een zorgintensieve aanpak, ook andere vormen van duurzame uitstroom mogelijk zijn. Het maximaal benutten van de mogelijkheden van de cliënt blijft centraal staan in de aanpak.
1.2	<u>De personen die in aanmerking komen voor prikkelarme opvang vallen onder verschillende (financierings)kaders en komen uit Utrecht en omliggende gemeenten (U16)</u>
	De structurele aanpak moet daarom domeinoverstijgend zijn waarbij ook een rol is weggelegd voor de regiogemeenten. Om prikkelarme voorzieningen optimaal te kunnen laten functioneren, moet de keten dusdanig ingericht zijn, dat dergelijke voorzieningen domeinoverstijgend, voor individuen uit alle doelgroepen, ingezet kunnen worden. Ongeacht het 'stelsel' waar betrokkenen vandaan komen (WMO, WLZ, Justitieel kader). Dit vergt een andere manier van opzet ensamenwerking tussen de stelsels dan op dit moment, waar het stelsel bepaalt welke middelen voor zorg beschikbaar zijn. De huidige financieringssystematiek met verkokerde middelen sluit hier onvoldoende bij aan. Personen die nu in beeld zijn bij het ZVHrU en in aanmerking komen voor prikkelarme voorzieningen, zijn afkomstig uit verschillende stelsels maar ook uit de gehele regio. Ook voor de prikkelarme voorzieningen zelf, liggen de mogelijkheden niet alleen in de stad. De regio, dat wil zeggen vooral de beperkt verstedelijkte gebieden, leent zich bij uitstek voor prikkelarme voorzieningen. Hierbij wordt ingezet op het volgende: • Een stelseloverstijgende aanpak: een tripartite samenwerking met bijbehorende financiering tussen het sociaal domein, zorgdomein en justitieel domein. We gaan hierover in gesprek met zorgverzekeraars, zorgkantoor en justitie. • Met de regiogemeenten wordt op basis van een inhoudelijke uitwerking van de inrichting van de zorgketen en de financiering, een voorstel opgesteld. Over de inzet van prikkelarme voorzieningen in de regio is met de regiogemeenten gesproken. In dat kader is ook het voorstel afgestemd om de eventuele aanloopkosten van een pilot vanuit de regionale middelen voor het Living lab Eerst een (t)huis te financieren. De regiogemeenten herkennen net als de stad Utrecht de noodzaak en de mogelijke meerwaarde van prikkelarme voorzieningen als toevoeging aan de keten voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen, en zijn ook bereid om aan de uitwerking van een structurele aanpak hun bijdrage te leveren. In het kader van de pilot is nu nog geen zicht op concrete locaties. Een zoektocht naar concrete locaties zal in de stad Utrecht worden gestart na instemming van de gemeenteraad met het voorstel. Wanneer de raad met de pilot heeft ingestemd, zal in bestuurlijk overleg ook aan de regiogemeenten worden gevraagd om in het kader van de pilot mogelijke locaties aan te brengen en zullen we er vanzelfsprekend op aandringen om mogelijkheden die zich voordoen te benutten. We realiseren ons wel dat voor de pilotfase in Utrecht voorlopen wat betreft de bestuurlijke afstemming, en dat de

	bijdrage vanuit de regiogemeenten praktisch gezien naar verwachting vooral gericht zal zijn op de structurele aanpak.
1.3	<u>Er is behoefte aan een duurzame aanpak voor prikkelarme opvang. Waarbij tijdelijke locaties kansen bieden om hier invulling aan te geven</u>
	We zien in de stad Utrecht geen directe mogelijkheden om nu al te komen tot een vaste locatie waarin duurzaam, voor vele jaren, een prikkelarme omgeving gegarandeerd kan worden. Het structureel inrichten van een blijvend prikkelarme voorziening in de stad zien we in dit stadium dan ook niet als haalbaar. Tegelijkertijd zijn er in een stad die volop in ontwikkeling is wel degelijk tijdelijke locaties en kavels in de luwte van de stad die voor enkele jaren braak liggen of anderszins tijdelijk onbenut zijn. Hoewel minder optimaal dan een structurele omgeving, zien we in het benutten van tijdelijke locaties wel een oplossing die beter is dan de huidige situatie, waarin mensen bij gebrek aan passende voorzieningen zijn aangewezen op dakloosheid zonder opvang, buiten slapen of van kort verblijf naar kort verblijf, en vaak van schorsing naar schorsing, tussen voorzieningen leven. We pleiten er daarom voor om een ‘schil’ van tijdelijke locaties te introduceren. Locaties die voor de duur van de periode waarin zij niet benut worden, tijdelijk kunnen fungeren als locatie waarop een aantal containerwoningen geplaatst kunnen worden om moeilijk plaatsbaren op te vangen met intensieve 24-uursbegeleiding. Uitgangpunt blijft om deze mensen vanuit de betrekkelijke rust van een eigen plek toe te leiden naar een meer bestendige plek in de zorgketen, dan wel naar een duurzame prikkelarme plek. Door het uitgangspunt van tijdelijkheid op de locatie vast te leggen, komen locaties die nu afvallenin de zoektocht naar een duurzame prikkelarme plek, toch binnen handbereik. Door tegelijkertijd continue bij de (her)ontwikkeling van gebieden de mogelijkheid in ogenschouw te nemen om deze in de aanloop daarnaartoe tijdelijk te gebruiken als prikkelarme zorglocatie, houden we een reservoir van potentiële locaties die voor dit doel benut kunnen worden.
Kanttekeningen/Risico’s	
1.1	<u>De ontwikkeling van een stelseloverstijgende aanpak is een zaak van lange adem</u>
	Een stelseloverstijgende inzet van prikkelarme voorzieningen vergt een nieuwe manier van samenwerken, met name tussen het sociaal domein, zorgdomein en het justitiële domein Ten aanzien van financiering, indicering en toegang vergt dit de nodige uitwerking en vooral afstemming met andere, landelijke en regionale, partijen. Het college wil hier vanuit Utrecht het initiatief toe nemen, ná instemming van de raad met de voorgestelde koers.
1.2	<u>De uitwerking van een compleet financieel kader vergt ervaring in de praktijk</u>
	De MKBA laat zien dat de inzet van stelseloverstijgende prikkelarme opvangvoorzieningen kostenefficiënt is. De ‘winst’ die met de inzet te boeken is, komt echter niet automatisch ten goede aan het domein waarin extra kosten gemaakt moeten worden. Zo zal de beoogde verminderde druk op verschillende onderdelen van de zorg- en veiligheidsketen zich niet gelijk vertalen in minder kosten waarmee de extra inzet vanuit, bijvoorbeeld, de WMO direct kan worden gefinancierd. Zonder een kwanticering van het resultaat in de praktijk en op basis daarvan een ingroei van (inkoop)afspraken en eventuele afbouw van capaciteit, kunnen hierover vooraf geen afspraken worden gemaakt. Om deze reden wordt het starten met een experimentele aanpak voorgesteld (zie beslispunt 2).
Beslispunt	
2	Een pilot uit te voeren met maximaal 25 prikkelarme opvangplekken op tijdelijke locaties, en hierbij locaties die mogelijk op korte termijn geschikt zijn, te betrekken.

Argumenten	
2.1	<u>Met de pilot kan ervaring opgedaan worden en een basis gelegd worden voor een structurele aanpak</u>
	In het verlengde van argument 1.2. kan de start vanuit de gemeente met een aantal locaties behulpzaam zijn bij de ontwikkeling van een structurele aanpak. De aard en urgentie van het probleem is duidelijk uit de signalen en ervaringen van zorg- en veiligheidspartners en zorgaanbieders naar voren gekomen. Met de MKBA is een theoretisch kader geschetst waaruit de meerwaarde van een structurele aanpak blijkt. Door dit kader met praktische ervaring te toetsen, kan het gesprek binnen en buiten de gemeenten met alle partners op basis van bewezen voor- en nadelen worden gevoerd. Halverwege een volgende collegeperiode kan dan een voldragen voorstel voor een structurele aanpak worden gedaan.
2.2	<u>Een urgent probleem kan hierdoor relatief korte termijn worden aangepakt</u>
	Met de uitvoering van de regionale koers MOBW en de visie daklozen in onze regio wordt het overgrote deel van de problematiek van dak- en thuisloosheid aangepakt. Zorgaanbieders, woningcorporaties en gemeenten werken in een breed en zeer gemotiveerd netwerk vanuit verschillende expertise hard en goed samen en de afgelopen jaren is veel gebeurd om problematiek te erkennen, te adresseren en op te lossen. De problematiek van moeilijk plaatsbaren is een weerbarstig sluitstuk, voor de oplossing waarvan alle bestaande structuren en samenwerkingspartners nodig zijn. Voortbordurend op hetgeen tot nu toe is bereikt, is een structurele aanpak nodig om de problematiek van moeilijk plaatsbaren op een duurzame manier te kunnen aanpakken en deze aanpak verantwoord in te kunnen bedden in de bestaande structuur. Om de urgente problematiek van nu het hoofd te kunnen bieden, is een structurele aanpak nodig, maar niet voldoende. Op dit moment merken we dat de bestaande zorgketens te veel belast worden met een probleem waarvoor een passende oplossing nu niet voorhanden is. De casusbeschrijvingen in de MKBA zijn illustratief voor de praktijk van alledag, waarin juist het noodgedwongen heen en weer sturen, loslaten en weer oppakken van casussen niet alleen tot hoge kosten, maar ook tot verergering van problematiek leidt. Een praktische interventie voor de korte termijn helpt de keten om de huidige situatie te stabiliseren en stappen te kunnen zetten voor de langere termijn.
2.3.	<u>Door de mogelijkheden bij bestaande locaties te onderzoeken kunnen we op korte termijn starten met de pilot</u>
	Er zijn ook op dit moment al enkele locaties waar zorgintensieve plekken in een rustige, ruime omgeving worden georganiseerd, zoals De Boerderij van Lister en De Heem van het Leger des Heils. Het naast dergelijke locaties tijdelijk toevoegen van port-a-cabins op een nog meer prikkelarme manier is, als de ruimte dit toelaat, een optie diede gemeente wil onderzoeken. Bijkomend voordeel van het positioneren van tijdelijke plekken in de omgeving van een bestaande voorziening is dat de noodzakelijke 24-uurs zorg en begeleiding daar al aanwezig is en maatregelen ten aanzien van omgevingsbeheer en veiligheid op dergelijke plekken al functioneren. Er zijn evenwel ook andere locaties denkbaar, die op dit moment braak liggen en voorlopig nog niet voor definitieve woningbouw benut zullen worden. Verkend kan worden of er mogelijkheden zijn om een van dergelijke locaties tijdelijk te benutten voor een prikkelarm initiatief. Een dergelijke verkenning zal in samenhang plaatsvinden met de bredere verkenning ten behoeve van flexwonen, tijdelijke locaties en woonconcepten (zoals voor een tweede voorziening in de geest van Place2bU. Per locatie zal altijd worden bezien welke aanwending er mogelijk is en welk initiatief het best geschikt is voor de betreffende locatie, zodat een integrale afweging kan worden gemaakt.
Kanttekeningen/Risico’s	
2.1	<u>Een goede en zorgvuldige communicatie met de omgeving is belangrijk onderdeel van de aanpak</u>

	Een tijdelijk gebruik als locatie voor moeilijk plaatsbaren vergt een goed afstemmingstraject met de omgeving. Hiervoor moet een zorgvuldige aanpak worden gevolgd. De aandacht voor het voorkomen van overlast maakt een belangrijk onderdeeluit van de aanpak, die in nauwe afstemming met de zorg- en veiligheidspartners zal worden ontwikkeld. Buurtbewoners worden in een vroeg stadium geïnformeerd over de plannen op de eventuele locatie,en krijgen ruimte om informatie op te vragen en uit te wisselen met de gemeente en betrokken partijen. De communicatie wordt uiterst zorgvuldig ingericht. Zorgvuldigheid is hier van het grootste belang.
Beslispunt	
3	De pilot zo mogelijk onder te brengen in het living lab Eerst een (t)huis
Argumenten	
3.1	Met het living lab wordt ervaring opgedaan met de systematiek van housing first. Ook voor de doelgroep moeilijk plaatsbaren kan eerst een (t)huis een bijdrage leveren.
	Juist voor de doelgroep moeilijk plaatsbaren is nog ervaring nodig en is veel te ontwikkelen om een structurele aanpak te realiseren. De opzet van een living lab, dat erop gericht is om vanuit de praktijklessen te leren, past hier bij uitstek bij. Daarnaast zijn financiële middelen vanuit het living lab aan te wenden voor een experimentele aanpak.
Kanttekeningen/Risico's	
3.1	Inzet van het living lab vergt regionale afstemming en wijkt af van de oorspronkelijke opzet en vergt regionale afstemming
	Het living lab Eerst een (t)huis gaat uit van duurzame, zelfstandige huisvesting voor daklozen van waaruit toegewerkt wordt naar zelfstandigheid en herstel binnen gemiddeld twee jaar. Voor de doelgroep moeilijk plaatsbaren is volledig herstel binnen twee jaar geen reële verwachting. Daarnaast is de opzet van de huisvesting niet duurzaam, maar tijdelijk, als eerste stap op weg naar stabilisatie. De opzet van het living lab laat ruimte voor experimenten, waaronder deze aanpak kan vallen. De inzet van een dergelijk experiment onder de noemer van het living lab moet niet ten koste gaan van de te behalen kernresultaten – 200 housing firsttrajecten voor daklozen in duurzame woningen. De overige gemeenten die deelnemen in het living lab zullen moeten instemmen met de aanwending van het living lab voor dit doel. Wij zullen dit inbrengen bij de overige gemeenten. Daarbij zullen we ook de wens inbrengen om elders in de regio, al of niet in de korte termijn-aanpak, locaties beschikbaar te maken voor prikkelarme voorzieningen. Zeker op de langere termijn zijn locaties in de regio onontbeerlijk om een structurele aanpak mogelijk te maken. Indien inzet van het living lab om praktische redenen niet haalbaar blijkt kan dit mogelijk financiële consequenties hebben voor de voorgestelde pilot. In dat geval zullen de consequenties daarvan met een nieuw raadsvoorstel aan de raad worden voorgelegd.

Financiën

Omdat de beoogde doelgroep reeds in de keten bekend is, hetzij in de WMO hetzij in de WLZ, gaan de kosten voor de begeleiding niet omhoog. Met andere woorden de kosten voor de begeleiding in de WMO gaan gedekt worden binnen de bestaande financiële afspraken met de gecontracteerde zorgaanbieders. Voor personen met een WLZ-indicatie worden de kosten gedekt door het zorgkantoor.

Naast de financiering vanuit deze bestaande middelen voor begeleiding zijn in de opzet en aanloop van een pilot ook andere kosten te verwachten, zoals kosten voor de plaatsing van port-a-cabins op

locatie. De exacte hoogte daarvan kan pas worden vastgesteld bij verdere uitwerking van de pilot, de verwachting is dat deze niet hoger zullen zijn dan 0,5 miljoen euro. Wanneer deze kosten zich voordoen worden deze gedekt vanuit de middelen voor het Living lab Eerst een (t)huis. De gemeente Utrecht zal hierover met de overige regiogemeenten in overleg treden. Indien inzet van het living lab om praktische redenen niet haalbaar blijkt kan dit mogelijk financiële consequenties hebben voor de voorgestelde pilot. In dat geval zullen de consequenties daarvan met een nieuw raadsvoorstel aan de raad worden voorgelegd. Dit doen wij voordat we een onomkeerbaar besluit hebben genomen in de uitvoer van deze pilot.

Indien deze pilot succesvol is, en we deze aanpak willen uitbreiden, en er meer kosten gemaakt moeten worden die niet te dekken zijn binnen de Programmabegroting dan leggen we dit aan uw raad voor bij de integrale afweging die u doorgaans maakt bij de Voorjaarsnota.

Vervolg

Op grond van het bovenstaande, willen wij na overleg met u de mogelijkheden onderzoeken om in Utrecht op *tijdelijke* locaties 25 verplaatsbare plekken voor prikkelarme opvang te realiseren. De gemeente wil met de zorgaanbieders/andere financiers de mogelijkheid onderzoeken om deze plekken te realiseren.

Als uitgangspunt van beleid bij de toekomstige (her)ontwikkeling van gebieden in en rond de stad willen de mogelijkheid om deze gedurende leegstand tijdelijk te benutten als prikkelarme zorglocatie steeds meewegen, waarbij bij tijdelijke plaatsingen van prikkelarme woningen steeds zal moeten worden gegarandeerd dat deze de planning van de ontwikkeling van het betreffende gebied niet in de weg staan.

Om de realisatie van de prikkelarme opvang mogelijk te maken, zal op basis van de inventarisatie van mogelijkheden een voorstel voor dekking, zo mogelijk vanuit het bestaande zorgbudget (WMO en WLZ), worden opgesteld.

Uiteraard zal per locatie, op het moment dat een tijdelijke aanwending als prikkelarme zorgomgeving mogelijk lijkt, een apart haalbaarheidstraject worden ingezet, inclusief zorgvuldige communicatie met buurtbewoners, een inspraakprocedure, juridische en planologische toetsing en een voorstel voor financiering.

Buurtbewoners worden in een vroeg stadium geïnformeerd over de plannen op de eventuele locatie, en krijgen ruimte om informatie op te vragen en uit te wisselen met de gemeente en betrokken partijen. De communicatie wordt uiterst zorgvuldig ingericht.

Na bespreking van deze lijn met de gemeenteraad en bij voldoende mandaat vanuit raadsleden, wil het college dit voorstel verder uitwerken. Daartoe zal de voorgestelde structurele aanpak verder ontwikkeld worden, door dit onderwerp te agenderen in overleg met gemeentelijke en buitengemeentelijke ketenpartners en omliggende regiogemeenten en provincie, en de tripartiete samenwerking en financiering tussen de domeinen WMO, WLZ en forensische zorg verder uit te werken. Tegelijkertijd zal de voorgestelde kortetermijn-aanpak, gericht op het realiseren van een beperkt aantal tijdelijke prikkelarme opvangplekken, verder op haalbaarheid worden onderzocht en op basisvan de uitkomsten daarvan, worden gestart.

De uitkomsten van beide trajecten – de uitwerking op langere termijn en de pilot op korte termijn - zullen moeten leiden tot een op basis van praktijkgedragen inzichten uitgewerkt voorstel voor een structurele aanpak die door een volgend college kan worden voorgelegd aan de raad.

Participatie

Voor de pilotfase zal per eventuele locatie, indien deze op basis van onderzoek haalbaar lijkt als tijdelijke locatie, een informatietraject met omwonenden worden gestart en zal met aanbieders, veiligheidspartners en andere betrokkenen een plan van aanpak worden opgesteld. Pas bij een bevredigende uitkomst daarvan zal een praktische start op de locatie worden gemaakt. Buurtbewoners worden betrokken via schriftelijke en mondelinge communicatie, waar mogelijk wordt een informatiebijeenkomst georganiseerd en buurtbewoners hebben toegang tot een aanspreekpunt (e-mail en telefoon) binnen de gemeente en betrokken partijen.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

-

Bijlagen informatief

- Maatschappelijke kosten- en batenanalyse

Kon pagina 1 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 3 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 4 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 5 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 6 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 7 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 8 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 9 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 10 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 11 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 12 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 13 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 14 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 15 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 16 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 17 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 18 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 19 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 20 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 21 uit document Rapport MKBA moeilijk plaatsbaren Utrecht.pdf niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Pilot en structurele aanpak prikkelarme opvang

Beleidsveld	Maatschappelijke ondersteuning
Organisatieonderdeel	Maatschappelijke Ontwikkeling
Opsteller	Pascal Budding
Kenmerk	8763817
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Een structurele aanpak te ontwikkelen voor stelseloverstijgende, prikkelarme opvangvoorzieningen in de regio U16.

2. Een pilot uit te voeren met maximaal 25 prikkelarme opvangplekken op tijdelijke locaties, en hierbij locaties die mogelijk op korte termijn geschikt zijn, betrekken.

3. De pilot zo mogelijk onder te brengen in het living lab Eerst een (t)huis.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

Voortbordurend op hetgeen tot nu toe is bereikt in de ketenzorg voor dak- en thuislozen, is een structurele aanpak nodig om de problematiek van moeilijk plaatsbaren op een duurzame manier te behandelen. De komende jaren willen we met landelijke en regionale ketenpartners domeinoverstijgend een duurzame aanpak ontwikkelen. Om de urgente problematiek van nu het hoofd te kunnen bieden, is naast een structurele aanpak, ook een interventie op korte termijn nodig. Om de huidige situatie te stabiliseren en stappen te kunnen voorbereiden voor de langere termijn, wordt voorgesteld om een pilot te starten waarin maximaal 25, tijdelijke, prikkelarme zorgplekken worden gerealiseerd.
We streven er naar de pilot onder te brengen in het living lab Eerst een (t)huis

Context

Aanleiding

Met de regionale koers Maatschappelijke Opvang en Beschermd wonen U16 en de visie toekomst van de daklozenzorg is de ambitie vastgelegd om dakloosheid terug te dringen en om mensen die maatschappelijk opvang of beschermd wonen nodig hebben zoveel mogelijk zelfstandig te laten wonen. Tegelijkertijd is afgesproken dat mensen die aangewezen zijn op maatschappelijke opvang of beschermd wonen moeten kunnen rekenen op zorg op maat, waarbij er ruimte moet zijn voor pilots en experimenten. Uitgangspunt is evenredige spreiding van voorzieningen in de regio, met ruimte voor differentiatie.

Een specifieke groep vraagt hierbij de aandacht. MOBW- en GGZ-instellingen, politie en veiligheidsfunctionarissen geven al langere tijd aan dat in Utrecht in toenemende mate een knelpunt bestaat bij opvang van ernstige overlastgevende cliënten met multi-problematiek. Het gaat hierbij om mensen die:

- problemen op het gebied van psychiatrie, verslaving en/of verstandelijke beperking,
- meerdere plaatsingen (en uitval) in klinieken en beschermd wooninstellingen achter de rug hebben,
- door de aard van hun problematiek niet in staat zijn om binnen de huidige zorg- en opvangmogelijkheden te verblijven. Door hun ontwrichtend gedrag zijn zij regelmatig geschorst of vroegtijdig uitgeplaatst en vallen terug op de nachtopvang of op straat. Hierdoor krijgen zij niet de juiste zorg en verkommeren en verloederen zij,
- op straat bekend staan als zorgmijdend, overlastgevend en intimiderend,
- nagenoeg allemaal al langdurig in Utrecht verblijven,
- in het casusoverleg van het Zorg- en veiligheidshuis of het Casusoverleg multi-problem besproken worden, maar waarbij het reguliere aanbod niet voldoet.

Hoewel professionals alle zeilen bijzetten om deze cliënten passende hulp en begeleiding te bieden, constateren zij met elkaar dat er een beperkte groep mensen is die zeer lastig binnen de bestaande zorg- en opvangmogelijkheden geholpen kunnen worden. Ook bij hen staat persoonlijk herstel voorop, maar de ervaring leert dat deze mensen gebaat zijn met een stabiele verblijfsplek waarin zij op een prikkelarme manier zelfstandig en met de juiste zorg en begeleiding aan hun herstel kunnen werken.

De problematiek rondom “moeilijk plaatsbaren” is niet nieuw. Zo is er in 2008 een inventarisatie geweest rondom deze groep. Die bleek toen ongeveer 80 cliënten te bevatten. Dat heeft onder meer geleid tot het starten van De Boerderij, De Heem en Skaeve Huse waar een groot deel van deze groep ondergebracht kon worden. Met deze extra 45-50 plekken waren de problemen grotendeels beheersbaar. Inmiddels stellen we vast dat we kwalitatief goede voorzieningen hebben, maar dat deze voor een deel van de doelgroep niet prikkelarm genoeg zijn om goed aan te sluiten en duurzaam, beheersbaar verblijf en herstel mogelijk te maken.

In 2019 is naar aanleiding hiervan een verkenning uitgevoerd, waarin verschillende oplossingsrichtingen werden verkend. Waaronder het creëren van aanvullende, kleinschalige, prikkelarme opvangvormen. Gedacht werd toen aan circa 30 plekken.
Ter voorbereiding op eventuele besluitvorming hierover hebben wij de opdracht gegeven om een maatschappelijke kosten/batenanalyse (MKBA) op te stellen, en om een geactualiseerd beeld van de huidige problematiek op te leveren. Deze MKBA is bij dit raadsvoorstel gevoegd.

Beoogd effect
Het beoogd effect van een aanpak waarbij prikkelarme opvangvoorzieningen worden gerealiseerd, is tweeledig:

Enerzijds het beperken van overlast. Een relatief kleine groep mensen ontwricht door herhaaldelijke instroom en uitval de huidige zorg- en opvangvoorzieningen, belandt op straat en veroorzaakt daar weer veel overlast. Op straat legt deze groep een relatief groot beslag op capaciteit voor handhaving en veldwerk en is deze ook voor overige inwoners van de stad overlastgevend.

Anderzijds het verbeteren van de zorg voor deze mensen. Door het afwisselend bij verschillende voorzieningen en op straat te verblijven, ontbreekt een stabiele basis van waaruit de juiste zorg kan worden geboden en verminderen de kansen op herstel.

Het aanbieden van een prikkelarme stabiele verblijfsplek waar deze mensen zelfstandig met de juiste zorg en begeleiding kunnen verblijven, zal de nodige rust bieden om herstel en stabilisatie te realiseren en de overlast te verminderen.
Dit voorstel moet daarom tevens worden bezien in de context van de lokale mensenrechtenstrategie van Utrecht. De mensenrechtenstrategie heeft oog voor de rechten van individuele burgers (huis, zorg, stabiliteit) en voor onze collectieve belangen (veiligheid, terugdringen criminaliteit en overlast).

Juridisch kader:
<u>Bevoegdheid</u>
De opvang van dak- en thuislozen en andere kwetsbare mensen die zich niet zelfstandig kunnen handhaven in de samenleving (hierna: cliënten) en afstemming met aanpalende domeinen en wetgeving is in de Wmo 2015 beschreven als een taak van de gemeente. De structurele aanpak en bijbehorende pilot voor het realiseren van prikkelarme opvangplekken voor deze specifieke groep cliënten vinden derhalve hun grondslag in Wmo 2015.

In 2018 heeft de raad kennis genomen van de Strategie contracteren Aanvullende Zorg Wmo vanaf 2020 (hierna: strategie) en heeft deze strategie bekrachtigd middels een besluit. In de strategie zijn de omvang van de vraag, de Regionale Koers Maatschappelijke opvang en Beschermd Wonen, de leidende principes en de samenhang met andere wetten beschreven. Op basis van de laatstgenoemde strategie heeft de aanbesteding Aanvullende zorg Wmo plaatsgevonden en zijn diverse voorzieningen voor cliënten ingekocht. De raad heeft zich derhalve uitgelaten over de kaders waarbinnen huisvesting voor cliënten dient plaatst vinden. Echter, de voorgestelde aanpak en bijbehorende pilot wijken af doordat er, door voortschrijdend inzicht, een behoefte is, voor een beperkte groep cliënten vanuit een domeinoverstijgende aanpak, aan een prikkelarme opvangplek met passende hulp Cliënten vanuit de WLZ en het justitieel kader kunnen ook een plek krijgen in de prikkelarme opvang.

Een raadsbesluit over deze aanpak en bijbehorende pilot lijkt, als aanvulling op de strategie, derhalve gerechtvaardigd. Een kanttekening hierbij is dat het in de toekomst wijzigingen van de beleidsuitgangspunten, die nu worden vastgesteld, ook via de raad dienen te lopen.

<u>Inkoop</u>
Het is op dit moment niet noodzakelijk de pilot aan te besteden dan wel te subsidiëren. De omvang vanhet bedrag voor uitsluitende de aanloopkosten voor een pilot van maximaal 25 plekken, de benodigde zorgexpertise en het feit dat de pilot wordt gebruikt om te leren, rechtvaardigt het gebruik van de ‘experimenteerruimte’ die in de contracten met onze MOBW aanbieders is opgenomen. Tijdens de pilot kan goed worden bekeken of de omvang van het bedrag, de expertise die gewenst is voor de begeleiding van de betreffende doelgroep en de prikkelarme inrichting die nu wordt gekozen, in verband met voortschrijdend inzicht, een mogelijke lacune is geweest bij de inkoop in 2019. Als dit aande orde is, dan zal binnen de voorgestelde te ontwikkelen meerjarenstrategie prikkelarm wonen een passend antwoord op worden gezocht. Vooralsnog is voor deze pilot geen sprake van een uitbreiding van aanvullende kosten voor hulp en begeleiding, omdat wordt uitgegaan van bestaande financiële afspraken met zorgpartijen. De aanloopkosten zullen zo mogelijk uit “Living lab” worden gefinancierd.

<u>Rechten & plichten</u>

De pilot valt binnen de bestaande contracten en gemeentelijke regelgeving. Dit betekent dat cliënten voor de pilot toegeleid worden naar een plek in een prikkelarme opvang via de bestaande toegangsprocessen. Cliënten ontvangen een besluit waartegen bezwaar en beroep openstaat.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
In maart jl. zijn door de gemeenteraad schriftelijke vragen gesteld over een nieuwe locatie voor de Skaeve Huse. Hoewel het huidige raadsvoorstel ziet op een tijdelijke aanvulling van prikkelarme opvang en niet op een nieuwe locatie die de huidige Skaeve Huse kan vervangen, kan de ervaring die met de voorgestelde tijdelijke korte termijnaanpak wordt opgedaan, wel bijdragen aan een andere oplossing waarbij ook de doelgroep van de Skaeve Huse gebaat kan zijn.

Ook op eerdere momenten zijn over de problematiek van moeilijk plaatsbaren en de behoefte aan prikkelarm wonen voor mensen die buiten de bestaande zorgkaders vallen, door uw raad vragen gesteld zie: iBabs Online Agendapunt 13.3, document 'raadsvragen Jaarstukken 2019'. Hierin geven wij aan dat er enkele tientallen personen zijn die prikkelarm wonen nodig hebben en hebben wij de voorgenomen maatschappelijke kosten-baten analyse aangekondigd.

Hiernaast is in de Programmabegroting 2020 het volgende vastgelegd.
We implementeren het Plan van Aanpak huisvesting kwetsbare doelgroepen uit 2019. Naast de afspraken met corporaties zoeken we ook naar plekken voor mensen die gebaat zijn bij een prikkelarme omgeving en plekken voor terugkerende gezinnen of gezinnen die in aanspraak komen voor de Citydeal. Met dit raadsvoorstel geven wij invulling aan deze toezeggingen.
De aangekondigde maatschappelijke kosten- en batenanalyse is bij dit raadsvoorstel gevoegd.

Maatschappelijke kosten- en batenanalyse
Cebeon heeft op ons verzoek een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) moeilijk plaatsbaren in Utrecht uitgevoerd. Doel van het onderzoek was om in kaart te brengen wat de huidige kosten en baten zijn bij de opvang, zorg en bemoeienis van politie/justitie van moeilijk plaatsbaren en om deze te vergelijken met alternatieve aanpakken gebaseerd op een combinatie van intensieve begeleiding, prikkelarme opvang en waar nodig klinische behandeling. Met hulp van ketenpartners in deopvang, zorg en veiligheid zijn voor dit onderzoek voor drie ideaaltypische, exemplarische casussen uitgewerkt, waar het, alle inzet ten spijt, niet lukt om de persoon perspectief te bieden en de overlast die zij veroorzaken te verminderen. Voor deze casussen zijn kosten-baten ramingen met een looptijd van tien jaar opgesteld voor de verschillende aanpakken. De bijlage bevat de resultaten.

Kort samengevat zijn dit de belangrijkste bevindingen:
De MKBA ondersteunt in kwalitatieve zin de meerwaarde van een aanpak gebaseerd op prikkelarme opvang in combinatie met (intensieve) ambulante begeleiding, te zien als een bijzondere variant van "eerst een thuis".

In elke casus is het in de reconstructie goed mogelijk om een kantelpunt aan te wijzen. Vaak is het verlies van vormen van stabiele huisvesting het beginpunt van een escalatie van problemen, regelmatige terugval in dakloosheid en intensieve inzet van BOA's, politie en justitie. De daarmee gemoeide maatschappelijke kosten variëren op casusniveau tussen de € 80.000 - 230.000 per jaar. In de met ketenpartners opgestelde alternatieven staan vormen van prikkelarm wonen en intensieve begeleiding centraal. Dit vraagt jaarlijkse investeringen van de gemeente variërend tussen de € 23.000 – 36.000 per persoon per plek. In combinatie met investeringen door de zorgverzekeraar (behandeling) is de verwachting dat dit de totale maatschappelijke kosten flink omlaag kan brengen. Dit zijn de maatschappelijke baten van deze investeringen
De kosteneffectiviteit betreft de verhouding tussen investeringen & maatschappelijke baten (maatschappelijke kosten in de nieuwe situatie minus die in de huidige situatie).
De totale effectiviteit is wel hoger dan in cijfers uitgedrukt omdat bijv. effecten voor de sociale omgeving niet zijn gekwantificeerd.

Het rendement van elke geïnvesteerde euro wordt geraamd op € 1,5 tot € 1,9, met andere woorden: de alternatieven zijn kostenefficiënt.

Als sluitstuk van de analyse geeft Cebeon vijf lessen mee, gebaseerd op de uitkomsten van MKBA, gesprekken met ketenpartners en twee expertsessies:

1. Bij deze groep is vaak sprake van jarenlange escalatie van problemen, leidend tot hoge kosten. Vanwege de aanwezigheid van chronische problematiek moet verwacht worden dat hersteltrajecten een lange adem en grote betrokkenheid van alle partijen vragen.
2. Het eerder oppakken van signalen en het sneller inzetten van een persoonsgebonden aanpak kan veel persoonlijke en maatschappelijke teloorgang voorkomen.
3. Herstel begint met een dak. Voor deze groep is dat een bij de eigenheid van de persoon passende woonomgeving en de inzet van passende begeleiding en behandeling.
4. Naadloze aansluiting van opvang, wonen, begeleiden en behandelen is nodig om een altijd aanwezig risico op terugval te ondervangen. Belangrijk is daarbij meebewegen met de eigenheid van cliënten.
5. De alternatieve aanpak vraagt vooral investeringen van de gemeente en leidt tot besparingen bij Justitie. Uit maatschappelijk oogpunt kan met de huidige middelen die Justitie inzet meer bereikt worden als ze aangewend worden voor specifieke oplossingen zoals prikkelarme opvang in combinatie van zorg en behandeling.

De MKBA sterkt ons in de overtuiging dat een alternatieve aanpak drie doelen combineert. Het biedt de cliënt meer perspectief, het ontlast de samenleving en het is bovendien kostenefficiënt. Vereist daarbij zijn een gezamenlijke inzet van alle partijen nodig en de bereidheid tot langdurig commitment. Hierbij past een gesprek met betrokken partijen vanuit de justitie- en veiligheidsketen en zorgkantoor/zorgverzekeraar over de inzet van middelen.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Een structurele regionale aanpak te ontwikkelen voor stelseloverstijgende, prikkelarme opvangvoorzieningen in de regio U16.
Argumenten	
1.1	Prikkelarme opvangvoorzieningen voor een beperkte afgebakende groep dragen bij aande specifieke behoefte aan huisvesting voor een groep mensen die anders op straat aangewezen is en ook recht heeft op een dak boven hun hoofd, en het voorkomt veel overlast
	Uitgangspunt is dat de groep mensen waarvoor specifieke voorzieningen nodig zijn, *zoveel mogelijk in omvang wordt beperkt.* Dit is al een speerpunt van ons beleid en onderwerp van gesprek met aanbieders. Wij geven dit vorm door een sterke, inclusieve sociale basis en goede sociale basiszorg; door vroegtijdig signaleren in de wijken, door zowel zorgpartijen als de wijkagent; door het voorkomen van huisuitzettingen en door de juiste zorg aan te bieden bij de huidige begeleiding en in de bestaande voorzieningen dusdanig maatwerk te leveren dat zoveel mogelijk mensen op de voor hen passende manier ondersteund en begeleid kunnen worden. Er worden echter nog te vaak mensen langdurig tussen voorzieningen en begeleiding en zorg in de bestaande keten heen en weer gestuurd. In een vaak langdurige periode van verschillende zorgmomenten, veel tussentijdse uitval en aanhoudende overlast, verergert de zorgvraag van betrokkene dikwijls, in plaats van dat gewerkt kan worden aan herstel. Om dit hiaat in de keten te kunnen aanpakken is doorontwikkeling van vroegsignalering en van (een deel van) de bestaande voorzieningen en zorg, inclusief toeleiding en financieringsmogelijkheden, nodig. Hierbij wordt ook gericht aandacht besteed aan participatie, activering en indien aan de orde schuldhulpverlening Een aantal relevante ontwikkelingen hierbij: • De doorontwikkeling van de persoonsgerichte aanpak in de wijken met voor mensen op het snijvlak van zorg en justitie een integrale op maat gerichte aanpak • Gebiedsteams GGZ: integrale teams in de wijken met GGZ-behandelaars en WMO-begeleiders • Aanpak continuïteit van zorg vanuit het zorg- en veiligheidshuis. (forensisch) GGZ-organisaties bieden samen met de MO/BW organisaties continuïteit van zorg aan

	met de zogenaamde levensloopteams. Mensen op het snijvlak van zorg en veiligheid krijgen een levensloopbegeleider die ongeacht de situatie waarin de betrokkene zich bevindt de juiste zorg en begeleiding krijgt. • Verbeteren van de ketensamenwerking tussen WMO-partijen, Werk en inkomen, (forensische) GGZ ende verstandelijk gehandicaptensector staat hoog op de agenda van de stedelijke en regionale bestuurlijke overleggen. Hier zullen ook nadere afspraken over integrale samenwerking en financiering gemaakt worden. Ook een gedragen en kritisch proces van toeleiding is nodig om te waarborgen dat prikkelarme voorzieningen alleen worden ingezet wanneer er geen andere mogelijkheden zijn en oplossingen zoveel mogelijk in de bestaande keten gerealiseerd (blijven) worden. De triage en toeleiding via het zorg- en veiligheidshuisstaat garant voor deze zorgvuldige afweging. De zorgvuldige toeleiding is een cruciaal onderdeel van de pilot. De prikkelarme voorzieningen leveren mits voor de juiste doelgroep ingezet een verbetering van passende zorg en vermindering van overlast en kunnen daarmee een waardevolle toevoeging van de beschikbare voorzieningen zijn. Voorkomen moet echter worden dat de voorziening te snel of te 'makkelijk' wordt ingezet en dat personen in prikkelarme opvang worden geplaatst terwijl er voor hen, met een zorgintensieve aanpak, ook andere vormen van duurzame uitstroom mogelijk zijn. Het maximaal benutten van de mogelijkheden van de cliënt blijft centraal staan in de aanpak.
1.2	De personen die in aanmerking komen voor prikkelarme opvang vallen onder verschillende (financierings)kaders en komen uit Utrecht en omliggende gemeenten (U16)
	De structurele aanpak moet daarom domeinoverstijgend zijn waarbij ook een rol is weggelegd voor de regiogemeenten. Om prikkelarme voorzieningen optimaal te kunnen laten functioneren, moet de keten dusdanig ingericht zijn, dat dergelijke voorzieningen domeinoverstijgend, voor individuen uit alle doelgroepen, ingezet kunnen worden. Ongeacht het 'stelsel' waar betrokkenen vandaan komen (WMO, WLZ, Justitieel kader). Dit vergt een andere manier van opzet ensamenwerking tussen de stelsels dan op dit moment, waar het stelsel bepaalt welke middelen voor zorg beschikbaar zijn. De huidige financieringssystematiek met verkokerde middelen sluit hier onvoldoende bij aan. Personen die nu in beeld zijn bij het ZVHrU en in aanmerking komen voor prikkelarme voorzieningen, zijn afkomstig uit verschillende stelsels maar ook uit de gehele regio. Ook voor de prikkelarme voorzieningen zelf, liggen de mogelijkheden niet alleen in de stad. De regio, dat wil zeggen vooral de beperkt verstedelijkte gebieden, leent zich bij uitstek voor prikkelarme voorzieningen. Hierbij wordt ingezet op het volgende: • Een stelseloverstijgende aanpak: een tripartite samenwerking met bijbehorende financiering tussen het sociaal domein, zorgdomein en justitieel domein. We gaan hierover in gesprek met zorgverzekeraars, zorgkantoor en justitie. • Met de regiogemeenten wordt op basis van een inhoudelijke uitwerking van de inrichting van de zorgketen en de financiering, een voorstel opgesteld. Over de inzet van prikkelarme voorzieningen in de regio is met de regiogemeenten gesproken. In dat kader is ook het voorstel afgestemd om de eventuele aanloopkosten van een pilot vanuit de regionale middelen voor het Living lab Eerst een (t)huis te financieren. De regiogemeenten herkennen net als de stad Utrecht de noodzaak en de mogelijke meerwaarde van prikkelarme voorzieningen als toevoeging aan de keten voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen, en zijn ook bereid om aan de uitwerking van een structurele aanpak hun bijdrage te leveren. In het kader van de pilot is nu nog geen zicht op concrete locaties. Een zoektocht naar concrete locaties zal in de stad Utrecht worden gestart na instemming van de gemeenteraad met het voorstel. Wanneer de raad met de pilot heeft ingestemd, zal in bestuurlijk overleg ook aan de regiogemeenten worden gevraagd om in het kader van de pilot mogelijke locaties aan te brengen en zullen we er vanzelfsprekend op aandringen om mogelijkheden die zich voordoen te benutten. We realiseren ons wel dat voor de pilotfase in Utrecht voorlopen wat betreft de bestuurlijke afstemming, en dat de

	bijdrage vanuit de regiogemeenten praktisch gezien naar verwachting vooral gericht zal zijn op de structurele aanpak.
1.3	Er is behoefte aan een duurzame aanpak voor prikkelarme opvang. Waarbij tijdelijke locaties kansen bieden om hier invulling aan te geven
	We zien in de stad Utrecht ~~weinig of~~ geen directe mogelijkheden om nu al te komen tot een vaste locatie waarin duurzaam, voor vele jaren, een prikkelarme omgeving gegarandeerd kan worden. Het structureel inrichten van een blijvend prikkelarme voorziening in de stad zien we in dit stadium dan ook niet als haalbaar. Tegelijkertijd zijn er in een stad die volop in ontwikkeling is wel degelijk tijdelijke locaties en kavels in de luwte van de stad die voor enkele jaren braak liggen of anderszins tijdelijk onbenut zijn. Hoewel minder optimaal dan een structurele omgeving, zien we in het benutten van tijdelijke locaties wel een oplossing die beter is dan de huidige situatie, waarin mensen bij gebrek aan passende voorzieningen zijn aangewezen op dakloosheid zonder opvang, buiten slapen of van kort verblijf naar kort verblijf, en vaak van schorsing naar schorsing, tussen voorzieningen leven. We pleiten er daarom voor om een ‘schil’ van tijdelijke locaties te introduceren. Locaties die voor de duur van de periode waarin zij niet benut worden, tijdelijk kunnen fungeren als locatie waarop een aantal containerwoningen geplaatst kunnen worden om moeilijk plaatsbaren op te vangen met intensieve 24-uursbegeleiding. Uitgangpunt blijft om deze mensen vanuit de betrekkelijke rust van een eigen plek toe te leiden naar een meer bestendige plek in de zorgketen, dan wel naar een duurzame prikkelarme plek. Door het uitgangspunt van tijdelijkheid op de locatie vast te leggen, komen locaties die nu afvallenin de zoektocht naar een duurzame prikkelarme plek, toch binnen handbereik. Door tegelijkertijd continue bij de (her)ontwikkeling van gebieden de mogelijkheid in ogenschouw te nemen om deze in de aanloop daarnaartoe tijdelijk te gebruiken als prikkelarme zorglocatie, houden we een reservoir van potentiële locaties die voor dit doel benut kunnen worden.
Kanttekeningen/Risico’s	
1.1	De ontwikkeling van een stelseloverstijgende aanpak is een zaak van lange adem
	Een stelseloverstijgende inzet van prikkelarme voorzieningen vergt een nieuwe manier van samenwerken, met name tussen het sociaal domein, zorgdomein en het justitiële domein Ten aanzien van financiering, indicering en toegang vergt dit de nodige uitwerking en vooral afstemming met andere, landelijke en regionale, partijen. Het college wil hier vanuit Utrecht het initiatief toe nemen, ná instemming van de raad met de voorgestelde koers.
1.2	De uitwerking van een compleet financieel kader vergt ervaring in de praktijk
	De MKBA laat zien dat de inzet van stelseloverstijgende prikkelarme opvangvoorzieningen kostenefficiënt is. De ‘winst’ die met de inzet te boeken is, komt echter niet automatisch ten goede aan het domein waarin extra kosten gemaakt moeten worden. Zo zal de beoogde verminderde druk op verschillende onderdelen van de zorg- en veiligheidsketen zich niet gelijk vertalen in minder kosten waarmee de extra inzet vanuit, bijvoorbeeld, de WMO direct kan worden gefinancierd. Zonder een kwanticering van het resultaat in de praktijk en op basis daarvan een ingroei van (inkoop)afspraken en eventuele afbouw van capaciteit, kunnen hierover vooraf geen afspraken worden gemaakt. Om deze reden wordt het starten met een experimentele aanpak voorgesteld (zie beslispunt 2).
Beslispunt	
2	Een pilot uit te voeren met maximaal 25 prikkelarme opvangplekken op tijdelijke locaties, en hierbij locaties die mogelijk op korte termijn geschikt zijn, te betrekken.

Argumenten	
2.1	<u>Met de pilot kan ervaring opgedaan worden en een basis gelegd worden voor een structurele aanpak</u>
	In het verlengde van argument 1.2. kan de start vanuit de gemeente met een aantal locaties behulpzaam zijn bij de ontwikkeling van een structurele aanpak. De aard en urgentie van het probleem is duidelijk uit de signalen en ervaringen van zorg- en veiligheidspartners en zorgaanbieders naar voren gekomen. Met de MKBA is een theoretisch kader geschetst waaruit de meerwaarde van een structurele aanpak blijkt. Door dit kader met praktische ervaring te toetsen, kan het gesprek binnen en buiten de gemeenten met alle partners op basis van bewezen voor- en nadelen worden gevoerd. Halverwege een volgende collegeperiode kan dan een voldragen voorstel voor een structurele aanpak worden gedaan.
2.2	<u>Een urgent probleem kan hierdoor relatief korte termijn worden aangepakt</u>
	Met de uitvoering van de regionale koers MOBW en de visie daklozen in onze regio wordt het overgrote deel van de problematiek van dak- en thuisloosheid aangepakt. Zorgaanbieders, woningcorporaties en gemeenten werken in een breed en zeer gemotiveerd netwerk vanuit verschillende expertise hard en goed samen en de afgelopen jaren is veel gebeurd om problematiek te erkennen, te adresseren en op te lossen. De problematiek van moeilijk plaatsbaren is een weerbarstig sluitstuk, voor de oplossing waarvan alle bestaande structuren en samenwerkingspartners nodig zijn. Voortbordurend op hetgeen tot nu toe is bereikt, is een structurele aanpak nodig om de problematiek van moeilijk plaatsbaren op een duurzame manier te kunnen aanpakken en deze aanpak verantwoord in te kunnen bedden in de bestaande structuur. Om de urgente problematiek van nu het hoofd te kunnen bieden, is een structurele aanpak nodig, maar niet voldoende. Op dit moment merken we dat de bestaande zorgketens te veel belast worden met een probleem waarvoor een passende oplossing nu niet voorhanden is. De casusbeschrijvingen in de MKBA zijn illustratief voor de praktijk van alledag, waarin juist het noodgedwongen heen en weer sturen, loslaten en weer oppakken van casussen niet alleen tot hoge kosten, maar ook tot verergering van problematiek leidt. Een praktische interventie voor de korte termijn helpt de keten om de huidige situatie te stabiliseren en stappen te kunnen zetten voor de langere termijn.
2.3.	<u>Door de mogelijkheden bij bestaande locaties te onderzoeken kunnen we op korte termijn starten met de pilot</u>
	Er zijn ook op dit moment al enkele locaties waar zorgintensieve plekken in een rustige, ruime omgeving worden georganiseerd, zoals De Boerderij van Lister en De Heem van het Leger des Heils. Het naast dergelijke locaties tijdelijk toevoegen van port-a-cabins op een nog meer prikkelarme manier is, als de ruimte dit toelaat, een optie diede gemeente wil onderzoeken. Bijkomend voordeel van het positioneren van tijdelijke plekken in de omgeving van een bestaande voorziening is dat de noodzakelijke 24-uurs zorg en begeleiding daar al aanwezig is en maatregelen ten aanzien van omgevingsbeheer en veiligheid op dergelijke plekken al functioneren. Er zijn evenwel ook andere locaties denkbaar, die op dit moment braak liggen en voorlopig nog niet voor definitieve woningbouw benut zullen worden. Verkend kan worden of er mogelijkheden zijn om een van dergelijke locaties tijdelijk te benutten voor een prikkelarm initiatief. Een dergelijke verkenning zal in samenhang plaatsvinden met de bredere verkenning ten behoeve van flexwonen, tijdelijke locaties en woonconcepten (zoals voor een tweede voorziening in de geest van Place2bU. Per locatie zal altijd worden bezien welke aanwending er mogelijk is en welk initiatief het best geschikt is voor de betreffende locatie, zodat een integrale afweging kan worden gemaakt.
Kanttekeningen/Risico’s	
2.1	<u>Een goede en zorgvuldige communicatie met de omgeving is belangrijk onderdeel van de aanpak</u>

	Een tijdelijk gebruik als locatie voor moeilijk plaatsbaren vergt een goed afstemmingstraject met de omgeving. Hiervoor moet een zorgvuldige aanpak worden gevolgd. De aandacht voor het voorkomen van overlast maakt een belangrijk onderdeeluit van de aanpak, die in nauwe afstemming met de zorg- en veiligheidspartners zal worden ontwikkeld. Buurtbewoners worden in een vroeg stadium geïnformeerd over de plannen op de eventuele locatie,en krijgen ruimte om informatie op te vragen en uit te wisselen met de gemeente en betrokken partijen. De communicatie wordt uiterst zorgvuldig ingericht. ~~Buurtbewoners worden vroegtijdig betrokken in de informatievoorziening over de plannen van de gemeente en betrokken partijen.~~ Zorgvuldigheid is hier van het grootste belang.
Beslispunt	
3	De pilot zo mogelijk onder te brengen in het living lab Eerst een (t)huis
Argumenten	
3.1	Met het living lab wordt ervaring opgedaan met de systematiek van housing first. Ook voor de doelgroep moeilijk plaatsbaren kan eerst een (t)huis een bijdrage leveren.
	Juist voor de doelgroep moeilijk plaatsbaren is nog ervaring nodig en is veel te ontwikkelen om een structurele aanpak te realiseren. De opzet van een living lab, dat erop gericht is om vanuit de praktijklessen te leren, past hier bij uitstek bij. Daarnaast zijn financiële middelen vanuit het living lab aan te wenden voor een experimentele aanpak.
Kanttekeningen/Risico's	
3.1	Inzet van het living lab vergt regionale afstemming en wijkt af van de oorspronkelijke opzet en vergt regionale afstemming
	Het living lab Eerst een (t)huis gaat uit van duurzame, zelfstandige huisvesting voor daklozen van waaruit toegewerkt wordt naar zelfstandigheid en herstel binnen gemiddeld twee jaar. Voor de doelgroep moeilijk plaatsbaren is volledig herstel binnen twee jaar geen reële verwachting. Daarnaast is de opzet van de huisvesting niet duurzaam, maar tijdelijk, als eerste stap op weg naar stabilisatie. De opzet van het living lab laat ruimte voor experimenten, waaronder deze aanpak kan vallen. De inzet van een dergelijk experiment onder de noemer van het living lab moet niet ten koste gaan van de te behalen kernresultaten – 200 housing firsttrajecten voor daklozen in duurzame woningen. De overige gemeenten die deelnemen in het living lab zullen moeten instemmen met de aanwending van het living lab voor dit doel. Wij zullen dit inbrengen bij de overige gemeenten. Daarbij zullen we ook de wens inbrengen om elders in de regio, al of niet in de korte termijn-aanpak, locaties beschikbaar te maken voor prikkelarme voorzieningen. Zeker op de langere termijn zijn locaties in de regio onontbeerlijk om een structurele aanpak mogelijk te maken. Indien inzet van het living lab om praktische redenen niet haalbaar blijkt kan dit mogelijk financiële consequenties hebben voor de voorgestelde pilot. In dat geval zullen de consequenties daarvan met een nieuw raadsvoorstel aan de raad worden voorgelegd.

Financiën

Omdat de beoogde doelgroep reeds in de keten bekend is, hetzij in de WMO hetzij in de WLZ, gaan de kosten voor de begeleiding niet omhoog. Met andere woorden de kosten voor de begeleiding in de WMO gaan gedekt worden binnen de bestaande financiële afspraken met de gecontracteerde zorgaanbieders. Voor personen met een WLZ-indicatie worden de kosten gedekt door het zorgkantoor.

Naast de financiering vanuit deze bestaande middelen voor begeleiding zijn in de opzet en aanloop

van een pilot ook andere kosten te verwachten, zoals kosten voor de plaatsing van port-a-cabins op locatie. De exacte hoogte daarvan kan pas worden vastgesteld bij verdere uitwerking van de pilot, de verwachting is dat deze niet hoger zullen zijn dan 0,5 miljoen euro. Wanneer deze kosten zich voordoen worden deze gedekt vanuit de middelen voor het Living lab Eerst een (t)huis. De gemeente Utrecht zal hierover met de overige regiogemeenten in overleg treden. Indien inzet van het living lab om praktische redenen niet haalbaar blijkt kan dit mogelijk financiële consequenties hebben voor de voorgestelde pilot. In dat geval zullen de consequenties daarvan met een nieuw raadsvoorstel aan de raad worden voorgelegd. Dit doen wij voordat we een onomkeerbaar besluit hebben genomen in de uitvoer van deze pilot.

Indien deze pilot succesvol is, en we deze aanpak willen uitbreiden, en er meer kosten gemaakt moeten worden die niet te dekken zijn binnen de Programmabegroting dan leggen we dit aan uw raad voor bij de integrale afweging die u doorgaans maakt bij de Voorjaarsnota.

Vervolg

Op grond van het bovenstaande, willen wij na overleg met u de mogelijkheden onderzoeken om in Utrecht op *tijdelijke* locaties 25 verplaatsbare plekken voor prikkelarme opvang te realiseren. De gemeente wil met de zorgaanbieders/andere financiers de mogelijkheid onderzoeken om deze plekken te realiseren.

Als uitgangspunt van beleid bij de toekomstige (her)ontwikkeling van gebieden in en rond de stad willen de mogelijkheid om deze gedurende leegstand tijdelijk te benutten als prikkelarme zorglocatie steeds meewegen, waarbij bij tijdelijke plaatsingen van prikkelarme woningen steeds zal moeten worden gegarandeerd dat deze de planning van de ontwikkeling van het betreffende gebied niet in de weg staan.

Om de realisatie van de prikkelarme opvang mogelijk te maken, zal op basis van de inventarisatie van mogelijkheden een voorstel voor dekking, zo mogelijk vanuit het bestaande zorgbudget (WMO en WLZ), worden opgesteld.

Uiteraard zal per locatie, op het moment dat een tijdelijke aanwending als prikkelarme zorgomgeving mogelijk lijkt, een apart haalbaarheidstraject worden ingezet, inclusief zorgvuldige communicatie met buurtbewoners, een inspraakprocedure, juridische en planologische toetsing en een voorstel voor financiering.

Buurtbewoners worden in een vroeg stadium geïnformeerd over de plannen op de eventuele locatie, en krijgen ruimte om informatie op te vragen en uit te wisselen met de gemeente en betrokken partijen. De communicatie wordt uiterst zorgvuldig ingericht.

Na bespreking van deze lijn met de gemeenteraad en bij voldoende mandaat vanuit raadsleden, wil het college dit voorstel verder uitwerken. Daartoe zal de voorgestelde structurele aanpak verder ontwikkeld worden, door dit onderwerp te agenderen in overleg met gemeentelijke en buitengemeentelijke ketenpartners en omliggende regiogemeenten en provincie, en de tripartiete samenwerking en financiering tussen de domeinen WMO, WLZ en forensische zorg verder uit te werken. Tegelijkertijd zal de voorgestelde kortetermijn-aanpak, gericht op het realiseren van een beperkt aantal tijdelijke prikkelarme opvangplekken, verder op haalbaarheid worden onderzocht en op basisvan de uitkomsten daarvan, worden gestart.

De uitkomsten van beide trajecten – de uitwerking op langere termijn en de pilot op korte termijn - zullen moeten leiden tot een op basis van praktijkgedragen inzichten uitgewerkt voorstel voor een structurele aanpak die door een volgend college kan worden voorgelegd aan de raad.

Participatie

Voor de pilotfase zal per eventuele locatie, indien deze op basis van onderzoek haalbaar lijkt als tijdelijke locatie, een informatietraject met omwonenden worden gestart en zal met aanbieders, veiligheidspartners en andere betrokkenen een plan van aanpak worden opgesteld. Pas bij een bevredigende uitkomst daarvan zal een praktische start op de locatie worden gemaakt.
Buurtbewoners worden betrokken via schriftelijke en mondelinge communicatie, waar mogelijk wordt een informatiebijeenkomst georganiseerd en buurtbewoners hebben toegang tot een aanspreekpunt (e-mail en telefoon) binnen de gemeente en betrokken partijen.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

-

Bijlagen informatief

- Maatschappelijke kosten- en batenanalyse

Gemeente Utrecht

Raadsbesluit

Pilot en structurele aanpak prikkelarme opvang

Beleidsveld	Maatschappelijke ondersteuning
Organisatieonderdeel	Maatschappelijke Ontwikkeling
Opsteller	Pascal Budding
Zaaknummer	8763817
Jaargang en nummer	2021, nr. 62
Vergaderdatum Raad	17 juni 2021
Geheim	Nee

De raad besluit:

1. Een structurele aanpak te ontwikkelen voor stelseloverstijgende, prikkelarme opvangvoorzieningen in de regio U16, met inzet op permanente en tijdelijke locaties.
2. Een pilot uit te voeren met maximaal 25 prikkelarme opvangplekken op tijdelijke locaties, en hierbij locaties die mogelijk op korte termijn geschikt zijn, betrekken.
3. De pilot zo mogelijk onder te brengen in het living lab Eerst een (t)huis.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op 17 juni 2021.

De griffier,	De voorzitter,
Merel van Hall	Sharon A.M. Dijksma

Gemeenteraad

Dossiernummer	1908
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	10
Omschrijving	Raadsvoorstel Verordening burgeragendering en burgerinitiatief en wijzigingsbesluit Mandaatregeling
ID	2047
Behandelend ambtenaar	
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder	
Beleidsveld	Bestuurlijke zaken
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Florien Bouts/Juridische zaken, Ombudszaken/06-29098240

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Mens en Samenleving	10 juni 2021
Gemeenteraad	**17 juni 2021**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Raadsvoorstel Verordening burgeragendering en burgerinitiatief en wijzigingsbesluit Mandaatregeling

Beleidsveld	Bestuurlijke Zaken
Organisatieonderdeel	Raadsorganen
Opsteller	Presidium
Kenmerk	8854747
Vergaderdatum Raad	17 juni 2021
Geheim	Nee

Het presidium stelt de raad voor te besluiten:

1. De Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht vast te stellen.

2. De Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht over 2 jaar te evalueren in brede zin: dienen de instrumenten behouden te blijven of niet? En zo ja, in welke vorm en voorzien van welke procedures?

3. Het Besluit tot wijziging van de “Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht” vast te stellen.

Presidium gemeenteraad van Utrecht,

de griffier,

Merel van Hall

de voorzitter,

Sharon A.M. Dijksma

Samenvatting
Met de voorgestelde aanpassingen van de Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief worden de procedures ten aanzien van zowel het indienen van een verzoek als de behandeling ervan verduidelijkt en aangescherpt naar aanleiding van de ervaringen die de afgelopen twee jaar zijn opgedaan. Daarnaast worden een tweetal bevoegdheden die door de raad aan de griffier worden gemandateerd verankerd in de Mandaatregeling van de gemeenteraad.

Context
Aanleiding
Op 6 december 2018 heeft de raad de Verordening op de Burgeragendering en het Burgerinitiatief 2018 vastgesteld waarmee naast het recht voor burgers om een initiatiefvoorstel aan de raad voor te leggen ook de mogelijkheid is opgenomen om een onderwerp te agenderen ter bespreking in de raadscommissie. De raad heeft toen tevens het besluit genomen om de Verordening na twee jaar te evalueren.

Ter uitvoering van de evaluatie zijn de raadsleden gevraagd te reflecteren op de huidige verordening en de werking ervan. Hieruit volgt dat de instrumenten tot op heden nog relatief weinig zijn gebruikt en met name verzoeken zijn ingediend door burgers die de raad sowieso al weten te vinden, de instrumenten zelf moeten zeker behouden blijven. Het wordt als zeer waardevol gezien dat burgers ook op deze manier in contact kunnen komen met de raad.

De afgelopen twee jaar zijn er enkele burgeragenderingen en -initiatieven ingediend en door de raad behandeld en is er ook ervaring opgedaan met de in de verordening beschreven voorwaarden en procedures voor indienen en behandelen van verzoeken. Het begeleiden van burgers bij het indienen en behandelen van hun verzoek kost relatief veel tijd. De voorgestelde aanpassingen zullen zowel het proces voor de burger als de begeleiding daarbij vanuit de gemeente verduidelijken en vergemakkelijken. De instrumenten zelf blijven ongewijzigd. Met een burgerinitiatief kan een inwoner de raad een besluit voorleggen, met een burgeragendering kan hij een onderwerp ter bespreking in de raadscommissie laten agenderen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
iBabs Online (Verordening op de Burgeragendering en het Burgerinitiatief 2018)

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht vast te stellen.
Argumenten	
1.1	Door verduidelijking en aanpassing van de procedures rondom indienen en behandelen van verzoeken wordt zowel het proces voor de burger als de begeleiding daarbij vanuit de gemeente verduidelijkt.
	• De wijze van indienen (bij de raad) en de inhoud van een verzoek zijn duidelijker beschreven. De verplichte formats voor een verzoek maken geen onderdeel meer uit van de verordening. Op deze wijze ontstaat er meer flexibiliteit voor de burger wat betreft de vorm. • Als er een verzoek wordt ingediend dat niet ziet op bevoegdheden van de raad maar van het college of de burgemeester, stuurt de (griffier namens de) raad het verzoek door naar het bevoegde bestuursorgaan die vervolgens inhoudelijk schriftelijk zal reageren op het verzoek en de raad hierover informeert.

	• Toegevoegd is een termijn waarbinnen de raad een besluit neemt omtrent de ontvankelijkheid van het verzoek. De termijn bedraagt vier weken en is een termijn van orde. De ontvankelijkheidstoets wordt uitgevoerd door de griffier. De bevoegdheid tot het nemen van het besluit wordt ook gemandateerd aan de griffier (zie Wijzigingsbesluit Mandaatregeling) • De behandeling van een ontvankelijk verzoek in de raadscommissie wordt niet meer altijd voorafgegaan door een RIB. Een RIB kan uiteraard wel door raadsleden worden geagendeerd en georganiseerd worden net als bij raadsvoorstellen van het college, initiatiefvoorstellen van raadsleden of een raadsvoorstel van de rekenkamer. • Naast de aanpassingen van de verordening zelf zal er door de griffie een handleiding worden geschreven waarin de werking van de verordening en de praktische werkwijze en tips worden beschreven. Ook zullen er formats voor een verzoek beschikbaar worden gesteld waar gebruik gemaakt van kan worden.
Beslispunt	
2	De Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht over 2 jaar te evalueren in brede zin: dienen de instrumenten behouden te blijven of niet? En zo ja, in welke vorm en voorzien van welke procedures?
Argumenten	
2.1	De evaluatie die heeft geleid tot de aanpassingen verwerkt in onderhavig raadsvoorstel was globaal van opzet en heeft zich vooral gericht op procedurele werking van de instrumenten. Daarnaast is geconcludeerd dat het waardevol is om de instrumenten nu te behouden en dat het goed is om bij een volgende evaluatie breder te kijken naar de toegevoegde waarde van de instrumenten ten opzichte van andere mogelijkheden waarop de stad in contact kan komen met de raad.
Beslispunt	
3	Het Besluit tot wijziging van de “Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht” vast te stellen.
Argumenten	
3.1	Het mandateren van een tweetal bevoegdheden van de raad (verwoord in de Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief) aan de griffier komt de (praktische) uitvoerbaarheid te goede.
	• Het toetsen van de ontvankelijkheid van een verzoek en het nemen (en mededelen) van het besluit wordt namens de raad uitgevoerd door de griffier. • Ook het doorsturen van een verzoek over een onderwerp dat niet ziet op de bevoegdheid van raad, maar van het college of de burgemeester wordt door de griffier namens de raad ter behandeling doorgestuurd aan het betreffende bestuursorgaan.

Financiën
Per abuis is bij het voorgaande raadsbesluit tot vaststelling van de Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeente Utrecht 2018 geen dekking gecreëerd voor de ambtelijke capaciteit die nodig is voor de uitvoering van deze verordening (het huidige burgerloket). Gebaseerd op het huidige aantal burgeragenderingen, - initiatieven en petities is hier gemiddeld 4 á 6 uur per week mee gemoeid. Reparatie van dekking van deze kosten is meegenomen bij het voorstel voor de Voorjaarsnota 2021. Om die reden zijn er aan het huidige voorstel geen (extra) kosten verbonden.

Vervolg
Na vaststelling door de raad van de Verordening en de Mandaatregeling zullen beide besluiten bekend worden gemaakt door publicatie in het Gemeenteblad.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht
- Wijzigingsbesluit Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht

Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht

De raad van de gemeente Utrecht;

Gelezen het voorstel van het presidium van 26 april 2021;

Gelet op:
Artikel 108, eerste lid en artikel 149 Gemeentewet

besluit vast te stellen de volgende Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht.

Artikel 1 Definities

Deze verordening verstaat onder:

- *burgemeester*: de burgemeester van Utrecht;
- *burgeragendering*: een verzoek van een initiatiefgerechtigde om een onderwerp ter bespreking op de agenda van de raadscommissie te plaatsen;
- *burgerinitiatief*: een verzoek van een initiatiefgerechtigde om een voorstel ter besluitvorming op de agenda van de raad te plaatsen;
- *college*:het college van burgemeester en wethouders van Utrecht;
- *griffier*:de op grond van artikel 107 Gemeentewet door de raad benoemde functionaris of diens plaatsvervanger;
- *initiatiefgerechtigde*: iedereen die op grond van deze verordening een verzoek kan indienen;
- *initiatiefnemer*: een initiatiefgerechtigde(n) die een verzoek tot een burgeragendering of een burgerinitiatief indien(en)t;
- *raad*: de gemeenteraad van Utrecht;
- *raadscommissie*: een commissie als bedoeld in artikel 82 van de Gemeentewet;
- *verzoek*: het verzoek tot een burgeragendering of een burgerinitiatief;
- *voorzitter*: de voorzitter van de raad.

Artikel 2 Indienen ontvankelijk verzoek

1. De initiatiefnemer dient zijn verzoek schriftelijk in bij de raad.
2. De raad neemt een burgeragendering of een burgerinitiatief in behandeling, indien daartoe door een initiatiefgerechtigde een ontvankelijk verzoek is ingediend.

3. Een verzoek is niet ontvankelijk indien het:
    a. een onderwerp als bedoeld in artikel 4 lid 1 betreft, of
    b. niet voldoet aan de voorwaarden gesteld in artikel 3, artikel 4 lid 2, artikel 5 respectievelijk artikel 6.

Artikel 3 Wie kan een verzoek indienen?

1. Een verzoek kan worden ingediend door:
    a. Iedereen die kiesgerechtigd is voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van Utrecht,
    b. Inwoners van de gemeente Utrecht van 12 jaar en ouder die met uitzondering van hun leeftijd voldoen aan de vereisten voor het kiesrecht voor de leden van de gemeenteraad (Kieswet, artikel B3) alsmede, en
    c. statushouders die ingeschreven zijn in de gemeentelijke basisregistratie personen,
2. Voor de beoordeling of iemand voldoet aan voornoemde voorwaarde, is de situatie op de dag van indiening van het verzoek als bedoeld in artikel 2 lid 1 bepalend.

Artikel 4 Waar kan een verzoek niet over gaan?

1. Een burgeragendering of een burgerinitiatief kan geen betrekking hebben op:
    a. een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van de raad;
    b. gemeentelijke procedures of de gemeentelijke organisatie;
    c. een klacht in de zin van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht;
    d. een bezwaar of openstaande bezwaarprocedure in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuursrecht tegen een besluit van het gemeentebestuur;
    e. vaststelling en wijziging van de gemeentelijke begroting en onderliggende begrotingen;
    f. gemeentelijke belastingen en tarieven;
    g. individuele kwesties, zoals benoemingen, schorsingen, kwijtscheldingen of schenkingen, geldelijke voorzieningen voor ambtsdragers, gewezen ambtsdragers dan wel hun nagelaten betrekkingen of hun rechthebbenden.
2. Een burgerinitiatief kan tevens geen betrekking hebben op een onderwerp waarover korter dan twee jaar voor indiening van het burgerinitiatief door de raad een besluit is genomen.
3. Een verzoek met een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van de raad, maar wel valt onder de bevoegdheid van het college of de burgemeester, wordt ter behandeling doorgezonden aan het college respectievelijk de burgemeester.
4. Het college of de burgemeester zal inhoudelijk schriftelijk reageren op het verzoek richting de initiatiefnemer en de raad hierover informeren.

Artikel 5 Hoe ziet een burgeragendering er uit?

1. Het verzoek tot een burgeragendering bevat ten minste:
    a. een nauwkeurige omschrijving van het onderwerp;
    b. een aanleiding en een doel van bespreking en wat de bespreking volgens de initiatiefnemer zou moeten opleveren;
    c. de achternaam, de voornamen, het adres, de geboortedatum en de handtekening van de initiatiefnemer.

d. een lijst met de voornamen, achternamen, adressen, geboortedata en handtekeningen van de initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.

2. Een burgeragendering wordt ten minste ondersteund door 100 initiatiefgerechtigden.
3. Met inachtneming van het bepaalde in artikel 5 lid 1 sub d kunnen initiatiefgerechtigden zowel via elektronische weg, zoals de website www.petities.nl, als schriftelijk de benodigde steunbetuigingen indienen. Beide wegen mogen naast elkaar benut worden.

Artikel 6 Hoe ziet een burgerinitiatief eruit?

1. Het verzoek tot een burgerinitiatief bevat ten minste:
    a. een nauwkeurige omschrijving van het burgerinitiatief: Wat is de aanleiding? Wat is de huidige situatie? Wat moet er in de ogen van de initiatiefnemer veranderen? Welk(e) besluit(en) word(en)t aan de raad voorgelegd?
    b. een globale raming van kosten indien realisering van het burgerinitiatief kosten met zich meebrengt of daaruit voortvloeien.
    c. de achternaam, de voornamen, het adres, de geboortedatum en de handtekening(en) van de initiatiefnemer(s);
    d. een lijst met de voornamen, achternamen, adressen, geboortedata en handtekeningen van de initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.
2. Een burgerinitiatief wordt ten minste ondersteund door 250 initiatiefgerechtigden.
3. Met inachtneming van het bepaalde in artikel 6 lid 1 sub d kunnen initiatiefgerechtigden zowel via elektronische weg, zoals de website www.petities.nl, als schriftelijk de benodigde steunbetuigingen indienen. Beide wegen mogen naast elkaar benut worden.

Artikel 7 Procedure behandeling

1. De raad beslist binnen vier weken na ontvangst van het verzoek of het verzoek voldoet aan de ontvankelijkheidsvereisten als bedoeld in artikel 2 lid 2 en bericht de initiatiefnemer hierover.
2. Indien het verzoek ontvankelijk is, wordt het verzoek op de agenda van de eerstvolgende raadsvergadering geplaatst, tenzij de schriftelijke oproep hiervoor reeds is verzonden. In dit laatste geval wordt het verzoek op de agenda van de daarop volgende raadsvergadering geplaatst.
3. De initiatiefnemer krijgt in de raadsvergadering de gelegenheid de burgeragendering of het burgerinitiatief ter verdere behandeling aan te bieden aan de raad en het kort toe te lichten.
4. Vervolgens neemt de raad de burgeragendering of het burgerinitiatief in procedure en verwijst het voor inhoudelijke behandeling naar de raadscommissie, eventueel voorafgegaan door een Raadsinformatiebijeenkomst (RIB) indien daartoe door raadsleden om wordt verzocht.
5. Het college kan desgewenst voorafgaand aan de behandeling van de burgeragendering in de raadscommissie, zijn mening omtrent de burgeragendering aan de raad kenbaar maken.
6. Het college zal voorafgaand aan de behandeling van het burgerinitiatief in de raadscommissie, zijn mening omtrent het burgerinitiatief aan de raad kenbaar maken.
7. In een raadscommissie wordt de burgeragendering of het burgerinitiatief opiniërend besproken. De initiatiefnemer wordt uitgenodigd de commissievergadering bij te wonen.
8. Na bespreking van de burgeragendering concludeert de raadscommissie wat de bespreking heeft opgeleverd en de eventueel mogelijke opvolging.

9. Na bespreking van het burgerinitiatief wordt het burgerinitiatief naar de raad doorgeleid voor besluitvorming. De initiatiefnemer van een burgerinitiatief wordt tevens uitgenodigd voor het bijwonen van de raadsvergadering.
10. Beraadslaging en besluitvorming over een burgerinitiatief vindt plaats binnen twaalf weken (met uitzondering van de recesweken van de raad) nadat de raad heeft besloten dat het burgerinitiatief ontvankelijk is, een en ander als bedoeld in lid 1 van dit artikel. Deze termijn kan eenmaal met zes weken worden verlengd.
11. Zo spoedig mogelijk nadat de raad over het burgerinitiatief een besluit heeft genomen, doet de griffier mededeling van het besluit aan de initiatiefnemer en wordt het besluit op gebruikelijke wijze bekendgemaakt.
12. Zowel een besluit van de raad over de ontvankelijkheid van een verzoek als een besluit van de raad over een burgerinitiatief is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht waartegen bezwaar en beroep open staat.
13. Wanneer de raad een burgerinitiatief heeft aangenomen wordt de initiatiefnemer (of door hen aan te wijzen burgers) indien door hem gewenst, een expliciete rol gegeven in de uitwerking en uitvoering van het initiatief.

Artikel 8 Intrekking

De Verordening op de Burgeragendering en het burgerinitiatief gemeente Utrecht 2018, Gemeenteblad 2018 nr. 270341, wordt ingetrokken met ingang van de datum waarop deze verordening in werking treedt.

Artikel 9 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking vijf weken na de dag van bekendmaking in het Gemeenteblad

Artikel 10 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: “Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht”.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 17 juni 2021

De burgemeester,
Sharon A.M. Dijksma

De griffier,
Merel van Hall

Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht

De raad van de gemeente Utrecht;

Gelezen het voorstel van het presidium van 26 april 2021;

Gelet op:
Artikel 108, eerste lid en artikel 149 Gemeentewet

besluit vast te stellen de volgende Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht.

Artikel 1 Definities

Deze verordening verstaat onder:

- *burgemeester*: de burgemeester van Utrecht;
- *burgeragendering*: een verzoek van een initiatiefgerechtigde om een onderwerp ter bespreking op de agenda van de raadscommissie te plaatsen;
- *burgerinitiatief*: een verzoek van een initiatiefgerechtigde om een voorstel ter besluitvorming op de agenda van de raad te plaatsen;
- *college*:het college van burgemeester en wethouders van Utrecht;
- *griffier*:de op grond van artikel 107 Gemeentewet door de raad benoemde functionaris of diens plaatsvervanger;
- *initiatiefgerechtigde*: iedereen die op grond van deze verordening een verzoek kan indienen;
- *initiatiefnemer*: een initiatiefgerechtigde(n) die een verzoek tot een burgeragendering of een burgerinitiatief indien(en)t;
- *raad*: de gemeenteraad van Utrecht;

- *raadscommissie*: een commissie als bedoeld in artikel 82 van de Gemeentewet;
- *verzoek*: het verzoek tot een burgeragendering of een burgerinitiatief;
- *voorzitter*: de voorzitter van de raad.

Artikel 2 Indienen ontvankelijk verzoek

1. De initiatiefnemer dient zijn verzoek schriftelijk in bij de raad.
2. De raad neemt een burgeragendering of een burgerinitiatief in behandeling, indien daartoe door een initiatiefgerechtigde een ontvankelijk verzoek is ingediend.
3. Een verzoek is niet ontvankelijk indien het:
    a. een onderwerp als bedoeld in artikel 4 lid 1 betreft, of
    b. niet voldoet aan de voorwaarden gesteld in artikel 3, artikel 4 lid 2, artikel 5 respectievelijk artikel 6.

Artikel 3 Wie kan een verzoek indienen?

1. Een verzoek kan worden ingediend door:
    a. Iedereen die kiesgerechtigd is voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad van Utrecht,
    b. Inwoners van de gemeente Utrecht van 12 jaar en ouder die met uitzondering van hun leeftijd voldoen aan de vereisten voor het kiesrecht voor de leden van de gemeenteraad (Kieswet, artikel B3) alsmede, en
    c. statushouders die ingeschreven zijn in de gemeentelijke basisregistratie personen,
2. Voor de beoordeling of iemand voldoet aan voornoemde voorwaarde, is de situatie op de dag van indiening van het verzoek als bedoeld in artikel 2 lid 1 bepalend.

Artikel 4 Waar kan een verzoek niet over gaan?

1. Een burgeragendering of een burgerinitiatief kan geen betrekking hebben op:
    a. een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van de raad;
    b. gemeentelijke procedures of de gemeentelijke organisatie;
    c. een klacht in de zin van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht;
    d. een bezwaar of openstaande bezwaarprocedure in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuursrecht tegen een besluit van het gemeentebestuur;
    e. vaststelling en wijziging van de gemeentelijke begroting en onderliggende begrotingen;
    f. gemeentelijke belastingen en tarieven;
    g. individuele kwesties, zoals benoemingen, schorsingen, kwijtscheldingen of schenkingen, geldelijke voorzieningen voor ambtsdragers, gewezen ambtsdragers dan wel hun nagelaten betrekkingen of hun rechthebbenden.
2. Een burgerinitiatief kan tevens geen betrekking hebben op een onderwerp waarover korter dan twee jaar voor indiening van het burgerinitiatief door de raad een besluit is genomen.
3. Een verzoek met een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van de raad, maar wel valt onder de bevoegdheid van het college of de burgemeester, wordt ter behandeling doorgezonden aan het college respectievelijk de burgemeester.
4. Het college of de burgemeester zal inhoudelijk schriftelijk reageren op het verzoek richting de initiatiefnemer en de raad hierover informeren.

Artikel 5 Hoe ziet een burgeragendering er uit?

1. Het verzoek tot een burgeragendering bevat ten minste:
    a. een nauwkeurige omschrijving van het onderwerp;
    b. een aanleiding en een doel van bespreking en wat de bespreking volgens de initiatiefnemer zou moeten opleveren;

c. de achternaam, de voornamen, het adres, de geboortedatum en de handtekening van de initiatiefnemer.

d. een lijst met de voornamen, achternamen, adressen, geboortedata en handtekeningen van de initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.

2. Een burgeragendering wordt ten minste ondersteund door 100 initiatiefgerechtigden.

3. Met inachtneming van het bepaalde in artikel 5 lid 1 sub d kunnen initiatiefgerechtigden zowel via elektronische weg, zoals de website www.petities.nl, als schriftelijk de benodigde steunbetuigingen indienen. Beide wegen mogen naast elkaar benut worden.

Artikel 6 Hoe ziet een burgerinitiatief eruit?

1. Het verzoek tot een burgerinitiatief bevat ten minste:

   a. een nauwkeurige omschrijving van het burgerinitiatief: Wat is de aanleiding? Wat is de huidige situatie? Wat moet er in de ogen van de initiatiefnemer veranderen? Welk(e) besluit(en) word(en)t aan de raad voorgelegd?

   b. een globale raming van kosten indien realisering van het burgerinitiatief kosten met zich meebrengt of daaruit voortvloeien.

   c. de achternaam, de voornamen, het adres, de geboortedatum en de handtekening(en) van de initiatiefnemer(s);

   d. een lijst met de voornamen, achternamen, adressen, geboortedata en handtekeningen van de initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.

2. Een burgerinitiatief wordt ten minste ondersteund door 250 initiatiefgerechtigden.

3. Met inachtneming van het bepaalde in artikel 6 lid 1 sub d kunnen initiatiefgerechtigden zowel via elektronische weg, zoals de website

www.petities.nl, als schriftelijk de benodigde steunbetuigingen indienen. Beide wegen mogen naast elkaar benut worden.

Artikel 7 Procedure behandeling

1. De raad beslist binnen vier weken na ontvangst van het verzoek of het verzoek voldoet aan de ontvankelijkheidsvereisten als bedoeld in artikel 2 lid 2 en bericht de initiatiefnemer hierover.
2. Indien het verzoek ontvankelijk is, wordt het verzoek op de agenda van de eerstvolgende raadsvergadering geplaatst, tenzij de schriftelijke oproep hiervoor reeds is verzonden. In dit laatste geval wordt het verzoek op de agenda van de daarop volgende raadsvergadering geplaatst.
3. De initiatiefnemer krijgt in de raadsvergadering de gelegenheid de burgeragendering of het burgerinitiatief ter verdere behandeling aan te bieden aan de raad en het kort toe te lichten.
4. Vervolgens neemt de raad de burgeragendering of het burgerinitiatief in procedure en verwijst het voor inhoudelijke behandeling naar de raadscommissie, eventueel voorafgegaan door een Raadsinformatiebijeenkomst (RIB) indien daartoe door raadsleden om wordt verzocht.
5. Het college kan desgewenst voorafgaand aan de behandeling van de burgeragendering in de raadscommissie, zijn mening omtrent de burgeragendering aan de raad kenbaar maken.
6. Het college zal voorafgaand aan de behandeling van het burgerinitiatief in de raadscommissie, zijn mening omtrent het burgerinitiatief aan de raad kenbaar maken.
7. In een raadscommissie wordt de burgeragendering of het burgerinitiatief opiniërend besproken. De initiatiefnemer wordt uitgenodigd de commissievergadering bij te wonen.
8. Na bespreking van de burgeragendering concludeert de raadscommissie wat de bespreking heeft opgeleverd en de eventueel mogelijke opvolging.

9. Na bespreking van het burgerinitiatief wordt het burgerinitiatief naar de raad doorgeleid voor besluitvorming. De initiatiefnemer van een burgerinitiatief wordt tevens uitgenodigd voor het bijwonen van de raadsvergadering.
10. Beraadslaging en besluitvorming over een burgerinitiatief vindt plaats binnen twaalf weken (met uitzondering van de recesweken van de raad) nadat de raad heeft besloten dat het burgerinitiatief ontvankelijk is, een en ander als bedoeld in lid 1 van dit artikel. Deze termijn kan eenmaal met zes weken worden verlengd.
11. Zo spoedig mogelijk nadat de raad over het burgerinitiatief een besluit heeft genomen, doet de griffier mededeling van het besluit aan de initiatiefnemer en wordt het besluit op gebruikelijke wijze bekendgemaakt.
12. Zowel een besluit van de raad over de ontvankelijkheid van een verzoek als een besluit van de raad over een burgerinitiatief is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht waartegen bezwaar en beroep open staat.

Artikel 8 Intrekking

De Verordening op de Burgeragendering en het burgerinitiatief gemeente Utrecht 2018, Gemeenteblad 2018 nr. 270341, wordt ingetrokken met ingang van de datum waarop deze verordening in werking treedt.

Artikel 9 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking vijf weken na de dag van bekendmaking in het Gemeenteblad

Artikel 10 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: “Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht”.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 17 juni 2021

De burgemeester,

Sharon A.M. Dijksma

De griffier,

Merel van Hall

Gemeente Utrecht

GEMEENTEBLAD

Officiële uitgave van de gemeente Utrecht

Nr. 270341

18 december 2018

Verordening van de gemeenteraad van de gemeente Utrecht houdende regels omtrent burgeragendering en burgerinitiatief Verordening op de Burgeragendering en het Burgerinitiatief gemeente Utrecht 2018

De raad van de gemeente Utrecht;
gelezen het initiatiefvoorstel van 27 september
gelet op artikel 149 Gemeentewet.;
overwegende dat het wenselijk is om het instrument Burgeragendering in te voeren en de procedure voor burgerinitiatieven te verduidelijken;
Besluit vast te stellen de volgende
Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief in gemeente Utrecht 2018

Artikel 1

1. In deze verordening wordt verstaan onder een burgeragendering: een verzoek van een initiatiefgerechtigde om een onderwerp op de agenda van de raad te plaatsen.
2. In deze verordening wordt verstaan onder een burgerinitiatief: een verzoek van een initiatiefgerechtigde om een voorstel op de agenda van de raad te plaatsen.

Artikel 2

1. De raad neemt een burgeragendering of een burgerinitiatief in behandeling, indien daartoe door een initiatiefgerechtigde een ontvankelijk verzoek is ingediend.
2. Een verzoek is niet ontvankelijk indien het:
   a. een onderwerp als bedoeld in artikel 4 lid 1 betreft, of
   b. niet voldoet aan de voorwaarden, gesteld in artikel 4 lid 2 t/m 5, artikel 5 en artikel 6.

Artikel 3

1. Initiatiefgerechtigd zijn degenen die kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van de gemeenteraad, ingezetenen van de gemeente van 12 jaar en ouder die met uitzondering van hun leeftijd voldoen aan de vereisten voor het kiesrecht voor de leden van de gemeenteraad (Kieswet, artikel B3) alsmede statushouders die ingeschreven zijn in de gemeentelijke basisregistratie personen.
2. Voor de beoordeling of iemand initiatiefgerechtigd is, is de situatie op de dag van indiening van het verzoek bepalend.

Artikel 4

1. Een burgeragendering of een burgerinitiatief kan geen betrekking hebben op:
   a. een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van het gemeentebestuur;
   b. gemeentelijke procedures of de gemeentelijke organisatie;
   c. een klacht in de zin van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht;
   d. een bezwaar of openstaande bezwaarprocedure in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuursrecht tegen een besluit van het gemeentebestuur;
   e. vaststelling en wijziging van de gemeentelijke begroting en onderliggende begrotingen;
   f. gemeentelijke belastingen en tarieven;
   g. individuele kwesties, zoals benoemingen, schorsingen, kwijtscheldingen of schenkingen, geldelijke voorzieningen voor ambtsdragers, gewezen ambtsdragers dan wel hun nagelaten betrekkingen of hun rechthebbenden.
2. Een burgerinitiatief kan tevens geen betrekking hebben op een onderwerp waarover korter dan twee jaar voor indiening van het burgerinitiatief door de raad een besluit is genomen.
3. Een burgeragendering of een burgerinitiatief met een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van de raad, maar wel valt onder de bevoegdheid van het college van B&W of de burgemeester, zal door de raad, vergezeld van zijn advies, worden doorgezonden.
4. Het college of de burgemeester zal een onderwerp of voorstel als bedoeld in lid 3 behandelen als ware het een burgeragendering of een burgerinitiatief.
5. Indien uit de realisering van het burgerinitiatief kosten voortvloeien wordt daarvan door de initiatiefnemer een globale raming gegeven.

Artikel 5

1. Het verzoek tot plaatsing van een burgeragendering op de agenda van de vergadering van de raad wordt door de initiatiefnemer ingediend bij de voorzitter van de raad.

2. Het verzoek bij een burgeragendering bevat tenminste:
   a. een nauwkeurige omschrijving van het onderwerp;
   b. een aanleiding en een doel van bespreking, een voorstel voor de wijze van bespreken en wat de bespreking volgens de initiatiefnemers zou moeten opleveren;
   c. de achternaam, de voornamen, het adres, de geboortedatum en de handtekening(en) van de initiatiefnemer(s).
   d. een lijst met de voornamen, achternamen, adressen, geboortedata en handtekeningen van de initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.
   e. Voor de burgeragendering wordt gebruik gemaakt van het in bijlage 1 van deze verordening opgenomen model voor de burgeragendering en de handtekeningenlijst.

3. Een burgeragendering wordt tenminste ondersteund door 100 initiatiefgerechtigden.
4. Initiatiefgerechtigden kunnen via de website www.petities.nl of andere door de gemeente erkende websites dan wel schriftelijk steunbetuigingen indienen. Beide wegen mogen naast elkaar benut worden.

Artikel 6

1. Het verzoek tot plaatsing van een burgerinitiatief op de agenda van de vergadering van de raad wordt door de initiatiefnemer ingediend bij de voorzitter van de raad.
2. Het verzoek bij een burgerinitiatief bevat ten minste:
   a. een nauwkeurige omschrijving van het burgerinitiatief;
   b. een toelichting op het burgerinitiatief;
   c. de achternaam, de voornamen, het adres, de geboortedatum en de handtekening(en) van de initiatiefnemer(s);
   d. een lijst met de voornamen, achternamen, adressen, geboortedata en handtekeningen van de initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.

3. Voor het burgerinitiatief wordt gebruik gemaakt van het in bijlage 2 van deze verordening opgenomen model voor het burgerinitiatief en de handtekeningenlijst zoals opgenomen in bijlage 3.
4. Een burgerinitiatief wordt tenminste ondersteund door 250 initiatiefgerechtigden.
5. Initiatiefgerechtigden kunnen via de website www.petities.nl of andere door de gemeente erkende websites dan wel schriftelijk steunbetuigingen indienen. Beide wegen mogen naast elkaar benut worden.

Artikel 7

1. De voorzitter van de raad beslist of het voorstel voldoet aan de ontvankelijkheidsvereisten als bedoeld in artikel 2, tweede lid.
2. Indien de voorzitter van de raad de burgeragendering of het burgerinitiatief ontvankelijk verklaart, plaatst de voorzitter dit op de agenda van de eerstvolgende raadsvergadering, tenzij de schriftelijke oproep hiervoor reeds verzonden is. In dit laatste geval wordt het voorstel op de agenda van de daaropvolgende raadsvergadering geplaatst.
3. De initiatiefnemer krijgt de gelegenheid de burgeragendering of het burgerinitiatief in de in lid 2 genoemde vergadering kort toe te lichten.
4. Vervolgens neemt de raad de burgeragendering of het burgerinitiatief in procedure en vraagt de procedurecommissie om dit te agenderen voor inhoudelijke behandeling in een raadscommissie, voorafgegaan door een Raadsinformatiebijeenkomst (RIB).
5. Het college kan desgewenst zijn mening voorafgaande aan de behandeling van de burgeragendering aan de raad kenbaar maken.
6. De raad verzoekt het college om ten behoeve van de inhoudelijke commissiebehandeling zijn mening omtrent het burgerinitiatief aan de raad kenbaar te maken. Indien het college zich niet met het burgerinitiatief kan verenigen, kan het de raad adviseren het voorstel niet te aanvaarden dan wel na wijziging te aanvaarden.
7. In een raadscommissie wordt de burgeragendering of het burgerinitiatief opiniërend besproken. De raadscommissie trekt conclusies bij een burgeragendering en leidt een burgerinitiatief door naar de raad voor besluitvorming.
8. Zo spoedig mogelijk nadat de raad over het burgerinitiatief een besluit heeft genomen, wordt dit besluit bekendgemaakt door kennisgeving van het besluit of wordt dit op gebruikelijke wijze openbaar bekend gemaakt. De initiatiefnemers nemen bij een burgeragendering aan het eind van de behandeling kennis van de conclusies.
9. Tegelijkertijd met de bekendmaking wordt door de griffier van het besluit mededeling gedaan aan de initiatiefnemer.
10. Indien een burgerinitiatief is afgewezen, is sprake van een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht waartegen bezwaar en beroep open staat.
11. Beraadslaging en besluitvorming over een burgerinitiatief vindt plaats binnen twaalf weken nadat de raad heeft besloten om het burgerinitiatief in behandeling te nemen.

12. Indien een burgerinitiatief wordt ingediend in de maanden juli of augustus worden de termijnen met twaalf respectievelijk acht weken verlengd.

Artikel 8

1. Deze verordening treedt in werking vijf weken na de dag van bekendmaking.
2. Op het moment van inwerkingtreding van deze verordening wordt de Verordening op het Burgerinitiatief gemeente Utrecht (raadsbesluit 14 januari 2016) ingetrokken.
3. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening op de Burgeragendering en het Burgerinitiatief gemeente Utrecht 2018.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 6 december 2018.
De griffier,
mr. M. van Hall CMC
De burgemeester,
mr. J.H.C. van Zanen

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Raadsvoorstel Verordening burgeragendering en burgerinitiatief en wijzigingsbesluit Mandaatregeling

Beleidsveld	Bestuurlijke Zaken
Organisatieonderdeel	Raadsorganen
Opsteller	Presidium
Kenmerk	8854747
Vergaderdatum Raad	17 juni 2021
Geheim	Nee

Het presidium stelt de raad voor te besluiten:

1. De Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht vast te stellen.

2. De Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht over 2 jaar te evalueren in brede zin: dienen de instrumenten behouden te blijven of niet? En zo ja, in welke vorm en voorzien van welke procedures?

3. Het Besluit tot wijziging van de “Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht” vast te stellen.

Presidium gemeenteraad van Utrecht,

de griffier,

Merel van Hall

de voorzitter,

Sharon A.M. Dijksma

Samenvatting
Met de voorgestelde aanpassingen van de Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief worden de procedures ten aanzien van zowel het indienen van een verzoek als de behandeling ervan verduidelijkt en aangescherpt naar aanleiding van de ervaringen die de afgelopen twee jaar zijn opgedaan. Daarnaast worden een tweetal bevoegdheden die door de raad aan de griffier worden gemandateerd verankerd in de Mandaatregeling van de gemeenteraad.

Context
Aanleiding
Op 6 december 2018 heeft de raad de Verordening op de Burgeragendering en het Burgerinitiatief 2018 vastgesteld waarmee naast het recht voor burgers om een initiatiefvoorstel aan de raad voor te leggen ook de mogelijkheid is opgenomen om een onderwerp te agenderen ter bespreking in de raadscommissie. De raad heeft toen tevens het besluit genomen om de Verordening na twee jaar te evalueren.

Ter uitvoering van de evaluatie zijn de raadsleden gevraagd te reflecteren op de huidige verordening en de werking ervan. Hieruit volgt dat de instrumenten tot op heden nog relatief weinig zijn gebruikt en met name verzoeken zijn ingediend door burgers die de raad sowieso al weten te vinden, de instrumenten zelf moeten zeker behouden blijven. Het wordt als zeer waardevol gezien dat burgers ook op deze manier in contact kunnen komen met de raad.

De afgelopen twee jaar zijn er enkele burgeragenderingen en -initiatieven ingediend en door de raad behandeld en is er ook ervaring opgedaan met de in de verordening beschreven voorwaarden en procedures voor indienen en behandelen van verzoeken. Het begeleiden van burgers bij het indienen en behandelen van hun verzoek kost relatief veel tijd. De voorgestelde aanpassingen zullen zowel het proces voor de burger als de begeleiding daarbij vanuit de gemeente verduidelijken en vergemakkelijken. De instrumenten zelf blijven ongewijzigd. Met een burgerinitiatief kan een inwoner de raad een besluit voorleggen, met een burgeragendering kan hij een onderwerp ter bespreking in de raadscommissie laten agenderen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
iBabs Online (Verordening op de Burgeragendering en het Burgerinitiatief 2018)

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht vast te stellen.
Argumenten	
1.1	Door verduidelijking en aanpassing van de procedures rondom indienen en behandelen van verzoeken wordt zowel het proces voor de burger als de begeleiding daarbij vanuit de gemeente verduidelijkt.
	• De wijze van indienen (bij de raad) en de inhoud van een verzoek zijn duidelijker beschreven. De verplichte formats voor een verzoek maken geen onderdeel meer uit van de verordening. Op deze wijze ontstaat er meer flexibiliteit voor de burger wat betreft de vorm. • Als er een verzoek wordt ingediend dat niet ziet op bevoegdheden van de raad maar van het college of de burgemeester, stuurt de (griffier namens de) raad het verzoek door naar het bevoegde bestuursorgaan die vervolgens inhoudelijk schriftelijk zal reageren op het verzoek en de raad hierover informeert.

	• Toegevoegd is een termijn waarbinnen de raad een besluit neemt omtrent de ontvankelijkheid van het verzoek. De termijn bedraagt vier weken en is een termijn van orde. De ontvankelijkheidstoets wordt uitgevoerd door de griffier. De bevoegdheid tot het nemen van het besluit wordt ook gemandateerd aan de griffier (zie Wijzigingsbesluit Mandaatregeling) • De behandeling van een ontvankelijk verzoek in de raadscommissie wordt niet meer altijd voorafgegaan door een RIB. Een RIB kan uiteraard wel door raadsleden worden geagendeerd en georganiseerd worden net als bij raadsvoorstellen van het college, initiatiefvoorstellen van raadsleden of een raadsvoorstel van de rekenkamer. • Naast de aanpassingen van de verordening zelf zal er door de griffie een handleiding worden geschreven waarin de werking van de verordening en de praktische werkwijze en tips worden beschreven. Ook zullen er formats voor een verzoek beschikbaar worden gesteld waar gebruik gemaakt van kan worden.
Beslispunt	
2	De Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht over 2 jaar te evalueren in brede zin: dienen de instrumenten behouden te blijven of niet? En zo ja, in welke vorm en voorzien van welke procedures?
Argumenten	
2.1	<u>De evaluatie die heeft geleid tot de aanpassingen verwerkt in onderhavig raadsvoorstel was globaal van opzet en heeft zich vooral gericht op procedurele werking van de instrumenten. Daarnaast is geconcludeerd dat het waardevol is om de instrumenten nu te behouden en dat het goed is om bij een volgende evaluatie breder te kijken naar de toegevoegde waarde van de instrumenten ten opzichte van andere mogelijkheden waarop de stad in contact kan komen met de raad.</u>
Beslispunt	
3	Het Besluit tot wijziging van de “Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht” vast te stellen.
Argumenten	
3.1	<u>Het mandateren van een tweetal bevoegdheden van de raad (verwoord in de Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief) aan de griffier komt de (praktische) uitvoerbaarheid te goede.</u>
	• Het toetsen van de ontvankelijkheid van een verzoek en het nemen (en mededelen) van het besluit wordt namens de raad uitgevoerd door de griffier. • Ook het doorsturen van een verzoek over een onderwerp dat niet ziet op de bevoegdheid van raad, maar van het college of de burgemeester wordt door de griffier namens de raad ter behandeling doorgestuurd aan het betreffende bestuursorgaan.

Financiën

Per abuis is bij het voorgaande raadsbesluit tot vaststelling van de Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeente Utrecht 2018 geen dekking gecreëerd voor de ambtelijke capaciteit die nodig is voor de uitvoering van deze verordening (het huidige burgerloket). Gebaseerd op het huidige aantal burgeragenderingen, - initiatieven en petities is hier gemiddeld 4 á 6 uur per week mee gemoeid. Reparatie van dekking van deze kosten is meegenomen bij het voorstel voor de Voorjaarsnota 2021. ~~dit beperkt tot 0.89 fte. Dit wordt bij de komende Voorjaarsnota gerepareerd. En~~ Oom die reden zijn er aan het huidige voorstel geen (extra) kosten verbonden.

Vervolg

Na vaststelling door de raad van de Verordening en de Mandaatregeling zullen beide besluiten bekend worden gemaakt door publicatie in het Gemeenteblad.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht
- Wijzigingsbesluit Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht

Besluit tot wijziging van de Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht

De raad van de gemeente Utrecht;
Gelezen het voorstel van het presidium,
Gelet op titel 10.1 van de Algemene wet bestuursrecht;
Besluit:
De Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht als volgt te wijzigen:

Artikel I

A. In artikel 7 wordt na bevoegdheid 12 onder 'Verordening burgeragendering en burgerinitiatief' de volgende bevoegdheid ingevoegd:

13	Verordening burgeragendering en burgerinitiatief: art. 4 lid 3 (doorsturen verzoek aan college/burgemeester) en art. 7 lid 1 (besluit ontvankelijkheid)	Raad	Griffier	Nog niet ondergemandateerd

B. In artikel 7 wordt bevoegdheid 13 vernummerd tot 14.
C. In artikel 8 worden de bevoegdheden 14 tot en met 18 vernummerd tot 15 tot en met 19.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking vijf weken na bekendmaking in het Gemeenteblad.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 17 juni 2021

De burgemeester

Sharon A.M. Dijksma

De griffier

Merel van Hall

Gemeente Utrecht

Raadsbesluit

Verordening burgeragendering en burgerinitiatief en wijzigingsbesluit Mandaatregeling

Beleidsveld	Bestuurlijke Zaken
Organisatieonderdeel	Raadsorganen
Opsteller	Presidium
Zaaknummer	8854747
Jaargang en nummer	2021, nr. 63
Vergaderdatum Raad	17 juni 2021
Geheim	Nee

De raad besluit:

1. De Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht vast te stellen.
2. De Verordening op de burgeragendering en het burgerinitiatief gemeenteraad Utrecht over 2 jaar te evalueren in brede zin: dienen de instrumenten behouden te blijven of niet? En zo ja, in welke vorm en voorzien van welke procedures?
3. Het Besluit tot wijziging van de “Mandaatregeling gemeenteraad en burgemeester gemeente Utrecht” vast te stellen.
4. Artikel 7 van de ‘Verordening burgeragendering en burgerinitiatief’ aan te vullen met punt 13 : ‘burgerinitiatief heeft aangenomen de initiatiefnemers (of door hen aan te wijzen burgers) indien door hen gewenst expliciet een rol te geven in de uitwerking en uitvoering van het initiatief.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op 17 juni 2021.

De griffier, De voorzitter,

Merel van Hall Sharon A.M. Dijksma

Gemeenteraad

Dossiernummer	1590
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	11
Omschrijving	Raadsvoorstel Utrechtse sportagenda
ID	1641
Behandelend ambtenaar	Mark Ouendag
Telefoon	14030
E-mail	m.ouendag@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Sport, cultuur en recreatie
Portefeuillehouder	Wethouder Van Ooijen
Beleidsveld	Sport
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Raadsinformatiebijeenkomst	18 mei 2021
Commissie Mens en Samenleving	27 mei 2021
Gemeenteraad	**17 juni 2021**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Utrechtse Sportagenda

Beleidsveld	Sport
Organisatieonderdeel	Maatschappelijke Ontwikkeling
Opsteller	Mark Ouendag
Kenmerk	8645261
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De volgende ambitie, thema's en spelprincipes uit de Utrechtse sportagenda vast te stellen als kader voor het sportbeleid:

   a) ambitie: het werken aan een optimale sportinfrastructuur die iedereen die dat wil uitnodigt om te sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl;

   b) thema's:
      1) Voldoende ruimte voor sport in een groeiende stad, zowel door uitbreiding van de huidige capaciteit als door optimaal gebruik van beschikbare ruimte;
      2) Een beweegvriendelijke openbare ruimte die uitnodigt om te sporten en te bewegen;
      3) Het optimaal benutten van de maatschappelijke waarde van sport door van sport een vanzelfsprekend onderdeel van het netwerk van sociale en maatschappelijke organisaties in de wijk te maken;
      4) Een divers en vitaal netwerk van sportaanbieders, dat bijdraagt aan inclusief sporten en bewegen en investeert in een positieve sportcultuur;
      5) Iedere Utrechter in staat te stellen op zijn/haar eigen niveau talent te ontdekken en ontwikkelen;

   c) spelprincipes als uitgangspunt om in de komende jaren betekenisvol te kunnen sturen op het sportbeleid:
      1) We spelen slim samen
      2) Iedereen doet mee
      3) We benutten de kansen die vernieuwing biedt
      4) We maken plezier

2. De Sportnota 2017-2020 'Utrecht Gezond en Sportief' te verlengen tot tenminste 1 januari 2023.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

De Utrechtse Sportagenda brengt focus in het sportbeleid van de gemeente Utrecht. De sportagenda verbindt verschillende onderliggende documenten zoals de Sportnota 2017-2020, het Sportakkoord, het Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen en de onderzoeken van Mulier naar benodigde sportcapaciteit. In de sportagenda wordt het accent gelegd op vijf kernthema's waar de komende jaren aan wordt gewerkt. Daarnaast wordt met de sportagenda invulling gegeven aan betekenisvol sturen volgens het Utrechtse sturingsmodel.

Context

Aanleiding

In Utrecht werken we samen aan gezond stedelijk leven voor iedereen. Sport en bewegen spelen daarbij een essentiële rol. Sport speelt een belangrijke rol in de bevordering van fysieke en mentale gezondheid van Utrechters en is een belangrijke motor van sociale verbinding en maatschappelijke betrokkenheid. Utrecht groeit de komende jaren door tot 450.000 inwoners in 2040. Daarbij past een sportinfrastructuur die ertoe bijdraagt dat Utrechters ook in de toekomst in staat worden gesteld te sporten en te bewegen. Tegelijkertijd ontwikkelt ook het sportlandschap zich snel door. Sport vindt allang niet meer alleen maar plaats bij een vereniging en op een sportaccommodatie. Steeds meer mensen hebben behoefte aan flexibel aanbod en sporten bijvoorbeeld in de openbare ruimte. In Utrecht zien we dat deze veranderende behoefte vooral een aanvulling vormt op het al bestaande verenigingsaanbod, dat ook een belangrijke rol blijft spelen.

In 2016 heeft de gemeenteraad de Sportnota Utrecht Gezond en Sportief vastgesteld voor de periode 2017-2020. In de afgelopen jaren is hard aan de uitvoering van deze nota gewerkt en zijn ook de nodige stappen gezet. Daarnaast is er een Utrechts sportakkoord gesloten, is de Koers Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen vastgesteld (met sport als onderdeel) en doen we inmiddels tweejaarlijks een raming van de benodigde capaciteit van sportaccommodaties.

Deze documenten vormen een stevige basis voor sport in Utrecht voor de komende jaren.

Toelichting inhoud Sportagenda

In de Utrechtse sportagenda verbinden we deze documenten met elkaar. Ze vormen de basis voor de agenda. Daar bovenop zetten we de komende jaren vijf thema's centraal in het verwezenlijken van onze ambitie van een 'optimale sportinfrastructuur die ieder die dat wil in staat stelt om te sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl.' Met de Utrechtse Sportagenda willen we ook betekenisvol sturen. Daarom richten we deze in langs het Utrechtse model van sturen en verantwoorden, waarbij we werken vanuit een visie en leidende principes, gedeelde waarden, bijbehorende kaders en een informatievoorziening die zowel kwantitatief als kwalitatief is. Per thema hebben we onze ambitie aangescherpt en vastgesteld wat de opgave is voor de komende periode. Vervolgens beschrijven we hoe we gaan monitoren en welke informatie en data daarvoor nodig is.

Beoogd effect

Met deze sportagenda streven we naar een optimale sportinfrastructuur in Utrecht waarin iedereen die dat wil kan sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl. Dat behelst zowel ruimtelijke als sociale vraagstukken. Zo hebben we ervoor te zorgen dat er zowel voldoende ruimte is voor sportaccommodaties, als dat de openbare ruimte beweegvriendelijk is ingericht. Daarnaast werken we aan een vitaal en divers netwerk van sportaanbieders en zorgen we dat sport een meer vanzelfsprekend onderdeel wordt van het netwerk in de wijk, zodat de verbinding met andere onderdelen van het sociaal domein versterkt wordt. Ten slotte bieden we ook ruimte aan de ontwikkeling van sporttalent in Utrecht.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

30-08-2016 Raadsbrief sportnota 2017-2020
16-04-2019 Raadsvoorstel vaststelling koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen
05-07-2019 Raadsbrief Utrechts Sportakkoord
04-03-2020 Raadsbrief Onderzoek behoefte Sportcapaciteit
26-03-2020 Raadsbrief startnotitie sportagenda (met als bijlage tussenevaluatie sportnota)

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De volgende ambitie, thema's en spelregels uit de Utrechtse sportagenda vast te stellen als kader voor het sportbeleid: a) ambitie: het werken aan een optimale sportinfrastructuur die iedereen die dat wil uitnodigt om te sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl; b) thema's: 1) Voldoende ruimte voor sport in een groeiende stad, zowel door uitbreiding van de huidige capaciteit als door optimaal gebruik van beschikbare ruimte; 2) Een beweegvriendelijke openbare ruimte die uitnodigt om te sporten en te bewegen; 3) Het optimaal benutten van de maatschappelijke waarde van sport door van sport een vanzelfsprekend onderdeel van het netwerk van sociale en maatschappelijke organisaties in de wijk te maken; 4) Een divers en vitaal netwerk van sportaanbieders, dat bijdraagt aan inclusief sporten en bewegen en investeert in een positieve sportcultuur; 5) Iedere Utrechter in staat te stellen op zijn/haar eigen niveau talent te ontdekken en ontwikkelen; c) spelprincipes als uitgangspunt om in de komende jaren betekenisvol te kunnen sturen op het sportbeleid: 1) We spelen slim samen 2) Iedereen doet mee 3) We benutten de kansen die vernieuwing biedt 4) We maken plezier
Argumenten	
1.1	<u>De sportagenda is een uitwerking van Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen, omdat de agenda uitgaat van de brede maatschappelijke waarde van sport</u>
	Sport heeft een brede maatschappelijke waarde. Het draagt bij aan een gezonde leefstijl, het is een motor van sociale verbinding en het is een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding voor Utrechters. Sport is, juist voor een groeiende stad als Utrecht, essentieel voor Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen. In de Utrechtse sportagenda maken we scherp welke stappen we de komende jaren zetten om die brede maatschappelijke waarde te kunnen waarmaken.
1.2	<u>De sportagenda brengt focus aan in wat de gemeente doet door het werken met thema's</u>
	Het brede beleidsdomein sport omvat veel verschillende thema's. Door bovenop die brede basis vijf thema's centraal te zetten waar het de komende jaren écht om gaat brengen we focus aan binnen het domein sport. Die scherpe keuzes helpen om te sturen op wat er in de portefeuille sport moet gebeuren. De thema's zijn gekozen op basis van signalen uit de stad, en deze sluiten daarmee ook nauw aan bij de opgaven waar onze stad voor staat in de komende tijd.
1.3.	<u>Met de sportagenda kan de gemeente wendbaar en dynamisch werken aan de ambities voor sport in Utrecht</u>

	In de sportagenda werken we met het Utrechts sturingsmodel en bijbehorende spelprincipes. We beschrijven hoe we het succes van voorgenomen acties op zowel kwantitatieve als kwalitatieve wijze willen monitoren. Daarmee hebben we een kader aan de hand waarvan we de komende jaren vooruit kunnen. Door veel regelmatiger de vinger aan de pols te houden, zorgen we ervoor dat we sneller dan voorheen kunnen aanscherpen en bijsturen als dat nodig is.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	<u>Voor de realisatie van de ambities heeft de gemeente juist ook anderen nodig</u>
	Sport is geen geïsoleerd vakgebied. Om echt de volgende stap te maken in het werken aan onze ambities hebben we zowel binnen de gemeente als daarbuiten ook anderen nodig. Deze anderen betrekken we actief in het werken met de sportagenda, door de interactieve spiegelgesprekken die we hebben gehouden in de totstandkoming van de sportagenda ook voort te zetten.
1.2	<u>De vertaling naar budget wordt jaarlijks gemaakt.</u>
	De sportagenda brengt focus aan in wat we als gemeente doen op het gebied van sport. Voor het grootste deel van de huidige agenda geldt dat dat binnen de huidige begroting past. Voor sport en bewegen in de openbare ruimte moeten we nog aanvullend budget vinden om extra fysieke voorzieningen te kunnen realiseren.
1.3	<u>Door de coronacrisis is het participatieproces anders gelopen dan vooraf bedacht</u>
	Het was het afgelopen jaar nauwelijks mogelijk om fysiek bij elkaar te komen en van gedachten te wisselen. In de startnotitie hebben we u geschreven dat we op de vijf thema's werktafels organiseren om informatie op te halen. Dat hebben we nog gedaan, maar dan in digitale vorm.
Beslispunt	
2	De Sportnota 2017-2020 'Utrecht Gezond en Sportief' te verlengen tot tenminste 1 januari 2023
Argumenten	
2.1	<u>De ambities, doelstellingen en acties die staan beschreven in de sportnota 2017-2020 zijn nog steeds relevant.</u>
	Dat blijkt ook uit de tussenevaluatie van de sportnota die eerder met de raad is gedeeld.

Financiën

De sportagenda brengt focus aan in wat er binnen het domein sport te doen is in de komende jaren. De vertaling daarvan naar de inzet van financiële midden wordt jaarlijks vastgesteld in de programmabegroting. De kosten worden gedekt uit het programma Sport & Samenleving. Voor het thema Sport en Bewegen in de Openbare Ruimte geldt dat er nu nog beperkt budget beschikbaar is om daadwerkelijk extra fysieke voorzieningen te realiseren.

Vervolg

Na vaststelling van de sportagenda gaan we aan de slag met de uitvoering ervan. Daarbij hebben we voor ogen dat het werken aan de sportagenda een continu proces is, waarin we telkens samen met o.a. SportUtrecht, verenigingen, andere sportaanbieders en sociaal-maatschappelijke organisaties in de wijk de voortgang bespreken. Een keer per jaar organiseren we rondom de Voorjaarsnota een gesprek met leden van de gemeenteraad en vertegenwoordigers vanuit het sportdomein in Utrecht. Doel van dit jaarlijkse moment is om met elkaar te bespreken of we op koers zitten in het behalen van onze ambities en om te onderzoeken wat er verder nog nodig is om een stap verder te komen. Op deze manier updaten we de raad in elk geval eens per jaar over de uitkomst van de spiegelgesprekken die we houden en de betekenis daarvan voor het werken aan de sportagenda. Eens per twee jaar kijken we met elkaar of we nog vinden dat we de juiste thema's en accenten te

pakken hebben, of dat het beter is om een thema te vervangen of toe te voegen.

We passen de titel van de Sportnota 2017-2020 ‘Utrecht Gezond en Sportief’ aan, naar Sportnota 2017-2023 ‘Utrecht Gezond en Sportief’.

Participatie

In het najaar van 2020 zijn een tiental werktafels georganiseerd langs de verschillende thema’s van de sportagenda. Aan deze werktafels hebben we verenigingsbestuurders, coaches, sporters, sportaanbieders, sociaal-maatschappelijke organisaties in de wijk en SportUtrecht geraadpleegd over de te volgen koers op de verschillende thema’s. Daarnaast is er door middel van een korte enquête specifiek informatie opgehaald over het thema ‘Sport en bewegen in de openbare ruimte.’ Daar is voor gekozen omdat de sporters in de openbare ruimte zich minder vanzelfsprekend organiseren in verenigingen en clubs en dus lastiger via die route te bereiken zijn. Ten slotte heeft op 8 februari 2020 een brede bijeenkomst plaats gevonden waarbij ook gemeenteraadsleden zijn uitgenodigd. De informatie die we op deze manier hebben vergaard heeft een belangrijke basis gevormd voor de inhoudelijke koers van de sportagenda.

Communicatie

Na vaststelling van de sportagenda wordt deze gepubliceerd op onze website. We maken een nieuwsbericht, en doen ook nog wat andere dingen

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming
- Utrechtse sportagenda 2020 e.v.

Bijlagen informatief
- Advies SportUtrecht

Utrechtse Sportagenda

Gemeente Utrecht

utrecht.nl/sportagenda

Inhoud

Voorwoord 3

Sport in ontwikkeling 3

Sport en gezond stedelijk leven voor iedereen 5

Groei van de stad 5

Diversiteit in vraag en aanbod 5

Coronacrisis 6

De Sportagenda 7

De spelprincipes 9

Ruimte voor Sport in een groeiende stad 10

Ruimte voor en gebruik van accommodaties 10

Sport en bewegen in de openbare ruimte 12

Sport en bewegen voor iedereen – sportaanbod voor alle Utrechters 15

Sport en bewegen in het netwerk in de wijk 15

Een divers en vitaal netwerk van sportaanbieders 16

Talentontwikkeling 17

Volgen, spiegelen en leren 19

Aansluiten bij Planning en Control-cyclus 19

Spiegelgesprekken 19

Data en informatie 20

Voorwoord

Utrechters sporten graag. Sterker nog, Utrecht is een van de sportiefste steden van Nederland, zo bleek onlangs uit de Atlas voor gemeenten, de jaarlijkse ranglijst waarin de vijftig grootste gemeenten van het land met elkaar worden vergeleken. Dat is goed nieuws voor Utrecht, want sport is van groot belang om nu én in de toekomst op een gezonde manier met elkaar te leven in onze groeiende stad.

Sporten is goed voor lichaam en geest. En uiteraard: sporten verbindt. Tijdens sporten treffen mensen elkaar, of dat nu tijdens een bootcamp in het park is, een wedstrijd op het voetbalveld of aan het volleybalnet in één van onze prachtige hallen. Sporten is spelen, ontspannen en ontmoeten, en daarmee iets dat het leven in een grote stad zo aantrekkelijk maakt.

Sport in ontwikkeling

Net als elders in Nederland zien we ook in Utrecht de ontwikkeling dat sporten zich niet beperkt tot de sporthal, het hockeyveld of de tennisbaan. Steeds meer zien we ook sportieve activiteiten op plaatsen als het park, op de openbare weg of in of rond openbaar water.

Soms gebeurt dat op eigen gelegenheid, soms in allerlei verschillende verbanden. In Utrecht neemt de buitenruimte een steeds belangrijkere plek in en die ontwikkeling gaan we de komende jaren verder uitbouwen. De openbare ruimte mag meer en meer uitnodigen om te sporten en te bewegen. Denk aan de prachtige ‘urban danceground’ in Kanaleneiland: een dansvloer in de openbare ruimte waar je simpel met je favoriete muziek op eigen smartphone kan dansen in de buitenlucht! En vergeet het simpele ‘ommetje’ met de app van Erik Scherder niet - maar dan moeten die ommetjes wel makkelijk te maken zijn.

De stad groeit elkaar jaar met duizenden inwoners, is de verwachting. Ook deze nieuwe inwoners gun ik - letterlijk - de ruimte om te sporten. En dat levert soms enorme uitdagingen op: hoe realiseren we voldoende capaciteit voor sport en hoe zorgen we dat die capaciteit maximaal benut wordt? Hoe stimuleren we bijvoorbeeld dat verschillende sporters gebruik maken van hetzelfde park en van elkaars faciliteiten? Dat er in Utrecht creatieve oplossingen zijn bewijst het verleden: de multiculturele voetbalclub Faja Lobi KDS uit Kanaleneiland voetbalt met twee voetbalvelden op het dak van de Ikea!

De coronacrisis doordringt ons opnieuw van het belang van een goede fysieke en mentale gezondheid, door sport en bewegen. De komende jaren gaan we daarom volop aan de slag om onze sportambities uit te voeren. Deze Utrechtse Sportagenda is daarvoor de voorzet, nu nog inkoppen.

Maarten van Ooijen, wethouder Sport

DE 14 REGELS VAN JOHAN CRUIJFF
IK SPORT BIJ
ONLY FRIENDS
UTRECHT

Sport en gezond stedelijk leven voor iedereen

In Utrecht werken we samen aan gezond stedelijk leven voor iedereen. Dat betekent dat we het belangrijk vinden dat mensen op een prettige, gezonde manier kunnen wonen, werken en leven in deze groeiende stad. Onder gezondheid verstaan we het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren. We zijn ervan overtuigd dat sport en bewegen daarbij een essentiële rol spelen.

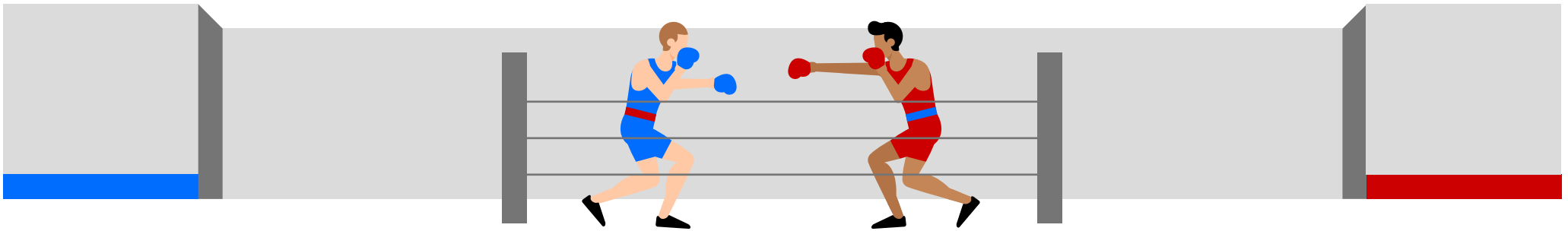
Sport is belangrijk voor Utrecht en voor de Utrechters. Natuurlijk spelen sport en bewegen een belangrijke rol in de bevordering van fysieke gezondheid, maar ze dienen ook als ontspannende vrijetijdsbesteding en als belangrijke aanjager van sociale verbinding. In de sportnota 2017-2020 'Utrecht gezond en sportief' formuleren we onze missie voor sport in Utrecht als volgt: 'een optimale sportinfrastructuur die mensen uitnodigt om te sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl'. Die missie sluit heel goed aan bij gezond stedelijk leven voor iedereen en is, net als de doelstellingen en acties uit de sportnota, ook vandaag nog relevant. Aan de andere kant is de context waarin we werken aan die missie voortdurend aan verandering onderhevig. Een drietal ontwikkelingen speelt daarbij een hoofdrol.

Groei van de stad

Utrecht groeit de komende jaren door tot 400.000 inwoners in 2030 en ruim 450.000 inwoners in 2040. De groei van de stad grijpen we aan om te zorgen voor een gezonde en prettige leefomgeving voor iedereen. Zo hebben we afgesproken dat inwoners dicht bij huis (binnen 10 minuten) een sport-accommodatie moeten kunnen vinden en zien we graag een beweegvriendelijke openbare ruimte die uitnodigt om te sporten en te bewegen. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) kiezen we ervoor groei ruimtelijk te faciliteren door binnenstedelijke verdichting. Dat brengt vraagstukken met zich mee over het gebruik van de beschikbare ruimte. Tegen die achtergrond werken we aan de ruimtelijke inpassing van sport.

Diversiteit in vraag en aanbod

Met de groei van de stad verandert ook de bevolkingssamenstelling en daarmee de sportbehoefte van veel inwoners. Het gebeurt vaker dat mensen meer ongebonden, op wisselende momenten en/of met kleinere groepen willen sporten. Sommige verenigingen ervaren een ontwikkeling in de richting van meer consumentengedrag van leden, waardoor het soms lastig is om voldoende kader te vinden. In reactie op deze ontwikkeling zien we ook anders georganiseerde vormen van sportaanbod ontstaan. Soms zonder formele competitie, soms vanuit een meer vrijblijvende deelname, soms wat meer commercieel. Deze verandering van vraag en aanbod daagt ons uit. We denken graag mee met verenigingen in het omgaan met deze verandering en we vinden het belangrijk dat ook deze meer vernieuwende sportaanbieders de gelegenheid

krijgen om mee te doen en om hun sport te beleven in Utrecht. Het biedt ook kansen om deze alternatieve vormen van sportaanbod vaker in verbinding te brengen met verenigingen. Zo ontstaan er wellicht hybride vormen van sportaanbod. Samen staan we voor de uitdaging ervoor te zorgen dat er voldoende en kwalitatief goed sportaanbod is in een groeiende en verdichtende stad.

Coronacrisis

Toen we begonnen met het ontwikkelen van de Sportagenda, hadden we niet kunnen weten hoezeer het coronavirus in zou grijpen in het leven van iedere Utrechter. We zien de impact van de coronacrisis in de gehele breedte van de sport, zowel positief als negatief. Verenigingen en andere sportaanbieders staan onder druk en trainingen en sportactiviteiten in wijk en buurt komen stil te liggen. In toenemende mate wordt duidelijk dat zowel de fysieke als de mentale gezondheid van inwoners te lijden heeft onder de maatregelen die nodig zijn om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Tegelijkertijd wordt er ook juist veel meer gesport in de openbare ruimte en is een goede fysieke en mentale gezondheid belangrijker dan ooit. Dat biedt ook kansen om de brede maatschappelijke waarde van sport nóg beter te benutten. Daarmee gaat het in deze agenda juist ook deels over wat we in het afgelopen jaar gezien en gemerkt hebben en wat we daarvan willen behouden en versterken, of wat we juist tegen willen gaan of voorkomen.

De Sportagenda

In deze agenda leggen we de verbinding tussen een aantal documenten die we in de afgelopen jaren hebben uitgewerkt. De sportnota, het Utrechts Sportakkoord, het Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen en de meest recente raming van de capaciteitsbehoefte voor sportaccommodaties door het Mulier Instituut vormen de basis van de sportagenda.
Daar bovenop zetten we vijf thema's centraal waarop we de komende jaren het accent willen leggen. Per thema werken we uit wat we te doen hebben en hoe we gaan monitoren of onze voorgenomen inspanningen ook bijdragen aan onze ambities. Dat doen we niet alleen. Om tot deze sportagenda te komen hebben we samengewerkt met sporters, verenigingsbestuurders, trainers/coaches, professionals in de wijk en natuurlijk met SportUtrecht. Op die manier geven we invulling aan betekenisvol sturen in het sportdomein. In de figuur hieronder is de samenhang tussen de verschillende documenten schematisch weergegeven.

In sporttermen geformuleerd werken we in de sportagenda de tactiek uit waarmee we de komende jaren dichter bij onze ambities denken te komen en bepalen we hoe we straks kunnen zien of die tactiek werkt. Op die manier brengen we focus aan in onze inzet. We maken keuzes in wat we eerst doen en wat daarna, omdat we geloven dat die focus ons helpt in het werken aan onze ambities voor sport in Utrecht.

Daarbij baseren we ons op vier belangrijke spelprincipes, die we in de uitwerking van de thema's telkens terug laten komen. Die spelprincipes werken we op pagina 9 uit. In de daarop volgende hoofdstukken werken we voor een vijftal thema's deze spelprincipes verder uit.
Per thema beschrijven we eerst onze lange termijn ambitie en geven we daarna aan waarmee we in elk geval de komende twee jaar aan de slag gaan. Dat doen we overigens kort en krachtig, zoals dat past bij een scherpe agenda.

De spelprincipes

We spelen slim samen

Of je nu samen met je dubbelpartner op de tennisbaan staat, je vrienden helpt om de nieuwste skatetrucs te leren of samen met andere ouders het hockeyteam van je kinderen begeleidt, sporten gaat altijd over samenwerken en samen spelen.

Dat geldt ook voor het werken aan een optimale sportinfrastructuur waarin iedereen kan sporten en bewegen in Utrecht. We gaan op zoek naar verbindingen, vormen netwerken en benutten de kansen die uit samenspel voortkomen.

Iedereen doet mee

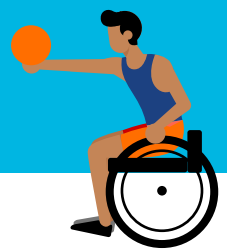
Belangrijk onderdeel van de ambitie die we als Utrechtse sport hebben is dat we die alleen kunnen verwezenlijken als iedereen daarbij kan meedoen. In Utrecht vinden we het belangrijk dat iedereen die dat wil kan sporten en bewegen. Dat betekent dat we aandacht hebben voor verschillen tussen groepen in onze gemeente en dat we goed kijken wat we kunnen doen om al die groepen voldoende kansen te bieden om te sporten en te bewegen.

We benutten de kansen die vernieuwing biedt

De sportwereld is continu in ontwikkeling. Nieuwe bewegingsvormen, nieuwe vormen van organisatie, een veranderende behoefte bij sporters of innovatieve accommodatieoplossingen; de context waarin we werken verandert voortdurend. Om onze ambities te blijven nastreven onderzoeken we innovatieve ideeën en nieuwe mogelijkheden en benutten we de kansen die dat biedt. Vernieuwing is daarbij geen doel op zich.

We maken plezier

Sport kan een belangrijke bijdrage leveren aan allerlei maatschappelijke doelen. Maar sport is ook een doel op zich. Sporten en bewegen zijn

voor heel veel Utrechters een belangrijke bron van ontspanning en plezier. Een belangrijke voorwaarde om plezier te beleven is dat sporters, en zeker kinderen en jongeren, zich welkom, prettig en veilig voelen wanneer ze sporten, of dat nu op een vereniging of in de buitenruimte is.

Ruimte voor Sport in een groeiende stad

Ruimte voor en gebruik van accommodaties

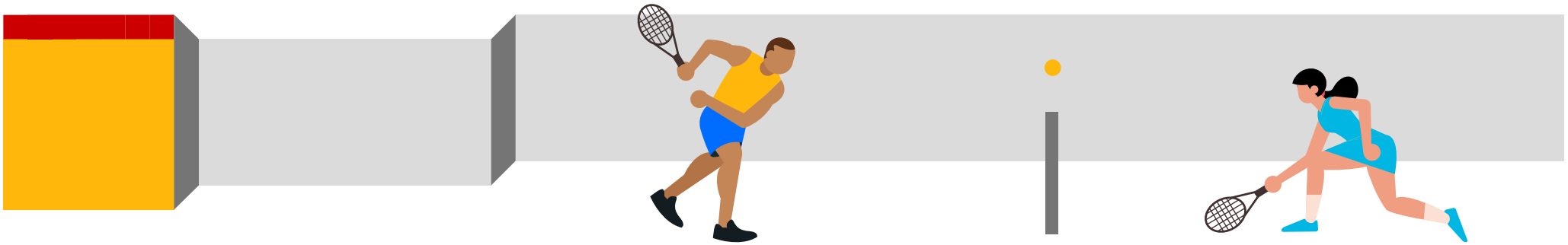
De vraag hoe we ruimte creëren voor sport in een groeiende stad is een belangrijke in het streven naar een optimale sportinfrastructuur. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 is ervoor gekozen de groei van de stad te faciliteren door binnenstedelijke verdichting. Dat maakt het niet altijd eenvoudig om voldoende ruimte te vinden voor sport. In het Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen is uitgewerkt hoe we voldoende ruimte maken voor maatschappelijke voorzieningen. Specifiek voor sport maken we een inschatting van de benodigde capaciteit op basis van een tweejaarlijkse raming door het Mulier-instituut.

Het sporten en bewegen in de openbare ruimte vormt een goede aanvulling op het al beschikbare aanbod, maar dit vervangt niet het georganiseerd sporten in de sporthallen en op de sportparken. Bovendien zien we juist ook op de sportaccommodaties een toename in anders georganiseerd sportaanbod naast de verenigingssport.
Het is dan ook onze ambitie om iedereen die wil sporten in Utrecht te kunnen blijven faciliteren door ruimte te maken voor voldoende sportaccommodaties.

Daarmee gaan we de komende twee jaar als volgt aan de slag:

Daar waar het nodig is werken we aan de uitbreiding van capaciteit door extra faciliteiten te realiseren. We leggen beter vast welke uitgangspunten we daarbij hanteren. Deze uitgangspunten maken inzichtelijk aan welke eisen nieuwe accommodaties moeten voldoen en helpen om de keuzes die we maken goed te kunnen uitleggen en onderbouwen.

We werken uitgangspunten uit die gaan over de stedenbouwkundige inpassing en duurzaamheid, spreiding over de stad, omvang van een sportpark of hal, toegankelijkheid en bereikbaarheid en over de mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik (bijvoorbeeld het combineren van capaciteit voor sport met andere functies zoals onderwijs en cultuur). Daarnaast gaan we in 2021 aan de slag met een nieuwe raming voor de capaciteitsbehoefte, waarbij we ook de huidige binnensportnorm onder loep nemen. Bij het duiden van de conclusies van dat onderzoek betrekken we uiteraard ook sportaanbieders.

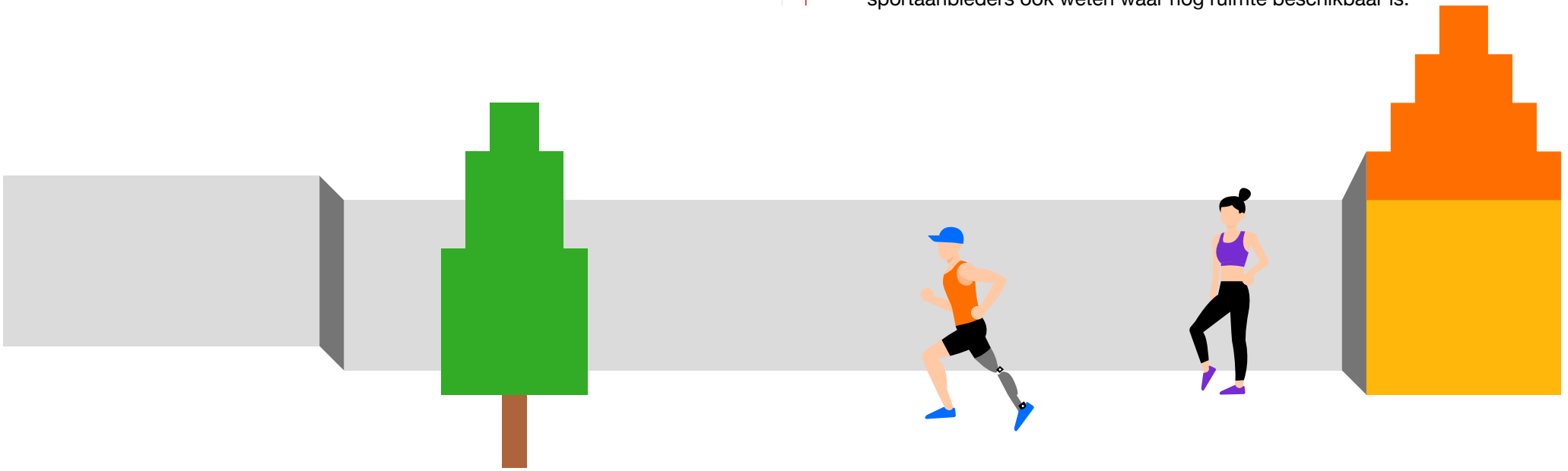

We onderzoeken de haalbaarheid en effectiviteit van een aantal mogelijke vernieuwende en multifunctionele alternatieven zoals:

- Het onderbrengen van tijdelijke/seizoensgebonden sporten in blaashallen;
- Het aanmoedigen van fietsgebruik om naar de sportvoorziening te komen, zodat parkeerruimte kan worden ingezet voor sportfaciliteiten;
- Bij nieuwe ontwikkelingen onderzoeken we mogelijkheden voor dubbelgrondgebruik, bijvoorbeeld door onder het veld te parkeren of waterberging onder velden.

We zetten in op een zo effectief mogelijk gebruik van de beschikbare ruimte. Daartoe werken we aan een goede, constructieve en slimme samenwerking tussen sportaanbieders onderling en tussen sportaanbieders en de gemeente. Dat doen we onder andere door:

- De samenwerking tussen sportaanbieders die in dezelfde wijk of op dezelfde accommodatie actief zijn te stimuleren, bijvoorbeeld door een regulier overleg voor aanbieders die van dezelfde accommodatie gebruik maken;
- Sportaanbieders aan te moedigen de lusten en de lasten van gezamenlijk gebruik gelijk te verdelen. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat het ene jaar de ene vereniging een minder optimaal tijdslot gebruikt en het volgende jaar de andere vereniging of dat er elk jaar een nieuwe verdeling van de veldcapaciteit per sportpark wordt gemaakt;
- Te onderzoeken of de rol en de werking van de zaalverdelingscommissie helpend is in het flexibel en effectief verdelen van beschikbare ruimte en eventueel te zoeken naar een alternatief;
- Te zorgen voor een transparant overzicht van het gebruik van velden zodat sportaanbieders ook weten waar nog ruimte beschikbaar is.

Sport en bewegen in de openbare ruimte

Er wordt in Utrecht op allerlei verschillende manieren gesport in de openbare ruimte. Veel inwoners gaan graag op een zelf gekozen tijd en locatie naar buiten om te hardlopen, wielrennen, bootcampen of wandelen. Er ontstaan ook allerlei nieuwe sportvormen met een sterke community als belangrijk kenmerk. Deze sporten zoals skaten, freerunnen, BMX en 3x3 basketbal, vatten we samen onder de term Urban Sports. En de openbare ruimte speelt een belangrijke rol in het laagdrempelig sportaanbod dat in verschillende wijken op bijvoorbeeld Cruyff Courts en Krajicek Playgrounds wordt verzorgd om sporten en bewegen ook te stimuleren onder groepen voor wie dat minder vanzelfsprekend is. **Het is onze ambitie te zorgen voor een beweeg-vriendelijke openbare ruimte die uitnodigt om te sporten en te bewegen.** Daarmee gaan we de komende twee jaar als volgt aan de slag:

We brengen in kaart wat er allemaal al gebeurt aan sport en bewegen in de Utrechtse openbare ruimte. Daarbij kijken we zowel naar fysieke voorzieningen als naar programmering. Die gegevens koppelen we aan cijfers die we hebben over de sport- en beweegparticipatie en de sociale veiligheid in de verschillende Utrechtse wijken.

Zo kunnen we beter onderbouwd keuzes maken in wat er nodig is om deze aanvulling op het sportaanbod nog beter te ondersteunen en nog meer te stimuleren. Daaraan gekoppeld werken we ook aan een voorstel om het spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte goed in de gemeentelijke organisatie te verankeren. Aspecten zoals realisatie, beheer, onderhoud, gebruik, eigendom, contracten en financiering komen daarbij aan de orde. Op die manier waarborgen we dat we ook echt in staat zijn om kansen die uit het onderzoek naar voren komen uit te werken.

Bij het ontwikkelen van sport- en beweegplekken in de openbare ruimte werken we samen met inwoners en sportaanbieders.

Niet alleen kunnen zij uiteindelijk het beste aangeven wat er nodig is op een bepaalde plek, ook spelen ze een belangrijke rol in het duurzame gebruik van een voorziening. Bovendien proberen we als het even kan verschillende sportfuncties te combineren. Uit onderzoek blijkt namelijk dat het creëren van locaties waar verschillende sporten samenkomen meer sporten en bewegen stimuleert. Sporters vanuit verschillende disciplines inspireren elkaar, vormen een community en bevorderen de sociale veiligheid op sportplekken.

We hebben specifieke aandacht voor verschillen tussen groepen.

Zo blijkt bijvoorbeeld uit onderzoek dat meisjes in de leeftijd van 12 tot 18 jaar veel minder vaak buiten sporten dan jongens, ze voelen zich minder veilig dan jongens. Een ander voorbeeld zijn ouderen die wel graag willen bewegen, maar voor wie de buitenruimte niet altijd veilig en uitnodigend is. Daarnaast zijn er ook grote verschillen tussen wijken in de mate waarin en de manier waarop er buiten wordt gesport. We betrekken deze groepen actief bij het ontwikkelen van sport- en beweegplekken in de openbare ruimte.

We onderzoeken mogelijkheden om te experimenteren met digitalisering, nieuwe organisatievormen, voorzieningen en locaties.

Bij het anders georganiseerd sporten in de openbare ruimte is veel ruimte voor innovatie. Er ontstaan nieuwe organisatievormen, nieuwe voorzieningen en digitalisering speelt een belangrijke rol. De kansen die deze innovatie biedt onderzoeken en benutten we graag. Mogelijk zijn er daarbij in onze verdichtende stad ook mogelijkheid om openbaar toegankelijke binnenruimte, bijvoorbeeld in appartementen en kantoorgebouwen, voor sport en bewegen in te zetten.

KINEPOLIS

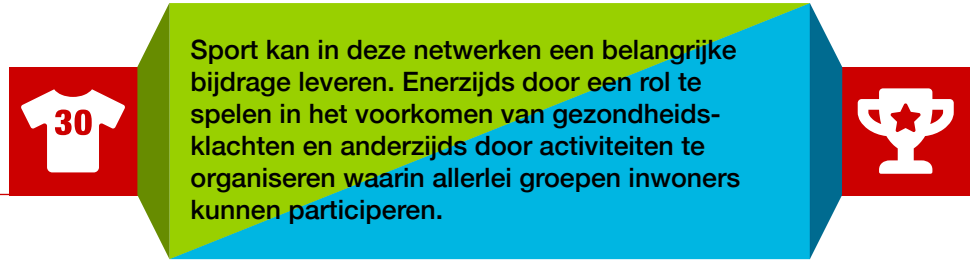
Sport en bewegen voor iedereen – sportaanbod voor alle Utrechters

Sport en bewegen in het netwerk in de wijk

In Utrecht vinden we het belangrijk dat iedereen die dat wil de mogelijkheid krijgt om te sporten en/of bewegen. Voor veel Utrechters is de mogelijkheid om te sporten of bewegen gelukkig een vanzelfsprekende. Maar dat geldt niet voor iedereen, en ook niet altijd. Sommige Utrechters die wel graag zouden willen sporten en/of bewegen ervaren een drempel om dat te gaan doen. Bij het nastreven van positieve gezondheid, waarbij lichamelijke gezondheid, dagelijks functioneren, mentaal welbevinden, kwaliteit van leven, zingeving en sociaal maatschappelijk participeren van belang zijn, spelen sporten en bewegen een belangrijke rol. Juist ook omdat fysieke en mentale gezondheid van jong en oud in deze tijd door het coronavirus onder druk staan. **Het is onze ambitie om iedereen die dat wil in staat te stellen te sporten en te bewegen.**

In Utrecht vormen tal van organisaties binnen het sociaal domein het steuntje in de rug voor kwetsbare inwoners, daar waar meedoen even niet vanzelf gaat. Het organiseren van activiteiten en ondersteuning zo dicht mogelijk bij inwoners is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Sporten en bewegen leveren een belangrijke bijdrage aan de beweging naar voren in de sociale basis.

Tegelijk constateren we ook dat de waarde die sport en bewegen toe kan voegen nog te vaak onderbelicht is. Er gebeurt al veel. Er valt winst te halen in het verbinden van de talloze initiatieven om de impact ervan en ons lerend vermogen te vergroten. Dit vraagt om sport als een stevige partner in het netwerk. We versterken de verbinding tussen sport en gezondheid, zoals tussen het Utrechts Sportakkoord en het Gezondheidspact Utrecht, de Gezonde Wijkallianties en tussen sport en de eerste lijnszorg. In deze dynamische netwerken komen tal van partners bij elkaar om samen te werken, te inspireren en van elkaar te leren. Zo kan sport een nadrukkelijkere rol krijgen in het versterken van gezondheid en het verkleinen van gezondheidsverschillen. Sport is ook herkenbaar in het Samenwerkingsverband Gezond Gewicht Utrechtse Jeugd, een netwerk dat bestaat uit Utrechtse en landelijke partijen om zich in te zetten voor meer jeugd op gezond gewicht. Een van de vier speerpunten van dit samenwerkingsverband is Gezonde leefomgeving, waarbinnen wordt gewerkt aan gezonde voeding bij sport.

Voorbeelden daarvan die we al kennen:

- In de verbinding met zorg – welzijn op recept; leefstijlinterventies voor kinderen en volwassenen; activiteiten buurtsportcoach jeugdzorg (On the Move); activiteiten buurtsportcoach maatschappelijke opvang (Leger des Heils);
- In de verbinding met welzijn – De Derde Helft (ouderen bij Hercules); intensieve samenwerking DOCK, JoU, SU rondom impact corona; Alleen jij bepaalt bij vv De Dreef; 3X3Unites ;
- In de verbinding met onderwijs – onder- en naschools aanbod en samenwerking Brede Scholen.

Daarmee gaan we de komende twee jaar als volgt aan de slag:

- Waar mogelijk en nodig versterken we bestaande netwerken van onder meer de beweegmakelaars van SportUtrecht in de wijken. We sporen ‘eilandjes’ en ‘blinde vlekken’ in de wijk op en zoeken actief contact op.
- In verschillende Utrechtse wijken is er een Gezonde Wijkalliantie waarin partijen in het sociaal domein samenwerken. Vaak zijn sportactiviteiten of organisaties al bij dit netwerk betrokken. We sluiten vanuit sport aan bij deze netwerken en ontdekken gaandeweg waar de grootste kansen en de grootste urgentie voor sport liggen.
- Daarbij versterken we niet alleen reeds bestaande verbindingen, maar zoeken we ook naar nieuwe mogelijkheden om de waarde van sport te delen en te versterken.
- In de verbindingen die we maken en de gesprekken die we voeren in de netwerken is inclusief sporten en bewegen altijd een belangrijk

aandachtspunt. We zorgen dat het waarborgen van sportaanbod voor iedereen die dat wil een nadrukkelijke plek krijgt op de gezamenlijke agenda.

Een divers en vitaal netwerk van sportaanbieders

In het faciliteren van iedereen die dat wil om te sporten en bewegen speelt het sterke netwerk van Utrechtse sportaanbieders een belangrijke rol. In de eerste plaats voorzien sportaanbieders in goed en bereikbaar sportaanbod. Daarnaast zijn veruit de meeste vrijwilligers in de stad actief bij een sportvereniging, zijn ze broedplaats voor talent en bieden ze veel mogelijkheden voor ontwikkeling, ontmoeting en meedoen. Vitale aanbieders zijn daarnaast beter in staat sportparken flexibel en efficiënt te gebruiken en de groei van de stad te faciliteren. **We hebben daarom de ambitie om de vitaliteit van sport-aanbieders in Utrecht de komende jaren te behouden en te versterken. Omdat sportaanbieders een grote rol spelen in het faciliteren van Utrechters om te sporten, vinden we het bovendien belangrijk dat ze bijdragen aan inclusief sporten en bewegen en dat ze investeren in een positieve sportcultuur, waarin iedere sporter veilig en met plezier kan sporten.**

Daarmee gaan we de komende twee jaar als volgt aan de slag:

Het Utrechts Sportakkoord geeft een belangrijke impuls aan de hierboven genoemde ambities.

Met het Sportakkoord willen we het netwerk rond deze ambities versterken en een beweging in die richting aanjagen. Het Sportakkoord biedt de mogelijkheid om challenges en allianties in te dienen op vier thema's (Vitale sportaanbieders, Positieve sportcultuur, Inclusief sporten en bewegen en Talentontwikkeling). Aan het einde van 2021 loopt het Sportakkoord af. We werken de komende tijd verder uit hoe we de impuls van het Sportakkoord ook na die tijd een vervolg kunnen geven, bijvoorbeeld door het Sportakkoord te verlengen of door de nadere regel te verlengen of aan te scherpen.

We stimuleren sportaanbieders om aan de slag te gaan met inclusief aanbod en een positieve sportcultuur, zodat iedereen zich veilig en prettig voelt en met plezier kan sporten.

De thema's van het sportakkoord brengen we ook breder bij sportaanbieders onder de aandacht. Dat doen we onder andere op de volgende manier:

- We stimuleren sportaanbieders om samen met leden een herkenbare set van waarden en gedragsregels te formuleren.
- Daarbij helpen we sportaanbieders door goede voorbeelden te delen en te ondersteunen bij het voeren van het goede gesprek. Daarnaast onderzoeken we welke behoefte er is en wat er nodig is om de pedagogische vaardigheden bij sportaanbieders te versterken. Op die manier versterken we ook de vitaliteit van de vereniging, omdat een zichtbare sportcultuur ook helpt om leden en kader aan de vereniging te binden.
- We zien kansen in de samenwerking tussen sportaanbieders die gebruik maken van dezelfde sportaccommodatie om gezamenlijk aanbod te verzorgen voor specifieke doelgroepen in de wijk. We maken dit concreet op 1 of 2 sportaccommodaties. De lessen hieruit benutten we om in de rest van de stad te kunnen inzetten. We hebben hierbij specifieke aandacht voor wat verenigingen nodig hebben aan ondersteuning om de ambities die we op veel plaatsen zien ook echt waar te maken.

Het verbinden van anders georganiseerde, alternatieve vormen van sportaanbod aan verenigingen biedt kansen. Zo ontstaan er wellicht hybride vormen van sportaanbod.

SportUtrecht heeft in beeld welke alternatieve vormen van sportaanbod er bestaan. Samen met hen onderzoeken we welke kansen er liggen. Daarbij onderzoeken we ook de mogelijkheden van digitalisering om met name jongeren die anders niet zomaar in aanraking komt met sport en bewegen te bereiken.

De impact van de coronacrisis op sportaanbieders, ook eventueel op de wat langere termijn, heeft ook de komende jaren de aandacht. Het is essentieel voor het Utrechtse sportaanbod dat er ook in de toekomst een divers palet aan sportaanbieders blijft bestaan.

Omdat er nog veel onzeker is als het gaat om de maatregelen om het coronavirus tegen te gaan, is het nog lastig om te bepalen wat de uiteindelijke impact ervan gaat zijn. Samen met SportUtrecht monitoren we de gevolgen van Corona op de vitaliteit van de sportaanbieders in onze stad. Daarbij gaan we actief op zoek naar informatie en verhalen over wat de effecten zijn.

Talentontwikkeling

In Utrecht zijn we goed in het begeleiden en ondersteunen van jong sporttalent. We geloven dat een belangrijke voorwaarde om plezier in de sport te hebben en te behouden ook wordt gevormd doordat mensen zich uitgedaagd voelen en zichzelf kunnen ontwikkelen. Dat houdt ook in dat we sporttalenten in Utrecht prikkelen om te ontdekken hoe hoog de lat voor hen ligt. **We hebben de ambitie om iedere Utrechter in staat te stellen om op zijn/haar eigen niveau talenten te ontdekken en te ontwikkelen.** Op die manier leveren we als Utrecht ook onze bijdrage aan de landelijke topsportinfrastructuur, doen we waar we goed zijn en wat bij ons past.

Daarmee gaan we de komende jaren als volgt aan de slag:

We zetten in op een breed, divers en laagdrempelig sportaanbod voor alle Utrechtse kinderen, zodat talent van onderaf zijn of haar weg kan vinden.

Het onderwijs vormt daarin een belangrijke partner waarmee we de samenwerking willen intensiveren, om het belang van een brede motorische ontwikkeling onder de aandacht te brengen. Daarnaast zetten we in diverse Utrechtse wijken buurtsportcoaches in die kinderen kennis laten maken met allerlei verschillende sportvormen.

We brengen met behulp van de tool talentontwikkeling van SportUtrecht in kaart welke specifieke wensen en behoeften er zijn bij de sportaanbieders met ambities op talentontwikkeling.

Hierbij is ook aandacht voor vernieuwing en innovatie en het belang van kundige topsportcoaches en ondersteunende experts zoals voedingsdeskundigen, fysiotherapeuten en mental coaches.

We zetten in op clustering van faciliteiten voor verenigingen en organisaties met ambities op talentontwikkeling. Zo ontstaat samenwerking en kennisdeling.

Utrechtse verenigingen en organisaties die zich bezig houden met talentontwikkeling zijn de afgelopen jaren steeds meer gaan samenwerken binnen het Utrecht Talent Center. Het UTC is een belangrijke gesprekspartner voor de gemeente op dit thema. Sportcampus Traiectum is aangewezen als focusgebied voor sportieve talentontwikkeling. Op deze plek komt breedtesport, topsport, talentontwikkeling en anders georganiseerde sport samen. We laten hier zien hoe deze verschillende vormen van sportbeoefening elkaar kunnen versterken. Aan de oostkant van de stad onderzoeken we, in afstemming met sportorganisaties en woningcorporaties, de mogelijkheden voor de huisvesting van sporters.

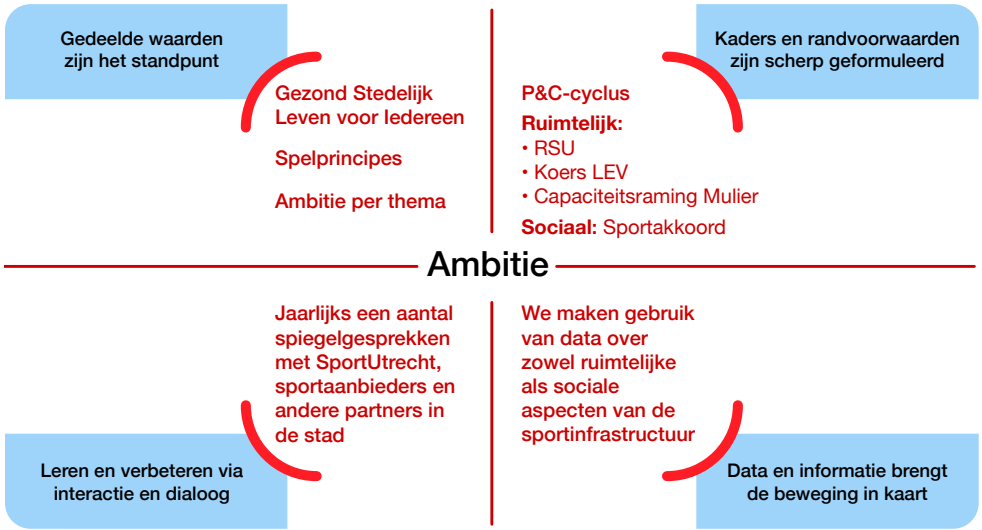
We zetten in op de rol van sporttalenten en topsporters in het inspireren van kinderen en jongeren en in het vertegenwoordigen van Utrecht als trotse talentenstad.

Deze talenten stralen plezier, motivatie en de wil om er het maximale uit te halen uit. Sportcampus Traiectum speelt een belangrijke rol in deze inspiratiefunctie. We willen de potentie van de sportcampus als verbindende en inspirerende kracht voor het gebied, de stad en de regio nog meer benutten.

Volgen, spiegelen en leren

Doel van deze sportagenda is om focus aan te brengen in onze inzet als het gaat om sport in Utrecht. In de voorgaande hoofdstukken hebben we beschreven volgens welke spelprincipes we de komende jaren aan de slag gaan en hebben we uitgewerkt welke stappen we willen zetten op de verschillende thema's en vraagstukken. De komende periode gaan we met deze agenda aan de slag. In sommige gevallen betekent dat dat we nieuwe dingen opstarten en op andere onderwerpen leggen we een andere focus in waar we al aan werkten. Op die manier verwachten we steeds een stapje dichter bij het verwezenlijken van die optimale sportinfrastructuur in Utrecht te komen, zodat iedereen die dat wil kan sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl. Deze agenda moet ons ook helpen om in de praktijk te kunnen vaststellen of we de juiste accenten hebben gelegd en of dat wat we ons in deze agenda voornemen ook bijdraagt aan de geformuleerde ambitie. Het monitoren van het effect van onze inzet speelt daarbij een essentiële rol, zodat we kunnen bepalen of we op de goede weg zijn of juist moeten bijsturen. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we dat doen.

Aansluiten bij Planning en Control-cyclus

De verbinding tussen de sportagenda en de P&C-cyclus is een belangrijke. De sportagenda beschrijft de grote lijn, de focus die we de komende jaren willen aanbrengen. In de programmabegroting werken we specifiek uit wat we daar het aankomende jaar aan gaan doen en hoe we de beschikbare financiële middelen daarvoor inzetten. Bij de jaarlijkse verantwoording en Voorjaarsnota laten we zien of onze inzet is geslaagd en of het nodig is om bij te sturen.

Spiegelgesprekken

Bij de totstandkoming van deze sportagenda hebben we aan verschillende tafels het gesprek gevoerd over sport in Utrecht. Zo schoven er verenigingsbestuurders, coaches, professionals in de wijk, en sportaanbieders in de openbare ruimte aan bij wat we onze werktafels hebben genoemd.
Deze gesprekken vormen de belangrijkste input voor deze agenda. Maar de gesprekken staan niet op zichzelf. Aan alle tafels ontstond een positieve energie, werd uitwisseling gewaardeerd en werd de wens uitgesproken om de komende jaren met elkaar in gesprek te blijven over de ontwikkeling van de Utrechtse sport. Een keer per jaar organiseren we rondom de Voorjaarsnota een gesprek met leden van de gemeenteraad en vertegenwoordigers vanuit het sportdomein in Utrecht. Doel van dit jaarlijkse moment is om met elkaar te bespreken of we op koers zitten in het behalen van onze ambities en om te onderzoeken wat er verder nog nodig is om een stap verder te komen. De opbrengst uit de spiegelgesprekken staat bij het gesprek centraal. Daarnaast vormen data en informatie een belangrijke basis voor zowel de spiegelgesprekken als het jaarlijkse koersmoment met de gemeenteraad.

Wat ons betreft vormen die gesprekken ook de komende jaren de basis van de monitoring van onze inspanningen. We organiseren gedurende het jaar een serie spiegelgesprekken waarin we verschillende thema's bespreken met alle betrokken partners en partijen in Utrecht. Met elkaar bespreken we welke voortgang we zien en welke eventuele aanpassingen of aanscherpingen we moeten maken om te blijven werken aan onze ambities. In de organisatie van die spiegelgesprekken werken we nauw samen met SportUtrecht als eerste vertegenwoordiger van de Utrechtse sport. De basis voor deze gesprekken wordt gevormd door data en informatie.

Data en informatie

Om de voortgang op de verschillende thema's goed te duiden maken we gebruik van verschillende soorten data en informatie die kunnen helpen bij het bepalen of we goed op weg zijn. Op sommige thema's gaan we actief op zoek naar informatie om te kunnen sturen, zoals bij sport en bewegen in de openbare ruimte en bij de zoektocht naar voldoende ruimte voor accommodaties. Daarbij kijken we naar data als bezettingscijfers, maar gebruiken we ook kwalitatieve informatie zoals ervaringen van gebruikers. Bij andere thema's maken we gebruik van informatie die er al is, zoals informatie uit de vitaliteitsscan van SportUtrecht en cijfers over sport- en beweegparticipatie onder verschillende doelgroepen en in de verschillende Utrechtse wijken. Daarnaast maken we indien van toepassing ook gebruik van de indicatoren die we kennen uit de sportnota.

Juist in de combinatie van de kwantitatieve data, kwalitatieve informatie en de spiegelgesprekken wordt duidelijk hoe we ervoor staan. Het feit dat we in het duiden van de voortgang samen spiegelen met SportUtrecht, sportaanbieders, sporters, organisaties in de wijk en de gemeenteraad zorgt ervoor dat we ook echt samen leren. Zo ontstaat een systeem waarin zowel gemeente als sportpartners in de stad kunnen bijschaven, temporiseren of juist een extra stap bij zetten.

Colofon

© juni 2021

Tekst: gemeente Utrecht

Fotografie: gemeente Utrecht; cover Kamiel Scholten;
p.3 Robert Oosterbroek; p.4 Only Friends Utrecht;
p.6 Geert Broertjes; p.8 Gerard van Dieren; p.13 Kamiel Schol;
p.14 Loïs de Vries; p.18 Marian Rap, De Hoogstraat revalidatie;
p.20 Jan Kruijdenberg

Illustraties: Ontwerpwerk, Pikisuperstar/Freepik

Vormgeving en opmaak: Ontwerpwerk

Gemeente Utrecht

Gemeente Utrecht
College van burgemeester en wethouders
t.a.v. dhr. M. van Ooijen
Postbus 16200
3500 CE Utrecht

Utrecht, 4 maart 2021

Betreft: Advies SportUtrecht nieuwe Utrechtse Sportagenda

Geacht college,

Voor u ligt de nieuwe Utrechtse Sportagenda, de opvolger van de 'Sportnota 2017-2020 Utrecht Sportief & Gezond'. U heeft ons gevraagd een advies te geven over deze Sportagenda.

Van nota naar agenda is een passende, mooie stap

De agenda die voor u ligt heeft een duidelijk andere vorm en beperkter omvang dan Utrecht Sportief & Gezond. De gemeente heeft er voor gekozen niet een nieuwe sportnota te maken. Achterliggende intentie hiervan was, zoals wij dat hebben begrepen, meerledig. De koers die er al was, en die op onderdelen ook redelijk recent nog weer bevestigd is in het Sportakkoord, wordt voortgezet. Daarmee was er vanuit de inhoud niet direct een aanleiding voor een nieuwe nota. Daarnaast wilde de gemeente graag een agenda voor de komende jaren, niet alleen van de gemeente zelf, maar juist ook van de betrokken partijen in de stad. Samen, vanuit verschillende rollen en verantwoordelijkheden, werken aan de toekomst van de stad. En niet op één moment de verbinding zoeken, in de aanloop naar een nieuwe visie, maar juist met elkaar werken aan de (sport)stad van de toekomst.

Wij zijn enthousiast over deze insteek van de gemeente. We denken dat een mooie basis is gelegd door dit document op te stellen aan de hand van de input van vele partners in de stad, waaronder SportUtrecht. Wij zijn in alle fasen van het proces betrokken geweest en voelen ons serieus genomen als gesprekspartner. Het is in onze ogen ook heel goed, dat de agenda nog niet heel erg uitgewerkt is. Daarmee is er alle ruimte de komende tijd met elkaar in gesprek te blijven en met elkaar prioriteiten en volgende stappen te bepalen. En dat is nodig. Want niet alleen als gevolg van corona, maar ook door bredere veranderingen in de samenleving, is de sportsector enorm in beweging. De agenda biedt ruimte met deze ontwikkelingen mee te bewegen. En het proces geeft een goed vertrekpunt om met de vele sportpartners in de stad in gesprek te blijven en samen vorm te geven aan die toekomst.

Nieuwe insteek doorzetten en werkende weg verbeteren

SportUtrecht kijkt terug op positieve sessies met veel betrokkenheid bij de Utrechtse sport en goede, nuttige gesprekken over sport in relatie tot de vijf thema's. Voor de invulling van de sessies hebben wij op een prettige manier samengewerkt met de collega's van de afdeling sport en samenleven. Vanzelfsprekend zijn er ook dingen die in het vervolg beter kunnen. Het is best lastig te komen tot een agenda die 'niet opnieuw een nota is', 'niet dichtgetimmerd is', 'herkend wordt door alle mensen waarmee gesproken is' en bovendien 'iets nieuws biedt'. Juist ook de keuze om een korte, overzichtelijke agenda te maken, leidt er toe dat niet alle oogst uit die sessies op papier is meegenomen. Logisch (en goed), maar tegelijkertijd met risico op minder begrip of herkenning van gesprekspartners van betreffende sessies. Ook was in een aantal sessies niet helemaal helder in welke rol mensen nu aan tafel waren gevraagd en wat er met hun input zou worden gedaan. En geeft de agenda daar ook niet direct een antwoord op. Ten slotte was het lastig een goede rol te vinden voor alle gesprekspartners in de vertaling van alles dat is opgehaald in de werksessies naar uiteindelijk de agenda. De bijeenkomst die voor dit doel is georganiseerd begin februari, heeft achteraf gezien nog niet geleid tot de gehoopte herkenning bij de partners. Tegelijkertijd is er wel veel waardering van de partners dat zij steeds zijn betrokken en zijn er bovendien in het proces veel sessies geweest, waarin ter plekke al vruchtbare uitwisseling tot stand kwam.

Wat ons betreft heeft het proces dus niet alleen de agenda opgeleverd die voor u ligt, maar heeft daarnaast ook al vruchtbare uitwisseling plaats gevonden én is er een gezonde bodem gelegd om de gesprekken met de partners in de stad voort te zetten. Waarbij de lessen uit de eerste fase, gebruik makend van het lerende gemeentelijk sturingsmodel, gemakkelijk toegepast kunnen worden in het vervolgproces. En daarmee in het vervolg tot nog meer zichtbare oogst voor alle gesprekspartners zal leiden.

Richtinggevende agenda, met ruimte om in te spelen op ontwikkelingen

Ook als het gaat om de inhoud zijn wij tevreden met concept Sportagenda zoals die er nu ligt. De agenda gaat uit van de brede maatschappelijke waarde van sport en bewegen en wat daarvoor nodig is in onze groeiende stad. Verbinden en optimaal benutten van wat er al is en tegelijkertijd ruimte bieden voor (nieuwe) accenten en ambitie.

De agenda continueert de lijn van de Sportnota, bevestigt de ambities van het Sportakkoord en brengt de nodige inhoudelijke focus aan voor de langere termijn. Tegelijkertijd laat de gekozen agendaopzet voldoende ruimte om inhoud, toekomst en visie op het toekomstig sportlandschap gezamenlijk verder vorm te geven. En dat is ook nodig, want het sportlandschap is sterk in beweging. Het vraagt tijd daarin zicht te krijgen op 'hoe het toekomstig sportlandschap zich in vraag én in aanbod ontwikkeld' en ook 'hoe dat landschap er uit zou moeten zien'. De verbinding met verschillende domeinen die de sport bestrijkt zijn in elk geval zichtbaar en het document is richtinggevend voor ons en onze partners.

Wij hopen daarbij dat voor u ook evenementen een logisch onderdeel blijven vormen van de Sportagenda. Ook in het perspectief van de eerdere focus in de Sportnota 2017-2020 en recente succesvolle sportevenementen zoals een King of the Court en een NK Atletiek. Juist dat soort evenementen kunnen tot een saamhorigheidsgevoel leiden en kunnen bijvoorbeeld juist ook kinderen inspireren om zelf te gaan sporten. Wat ons betreft bieden evenementen een goede kans om breder en duurzamer doelstellingen te behalen. Zo is voor ons de komst van de European Life Goal Games een moment om een duurzame verbinding te zoeken met de betreffende doelgroep. En geeft de mogelijke komst van de Vuelta in 2022 nu al aanleiding juist bij Utrechters die de fiets nog niet ontdekt hebben, te kijken of we ze de liefde voor de fiets kunnen overbrengen.

Wij zouden dan ook graag blijven meedenken en doen op dit soort evenementen, vanuit de ambitie alle Utrechters in beweging te krijgen.

Advies

Wij zien het proces waarin de Utrechtse sportagenda tot stand is gekomen én de agenda zelf als eerste fase van een periode waarin we in gezamenlijkheid met sporters, coaches, bestuurders en andere betrokkenen partners en aanbieders in de stad verder bouwen aan die optimale en vitale sport- en beweeginfrastructuur voor álle Utrechters. Met aandacht voor de toegankelijkheid voor de meest kwetsbare en waarin iedereen kan sporten- en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl.

Met vriendelijke groet,

Joscha de Vries,

Directeur bestuurder
SportUtrecht

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Utrechtse Sportagenda

Beleidsveld	Sport
Organisatieonderdeel	Maatschappelijke Ontwikkeling
Opsteller	Mark Ouendag
Kenmerk	8645261
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De volgende ambitie, thema's en spelprincipes uit de Utrechtse sportagenda vast te stellen als kader voor het sportbeleid:

   a) ambitie: het werken aan een optimale sportinfrastructuur die iedereen die dat wil uitnodigt om te sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl;

   b) thema's:
      1) Voldoende ruimte voor sport in een groeiende stad, zowel door uitbreiding van de huidige capaciteit als door optimaal gebruik van beschikbare ruimte;
      2) Een beweegvriendelijke openbare ruimte die uitnodigt om te sporten en te bewegen;
      3) Het optimaal benutten van de maatschappelijke waarde van sport door van sport een vanzelfsprekend onderdeel van het netwerk van sociale en maatschappelijke organisaties in de wijk te maken;
      4) Een divers en vitaal netwerk van sportaanbieders, dat bijdraagt aan inclusief sporten en bewegen en investeert in een positieve sportcultuur;
      5) Iedere Utrechter in staat te stellen op zijn/haar eigen niveau talent te ontdekken en ontwikkelen;

   c) spelprincipes als uitgangspunt om in de komende jaren betekenisvol te kunnen sturen op het sportbeleid:
      1) We spelen slim samen
      2) Iedereen doet mee
      3) We benutten de kansen die vernieuwing biedt
      4) We maken plezier

2. De Sportnota 2017-2020 'Utrecht Gezond en Sportief' te verlengen tot tenminste 1 januari 2023.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

De Utrechtse Sportagenda brengt focus in het sportbeleid van de gemeente Utrecht. De sportagenda verbindt verschillende onderliggende documenten zoals de Sportnota 2017-2020, het Sportakkoord, het Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen en de onderzoeken van Mulier naar benodigde sportcapaciteit. In de sportagenda wordt het accent gelegd op vijf kernthema's waar de komende jaren aan wordt gewerkt. Daarnaast wordt met de sportagenda invulling gegeven aan betekenisvol sturen volgens het Utrechtse sturingsmodel.

Context

Aanleiding

In Utrecht werken we samen aan gezond stedelijk leven voor iedereen. Sport en bewegen spelen daarbij een essentiële rol. Sport speelt een belangrijke rol in de bevordering van fysieke en mentale gezondheid van Utrechters en is een belangrijke motor van sociale verbinding en maatschappelijke betrokkenheid. Utrecht groeit de komende jaren door tot 450.000 inwoners in 2040. Daarbij past een sportinfrastructuur die ertoe bijdraagt dat Utrechters ook in de toekomst in staat worden gesteld te sporten en te bewegen. Tegelijkertijd ontwikkelt ook het sportlandschap zich snel door. Sport vindt allang niet meer alleen maar plaats bij een vereniging en op een sportaccommodatie. Steeds meer mensen hebben behoefte aan flexibel aanbod en sporten bijvoorbeeld in de openbare ruimte. In Utrecht zien we dat deze veranderende behoefte vooral een aanvulling vormt op het al bestaande verenigingsaanbod, dat ook een belangrijke rol blijft spelen.

In 2016 heeft de gemeenteraad de Sportnota Utrecht Gezond en Sportief vastgesteld voor de periode 2017-2020. In de afgelopen jaren is hard aan de uitvoering van deze nota gewerkt en zijn ook de nodige stappen gezet. Daarnaast is er een Utrechts sportakkoord gesloten, is de Koers Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen vastgesteld (met sport als onderdeel) en doen we inmiddels tweejaarlijks een raming van de benodigde capaciteit van sportaccommodaties.

Deze documenten vormen een stevige basis voor sport in Utrecht voor de komende jaren.

Toelichting inhoud Sportagenda

In de Utrechtse sportagenda verbinden we deze documenten met elkaar. Ze vormen de basis voor de agenda. Daar bovenop zetten we de komende jaren vijf thema's centraal in het verwezenlijken van onze ambitie van een 'optimale sportinfrastructuur die ieder die dat wil in staat stelt om te sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl.' Met de Utrechtse Sportagenda willen we ook betekenisvol sturen. Daarom richten we deze in langs het Utrechtse model van sturen en verantwoorden, waarbij we werken vanuit een visie en leidende principes, gedeelde waarden, bijbehorende kaders en een informatievoorziening die zowel kwantitatief als kwalitatief is. Per thema hebben we onze ambitie aangescherpt en vastgesteld wat de opgave is voor de komende periode. Vervolgens beschrijven we hoe we gaan monitoren en welke informatie en data daarvoor nodig is.

Beoogd effect

Met deze sportagenda streven we naar een optimale sportinfrastructuur in Utrecht waarin iedereen die dat wil kan sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl. Dat behelst zowel ruimtelijke als sociale vraagstukken. Zo hebben we ervoor te zorgen dat er zowel voldoende ruimte is voor sportaccommodaties, als dat de openbare ruimte beweegvriendelijk is ingericht. Daarnaast werken we aan een vitaal en divers netwerk van sportaanbieders en zorgen we dat sport een meer vanzelfsprekend onderdeel wordt van het netwerk in de wijk, zodat de verbinding met andere onderdelen van het sociaal domein versterkt wordt. Ten slotte bieden we ook ruimte aan de ontwikkeling van sporttalent in Utrecht.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

30-08-2016 Raadsbrief sportnota 2017-2020
16-04-2019 Raadsvoorstel vaststelling koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen
05-07-2019 Raadsbrief Utrechts Sportakkoord
04-03-2020 Raadsbrief Onderzoek behoefte Sportcapaciteit
26-03-2020 Raadsbrief startnotitie sportagenda (met als bijlage tussenevaluatie sportnota)

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De volgende ambitie, thema's en spelregels uit de Utrechtse sportagenda vast te stellen als kader voor het sportbeleid: a) ambitie: het werken aan een optimale sportinfrastructuur die iedereen die dat wil uitnodigt om te sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl; b) thema's: 1) Voldoende ruimte voor sport in een groeiende stad, zowel door uitbreiding van de huidige capaciteit als door optimaal gebruik van beschikbare ruimte; 2) Een beweegvriendelijke openbare ruimte die uitnodigt om te sporten en te bewegen; 3) Het optimaal benutten van de maatschappelijke waarde van sport door van sport een vanzelfsprekend onderdeel van het netwerk van sociale en maatschappelijke organisaties in de wijk te maken; 4) Een divers en vitaal netwerk van sportaanbieders, dat bijdraagt aan inclusief sporten en bewegen en investeert in een positieve sportcultuur; 5) Iedere Utrechter in staat te stellen op zijn/haar eigen niveau talent te ontdekken en ontwikkelen; c) spelprincipes als uitgangspunt om in de komende jaren betekenisvol te kunnen sturen op het sportbeleid: 1) We spelen slim samen 2) Iedereen doet mee 3) We benutten de kansen die vernieuwing biedt 4) We maken plezier
Argumenten	
1.1	<u>De sportagenda is een uitwerking van Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen, omdat de agenda uitgaat van de brede maatschappelijke waarde van sport</u>
	Sport heeft een brede maatschappelijke waarde. Het draagt bij aan een gezonde leefstijl, het is een motor van sociale verbinding en het is een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding voor Utrechters. Sport is, juist voor een groeiende stad als Utrecht, essentieel voor Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen. In de Utrechtse sportagenda maken we scherp welke stappen we de komende jaren zetten om die brede maatschappelijke waarde te kunnen waarmaken.
1.2	<u>De sportagenda brengt focus aan in wat de gemeente doet door het werken met thema's</u>
	Het brede beleidsdomein sport omvat veel verschillende thema's. Door bovenop die brede basis vijf thema's centraal te zetten waar het de komende jaren écht om gaat brengen we focus aan binnen het domein sport. Die scherpe keuzes helpen om te sturen op wat er in de portefeuille sport moet gebeuren. De thema's zijn gekozen op basis van signalen uit de stad, en deze sluiten daarmee ook nauw aan bij de opgaven waar onze stad voor staat in de komende tijd.
1.3.	<u>Met de sportagenda kan de gemeente wendbaar en dynamisch werken aan de ambities voor sport in Utrecht</u>

	In de sportagenda werken we met het Utrechts sturingsmodel en bijbehorende spelprincipes. We beschrijven hoe we het succes van voorgenomen acties op zowel kwantitatieve als kwalitatieve wijze willen monitoren. Daarmee hebben we een kader aan de hand waarvan we de komende jaren vooruit kunnen. Door veel regelmatiger de vinger aan de pols te houden, zorgen we ervoor dat we sneller dan voorheen kunnen aanscherpen en bijsturen als dat nodig is.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	Voor de realisatie van de ambities heeft de gemeente juist ook anderen nodig
	Sport is geen geïsoleerd vakgebied. Om echt de volgende stap te maken in het werken aan onze ambities hebben we zowel binnen de gemeente als daarbuiten ook anderen nodig. Deze anderen betrekken we actief in het werken met de sportagenda, door de interactieve spiegelgesprekken die we hebben gehouden in de totstandkoming van de sportagenda ook voort te zetten.
1.2	De vertaling naar budget wordt jaarlijks gemaakt.
	De sportagenda brengt focus aan in wat we als gemeente doen op het gebied van sport. Voor het grootste deel van de huidige agenda geldt dat dat binnen de huidige begroting past. Voor sport en bewegen in de openbare ruimte moeten we nog aanvullend budget vinden om extra fysieke voorzieningen te kunnen realiseren.
1.3	Door de coronacrisis is het participatieproces anders gelopen dan vooraf bedacht
	Het was het afgelopen jaar nauwelijks mogelijk om fysiek bij elkaar te komen en van gedachten te wisselen. In de startnotitie hebben we u geschreven dat we op de vijf thema's werktafels organiseren om informatie op te halen. Dat hebben we nog gedaan, maar dan in digitale vorm.
Beslispunt	
2	De Sportnota 2017-2020 'Utrecht Gezond en Sportief' te verlengen tot tenminste 1 januari 2023
Argumenten	
2.1	De ambities, doelstellingen en acties die staan beschreven in de sportnota 2017-2020 zijn nog steeds relevant.
	Dat blijkt ook uit de tussenevaluatie van de sportnota die eerder met de raad is gedeeld.

Financiën

De sportagenda brengt focus aan in wat er binnen het domein sport te doen is in de komende jaren. De vertaling daarvan naar de inzet van financiële midden wordt jaarlijks vastgesteld in de programmabegroting. De kosten worden gedekt uit het programma Sport & Samenleving. Voor het thema Sport en Bewegen in de Openbare Ruimte geldt dat er nu nog beperkt budget beschikbaar is om daadwerkelijk extra fysieke voorzieningen te realiseren.

Vervolg

Na vaststelling van de sportagenda gaan we aan de slag met de uitvoering ervan. Daarbij hebben we voor ogen dat het werken aan de sportagenda een continu proces is, waarin we telkens samen met o.a. SportUtrecht, verenigingen, andere sportaanbieders en sociaal-maatschappelijke organisaties in de wijk de voortgang bespreken. ~~Daarbij~~Een keer per jaar organiseren we rondom de Voorjaarsnota een gesprek met leden van de gemeenteraad en vertegenwoordigers vanuit het sportdomein in Utrecht. Doel van dit jaarlijkse moment is om met elkaar te bespreken of we op koers zitten in het behalen van onze ambities en om te onderzoeken wat er verder nog nodig is om een stap verder te komen. Op deze manier updaten we de raad in elk geval eens per jaar over de uitkomst van de spiegelgesprekken die we houden en de betekenis daarvan voor het werken aan de sportagenda. Eens per twee jaar kijken we met elkaar of we nog vinden dat we de juiste thema's en accenten te

pakken hebben, of dat het beter is om een thema te vervangen of toe te voegen.

We passen de titel van de Sportnota 2017-2020 ‘Utrecht Gezond en Sportief’ aan, naar Sportnota 2017-2023 ‘Utrecht Gezond en Sportief’.

Participatie

In het najaar van 2020 zijn een tiental werktafels georganiseerd langs de verschillende thema’s van de sportagenda. Aan deze werktafels hebben we verenigingsbestuurders, coaches, sporters, sportaanbieders, sociaal-maatschappelijke organisaties in de wijk en SportUtrecht geraadpleegd over de te volgen koers op de verschillende thema’s. Daarnaast is er door middel van een korte enquête specifiek informatie opgehaald over het thema ‘Sport en bewegen in de openbare ruimte.’ Daar is voor gekozen omdat de sporters in de openbare ruimte zich minder vanzelfsprekend organiseren in verenigingen en clubs en dus lastiger via die route te bereiken zijn. Ten slotte heeft op 8 februari 2020 een brede bijeenkomst plaats gevonden waarbij ook gemeenteraadsleden zijn uitgenodigd. De informatie die we op deze manier hebben vergaard heeft een belangrijke basis gevormd voor de inhoudelijke koers van de sportagenda.

Communicatie

Na vaststelling van de sportagenda wordt deze gepubliceerd op onze website. We maken een nieuwsbericht, en doen ook nog wat andere dingen

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming
- Utrechtse sportagenda 2020 e.v.

Bijlagen informatief
- Advies SportUtrecht

Utrechtse Sportagenda

Gemeente Utrecht

utrecht.nl/sportagenda

Inhoud

Voorwoord 3

Sport in ontwikkeling 3

Sport en gezond stedelijk leven voor iedereen 5

Groei van de stad 5

Diversiteit in vraag en aanbod 5

Coronacrisis 6

De Sportagenda 7

De spelprincipes 9

Ruimte voor Sport in een groeiende stad 10

Ruimte voor en gebruik van accommodaties 10

Sport en bewegen in de openbare ruimte 12

Sport en bewegen voor iedereen – sportaanbod voor alle Utrechters 15

Sport en bewegen in het netwerk in de wijk 15

Een divers en vitaal netwerk van sportaanbieders 16

Talentontwikkeling 17

Volgen, spiegelen en leren 19

Aansluiten bij Planning en Control-cyclus 19

Spiegelgesprekken 19

Data en informatie 20

Voorwoord

Utrechters sporten graag. Sterker nog, Utrecht is een van de sportiefste steden van Nederland, zo bleek onlangs uit de Atlas voor gemeenten, de jaarlijkse ranglijst waarin de vijftig grootste gemeenten van het land met elkaar worden vergeleken. Dat is goed nieuws voor Utrecht, want sport is van groot belang om nu én in de toekomst op een gezonde manier met elkaar te leven in onze groeiende stad.

Sporten is goed voor lichaam en geest. En uiteraard: sporten verbindt. Tijdens sporten treffen mensen elkaar, of dat nu tijdens een bootcamp in het park is, een wedstrijd op het voetbalveld of aan het volleybalnet in één van onze prachtige hallen. Sporten is spelen, ontspannen en ontmoeten, en daarmee iets dat het leven in een grote stad zo aantrekkelijk maakt.

Sport in ontwikkeling

Net als elders in Nederland zien we ook in Utrecht de ontwikkeling dat sporten zich niet beperkt tot de sporthal, het hockeyveld of de tennisbaan. Steeds meer zien we ook sportieve activiteiten op plaatsen als het park, op de openbare weg of in of rond openbaar water.

Soms gebeurt dat op eigen gelegenheid, soms in allerlei verschillende verbanden. In Utrecht neemt de buitenruimte een steeds belangrijkere plek in en die ontwikkeling gaan we de komende jaren verder uitbouwen. De openbare ruimte mag meer en meer uitnodigen om te sporten en te bewegen. Denk aan de prachtige ‘urban danceground’ in Kanaleneiland: een dansvloer in de openbare ruimte waar je simpel met je favoriete muziek op eigen smartphone kan dansen in de buitenlucht! En vergeet het simpele ‘ommetje’ met de app van Erik Scherder niet - maar dan moeten die ommetjes wel makkelijk te maken zijn.

De stad groeit elkaar jaar met duizenden inwoners, is de verwachting. Ook deze nieuwe inwoners gun ik - letterlijk - de ruimte om te sporten. En dat levert soms enorme uitdagingen op: hoe realiseren we voldoende capaciteit voor sport en hoe zorgen we dat die capaciteit maximaal benut wordt? Hoe stimuleren we bijvoorbeeld dat verschillende sporters gebruik maken van hetzelfde park en van elkaars faciliteiten? Dat er in Utrecht creatieve oplossingen zijn bewijst het verleden: de multiculturele voetbalclub Faja Lobi KDS uit Kanaleneiland voetbalt met twee voetbalvelden op het dak van de Ikea!

De coronacrisis doordringt ons opnieuw van het belang van een goede fysieke en mentale gezondheid, door sport en bewegen. De komende jaren gaan we daarom volop aan de slag om onze sportambities uit te voeren. Deze Utrechtse Sportagenda is daarvoor de voorzet, nu nog inkoppen.

Maarten van Ooijen, wethouder Sport

DE 14 REGELS VAN JOHAN CRUIJFF
IK SPORT BIJ
ONLY FRIENDS
UTRECHT

Sport en gezond stedelijk leven voor iedereen

In Utrecht werken we samen aan gezond stedelijk leven voor iedereen. Dat betekent dat we het belangrijk vinden dat mensen op een prettige, gezonde manier kunnen wonen, werken en leven in deze groeiende stad. Onder gezondheid verstaan we het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren. We zijn ervan overtuigd dat sport en bewegen daarbij een essentiële rol spelen.

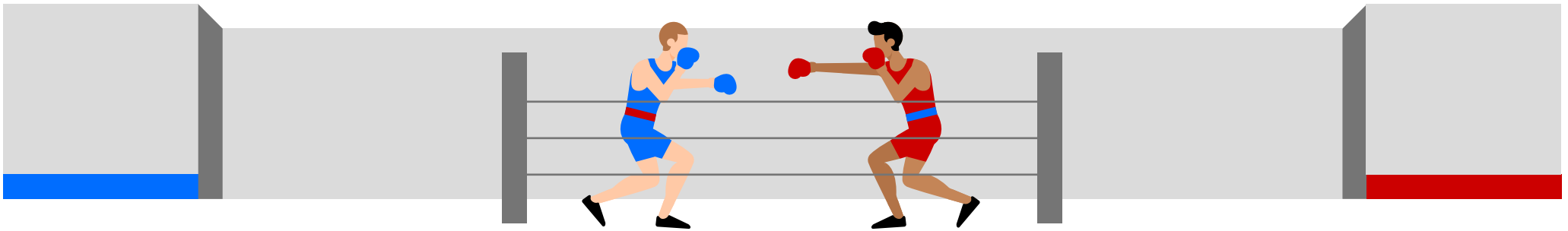
Sport is belangrijk voor Utrecht en voor de Utrechters. Natuurlijk spelen sport en bewegen een belangrijke rol in de bevordering van fysieke gezondheid, maar ze dienen ook als ontspannende vrijetijdsbesteding en als belangrijke aanjager van sociale verbinding. In de sportnota 2017-2020 'Utrecht gezond en sportief' formuleren we onze missie voor sport in Utrecht als volgt: 'een optimale sportinfrastructuur die mensen uitnodigt om te sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl'. Die missie sluit heel goed aan bij gezond stedelijk leven voor iedereen en is, net als de doelstellingen en acties uit de sportnota, ook vandaag nog relevant. Aan de andere kant is de context waarin we werken aan die missie voortdurend aan verandering onderhevig. Een drietal ontwikkelingen speelt daarbij een hoofdrol.

Groei van de stad

Utrecht groeit de komende jaren door tot 400.000 inwoners in 2030 en ruim 450.000 inwoners in 2040. De groei van de stad grijpen we aan om te zorgen voor een gezonde en prettige leefomgeving voor iedereen. Zo hebben we afgesproken dat inwoners dicht bij huis (binnen 10 minuten) een sport-accommodatie moeten kunnen vinden en zien we graag een beweegvriendelijke openbare ruimte die uitnodigt om te sporten en te bewegen. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) kiezen we ervoor groei ruimtelijk te faciliteren door binnenstedelijke verdichting. Dat brengt vraagstukken met zich mee over het gebruik van de beschikbare ruimte. Tegen die achtergrond werken we aan de ruimtelijke inpassing van sport.

Diversiteit in vraag en aanbod

Met de groei van de stad verandert ook de bevolkingssamenstelling en daarmee de sportbehoefte van veel inwoners. Het gebeurt vaker dat mensen meer ongebonden, op wisselende momenten en/of met kleinere groepen willen sporten. Sommige verenigingen ervaren een ontwikkeling in de richting van meer consumentengedrag van leden, waardoor het soms lastig is om voldoende kader te vinden. In reactie op deze ontwikkeling zien we ook anders georganiseerde vormen van sportaanbod ontstaan. Soms zonder formele competitie, soms vanuit een meer vrijblijvende deelname, soms wat meer commercieel. Deze verandering van vraag en aanbod daagt ons uit. We denken graag mee met verenigingen in het omgaan met deze verandering en we vinden het belangrijk dat ook deze meer vernieuwende sportaanbieders de gelegenheid

krijgen om mee te doen en om hun sport te beleven in Utrecht. Het biedt ook kansen om deze alternatieve vormen van sportaanbod vaker in verbinding te brengen met verenigingen. Zo ontstaan er wellicht hybride vormen van sportaanbod. Samen staan we voor de uitdaging ervoor te zorgen dat er voldoende en kwalitatief goed sportaanbod is in een groeiende en verdichtende stad.

Coronacrisis

Toen we begonnen met het ontwikkelen van de Sportagenda, hadden we niet kunnen weten hoezeer het coronavirus in zou grijpen in het leven van iedere Utrechter. We zien de impact van de coronacrisis in de gehele breedte van de sport, zowel positief als negatief. Verenigingen en andere sportaanbieders staan onder druk en trainingen en sportactiviteiten in wijk en buurt komen stil te liggen. In toenemende mate wordt duidelijk dat zowel de fysieke als de mentale gezondheid van inwoners te lijden heeft onder de maatregelen die nodig zijn om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Tegelijkertijd wordt er ook juist veel meer gesport in de openbare ruimte en is een goede fysieke en mentale gezondheid belangrijker dan ooit. Dat biedt ook kansen om de brede maatschappelijke waarde van sport nóg beter te benutten. Daarmee gaat het in deze agenda juist ook deels over wat we in het afgelopen jaar gezien en gemerkt hebben en wat we daarvan willen behouden en versterken, of wat we juist tegen willen gaan of voorkomen.

De Sportagenda

In deze agenda leggen we de verbinding tussen een aantal documenten die we in de afgelopen jaren hebben uitgewerkt. De sportnota, het Utrechts Sportakkoord, het Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen en de meest recente raming van de capaciteitsbehoefte voor sportaccommodaties door het Mulier Instituut vormen de basis van de sportagenda.
Daar bovenop zetten we vijf thema's centraal waarop we de komende jaren het accent willen leggen. Per thema werken we uit wat we te doen hebben en hoe we gaan monitoren of onze voorgenomen inspanningen ook bijdragen aan onze ambities. Dat doen we niet alleen. Om tot deze sportagenda te komen hebben we samengewerkt met sporters, verenigingsbestuurders, trainers/coaches, professionals in de wijk en natuurlijk met SportUtrecht. Op die manier geven we invulling aan betekenisvol sturen in het sportdomein. In de figuur hieronder is de samenhang tussen de verschillende documenten schematisch weergegeven.

In sporttermen geformuleerd werken we in de sportagenda de tactiek uit waarmee we de komende jaren dichter bij onze ambities denken te komen en bepalen we hoe we straks kunnen zien of die tactiek werkt. Op die manier brengen we focus aan in onze inzet. We maken keuzes in wat we eerst doen en wat daarna, omdat we geloven dat die focus ons helpt in het werken aan onze ambities voor sport in Utrecht.

Daarbij baseren we ons op vier belangrijke spelprincipes, die we in de uitwerking van de thema's telkens terug laten komen. Die spelprincipes werken we op pagina 9 uit. In de daarop volgende hoofdstukken werken we voor een vijftal thema's deze spelprincipes verder uit.
Per thema beschrijven we eerst onze lange termijn ambitie en geven we daarna aan waarmee we in elk geval de komende twee jaar aan de slag gaan. Dat doen we overigens kort en krachtig, zoals dat past bij een scherpe agenda.

De spelprincipes

We spelen slim samen

Of je nu samen met je dubbelpartner op de tennisbaan staat, je vrienden helpt om de nieuwste skatetrucs te leren of samen met andere ouders het hockeyteam van je kinderen begeleidt, sporten gaat altijd over samenwerken en samen spelen.

Dat geldt ook voor het werken aan een optimale sportinfrastructuur waarin iedereen kan sporten en bewegen in Utrecht. We gaan op zoek naar verbindingen, vormen netwerken en benutten de kansen die uit samenspel voortkomen.

Iedereen doet mee

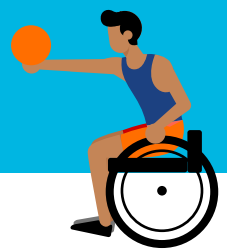
Belangrijk onderdeel van de ambitie die we als Utrechtse sport hebben is dat we die alleen kunnen verwezenlijken als iedereen daarbij kan meedoen. In Utrecht vinden we het belangrijk dat iedereen die dat wil kan sporten en bewegen. Dat betekent dat we aandacht hebben voor verschillen tussen groepen in onze gemeente en dat we goed kijken wat we kunnen doen om al die groepen voldoende kansen te bieden om te sporten en te bewegen.

We benutten de kansen die vernieuwing biedt

De sportwereld is continu in ontwikkeling. Nieuwe bewegingsvormen, nieuwe vormen van organisatie, een veranderende behoefte bij sporters of innovatieve accommodatieoplossingen; de context waarin we werken verandert voortdurend. Om onze ambities te blijven nastreven onderzoeken we innovatieve ideeën en nieuwe mogelijkheden en benutten we de kansen die dat biedt. Vernieuwing is daarbij geen doel op zich.

We maken plezier

Sport kan een belangrijke bijdrage leveren aan allerlei maatschappelijke doelen. Maar sport is ook een doel op zich. Sporten en bewegen zijn

voor heel veel Utrechters een belangrijke bron van ontspanning en plezier. Een belangrijke voorwaarde om plezier te beleven is dat sporters, en zeker kinderen en jongeren, zich welkom, prettig en veilig voelen wanneer ze sporten, of dat nu op een vereniging of in de buitenruimte is.

Ruimte voor Sport in een groeiende stad

Ruimte voor en gebruik van accommodaties

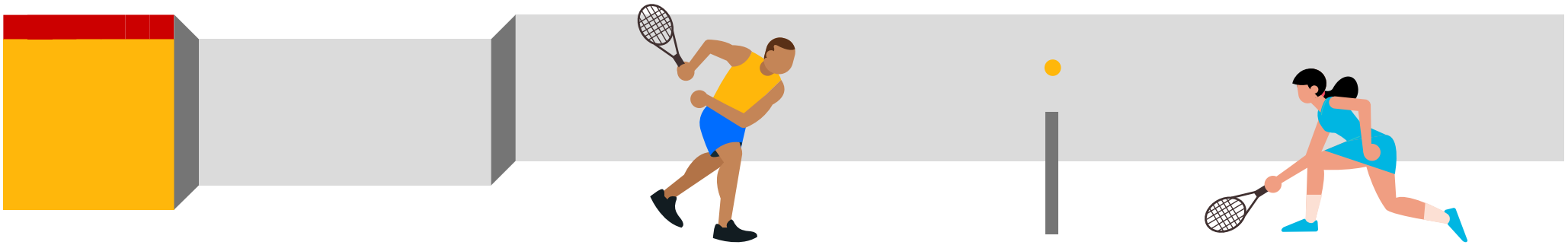
De vraag hoe we ruimte creëren voor sport in een groeiende stad is een belangrijke in het streven naar een optimale sportinfrastructuur. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 is ervoor gekozen de groei van de stad te faciliteren door binnenstedelijke verdichting. Dat maakt het niet altijd eenvoudig om voldoende ruimte te vinden voor sport. In het Koersdocument Leefbare Stad en Maatschappelijke Voorzieningen is uitgewerkt hoe we voldoende ruimte maken voor maatschappelijke voorzieningen. Specifiek voor sport maken we een inschatting van de benodigde capaciteit op basis van een tweejaarlijkse raming door het Mulier-instituut.

Het sporten en bewegen in de openbare ruimte vormt een goede aanvulling op het al beschikbare aanbod, maar dit vervangt niet het georganiseerd sporten in de sporthallen en op de sportparken. Bovendien zien we juist ook op de sportaccommodaties een toename in anders georganiseerd sportaanbod naast de verenigingssport.
Het is dan ook onze ambitie om iedereen die wil sporten in Utrecht te kunnen blijven faciliteren door ruimte te maken voor voldoende sportaccommodaties.

Daarmee gaan we de komende twee jaar als volgt aan de slag:

Daar waar het nodig is werken we aan de uitbreiding van capaciteit door extra faciliteiten te realiseren. We leggen beter vast welke uitgangspunten we daarbij hanteren. Deze uitgangspunten maken inzichtelijk aan welke eisen nieuwe accommodaties moeten voldoen en helpen om de keuzes die we maken goed te kunnen uitleggen en onderbouwen.

We werken uitgangspunten uit die gaan over de stedenbouwkundige inpassing en duurzaamheid, spreiding over de stad, omvang van een sportpark of hal, toegankelijkheid en bereikbaarheid en over de mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik (bijvoorbeeld het combineren van capaciteit voor sport met andere functies zoals onderwijs en cultuur). Daarnaast gaan we in 2021 aan de slag met een nieuwe raming voor de capaciteitsbehoefte, waarbij we ook de huidige binnensportnorm onder loep nemen. Bij het duiden van de conclusies van dat onderzoek betrekken we uiteraard ook sportaanbieders.

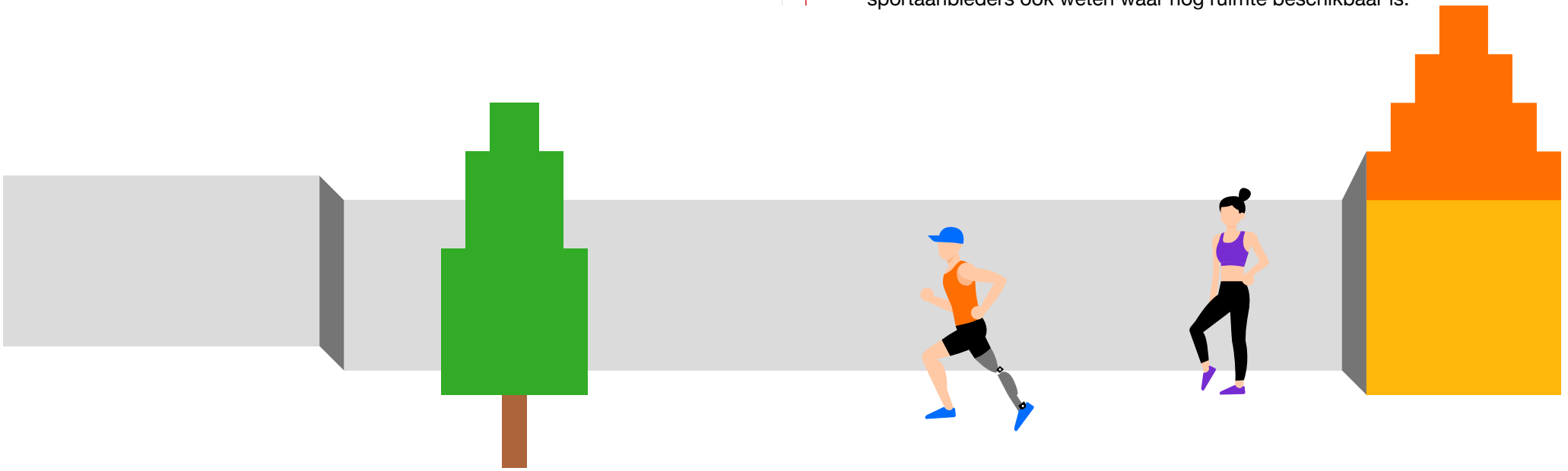

We onderzoeken de haalbaarheid en effectiviteit van een aantal mogelijke vernieuwende en multifunctionele alternatieven zoals:

- Het onderbrengen van tijdelijke/seizoensgebonden sporten in blaashallen;
- Het aanmoedigen van fietsgebruik om naar de sportvoorziening te komen, zodat parkeerruimte kan worden ingezet voor sportfaciliteiten;
- Bij nieuwe ontwikkelingen onderzoeken we mogelijkheden voor dubbelgrondgebruik, bijvoorbeeld door onder het veld te parkeren of waterberging onder velden.

We zetten in op een zo effectief mogelijk gebruik van de beschikbare ruimte. Daartoe werken we aan een goede, constructieve en slimme samenwerking tussen sportaanbieders onderling en tussen sportaanbieders en de gemeente. Dat doen we onder andere door:

- De samenwerking tussen sportaanbieders die in dezelfde wijk of op dezelfde accommodatie actief zijn te stimuleren, bijvoorbeeld door een regulier overleg voor aanbieders die van dezelfde accommodatie gebruik maken;
- Sportaanbieders aan te moedigen de lusten en de lasten van gezamenlijk gebruik gelijk te verdelen. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat het ene jaar de ene vereniging een minder optimaal tijdslot gebruikt en het volgende jaar de andere vereniging of dat er elk jaar een nieuwe verdeling van de veldcapaciteit per sportpark wordt gemaakt;
- Te onderzoeken of de rol en de werking van de zaalverdelingscommissie helpend is in het flexibel en effectief verdelen van beschikbare ruimte en eventueel te zoeken naar een alternatief;
- Te zorgen voor een transparant overzicht van het gebruik van velden zodat sportaanbieders ook weten waar nog ruimte beschikbaar is.

Sport en bewegen in de openbare ruimte

Er wordt in Utrecht op allerlei verschillende manieren gesport in de openbare ruimte. Veel inwoners gaan graag op een zelf gekozen tijd en locatie naar buiten om te hardlopen, wielrennen, bootcampen of wandelen. Er ontstaan ook allerlei nieuwe sportvormen met een sterke community als belangrijk kenmerk. Deze sporten zoals skaten, freerunnen, BMX en 3x3 basketbal, vatten we samen onder de term Urban Sports. En de openbare ruimte speelt een belangrijke rol in het laagdrempelig sportaanbod dat in verschillende wijken op bijvoorbeeld Cruyff Courts en Krajicek Playgrounds wordt verzorgd om sporten en bewegen ook te stimuleren onder groepen voor wie dat minder vanzelfsprekend is. **Het is onze ambitie te zorgen voor een beweeg-vriendelijke openbare ruimte die uitnodigt om te sporten en te bewegen.** Daarmee gaan we de komende twee jaar als volgt aan de slag:

We brengen in kaart wat er allemaal al gebeurt aan sport en bewegen in de Utrechtse openbare ruimte. Daarbij kijken we zowel naar fysieke voorzieningen als naar programmering. Die gegevens koppelen we aan cijfers die we hebben over de sport- en beweegparticipatie en de sociale veiligheid in de verschillende Utrechtse wijken.

Zo kunnen we beter onderbouwd keuzes maken in wat er nodig is om deze aanvulling op het sportaanbod nog beter te ondersteunen en nog meer te stimuleren. Daaraan gekoppeld werken we ook aan een voorstel om het spelen, sporten en bewegen in de openbare ruimte goed in de gemeentelijke organisatie te verankeren. Aspecten zoals realisatie, beheer, onderhoud, gebruik, eigendom, contracten en financiering komen daarbij aan de orde. Op die manier waarborgen we dat we ook echt in staat zijn om kansen die uit het onderzoek naar voren komen uit te werken.

Bij het ontwikkelen van sport- en beweegplekken in de openbare ruimte werken we samen met inwoners en sportaanbieders.

Niet alleen kunnen zij uiteindelijk het beste aangeven wat er nodig is op een bepaalde plek, ook spelen ze een belangrijke rol in het duurzame gebruik van een voorziening. Bovendien proberen we als het even kan verschillende sportfuncties te combineren. Uit onderzoek blijkt namelijk dat het creëren van locaties waar verschillende sporten samenkomen meer sporten en bewegen stimuleert. Sporters vanuit verschillende disciplines inspireren elkaar, vormen een community en bevorderen de sociale veiligheid op sportplekken.

We hebben specifieke aandacht voor verschillen tussen groepen.

Zo blijkt bijvoorbeeld uit onderzoek dat meisjes in de leeftijd van 12 tot 18 jaar veel minder vaak buiten sporten dan jongens, ze voelen zich minder veilig dan jongens. Een ander voorbeeld zijn ouderen die wel graag willen bewegen, maar voor wie de buitenruimte niet altijd veilig en uitnodigend is. Daarnaast zijn er ook grote verschillen tussen wijken in de mate waarin en de manier waarop er buiten wordt gesport. We betrekken deze groepen actief bij het ontwikkelen van sport- en beweegplekken in de openbare ruimte.

We onderzoeken mogelijkheden om te experimenteren met digitalisering, nieuwe organisatievormen, voorzieningen en locaties.

Bij het anders georganiseerd sporten in de openbare ruimte is veel ruimte voor innovatie. Er ontstaan nieuwe organisatievormen, nieuwe voorzieningen en digitalisering speelt een belangrijke rol. De kansen die deze innovatie biedt onderzoeken en benutten we graag. Mogelijk zijn er daarbij in onze verdichtende stad ook mogelijkheid om openbaar toegankelijke binnenruimte, bijvoorbeeld in appartementen en kantoorgebouwen, voor sport en bewegen in te zetten.

KINEPOLIS

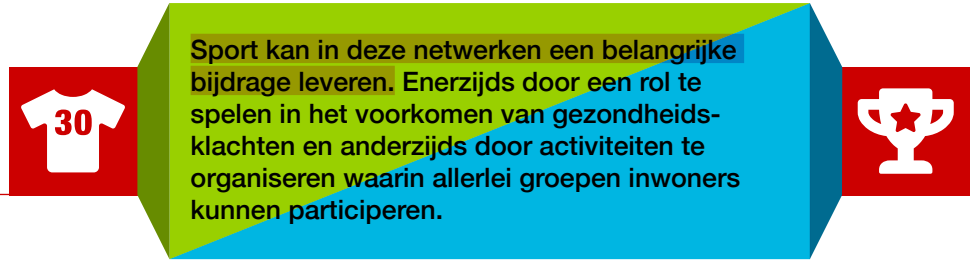
Sport en bewegen voor iedereen – sportaanbod voor alle Utrechters

Sport en bewegen in het netwerk in de wijk

In Utrecht vinden we het belangrijk dat iedereen die dat wil de mogelijkheid krijgt om te sporten en/of bewegen. Voor veel Utrechters is de mogelijkheid om te sporten of bewegen gelukkig een vanzelfsprekende. Maar dat geldt niet voor iedereen, en ook niet altijd. Sommige Utrechters die wel graag zouden willen sporten en/of bewegen ervaren een drempel om dat te gaan doen. Bij het nastreven van positieve gezondheid, waarbij lichamelijke gezondheid, dagelijks functioneren, mentaal welbevinden, kwaliteit van leven, zingeving en sociaal maatschappelijk participeren van belang zijn, spelen sporten en bewegen een belangrijke rol. Juist ook omdat fysieke en mentale gezondheid van jong en oud in deze tijd door het coronavirus onder druk staan. **Het is onze ambitie om iedereen die dat wil in staat te stellen te sporten en te bewegen.**

In Utrecht vormen tal van organisaties binnen het sociaal domein het steuntje in de rug voor kwetsbare inwoners, daar waar meedoen even niet vanzelf gaat. Het organiseren van activiteiten en ondersteuning zo dicht mogelijk bij inwoners is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Sporten en bewegen leveren een belangrijke bijdrage aan de beweging naar voren in de sociale basis.

Tegelijk constateren we ook dat de waarde die sport en bewegen toe kan voegen nog te vaak onderbelicht is. Er gebeurt al veel. Er valt winst te halen in het verbinden van de talloze initiatieven om de impact ervan en ons lerend vermogen te vergroten. Dit vraagt om sport als een stevige partner in het netwerk. We versterken de verbinding tussen sport en gezondheid, zoals tussen het Utrechts Sportakkoord en het Gezondheidspact Utrecht, de Gezonde Wijkallianties en tussen sport en de eerste lijnszorg. In deze dynamische netwerken komen tal van partners bij elkaar om samen te werken, te inspireren en van elkaar te leren. Zo kan sport een nadrukkelijkere rol krijgen in het versterken van gezondheid en het verkleinen van gezondheidsverschillen. Sport is ook herkenbaar in het Samenwerkingsverband Gezond Gewicht Utrechtse Jeugd, een netwerk dat bestaat uit Utrechtse en landelijke partijen om zich in te zetten voor meer jeugd op gezond gewicht. Een van de vier speerpunten van dit samenwerkingsverband is Gezonde leefomgeving, waarbinnen wordt gewerkt aan gezonde voeding bij sport.

Voorbeelden daarvan die we al kennen:

- In de verbinding met zorg – welzijn op recept; leefstijlinterventies voor kinderen en volwassenen; activiteiten buurtsportcoach jeugdzorg (On the Move); activiteiten buurtsportcoach maatschappelijke opvang (Leger des Heils);
- In de verbinding met welzijn – De Derde Helft (ouderen bij Hercules); intensieve samenwerking DOCK, JoU, SU rondom impact corona; Alleen jij bepaalt bij vv De Dreef; 3X3Unites ;
- In de verbinding met onderwijs – onder- en naschools aanbod en samenwerking Brede Scholen.

Daarmee gaan we de komende twee jaar als volgt aan de slag:

- Waar mogelijk en nodig versterken we bestaande netwerken van onder meer de beweegmakelaars van SportUtrecht in de wijken. We sporen ‘eilandjes’ en ‘blinde vlekken’ in de wijk op en zoeken actief contact op.
- In verschillende Utrechtse wijken is er een Gezonde Wijkalliantie waarin partijen in het sociaal domein samenwerken. Vaak zijn sportactiviteiten of organisaties al bij dit netwerk betrokken. We sluiten vanuit sport aan bij deze netwerken en ontdekken gaandeweg waar de grootste kansen en de grootste urgentie voor sport liggen.
- Daarbij versterken we niet alleen reeds bestaande verbindingen, maar zoeken we ook naar nieuwe mogelijkheden om de waarde van sport te delen en te versterken.
- In de verbindingen die we maken en de gesprekken die we voeren in de netwerken is inclusief sporten en bewegen altijd een belangrijk

aandachtspunt. We zorgen dat het waarborgen van sportaanbod voor iedereen die dat wil een nadrukkelijke plek krijgt op de gezamenlijke agenda.

Een divers en vitaal netwerk van sportaanbieders

In het faciliteren van iedereen die dat wil om te sporten en bewegen speelt het sterke netwerk van Utrechtse sportaanbieders een belangrijke rol. In de eerste plaats voorzien sportaanbieders in goed en bereikbaar sportaanbod. Daarnaast zijn veruit de meeste vrijwilligers in de stad actief bij een sportvereniging, zijn ze broedplaats voor talent en bieden ze veel mogelijkheden voor ontwikkeling, ontmoeting en meedoen. Vitale aanbieders zijn daarnaast beter in staat sportparken flexibel en efficiënt te gebruiken en de groei van de stad te faciliteren. **We hebben daarom de ambitie om de vitaliteit van sport-aanbieders in Utrecht de komende jaren te behouden en te versterken. Omdat sportaanbieders een grote rol spelen in het faciliteren van Utrechters om te sporten, vinden we het bovendien belangrijk dat ze bijdragen aan inclusief sporten en bewegen en dat ze investeren in een positieve sportcultuur, waarin iedere sporter veilig en met plezier kan sporten.**

Daarmee gaan we de komende twee jaar als volgt aan de slag:

Het Utrechts Sportakkoord geeft een belangrijke impuls aan de hierboven genoemde ambities.

Met het Sportakkoord willen we het netwerk rond deze ambities versterken en een beweging in die richting aanjagen. Het Sportakkoord biedt de mogelijkheid om challenges en allianties in te dienen op vier thema's (Vitale sportaanbieders, Positieve sportcultuur, Inclusief sporten en bewegen en Talentontwikkeling). Aan het einde van 2021 loopt het Sportakkoord af. We werken de komende tijd verder uit hoe we de impuls van het Sportakkoord ook na die tijd een vervolg kunnen geven, bijvoorbeeld door het Sportakkoord te verlengen of door de nadere regel te verlengen of aan te scherpen.

We stimuleren sportaanbieders om aan de slag te gaan met inclusief aanbod en een positieve sportcultuur, zodat iedereen zich veilig en prettig voelt en met plezier kan sporten.

De thema's van het sportakkoord brengen we ook breder bij sportaanbieders onder de aandacht. Dat doen we onder andere op de volgende manier:

- We stimuleren sportaanbieders om samen met leden een herkenbare set van waarden en gedragsregels te formuleren.
- Daarbij helpen we sportaanbieders door goede voorbeelden te delen en te ondersteunen bij het voeren van het goede gesprek. Daarnaast onderzoeken we welke behoefte er is en wat er nodig is om de pedagogische vaardigheden bij sportaanbieders te versterken. Op die manier versterken we ook de vitaliteit van de vereniging, omdat een zichtbare sportcultuur ook helpt om leden en kader aan de vereniging te binden.
- We zien kansen in de samenwerking tussen sportaanbieders die gebruik maken van dezelfde sportaccommodatie om gezamenlijk aanbod te verzorgen voor specifieke doelgroepen in de wijk. We maken dit concreet op 1 of 2 sportaccommodaties. De lessen hieruit benutten we om in de rest van de stad te kunnen inzetten. We hebben hierbij specifieke aandacht voor wat verenigingen nodig hebben aan ondersteuning om de ambities die we op veel plaatsen zien ook echt waar te maken.

Het verbinden van anders georganiseerde, alternatieve vormen van sportaanbod aan verenigingen biedt kansen. Zo ontstaan er wellicht hybride vormen van sportaanbod.

SportUtrecht heeft in beeld welke alternatieve vormen van sportaanbod er bestaan. Samen met hen onderzoeken we welke kansen er liggen. Daarbij onderzoeken we ook de mogelijkheden van digitalisering om met name jongeren die anders niet zomaar in aanraking komt met sport en bewegen te bereiken.

De impact van de coronacrisis op sportaanbieders, ook eventueel op de wat langere termijn, heeft ook de komende jaren de aandacht. Het is essentieel voor het Utrechtse sportaanbod dat er ook in de toekomst een divers palet aan sportaanbieders blijft bestaan.

Omdat er nog veel onzeker is als het gaat om de maatregelen om het coronavirus tegen te gaan, is het nog lastig om te bepalen wat de uiteindelijke impact ervan gaat zijn. Samen met SportUtrecht monitoren we de gevolgen van Corona op de vitaliteit van de sportaanbieders in onze stad. Daarbij gaan we actief op zoek naar informatie en verhalen over wat de effecten zijn.

Talentontwikkeling

In Utrecht zijn we goed in het begeleiden en ondersteunen van jong sporttalent. We geloven dat een belangrijke voorwaarde om plezier in de sport te hebben en te behouden ook wordt gevormd doordat mensen zich uitgedaagd voelen en zichzelf kunnen ontwikkelen. Dat houdt ook in dat we sporttalenten in Utrecht prikkelen om te ontdekken hoe hoog de lat voor hen ligt. **We hebben de ambitie om iedere Utrechter in staat te stellen om op zijn/haar eigen niveau talenten te ontdekken en te ontwikkelen.** Op die manier leveren we als Utrecht ook onze bijdrage aan de landelijke topsportinfrastructuur, doen we waar we goed zijn en wat bij ons past.

Daarmee gaan we de komende jaren als volgt aan de slag:

We zetten in op een breed, divers en laagdrempelig sportaanbod voor alle Utrechtse kinderen, zodat talent van onderaf zijn of haar weg kan vinden.

Het onderwijs vormt daarin een belangrijke partner waarmee we de samenwerking willen intensiveren, om het belang van een brede motorische ontwikkeling onder de aandacht te brengen. Daarnaast zetten we in diverse Utrechtse wijken buurtsportcoaches in die kinderen kennis laten maken met allerlei verschillende sportvormen.

We brengen met behulp van de tool talentontwikkeling van SportUtrecht in kaart welke specifieke wensen en behoeften er zijn bij de sportaanbieders met ambities op talentontwikkeling.

Hierbij is ook aandacht voor vernieuwing en innovatie en het belang van kundige topsportcoaches en ondersteunende experts zoals voedingsdeskundigen, fysiotherapeuten en mental coaches.

We zetten in op clustering van faciliteiten voor verenigingen en organisaties met ambities op talentontwikkeling. Zo ontstaat samenwerking en kennisdeling.

Utrechtse verenigingen en organisaties die zich bezig houden met talentontwikkeling zijn de afgelopen jaren steeds meer gaan samenwerken binnen het Utrecht Talent Center. Het UTC is een belangrijke gesprekspartner voor de gemeente op dit thema. Sportcampus Traiectum is aangewezen als focusgebied voor sportieve talentontwikkeling. Op deze plek komt breedtesport, topsport, talentontwikkeling en anders georganiseerde sport samen. We laten hier zien hoe deze verschillende vormen van sportbeoefening elkaar kunnen versterken. Aan de oostkant van de stad onderzoeken we, in afstemming met sportorganisaties en woningcorporaties, de mogelijkheden voor de huisvesting van sporters.

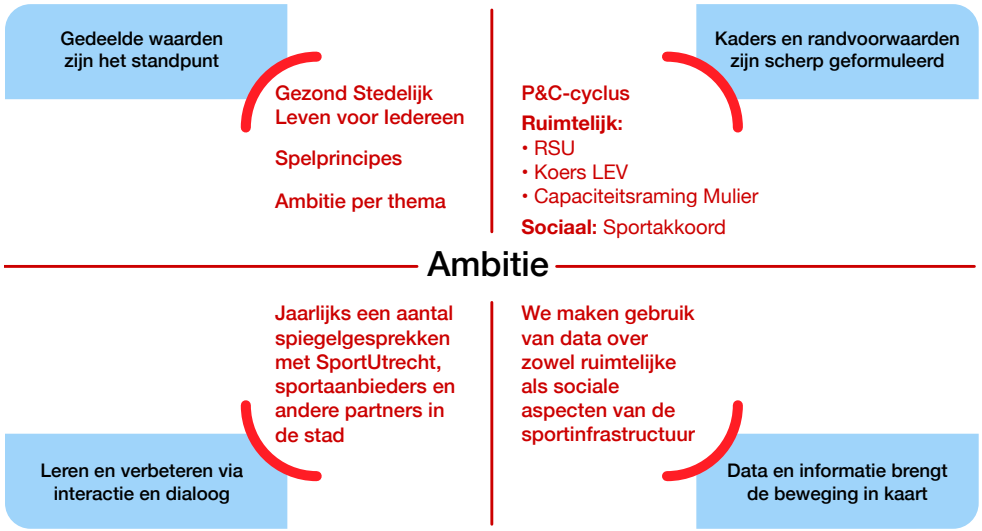
We zetten in op de rol van sporttalenten en topsporters in het inspireren van kinderen en jongeren en in het vertegenwoordigen van Utrecht als trotse talentenstad.

Deze talenten stralen plezier, motivatie en de wil om er het maximale uit te halen uit. Sportcampus Traiectum speelt een belangrijke rol in deze inspiratiefunctie. We willen de potentie van de sportcampus als verbindende en inspirerende kracht voor het gebied, de stad en de regio nog meer benutten.

Volgen, spiegelen en leren

Doel van deze sportagenda is om focus aan te brengen in onze inzet als het gaat om sport in Utrecht. In de voorgaande hoofdstukken hebben we beschreven volgens welke spelprincipes we de komende jaren aan de slag gaan en hebben we uitgewerkt welke stappen we willen zetten op de verschillende thema's en vraagstukken. De komende periode gaan we met deze agenda aan de slag. In sommige gevallen betekent dat dat we nieuwe dingen opstarten en op andere onderwerpen leggen we een andere focus in waar we al aan werkten. Op die manier verwachten we steeds een stapje dichter bij het verwezenlijken van die optimale sportinfrastructuur in Utrecht te komen, zodat iedereen die dat wil kan sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl. Deze agenda moet ons ook helpen om in de praktijk te kunnen vaststellen of we de juiste accenten hebben gelegd en of dat wat we ons in deze agenda voornemen ook bijdraagt aan de geformuleerde ambitie. Het monitoren van het effect van onze inzet speelt daarbij een essentiële rol, zodat we kunnen bepalen of we op de goede weg zijn of juist moeten bijsturen. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we dat doen.

Aansluiten bij Planning en Control-cyclus

De verbinding tussen de sportagenda en de P&C-cyclus is een belangrijke. De sportagenda beschrijft de grote lijn, de focus die we de komende jaren willen aanbrengen. In de programmabegroting werken we specifiek uit wat we daar het aankomende jaar aan gaan doen en hoe we de beschikbare financiële middelen daarvoor inzetten. Bij de jaarlijkse verantwoording en Voorjaarsnota laten we zien of onze inzet is geslaagd en of het nodig is om bij te sturen.

Spiegelgesprekken

Bij de totstandkoming van deze sportagenda hebben we aan verschillende tafels het gesprek gevoerd over sport in Utrecht. Zo schoven er verenigings-bestuurders, coaches, professionals in de wijk, en sportaanbieders in de openbare ruimte aan bij wat we onze werktafels hebben genoemd.
Deze gesprekken vormen de belangrijkste input voor deze agenda. Maar de gesprekken staan niet op zichzelf. Aan alle tafels ontstond een positieve energie, werd uitwisseling gewaardeerd en werd de wens uitgesproken om de komende jaren met elkaar in gesprek te blijven over de ontwikkeling van de Utrechtse sport. Een keer per jaar organiseren we rondom de Voorjaarsnota een gesprek met leden van de gemeenteraad en vertegenwoordigers vanuit het sportdomein in Utrecht. Doel van dit jaarlijkse moment is om met elkaar te bespreken of we op koers zitten in het behalen van onze ambities en om te onderzoeken wat er verder nog nodig is om een stap verder te komen. De opbrengst uit de spiegelgesprekken staat bij het gesprek centraal. Daarnaast vormen data en informatie een belangrijke basis voor zowel de spiegelgesprekken als het jaarlijkse koersmoment met de gemeenteraad.

Wat ons betreft vormen die gesprekken ook de komende jaren de basis van de monitoring van onze inspanningen. We organiseren gedurende het jaar een serie spiegelgesprekken waarin we verschillende thema's bespreken met alle betrokken partners en partijen in Utrecht. Met elkaar bespreken we welke voortgang we zien en welke eventuele aanpassingen of aanscherpingen we moeten maken om te blijven werken aan onze ambities. In de organisatie van die spiegelgesprekken werken we nauw samen met SportUtrecht als eerste vertegenwoordiger van de Utrechtse sport. De basis voor deze gesprekken wordt gevormd door data en informatie.

Data en informatie

Om de voortgang op de verschillende thema's goed te duiden maken we gebruik van verschillende soorten data en informatie die kunnen helpen bij het bepalen of we goed op weg zijn. Op sommige thema's gaan we actief op zoek naar informatie om te kunnen sturen, zoals bij sport en bewegen in de openbare ruimte en bij de zoektocht naar voldoende ruimte voor accommodaties. Daarbij kijken we naar data als bezettingscijfers, maar gebruiken we ook kwalitatieve informatie zoals ervaringen van gebruikers. Bij andere thema's maken we gebruik van informatie die er al is, zoals informatie uit de vitaliteitsscan van SportUtrecht en cijfers over sport- en beweegparticipatie onder verschillende doelgroepen en in de verschillende Utrechtse wijken. Daarnaast maken we indien van toepassing ook gebruik van de indicatoren die we kennen uit de sportnota.

Juist in de combinatie van de kwantitatieve data, kwalitatieve informatie en de spiegelgesprekken wordt duidelijk hoe we ervoor staan. Het feit dat we in het duiden van de voortgang samen spiegelen met SportUtrecht, sportaanbieders, sporters, organisaties in de wijk en de gemeenteraad zorgt ervoor dat we ook echt samen leren. Zo ontstaat een systeem waarin zowel gemeente als sportpartners in de stad kunnen bijschaven, temporiseren of juist een extra stap bij zetten.

Colofon

© juni 2021

Tekst: gemeente Utrecht

Fotografie: gemeente Utrecht; cover Kamiel Scholten;
p.3 Robert Oosterbroek; p.4 Only Friends Utrecht;
p.6 Geert Broertjes; p.8 Gerard van Dieren; p.13 Kamiel Schol;
p.14 Loïs de Vries; p.18 Marian Rap, De Hoogstraat revalidatie;
p.20 Jan Kruijdenberg

Illustraties: Ontwerpwerk, Pikisuperstar/Freepik

Vormgeving en opmaak: Ontwerpwerk

Gemeente Utrecht

Gemeente Utrecht

Raadsbesluit

Utrechtse sportagenda

Beleidsveld	Sport
Organisatieonderdeel	Maatschappelijke Ontwikkeling
Opsteller	Mark Ouendag
Zaaknummer	8645261
Jaargang en nummer	2021, nr. 64
Vergaderdatum Raad	17 juni 2021
Geheim	Nee

De raad besluit:

1. De volgende ambitie, thema's en spelprincipes uit de Utrechtse sportagenda vast te stellen als kader voor het sportbeleid:

a) ambitie: het werken aan een optimale sportinfrastructuur die iedereen die dat wil uitnodigt om te sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl; en het vergroten van sportdeelname in de stad, met name onder Utrechters die nu nog weinig sporten en bewegen.

b) thema's:
   1) Voldoende ruimte voor sport en sportverenigingen in een groeiende stad, zowel door uitbreiding van de huidige capaciteit als door optimaal gebruik van beschikbare ruimte;
   2) Een beweegvriendelijke openbare ruimte die uitnodigt om te sporten en te bewegen;
   3) Het optimaal benutten van de maatschappelijke waarde van sport door van sport een vanzelfsprekend onderdeel van het netwerk van sociale en maatschappelijke organisaties in de wijk te maken;
   4) Een divers en vitaal netwerk van sportaanbieders, dat bijdraagt aan inclusief sporten en bewegen en investeert in een positieve sportcultuur;
   5) Iedere Utrechter in staat te stellen op zijn/haar eigen niveau talent te ontdekken en ontwikkelen;

c) spelprincipes als uitgangspunt om in de komende jaren betekenisvol te kunnen sturen op het sportbeleid:
   1) We spelen slim samen
   2) Iedereen doet mee
   3) We benutten de kansen die vernieuwing biedt
   4) We maken plezier

2. De Sportnota 2017-2020 'Utrecht Gezond en Sportief' te verlengen tot tenminste 1 januari 2023.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op 17 juni 2021.

De griffier, De voorzitter,

Merel van Hall Sharon A.M. Dijksma

Gemeenteraad

Dossiernummer	1967
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	11.1
Omschrijving	Memo gemeenteraad over Toezeggingen over evenementen bij raadsvoorstel Utrechtse sportagenda
ID	2123
Behandelend ambtenaar	A. Damen
Telefoon	030-2865486
E-mail	anne.damen@utrecht.nl
Datum collegebesluit	15 juni 2021
Geocodering	
Thema	Sport, cultuur en recreatie
Portefeuillehouder	Wethouder Van Ooijen
Beleidsveld	Sport
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Willemien Kok/Asiel en integratie, Cultuur, MBO, Onderwijs, Sport/06-24862310

Geagendeerd	Vergaderdatum
Gemeenteraad	17 juni 2021

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

MEMO

Datum	15 juni 2021
Behandeld door	A. Damen
Doorkiesnummer	030-2865486
E-mailadres	anne.damen@utrecht.nl
Kenmerk	8645261
Onderwerp	Toezegging over evenementen bij STVV Utrechtse sportagenda
Beleidsveld	Sport

Geachte leden van de raad,

Bij de bespreking van de Utrechtse Sportagenda tijdens de commissie Mens en Samenleving van 27 mei 2021 heb ik u de toezegging gedaan om in te gaan op de strategie rondom sportevenementen, en hoe onze inzet daarop bij kan dragen aan de ambities op het gebied van sport.

Omdat er voor sportevenementen afstemming en raakvlakken zijn met het Utrechtse evenementenbeleid, wordt deze vraag integraal belegd. We gaan hierover intern in gesprek, en we betrekken hier ook het Platform Sportevenementen Utrecht bij. Sinds maart 2020 hebben vier organisatoren van Utrechtse sportevenementen de krachten gebundeld in de stichting Platform Sportevenementen Utrecht. Deze stichting zet zich in voor het professionaliseren van de evenementensector in Utrecht, en het platform stelt zich ook op als gesprekspartner en centraal aanspreekpunt. De initiatiefnemers zijn allemaal al jaren actief betrokken in de organisatie van Utrechtse sportevenementen: Sportworx (Eredivisie beachvolleybal en King of the Court), De Halter Utrecht (Easter Wrestling Tournament), Golazo Sports (o.a. Singelloop, Utrecht Marathon) en Central Events (o.a. Tour d'Utrecht en Classico Giro). Andere organisaties kunnen zich ook aansluiten bij de stichting.

Ik zal u over de uitkomsten van het gesprek informeren in het 4de kwartaal van 2021.

Met vriendelijke groet,

Maarten van Ooijen

Gemeenteraad

Dossiernummer	1726
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	12
Omschrijving	Raadsvoorstel Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord
ID	1779
Behandelend ambtenaar	
Telefoon	
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	Leidsche Rijn
Thema	Ruimtelijke ordening
Portefeuillehouder	Wethouder Verschuure
Beleidsveld	Ruimtelijke Ontwikkeling
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Stad en Ruimte	27 mei 2021
Gemeenteraad	**17 juni 2021**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Vaststelling Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord

Beleidsveld	Ruimtelijke ontwikkeling
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Portefeuillehouder	Klaas Verschuure
Opsteller	Philippe Thijssen
Kenmerk	8675310
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Het Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord vast te stellen, dat de ontwikkeling mogelijk maakt naar een gemengd hoogstedelijk gebied van maximaal 1.200 woningen en aanvullende functies

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

De secretaris, De burgemeester,

Samenvatting

Wanneer de raad besluit tot het vastellen van het stedenbouwkundig plan Hoogbouwkavel ontstaat er in Leidsche Rijn Centrum Noord een gemengd hoogstedelijk gebied. Het plan gaat uit van een verticaal dorp met 3 torens waarvan de hoogste 140 meter bedraagt. Binnen het plan worden maximaal 1.200 woningen mogelijk gemaakt. Naast wonen is er ruimte voor horeca, commerciele voorzieingen, leisure en maatschappelijke voorzieningen. Op verschillende niveaus in de torens kunnen bewoners elkaar ontmoeten en ontspannen. In de hoogste toren komt een rooftopbar met uitkijkpunt over de stad.

Context

Aanleiding

De hoogbouwkavel is gelegen in Leidsche Rijn Centrum Noord. Leidsche Rijn Centrum is een levendig stadhart met een grote menging van functies. De locatie ligt nabij nationaal openbaar vervoer. Als strategisch knooppunt verbindt het de nieuwe woonbuurten en werklocaties van Leidsche Rijn met de bestaande (binnen)stad.

In de raadsbrief van 20 december 2017 is de gemeenteraad geïnformeerd over de voorgenomen start van de selectie van de Hoogbouwkavel. Daarnaast heeft er op 1 februari 2018 een Raadsinformatiebijeenkomst over de Hoogbouwkavel plaatsgevonden. Op 13 maart 2018 heeft het college de selectiestukken voor de Hoogbouwkavel definitief vastgesteld.

Op 16 maart 2018 is de gemeenteraad geïnformeerd over de start van de selectieprocedure voor de Hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord. Tijdens dit selectieproces hebben ontwikkelaars, vastgoedgebruikers, ontwerpers, beleggers en gebruikers de kans gekregen om met een vernieuwend en ambitieus plan te komen voor de kavel op deze prominente locatie in Leidsche Rijn Centrum nabij NS- Station Utrecht Leidsche Rijn en rijksweg A2.
Tijdens de voorselectie hebben 10 consortia een plan ingediend. Uit de ingediende plannen heeft de gemeente Utrecht vijf consortia geselecteerd die door zijn gegaan naar de tweede ronde van de selectieprocedure. De gemeente heeft uiteindelijk drie geldige inschrijvingen ontvangen en beoordeeld.

De winnaar aan wie voorlopig gegund werd, was plan MARK van het consortium KEES (Koopmans Bouwgroep B.V., J.P. van Eesteren en Stadswaarde). Dit plan bestaat uit drie hoge torens afwisselend in hoogte en met een maximale hoogte van 140 meter en een laagbouw van circa 25 meter.

Het plan heeft enige vertraging opgelopen door een gerechtelijke procedure. Uiteindelijk is op 29 november 2019 de ontwikkelingsovereenkomst ondertekend door beide partijen.

Afgelopen jaar is gewerkt aan het schetsontwerp. Als gevolg van de coronacrisis die het werken in grote ontwerpteams bemoeilijkt heeft dit proces echter vertraging opgelopen. Inmiddels heeft het consortium het schetsontwerp officieel aan de gemeente aangeboden middels bijgevoegde aanbiedingsbrief. Het aangeboden schetsontwerp past binnen de uitgangspunten van de tender en binnen het thans voor besluitvorming voorliggende Stedenbouwkundig Plan.

Juridische context

Het voorliggende stedenbouwkundige plan past binnen de selectiestukken die door het college van B&W op 13 maart 2018 zijn vastgesteld. Tevens past het plan binnen de gesloten ontwikkelingsovereenkomst met de Ontwikkelcombinatie van KEES B.V waarover het college op 19 november 2019 heeft besloten.

Beoogd effect

Het doel van het stedenbouwkundig plan Hoogbouwkavel is de realisatie van een hoog stedelijk gemengd plan in Leidsche Rijn Centrum Noord. Binnen het plan worden maximaal 1.200 woningen gerealiseerd (waarvan 25 sociale huur, 25% middenhuur en 11% tevensloopbestendige woningen). Daarnaast wordt er 2.200 vierkante meter te behoeve van 24-uurs zorg gerealiseerd.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

- 20 december 2017: Raadsbrief (voornemen) start selectie hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord
- 13 maart 2018: Start openbare selectieprocedure hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord
- 16 maart 2018: Raadsbrief start selectie hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord

- 5 juli 2018: Raadsbrief deelnemende partijen selectieproces hoogbouwkavel
- 10 december 2018: Raadsbrief Voorlopige gunning hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord
- 19 november 2019: Collegebesluit Ontwikkelovereenkomst en concept uitgifteovereenkomst hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	Het Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord vast te stellen, dat de ontwikkeling mogelijk maakt naar een gemengd hoogstedelijk gebied van maximaal 1.200 woningen en aanvullende functies
Argumenten	
1.1	Het Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel sluit aan bij de ambitie om een gemengd stedelijk gebied te creëren

De populariteit van de stad Utrecht neemt nog steeds toe. Om deze groei te faciliteren zet de gemeente Utrecht in op 'groei door inbreiding' zoals aangegeven in de Ruimtelijke Strategie Utrecht. Door het efficiënt benutten van de beschikbare ruimte en het faciliteren van hoogbouw bij knooppunten kan er een hogere dichtheid en gevarieerd woonprogramma gerealiseerd worden.

Het stedenbouwkundig plan past binnen de kaders van de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 en gaat uit van een gevarieerd woningbouwprogramma aangevuld met overige functies. Het woningprogramma kent een grote diversiteit aan type woningen voor verschillende soorten bewoners en doelgroepen.

Wonen

- Maximaal 1.200 woningen

- 25% sociale huur (huurprijs tot € 720,42 per maand); prijspeil 1 januari 2019
  Programma sociale huur moet voldoen aan:
  - Exploitatieduur (minimaal 20 jaar)
  - Toegankelijkheid voor doelgroepen (de woningen komen zoveel mogelijk ten goede aan de huurtoeslagdoelgroep onder de eerste en tweede aftoppingsgrens, de 'kernvoorraad', en wordt ook bij mutatie onder die grenzen aangeboden).
  - Oppervlaktes in relatie tot kwaliteit en toewijzing van de woningen (gezien de schaarste in de diverse segmenten binnen de sociale huur, is het gewenst om een gedifferentieerd programma qua oppervlaktes en prijzen te realiseren en toewijzing en matching van de woningen respectievelijk via Woningnet en het Vierde Huis te laten plaatsvinden.

- 25% middeldure huur (tot maximaal € 966,15 euro per maand):prijspeil 1 jan.2019
  - Het programma middeldure huur moet passen binnen het vastgestelde Actieplan Middenhuur (2017)

- 11% levensloopbestendige woonappartementen (met optionele service- en zorgdiensten)
  - Deze woningen vallen in de categorie vrije sector huur

- Koopwoningen
  - Het aandeel koopwoningen binnen het project is beperkt.
  - Verkoop van de koopwoningen zal naar verwachting niet eerder starten dan start bouw. Dit is ook het moment waarop de verkoopprijzen worden bepaald.

Overig programma
Op deze centrale plek in Leidsche Rijn Centrum wil de gemeente een levendig gebied ontwikkelen. Op de begane grond is er naast woningen, horeca en commerciële voorzieningen een ondergeschikt kantorenconcept voorzien voor de verhuur van

	vergaderruimte of werkplekken aan zzp'ers. Tijdens de participatiebijeenkomst in april 2018 inventariseerde de gemeente de belangrijkste 'wensen en aandachtspunten' vanuit de omgeving. Een van de punten die werd genoemd, was het publiekelijk toegankelijk maken van het hoogste punt van de toren door bijvoorbeeld een rooftopbar, restaurant of uitzichtpunt in de top te plaatsen. In het plan voor MARK zit een publiek toegankelijk uitkijkpunt op de bovenste verdieping van de hoogste toren. Tevens wordt het bezoekers van het restaurant (bar) mogelijk om hier te eten en te drinken. Een deel van het restaurant inclusief de bijbehorende keuken bevinden zich op een lagere plaats in de hoogte toren. Binnen het plan worden de volgende functies mogelijk gemaakt: - Maximaal 1.500 m2 bvo leisure - Maximaal 500 m2 bvo horeca (uitgezonderd categorie A) - Maximaal 300 m2 bvo commerciële voorzieningen - Maximaal 300 m2 bvo detailhandel (opgedeeld in kleine unitgroottes van max. 100 m2 BVO). - Maximaal 2.200 m2 bvo maatschappelijke voorzieningen (circa 48 kamers met gedeelde woonkamers voor zware zorg (intramuraal) voor bijvoorbeeld ouderen of geestelijk gehandicapten).
1.2	<u>Het Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel draagt bij aan de Utrechtse ambities in het kader van 'Gezond stedelijk leven voor iedereen'.</u>
	Het plan gaat uit van een 'verticaal dorp' met plekken voor ontmoeting, levendigheid, rust en ontspanning. In het plan zijn er op verschillende niveaus plekken waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten en zich kunnen ontspannen. Een openbaar toegankelijk groen plein op maaiveldniveau, wintertuinen (voor bewoners) op verschillende verdiepingen. Daarnaast wordt binnen het plan de bovenste verdieping opengesteld als publiek toegankelijk uitkijkpunt waar het voor bezoekers van het restaurant (bar) mogelijk wordt hier te eten en drinken. Binnen het plan streeft men naar een 'WELL Gold' certificaat. Dit certificaat richt zich op het algemeen welbehagen en welzijn van de toekomstige bewoners door onder andere te kijken naar de lucht in het gebouw, waterhuishouding, lichttoetreding, en plekken die comfort bieden aan bewoners en bezoekers. De woningen binnen het plan krijgen een goede bescherming tegen omgevingsgeluid en een goed binnenklimaat. Om een goede luchtkwaliteit in de woningen te waarborgen, worden er aanvullende maatregelen genomen die ervoor zorgen dat de lucht binnen het gebouw optimaal is. Tenslotte worden er op meerdere niveaus binnen het plan patio's ingericht als groene, rustige binnentuinen met verschillende thema's en plantensoorten die dieren nestgelegenheden kunnen bieden. In de architectuur van de gevels komen daarnaast ook 'natuur inclusieve' voorzieningen, waar bijvoorbeeld vogels en insecten in kunnen huizen.
1.3	<u>Het Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel draagt bij aan het streven naar een klimaatneutrale stad en verduurzaming</u>
	De gebouwen binnen het plan zijn conform de uitgangspunten van de selectieuitvraag ontworpen aan de hand van de BENG regelgeving. Dit lukt mede dankzij goede isolatiewaardes, gunstige gevel/vloer verhouding en oriëntatie van de torens waardoor het plan een energiebehoefte van maximaal 25kWh/m² per jaar heeft. Alle gebouwen binnen het plan zijn volledig 'all-electric' en energieneutraal De EPC van het gebouw is 0,0. Deze privaatrechtelijke BENG en EPC waardes worden op basis van NEN7120 berekend. Het project presteert daarmee beter dan wat de huidige wetgeving eist. Het jaarlijkse gebouwgebonden energieverbruik van de gebouwen wordt volledig hernieuwbaar opgewekt. De gebouwen worden voornamelijk van warmte en koude voorzien via een WKO-systeem. Mocht er een jaarlijkse onbalans of warmtetekort ontstaan dan kan dit worden aangevuld met het stadswarmtenet van Eneco. Binnen het plan wordt uitgegaan van een GPR gebouwscore. Deze score meet op 5 verschillende thema's de duurzaamheid van het plan te weten; 'energie', 'milieu', 'gezondheid', 'gebruikskwaliteit' en 'toekomstwaarde'. Het plan gaat uit van een GPR

	gebouwscore van 8,96 (uitmuntend). In de uitwerking van de plannen is klimaatadaptatie het uitgangspunt met aandacht voor hittestress, wateroverlast bij extreme buien en waterberging. Daarnaast wordt bij de nieuwe gebouwen, de inrichting van de openbare ruimte en bij vrijkomend materiaal aandacht geschonken aan circulair bouwen.
1.4	<u>Het Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel draagt bij aan aan de ambities op het gebied van duurzame mobiliteit</u>
	Voor het gebied wordt maximaal ingezet op het stimuleren van langzame verkeerstromen (lopen en fietsen) en gebruik van het aanwezige bus- en treinstation Utrecht Leidsche Rijn. De meest efficiënte en duurzame manier van vervoer is toegespitst op het reisplan van de bewoners. Binnen het plan wordt maximaal ingezet op het gebruik van de fiets. In ruime fietsenstallingen op de begane grond - in de kernen van de blokken - komen deelfietsen en eigen fietsen van bewoners. De gemeente heeft de aantallen en de wijze van parkeren van auto's en fietsen vastgelegd in de 'Nota Stallen en Parkeren' (2013) en het bijbehorend 'Addendum Nota parkeernormen Fiets en Auto' (2019). Het plangebied bevindt zich in het parkeerrayon B1 en dus geldt er betaald parkeren. Er zijn meerdere mogelijkheden om het parkeergedrag bij de toekomstige ontwikkeling te sturen. Volgens de parkeernorm zijn voor de ontwikkeling van het plan circa 800 parkeerplekken nodig. Maar binnen het plan wordt extra ingezet op deelauto's en extra fietsparkeerplekken waardoor er een lagere parkeereis geldt. Dit betekent dat er totaal circa 600 parkeerplekken nodig zijn. Deze parkeerplekken komen in een ondergrondse parkeergarage dan wel worden op afstand georganiseerd. In dit laatste geval worden door de ontwikkelaar van MARK afspraken gemaakt met eigenaren van parkeergarages met structurele restcapaciteit in de directe omgeving van het plan. Naar verwachting wordt voor de zomer van 2021 de nieuwe Parkeervisie 'Parkeervisie Fiets- en autoparkeren in een groeiend Utrecht' aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd. Dit nieuwe beleid bestaat uit actuele parkeernormen en maatwerkoplossingen passend bij de mobiliteitsambities van Utrecht. De aantallen parkeerplaatsen voor auto en fiets kunnen als gevolg van het vaststellen van de nieuwe parkeervisie nog veranderen. Dit nieuwe beleid kan worden meegenomen in de planontwikkeling. Bij de oplevering van MARK wordt volgens het 'Actieplan Schoon Vervoer' van de gemeente Utrecht ruimschoots ingezet op deelmobiliteit. Ontwikkelaar KEES wil een samenwerking aan gaan met het Utrechts bedrijf 'We Drive Solar' (of soortgelijke organisatie) als exploitant van de benodigde elektrische deelauto's en e-bikes. Hiermee wordt in de autobehoefte van alle woningen voorzien, plus een deel van de vraag uit de directe omgeving van de hoogbouwkavel.
1.5	<u>Met het stedenbouwkundig plan hoogbouwkavel is de architectonische en stedenbouwkundige kwaliteit voor het gebied geborgd</u>
	Binnen de selectieprocedure zijn de uitgangspunten van het participatietraject uit 2010, samen met de belangrijkste opmerkingen/punten die naar voren kwamen tijdens de Raadsinformatiebijeenkomst op 1 februari 2018, gehanteerd als vertrekpunt. Gelijktijdig met de voorselectie van de hoogbouwkavel organiseerde de gemeente op 18 april 2018 een participatiebijeenkomst. Het doel van deze bijeenkomst was om samen met bewoners uit de omgeving en andere geïnteresseerden, en binnen de door het college van burgemeester en wethouders vastgestelde kaders (de selectiestukken), de belangrijkste wensen en aandachtspunten voor hoogbouw in Leidsche Rijn Centrum te inventariseren. In de Hoogbouwvisie Utrecht (13 januari 2005) is Leidsche Rijn Centrum aangeduid als een 'brandpunt'. Deze zijn omschreven als 'schaarse en exclusieve absolute pieken die slechts op een zeer select aantal plekken in de stad voorkomen'. Het Stationsgebied/noordelijk deel

	Kruisvaartkwartier en Leidsche Rijn Centrum zijn de potentiële gebieden waar brandpunten van hoogbouw kunnen worden gerealiseerd. In Leidsche Rijn Centrum kan dit door gebruik te maken van één of enkele hoge piek(en). Op 13 maart 2018 heeft het college van B&W besloten uit te gaan van een maximale bouwhoogte van 140 meter. Hiermee werd aangesloten bij de wens van omwonenden tijdens de participatiebijeenkomsten in het verleden. Ook binnen de nieuwe hoogbouwvisie uit de concept-RSU wordt de realisatie van een 140 meter hoge toren op deze plek mogelijk gemaakt. In het voorliggende stedenbouwkundige plan (MARK) wordt de maximale hoogte benut (140 meter). Het plan volgt daarbij de meegegeven stedenbouwkundige kaders. Daarnaast is er binnen het plan veel aandacht besteed aan het wonen op hoogte, de toepassing van groen en kwalitatieve buitenruimte.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	<u>Het woningbouwprogramma wijkt af van het coalitieakkoord (35% sociaal) en de Woonvisie</u>
	Op 13 maart 2018 heeft het college selectiestukken vastgesteld welke uitgingen van een minimaal percentage sociale huur van 20%. Op basis van deze uitgangspunten zijn de verschillende consortia gestart met het uitwerken van hun plannen. In de selectiestukken werd ruimte gegeven voor de realisatie van sociale huurwoningen en middenhuurwoningen beide met een ondergrens van 20% van het totale programma. Partijen konden voor de realisatie van extra sociaal programma (20%>) nog extra punten verdienen tijdens de selectieprocedure. Het winnende plan gaat uit van een minimaal percentage sociale huur en middenhuur van beide 25%. De woningen die vallen in de middenhuur zijn conform het Actieplan Middenhuur d.d. 7 december 2017.
1.2	<u>Bij een ontwikkeling met hoogbouw en in hoge dichtheid is er weinig (dak)oppervlak voor opwekking van energie en/of klimaatadaptatie.</u>
	Het streven naar klimaatneutraliteit vraagt om veel (dak)oppervlak. Het benutten van daken voor de opwekking van energie (zonnepanelen) staat op gespannen voet met het benutten van daken voor groen en klimaatadaptatie. Door binnenstedelijk te bouwen in hoge dichtheid, is het aantal m2 dakoppervlak klein in verhouding tot het aantal woningen. De ontwikkelaar onderzoekt de plaatsing van zonnepanelen als pergola boven het parkeerdek van de naastgelegen parkeergarage van The Wall dan wel op een andere locatie in de nabije omgeving van het project.
1.3	<u>Bij de ontwikkeling is extra zorg nodig voor luchtkwaliteit</u>
	Ten tijde van het opstellen van de selectiestukken, die door het college van burgemeester en wethouders zijn vastgesteld op 13 maart 2018, is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor het onderdeel luchtkwaliteit. Het plan moet voldoen aan de luchtkwaliteitseisen van het 'Besluit luchtkwaliteit'. Dit betekent dat het plan niet mag leiden tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. Een gezonde woon- en leefomgeving heeft onder meer betrekking op de plaatselijke luchtkwaliteit. Er moet voorkomen worden dat met name kwetsbare groepen (onder andere kinderen en ouderen) langdurig in gebieden met een slechte luchtkwaliteit verblijven. Ten tijde van de selectie golden er nog geen minimale afstanden voor kwetsbare groepen ten opzichte van drukke verkeersinfra. Deze zijn dus ook niet als randvoorwaarden meegegeven aan marktpartijen bij de uitvraag. Alle partijen zijn tijdens de selectiefase uitgedaagd oplossingen te zoeken om in- en rondom de toekomstige gebouwen een aantrekkelijk en leefbaar woonklimaat mogelijk te maken. De woningen binnen het plan beschikken over een goed binnenklimaat. Om een gezonde luchtkwaliteit in de woningen te waarborgen, worden er aanvullende maatregelen genomen die ervoor zorgen dat de lucht binnen het gebouw optimaal is.
1.4	<u>Bij de ontwikkeling is extra zorg nodig op het onderdeel geluid</u>

Het plangebied van MARK ligt in de nabijheid van de rijksweg A2, spoorverbindingen (Utrecht-Den Haag) en hoofdontsluitingswegen (Vleutensebaan,Terwijdesingel en Sadsbaan Leidsche Rijn). Het is een uitdagende locatie op het gebied van geluidbelasting. Uiteraard zullen de uiteindelijke plannen voldoen aan de wettelijke geluideisen.

De verwachting is dat er bijzondere en ingrijpende voorzieningen getroffen moeten worden aan de toekomstige gebouwen om de geluidbelastingte te reduceren. Vanwege de hoge geluidbelastingen van meerdere bronnen (weg, rail en industrie) moet er ontheffing (een 'hogere waarde') worden verleend. Volgens het gemeentelijk beleid wordt ontheffing alleen verleend als er aan de randvoorwaarden uit de Geluidnota Utrecht wordt voldaan zoals bijvoorbeeld het hebben van een geluidsluwe gevel en geluidluwe buitenruimte (indien aanwezig).Ontheffing is alleen mogelijk tot aan een zekere maximale ontheffingswaarde. Daarboven dienen gevels doof (zonder te openen delen) of met een vliesgevel uitgevoerd te worden.

Om de ontwikkelende partijen bewust te maken van de uitdagingen op het gebied van geluid, heeft de gemeente voor de start van de selectieprocedure een presentatie gehouden over de 'Wet geluidhinder'. In een vroeg stadium van de planvorming zijn geluidberekeningen gemaakt om zo een goed woon- en leefklimaat te waarborgen. Als eerste verkenning voerde de gemeente een quickscan uit naar de mogelijkheden en belemmeringen voor geluid op basis van een 'indicatieve' verkaveling. Uit de quickscan blijkt dat binnen alle bouwblokken gevels zijn met een geluidbelasting boven de voorkeursgrenswaarde, en op sommige plaatsen boven de maximale ontheffingswaarde. Dit betekendt dat er aanvullende maatregelen nodig zijn om een geluidsluwe gevel te creëren. Uit het akoestisch onderzoek voor het bestemmingsplan moet blijken dat aan de eisen uit de 'Wet geluidhinder' en de 'Geluidnota Utrecht' wordt voldaan en welke maatregelen genomen moeten worden.

Financiën
Deze ontwikkeling past binnen de kaders van de grondexploitatie van Leidsche Rijn Centrum.

Vervolg
Na vaststelling van het Stedenbouwkundig Plan wordt een bestemmingsplan opgesteld. Het bestemmingsplan maakt de ontwikkeling van de hoogbouwkavel planologisch mogelijk.
Bij de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan, dat 6 weken duurt, kan een ieder een zienswijze indienen. Nadat het bestemmingsplan door de gemeenteraad is vastgesteld wordt het bestemmingsplan nog een keer voor 6 weken ter inzage gelegd. Belanghebbenden kunnen dan in beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het benodigde besluit hogere waarde wordt gecoördineerd met de procedure van het bestemmingsplan.

Participatie
In september 2010, na het stoppen van de ontwikkeling van de Belle van Zuylen, is nagedacht over een alternatieve invulling van de plek. De gemeente heeft breed geparticipeerd met geïnteresseerde bewoners uit Utrecht en andere belangstellenden over de alternatieve invulling van de hoogbouwkavel. De ruimtelijke randvoorwaarden en input vanuit de omgeving zijn daarna vertaald in de hoogbouwvisie voor Leidsche Rijn Centrum Noord, welke nooit bestuurlijk werd vastgesteld.
De belangrijkste conclusies uit dit participatietraject waren:
- Een maximale bouwhoogte van circa 140 meter, in plaats van 262 meter
- 3 tot 5 kleinere torens, in plaats van 1 grote toren
- Het plan moet op een logische manier faseerbaar zijn
- Een goede en bruikbare openbare ruimte rondom en tussen de torens (een plein), stadspark en ruimte voor ontmoeting

Gelijktijdig met de voorselectie van de hoogbouwkavel organiseerde de gemeente op 18 april 2018 een participatiebijeenkomst. Het doel van deze bijeenkomst was om samen met bewoners uit de omgeving en andere geïnteresseerden, en binnen de door het college van burgemeester en wethouders vastgestelde kaders (de selectiestukken), de belangrijkste wensen en aandachtspunten voor hoogbouw in Leidsche Rijn Centrum te inventariseren. Aanwezigen konden aanschuiven bij verschillende thematafels over: programma, duurzaamheid & gezondheid, stedenbouw & openbare ruimte en

mobiliteit.

Hieruit volgde een lijst met alle ‘wensen en aandachtspunten’ die tijdens de participatiebijeenkomst op 18 april 2018 werden opgehaald. Deze ‘wensen en aandachtspunten’ zijn in de selectiefase aan de vijf geselecteerde partijen meegegeven. Partijen die erin slaagden zoveel mogelijk van deze punten te verwerken in hun plan kregen een hogere waardering op het onderdeel ‘participatie en omgevingsmanagement’.

Tijdens de participatiebijeenkomst in april 2018 heeft de gemeente de aanwezigen uitgenodigd om deel te nemen aan een contactgroep. Deze contactgroep beoordeelde in welke mate de in de voorselectie opgehaalde wensen en aandachtspunten in de plannen van de ontwikkelaars waren verwerkt. De contactgroep was van mening dat de kwaliteit van de plannen hoog was. Echter niet alle wensen en aandachtspunten lieten zich verenigen in één plan. Het was dan ook logisch dat ontwikkelaars keuzes hebben moeten maken.

Nadat consortium KEES de selectie won, is KEES gestart met het opstellen van een participatieplan. KEES gaat een omgevingsmanager benoemen als aanspreekpunt voor omwonenden en betrokkenen die alle participatieactiviteiten regisseert. KEES heeft bewust gekozen voor het participatieniveau ‘coproduceren’. Dit betekent dat KEES samen met de participerende deelnemers voor specifieke deelonderwerpen zoekt naar oplossingen. De deelnemers zitten zelf aan tafel om over verschillende deelonderwerpen mee te denken en geven zo mede vorm aan het proces.

Communicatie

Gelijktijdig met het stedenbouwkundig plan is er gestart met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan en alle daarbij horende onderzoeken.
Naar verwachting zal het bestemmingsplan in het 4e kwartaal 2021 aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Tevens is consortium KEES bezig met het organiseren van een eerste brede (online) participatie bijeenkomst voor het plan. Hiervoor zullen bewoners en andere geïnterneerden door consortium worden uitgenodigd.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming:
- Stedenbouwkundig Plan Hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord

Bijlagen informatief:
- Aanbiedingsbrief consortium KEES

Hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord

Stedenbouwkundig plan

Gemeente Utrecht

CONCEPT

Utrecht.nl

Colofon

Projectgroep
Bertil Anbergen (VRU)
Wiet Baggen (luchtkwaliteit)
Lodewijk Baljon, bureau Baljon (landschappelijke supervisor)
Reinier Balkema (geluid)
Marcel Blaauw (VTH)
Harry Boerman (ondergrond)
Johan Boterenbrood (duurzaamheid)
Pieter Buisman (Maatschappelijke Ontwikkeling)
Tim Burmanje (planeconomie)
Jeroen de Koning (gezonde leefomgeving)
Yvonne de Fiouw (project assistent)
Rob Heijer (ondergrond)
Gerda Houtman (Maatschappelijke Ontwikkeling)
Peter Jans (Wijkbureau)
Richard Koek, bureau Rijnboutt (stedenbouwkundig supervisor)
Pierre Koolen (economische zaken)
Jeen Kootstra (gebiedscoördinator Leidsche Rijn Centrum)
John Korssen (realisatie)
Jorn Westhof (realisatie)
Fon Maas (uitgifte)
Thijs Meeuws (geluid)
Rik Meijer (Projectcoördinator Nutsvoorzieningen)
Rachid Mouktadibillah (wonen)
Pieter Muskens (stedelijk water)
Bert Noppers (trillingen)
Iris Oosterbeek (Ruimtelijk Regisseur Leidsche Rijn en Vleuten de Meern)
Stijn Scheijven (bestemmingsplan)
Dries Schuwer (Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden)
Helga Spreeuw (VTH)
Freek ten Haken (VRU)
Ferry van der Bilt (juridisch advies)
Mariola van de Wal (communicatie)
Tamara van der Sloot (bestemmingsplan)
Cees Verbokkem (mobiliteit)
Gideon Vreeman (ecologie))

Projectmanagement
Philippe Thijssen

Opdrachtgever
Ruimte

Grafische realisatie
OntwerpStudioRuimte

Versiedatum
23 maart 2021

Hoofdstuk 1 Inleiding 5

Hoofdstuk 2 Kaders en ambitie 6
2.1 Ligging en begrenzing 6
2.2 Context omgeving 7
2.3 Participatie & proces 8
2.4 Uitkomsten participatietraject 2010 9
2.5 Participatiebijeenkomst april 2018 9
2.6 Uitkomst participatiebijeenkomst april 2018 9
2.7 Contactgroep bewoners 10
2.8 Missie van de winnaar: Voor Utrechters, Met Utrechters 10

Hoofdstuk 3 Stedenbouw 11
3.1 Leidsche Rijn Centrum Noord 11
3.2 Ruimtelijke opzet 12
3.3 Stedenbouwkundig concept Leidsche Rijn Centrum Noord 13
3.4 Stedenbouwkundig concept “MARK” 14

Hoofdstuk 4 Architectuur en vormgeving 16
4.1 Uitgangspunten Leidsche Rijn Centrum 16

Hoofdstuk 5 Openbare ruimte en groen 18
5.1 Structuur openbare ruimte Leidsche Rijn Centrum 18
5.2 Groenstructuur in de openbare ruimte 19
5.3 Profielen openbare ruimte 19
5.4 Materiaalgebruik 21
5.5 Spelen 21
5.6 Bomen 21
5.7 Natuurinclusief, biodiversiteit en diervriendelijk bouwen 22

Hoofdstuk 6 Mobiliteit 24
6.1 Hoofdontsluiting 24
6.2 Serviceconcept 24
6.3 Beperken van de parkeerbehoefte 24
6.4 Parkeerbalans 26
6.5 Elektrische deelmobiliteit 26
6.6 Fietsparkeren 27
6.7 Laden en lossen 27

Hoofdstuk 7 Duurzaamheid & gezondheid 28
7.1 Randvoorwaarden 28
7.2 Energie 30
7.3 Klimaatadaptatie 32
7.4 Hittestress openbaar gebied 33
7.5 Hittestress gebouwen 33
7.6 Circulariteit 33
7.7 Gezonde leefomgeving 34
7.8 Geluid 36
7.9 Spoortrillingen 37
7.10 Luchtkwaliteit 37
7.11 Randvoorwaarden lucht en gezondheid 38
7.12 Bodemkwaliteit 38
7.13 Archeologie 40
7.14 Ecologie 41
7.15 Externe veiligheid 42
7.16 Veiligheidsregio Utrecht (VRU) 42
7.17 Radarverstoring 42
7.18 Bezonning 42
7.19 Straalpad KPN Hilversum – IJsselstein 43
7.20 Windhinder 43
7.21 Milieueffectrapportage (m.e.r) 44

Hoofdstuk 8 Programma 45
8.1 Woningbouw specifieke doelgroepen 46
8.2 Commerciële voorzieningen en leisure 46
8.3 Horeca 47

Hoofdstuk 9 Civiele techniek 48
9.1 Op hoogte brengen en bouwrijp maken plangebied 48
9.2 Waterberging 48
9.3 Watervraag 49
9.4 Voorkomen schade bij wateroverlast door extreme buien 49
9.5 Grondwater 49
9.6 Riolering 49
9.7 Parkeergarages 49
9.8 Inzameling huisvuil 50
9.9 Kabels en leidingen 50

Bijlagen 51
Profielen 51

Hoofdstuk 1 Inleiding

Dit is het stedenbouwkundig plan voor de hoogbouwkavel in Leidsche Rijn Centrum Noord. Leidsche Rijn Centrum Noord ligt in de Utrechtse buurt Leidsche Rijn Centrum en valt binnen het 'Masterplan Leidsche Rijn Centrum' (2006). In de hoogbouwvisie van de gemeente Utrecht (13 januari 2005) is Leidsche Rijn Centrum aangeduid als een 'brandpunt'. In de hoogbouwvisie staat dat brandpunten 'schaarse en exclusieve absolute pieken' zijn 'die slechts op een zeer select aantal plekken in de stad voorkomen'. Naast Leidsche Rijn Centrum is ook het Stationsgebied / het noordelijk deel Kruisvaartkwartier een gebied waar brandpunten van hoogbouw kunnen worden gerealiseerd. Het brandpunt Leidsche Rijn Centrum heeft geen maximale bouwhoogte.

Daarnaast is er voor Leidsche Rijn Centrum Noord in 2011 het stedenbouwkundig plan 'Leidsche Rijn Centrum Noord fase 1' gemaakt. De hoogbouwkavel valt niet onder dit stedenbouwkundig plan. Maar gezien de stedenbouwkundige samenhang tussen fase 1 en de hoogbouwkavel, zijn toen wel de contouren geschetst voor de hoogbouwkavel.

In 2006 ontstond het plan de 'Belle van Zuylen' voor de hoogbouwkavel: een toren met een hoogte van maximaal 262 meter. In de toren zou ruimte komen voor kantoren, woningen, winkels, een hotel en publieke ruimtes. In januari 2010 maakte de gemeente Utrecht bekend dat de bouw van de toren niet doorging.

Nadat in 2010 de ontwikkeling van de Belle van Zuylen werd beëindigd, liet de gemeente Utrecht een studie doen naar de mogelijkheden van het gebied. Er werd breed geparticipeerd met belangstellenden en omwonenden over een alternatieve invulling van de plek. De ruimtelijke randvoorwaarden en input vanuit de omgeving zijn vervolgens vertaald in de hoogbouwvisie voor Leidsche Rijn Centrum Noord, die niet bestuurlijk werd vastgesteld. Een belangrijk punt uit de participatiebijeenkomst bleek de voorkeur van een maximale bouwhoogte op de hoogbouwkavel van circa 140 meter. Op 13 maart 2018 besloot het college van burgemeester en wethouders een openbare procedure te starten voor het selecteren van een marktpartij die de hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord zou ontwikkelen. Parallel aan de voorselectie organiseerde de gemeente Utrecht op 18 april 2018 een participatiebijeenkomst met bewoners uit de omgeving. Tijdens deze bijeenkomst werden de belangrijkste wensen en aandachtspunten van de omgeving voor hoogbouw in Leidsche Rijn Centrum geïnventariseerd. Deze 'wensen en aandachtspunten' zijn in de selectiefase aan alle deelnemende partijen meegegeven. Een contactgroep van bewoners beoordeelde vervolgens in hoeverre de wensen en aandachtspunten van de omgeving waren verwerkt in de plannen voor de hoogbouw.

Uit de ingediende plannen selecteerde de gemeente Utrecht vijf consortia. Deze mochten door naar de tweede ronde van de selectieprocedure. De gemeente heeft uiteindelijk drie geldige inschrijvingen ontvangen en beoordeeld. Alle inzendingen waren van een hoog kwaliteitsniveau. Een brede (gemeentelijke) beoordelingscommissie beoordeelde samen met een vertegenwoordiging uit de omgeving (de contactgroep) de plannen. De keuze is gevallen op het plan dat het beste aansluit op de gemeentelijke ambities: 'MARK' van het consortium KEES (Koopmans Bouwgroep, J.P. van Eesteren en Stadswaarde).

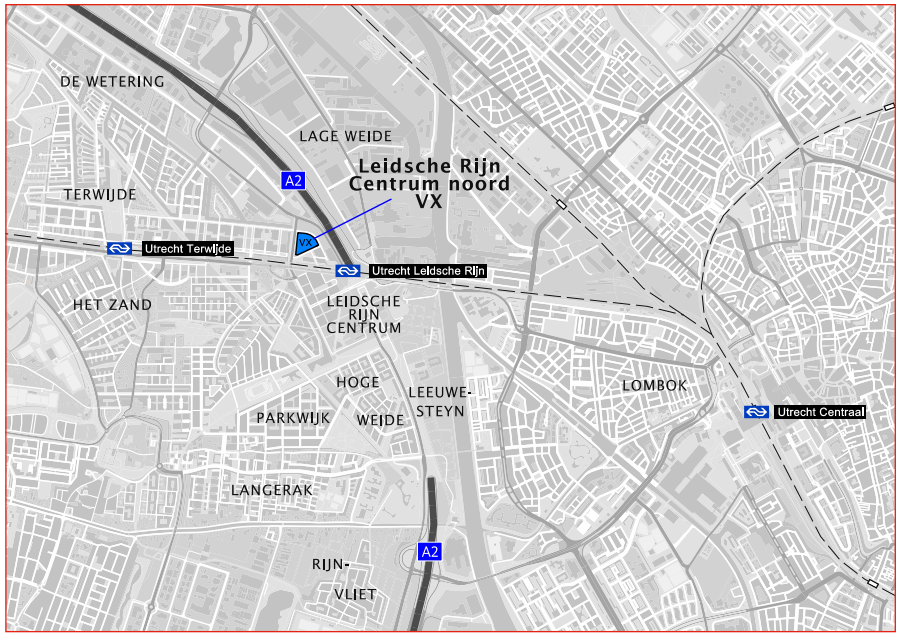
Hoofdstuk 2 Kaders en ambitie

2.1 Ligging en begrenzing

Leidsche Rijn Centrum Noord ligt in de Utrechtse buurt Leidsche Rijn Centrum. Het ligt in het deelgebied ten noorden van NS-station Utrecht Leidsche Rijn. Aan de zuidkant en de oostkant wordt Leidsche Rijn Centrum Noord begrensd door belangrijke infrastructuur: de rijksweg A2 en het spoortracé Utrecht-Woerden/Rotterdam/Den Haag.

Naast hoogbouw is de intensieve bebouwing kenmerkend voor het gebied. Dit vertaalt zich in een grote mix van verschillende functies: kantoren, wonen, winkels en horeca. Een deel van de functies is gepland in een gesloten kantorenwand langs de A2. Deze wand dient als geluidwerende voorziening vanaf de A2 en maakt woningbouw mogelijk in Leidsche Rijn Centrum en delen van de buurt Terwijde, die aan de westkant van Leidsche Rijn Centrum ligt. Ook aan de spoorzijde zijn er bouwblokken met een geluidwerende functie.

Afbeelding 1: Ligging Hoogbouwkavel in Utrecht

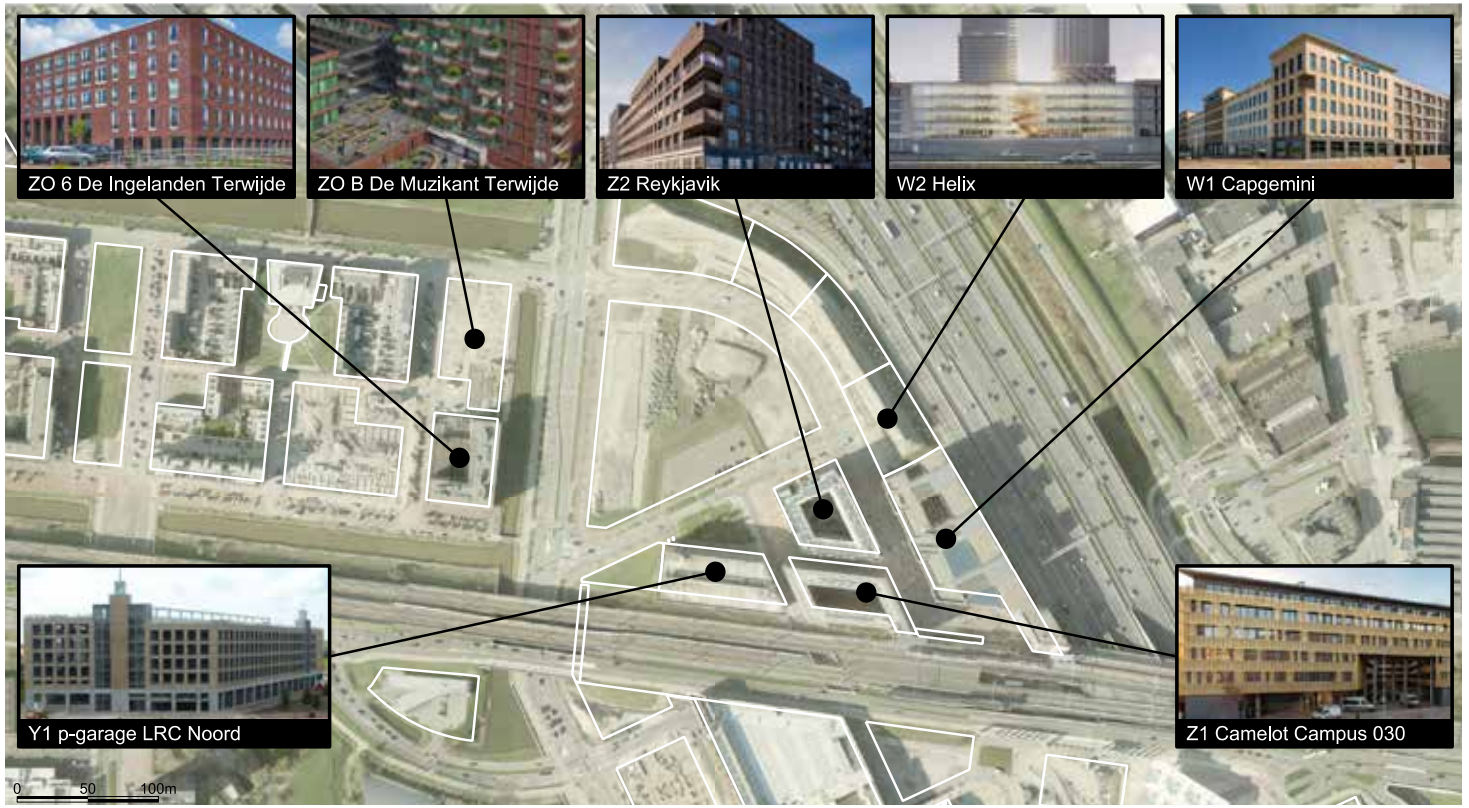

Bron: Gemeente Utrecht (2020)

2.2 Context omgeving

De hoogbouwkavel is een van de laatst te bouwen ontwikkelingen in Leidsche Rijn Centrum Noord en ligt in een omgeving die nu nog volop in ontwikkeling is. Een aantal (gerealiseerde) ontwikkelingen in de directe nabijheid van de hoogbouwkavel worden op de volgende pagina beknopt toegelicht.

Afbeelding 2: Context omgeving

Bron: Gemeente Utrecht (2020)

Capgemini
Capgemini is een van de grotere ICT dienstverleners ter wereld. Capgemini levert toegevoegde waarde aan de prestaties en veranderingsprocessen van zijn klanten in een groot aantal branches. Dit gebeurt met een compleet en innovatief aanbod van consulting-, technology- en outsourcingdiensten. Het aantal BVO van het pand is circa 22.500 m2.

Parkeergarage Leidsche Rijn Centrum Noord (doelgroepengarage)
Gelijktijdig met de ontwikkeling van het kantorencomplex van Capgemini, is ook de nabijgelegen parkeergarage gebouwd met circa 750 parkeerplekken. In de definitieve situatie wordt de begane grond van de doelgroepengarage omgezet naar commerciële ruimtes. De parkeergarage telt dan nog circa 645 parkeerplaatsen. Deze garage dient mede als geluidwerende voorziening voor spoorgeluid. De garage is bedoeld voor de (toekomstige) gebruikers en bezoekers van de kantoren, de woningen en het commerciële programma in het gebied.

Camelot Campus 030
Ten zuiden van de hoogbouwkavel ligt Camelot Campus 030. Dit is een modern nieuwbouwcomplex voor studenten en jongeren, direct grenzend aan het treinstation. Het bestaat uit 250 zelfstandige studio's, 3 commerciele ruimtes ook geschikt voor horeca, een parkeergarage, fietsenstalling en een binnentuin.

Reykjavik
Het wooncomplex Reykjavik bestaat uit 7 bouwlagen met in totaal 149 appartementen. Op de begane grond zijn naast woningen een parkeergarage, fietsenstalling en bergingen.

Helix
Helix is een kantoorgebouw van circa 11.500 m2 BVO met circa 150 parkeerplaatsen. Begin 2020 is de bouw gestart en wordt naar verwachting medio 2021 opgeleverd.

De Muzikant Terwijde
De Muzikant Terwijde wordt gerealiseerd door een Utrechtse corporatie en ligt op de kop van Terwijde Zuid Oost, op de hoek van de Jazzsingel en Terwijdesingel. Het bestaat uit 121 sociale huurwoningen (appartementen) met parkeerplaatsen op het binnenterrein.

De Ingelanden Terwijde
Naast de Muzikant staat een verpleegtehuis met hoogwaardige zorg en behandeling. Deze zorg kan ook buiten het verpleegtehuis plaatsvinden bij mensen thuis of in een van hun veertien locaties in Utrecht en omgeving.

2.3 Participatie & proces

De hoogbouwkavel in Leidsche Rijn Centrum Noord is een unieke locatie voor de stad Utrecht. De gemeente wil dat de locatie niet alleen fysiek aansluit op de omgeving, maar ook aansluit op de wensen van toekomstige bewoners en betrokkenen. In lijn met 'Utrecht maken we samen' (coalitieakkoord 2014-2018) heeft de gemeente geïnteresseerden in een vroeg stadium van de planontwikkeling betrokken bij het plan. Voor de ontwikkeling is het van belang dat omwonenden, maar bijvoorbeeld ook ondernemers en maatschappelijke organisaties, een volwaardige rol krijgen bij de totstandkoming en uitwerking van het plan. Het verkrijgen van maatschappelijk draagvlak is dan ook bepalend voor de realisatie van het uiteindelijke plan.

2.4 Uitkomsten participatietraject 2010

In september 2010, na het stoppen van de ontwikkeling van de Belle van Zuylen, is nagedacht over een alternatieve invulling van de plek. De gemeente heeft breed geparticipeerd met geïnteresseerde bewoners uit Utrecht en andere belangstellenden over de alternatieve invulling van de hoogbouwkavel.

De ruimtelijke randvoorwaarden en input vanuit de omgeving zijn daarna vertaald in de hoogbouwvisie voor Leidsche Rijn Centrum Noord, welke nooit bestuurlijk werd vastgesteld.

De belangrijkste conclusies uit dit participatietraject waren:

- Een maximale bouwhoogte van circa 140 meter, in plaats van 262 meter
- 3 tot 5 kleinere torens, in plaats van 1 grote toren
- Het plan moet op een logische manier faseerbaar zijn
- Een goede en bruikbare openbare ruimte rondom en tussen de torens (een plein), stadspark en ruimte voor ontmoeting

Afbeelding 3: Participatieproces 2010

Bron: Gemeente Utrecht (2010)

2.5 Participatiebijeenkomst april 2018

Gelijktijdig met de voorselectie van de hoogbouwkavel organiseerde de gemeente op 18 april 2018 een participatiebijeenkomst. Het doel van deze bijeenkomst was om samen met bewoners uit de omgeving en andere geïnteresseerden, en binnen de door het college van burgemeester en wethouders vastgestelde kaders (de selectiestukken), de belangrijkste wensen en aandachtspunten voor hoogbouw in Leidsche Rijn Centrum te inventariseren. Aanwezigen konden aanschuiven bij verschillende thematafels over: programma, duurzaamheid & gezondheid, stedenbouw & openbare ruimte en mobiliteit.

2.6 Uitkomst participatiebijeenkomst april 2018

Uit de participatiebijeenkomst van 18 april 2018 volgde een lijst van ‘wensen en aandachtspunten’ voor de hoogbouwkavel. Deze ‘wensen en aandachtspunten’ zijn in de selectiefase aan de vijf geselecteerde partijen meegegeven. Partijen die erin slaagden zoveel mogelijk van deze punten te verwerken in hun plan kregen een hogere waardering op het onderdeel ‘participatie en omgevingsmanagement’. Het ging om de volgende wensen en aandachtspunten:

Stedenbouw & Ontwerp

- Dakterras (rooftopbar/rooftoprestaurant)
- Statement maken

Openbare ruimte

- Groen park/plein
- Aandacht voor windhinder

Programma
- Zzp-plekken
- Flexibiliteit in functies (bijvoorbeeld levensloopbestendigheid)
- Functies in de plint (op de begane grond) die aansluiten bij de behoefte van de toekomstige bewoners (bijvoorbeeld: fitness, restaurant en horeca)
- Functies toevoegen die aanvullend zijn op het aanbod in Leidsche Rijn Centrum

Mobiliteit
- Onderzoeken dubbelgebruik parkeercapaciteit buiten het plangebied (bijvoorbeeld: dubbelgebruik parkeergarages van kantoren)
- Gebruik van een digitale app voor het uitlenen van auto's en fietsen
- Mobiliteitsservice voor toekomstige bewoners vooraf geregeld
- Kritisch kijken naar de toekomstige doelgroep die er gaat wonen

Gezondheid
- Diervriendelijk bouwen en stimuleren biodiversiteit
- Aantrekkelijk maken van het gebied voor vogels
- Aantrekkelijke looproutes
- Méér dan alleen groen voor het oog
- Functies ter bevordering van gezond gedrag
- Levensloopbestendigheid

Duurzaamheid
- Natuur- en diervriendelijk bouwen en stimuleren biodiversiteit
- Uitwisselen energievraag woon- en commercieel programma
- Mogelijkheid tot flexwerken in het gebouw (op de begane grond)
- Opslag van energie in het gebouw
- Innovatief omgaan met afval- en afvalstromen

2.7 Contactgroep bewoners

Tijdens de participatiebijeenkomst in april 2018 heeft de gemeente de aanwezigen uitgenodigd om deel te nemen aan een contactgroep. Deze contactgroep beoordeelde in welke mate de in de voorselectie opgehaalde wensen en aandachtspunten in de plannen van de ontwikkelaars waren verwerkt. De contactgroep was van mening dat de kwaliteit van de plannen hoog was. Echter niet alle wensen en aandachtspunten lieten zich verenigen in één plan. Het was dan ook logisch dat ontwikkelaars keuzes hebben moeten maken.

2.8 Missie van de winnaar: Voor Utrechters, Met Utrechters

Onmiddellijk nadat consortium KEES de selectie won, is KEES gestart met het opstellen van een participatieplan. KEES gaat een omgevingsmanager benoemen als aanspreekpunt voor omwonenden en betrokkenen die alle participatieactiviteiten regisseert. KEES heeft bewust gekozen voor het participatieniveau 'coproduceren'. Dit betekent dat KEES samen met de participerende deelnemers voor specifieke deelonderwerpen zoekt naar oplossingen. De deelnemers zitten zelf aan tafel om over verschillende deelonderwerpen mee te denken en geven zo mede vorm aan het proces. Tijdens de uitwerking van het voorlopig ontwerp van MARK richt KEES het Hoogbouwlab op. Hier vinden alle participatieactiviteiten plaats. Het Hoogbouwlab is het online platform waar KEES relevante vragen voorlegt en om meningen vraagt. Binnen het Hoogbouwlab organiseert KEES indien mogelijk ook fysieke bijeenkomsten om elkaar te ontmoeten. Maar als de maatregelen rondom het coronavirus daarom vragen, schakelt KEES net zo makkelijk over op online tools voor participatie.

Hoofdstuk 3 Stedenbouw

3.1 Leidsche Rijn Centrum Noord

De hoogbouwkavel waar MARK komt, ligt in het deelgebied Leidsche Rijn Centrum Noord. Voor het deelgebied is in 2011 een stedenbouwkundig plan gemaakt. In dit plan is de hoogbouwkavel niet opgenomen, maar staan wel de contouren van de hoogbouwkavel.

Afbeelding 4: Luchtfoto Hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord 2019

Bron: Gemeente Utrecht (2019)

3.2 Ruimtelijke opzet

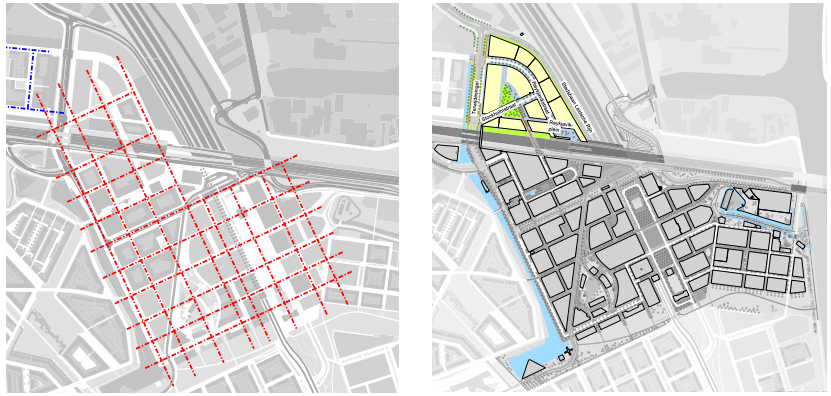
Een belangrijk uitgangspunt voor Leidsche Rijn Centrum Noord is de samenhang met Leidsche Rijn Centrum Kern (zie afbeelding 5). Het spoor scheidt Leidsche Rijn Centrum Noord van Leidsche Rijn Centrum Kern. Ondanks deze doorsnijding moet het gebied als één centrum functioneren. De samenhang tussen beide delen van Leidsche Rijn Centrum wordt gerealiseerd door het stratenpatroon van Leidsche Rijn Centrum Noord aan te laten sluiten op de ‘gridstructuur’ van Leidsche Rijn Centrum Kern (zie afbeelding 5). Ook wordt de samenhang versterkt door in beide gebieden de karakteristieken van de bouwblokken en openbare ruimte op elkaar af te stemmen.

Leidsche Rijn Centrum is opgebouwd uit bouwblokken rondom een aantal herkenbare stedenbouwkundig ruimten (pleinen, parken lanen). Voor Leidsche Rijn Centrum Noord zijn dat de Reykjaviklaan, het Reykjavikplein, het centrale (groene) plein, de Terwijdesingel en de Stadsbaan Leidsche Rijn (zie afbeelding 6).
De bebouwing ondersteunt de vorm van de ruimte met een duidelijke gevel-beëindiging. De gevels grenzen direct aan de openbare ruimte waardoor duidelijk begrensde lanen en pleinruimte ontstaan.

De stedenbouwkundige uitgangspunten van Leidsche Rijn Centrum Noord zijn:

- Klassieke bouwblokken (duidelijk onderscheid: plint, middenstuk en beëindiging).
- Verticale geleding (verdeling van de gevel in aantal vlakken).
- Zorgvuldig vormgegeven overgang tussen bebouwing en openbare ruimte met zoveel mogelijk functies in de plint, op zijn minst langs alle routes voor langzaam verkeer.
- Setbacks (een terugliggende verdieping/gevel beëindiging).

Afbeelding 5: structuur van de straten in Leidsche Rijn Centrum

Bron: Matenplan en voorlichtingstekening Leidsche Rijn Centrum, Gemeente Utrecht (2020)

3.3 Stedenbouwkundig concept Leidsche Rijn Centrum Noord

Met de stedenbouwkundige uitgangspunten is de openbare ruimte nauwkeurig vastgelegd: de gebogen Reykjavikstraat, het Reykjavikplein als noordelijk stationsplein en het centrale (groene) plein aan weerszijden van de Stockholmstraat. De gebouwen hebben hier hun entrees, geven aandacht aan de hoeken en hebben een levendige plint. Gebouwen zijn traditioneel in hun (gevel)materialen, maar laten wel ruimte voor technische toepassingen voor bijvoorbeeld energievoorzieningen en natuurinclusief bouwen. De openbare ruimte krijgt moderne stedelijke functies; detailhandel is beperkt vanwege de nabijheid van het winkelgebied Leidsche Rijn Centrum. Horeca, werken en wonen, dienstverlening en woonvoorzieningen creëren levendigheid op straat en in de plint. Parkeren voor bewoners is geheel uit het zicht (ondergronds of onder overdekte binnenterreinen). De openbare ruimte laat geen grote vervoersstromen toe. Dit betekent dat er ingezet moet worden op intelligente vormen van beïnvloeding van de mobiliteitskeuze zoals deelauto's, (deel)fietsenstallingen en openbaar vervoer.

Afbeelding 6: Ruimtelijke Randvoorwaarden Hoogbouwkavel Leidsche Rijn Noord (2018)

Bron: Selectiestukken Hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord, Gemeente Utrecht (2019)

3.4 Stedenbouwkundig concept “MARK”

Het centrale hart van MARK wordt gevormd door een groen plein. Dit nieuwe plein is verbonden met de groenstructuur van Leidsche Rijn Centrum. Bestaande loop- en fietsroutes worden doorgetrokken door het plangebied en verbinden het winkelgebied met het omliggende groen.

In het plan voor MARK is het plein omgeven door drie nieuwe stadsblokken met gebouwen. De afmeting van deze bouwblokken is vergelijkbaar met de bouwblokken van Leidsche Rijn Centrum aan de andere kant van het spoor. De bouwblokken zijn gesloten; alle gebouwen zijn daardoor gericht op de binnen- of buitenkant van blokken, op de binnenplaats of op de straat.

Het plan gaat uit van drie slanke torens variërend in hoogte tot circa 140 meter. De torens rijzen op uit de verschillende bouwblokken. De hoogste toren heeft een markante bekroning met een publieke functie (skybar, restaurant en uitzichtpunt).
De torens zijn (ten opzichte van elkaar en de omgeving) zo gepositioneerd dat er zo min mogelijk negatief effect is van schaduw en windhinder, en er geen belemmering is op het uitzicht vanuit de torens zelf. De compositie van de torens laat licht en lucht toe op straatniveau, op binnentuinen en de gemeenschappelijke daken.

Afbeelding 7: Foto maquette MARK

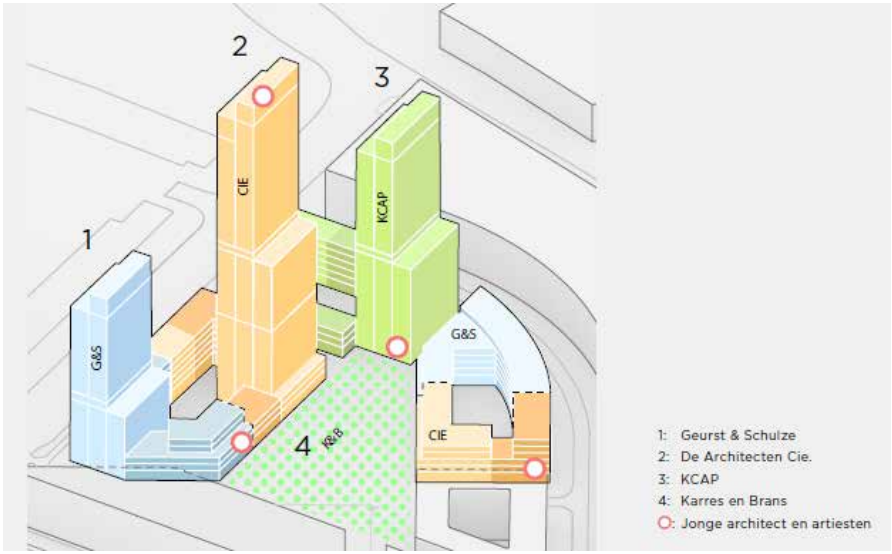

Bron: Tenderinzending MARK, consortium KEES (2018)

De logistiek die bij deze woningdichtheid hoort (fietsenstallingen, entrees en technische ruimtes) zijn in de architectuur van de gebouwen opgenomen. Dit voorkomt onaangename gevelwanden met lange gesloten delen. De daken van de lagere bouwdelen zijn aantrekkelijk ingericht met ruimte voor daktuinen en collectieve ruimtes.

MARK bestaat uit verschillende gebouwen, ontworpen door verschillende architecten. Verticaal is een klassieke verdeling toegepast in drie lagen. De 4,5 meter hoge plint is uitgevoerd in grijs natuursteen of materialen met een vergelijkbare uitstraling. Het middenstuk en de dakbeëindiging worden gekenmerkt door setbacks (terugliggende laag). In de terugliggende lagen voeren massieve materialen zoals baksteen, (natuur)steen of soortgelijke materialen, die passen bij een massieve uitstraling, de boventoon. De hoogteaccenten in de vorm van drie torens zijn neergezet als een zorgvuldig samenspel dat dient als oriëntatiepunt. Het vormt een landmark voor Leidsche Rijn en de stad Utrecht. De positionering van de torens en de setbacks worden bepaald met het oog op de kwaliteit van de openbare ruimte op maaiveld, geluidwering, windval, en bezonning. In de torens zijn op verschillende hoogten collectieve ruimtes opgenomen die de gebouwen bijzonder maken.

Afbeelding 8: Indicatieve verdeling van de architecten van MARK

Bron: Tenderinzending MARK, consortium KEES (2019)

Hoofdstuk 4 Architectuur en vormgeving

4.1 Uitgangspunten Leidsche Rijn Centrum

Leidsche Rijn Centrum is een in een zeer korte tijd gebouwd stedelijk centrum. Er is geen sprake van een langzaam gegroeide en gevormde situatie. De ambitie van de gemeente is om het centrumgebied tot een veelzijdige, inclusieve en levendige stad te maken. Verschillen in architectuur en beeld van de openbare ruimte dragen daar in belangrijke mate aan bij. Binnen het thema van de klassieke (Midden-Europese) stad is gekozen voor een basisopzet van gesloten bouwblokken met een zekere mate van parcelering en ritme in de gevelopzet. De hoeken van gebouwen zijn overhoeks ontworpen. Soms is er sprake van arcades, altijd van een hogere begane grond en op bepaalde plekken van architectonische accenten. Entrees van gebouwen zijn markant ontworpen, bijvoorbeeld door hun schaal, of door hun openheid. De begane grond is zo transparant als het kan en is flexibel in invulling en gebruik.

In de stedelijke laag is sprake van een setback van de bovenste etage, zijn balkons onderdeel van de architectuur en voeren stenige materialen de boventoon voor de architectuur. De relatie binnen-buiten (entreehallen, passages, toegangen tot binnenterreinen) is van groot belang. De daken van de stedelijke laag zijn ook een ontwerpopgave, omdat ze door de bewoners van de hoogbouw nadrukkelijk ervaren worden. Gebruik als dakterras/daktuin is daar waar mogelijk uitgangspunt.

Uitgangspunten MARK

Plan MARK voegt zich in de stedenbouwkundige opzet van Leidsche Rijn Centrum, waarin de stedelijke laag de openbare ruimte vormt en de torens zich ontwikkelen vanuit de stedelijke laag. De gesloten bouwblokken oriënteren zich op vier verschillende openbare ruimtes. Dat maakt de opgave per bouwblok gevarieerd. Een gevel aan een plein is anders dan die van een straat, de singel of een doorsteek. Gebouwen worden wel overhoeks ontworpen, dat wil zeggen dat de hoekoplossing van een bouwblok een consistente ontwerpoplossing biedt. Aan het centrale (groene) plein liggen zoveel mogelijk de publieke voorzieningen zoals horeca, dienstverlening en woonvoorzieningen.

Hier vindt de meeste interactie plaats, hier is de collectieve ruimte voor alle bewoners en gebruikers van Leidsche Rijn Centrum Noord.

Afbeelding 9: Indicatief gevelaanzicht plan MARK

Bron: Tenderinzending MARK, consortium KEES (2018)

Aan de Terwijdesingel is een belangrijke en brede stedelijke ruimte met veel verkeer. De doorsteken tussen de ruimtes leiden altijd naar het centrale (groene) plein. Hier kunnen ondersteunende functies zijn bijvoorbeeld toegangen naar binnenterreinen en stallingen. Het zijn geen zijgevels; de overgang van de grotere maat van de belangrijkste openbare ruimtes naar deze doorsteken vraagt om een eigen ontwerpbenadering.

Afbeelding 10: Indicatieve impressie plan MARK

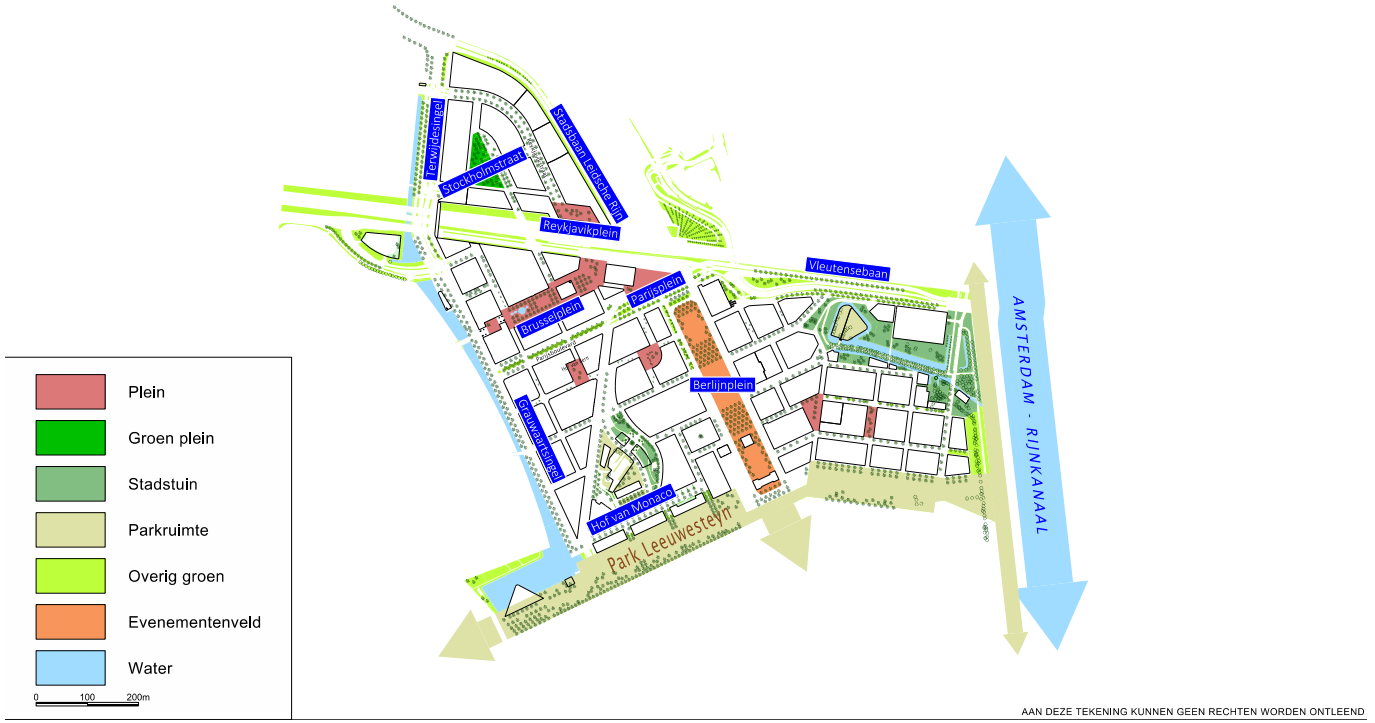
Bron: Tenderinzending MARK, consortium KEES (2018)

Hoofdstuk 5 Openbare ruimte en groen

5.1 Structuur openbare ruimte Leidsche Rijn Centrum

De straten rondom MARK volgen de structuur van de rest van Leidsche Rijn Centrum. De boog van de Reykjavikstraat, ontstaan door de Stadsbaan, vormt een uitzondering. De twee delen van het centrale (groene) plein zijn belangrijke punten in het stratenraster en zijn onderdeel van het stelsel van pleinen, hoven, singels en parken voor heel Leidsche Rijn Centrum.

Afbeelding 11: Stelsel van pleinen, hoven, singels en parken

Bron: Inrichtingsplan Leidsche Rijn Centrum, Gemeente Utrecht (2020)

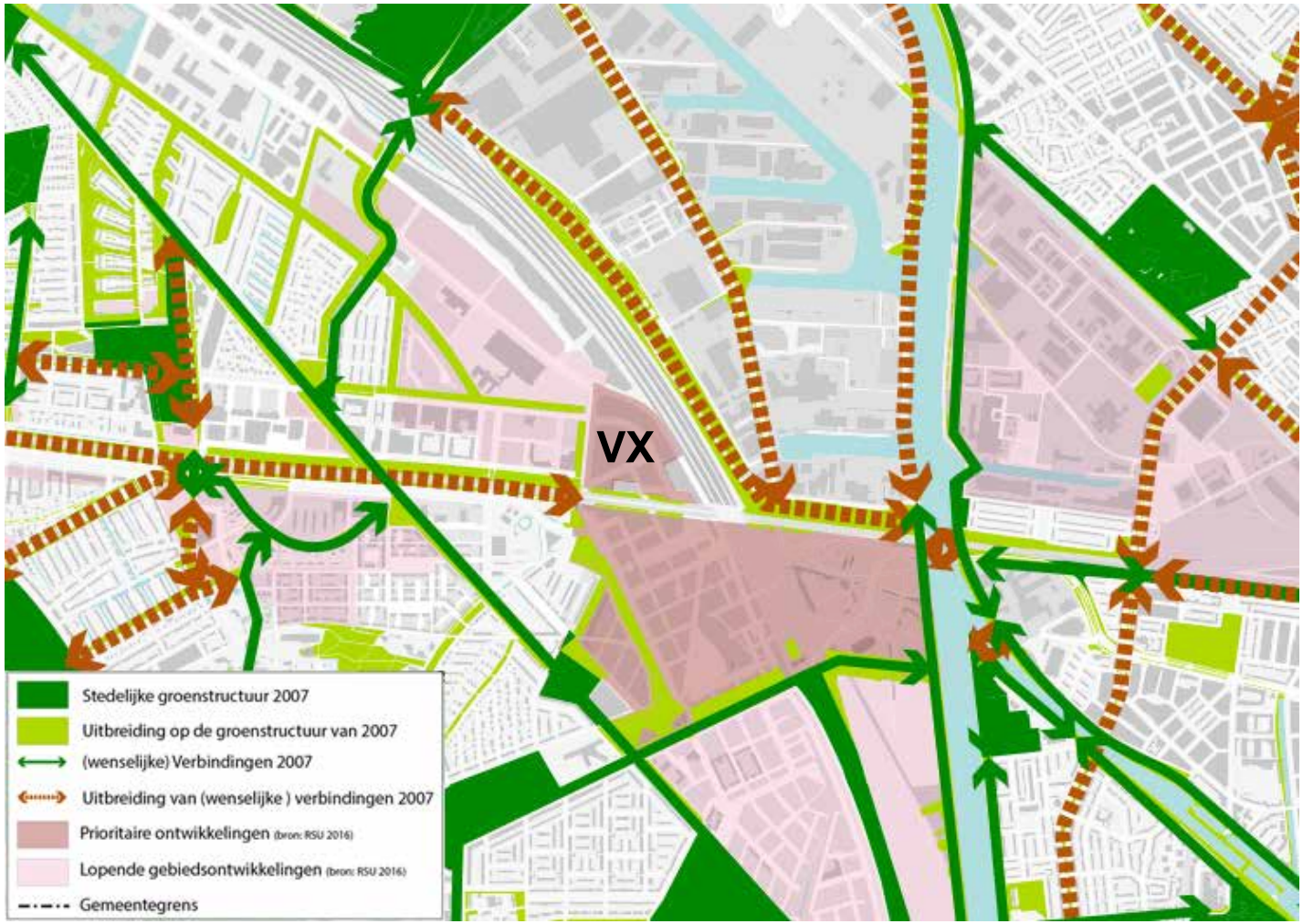
5.2 Groenstructuur in de openbare ruimte

Het groen in de openbare ruimte in Utrecht is zoveel mogelijk aaneengesloten. Hierdoor ontstaat een robuust netwerk voor mens en dier. Het Groenstructuurplan is de basis voor de stedelijke groenstructuur in de stad. In het plan voor MARK wordt op meerdere plekken groen toegevoegd op onder andere het groene plein, maar ook een aantal van de daken hebben een groen karakter. Het groen vormt een aanvulling op het netwerk van de stedelijke groenstructuur. Het groene plein en het groen op de daken kunnen een leefgebied vormen voor flora en fauna die in de directe omgeving voorkomen.

5.3 Profielen openbare ruimte

In Leidsche Rijn Centrum Noord heeft de auto toegang tot enkele straten. Langs de rijbaan zorgen langsparkeervakken voor een goede afscherming van de trottoirs. Het straatprofiel is opgebouwd met een brede voorzieningenstrook en karakteristieke boomroosters.
Het Reykjavikplein is ingericht voor kort verblijf, halen en brengen en informatieverstrekking rond het openbaar vervoer. In de toekomst kan tegen het verhoogde treinspoor een paviljoen/kiosk worden gebouwd met voorzieningen gericht op de reiziger. Het plein ligt geheel op straatniveau. Banken, waterelementen, bomen en lichtmasten zorgen voor de begeleiding van de verschillende routes. Hoewel de Stockholmstraat (afbeelding 11) buiten het plangebied ligt, vormt deze route een potentiële groene verbinding tussen het toekomstige centrale (groene) plein en de aanwezige stedelijke groenstructuur. Naast de aanwezige bomenrij wordt onderzocht welke andere maatregelen mogelijk zijn voor het versterken van deze route voor bijvoorbeeld vogels, vlinders en bijen.

Afbeelding 12: Groenstructuurplan

Bron: Gemeente Utrecht (2020)

5.4 Materiaalgebruik

Leidsche Rijn Centrum Noord is nauw verwant aan Leidsche Rijn Centrum Kern. De beeldbepalende materialen komen overeen: een granieten plint langs de bebouwing, schakering van gebakken klinkers in trottoir en rijweg (met uitzondering van asfalt voor de doorgaande wegen), granieten trottoirbanden, meubilering als bankjes, fietsnietjes, afvalbakken, bewegwijzering, lichtmasten en armaturen. De gemêleerde gebakken klinker Auraton of soortgelijke materialisering (overeenkomstige kleurschakering en afmeting) is het kenmerkende materiaal voor de pleinen (Reykjavikplein, Hof van Bern en het centrale (groene) plein). Het centrale (groene) plein is groen van karakter en krijgt bijzondere meubels voor verblijf en spel.

Afbeelding 13: Beeldbepalende materialen in Leidsche Rijn Centrum (Bijlage)

Bron: Inrichtingsplan Leidsche Rijn Centrum, Gemeente Utrecht (2020)

5.5 Spelen

De ‘Atlas voor de Openbare Ruimte’ geeft richtlijnen voor de inrichting van speelplaatsen. Omdat deze atlas zich richt op woonwijken past de gemeente, vanwege het intensieve stedelijke milieu in Leidsche Rijn Centrum, een aangepaste uitwerking toe. Er komen verschillende speelplekken voor kinderen. De hoven van MARK bieden goede gelegenheid voor beschutte speelplekken voor de jongste kinderen. Het centrale (groene) plein kan zich richten op spelaanleidingen voor de oudere kinderen. Alles wordt afgestemd op het lokale klimaat (schaduw, wind) en de toekomstige bewoners. Op de verschillende daken is er ruimte voor stedelijke speelplekken waar kinderen dicht bij huis kunnen spelen of sporten. Deze speelplekken worden geïntegreerd in het ontwerp en maken deel uit van de collectieve tuinen op het dak.

5.6 Bomen

De bomen in het straatbeeld zijn bepalend voor het groene beeld van de openbare ruimte. Daarnaast zijn enkele specifieke vormen van beplanting die MARK een bijzonder karakter geven. Op het centrale (groene) plein worden de bomen in de Stockholmstraat en Oslostraat als basis gebruikt. Zodat, ondanks de doorsnijding van het plein, de ruimte als een geheel aanvoelt. KEES onderzoekt of er een mix van inheemse bomen kan komen. In het plan voor MARK wordt gebruik gemaakt van een ondergrondse parkeerkelder. De parkeergarage bevindt zich met name onder de toekomstige bouwblokken bebouwing en dus niet onder het centrale (groene) plein. Doordat de bomen in hier dus in de volle grond komen te staan kan er gebruik worden gemaakt voor van ‘grote’ bomen. Mocht in het definitieve ontwerp het noodzakelijk zijn om enigszins te schuiven met de ondergrondse parkeergarage binnen het uitgeefbare kavel, dan is dit voor de gemeente bespreekbaar. In dit geval dient er wel minimaal 1 meter gronddekking te zijn voor de toekomstige beplanting (bomen) die tevens grotendeels vlak dient te zijn.

5.7 Natuurinclusief, biodiversiteit en diervriendelijk bouwen

Hoewel het een van de meest dicht bebouwde stukken van Leidsche Rijn is, is Leidsche Rijn Centrum Noord onderdeel van een ecologisch systeem. Met de gedachte dat de stad voor de natuur een belangrijke biotoop is, wordt er aansluiting gezocht met aanwezige ecologische verbanden. De meest nabije structuurlijn is de Grauwaartsingel, verbonden met de Middenwetering en de watergang lang het spoortalud in Terwijde, met groene oevers.

Verder gelegen groene verbindingslijnen zijn het Amaliapark/Park Leeuwesteyn, het Willem-Alexanderpark op de A2-tunnel en het in ontwikkeling zijnde Oeverpark langs het Amsterdam-Rijnkanaal. In de planvorming is het van belang dat de groenstructuren zoveel mogelijk doorlopen en dat andere groene gebieden hier goed mee verbonden zijn. De laatste schakel is de koppeling via het groen in de straten die tuinen en gebouwen interessant maken voor flora en fauna.

Voor Leidsche Rijn Centrum Noord begint het gestalte geven aan de ecologische ambities bij de straatbomen. Aan de hier geplante bomen worden veel eisen gesteld. In het bijzonder: kunnen groeien in de verharding, bestand tegen hitte en droogte en tegen wind (zowel nu in de lege vlakte, als straks vanwege de hoge bebouwing).

Afbeelding 14: Indicatieve uitwerking thema biodiversiteit MARK

Bron: Tenderinzending MARK, consortium KEES (2019)

In het hart van het plangebied ligt het (groene) plein. De naam geeft aan dat het twee belangrijke functies heeft te vervullen: een krachtige groene ruimte zijn en een prettig plein. Naast een ecologische verbinding, biedt het ruimte aan mensen om elkaar te ontmoeten en buiten te verblijven. Het groene plein is een belangrijke schakel naar de voorzieningen die in de bebouwing kunnen worden opgenomen.

Er moet een gezond functionerend stedelijk ecosysteem komen, dat zorgt voor meer biodiversiteit en een prettig en gezond leefklimaat. De maatregelen kunnen ook bijdragen aan het bestrijden van hittestress en een verantwoord waterbeheer (buffering, reiniging en infiltratie). Ook het beheer van het ecosysteem stemt KEES hierop af.

Het tegelijk ontwerpen van gebouwen en buitenruimte leidt tot een relatief hoge biomassa en biodiversiteit. Maatregelen op het gebied van ecologie zijn bijvoorbeeld:

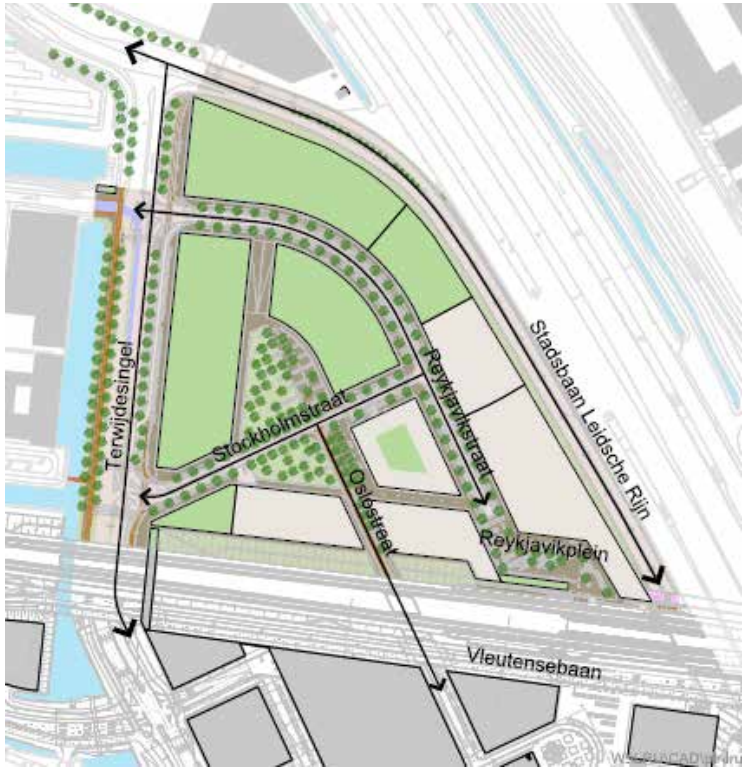
- Neststenen en nestkasten voor vogels en vleermuizen
- Stenen en hotels voor bijen en andere insecten
- Vegetatie- en/of waterdaken
- Begroeide gevels
- Watervertragende groenstroken
- Hagen
- Bloemrijke beplanting

Hoofdstuk 6 Mobiliteit

6.1 Hoofdontsluiting

Leidsche Rijn Centrum Noord heeft twee hoofdwegen voor verkeer, namelijk de Reykjavikstraat en de Stockholmstraat. Verder is er zeer beperkt (auto)verkeer mogelijk op het centrale (groene) plein. Het verkeer op deze pleinen betreft met name fietsers, hulp- en nooddiensten en bestemmingsverkeer voor het afzetten en/of ophalen van personen en goederen. Het Reykjavikplein is primair voor verblijf en langzaam verkeer.

Afbeelding 15: Ontsluiting van het gebied Leidsche Rijn Centrum Noord

Bron: Voorlichtingstekening Leidsche Rijn Centrum Noord, Gemeente Utrecht (2020)

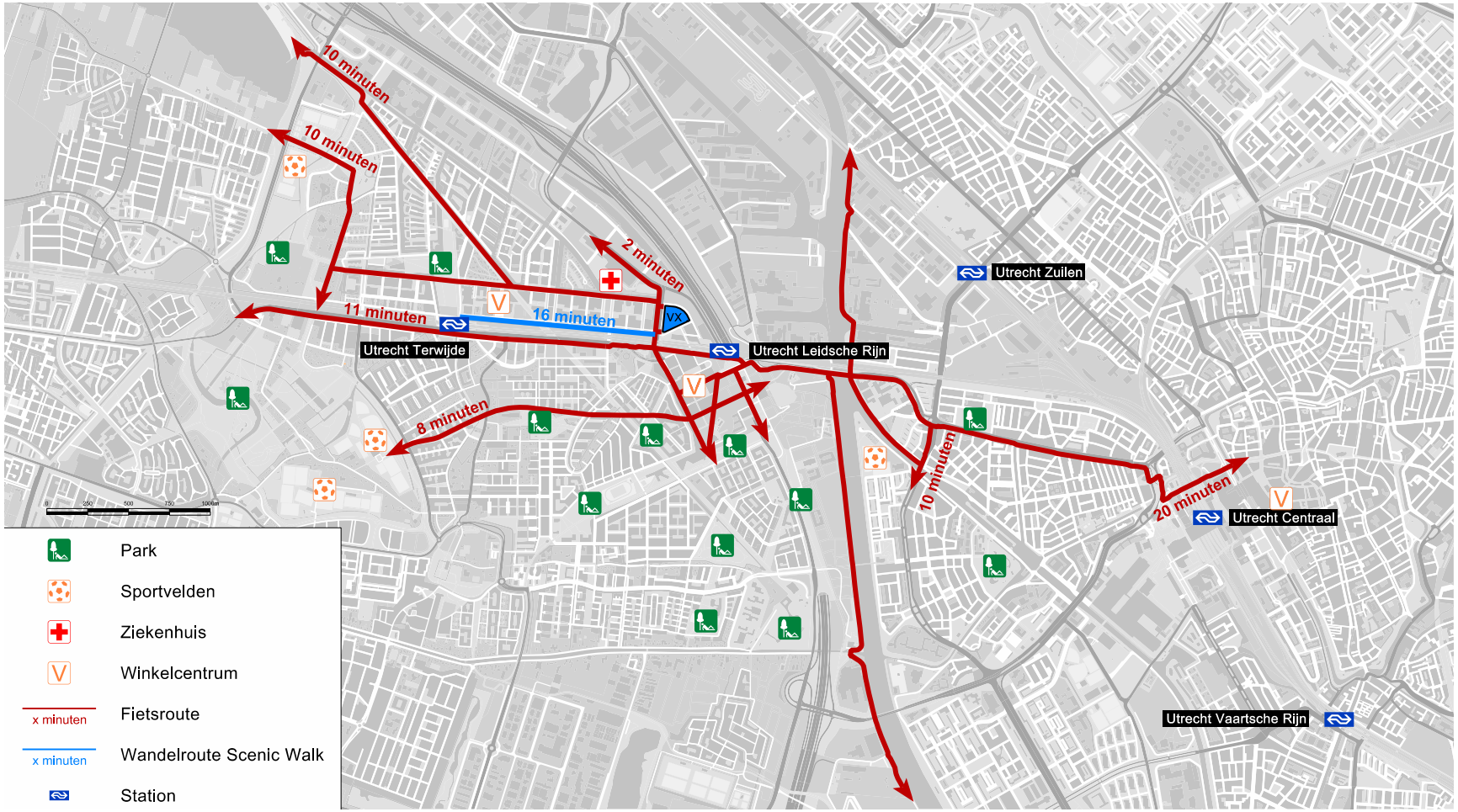
6.2 Serviceconcept

De ontwikkelaar van MARK wil gebruik maken van een serviceconcept zoals bijvoorbeeld JAMES. Toekomstige bewoners kunnen zo mogelijk via een balie dan wel digitaal (via een app of de website) een beroep doen op de mobiliteitsfaciliteiten binnen het plan. Afhankelijk van de persoonlijke behoefte van een bewoner regelt JAMES een optimale mix aan middelen van deur-tot-deur-vervoer. Deze mix bestaat bijvoorbeeld uit e-(bak)fietsen, pedelecs, e-scooter, elektrische auto, bus of trein. Ook is er in het gebouw een service voor pakketontvangst waarbij bezorgdiensten pakketten op een centrale plek in het gebouw kunnen aanleveren. Ook van deze dienst kunnen alle bewoners in MARK gebruik maken via een serviceconcept.

6.3 Beperken van de parkeerbehoefte

Voor het gebied wordt maximaal ingezet op het stimuleren van duurzame of gezonde verkeerstromen (lopen en fietsen) en gebruik van het aanwezige bus- en treinstation Utrecht Leidsche Rijn. De meest efficiënte en duurzame manier van vervoer heeft de toekomst, toegespitst op het reisplan van de bewoners. Fietsers krijgen een steeds groter bereik door de ontwikkeling van elektrische aandrijving en de investeringen van Utrecht in een netwerk van hoofdfietsroutes. Het beschikbaar stellen van minder parkeerplaatsen gaat gepaard met alternatieven voor het gebruik van de eigen auto. Om de parkeerbehoefte en het aantal autobewegingen zoveel mogelijk te beperken, werkt ontwikkelaar KEES voor de locatie een slim- en duurzaam (elektrisch) deelmobiliteitsconcept uit.

Afbeelding 16: Fietsroutes vanuit het plangebied

Bron: Ontwerpstudio Ruimte Gemeente Utrecht (2020)

6.4 Parkeerbalans

De gemeente heeft de aantallen en de wijze van parkeren van auto's en fietsen vastgelegd in de 'Nota Stallen en Parkeren' (2013) en het bijbehorend 'Addendum Nota parkeernormen Fiets en Auto' (2019). Het plangebied bevindt zich in het parkeerrayon B1 en dus geldt er betaald parkeren. Er zijn meerdere mogelijkheden om het parkeergedrag bij de toekomstige ontwikkeling te sturen. Volgens de parkeernorm zijn voor de ontwikkeling van het plan circa 800 parkeerplekken nodig. Maar binnen het plan wordt extra ingezet op deelauto's en deelfietsen waardoor er een lagere parkeereis geldt. Dit betekent dat er totaal circa 600 parkeerplekken nodig zijn. Deze parkeerplekken komen in een ondergrondse parkeergarage of worden op afstand georganiseerd. In het laatste geval wordt door de ontwikkelaar van MARK afspraken gemaakt met eigenaren van parkeergarages in de directe omgeving.

Het is aan de ontwikkelende partij om aan te tonen dat er sprake is van een sluitende parkeerbalans en om afspraken met derden vast te leggen en inzichtelijk te maken aan de gemeente. De gemaakte afspraken worden vervolgens vastgelegd in de uitgifteovereenkomst. Voor de ontwikkeling gelden in ieder geval de volgende uitgangspunten:

- De fietsenbergingen komen op goed bereikbare en toegankelijke plekken komen vanaf het toekomstige maaiveld.
- Er wordt rekening gehouden met de auto- en fietsparkeernormen uit de 'Nota Stallen en Parkeren' (zone B1 stedelijk met betaald parkeren) en het 'Addendum Nota parkeernormen Fiets en Auto'. Naar verwachting wordt voor de zomer van 2021 de nieuwe Parkeervisie 'Parkeervisie Fiets- en autoparkeren in een groeiend Utrecht' aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd. Dit nieuwe beleid kan worden meegenomen in de planontwikkeling.
- Leidsche Rijn Centrum is in de 'Nota Stallen en Parkeren' aangewezen als maatwerklocatie. Dit betekent dat er met de ontwikkelaar nadrukkelijk gezocht wordt naar het verder beperken van autoparkeren.
- In de parkeergarage wordt er rekening gehouden met voldoende oplaadvoorzieningen voor elektrische auto's en fietsen.

6.5 Elektrische deelmobiliteit

Bij de oplevering van MARK is, volgens het 'Actieplan Schoon Vervoer' van de gemeente Utrecht, per circa elf woningen één elektrische deelauto beschikbaar: totaal circa 100 elektrische deelauto's. Ontwikkelaar KEES wil een samenwerking aangaan met het Utrechts bedrijf 'We Drive Solar' (of soortgelijke organisatie) als exploitant van de benodigde elektrische deelauto's en e-bikes. Hiermee wordt in de autobehoefte van alle woningen voorzien, plus een deel van de vraag uit de directe omgeving in Leidsche Rijn Centrum.

Afbeelding 17: Oplaadpunt en Renault Zoe 'We Drive Solar'

Bron: economicboardutrecht.nl (2019)

6.6 Fietsparkeren

Naast elektrische deelauto's wordt er binnen het plan MARK ook ruim ingezet op fietsgebruik. In de goed bereikbare fietsenstallingen op de begane grond van het plan en in de kernen van de bouwblokken is ruimte voor eigen fietsen en deelfietsen. Voor de woningen en de overige functies dienen voldoende fietsparkeerplekken voor eigen fietsen beschikbaar te zijn. Hierbij gelden de vastgestelde parkeernormen en regels betreffende gelijkwaardigheid bergingen/fietsenbergingen van de gemeente Utrecht. Een deel van de fietsplekken wordt voorzien van e-bikes en valt binnen de mogelijke exploitatie van 'We Drive Solar' (of een soortgelijke organisatie).

6.7 Laden en lossen

Laden en lossen van de publieksgerichte voorzieningen, detailhandel en omliggende kantoren vindt plaats op de daartoe aangewezen zones in het openbaar gebied. Deze plekken worden in samenspraak met de ontwikkelende partij en de gemeente bepaald en verwerkt in het nog op te stellen inrichtingsplan.

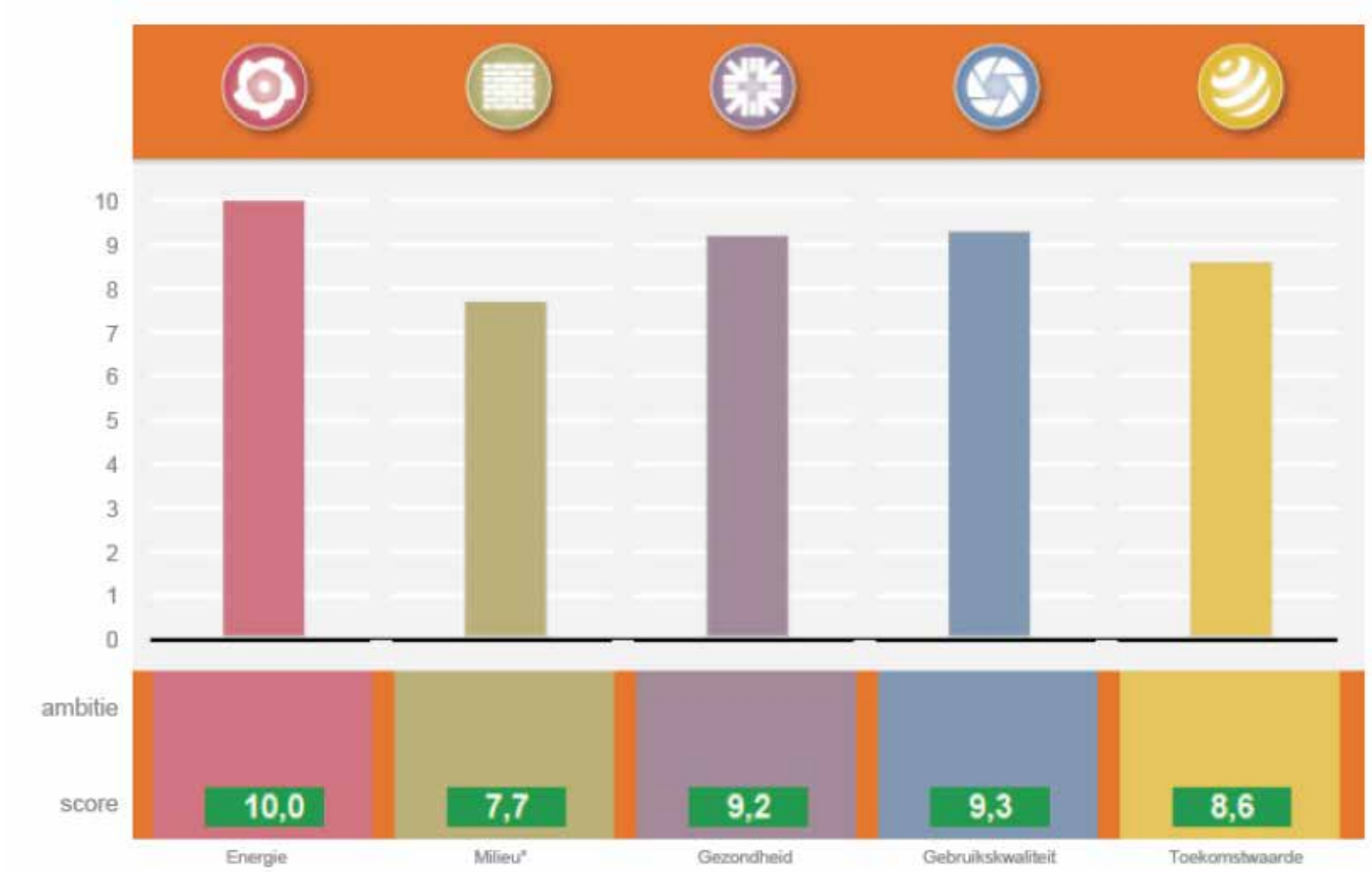
Hoofdstuk 7 Duurzaamheid & gezondheid

7.1 Randvoorwaarden

Duurzame en gezonde verstedelijking wordt bereikt door hogere (dan wettelijk noodzakelijke) eisen te stellen aan energievoorziening, gebruik van grondstoffen, woonkwaliteit en een groene inrichting. De gemeente hanteert de volgende randvoorwaarden ten aanzien van duurzaamheid voor MARK:

- Minimale GPR-score van 7,8 (conform tenderuitgangspunt). MARK gaat uit van een GPR-score van 8,96 (uitmuntend).
- De gemeente streeft naar een EPC-score van 0 voor de woningen.
- Alle gebouwen voldoen aan de BENG-regelgeving en voldoen aan de BENG 1-indicator van maximaal 25kWh/m² per-jr energiebehoefte, berekend op basis van NEN7120.
- Naar verwachting wordt er gebruik gemaakt van een centraal bodemenergiesysteem: Warmte Koude Opslag (WKO). In samenwerking met Buro Bron zijn bronlocaties gevonden die niet conflicteren met de omringende WKO-projecten. Het is aan de ontwikkelende partij om zelf de potentie aan bodemenergie, en de eventuele overschotten in beeld te brengen en te onderzoeken.

Afbeelding18: Indicatie GPR-score plan MARK

Bron: Tenderinzending MARK, consortium KEES (2019)

7.2 Energie

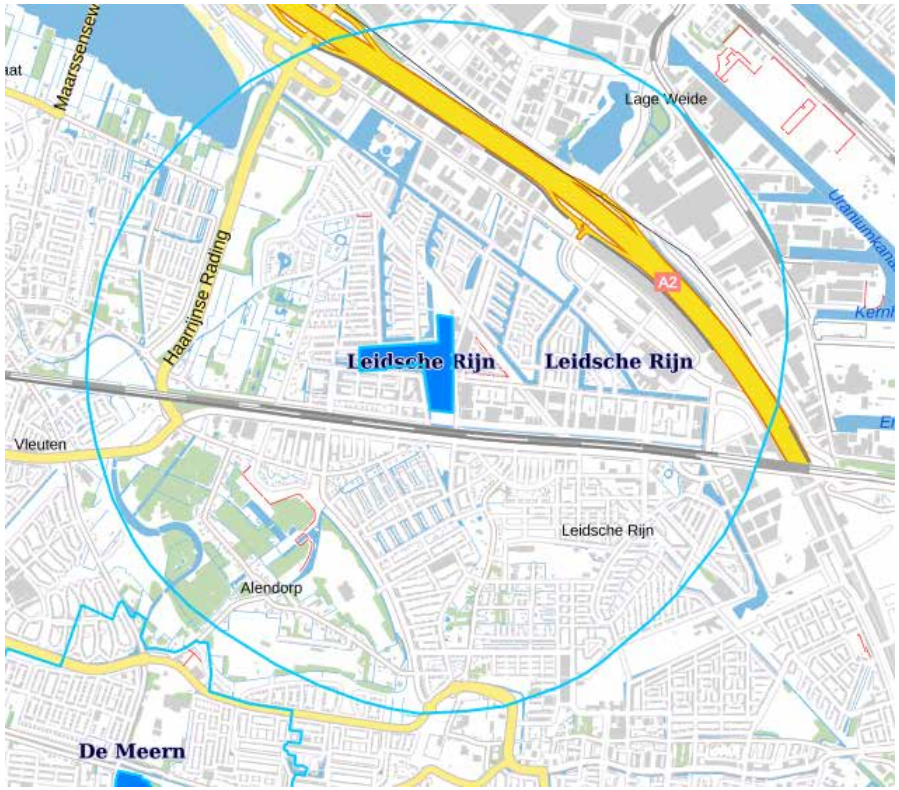
Alle gebouwen van MARK worden met de BENG-regelgeving ontworpen en voldoen aan de BENG 1-indicator. Dit is mede mogelijk dankzij de goede isolatiewaardes, gunstige gevel/vloer verhouding en oriëntatie van de torens waardoor het plan een energiebehoefte van maximaal 25kWh/m² per jaar heeft (NEN7120).

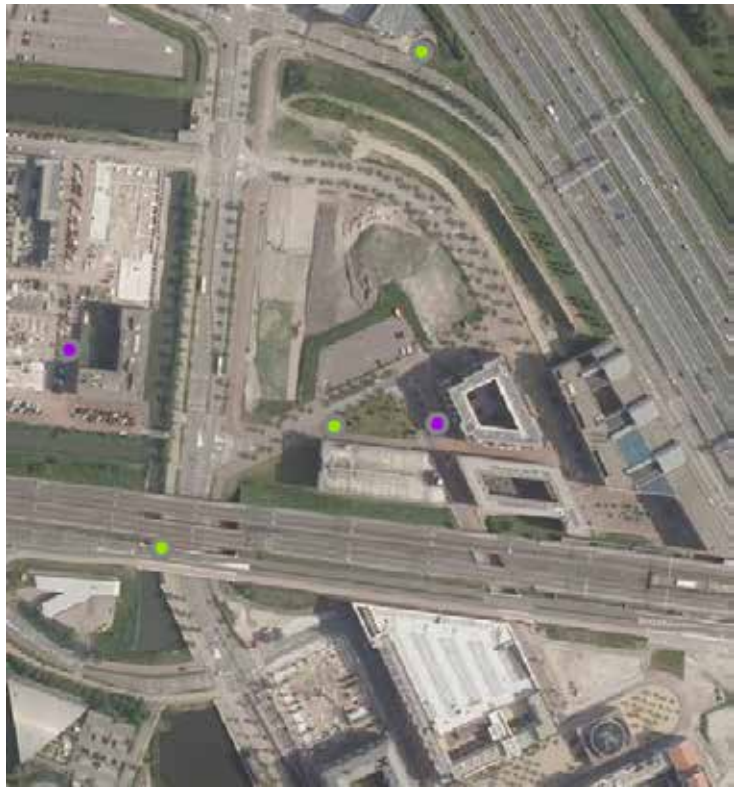
Het streven is om de gebouwen ‘all-electric’ en energieneutraal te ontwerpen met een EPC van 0,00. De hoogbouwtorens binnen het project presteren daarmee veel beter dan wat de huidige wetgeving eist. De gebouwen worden voornamelijk van warmte en koude voorzien via een WKO-systeem. Mocht er een jaarlijkse onbalans of warmtetekkort ontstaan dan kan dit worden aangevuld met het stadswarmtenet van Eneco.

De ontwikkelaar gaat zonnepanelen plaatsen als pergola boven de parkeerplaatsen van de naastgelegen parkeergarage van The Wall (of een andere locatie in de nabije omgeving). De gekozen oplossing wordt door de gemeente vastgelegd in het nog op te stellen uitgiftecontract.

Een aantal gebouwen in de directe omgeving van het plan doet al een beroep op de aanwezige bodemwarmte. Het is dan ook de verwachting dat het potentieel aan bodemwarmte in dit gebied beperkt is. Het is aan de ontwikkelende partij om zelf de potentie aan bodemenergie, en de eventuele overschotten, in beeld te brengen en te onderzoeken. De ontwikkelende partij neemt hierover contact op met de Provincie Utrecht (vergunningverlener open bronnen bodemwarmte).

Afbeelding 19: Grondwaterbeschermingszone (linksonder)
Afbeelding 20: Bestaande bronlocaties WKO (rechtsonder)

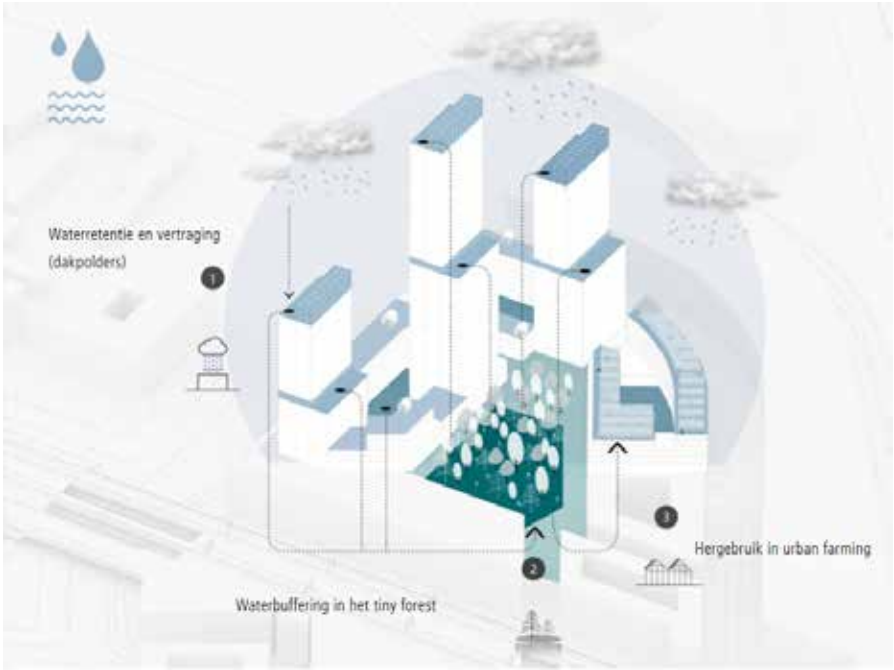
Bron: Gemeente Utrecht (2020)

7.3 Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie is een zeer actueel vraagstuk. Steeds vaker zijn de effecten hiervan merkbaar in onze leefomgeving. De weersextremen worden groter, hogere temperaturen in de zomer, mildere en nattere winters en heftigere buien. Dit leidt tot meer kans op wateroverlast, meer kans op droogte en hittestress. Het is dus van belang om bij nieuwe ontwikkelingen rekening te houden met deze kwetsbaarheid. De gemeente wil een stedelijk gebied bouwen dat hiertegen zo goed als mogelijk bestand is met de uitgangspunten hieronder.

- Binnen het plan wordt voldoende waterberging gecreëerd. Water wordt zoveel mogelijk gebufferd, geïnfiltreerd en hergebruikt. Voor een nadere uitwerking zie paragraaf ‘waterberging’ op pagina 48.
- Hittestress wordt tegengegaan door groen in te passen op meerdere niveaus binnen het plan (groene plein en de verschillende daken).
- Binnen het plangebied gaat zo min mogelijk regenwater verloren.
- Op afbeelding 21 staan mogelijke oplossingen voor de watercyclus binnen het gebied. Dakpolders, waarbij water wordt vastgehouden en vertraagd wordt afgevoerd, zijn hierbij een van de goede mogelijkheden.

Afbeelding 21: Indicatief watersysteem plan MARK

Bron: Tenderinzending MARK, consortium KEES (2019)

7.4 Hittestress openbaar gebied

Verharding in het openbare gebied vergroot het risico op hittestress. Gebouwen, wegen en andere verharding houden warmte vast. Hierdoor is er meer kans op hittestress. Een hoge verhardingsgraad vergroot bovendien het risico op wateroverlast, doordat regenwater niet in de bodem kan infiltreren. Veel van deze effecten worden tegengegaan door het toevoegen van groen en water. Parken, bomen, groene daken en groene gevels absorberen de warmte en zonnestralen tijdens hete dagen. Schaduwplekken, fonteinen en waterspeelplaatsen dragen bij aan verkoeling. Het toepassen van kunstgras dient voorkomen te worden.

7.5 Hittestress gebouwen

Naast hittestress in het openbaar gebied wordt ook aandacht besteed aan hittestress in de toekomstige gebouwen. Vergroening van gebouwen draagt bij aan koelte in de leefomgeving, maar ook in de gebouwen zelf. Het toepassen van groene daken draagt bij aan koelere gebouwen en dus lagere kosten voor bijvoorbeeld airco's.

7.6 Circulariteit

De gemeente hecht eraan dat toegepaste materialen bij het slopen van het gebouw weer hergebruikt kunnen worden. Hiertoe is de 'Motie Circulair bouwen' in december 2016 door de gemeenteraad aangenomen. De gemeente wil de circulaire economie implementeren en streeft daarvoor naar minimalisering van de milieubelasting door grondstoffen en materiaalgebruik. Plan MARK gaat uit van de volgende randvoorwaarden ten aanzien van circulariteit:

- CPG

Voor het kwantificeren van circulariteit is gebruik gemaakt van de methodiek Circulaire Prestatie Gebouw (CPG), die onderdeel is van GPR. De CPG-index is ingedeeld in vijf hoofdstrategieën: benut het beschikbare, gebruik hernieuwbare bronnen, minimaliseer milieu-impact en creëer voorwaarden voor zowel een lange huidige cyclus als ook lange toekomstige cycli.

- Hergebruik van materialen

Hierbij gaat het om materialen uit andere projecten, gerecyclede grondstoffen (bijvoorbeeld granulaat) en zoveel mogelijk volledig hernieuwbare materialen zoals bio-based isolatiemateriaal.

- Geen bezit maar gebruik

Voor verschillende gebouwcomponenten is het de intentie om gebruik te maken van een leaseconstructie waarbij de fabrikant eigenaar blijft en ook onderhoud verricht aan zijn producten.

- Materialenpaspoort (Madaster)

Bij de uitwerking van het ontwerp en tijdens de bouw worden de toe te passen materialen vastgelegd en gedocumenteerd.

- Lange levensduur

In het ontwerp wordt rekening gehouden met de geplande levensduur van bouwonderdelen. Zo gaat de constructie zeer lang mee, wel 200 jaar. De gevel circa 50 jaar, de installaties zo'n 20 jaar, binnenwanden ook ongeveer 20 jaar, en het interieur gaat gemiddeld 5 à 10 jaar mee.

- Constructie en materiaalselectie

Het gebouw wordt zoveel mogelijk uitgevoerd met droge verbindingen die demontabel zijn. Daarnaast wordt er waar mogelijk licht gebouwd zodat er minder materiaal nodig is. Deze 4 stappen worden in deze volgorde toegepast om materialen te selecteren:

1. Materialen uit andere projecten hoogwaardig hergebruiken.
2. Materialen die uit andere projecten gerecycled zijn toepassen.
3. Materialen met een lage LCA-waarde (levenscyclusanalyse), en dus milieuvriendelijk zijn, gebruiken.
4. Materialen vanuit hernieuwbare bronnen gebruiken.

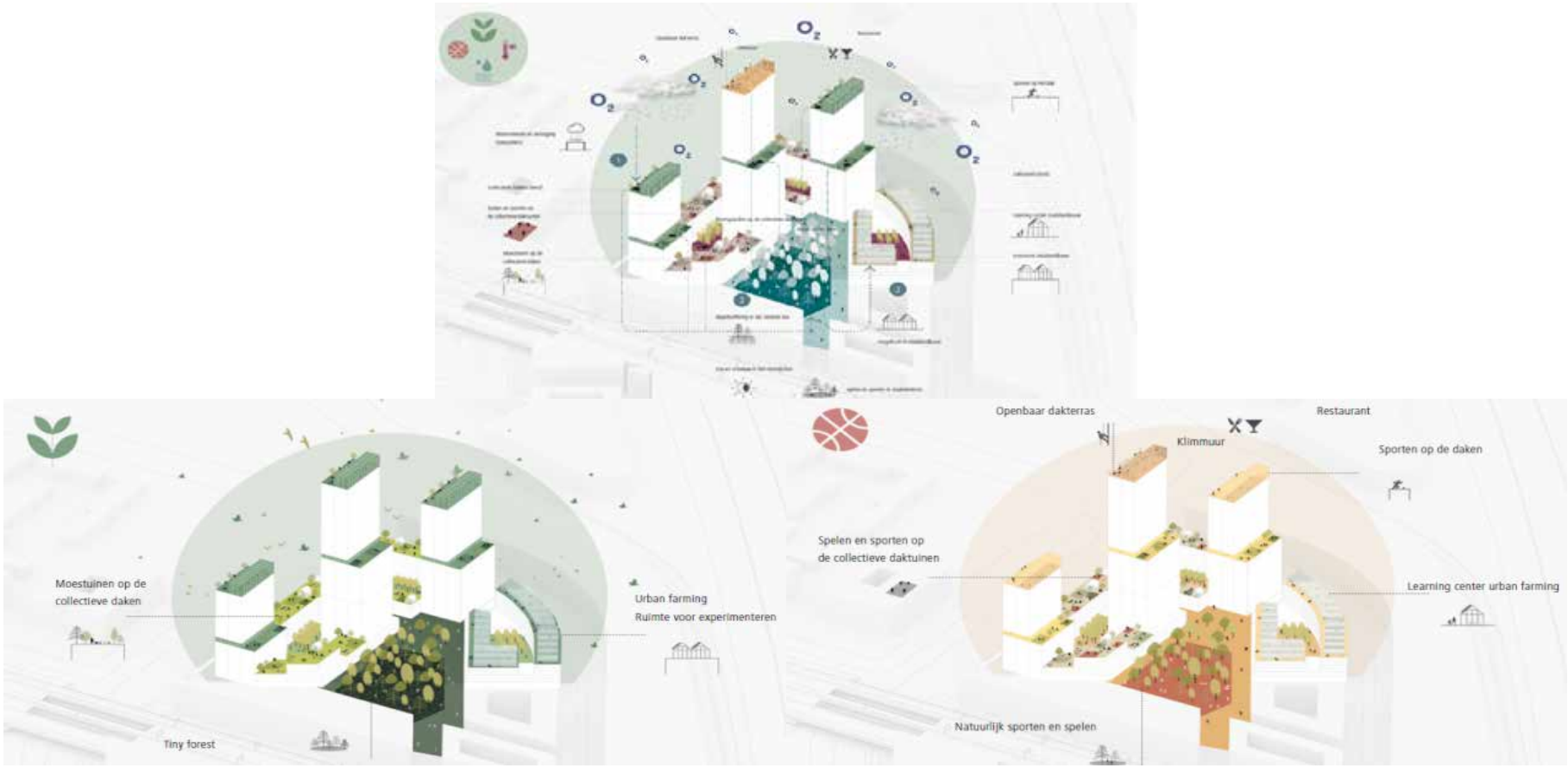
7.7 Gezonde leefomgeving

MARK is een ‘verticaal dorp’ met ruimte voor ontmoeting, levendigheid, rust en ontspanning. In het plan zijn er op verschillende niveaus plekken waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten en kunnen ontspannen. Een openbaar toegankelijk groen plein op maaiveld, algemene ontmoetingsruimtes (voor de bewoners) op verschillende verdiepingen en een openbaar restaurant met groen en een rooftopbar, restaurant en uitzichtpunt op de bovenste verdieping van het gebouw. Het leidende thema in het ontwerpproces was dat het een duurzaam en gezond gebied moet worden om in te wonen.

Centrale gezondheidsthema’s binnen het plan

- Centrale ontmoetingsruimte wordt ingericht als een groen plein.
- De ontwikkelaar streeft naar een WELL gold -certificaat voor de gebouwen (gericht op de gezondheid en welzijn van mensen in een gebouwde omgeving),
- De daken van de gebouwen krijgen een groene invulling, bijvoorbeeld voor actief spel en ‘urban farming’.
- De daken van de gebouwen bieden mogelijkheden voor het creëren van meer biodiversiteit.
- Faciliteren en organiseren van een gemeenschap voor toekomstige bewoners door het deelconcept JAMES.
- Patio’s en daktuinen worden ingericht als groene, rustige tuinen met verschillende thema’s en plantensoorten die de biodiversiteit vergroten.
- Om goede luchtkwaliteit binnen het plan te garanderen worden er maatregelen genomen die ervoor zorgen dat de lucht binnen altijd goed is.
- Op verschillende niveaus binnen het plan komen speelplekken voor kinderen.

Afbeelding 22: Indicatieve visualisatie thema gezondheid, groen en sport binnen MARK

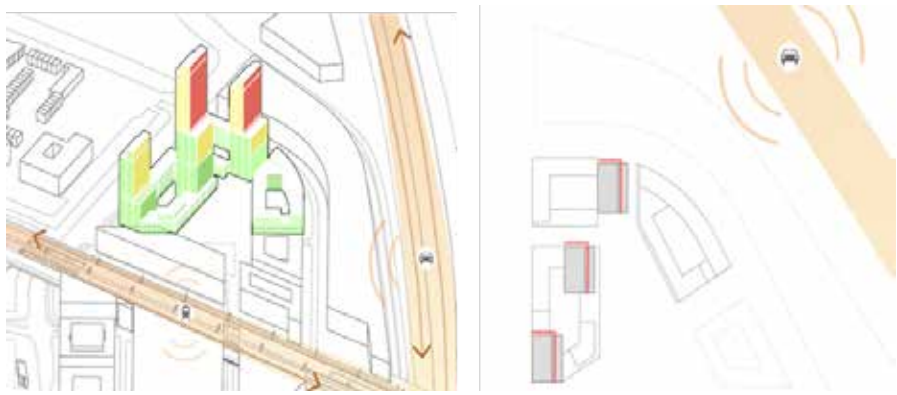
Bron: Tenderinzending MARK, consortium KEES (2018)

7.8 Geluid

Het plangebied van MARK ligt in de nabijheid van de rijksweg A2, spoorverbindingen (Utrecht-Den Haag) en hoofdontsluitingswegen (Vleutensebaan,Terwijdesingel en Stadsbaan Leidsche Rijn). Het is een uitdagende locatie op het gebied van geluidbelasting. Uiteraard zullen de uiteindelijke plannen voldoen aan de wettelijke geluideisen. De verwachting is dat er bijzondere en ingrijpende voorzieningen getroffen moeten worden aan de toekomstige gebouwen om de geluidbelasting op een goede manier op te vangen. Om de ontwikkelende partijen bewust te maken van de uitdagingen op het gebied van geluid, heeft de gemeente voor de start van de selectieprocedure een presentatie gehouden over de ‘Wet geluidhinder’. In een vroeg stadium van de planvorming zijn geluidberekeningen gemaakt om zo een goed woon- en leefklimaat te waarborgen. Als eerste verkenning voerde de gemeente een quickscan uit naar de mogelijkheden en belemmeringen voor geluid op basis van een ‘indicatieve’ verkaveling. Uit de quickscan blijkt dat binnen alle bouwblokken gevels zijn met een geluidbelasting boven de voorkeursgrenswaarde, en op sommige plaatsen boven de maximale ontheffingswaarde.

Dit betekend dat er aanvullende maatregelen nodig zijn om een geluidsluwe gevel te creëren. De gemeente werkt mee aan een ontheffing van de (voorkeurs)grenswaarde van de Wet geluidhinder. Dat kan tot aan een zekere maximale ontheffingswaarde. Volgens het gemeentelijk beleid wordt deze ontheffing echter alleen verleend als er aan de randvoorwaarden wordt voldaan zoals bijvoorbeeld het hebben van een geluidsluwe gevel. Uit akoestisch onderzoek voor het bestemmingsplan moet blijken dat aan de eisen uit de ‘Wet geluidhinder’ en de ‘Geluidnota Utrecht’ wordt voldaan en welke maatregelen genomen moeten worden.

Afbeelding 23: Indicatieve geluidbelasting plan MARK

Bron: Tenderinzending MARK, consortium KEES (2018)

7.9 Spoortrillingen

Gezien de ligging van het plangebied nabij het spoor is het noodzakelijk onderzoek te doen naar de te verwachte trillingsniveaus. In opdracht van de gemeente Utrecht is er een onderzoek uitgevoerd naar spoortrillingen bestaande uit trillingsmetingen op locatie en een rekenonderzoek met de meest kritische gebouwen binnen het plan. De te verwachten trillingen zijn hierbij beoordeeld met de in Nederland gebruikelijke SBR-richtlijn Trillingen – deel B: Trillingshinder voor personen in gebouwen, waarbij is getoetst aan de streefwaarden voor nieuwe situaties. Dit is in overeenstemming met de ambities van de gemeente Utrecht.

Uit de trillingsmetingen op de bouwkavel, de overdrachtsmetingen aan de parkeergarage en de daarop gebaseerde prognoses, blijkt dat het huidige spoorgebruik naar verwachting niet tot trillinghinder leidt bij de geplande nieuwbouw. Maar er moet dan wel een betonnen draagconstructie voor woongebouwen worden toegepast. En de vloeren moeten een stijfheid hebben zodat de laagste buig-eigenfrequentie tenminste 12 Hz is.

Bij gebouwen met een stalen draagconstructie zijn trillingssterkten mogelijk licht hoger vanwege de lagere demping van zo'n constructie. Verwacht wordt dat de trillingssterkten ook in dat geval nog voldoen aan de SBR-B, zolang de woongebouwen op minder dan 100 m van het spoor worden uitgevoerd met stijve vloeren met een laagste (buig)eigenfrequentie van circa 12 Hz.

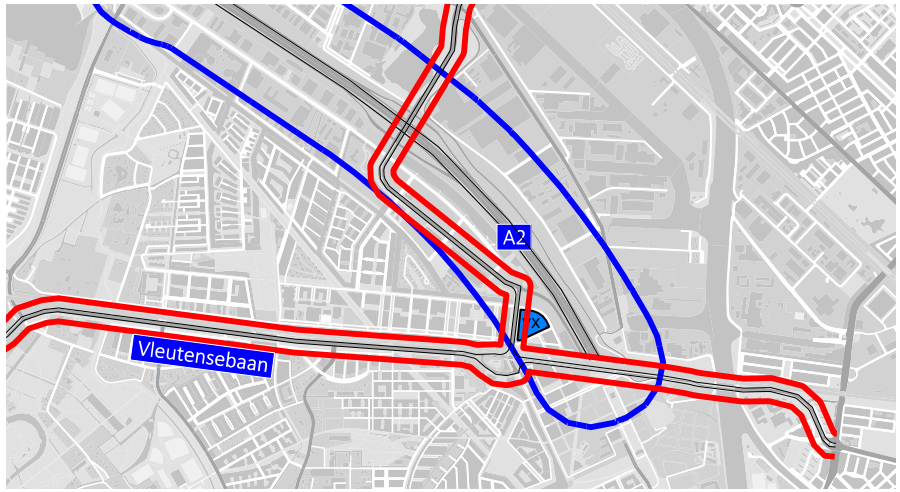
7.10 Luchtkwaliteit

Het plan moet voldoen aan de luchtkwaliteitseisen van het 'Besluit luchtkwaliteit'. Dit betekent dat het plan niet mag leiden tot een verslechtering van de luchtkwaliteit. Een gezonde woon- en leefomgeving heeft onder meer betrekking op de plaatselijke luchtkwaliteit. Er moet voorkomen worden dat met name kwetsbare groepen (onder andere kinderen en ouderen) langdurig in gebieden met een slechte luchtkwaliteit verblijven.

Ten tijde van het opstellen van de selectiestukken, die door het college van burgemeester en wethouders zijn vastgesteld op 13 maart 2018, is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor het onderdeel lucht. Op dat moment golden er nog geen minimale afstanden voor kwetsbare groepen ten opzichte van grootschalige verkeersinfra. Deze zijn dus ook niet als randvoorwaarden meegegeven aan marktpartijen bij de uitvraag.

Zoals blijkt uit afbeelding 24 wordt de locatie aan alle zijden omsloten door grootschalige verkeersinfra: rijksweg A2 en het spoortracé Utrecht-Woerden/ Rotterdam, de Stadsbaan en de Terwijdesingel. Om een goede luchtkwaliteit voor de woningen te garanderen worden aanvullende maatregelen genomen binnen het plan. Hierdoor is de binnenlucht in de gebouwen altijd goed.

Afbeelding 24: Gezondheidscontouren plangebied (stedelijke ontsluitingswegen en rijksweg A2)

Bron: Ontwerpstudio Ruimte Gemeente Utrecht (2020)

7.11 Randvoorwaarden lucht en gezondheid

Voor lucht en gezondheid zijn de volgende randvoorwaarden meegegeven:

- Woningbouw - uitgevoerd als hoogbouw - in Leidsche Rijn Centrum Noord moet met de nodige aandacht voor de verkeerskundige aspecten vorm worden gegeven, om te kunnen voldoen aan de eisen uit de ‘Wet milieubeheer’ en ‘Motie 2015/78’ van de gemeenteraad.
- De gemeente adviseert de verkeersaantrekkende werking zoveel mogelijk te beperken door concepten als autodelen en mogelijkheden voor elektrische auto’s in het plan mogelijk te maken.
- Als het plan verder is geconcretiseerd moet een luchtkwaliteitsonderzoek duidelijk maken of er wordt voldaan aan de wettelijke eisen en de ‘Motie 2015/78’.

Voor de ontwikkeling dient te worden onderzocht of deze leidt tot een toename van de stikstofdepositie op de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Dit wordt verder onderzocht in het kader van het bestemmingsplan.

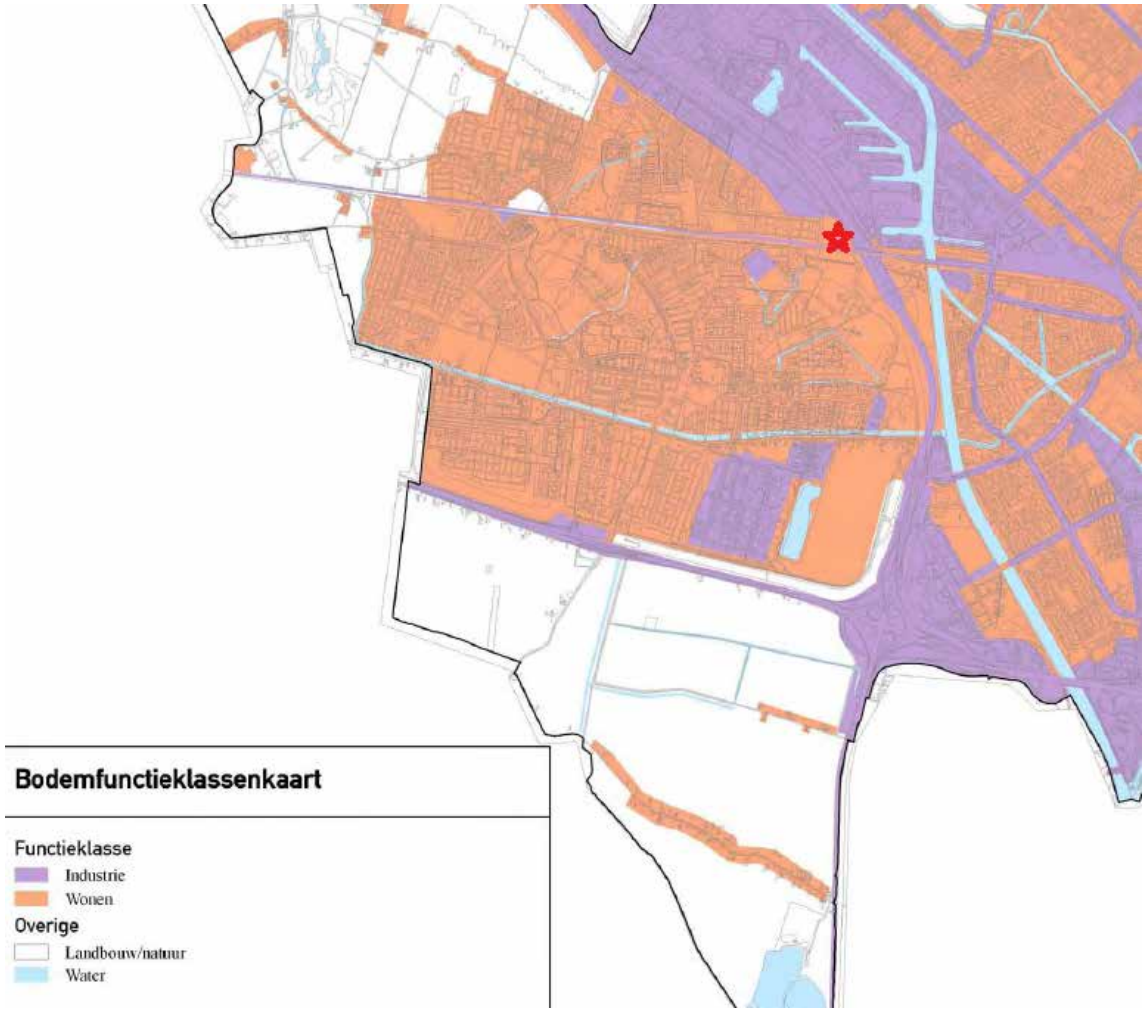
7.12 Bodemkwaliteit

De locatie had in het verleden een agrarische bestemming. In de 50-er jaren is op de locatie een woonwagenkamp gevestigd. Na het weghalen van het woonwagenkamp hebben verschillende bodemonderzoeken en in 1999 een bodemsanering plaatsgevonden. Daarna is de locatie in gebruik geweest bij de Grondbank Utrecht. In 2020 is een bodemonderzoek uitgevoerd door AMOS (204.049.BR.11.SES, 27 juli 2020). Ten tijde van de uitvoering van het onderzoek waren op de locatie een P&R, parkeer-/opslagterreinen en een gronddepot aanwezig. De grond bevat puin- en baksteenresten. Plaatselijk is op diepte nog een oude puinverhardingslaag aanwezig. De grond is over het algemeen licht verontreinigd. In de grond zijn geen verhoogde gehaltes aan asbest en PFAS aangetroffen. Het grondwater is niet verontreinigd. De locatie is geschikt voor het beoogde gebruik: wonen.

Bij afvoer van grond moet rekening worden gehouden met gebruiksbeperkingen (de grond voldoet aan bodemfunctieklasse “industrie”). Voor de toepassing van grond op de locatie moet deze minimaal voldoen aan de eisen voor bodemfunctieklasse “wonen”.

De locatie bevindt zich binnen de boringsvrije zone van de grondwaterwinning Leidsche Rijn en binnen de “schone zone” van het Gebiedsplan Gebiedsgericht Grondwaterbeheer van de gemeente Utrecht. Dit betekent dat voor de toepassing van WKO beperkingen gelden zoals een dieptebeperking (eerste watervoerende pakket) en dat rekening gehouden moet worden met beïnvloeding van een nabijgelegen, omvangrijke grondwaterverontreiniging (Reactorweg 11).

Afbeelding 25: Bodemfunctieklassenkaart

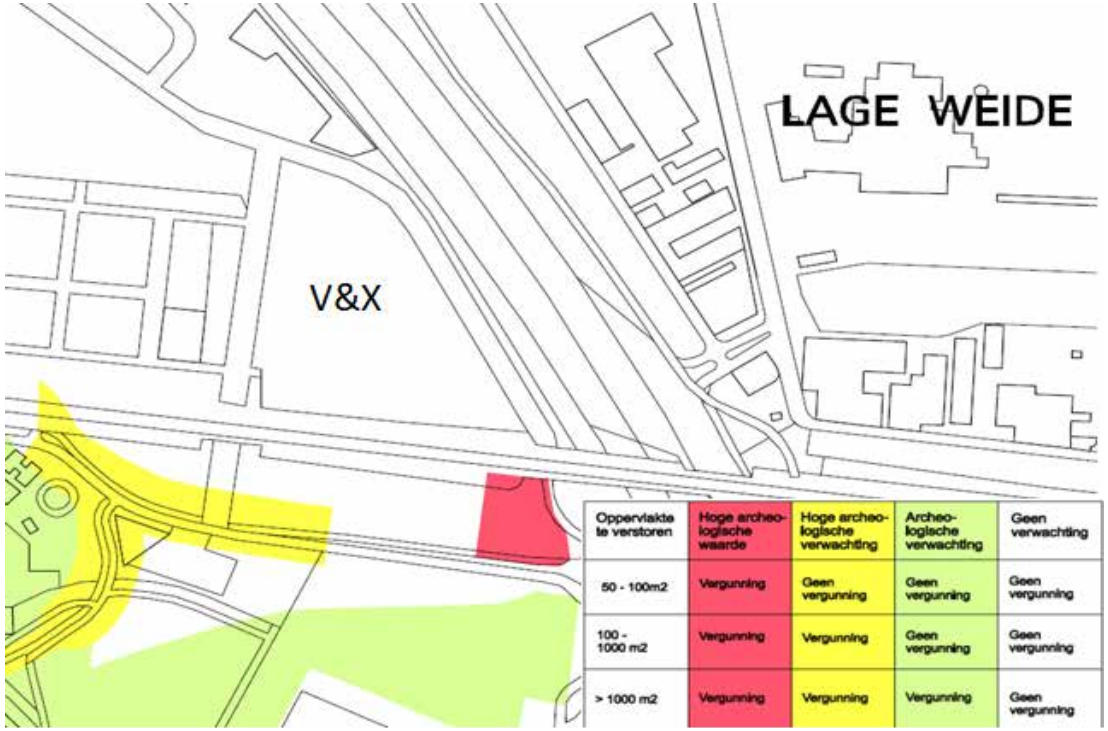

Bron: Gemeente Utrecht (2019)

7.13 Archeologie

Uit de archeologische waardenkaart van de gemeente Utrecht (afbeelding 26) blijkt dat MARK in het gebied met de aanduiding ‘geen archeologische waarde’ ligt. Op basis hiervan is er geen aanvullend archeologisch onderzoek nodig in het gebied. Wel geldt er een meldingsplicht bij eventuele archeologische vondsten op de locatie.

Afbeelding 26: Archeologische waardenkaart Hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord

Bron: Gemeente Utrecht (2019)

7.14 Ecologie

Sinds 1 januari 2017 is de Flora- en faunawet vervangen door de Wet Natuurbescherming. De ontwikkelaar moet voordat hij begint met sloop, bouw of verbouw onderzoeken of er op of nabij het plangebied beschermde dieren en planten aanwezig zijn waarvan het leefgebied door het plan wordt aangetast. Als dat het geval is, dan moet ontheffing van de wet worden verkregen. Compenserende maatregelen binnen het plangebied kunnen een gunstig effect hebben op het verlenen van ontheffing. Bij een ruimtelijke ontwikkeling is het vanuit Natuurwetgeving belangrijk om na te gaan of de werkzaamheden negatieve effecten hebben op beschermde dieren en planten. Ook worden de soorten van de Utrechtse soortenlijst meegenomen in het onderzoek.

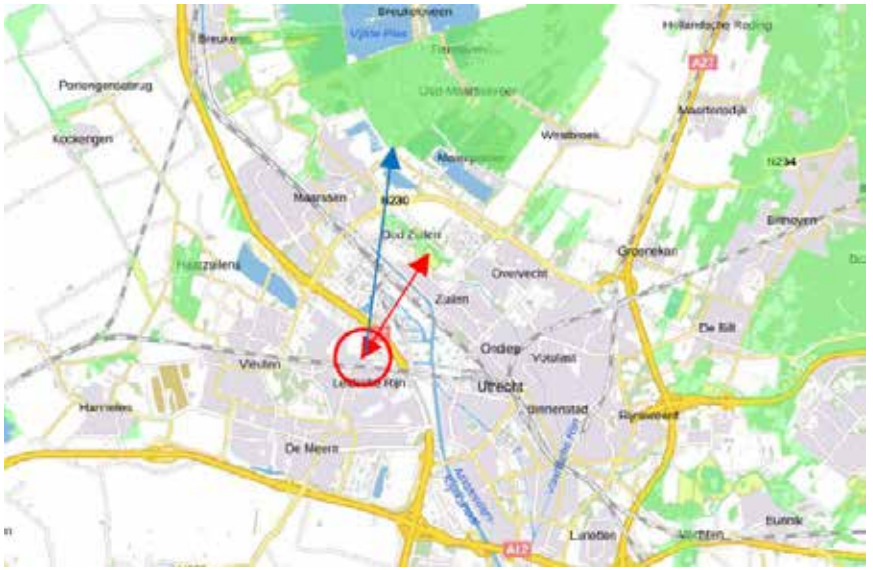
Effecten op Natura 2000-gebieden (een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden) kunnen grotendeels worden uitgesloten, gezien de afstand tussen MARK en de Natura 2000-gebieden. Echter, de ontwikkelingen in de plangebieden kunnen leiden tot een toename van stikstofdepositie op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Dit wordt verder onderzocht in het kader van het bestemmingsplan.

Tijdens het veldwerk in het plangebied zijn alleen algemene, onbeschermde plantensoorten gevonden. Van de soortgroep zoogdieren en amfibieën zijn algemene, licht beschermde soorten aanwezig of te verwachten. In het kader van de algemene zorgplicht is het belangrijk dat de ontwikkelaar bij de start van de werkzaamheden langzaam en in één richting te werk te gaat, zodat eventueel aanwezige dieren de kans hebben om te vluchten. Wordt er zonder maatregelen gestart in de periode maart tot en met augustus dan is een broedvogelcheck kort voorafgaand aan de start van de werkzaamheden (maximaal 5 dagen ervoor) vereist.

In het geval van broedgevallen moeten verstorende werkzaamheden altijd worden uitgesteld totdat het nest permanent is verlaten. Voor de ontwikkeling van het plan is geen ontheffing van de Wet Natuurbescherming vereist, als er rekening wordt gehouden met broedvogels.

De gemeente verwacht niet of nauwelijks effecten op soorten van de Utrechtse soortenlijst. In het geschikte seizoen voorafgaand aan de start van de voorbereidende werkzaamheden moet er een controle worden uitgevoerd op de Utrechtse soorten. Als deze soorten worden aangetroffen, moeten ze worden verplaatst naar een geschikt leefgebied.

Afbeelding 27: ligging plangebieden (rode cirkel) ten opzichte van beschermde natuurgebieden Dichtstbijzijnde NNN-onderdelen (Natuurnetwerk Nederland) liggen op 2,5 kilometer (rode pijl), Natura 2000 op ongeveer 5 kilometer (blauwe pijl)

Bron: Quickscan natuurwetgeving (2020)

7.15 Externe veiligheid

Omdat het plangebied nabij de rijksweg A2 ligt en het spoor Utrecht – Den Haag, moet er aandacht worden besteed aan de veiligheidsrisico's die het transport van gevaarlijke stoffen kunnen veroorzaken. De normen en richtlijnen voor de omgeving van zware bedrijven staan in het 'Besluit externe veiligheid inrichtingen' (Bevi). In dit besluit staat dat er onder andere getoetst moet worden aan deze normen. Daarnaast kan het transport van gevaarlijke stoffen een risico opleveren. Het gaat dan om transport over wegen, over het spoor en/of over water. Gezien de ligging van het plangebied direct aan het spoor en de rijksweg is er aanvullend onderzoek nodig. Dit onderzoek wordt in het kader van het bestemmingsplan gedaan.

7.16 Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

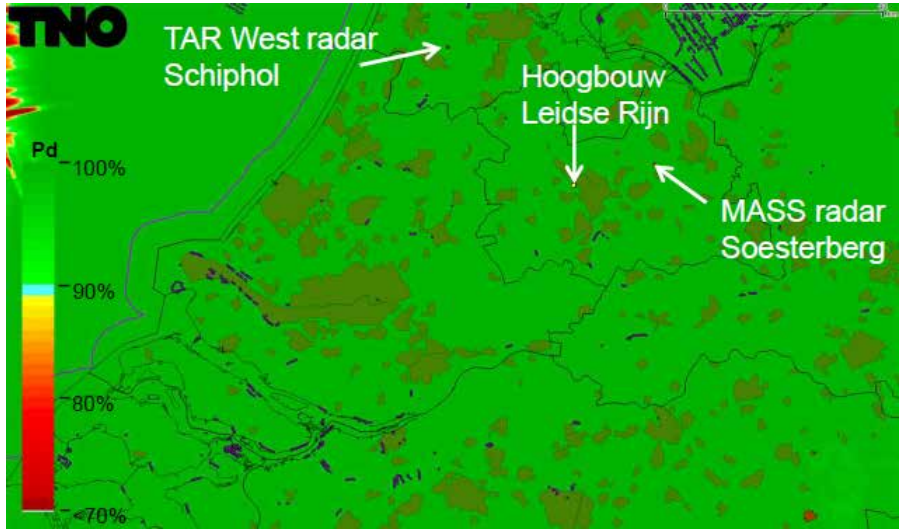
Gezien de complexiteit (grootte, hoogte en ligging) van het plan heeft de gemeente in een vroegtijdig stadium de Veiligheidsregio Utrecht betrokken bij het plan. Hun advies is om een integraal plan brandveiligheid (IPB) op te laten stellen. Het ontwerp van MARK past namelijk niet binnen de standaard eisen voor brandveiligheid en wordt daarom op basis van gelijkwaardigheid ontworpen.

7.17 Radarverstoring

Ten aanzien van radarverstoring moet inzichtelijk worden gemaakt dat de toekomstige hoogbouw geen nadelig effect heeft op radarstations. In het voortraject heeft de gemeente overlegt met het Rijksvastgoedbedrijf. Het ministerie heeft de gemeente geïnformeerd dat de bescherming van radarstations ook van toepassing is op private radarstations voor burgerluchtvaart. Omdat deze kunnen functioneren als hulpradarstations voor de militaire luchtvaart. De dichtstbijzijnde radar is in dit geval Schiphol (op 75 kilometer afstand). De gehele gemeente Utrecht ligt binnen de radar van Schiphol.

De verkeersleidingradar in Soesterberg en de verkeersleidingradar bij Schiphol ondersteunen elkaar op de plekken waar door schaduwwerking van gebouwen verlies aan bereik optreedt. Conclusie is dat er geen verlies optreedt in de radardekking door het bouwplan.

Afbeelding 28: Radarstations

Bron: TNO onderzoek radarverstoring (2020)

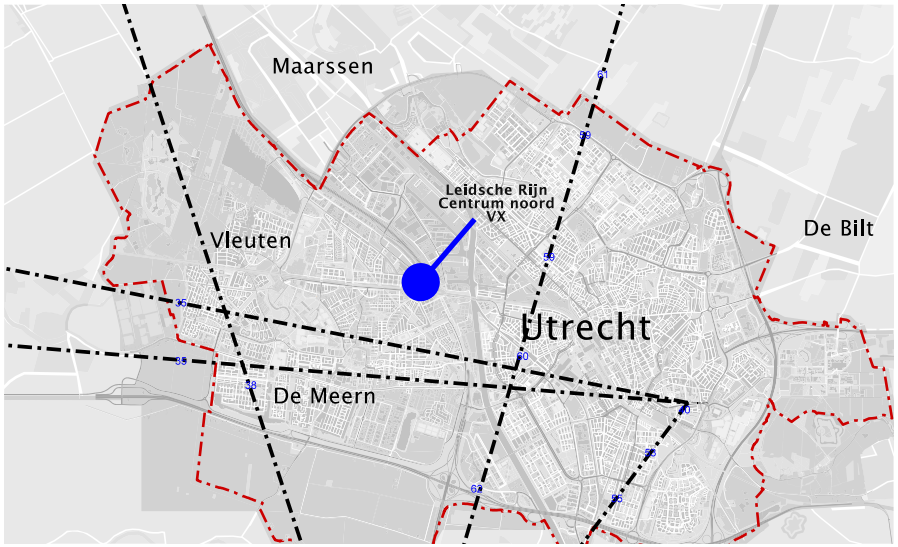
7.18 Bezonning

KEES moet ervoor zorgen dat schaduwwerking (veroorzaakt door het plan) in de directe omgeving inzichtelijk gemaakt wordt door een bezonningsstudie in relatie tot woningen in de directe omgeving die zich buiten het plangebied bevinden. De uitkomsten van deze studie moeten meegenomen worden in het voorlopig- en definitief ontwerp, het bestemmingsplan en in de aanvraag voor de omgevingsvergunning.

7.19 Straalpad KPN Hilversum – IJsselstein

Op afbeelding 29 zijn de straalpaden weergegeven die lopen over het grondgebied van de gemeente Utrecht. De projectlocatie is aangeduid met de blauwe stip. De bestaande straalpaden leveren geen conflict op met het plan. Daarnaast zijn straalpaden voor telecommunicatie niet beschermd. Er bestaat geen verplichting vanuit de Telecommunicatiewet of Wabo om bij ruimtelijke projecten rekening te houden met straalpaden. De eigenaar van een straalverbinding is zelf verantwoordelijk voor een goede verbinding, derden zijn niet verplicht bij nieuwbouw rekening te houden met straalpaden, behalve wanneer een geldig bestemmingsplan nog wel voorziet in een beschermd straalpad.

Afbeelding 29: Straalpaden (Telecom)

Bron: Gemeente Utrecht (2020)

7.20 Windhinder

De Utrechtse Hoogbouwvisie adviseert een windhinderonderzoek uit te voeren als er sprake is van hoogbouw (hoger dan 30 meter) of als de geplande bebouwing meer dan 1,5 keer zo hoog is als de gemiddelde omliggende bebouwing. De gemeente en ontwikkelende partij hebben de wens de locatie ruim te bestemmen, wat wil zeggen dat niet de exacte locatie van de bouwblokken en bouwmassa wordt vastgelegd in het bestemmingsplan. Bij een ruime bestemming van de locatie moeten meerdere scenario's onderzocht te worden.

In samenspraak met een akoestisch adviesbureau, de gemeente Utrecht en de ontwikkelende partij worden een aantal scenario's onderzocht. KEES draagt zorg dat windhinder in Leidsche Rijn Centrum Noord zoveel mogelijk wordt beperkt. De ontwikkelende partij zorgt voor het uitvoeren van een wind- en bezonningstudie en realiseert, indien noodzakelijk aanvullende maatregelen ter voorkoming van windhinder.

Afbeelding 30: Indicatieve impact wind op het plan

Bron: Tenderinzending MARK (2018)

7.21 Milieueffectrapportage (m.e.r)

De in dit project opgenomen activiteiten staan vermeld in lijst D van de bijlage Besluit m.e.r., waarvoor een m.e.r.-beoordeling moet plaatsvinden. Om te beoordelen of sprake is van belangrijke nadelige milieugevolgen moet een vormvrije m.e.r.-beoordeling worden opgesteld. Voordat het ontwerpbestemmingsplan ter inzage wordt gelegd, moet een besluit worden genomen over de vormvrije m.e.r.-beoordeling of er een m.e.r.-procedure moet worden doorlopen. Zoals blijkt uit beschrijving van de in dit hoofdstuk weergegeven diverse relevante milieukaders, is het niet de verwachting dat sprake zal zijn van belangrijke nadelige milieugevolgen. De verwachting is dus dat er geen aanleiding is om een m.e.r.-procedure te doorlopen. Op basis van de vormvrij m.e.r- beoordeling zal dit nog moeten worden aangetoond.

Hoofdstuk 8 Programma

Het gebied rondom de hoogbouwlocatie kan worden gezien als het toekomstig zakendistrict van Leidsche Rijn Centrum. Er is een concentratie van kantoren gepland en op korte afstand is het ziekenhuis aanwezig. Anders dan in het centrumgebied ten zuiden van het spoor, is de schaal groter en ontbreekt een uitgebreid winkel- en sociaal-cultureel programma. De geplande kantoren bevinden zich grotendeels in de zone langs de A2/Stadsbaan Leidsche Rijn en zijn goed zichtbaar vanaf de weg. Ze vormen een aaneengesloten wand van circa 20 meter hoog, met een levendige gevel aan de Reykjavikstraat.

De gemeente streeft naar een gevarieerd woningbouwprogramma aangevuld met functies in de plint. Het woningprogramma kent bij voorkeur een grote diversiteit aan type woningen voor verschillende soorten bewoners en doelgroepen.
In de selectiestukken, vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders, zijn de randvoorwaarden opgenomen die gelden voor het woonprogramma en aanvullend programma. Deze randvoorwaarden zijn:

Programmatische randvoorwaarden selectieprocedure

- Gemengd woonprogramma van 800 tot 1.200 appartementen
- Minimaal 20% sociale huur (huurprijs tot € 710,68 per maand); prijspeil 1 januari 2018
- Minimaal 20% middeldure huur (tussen € 710,68 en € 950,00 euro per maand):prijspeil 1 januari 2018
- Maximaal 1.500 m2 BVO leisure
- Maximaal 500 m2 BVO horeca (uitgezonderd categorie A)
- Maximaal 300 m2 BVO commerciële voorzieningen
- Maximaal 300 m2 BVO detailhandel (opgedeeld in kleine unitgroottes van max. 100 m2 BVO)

Programma plan MARK

- Maximaal 1.200 appartementen
- Minimaal 25% van het aantal woonappartementen in de sociale huur
- Minimaal 25% van het aantal woonappartementen in de categorie middeldure huur (e.e.a. conform het Actieplan Middenhuur)
- Gemeenschappelijke ruimtes voor toekomstige bewoners (woonkamers, logeerkamers, werkkamers, et cetera)
- 11% van het aantal woonappartementen met zorg
- Maximaal 1.500 m2 BVO leisure
- Maximaal 500 m2 horeca (uitgezonderd categorie A)
- Maximaal 300 m2 BVO commerciële voorzieningen
- Maximaal 300 m2 BVO detailhandel (opgedeeld in kleine unitgroottes van max. 100 m2 BVO).
- Maximaal 2.200 m2 BVO maatschappelijke voorzieningen (zware zorg voor bijvoorbeeld ouderen of geestelijk gehandicapten)

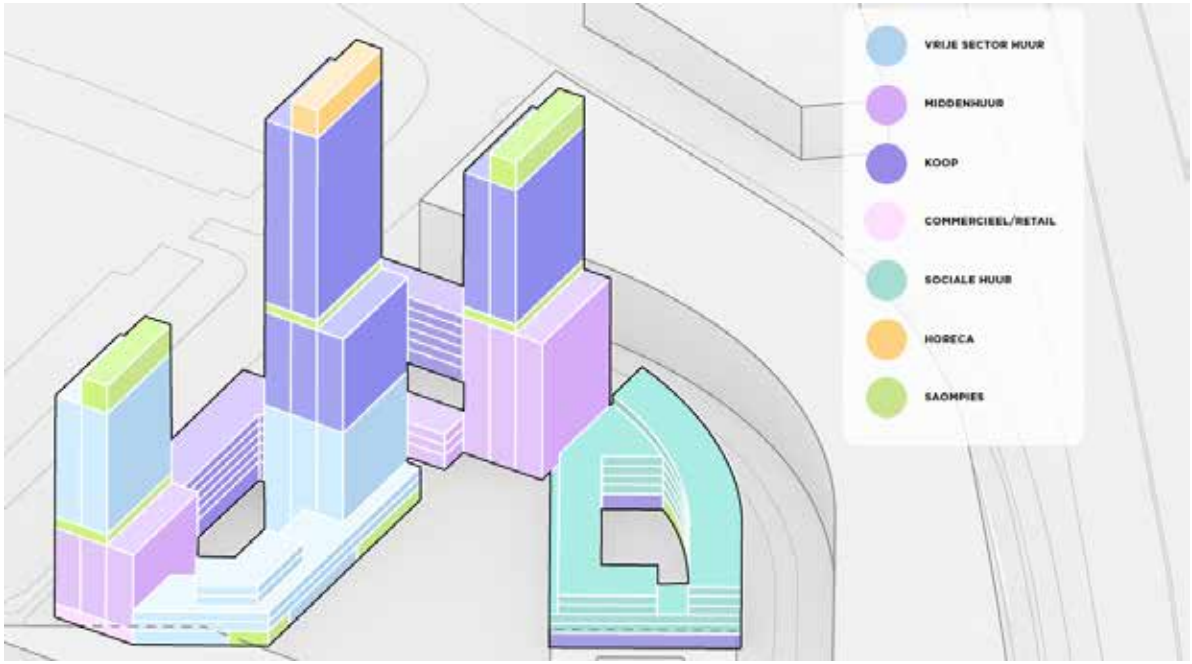
8.1 Woningbouw specifieke doelgroepen

Het huidige plan heeft woningen voor diverse doelgroepen en in diverse prijsklassen. Binnen het plan bevinden zich zowel huur- als koopwoningen. Daarnaast zijn er woningen voor specifieke doelgroepen (woonappartementen met zorg). Samen met de belegger heeft de ontwikkelaar een woonprogramma opgesteld, dat kan bestaan uit beschermd wonen voor jongeren en/of minder validen of ouderen. De appartementen zijn zo ontworpen dat de bewoners die (nog) geen zorg nodig hebben comfortabel en veilig kunnen wonen en zorg op afroep kunnen krijgen op het moment dat dit gewenst is.

8.2 Commerciële voorzieningen en leisure

Op de begane grond is er naast woningen, horeca en commerciële voorzieningen een ondergeschikt kantorenconcept voorzien voor de verhuur van vergaderruimte of werkplekken aan zzp'ers. Het gaat hier om kleinschalige vergaderruimtes of werkplekken die aansluiten op de behoeften van de toekomstige bewoners van MARK. Er wordt beperkt ruimte geboden aan detailhandel in de plint van het gebouw.

Afbeelding 31 : Indicatieve verdeling van het programma binnen plan MARK

Bron: Tenderinzending MARK, consortium KEES(2018)

8.3 Horeca

Tijdens de participatiebijeenkomst in april 2018 inventariseerde de gemeente de belangrijkste ‘wensen en aandachtspunten’ vanuit de omgeving. Een van de punten die werd genoemd, was het publiekelijk toegankelijk maken van het hoogste punt van de toren door bijvoorbeeld een rooftop-bar, restaurant of uitzichtpunt in de top te plaatsen. In het plan voor MARK zit een publiek toegankelijk uitkijkpunt op de bovenste verdieping van de hoogste toren. Tevens wordt het bezoekers van het restaurant (bar) mogelijk om hier te eten en te drinken. Een deel van het restaurant inclusief de bijbehorende keuken bevinden zich op een lagere plaats in de hoogte toren.

Afbeelding 32: Indicatieve Impressie rooftop MARK

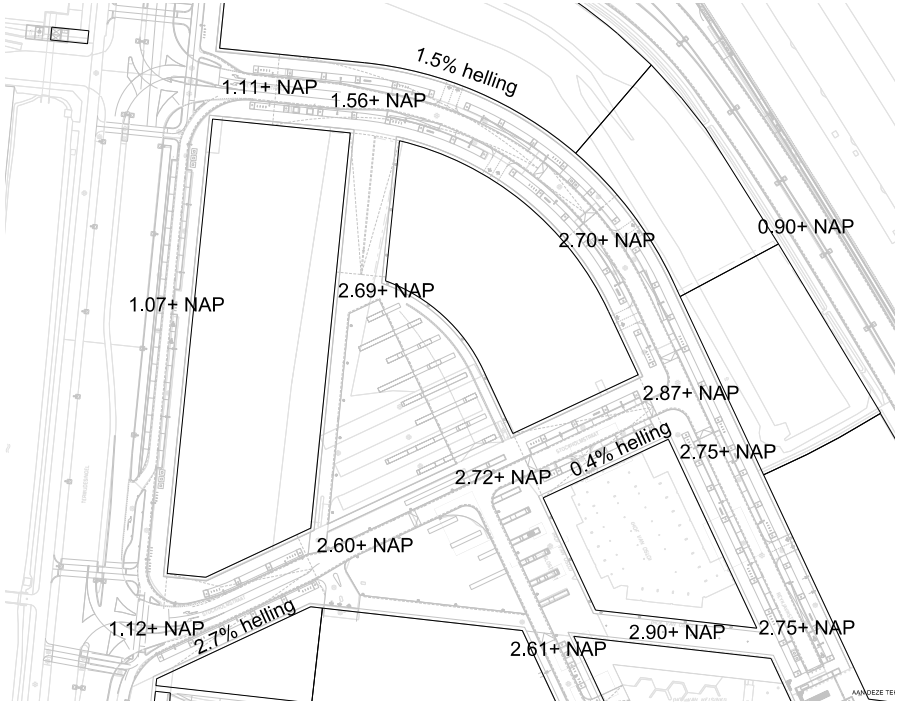
Bron: Tenderinzending MARK, consortium KEES (2018)

Hoofdstuk 9 Civiele techniek

9.1 Op hoogte brengen en bouwrijp maken plangebied

De bouwkavel waar MARK wordt gebouwd, wordt door de gemeente afgewerkt op hoogtes van het huidige trottoir rondom de kavel. In het huidige gebied komen kleine hoogteverschillen voor. Op meerdere locaties zijn in- en uitritten en deuren gepositioneerd aan hellende straten. De aanwezige hoogteverschillen in het gebied zijn leidend en moeten door de ontwikkelende partij aangehouden worden bij de verdere uitwerking van het plan.

Afbeelding 33: Maaiveldhoogtes Leidsche Rijn Centrum Noord

Bron: Voorlichtingstekening Leidsche Rijn Centrum Noord (2020)

9.2 Waterberging

Conform het landelijk beleid moet hemelwater zoveel mogelijk eerst worden vastgehouden en geborgen en daarbij zo nuttig mogelijk worden gebruikt. Als dat niet mogelijk is kan het hemelwater worden afgevoerd naar het dichtstbijzijnde oppervlaktewater. Bij de toekomstige inrichting van het centrale (groene) plein hebben groen en onverhard oppervlak de voorkeur. Wanneer het niet mogelijk is dit toe te passen, moet de ontwikkelaar kiezen voor infiltrerende voorzieningen of bijvoorbeeld waterdoorlatende verharding. Waterbuffers (bijvoorbeeld wadi's) bieden mogelijkheden om water (tijdelijk) te bergen.

Ten aanzien van de waterberging gelden de volgende randvoorwaarden:

- Hemelwater wordt op het te ontwikkelen terrein geïnfiltreerd en niet afgevoerd. Het doel is om 45 mm per uur, gerekend over het verharde oppervlak zoals daken en bestrating, te kunnen bergen en ter plaatsen te infiltreren. Met deze eis kan de ontwikkeling als waterneutraal worden beschouwd.
- Groene daken of berging in de vorm van wadi's dan wel ondergrondse infiltratie realiseren.
- Een buffer realiseren van 45 mm per uur voor de openbare ruimte, ten opzichte van verhard oppervlak.
- De ledigingstijd van infiltratievoorzieningen bedraagt circa 48 uur. De buffer dient hierna weer volledig beschikbaar te zijn voor nieuwe buien. Om te bepalen op welke manier geïnfiltreerd kan worden is onderzoek ter plaatse noodzakelijk. Grondwaterstand en bodemgesteldheid stellen randvoorwaarden aan de infiltratiemogelijkheden.

9.3 Watervraag

De semi-openbare tuinen, het centrale groene plein en het andere groen binnen het plan leiden tot een watervraag tijdens periode van droogte. Tijdens de verdere uitwerking van het plan wordt een waterbalans opgesteld om na te gaan hoe het hemelwater dat binnen het plangebied valt nuttig gebruikt kan worden.

9.4 Voorkomen schade bij wateroverlast door extreme buien

Een combinatie van groen, water, slimme kavelinrichting en ontwerp van de toekomstige gebouwen kan ingezet worden om wateroverlast en calamiteiten in de toekomst te voorkomen. Het gebied moet zo ingericht worden dat zelfs bij een zeer extreme regenbui er geen schade optreedt. Hieraan wordt voldaan als:

- Een extreme bui van 80 mm in één uur verwerkt kan worden. Zonder dat er schade optreedt in de gebouwen en aan de vitale infrastructuur, zoals nutsvoorzieningen, door instromend regenwater.
- Er geen gezondsheids- en veiligheidsrisico's kunnen optreden, zoals bijvoorbeeld door opdrijvende putdeksels, bij een extreme bui van 80 mm in één uur.
- 45 van de 80 mm per uur binnen het bouwblok vastgehouden en verwerkt kan worden, en de overige 35 mm gebufferd kan worden binnen het straatprofiel van de openbare ruimte of afgewenteld kan worden op de omgeving.
- De vloerpeilen dienen minimaal 0,15 m boven straatpeil liggen

9.5 Grondwater

Uitgangspunten voor het grondwater:

- De drooglegging, het verschil tussen maaiveld en streefpeil, moet volgens de norm van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden minimaal 1,0 m zijn.
- De ontwateringsdiepte, het hoogteverschil tussen maaiveld en de gemiddelde hoogste grondwaterstand (GHG), moet volgens de norm van de gemeente Utrecht minimaal 0,7 m zijn.

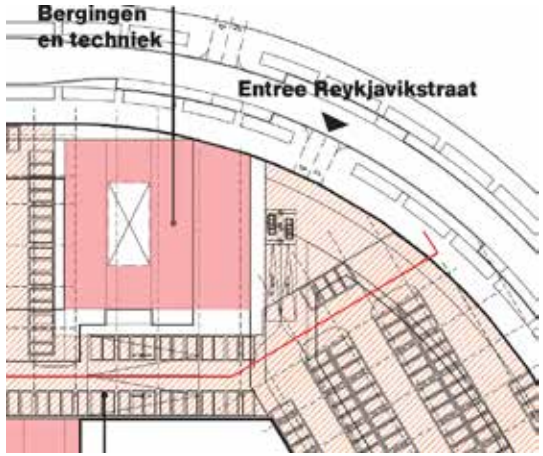
9.6 Riolering

Uitgangspunt voor de locatie is een gescheiden rioleringsstelsel waarbij het hemelwater geheel wordt afgekoppeld. Bij de ontwikkeling dient men rekening te houden met de aantakking van de riolering op het bestaande systeem. Rondom de kavel is hemelwater- en vuilwaterriolering aanwezig waar MARK op aangesloten kan worden. Aandachtspunt hierbij is het aanbieden van grotere diameters (vuilwater en hemelwater).

9.7 Parkeergarages

Het plan voor MARK voorziet in een ondergrondse parkeervoorziening onder een deel van de gebouwen. De entree van de parkeergarage is voorzien aan de Reykjavikstraat. De capaciteit van de hellingbanen en de aansluiting op het bestaande openbare gebied worden tijdens de uitwerking van het bouwplan verder onderzocht. In de toekomstige parkeergarages wordt rekening gehouden met oplaadvoorzieningen (met toekomstige uitbreidingen) voor elektrische (deel) auto's.

Afbeelding 34: Indicatieve entree parkeergarage Reykjavikstraat

Bron: Plan MARK, consortium KEES (2020)

9.8 Inzameling huisvuil

Gezien het grote aantal appartementen binnen het plan komen er voor het huisvuil ondergrondse perscontainers. Voor het woningprogramma moet in het openbaar gebied ruimte worden gereserveerd voor 6 ondergrondse perscontainers (2x2 meter) en clusters van minimaal 2 containers. De commerciële ruimtes dienen hun afvalinzameling inpandig op te lossen. De ondergrondse containers moeten direct aan de openbare weg staan en goed bereikbaar zijn voor voetgangers, minder validen en de inzamelvoertuigen. Het uiteindelijke locatievoorstel voor de ondergrondse perscontainers wordt in samenspraak met KEES opgesteld en wordt door de gemeente getoetst. Nadat de exacte verkaveling van het plan bekend is, wordt de exacte locatie van de ondergrondse containers en aanbiedlocaties bepaald en verwerkt in het inrichtingsplan.

Afbeelding 35: Ondergrondse containers

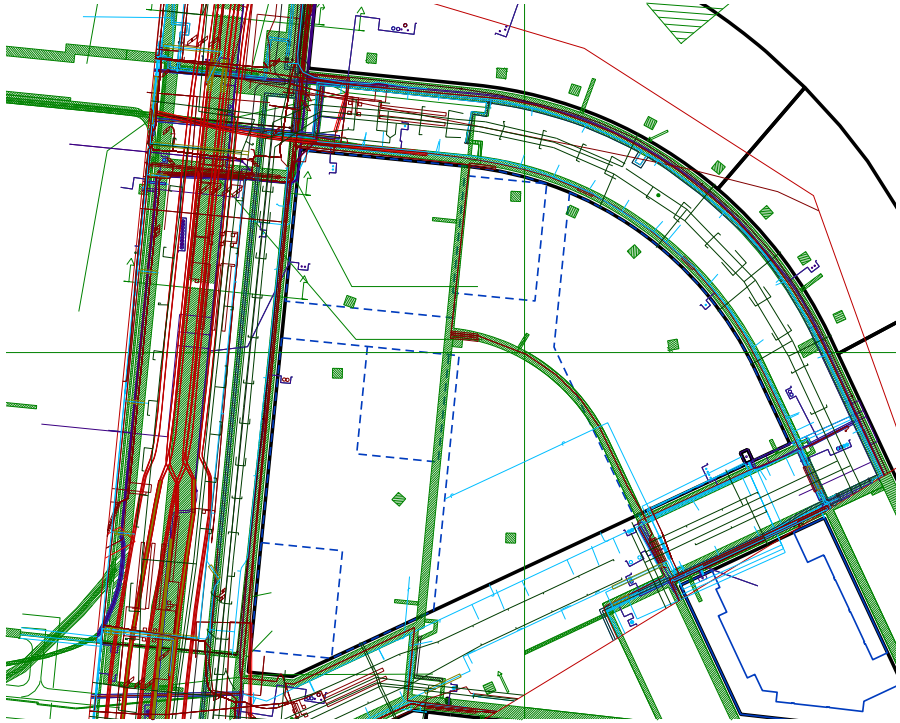

Bron: Gemeente Utrecht (2019)

9.9 Kabels en leidingen

In de huidige situatie zijn alle kabels en leidingen rond de randen van het uitgeefbaar gebied gelegen. Deze kabels en leidingen kunnen zonder problemen gehandhaafd worden. De maatvoering van de semi openbare ruimte en straten voldoen aan de eisen (conform ‘Handboek Openbare Ruimte’ 2018 Gemeente Utrecht) met betrekking tot ruimte voor de benodigde kabels, leidingen en riolering.

Afbeelding 36: Tracés en KLIC-melding kabels- en leidingen

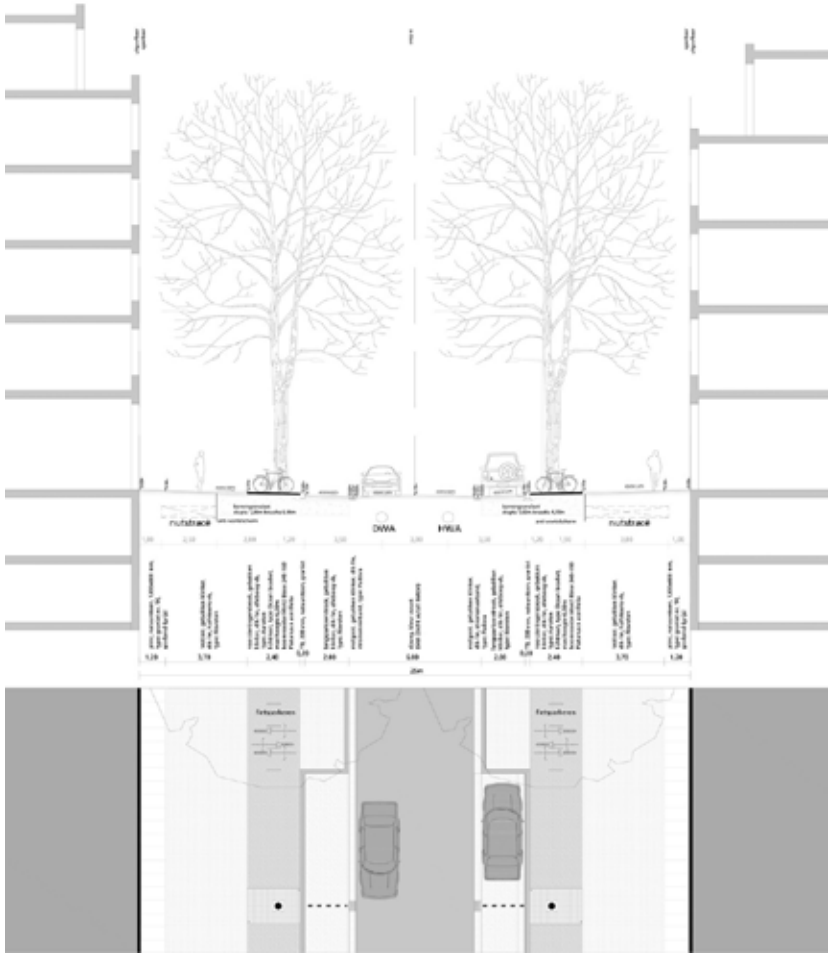

Bron: Gemeente Utrecht (2020)

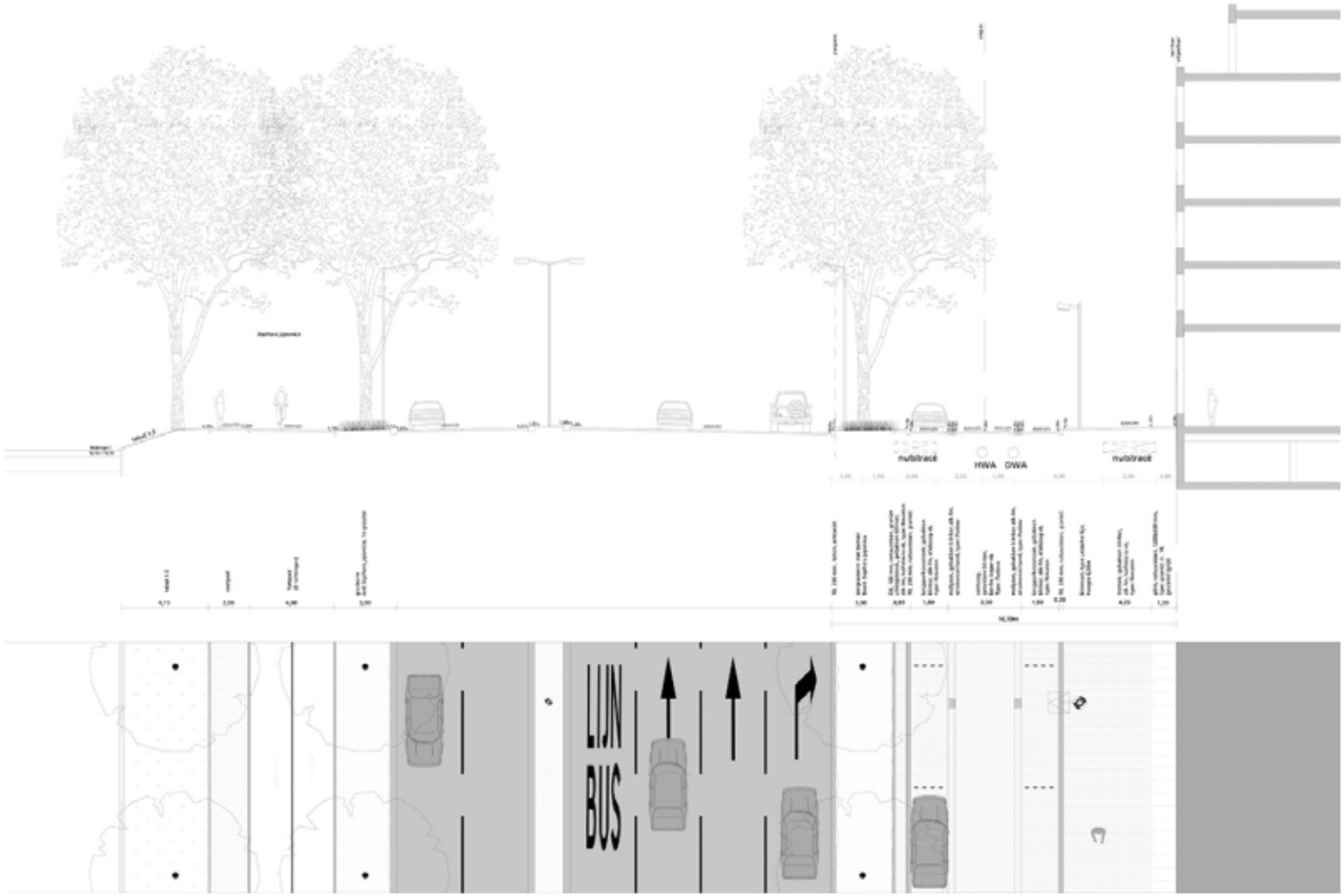
Bijlagen

Profielen

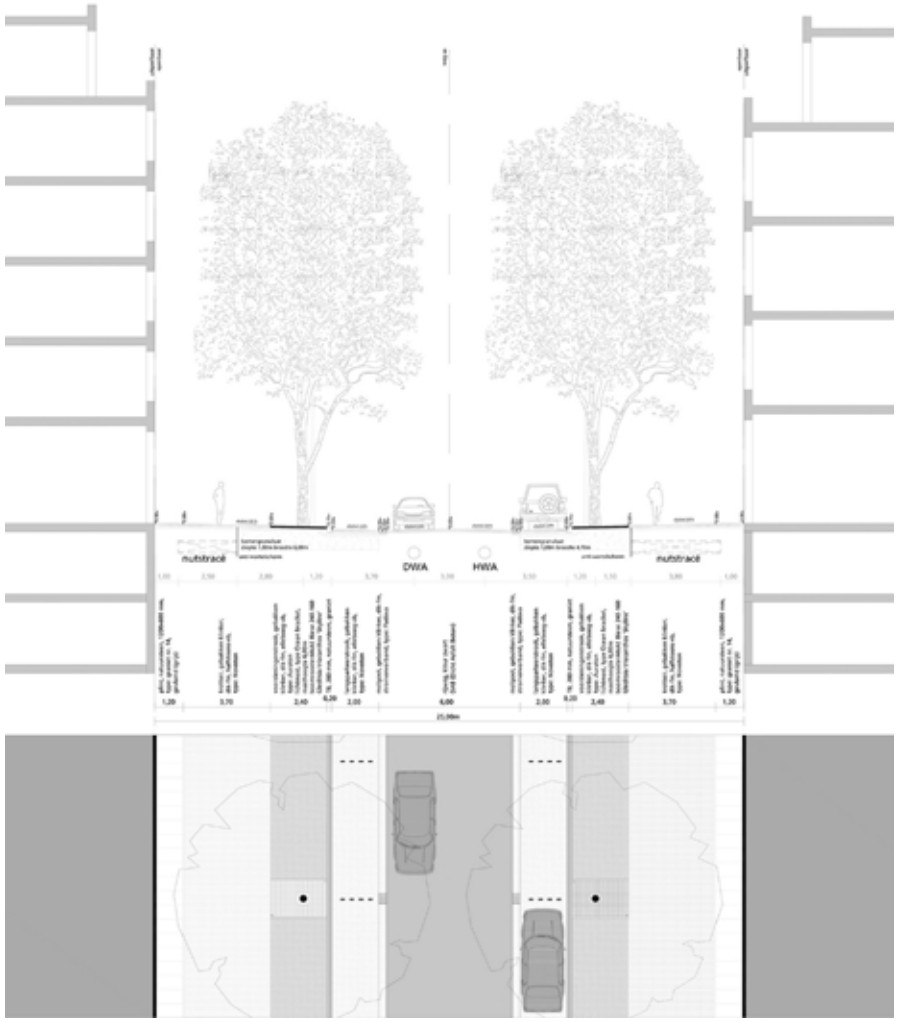
Profiel Reykjavikstraat

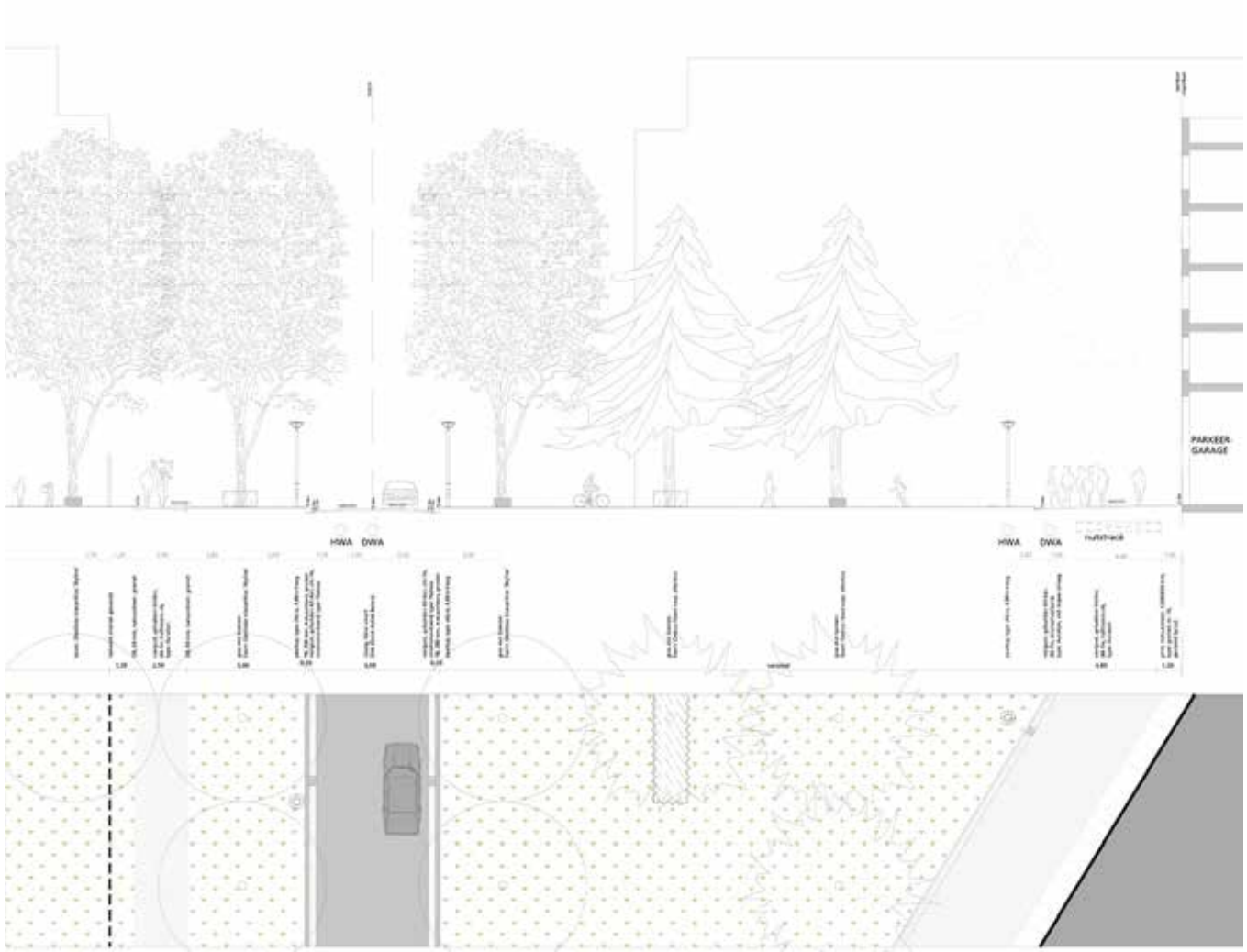
Profiel Terwijdesingel

Profiel Stockholmstraat

Profiel Groen Plein (zuidelijk deel)

MA
RK

Leidsche Rijn o.v.v. hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord
t.a.v. mevr. I. Oosterbeek
Stadsplateau 1
3521 AZ Utrecht

Onderwerp
Hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord

Datum
1 maart 2021

Geachte mevrouw Oosterbeek,

Graag informeren wij u in deze voortgangsbrief over de ontwikkeling van de Hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord door de Ontwikkelcombinatie KEES. Er wordt hard gewerkt aan het verder brengen van de ontwikkeling. In deze brief informeren wij u graag over de stand van zaken.

KEES
KEES bestaat uit Koopmans Bouwgroep B.V., J.P. van Eesteren B.V. en Stadswaarde B.V. Koopmans en J.P. van Eesteren zijn zelfstandige ondernemingen binnen TBI Holdings met ruime ervaring in de ontwikkeling en realisatie van grootschalige, complexe en uitdagende (hoogbouw)projecten. Daarnaast kent Stadswaarde B.V. als geen ander de omgeving. KEES werkt samen met de CIE, KCAP, Geurst & Schulze en Karres + Brands aan het ontwerp.

Inleiding
Met de ontwikkeling van MARK zal in Utrecht een van de meest toonaangevende woonprojecten van Nederland worden gerealiseerd. Een project met drie woontorens, waarvan de helft van de woningen wordt gerealiseerd in de betaalbare categorieën (sociale en middeldure huur), is uniek in zijn soort en zal Utrecht als moderne en gezonde woonstad verder op de kaart zetten. In totaal worden er ca. 1.200 woningen gerealiseerd op een grondstuk van ca. 1,5 hectare. In geval van grondgebonden woningen zou voor deze productie ongeveer 30 à 40 hectare moeten worden gereserveerd. MARK biedt Utrecht een betaalbaar, sociaal, binnenstedelijk woningbouwproject, waar ontmoeten en veiligheid voor de bewoners centraal staat.

Het ontwerpen van een dergelijk groot en omvangrijk hoogbouwproject als MARK vraagt een zorgvuldige aanpak. Samen met de ontwerpers is ervoor gekozen om alle belangrijke keuzes voor het ontwerp te maken in de fase van het structuurontwerp teneinde een zekere afzet en daarmee de realisatie van het project vroegtijdig te waarborgen. De gewijzigde inzichten van de afnemers gedurende het afgelopen jaar, gecombineerd met invloeden door de Corona-crisis op programmering en besluitvorming, heeft van de zijde van KEES en haar adviseurs veel inspanning gevergd. Zonder volledig te zijn, gaan de gemaakte keuzes over thema's als: *stramienen*, *plattegronden*, *woonkeur*, *gewenst programma*, *fietsenbergingen*, *geluidsbelasting*, *windonderzoek*, *bezonningsonderzoek*, *GPR*, *liftcapaciteit*, *installatieprincipes en schachten*, *constructie-principes*, *parkeeroplossing*, *maaiveld entrees*, *maatafstanden van de torens*, *bouwbaarheid*, *bouwfasering*, *bouwveiligheid*, *bouwplaatsinrichting*, etc. Deze extra inspanningen in de structuurfase van de ontwikkeling moeten nu gaan leiden tot een snellere ontwikkeling richting het Voorlopig Ontwerp (VO) en Definitief Ontwerp (DO).

Blok 3 Blok1 Voorbeeldplattegrond Woonkeur

Figuur 1 indicatie van detailniveau waarop structuurontwerp plattegrond voor plattegrond is uitgewerkt

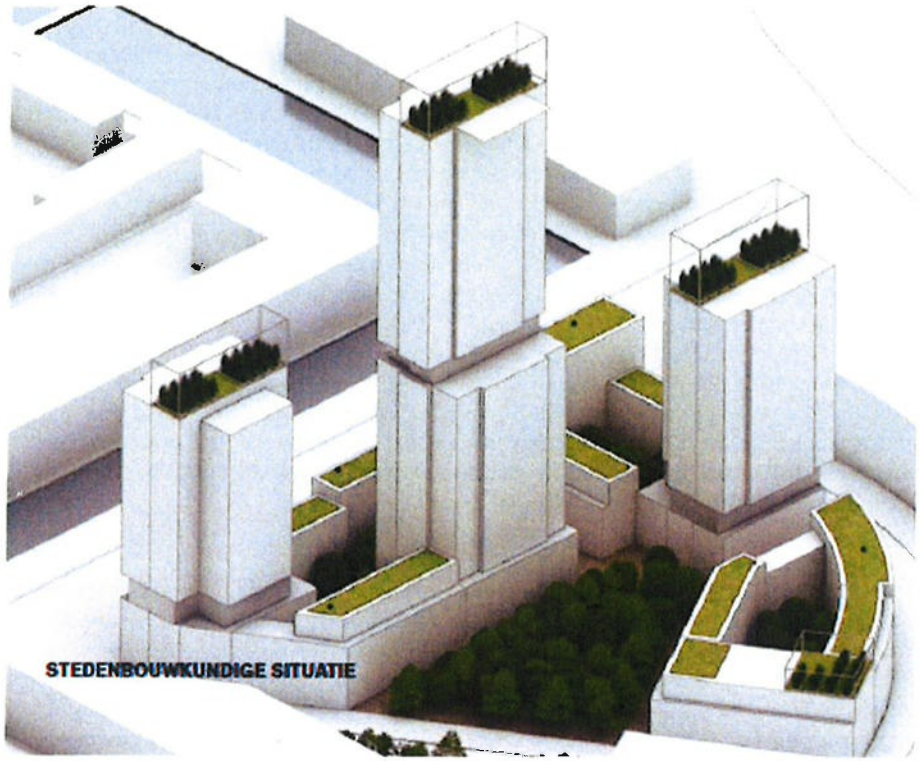
MARK is groen.
Duurzaamheid, circulariteit, gezonde verstedelijking en slimme mobiliteit zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. In het hart van het plan komt een centraal groen plein als ware aanvulling voor de stedelijke omgeving.

MARK is een 'verticaal dorp' met plekken voor ontmoeting, levendigheid, rust en ontspanning.
In het plan zijn er op verschillende niveaus in de torens plekken waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten en zich kunnen ontspannen. De woningen in MARK krijgen een goede bescherming tegen omgevingsgeluid en een goed binnenklimaat. Om een gezonde luchtkwaliteit in de woningen te waarborgen, worden alle benodigde maatregelen genomen die ervoor zorgen dat de lucht binnen het gebouw optimaal is.

KEES streeft naar welzijn van de toekomstige bewoners door, zoals gezegd, te kijken naar de lucht in het gebouw, maar ook naar de waterhuishouding, lichttoetreding, en plekken die comfort en kwaliteit bieden aan bewoners en bezoekers. KEES zet daarnaast maximaal in op het gebruik van de fiets. In ruime fietsenstallingen op de begane grond - in de kernen van de blokken - komen fietsen van bewoners en deelfietsen. Er is veel aandacht voor de toegankelijkheid en zichtbaarheid van de fietsenstalling, zodat gebruikers zich hier prettig voelen. MARK zal worden voorzien van ca. 100 deelauto's. De investering in de aanwezigheid van deelauto's gebeurt vanuit een circulaire gedachte (minder stilstaand blik en minder blik-parkeerplekken), maar zorgt er ook voor, dat mensen die minder te besteden hebben sporadisch van automobiliteit gebruik kunnen maken, zonder daar zelf een auto voor te hoeven aanschaffen. Bezit is voor veel mensen niet meer zaligmakend. In combinatie met de directe nabijheid van een hoogwaardig trein- en busstation, wordt maximaal ingezet op deelmobiliteit.

De gebouwen binnen het plan van MARK zijn ontworpen aan de hand van BENG-regelgeving (Bijna Energie Neutrale Gebouwen). Het halen van de BENG-1 (maximale energiebehoefte van 25 KWh/m2/jr conform rekenmethode ten tijde van selectiefase) normering lukt dankzij goede isolatiewaardes, gunstige gevel/vloer verhouding en oriëntatie van de torens. De Energieprestatiecoëfficiënt van het gebouw, mede als gevolg van externe opwekking van PV (Photo Voltage), is 0,0. Met de gelijktijdige ontwikkeling van PV-panelen, wordt niet-fossiele energie opgewekt, die nodig is om aan de ambitieuze duurzaamheidsambities van project MARK te voldoen.

MA
RK

Figuur 2 Het centrale ontmoetingsgebied wordt een groen plein voor alle bewoners en bezoekers

MARK is voor iedereen.
Het centrale, groene plein en de hoogste verdieping van de middelste toren is voor iedereen toegankelijk. Op de top van de hoogste toren komt een rooftopbar om over de gehele stad uit te kijken. De rooftopbar zal worden geëxploiteerd vanuit het restaurant dat op een lager niveau zal worden ondergebracht. Veiligheid en een beheersbare bereikbaarheid moeten hierin leiden tot de juiste keuze. De ornamenten in de vorm van kassen op de torens kunnen verlicht worden en kleuren van Utrechtse evenementen aannemen. Een uitnodigend ontwerp van het maaiveld zal ervoor zorgen, dat MARK een stepping stone zal zijn voor voetgangers, die vanuit het Winkelcentrum Leidsche Rijn willen lopen naar het ziekenhuis, The Wall of de kantoren. Daarmee zal het gebied ten noorden van het Station Leidsche Rijn onderdeel worden van het Centrum. De (beperkte) commerciële voorzieningen zullen dit ondersteunen.

MARK is sociaal.
Saompies met de omgeving is het programma zorgvuldig samengesteld en worden de plannen nu verder uitgewerkt. Meer dan 60% van de woningen zijn sociaal, middelduur of voor bewoners met een zorgbehoefte (zie ook kopje 'programma'). Het ontwerp van MARK stimuleert bewoners en bezoekers elkaar te ontmoeten en samen gelukkig en gezond te leven.

In de komende ontwerpfase zal KEES de omgeving gaan betrekken bij het verdere ontwerp- en ontwikkeltraject. Als gevolg van de huidige Corona-regelgeving zal worden gestart met een online faciliteit, die mensen de gelegenheid geeft haar mening te kunnen geven over verschillende onderwerpen. Ook socialmedia kanalen zullen daarvoor worden ingezet. Het participatietraject zal vanaf februari 2021 worden gestart. De ontwikkelcombinatie evalueert regelmatig en bekijkt welke verbeteringen aangebracht kunnen worden in het proces.

MA
RK

Stedenbouw en ontwerp
In het structuurontwerp zijn de torens en de laagbouw verder 'in de maat' gezet en is het woonprogramma exact ingevuld naar de wens van belegger en corporatie. De woning configuratie in het proejct sluit goed aan op de vraag naar woningen in de stad. De huidige economische omstandigheden en de situatie op de woningmarkt vraagt een groter deel van het programma in de middenhuur categorie. Daarom is gekozen om ook een aanzienlijk deel van de vrijesector huurwoningen bereikbaar te maken voor een grote doelgroep en qua huurniveau in de middenhuur categorie te laten vallen. Door deze aanpassing in het vrije sectorprogramma, is de gemiddelde omvang van de appartementen iets lager komen te liggen, hetgeen ertoe heeft geleid dat de torens een aantal lagen lager worden gemaakt om binnen het aantal van 1.200 woningen te blijven. De middelste toren blijft (met een maximale hoogte van 140m[1]) bijzonder hoog en zal een baken zijn voor Utrecht.

Bijzondere aandacht in het ontwerp zal er zijn voor de verbinding met de Reykjavikstraat als looproute richting het achterliggende kantoren programma en het St. Antonius ziekenhuis en de positie van de entree van de parkeergarage in relatie tot het te verwachten verkeer. De entrees van de fietsenbergingen op maaiveld zijn een belangrijk en zichtbaar ankerpunt voor de bewoners, zonder dat het geweld aandoet aan het functioneren van de commerciële voorzieningen in de plint.

Programma
MARK telt nu in totaal 1.191 woningen. Meer dan 60% van het totale woonprogramma bestaat uit sociale huurwoningen, middenhuur en woningen voor bewoners met een (toekomstige) zorgbehoefte. In totaal worden ca. 300 sociale huurwoningen gerealiseerd (25%) en ca. 300 woningen die voldoen aan het Actieplan Middenhuur (25%). Naast de programma's Sociaal en Middenhuur, zijn er ca. 133 zorgwoningen (11%) opgenomen, wat betekent dat deze woningen zoveel als mogelijk levensloopbestendig worden uitgevoerd en worden voorzien van optionele service- en zorgdiensten, zodat mensen daar tot aan de laatste levensfase kunnen blijven wonen. Tevens, in aanvulling op het programma tijdens de indiening, wordt - naar de wens van het zorgfonds van de belegger - een maatschappelijk metrage van ca. 2.200m2 naar verwachting ingevuld met de realisatie van ca. 48 zorgunits met gemeenschappelijke ruimtes voor mensen die zware zorg nodig hebben. Een bijzondere toevoeging voor de wijk Leidsche Rijn. Alle overige woningen bevinden zich in de vrije sector categorie huur of koop. KEES zal aan de hand van marktvraag op een later moment de exacte mix tussen huur of koop vaststellen.

disclaimer: In de loop van het ontwerp kan een kleine aanpassing van de aantallen nog plaatsvinden. Het programma kent echter een aantal zekerheden: maximaal 1.200 woningen, 25% sociaal, 25% middeldure huur en 11% zal uit zorgwoningen bestaan. Voor de voorlopige aantallen van het huidige plan, verwijzen wij naar bijgaand overzicht (tabel 1)

wonen	**aantal**	
sociale huurwoningen	300	
middeldure huurwoningen	300	
zorgwoningen	133	
vrije sector huur / koop	458	
	1191	
commercieel en maatschappelijk		
leisure	max.	1.500 m2 bvo
horeca	max.	500 m2 bvo
commerciele voorzieningen	max.	300 m2 bvo
detailhandel	max.	300 m2 bvo
zware zorg voorziening	ca.	2.200 m2 bvo
Parkeren		
binnenplanse parkeergarage	350	11000 m2 bvo

Tabel 1 Globale programma verdeling

MA
RK

Figuur 2 Zicht vanaf zijde van St. Antonius ziekenhuis

Planning
Als gevolg van de omstandigheden met betrekking tot Corona, is er vertraging opgetreden in het besluitvormings- en ontwerpproces. Wij verwachten derhalve om rond het zomerreces 2021 het Voorlopig Ontwerp te kunnen presenteren en voor eind 2021 het Definitief Ontwerp. Ten behoeve van de bestemmingsplanprocedure zijn alle voorbereidingsstukken in Q1 2021 door KEES en de gemeente Utrecht afgerond. Daarmee kan de bestemmingsplanprocedure in Q1 2021 in gang worden gezet.

Indien de publiekrechtelijke vergunningstrajecten naar wens verlopen, ligt KEES op koers naar start bouw eind 2022!

Met vriendelijke groet,
Namens KEES

Koopmans Bouwgroep B.V.

Hans Smit
Directievoorzitter

J.P. van Eesteren B.V.

Marco Peppel
Directievoorzitter

Stadswaarde B.V.

Jeroen Messemaeckers van de Graaff
Directeur

Gemeenteraad

Dossiernummer	1946
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	12.1
Omschrijving	Raadsbrief Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord
ID	2102
Behandelend ambtenaar	P. Thijssen
Telefoon	030-2860388
E-mail	p.thijssen@utrecht.nl
Datum collegebesluit	8 juni 2021
Geocodering	
Thema	Ruimtelijke ordening
Portefeuillehouder	Wethouder Verschuure
Beleidsveld	Leidsche Rijn
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Frank de Kok/Erfgoed, Grondzaken, Leidsche Rijn, Merwedekanaalzone, Ruimtelijke ontwikkeling, Samen voor Overvecht, Stationsgebied, Vastgoed/06-20011476

Geagendeerd	Vergaderdatum
Gemeenteraad	17 juni 2021

Voorgesteld besluit

Klaas Verschuure
Wethouder voor Ruimtelijke Ontwikkeling,
Leidsche Rijn, Economische Zaken, Circulaire Economie,
Middelbaar Beroepsonderwijs, Wijk Noordwest
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	P. Thijssen	**Datum**	8 juni 2021
Doorkiesnummer	030-2860388	**Kenmerk**	8917497
E-mail	p.thijssen@utrecht.nl	**Onderwerp**	Stedenbouwkundig Plan hoogbouwkavel Leidsche Rijn Centrum Noord
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Leidsche Rijn

Geachte leden van de raad,

Hierbij stuur ik u naar aanleiding van de commissievergadering Stad & Ruimte van 27 mei 2021 nadere informatie over de hoogbouwkavel in Leidsche Rijn Centrum Noord aangaande parkeren, voorzieningen/ de Utrechtse Barcode en dakinrichting/ groene gevels:

<u>Parkeren</u>

In de tenderprocedure zijn marktpartijen uitgedaagd om in hun aanbiedingen na te denken over duurzame mobiliteit. Ten tijde van de tender was het vigerende parkeerbeleid de Nota Stallen en Parkeren (2013), waarin dit gebied is opgenomen als B1-gebied (betaald parkeren). In dit parkeerbeleid is het mogelijk door inzet van duurzame alternatieven zoals deelauto's en extra fietsparkeren, de parkeereis te verlagen, mits goed onderbouwd.
Het plan MARK van ontwikkelcombinatie KEES kwam in haar tenderaanbieding op basis van het vigerende parkeerbeleid tot 800 parkeerplaatsen. Met inzet van deelauto's en extra fietsparkeerplaatsen werd de parkeereis gereduceerd naar 600 parkeerplaatsen. In de tenderinzending is opgenomen dat van de 600 benodigde parkeerplaatsen er 330 worden gerealiseerd in de parkeergarage onder het gebouw, geheel verdiept. De overige 250 tot 300 plekken moeten in dubbelgebruik worden voorzien in de directe omgeving van het plan, bijvoorbeeld in de naastgelegen Doelgroepengarage in Leidsche Rijn Centrum Noord waar CapGemini ook gebruik van maakt. Ook bezoekers van MARK kunnen daar gebruik van maken. Ten tijde van de tenderinzending was er sprake van een 'letter of intent' tussen KEES en de eigenaar van de Doelgroepengarage.

Zowel gedurende het opstellen van het Stedenbouwkundig Plan als ook nu wordt gewerkt aan de onderbouwing van het parkeren voor het ontwerp bestemmingsplan. Ook hier is de basis nog steeds het vigerende parkeerbeleid (Nota Stallen en Parkeren), inclusief de mogelijkheden voor maatwerk, zoals extra inzet van deelauto's en fietsparkeren en een deel van de parkeervraag niet op de plot te faciliteren. Het onderzoek naar parkeren richt zich op deze variabelen. Daarbij wordt gezocht naar de balans tussen de inzet van voldoende duurzame mobiliteit om de ambities voor dit plan te realiseren

en voldoende parkeerplaatsen, rekening houdend met het voorkomen van parkeerproblemen ter plaatse, alsmede in de omgeving. Ten behoeve hiervan worden momenteel parkeertellingen uitgevoerd in de omgeving (Terwijde en Grauwaart).

Zoals in de raadscommissie is aangegeven wordt onderzocht in hoeverre parkeercapaciteit in de omgeving een bijdrage kan leveren aan het faciliteren van de parkeereis. De parkeernormen zijn gekoppeld aan de verschillende woningcategorieën (de grootte en type (koop/huur)) in het plan MARK. Deze variëren tussen de 0,43 en 1 parkeerplaats per woning, een deel daarvan is de parkeernorm voor bezoek. Daarnaast gelden de normen voor de niet-woonfuncties die onderdeel uitmaken van het plan. Er wordt onder andere gekeken naar de mogelijkheden van de Doelgroepengarage in Leidsche Rijn Centrum Noord. Hier parkeert nu alleen personeel van CapGemini en de garage staat in de avond, nacht en in het weekend leeg. Onderdeel van het onderzoek is te verkennen voor welke doelgroepen (wonen, bezoek, personeel) deze garage een rol kan vervullen, mede afhankelijk van de momenten van de dag en de week waarop de parkeervraag zich voordoet. Een sluitende parkeerbalans wordt onderdeel van het bestemmingsplan en wordt u dit najaar voorgelegd.

Voorzieningen/ De Utrechtse barcode

De Utrechtse barcode voor gezond stedelijk leven voor iedereen geeft schematisch weer wat de ruimtevraag is voor de stad. De barcode is de optelsom van alle (programma)elementen die de stad vormen: groen, wonen, werken, maatschappelijke voorzieningen, sport, energie, water en infrastructuur. Het uitgangspunt is één complete barcode (alle ambities) voor de hele stad met een relatie naar de regio. Dat kan per gebied/wijk verschillend uitpakken. Juist het palet aan verschillende gebieden met verschillend functies, identiteiten en dichtheden maakt de stad interessant en sterk. De contrastrijke stad draagt bij aan de kwaliteit en diversiteit van de stad. De barcode is dus geen absolute maatstaf voor elk schaalniveau, maar vormt op stedelijk niveau het toetsingskader.

In de Ruimtelijke strategie Utrecht (RSU) 2040 zijn in hoofdstuk 6 de stedelijke opgaves naar gebieden vertaald. De hoogbouwkavel is weliswaar een lopend project waarvoor door middel van een tender in 2018 een marktpartij is geselecteerd om zijn plan uit te werken en dateert van voor de RSU 2040, maar ook dit plan leggen we langs de lat van de Utrechtse barcode. Hierbij is het in beginsel belangrijk vanuit het complete ontwikkelkader Leidsche Rijn de situatie in ogenschouw te nemen. Er is daarbij al gezorgd voor een evenwichtige programmering waar naast woningbouw, werkgelegenheid ook aandacht is voor een passend voorzieningenniveau en bijvoorbeeld voldoende groen en water. De hoogbouwkavel maakt deel uit van de woningbouwopgave en ontwikkeling van deelgebied Leidsche Rijn Centrum.

De stedelijke opgave
Het woningbouwprogramma van de hoogbouwkavel in Leidsche Rijn Centrum maakt deel uit van de harde planvoorraad van de stad en is voorzien in de totale programmering. Met de realisatie van maximaal 1.200 woningen levert deze kavel een significante bijdrage aan de stedelijke woningbouwopgave en daarmee aan het draagvlak voor voorzieningen.
Het gebied Leidsche Rijn is grotendeels in balans in relatie tot de woningbouwontwikkelingen. Daar waar nog aandachtspunten zijn of stedelijke opgaves ruimtelijk een invulling kunnen krijgen in het gebied, worden deze in de verdere planvorming van Leidsche Rijn meegenomen. U kunt hierbij

denken aan een ruimtereservering voor extra zwemwater in het Máximapark, mogelijke inpassing van een mobiliteitshub in Papendorp of de aanleg van extra sportvelden in Rijnvliet. Door de realisatie van dit project wordt tevens bijgedragen aan het creëren van vervoerswaarde voor het naastgelegen treinstation Utrecht Leidsche Rijn en het busstation Leidsche Rijn Centrum.

Projectgebonden uitgangspunten en omgevingssituatie

- Energie: MARK wordt energieneutraal gemaakt (EPC = 0,00). Dit gebeurt grotendeels door hernieuwbare energie buiten het plangebied op te wekken binnen een straal van 10 kilometer. Het streven is het gebouw zoveel mogelijk 'all-electric' te maken door gebruik van warmtekoudeopslag (WKO) in de ondergrond. Uiteraard wordt er geen aardgas toegepast. Doordat het project in het waterwingebied Terwijde ligt mag men slechts tot 40 meter onder maaiveld boren voor de WKO-bronnen. Dit maakt de warmteleveringscapaciteit van de grond erg beperkt, waardoor het hoogstwaarschijnlijk nodig is stadsverwarming te gebruiken om het warmtetekort aan te vullen.
- Spelen: Er worden/ zijn op de kavel en omgeving diverse speelvoorzieningen gerealiseerd voor de verschillende leeftijdscategorieën.
- Groen: Er komen groene daken en een groen plein op de hoogbouwkavel, daarnaast wordt in Leidsche Rijn Centrum Zuid de zogenaamde Stadstuin binnenkort opgeleverd en ook Park Leeuwesteyn wordt over een paar jaar aangelegd. Ook ligt de hoogbouwkavel in de directe omgeving van het Willem Alexander Park, het Amaliapark, het Waterwinpark en het Máximapark.
- Water: Er wordt voldaan aan de wateropgave. De hoogbouwkavel grenst aan de Terwijdesingel die onderdeel uitmaakt van het hoofdwatersysteem van Leidsche Rijn. Hemelwater wordt op het te ontwikkelen terrein geïnfiltreerd en niet afgevoerd. Het doel is om 45 mm per uur, gerekend over het verharde oppervlak zoals daken en bestrating, te kunnen bergen en ter plaatse te infiltreren. Met deze eis kan de ontwikkeling als waterneutraal worden beschouwd.
- Voorzieningen: Diverse wijkvoorzieningen liggen op loopafstand van de hoogbouwkavel: het winkelgebied met een grote supermarkt, de bibliotheek, het wijkbureau, horeca, vier basisscholen (Onder de Bogen, de Eben Haëzerschool, De Jazzsingel en De Oase), twee voortgezet onderwijs (VO)- scholen (Leidsche Rijn College en het binnenkort in aanbouw zijnde Academie 10), zorg- en welzijnsfunctie, een ziekenhuis, een gezondheidscentrum, een bioscoop en natuurlijk het te realiseren cultuurcluster Berlijnplein.
- Sport: Voor veldsport zijn de toekomstige bewoners aangewezen op de diverse sportparken in het Máximapark, het Amaliapark en sportpark Rijnvliet. Ook zijn meerdere gymzalen en sporthallen op korte afstand aanwezig. Deze zijn gekoppeld aan de diverse VO- en basisscholen.
- Werkgelegenheid: De hoogbouwkavel grenst aan bedrijventerrein De Wetering en ligt vlakbij Lage Weide. In Leidsche Rijn Centrum wordt een gemengd centrumgebied met een mix aan wonen, werken en voorzieningen gerealiseerd. Ook zijn diverse kantoorgebouwen in de directe omgeving opgeleverd. Tevens zijn nog diverse kantoorkavels beschikbaar voor nieuwe ontwikkelingen.
- Infrastructuur: Leidsche Rijn Centrum ligt op een knooppunt van HOV, auto en fietsinfrastructuur die de afgelopen jaren is aangelegd. Ook is er veel aandacht voor de voetganger waardoor een prettig verblijfskwaliteit is ontstaan.

<u>Dakinrichting/ groene gevels</u>

In het plan MARK zijn op verschillende hoogtes gemeenschappelijke daktuinen aanwezig voor de toekomstige bewoners maar ook voor bezoekers (hoogste verdieping van het plan). Plan MARK kent

Klaas Verschuure
Wethouder voor Ruimtelijke Ontwikkeling,
Leidsche Rijn, Economische Zaken, Circulaire Economie,
Middelbaar Beroepsonderwijs, Wijk Noordwest

Datum 8 juni 2021
Ons kenmerk

grote ambities zoals op het gebied van groen en ontmoeting die ook moeten landen op de daken/ gemeenschappelijke daktuinen. Het plan is onderdeel van de overeenkomst die de gemeente heeft gesloten met het consortium. Het project bevindt zich op dit moment in de ontwerpfase. Dit betekent dat er wordt gewerkt aan een Voorlopig Ontwerp en daarna een Definitief Ontwerp waarin alle functies een plek moeten krijgen. De gemeente zal erop toezien dat de gestelde ambities over de invulling en het gebruik van de daken ook daadwerkelijk gehaald zullen worden.

Het plan MARK kenmerkt zich door veel aandacht voor groen op de daken en de realisatie van een centraal groen plein, dat zich daarmee in Leidsche Rijn Centrum onderscheidt van het Brusselplein en het Berlijnplein, maar niet door groene gevels onder andere vanwege de geluidbelaste locatie waarbij extra geluidsvoorzieningen aan de gevels moeten worden aangebracht. De ontwikkelaarscombinatie KEES zal naar aanleiding van uw vragen over de toepassing van groene gevels in samenwerking met de landschapsarchitect Karres & Brands nader onderzoek doen naar mogelijkheden om de gevels te vergroenen met ‘vanaf maaiveld opgaand groen’ op de lagere gedeeltes van de bebouwing en op plekken waar dat de belevingskwaliteit van de gebouwen vanaf maaiveld gunstig beïnvloedt.

Tot slot

Tevens stuur ik u via de volgende link de presentatie van de drukbezochte online participatiesessie over de hoogbouwkavel: https://mark-utrecht.nl/online-informatiebijeenkomst-mark/.
Ik hoop u met bovenstaande voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Klaas Verschuure

Gemeenteraad

Dossiernummer	939
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	13
Omschrijving	Raadsvoorstel Toekomst parkeergarage Springweg
ID	980
Behandelend ambtenaar	Bas Pickkers
Telefoon	6048008
E-mail	bas.pickkers@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	Binnenstad
Thema	Ruimtelijke ordening
Portefeuillehouder	Wethouder Diepeveen
Beleidsveld	Grondzaken
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Frank de Kok/Erfgoed, Grondzaken, Leidsche Rijn, Merwedekanaalzone, Ruimtelijke ontwikkeling, Samen voor Overvecht, Stationsgebied, Vastgoed/06-20011476

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Stad en Ruimte	18 maart 2021
Commissie Stad en Ruimte	1 april 2021
Commissie Stad en Ruimte	27 mei 2021
Gemeenteraad	**17 juni 2021**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Toekomst van parkeergarage Springweg

Beleidsveld	Grondzaken
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Bas Pickkers, Lode Messemaker
Kenmerk	6048008
Vergaderdatum Raad	Volgt
Geheim	Ja, twee bijlagen

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Akkoord te gaan met de volgende afspraken, zoals geformuleerd in het document “Toekomst van parkeergarage Springweg, dd. 28 oktober ‘20”:
   - vanaf 15 mei 2022 wordt de parkeergarage voor een periode van 2 jaar door Klépierre geëxploiteerd;
   - aansluitend wordt de parkeergarage 4 jaar door de gemeente Utrecht in eigen beheer in exploitatie genomen;
   - daarna wordt de garage na mei 2028 z.s.m. gesloopt;
   - verder krijgt de gemeente langdurig een faciliteit om 250 bewonersabonnementen uit te geven in garages van HC, waarvan 100 in parkeergarage Springweg tot aan de sloop in 2028.

2. Akkoord te gaan met de realisatie van een een buurtfietsenstalling voor ruim 150 fietsen onderin de parkeergarage, aangevuld met een 3-daagse pop-up-stalling voor ruim 300 fietsen, en de benodigde investering van € 150.000 ten laste te brengen van het exploitatieresultaat van de garage en de exploitatie van deze stalling uit te voeren binnen het fietsprogramma.

3. Akkoord te gaan met het nemen van maatregelen om lichthinder van de garage naar buiten toe te verminderen en de benodigde investering van €30.000 ten laste te brengen van het exploitatieresultaat van de garage.

4. Akkoord te gaan met het faciliteren van maximaal 6 deelautoplekken nabij de entree van de parkeergarage.

5. Het toekomstig exploitatieresultaat van de parkeergarage Springweg te koppelen aan het parkeervrij maken van de Oudegracht en het Janskerkhof conform nader door het college uit te werken voorstellen, in te dienen bij deVoorjaarsnota.

Burgemeester en wethouder van Utrecht,

De secretaris De burgemeester

Geheimhouding

Het college heeft permanente geheimhouding opgelegd op de bijlagen “Toekomst parkeergarage Springweg hoofdstuk 8 en 9, dd. 10 mei 2021” , “Vaststellingsovereenkomst Klépierre inzake parkeergarage Springweg”, “JWG – Stichtingskosten Transformatie Parkeergarage Springweg” en ”Overzicht scenario’s inclusief voorstellen raad, dd. 10 mei ‘21, op grond van artikel 55 lid 1, artikel 86 lid 2 en artikel 25 lid 2 Gemeentewet om redenen genoemd in artikel 10 lid 2 sub b en g Wet Openbaarheid van bestuur. De raad wordt separaat gevraagd deze geheimhouding op grond van artikel 25 lid 3 Gemeentewet in de eerstvolgende raadsvergadering te bekrachtigen.

Geheimhouding is nodig om het gemeentelijke financiële belang te beschermen en om onevenredige benadeling van de gemeente, dan wel onevenredige bevoordeling van derden te voorkomen. De informatie uit deze hoofdstukken en bijlagen is van financiële en juridische aard en kan door de huidige erfpachthouder worden gebruikt bij de onderhandelingen met de gemeente. Ingeval van openbaarmaking daarvan wordt de gemeente onevenredige benadeeld en Klépierre onevenredig bevoordeeld. Ook de risico-afwegingen, de conclusie en het gevraagd besluit zijn alleen voor de gemeente van financieel belang. Bekendheid van deze informatie kan het gemeentelijk belang schaden in dit voorliggende dossier, maar ook in toekomstige onderhandelingen (zoals bijvoorbeeld parkeergarage Paardenveld).

Samenvatting

Voorgesteld wordt om de parkeergarage Springweg vanaf mei 2022 voor een periode van 2 jaar door Klépierre te laten exploiteren, daarna nog 4 jaar in eigen beheer in exploitatie te nemen en aansluitend z.s.m. na mei 2028 te slopen. Met dit besluit wordt recht gedaan aan een afweging van belangen van ondernemers, omwonenden, de gemeente en overige belanghebbenden. Daarnaast worden voorstellen gedaan voor het akkoord gaan met het verminderen van lichthinder en het toevoegen een fietsenstalling en deelautoparkeerplekken.

Context

Aanleiding

Parkeergarage Springweg is gerealiseerd in 1972 op basis van het verkeersplan van de Duitse verkeersdeskundige Feuchtinger. Dit plan voldoet niet meer aan de huidige ambities. De gemeente Utrecht staat op dit moment voor de keuze hoe de toekomst van de garage er uit kan gaan zien vanwege het aflopen van het erfpachtcontract medio 2022. Ter voorbereiding van de onderhandelingen met huidige erfpachter Klépierre zijn hiervoor drie scenario's ontwikkeld:

A. Voortzetting huidige erfpachtovereenkomst voor een langere periode;
B. Tijdelijke voortzetting van het erfpacht voor een periode van 8 jaar tot 2030.
C. Sloop van de garage na afloop van het huidige erfpachtcontract in2022.

Om de scenario's te kunnen beoordelen zijn twee onderzoeken uitgevoerd en is naar de mening van verschillende stakeholders gevraagd.

Mobiliteitsonderzoek (zie informatieve bijlage 1)
Uit het mobiliteitsonderzoek van Royal Haskoning DHV dd. 24 mei 2019 blijkt dat de garage een duidelijke functie in het parkeersysteem van de Utrechtse binnenstad heeft. Voor vergunninghouders is echter voldoende ruimte in gemeentelijke garages. Voor bezoekers is voldoende ruimte in andere particuliere garages. Kortom, de Springweg-garage is wél nuttig, maar niet noodzakelijk.

Onderzoek naar Economische impact (zie informatieve bijlage 2)
Uit onderzoek van BRO dd. 22 januari 2020 naar de economische impact van de garage blijkt dat een mogelijke sloop van de Springweggarage beperkt negatieve financiële gevolgen kan hebben voor een deel van de ondernemers. Andere ondernemers kunnen profiteren van de verhoging van de verblijfskwaliteit en beleving in de omgeving. Uit interviews door BRO is gebleken dat slecht 1,3 % van de geïnterviewden in het onderzoeksgebied in parkeergarage Springweg geparkeerd staat.

Mening stakeholders
De huidige erfpachthouder Klépierre heeft een grote voorkeur voor scenario A waarin de huidige erfpachtovereenkomst met Klépierre voor langere tijd wordt voortgezet. CMU en de binnenstad-ondernemers willen dat het aantal gebouwde parkeerplaatsen in de binnenstad niet afneemt en dat parkeergarage Springweg behouden blijft. Veel omwonenden van de garage zijn een groot voorstander van scenario C, aangezien er veel overlast wordt ervaren als gevolg van stank, geluid en fijnstof.

Het voorstel zoals geformuleerd in de notitie "Toekomst parkeergarage Springweg" is een variant op Scenario B en tot stand gekomen na intensieve onderhandelingen met Klépierre.

Juridisch kader

Voor een toelichting op de juridische aspecten van het besluit verwijzen we naar Bijlage Toekomst parkeergarage Springweg, paragraaf 8.

Beoogd effect

Met dit voorstel wordt gezond stedelijk leven op termijn gerealiseerd in het gebied rondom de Strosteeg. Er wordt plaats gemaakt voor een nieuwe woonbuurt, die beter past in het stedelijk weefsel van de binnenstad. In de tussentijd worden gedurende 6 jaar voorzien in bewoners-parkeren, aangevuld met bezoekers-parkeren. De laatste 4 jaar exploiteert de gemeente de garage, dan biedt de garage ook ruimte aan fietsparkeren en deealuto's. De tijdelijke exploitatie

van de garage zorgt voor extra draagvlak onder het besluit om de Oudegracht parkeervrij te maken.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
In het coalitieakkoord 2018-2022 Utrecht, ruimte voor iedereen is de ambitie opgenomen van stapsgewijze vermindering van het aantal parkeerplaatsen aan de Oudegracht en op het Janskerkhof en de rol van de parkeergarages aan de Springweg en het Paardenveld daarin.

Beslispunten, Argument(en) en Kanttekening(en)/Risico's

Beslispunt	
1	Akkoord te gaan met de volgende afspraken, zoals geformuleerd in het document "Toekomst van parkeergarage Springweg, dd. 28 oktober '20", : - vanaf 15 mei 2022 wordt de parkeergarage voor een periode van 2 jaar door Klépierre geëxploiteerd; - aansluitend wordt de parkeergarage 4 jaar door de gemeente Utrecht in eigen beheer in exploitatie genomen; - daarna wordt de garage na mei 2028 z.s.m. gesloopt; - verder krijgt de gemeente langdurig een faciliteit om 250 bewonersabonnementen uit te geven in garages van HC, waarvan 100 in parkeergarage Springweg tot aan de sloop in 2028.."
Argumenten	
1.1	<u>De parkeergarage past volgens de huidige bereikbaarheidsvisie niet op de huidige locatie.</u>
	De garage staat midden in het historische centrum, dat het primaire domein is van voetgangers en fietsers Deze positie leidt tot ongewenste autoverkeersintensiteit binnen de singels, wat op langere termijn niet meer passend is. Stedenbouwkundig is de maat en schaal volledig afwijkend en niet passend in de historische binnenstad.
1.2	<u>Uit onderzoek van Royal Haskoning DHV blijkt dat er voor bezoekers en bewoners voldoende alternatieven zijn.</u>
	Volgens Royal Haskoning DHV is de parkeergarage wél nuttig, maar niet noodzakelijk; Er zijn voor bezoekers voldoende alternatieven in gemeentelijke garages. Voor bewoners zijn deze alternatieven beschikbaar in gemeentelijke en belanghebbenden-Garages. Zie voor een verdere toelichting de bijlage RH-DHV Nut en noodzaak parkeergarage Springweg, dd. 24 mei '19. Uit de aanvullende onderzoeken van RH/DHV naar capaciteit en loopafstanden blijkt dat, bij een tempo van opheffen van 50 parkeerplaatsen per jaar, ook wanneer besloten zou worden om al het parkeren aan de grachten op te heffen, het niet noodzakelijk is om de de Springwegarage in stand te houden voor voldoende capaciteit of om de maximale loopafstand van 750m te garanderen (zie bijlage "Uitwerking gefaseerd parkeervrij maken wervengebied Utrecht" dd. 26 april 2021).
1.3	<u>Uit onderzoek van advies- en ontwerpbureau BRO blijkt dat het effect van een mogelijke sloop van de parkeergarage voor het grote merendeel van de publieksgerichte voorzieningen in het onderzoeksgebied beperkt zal zijn.</u>
	Voor de meeste van de negen onderzochte deelgebieden rondom de parkeergarage Springweg geldt dat er maar weinig bedrijven zijn die in sterke mate afhankelijk zijn van de garage.
1.4	<u>Omwonenden hebben aangegeven veel overlast te ervaren op het gebied van stank, geluid en fijnstof en zijn voor sloop van de parkeergarage.</u>
	Hiermee wordt, weliswaar op middellange termijn, tegemoet gekomen aan de klachten van omwonenden die overlast ervaren van stank, geluid en fijnstof. Tevens wordt in beslispunt 3 voorgesteld om gedurende de tijdelijke exploitatie van de garage maatregelen te nemen om lichthinder van de garage te verminderen.

1.5	In de tijdelijke exploitatieperiode van 6 jaar kan parkeergarage Springweg een rol spelen voor de ontwikkeling van draagvlak voor het invoeren van een parkeervrije Oudegracht.
	Separaat loopt een onderzoek naar het parkeervrij maken van de Oudegracht. Alhoewel het niet strikt noodzakelijk is om parkeergarage Springweg in te zetten voor belanghebbenden parkeren, kan het wel van belang zijn om in een overgangsperiode het wél mogelijk te maken voor bewoners om daar te parkeren. De in beslispunt 2 voorgestelde fietsenstalling onderin de garage kan ook dienen als transferplek voor bewoners die hun auto in de Springweggarage stallen. Daarnaast wordt in beslispunt 4 voorgesteld om plekken voor deelauto's op te nemen in de garage, er zijn voldoende aanbieders die in een garage willen staan. Beide toevoegingen leveren een bijdrage aan het parkeervrij maken van de Oudegracht.
1.6	Ondernemers kunnen zo anticiperen op de voorziene sloop in 2028.
	In de tijdelijke exploitatieperiode van 6 jaar worden de ondernemers in de zuidelijke binnenstad niet benadeeld door een de keuze voor een acuut sloop-scenario. Veel ondernemers vrezen een terugloop van klandizie zodra de Springweg-garage wordt gesloopt. Ondernemers stellen dat met name de klanten die veel besteden met de auto komen. Gedurende 6 jaar wordt gewaarborgd dat de parkeervoorziening aanwezig blijft. Aansluitend zal vanuit de grondexploitatie van de herontwikkeling € 50.000,= worden vrijgemaakt voor een verbetering van de bewegwijzering naar en de vindbaarheid van de andere garages.
1.7	Het akkoord met Klépierre is financieel aantrekkelijker dan scenario C (sloop in 2022).
	De gemeentelijke exploitatieperiode van 2024 tot 2028 geeft ruimte om de vergoeding voor de opstallen aan Klépierre af te boeken naar nul.Daardoor wordt de start van de grondexploitatie van de woningontwikkeling niet belast met deze kosten.
1.8	Het akkoord met Klépierre voorkomt langdurige gerechtelijke procedures met een onzekere uitkomst.
	Bij een keuze voor scenario A, B of R waarbij Klépierre niet betrokken is, zal Klépierre altijd een gerechtelijke procedure starten om de keuze van de gemeente aan te vechten. In een dergelijke procedure is de uitkomst onzeker en deze kan veel tijd in beslag nemen. Hierbij dient de kanttekening te worden geplaatst, dat indien de gemeente de parkeergarage opnieuw langdurig in erfpacht zou uitgeven, deze uitgifte aanbestedingsplichtig zou zijn. Om dit te voorkomen is gekozen voor een kortlopende uitgifte waarvan de waarde blijft binnen een grens die ruimte geeft voor onderhandse aanbesteding. Daarbij is er tevens toepassing gegeven aan de afwijkingsgrond dat er vanwege technische redenen alleen aan een aangewezen partij kan worden gegund, in dit geval aan Klepierre.
1.9	Ook als we op langere termijn en op grotere schaal parkeerplaatsen willen opheffen in de binnenstad hebben we genoeg alternatieven ná 2028:
	De aanvullende afspraak met Klépierre, waardoor er 250 extra parkeerplaatsen beschikbaar komen in HC garages tegen gemeentelijke tarieven, geeft meer alternatieve mogelijkheden. Ook na sluiting van de Springweg-garage blijft deze toezegging van 250 plaatsen van kracht in Rijnkade en andere HC-garages. Verder kan parkeergarage Paardenveld, afhankelijk van de te maken keuze na afloop van het huidige erfpachtcontract in 2023, een rol spelen bij het verruimen van mogelijkheden voor bewonersparkeren. En we zien dat het autobezit onder binnenstadbewoners de laatste jaren is afgenomen ten gunste van het gebruik van openbaar vervoer, fiets en deelauto's.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	De opbrengsten van scenario A (Voortzetting huidige erfpacht voor een langere periode)
	zijn hoger dan het voorstel zoals omschreven in de notitie "Toekomst parkeergarage Springweg".
	Indien we willen kiezen voor de maximale opbrengst dan is scenario A het beste scenario. Maar in deze casus is de maximale opbrengst niet de doorslaggevende factor.

1.2	De ondernemers van de binnenstad willen géén afname van de gebouwde parkeerplaatsen.
	De binnenstadondernemers vrezen een terugloop van klandizie indien de gebouwde parkeervoorzieningen worden verminderd, door de sloop van parkeergarage Springweg. Zij hebben dit geuit via een recent uitgebracht pamflet van Centrum Management Utrecht. In de afgelopen jaren zijn er echter juist onder Hoog Catharijne veel extra parkeerplaatsen bijgekomen, aanzienlijk meer dan er nu verdwijnen met het slopen van de parkeergarage Springweg in 2028.
1.3	92% van de geïnterviewde ondernemers zegt dat hun klandizie parkeergarage Springweg gebruikt.
	Slechts 8% van de ondernemers geeft aan dat er weinig klanten zijn die gebruik maken van de Springweg-garage. Dit betreft voornamelijk horeca-vestigingen, verspreid over het onderzoeksgebied. Uit onderzoek van Royal Haskoning DHV blijkt echter dat slechts 1,3 % van de binnenstadbezoekers gebruik maakt van parkeergarage Springweg.
1.4	Gedurende de periode van 2022 tot 2028 zullen de omwonenden nog overlast ervaren van de parkeergarage.
	De omwonenden van garage Springweg geven nadrukkelijk aan veel overlast te ondervinden van de garage in de vorm van stank, geluid en fijnstof.
1.5	Op korte termijn worden er geen woningen toegevoegd, iets dat vanuit RSU en de woonvisie wél zeer gewenst is.
	In scenario C (sloop in 2022) worden er woningen toegevoegd aan de binnenstad. Het toevoegen van deze woningen wordt dit akkoord opgeschoven tot ná 2028. Daarmee wordt prioriteit gegeven aan de beschikbaarheid van de garage boven het realiseren van woningen op korte termijn. Onderzoek naar een gedeeltelijke transformatie van de garage naar wonen leidde tot een financieel zeer ongunstig exploitatieresultaat (zie het “Wonen-scenario” in de GEHEIME bijlage “Overzicht van scenario’s inclusief voorstellen Raad, dd. 10 mei ’21). Daarom maakt een transformatie naar wonen geen deel uit van dit voorstel. Het voorliggende raadsvoorstel, biedt vanaf 2028 ruimte aan een grotere woningbouwontwikkeling die beter op de omgeving kan worden afgestemd. Daarnaast wordt de verschuldigde opstalvergoeding voor de garage in de vier jaar dat de gemeente de garage exploiteert naar nul afgeschreven, waardoor een toekomstige grondexploitatie hier niet mee wordt belast.
Beslispunt	
2	Akkoord te gaan met de realisatie van een een buurtfietsenstalling voor ruim 150 fietsen onderin de parkeergarage, aangevuld met een 3-daagse pop-up-stalling voor ruim 300 fietsen, en de benodigde investering van € 150.000 ten laste te brengen van het exploitatieresultaat van de garage en de exploitatie van deze stalling uit te voeren binnen het fietsprogramma.
Argumenten	
2.1	Het realiseren van een fietsenstalling onderin de garage voorziet in de vraag naar stallingsruimte in de buurt.
	Een fietsenstalling op deze lokatie kan voorziet in een behoefte. Daarnaast kan de fietsenstalling dienen als transferplek van fiets naar auto om zo parkeren op afstand aantrekkelijker te maken. Hiermee kan een bidjrage worden geleverd aan het parkeervrij maken van de Oudegracht.
Kanttekeningen/risico’s	
2.1	Het realiseren van de fietsenstalling gaat ten koste van 40 parkeerplaatsen en tevens is een eenmalige investering van €150.000 nodig.
	Door minder opbrengsten en de extra investering wordt het jaarlijks bruto

	exploitatieresultaat negatief beïnvloed.
Beslispunt	
3	Akkoord te gaan met nemen van maatregelen om lichthinder van de garage naar buiten toe te verminderen en de benodigde investering van €30.000 ten laste te brengen van het exploitatieresultaat van de garage.
Argumenten	
3.1	Hiermee kan een deel van de hinder die omwonenden ondervinden van de garage worden weg genomen.
	Voor € 30.000 kan een deel van de hinder gedurende de tijdelijke exploitatie aanzienlijk worden verminderd. De kosten voor het afschermen van de armaturen bedragen ongeveer €30.000 en komen ten laste van het exploitatieresultaat van de garage.
Kanttekeningen/risico's	
3.1	Het investeren in het verminderen van lichthinder in de parkeergarage vergt een extra investering van € 30.0000 waardoor het exploitatieresultaat van de garage negatief wordt beïnvloed.
Beslispunt	
4	Akkoord te gaan met het faciliteren van maximaal 6 deelautoplekken nabij de entree van de parkeergarage.
Argumenten	
4.1	Hiermee stimuleren we de inzet van deelmobiliteit in de binnenstad.
	Uit ervaringen bij bijvoorbeeld parkeergarage Grifthoek blijkt dat er voldoende aanbieders zijn die graag in een parkeergarage hun deelauto's aanbieden.
Beslispunt	
5	In lijn met het coalitieakkoord het toekomstig exploitatieresultaat van de parkeergarage Springweg te koppelen aan het parkeervrij maken van de Oudegracht en het Janskerkhof conform nader door het college uit te werken voorstellen, in te dienen bij de Voorjaarsnota.
Argumenten	
5.1	Dit besluit doet recht aan de afspraken hierover in het coalitieakkoord.
	In het coalitieakkoord is immers het volgende afgesproken: *"We willen stapsgewijs het aantal parkeerplaatsen verminderen aan de Oudegracht en op het Janskerkhof. Er komen toegankelijke looproutes, fietsparkeerplekken, bankjes en groen voor terug. We onderzoeken de komende periode hoe dit kan worden gerealiseerd en of de parkeergarages aan de Springweg en het Paardenveld daarvoor benut kunnen worden. Hiermee kunnen we autoparkeren faciliteren voor omwonenden met een straatvergunning. Ook biedt dit ruimte voor fietsparkeren en verschillende vormen van deelmobiliteit, de resterende plekken kunnen dan worden gebruikt voor bezoekersparkeren."*

Financiën

Voor een toelichting op de financiële aspecten van het besluitpunt 1 verwijzen we naar Bijlage Toekomst parkeergarage Springweg, paragraaf 9. De investeringen voor het verminderen van lichthinder (raming €30.000) en voor het realiseren van de fietsenstalling (raming €150.000) komen ten laste van het exploitatieresultaat van de garage, waardoor het jaarlijkse bruto exploitatieresultaat daalt van € 955.000 euro naar € 900.000 euro.

Vervolg
Aansluitend aan het raadsbesluit zal de Vaststellingsovereenkomst met Klépierre worden getekend.

Na het raadsbesluit over de Toekomst van parkeergarage Springweg zal Visie Strosteeg voor goedkeuring worden voorgelegd aan de Raad. Visie Strosteeg geeft een kijk op de mogelijke herontwikkeling van het gebied na sloop van de garage en biedt tot aan 2028 een toetsingskader voor toekomstige ontwikkelingen in de directe omgeving van de parkeergarage. De locatie ten zuiden van de parkeergarage voor het bouwplan Strosteeg 18-36, zal in de Visie Strosteeg worden opgenomen. Voor het te ontwikkelen bouwplan zullen in de visie stedenbouwkundige randvoorwaarden worden opgenomen.

Participatie
Tijdens een veldexcursie op 23 april 2019 hebben ca. 50 omwonenden, verschillende ondernemers en enkele belangrijke stakeholders zoals Klépierre en Hotel Karel V, kennis genomen van de start van Visie Strosteeg. Met vertegenwoordigers van CMU zijn diverse gesprekken gevoerd in juni en augustus ’19. Op 1 oktober 2019 heeft een presentatie plaatsgevonden voor ca. 25 ondernemers die aangesloten zijn bij CMU en een zaak hebben in de directe omgeving van de garage.

Communicatie
Na een besluit van het College van B&W om het voorstel “Toekomst parkeergarage Springweg voor te leggen aan de gemeenteraad worden de belangrijkste stakeholders op de volgende wijze geïnformeerd:
- Huidige erfpachthouder Klépierre per ambtelijke brief.
- Centrum Management Utrecht per ambtelijke mail.
- Karel V per ambtelijke mail.
- Renac BV per ambtelijke mail.
- Omwonenden per wijkbericht.
- Media via een persbericht.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming:
- Toekomst parkeergarage Springweg hfst. 1 t/m 7, dd. 28 oktober ‘20
- GEHEIM - Toekomst parkeergarage Springweg hfst. 8 en 9, dd. 10 mei ‘21

Bijlagen informatief:
- RH-DHV Nut en noodzaak parkeergarage Springweg, dd. 24 mei ‘19.
- BRO Eindrapport Economische Impactanalyse Springweggarage Utrecht, dd. 22 januari ‘20.
- GEHEIM - Concept vaststellingsovereenkomst parkeergarage Springweg, dd. 18 oktober ’20
- JWG - Transformatie Parkeergarage Springweg dd. 25 april ‘21
- GEHEIM JWG -StichtingskostenTransformatie Parkeergarage Springweg, dd. 26 april ‘21
- GEHEIM Overzicht van scenario’s inclusief voorstellen raad, dd. 10 mei ’21
- RH-DHV memo uitwerking gefaseerd parkeervrij maken wervengebied Utrecht dd. 26 april ‘21

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	L. Messemaker	**Datum**	20 november 2020
Doorkiesnummer	030 - 286 6919	**Kenmerk**	8080279
E-mail	lode.messemaker@utrecht.nl	**Onderwerp**	Ruimtelijke ontwikkelingen Strosteeg
Bijlage(n)	Hoofdlijnenplanning Visie Strosteeg	**Beleidsveld**	Ruimtelijke ontwikkeling, Grondzaken

Geachte leden van de raad,

Graag informeren wij u over de voortgang van Visie Strosteeg. Op 22 maart 2019 hebben wij u in een raadsbrief op de hoogte gebracht van de start van dit traject. Het project Visie Strosteeg is inmiddels in drie deelprojecten onderverdeeld, namelijk het besluit over de toekomst van parkeergarage Springweg, het opstellen van een ruimtelijke Visie Strosteeg en het vaststellen van een Intentiedocument (IDOC) voor het bouwplan Strosteeg 18-36.

Toekomst parkeergarage Springweg

De erfpachtovereenkomst met de huidige erfpachter Klépierre van de parkeergarage Springweg loopt af op 15 mei 2022. De gemeente en erfpachter zijn sinds december 2018 met elkaar in gesprek over de toekomst van de garage. Na het ontwikkelen van diverse scenario's en na uitvoerige onderhandelingen met Klépierre hebben wij een principeakkoord bereikt omtrent de toekomst van parkeergarage Springweg: Vanaf 15 mei 2022 zal de parkeergarage voor een periode van 2 jaar nog door Klépierre wordt geëxploiteerd. Aansluitend zal de garage 4 jaar door de gemeente Utrecht in eigen beheer worden geëxploiteerd en na mei 2028 zal de garage uit exploitatie worden genomen en z.s.m. worden gesloopt. Tevens krijgt de gemeente langdurig een faciliteit om 250 bewonersabonnementen uit te geven in garages van Hoog Catharijne, waarvan 100 in parkeergarage Springweg tot aan de sloop in 2028. Een raadsvoorstel met deze strekking is ter besluitvorming op 17 november aan uw raad aangeboden. Hiermee ontstaat tevens de mogelijkheid om de parkeergarage Springweg en de garages van Hoog Catharijne in te zetten voor bewoners-parkeren als alternatief voor parkeren op straat, bijvoorbeeld op de Oudegracht. Over het raadsvoorstel m.b.t. het opheffen van parkeerplaatsen in de binnenstad heeft u op 24 november a.s. een raadsinformatiebijeenkomst gepland.

Visie Strosteeg

Nu er een besluit over de toekomst van parkeergarage Springweg in voorbereiding is, willen wij ons ook uitspreken over de toekomst van het gebied ná de voorgenomen sloop van de garage. Daarom hebben wij voor het gebied rondom de garage een ruimtelijke Visie Strosteeg opgesteld. Deze visie

heeft als doel om inzicht te geven in de gewenste ruimtelijke ontwikkeling na de sloop van de garage. Maar hij geeft ook een kader voor ruimtelijke initiatieven in de nabijheid van de garage tot aan het moment van sloop in 2028. En als laatste dient hij om te toetsen of het Bouwplan Strosteeg 18-36 (ten zuiden van de garage) zich zowel kan verhouden tot een stedenbouwkundige situatie mét en zónder parkeergarage Springweg.
Wij hebben besloten een concept van deze Visie Strosteeg ter inzage te leggen, gedurende een periode van 6 weken. Na de terinzagelegging en de verwerking van de zienswijzen wordt de definitieve Visie Strosteeg door ons college aan uw raad ter vaststelling aangeboden.

Intentiedocument Strosteeg 18-36
Voor het terrein direct gelegen ten zuiden van de parkeergarage Springweg (Strosteeg 18-36) heeft initiatiefnemer Ered BV de gemeente benaderd om op het voormalige terrein van Abels Drukkerij een woningbouwplan te realiseren. Met deze ontwikkeling wil de initiatiefnemer ca. 37 huurappartementen toevoegen aan de Utrechtse woningvoorraad. Twaalf van deze woningen bestaan uit sociale huurwoningen die in het bezit komen van Mitros. De locatie heeft al meer dan 20 jaar de bestemming Woongebied – Uit werken 1 (WG-U1). Deze bestemming bepaalt dat woningbouw mogelijk is indien het bouwplan past binnen de uitwerkingsvoorwaarden. Daarvoor moet een Uitwerkingsplan gemaakt worden om uiteindelijk een omgevingsvergunning te verkrijgen voor de realisatie van het bouwplan. Het vaststellen van het Uitwerkingsplan en het verlenen van een omgevingsvergunning voor dit bouwplan is een collegebevoegdheid.

Wij hebben het Intentiedocument (IDOC) voor het bouwplan Strosteeg 18-36 vastgesteld. Dit betekent dat de gemeente haar medewerking verleent aan het opstellen van een Uitwerkingsplan door de initiatiefnemer. Zij is daartoe ook door de initiatiefnemer in het najaar van 2018 gesommeerd via een ingebrekestelling. De gemeente heeft namelijk niet alleen een uitwerkingsbevoegdheid maar ook een uitwerkingsplicht. Met de initiatiefnemer is tevens een Intentie- en plankostenovereenkomst (IPOK) gesloten. Wij zijn van mening dat het bouwplan passend is in de huidige situatie mét parkeergarage Springweg, maar ook in de nieuwe situatie na 2028 zónder garage. De concept Visie Strosteeg toont dit nadrukkelijk aan.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

INDICATIEVE HOOFDLIJNENPLANNING VISIE STROSTEEG

26 oktober 2020

2020: Q1 jan feb mrt | Q2 apr mei jun | Q3 jul aug sep | Q4 okt nov dec
2021: Q1 jan feb mrt | Q2 apr mei jun | Q3 jul aug sep | Q4 okt nov dec

Legenda
- gezamenlijke informatiebijeenkomst in november (datum volgt)
- mijlpaal
- mijlpaal politieke besluitvorming (genoemde data onder voorbehoud)
- mogelijke startmoment bouw

Toekomst p-garage Springweg

Onderhandeling Klépierre | Bestuurs-advies | Besluitvorming | Referendabel

9 Staf WGRO; 24 College; i gezamenlijke informatiebijeenkomst; RIB *mogelijk*; Cie; Raad

Visie Strosteeg

Opstellen Visie Strosteeg | Bestuurs-advies | College | Ter inzage 25-11 tot 6-1 | Ziensw. verw. en bestuursadvies | Besluitvorming raad | Referendabel

9 Staf WGRO; 24 College; i gezamenlijke informatiebijeenkomst; Staf WGRO College; RIB *mogelijk*; Cie; Raad

Let op: kerstvakantie! Evt. langer ter inzage.

Bouwplan Strosteeg 18-36

Vaststellen IPOC/IDOK

Opstellen IPOC / IDOK | Bestuurs-advies | College IPOC/IDOK | Uitw.plan en anterieure overeenkomst opstellen | College | Ter inzage | Ziensw. verw. en bestuursadvies | College | Publicatie | Beroepsperiode

9 Staf WGRO; 24 College; i gezamenlijke informatiebijeenkomst; Staf WGRO College; Staf WGRO College; Sluiten anterieure overeenkomst; Vroegst onherroepelijk

Start omgevingswet

Toetsen omgevingsvergunning *op basis van definitief ontwerp* | Publicatie en bezwaarperiode

Aanvraag omgevings-vergunning; Afgifte omgevings-vergunning; Vroegste start bouw; Vroegst onherroepelijk

Aan deze planning kunnen geen rechten worden ontleend. Hij is voor communicatieve doeleinden bedoeld.

Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opgave Centrum, Binnenstad/Stationsgebied
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 - 286 00 00
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Toekomst parkeergarage Springweg - H1 t/m H7

28 oktober 2020
Definitief

Gebiedscoördinator: Lode Messemaker
Projectmanager: Bas Pickkers

Gemeente Utrecht

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Voorstel College van B & W
3. Historie
4. Nut en Noodzaak van de garage
5. Economische impact van de garage
6. Reactie stakeholders
7. Relatie met andere projecten
8. Juridische positie (geheim)
9. Financiën (geheim)

Bijlagen

Gemeente Utrecht

1. Inleiding

Het coalitieakkoord “Ruimte voor iedereen” uit 2018 zegt het volgende in relatie tot de parkeergarage Springweg:
“We willen stapsgewijs het aantal parkeerplaatsen verminderen aan de Oudegracht en op het Janskerkhof. Er komen toegankelijke looproutes, fietsparkeerplekken, bankjes en groen voor terug. We onderzoeken de komende periode hoe dit kan worden gerealiseerd en of de parkeergarages aan de Springweg en het Paardenveld daarvoor benut kunnen worden. Hiermee kunnen we autoparkeren faciliteren voor omwonenden met een straatvergunning. Ook biedt dit ruimte voor fietsparkeren en verschillende vormen van deelmobiliteit, de resterende plekken kunnen dan worden gebruikt voor bezoekersparkeren.”

Voor U ligt een document dat een toelichting geeft op een voorstel van het College van B&W over de toekomst van parkeergarage Springweg.

2 Voorstel College van B & W

Het College van B&W heeft een voorstel uitgewerkt over de toekomst van parkeergarage Springweg. Na een intensieve onderhandelingsperiode met de huidige erfpachter Klépierre hebben partijen in juli 2020 het volgende onderhandelingsresultaat geboekt:

- Het erfpachtcontract met Klépierre dat eindigt op 15 mei 2022 wordt met twee jaar verlengd tot en met 15 mei 2024. De waarde van deze exploitatie blijft binnen de grenswaarde van een concessie voor diensten van € 5,35 mio en mag daarom één op één worden afgesproken. Klépierre betaalt gedurende deze twee jaar dezelfde erfpacht als voorheen, namelijk een erfpachtcanon o.b.v. 10% over de omzet van de garage.
- De gemeente gaat aansluitend de garage nog exploiteren voor een periode van 4 jaar tot en met mei 2028. Na mei 2028 zal de garage z.s.m. worden gesloopt.
- Er zal geen fietsenstalling worden gerealiseerd vanwege de beperkte duur van de exploitatie. Om dezelfde reden komen er geen voorzieningen voor deelauto’s of oplaadpunten voor elektrische auto’s.
- De gemeente Utrecht betaalt bij einde erfpacht (mei 2024) aan Klépierre een opstalvergoeding. Deze opstalvergoeding is beoordeeld en marktconform bevonden. Zie verder hoofdstuk 9.
- Klépierre en de gemeente Utrecht zijn overeen gekomen dat 250 bewoners-abonnementen als faciliteit worden aangeboden aan de gemeente (tot 31 december 2069, zijnde einde erfpacht HC). Deze bewonersabonnementen geven de mogelijkheid te parkeren in de parkeergarage Springweg, de parkeergarage Rijnkade of andere parkeergarages in HC. Na sloop van de parkeergarage Springweg kunnen eventuele abonnementen voor de parkeergarage Springweg zich naar parkeergarage Rijnkade en andere garages in HC “verplaatsen”. De tariefstelling volgt het gemeentelijke beleid voor bewonersabonnementen.

3 Historie

In de jaren vijftig van de vorige eeuw wordt duidelijk dat er maatregelen moeten worden getroffen om de groeiende verkeersstroom in Utrecht te accommoderen. Op uitnodiging van het gemeentebestuur maakt de Duitse verkeersdeskundige M. E. Feuchtinger een ingrijpend verkeersplan. Het voorziet in een rondweg over de gedempte singels met aftakkingen naar een grotere ring om de stad. Daarnaast zijn er grote verkeerswegen over de Lange Nieuwstraat en de Springweg gepland. Eind jaren ‘60 wordt besloten een parkeergarage te bouwen nabij de Springweg. In mei 1972 opende parkeergarage Springweg haar deuren en zodoende loopt in mei 2022 loopt het huidige erfpachtcontract met Klépierre af.

4 Nut en noodzaak van de garage

Om de rol van de parkeergarage Springweg in het huidige parkeersysteem van de gemeente te bekijken heeft Royal Haskoning DHV de Nut en Noodzaak van parkeergarage onderzocht. In bijlage 1 treft u het complete rapport aan, dd. 24 mei 2019. De belangrijkste onderzoeksvragen aan RH-DHV waren:

- Wat is de rol van parkeergarage Springweg binnen het huidige systeem?
- Wat is de mogelijke rol van de parkeergarage Springweg bij het parkeervrij maken van de Oudegracht.

Conclusies

De belangrijkste conclusies uit het rapport van RH-DHV zijn als volgt samen te vatten:

- De garage Springweg wordt goed gebruikt. Het voornaamste kwalitatieve argument is de goede ligging t.o.v. de eindbestemming.
- De garage Springweg heeft een duidelijke functie in het parkeersysteem van de Utrechtse binnenstad. Hij is dus NUTTIG.
- Er is voldoende ruimte in gemeentelijke garages voor vergunninghouders en in P1, P2 en P6 (van Hoog Catharijne) voor bezoekers, óók na het opheffen van het straat-parkeren op de Oudegracht.
- Wat betreft de aantallen parkeerplaatsen is de garage Springweg dus NIET NOODZAKELIJK.

5 Economische impact van de garage

BRO heeft in opdracht van de gemeente Utrecht de Economische impact van de parkeergarage Springweg onderzocht. In bijlage 2 treft u het rapport aan met als titel “Utrecht, Economische impactanalyse parkeergarage Springweg”, dd. 22 januari 2020.

Conclusies

Uit de analyses kan worden geconcludeerd dat een mogelijke sloop van de Springweggarage wel negatieve financiële gevolgen heeft voor de ondernemers, maar dat de impact naar verwachting beperkt zal zijn. Het zijn voornamelijk consumenten die meer geld besteden die ervoor kiezen om uit gemak de auto in de nabijheid van de winkel te parkeren.

Daarbij is wel geconcludeerd dat het grote merendeel van de publieksgerichte voorzieningen gericht zijn op de lokale bevolking of bedienen ze een nichedoelgroep. De laatste doelgroep is over het algemeen bereid om een langere afstand af te leggen. Dat ze in de toekomst iets langer moeten lopen om bij een specialistische winkel te komen, zal naar verwachting nauwelijks effect hebben op het aantal klanten. Uit interviews door BRO is gebleken dat slecht 1,3 % van de geïnterviewden in het onderzoeksgebied in parkeergarage Strosteeg geparkeerd staat.

Aanbevelingen

Uit de bezoekersenquête blijkt dat veruit de meerderheid andere modaliteiten gebruiken (OV, fiets of te voet). Het openbaar vervoer en de fietsenstalling worden positief beoordeeld. Door een focus te leggen op de groep die van deze modaliteiten gebruik maakt, kunnen nieuwe consumenten naar het onderzoeksgebied worden getrokken. Een goede looproute vanaf Hoog Catharijne naar de Mariaplaats zou zo’n stimulans zijn. Een andere manier om meer consumenten te trekken die in mindere mate afhankelijk zijn van de auto is door beter aan te sluiten op het kernwinkelgebied. Dit kan door de Gaardbrug beter bij de routing te betrekken.

Het gebied maakt een transitie door waarbij het steeds meer aansluiting krijgt bij het kernwinkelgebied en de toevoer van bezoekersstromen vanuit Utrecht CS, parkeerlocaties Jaarbeurs (via Moreelsebrug) en parkeerlocaties Hoog Catharijne belangrijke voedingsbronnen zijn. Inzetten op routing (bijv. via Maartensbrug) en verbetering van de inrichting van de openbare

ruimte, gericht op de voetganger kan (op termijn) het belang van de parkeergarage Springweg voor de ondernemers in het gebied verder doen afnemen. Voor de bezoeker zijn de alternatieven al in ruimte mate voorhanden (openbaar vervoer, fiets, te voet, parkeren elders).

6 Reactie stakeholders

Tijdens een veldexcursie op 23 april 2019 hebben ca. 50 omwonenden, verschillende ondernemers en enkele belangrijke stakeholders zoals Klépierre en Hotel Karel V, kennis genomen van de start van Visie Strosteeg.

De belangrijkste bezwaren van de bewoners zijn gaan over de overlast van de garage als gevolg van stank, geluid en fijnstof. Veel bewoners zijn een groot voorstander van de sloop van de garage. Verder heerst er nogal wat onvrede bij bewoners over de afhandeling van verschillende ruimtelijke initiatieven in het nabije verleden.

Overleg met CMU

Met vertegenwoordigers van CMU zijn diverse gesprekken gevoerd in juni en augustus '19. Tijdens deze gesprekken blijkt dat de achterban van CMU zeer verdeeld is over weghalen van parkeerplaatsen. Aanvankelijk lijkt het dat het bestuur van CMU op voorhand niet tégen een sloop-scenario van de Springweg-garage is, mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan.

Op 1 oktober 2019 heeft een presentatie plaatsgevonden voor ca. 25 ondernemers die aangesloten zijn bij CMU en een zaak hebben in de directe omgeving van de garage. De belangrijkste conclusies uit het rapport van RH-DHV zijn gedeeld, evenals de deskresearch van BRO. Het ondernemers- en bezoekersonderzoek moeten op dat moment nog uitgevoerd worden. De belangrijkste opmerkingen van die avond waren:

- Het onderzoek van RH-DHV is gebaseerd op bezettingsgegevens van de garages op een moment dat de bereikbaarheid van Utrecht niet goed is. Moet je nu onomkeerbare beslissingen nemen (zoals sloop?) op basis van deze niet representatieve informatie?
- Moet je eerst niet een paar jaar wachten, totdat HC gereed is, het water in de singel open is en Utrecht-centrum weer normaal bereikbaar is?
- Alle ondernemers vinden de Springweg-garage van levensbelang voor hun zaak.
- Niet alleen de Lijnmarkt is kwetsbaar in het sloop-scenario. Ook anderen zijn zeer afhankelijk van de garage, zoals winkels en horeca aan de Oudegracht, Visschersplein (restaurant Florent) en Springweg (zoals Karel V).

Overleg met Klépierre

Vanaf 7 december 2018 tot aan juli 2020 zijn vele overleggen gevoerd met de huidige erfpachthouder Klépierre. We hebben het onderzoek "Nut en Noodzaak Springweggarage" van RH-DHV gedeeld, evenals het onderzoek "Utrecht, Economische impactanalyse parkeergarage Springweg" van BRO.

Aanvankelijk wilde Klépierre alleen spreken over een verlenging van het erfpachtcontract voor een langere tijd (scenario A). De gemeente had op dat moment een voorkeur voor scenario B. Klépierre betwistte ten eerste de keuzevrijheid die de gemeente zich toe-eigent om het huidige erfpachtcontract te beëindigen. En ten tweede was Klépierre het niet eens met het standpunt dat de gemeente inneemt over de aanbestedingsplicht bij een hernieuwde uitgave. Bij een keuze voor scenario B was Klépierre zeker een gerechtelijke procedure gestart. In de loop van de gesprekken zijn de gemeente en Klépierre het eens geworden over de toekomst van parkeergarage Springweg, zie hoofdstuk 8 en 9. Hiermee zijn langdurige gerechtelijke procedures voorkomen, waarvan de uitkomst onzeker is.

7 Relatie met andere projecten

Naast het maken van een principe-keuze voor de toekomst van de parkeergarage Springweg spelen er nog projecten die hieraan nauw gerelateerd zijn:

Visie Strosteeg

Het besluit over de toekomst van de garage vormt belangrijke input voor de verdere ontwikkeling van Visie Strosteeg. Parrallel aan dit besluit loopt het uitwerken van het stukje bestemmingsplan WG-U1 ten zuiden van de garage. Daar wordt door initiatiefnemer Ered BV gewerkt aan een plan voor ca. 37 appartementen. Het plan wordt stedenbouwkundig zo uitgewerkt dat het past in een situatie mét en zónder de garage.

Parkeervrij maken Oudegracht

In het coalitieakkoord uit 2018 is genoemd :
"We willen stapsgewijs het aantal parkeerplaatsen verminderen aan de Oudegracht en op het Janskerkhof. Er komen toegankelijke looproutes, fiets-parkeerplekken, bankjes en groen voor terug. We onderzoeken de komende periode hoe dit kan worden gerealiseerd en of de parkeergarages aan de Springweg en het Paardenveld daarvoor benut kunnen worden."

Separaat loopt een onderzoek naar het parkeervrij maken van de Oudegracht. Alhoewel het niet strikt noodzakelijk is om parkeergarage Springweg in te zetten voor belanghebbenden parkeren (zie onderzoek RH-DHV), kan het van belang zijn om in een overgangsperiode het wél mogelijk te maken voor bewoners om daar te parkeren. Hierdoor kan het parkeervrij maken van de Oudegracht worden versneld.

In het voorstel van het College van B&W is vastgelegd dat Klépierre 250 bewoners-abonnementen tot aan 31 december 2069 uitgeeft tegen gemeentelijke tarieven. Minimaal 100 van deze abonnementen kunnen worden uitgegeven in de Springweg-garage en na 2028 in de Rijnkade-garage. De overige 150 abonnementen worden uitgegeven in andere HC-garages (zie bijlage Vaststellingsovereenkomst parkeergarage Springweg).

Parkeergarage Paardenveld

De erfpacht van parkeergarage Paardenveld loopt af in mei 2023, één jaar ná het aflopen van de erfpacht van parkeergarage Springweg. Een besluit over Springweg kan zelfstandig worden genomen, aangezien de afstand van beide garages groot is en beiden een ander gebied bedienen. Ook bij Paardenveld zal middels een onderzoek door RH-DHV naar de Nut en Noodzaak worden onderzocht wat de rol is van parkeergarage Paardenveld in het parkeersysteem van de noordelijke binnenstad, zal de economische impact onderzocht worden en zullen scenario's voor de toekomst van de garage ter besluitvorming worden aangeboden.

Omgevingsvisie Binnenstad

De toekomst van de Springweg-garage zal worden afgestemd met het opstellen van de Omgevingsvisie Binnenstad, maar deze kan in grote lijnen parallel daaraan zelfstandig worden ontwikkeld.

Nota Stallen en Parkeren

Vanuit de Nota Parkeernormen Fiets & Auto zijn er kaders die gesteld worden aan bijvoorbeeld maximale loopafstanden voor bezoekers. In de binnenstad (zone A1) bedraagt deze afstand maximaal 1.000 meter. Daar wordt ook ná sloop van parkeergarage Springweg aan voldaan, zie ook het onderzoek van RH-DHV.

Gemeente Utrecht

8 Juridische positie (geheim)

Zie geheime deel van de notitie.

9 Financiën (geheim)

Zie geheime deel van de notitie.

Bijlagen

- RH-DHV “Nut en Noodzaak parkeergarage Springweg”, dd. 24 mei ’19.
- BRO Eindrapport “Economische impactanalyse Springweggarage”, dd. 22 januari ‘20.
- Concept Vaststellingsovereenkomst parkeergarage Springweg, dd. 18 oktober ’20.

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

Gemeente Utrecht

RAPPORT

Nut en noodzaak parkeergarage Springweg

Kaders visie Strosteeg

Klant: Gemeente Utrecht

Referentie: BG5910TPRP1905240930
Status: Finale versie/1.0
Datum: 24 mei 2019

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX AMERSFOORT
Transport & Planning
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document:	Nut en noodzaak parkeergarage Springweg
Ondertitel:	Nut en noodzaak parkeergarage Springweg
Referentie:	BG5910TPRP1905240930
Status:	1.0/Finale versie
Datum:	24 mei 2019
Projectnaam:	Visie Strosteeg
Projectnummer:	BG5910
Auteur(s):	Erik Groot Karsijn, Jelmer Droogsma

Opgesteld door:	Erik Groot Karsijn
Gecontroleerd door:	Jon van Dijk
Datum/Initialen:	9 mei 2019 / JvD
Goedgekeurd door:	
Datum/Initialen:	

Classificatie

Alleen voor intern gebruik

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and OHSAS 18001:2007.

Inhoud

1	**Inleiding**	**1**
1.1	Aanleiding	1
1.2	Vraag aan Royal HaskoningDHV	1
2	**Nut parkeergarage Springweg**	**2**
2.1	Bezetting Springweggarage	2
2.2	Motieven gebruik Springweggarage	3
2.3	Conclusies	5
3	**Noodzaak Springweggarage**	**6**
3.1	Ontwikkelingen parkeervrij maken Oudegracht	6
3.2	Bezetting alternatieve parkeerlocaties in omgeving	8
3.3	Beschikbaarheid alternatieven bij opheffen Springweg	9
3.4	Kosten parkeren alternatieve parkeerlocaties	9
3.5	Conclusies	10
4	**Planologische kaders bij sloop parkeergarage**	**11**
4.1	Planologisch-juridische kaders	11
4.2	Bestaande beleidskaders	11
5	**Conclusies**	**13**

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aan de Strosteeg 83 in Utrecht ligt de parkeergarage Springweg, met 409 parkeerplaatsen. Er is een aantal ontwikkelingen met betrekking tot deze parkeergarage:

- Er dienen zich diverse ruimtelijke initiatieven aan in het gebied rondom de parkeergarage.
- De erfpachtovereenkomst van de grond onder de parkeergarage loopt af in 2022.
- Gemeente heeft de ambitie uitgesproken om onder andere de nabijgelegen Oudegracht parkeervrij te maken.

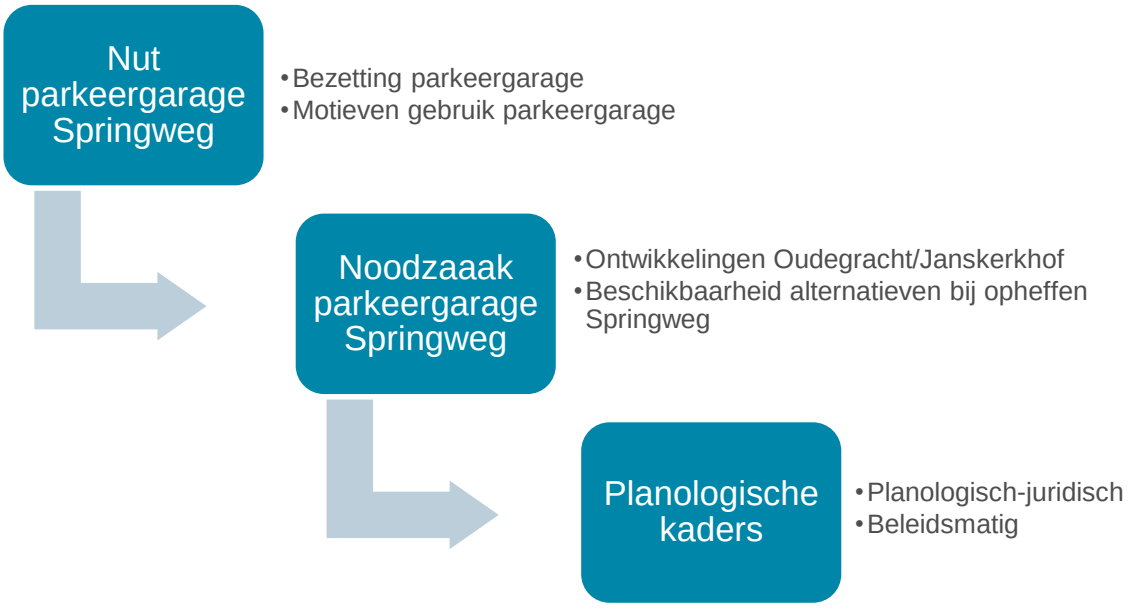
Dit is voor de gemeente reden om een samenhangende visie voor het gebied en garage te ontwikkelen, die als basis kan dienen voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Startpunt van deze visie is het verkrijgen van zicht op het nut en de noodzaak van de parkeergarage Springweg binnen het huidige verkeer- en parkeersysteem en de binnen de ambitie om de Oudegracht parkeervrij te maken.

1.2 Vraag aan Royal HaskoningDHV

Royal HaskoningDHV is gevraagd om een mobiliteitsonderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden om de ambitie uit het coalitieakkoord om Oudegracht en Janskerkhof parkeervrij te maken. Parallel daaraan is de vraag voorgelegd om het nut en de noodzaak van de parkeergarage Springweg nader te onderzoeken. De vraag is tweeledig:

- Wat is de rol van de parkeergarage Springweg binnen het huidige systeem
- Wat is de mogelijke rol van de parkeergarage Springweg bij het parkeervrij maken van de Oudegracht

Om de vraag te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen. De opbouw van voorliggende rapportage volgt deze stappen.

2 Nut parkeergarage Springweg

Dit hoofdstuk beschrijft het huidige gebruik van de parkeergarage Springweg, gebaseerd op bezettingscijfers en interviews.

2.1 Bezetting Springweggarage

Met behulp van de website http://openparking.nl/ is de bezetting van de parkeerplaatsen in de Springweggarage in maart 2019 achterhaald. De betrouwbaarheid van deze data kan niet worden gecontroleerd en moet zodoende met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

In Tabel 1 is voor een aantal tijdvensters op de werk- en weekenddag de gemiddelde bezetting weergegeven. De *gemiddelde* bezetting geeft een goed beeld van het normale gebruik van de parkeergarage.

Tabel 1: Gemiddelde bezetting Springweggarage (maart 2019).

		Werkdag		Weekenddag	
Periode	**Capaciteit**	**pp bezet**	**%**	**pp bezet**	**%**
Nacht 1-5	409	34	8%	53	13%
Ochtend 10-13	409	199	49%	207	51%
Middag 13-16	409	227	56%	260	64%
Avond 18-21	409	241	59%	204	50%

De Springweggarage wordt op alle dagen overdag en ’s avonds goed gebruikt. De gemiddelde bezetting schommelt tussen 50% en 60%, met als drukste moment de weekend middag (64% bezet). In de nacht wordt de garage weinig gebruikt. Op werkdagen is de bezetting in de nacht 8% en in het weekend 13%.

Het is ook zinvol om een beeld te krijgen van piekbelastingen, ofwel de *maximale* bezetting. Tabel 2 toont daarom een overzicht van de maximaal gemeten bezetting op een aantal tijdvensters op de werk- en weekenddag in maart 2019.

Tabel 2: Maximale bezetting Springweggarage (maart 2019).

		Werkdag		Weekenddag	
Periode	**Capaciteit**	**pp bezet**	**%**	**pp bezet**	**%**
Nacht 1-5	409	51	12%	88	22%
Ochtend 10-13	409	230	56%	255	62%
Middag 13-16	409	251	61%	292	71%
Avond 18-21	409	269	66%	228	56%

De hoogste bezetting in maart 2019 heeft plaatsgehad op een middag in het weekend. Toen waren 292 van de 409 parkeerplaatsen (71%) bezet.

Gedurende de hele week bedraagt de maximale parkeerdruk overdag en ’s avonds meer dan 50%. In de nachturen wordt de garage minder goed gebruikt, met een maximale bezetting van 12% op werkdagen en 22% in de weekenden. Dat impliceert dat de Springweggarage weinig door bewoners wordt gebruikt. De hogere bezetting in het weekend wordt vermoedelijk verklaard door gebruik door bezoekers van functies in de binnenstad (o.a. horeca en logies).

De maximale bezetting is ca. 5-10% hoger dan de gemiddelde bezetting. Er is dus geen sprake van grote piekbelastingen.

2.2 Motieven gebruik Springweggarage

Om nader inzicht te krijgen in de motieven van de gebruikers van de Springweggarage zijn tussen 28 maart en 4 april 2019 interviews met parkeerders gehouden tussen 8:00 en 16:00 uur. Verdeeld over deze tijdsperiode is in totaal met 102 parkeerders gesproken. Van deze mensen parkeerden er 99 op basis van een los ticket, 3 personen hadden een abonnement afgesloten.

In Figuur 1 zijn de antwoorden weergegeven op de vraag naar de belangrijkste reden om in de Springweggarage te parkeren.

Figuur 1: Antwoorden op de vraag: Wat is de belangrijkste reden dat u vandaag in deze garage parkeert?

Uit de antwoorden blijkt dat het grootste deel van de parkeerders een bezoeker is. Het gaat daarbij zowel om mensen die de functies in de binnenstad bezoeken (53%) als mensen die een zakelijke (19%) of privé (9%) afspraak hebben. Het aantal geïnterviewde bewoners (2%) is laag, maar dat wordt mogelijk onderschat omdat de interviews met name overdag zijn afgenomen.

Op de vraag waarom mensen voor de Springweggarage hebben gekozen waren meerdere antwoorden mogelijk. De gegeven antwoorden op deze vraag zijn te zien in Figuur 2.

Figuur 2: Antwoorden op de vraag: Waarom heeft u deze parkeergarage gekozen om te parkeren?

Uit de gegeven antwoorden blijkt dat veruit de belangrijkste reden is dat de garage dichtbij de bestemming ligt. Vrijwel niemand heeft geantwoord dat zij de garage goedkoop (0), goed bereikbaar (8) of fijn/prettig (4) vonden.

Ten slotte is de gebruikers gevraagd hoe lang zij denken te parkeren. De antwoorden op deze vraag zijn weergegeven in Figuur 3.

Figuur 3: Antwoorden op de vraag: Hoe lang denkt u hier vandaag te parkeren (of heeft u hier geparkeerd)?

Het gros van de bezoekers (77%) gebruikt de garage minder dan 4 uur, 23% van de gebruikers staat er langer dan 4 uur.

2.3 Conclusies

Uit open source data uit maart 2019 blijkt dat de 409 parkeerplaatsen in de Springweggarage zeven dagen per week overdag en ’s avonds goed wordt gebruikt.

- De gemiddelde bezetting schommelt tussen 50% en 60%, met als drukste moment de weekend middag (64% bezet).
- In de nacht wordt de garage weinig gebruikt met een gemiddelde bezetting van 8% op werkdagen tot 13% in het weekend.
- Er is geen sprake van grote piekbelastingen, de maximaal gemeten bezetting gedurende maart 2019 laat een kleine verhoging zien ten opzichte van de gemiddelde bezetting.

De betrouwbaarheid van deze data kan niet worden gecontroleerd. De gegevens moeten zodoende met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Interviews met gebruikers geven inzicht in de motieven.

- Het gros van de gebruikers kiest voor de Springweggarage omdat deze dicht bij de bestemming ligt. Vrijwel niemand kiest voor de garage omdat deze prettig, goed bereikbaar of goedkoop is.
- Het grootste deel van de parkeerders is bezoeker (cultuur, winkelen, zakelijk, visite).
- Het aantal parkerende bewoners (2%) is laag, maar dat wordt waarschijnlijk onderschat omdat de interviews met name overdag zijn afgenomen. Op werkdagen in de nachturen staan er gemiddeld 34 voertuigen (8%) geparkeerd. Dat is nog steeds beperkt te noemen.

3 Noodzaak Springweggarage

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige en toekomstige noodzaak van de parkeergarage Springweg, gebaseerd op bezettingscijfers.

3.1 Ontwikkelingen parkeervrij maken Oudegracht

Parallel aan de ontwikkelingen rondom Springweg/Strosteeg wordt een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om de Oudegracht en het Janskerkhof parkeervrij te maken. Het gaat om een totaal van 267 straatparkeerplaatsen die daarvoor opgeheven zouden moeten worden. Hoewel er formeel nog geen besluiten zijn genomen, wordt voor dit onderzoek aangenomen dat alle 267 parkeerplaatsen in de komende vijf jaar in fasen opgeheven gaan worden.

Alternatief vergunninghouders
Om het opheffen mogelijk te maken, is de meest kansrijke en effectieve maatregel om het maximale aantal uit te geven vergunningen middels natuurlijk verloop te verlagen. Aanvullend flankerend beleid zou erop gericht moeten zijn om (m.n. toekomstige) vergunninghouders te wijzen op de alternatieven. Die bestaan uit gebruik van OV/fiets, gebruik van een deelauto, parkeren op afstand (P+R) of parkeren in de gemeentelijke parkeergarages. De vraag is in hoeverre de parkeergarage Springweg hier ook een rol in kan (of moet) spelen. Daarvoor is allereerst een vergelijking gemaakt van de verschillende tarieven voor parkeervergunningen.

Tabel 3: Vergelijking tarieven vergunninghouders verschillende voorzieningen

Parkeerlocatie	Tarief per maand[1] (abonnement)
P straat binnenstad	€ 28,71
P gemeentelijk belanghebbenden	€ 90,65
P gemeentelijk openbaar	€ 160,07*
P Hoog Catharijne (P1-P6)	€ 255,55 - € 273,38
P Springweg	€ 273,38

** Voor vergunninghouders die hun straatparkeervergunning omruilen voor een plaats in een garage geldt het speciale tarief van € 90,65 per maand*

Tabel 3 toont dat de tarieven voor een parkeervergunning op straat liggen (veel) lager liggen dan de tarieven voor parkeren in een gemeentelijke garage. Tegelijkertijd is een abonnement in een gemeentelijke garage ook weer (veel) voordeliger dan in de garages rondom Hoog Catharijne / Springweg. Op basis van de huidige tarieven is het niet waarschijnlijk dat de Springweg een reeël alternatief vormt voor (het overgrote deel van) de vergunninghouders.

Het is denkbaar dat na aflopen van de erfpacht er nieuwe afspraken gemaakt worden, waardoor de tarieven voor gemeentelijke garages ook voor de Springweg gaan gelden. Daar komt bij dat de locatie van de garage voor een deel van de binnenstadsbewoners aantrekkelijk is. Bij elkaar maakt dat de garage tot een interessant alternatief voor bewoners en zakelijke vergunninghouders.

[1] *Prijs per maand, op basis van een jaarabonnement 7x24 uur, inclusief BTW.*

Tegelijkertijd zijn er op dit moment nog (minimaal) 103 parkeerplaatsen in de belanghebbenden- en gemeentelijke parkeergarages gereserveerd voor overloop van vergunninghouders (zie Tabel 4), welke op dit moment nog niet worden gebruikt. In combinatie met de overige flankerende maatregelen betekent dit dat de Springweggarage niet noodzakelijk is om de overloop voor vergunninghouders te faciliteren.

Tabel 4: Ruimte in belanghebbenden- en gemeentelijke parkeergarages.

Garage	Gereserveerde plaatsen
Jan Meyenstraat	21
Tuinstraat	5
Wolvenplein	8
Grifthoek	19*
Kop van Lombok	10
Vaartse Rijn	20*
Kruisstraat	20
Totaal	**103**

** Betreft de huidige 'werkaantallen'. In de praktijk is hier meer ruimte te maken.*

Alternatief niet-vergunninghouders

Voor niet-vergunninghouders zijn na opheffing nog straatparkeerplaatsen en parkeergarages in de omgeving beschikbaar, of men kan gebruik maken van parkeren op afstand (P+R). Het aantal parkeerplaatsen dat aan de Oudegracht zuid opgeheven gaat worden, bedraagt 134. In de periode 4 t/m 16 december 2018 is de parkeerdruk op deze straten gemeten. Dit is een drukke(re) periode, waardoor de resultaten een worst-case inzicht bieden. Tevens is op rayonniveau bekend welk deel van de bezetting is veroorzaakt door verkoop van losse tickets. In rayon Nieuwegracht is het aandeel bezoekers hoger dan in rayon Springweg. Aangezien de Oudegracht zuid op de grens van beide rayons ligt, is het gemiddelde aantal bezoekers voor beide rayons berekend. Door de bezetting te vermenigvuldigen met het aandeel bezoekers ontstaat bij benadering een beeld van het bezoekers parkeren aan de Oudegracht zuid, zoals weergegeven in Tabel 5.

Tabel 5: Parkeerbezetting o.b.v. losse tickets Oudegracht zuid (bij benadering).

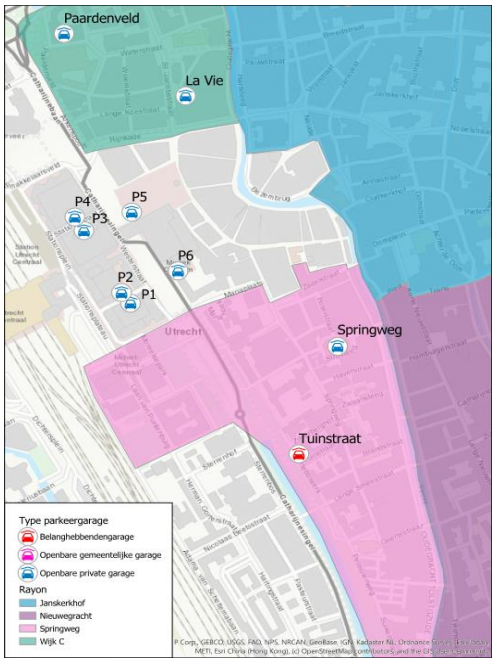
	Bezoekers parkeren Oudegracht zuid	
Werkdag nacht 1-5	1	0%
Werkdag ochtend 10-13	34	25%
Werkdag avond 18-21	19	14%
Weekenddag middag 13-16	17	12%

Wat betreft loopafstand ligt de parkeergarage Springweg zeer gunstig. Er is tevens voldoende restcapaciteit aanwezig, waardoor de garage een rol kan spelen als overloop voor het huidige bezoekersparkeren aan de Oudegracht zuid.

3.2 Bezetting alternatieve parkeerlocaties in omgeving

Aan de westzijde van het centrum zijn diverse parkeervoorzieningen gelegen. Figuur 4 toont een overzicht van de verschillende parkeervoorzieningen in de omgeving.

- Aan de westzijde van de Catharijnesingel liggen parkeergarages P1 t/m P4 Hoog Catharijne, met in totaal 1.518 parkeerplaatsen.
- Aan de Catharijnesingel ligt de in 2015 geopende parkeergarage P5 Vredenburg met 1.174 parkeerplaatsen.
- Aan de Rijnkade ligt bovendien de parkeergarage P6 Rijnkade met 368 parkeerplaatsen.
- De parkeervoorziening Tuinstraat is een besloten voorziening, alleen bedoeld voor vergunninghouders.

Figuur 4: Parkeervoorzieningen rondom Springweg.

De parkeergarages die het dichtste bij de Springweggarage liggen zijn P6, P1 en P2.

Voor de parkeergarages P1 t/m P6 is met behulp van de website http://openparking.nl/ de bezetting in maart 2019 achterhaald. De betrouwbaarheid van deze data kan niet worden gecontroleerd en moet zodoende met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

Tabel 6 toont de beschikbare restcapaciteit in de dichtstbijzijnde parkeergarages P6, P1 en P2. Daarbij wordt uitgegaan van:

- De maximaal (niet gemiddeld) gemeten parkeerdruk in de hele maand maart 2019.
- Een theoretisch maximaal wenselijke bezetting van 80%[2].

Tabel 6: Beschikbare restcapaciteit dichtstbijzijnde parkeergarages.

	Restcapaciteit P6	Restcapaciteit P1	Restcapaciteit P2
Werkdag nacht 1-5	287	244	235
Werkdag ochtend 10-13	258	42	127
Werkdag avond 18-21	272	173	200
Weekenddag middag 13-16	280	145	194

Parkeergarage P6 Rijnkade is vanwege werkzaamheden al enige tijd moeilijk bereikbaar, wat is terug te zien in een zeer lage bezetting. Het is wel de meest nabij gelegen parkeergarage ten opzichte van (grote delen van) de Oudegracht zuid en parkeergarage Springweg. Ook in parkeergarages P1 en P2 blijven veel parkeerplaatsen onbenut. Op de werkdag ochtend is de bezetting nog het hoogst, wat erop duidt dat de garages vooral worden gebruikt door werknemers.

[2] *De maximaal wenselijke bezetting van 80% wordt ontleend aan de Nota Parkeernormen Fiets en Auto (Gemeente Utrecht, 2013). In paragraaf 5.2.2 wordt gesteld dat een ontwikkelaar minder parkeerplaatsen dan de norm mag realiseren wanneer wordt aangetoond dat er op andere wijze in de nodige parkeerruimte wordt voorzien. De parkeerdruk in de directe omgeving dient op het maatgevende moment in de week onder de 80% te blijven.*

Naast deze parkeergarages blijven er ook in de overige garages in het gebied (P3 t/m P5) veel parkeerplaatsen onbenut.

3.3 Beschikbaarheid alternatieven bij opheffen Springweg

In de visievorming voor de Strosteeg zijn er ook scenario's denkbaar waarin de parkeergarage Springweg wordt gesloopt en de locatie een geheel nieuwe invulling krijgt. Vraag is in hoeverre er in de omgeving alternatieven beschikbaar zijn voor de parkeergarage Springweg, rekening houdend met de ontwikkelingen van parkeervrij maken van de Oudegracht zuid.

Tabel 7 toont een overzicht van de op te vangen parkeervraag versus de beschikbare restcapaciteit. Daarbij bestaat de op te vangen parkeervraag uit a) de maximale bezetting van de parkeergarage Springweg en b) de parkeerbezetting Oudegracht zuid o.b.v. losse tickets. De beschikbare restcapaciteit voor P6, P1 en P2 is gebaseerd op een theoretisch maximaal wenselijke bezetting van 80%, minus de maximaal gemeten bezetting in de maand maart 2019.

Tabel 7: Vergelijking bezetting Springweggarage & Oudegracht zuid, versus de beschikbaar restcapaciteit in P6 en P2.

	Bezetting Springweg & Oudegracht zuid	Restcapaciteit P6	Restcapaciteit P2
Werkdag nacht 1-5	52	287	235
Werkdag ochtend 10-13	264	258	127
Werkdag avond 18-21	288	272	200
Weekenddag middag 13-16	309	280	194

Uit de tabel valt op te maken dat parkeergarage P6 al bijna voldoende restcapaciteit biedt om de parkeervraag van Oudegracht zuid en Springweg op te vangen. Voor het restant is er meer dan voldoende ruimte aanwezig in parkeergarages P1 en P2. Er zijn dus alternatieven beschikbaar in de omgeving om de parkeervraag van de Springweggarage op te vangen.

3.4 Kosten parkeren alternatieve parkeerlocaties

Er is een vergelijking gemaakt van de parkeerkosten, die bezoekers moeten betalen bij de verschillende parkeervoorzieningen in en rond de Springweg.

Tabel 8: Tariefstructuur parkeerlocaties in omgeving

Parkeerlocatie	Tarief per uur (los ticket)
P1-P4 Hoog Catharijne	€ 3,35
P5 Vredenburg, P6 Rijnkade	€ 4,30
P Springweg	€ 4,80
Straatparkeren binnenstad	€ 5,35

Voor het parkeren op straat moet het meest worden betaald. Van de parkeergarages is de Springweg de duurste voorziening, de tarieven voor P1 t/m P6 liggen lager. Verwijzing naar andere locaties leidt zodoende niet tot hogere kosten voor bezoekers. Ook voor bewoners zijn de gemeentelijke garages qua tariefstructuur voordeliger dan de garage Springweg

3.5 Conclusies

De gemeente heeft de ambitie om de komende jaren o.a. 134 parkeerplaatsen aan de Oudegracht zuid op te heffen. Op basis van de huidige commerciële tarieven is het niet waarschijnlijk dat de Springweg een reeël alternatief vormt voor (het overgrote deel van) de vergunninghouders. Op basis van gemeentelijke tarieven zou de garage – ook vanwege de gunstige ligging – wel een interessant alternatief kunnen vormen voor vergunninghouders. Tegelijkertijd is er op dit moment nog veel ongebruikte ruimte in de gemeentelijke garages, waardoor de Springweggarage niet noodzakelijk is om de overloop voor vergunninghouders te faciliteren.

Vanwege de gunstige ligging en beschikbare restcapaciteit kan de parkeergarage Springweg wél een rol spelen als overloop voor het huidige bezoekersparkeren aan de Oudegracht zuid.

Uitgaande van een theoretisch maximaal wenselijke bezetting van 80% is de restcapaciteit in de dichtstbijzijnde parkeergarage P6 bijna voldoende om als overloop te dienen voor zowel het huidige gebruik van de parkeergarage Springweg als het bezoekersparkeren op de Oudegracht zuid. Voor het restant is er meer dan voldoende ruimte beschikbaar in parkeergarages P1 en P2. Er zijn dus alternatieven beschikbaar in de omgeving om de parkeervraag van de Springweggarage op te vangen. Verwijzing naar andere locaties leidt niet tot hogere (parkeer)kosten voor de gebruiker.

4 Planologische kaders bij sloop parkeergarage

Binnen de visievorming voor de omgeving Springweg/Strosteeg zijn er scenario's waarin de parkeergarage Springweg wordt gesloopt en de locatie een geheel nieuwe invulling krijgt. Dit hoofdstuk beschrijft de planologisch-juridische kaders en aandachtspunten.

4.1 Planologisch-juridische kaders

Als er door de gemeente in de afgelopen jaren geen ruimtelijke ontwikkelingen aanvaardbaar zijn geacht vanwege de (expliciete) aanwezigheid van de parkeergarage Springweg, dan zijn er op voorhand geen planologisch-juridische kaders die sloop van de parkeergarage Springweg onmogelijk maken. Het eventuele besluit om te slopen vindt zijn oorsprong in 'gewijzigde inzichten'. Wel zijn er aandachtspunten.

Zorgvuldige motivering
Het besluit dient zorgvuldig gemotiveerd te worden. In een gedegen ruimtelijke onderbouwing kan beargumenteerd worden, waarom deze ontwikkeling wenselijk is. Gedacht kan worden aan verbetering van ruimtelijke kwaliteit, luchtkwaliteit en verkeersveiligheid. Tegelijkertijd dienen de verschillende (bijvoorbeeld economische) belangen zorgvuldig afgewogen te worden.

Passend binnen bestaande beleidskaders
Een besluit om de parkeergarage te slopen is nog beter te rechtvaardigen, wanneer het past binnen vastgestelde beleidskaders en -doelstellingen.

Effecten nieuwe ontwikkeling
Een nieuwe invulling van de locatie leidt tot nieuwe (milieu)effecten. Deze dienen meegewogen te worden in het besluit. Voor wat betreft verkeer en parkeren gaat het dan om de eventuele parkeervraag en verkeersaantrekkende werking en effecten t.a.v. geluid en luchtkwaliteit.

4.2 Bestaande beleidskaders

Eén van de aandachtspunten bij een eventuele sloop is dat het dient te passen binnen bestaande beleidskaders. De Nota Parkeernormen Fiets en Auto (Gemeente Utrecht, 2013) beschrijft de kaders van de gemeente bij nieuwe ontwikkelingen (sloop/nieuwbouw en/of functiewijziging).

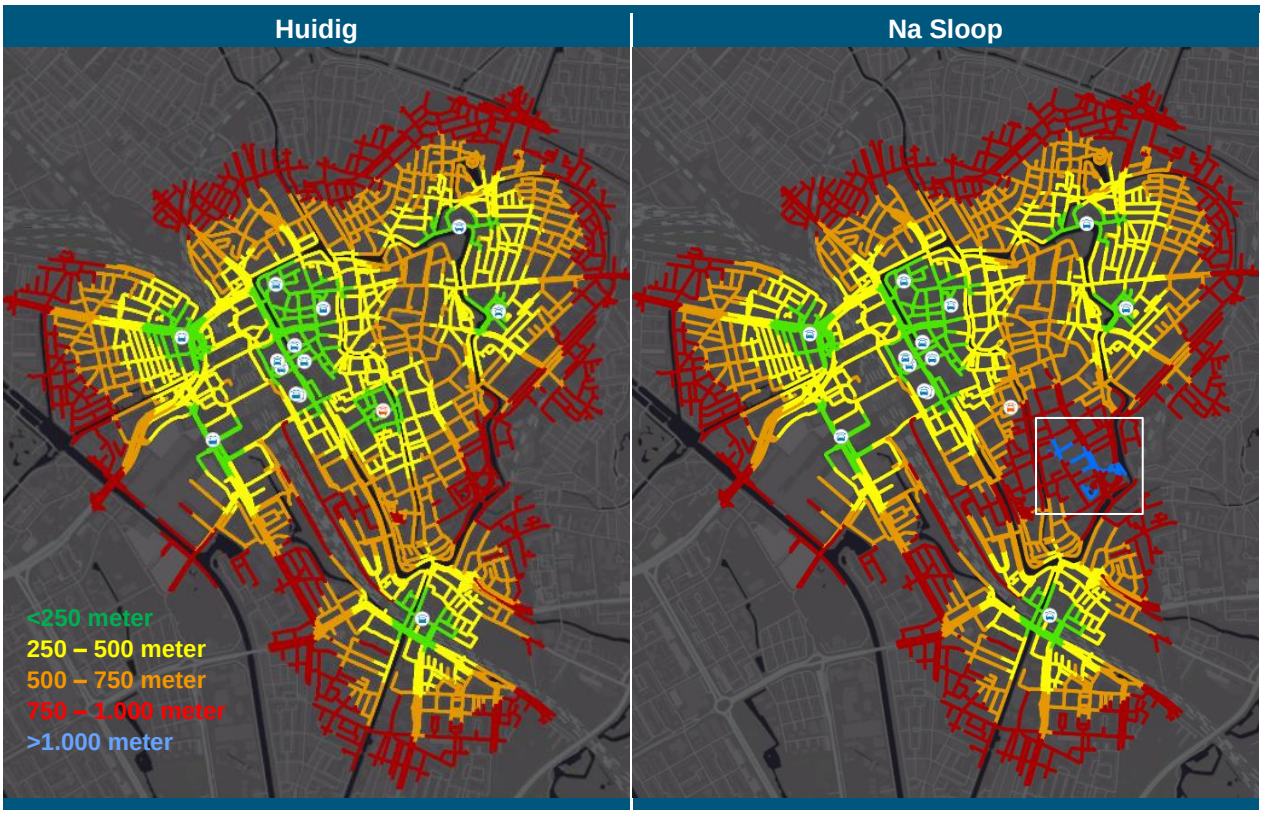
Parkeernormen
De parkeernormen zijn niet van toepassing op de parkeergarage als zelfstandige functie. De parkeergarage voorziet in de parkeerbehoefte van andere functies; voorliggend rapport beschrijft de noodzaak van de parkeergarage in relatie tot deze parkeerbehoefte van andere functies.

Loopafstanden
Een andere maat die in de Nota Parkeernormen wordt genoemd zijn de (maximale) loopafstanden, als maat voor de situering van parkeerplaatsen ten opzichte van functies. De loopafstand is afhankelijk van het motief: in de binnenstad (zone A1) bedraagt deze 1.000 meter, niet-hemelsbreed (kortste looproute over de openbare weg vanaf de ingang van het pand tot aan de parkeerplaats of de ingang van de parkeervoorziening)[3].

[3] *In maart 2019 is er een Addendum Nota parkeernormen fiets en auto vastgesteld. Daarin wordt het mogelijk gemaakt om onder voorwaarden parkeren buiten loopafstanden te realiseren. De mogelijkheid is echter alleen toepasbaar op nieuwe, ruimtelijke ontwikkelingen en dus niet op loopafstanden tussen bestaande functies en bestaande parkeervoorzieningen.*

.

Figuur 5 toont de loopafstanden vanuit de openbare parkeergarages naar delen van de binnenstad, in de huidige situatie en na eventuele sloop van de parkeergarage Springweg.

Figuur 5: Loopafstanden vanuit parkeergarages naar delen van de binnenstad, huidig en na sloop parkeergarage Springweg

In zone A1 en A2 hanteert de gemeente 1.000 meter als maximale loopafstand voor bezoekers. Uit de figuur valt op te maken dat een klein aantal straten in het zuidoostelijke deel van de binnenstad, na eventuele sloop van de parkeergarage Springweg niet meer bereikbaar is binnen 1.000 meter loopafstand vanuit een openbare parkeergarage. Het betreft delen van de Lange Nieuwstraat, Nieuwegracht, Servaasbolwerk en tussenliggende straten. Het Universiteitsmuseum en het museum/sterrenwacht Sonnenborgh zijn wel binnen 1.000 meter bereikbaar.

In de praktijk zijn er wel straatparkeerplaatsen in de omgeving aanwezig, waardoor er strikt bezien aan het beleidskader wordt voldaan. Tegelijkertijd toont het aan dat met name het zuidoostelijke deel van de binnenstad minder goed wordt bediend door de bestaande garages. Het valt te overwegen om aanvullende maatregelen te onderzoeken. Mogelijke oplossingen liggen in verbeteren van looproutes of parkeren bij het Spoorwegmuseum en/of belanghebbendengarages in de ABC straat en Tuinstraat.

5 Conclusies

De parkeergarage Springweg wordt goed gebruikt, met name door werknemers en bezoekers. Er zijn weinig bewoners die gebruik maken van de parkeergarage. Het voornaamste argument om de garage te gebruiken is de gunstige ligging. De parkeergarage voorziet dus duidelijk in een behoefte en heeft zodoende een functie in het parkeersysteem.

Tegelijkertijd blijkt dat er nog voldoende ruimte aanwezig is in de gemeentelijke parkeergarages (m.n. een alternatief voor vergunninghouders) en de nabijgelegen parkeergarages P1 t/m P6 (m.n. een alternatief voor bezoekers), ook wanneer er tegelijkertijd straatparkeerplaatsen op de Oudegracht zuid worden opgeheven. Wat betreft aantallen parkeerplaatsen is de parkeergarage Springweg dus niet noodzakelijk.

De data over parkeerbezetting in de openbare parkeergarages (P1 t/m P6 en Springweg) zijn afkomstig van een openbare bron (http://openparking.nl). De betrouwbaarheid van deze data kan op dit moment niet worden vastgesteld, een nadere controle en verificatie is wenselijk.

Herbestemming van de locatie lijkt dus mogelijk. Op basis van ‘gewijzigd inzicht’ zijn er op voorhand geen planologisch-juridische beperkingen. Wel dient er een zorgvuldige afweging van effecten en belangen plaats te vinden. Vanuit verkeerskundig oogpunt vormen de (in gemeentelijk beleid gestelde) maximale loopafstanden een aandachtspunt. Met name delen van de zuidoostelijke binnenstad wordt minder goed bediend door de bestaande parkeergarages. Aanvullend onderzoek is wenselijk.

Economische impactanalyse Springweggarage Utrecht

BRO
Ruimte | om *in* te leven

Colofon

Titel rapport
Economische Impactanalyse
Springweggarage Utrecht

Datum
22 januari 2020

Projectnummer
P02112

BRO
Projectleider
FW
Projectteam
BZe

Bron Kaft
BRO

BRO
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
E info@bro.nl
www.bro.nl

Inhoudsopgave

1 Samenvatting 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Belang 3
1.3 Centrale vraag 3
1.4 Onderzoeksgebied 3
1.5 Methode 3
1.6 Conclusie 4
1.7 Aanbevelingen 4
1.8 Leeswijzer rapport 4

2 Onderzoeksgebied 5
2.1 Aanbod deelgebied Noord (300m) 6
2.2 Aanbod deelgebied Zuid (500m) 7
2.3 Deelgebieden binnen onderzoeksgebied 8

3 Desk Research 9
3.1 Algemeen 9
3.2 Conclusies en aanbevelingen desk research 9

4 Ondernemersenquête 10
4.1 Belangrijkste bevindingen 10

5 Bezoekersenquête 11
5.1 Belangrijkste bevindingen 11

6 Conclusie 12

7 Aanbevelingen 13

Bijlage A 14
Ontwikkeling aanbod 14
Verzorgingsprofiel deelgebieden 15
Beleidsanalyse 19

Bijlage B 21
Respons 21
Bereikbaarheid 22
Herkomst 24
Vestigingsplaats 25
Kwaliteiten & Knelpunten 25
Effecten & Aanbevelingen Springweggarage 26

Bijlage C 27
Respons 27
Vervoersmiddel auto 29
Overig vervoer 30
Bezoekmotief 30
Frequentie bezoek 32

Bijlage D 33

1 Samenvatting

1.1 Aanleiding

In de gemeente Utrecht speelt momenteel de discussie over de toekomst van parkeergarage Springweg. De parkeergarage is verouderd en de bereikbaarheid ervan is matig. Voor de toekomst overweegt de gemeente Utrecht drie scenario's. Hierbij wenst de gemeente van elk scenario de economische impact inzichtelijk te krijgen. In onderhavige analyse is de economische impact van het scenario 'Slopen' onderzocht. Tevens is onderhavige analyse uitgevoerd in het licht van de mogelijke optie om de Oudegracht autovrij te maken. De vraagstelling in deze analyse is gericht op het verdwijnen van de parkeergarage en de mogelijke impact daarvan op de bedrijven in de omgeving.

De eventuele sloop van de parkeergarage zorgt voor verschillende effecten op bedrijven in de directe omgeving. De behoefte aan parkeervoorzieningen is sterk afhankelijk van de aard van de bedrijvigheid. Sommige typen bedrijven hebben behoefte aan parkeren in de nabijheid vanwege gericht bezoek of halen/brengen van producten. Andere bedrijven hebben behoefte aan verblijfskwaliteit en beleving in de omgeving. Dit type bedrijvigheid heeft meer behoefte aan ruimte voor de voetganger. De acceptatie van loopafstanden verschilt dan ook sterk per type bedrijf.

1.2 Belang

Onderhavige analyse vormt een van de onderleggers voor de bestuurlijke afweging om wel of niet te kiezen voor scenario 'sloop'.

1.3 Centrale vraag

In deze analyse staat het scenario van een mogelijke sloop van de Springweggarage centraal. In onderhavige analyse wordt een antwoord ge Door een focus te leggen op de groep die van deze modaliteiten gebruik maakt, kunnen nieuwe consumenten naar het onderzoeksgebied worden getrokken. Een goede looproute vanaf Hoog Catharijne naar de Mariaplaats zou zo'n stimulans zijn. Een andere manier om meer consumenten te trekken die in mindere mate afhankelijk zijn van de auto is door beter aan te sluiten op het kernwinkelgebied. Dit kan door de Gaardbrug beter bij de routing te betrekken.
Het gebied maakt een transitie door waarbij het steeds meer aansluiting krijgt bij het kernwinkelgebied en de toevoer van bezoekersstromen vanuit Utrecht CS, parkeerlocaties Jaarbeurs (via Moreelsebrug) en parkeerlocaties Hoog Catharijne belangrijke voedingsbronnen zijn. Inzetten op routing (bijv. via Maartensbrug) en verbetering van de inrichting van de openbare ruimte, gericht op de voetganger kan (op termijn) het belang van de parkeergarage Springweg voor de ondernemers in het gebied verder doen afnemen. Voor de bezoeker zijn de alternatieven al in ruimte mate voorhanden (openbaar vervoer, fiets, te voet, parkeren elders).
geven op de volgende onderzoeksvraag:

Wat is de economische impact van het slopen van de Springweggarage op ondernemers?

1.4 Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is op basis van maximale loopafstand afgebakend. Voor het deel ten noorden is de maximale afstand bepaald op 300 meter, voor het zuidelijke deel is de afstand bepaald op 500 meter. Het aanbod aan parkeergarages is ten noorden van de Springweggarage een stuk groter, waardoor de mogelijke sloop van de parkeergarage voor een kleiner gebied effect zal hebben dan voor het gebied ten zuiden van de parkeergarage. De dichtstbijzijnde parkeergarage in het zuidelijke gebied is bij station Leidsche Vaart. In figuur 1 is het onderzoeksgebied weergeven.

Het onderzoeksgebied is vervolgens opgeknipt in 9 deelgebieden, aangezien het aannemelijk is dat de effecten bij een eventuele sloop van de Springweggarage verschillen per straat[1].

1.5 Methode

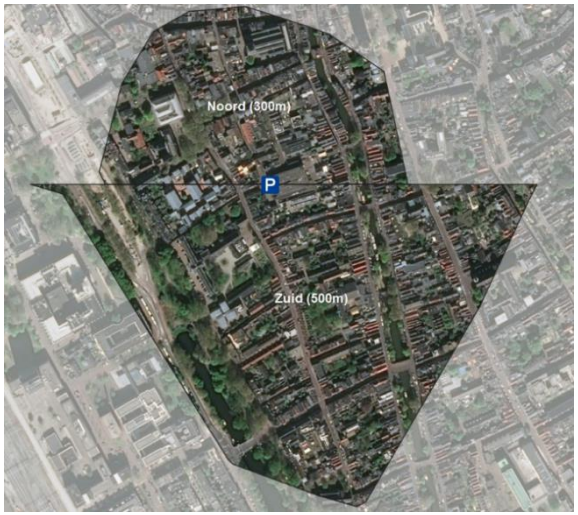
Dit onderzoek is voorzien van een drieledige aanpak. Het eerste deel betreft een desk research. Hierbij zijn het aanbod en de ontwikkelingen van alle publieksgerichte voorzieningen in kaart gebracht, zijn beoordelingen gemaakt van het verzorgingsprofiel van bedrijven per deelgebied en is een korte beleidsanalyse uitgevoerd. Op basis van het desk research zijn een aantal overwegingen opgesteld die betrekking hebben op het al dan niet slopen van de Springweggarage en de impact op de bedrijven.
Het tweede deel van de analyse is een ondernemersenquête, waarbij de belangrijkste bevindingen van ondernemers in relatie tot de parkeergarage inzichtelijk zijn gemaakt. De volgende thema's zijn in dit deel van de analyse aan bod gekomen:

- Betrokkenheid ondernemers;
- Type winkelstraten;
- Bereikbaarheid;
- Herkomst bezoekers;
- Kenmerken vestigingsplaats;
- Rol gemeente;

[1] De deelgebieden zijn: Zadelstraat, Springweg-Noord, Springweg-Zuid, Lijnmarkt, Oudegracht (links), Oudegracht (rechts), Lange Smeestraat, Mariaplaats/Mariastraat en overig. In figuur 6 zijn de deelgebieden op een kaart weergegeven.

- Belang Springweggarage;
- Aanbevelingen vanuit ondernemers.

Figuur 1. Onderzoeksgebied

Het derde deel van de analyse is een bezoekersenquête die in het onderzoeksgebied is verspreid. De vragen in deze enquête hebben betrekking op mobiliteit en bezoekgedrag van bezoekers aan de Utrechtse binnenstad. Het veldwerk heeft op donderdag 14 november en zaterdag 16 november.

1.6 Conclusie

Uit het drietal analyses kan worden geconcludeerd dat een mogelijke sloop van de Springweggarage wel negatieve financiële gevolgen heeft voor de ondernemers, maar dat de impact naar verwachting beperkt zal zijn. Het zijn voornamelijk consumenten die meer geld besteden die ervoor kiezen om uit gemak de auto in de nabijheid van de winkel te parkeren. Daarbij is geconcludeerd dat het grote merendeel van de publieksgerichte voorzieningen gericht zijn op de lokale bevolking of bedienen ze een nichedoelgroep. De laatste doelgroep is over het algemeen bereid om een langere afstand af te leggen. Dat ze in de toekomst iets langer moeten lopen om bij een specialistische winkel te komen, zal naar verwachting nauwelijks effect hebben op het aantal klanten.

Uit de bezoekersenquête blijkt dat veruit de meerderheid andere modaliteiten gebruiken (OV, fiets of te voet). Het openbaar vervoer en de fietsenstalling worden positief beoordeeld.

1.7 Aanbevelingen

Door een focus te leggen op de groep die van deze modaliteiten gebruik maakt, kunnen nieuwe consumenten naar het onderzoeksgebied worden getrokken. Een goede looproute vanaf Hoog Catharijne naar de Mariaplaats zou zo'n stimulans zijn. Een andere manier om meer consumenten te trekken die in mindere mate afhankelijk zijn van de auto is door beter aan te sluiten op het kernwinkelgebied. Dit kan door de Gaardbrug beter bij de routing te betrekken.
Het gebied maakt een transitie door waarbij het steeds meer aansluiting krijgt bij het kernwinkelgebied en de toevoer van bezoekersstromen vanuit Utrecht CS, parkeerlocaties Jaarbeurs (via Moreelsebrug) en parkeerlocaties Hoog Catharijne belangrijke voedingsbronnen zijn. Inzetten op routing (bijv. via Maartensbrug) en verbetering van de inrichting van de openbare ruimte, gericht op de voetganger kan (op termijn) het belang van de parkeergarage Springweg voor de ondernemers in het gebied verder doen afnemen. Voor de bezoeker zijn de alternatieven al in ruimte mate voorhanden (openbaar vervoer, fiets, te voet, parkeren elders).

Bij een mogelijke sloop van de parkeergarage is het van belang om ondernemers ruimschoots voor aanvang van de sloopactiviteiten te informeren, zodat de lokale bedrijvigheid hierop kan anticiperen en mogelijke negatieve effecten tot een minimum kan beperken. In het kader van het mogelijk weren van autoverkeer en parkeervoorzieningen, zoals de mogelijke optie om de Oudegracht autovrij te maken, is een uitstekende bewegwijzering naar belangrijke parkeergarages en OV-knooppunten essentieel om bezoekers die met de auto of het openbaar vervoer naar de binnenstad komen te bedienen. In het licht van het mogelijk autovrij maken van de Oudegracht zou de Springweggarage mogelijkerwijs kunnen dienen als opvanglocatie.

1.8 Leeswijzer rapport

De structuur van dit rapport is parallel aan de drieledige aanpak die bij de methode is beschreven. De opbouw van het rapport is als volgt:

- In hoofdstuk 2 is de Springweggarage kort beschreven, zijn de parkeervoorzieningen in de Utrechtse binnenstad weergegeven en is kort ingegaan het aanbod publieksgerichte voorzieningen in de deelgebieden Noord (300m) en Zuid (500m);
- In hoofdstuk 3 staan de belangrijkste bevindingen en conclusies van het desk research;
- In hoofdstuk 4 staan de belangrijkste bevindingen en conclusies van de ondernemersenquête;
- In hoofdstuk 5 staan de belangrijkste bevindingen en conclusies van de bezoekersenquête;
- In hoofdstuk 6 zijn de drie bovengenoemde analyseonderdelen samengebracht en wordt de onderzoeksvraag in een algemene conclusie beantwoord;
- In bijlage 1 staat de uitwerking van de analyses die in het desk research zijn uitgevoerd;
- In bijlage 2 staat de uitwerking van de ondernemersenquête, waarbij per thema de resultaten zijn beschreven;
- In bijlage 3 staat de uitwerking van de bezoekersenquête, waarbij de resultaten van alle vragen die in de enquête aan bod kwamen, zijn beschreven en geanalyseerd.

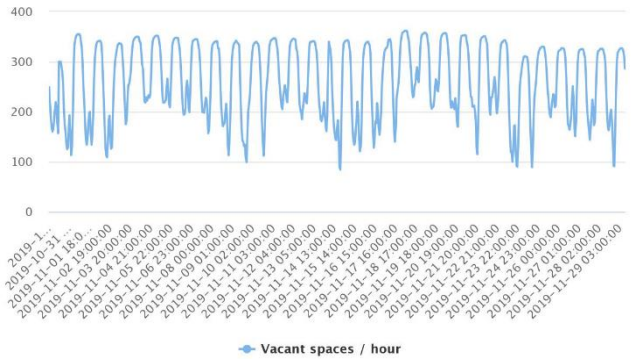
2 Onderzoeksgebied

De Springweggarage is gelegen in de binnenstad van Utrecht. De garage is te bereiken via de Mariaplaats en de eenrichtingsweg Springweg. Het ligt verscholen achter panden met een woon- en/of detailhandelsfunctie. De garage ziet er relatief gedateerd uit.

In de absolute nabijheid zijn er geen andere parkeervoorzieningen met een capaciteit die vergelijkbaar zijn met de Springweggarage. Ten noorden van de Springweg liggen in Hoog Catharijne de dichtstbijzijnde parkeergarages, ten zuiden van de Springweg is dit de parkeergarage bij station Vaartsche Rijn. In figuur 3 zijn alle grotere parkeervoorzieningen in of nabij de binnenstad weergegeven.

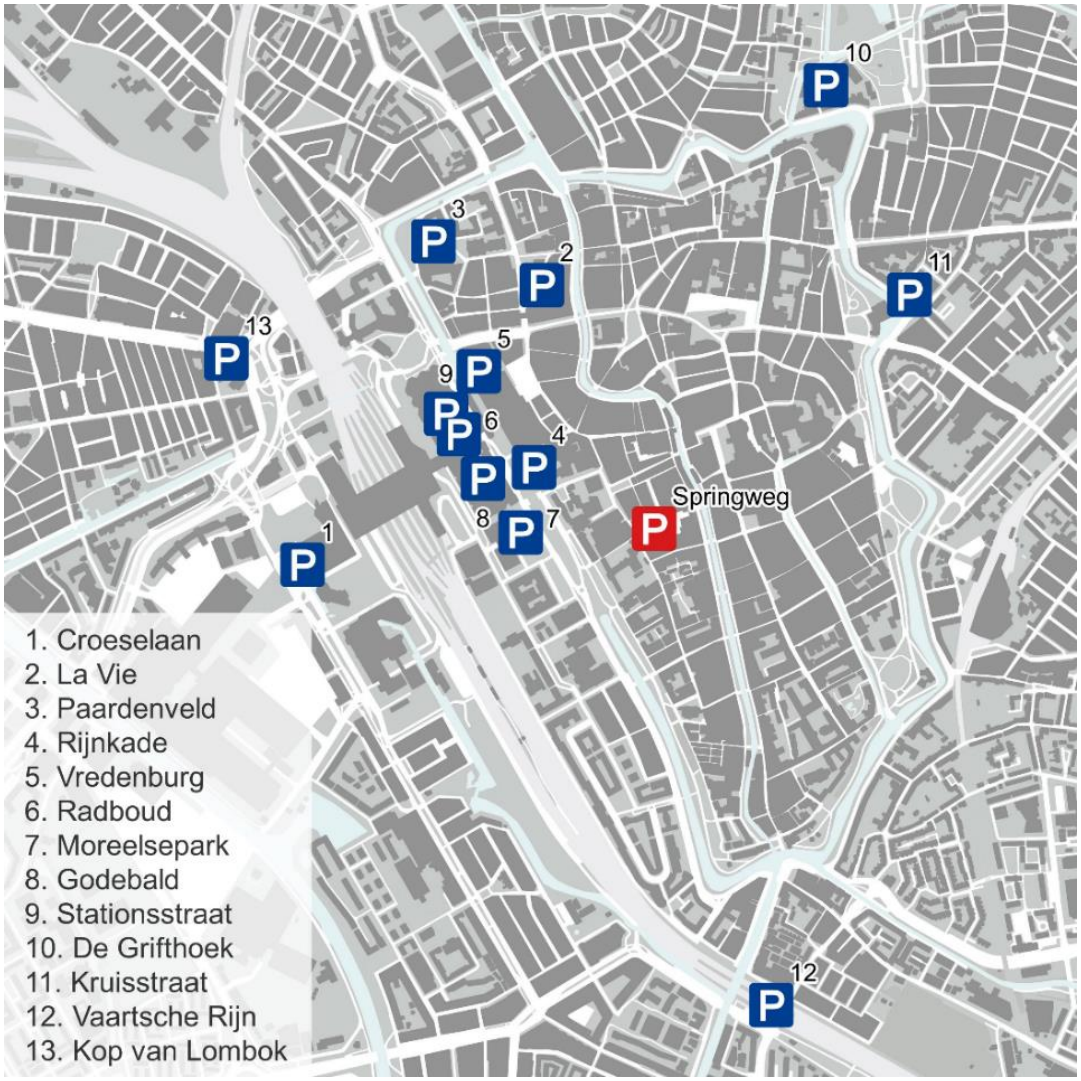
De Springweg heeft een capaciteit van 409 parkeerplaatsen. In de periode 29 oktober 2019 - 29 november 2019 staan er gemiddeld 147 auto's geparkeerd (inclusief nachten). De hoogste bezetting in deze periode is 332 (ca. 81%). In figuur 2 is de bezettingsgraad van de periode 29 oktober 2019 – 29 november 2019 weergegeven.

Figuur 2. Bezetting Springweggarage 29 oktober 2019 – 29 november 2019[2]

[2] Bron: Openparking.com

Figuur 3. Grotere parkeervoorzieningen in en nabij de binnenstad van Utrecht

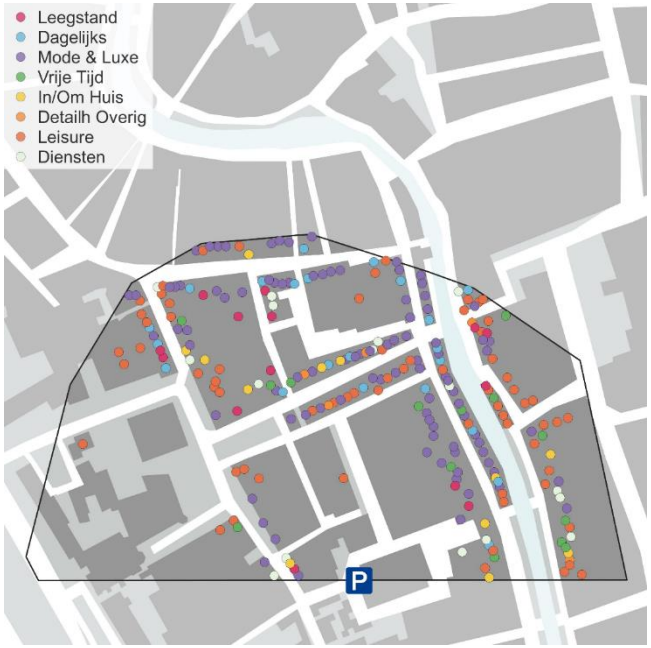

2.1 Aanbod deelgebied Noord (300m)

Het onderzoeksgebied ten noorden van de parkeergarage omvat in totaal 244 vestigingen met publieke bedrijvigheid. Hiervan staan 14 vestigingen leeg (circa 6%). 22 vestigingen behoren tot de groep Dagelijkse Artikelen (circa 9%), 125 vestigingen tot de groep Niet-dagelijkse Artikelen (circa 51%), 67 vestigingen behoren tot de groep Leisure (circa 27%) en 16 vestigingen horen bij de groep Diensten (7%). De groepen Mode & Luxe en Leisure vormen veruit de grootste groepen. Winkels in de groep Mode & Luxe zijn voornamelijk aan de Steenweg, Lijnmarkt en Zadelstraat gevestigd. Deze straten behoren tot het kernwinkelgebied van Utrecht. De belangrijkste Leisure-concentraties liggen rondom de Mariaplaats en Donkere Gaard.

De grootste groep is Mode & Luxe. Van de 94 voorzieningen in deze groep, behoren 53 voorzieningen tot de hoofdbranche Kleding & Mode. Dit is de grootste hoofdbranche in het onderzoeksgebied (noord) en vormt circa 22% van het totale winkelaanbod. Horeca is met 60 voorzieningen veruit de grootste hoofdbranche binnen de groep Leisure

Figuur 4. Publieksgerichte voorzieningen deelgebied Noord (300m)

Tabel 1: Publieksgerichte voorzieningen deelgebied Noord 300m (Locatus)

Groep	Aantal vestigingen	Totaal WVO (m²)	Gemiddeld WVO (m²)
Leegstand	14	1.215	87
Mode & Luxe	22	1.116	51
Vrije Tijd	94	8.941	95
In/Om Huis	14	1.082	77
Detailhandel Overig	12	2.136	178
Leisure	5	372	74
Diensten	67	6.475	97
Totaal	**16**	**992**	**62**

2.2 Aanbod deelgebied Zuid (500m)

Het onderzoeksgebied ten noorden van de parkeergarage omvat in totaal 244 vestigingen met publieke bedrijvigheid. Hiervan staan 14 vestigingen leeg (circa 6%). 22 vestigingen behoren tot de groep Dagelijkse Artikelen (circa 9%), 125 vestigingen tot de groep Niet-dagelijkse Artikelen (circa 51%), 67 vestigingen behoren tot de groep Leisure (circa 27%) en 16 vestigingen horen bij de groep Diensten (7%). De groepen Mode & Luxe en Leisure vormen veruit de grootste groepen. Winkels in de groep Mode & Luxe zijn voornamelijk aan de Steenweg, Lijnmarkt en Zadelstraat gevestigd. Deze straten behoren tot het kernwinkelgebied van Utrecht. De belangrijkste Leisure-concentraties liggen rondom de Mariaplaats en Donkere Gaard.

Leisure vormt de grootste groep in het zuidelijke onderzoeksgebied. Ruim 80% van deze groep bestaat uit de branche Horeca (22 vestigingen). Verder is de branche Ambacht goed vertegenwoordigd. Het betreft voornamelijk galerieën en boetiekjes. Het gebied kenmerkt zich door voorzieningen met een uniek karakter en weinig formuleketens. Tot de branche Detailhandel Overig behoren ook de tweedehands winkels die nadrukkelijk aanwezig zijn in het zuidelijke onderzoeksgebied.

Figuur 5. Publieksgerichte voorzieningen deelgebied Zuid (500m)

Tabel 2: Publieksgerichte voorzieningen deelgebied Zuid 500m (Locatus)

Groep	Aantal vestigingen	Totaal WVO (m²)	Gemiddeld WVO (m²)
Leegstand	1	36	36
Mode & Luxe	19	1.084	57
Vrije Tijd	8	1.529	191
In/Om Huis	3	169	56
Detailhandel Overig	12	1.570	131
Leisure	27	2.837	105
Diensten	18	897	50
Totaal	**88**	**8.122**	**92**

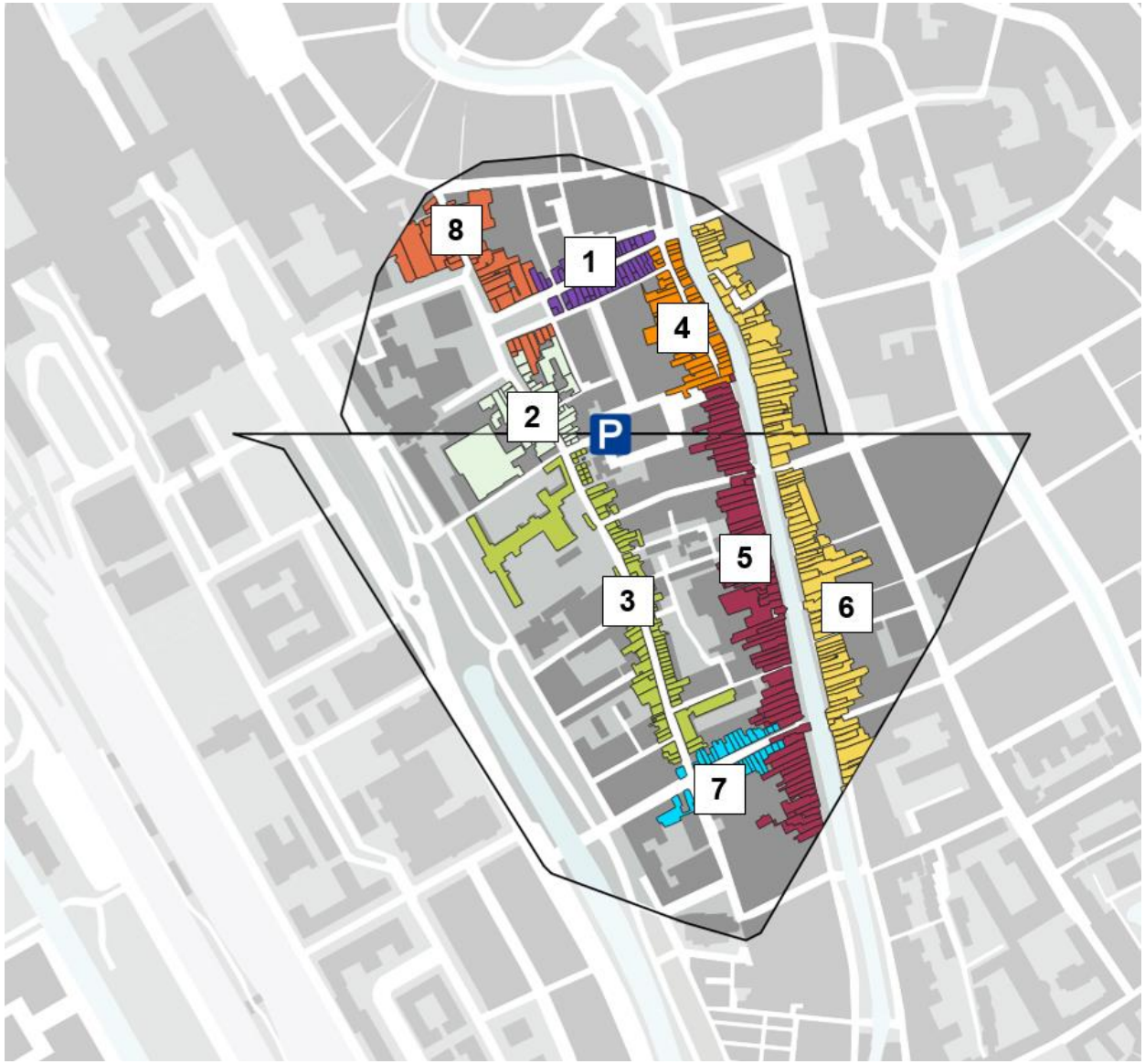

2.3 Deelgebieden binnen onderzoeksgebied

In het onderzoeksgebied (300 meter Noord en 500 meter Zuid) zijn deelgebieden opgesteld (zie figuur 6). Het is aannemelijk dat de economische impact voor ondernemers per deelgebied zal verschillen bij een mogelijke sloop van de parkeergarage. De deelgebieden hebben de volgende benamingen gekregen:

1. Zadelstraat
2. Springweg-Noord
3. Springweg-Zuid
4. Lijnmarkt
5. Oudegracht (links)
6. Oudegracht (rechts)
7. Lange Smeestraat
8. Mariaplaats/Mariastraat
9. Overig (niet genummerd in figuur 6)

Figuur 6. Deelgebieden in het onderzoeksgebied

3 Desk Research

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste conclusies en bevindingen beschreven die in het eerste deel van de analyse, het desk research, naar boven zijn gekomen. In bijlage A zijn de achterliggende analyses van het desk research weergegeven die de onderleggers vormen voor onderstaande conclusies en bevindingen.

3.1 Algemeen

Parkeren en bereikbaarheid zijn altijd van belang geweest voor het functioneren van bedrijven. Afhankelijk van de aard van de bedrijvigheid is directe nabijheid van parkeren gewenst of kan parkeren op enige afstand oplossing bieden. Bepalend voor het vestigingsmilieu van bedrijven is de functie van het betreffende bedrijf, de kwaliteit van de omgeving en de aanwezigheid van andere voorzieningen. Maatschappelijke ontwikkelingen en de veelal daaruit voortkomende veranderingen van consumenten- en bezoekersgedrag bepalen de aanbodveranderingen in een vestigingsgebied en daarmee de wensen en eisen die aan de omgeving gesteld worden. Sommige bedrijven hebben behoefte aan parkeren voor de deur andere hebben behoefte aan ruimte voor de voetganger en een inrichting van de openbare ruimte die gericht is op beleving.

Vraag is of veranderingen in de samenstelling van het aanbod of het gebruik en de inrichting van de openbare ruimte, inclusief de parkeermogelijkheden, structuurverstorende effecten met zich mee brengen. In deze impact-analyse is met name naar dat verband gekeken vanuit de huidige situatie. Een besluit over de toekomst van de Springweggarage vraagt uiteindelijk een integrale afweging waarbij het ontwikkelperspectief van de verschillende deelgebieden binnen het invloedsgebied van de garage essentieel is. Zo is het goed voorstelbaar dat bij het verdwijnen van de parkeergarage bijvoorbeeld het gebied Mariaplaats/Mariastraat een ander perspectief krijgt door de reductie van de verkeersbewegingen. De route Moreelsebrug-Catharijnesingel-Mariaplaats-Zadelstraat kan daardoor en geheel ander perspectief krijgen, met bijvoorbeeld een verblijfsinrichting van de omgeving Mariaplaats/Springweg. Afhankelijk van de toekomstige invulling van de Springweggarage kan dat ook weer invloed hebben op de positie van de Lijnmarkt en de Oude Gracht.

3.2 Conclusies en aanbevelingen desk research

- Het onderzoeksgebied heeft unieke kwaliteiten en winkelaanbod met veel specialistische winkels.
- Het gebied maakt een verandering door, waarbij het noordelijke deel steeds maar aansluiting krijgt met het kernwinkelgebied.
- Het effect van een mogelijke sloop de Springweggarage zal voor het grote merendeel van de publieksgerichte voorzieningen beperkt zijn. Veel voorzieningen zijn gericht op de lokale bevolking, bedienen een nichedoelgroep of zijn/worden opgenomen in de looproutes vanuit het kernwinkelgebied. De nichedoelgroep is bereid om een langere afstand af te leggen. Dat ze in de toekomst iets langer moeten lopen om bij een specialistische winkel te komen, zal nauwelijks effect hebben op het aantal klanten.
- Voor de Lijnmarkt en in iets mindere mate de Oude Gracht (links en rechts) zal het verdwijnen van de parkeergarage de meeste negatieve impact kunnen hebben. Het aandeel doelgerichte aankopen zal naar verwachting dalen. Er zijn ook geen mogelijkheden om in de nabijheid van deze straten nieuwe parkeervoorzieningen te realiseren.
- Door de route Zadelstraat-Lijnmarkt-Maartensbrug-Vismarkt-Stadhuisbrug actiever bij het kernwinkelgebied te betrekken, ontstaan mogelijkheden om de Lijnmarkt en de Zadelstraat sterker te verbinden met het kernwinkelgebied. Dit zou tevens een van de mogelijke compensatiemaatregelen kunnen zijn van de sloop van de parkeergarage.

4 Ondernemersenquête

Door middel van een enquête is een analyse gemaakt van de belangrijkste bevindingen van ondernemers in relatie tot de parkeergarage. De enquêtes zijn verspreid aan ondernemers die een vestiging hebben in het onderzoeksgebied. De volgende onderdelen komen in de analyse aan bod:

- Betrokkenheid ondernemers;
- Type winkelstraten;
- Bereikbaarheid;
- Herkomst bezoekers;
- Kenmerken vestigingsplaats;
- Rol gemeente;
- Belang Springweggarage;
- Aanbevelingen vanuit ondernemers.

In de volgende paragraaf staan de belangrijkste conclusies van dit werkdocument opgesomd.

4.1 Belangrijkste bevindingen

- Voornamelijk ondernemers in de Zadelstraat en de oostzijde van de Oudegracht geven aan dat hun vestiging niet goed bereikbaar is.
- De meningen over de bereikbaarheid van de binnenstad van Utrecht zijn verdeeld. Hoofdzakelijk ondernemers die aan de Oudegracht zijn gevestigd, geven aan dat de bereikbaarheid met het openbaar vervoer matig tot onvoldoende is. In en nabij de Mariaplaats zijn de ondernemers over het algemeen positiever over de bereikbaarheid met het openbaar vervoer.
- Ondernemers benadrukken de noodzaak om in de nabijheid te parkeren, onder andere vanwege volumineuze en breekbare producten. Daarnaast besteden klanten die in de garage parkeren over het algemeen meer.
- De meerderheid geeft aan dat er goede fietsenstallingen zijn in de nabijheid van de onderneming. Het betreft voornamelijk ondernemers uit de Mariastraat/Mariaplaats, Zadelstraat en Lijnmarkt die aangeven dat er goede fietsenstallingen zijn.
- Een groot deel van de ondernemers die het eens zijn met de stelling dat de binnenstad autovrij moet zijn, is gevestigd in een gebied dat al kan worden gerekend tot een autovrije zone (Lijnmarkt en kruising Lijnmarkt-Zadelstraat). Verder bevinden de bezoekers die het eens zijn met de stelling zich grotendeels aan de Oudegracht en de Mariaplaats.
- Slechts 8% geeft aan dat er niet veel klanten zijn die gebruik maken van de Springweggarage. Het betreft hierbij voornamelijk horeca-vestigingen, verspreid over het onderzoeksgebied.
- Gemiddeld denken de ondernemers dat de meeste klanten uit de stad Utrecht komen, gevolgd door de provincie, Nederland en buiten Nederland. Er zijn echter verschillen waar te nemen tussen de verschillende groepen ondernemers. Zo heeft de groep ‘vrije tijd’ een relatief grote groep met een landelijke herkomst en heeft ‘zalenverhuur’ een relatief grote internationale herkomst aan klanten;
- Ondernemers beoordelen hun vestigingsplaats gemiddeld als ‘Goed tot Zeer Goed’. OV- en fietsbereikbaarheid worden goed beoordeeld, autobereikbaarheid wordt over het algemeen als matig/slecht beoordeeld als er parkeergarages verdwijnen.
- Relatief veel ondernemers vinden de centrale locatie van de stad (in de regio en in Nederland), het historische karakter, de architectuur, de bereikbaarheid, het winkelpubliek (en bijbehorende drukte) en de sfeer de belangrijkste kwaliteiten van de binnenstad van Utrecht.
- Bereikbaarheidsaspecten, zoals parkeergelegenheid, verkeerssituatie, laad- en losplekken (aanleveren), wegwerkzaamheden en parkeerkosten worden door ondernemers meermaals als knelpunten genoemd.
- De meeste ondernemers geven aan dat een mogelijke sloop van de Springweggarage vooral ten koste gaat van de bereikbaarheid van het zuidelijk gedeelte van de binnenstad. Een behoorlijk aantal winkels kent een doelgericht winkelpubliek die veelal de auto in de Springweggarage parkeren. De verwachting is dat de klandizie van voornamelijk klanten die veel besteden gaat afnemen.
- Verschillende bezoekers geven aan dat de gemeente moet voorkomen dat de parkeergarage wordt gesloopt. Het aanbieden van andere parkeergelegenheden en goede alternatieven zijn andere oplossingen die ondernemers meermaals aangeven.
- Bij mogelijke aanbevelingen van wenselijke ontwikkelingen op de locatie van de Springweggarage geven ondernemers wederom aan dat de parkeergarage van groot belang is. Niet slopen of het bouwen van een nieuwe parkeergarage zijn de meest genoemde aanbevelingen. Andere alternatieven die zijn genoemd, zijn het bouwen van (betaalbare/goedkope) woningen, het realiseren van een park/groenvoorzieningen, ruimte voor culturele activiteiten of het creëren van een evenementenlocatie.

5 Bezoekersenquête

Door middel van een enquête is een analyse gemaakt van de belangrijkste bevindingen van bezoekers in relatie tot mobiliteit en bezoekgedrag. De enquêtes zijn verspreid in de deelgebieden die behoren tot het onderzoeksgebied. In de volgende paragraaf staan de belangrijkste bevindingen en conclusies van de bezoekersenquête opgesomd.

5.1 Belangrijkste bevindingen

- De meeste bezoekers komen uit de stad Utrecht (ca. 44%), ca. 20% komt uit de provincie Utrecht (woonachtig buiten de stad Utrecht), ca. 31% is woonachtig in Nederland (buiten de provincie Utrecht) en ca. 5% van de bezoekers woont buiten Nederland;
- De modaliteit van bezoekers verschilt behoorlijk. De meeste bezoekers (ca. 27%) geven aan dat ze met de trein naar de binnenstad zijn gekomen, gevolgd door fiets/bromfiets/scooter (ca. 23%). Daarnaast zijn er relatief veel bezoekers (ca. 21%) die aangeven dat ze lopend naar de binnenstad zijn gekomen. Slechts 17% komt met de auto, waarvan 11% in de nabijheid van de binnenstad parkeert. Bezoekers uit Nederland (buiten de provincie Utrecht) reizen relatief of grote schaal met de trein (ca. 63% van deze groep). Het autogebruik ligt in deze groep ook iets hoger, maar valt met 18% relatief gezien mee. In het kader van het mogelijk weren van autoverkeer en parkeervoorzieningen is een uitstekende bewegwijzering naar belangrijke OV-knooppunten essentieel om de relatief grote groep die met het openbaar vervoer naar de binnenstad komen te bedienen;
- Veruit de meeste bezoekers die met de auto zijn gekomen, geven aan dat ze de auto in één van de parkeergarages in Hoog Catharijne hebben geparkeerd, gevolgd door de parkeerplaatsen aan de Jaarbeurszijde van Utrecht CS. Slechts 12% geeft aan de auto in de Springweggarage te hebben geparkeerd. Daarmee gebruikt slechts 1,3% van de bezoekers aan de binnenstad de Springweggarage.
- Bezoekers zijn gemiddeld zeer tevreden over de bereikbaarheid van de parkeergarages. Ca. 42% geeft aan tevreden te zijn en ca. 42% geeft aan er zeer tevreden over te zijn. Slechts een relatief klein deel (ca. 11%) is ontevreden of zeer ontevreden over de bereikbaarheid;
- De parkeergarages in Utrecht zijn gemiddeld met een 7,6 beoordeeld. Dit betekent dat ze kunnen worden omschreven als goed tot zeer goed. De Springweggarage heeft met gemiddeld een 7,4 de laagste score van alle parkeergarages in de binnenstad, maar is evengoed worden beoordeeld met een ruime voldoende;
- Van alle bezoekers die met de fiets de binnenstad bezoeken, stalt ca. 30% de fiets in een bewaakte fietsenstalling, ca. 30% in een onbewaakte fietsenstalling en ca. 34% stalt de fiets in de openbare ruimte. De meeste bezoekers parkeren de fiets in de omgeving Mariaplaats/Zadelstraat;
- In totaal geeft ca. 70% van alle bezoekers die met het openbaar vervoer reizen aan met de trein naar Utrecht te zijn gekomen en bij Utrecht CS te zijn uitgestapt. Ca. 20% is met de bus gereisd en bij Utrecht CS uitgestapt. Verder geven enkele bezoekers aan met de bus bij de Neude (ca. 2%) en bij Vredenburg (ca. 5%) te zijn uitgestapt;
- Bijna de helft van de bezoekers is in het onderzoeksgebied vanwege een doelgericht bezoek aan één of meerdere winkels (ca. 46%). Verder geeft ca. 18% aan dat de reden enerzijds het bezoek aan één of meerdere winkels is en anderzijds het bezoek aan één of meerdere horecavoorzieningen en geeft ca. 10% aan het gebied alleen dat ze in het gebied zijn voor zakelijk bezoek;
- Veruit de meest genoemde winkel die worden bezocht zijn Hema, Bijenkorf, Dille & Kamille en een bezoek aan de markt. Het zijn hoofdzakelijk winkels in de branche Mode & Luxe die worden genoemd. Hoogst genoteerde winkel in de groep Dagelijkse Voorzieningen is Spar aan de Mariaplaats. De meest bezochte horecavoorziening is Bagels & Beans;
- Het onderzoeksgebied is in vier gebieden opgedeeld:
    - Mariaplaats, Mariastraat, Zadelstraat (1);
    - Lijnmarkt en omgeving (2);
    - Oudegracht (links en rechts) (3);
    - Springweg, Lange Smeestraat (4).

  In gebied 1 worden de meeste bestedingen gedaan (ca. 51%). Ca. 32% heeft alleen in dit gebied bestedingen gedaan. Ca. 35% heeft in gebied 2 bestedingen gedaan. Voor gebied 3 geldt dat 26% bestedingen hebben gedaan. Ten slotte heeft 16% bestedingen hebben gedaan in gebied 4, waarvan ca. 2% alleen in dit gebied.
- Ca. 80% heeft naast het onderzoeksgebied ook Hoog Catharijne bezocht, waarbij 47% alleen het onderzoeksgebied en Hoog Catharijne heeft bezocht. Iets meer dan de helft van de bezoekers heeft naast het onderzoeksgebied ook het Hoofdwinkelgebied bezocht (ca. 53%) en ca. 22% heeft naast het onderzoeksgebied ook 'Museumkwartier overig' bezocht (58 bezoekers).
- Ca. 23% van de bezoekers geeft aan het onderzoeksgebied 3 keer of meer per week te bezoeken. Ca. 22% doet dit ongeveer 1 tot 2 keer per week. Eveneens 23% bezoekt het onderzoeksgebied maximaal 2 keer per jaar.

6 Conclusie

In dit hoofdstuk zijn de voorgaande analyses samengevoegd en vertaald naar een algemene conclusie. Deze conclusie beantwoordt de volgende vraag die centraal staat in deze economische impactanalyse:

Wat is de economische impact van het slopen van de Springweggarage op ondernemers?

Op basis van de analyses kan worden geconcludeerd dat het onderzoeksgebied unieke (esthetische) kwaliteiten heeft met relatief veel winkelaanbod dat zich focust op een nichemarkt. Doordat het zich op een nichemarkt richt, zijn consumenten over het algemeen bereid om een langere afstand af te leggen om een winkel te bezoeken. Verschillende ondernemers geven in de enquête aan dat het van belang is om een parkeergarage in de nabijheid van de winkel te hebben. Het zijn voornamelijk consumenten die meer geld besteden die vanuit het oogpunt van gemak in de nabijheid van de winkel parkeren. Ondernemers geven aan dat ze het risico lopen (een deel) van deze groep consumenten te verliezen, indien de Springweggarage gesloopt zou worden. Uit de bezoekersenquête komt naar voren dat bijna de helft van de bezoekers in het onderzoeksgebied is voor een doelgericht bezoek aan één of meerdere winkels. Meest genoemde winkel in het onderzoeksgebied is Dille & Kamille.

Voor het merendeel van de publieksgericht voorzieningen zal het effect van een mogelijke sloop van de Springweggarage beperkt zijn. Op basis van de bezoekersenquête blijkt dat de meeste bezoekers uit de Utrecht komen. Ongeveer een derde van de bezoekers woont buiten de provincie Utrecht. Hiervan reizen relatief veel bezoekers met de trein (ca. 61% van de bezoekers die buiten de provincie Utrecht, maar binnen Nederland woonachtig zijn).

Een mogelijke sloop zal naar verwachting de meest negatieve effecten hebben op winkels aan de Lijnmarkt en in iets mindere mate de Oude Gracht (links en rechts). Het gaat dan voornamelijk om een afname van het aandeel doelgerichte aankopen. Om hier meer inzicht in te krijgen, is aan bezoekers die met de auto zijn gekomen, gevraagd waar ze de auto hebben geparkeerd. Veruit de meeste bezoekers geven aan dat ze de auto bij de Jaarbeurs of Hoog Catharijne hebben geparkeerd.

In het kader van het bezoeken van verschillende deelgebieden van de binnenstad geeft 80% aan dat ze ook in Hoog Catharijne komen. Dit gebied kenmerkt zich door het grote aantal parkeergarages en de aansluiting op Utrecht CS. Hier parkeren ook veruit de meeste bezoekers de auto. Een goede doorstroom vanuit Hoog Catharijne betekent naar verwachting meer publiek voor het onderzoeksgebied. Voor de lokale bevolking worden de fietsenstallingen, alsmede het openbaar vervoer als positief beoordeeld.

De parkeergarages worden door bezoekers over het algemeen goed beoordeeld, onder andere op het thema bereikbaarheid. Ook de Springweggarage scoort met een 7,6 ruim voldoende.

Een mogelijk alternatief dat in het desk research is genoemd, is het actiever betrekken van de route Zadelstraat-Maartensbrug-Vismarkt-Stadhuisbrug bij het kernwinkelgebied. Aan ondernemers is ook gevraagd wat zij als mogelijke alternatieven zien. Ze geven echter in groten getale aan dat de parkeergarage behouden moet blijven of dat er een nieuwe parkeergarage voor in de plaats moet komen. Verschillende ondernemers kwamen met alternatieve ideeën, zoals het bouwen van woningen, het realiseren van een park/groenvoorzieningen, ruimte voor culturele activiteiten of om er een evenementenlocatie van te maken.

Concluderend heeft een mogelijke sloop van de Springweggarage wel negatieve financiële gevolgen voor de ondernemers, maar dat de impact naar verwachting beperkt zal zijn. Het zijn voornamelijk consumenten die meer geld besteden die er voor kiezen om uit gemak de auto in de nabijheid van de winkel te parkeren. Uit de bezoekersenquête blijkt dat veruit de meerderheid andere modaliteiten gebruiken (OV, fiets of te voet). Het openbaar vervoer en de fietsenstalling worden positief beoordeeld. Door een focus te leggen op de groep die van deze modaliteiten gebruik maakt, kunnen nieuwe consumenten naar het onderzoeksgebied worden getrokken. Een goede looproute vanaf Hoog Catharijne naar de Mariaplaats zou zo'n stimulans zijn. Een andere manier om meer consumenten te trekken die in mindere mate afhankelijk zijn van de auto is door beter aan te sluiten op het kernwinkelgebied. Dit kan door de Gaardbrug beter bij de routing te betrekken.

7 Aanbevelingen

Door een focus te leggen op de groep die van deze modaliteiten gebruik maakt, kunnen nieuwe consumenten naar het onderzoeksgebied worden getrokken. Een goede looproute vanaf Hoog Catharijne naar de Mariaplaats zou zo'n stimulans zijn. Een andere manier om meer consumenten te trekken die in mindere mate afhankelijk zijn van de auto is door beter aan te sluiten op het kernwinkelgebied. Dit kan door de Gaardbrug beter bij de routing te betrekken.

Het gebied maakt een transitie door waarbij het steeds meer aansluiting krijgt bij het kernwinkelgebied en de toevoer van bezoekersstromen vanuit Utrecht CS, parkeerlocaties Jaarbeurs (via Moreelsebrug) en parkeerlocaties Hoog Catharijne belangrijke voedingsbronnen zijn. Inzetten op routing (bijvoorbeeld via de Gaardbrug) en verbetering van de inrichting van de openbare ruimte, gericht op de voetganger kan (op termijn) het belang van de parkeergarage Springweg voor de ondernemers in het gebied verder doen afnemen. Voor de bezoeker zijn de alternatieven al in ruimte mate voorhanden (openbaar vervoer, fiets, te voet, parkeren elders).

Bij een mogelijke sloop van de parkeergarage is het van belang om ondernemers ruimschoots voor aanvang van de sloopactiviteiten te informeren, zodat de lokale bedrijvigheid hierop kan anticiperen en mogelijke negatieve effecten tot een minimum kan beperken. In het kader van het mogelijk weren van autoverkeer en parkeervoorzieningen, zoals de mogelijke optie om de Oudegracht autovrij te maken, is een uitstekende bewegwijzering naar belangrijke parkeergarages en OV-knooppunten essentieel om bezoekers die met de auto of het openbaar vervoer naar de binnenstad komen te bedienen. In het licht van het mogelijk autovrij maken van de Oudegracht zou de Springweggarage mogelijkerwijs kunnen dienen als opvanglocatie.

Bijlage A
Analyse Desk Research

Dit gedeelte beslaat het desk research, waarin de ontwikkeling van het aanbod, een analyse van het aanbod per deelgebied en een korte beleidsanalyse zijn uitgewerkt.

Een beoordeling van het verzorgingsprofiel van bedrijven die binnen het onderzoeksgebied liggen. Per deelgebied zijn de belangrijkste kwalitatieve aspecten, met betrekking tot de economische impact van parkeergarage Springweg beschreven. De deelgebieden zijn bepaald op basis van ruimtelijke en functionele samenhang en bezoekdoelgroep. Het betreft: Zadelstraat, Springweg-Noord, Springweg-Zuid, Lijnmarkt, Oudegracht (links), Oudegracht (rechts), Lange Smeestraat, Mariaplaats/Mariastraat en overig.

Ontwikkeling aanbod

Om een beeld te kunnen schetsen hoe het aanbod aan verschillende functies zich in het onderzoeksgebied ontwikkelt, is het aanbod publieksgerichte functies in 2019 vergeleken met het aanbod publieksgerichte functies in 2014. Dit is voor het noordelijke en zuidelijke onderzoeksgebied afzonderlijk gedaan.

In het noordelijke onderzoeksgebied is het totale aanbod publieksgerichte voorzieningen de afgelopen 5 jaar met circa 2% gestegen van 240 naar 244 vestigingen. Deze groei heeft voornamelijk plaatsgevonden in de groepen Dagelijks (+7 vestigingen) en Leisure (+6 vestigingen). De afname heeft voornamelijk in de groepen Mode & Luxe (-12 vestigingen) en Vrije Tijd (-7 vestigingen) plaatsgevonden. Deze functie verschuiving is een trend dat landelijk zichtbaar is. De leegstand is in het noordelijke onderzoeksgebied bijna verdubbeld.

In het zuidelijke onderzoeksgebied is het aanbod publieksgerichte voorzieningen de afgelopen 5 jaar met 8 vestigingen afgenomen. Deze afname vond plaats in de groepen Dagelijks (geen enkele vestiging in deze groep in 2019) en Detailhandel Overig (-5 vestigingen). De groep Diensten is de

Tabel 3: Ontwikkeling groepen in onderzoeksgebied noord

Groep	Aantal vestigingen 2014	Aantal vestigingen 2019	Ontwikkeling absoluut	Ontwikkeling (%)
Leegstand	8	14	+6	+75%
Dagelijks	15	22	+7	+47%
Mode & Luxe	106	94	-12	-11%
Vrije Tijd	21	14	-7	-33%
In/Om Huis	12	12	0	0%
Detailhandel Overig	4	5	-1	+25%
Leisure	61	67	+6	+10%
Diensten	13	16	+3	+23%
Totaal	**240**	**244**	**+4**	**+2%**

Tabel 4: Ontwikkeling groepen in onderzoeksgebied zuid

Groep	Aantal vestigingen 2014	Aantal vestigingen 2019	Ontwikkeling absoluut	Ontwikkeling (%)
Leegstand	1	1	0	0%
Dagelijks	2	0	-2	-100%
Mode & Luxe	19	19	0	0%
Vrije Tijd	8	8	0	0%
In/Om Huis	4	3	-1	-25%
Detailhandel Overig	17	12	-5	-29%
Leisure	29	27	-2	-7%
Diensten	16	18	2	+13%
Totaal	**96**	**88**	**-8**	**-8%**

enige groep die is toegenomen (+2 vestigingen).

Verzorgingsprofiel deelgebieden

Zadelstraat

De meeste vestigingen behoren tot Mode & Luxe (16 vestigingen) en Leisure (8 vestigingen). In de periode 2014-2019 is het aantal vestigingen gedaald van 39 naar 36. Het aantal vestigingen daalde in de groepen Mode & Luxe (-2 vestigingen), Vrije Tijd (-2 vestigingen), In/Om Huis (-1 vestiging) en Diensten (-1 vestiging). Het aantal vestigingen nam toe in Detailhandel Overig (+2 vestigingen), Dagelijks (+1 vestiging) en Leisure (+1 vestiging). De leegstand is gedaald van 1 vestiging naar 0 vestigingen.

Kenmerken van het deelgebied in relatie tot de Springweggarage:

- Geen parkeermogelijkheden in en rondom de Zadelstraat (parkeerverbod). De Springweggarage is de dichtstbijzijnde parkeermogelijkheid.
- Kortste route naar de parkeergarage is via de Kuipersteeg, Boterstraat en Visscherplein. De parkeergarage staat niet aangegeven in de Zadelstraat. Met betrekking tot de routing zijn de parkeergarages in en rondom Hoog Catharijne meer voor de hand liggend.
- De afstand tot de parkeergarages in Hoog Catharijne is relatief beperkt.
- De Zadelstraat maakt deel uit van de kernwinkelgebiedrouting via Mariastraat aan de ene kant en aan de andere kant wordt de Choorstraat aangesloten op de Steenweg.
- De winkels in deze straat hebben vooral profijt van het ruime ketenaanbod in het kernwinkelgebied (Steenweg, Lange Elisabethstraat, Oude Gracht). Enerzijds bestaan de klanten uit dagjesmensen die ook het kernwinkelgebied bezoeken, anderzijds zijn het lokale bewoners die hoofdzakelijk met de fiets komen.
- De Ekoplaza is ingericht voor mandjesverkoop, waardoor parkeervoorzieningen niet noodzakelijk zijn.

Er zijn weinig bedrijven die in sterke mate afhankelijk zijn van de Springweggarage.

g & Locatus)

Springweg-Noord

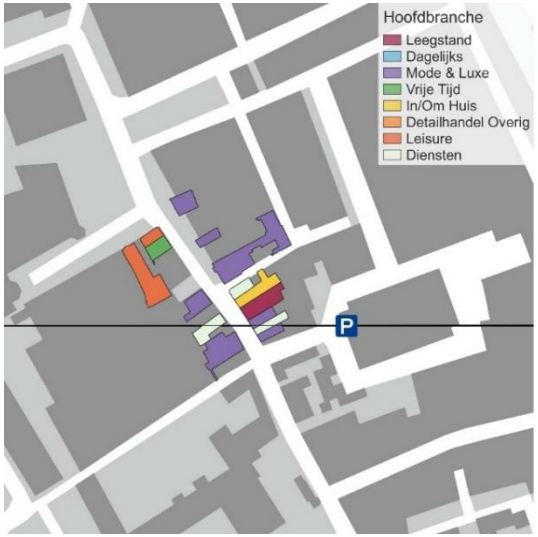
De meeste vestigingen behoren tot Mode & Luxe (7 vestigingen), Diensten (3 vestigingen) en Leisure (2 vestigingen). In de periode 2014-2019 is het aantal vestigingen gedaald van 16 naar 15. Het aantal vestigingen is licht afgenomen in de groepen Mode & Luxe (-1 vestiging) en Vrije Tijd (-1 vestiging). De leegstand is met 1 vestiging hetzelfde gebleven.

Kenmerken van het deelgebied in relatie tot de Springweggarage:

- Doorgaand autoverkeer naar de Springweggarage rijdt over de Springweg (eenrichtingsverkeer).
- Springweg-Noord omhelst de Springweg ten noorden van de kruising met de Strosteeg.
- De winkels ten noorden van de kruising Springweg-Strosteeg sluiten aan op de Mariaplaats.
- De aanwezige voorzieningen zijn veelal gericht op diensten (o.a. kappers) en specialismen (o.a. platenwinkel en naaiwinkel). Er zijn tevens winkels die maatwerk bieden (op maat gemaakte pakken).
- Esthetisch heeft de noordelijke zijde van de Springweg voldoende kwaliteit. Voor de meerderheid van de winkels en horeca zou een beperking van autoverkeer een voordeel opleveren. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om meer beleving te creëren en ontstaat er meer ruimte voor horeca. De levendigheid van de Mariaplaats kan worden doorgetrokken.
- Enkel leegstaand pand in deze straat.

Er zijn weinig voorzieningen in sterke mate afhankelijk van de parkeergarage. Autotoegankelijkheid van de straat is wel wenselijk.

Figuur 8: Publieksgerichte voorzieningen Springweg-Noord (Bag & Locatus)

Springweg-Zuid

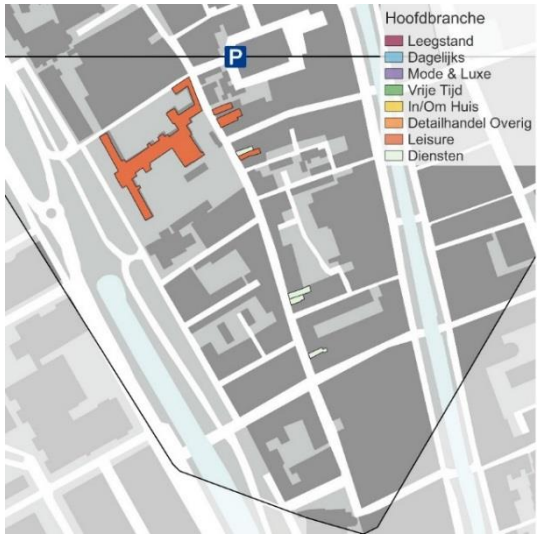
De vestigingen behoren tot de groepen Leisure (5 vestigingen) en Diensten (5 vestigingen). In de periode 2014-2019 is het aantal vestigingen gedaald van 11 naar 9. Het aantal vestigingen is licht afgenomen in de groep Diensten (-1 vestiging). De leegstand is afgenomen van 1 vestiging naar 0 vestigingen.

Kenmerken van het deelgebied in relatie tot de Springweggarage:

- Springweg-Zuid omhelst de Springweg ten zuiden van de kruising met de Strosteeg.
- Doorgaand autoverkeer van de Springweggarage naar de hoofdwegen rijdt over dit gedeelte van de Springweg.
- De enkele voorzieningen zijn veelal Leisure- en Dienstenvoorzieningen.
- Veel panden in deze straat hebben de enkelbestemming wonen.
- Met Karel V is er ook sprake van een grootschalig horeca/hotel aan de Springweg. Met parkeermogelijkheden aan de kant van de Catharijnesingel. Een andere belangrijke horecavoorziening is Springhaver.
- Er is een kledingreparatiewinkel dat een sterke behoefte heeft aan parkeren in de nabijheid. Dit is voornamelijk voor klanten die hun gemaakte/gestoomde kleding snel wil ophalen met de auto. De parkeerhaven voor de ingang van de winkel biedt hiervoor een oplossing (Hahné).
- Esthetisch heeft dit gedeelte van de Springweg ook voldoende kwaliteit.

Er zijn weinig voorzieningen in sterke mate afhankelijk van de parkeergarage. Autotoegankelijkheid van de straat is wel wenselijk.

Figuur 9: Publieksgerichte voorzieningen Springweg-Zuid (Bag & Locatus)

Lijnmarkt

De meeste vestigingen behoren tot Mode & Luxe (28 vestigingen), Dagelijks (5 vestigingen) en Leisure (5 vestigingen). In de periode 2014-2019 is het aantal vestingen hetzelfde gebleven (45 vestigingen). Het aantal vestigingen nam licht af bij de groepen Vrije Tijd (-2 vestigingen) en In/Om Huis (-2 vestigingen). Het aantal vestigingen in Leisure (+2 vestigingen) en Dagelijks (+1 vestiging) is licht toegenomen. De leegstand is toegenomen van 1 naar 2 vestigingen.
Kenmerken van het deelgebied in relatie tot de Springweggarage:

- De Lijnmarkt is een voetgangersgebied. Er zijn geen mogelijkheden om zowel de auto als de fiets in deze straat te parkeren.
- Vanuit de hoofdingang van de Springweggarage aan de Oudegracht is dit de meest nabij gelegen winkelstraat.
- De nabijheid van de parkeergarage maakt dat klanten vlakbij de winkelstraat kunnen parkeren.
- De Lijnmarkt vormt de aanlooproute van de parkeergarage naar het kernwinkelgebied.
- De winkels in deze straat hebben vooral profijt van het ruime ketenaanbod in het kernwinkelgebied. Enerzijds bestaan de klanten uit dagjesmensen, anderzijds zijn het lokale bewoners die hoofdzakelijk met de fiets komen.
- De Lijnmarkt biedt unieke esthetische kwaliteiten. De architectuur, straatmeubilair, type winkels en de aansluiting met de Oudegracht geven de Lijnmarkt een hoge belevingswaarde.
- Er zijn weinig alternatieven met betrekking tot parkeren in de absolute nabijheid van de Lijnmarkt.
- Het versterken van de Gaardbrug als onderdeel van de looproute van het kernwinkelgebied zou de Lijnmarkt kunnen versterken. Op dit moment maken relatief weinig bezoekers gebruik van deze brug. De Lijnmarkt is een aftakking van de route Zadelstraat-Choorstraat.

De negatieve impact van de sloop van de Springweggarage zal naar verwachting voor de Lijnmarkt het hoogst zijn.

Figuur 10: Publieksgerichte voorzieningen Lijnmarkt (Bag & Loca-

Oudegracht (links)

De meeste vestigingen behoren tot Leisure (12 vestigingen) en Mode & Luxe (7 vestigingen). In de periode 2014-2019 is het aantal vestigingen gegroeid van 30 naar 33. Het aantal vestigingen nam toe in Mode & Luxe (+2 vestigingen), Vrije Tijd (+2 vestigingen) en Leisure (+1 vestiging). Het aantal vestigingen in Detailhandel Overig (-2 vestigingen) is afgenomen.

Kenmerken van het deelgebied in relatie tot de Springweggarage:

- Ten zuiden van de kruising met de Hamburgerbrug zijn er mogelijkheden om de auto te parkeren. Ten noorden van de kruising is het een voetgangersgebied en zijn er alleen mogelijkheden om de fiets te parkeren. Het parkeren van de auto is hier niet mogelijk.
- De meeste vestigingen betreffen tweedehandswinkels, kleinschalige horeca, diensten en boetiekjes.
- Voor de winkels aan deze zijde van de Oudegracht geldt dat ze enerzijds zijn gericht op de lokale bevolking en anderzijds op specifieke nichegroepen. Voor beide doelgroepen is de nabijheid van parkeermogelijkheden minder van belang. De lokale bewoners zijn eerder geneigd om de fiets als vervoersmiddel te gebruiken. De nichedoelgroepen zijn vaak bereid om grotere afstanden af te leggen, waardoor een iets grotere loopafstand naar de winkel naar verwachting geen effect zal hebben.
- Het blijft wel noodzakelijk dat klanten voor een korte stop voor de ingangen van enkele winkels kunnen blijven parkeren. Enkele winkels verkopen breekbare producten met een relatief groot volume. Parkeren voor de ingang van de winkel maakt het mogelijk om deze producten snel in te kunnen laden. Het is niet wenselijk dat klanten met dit soort producten (vaak in het hogere prijssegment) door de drukke binnenstad gaan lopen.
- Kringloopwinkel de Arm verkoopt producten met een relatief groot volume. Deze winkel heeft echter al een parkeerplaats voor de ingang die specifiek is gericht op laden en lossen.

Voor een gedeelte van de Oudegracht (links) ligt de Springweggarage in de absolute nabijheid. Echter zal het effect van de parkeergarage voor het type vestigingen relatief beperkt zijn. Per individuele vestiging kan de situatie verschillen.

Figuur 11: Publieksgerichte voorzieningen Oudegracht (links) (Bag

Oudegracht (rechts)

De meeste vestigingen behoren tot Leisure (23 vestigingen), gevolgd door Mode & Luxe (14 vestigingen) en Vrije Tijd (10 vestigingen). Ten opzichte van 2014 is het aantal vestigingen licht afgenomen (van 68 naar 66 vestigingen). Het aantal vestigingen in overige detailhandel (+3 vestigingen) en Mode & Luxe (+2 vestigingen) zijn licht gegroeid. Het aantal vestigingen in Diensten (-2 vestigingen) en In/Om Huis (-2 vestigingen) zijn licht gedaald. De leegstand is gegroeid van 0 naar 3 vestigingen).

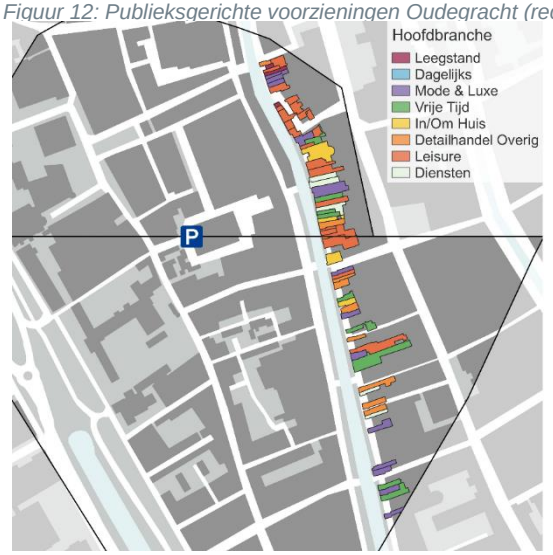
Kenmerken van het deelgebied in relatie tot de Springweggarage:

- Voor de Oudegracht (rechts) geldt eenzelfde soort beschrijving als voor Oudegracht (links) met betrekking tot het type vestigingen en parkeermogelijkheden.
- In het noordelijke gedeelte ligt de winkel Home Stock

Utrecht. Deze winkel verkoopt producten met een relatief groot volume. Deze winkel heeft geen parkeervoorziening voor de ingang. Voor Home Stock Utrecht zal de sloop van parkeergarage Springweg een negatieve impact hebben.
- De winkel Kathmandu is een grootschalige winkel, dat naar verwachting gerichte bezoekers trekt. In de winkel worden producten met een relatief groot volume verkocht. Voor deze winkel kan een mogelijk verdwijnen van de parkeergarage aan de Springweg negatieve effecten hebben.

Voor de Oudegracht (rechts) ligt de Springweggarage in de absolute nabijheid. Vergelijkbaar met de Oude Gracht (links) zal het effect van de parkeergarage voor het type vestigingen relatief beperkt zijn. Per individuele vestiging kan de situatie verschillen.

Figuur 12: Publieksgerichte voorzieningen Oudegracht (rechts) (Bag

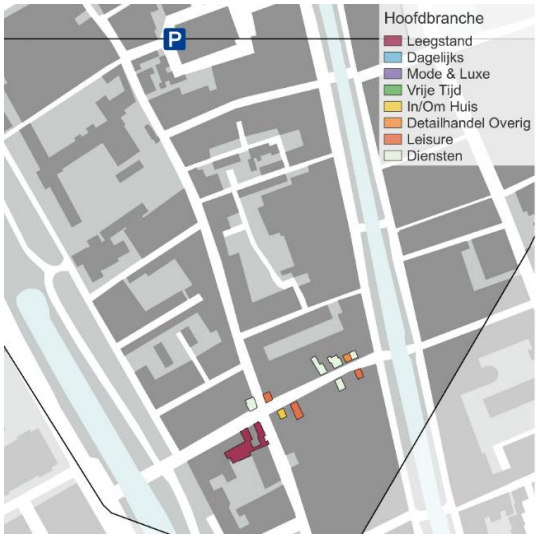
Lange Smeestraat

De meeste vestigingen behoren tot de groepen Diensten (5 vestigingen) en Leisure (3 vestigingen). In de periode 2014-2019 is het aantal vestigingen toegenomen van 9 naar 11 vestigingen. De groep Diensten zorgt voor de groei van 2 vestigingen.

Kenmerken van het deelgebied in relatie tot de Springweggarage:
- In de straat zijn horeca in het fastfoodsegment, enkele dienstenwinkels en boetiekjes gevestigd.
- Het is een belangrijke straat voor fietsverkeer.
- Autoverkeer is ook mogelijk in deze straat. Er is een beperkt aantal parkeervakken en ruimte voor laden en lossen.
- Loopafstand van parkeergarage Springweg naar Lange Smeestraat is circa 4 minuten. De vestigingen in de straat zijn niet afhankelijk van parkeergarage Springweg.
- Esthetisch heeft de straat een goede kwaliteit.
- Aan de gevels op plintniveau is zichtbaar dat hier vroeger meer publieksgerichte voorzieningen waren.

Voor de Lange Smeestraat zal de economische impact beperkt zijn. De vestigingen in de straat zijn hoofdzakelijk gericht op de lokale bezoeker. Er zijn geen vestigingen aanwezig die artikelen met een relatief groot volume verkopen.

Figuur 13: Publieksgerichte voorzieningen Lange Smeestraat (Bag & Locatus)

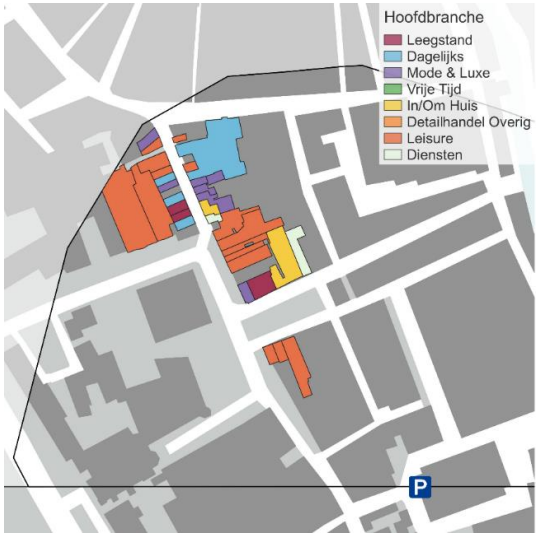
Mariaplaats/Mariastraat

De meeste vestigingen behoren tot de groepen Leisure (17 vestigingen) en Mode & Luxe (6 vestigingen). In de periode 2014-2019 is het aantal vestigingen gegroeid van 36 naar 37. Het aantal vestigingen nam toe in de groep Leisure (+2 vestigingen), Dagelijks (+1 vestiging) en Diensten (+1 vestiging). Het aantal vestiging nam af in de groepen Mode & Luxe (-2 vestigingen), Detailhandel Overig (-1 vestiging) en Vrije Tijd (-1 vestiging). De leegstand is toegenomen van 3 naar 4 vestigingen.

Kenmerken van het deelgebied in relatie tot de Springweggarage:
- Het deelgebied rondom het plein bestaat hoofdzakelijk uit een combinatie tussen horeca en andere vormen van Leisure (bowling, arcadehal).
- Het gebied is direct aangehaakt op het kernwinkelgebied (Steenweg) en maakt deel uit van de routing (Zadelstraat-Choorstraat-Steenweg).

- Er is een Spar City op hoek Mariastraat-Mariaplaats. Deze supermarkt is volledig ingericht als mandjeswinkel.
- In de Mariastraat is aan één zijde horeca aanwezig (met een goede bezetting), aan de andere zijde voornamelijk niet-dagelijkse detailhandel. De Mariastraat heeft een smal straatprofiel en er is geen ruimte voor de auto.
- Hifi Klubben is een vestiging die artikelen verkoopt met een relatief groot volume en kan mogelijk negatieve effecten ondervinden aan de sloop van de Springweggarage. De parkeergarages in Hoog Catharijne zijn echter in de nabijheid, waardoor de impact beperkt zal blijven.
- Er zijn zeer beperkte parkeermogelijkheden in dit deelgebied.
- Verkeer dat naar de parkeergarage rijdt, komt door dit deelgebied. Er is in dit deelgebied een verwijzing naar de Springweggarage.

Figuur 14: Publieksgerichte voorzieningen Mariaplaats/Mariastraat (Bag & Locatus)

Overig

- Veruit de meeste publieksgerichte voorzieningen liggen aan de Steenweg en de Choorstraat. Deze straten maken onderdeel uit van het kernwinkelgebied.
- De vestigingen buiten deze twee straten betreffen hoofdzakelijk Leisure (horeca). Deze vestigingen zijn minder afhankelijk van autobereikbaarheid en hechten meer waarde aan beleving. De locatie is bereikbaar vanaf de Lange-/korte Nieuwstraat

Er zijn weinig bedrijven die in sterke mate afhankelijk zijn van de Springweggarage.

Beleidsanalyse

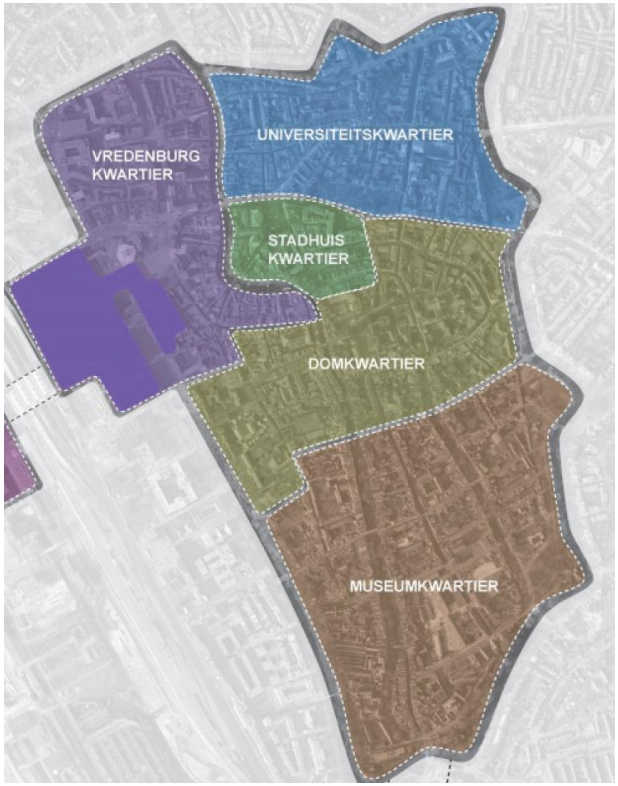
Strategische agenda ruimtelijk economische ontwikkeling centrum Utrecht 2015-2020

In de strategische agenda staat het ontwikkelingsperspectief van de verschillende Kwartieren in het centrum van Utrecht beschreven. Door verschillende Kwartieren te definiëren, kunnen afzonderlijke kwaliteiten worden versterkt, waardoor de onderlinge samenhang binnen de Kwartieren tot zijn recht komt.

Het onderzoeksgebied is onderdeel van het Domkwartier en het Museumkwartier. Grofweg zijn de deelgebieden in het onderhavige onderzoek als volgt in te delen in Kwartieren:

- Zadelstraat: Domkwartier
- Springweg: Domkwartier & Museumkwartier
- Lijnmarkt: Domkwartier
- Oudegracht (links): Museumkwartier
- Oudegracht (rechts): Museumkwartier
- Lange Smeestraat: Museumkwartier
- Mariaplaats/Mariastraat: Domkwartier

Figuur 15: Kwartieren in het centrum van Utrecht

Domkwartier

Het gewenste profiel van het Domkwartier is:

- De kernwaarden: historisch, persoonlijk, kleinschalig, bezieling, authentiek, gastvrijheid, verfrissend, samen.
- Focus op mode en luxe, onderscheidende winkels gericht op traditionele ambachten, duurzaamheid en creativiteit, sfeervol winkelen.
- Ondersteunende horeca, daghoreca, terrassen, avondhoreca restauratief.
- Verblijfsgebied met aandacht voor beleving met aangename mix van wonen.

Om de economische positionering van het Domkwartier te versterken, zijn in strategische agenda de volgende projecten benoemd (die relevant zijn voor het onderzoeksgebied):

- Opwaardering straatprofiel Mariastraat – Middellange termijn.
- Beleving centraal stellen – Korte termijn.
- Opwaardering straatprofiel Springweg (van Mariastraat tot Haverstraat). Geïsoleerde ligging. Springweg opheffen. Karel V als steppingstone ter realisatie aansluiting Museumkwartier – Middellange termijn.
- Herbestemming Springweggarage – Korte termijn.

Museumkwartier

Het gewenste profiel van het Museumkwartier is:

- De kernwaarden: historisch, ontspannen, ontdekken, authentieke historiciteit, groen
- Hoofdfuncties: cultuur, wonen, ontspanning en groen.
- Oostzijde Oudegracht: aaneengesloten functies met overwegend detailhandel (kunst, niche-winkels) en diensten.
- Zichtbaarheid en toegankelijkheid van het kwartier vergroten.

De volgende projecten zijn in de strategische agenda benoemd ter versterking van de economische positionering van het Museumkwartier (die relevant zijn voor het onderzoeksgebied):

- Aanhaken op bezoekersstromen.
- Functionele verdichting Oudegracht Oostzijde.
- De vestigingskwaliteit zal versterkt worden door de koppeling van Mariaplaats via Oudegracht en Springweg te maken.

Conclusie

Het herbestemmen van de Springweggarage past binnen de strategische agenda ruimtelijke economische ontwikkeling centrum Utrecht 2015-2020. Het wordt enerzijds expliciet benoemd in het beleidsdocument. Anderzijds is het de ambitie om meer sfeer en beleving te creëren en om de verbinding tussen de Springweg en Mariaplaats/Oudegracht te maken. Om dit gewenste effect te realiseren, zal autoverkeer in afnemende mate een rol van betekenis gaan spelen in de binnenstad. Daarnaast moeten bezoekers beter worden verleid om vanuit het kernwinkelgebied o.a. het Museumkwartier te bezoeken.

Ruimtelijke bouwstenen voor het centrum Utrecht 2030

In opdracht van Centrum Management Utrecht is een studie verricht, waarin de contouren van de belangrijkste vraagstukken voor het centrum zijn geschetst en vertaald in bouwstenen voor de toekomst. De belangrijkste perspectieven voor het centrum van Utrecht in 2030 zijn:

- Utrecht maakt een schaalsprong in stedelijkheid en een systeemsprong in mobiliteit.
- De auto wordt minder belangrijk in het verkeersnetwerk van Utrecht.
- Het historische centrum, het Beurskwartier en het USP zijn de belangrijke economische hotspots van de stad waar de gemeente kansen wil creëren en de openbare ruimte beter wil benutten.
- Het centrum van Utrecht zal uitgroeien tot dé ontmoetingsplek voor iedereen. Het centrum is het onderscheidende verblijfsgebied voor bewoners en bezoekers.

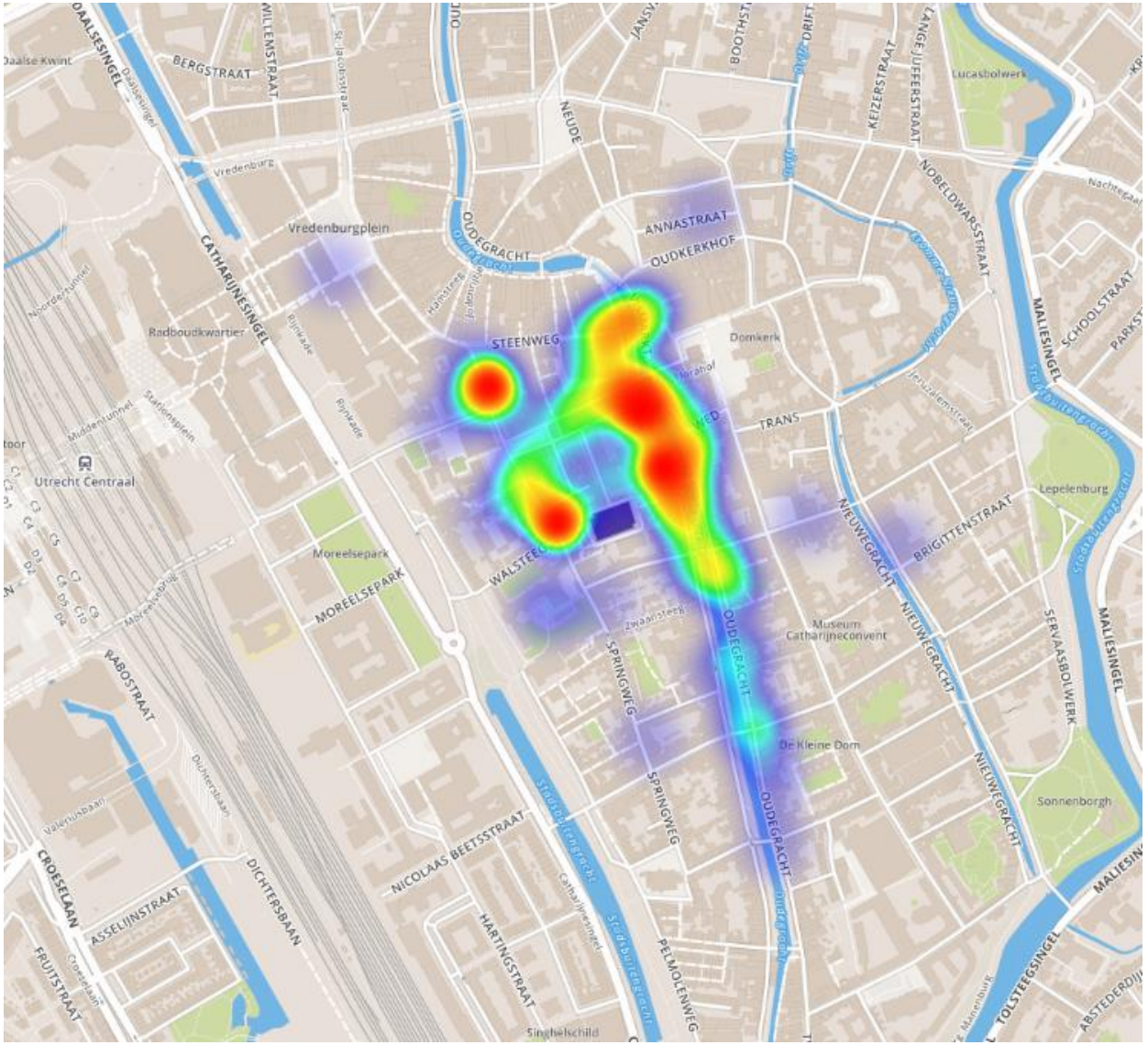
Ontmoeting en aantrekkelijke verblijfsplekken zijn belangrijke pijlers van de ruimtelijke bouwstenen. Om dit te realiseren is de ambitie om doorgaande vervoersstromen van auto- en fietsverkeer uit de historische binnenstad te halen en tangenten rondom de binnenstad te realiseren. Hierdoor is het mogelijk om de kwaliteit van verblijfsplekken te verhogen en ontmoeting te stimuleren. Het herbestemmen van de Springweggarage past binnen deze ruimtelijke bouwstenen.

Bijlage B
Analyse Ondernemersenquête

Respons

Als onderdeel van de analyse van effecten is aan ondernemers de mogelijkheid geboden om door middel van het invullen van een online enquête een mening te laten horen over de mogelijke sloop van de Springweggarage in de binnenstad van Utrecht. De enquête is op basis van verzamelde emailadressen gedaan. Enerzijds is een lijst door CMU aangeleverd, anderzijds heeft er een deskresearch plaatsgevonden om zoveel mogelijk overige adressen te verzamelen. Een belangrijke voorwaarde is dat de ondernemers in of nabij het onderzoeksgebied een vestiging hebben. Gedurende twee weken in de periode eind oktober is de enquête beschikbaar geweest. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een respons van 89 valide enquêtes. Dit betekent een uiteindelijke *response rate* van circa 30%. In figuur 16 is een hittekaart met de herkomst van de enquêtes gevisualiseerd. De meeste respons komt van ondernemers aan de Oudegracht, Lijnmarkt, Zadelstraat, oftewel de schil ten noorden van de Springweggarage.

Figuur 16: Hittekaart input ondernemers

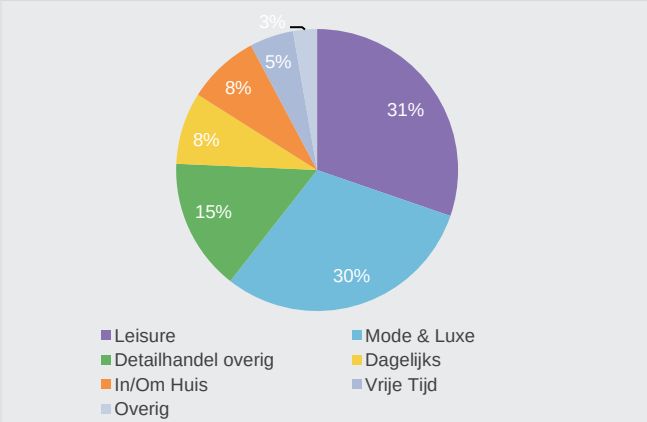

In figuur 17 is de verdeling van de respons naar verschillende groepen publieksgerichte voorzieningen weergegeven. Hierbij is de indeling van Locatus gehanteerd.

De groepen met de meeste ondernemers zijn Leisure (ca. 31%) en Mode & Luxe (ca. 30%). Gezamenlijk vormen deze twee groepen de meerderheid van het aantal ondernemers. De groep 'Overig' bestaat uit bedrijven die actief zijn in zalenverhuur. Deze branche behoort niet tot de indeling van publieksgerichte voorzieningen van Locatus, maar is in het kader van het belang van dit onderzoek wel meegenomen.

In vergelijking met het aantal vestigingen in het onderzoeksgebied is waar te nemen dat de grootste groep ondernemers, 'Leisure', niet de grootste groep is in het totaal aantal vestigingen. Met 67% van de respons vormt 'Leisure' 29% van het totaal aantal vestigingen in het onderzoeksgebied. De grootste groep in aantal vestigingen is 'Mode & Luxe', met in totaal 94 vestigingen (ca. 41%). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat een groot deel van de vestigingen in de groep 'Mode & Luxe' formuleketens betreft, waarvan het lastig was om het emailadres te achterhalen.

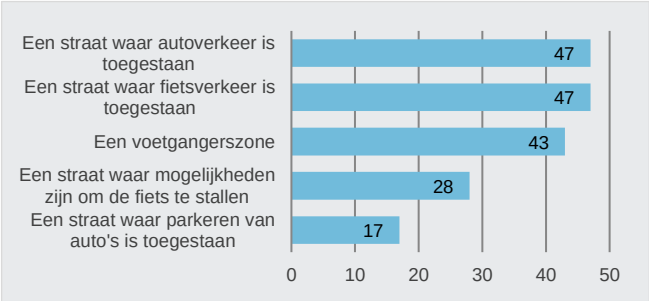
Figuur 17: Verdeling groepen publieksgerichte voorzieningen

Aan ondernemers is gevraagd in wat voor straat de vestiging is gelegen. Voor een straat waar het mogelijk is om auto's te parkeren, zullen de gevolgen voor de ondernemers anders zijn dan voor vestigingen die in een voetgangerszone liggen en in hogere mate afhankelijk zijn van parkeergarages. In totaal zijn er 182 antwoorden gegeven, aangezien het in sommige gevallen mogelijk is dat een straat meerdere kenmerken vertoont.

In totaal geven 47 ondernemers aan dat autoverkeer is toegestaan in de straat waar ze ondernemen (ca. 26% van alle antwoorden). Eveneens 47 ondernemers geven aan dat ze in een straat ondernemen waar fietsverkeer is toegestaan. 43 ondernemers hebben een vestiging in een voetgangerszone (ca. 24% van alle antwoorden). Met betrekking tot parkeren geven 28 ondernemers aan dat er mogelijkheden zijn om te fiets te stallen in de straat (ca. 15% van alle antwoorden). Met betrekking tot het parkeren van de auto geven 17 ondernemers aan dat dit mogelijk is (ca. 9% van alle antwoorden). Als naar de spreiding binnen het onderzoeksgebied wordt gekeken, valt op de het grootste gedeelte ten noorden van de Springweggarage als voetgangerszone kan worden beschreven (grofweg Lijnmarkt, Zadelstraat, Steenweg en Mariastraat). Dit gebied behoort deels tot het kernwinkelgebied of maakt deel uit van de aanloopstraten naar het kernwinkelgebied. De overige gebieden zijn ook toegankelijk voor auto- en fietsverkeer.

Figuur 18: Type winkelstraat

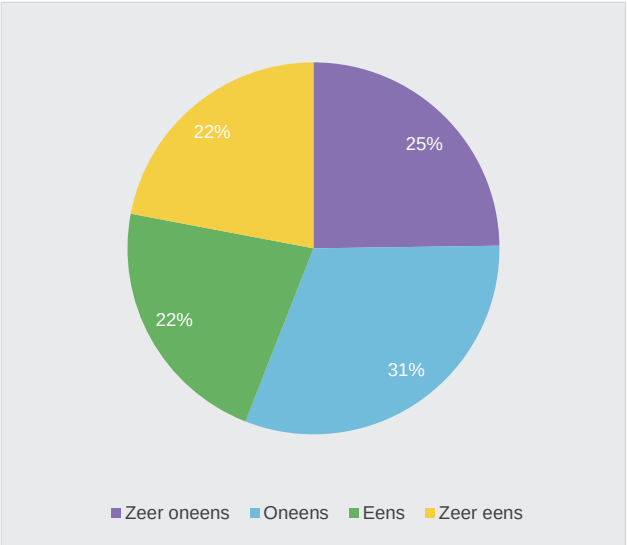
Bereikbaarheid

Er zijn een zestal stellingen voorgelegd bij de ondernemers, waarbij ze telkens konden kiezen uit 'Zeer oneens', 'Oneens', 'Eens' en 'Zeer eens'. In totaal hebben 87 ondernemers alle stellingen beoordeeld.

Bereikbaarheid Hoog Catharijne

De eerste stelling heeft betrekking op de bereikbaarheid van de parkeergarages in winkelcentrum Hoog Catharijne. In en nabij dit winkelcentrum (waaronder Utrecht CS en de Jaarbeurs zijn in totaal 7 parkeergarages, die gezamenlijk een groot aandeel parkeerplaatsen voor de binnenstad van Utrecht vertegenwoordigen. Uit de stelling blijkt dat meer dan de helft van de ondernemers (ca. 56%) vindt dat de onderneming niet goed bereikbaar is vanuit de parkeergarages in en nabij Hoog Catharijne. Het zijn voornamelijk ondernemers uit de Zadelstraat en de oostzijde van de Oudegracht die aangeven dat hun vestiging niet goed bereikbaar is.

Figuur 19: Stelling "De onderneming is goed bereikbaar vanuit de parkeergarages in Hoog Catharijne"

Bereikbaarheid openbaar vervoer

De tweede stelling gaat over de bereikbaarheid van de vestigingen met het openbaar vervoer. Openbaar vervoer zou een goed alternatief kunnen zijn voor de bereikbaarheid van de binnenstad van Utrecht, indien het aantal parkeergarages gaat afnemen. De meningen over de bereikbaarheid van de binnenstad van Utrecht zijn verdeeld. Circa 57% van de ondernemers geeft aan de bereikbaarheid van het onderzoeksgebied onvoldoende is. In totaal geeft circa 18% aan dat het gebied helemaal niet goed bereikbaar is. Hoofdzakelijk ondernemers die aan de Oudegracht zijn gevestigd, geven aan het oneens te zijn met de stelling. In en nabij de Mariaplaats zijn de ondernemers over het algemeen positiever over de bereikbaarheid met het openbaar vervoer. Dit valt te verklaren door de nabije aanwezigheid van Utrecht CS. In totaal geeft circa 43% aan dat de onderneming goed bereikbaar is.

Noodzaak parkeren nabijheid

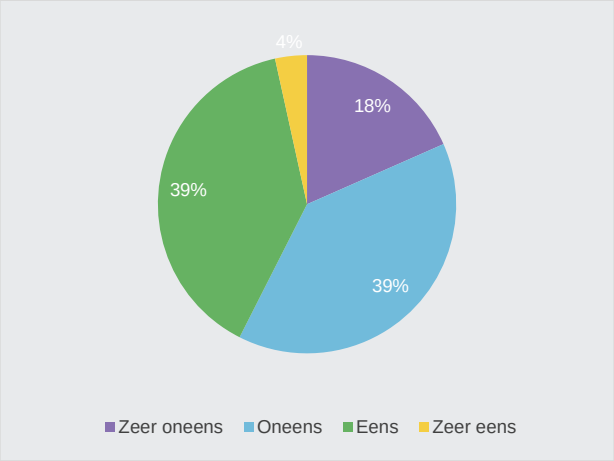
Aan ondernemers is gevraagd in hoeverre het van belang is om, vanwege het productassortiment, te kunnen parkeren in de nabijheid van de vestiging. Deze vraag is gesteld in het kader van grote, volumineuze en/of breekbare producten die worden aangeboden. Het is voor klanten niet wenselijk om met zulke producten lange afstanden te lopen in de relatief drukke binnenstad van Utrecht. De grote meerderheid van de ondernemers (ca. 70%) geeft aan dat parkeren in de nabijheid een noodzaak is in het kader van het productassortiment. Dit geeft enigszins een vertekend beeld, aangezien geen 70% van de ondernemers volumineuze en/of breekbare producten verkoopt. Het is aannemelijk dat ondernemers voornamelijk de noodzaak van parkeren in de nabijheid willen benadrukken. In het kader van de ruimtelijke spreiding van de ondernemers zijn geen patronen waarneembaar. In het hele onderzoeksgebied zijn de meningen verschillend. Een verklaring hiervoor is dat de stelling meer productafhankelijk is en in mindere mate locatie-afhankelijk.

Parkeervoorzieningen fietsen

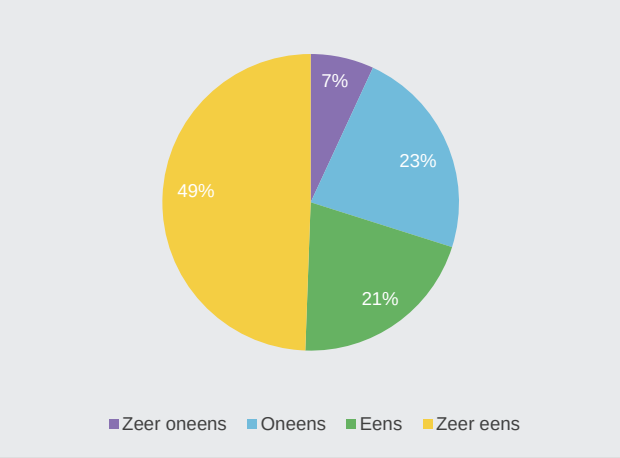
De vierde stelling heeft betrekking op de parkeervoorzieningen voor fietsen, waarbij specifiek is ingezoomd op fietsenstallingen. Kwalitatief goede mogelijkheden om de fiets te kunnen stallen, kunnen ertoe leiden dat er voor lokaal gebonden bewoners een volwaardig alternatief wordt geboden voor de auto. Hierbij moet ook worden gedacht aan voorzieningen voor de e-bike en toezicht aspecten.

De meerderheid geeft aan dat er goede fietsenstallingen zijn in de nabijheid van de onderneming. Circa 53% geeft aan het eens te zijn met de stelling. Het betreft voornamelijk ondernemers uit de Mariastraat/Mariaplaats, Zadelstraat en Lijnmarkt die aangeven dat er goede fietsenstallingen zijn in de nabijheid van de onderneming. Ondernemers aan de Oudegracht en Donkeregaard geven aan dat ze het oneens zijn met de stelling. Circa 24% geeft aan het oneens te zijn en circa 23% is het zeer oneens met de stelling.

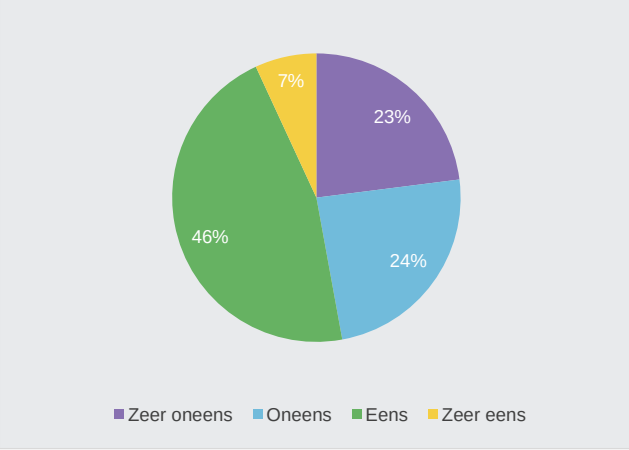
Figuur 20: Stelling "De onderneming is goed bereikbaar met het openbaar vervoer"

Figuur 21: Stelling "Vanwege mijn productassortiment is parkeren in de nabijheid een noodzaak"

Figuur 22: Stelling "Er zijn goede fietsenstallingen in de nabijheid van de onderneming"

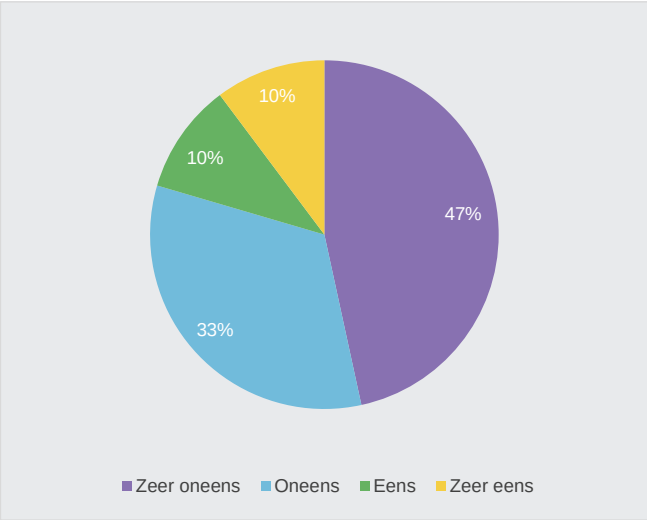

Autovrije binnenstad

De vijfde stelling heeft betrekking op het autovrij maken van de binnenstad. Een grote meerderheid van de ondernemers geeft aan dat de binnenstad niet volledig autovrij moet worden. In totaal geven 70 ondernemers (ca. 80%) aan het oneens te zijn met de stelling. Hieruit kan worden geconcludeerd dat autobereikbaarheid voor ondernemers een belangrijk criterium blijft om goed te kunnen ondernemen.

Een groot deel van de ondernemers die het eens zijn met de stelling is gevestigd in een gebied dat al kan worden gerekend tot een autovrije zone (Lijnmarkt en kruising Lijnmarkt-Zadelstraat). Verder bevinden de ondernemers die het eens zijn met de stelling zich grotendeels aan de Oudegracht en de Mariaplaats. Met betrekking tot de branches zijn er geen specifieke groepen te herleiden die een sterker belang hebben bij een autovrije stad.

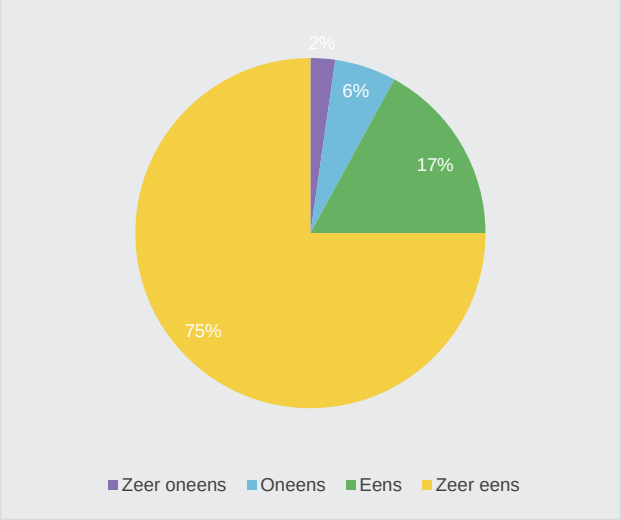
Figuur 23: Stelling "De binnenstad moet volledig autovrij worden"

Gebruik Springweggarage

De laatste stelling gaat over het gebruik van de Springweggarage door klanten van hun vestiging. De overgrote meerderheid (ca. 92%) geeft aan dat veel van hun klanten gebruik maken van de Springweggarage. Driekwart van de ondernemers (66 ondernemers) geeft aan het zeer eens te zijn met de stelling. In totaal geven 7 ondernemers (ca. 8%) aan dat er niet veel klanten zijn die gebruik maken van de Springweggarage. Het betreft hierbij voornamelijk horeca-vestigingen, verspreid over het onderzoeksgebied.

Figuur 24: Stelling "Veel klanten maken gebruik van de Springweggarage"

Herkomst

Aan ondernemers is gevraagd om een inschatting te maken van de herkomst van de klanten. Hierbij ondernemers 100 punten verdeeld over 4 geografische schaalniveaus (zie tabel 4.1). Hieruit blijkt dat de herkomst in totaal gemiddeld het meest bestaat uit klanten die uit de stad Utrecht komen (gemiddeld 36 punten), gevolgd door de provincie (29 punten). Per groep zijn wel verschillen aan te merken. Zo is bij de groep 'overig' (zalenverhuur) gemiddeld een veel hogere herkomst buiten Nederland waar te nemen en is de groep 'diensten' meer provinciaal georiënteerd (45 punten). De groep 'Vrije tijd' heeft met 38 punten gemiddeld een relatief hoge landelijke oriëntatie.

Tabel 5: Verdeling herkomst klanten naar groep

Groep	Stad Utrecht	Provincie Utrecht	Neder-land	Buiten Nederland
Dagelijks	41	28	29	2
Detailhandel overig	33	28	24	15
Diensten	20	45	20	15
In/Om Huis	39	35	19	7
Leisure	39	28	22	11
Mode & Luxe	33	33	27	6
Overig	30	20	15	35
Vrije Tijd	38	18	38	7
Totaal	**36**	**29**	**24**	**10**

Vestigingsplaats

Aan ondernemers is gevraagd in hoeverre ze tevreden zijn met de huidige vestigingsplaats. Hierbij konden de ondernemers een plek op een schaalbalk aangeven die loopt van ‘Zeer ontevreden’ tot ‘Zeer tevreden’. In de analyse is deze input vertaald naar scores, waarbij een score van 0 ‘Zeer ontevreden’ is en een score van 100 ‘Zeer tevreden’. In totaal hebben 76 ondernemers deze vraag ingevuld. De ondernemers geven de huidige vestigingsplaats een gemiddelde score van 82. Vertaald naar de schaalbalk kan deze gemiddelde score worden omschreven als ‘Goed tot Zeer Goed’.

Vervolgens is gevraagd naar een korte toelichting van de beoordeling. Bereikbaarheidsaspecten worden veelvuldig genoemd, waarbij OV- en fietsbereikbaarheid goed worden beoordeeld en dat de autobereikbaarheid nu veelal matig/slecht is of slecht gaat worden als er parkeergarages (zoals de Springweg) verdwijnen. Verder worden het historische karakter en bijbehorende schoonheid, het onderscheidende winkelaanbod, de levendigheid en het gezellige karakter van de binnenstad meermaals als toelichting op de beoordeling gegeven. De reacties zijn in onderstaande woordenwolk weergegeven.

Figuur 25: Woordenspin toelichting vestigingsplaats

Kwaliteiten & Knelpunten

Kwaliteiten vestigingsplaats

Aan ondernemers is gevraagd wat zij de belangrijkste kwaliteiten van de vestigingsplaats in de binnenstad van Utrecht vinden. Het betrof een open vraag. In totaal hebben 77 ondernemers aangegeven wat zij als belangrijkste kwaliteiten ervaren.

Relatief veel ondernemers vinden de centrale locatie van de stad (in de regio en in Nederland), het historische karakter, de architectuur, de bereikbaarheid, het winkelpubliek (en bijbehorende drukte) en de sfeer de belangrijkste kwaliteiten van de binnenstad van Utrecht. De stad is op zowel lokale, regionale als nationale schaal goed bereikbaar. Met betrekking tot bereikbaarheid wordt enerzijds aangegeven dat de ov- en fietsbereikbaarheid als kwaliteit wordt gezien en dat de autobereikbaarheid, indien de bestaande parkeergarages worden behouden, ook met regelmaat als kwaliteit wordt beschouwd.

Figuur 26: Woordenspin kwaliteiten vestigingsplaats

Knelpunten vestigingsplaats

Naast het in kaart brengen van de kwaliteiten is het ook van belang om inzichtelijk te maken wat de ondernemers als knelpunten ervaren. Ook dit betrof een open vraag, waarbij tevens 77 ondernemers hebben aangegeven wat zij als knelpunten zien.

Bereikbaarheidsaspecten, zoals parkeergelegenheid, verkeerssituatie, laad- en losplekken (aanleveren), wegwerkzaamheden en parkeerkosten worden meermaals als knelpunten genoemd. Aangezien de vragenlijst voornamelijk betrekking heeft op de impact van een mogelijke sloop van de parkeergarage, is het aannemelijk dat ondernemers zich voornamelijk op bereikbaarheidsaspecten hebben gefocust. Overige benoemde aspecten zijn het winkelaanbod (te weinig diversiteit), leegstand (te hoog) en de doorloop (slecht) in de binnenstad.

Figuur 27: Woordenspin knelpunten vestigingsplaats

Effecten & Aanbevelingen Springweggarage

Effecten mogelijke sloop Springweggarage

Aan ondernemers is gevraagd om een inschatting te maken van het effect van een mogelijke sloop van de Springweggarage. Hierbij konden de ondernemers een plek op een schaalbalk aangeven die loopt van 'Zeer negatieve effecten' (score 0) tot 'Zeer positieve effecten' (score 100). In totaal hebben 70 ondernemers deze vraag ingevuld. De ondernemers geven een gemiddelde score van 11. Vertaald naar de schaalbalk verwachten ondernemers dat een mogelijke sloop van de Springweggarage 'Zeer negatieve effecten' zal hebben op hun onderneming. De meeste ondernemers geven aan dat een mogelijke sloop van de Springweggarage vooral ten koste gaat van de bereikbaarheid van het zuidelijke gedeelte van de binnenstad. Een behoorlijk aantal winkels kent een doelgericht winkelpubliek die veelal de auto in de Springweggarage parkeren. De verwachting is dat de klandizie van voornamelijk klanten die veel besteden gaat afnemen. Verschillende ondernemers geven aan dat de garage van groot belang is voor de onderneming.

Figuur 28: Woordenspin toelichting vestigingsplaats

Rol gemeente

In totaal hebben 77 ondernemers aangegeven wat de rol van de gemeente zou kunnen zijn, indien de Springweggarage wordt gesloopt. Hierbij geven 11 ondernemers nadrukkelijk aan dat de gemeente moet voorkomen dat de parkeergarage wordt gesloopt. Het aanbieden van andere parkeergelegenheden en het aanbieden goede alternatieven zijn andere oplossingen die ondernemers meermaals aangeven. Sommige ondernemers geven aan dat de gemeente meer ruimte te bieden voor voetgangers en fietsers. Enkele andere rollen die de overheid zou kunnen nemen, hebben betrekking op aspecten die niet rechtstreeks aan parkeren zijn gekoppeld. Hierbij wordt gedacht aan: het verbeteren van de doorloop/routing, het verruimen van terrassen en het realiseren van meer terrassen.

Figuur 29: Woordenspin toelichting vestigingsplaats

Wenselijke ontwikkeling Springweggarage

Ten slotte is aan ondernemers gevraagd wat een wenselijke ontwikkeling zou zijn, indien de Springweggarage zou worden gesloopt. In totaal hebben 78 ondernemers hun ideeën verwoord.

Wederom benadrukken relatief veel ondernemers aan de parkeergarage niet gesloopt moet worden (18 keer genoemd) of dat er een nieuwe parkeergarage voor in de plaats moet komen (11 keer genoemd). Andere alternatieven die zijn genoemd is het bouwen van (betaalbare/goedkope) woningen, het realiseren van een park/groenvoorzieningen, ruimte voor culturele activiteiten of voor om er een evenementenlocatie van te maken.

Figuur 30: Woordenspin toelichting vestigingsplaats

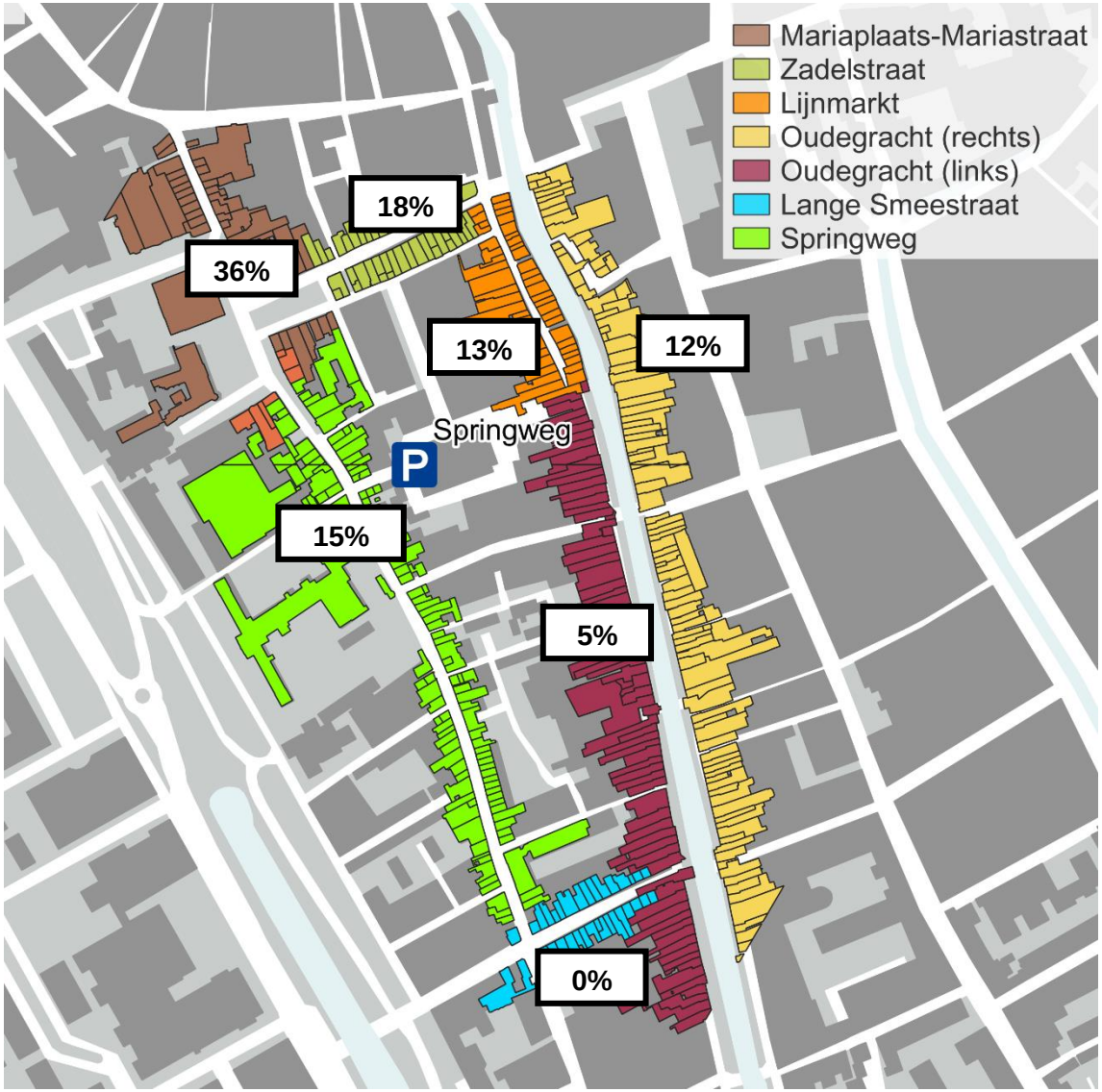
Bijlage C
Analyse Bezoekersenquête

Respons

Als onderdeel van de analyse van effecten is aan bezoekers de mogelijkheid geboden om door middel van het invullen van een enquête een mening te laten horen over de bereikbaarheidsaspecten en bezoekredenen van de binnenstad van Utrecht. De enquête is op basis van verspreiding in de binnenstad gedaan. Hiervoor heeft Zicht op Data op donderdag 14 november en zaterdag 16 november enquêtes verspreid in het onderzoeksgebied. Enerzijds is voor de donderdag gekozen, omdat het dan koopavond is. Anderzijds is voor de zaterdag gekozen, omdat deze dag gewoonlijk veel bezoekers trekt. Een belangrijke voorwaarde is dat de steekproef aselect is gedaan. Uiteindelijk heeft het veldwerk geresulteerd in een respons van 368 ingevulde enquêtes. In figuur 31 is een kaart weergegeven met de verdeling van de bezoekers per deelgebied.

Om ervoor te zorgen dat de steekproef aselect is, zijn een tweetal persoonskenmerken gevraagd. Het eerste kernmerk gaat over de leeftijd. Ca. 35% van de bezoekers is tussen de 15 en 29 jaar oud, ca. 23% tussen de 30 en 44 jaar, ca. 28% tussen de 45 en 64 jaar en ca. 14% is ouder dan 65 jaar. Als wordt gekeken naar de samenstelling van het huidhouden, dan is 32% alleenstaand, 25% meerpersoonshuishoudens met kinderen en 43% meerpersoonshuishoudens zonder kinderen. Op basis van de spreiding kan worden geconcludeerd dat willekeurig bezoekers boven de 15 jaar zijn bevraagd met een verschillende samenstelling van huishouden. Het onderzoek kan dus in voldoende mate als aselect worden beschouwd.

Figuur 31: Percentages input bezoekers per deelgebied

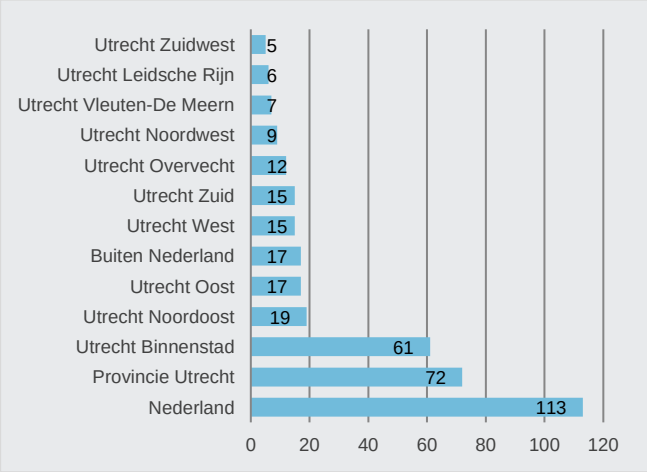
Herkomst bezoekers

In figuur 32 is de verdeling van de respons naar herkomst weergegeven. Grofweg bestaat de indeling uit ‘stad Utrecht’, provincie Utrecht (buiten stad Utrecht)‘ ‘Nederland (buiten provincie Utrecht’ en ‘buiten Nederland’.

De meeste bezoekers komen uit de stad Utrecht. In totaal zijn er 166 bezoekers (ca. 44%) die in de stad Utrecht wonen. Van deze 166 bezoekers wonen er 61 in de binnenstad. Verder komen 19 bezoekers uit Utrecht Noordoost en 17 in Utrecht Oost. De overige bezoekers die in de stad wonen, komen uit overige stadsdelen. Hierbij valt op dat er relatief weinig bezoekers zijn die in de wijken Vleuten-De Meern, Leidsche Rijn en Zuidwest wonen.

In totaal komen 72 bezoekers uit de provincie Utrecht (woonachtig buiten de stad Utrecht), Deze groep vormt ca. 20% van alle bezoekers. Er zijn 113 bezoekers (ca. 31%) die woonachtig zijn in Nederland (buiten de provincie Utrecht). Ten slotte zijn er 17 bezoekers (ca. 5%) die buiten Nederland wonen. In figuur 32 is de afkomst van alle bezoekers weergegeven.

Figuur 32: Verdeling herkomst bezoekers

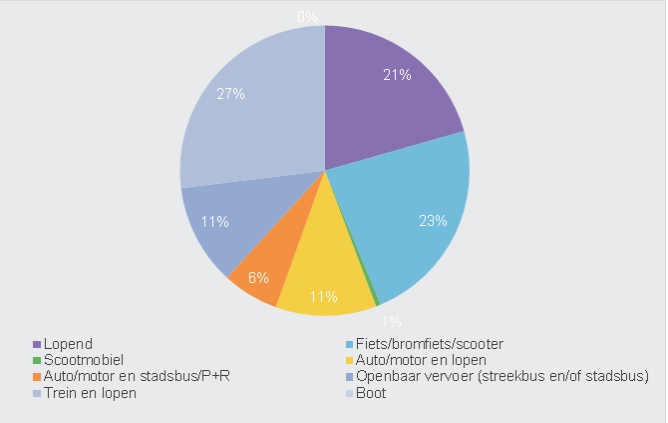
Vervoersmiddel

Aan bezoekers is gevraagd met welk vervoersmiddel ze naar de stad zijn gekomen. Uit de resultaten blijkt dat de modaliteit van bezoekers behoorlijk verschilt. De meeste bezoekers (ca. 27%) geven aan dat ze met de trein naar de binnenstad zijn gekomen, gevolgd door fiets/bromfiets/scooter (ca. 23%). Daarnaast zijn er relatief veel bezoekers (ca. 21%) die aangeven dat ze lopend naar de binnenstad zijn gekomen. Dit zijn grotendeels bezoekers die ook in de binnenstad wonen. In totaal geeft 17% aan dat ze met de auto naar de binnenstad zijn gekomen. Hiervan geeft 11% aan dat ze de auto in de nabijheid van de binnenstad hebben geparkeerd en 6% geeft aan dat ze gebruik hebben gemaakt van een P+R aan de rand van de stad. In het kader van het mogelijk weren van autoverkeer en parkeervoorzieningen is het van belang om kwalitatief goede P+R-voorzieningen te hebben en dito OV-voorzieningen van en naar deze parkeervoorzieningen.

Als de vervoersmiddelen worden afgezet tegen de herkomst van de bezoekers, valt op dat veruit de meeste bezoekers uit de stad Utrecht de fiets, bromfiets of scooter als vervoersmiddel gebruiken. Alleen voor de wijk Vleuten-De Meern geldt dat een meerderheid gebruik maakt van de auto of het openbaar vervoer. Ook de tram wordt soms genoemd. Bezoekers uit de provincie komen hoofdzakelijk met het openbaar vervoer (28% reist met de trein en 26% reist met stads- en streekbussen). In totaal geeft ca. 29% aan met de auto te reizen. Van deze 29% maakt 45% gebruik van een P+R aan de rand van de stad. De bezoekers uit Nederland (buiten de provincie Utrecht) reizen relatief of grote schaal met de trein. Ca. 63% van deze groep bezoekers reist met de trein. Het autogebruik ligt in deze groep ook hoger, maar valt met 18% relatief wel mee. De overige bezoekers uit Nederland maken gebruik van andere vervoersmiddelen, zoals de streekbus (zoals de Brabantliner).

Ten slotte is gekeken naar de vervoersmiddelen van bezoekers die buiten Nederland woonachtig zijn. Hiervan geeft bijna de helft aan dat ze met de auto reizen, waarvan de helft gebruik maakt van een P+R aan de rand van de stad. Ca. 29% is met de trein naar Utrecht gereisd. In figuur 33 staan de verhoudingen weergegeven.

Figuur 33: Type vervoer

Bij de volgende vragen is er sprake van een vertakking. Indien bezoekers hebben ingevuld dat ze de auto als vervoersmiddel hebben gebruikt, hebben ze de vragen gekregen die in hoofdstuk 3 zijn geanalyseerd. De vragen voor bezoekers die met het openbaar vervoer naar de binnenstad zijn gereisd, zijn in hoofdstuk 4 geanalyseerd.

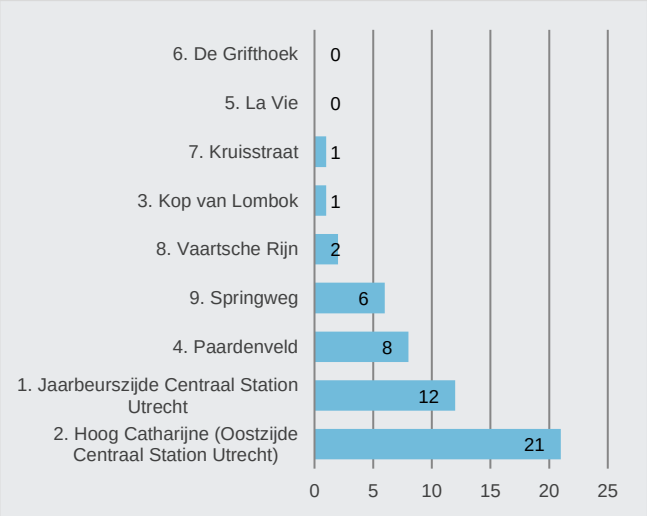
Vervoersmiddel auto

Er zijn een drie stellingen die betrekking hebben op de auto als vervoersmiddel. Hierbij gaat het voornamelijk om de parkeervoorzieningen in de binnenstad van Utrecht en de bereikbaarheid van de garages.

Parkeren parkeergarages binnenstad

Aan bezoekers, die met de auto naar de binnenstad van Utrecht zijn gekomen, is gevraagd waar ze de auto hebben geparkeerd. De bezoekers konden kiezen uit een negental gebieden (zie figuur 34). Om het bezoekers makkelijk te maken, zijn de parkeergarages in Hoog Catharijne samengevoegd. Dit geldt ook voor de parkeerplaatsen bij de Jaarbeurs. Veruit de meeste bezoekers geven aan dat ze de auto in één van de parkeergarages in Hoog Catharijne hebben geparkeerd, gevolgd door de parkeerplaatsen aan de Jaarbeurszijde van Utrecht CS (zie figuur 35). Slechts 12% geeft aan de auto in de Springweggarage te hebben geparkeerd. Dat is 1,3% van de bezoekers aan de binnenstad.

Figuur 34: Gebruik parkeergarages gebruikers van de auto (aantal)

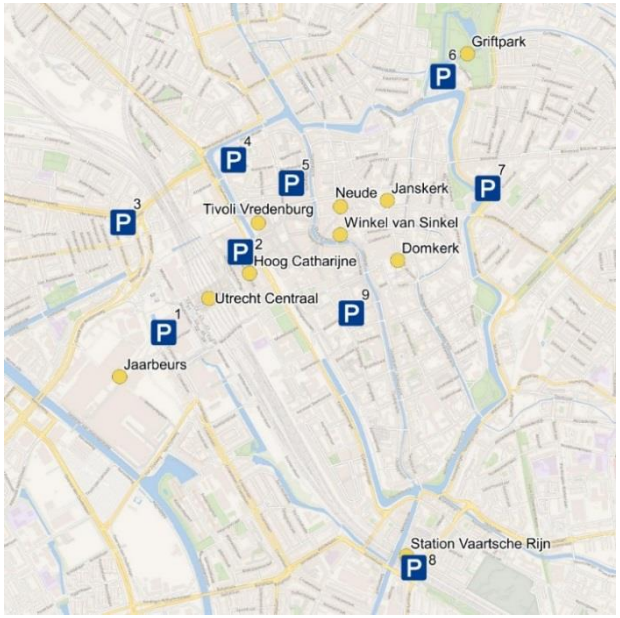
Bereikbaarheid parkeergarages

In het algemeen geven bezoekers aan dat ze tevreden zijn met de bereikbaarheid van de parkeergarages. Ca. 42% geeft aan tevreden te zijn en ca. 42% geeft aan er zeer tevreden over te zijn. Slechts 11% is ontevreden of zeer ontevreden over de bereikbaarheid.

Er zijn weinig verschillen waarneembaar als de parkeergarages afzonderlijk worden geanalyseerd. Slechts één respondent (van de 5) geeft aan ontevreden te zijn over de bereikbaarheid van de Springweggarage. Over de garages aan de Jaarbeurszijde CS en Hoog Catharijne zijn bezoekers over het algemeen zeer tevreden over de bereikbaarheid.

In het kader van het mogelijk weren van autoverkeer en parkeervoorzieningen is het essentieel dat er uitstekende bewegwijzering van en naar de parkeergarages zijn.

Figuur 35: Parkeergarages binnenstad Utrecht

Oordeel parkeergarages

Aan bezoekers is gevraagd om een waardeoordeel te geven aan de parkeergarages. Bezoekers konden de garages een cijfer geven van 1 tot 10, waarbij 1 ‘zeer slecht’ is en 10 ‘zeer goed’.

De parkeergarages in Utrecht zijn gemiddeld met een 7,6 beoordeeld. Dit betekent dat ze kunnen worden omschreven als goed tot zeer goed. Van alle garages waar meer dan 5 bezoekers hebben geparkeerd, zijn de parkeerplaatsen aan de Jaarbeurszijde van Utrecht CS het hoogst beoordeeld. Gemiddeld hebben deze parkeerplaatsen een 8 gescoord. De Springweggarage heeft met gemiddeld een 7,4 de laagste score, maar kan evengoed worden beoordeeld als een ruime voldoende.

Overig vervoer

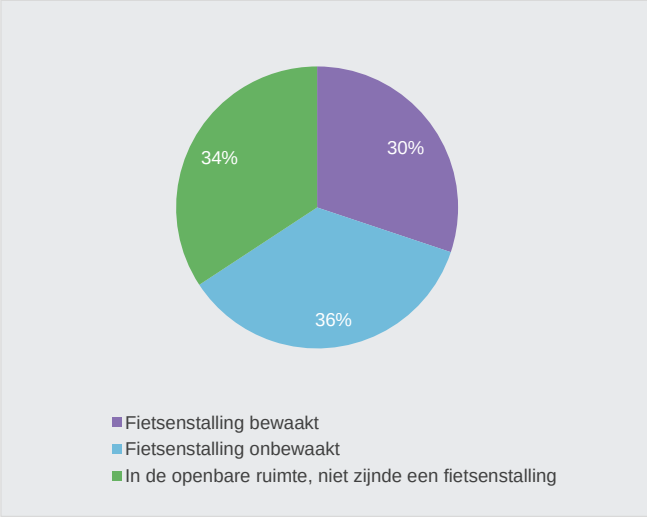
In hoofdstuk 2 is aangegeven dat 27% met de trein naar Utrecht is gereisd, 23% met de fiets/bromfiets/scooter, 21% lopend en 11% met de streek- en/of stadsbus. In dit hoofdstuk zijn de modaliteiten fiets en openbaar vervoer kort uiteengezet.

Parkeervoorzieningen fietsen

In totaal hebben 73 bezoekers aangegeven dat ze hun fiets hebben gestald in de binnenstad van Utrecht. Hiervan geven 26 bezoekers aan dat de fiets in een onbewaakte fietsenstalling hebben geplaatst, 25 in de openbare ruimte, niet zijnde een fietsenstalling en geven 22 bezoekers aan dat ze de fiets in een bewaakte fietsenstalling hebben gestald.

Vervolgens is aan bezoekers gevraagd waar ze de fiets hebben geparkeerd. Veruit de meeste bezoekers geven aan dat de fiets in de omgeving Mariaplaats/Zadelstraat hebben geparkeerd.

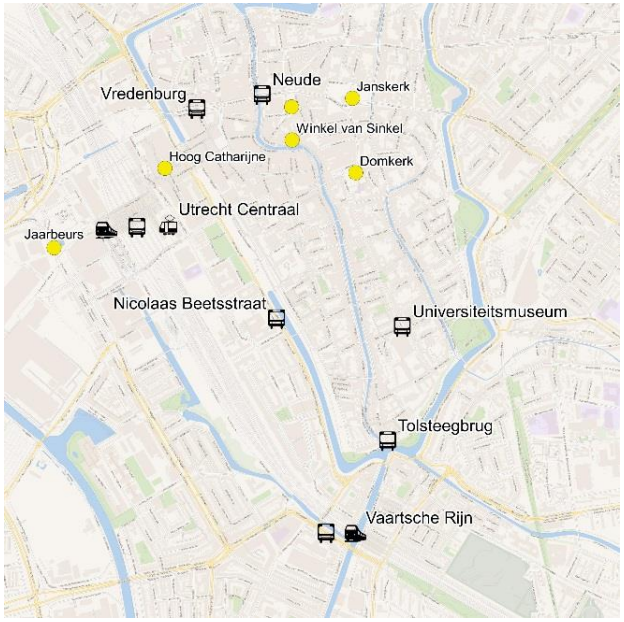
Figuur 36: locaties parkeren fiets

Openbaar vervoer

Een grote meerderheid geeft aan dat ze op Utrecht CS zijn uitgestapt. Dit betreft voornamelijk treinreizigers uit de provincie en de rest van Nederland. In totaal geeft ca. 70% van alle reizigers in het openbaar vervoer aan met de trein naar Utrecht te zijn gekomen en op Utrecht CS te zijn uitgestapt. Ca. 20% is met de bus gereisd en op Utrecht CS uitgestapt. Verder geven enkele bezoekers aan met de bus bij de Neude (ca. 2%) en bij Vredenburg (ca. 5%) te zijn uitgestapt. Daarnaast geeft ca. 3% aan met de tram naar de binnenstad van Utrecht te zijn gereisd en op Utrecht CS is uitgestapt. In onderstaande kaart zijn alle belangrijke haltes en stations in de binnenstad van Utrecht weergegeven. Naast de genoemde haltes in onderstaande figuur geven 2 bezoekers aan bij halte Janskerkhof te zijn uitgestapt.

Figuur 37: ov-haltes en stations in de binnenstad

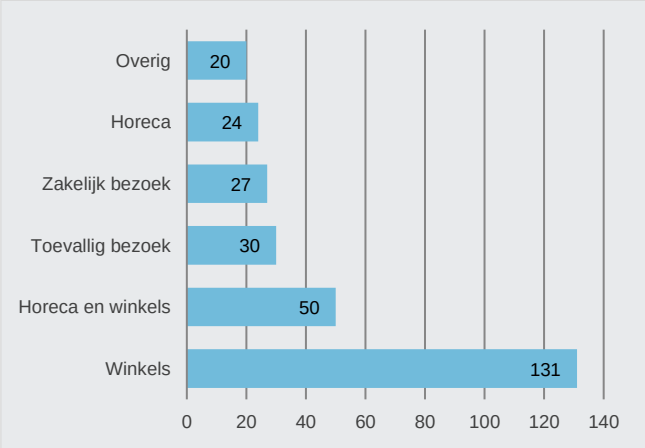
Bezoekmotief

In het kader van de mogelijke sloop van de Springweggarage is het van belang om te achterhalen wat het motief is voor het bezoek aan de binnenstad van Utrecht. Hieruit kan worden herleid of er in het kader van specifieke winkelbezoeken een noodzaak bestaat om in de nabijheid te parkeren of dat andere alternatieven ook geschikt zouden zijn.

Reden bezoek

Op de vraag wat de reden is om het deel van de binnenstad te bezoeken waar bezoekers op dat moment zijn geënquêteerd, geeft bijna de helft aan dat ze dit doen vanwege een doelgericht bezoek aan één of meerdere winkels (ca. 46%). Ca. 18% geeft aan dat de reden enerzijds het bezoek aan één of meerdere winkels is en anderzijds het bezoek aan één of meerdere horecavoorzieningen. 10% geeft aan dat ze alleen voor zakelijk bezoek in het gebied zijn. Ca. 11% geeft aan dat ze toevallig in het gebied zijn. Verder zijn er nog enkele bezoekers die aangeven in het gebied te zijn voor een bijeenkomst, bedrijfsactiviteiten en/of alleen horecabezoek. In totaal zijn er 282 antwoorden gegeven.

Figuur 38: Bezoekmotief

Er zijn verschillende bezoekers die aangeven dat ze een andere reden hebben dan de voorgaand benoemde redenen om de binnenstad van Utrecht te bezoeken. De meest genoemde redenen zijn dat ze in de binnenstad wonen, werken of vrienden/familie hebben die ze bezoeken. Daarnaast zijn er verschillende bezoekers die aangeven dat ze voor culturele activiteiten (muziek, theater of bioscoop) of voor de gezelligheid en sfeer in de binnenstad zijn. Ook school/studie is verschillende keren benoemd als reden voor het bezoek. Een opvallende reden die regelmatig wordt genoemd is het bezoeken van de open dag van Utrecht University. Deze activiteit is tijdsgebonden en zal over de rest van het jaar niet zichtbaar zijn in de resultaten. Een andere opvallende reden is het spelen van Pokémon Go in de binnenstad. In onderstaande figuur is een woordenwolk weergegeven met de open antwoorden die bezoekers hebben gegeven.

Figuur 39: Woordenwolk bezoekmotief

Winkel-/horecabezoek

Aan bezoekers is gevraagd welke specifieke publieksgerichte voorzieningen ze hebben bezocht. Het gaat hierbij om winkel- en horecavoorzieningen in de hele binnenstad. Veruit de meest genoemde winkel die ze hebben bezocht is Hema (24 bezoekers), gevolgd door Bijenkorf (14 bezoekers), Dille & Kamille (11 bezoekers) en een bezoek aan de markt (11 bezoekers). Verder worden hoofdzakelijk winkels in de branche Mode & Luxe genoemd. Hoogst genoteerde winkel in de groep 'dagelijkse voorzieningen' is Spar aan de Mariaplaats (7 bezoekers). De meest bezochte horecavoorziening is Bagels & Beans (6 bezoekers). In onderstaande woordenwolk zijn alle voorzieningen genoemd die meer dan één keer zijn genoemd.

Figuur 40: Woordenwolk bezoek voorzieningen

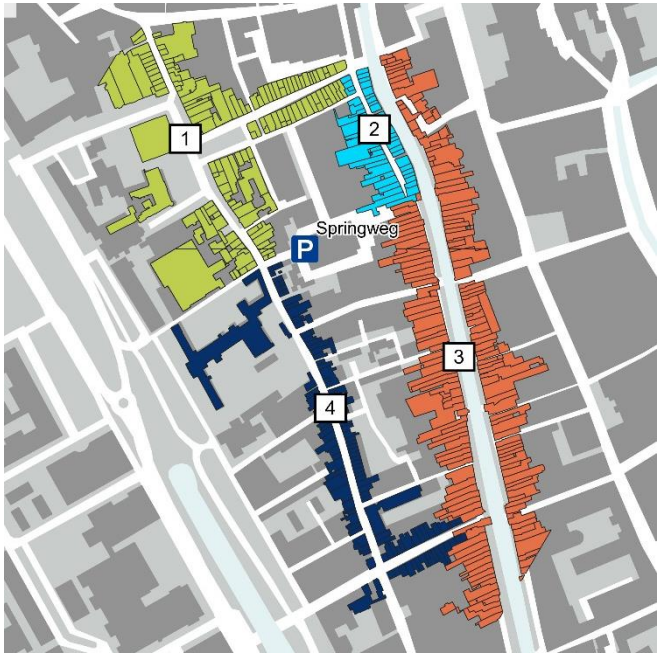
Deelgebieden onderzoeksgebied

Aan bezoekers is gevraagd om aan te geven in welke gebieden binnen het onderzoeksgebied ze bestedingen hebben gedaan. De gebieden zijn in figuur 41 weergegeven. Om het voor bezoekers eenvoudig te maken om een deelgebied te kiezen, zijn de volgende gebieden gemaakt:

1. Mariaplaats, Mariastraat, Zadelstraat;
2. Lijnmarkt en omgeving;
3. Oudegracht (links en rechts);
4. Springweg, Lange Smeestraat.

In totaal hebben 247 bezoekers deze vraag ingevuld. Circa een derde geeft aan dat ze in geen van de vier gebieden een besteding heeft gedaan. In gebied 1 worden de meeste bestedingen gedaan. In totaal heeft 51% een of meerdere bestedingen gedaan in dit gebied. Ca. 32% heeft alleen in dit gebied bestedingen gedaan. Ca. 35% heeft in gebied 2 bestedingen gedaan, waarvan ca. 6% alleen in dit gebied. Voor gebied 3 geldt dat 26% bestedingen hebben gedaan, waarvan ca. 4 % alleen in dit gebied. Ten slotte heeft 16% bestedingen hebben gedaan in gebied 4, waarvan ca. 2% alleen in dit gebied. De Mariaplaats, Mariastraat en Zadelstraat zijn op basis hiervan de straten waar de meeste bestedingen (in aantal) worden gedaan.

Figuur 41: Deelgebieden onderzoeksgebied

Deelgebieden binnenstad

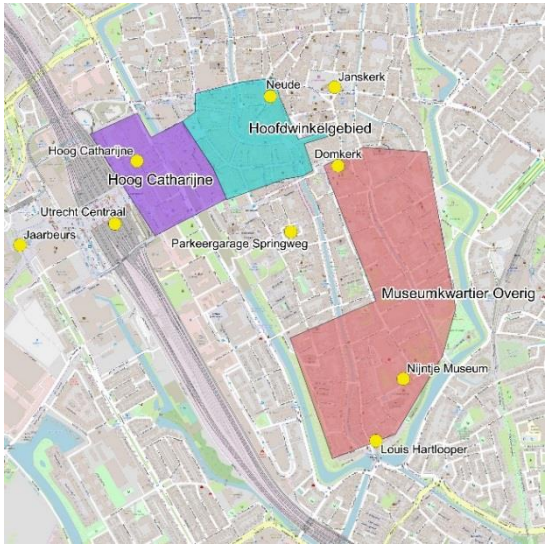
Naast het onderzoeksgebied zijn er in de binnenstad van Utrecht drie andere gebieden opgesteld:

1. Hoog Catharijne
2. Hoofdwinkelgebied
3. Museumkwartier overig

Aan bezoekers is gevraagd welke andere gebieden in de binnenstad ze ook hebben bezocht. In totaal hebben 266 bezoekers aangegeven dat ze ook een of meerdere andere gebieden hebben bezocht.

Ca. 80% heeft naast het onderzoeksgebied ook Hoog Catharijne bezocht (212 bezoekers), waarbij 99 bezoekers alleen het onderzoeksgebied en Hoog Catharijne hebben bezocht. Iets meer dan de helft van de bezoekers hebben naast het onderzoeksgebied ook het Hoofdwinkelgebied bezocht (ca. 53%) en ca. 22% heeft naast het onderzoeksgebied ook Museumkwartier overig bezocht (58 bezoekers). In onderstaande figuur staan de aantallen weergegeven.

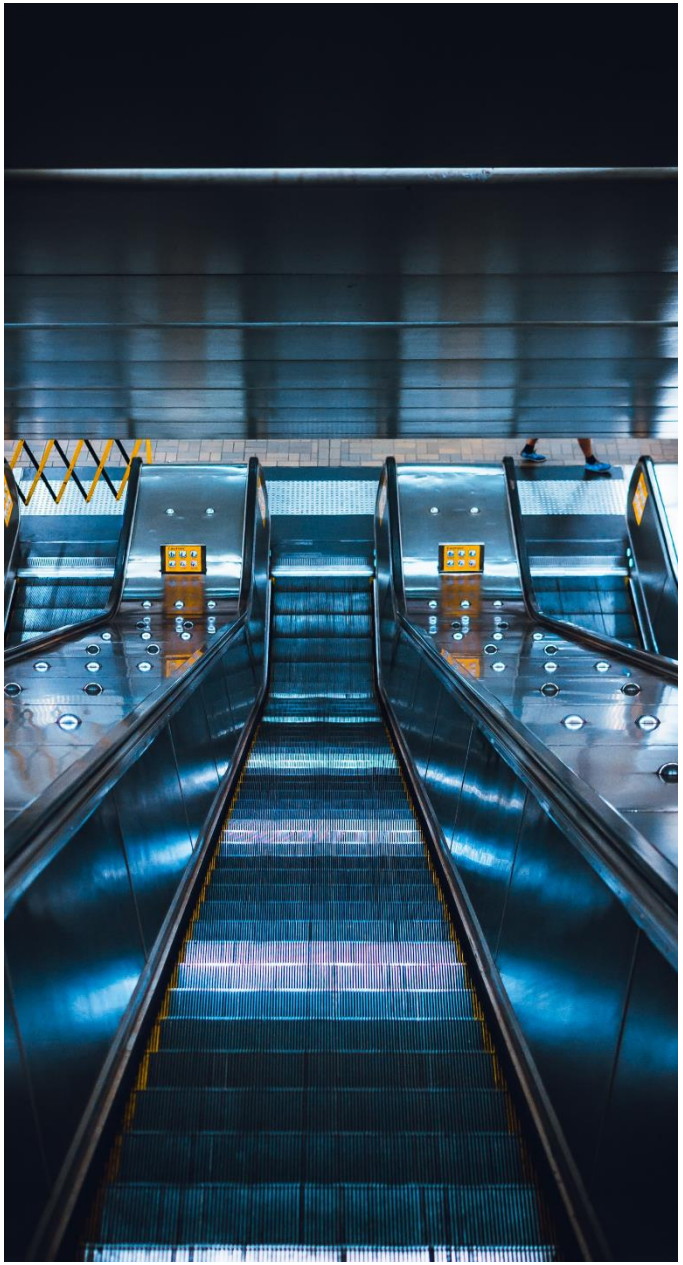
Figuur 42: Deelgebieden binnenstad

Frequentie bezoek

Ten slotte is aan bezoekers gevraagd hoe vaak ze het onderzoeksgebied bezoeken. In totaal hebben 360 bezoekers deze vraag beantwoord. Ca. 23% van de bezoekers geeft aan het onderzoeksgebied 3 keer of meer per week te bezoeken. Ca. 22% doet dit ongeveer 1 tot 2 keer per week. Eveneens 23% bezoekt het onderzoeksgebied maximaal 2 keer per jaar. Een derde van de bezoekers geeft aan zelden of nooit het onderzoeksgebied in de binnenstad van Utrecht te bezoeken.

Als de frequentie wordt gespiegeld aan de herkomst van bezoekers, dan kan in het algemeen worden geconcludeerd dat hoe groter de afstand naar de binnenstad is, des te lager de bezoekfrequentie is. Vanuit de provincie Utrecht (buiten de stad Utrecht) geeft ca. 30% minimaal 1 keer per week het onderzoeksgebied te bezoeken. Vanuit Nederland (buiten de provincie Utrecht) bezoekt ca. 15% van alle bezoekers het onderzoeksgebied minimaal 1 keer per week. Op stadsniveau is de frequentie relatief gezien is de frequentie het hoogst bij bezoeker uit de wijken Binnenstad (92% minimaal 1 keer of meer per week), Noordoost (79% minimaal 1 keer of meer per week) en Noordwest (78% minimaal 1 keer of meer per week).

Bijlage D
Aanbod hoofdbranches deelgebieden

Tabel 6: Aanbod hoofdbranches deelgebied Noord 300m (Locatus)

Hoofdbranche	Aantal vestigingen	Totaal WVO (m²)	Gemiddeld WVO (m²)
Leegstand	14	1.215	87
Levensmiddelen	15	826	55
Persoonlijke Ver-zorging	7	290	41
Kleding & Mode	53	5.679	107
Schoenen & Leder-waren	20	1.568	78
Juwelier & Optiek	13	704	54
Huishoudelijke- & Luxe Artikelen	6	900	150
Antiek & Kunst	2	90	45
Sport & Spel	4	334	84
Hobby	4	205	51
Media	6	543	91
Plant & Dier	1	40	40
Bruin & Witgoed	3	240	80
Auto & Fiets	1	85	85
Wonen	7	1.771	253
Detailhandel Overig	5	372	74
Horeca	60	5.162	86
Cultuur	4	251	63
Ontspanning	3	1.062	354
Ambacht	13	688	53
Particuliere Dienst-verlening	3	304	101
Totaal	**244**	**22.329**	**92**

Tabel 7: Aanbod hoofdbranches deelgebied Zuid 500m (Locatus)

Hoofdbranche	Aantal vestigingen	Totaal WVO (m²)	Gemiddeld WVO (m²)
Leegstand	1	36	36
Kleding & Mode	9	544	60
Huishoudelijke- & Luxe Artikelen	3	140	47
Antiek & Kunst	7	400	57
Sport & Spel	4	955	239
Hobby	2	422	211
Media	2	152	76
Auto & Fiets	1	35	35
Wonen	2	134	67
Detailhandel Overig	12	1.570	131
Horeca	22	2.117	96
Cultuur	3	645	215
Ontspanning	2	75	38
Verhuur	1	10	10
Ambacht	14	662	47
Particuliere Dienst-verlening	3	225	75
Totaal	**88**	**8.122**	**92**

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	L. de Wit – B. Pickkers	**Datum**	18 mei 2021
Doorkiesnummer	030 - 28 68482	**Kenmerk**	7295663
E-mail	l.de.wit@utrecht.nl	**Onderwerp**	Uitkomsten onderzoeken en extra scenario's parkeergarage Springweg
Bijlage(n)	4, waarvan 2 geheim (zie overzicht onderaan de brief)	**Beleidsveld**	Grondzaken

Geachte leden van de raad,

Afgelopen weken is er in commissie Stad en Ruimte van 18 maart 2021 en van 1 april 2021 door u gesproken over de Toekomst van de garage Springweg. Dit in verband met het aflopende erfpachtcontract met Klépierre in mei 2022.

Wij hebben naar aanleiding van de vragen in deze besprekingen nog 2 extra onderzoeken gedaan en aan twee extra scenario's gerekend, namelijk een "Wonen-scenario" op basis van een verzoek van de PvdA en een "Derden-scenario" op basis van vragen van de VVD. Met deze brief informeren wij u over de uitkomsten van deze onderzoeken en van het doorrekenen van de extra scenario's. En we informeren u op welke punten we het raadsvoorstel hebben aangepast naar aanleiding de verschillende suggesties die zijn gedaan voor het toevoegen van functies.

Geheimhouding
Wij hebben permanente geheimhouding opgelegd op de bijlagen "JWG – Stichtingskosten Transformatie Parkeergarage Springweg" en "Overzicht scenario's inclusief voorstellen raad, dd. 10 mei '21" op grond van artikel 55 lid 1, artikel 86 lid 2 en artikel 25 lid 2 Gemeentewet om redenen genoemd in artikel 10 lid 2 sub b en g Wet Openbaarheid van bestuur.
Geheimhouding is nodig om het gemeentelijke financiële belang te beschermen en om onevenredige benadeling van de gemeente, dan wel onevenredige bevoordeling van derden te voorkomen. De informatie uit deze bijlagen is van financiële en juridische aard en kan door de huidige erfpachthouder worden gebruikt bij de onderhandelingen met de gemeente. Ingeval van openbaarmaking daarvan wordt de gemeente onevenredige benadeeld en derden onevenredig bevoordeeld.

Scenario met Wonen
In de commissie S&R is door de PvdA-fractie gevraagd een scenario te onderzoeken waarin een mix van functies voor de garage is opgenomen, maar met name ook wonen toe te voegen. In feite is dit een variant op het reeds door D66 gevraagde R1-scenario, waarin naast veel ruimte voor bewoners-parkeren ook ruimte is voor een alternatief pop-up programma op het dak van de garage. Dit gevraagde "Wonen-scenario" is toegevoegd aan het scenario overzicht bij het raadsvoorstel Toekomst Parkeergarage Springweg (zie geheime bijlage "Overzicht van scenario's inclusief voorstellen raad", dd. 10 mei 2021).

Het Wonen-scenario biedt ruimte aan een openbare fietsenstalling (ten koste van 40 parkeerplaatsen), een oplopend aantal bewonersparkeerplaatsen (tot maximaal 190 parkeerplaatsen in 2025) en aan een aantal prefab containerwoningen (ten koste van 180 parkeerplaatsen). Door de beperkte verdiepingshoogte van de garage en de vele hellende vlakken, kunnen er vanwege het bouwbesluit geen woningen in de garage worden gerealiseerd. Om wonen toch mogelijk te maken, worden de bovenste twee parkeerdekken gesloopt, om vervolgens een egale vloer te maken waarop woningen kunnen worden gerealiseerd. JWG-architecten heeft hiervoor een schets (zie bijlage “JWG - Transformatie p-garage Springweg”, dd. 25 april ’21). In deze schets zijn 48 studio’s opgenomen van ruim 20m2 elk, met een huurniveau van ca. € 500,- per maand. Op basis daarvan hebben we een kostenraming gemaakt.
Vanwege de beperkte exploitatieduur (tot maximaal 2034) en de hoge kosten die gemaakt moeten worden voordat op de garage gebouwd kan worden, is voor de woningen uitgegaan van een modulair bouwsysteem, waarbij kant en klare woonunits op het dak worden gezet. JWG architecten heeft de haalbaarheid van een transformatie onderzocht. De conclusie van dit onderzoek is dat het constructief nog wel te realiseren is, maar dat door de hoge kosten een dergelijk plan financieel zeer ongunstig uitpakt (zie geheime bijlagen “JWG – Stichtingskosten Transformatie Parkeergarage Springweg, dd. 26 april ’21 en “Overzicht scenario’s inclusief voorstellen raad, dd. 10 mei 2021”).

Het voorliggende raadsvoorstel, biedt vanaf 2028 ruimte aan een grotere woningbouwontwikkeling dan bouwen op de garage. Wanneer u instemt met het raadsvoorstel, dan wordt nieuwbouw van een woonbuurt het uitgangspunt voor de Visie Strosteeg. Daarnaast wordt bij de conceptovereenkomst met Klépierre de opstalvergoeding voor de garage in de vier jaar dat de gemeente de garage exploiteert naar nul afgeschreven, waardoor een toekomstige grondexploitatie hiermee dus niet wordt belast. Hiermee is de realisatie van een gemengd programma met een stevige component sociale woningbouw goed mogelijk.

Onze conclusie is, hoe creatief het Wonen-scenario dan ook is, dat vanuit het perspectief van woningbouw het beter is de garage over een aantal jaren te slopen en via de op te stellen Visie Strosteeg hier een mooie nieuwe stadsontwikkeling toe te voegen. Het duurzaam vormgeven van betaalbaar wonen zal in het voorliggende raadsvoorstel beter tot zijn recht komen.

Scenario met exploitatie door derden
De VVD heeft in de commissie S&R van 1 april 2021 vragen gesteld over een scenario waarbij de garage vanaf 2022 tot 2034 door derden wordt geëxploiteerd. Een dergelijk scenario betekent géén overeenkomst met Klépierre en verplicht de gemeente een Europese aanbesteding te organiseren. De financiële consequenties van een dergelijk scenario zijn berekend, waarbij we uit zijn gegaan van de gecorrigeerde vervangingswaarde uit het akkoord met Klépierre. Dit uitgangspunt is echter zéér onzeker omdat er in dit scenario géén sprake is van een overeenkomst met Klépierre. De kans dat de gecorrigeerde vervangingswaarde uiteindelijk aanzienlijk hoger uitvalt is zeer goed mogelijk. Dit scenario is onder de noemer “Derden” opgenomen in de geheime bijlage “Overzicht scenario’s inclusief voorstellen raad, dd. 10 mei 2021”.

Onze conclusie is dat dit “Derden-scenario” niet tegemoetkomt aan het terugdringen van het autogebruik in de binnenstad en aan het koppelen van het toekomstig exploitatieresultaat van de garage aan het parkeervrij maken van de Oudegracht en het Janskerkhof.

Loopafstanden
Een aantal fracties heeft bij de behandeling in de commissie aangegeven te verwachten dat in de toekomst het parkeren aan de grachten verder zal worden teruggebracht en zij zien daar een rol weggelegd voor de Springweggarage. Dat voornemen van autovrije grachten omarmen we als college natuurlijk, alhoewel het budget hiervoor nog voor een heel groot gedeelte moet worden vrijgemaakt.

Naar aanleiding hiervan is door RHDHV al eerder een onderzoek uitgevoerd (“RH-DHV – Parkeervrij maken wervengebied Utrecht” dd. 3 maart 2021) waaruit blijkt dat de Springweggarage wat capaciteit betreft, niet nodig is wanneer besloten zou worden om al het straat-parkeren op de grachten op te heffen en deze bewonersparkeerplaatsen onder te brengen in omliggende belanghebbendengarages. De 250 bewonersparkeerplaatsen die onderdeel uitmaken van de overeenkomst met Klépierre zijn hierin meegenomen.

Bij behandeling van het voorstel in de tweede termijn van de commissie S&R werd door een aantal fracties de zorg uitgesproken dat zonder de Springweggarage de maximale loopafstand van 750 meter in het geding zou kunnen komen. RHDHV heeft aanvullend onderzoek gedaan naar loopafstanden met en zonder parkeergarage Springweg (zie bijlage “RH-DHV - Uitwerking gefaseerd parkeervrij maken wervengebied Utrecht”, dd. 26 april 2021). De conclusie is dat er bij een tempo van opheffen van 50 parkeerplaatsen per jaar in omliggende parkeergarages voldoende plaatsen beschikbaar zijn of stapsgewijs kunnen worden gemaakt om de maximale loopafstand van 750 meter te kunnen blijven garanderen.

Voorwaarde is wel dat het ingezette beleid om minder parkeerplaatsen uit te geven dan er worden opgezegd, wordt voortgezet en er sturing op loopafstanden gaat plaatsvinden bij toewijzing in de gemeentelijke belanghebbenden garages. Natuurlijk zal dit passen en meten worden - en wellicht vallen enkele op te heffen parkeerplaatsen nog steeds buiten de 750 meter - maar de situatie mét en zonder Springweggarage verschilt hierin niet wezenlijk. De afspraak met Klépierre om duurzaam 250 parkeerplekken onder gemeentelijk regime in de HC-garages beschikbaar te stellen, brengt ook weer andere binnenstadbewoners binnen 750 meter loopafstand die niet binnen 750 m loopafstand van de Springweg-garage wonen.

De overeenkomst met Klépierre lost het bewoners-parkeren duurzaam op voor de periode tot aan 2069. Een groot nadeel van het R1 scenario van D’66, waarbij de bewonersparkeerplaatsen tot 2034 in de Springweggarage blijven, is dat er in 2034 onduidelijk is wat er dan met de in de Springweggarage geparkeerde auto’s van abonnementhouders moet gebeuren. Omdat er dan geen overeenkomst is met Klépierre zijn de 250 bewonersparkeerplaatsen in de HC-garages op dat moment niet beschikbaar. Tevens is het R1-scenario financieel aanzienlijk minder aantrekkelijk dan het voorliggende raadsvoorstel.

Onze conclusie is dan ook dat het aangepaste raadsvoorstel het beste van twee werelden verenigt. Er is een duurzame oplossing voor bewoners-parkeren voor de lange termijn waarbij ook de loopafstanden zijn te managen én er ligt een mooie inbreidingslocatie op vrij korte termijn in 2028 in het verschiet. Verder kunnen we plannen uitwerken om het parkeervrij maken van de Oudegracht en het Janskerkhof te koppelen aan het toekomstige exploitatieresultaat van de parkeergarage.

Aanpassing raadsvoorstel
De voorgestelde overeenkomst met Klépierre waarin de garage in 2028 wordt gesloopt, blijft de basis van ons voorstel aan uw raad. Maar omdat de gunstige exploitatie van de garage ons ruimte geeft voor de inpassing van een aantal suggesties vanuit de raad, is het raadsvoorstel op de volgende punten aangepast:

a. Er wordt een buurtstalling van ruim 150 fietsparkeerplaatsen opgenomen op het vlakke deel van de onderste laag van de garage, vanaf het moment dat de gemeente de garage exploiteert (2024). Deze stalling gaat tevens fungeren als stalling voor abonnementhouders die willen overstappen van fiets op auto. Daarnaast komt een afgescheiden 3-daagse pop-up stalling (vr-za-zo) met ruim 300 extra plekken op het onderste schuine deel van de garage. Deze komt in de plaats van een andere nader vast te stellen pop-up stalling. Verder wordt de 4-jarige exploitatieperiode gebruikt om te experimenteren met andere vormen van toezicht en toegang om

naar behoefte uitbreiding van de openingstijden te faciliteren. Ook zal er ingezet worden op een goede verwijzing naar deze stalling. Wij verwachten in deze 4 jaar ook een beeld te krijgen van de wijze waarop de fietsenstalling gebruikt wordt, waardoor we kunnen bepalen welk type stalling en van welke omvang opgenomen kan worden in het programma voor de herontwikkeling na sloop van de garage.
Met dit voorstel komen wij tegemoet aan de wens van diverse fracties, waaronder D'66, Groen Links, PvdA, Student & Starter en CDA. De stalling gaat ten koste van ca. 40 parkeerplaatsen en heeft daarmee een negatieve invloed op de omzet van de garage. Tevens is een eenmalige investering van € 150.000 gereserveerd voor de realisatie en deze wordt ten laste gebracht van het exploitatieresultaat van de garage, welke op dit punt enigszins is aangepast. De exploitatie van deze stalling kan worden uitgevoerd binnen het fietsprogramma.

b. Er worden maatregelen voorgesteld om lichthinder van de garage voor de omgeving te verminderen. De CDA fractie heeft door bewoners ervaren lichthinder aangekaart. Met een beperkte investering van ca. € 30.000 kan lichthinder van de garage voor de omgeving worden verminderd. Klépierre heeft aangegeven dat de gemeente met deze aanpassingen niet hoeft te wachten tot de gemeente de exploitatie overneemt. Ook deze investering kan worden opgenomen in de exploitatie.

c. Het opnemen van maximaal 6 deelautoplekken in de garage. Veel deelauto-aanbieders willen zichtbaar en bereikbaar op straat staan. Er zijn echter ook andere aanbieders die het geen probleem vinden om in een garage te staan. Daarom wordt voorgesteld om vanaf het moment dat de gemeente de garage exploiteert, maximaal 6 plekken voor deelauto's op te nemen in de garage. Daarmee stimuleren we het gebruik van deelmobiliteit. Met dit voorstel komen we tegemoet aan de wens van diverse fracties, waaronder D'66, Groen Links en PvdA.

Wij menen met de onderzoeken uw vragen te hebben beantwoord. Met de aanpassingen in het raadsvoorstel menen wij een evenwichtig en toekomstbestendig besluit voor te leggen dat goed is voor bewoners-parkeren op langere termijn, het fiets-parkeren, het wonen in de binnenstad en dat een duurzame bijdrage levert aan stapsgewijs autovrij maken van de openbare ruimte in de binnenstad.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

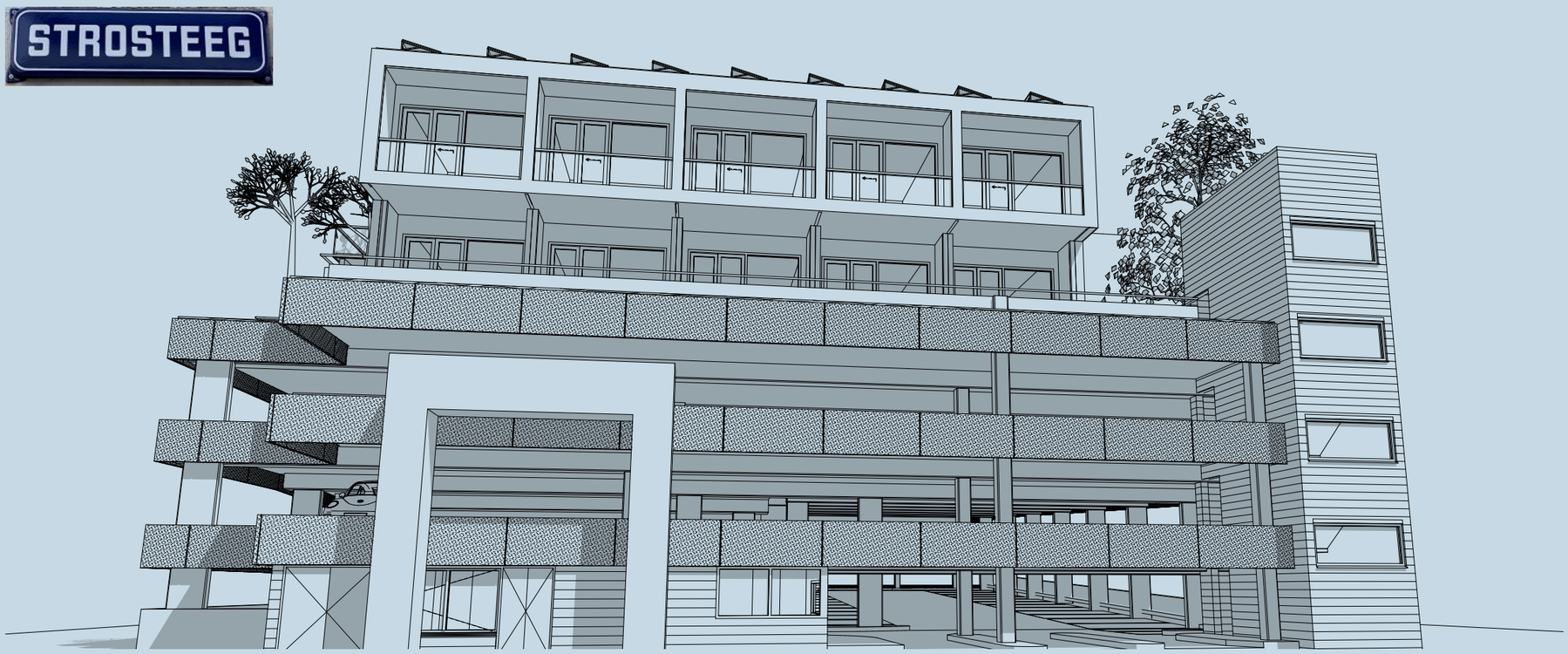
Bijlagen:

- *JWG - Transformatie p-garage Springweg dd. 25 april '21*
- *GEHEIM JWG -Stichtingskosten Transformatie p-garage Springweg, dd. 26 april '21*
- *GEHEIM Overzicht van scenario's inclusief voorstellen raad, dd. 10 mei '21*
- *RH-DHV memo uitwerking gefaseerd parkeervrij maken wervengebied Utrecht dd. 26 april '21*

103 - IH.1

TRANSFORMATIE PARKEERGARAGE

designed by

JWG architecten

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

INLEIDING

dakenlandschap binnenstad Utrecht vanaf huidige, bovenste verdieping parkeergarage strosteeg: een mooie plek om te wonen

designed by
JWG
architecten

INLEIDING

doelstelling

Binnen enkele jaren loopt de erfpacht onder de Springweg parkeergarage aan de Strosteeg af. Deze studie onderzoekt de ruimtelijke mogelijkheid om de parkeergarage door te exploiteren, deels in een getransformeerde vorm, oftewel het slopen van de bovenste verdiepingen en het daarna “optoppen” met tijdelijke woonunit (tot 2034).

programma

- 48 units op het “nieuwe” dak van de garage;
- In de kelder van de garage een gemeenschappelijke fietsenstalling realiseren voor de 48 woonunits;
- Overige deel garage in gebruik laten als openbare stallingsgarage.

Woodyshousing

Voor deze studie is gebruik gemaakt van het circulaire woningbouwsysteem Woodyshousing. Op basis van de maatvoering van hun basis unit is het ontwikkelmodel van deze studie opgezet.

Het business model van Woodyshousing gaat uit dat de levering, plaatsing en exploitatie, volledig door Woodyshousing wordt voorzien. Hun units worden samengesteld met CLT-panelen (kruislagenhout). Mede daardoor zijn ze stapelbaar zonder extra constructie.

Sinds 29 mei 2019 is het mogelijk om 15 jaar tijdelijk te bouwen. Hierdoor kan het bevoegd gezag op grondslag van een aanvraag, een planologische omgevingsvergunning verlenen voor zowel een permanent als tijdelijk planologisch strijdig gebruik. In dit optimale geval gaat Woodyhousing daarom uit van 14 jaar exploitatie in hun financieel model. Voor deze case gaan we uit van levering door Woodyshousing van de units. Daarvoor wordt geen investering gevraagd. Zij verhuren zelf de units voor € 575,- (prijspeil 2021) per maand, direct aan de gebruikers. Dit betekent dat binnen deze studie geen rekening wordt gehouden met wensen van een mogelijke investeerder/woningbouwstichting, die de ontwikkeling zou moeten overnemen van de gemeente. De units blijven eigendom van Woodyshousing. Zij neme de units weer weg na het einde van de exploitatietermijn (11-12 jaar). De gemeente blijft eigenaar van de grond, huidige opstal en de aanpassingen die nodig zijn zoals deze studie laat zien. De exploitatie van de parkeergarage zal de gemeente zelf of middels een beheerder doorzetten tot de geplande einddatum.

Er dient rekening te worden gehouden met een “bouwrijpe” nieuwe bovenste verdieping van de parkeergarage. Ook heeft Woodyshousing een elektra en riool aansluiting nodig voor hun units.

Ook het geschetste “woonrijp” van de nieuwe bovenste verdieping zoals te zien in deze studie, valt buiten de exploitatie van Woodyshousing. Voor deze investeringen die buiten de exploitatie vallen is een investeringsraming gemaakt

aanvullend:

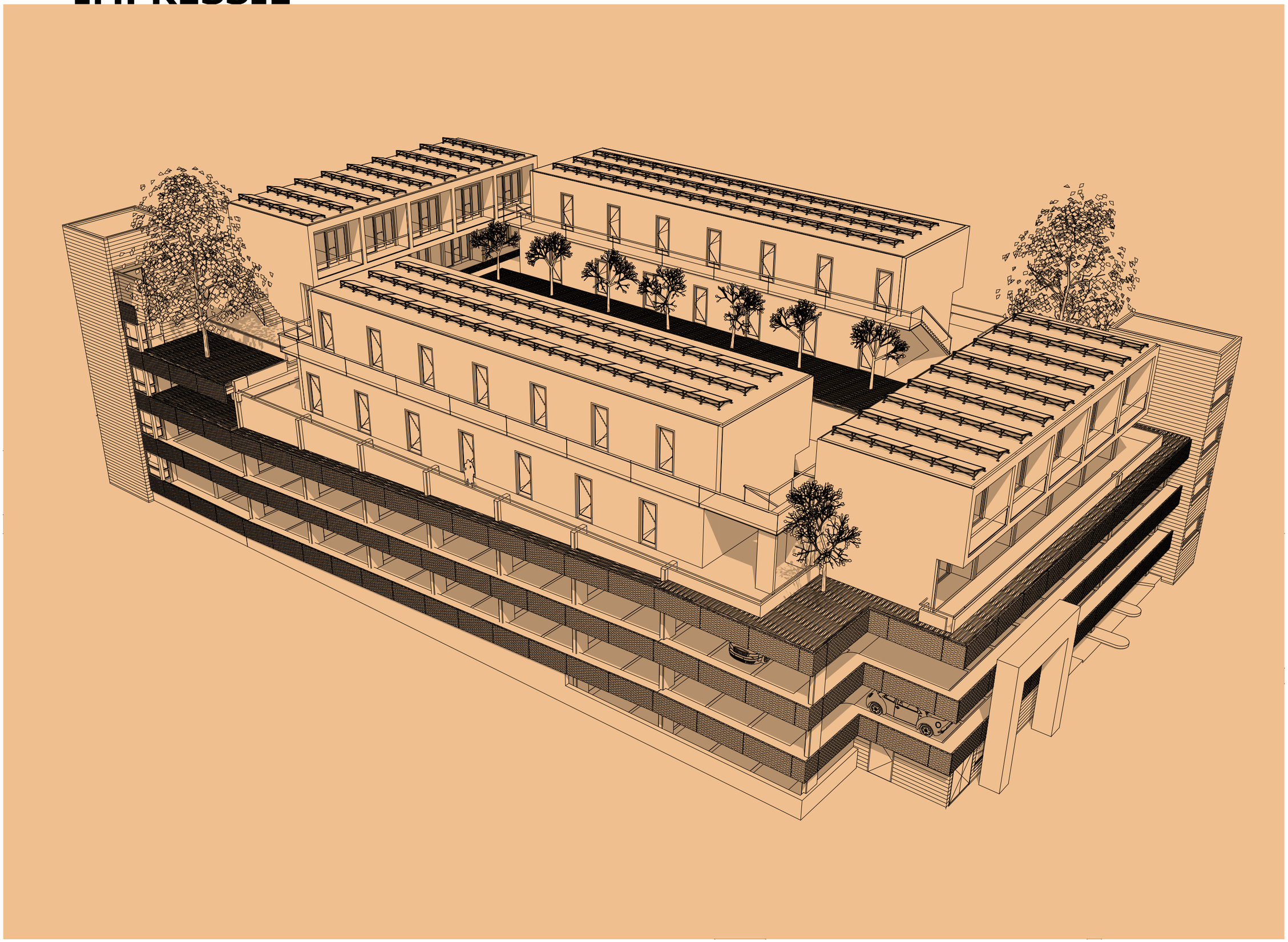
- Voor een andere doelgroep zijn gecombineerde units mogelijk, Woodyhousing heeft hier echter nog geen praktijkervaring mee.
- Woodyshousing voorziet in hun projecten ook een ruimte voor sociale ontmoeting.
- De basiskosten voor de fundering opgenomen in de exploitatie van Woodyshousing zijn in de bijgevoegde raming als financiële aftrekpost meegenomen.
- Ook het basisbedrag voor de woonrijpkosten zijn in de financiële aftrekpost meegenomen.
- De tuininrichting wordt in de projecten van Woodyshousing door de bewoners zelf gedaan onder begeleiding van professionals en met materialen geleverd door Woodyshousing.
- De grootste investering die nodig is, is het opknappen van de garage met het doel de exploitatie van de garage te kunnen verlengen. Het is de vraag of deze kosten niet voor een groot deel uit de extra exploitatietermijn van de garage zouden moeten komen.
- Na beëindiging van de exploitatietermijn, zoals voorzien, zal naar verwachting de grondwaarde (nasloop) veel hoger zijn dan de initiële investering die nodig is voor dit ontwikkelmodel. Bovendien zal op korte termijn betaalbare woonruimte in de binnenstad van Utrecht kunnen worden gerealiseerd.

Jan Wijnand Groenendaal

0610 8090 81
jw@jwgarchitecten.nl

Bij de ruimtelijke studie behoort een stichtingskostenraming die gebaseerd is op dit ontwikkelmodel.

103 - IH.3 IMPRESSIE

designed by

JWG
architecten

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

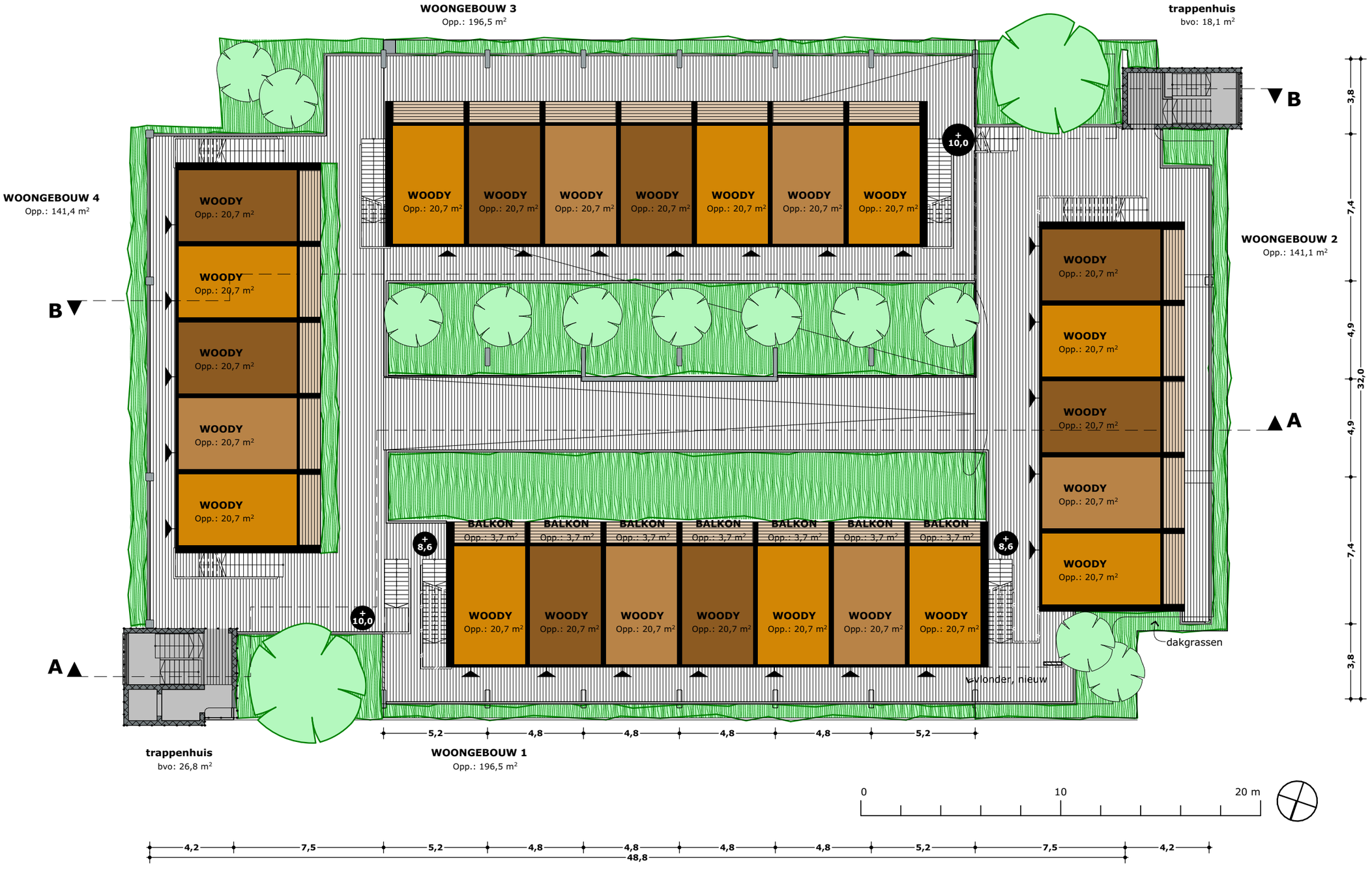
103 - IH.4 03 DERDE VERDIEPING - ontwerp

LEGENDA

- entreepijl
- dakgrassen
- vlonder
- bvo gebouw
- gbo gebouw

designed by

JWG architecten

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

103 - IH.5 04 VIERDE VERDIEPING - ontwerp

designed by

JWG architecten

LEGENDA

- entreepijl
- dakgrassen
- vlonder
- bvo gebouw
- gbo gebouw

WOONGEBOUW 3
Opp.: 196,5 m²

WOONGEBOUW 4
Opp.: 141,4 m²

WOONGEBOUW 2
Opp.: 141,1 m²

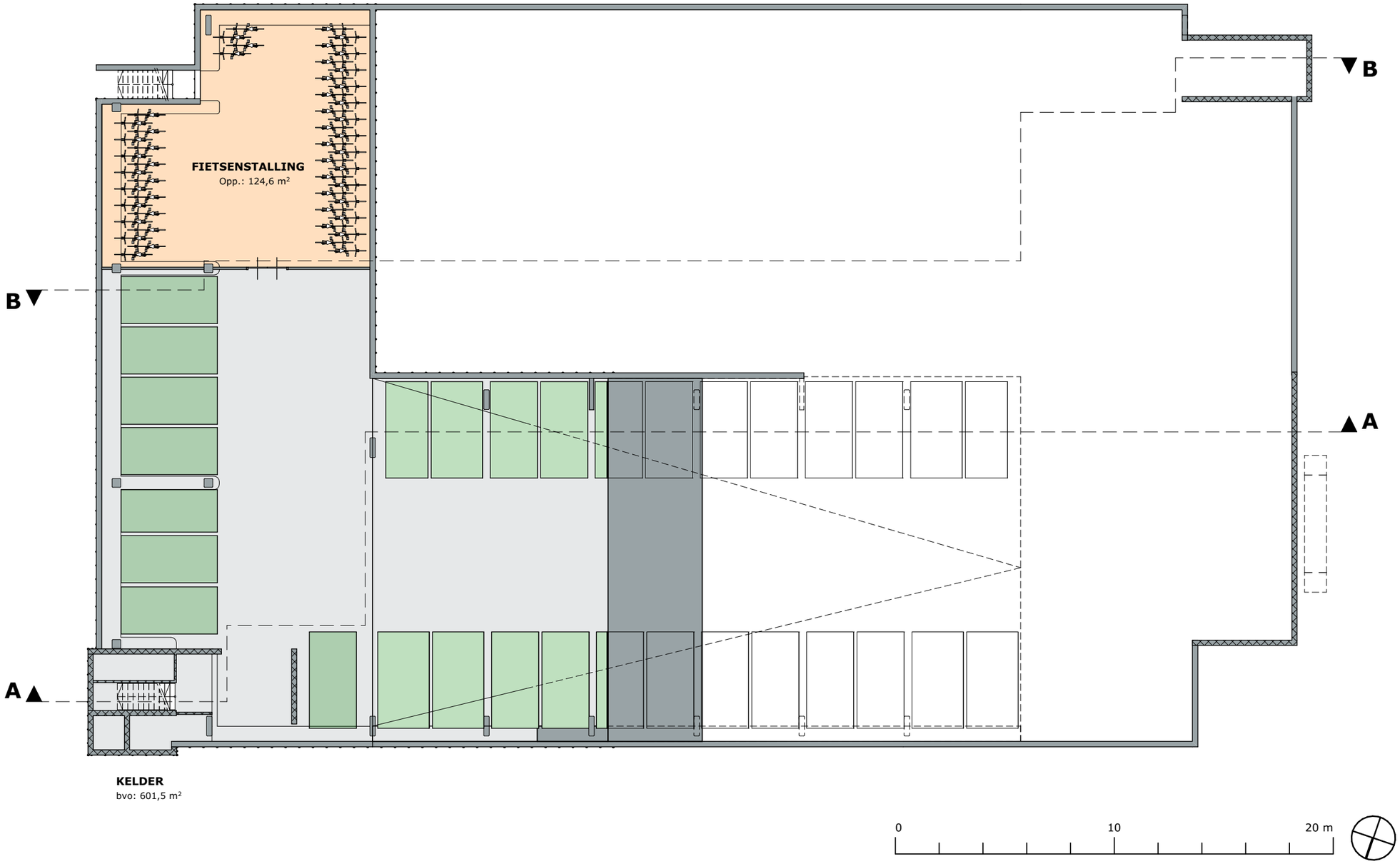
WOONGEBOUW 1
Opp.: 196,5 m²

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

103 - IH.6 -1 KELDER - ontwerp

designed by
JWG architecten

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

103 - IH.7 G1 VOORGEVEL - ontwerp

designed by

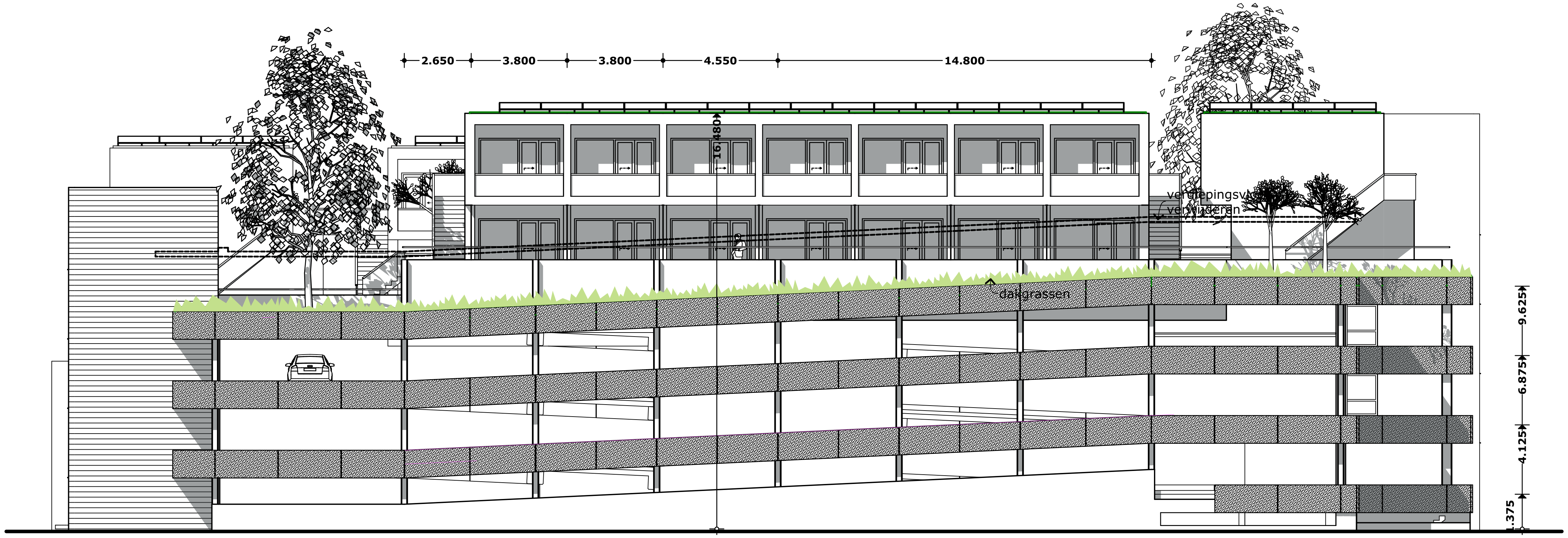
JWG architecten

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

103 - IH.8 G2 RECHTERZIJGEVEL ontwerp

designed by JWG architecten

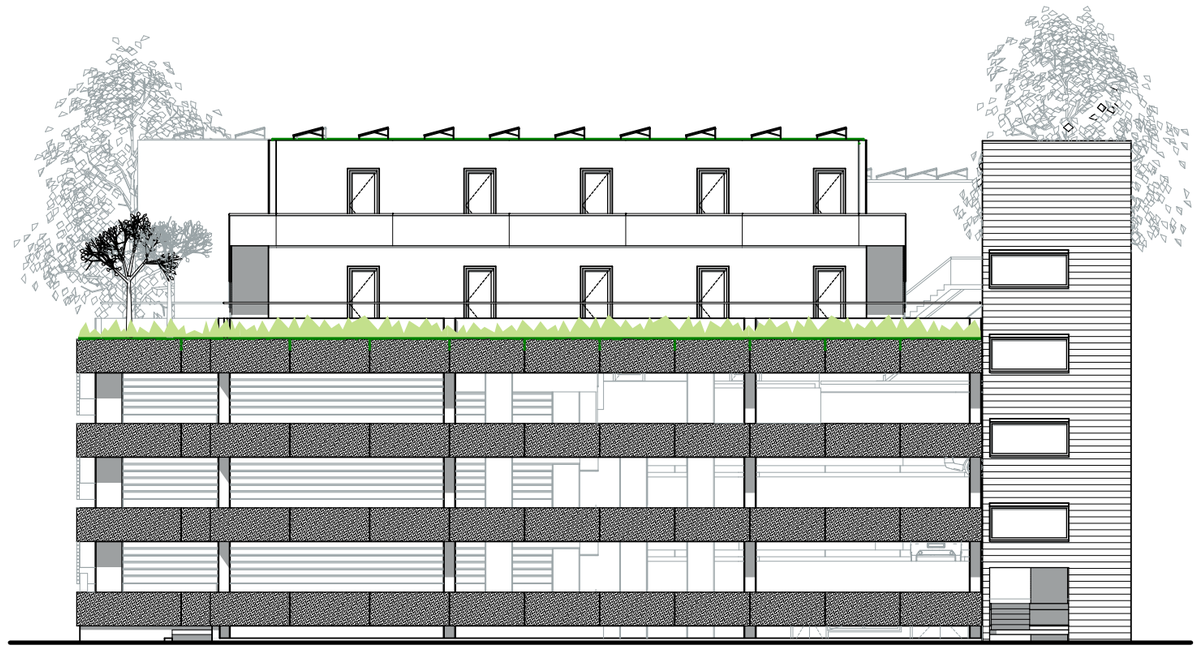

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

103 - IH.9 G3 ACHTERGEVEL - ontwerp

designed by

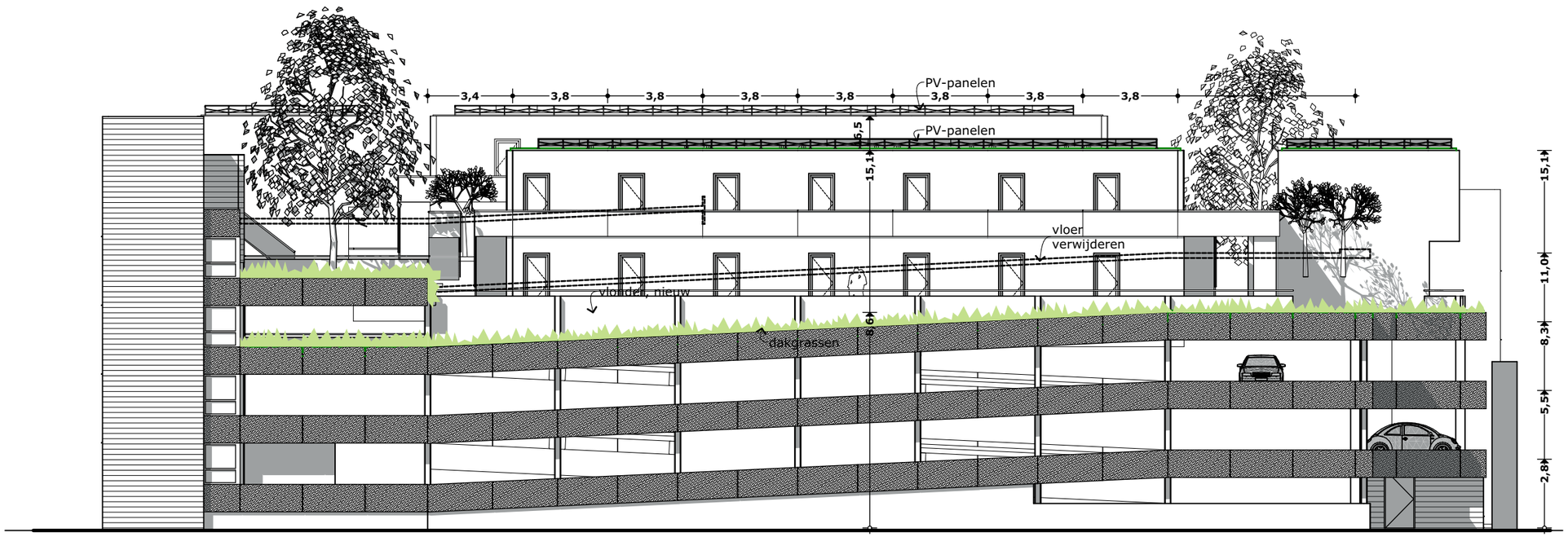
JWG
architecten

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

103 - IH.10 G4 LINKERZIJGEVEL - ontwerp

designed by
JWG architecten

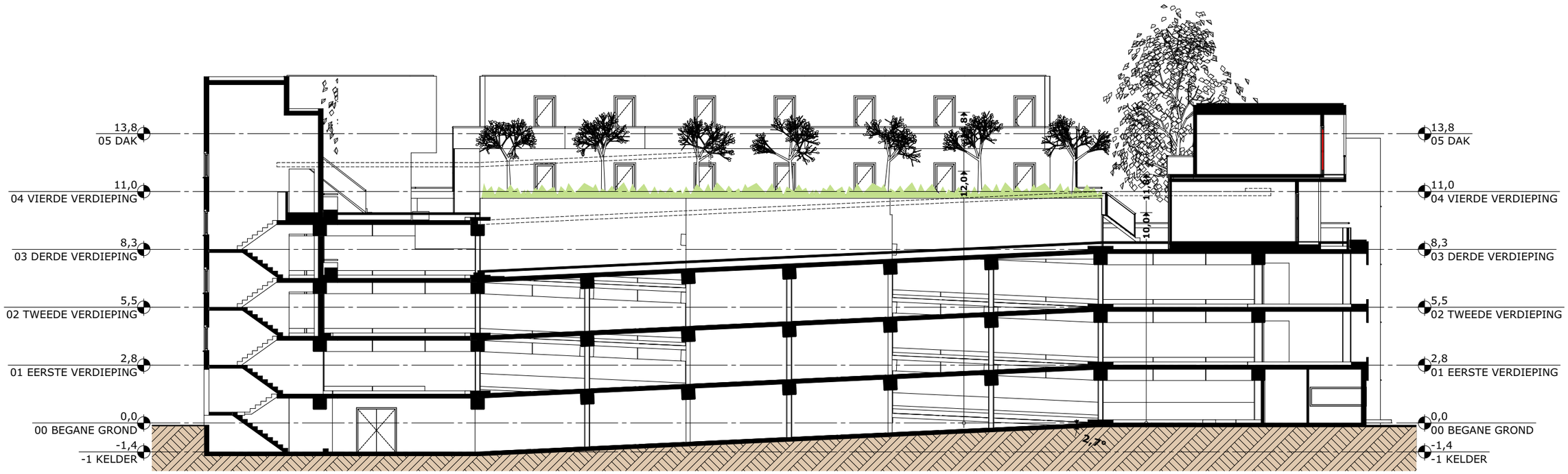
UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

103 - IH.11 A-A DOORSNEDE - ontwerp

designed by

JWG architecten

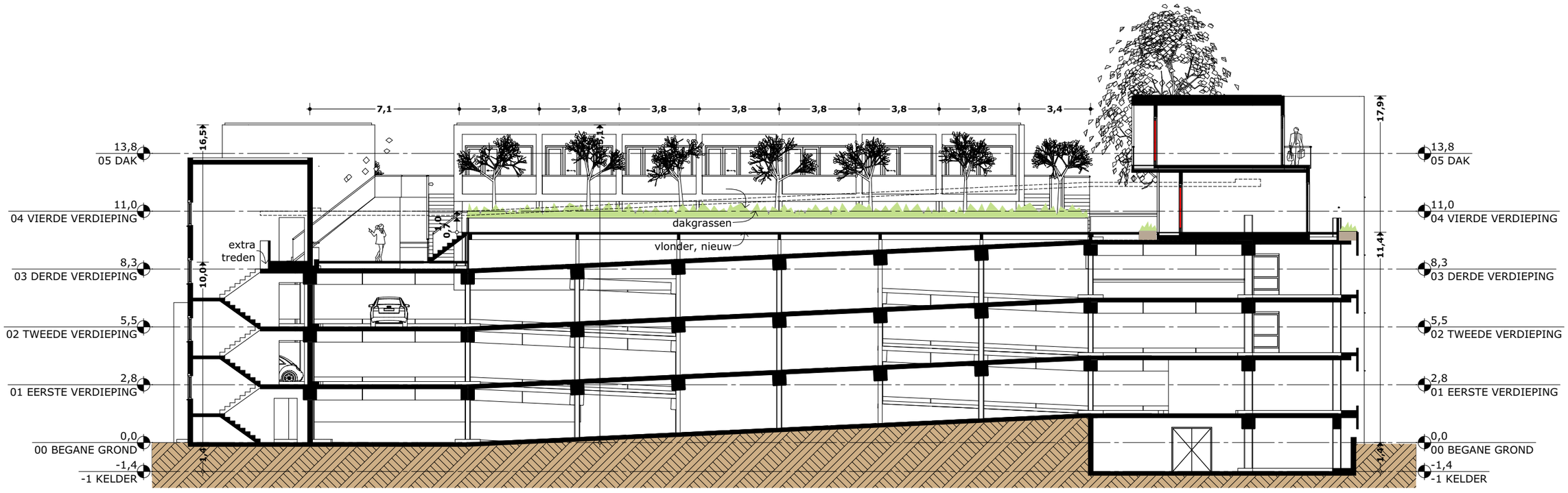
UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

103 - IH.12 B-B DOORSNEDE - ontwerp

designed by

JWG architecten

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

103 - IH.13 **SITUATIE**

designed by

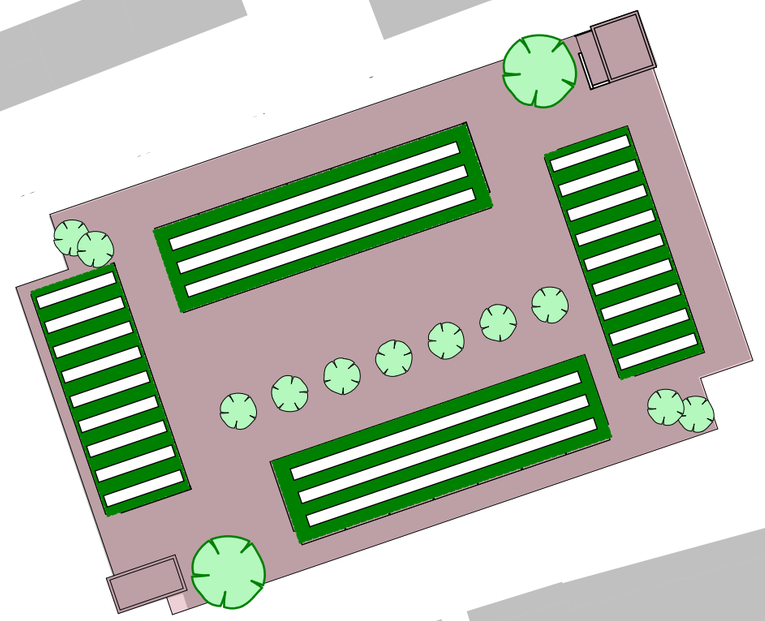
JWG architecten

visschersplein

oudegracht

springweg

strosteeg

0 10 20 30 40 50 m

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

103 - IH.14 VOORBEELD UNIT

designed by

JWG architecten

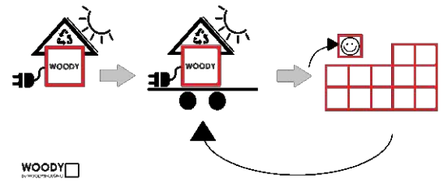

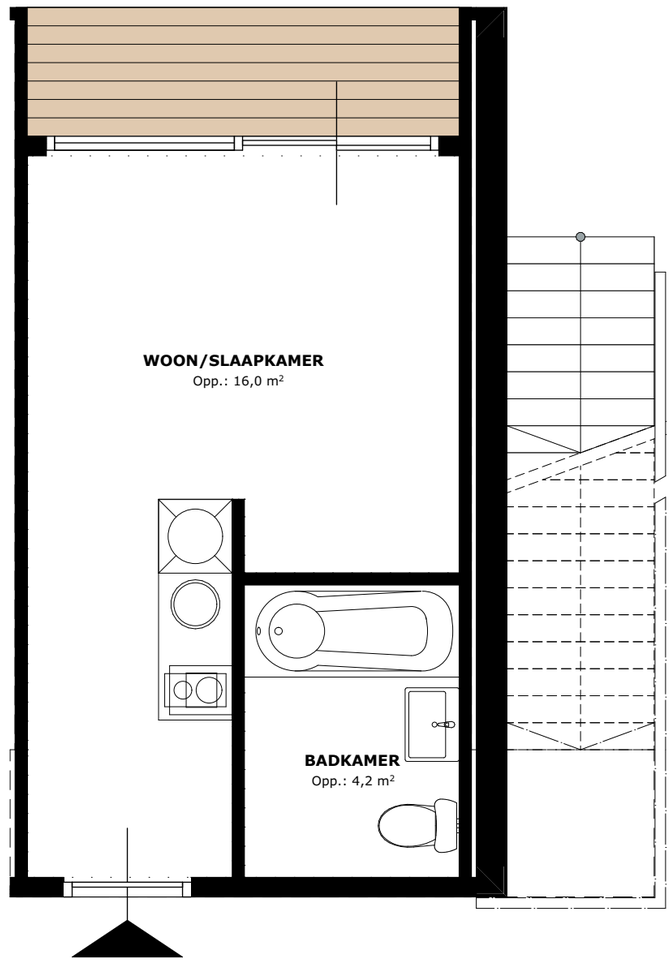
schets variant in drie beuken

schets variant in twee beuken

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

103 - IH.15 REFERENTIES

designed by
JWG architecten

prefab woningen met CLT- wanden en -vloeren

impressie dak parkeergarage Binckhorst, den Haag

hergebruik garage busbedrijf, VechtclubXL, Utrecht

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

103 - IH.16 KENGETALLEN 1

BVO's - bestaand

verdieping	#	woning	m2 bvo opp	status
-1 KELDER	-1	KELDER	601,5	Existing
00 BEGANE GROND	00	BEGANE GROND	1.829,7	Existing
01 EERSTE VERDIEPING	01	1e VERDIEPING	1.832,0	Existing
02 TWEEDE VERDIEPING	02	2e VERDIEPING	187,2	To Be Demolished
02 TWEEDE VERDIEPING	02	2e VERDIEPING	1.662,1	Existing
03 DERDE VERDIEPING	03	3e VERDIEPING	1.791,7	To Be Demolished
03 DERDE VERDIEPING	03	trappenhuis	44,9	Existing
04 VIERDE VERDIEPING	04	4e VERDIEPING	44,9	To Be Demolished
	10		**7.993,9 m²**	

BVO's - na sloop

verdieping	#	woning	m2 bvo opp	status
-1 KELDER	-1	KELDER	601,5	Existing
00 BEGANE GROND	00	BEGANE GROND	1.829,7	Existing
01 EERSTE VERDIEPING	01	1e VERDIEPING	1.832,0	Existing
02 TWEEDE VERDIEPING	02	2e VERDIEPING	1.662,1	Existing
03 DERDE VERDIEPING	03	trappenhuis	44,9	Existing
	6		**5.970,1 m²**	

BVO's - toegevoegd (nieuwbouw)

verdieping	#	woning	m2 bvo opp	status
03 DERDE VERDIEPING	G1-03	WOONGEBOUW 1	196,5	New
03 DERDE VERDIEPING	G2-03	WOONGEBOUW 2	141,1	New
03 DERDE VERDIEPING	G3-03	WOONGEBOUW 3	196,5	New
03 DERDE VERDIEPING	G4-03	WOONGEBOUW 4	141,4	New
	4		**675,4 m²**	
04 VIERDE VERDIEPING	G1-04	WOONGEBOUW 1	196,5	New
04 VIERDE VERDIEPING	G2-04	WOONGEBOUW 2	141,1	New
04 VIERDE VERDIEPING	G3-04	WOONGEBOUW 3	196,5	New
04 VIERDE VERDIEPING	G4-04	WOONGEBOUW 4	141,4	New
	4		**675,4 m²**	
	8		**1.350,8 m²**	

Parkeervakken, overblijvend

verdieping	status	onderdeel
-1 KELDER	Existing	parkeervak
	32	**32**
00 BEGANE GROND	Existing	parkeervak
	67	**67**
01 EERSTE VERDIEPING	Existing	parkeervak
	78	**78**
02 TWEEDE VERDIEPING	Existing	parkeervak
	53	**53**
	230	**230**

GBO's PROGRAMMA WOODYSHOUSING

verdieping	#	woning	type	m2 gbo opp		huurprijs/mnd	parkeernorm	opmerking
03 DERDE VERDIEPING	01	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	02	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	03	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	04	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	05	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	06	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	07	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	08	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	09	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
	9			**186,3 m²**			**3,42**	
-1 KELDER	09	FIETSENSTALLING	GEM.	124,6	€	0,00	0,00	50 plaatsen
	1			**124,6 m²**			**0,00**	
03 DERDE VERDIEPING	10	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	11	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	12	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	13	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	14	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	15	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	16	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	17	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	18	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	19	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	20	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	21	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	22	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	23	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
03 DERDE VERDIEPING	24	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
	15			**310,5 m²**			**5,70**	
04 VIERDE VERDIEPING	25	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	26	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	27	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	28	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	29	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	30	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	31	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	32	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	33	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	34	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	35	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	36	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	37	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	38	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	39	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	40	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	41	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	42	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	43	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	44	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	45	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	46	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	47	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
04 VIERDE VERDIEPING	48	WOODY	BASIS	20,7	€	570,00	0,38	
	24			**496,7 m²**			**9,12**	
	49			**1.118,0 m²**			**18,24**	

designed by
JWG architecten

UTRECHT, Strosteeg 83: transformatie parkeergarage

Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Transport & Planning

Aan:	Gemeente Utrecht
Van:	Jelmer Droogsma
Datum:	26 april 2021
Ons kenmerk:	BG5910-RHD-ZZ-XX-NT-Z-0002
Classificatie:	Open

Onderwerp: **Uitwerking gefaseerd parkeervrij maken wervengebied Utrecht**

Aanleiding

Het college van B&W heeft een voorstel aan de gemeenteraad gedaan over de toekomst van parkeergarage Springweg. Dit voorstel gaat uit van sloop van da garage in 2028. Op de raadsinformatieavond van 5 januari 2021 is door een aantal fracties de vraag gesteld of bij een eventueel besluit over het verder terugbrengen van straat parkeren in de binnenstad, de Springweg garage noodzakelijk is om de opgeheven plaatsen onder te brengen.

RHDHV heeft deze vraag onderzocht en komt tot de conclusie dat de garage wat capaciteit niet nodig is (zie memo Parkeervrij maken wervengebied Utrecht, 3 maart 2021). Bij de behandeling van het raadsvoorstel in de commissie Stad en Ruimte, werd door een aantal fracties de vraag gesteld of bij een eventueel besluit over het verder terugbrengen van straat parkeren in de binnenstad, de Springweggarage niet noodzakelijk is om de maximale loopafstand van 750 meter te garanderen. Deze notitie geeft een antwoord op die vraag.

Conclusie

Wanneer besloten zou worden om al het straat parkeren aan de grachten op te heffen, dan is de Springweg garage niet noodzakelijk wat betreft capaciteit of wat betreft het garanderen van een maximale loopafstand van 750 meter voor bewoners. Door te starten met het opheffen van parkeerplaatsen boven werven nabij de garages van Hoog Catharijne, kan in de beginfase deze capaciteit benut worden terwijl er door natuurlijk verloop ruimte ontstaat in de belanghebbenden garages. Ook bij instandhouding van garage Springweg kan niet overal worden voldaan aan de maximale loopafstand van 750 meter vanuit de Klépierre garages. Wanneer besloten zou worden om het straat parkeren aan de grachten op te heffen, dan is het wenselijk om bij de toewijzing van parkeerplaatsen in belanghebbendengarages, rekening te houden met de loopafstand tot aan de woning.

In het vervolg van deze memo zijn de uitgangspunten en analyses beschreven.

Uitgangspunten

Bij de beantwoording van deze vraag zijn de volgende uitgangspunten gebruikt:

- Analyse van de bezetting van de openbare parkeergarages in 2019;
- Voor het parkeervrij maken van de Oudegracht en Janskerkhof zijn voor bewoners geen parkeerplaatsen in openbaar private parkeergarages ingezet;
- In de Hoog Catharijne garages komen voor bewoners 250 abonnementen tegen gemeentelijk tarief beschikbaar. De Springweg garage biedt tot de sloop in 2028 ook ruimte voor bewoners parkeren met een abonnement tegen gemeentelijk tarief.
- Draagvlak onder bewoners van het opheffen van de parkeerplaatsen is buiten beschouwing gelaten.
- Financiële consequenties van het opheffen van straatparkeerplaatsen zijn niet onderzocht.

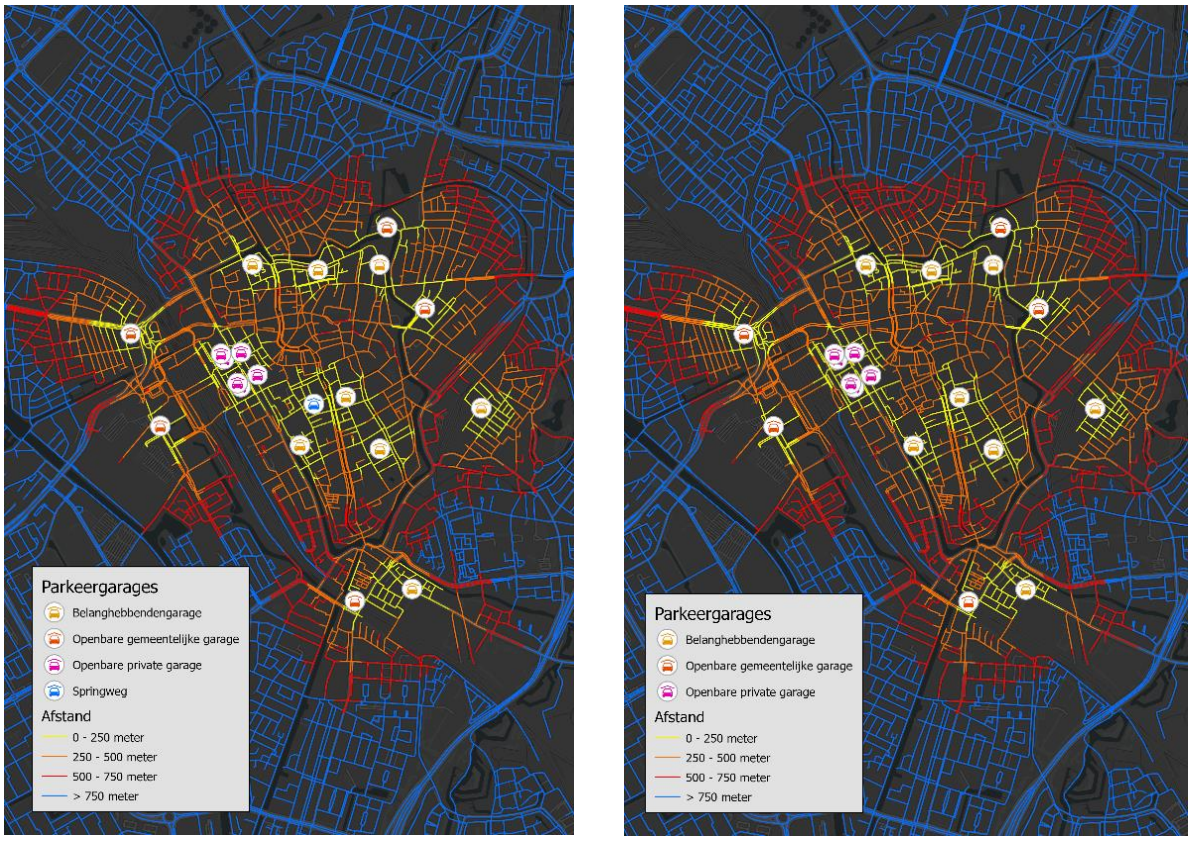
Onderzoeksvragen
In dit onderzoek zijn de volgende vragen beantwoord:

- Hoe kan het gefaseerd opheffen van parkeerplaatsen in het wervengebied eruit zien?
    - Uitwerking van een scenario waarin 50 parkeerplaatsen per jaar worden opgeheven (conform een eerdere afspraak met de gemeenteraad).
    - 250 parkeerplaatsen voor bewoners komen beschikbaar in de Hoog Catharijne garages (waarvan maximaal 100 plaatsen in de Springweg garage tot 2028).
    - Hierin is rekening gehouden met de maximale loopafstand van 750 meter tussen de parkeerplaats en woning voor bewoners van de binnenstad.
    - Is het behouden van de Springweg garage noodzakelijk bij het opheffen van de resterende straat parkeerplaatsen aan de gracht om te voldoen aan de maximale loopafstand van 750 meter?

Analyse loopafstanden parkeergarages binnenstad
Een beleidsuitgangspunt van de gemeente Utrecht is dat bewoners maximaal 750 meter mogen lopen tussen hun woning en de parkeerplaats van de auto. In de binnenstad van Utrecht zijn diverse type parkeergarages gevestigd waar bewoners gebruik van kunnen maken:

- Belanghebbenden (bewoners/ zakelijk met vergunning)
- Openbaar gemeentelijk (abonnementen tegen gemeentelijk tarief)
- Openbaar privaat (250 abonnementen tegen gemeentelijk tarief, rest abonnementen tegen commercieel tarief)

Voor deze garages is het gebied bepaald dat binnen 750 meter lopend bereikt kan worden.

Figuur 1: Loopafstanden vanuit parkeergarages binnenstad Utrecht. In de linker afbeelding inclusief Springweg garage, in de rechter afbeelding exclusief Springweg garage.

Uit deze analyse blijkt dat vanuit alle straten in de binnenstad binnen 750 meter een parkeergarage kan worden bereikt. Hierin zit geen verschil tussen de situatie met Springweg (linker afbeelding) en zonder (rechter afbeelding). Naast de parkeergarages zijn er ook op straat parkeerplaatsen aanwezig in de zijstraten van het wervengebied, die door bewoners ook gebruikt kunnen worden om dicht bij hun woning te parkeren.

In het voorstel aan de Raad krijgt de gemeente langdurig een faciliteit om 250 bewonersabonnementen uit te geven in garages van HC, waarvan 100 in parkeergarage Springweg tot aan de sloop in 2028. Daarom is specifiek gekeken naar het bereik dat deze garages hebben bij 750 meter loopafstand.

Figuur 2: Loopafstanden vanuit Klépierre garages binnenstad Utrecht. In de linker afbeelding inclusief Springweg garage, in de rechter afbeelding exclusief Springweg garage.

In de situatie inclusief Springweg garage (linker afbeelding), wordt een groter deel van de binnenstad bediend dan in de situatie zonder Springweg (rechter afbeelding). Specifiek voor het wervengebied gaat het om een gedeelte van de Oudegracht, Nieuwegracht en Kromme Nieuwegracht. De Plompetorengracht ligt in beide situaties op meer dan 750 meter lopen. In beide situaties zijn dus andere garages of parkeerplaatsen op straat nodig om binnen 750 meter van de woning een parkeerplaats te vinden voor bewoners.

Verspreid over de binnenstad zijn acht belanghebbenden garages waar bewoners met een vergunning hun auto kunnen parkeren. Voor de dekking van het gebied zit er geen verschil in de situatie met Springweg (links) of zonder (rechts). Dit komt door de belanghebbende garage Korte Nieuwstraat, die op korte afstand van Springweg ligt.

Figuur 3: Loopafstanden vanuit belanghebbenden garages binnenstad Utrecht. In de linker afbeelding inclusief Springweg garage, in de rechter afbeelding exclusief Springweg garage.

Conclusie loopafstanden parkeergarages

Op basis van de voorgaande analyse wordt de volgende conclusie getrokken over de loopafstanden:

- De acht belanghebbenden garages liggen binnen 750 meter van alle woningen in de binnenstad;
- De Hoog Catharijne garages liggen gunstig voor bewoners van het noordwestelijk deel van de binnenstad, maar de loopafstand naar het zuidoostelijk deel is meer dan 750 meter. De Springweggarage vergroot het gebied, maar zorgt nog steeds niet voor een volledige dekking in de binnenstad.

Verloop vergunningen straat parkeren en belanghebbenden garages

Om inzicht te krijgen in het effect van het verlagen van de parkeercapaciteit met 50 parkeerplaatsen per jaar is gekeken naar het aantal opzeggingen per jaar in de belanghebbenden garages en de vergunningen om op straat te parkeren. Hiermee wordt de verhouding tussen parkeervraag en parkeeraanbod beter inzichtelijk. De gemeente Utrecht heeft hierover de volgende gegevens aangeleverd uit 2019. Er is bewust voor gekozen om gegevens uit 2019 te gebruiken, zodat de cijfers niet beïnvloedt zijn door de maatregelen rondom het Corona virus in 2020.

Tabel 1: Verloop vergunningen straat parkeren en belanghebbenden garages.

Type parkeerplaats	Opzeggingen per jaar	Tijdsperiode data
Vergunning straat parkeren	213	November 2018 – April 2019
Plek belanghebbenden garage	70	Januari – December 2019

Overigens wil dit niet zeggen dat elke opzegging een vrije parkeerplaats oplevert. Er is momenteel een wachtlijst van bewoners voor een parkeerplaats in de binnenstad. Wel kan ervoor worden gekozen om minder vergunningen uit te geven dan er worden opgezegd per jaar, zodat de parkeervraag verlaagd wordt. In het onderzoek naar het parkeervrij maken van de Oudegracht en Janskerkhof (2019) is hier een voorstel voor gedaan.

De belanghebbenden garages hebben een invloed gebied van 750 meter loopafstand. Bij het opheffen van parkeerplaatsen in het wervengebied is het daarom belangrijk om het aantal plekken dat jaarlijks beschikbaar komt per garage te weten. Dat overzicht is opgenomen in de onderstaande tabel.

Tabel 2: Opzeggingen per belanghebbende garage (2019).

Belanghebbende garage	Opzeggingen bewoners 2019
Garage Jan Meyenstraat	16
Garage Tuinstraat	17
Garage Albracht	4
Garage Malba	11
Garage Korte Nieuwstraat	2
Garage Wolvenplein	2
Garage Boekhoven	9
Garage ABC-straat	9

Verandering aanbod en vraag parkeerplaatsen bij gefaseerd opheffen parkeerplaatsen in het wervengebied en op het Janskerkhof
Bij gefaseerd opheffen van straat parkeerplaatsen in het wervengebied en op het Janskerkhof verdwijnen er 555 parkeerplaatsen voor bewoners in de binnenstad. Hier staat tegenover dat er 250 plaatsen beschikbaar komen in de Hoog Catharijne garages en Springweg garage (tot 2028). Per saldo vermindert het aantal parkeerplaatsen voor bewoners in de binnenstad met 305 plaatsen over 11 jaar, uitgaande van een tempo van 50 parkeerplaatsen opheffen per jaar.

Om de parkeerdruk voor bewoners gelijk te houden aan de huidige situatie is het wenselijk om het aantal parkeervergunningen voor bewoners met 305 plaatsen omlaag te brengen tijdens de gefaseerde vermindering van het aantal parkeerplaatsen in het wervengebied.

- Om het vergunningenplafond omlaag te brengen is het noodzakelijk om **gemiddeld 28 vergunningen** per jaar minder te verstrekken dan er worden ingeleverd door bewoners.
    - In 2019 zijn er 283 vergunningen ingeleverd door bewoners.
    - Dit betekent dat er tijdens de gefaseerde vermindering van het aantal parkeerplaatsen 255 vergunningen per jaar kunnen worden uitgegeven met een systematiek **van 9 vergunningen verlenen per 10 opzeggingen**.
- Als gevolg van deze systematiek neemt de wachttijd voor bewoners voor een parkeerplaats toe.

Het verlagen van het vergunningenplafond garandeert niet dat elke bewoner met een parkeervergunning zijn auto binnen 750 meter loopafstand kan parkeren. Daarom is nader uitgewerkt hoe het gefaseerd opheffen van 50 parkeerplaatsen eruit kan zien. Hierbij wordt begonnen met de parkeerplaatsen die binnen 750 meter loopafstand van de Hoog Catharijne garages liggen en geëindigd met de parkeerplaatsen die op een grotere loopafstand liggen. Op deze manier kan in de beginfase de extra capaciteit van de Hoog Catharijne garages benut worden terwijl er door natuurlijk verloop ruimte ontstaat in de belanghebbenden garages.

Figuur 4: Fasering opheffen straat parkeerplaatsen.

Tabel 3: Gebiedsindeling fasering opheffen straat parkeerplaatsen.

Gebied	Aantal plaatsen	Afstand HC-garages	Afstand Springweg garage	Belanghebbende garage binnen 750 meter afstand
A – Oudegracht	52	< 750 meter	< 750 meter	Boekhoven/ Wolvenplein/ Jan Meyenstraat/ Korte Nieuwstraat/ ABC-straat/ Tuinstraat
B – Oudegracht	52	> 750 meter	< 750 meter	Korte Nieuwstraat/ ABC-straat/ Tuinstraat
C – Oudegracht	53	> 750 meter	> 750 meter	Korte Nieuwstraat/ ABC-straat/ Tuinstraat/ Malba
D - Janskerkhof	110	< 750 meter	< 750 meter	Boekhoven/ Wolvenplein/ Jan Meyenstraat/ Korte Nieuwstraat
E – Plompetorengracht	45	> 750 meter	> 750 meter	Boekhoven/ Wolvenplein/ Jan Meyenstraat
F – Kromme Nieuwegracht	59	> 750 meter	< 750 meter	Boekhoven/ Tuinstraat/ Wolvenplein/ ABC-straat/ Korte Nieuwstraat
G – Nieuwegracht	46	> 750 meter	< 750 meter	Tuinstraat/ ABC-straat/ Korte Nieuwstraat
H – Nieuwegracht	46	> 750 meter	< 750 meter	Tuinstraat/ ABC-straat/ Korte Nieuwstraat
I – Nieuwegracht	46	> 750 meter	> 750 meter	Tuinstraat/ ABC-straat/ Korte Nieuwstraat
J – Nieuwegracht	46	> 750 meter	> 750 meter	ABC-straat/ Korte Nieuwstraat

In de onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt in welke mate het vergunningen plafond verlaagd moet worden als de parkeerplaatsen in een bepaald deelgebied worden opgeheven. Daarnaast is het potentiële aantal beschikbare plaatsen in de belanghebbenden garages inzichtelijk gemaakt. Hierbij is uitgegaan van het aantal opzeggingen per jaar in 2019 en dit aantal is vermenigvuldigd met het aantal jaar na de start van het gefaseerd opheffen van de parkeerplaatsen dat in het gebied parkeerplaatsen worden opgeheven. Hiermee is er inzichtelijk gemaakt of er voldoende ruimte in de belanghebbenden garages ontstaat voor de bewoners.

Tabel 4: Uitwerking gefaseerd opheffen parkeerplaatsen.

Jaar	Gebied	Vermindering aantal plaatsen	Verlaging vergunningen plafond	Aantal potentiële plaatsen in garages*
1	A – Oudegracht	52	28	HC-garages (250) Boekhoven (9) Wolvenplein (2) Jan Meyenstraat (16) Korte Nieuwstraat (2) ABC-straat (9) Tuinstraat (17)
2	D – Janskerkhof	55	30	HC-garages (250) Boekhoven (18) Wolvenplein (4) Jan Meyenstraat (32) Korte Nieuwstraat (4)
3	D – Janskerkhof	55	30	HC-garages (250) Boekhoven (27) Wolvenplein (6) Jan Meyenstraat (48) Korte Nieuwstraat (6)
4	B – Oudegracht	52	28	Korte Nieuwstraat (8) ABC-straat (36) Tuinstraat (68)
5	F – Kromme Nieuwegracht	59	32	Boekhoven (45) Tuinstraat (85) Wolvenplein (10) ABC-straat (45) Korte Nieuwstraat (10)
6	G – Nieuwegracht	46	26	Korte Nieuwstraat (12) ABC-straat (54) Tuinstraat (102)
7	H – Nieuwegracht	46	26	Korte Nieuwstraat (14) ABC-straat (63) Tuinstraat (119)
8	E – Plompetorengracht	45	25	Boekhoven (72) Wolvenplein (16) Jan Meyenstraat (128)

Jaar	Gebied	Vermindering aantal plaatsen	Verlaging vergunningen plafond	Aantal potentiële plaatsen in garages*
9	C – Oudegracht	53	28	Korte Nieuwstraat (18) ABC-straat (81) Tuinstraat (153) Malba (99)
10	I – Nieuwegracht	46	26	Tuinstraat (170) ABC-straat (90) Korte Nieuwstraat (20)
11	J – Nieuwegracht	46	26	ABC-straat (99) Korte Nieuwstraat (22)
Totaal		**555**	**305**	

In de praktijk zullen de plaatsen in de belanghebbenden garages niet 10 jaar onbenut blijven totdat op bijvoorbeeld het zuidelijk deel van de Nieuwgracht parkeerplaatsen worden opgeheven. Deze theoretische berekening toont wel aan dat er door natuurlijk verloop voldoende ruimte ontstaat in de belanghebbenden garages voor de bewoners. Bij de toewijzing van deze plaatsen moet wel rekening worden gehouden met de loopafstand tot de woning van de aanvrager.

Bezoekers

In de onderzoeken uit 2019 is geconstateerd dat er nog veel restcapaciteit aanwezig is in de openbare parkeergarages, zelfs na de opheffing van de parkeerplaatsen op de Oudegracht en Janskerkhof en de sluiting van de Springweg garage. Daarom zullen bezoekers ook na het sluiten van de parkeergarage Springweg en het opheffen van de parkeerplaatsen in het wervengebied in staat zijn een parkeerplaats te vinden in het centrum van Utrecht. Voor bezoekers is bovendien een loopafstand van 1.000 meter acceptabel, wat het aantal potentiële parkeerlocaties verhoogd.

Conclusie

Uit de analyse blijkt dat er door gefaseerd straat parkeerplaatsen in het wervengebied op te heffen het mogelijk is om het vergunningenplafond geleidelijk te verlagen (9 vergunningen uitgeven per 10 opzeggingen) en ruimte te creëren in de belanghebbenden garages voor bewoners van het zuidwestelijk deel van de binnenstad, die op meer dan 750 meter loopafstand van de Hoog Catharijne garages wonen. Hiermee wordt er voldaan aan het beleidsuitgangspunt om binnen 750 meter te kunnen parkeren.

De Springweg garage is niet noodzakelijk om voldoende parkeercapaciteit in de binnenstad van Utrecht te hebben voor bewoners en bezoekers.

Het belangrijkste aandachtspunt bij de verdere uitwerking van het parkeervrij maken is de fasering. Het is aangetoond dat als dit stapsgewijs gaat, er door natuurlijk verloop verschuivingen in de verschillende garages plaatsvinden en het vergunningenplafond geleidelijk verlaagd kan worden. Er blijven parkeerplaatsen op straat beschikbaar, waardoor voor alle locaties in de binnenstad binnen een acceptabele loopafstand parkeergelegenheid is. Het aandachtspunt om te voldoen aan de beleidseis voor de loopafstanden voor bewoners speelt zowel in de situatie met als de situatie zonder Springweggarage, waardoor deze garage niet noodzakelijk is om aan de beleidseis te voldoen. Wel moet het criterium loopafstand gebruikt worden bij de toewijzing van parkeerplaatsen in de belanghebbenden garages.

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Toekomst van parkeergarage Springweg

Beleidsveld	Grondzaken
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Bas Pickkers, Lode Messemaker
Kenmerk	6048008
Vergaderdatum Raad	Volgt
Geheim	Ja, gedeeltelijk

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. Akkoord te gaan met de volgende afspraken, zoals geformuleerd in het document “Toekomst van parkeergarage Springweg, dd. 28 oktober ‘20”:
   - vanaf 15 mei 2022 wordt de parkeergarage voor een periode van 2 jaar door Klépierre geëxploiteerd;
   - aansluitend wordt de parkeergarage 4 jaar door de gemeente Utrecht in eigen beheer in exploitatie genomen;
   - daarna wordt de garage na mei 2028 z.s.m. gesloopt;
   - verder krijgt de gemeente langdurig een faciliteit om 250 bewonersabonnementen uit te geven in garages van HC, waarvan 100 in parkeergarage Springweg tot aan de sloop in 2028.

2. Akkoord te gaan met de realisatie van een een buurtfietsenstalling voor ruim 150 fietsen onderin de parkeergarage, aangevuld met een 3-daagse pop-up-stalling voor ruim 300 fietsen, en de benodigde investering van € 150.000 ten laste te brengen van het exploitatieresultaat van de garage en de exploitatie van deze stalling uit te voeren binnen het fietsprogramma.

3. Akkoord te gaan met het nemen van maatregelen om lichthinder van de garage naar buiten toe te verminderen en de benodigde investering van €30.000 ten laste te brengen van het exploitatieresultaat van de garage.

4. Akkoord te gaan met het faciliteren van maximaal 6 deelautoplekken nabij de entree van de parkeergarage.

5. Het toekomstig exploitatieresultaat van de parkeergarage Springweg te koppelen aan het parkeervrij maken van de Oudegracht en het Janskerkhof conform nader door het college uit te werken voorstellen, in te dienen bij deVoorjaarsnota.

Burgemeester en wethouder van Utrecht,

De secretaris

De burgemeester

Geheimhouding

Het college heeft permanente geheimhouding opgelegd op de bijlagen “Toekomst parkeergarage Springweg hoofdstuk 8 en 9, dd. 28 oktober ‘’20 10 mei 2021” ,en op bijlage “Vaststellingsovereenkomst Klépierre inzake parkeergarage Springweg”, “JWG – Stichtingskosten Transformatie Parkeergarage Springweg” en ”Overzicht scenario’s inclusief voorstellen raad, dd. 10 mei ‘21, op grond van artikel 55 lid 1, artikel 86 lid 2 en artikel 25 lid 2 Gemeentewet om redenen genoemd in artikel 10 lid 2 sub b en g Wet Openbaarheid van bestuur. De raad wordt separaat gevraagd deze geheimhouding op grond van artikel 25 lid 3 Gemeentewet in de eerstvolgende raadsvergadering te bekrachtigen.

Geheimhouding is nodig om het gemeentelijke financiële belang te beschermen en om onevenredige benadeling van de gemeente, dan wel onevenredige bevoordeling van derden te voorkomen. De informatie uit deze hoofdstukken en bijlagen is van financiële en juridische aard en kan door de huidige erfpachthouder worden gebruikt bij de onderhandelingen met de gemeente. Ingeval van openbaarmaking daarvan wordt de gemeente onevenredige benadeeld en Klépierre onevenredig bevoordeeld. Ook de risico-afwegingen, de conclusie en het gevraagd besluit zijn alleen voor de gemeente van financieel belang. Bekendheid van deze informatie kan het gemeentelijk belang schaden in dit voorliggende dossier, maar ook in toekomstige onderhandelingen (zoals bijvoorbeeld parkeergarage Paardenveld).

Samenvatting

Voorgesteld wordt om de parkeergarage Springweg vanaf mei 2022 voor een periode van 2 jaar door Klépierre te laten exploiteren, daarna nog 4 jaar in eigen beheer in exploitatie te nemen en aansluitend z.s.m. na mei 2028 te slopen. Met dit besluit wordt recht gedaan aan een afweging van belangen van ondernemers, omwonenden, de gemeente en overige belanghebbenden. Daarnaast worden voorstellen gedaan voor het akkoord gaan met het verminderen van lichthinder en het toevoegen een fietsenstalling en deelautoparkeerplekken.

Context

Aanleiding

Parkeergarage Springweg is gerealiseerd in 1972 op basis van het verkeersplan van de Duitse verkeersdeskundige Feuchtinger. Dit plan voldoet niet meer aan de huidige ambities. De gemeente Utrecht staat op dit moment voor de keuze hoe de toekomst van de garage er uit kan gaan zien vanwege het aflopen van het erfpachtcontract medio 2022. Ter voorbereiding van de onderhandelingen met huidige erfpachter Klépierre zijn hiervoor drie scenario's ontwikkeld:

A. Voortzetting huidige erfpachtovereenkomst voor een langere periode;
B. Tijdelijke voortzetting van het erfpacht voor een periode van 8 jaar tot 2030.
C. Sloop van de garage na afloop van het huidige erfpachtcontract in 2022.

Om de scenario's te kunnen beoordelen zijn twee onderzoeken uitgevoerd en is naar de mening van verschillende stakeholders gevraagd.

Mobiliteitsonderzoek (zie informatieve bijlage 1)
Uit het mobiliteitsonderzoek van Royal Haskoning DHV dd. 24 mei 2019 blijkt dat de garage een duidelijke functie in het parkeersysteem van de Utrechtse binnenstad heeft. Voor vergunninghouders is echter voldoende ruimte in gemeentelijke garages. Voor bezoekers is voldoende ruimte in andere particuliere garages. Kortom, de Springweg-garage is wél nuttig, maar niet noodzakelijk.

Onderzoek naar Economische impact (zie informatieve bijlage 2)
Uit onderzoek van BRO dd. 22 januari 2020 naar de economische impact van de garage blijkt dat een mogelijke sloop van de Springweggarage beperkt negatieve financiële gevolgen kan hebben voor een deel van de ondernemers. Andere ondernemers kunnen profiteren van de verhoging van de verblijfskwaliteit en beleving in de omgeving. Uit interviews door BRO is gebleken dat slecht 1,3 % van de geïnterviewden in het onderzoeksgebied in parkeergarage Springweg geparkeerd staat.

Mening stakeholders
De huidige erfpachthouder Klépierre heeft een grote voorkeur voor scenario A waarin de huidige erfpachtovereenkomst met Klépierre voor langere tijd wordt voortgezet. CMU en de binnenstad-ondernemers willen dat het aantal gebouwde parkeerplaatsen in de binnenstad niet afneemt en dat parkeergarage Springweg behouden blijft. Veel omwonenden van de garage zijn een groot voorstander van scenario C, aangezien er veel overlast wordt ervaren als gevolg van stank, geluid en fijnstof.

Het voorstel zoals geformuleerd in de notitie "Toekomst parkeergarage Springweg" is een variant op Scenario B en tot stand gekomen na intensieve onderhandelingen met Klépierre.

Juridisch kader

Voor een toelichting op de juridische aspecten van het besluit verwijzen we naar Bijlage Toekomst parkeergarage Springweg, paragraaf 8.

Beoogd effect

Met dit voorstel wordt gezond stedelijk leven op termijn gerealiseerd in het gebied rondom de Strosteeg. Er wordt plaats gemaakt voor een nieuwe woonbuurt, die beter past in het stedelijk weefsel van de binnenstad. In de tussentijd worden gedurende 6 jaar voorzien in bewoners-parkeren, aangevuld met bezoekers-parkeren. De laatste 4 jaar exploiteert de gemeente de garage, dan biedt de garage ook ruimte aan fietsparkeren en deealuto's. De tijdelijke exploitatie

van de garage zorgt voor extra draagvlak onder het besluit om de Oudegracht parkeervrij te maken.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
In het coalitieakkoord 2018-2022 Utrecht, ruimte voor iedereen is de ambitie opgenomen van stapsgewijze vermindering van het aantal parkeerplaatsen aan de Oudegracht en op het Janskerkhof en de rol van de parkeergarages aan de Springweg en het Paardenveld daarin.

Beslispunten, Argument(en) en Kanttekening(en)/Risico's

Beslispunt	
1	Akkoord te gaan met de volgende afspraken, zoals geformuleerd in het document "Toekomst van parkeergarage Springweg, dd. 28 oktober '20", : - vanaf 15 mei 2022 wordt de parkeergarage voor een periode van 2 jaar door Klépierre geëxploiteerd; - aansluitend wordt de parkeergarage 4 jaar door de gemeente Utrecht in eigen beheer in exploitatie genomen; - daarna wordt de garage na mei 2028 z.s.m. gesloopt; - verder krijgt de gemeente langdurig een faciliteit om 250 bewonersabonnementen uit te geven in garages van HC, waarvan 100 in parkeergarage Springweg tot aan de sloop in 2028.."
Argumenten	
1.1	De parkeergarage past volgens de huidige bereikbaarheidsvisie niet op de huidige locatie.
	De garage staat midden in het historische centrum, dat het primaire domein is van voetgangers en fietsers Deze positie leidt tot ongewenste autoverkeersintensiteit binnen de singels, wat op langere termijn niet meer passend is. Stedenbouwkundig is de maat en schaal volledig afwijkend en niet passend in de historische binnenstad.
1.2	Uit onderzoek van Royal Haskoning DHV blijkt dat er voor bezoekers en bewoners voldoende alternatieven zijn.
	Volgens Royal Haskoning DHV is de parkeergarage wél nuttig, maar niet noodzakelijk; Er zijn voor bezoekers voldoende alternatieven in gemeentelijke garages. Voor bewoners zijn deze alternatieven beschikbaar in gemeentelijke en belanghebbenden-Garages. Zie voor een verdere toelichting de bijlage RH-DHV Nut en noodzaak parkeergarage Springweg, dd. 24 mei '19. Uit de aanvullende onderzoeken van RH/DHV naar capaciteit en loopafstanden blijkt dat, bij een tempo van opheffen van 50 parkeerplaatsen per jaar, ook wanneer besloten zou worden om al het parkeren aan de grachten op te heffen, het niet noodzakelijk is om de de Springwegarage in stand te houden voor voldoende capaciteit of om de maximale loopafstand van 750m te garanderen (zie bijlage "Uitwerking gefaseerd parkeervrij maken wervengebied Utrecht" dd. 26 april 2021).
1.3	Uit onderzoek van advies- en ontwerpbureau BRO blijkt dat het effect van een mogelijke sloop van de parkeergarage voor het grote merendeel van de publieksgerichte voorzieningen in het onderzoeksgebied beperkt zal zijn.
	Voor de meeste van de negen onderzochte deelgebieden rondom de parkeergarage Springweg geldt dat er maar weinig bedrijven zijn die in sterke mate afhankelijk zijn van de garage.
1.4	Omwonenden hebben aangegeven veel overlast te ervaren op het gebied van stank, geluid en fijnstof en zijn voor sloop van de parkeergarage.
	Hiermee wordt, weliswaar op middellange termijn, tegemoet gekomen aan de klachten van omwonenden die overlast ervaren van stank, geluid en fijnstof. Tevens wordt in beslispunt 3 voorgesteld om gedurende de tijdelijke exploitatie van de garage maatregelen te nemen om lichthinder van de garage te verminderen.

1.5	In de tijdelijke exploitatieperiode van 6 jaar kan parkeergarage Springweg een rol spelen voor de ontwikkeling van draagvlak voor het invoeren van een parkeervrije Oudegracht.
	Separaat loopt een onderzoek naar het parkeervrij maken van de Oudegracht. Alhoewel het niet strikt noodzakelijk is om parkeergarage Springweg in te zetten voor belanghebbenden parkeren, kan het wel van belang zijn om in een overgangsperiode het wél mogelijk te maken voor bewoners om daar te parkeren. De in beslispunt 2 voorgestelde fietsenstalling onderin de garage kan ook dienen als transferplek voor bewoners die hun auto in de Springweggarage stallen. Daarnaast wordt in beslispunt 4 voorgesteld om plekken voor deelauto's op te nemen in de garage, er zijn voldoende aanbieders die in een garage willen staan. Beide toevoegingen leveren een bijdrage aan het parkeervrij maken van de Oudegracht.
1.6	Ondernemers kunnen zo anticiperen op de voorziene sloop in 2028.
	In de tijdelijke exploitatieperiode van 6 jaar worden de ondernemers in de zuidelijke binnenstad niet benadeeld door een de keuze voor een acuut sloop-scenario. Veel ondernemers vrezen een terugloop van klandizie zodra de Springweg-garage wordt gesloopt. Ondernemers stellen dat met name de klanten die veel besteden met de auto komen. Gedurende 6 jaar wordt gewaarborgd dat de parkeervoorziening aanwezig blijft. Aansluitend zal vanuit de grondexploitatie van de herontwikkeling € 50.000,= worden vrijgemaakt voor een verbetering van de bewegwijzering naar en de vindbaarheid van de andere garages.
1.7	Het akkoord met Klépierre is financieel aantrekkelijker dan scenario C (sloop in 2022).
	De gemeentelijke exploitatieperiode van 2024 tot 2028 geeft ruimte om de vergoeding voor de opstallen aan Klépierre af te boeken naar nul.Daardoor wordt de start van de grondexploitatie van de woningontwikkeling niet belast met deze kosten.
1.8	Het akkoord met Klépierre voorkomt langdurige gerechtelijke procedures met een onzekere uitkomst.
	Bij een keuze voor scenario A, ~~of~~ B of R waarbij Klépierre niet betrokken is, zal Klépierre altijd een gerechtelijke procedure starten om de keuze van de gemeente aan te vechten. In een dergelijke procedure is de uitkomst onzeker en deze kan veel tijd in beslag nemen. Hierbij dient de kanttekening te worden geplaatst, dat indien de gemeente de parkeergarage opnieuw langdurig in erfpacht zou uitgeven, deze uitgifte aanbestedingsplichtig zou zijn. Om dit te voorkomen is gekozen voor een kortlopende uitgifte waarvan de waarde blijft binnen een grens die ruimte geeft voor onderhandse aanbesteding. Daarbij is er tevens toepassing gegeven aan de afwijkingsgrond dat er vanwege technische redenen alleen aan een aangewezen partij kan worden gegund, in dit geval aan Klepierre.
1.9	Ook als we op langere termijn en op grotere schaal parkeerplaatsen willen opheffen in de binnenstad hebben we genoeg alternatieven ná 2028:
	De aanvullende afspraak met Klépierre, waardoor er 250 extra parkeerplaatsen beschikbaar komen in HC garages tegen gemeentelijke tarieven, geeft meer alternatieve mogelijkheden. Ook na sluiting van de Springweg-garage blijft deze toezegging van 250 plaatsen van kracht in Rijnkade en andere HC-garages. Verder kan parkeergarage Paardenveld, afhankelijk van de te maken keuze na afloop van het huidige erfpachtcontract in 2023, een rol spelen bij het verruimen van mogelijkheden voor bewonersparkeren. En we zien dat het autobezit onder binnenstadbewoners de laatste jaren is afgenomen ten gunste van het gebruik van openbaar vervoer, fiets en deelauto's.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	De opbrengsten van scenario A (Voortzetting huidige erfpacht voor een langere periode)
	zijn hoger dan het voorstel zoals omschreven in de notitie "Toekomst parkeergarage Springweg".
	Indien we willen kiezen voor de maximale opbrengst dan is scenario A het beste scenario. Maar in deze casus is de maximale opbrengst niet de doorslaggevende factor.

1.2	De ondernemers van de binnenstad willen géén afname van de gebouwde parkeerplaatsen.
	De binnenstadondernemers vrezen een terugloop van klandizie indien de gebouwde parkeervoorzieningen worden verminderd, door de sloop van parkeergarage Springweg. Zij hebben dit geuit via een recent uitgebracht pamflet van Centrum Management Utrecht. In de afgelopen jaren zijn er echter juist onder Hoog Catharijne veel extra parkeerplaatsen bijgekomen, aanzienlijk meer dan er nu verdwijnen met het slopen van de parkeergarage Springweg in 2028.
1.3	92% van de geïnterviewde ondernemers zegt dat hun klandizie parkeergarage Springweg gebruikt.
	Slechts 8% van de ondernemers geeft aan dat er weinig klanten zijn die gebruik maken van de Springweg-garage. Dit betreft voornamelijk horeca-vestigingen, verspreid over het onderzoeksgebied. Uit onderzoek van Royal Haskoning DHV blijkt echter dat slechts 1,3 % van de binnenstadbezoekers gebruik maakt van parkeergarage Springweg.
1.4	Gedurende de periode van 2022 tot 2028 zullen de omwonenden nog overlast ervaren van de parkeergarage.
	De omwonenden van garage Springweg geven nadrukkelijk aan veel overlast te ondervinden van de garage in de vorm van stank, geluid en fijnstof.
1.5	Op korte termijn worden er geen woningen toegevoegd, iets dat vanuit RSU en de woonvisie wél zeer gewenst is.
	In scenario C (sloop in 2022) worden er woningen toegevoegd aan de binnenstad. Het toevoegen van deze woningen wordt dit akkoord opgeschoven tot ná 2028. Daarmee wordt prioriteit gegeven aan de beschikbaarheid van de garage boven het realiseren van woningen op korte termijn. Onderzoek naar een gedeeltelijke transformatie van de garage naar wonen leidde tot een financieel zeer ongunstig exploitatieresultaat (zie het “Wonen-scenario” in de GEHEIME bijlage “Overzicht van scenario’s inclusief voorstellen Raad, dd. 10 mei ’21). Daarom maakt een transformatie naar wonen geen deel uit van dit voorstel. Het voorliggende raadsvoorstel, biedt vanaf 2028 ruimte aan een grotere woningbouwontwikkeling die beter op de omgeving kan worden afgestemd. Daarnaast wordt de verschuldigde opstalvergoeding voor de garage in de vier jaar dat de gemeente de garage exploiteert naar nul afgeschreven, waardoor een toekomstige grondexploitatie hier niet mee wordt belast.
Beslispunt	
2	Akkoord te gaan met de realisatie van een een buurtfietsenstalling voor ruim 150 fietsen onderin de parkeergarage, aangevuld met een 3-daagse pop-up-stalling voor ruim 300 fietsen, en de benodigde investering van € 150.000 ten laste te brengen van het exploitatieresultaat van de garage en de exploitatie van deze stalling uit te voeren binnen het fietsprogramma.
Argumenten	
2.1	Het realiseren van een fietsenstalling onderin de garage voorziet in de vraag naar stallingsruimte in de buurt.
	Een fietsenstalling op deze lokatie kan voorziet in een behoefte. Daarnaast kan de fietsenstalling dienen als transferplek van fiets naar auto om zo parkeren op afstand aantrekkelijker te maken. Hiermee kan een bidjrage worden geleverd aan het parkeervrij maken van de Oudegracht.
Kanttekeningen/risico’s	
2.1	Het realiseren van de fietsenstalling gaat ten koste van 40 parkeerplaatsen en tevens is een eenmalige investering van €150.000 nodig.
	Door minder opbrengsten en de extra investering wordt het jaarlijks bruto

	exploitatieresultaat negatief beïnvloed.
Beslispunt	
3	Akkoord te gaan met het nemen van maatregelen om lichthinder van de garage naar buiten toe te verminderen en de benodigde investering van €30.000 ten laste te brengen van het exploitatieresultaat van de garage.
Argumenten	
3.1	Hiermee kan een deel van de hinder die omwonenden ondervinden van de garage worden weg genomen.
	Voor € 30.000 kan een deel van de hinder gedurende de tijdelijke exploitatie aanzienlijk worden verminderd. De kosten voor het afschermen van de armaturen bedragen ongeveer €30.000 en komen ten laste van het exploitatieresultaat van de garage.
Kanttekeningen/risico's	
3.1	Het investeren in het verminderen van lichthinder in de parkeergarage vergt een extra investering van € 30.0000 waardoor het exploitatieresultaat van de garage negatief wordt beïnvloed.
Beslispunt	
4	1. Akkoord te gaan met het faciliteren van maximaal 6 deelautoplekken nabij de entree van de parkeergarage..
Argumenten	
4.1	Hiermee stimuleren we de inzet van deelmobiliteit in de binnenstad.
	Uit ervaringen bij bijvoorbeeld parkeergarage Grifthoek blijkt dat er voldoende aanbieders zijn die graag in een parkeergarage hun deelauto's aanbieden.
Beslispunt	
~~2~~54	In lijn met het coalitieakkoord het toekomstig exploitatieresultaat van de parkeergarage Springweg te koppelen aan het parkeervrij maken van de Oudegracht en het Janskerkhof conform nader door het college uit te werken voorstellen, in te dienen bij de Voorjaarsnota.
Argumenten	
~~2~~54.1	Dit besluit doet recht aan de afspraken hierover in het coalitieakkoord.
	In het coalitieakkoord is immers het volgende afgesproken: *"We willen stapsgewijs het aantal parkeerplaatsen verminderen aan de Oudegracht en op het Janskerkhof. Er komen toegankelijke looproutes, fietsparkeerplekken, bankjes en groen voor terug. We onderzoeken de komende periode hoe dit kan worden gerealiseerd en of de parkeergarages aan de Springweg en het Paardenveld daarvoor benut kunnen worden. Hiermee kunnen we autoparkeren faciliteren voor omwonenden met een straatvergunning. Ook biedt dit ruimte voor fietsparkeren en verschillende vormen van deelmobiliteit, de resterende plekken kunnen dan worden gebruikt voor bezoekersparkeren."*

Financiën

Voor een toelichting op de financiële aspecten van het besluitpunt 1 verwijzen we naar Bijlage Toekomst parkeergarage Springweg, paragraaf 9. De investeringen voor het verminderen van lichthinder (raming €30.000) en voor het realiseren van de fietsenstalling (raming €1500.000) komen ten laste van het exploitatieresultaat van de garage, waardoor het jaarlijkse bruto exploitatieresultaat daalt van € 955.000 euro naar € 900.000 euro.

Vervolg
Aansluitend aan het raadsbesluit zal de Vaststellingsovereenkomst met Klépierre worden getekend.

Na het raadsbesluit over de Toekomst van parkeergarage Springweg zal Visie Strosteeg voor goedkeuring worden voorgelegd aan de Raad. Visie Strosteeg geeft een kijk op de mogelijke herontwikkeling van het gebied na sloop van de garage en biedt tot aan 2028 een toetsingskader voor toekomstige ontwikkelingen in de directe omgeving van de parkeergarage. De locatie ten zuiden van de parkeergarage voor het bouwplan Strosteeg 18-36, zal in de Visie Strosteeg worden opgenomen. Voor het te ontwikkelen bouwplan zullen in de visie stedenbouwkundige randvoorwaarden worden opgenomen.

Participatie
Tijdens een veldexcursie op 23 april 2019 hebben ca. 50 omwonenden, verschillende ondernemers en enkele belangrijke stakeholders zoals Klépierre en Hotel Karel V, kennis genomen van de start van Visie Strosteeg. Met vertegenwoordigers van CMU zijn diverse gesprekken gevoerd in juni en augustus ’19. Op 1 oktober 2019 heeft een presentatie plaatsgevonden voor ca. 25 ondernemers die aangesloten zijn bij CMU en een zaak hebben in de directe omgeving van de garage.

Communicatie
Na een besluit van het College van B&W om het voorstel “Toekomst parkeergarage Springweg voor te leggen aan de gemeenteraad worden de belangrijkste stakeholders op de volgende wijze geïnformeerd:
- Huidige erfpachthouder Klépierre per ambtelijke brief.
- Centrum Management Utrecht per ambtelijke mail.
- Karel V per ambtelijke mail.
- Renac BV per ambtelijke mail.
- Omwonenden per wijkbericht.
- Media via een persbericht.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming:
- Toekomst parkeergarage Springweg hfst. 1 t/m 7, dd. 28 oktober ‘20
- GEHEIM - Toekomst parkeergarage Springweg hfst. 8 en 9, dd. ~~28 oktober ‘20~~ 10 mei ‘21

Bijlagen informatief:
- RH-DHV Nut en noodzaak parkeergarage Springweg, dd. 24 mei ‘19.
- BRO Eindrapport Economische Impactanalyse Springweggarage Utrecht, dd. 22 januari ‘20.
- GEHEIM - Concept vaststellingsovereenkomst parkeergarage Springweg, dd. 18 oktober ’20
- JWG - Transformatie Parkeergarage Springweg dd. 25 april ‘21
- GEHEIM JWG -StichtingskostenTransformatie Parkeergarage Springweg, dd. 26 april ‘21
- GEHEIM Overzicht van scenario’s inclusief voorstellen raad, dd. 10 mei ’21
- RH-DHV memo uitwerking gefaseerd parkeervrij maken wervengebied Utrecht dd. 26 april ‘21

Gemeente Utrecht

Raadsbesluit

Toekomst parkeergarage Springweg

Beleidsveld	Grondzaken
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	Bas Pickkers, Lode Messemaker
Zaaknummer	6048008
Jaargang en nummer	2021, nr. 68
Vergaderdatum Raad	17 juni 2021
Geheim	Nee

De raad besluit:

1. Akkoord te gaan met de volgende afspraken, zoals geformuleerd in het document “Toekomst van parkeergarage Springweg, dd. 28 oktober ‘20”:
   - vanaf 15 mei 2022 wordt de parkeergarage voor een periode van 2 jaar door Klépierre geëxploiteerd;
   - aansluitend wordt de parkeergarage 4 jaar door de gemeente Utrecht in eigen beheer in exploitatie genomen;
   - daarna wordt de garage na mei 2028 z.s.m. gesloopt;
   - verder krijgt de gemeente langdurig een faciliteit om 250 bewonersabonnementen uit te geven in garages van HC, waarvan 100 in parkeergarage Springweg tot aan de sloop in 2028.

2. Akkoord te gaan met de realisatie van een buurtfietsenstalling voor ruim 150 fietsen onderin de parkeergarage, aangevuld met een 3-daagse pop-up-stalling voor ruim 300 fietsen, en de benodigde investering van € 150.000 ten laste te brengen van het exploitatieresultaat van de garage en de exploitatie van deze stalling uit te voeren binnen het fietsprogramma.

3. Akkoord te gaan met het nemen van maatregelen om lichthinder van de garage naar buiten toe te verminderen en de benodigde investering van €30.000 ten laste te brengen van het exploitatieresultaat van de garage.

4. Akkoord te gaan met het faciliteren van maximaal 6 deelautoplekken nabij de entree van de parkeergarage.

5. Het toekomstig exploitatieresultaat van de parkeergarage Springweg te koppelen aan het parkeervrij maken van de Oudegracht en het Janskerkhof conform nader door het college uit te werken voorstellen, in te dienen bij de Voorjaarsnota.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op 17 juni 2021.

De griffier, De voorzitter,

Merel van Hall Sharon A.M. Dijksma

Gemeenteraad

Dossiernummer	1716
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	13.1
Omschrijving	Raadsbrief Toekomst garage Springweg
ID	1769
Behandelend ambtenaar	J. Horseling
Telefoon	14 030
E-mail	j.horseling@utrecht.nl
Datum collegebesluit	9 maart 2021
Geocodering	Binnenstad;Stad Utrecht
Thema	Ruimtelijke ordening
Portefeuillehouder	Wethouder Diepeveen
Beleidsveld	Grondzaken
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Frank de Kok/Ruimtelijke Ontwikkeling, Vastgoed, Erfgoed/06-20011476

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Stad en Ruimte	18 maart 2021
Commissie Stad en Ruimte	1 april 2021
Commissie Stad en Ruimte	27 mei 2021
Gemeenteraad	**17 juni 2021**

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	J. Horseling	**Datum**	9 maart 2021
Doorkiesnummer	14 030	**Kenmerk**	7295663
E-mail	j.horseling@utrecht.nl	**Onderwerp**	Toekomst garage Springweg
Bijlage(n)	8 (waarvan 3 geheim)	**Beleidsveld**	Grondzaken

Geachte leden van de raad,

Tijdens de raadsinformatiebijeenkomst (RIB) van 5 januari 2021 over de toekomst van de parkeergarage Springweg en over de visie Strosteeg hebben we toegezegd enkele van uw vragen schriftelijk te beantwoorden. In deze brief geven wij u:

- Een toelichting op de samenhang tussen het voorstel over de toekomst van parkeergarage Springweg, de Visie Strosteeg en het bouwplan Strosteeg 18-36;
- Een toelichting op de door de D66 fractie gevraagde extra scenario's voor de parkeergarage. Een uitgebreide toelichting en de doorrekeningen vindt u in de GEHEIME bijlage 1;
- Het gevraagde overzicht van garages in de binnenstad en de bezetting daarvan (bijlage 3);
- De gevraagde cijfers over autobezit en huishoudens in de binnenstad (bijlage 4);
- Geheim deel van de antwoorden op de door de fracties van VVD (GEHEIME bijlage 5) en PvdD (GEHEIME bijlage 6) gestelde technische vragen over de geheime bijlage bij het voorstel over de toekomst van parkeergarage Springweg.
- Openbaar deel van de antwoorden op de door de fracties van VVD (bijlage 7) en PvdD (bijlage 8) gestelde technische vragen over de geheime bijlage bij het voorstel over de toekomst van parkeergarage Springweg.

Geheimhouding
Op de bijlagen '1: Extra scenario's Springweg-garage, inclusief schema', '5: Beantwoording technische Vragen van VVD, inclusief 3 bijlagen'en '6: Beantwoording technische Vragen PvdD P-garage Springweg' hebben wij tijdelijke geheimhouding opgelegd op grond van artikel 55 lid 1, 86 lid 2 en 25 lid 2 Gemeentewet om redenen genoemd in artikel 10 lid 2 sub b en g van de Wob. De tijdelijke geheimhouding geldt tot het moment dat de parkeergarage Springweg is gesloopt, of zoveel eerder als wij uw raad hierover (gedeeltelijk) in openbaarheid kunnen informeren.
Deze geheimhouding is nodig om het gemeentelijke financiële belang te beschermen en om onevenredige benadeling van de gemeente, dan wel onevenredige bevoordeling van derden te voorkomen. De informatie uit deze hoofdstukken en bijlagen is van financiële en juridische aard en kan door de huidige erfpachthouder worden gebruikt bij de onderhandelingen met de gemeente. Ingeval van openbaarmaking daarvan kan de gemeente onevenredig worden benadeeld. Bekendheid van deze informatie kan het gemeentelijk belang schaden in dit voorliggende dossier, maar ook in toekomstige onderhandelingen over parkeerfaciliteiten (zoals bijvoorbeeld parkeergarage Paardenveld).

Samenhang
Op de RIB bleek dat er bij verschillende fracties onduidelijkheid bestaat over hoe het voorstel over de toekomst van de parkeergarage zich verhoudt tot de visie Strosteeg en hoe de visie zich weer verhoudt tot het bouwplan Strosteeg 18-36. Hieronder leest u hoe de plannen zich tot elkaar verhouden.

Voorstel toekomst parkeergarage
De erfpachtovereenkomst voor de grond onder de Springweggarage loopt in mei 2022 af. Om te komen tot een voorstel voor de toekomst van parkeergarage Springweg is door RH/DHV onderzoek uitgevoerd naar nut en noodzaak van de garage en heeft BRO onderzoek gedaan naar de economische impact van de garage. Uit het onderzoek van RH/DHV kwam naar voren dat de garage wel nuttig is, maar niet noodzakelijk. Uit het rapport van BRO kwam naar voren dat de economische impact van de garage klein is.
Op de informatiebijeenkomst in april 2019 gaven veel omwonenden aan dat zij overlast ondervinden van de garage en deze het liefst zo snel mogelijk zien verdwijnen. Toen in de gesprekken met de huidige erfpachter Klépierre ook werd voorzien in 250 bewonersparkeerplaatsen voor het verder terugbrengen van straatparkeren in de binnenstad en daarmee de garage vanuit dat oogpunt ook niet nodig bleek én omdat met het voorstel ondernemers nog zes jaar de tijd hebben om hun bedrijfsvoering aan te passen aan het verdwijnen van de garage, werd sloop van de garage het uitgangspunt.

Visie Strosteeg
Na het stranden van een vorig initiatief voor het terrein waarop de voormalige bedrijfshallen van drukkerij Abels staan, hebben wij besloten om een visie op te stellen voor het gebied. Aangezien de Springweggarage niet noodzakelijk bleek te zijn, is sloop van de garage het uitgangspunt in de visie geworden, conform het voorliggende voorstel. Wij zijn van mening dat sloop van de garage het beste perspectief biedt voor het realiseren van ruimtelijke kwaliteit in dit gebied. Deze visie heeft ondertussen de inspraak doorlopen, daarbij zijn 34 uitgebreide zienswijzen ingediend. Omdat de beantwoording daarvan meer tijd in beslag neemt, loopt de besluitvorming over de visie niet meer gelijk op met het besluit over de toekomst van de garage. Gezien de resterende tijd tot het aflopen van de erfpachtovereenkomst in mei 2022, is het wenselijk dat het besluitvormingsproces over de toekomst van de parkeergarage nu doorgaat.
Een besluit over de toekomst van de Springweggarage is niet afhankelijk van de visie, de visie is daarentegen wel afhankelijk van het besluit over de toekomst van de garage. Indien niet wordt besloten tot sloop van de garage, dan zal als vanzelfsprekend de visie opnieuw moeten worden opgesteld. De visie geeft wel een inkijk in hoe de herontwikkeling zou kunnen plaatsvinden na sloop van de garage.

Bouwplan Strosteeg 18-36
Het bouwplan Strosteeg 18-36 maakt geen onderdeel uit van de visie, maar is wel afgestemd op de visie. Reden hiervoor is dat in het vigerende bestemmingsplan voor het terrein waarop het bouwplan geprojecteerd is, de bestemming wonen reeds is opgenomen in een uitwerkingsverplichting, inclusief uitwerkingsregels ten aanzien van woonoppervlak (minimaal 1500m^2, maximaal 2500m^2) en goothoogte (minimaal 5m, maximaal 10,5m). Deze ruimtelijke kaders zijn in 2010 overgenomen uit het voorgaande bestemmingsplan. Binnen een zone van 50 meter vanaf een parkeergarage worden extra milieueisen gesteld aan woonfuncties of andere gevoelige functies. Het bouwplan anticipeert op sloop van de garage want de door de garage geproduceerde geluidniveaus op de toekomstige gevels zijn hoger dan de wettelijke grenswaarden.
Het concept bouwplan zoals dat door de ontwikkelaar op 16 december 2020 aan de buurt is gepresenteerd, is formeel nog niet in procedure. Dat plan heeft een woonoppervlak van 2000m^2 en een goothoogte van 10,5m. De eerste formele stap voor deze ontwikkeling is het vaststellen van een intentiedocument conform het Utrechts Planproces (UPP). Dit document hebben wij op 17 november 2020 vastgesteld en aan uw raad verstuurd. Wij hebben de bevoegdheid (en de plicht) om een uitwerkingsplan op te gaan stellen. Bij de procedure van het uitwerkingsplan is er de mogelijkheid tot

het indienen van zienswijzen en beroep. Wij stellen uiteindelijk het uitwerkingsplan al dan niet vast. Daarbij wordt het plan getoetst aan het bestemmingsplan en een goede ruimtelijke ordening.

Deze brief handelt verder alleen over het voorliggende voorstel, het besluit over de toekomst van parkeergarage Springweg.

Alternatieve scenario's
De D66 fractie heeft gevraagd of er naast het in het raadsvoorstel voorgestelde scenario, ook scenario's zijn onderzocht waarbij de garage langer open blijft en zo een rol kan spelen in het verder terugbrengen van straatparkeren in de binnenstad en specifiek boven de Nieuwegracht, de Kromme Nieuwegracht en de Plompetorengracht (250 parkeerplaatsen). Wij hebben ter beantwoording van de vraag van D66 twee alternatieve scenario's opgesteld en doorgerekend (zie scenario's R1 en R2 in de geheime bijlage 1). Voor een uitgebreide toelichting op beide scenario's en de financiële uitkomsten daarvan verwijzen wij u graag naar de geheime bijlage 1.

Rol garage bij versneld opheffen straatparkeren op Nieuwegracht, Kromme Nieuwegracht en Plompetorengracht
Wij hebben RH/DHV gevraagd te onderzoeken of de parkeergarage Springweg noodzakelijk is wanneer het resterende straatparkeren op de Nieuwegracht, de Kromme Nieuwegracht en de Plompetorengracht, per direct zou worden opgeheven en zou moeten worden ondergebracht in parkeergarages in de binnenstad. RH/DHV trekt de conclusie (zie bijlage 2) dat, met de onderhandelde 250 bewonersparkeerplaatsen in de garages van Hoog Catharijne (en tot 2028 ook in de Springweggarage), er bij het per direct opheffen van de parkeerplaatsen boven werven er een klein tekort aan parkeerplaatsen in openbare garages is om de opgeheven plaatsen onder te brengen. Dit tekort is volgens RH/DHV gemakkelijk te voorkomen door het opheffen te faseren en het vergunningenplafond te verlagen.
De snelheid waarmee het aantal parkeerplaatsen boven werfkelders kan worden verminderd wordt bepaald door de financiële ruimte die de gemeentelijke begroting daartoe biedt, aangezien voor elke op te heffen straatparkeerplaats ca. € 3.500 per jaar structureel moet worden gecompenseerd. Bij het per direct opheffen van straatparkeerplaatsen boven werven, kan niet overal worden voldaan aan de maximale loopafstand van 750 meter. Dat geldt zowel in de situatie met als zonder garage Springweg. Met het voorliggende voorstel worden 250 bewonersplekken gecreëerd die tenminste beschikbaar blijven tot 2069 en zo langdurig een rol kunnen spelen in het parkeervrij maken van de binnenstad.

Onomkeerbaarheid raadsbesluit
Op de RIB is een vraag gesteld over de onomkeerbaarheid van het voorgestelde besluit en de vaststellingsovereenkomst met Klépierre. Na het raadsbesluit wordt de overeenkomst met Klépierre door de gemeente aangegaan. Voor een eventuele toekomstige wijziging is zowel een nieuw raadsbesluit nodig als overeenstemming met Klépierre om af te wijken van de overeenkomst. Is die overeenstemming er niet dan is er sprake van contractbreuk en kan Klépierre in rechte nakoming vorderen.

Conclusie
De alternatieve scenario's die zijn toegelicht in geheime bijlage 1 leiden beiden tot een financieel minder aantrekkelijk resultaat dan het door ons voorgestelde scenario voor de toekomst van de parkeergarage. Voor het in de alternatieve scenario's gehanteerde tempo van opheffen van straatparkeren is geen financiële dekking in de begroting. Bij een keuze voor de alternatieve scenario's bestaat tevens het risico dat de gemeente jarenlang nodig heeft om haar juridisch gelijk te halen met een aanmerkelijke vertraging van het realiseren van de beleidsintentie uit het collegeprogramma, namelijk het stapsgewijs terugdringen van straatparkeren in de binnenstad, tot gevolg.

In het aan u voorgelegde voorstel, menen wij een evenwichtige afweging te hebben gemaakt tussen alle belangen die in het gebied leven. Verder realiseren wij met dit voorstel een faciliteit om 250 bewoners een abonnement te kunnen aanbieden in de HC-garages van Klépierre voor de periode tot

in ieder geval 2069. Dit geeft ons een enorme flexibiliteit naar de toekomst toe, zonder dat wij daarvoor een exploitatierisico lopen.

Gezien de overlast die de Springweggarage voor de buurt oplevert, de kansen die sloop van de garage biedt voor de ruimtelijke kwaliteit van het gebied, de negatieve netto exploitatieresultaten van de scenario's waarbij de garage nog voor langere tijd wordt geëxploiteerd voor bewonersparkeren en omdat er voldoende capaciteit is in andere garages wanneer aan de Raad zou worden voorgesteld om het straatparkeren boven de Nieuwe gracht, de Kromme Nieuwegracht en de Plompetorengracht op te heffen, adviseren wij aan de gemeenteraad om akkoord te gaan met de voorliggende voorstel over de toekomst van de Springweggarage.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Transport & Planning

Aan:	Gemeente Utrecht
Van:	Jelmer Droogsma
Datum:	3 maart 2021
Ons kenmerk:	BG5910-RHD-ZZ-XX-NT-Z-0001
Classificatie:	Open

Onderwerp: **Parkeervrij maken wervengebied Utrecht**

Aanleiding

Op 5 januari 2021 is een Raadsinformatiebijeenkomst gehouden over de toekomst van parkeergarage Springweg en de visie voor de Strosteeg. In een onderzoek van RHDHV (Nut en noodzaak parkeergarage Springweg, 2019) is geconstateerd dat de parkeergarage Springweg weliswaar nut heeft, maar niet noodzakelijk is in het parkeersysteem van de Utrechtse binnenstad.

In 2019 heeft RHDHV ook een onderzoek uitgevoerd naar het parkeervrij maken van de Oudegracht en Janskerkhof door 267 parkeerplaatsen op te heffen. De meest effectieve maatregel om de parkeervraag te beïnvloeden is het verlagen van het vergunningenplafond. Het is niet noodzakelijk om bestaande vergunningen in te trekken, maar door natuurlijk verloop is het benodigde aantal opzeggingen in 2 tot 3 jaar bereikt. In het onderzoek is geadviseerd om flankerende maatregelen te nemen om enerzijds de gevolgen van de maatregelen te verzachten, anderzijds om gebruikers te verleiden tot wenselijk gedrag.

Tijdens de Raadsinformatiebijeenkomst is de vraag gesteld wat het verder opheffen van parkeerplaatsen in het wervengebied (288 parkeerplaatsen op de Nieuwegracht, Kromme Nieuwegracht en Plompetorengracht) betekent voor nut en noodzaak van de Springweggarage. In deze memo is antwoord gegeven op deze vraag.

Uitgangspunten

Bij de beantwoording van deze vraag zijn de volgende uitgangspunten gebruikt:

- Analyse van de bezetting van de openbare parkeergarages in 2019;
- Voor het parkeervrij maken van de Oudegracht en Janskerkhof zijn voor bewoners geen parkeerplaatsen in openbaar private parkeergarages ingezet;
- De gemeente Utrecht heeft een afspraak gemaakt dat 250 (bewoner)vergunninghouders in de parkeergarages bij Hoog Catharijne en tot 2028 in de Springweggarage kunnen parkeren.
- Draagvlak onder bewoners van het opheffen van de parkeerplaatsen is buiten beschouwing gelaten.

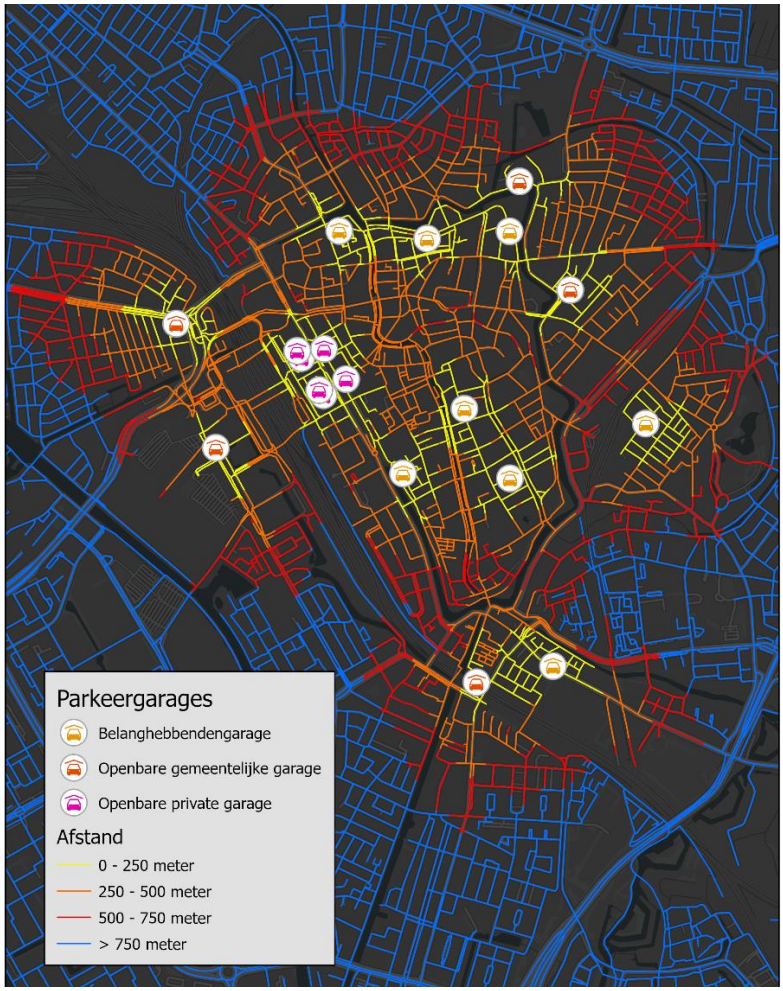
Analyse

Voor de beantwoording van de vraag zijn twee verschillende type parkeerders onderscheiden: bewoners en bezoekers. Voor beide type gebruikers gelden verschillende uitgangspunten en verschilt het motief om te parkeren in het centrum. Zo is het beleidsuitgangspunt dat bewoners binnen 750 meter van hun woning de auto kunnen parkeren, terwijl de maximaal geaccepteerde loopafstand voor bezoekers 1.000 meter is tussen de parkeerplaats en hun bestemming. In de huidige situatie maken beide type parkeerders gebruik van de parkeerplaatsen in het wervengebied.

Bewoners

Voor bewoners komen er 250 parkeerplaatsen beschikbaar in de Hoog Catharijne garages. Tot 2028 zijn er ook plaatsen beschikbaar voor bewoners in de Springweggarage. Dat zijn minder plaatsen dan er op Nieuwegracht, Kromme Nieuwegracht en Plompetorengracht worden opgeheven, waardoor het wenselijk is om het vergunningenplafond te verlagen met 38 plaatsen. Hiermee blijft het aantal parkeerplaatsen en vergunningshouders in verhouding. In het onderzoek naar het parkeervrij maken van de Oudegracht en Janskerkhof is aangetoond dat het vergunningenplafond in 2 tot 3 jaar met 267 plaatsen verlaagd kan worden. Wanneer het opheffen van de parkeerplaatsen boven de werven gefaseerd gebeurt, dan zijn er geen tekorten te verwachten. Op basis van het eerdere onderzoek is de verwachting dat het verlagen van het vergunningenplafond ongeveer een half jaar langer zal duren.

De parkeerplaatsen in de Hoog Catharijne garages liggen wel op meer dan 750 meter loopafstand van het wervengebied. Hierdoor wordt niet voldaan aan het beleidsuitgangspunt dat bewoners binnen 750 meter van hun woning kunnen parkeren. Echter is de loopafstand vanaf parkeergarage Springweg naar gedeeltes van de Nieuwegracht, Kromme Nieuwegracht en Plompetorengracht ook meer dan 750 meter.

Figuur 1: Loopafstanden voor bewoners vanaf de parkeergarages (exclusief Springweggarage) in de binnenstad van Utrecht.

In bovenstaande figuur zijn de loopafstanden vanaf de openbare garages (exclusief Springweg) en belanghebbenden garages in de binnenstad weergegeven. Het knelpunt van de grotere loopafstanden in het zuidoostelijk deel van de binnenstad komen doordat in dit deel geen openbare parkeergarages zijn gevestigd. Wel zijn er diverse belanghebbenden garages in dit gebied, waardoor er binnen 750 meter

loopafstand een parkeergarage is voor bewoners van de binnenstad. De belanghebbenden garages kennen op dit moment een wachtlijst, maar de verwachting is dat op termijn een gedeelte van de bewoners kiest voor een plek in de Hoog Catharijne garages, waardoor er ruimte beschikbaar komt in de belanghebbenden garages. Bovendien blijven er op straat parkeerplaatsen beschikbaar, bijvoorbeeld in de zijstraten van het wervengebied. Als bewoners op deze plaatsen hun auto parkeren is dat ook binnen 750 meter van hun woning. De parkeerdruk op de zijstraten kan hierdoor wel toenemen.

Geadviseerd wordt om de huidige gehandicaptenparkeerplaatsen zoveel mogelijk te handhaven of verplaatsen naar een dichtbij gelegen zijstraat. Op deze manier kunnen mensen met een beperking nog steeds zo dichtbij als mogelijk bij hun huis parkeren. Voor de overige bewoners dient de impact van de maatregel op de loopafstanden nader onderzocht te worden in combinatie met mogelijke flankerende maatregelen.

Bezoekers

In de onderzoeken uit 2019 is geconstateerd dat er nog veel restcapaciteit aanwezig is in de openbare parkeergarages, zelfs na de opheffing van de parkeerplaatsen op de Oudegracht en Janskerkhof en de sluiting van de Springweg garage. Daarom zullen bezoekers ook na het sluiten van de parkeergarage Springweg en het opheffen van de parkeerplaatsen in het wervengebied in staat zijn een parkeerplaats te vinden in het centrum van Utrecht.

Conclusie

Uit de analyse blijkt dat er in het centrum van Utrecht onvoldoende parkeerplaatsen beschikbaar blijven voor bewoners na het per direct opheffen van de straatparkeerplaatsen in het wervengebied (Oudegracht, Nieuwegracht, Kromme Nieuwegracht, Plompetorengracht en Janskerkhof). Met Klépierre is afgesproken dat voor bewoners 250 abonnementen beschikbaar komen in de Hoog Catharijne garages om het straatparkeerplaatsen in de binnenstad verder omlaag te brengen. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door parkeerplaatsen op de Nieuwegracht, Kromme Nieuwegracht en Plompetorengracht op te heffen. Bij het per direct opheffen van deze parkeerplaatsen is het aanvullend op de beschikbare parkeerplaatsen in de garages noodzakelijk om het vergunningenplafond met 38 plaatsen te verlagen. Het verlagen van het vergunningenplafond zal circa een half jaar duren, waardoor in combinatie met het gefaseerd opheffen van straatparkeerplaatsen geen problemen zijn te verwachten.

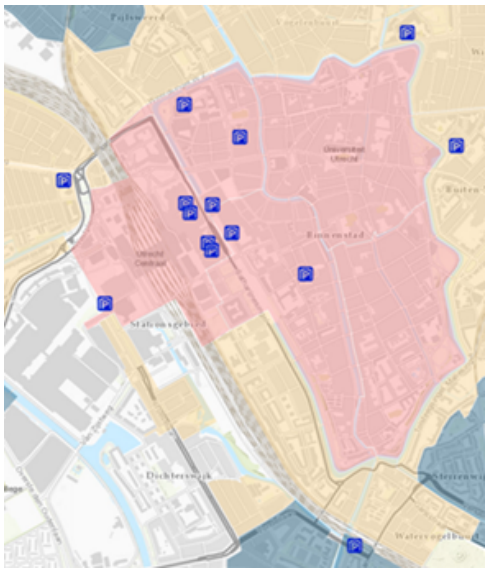
Voor de bewoners die parkeren op de Oudegracht, Janskerkhof en in de Springweggarage zijn in die onderzoeken andere oplossingen aangedragen, waardoor die geen gebruik hoeven te maken van de recent afgesproken ruimte voor bewoners in de Hoog Catharijne garages. De maatregelen voor dit gebied zijn het verlagen van het vergunningenplafond in combinatie met flankerende maatregelen om enerzijds de gevolgen van de maatregelen te verzachten, anderzijds om gebruikers te verleiden tot wenselijk gedrag.

Het belangrijkste aandachtspunt bij de verdere uitwerking van het parkeervrij maken zijn de fasering en de beleidseisen aan loopafstanden voor bewoners en bezoekers. Er zijn nu onvoldoende alternatieven beschikbaar als alle plekken per direct tegelijk worden opgeheven. Als dit stapsgewijs gaat, kunnen er door natuurlijk verloop verschuivingen in de verschillende garages plaatsvinden en het vergunningenplafond verlaagd worden. Er blijven parkeerplaatsen op straat beschikbaar, waardoor voor alle locaties in de binnenstad binnen een acceptabele loopafstand parkeergelegenheid is. Het aandachtspunt om te voldoen aan de beleidseis voor de loopafstanden voor bewoners speelt zowel in de situatie met als de situatie zonder Springweggarage, waardoor deze garage niet noodzakelijk is om aan de beleidseis te voldoen.

Bijlage 3 overzicht parkeergarages met wachtlijsten
Op de onderstaande plattegronden zijn de locaties van niet openbare garages (links) en openbare garages (rechts) weergegeven.

Niet openbare garages.

Openbare (gemeentelijke en commerciële) garages.

Belanghebbende garages	**Wachtlijst ja of nee (+ aantal op wachtlijst)**	**Langstwachtende (eerste die aan de beurt is) wacht sinds**	**Aantal uitgegeven abonnementen**
Jan Meyenstraat	nee	x	71 (capaciteit 94)
Boekhoven	ja (9)	25-08-2020	52
Korte Nieuwestraat	ja (47)	13-01-2017	40
Tuinstraat	ja (15)	10-12-2019	107
Wolvenplein	ja (9)	24-04-2017	14
ABC-straat	ja (23)	23-01-2020	75

Openbare (gemeentelijke) garages	**Wachtlijst ja of nee (+ aantal op wachtlijst)**	**Aantal gereserveerde abonnementen voor overloop van vergunninghouders**	**Waarvan aantal bewoners binnenstad**
Grifthoek	nee	19	4**
Kop van Lombok	nee	10	-
Vaartsche Rijn	nee	20	4* + 2**
Kruisstraat	nee	20	-

* dit zijn bewoners binnenstad die hun straatvergunning hebben ingeleverd voor abonnement tegen gereduceerd tarief
** dit zijn bewoners binnenstad met een commercieel abonnement (bijv. voor een tweede auto of omdat ze niet in aanmerking komen voor een parkeervergunning op straat)

De gunstige ligging van deze garages gaat zorgen voor een overstap vanuit overige belanghebbenden garages naar garage Springweg en overige HC-garages. We verwachten dat de wachtlijsten hierdoor korter worden of in gunstigste gevallen algeheel verwerkt worden.

Bijlage 4 autobezit binnenstad

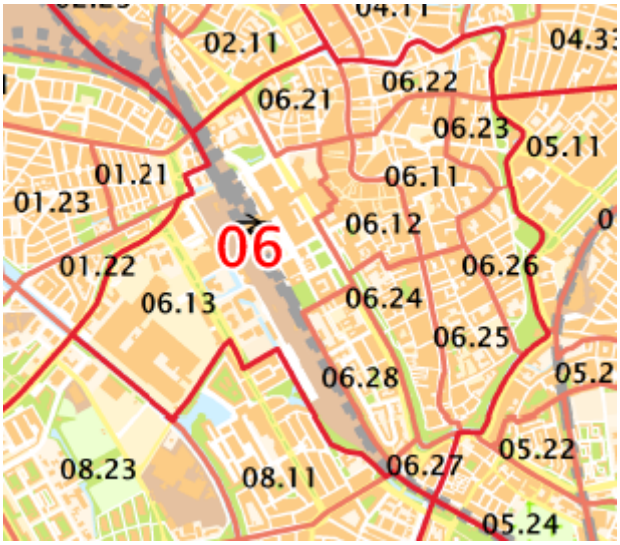
Gebruik cijfers vanaf 2012 i.p.v. 2008

In eerdere toelichtingen vergeleken we cijfers over autobezit uit 2008 en 2019. Voor een zuivere vergelijking kunnen beter gegevens van 2012 en 2019 met elkaar worden vergeleken. In 2012 is de vraag in de inwonerenquête over autobezit namelijk (licht) gewijzigd. Tot 2012 was de vraag: *Over hoeveel personenauto's beschikt uw huishouden? (ook leaseauto of auto van de zaak waar u privé gebruik van maakt)*. Respondenten moest zelf een aantal invullen.
Sinds 2012 is de vraag: *Hoeveel personenauto's heeft uw huishouden? Hiermee bedoelen we ook een leaseauto of auto van de zaak waar u privé gebruik van maakt, maar geen deelauto.*
Respondenten konden kiezen uit: 1, 2, 3 of meer.
Door het aanpassen van "beschikt" naar "heeft" en door de toevoeging van 'geen deelauto', kunnen antwoorden afwijken. Daarom gebruiken we voor een zuivere vergelijking de cijfers uit 2012 en 2019.

Percentage huishoudens in de wijk Binnenstad		
	2012	**2019**
zonder auto	51%	62%
met één of meer auto's	49%	38%
met één auto	39%	35%
met meer dan één auto	9%	3%

Hieronder is het aantal huishoudens in de binnenstad te zien. Belangrijk om te vermelden is dat de wijk binnenstad een stuk groter is dan alleen de historische binnenstad, het gebied binnen de singels. De grootste groei van huishoudens heeft buiten deze historische binnenstad plaats gevonden, bijvoorbeeld in Seijp en Midned.

Wijk Binnenstad	**2012**	**2019**
Aantal huishoudens	11.888	12.556

Bijlage 7 – openbaar deel
Beantwoording technische vragen VVD over H8 en H9 van het document "Toekomst parkeergarage Springweg"

Vragen gesteld door Marijn de Pagter en Gertjan te Hoonte, VVD 4 maart 2021.

7.Hoe verhoudt de conclusie over aanbestedingsrecht zich tot de erfpachtcontracten van Hoog Catharijne en de Jaarbeurs? Op welke punten verschillen die dat daar wel één op één met een partij afspraken gemaakt konden worden?
De oorspronkelijke uitgiftecontracten van Hoog Catharijne stammen uit de zestiger jaren toen er nog geen sprake was van de huidige Europese aanbestedingsverplichtingen. De extra erfpachtuitgiften die zijn gedaan in het kader van de herontwikkeling van Hoog Catharijne betekenden in feite de uitbreiding van de reeds bestaande 100-jarige erfpachtuitgiften.

14.Waarom is het college voornemens om privaatrechtelijk met Klépierre een afspraak te maken over het slopen van de garage in 2028?
Het college wil iedereen de zekerheid geven dat dit besluit ook wordt uitgevoerd. Daarom is het onderdeel geworden van de privaatrechtelijke afspraken met Klépierre en niet alleen van een publiekrechtelijk besluit van de gemeenteraad. Ook voor Klépierre is slopen ook een voorwaarde voor het sluiten van dit akkoord.

15.Hoe verhoudt deze privaatrechtelijke afspraak zich tot de publiekrechtelijke positie van de gemeente?
Indien de gemeente privaatrechtelijk heeft afgesproken de garage te zullen slopen zal de gemeente deze afspraak moeten nakomen. Er zijn wat dat betreft geen publiekrechtelijke belemmeringen. De bestemming "parkeren" zal in de toekomst gewijzigd worden in o.a. "wonen", afhankelijk van besluitvorming over de Visie Strosteeg en het later op te stellen SPvE.

16.Kan de gemeente nog afzien van sloop, als deze overeenkomst wordt getekend?
Nee, dat is niet meer mogelijk.

17.Wat zijn de consequenties als de raad op een later moment toch wil afwijken van de sloop?
De gemeente gaat de overeenkomst aan indien deze vooraf door de gemeenteraad is goedgekeurd. De gemeente gaat er verder van uit dat indien die goedkeuring wordt verleend en geen reden is om later van die afspraak af te wijken. Wil de gemeenteraad dat toch doen, dan is er sprake van contractbreuk en kan Klépierre in rechte nakoming vorderen.

18. Kan er op deze locatie nog enige parkeervoorziening worden geëxploiteerd als deze overeenkomst wordt getekend? Indien dit niet op deze locatie kan maar er toch parkeercapaciteit gewenst is in dit deel van de Binnenstad, welke alternatieven zijn er dan?
Op deze locatie kan niet een publiektoegankelijke parkeergarage voor bezoekers terugkomen. Wél kan er een parkeergarage voor bewoners komen behorende bij de woningen die gepland zijn in Visie Strosteeg.
Voor bezoekers zijn er voldoende alternatieven in de HC-garages H1-H6 en/of de gemeentelijke openbare garages, zoals Vaartsche Rijn en Jaarbeurs. Zie hiervoor de rapportage van RHDHV.

De gemeente verplicht HC om 250 abonnementen te leveren in andere garages (artikel 8) waarvan minimaal 100 in P6 (Rijnkade) zolang die in bedrijf is. Deze verplichtingen worden toegevoegd aan de erfpachtcontracten. Hierover de volgende vragen.

19. Is deze afspraak aanbestedingsrechtelijk getoetst? Zo ja, wat waren de uitkomsten daarvan? Zo nee, waarom niet?
De afspraak is niet aanbestedingsrechtelijk getoetst. De gemeente heeft een recht op afname, geen verplichting. De kosten zijn conform de gemeentelijke voorwaarden en tarieven. Er is geen andere exploitant in de omgeving die een vergelijkbare dienst zou kunnen leveren.

20.Met het verplaatsen van 250 abonnementen van de Springweg naar P1 t/m P6 verandert de parkeerbalans van het stationsgebied. Kan het college dit inzichtelijk maken en aantonen dat de parkeerbalans nog voldoet aan de uitgangspunten in de diverse bestemmingsplannen in het Stationsgebied alsmede de gekoppelde bestemmingsplannen, zoals het bestemmingsplan voor de uitbreiding van de Bijenkorf?
In het rapport van RHDHV is aangetoond dat op basis van de beschikbare bezettings-gegevens, er voldoende parkeerruimte is voor de aanwezige functies in dit deel van de binnenstad en dat er voldoende ruimte is om 250 abonnementen aan bewoners uit te geven. Bij de ontwikkeling van het stationsgebied is per bouwaanvraag aangetoond dat er voldaan werd aan het destijds geldende parkeernormenbeleid. Nu is op basis van de bezettingsgegevens gekeken hoe het daadwerkelijk gebruik is en gebleken dat er voldoende plek is. Op grond van het geldende parkeerbeleid is het mogelijk om deze in te zetten ten behoeve van de 250 bewonersabonnementen. Dit is destijds ook gebeurd bij de Bijenkorf.

21.Op welke wijze heeft het college rekening gehouden met de jurisprudentie bij de uitbreiding van de Bijenkorf, toen het bestemmingsplan werd vernietigd?
Bij gebruik van een particuliere garage van een derde moet op grond van het parkeerbeleid met een contract worden aangetoond dat die plekken bij die particulier beschikbaar worden gehouden. Dit is bevestigd in de Bijenkorf uitspraken. Dit is met deze erfpachtclausule voor 100 plekken ten behoeve van de Bijenkorf al geregeld.

22. Is de parkeergarage Springweg gehanteerd in de onderbouwing van de parkeerbalansen in omgevingsvergunningen en/of bestemmingsplannen? Zo ja, welke?
Nee, er zijn geen omgevingsvergunningen c.q. bestemmingsplannen bekend die via een parkeerbalans gekoppeld zijn aan de Springweg-garage. Zie ook het rapport van RHDHV.

24. Kan de huidige erfpachtovereenkomst met de raad worden gedeeld? Is die openbaar? Zo nee, waarom niet?
De huidige erfpachtovereenkomst is bijgevoegd als bijlage 4. Deze is openbaar omdat deze bij het kadaster is op te vragen.

26.Moet de gemeente een bedrag aan Klépierre betalen voor de 250 parkeerplaatsen die ter beschikking worden gesteld voor bewonersparkeerplaatsen? Zo ja, welk bedrag? Zo nee, is dit bedrag anderszins verwerkt in de schikking met Klépierre, d.w.z. in het bedrag van 3,3 miljoen, en hoe is het daar dan in verwerkt?
Nee, de gemeente hoeft geen bedrag aan Klépierre te betalen, het is onderdeel van de totale afspraak. Steenhuis Grondzaken heeft de afspraak met Klépierre op marktconformiteit beoordeeld en daarin is de “waarde van de 250 bewonersvergunningen” wel meegerekend.

Bijlage
1972-1207 Huidige erfpachtakte uitgifte Strosteeg 84, 1e uitgifte

Heden de zevende december
negentienhonderd twee en zeventig
verschenen voor mij, Jan Willem Frans Swane, notaris ter standplaats Utrecht:

1. De Heer Been Kuipers, ambtenaar in algemene dienst,
wonende te Culemborg,
ten deze handelende als gemachtigde overeenkomstig artikel 78 van de Gemeentewet, van de Burgemeester van Utrecht, krachtens diens besluit de dato vijf september negentienhonderd vijf en veertig (Gemeenteblad van Utrecht 1945 nummer 35) zoals dit nader is gewijzigd, die Gemeente vertegenwoordigende en voorts handelende ter uitvoering van het besluit van de Raad van de Gemeente Utrecht van zeventien februari negentienhonderd twee en zeventig nummer 757 O.W./S.O.

2. De Heer Mr. Nicolaas Lambertus Wijnstok, bedrijfsjurist,
wonende te Utrecht.
ten deze handelend als schriftelijk gevolmachtigde van de te Utrecht gevestigde besloten vennootschap:
Maatschappij tpt exploitatie van onroerende goederen "Strosteeg " B.V., hierna te noemen de erfpachtster,
en als zodanig deze vennootschap ten deze vertegenwoordigende.
Blijkende van de volmacht uit een onderhandse akte van volmacht welke na vooraf door de gevolmachtigde in tegenwoordigheid van mij, notaris, voor echt erkend te zijn en na ten blijke daarvan door hen getekend te zijn aan deze akte is vastgehecht.

De komparant sub 1, handelend als gemeld, verklaart voor en namens de Gemeente bij deze ten behoeve van de bouw van een parkeergarage in erfpacht uit te geven aan de vorengenoemde besloten vennootschap voor wie de komparant sub 2 verklaart te aanvaarden het recht van erfpacht op:

Enige percelen grond te Utrecht aan de Strosteeg en het Vischersplein, uitmakende die gedeelten ter gezamenlijke grootte van ongeveer negentien aren vijftig centiaren, van de kadastrale percelen gemeente Utrecht, sectie C nummers 1908, 4621, 5595, 5772, 7104, 7105, 7175, 7211 en 7281, zoals die

gedeelten op de aan deze akte gehechte, door de komparanten en mij, notaris, getekende tekening schetsmatig zijn aangegeven met een zwarte omlijning, nummer A 19.481.

Voormeld recht van erfpacht is ingegaan op vijftien mei negentienhonderd twee en zeventig,

en eindigt op vijftien mei tweeduizend twee en twintig.

De komparanten verklaren, dat voor dit recht van erfpacht een jaarlijkse canon verschuldigd is van tien procent van de parkeergelden,

exclusief B.T.W., waarvan zal blijken uit een terzake door de registeraccountants van de erfpachtster af te geven verklaring, een en ander met inachtneming en toepaselijkverklaring van de "Algemene Voorwaarden voor de uitgifte in erfpacht van gronden der Gemeente Utrecht" (Gemeenteblad van Utrecht 1961, nummer 102), zoals deze zijn vermeld in een akte negentien juli negentienhonderd een en zestig voor de plaatsvervanger van de te Utrecht gevestigde Notaris J.W.Borgers verleden, bij afschrift overgeschreven ten hypotheekkantore te Utrecht op diezelfde dag, in deel 1690 nummer 91, en zoals deze sindsdien zijn gewijzigd, welke wijziging is vastgelegd in een akte, negen en twintig september negentienhonderd zeven en zestig voor genoemde notaris Borgers verleden, bij afschrift overgeschreven ten genoemde hypotheekkantore op diezelfde dag, in deel 1990 nummer 27, met de inhoud van welke Algemene Voorwaarden de komparanten verklaarden ten volle bekend te zijn, en deze te beschouwen als woordelijk in deze akte te zijn opgenomen, met dien verstande dat deze Algemene Voorwaarden worden aangevuld met de volgende bijzonder bepalingen:

1. artikel 4, lid 1, van de Algemene Voorwaarden dient te worden gelezen als volgt:

"de grond wordt in erfpacht uitgegeven in de staat, waarin deze zich bevindt, bij het verlijden van de erfpachtsakte, vrij van lijdende erfdienstbaarheden, hypotheken, hypothecaire inschrijvingen, pacht, huur en beslag, en voorts met alle heersende erfdienstbaarheden, rechten en lasten, daaraan verbonden, zonder dat de gemeente tot enige vrijwaring gehouden is.

2. artikel 22 van de Algemene Voorwaarden dient te worden gelezen als volgt:
"de in erfpacht uit te geven grond is bestemd voor de stichting en instandhouding van een parkeergarage van tenminste vierhonderd (400) parkeerplaatsen.

3. artikel 28, lid 2, van de Algemene Voorwaarden dient te worden gelezen als volgt:
"behoudens in de parkeergarage en voorzover niet van de openbare weg af zichtbaar, mogen de grond en hetgeen zich daarop bevindt zonder schriftelijke toestemming van Burgemeester en Wethouders niet in enigerlei opzicht worden gebruikt voor reclamedoeleinden, anders dan voor zaken op de daarop of daarin gevestigde handel betrekking hebbend.

4. de erfpachtster mag zonder toestemming van Burgemeester en Wethouders geen wijziging brengen in de onder twee (2) omschreven bestemming, daaronder mede begrepen vermindering van het aantal parkeerplaatsen.

5. indien de onder vier (4) bedoelde toestemming tot wijziging van de bestemming wordt verleend, zal de canon aan de hand van de nieuwe bestemming opnieuw worden vastgesteld.

6. de canon moet over elk kalenderjaar, binnen een maand na afloop daarvan, ten kantore van de comptable der gemeente Utrecht worden voldaan;
aan een door Burgemeester en Wethouders aan te wijzen registeraccountant zal desgewenst inzage dienen te worden gegeven in de voor de berekening van de canon relevante gegevens.

7. de in rekening te brengen parkeertarieven, de parkeerduur, alsmede de verdeling van lang- en kortparkeerplaatsen benevens het aantal vaste parkeerplaatsen, dat voor langere tijd aan bedrijven in de omgeving mag worden verhuurd, worden regelmarig, tenminste éénmaal per jaar, in onderling overleg tussen Burgemeester en Wethouders en de erfpachtster vastgesteld.

8. de gemeente zal in de omgeving van de parkeergarage het parkeren op straat en andere openbare terreinen, waarover de gemeente zeggenschap heeft, beperken.

9. tenminste drie jaren voor het eindigen van het erfpachtsrecht door verloop van de termijn waarvoor dit is verleend zal aan de hand van de dan geldende omstandigheden in nader overleg worden beoordeeld of tot verlenging van het erfpachtsrecht zal worden overgegaan en onder welke voorwaarden zulks alsdan zal geschieden.

10. de gemeente zal zorgdragen voor de bereikbaarheid van de parkeergarage en de aanleg van het aangrenzende terrein, zoals dit op voormelde aangehechte tekening, met streeparcering schetsmatig is aangegeven.

Partijen verklaren voorts dat op deze uitgifte in erfpacht van toepassing is de vrijstelling als bedoeld in artikel 15 lid 1 onder a van de Wet op Belastingen van Rechtsverkeer.

Ter uitvoering van het bepaalde in artikel 10 der Algemene Voorwaarden, verklaart erfpachtster ten deze domicilie te kiezen te hare kantore te Utrecht, en de Gemeente Utrecht ten stadhuize te Utrecht.

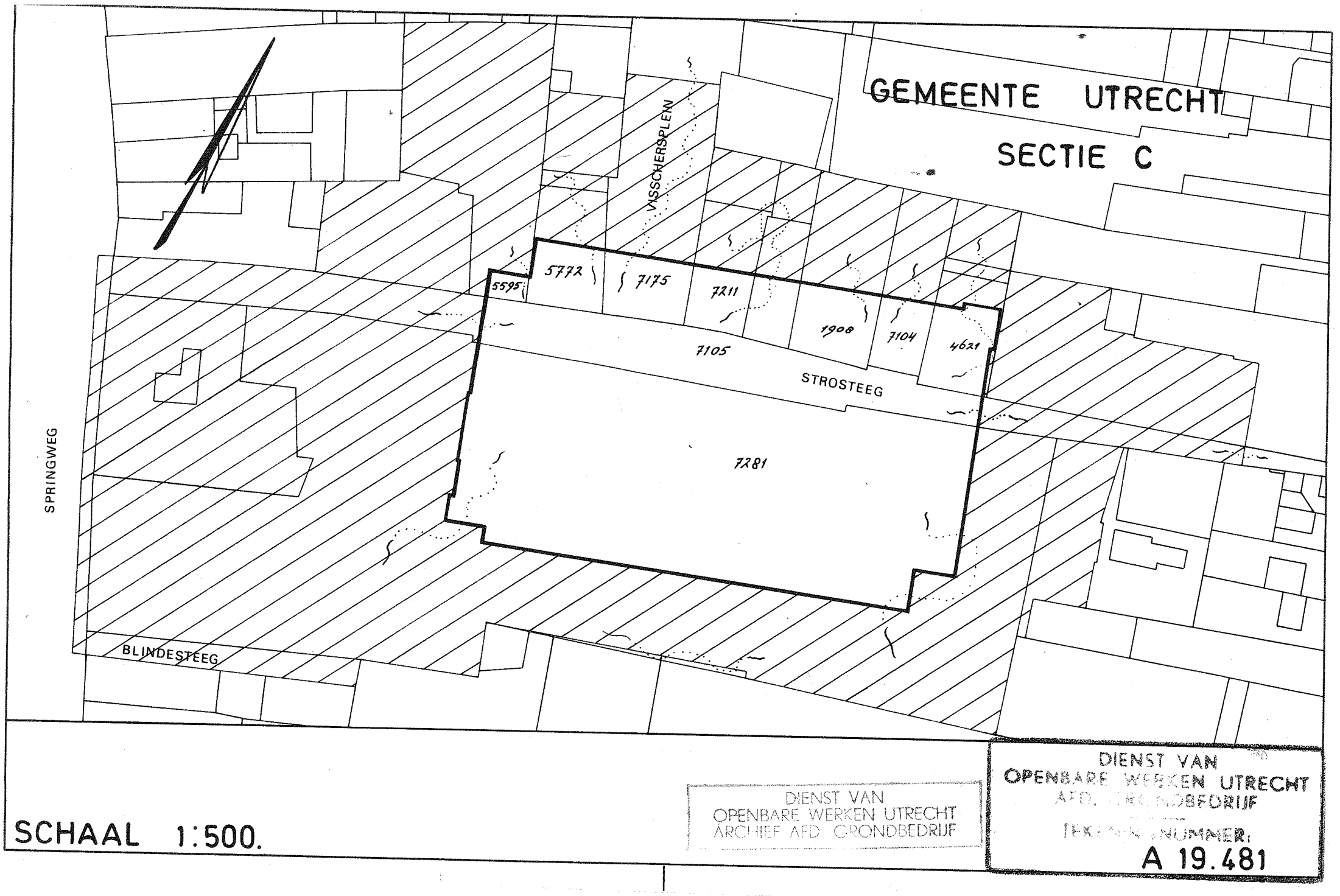
De komparanten zijn mij, notaris, bekend.

WAARVAN AKTE,

in minuut is verleden te Utrecht ten dage in het hoofd dezer gemeld.

Onmiddellijk na zakelijke opgave en volledige voorlezing is deze akte door de komparanten en mij, notaris, getekend.
(getekend): B.Kuiper; N.L.Wijnstok; J.W.Swane.

VOOR AFSCHRIFT

SCHAAL 1:500.

DIENST VAN
OPENBARE WERKEN UTRECHT
ARCHIEF AFD. GRONDBEDRIJF

DIENST VAN
OPENBARE WERKEN UTRECHT
AFD. GRONDBEDRIJF
TEKENING NUMMER:
A 19.481

Bijlage 8 (openbaar deel)
Beantwoording technische vragen p-garage Springweg –
Partij voor de Dieren

Schriftelijke vragen gesteld door Maarten van Heuven, Partij voor de Dieren 4 maart 2021

6. In welke mate verwerft de gemeente inkomsten door woningbouw en/of het opnieuw ontwikkelen van de voormalige drukkerij? Waar zijn deze inkomsten voor bestemd?
De gemeente start voor de herontwikkeling van het gebied van de parkeergarage een grondexploitatie. Het is de verwachting dat hier een positieve grondexploitatie is te realiseren, die wel erg afhankelijk zal zijn van het nog te kiezen woningbouwprogramma.
De gemeente verwerft géén extra inkomsten voor de herontwikkeling van de voormalige drukkerij aangezien deze op eigen grond staat en er sprake is van een geldend bestemmingsplan dat alleen uitgewerkt moet worden.

7. Welke van de bovenstaande vragen betreft inderdaad geheime informatie?
1, 2, 3, 4 en 5

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	J. Horseling	**Datum**	9 maart 2021
Doorkiesnummer	14 030	**Kenmerk**	7295663
E-mail	j.horseling@utrecht.nl	**Onderwerp**	Toekomst garage Springweg
Bijlage(n)	6 (waarvan 3 geheim)	**Beleidsveld**	Grondzaken

Geachte leden van de raad,

Tijdens de raadsinformatiebijeenkomst (RIB) van 5 januari 2021 over de toekomst van de parkeergarage Springweg en over de visie Strosteeg hebben we toegezegd enkele van uw vragen schriftelijk te beantwoorden. In deze brief geven wij u:

- Een toelichting op de samenhang tussen het voorstel over de toekomst van parkeergarage Springweg, de Visie Strosteeg en het bouwplan Strosteeg 18-36;
- Een toelichting op de door de D66 fractie gevraagde extra scenario's voor de parkeergarage. Een uitgebreide toelichting en de doorrekeningen vindt u in de GEHEIME bijlage 1;
- Het gevraagde overzicht van garages in de binnenstad en de bezetting daarvan (bijlage 3);
- De gevraagde cijfers over autobezit en huishoudens in de binnenstad (bijlage 4);
- De antwoorden op de door de fracties van VVD (GEHEIME bijlage 5) en PvdD (GEHEIME bijlage 6) gestelde technische vragen over de geheime bijlage bij het voorstel over de toekomst van parkeergarage Springweg.

Geheimhouding
Op de bijlagen '1: Extra scenario's Springweg-garage, inclusief schema', '5: Beantwoording technische Vragen van VVD, inclusief 4 bijlagen'en '6: Beantwoording technische Vragen PvdD P-garage Springweg' hebben wij tijdelijke geheimhouding opgelegd op grond van artikel 55 lid 1, 86 lid 2 en 25 lid 2 Gemeentewet om redenen genoemd in artikel 10 lid 2 sub b en g van de Wob. De tijdelijke geheimhouding geldt tot het moment dat de parkeergarage Springweg is gesloopt, of zoveel eerder als wij uw raad hierover (gedeeltelijk) in openbaarheid kunnen informeren.
Deze geheimhouding is nodig om het gemeentelijke financiële belang te beschermen en om onevenredige benadeling van de gemeente, dan wel onevenredige bevoordeling van derden te voorkomen. De informatie uit deze hoofdstukken en bijlagen is van financiële en juridische aard en kan door de huidige erfpachthouder worden gebruikt bij de onderhandelingen met de gemeente. Ingeval van openbaarmaking daarvan kan de gemeente onevenredig worden benadeeld. Bekendheid van deze informatie kan het gemeentelijk belang schaden in dit voorliggende dossier, maar ook in toekomstige onderhandelingen over parkeerfaciliteiten (zoals bijvoorbeeld parkeergarage Paardenveld).

Samenhang
Op de RIB bleek dat er bij verschillende fracties onduidelijkheid bestaat over hoe het voorstel over de toekomst van de parkeergarage zich verhoudt tot de visie Strosteeg en hoe de visie zich weer verhoudt tot het bouwplan Strosteeg 18-36. Hieronder leest u hoe de plannen zich tot elkaar verhouden.

Voorstel toekomst parkeergarage
De erfpachtovereenkomst voor de grond onder de Springweggarage loopt in mei 2022 af. Om te komen tot een voorstel voor de toekomst van parkeergarage Springweg is door RH/DHV onderzoek uitgevoerd naar nut en noodzaak van de garage en heeft BRO onderzoek gedaan naar de economische impact van de garage. Uit het onderzoek van RH/DHV kwam naar voren dat de garage wel nuttig is, maar niet noodzakelijk. Uit het rapport van BRO kwam naar voren dat de economische impact van de garage klein is.
Op de informatiebijeenkomst in april 2019 gaven veel omwonenden aan dat zij overlast ondervinden van de garage en deze het liefst zo snel mogelijk zien verdwijnen. Toen in de gesprekken met de huidige erfpachter Klépierre ook werd voorzien in 250 bewonersparkeerplaatsen voor het verder terugbrengen van straatparkeren in de binnenstad en daarmee de garage vanuit dat oogpunt ook niet nodig bleek én omdat met het voorstel ondernemers nog zes jaar de tijd hebben om hun bedrijfsvoering aan te passen aan het verdwijnen van de garage, werd sloop van de garage het uitgangspunt.

Visie Strosteeg
Na het stranden van een vorig initiatief voor het terrein waarop de voormalige bedrijfshallen van drukkerij Abels staan, hebben wij besloten om een visie op te stellen voor het gebied. Aangezien de Springweggarage niet noodzakelijk bleek te zijn, is sloop van de garage het uitgangspunt in de visie geworden, conform het voorliggende voorstel. Wij zijn van mening dat sloop van de garage het beste perspectief biedt voor het realiseren van ruimtelijke kwaliteit in dit gebied. Deze visie heeft ondertussen de inspraak doorlopen, daarbij zijn 34 uitgebreide zienswijzen ingediend. Omdat de beantwoording daarvan meer tijd in beslag neemt, loopt de besluitvorming over de visie niet meer gelijk op met het besluit over de toekomst van de garage. Gezien de resterende tijd tot het aflopen van de erfpachtovereenkomst in mei 2022, is het wenselijk dat het besluitvormingsproces over de toekomst van de parkeergarage nu doorgaat.
Een besluit over de toekomst van de Springweggarage is niet afhankelijk van de visie, de visie is daarentegen wel afhankelijk van het besluit over de toekomst van de garage. Indien niet wordt besloten tot sloop van de garage, dan zal als vanzelfsprekend de visie opnieuw moeten worden opgesteld. De visie geeft wel een inkijk in hoe de herontwikkeling zou kunnen plaatsvinden na sloop van de garage.

Bouwplan Strosteeg 18-36
Het bouwplan Strosteeg 18-36 maakt geen onderdeel uit van de visie, maar is wel afgestemd op de visie. Reden hiervoor is dat in het vigerende bestemmingsplan voor het terrein waarop het bouwplan geprojecteerd is, de bestemming wonen reeds is opgenomen in een uitwerkingsverplichting, inclusief uitwerkingsregels ten aanzien van woonoppervlak (minimaal 1500m^2, maximaal 2500m^2) en goothoogte (minimaal 5m, maximaal 10,5m). Deze ruimtelijke kaders zijn in 2010 overgenomen uit het voorgaande bestemmingsplan. Binnen een zone van 50 meter vanaf een parkeergarage worden extra milieueisen gesteld aan woonfuncties of andere gevoelige functies. Het bouwplan anticipeert op sloop van de garage want de door de garage geproduceerde geluidniveaus op de toekomstige gevels zijn hoger dan de wettelijke grenswaarden.
Het concept bouwplan zoals dat door de ontwikkelaar op 16 december 2020 aan de buurt is gepresenteerd, is formeel nog niet in procedure. Dat plan heeft een woonoppervlak van 2000m^2 en een goothoogte van 10,5m. De eerste formele stap voor deze ontwikkeling is het vaststellen van een intentiedocument conform het Utrechts Planproces (UPP). Dit document hebben wij op 17 november 2020 vastgesteld en aan uw raad verstuurd. Wij hebben de bevoegdheid (en de plicht) om een uitwerkingsplan op te gaan stellen. Bij de procedure van het uitwerkingsplan is er de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen en beroep. Wij stellen uiteindelijk het uitwerkingsplan al dan niet vast. Daarbij wordt het plan getoetst aan het bestemmingsplan en een goede ruimtelijke ordening.

Deze brief handelt verder alleen over het voorliggende voorstel, het besluit over de toekomst van parkeergarage Springweg.

Alternatieve scenario's
De D66 fractie heeft gevraagd of er naast het in het raadsvoorstel voorgestelde scenario, ook scenario's zijn onderzocht waarbij de garage langer open blijft en zo een rol kan spelen in het verder terugbrengen van straatparkeren in de binnenstad en specifiek boven de Nieuwegracht, de Kromme Nieuwegracht en de Plompetorengracht (250 parkeerplaatsen). Wij hebben ter beantwoording van de vraag van D66 twee alternatieve scenario's opgesteld en doorgerekend (zie scenario's R1 en R2 in de geheime bijlage 1). Voor een uitgebreide toelichting op beide scenario's en de financiële uitkomsten daarvan verwijzen wij u graag naar de geheime bijlage 1.

Rol garage bij versneld opheffen straatparkeren op Nieuwegracht, Kromme Nieuwegracht en Plompetorengracht
Wij hebben RH/DHV gevraagd te onderzoeken of de parkeergarage Springweg noodzakelijk is wanneer het resterende straatparkeren op de Nieuwegracht, de Kromme Nieuwegracht en de Plompetorengracht, per direct zou worden opgeheven en zou moeten worden ondergebracht in parkeergarages in de binnenstad. RH/DHV trekt de conclusie (zie bijlage 2) dat, met de onderhandelde 250 bewonersparkeerplaatsen in de garages van Hoog Catharijne (en tot 2028 ook in de Springweggarage), er bij het per direct opheffen van de parkeerplaatsen boven werven er een klein tekort aan parkeerplaatsen in openbare garages is om de opgeheven plaatsen onder te brengen. Dit tekort is volgens RH/DHV gemakkelijk te voorkomen door het opheffen te faseren en het vergunningenplafond te verlagen.
De snelheid waarmee het aantal parkeerplaatsen boven werfkelders kan worden verminderd wordt bepaald door de financiële ruimte die de gemeentelijke begroting daartoe biedt, aangezien voor elke op te heffen straatparkeerplaats ca. € 3.500 per jaar structureel moet worden gecompenseerd. Bij het per direct opheffen van straatparkeerplaatsen boven werven, kan niet overal worden voldaan aan de maximale loopafstand van 750 meter. Dat geldt zowel in de situatie met als zonder garage Springweg. Met het voorliggende voorstel worden 250 bewonersplekken gecreëerd die tenminste beschikbaar blijven tot 2069 en zo langdurig een rol kunnen spelen in het parkeervrij maken van de binnenstad.

Onomkeerbaarheid raadsbesluit
Op de RIB is een vraag gesteld over de onomkeerbaarheid van het voorgestelde besluit en de vaststellingsovereenkomst met Klépierre. Na het raadsbesluit wordt de overeenkomst met Klépierre door de gemeente aangegaan. Voor een eventuele toekomstige wijziging is zowel een nieuw raadsbesluit nodig als overeenstemming met Klépierre om af te wijken van de overeenkomst. Is die overeenstemming er niet dan is er sprake van contractbreuk en kan Klépierre in rechte nakoming vorderen.

Conclusie
De alternatieve scenario's die zijn toegelicht in geheime bijlage 1 leiden beiden tot een financieel minder aantrekkelijk resultaat dan het door ons voorgestelde scenario voor de toekomst van de parkeergarage. Voor het in de alternatieve scenario's gehanteerde tempo van opheffen van straatparkeren is geen financiële dekking in de begroting. Bij een keuze voor de alternatieve scenario's bestaat tevens het risico dat de gemeente jarenlang nodig heeft om haar juridisch gelijk te halen met een aanmerkelijke vertraging van het realiseren van de beleidsintentie uit het collegeprogramma, namelijk het stapsgewijs terugdringen van straatparkeren in de binnenstad, tot gevolg.

In het aan u voorgelegde voorstel, menen wij een evenwichtige afweging te hebben gemaakt tussen alle belangen die in het gebied leven. Verder realiseren wij met dit voorstel een faciliteit om 250 bewoners een abonnement te kunnen aanbieden in de HC-garages van Klépierre voor de periode tot in ieder geval 2069. Dit geeft ons een enorme flexibiliteit naar de toekomst toe, zonder dat wij daarvoor een exploitatierisico lopen.

Gezien de overlast die de Springweggarage voor de buurt oplevert, de kansen die sloop van de garage biedt voor de ruimtelijke kwaliteit van het gebied, de negatieve netto exploitatieresultaten van de scenario's waarbij de garage nog voor langere tijd wordt geëxploiteerd voor bewonersparkeren en

omdat er voldoende capaciteit is in andere garages wanneer aan de Raad zou worden voorgesteld om het straatparkeren boven de Nieuwe gracht, de Kromme Nieuwegracht en de Plompetorengracht op te heffen, adviseren wij aan de gemeenteraad om akkoord te gaan met de voorliggende voorstel over de toekomst van de Springweggarage.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Gemeenteraad

Dossiernummer	1719
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	13.2
Omschrijving	Beantwoording SV 2021, nr. 17 - Oog voor de impact van Bouwplan 18-36 Strosteeg op Haverstraat
ID	1772
Behandelend ambtenaar	J. Horseling
Telefoon	030 - 28 64818
E-mail	j.horseling@utrecht.nl
Datum collegebesluit	11 maart 2021
Geocodering	Binnenstad
Thema	Ruimtelijke ordening
Portefeuillehouder	Wethouder Diepeveen
Beleidsveld	Grondzaken
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Frank de Kok/Ruimtelijke Ontwikkeling, Vastgoed, Erfgoed/06-20011476

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Stad en Ruimte	18 maart 2021
Commissie Stad en Ruimte	1 april 2021
Commissie Stad en Ruimte	27 mei 2021
Gemeenteraad	**17 juni 2021**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2021, NUMMER 17

Datum	11 maart 2021
Van	College B&W
Behandeld door	J. Horseling
Doorkiesnummer	030 - 28 64818
E-mailadres	j.horseling@utrecht.nl
Kenmerk	8080326
Beleidsveld	Grondzaken, Ruimtelijke Ontwikkeling

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2021 nummer 17 van raadslid Zwinkels (CDA) van 23 januari 2021 over Oog voor de impact van Bouwplan 18-36 Strosteeg op Haverstraat.
De gestelde vragen zijn bijgevoegd.

Vraag 1
Hoe denkt het college hierover?
Antwoord 1
Door het vaststellen van het intentiedocument Strosteeg 18-36 (IDOC) hebben we de intentie uit gesproken om samen met de initiatiefnemer te onderzoeken of het initiatief gerealiseerd kan worden. Het bouwplan is door de ontwikkelaar aan de buurt gepresenteerd om reacties op te halen. Het plan is formeel nog niet in procedure, er wordt door de ontwikkelaar nog aan het plan gewerkt.

Het vigerende bestemmingsplan dateert van 2010 en biedt de eigenaar van de locatie mogelijkheden om dit gebied, met in achtneming van de uitwerkingsregels en het nog op te stellen uitwerkingsplan, tot ontwikkeling te brengen. In de uitwerkingsregels is opgenomen dat de totale woonvloeroppervlakte in het uitwerkingsgebied niet meer dan 2.500 m² en niet minder dan 1.500 m² mag bedragen en dat de goothoogte van de hoofdbebouwing niet meer dan 10,50 meter en niet minder dan 5,00 meter mag bedragen. Deze uitwerkingsbevoegdheid is overgenomen uit het voorgaande bestemmingsplan. Wij hebben niet alleen een uitwerkingsbevoegdheid maar ook een uitwerkingsplicht ten aanzien van het uitwerkingsplan. Wij werken als college dan ook mee aan het opstellen van het uitwerkingsplan.

Wij snappen de geuite bezwaren ten aanzien van het bouwvolume, de goothoogte, de nokhoogte en de verschijningsvorm van het bouwplan Strosteeg 18-36. Het is aan de ontwikkelaar om een passend bouwplan te ontwikkelen, het is aan ons college om al dan niet het (voor het bouwplan benodigde) uitwerkingsplan vast te stellen. Voorafgaand aan dat besluit leggen wij het uitwerkingsplan nog ter inzage, dat is het formele moment waarop zienswijzen kunnen worden ingediend.

De door omwonenden geuite bezwaren tegen het gepresenteerde bouwplan nemen wij serieus en hebben wij ook aan de ontwikkelaar doorgegeven.

Vraag 2
Op welke manieren denkt het college (en de ontwikkelaar) de menselijke maat een plek geven in het voorliggende bouwplan?
***Antwoord* 2**
Het is aan de ontwikkelaar om, binnen de in het bestemmingsplan opgenomen uitwerkingsregels, te komen tot een goede inpassing van het bouwplan. Naar aanleiding van de bijeenkomst van 16 december 2020, waarop de ontwikkelaar een eerste ontwerp aan de buurt heeft gepresenteerd, zijn veel reacties op het bouwplan binnen gekomen. Ook op de visie Strosteeg die tot 15 januari 2021 ter inzage heeft gelegen zijn zienswijzen geuit tegen het bouwplan. De geuite bezwaren zijn doorgegeven aan de ontwikkelaar. Wij zullen hier als college ook oog voor hebben bij de verdere uitwerking van het plan.

Vraag 3
Is de ontwikkelaar echt onervaren? En welke reden had de gemeente om de organisatie op zich te nemen? Hoe kijkt het college hierop terug, had zij dingen liever anders gedaan?
***Antwoord* 3**
Het betreft geen startende ontwikkelaar. De genoemde onervarenheid van de ontwikkelaar had betrekking op de complexiteit en omvang van de ontwikkeling. Strosteeg 18-36 is tot nu toe de grootste ontwikkeling van deze ontwikkelaar. Vanwege de samenhang van het bouwplan met de Visie Strosteeg heeft de gemeente de organisatie van de informatieavond van 16 december 2020 op zich genomen. De gemeente had duidelijker moeten communiceren dat de presentatie van het bouwplan Strosteeg 18-36 een initiatief was van de ontwikkelaar en niet van de gemeente. Dit zullen wij in het vervolg beter communiceren.

Vraag 4
Welke concrete maatregelen en middelen zijn er nu definitief om lichthinder tegen te gaan?
***Antwoord* 4**
De lichthinder bestaat reeds 48 jaar. Wanneer conform het huidige voorstel tot sloop van de garage wordt besloten, dan exploiteert de gemeente de garage nog vier jaar. De zuidelijke garagewand zou voor deze periode dichtgezet kunnen worden met geluiddempende panelen om geluid- en lichthinder te verminderen. De kosten voor het dichtzetten van de zuidelijke wand bedragen ongeveer €75.000. Of deze maatregel ook voldoet aan het bouwbesluit (brandtechnische- en ventilatietechnische eisen) is niet uitgezocht.

Vraag 5
Is er volgens het college nu al voldaan aan de eis (randvoorwaarde) van een integrale visie voor bouwplan Strosteeg 18-36? Zo ja, waar baseert zij dat op? Zo nee, wanneer volgt dit?
***Antwoord* 5**
De Visie Strosteeg laat zien hoe het bouwplan Strosteeg 18-36 zich stedenbouwkundig kan verhouden tot de huidige situatie mét de parkeergarage, als in de voorgestelde situatie ná sloop van de garage. Er ligt een geldend bestemmingsplan dat al een kader biedt voor ontwikkeling op deze locatie. De gemeente mag geen aanvullende voorwaarden stellen aan de in het bestemmingsplan opgenomen uitwerkingsregels. Het bouwplan is daarom niet opgenomen in de visie, maar is wel afgestemd op de visie.

Vraag 6
Welke status heeft het pand volgens het college? En welke mogelijkheden ziet zij om het pand op te laten knappen door (of in samenwerking met) de ontwikkelaar?
***Antwoord* 6**
De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) heeft aangegeven dat de monumentale status alleen betrekking heeft op het adres Oudegracht 193 en niet op de achterliggende voormalige bedrijfshallen. Op de gemeentelijke kaart met (rijks)monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten staan de bedrijfshallen van voormalig drukkerij Abels abusievelijk aangeduid als rijksmonument. Dit staat verkeerd op de kaart en zullen wij aanpassen.

De initiatiefnemer van het nieuwbouwplan zal door een onafhankelijke externe partij een waardestellend historisch onderzoek uit laten voeren, om daarmee de huidige staat van deze hallen goed vast te leggen voor het nageslacht en beoordelen of onderdelen de moeite waard zijn om te hergebruiken.

Vraag 7
Op welke manier krijgt deze opzet aandacht bij het betreffende bouwplan Strosteeg 18-36?
***Antwoord* 7**
In het gepresenteerde bouwplan, waaraan nog wordt gewerkt, is tussen de bebouwing aan de Haverstraat en het bouwplan een binnentuin bedacht. Het huidige terrein is nu volledig verhard. Een aantal tuinen aan de Haverstraat is mooi groen, het idee van de ontwikkelaar is om, in overleg met omwonenden en toekomstige bewoners, tot een groen ontwerp van die binnentuin te komen.

Vraag 8
Hoe beoordeelt het college de impact van het bouwplan op de huizen aan de Haverstraat?
***Antwoord* 8**
Het aan de buurt gepresenteerde bouwplan heeft een grote impact op de huizen aan de Haverstraat. Zoals eerder aangegeven was deze ontwikkeling echter al geruime tijd mogelijk vanuit het vigerende bestemmingsplan. Nav de geuite bezwaren op het gepresenteerde bouwplan, werkt de ontwikkelaar aan aanpassingen aan het bouwplan. Wij zijn in afwachting van deze aanpassingen en nemen de reacties mee in het vervolgtraject.

Vraag 9
Is het nog mogelijk om heldere kaders mee te geven aan de ontwikkelaar?
***Antwoord* 9**
Zie antwoord 5

Vraag 10
Op welke wijze zal de gemeenteraad nog betrokken worden bij de uitwerking van het plan?
***Antwoord* 10**
Wij zullen uw raad informeren wanneer wij het concept uitwerkingsplan ter inzage leggen. Het vaststellen van het uitwerkingsplan is een collegebevoegdheid.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen Oog voor de impact van Bouwplan 18-36 Strosteeg op Haverstraat

23 januari 2021

Vragen:

Op zaterdag 23 januari was CDA Utrecht op bezoek bij een bewoner van de Haverstraat, die namens de andere bewoners in de straat zorgen heeft geuit over de impact van de Strosteeg. U ziet hieronder een aantal foto's van het bezoek aan de buurt.

In het bouwplan wordt gesproken over een bouwhoogte van 15 meter. Daarbij zou ter referentie gekeken zijn naar de parkeergarage. De menselijke maat lijkt hierbij te ontbreken, want het plan oogt als een groot massief blok dat ook qua bouwstijl en hoogte niet past bij de andere woningen in de directe omgeving.

1. Hoe denkt het college hierover?

2. Op welke manieren denkt het college (en de ontwikkelaar) de menselijke maat een plek geven in het voorliggende bouwplan?

Eerder kwam het bouwplan al even aan bod, tijdens de raadsinformatiebijeenkomst over de Springweg parkeergarage. Tijdens de bijeenkomst werd door de ambtenaar gemeld dat de projectontwikkelaar een startend projectontwikkelaar zou zijn en dat de gemeente daarom bij het traject voor wat betreft de informatie avond zou hebben geholpen. Ik heb begrepen dat deze ontwikkelaar al sinds 2009 bestaat en de bestuurders/aandeelhouders ervaren vastgoedmensen zijn. Zo hebben zij recent ook een project ontwikkeld in de Vogelenbuurt in Utrecht.

3. Is de ontwikkelaar echt onervaren? En welke reden had de gemeente om de organisatie op zich te nemen? Hoe kijkt het college hierop terug, had zij dingen liever anders gedaan?

Tijdens de raadsinformatiebijeenkomst werd ook gesproken over het treffen van voorzieningen aan de parkeergarage om lichthinder te voorkomen. Tijdens de informatiebijeenkomst op 12 december jl. werd echter gemeld dat met dergelijke voorzieningen geen rekening is gehouden in het plan en dat er ook geen budget voor is opgenomen.

4. Welke concrete maatregelen en middelen zijn er nu definitief om lichthinder tegen te gaan?

Het bouwplan Strosteeg 18-36 bevindt zich op een prachtige ligging in de binnenstad. Dat vraagt om zorgvuldig omgaan met het karakter van de buurt, door daar zo veel mogelijk op aan te sluiten en de omwonenden de kans te geven om hun ideeën en suggesties voor inpassing aan te dragen. Eerder hebben de wijkraad en bewoners gevraagd om een integrale visie voor het gehele gebied.

5. Is er volgens het college nu al voldaan aan de eis (randvoorwaarde) van een integrale visie voor bouwplan Strosteeg 18-36? Zo ja, waar baseert zij dat op? Zo nee, wanneer volgt dit?

De bedrijfshal betreft een oude drukkerij (Abel’s) die we als cultuurhistorisch erfgoed beschouwen. Een omwonende is goed geïnformeerd en dacht zelfs ergens gelezen te hebben dat het pand een monumentale status heeft. En de Historische Vereniging Oud Utrecht heeft bezwaar aangetekend.

6. Welke status heeft het pand volgens het college? En welke mogelijkheden ziet zij om het pand op te laten knappen door (of in samenwerking met) de ontwikkelaar?

In de plannen van de gemeente voor dit deel van de stad wordt vaak gesproken over de hofjes- en steegjesstructuur die behouden en versterkt moet worden. Hierbij enkele foto's van ter illustratie van de omgeving.

7. Op welke manier krijgt deze opzet aandacht bij het betreffende bouwplan Strosteeg 18-36?

We zien dat dit plan niet gedragen wordt door de buurt, en het risico dat gemiste kansen ontstaan.

8. Hoe beoordeelt het college de impact van het bouwplan op de huizen aan de Haverstraat?
9. Is het nog mogelijk om heldere kaders mee te geven aan de ontwikkelaar?
10. Op welke wijze zal de gemeenteraad nog betrokken worden bij de uitwerking van het plan?

Gelet op het commissiedebat van 4 maart a.s. zouden wij graag de antwoorden vóór die datum willen ontvangen.

Gesteld door:

- Jantine Zwinkels, CDA Utrecht

Gemeenteraad

Dossiernummer	1764
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	14
Omschrijving	Regeling risicovolle projecten
ID	1818
Behandelend ambtenaar	Annemarie Koolenbrander
Telefoon	14030
E-mail	
Datum collegebesluit	
Geocodering	Stad Utrecht
Thema	Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder	Wethouder Klein
Beleidsveld	Financiën
Referendabel	Ja
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Daniëlle Rijnders/Adviescommissie Controle&Financiën, Financiën, Dierenwelzijn, Economische zaken, Milieu en Emissieloos Vervoer, Mobiliteit/06-39276711

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Mens en Samenleving	27 mei 2021
Gemeenteraad	**17 juni 2021**

Voorgesteld besluit

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Regeling risicovolle projecten

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Annemarie Koolenbrander
Kenmerk	8687761
Vergaderdatum Raad	Volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Regeling risicovolle projecten vast te stellen, waarmee de kaderstelling en de informatievoorziening aan de gemeenteraad over de meest risicovolle projecten van de gemeente wordt gestructureerd.

2. De projecten Restauratie Domtoren, Overvecht Noord Aardgasvrij, Programma wervengebied, Noordelijke Randweg Utrecht, Berlijnplein en Merwedekanaalzone (deelgebied 5) onder het regime van de Regeling te brengen.

3. Het besluit tot wijziging van de Financiële verordening gemeente Utrecht vast te stellen en daarmee de Regeling risicovolle projecten in de verordening te verankeren.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

De Regeling risicovolle projecten structureert de kaderstelling en de informatievoorziening over de meest risicovolle projecten van de gemeente. Aan de hand van de regeling krijgt de dialoog over sturing, beheersing en bijsturing van deze projecten vorm. De regeling werkt de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad uit ten aanzien van risicovolle projecten. Daarom wordt zij verankerd in de Financiële verordening.

Context

Aanleiding

In december 2018 is het rapport Samen Sturen van de Rekenkamer Utrecht en de Randstedelijke Rekenkamer verschenen. Bij de behandeling van dit rapport is een motie aangenomen waarin de gemeenteraad het college de opdracht heeft gegeven om een regeling te ontwikkelen voor grote en risicovolle projecten (motie 2018/278). Hiermee verwoordde de gemeenteraad een gevoel dat ook in de bestuurlijke en ambtelijke organisatie van de gemeente Utrecht had postgevat: er zijn nu en in de toekomst zulke grote projecten in uitvoering, dat het professionaliseren van zowel de organisatie van het project als de informatievoorziening daarover prioriteit heeft. Dit heeft geleid tot een traject waarin door raadsleden, bestuurders en ambtenaren gezamenlijk is gezocht naar een voor Utrecht geschikte regeling waarin de focus niet alleen ligt op de financiële risico's maar eveneens op de bestuurlijke complexiteit, invloed op de stad, de sturing van het project en risico's die gepaard gaan met innovaties. De Regeling risicovolle projecten ligt nu voor.

Afwegingskader

Om te bepalen welke projecten de gemeente heeft die als risicovol kunnen worden beschouwd en daarom onder de Regeling vallen, is er een afwegingsinstrument ontwikkeld (de ijking van projecten). Dit kader maakt geen deel uit van de Regeling en is als bijlage 1 ter informatie bijgevoegd.

Verankering

De regeling staat niet op zichzelf, maar is ingebed in het gemeentelijke stelsel van projectbeheersing en risicomanagement.

Verbetering projectbeheersing

Zowel het rapport Samen Sturen als ook het onderzoek Professionaliseringskansen van Concernaudit lieten zien dat verbetering van de projectbeheersing mogelijk en nodig is. Op basis hiervan is een intern kader voor projectbeheersing vastgesteld, dat een werkwijze voorschrijft. De implementatie van dit nieuwe kader gaat gepaard met een traject, gericht op verankering van het kader in processen en systemen, in de wijze van sturing en verantwoording en het actueel houden van een heldere projectgovernance, inclusief houding en gedrag van projectmedewerkers. De handleiding voor projecten is als bijlage 2 ter informatie bijgevoegd.

Juridisch kader

De regeling is de uitdrukking van een gemeentelijke beleidskeuze om de controlerende en kaderstellende rol van de gemeenteraad ten aanzien van risicovolle projecten specifiek vast te leggen. De regeling bestaat uit de artikelgewijze weergave van de afspraken en de toelichting daarop. Het besluit is referendabel.

Beoogd effect

De Regeling beoogt de controlerende en kaderstellende rol van de raad ten aanzien van risicovolle projecten te versterken, door tijdens de ontwerp en uitvoering van een risicovol project risico's en gewijzigde omstandigheden ten aanzien van de kaders te kunnen signaleren, het verloop en de uitvoering van de projecten te monitoren en op basis daarvan de dialoog over sturing en beheersing ervan te voeren. Waar nodig leidt dit tot bijsturing door een wijziging van de kaders van een risicovol project vast te stellen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening

Op 20 december 2018 heeft de gemeenteraad naar aanleiding van het rapport Samen Sturen van de Rekenkamer Utrecht en de Randstedelijke Rekenkamer besloten de aanbevelingen over te nemen. Op 19 juli 2019 heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd over onze voornemens voor de wijze waarop het college deze besluiten wil opvolgen. In deze brief heeft het college aangegeven zowel een regeling voor risicovolle projecten te maken als een beheerskader met interne regels over voorbereiding, bemensing en uitvoering van project. Daarbij is gebruik gemaakt van de uitkomsten van

het auditonderzoek ‘Professionaliseringskansen bij grote projecten’, waarover de raad op 25 juni 2019 (kenmerk 6274632) is geïnformeerd. Een eerdere versie van de Regeling is, tegelijk met het kader projectebeheersing, beoordeeld door Twynstra Gudde. Deze professionele toets heeft geleid tot een aantal aanbevelingen (ter informatie bijgevoegd als bijlage 3) die zijn verwerkt in het voorliggende document.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt	
1	De Regeling risicovolle projecten vast te stellen, waarmee de kaderstelling en de informatievoorziening aan de gemeenteraad over de meest risicovolle projecten van de gemeente wordt gestructureerd.
Argumenten	
1.1	Met de Regeling wordt de informatievoorziening over risicovolle projecten versterkt, opdat de raad zijn controlerende en kaderstellende rol kanuitvoeren.
	In de Regeling is vastgelegd welke informatie aan de raad wordt aangeboden in een startdocument en dat wordt voorzien in voortgangsrapportages op vaste momenten in het jaar. In artikel 7 is opgenomen welke kaders worden vastgelegd in een startdocument. Met de beschrijving in het startdocument krijgt de raad een goed beeld van alle relevante en risicovolle aspecten van een project. Door bij de start van een project te beschrijven hoe over deze kaders gehandeld zal worden, wordt tegemoetgekomen aan de besluiten van de gemeenteraad die zijn genomen naar aanleiding van Samen Sturen van de Rekenkamer Utrecht. Twee keer per jaar wordt met een voortgangsrapportage informatie per project opgeleverd. Centraal in deze voortgangsrapportage staan de voortgang in het project en wijzigingen ten opzichte van de uitgangspunten die beschreven zijn inhet startdocument. Daarnaast is de bepaling opgenomen dat tussenrapportages moeten worden gedaan als zich bijzondere situaties voordoen in de projecten endat bij het beëindigen van een risicovol project een eindrapportage wordt vastgesteld. Zo ontstaat aan het begin voor alle partijen duidelijkheid over de randvoorwaarden die voor het betreffende risicovolle project gelden, die gedurende de uitvoering worden gerapporteerd en aan het einde van een project geëvalueerd. In de Regeling is tevens vastgelegd dat een (her-)ijking plaatsvindt van projecten. Artikel 5, lid 2 van de Regeling bepaalt welke risico’s in de ijking moeten worden meegewogen om te bepalen of een project zodanig risicovol is dat dit onder de werkingssfeer van de Regeling moet worden gebracht. In de afweging worden risico’sop meerdere gebieden betrokken: financieel, uitvoering, gevolgen voor de stad of de inwoners, gevolgen voor de gemeentelijke bedrijfsvoering, innovaties en bestuurlijke of organisatorische complexiteit. De voortgangsrapportages worden als afzonderlijk document aangeboden bij de bestuursrapportages die twee keer per jaar verschijnen. Voortgangsinformatie over risicovolle projecten gaat op dezemanier deel uitmaken van de reguliere informatiestroom binnen de P&C-cyclus. Daarmee wordt twee keer per jaar inzicht gegeven in de risico’s van de risicovolle projecten. Voorts is vastgelegd dat wijzigingen in de kaders die geconstateerd worden bij de voortgangsrapportages, voorzien worden van een raadsvoorstel tot vaststelling van de gewijzigde kaders (artikel 8). Ditzelfde geldt ookals er buiten de momenten van de voortgangsrapportages, in een tussenrapportage geconstateerd wordt, dat afgeweken wordt van de vastgestelde kaders (artikel 9).

1.2	<u>De Regeling maakt transparant hoe burgemeester en wethouders zorg dragen voor kwalitatief goede en uniforme informatie.</u>
	In het college zijn er twee verantwoordelijkheden belegd. In de eerste plaats zijn de portefeuillehouders van projecten in het college ervoor verantwoordelijk dat een eerste ijking van de projecten in hun portefeuille plaatsvindt. Als mocht blijken dat een of meer van zijn of haar projecten onder de Regeling gebracht zouden moeten worden, is de portefeuillehouder ervoor verantwoordelijk dat de vereiste informatie wordt opgeleverd in een startdocument en voortgangsrapportages. De portefeuillehouder control is ervoor verantwoordelijk dat er een ijking wordt georganiseerd en dat de voortgangsrapportages worden opgeleverd. Binnen het college vervult de wethouder control daarnaast de kritische rol op de informatievoorziening.
1.3	<u>De Regeling is een aanscherping van de huidige wijze van informatievoorziening over projectrisico's bij door de raad aangewezen risicovolle projecten</u>
	Tot nu toe wordt de raad in de bestuursrapportages geïnformeerd over de uitvoering van alle grote projecten en daarnaast in de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen over de belangrijkste projectrisico's. Door de gestructureerde informatievoorziening die wordt vastgelegd in de regeling ontvangt de raad twee keer per jaar een actueel inzicht in de projectrisico's en de stand van de implementatie van de beheersmaatregelen bij de aangewezen risicovolle projecten.
Beslispunt	
2	De projecten Restauratie Domtoren, Overvecht Noord Aardgasvrij, Programma wervengebied, Noordelijke Randweg Utrecht, Berlijnplein en Merwedekanaalzone (deelgebied 5) onder het regime van deRegeling te brengen.
Argumenten	
2.1	<u>Uit de ijking van de gemeentelijke projecten is gebleken dat de gemeente aanzienlijke risico's loopt in deze projecten.</u>
	Vanuit verschillende bronnen is nagegaan welke projecten er in 2021 bij de gemeente in uitvoering of voorbereiding zijn. Deze projecten zijn geijkt aan de hand van de criteria die daarvoor zijn opgesteld in het afwegingskader met behulp van informatie uit de projecten. Op basis hiervan kunnen vijf projecten als risicovol aangemerkt worden. De ontwikkeling van de Merwedekanaalzone is nog niet geijkt aan de hand van het afwegingskader, maar nu al is duidelijk dat (onderdelen van) deze ontwikkeling voldoen aan de criteria.
Kanttekeningen/Risico's	
2.1	<u>In andere projecten doen zich ook risico's voor</u>
	Het doel van de Regeling is het verbeteren van de kaderstelling en de informatievoorziening. Dit gebeurt voor de meest risicovolle projecten van de gemeente. Echter, ook projecten die bij de ijking niet tot de meest risicovolle projecten lijken te behoren, kunnen te maken krijgen met tegenvallers of onverwachte gebeurtenissen. Voor deze projecten geldt de Regeling niet, maar wel de versterking van de projectbeheersing door middel van de Handleiding Projectbeheersing.
2.2	<u>Onverwachte wendingen blijven altijd mogelijk</u>
	In de Regeling is vastgelegd welke informatie op welke momenten naar voren gebracht wordt bij de gemeenteraad. De bestuurlijke verantwoordelijkheden zijn verhelderd. Dit kan de gemeente niet behoeden voor de mogelijkheid dat zich onverwachte wendingen voordoen in de risicovolle projecten, die het college en de raad niet voorzien hebben.

Beslispunt	
3	Het besluit tot wijziging van de Financiële verordening gemeente Utrecht vast te stellen en daarmee de Regeling risicovolle projecten in de verordening te verankeren.
Argumenten	
3.1	<u>De Financiële verordening bepaalt voor welke onderwerpen de gemeenteraad financiële beleidskaders vaststelt</u>
	In hoofdstuk drie van de verordening zijn de onderwerpen genoemd, waar de gemeenteraad beleidskaders vaststelt. De Regeling risicovolle projecten is een nieuw instrument, dat kaders stelt met betrekking tot financiële beheersing en informatievoorziening.

Financiën
Toepassing van de Regeling leidt tot meerkosten in de uitvoering van projecten, doordat vaker en diepgaander wordt gerapporteerd. Deze kosten worden gedekt uit het projectbudget.

Daarnaast zal er op centraal niveau tijdsbeslag plaatsvinden voor de coördinatie van de uitvoering en bestuurlijke advisering Bij de inrichting van het bedrijfsvoeringsonderdeel Concerncontrol is hier rekening mee gehouden.

De opbrengsten van deze regeling zijn kwalitatief van aard en hebben vooral betrekking op een toegenomen transparantie over de inrichting van het project, de voortgang van het project en de mogelijkheden om hieraan op bestuurlijk niveau aandacht te besteden.

Vervolg
Als besluitvorming heeft plaatsgevonden zal voorelk door de raad aangewezen risicovol project een startdocument worden opgesteld. De startdocumenten worden bij de Tweede bestuursrapportage 2021 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden, of als er dit najaar een projectbesluit aan de orde is tegelijkertijd daarmee. Omdat het gaat om lopende projecten, markeert het startdocument hier niet de start van het project zelf, maar een andere weergave, conform artikel 7 van de Regeling, van de kaders die eerder zijn vastgesteld bij het voorbereidings- of uitvoeringsbesluit. Vanwege de planning van de besluitvorming over het project Merwedekanaalzone (deelgebied 5) zal het startdocument conform de Regeling zo snel mogelijk na het besluit (en uiterlijk zes maanden daarna) worden voorgelegd. Vervolgens zal de raad per project worden geïnformeerd in de bestuursrapportages. De nieuwe werkwijze van informatie en dialoog over de projecten zal volgens een groeimodel nader vorm en inhoud moeten krijgen. De Regeling voorziet in een evaluatie van de werking ervan drie jaar na de vaststelling van de Regeling.

Communicatie
De Regeling heeft een interne werking.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Regeling risicovolle projecten
- Wijziging Financiële verordening gemeente Utrecht

Bijlagen informatief
- Afwegingskader ijking en herijking van projecten
- Handleiding Projectbeheersing
- Rapport Twijnstra Gudde Quickscan VRP

Regeling risicovolle projecten gemeente Utrecht

8 juni 2021

Kenmerk 8687761

Versie raadsvoorstel

Inleiding

Aanleiding

Bij de behandeling van het rapport Samen Sturen (Rekenkamer Utrecht, 4 december 2018) is een motie aangenomen waarin de gemeenteraad van de gemeente Utrecht burgemeester en wethouders de opdracht heeft gegeven om een regeling te ontwikkelen voor grote en risicovolle projecten (motie 2018/278). Hiermee verwoordde de raad een gevoel dat ook in de ambtelijke en bestuurlijke organisatie van de gemeente Utrecht had postgevat: er zijn nu en in de toekomst zulke grote projecten in uitvoering, dat het professionaliseren van zowel de organisatie van het project als de informatievoorziening daarover prioriteit heeft. Ambtenaren, raadsleden en bestuurders hebben vervolgens gezamenlijk gewerkt aan een voor Utrecht geschikte regeling, de Regeling Risicovolle Projecten. Deze regeling heeft als doel de raad te versterken in zijn kaderstellende en controlerende rol bij projecten, die risicovol zijn door hun betekenisvolle invloed op de stad, toepassing van innovaties, bestuurlijke complexiteit en/of een substantiële financiële omvang.

Risicomanagement vormt, als onderdeel van projectbeheersing, een belangrijk instrument voor de raad bij deze kaderstellende en controlerende rol. Kaderstellend omdat een risicoinventarisatie vooraf inzicht geeft in de belangrijkste risico's en onzekerheden in relatie tot de vast te stellen ambities en doelen. Controlerend omdat monitoring van deze risico's belangrijke informatie geeft over de voortgang en de beheersing van het project. De dialoog hierover tussen raad en college zorgt voor heldere verwachtingen over en weer en voor het maken van onderbouwde keuzes. Zo sluiten we aan bij het Utrechtse sturingsmodel: gedeelde waarden, heldere kaders en randvoorwaarden, goede informatievoorziening, leren en verbeteren via interactie en dialoog.

De Regeling wordt verankerd in de Financiële verordening.

Samenhang

De regeling staat niet op zichzelf, maar is ingebed in het gemeentelijke beheerkader. Dat beheerkader bestaat, naast geldende wet-en regelgeving zoals het Besluit begroten en verantwoorden (BBV), uit geldende afspraken en beleid van de gemeente Utrecht, die mede op basis van de Financiële verordening zijn vastgesteld. Te denken valt aan de Nota risicomanagement, de Nota inkoop, maar ook de Nota interne beheersing. Specifiek voor de beheersing van projecten is een kader vastgesteld, naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek van de afdeling audit naar de professionaliseringskansen voor projectbeheersing binnen de gemeente Utrecht. Dit kader voor projectbeheersing beschrijft de werkwijze voor interne beheersing van projecten.

De Regeling risicovolle projecten gaat over de kaderstelling en informatievoorziening over de meest risicovolle projecten aan de raad. De uitvoering van de regeling is gebaseerd op het beheerkader en specifiek de werkwijze voor de beheersing van projecten.

Samenspel

De uitvoering van de regeling is een samenspel tussen raad, college en organisatie. Als de raad besluit een project aan te merken als risicovol, ontvangt de raad meer en vaker informatie over de voortgang van het project. Op basis van deze informatie gaan raad en college een dialoog aan, die begint bij een onderbouwd besluit. Daarna volgt de vaststelling van het startdocument, waarin de kaders van het project worden vastgelegd, en dat daarmee de basis is voor verantwoording en bijsturing. Bij de vormgeving van de dialoog kan de raad besluiten een adviescommissie voor het volgen en begeleiden van risicovolle projecten in te stellen en/of raadsrapporteurs aan te wijzen die deze rol kunnen vervullen. Ook kan de raad besluiten om een externe audit uit te laten voeren op een risicovol project dat in uitvoering is. Dit zijn algemene bevoegdheden van de raad, los van de regeling.

De toepassing van de regeling vindt op het niveau van het individuele project plaats onder de verantwoordelijkheid van de projectportefeuillehouder namens burgemeester en wethouders. De concerncontroller ziet namens de portefeuillehouder Control toe op de werking van de regeling. De beheersing van een project is primair de verantwoordelijkheid van de IRM-er en wordt uitgevoerd door de projectmanager met zijn team. De controlorganisatie van de gemeente Utrecht adviseert de projectorganisatie over het sturen op de goede dingen (effectiviteit) en de dingen goed doen (efficiency). Hiertoe monitort en faciliteert de control-organisatie de implementatie van effectieve werkprocessen en risicomanagement en adviseert zij over adequate en betrouwbare informatievoorziening. Voor de projecten die onder deze regeling vallen, geldt een verzwaard controlregime. Dit houdt onder andere in dat concerncontrol nauw is aangehaakt en het college expliciet adviseert over de informatie in de voorgangsrapportages.

Gemeentebreed

De regeling kan worden toegepast op alle projecten in de gemeente. Hoewel de risicovolle projecten zich voor het grootste deel in het fysieke domein zullen bevinden, waaronder ook binnen grondexploitaties, is de regeling ook van toepassing op risicovolle projecten in het sociale domein of op het gebied van bedrijfsvoering..

Leeswijzer

Deze inleiding behoort niet tot de Regeling risicovolle projecten. De regeling bestaat uit de artikelsgewijze weergave van de afspraken en de toelichting daarop.

Regeling risicovolle projecten gemeente Utrecht

Artikel 1 Begripsbepalingen

Deze regeling verstaat onder:

a. kaders van een project: de in het startdocument vastgelegde doelstelling, scope, geld, tijd, kwaliteit, risico's en communicatie van risicovol project;

b. project: een samenhangend geheel van activiteiten, uitgevoerd door een tijdelijke projectorganisatie, gericht op het bereiken van een vooraf gedefinieerd resultaat;

c. risicovol project: een door de raad aangewezen project dat door de raad na afweging van de diverse criteria als genoemd in artikel 5, lid 4 als risicovol wordt beschouwd

d. startdocument: een vastgestelde weergave van de hoofdlijnen van een projectplan, zoals nader beschreven in artikel 7;

e. voortgangsrapportage: een periodieke rapportage waarin de ontwikkelingen, afwijkingen en voortgang ten opzichte van het startdocument wordt gemeld van alle projecten binnen deze regeling.

f. tussenrapportage: een rapportage waarmee de raad tussentijds door burgemeester en wethouders wordt geïnformeerd over de voortgang van een risicovol project, bij afwijkingen van de gestelde kaders;

g. eindrapportage: de rapportage waarmee de raad wordt geïnformeerd bij afronding van het project, of wanneer het project niet meer als risicovol wordt beschouwd;

h. afweegkader: de wijze waarop burgemeester en wethouders de onderdelen uit artikel 5, lid 4 toepassen om te bepalen of zij een voorstel zullen doen aan de raad om een bestaand dan wel nieuw project aan te wijzen als risicovol project of om deze aanwijzing te beëindigen.

Artikel 2 Doel

Het doel van deze regeling is de controlerende en kaderstellende rol van de raad bij risicovolle projecten te versterken, door:

a. bij de start van het project de kaders gestructureerd vast te stellen;

b. tijdens de uitvoering van een risicovol project risico's en gewijzigde omstandigheden ten aanzien van de kaders tijdig te kunnen signaleren (om bij te kunnen sturen), en
c. het verloop en de uitvoering van de projecten te monitoren en op basis daarvan, waar nodig, de dialoog over sturing en beheersing ervan met burgemeester en wethouders te voeren en bij te sturen door een wijziging van de kaders vast te stellen.

Artikel 3 Afbakening

Deze regeling is van toepassing op risicovolle projecten binnen alle beleidsdomeinen van de Gemeente Utrecht.

Artikel 4 Bestuurlijke verantwoordelijkheid

Deze regeling wordt uitgevoerd door burgemeester en wethouders.

Artikel 5 Aanwijzing of beëindiging als risicovol project

1. Burgemeester en wethouders stellen een afweegkader vast, dat bepaalt aangeeft op welke wijze de onderdelen uit artikel 5, lid 4 worden toegepast.

2. Burgemeester en wethouders beoordelen voortdurend de lopende projecten om te bepalen of er sprake is van een risicovol project.

3. Als toepassing van het afweegkader leidt tot de conclusie dat er sprake is van een risicovol project beschrijven burgemeester en wethouders in een raadsvoorstel dat betrekking heeft op de start of wijziging van een project, om welke redenen zij voorstellen een project onder de werking van deze regeling te brengen of de onderbrenging daaronder te beëindigen. Indien sprake is van een risicovol project, dan onderbouwen burgemeester en wethouders dit en stellen de raad voor om overeenkomstig te besluiten.

4. In het voorstel zoals bedoeld in het derde lid wordt in elk geval melding gemaakt van:
   a. de gemeentelijke bevoegdheden als samengewerkt wordt met meerdere partijen;
   b. het budgettaire beslag en het financiële beslag van de risico's die verbonden zijn aan het project;
   c. de gevolgen die het project heeft voor de samenleving, omgeving en bewoners;
   d. de gevolgen die het project heeft voor de gemeentelijke bedrijfsvoering;
   e. de toepassing van innovatie zoals nieuwe technologieën, contractvormen of financieringsconstructies;
   f. de mate waarin er sprake is van een in organisatorisch opzicht complex besturings- en/of uitvoeringsproces;
   g. de doorlooptijd.

5. Naast burgemeester en wethouders die aan de hand van het afweegkader een voorstel zoals bedoeld in het derde lid ter besluitvorming aan de raad voorleggen, kan de raad

tijdens de voorbereiding of uitvoering van een project zelf ook besluiten een project aan te wijzen of te beëindigen als risicovol project conform deze regeling.

Artikel 6 Informatievoorziening bij risicovolle projecten

1. Indien burgemeester en wethouders de raad voorstellen een project als risicovol aan te merken, dan voorzien zij het voorstel van een startdocument als bedoeld in artikel 7 of geven aan op welke termijn de raad dit kan verwachten.

2. Indien de raad besluit om een project aan te wijzen als risicovol project, zenden burgemeester en wethouders uiterlijk zes maanden na het raadsbesluit het startdocument als bedoeld in artikel 7 ter vaststelling aan de raad. Mocht deze termijn niet haalbaar zijn, dan kunnen burgemeester en wethouders onderbouwd een andere termijn voorstellen aan de raad.

3. Burgemeester en wethouders informeren de raad met voortgangsrapportages als bedoeld in artikel 8. De informatie is geënt op het actuele startdocument.

4. Burgemeester en wethouders informeren de raad waar nodig met een tussenrapportage als bedoeld in artikel 9.

5. Bij de afsluiting van een risicovol project, of wanneer een project niet meer als risicovol wordt beschouwd, bieden burgemeester en wethouders de raad een eindrapportage ter vaststelling aan als bedoeld in artikel 10.

Artikel 7 Startdocument

1. Het startdocument is het basisdocument voor de kaderstelling en controle op de risicovolle projecten op hoofdlijnen door de raad.

2. Een startdocument dat bij aanvang van de definitie-/opstartfase is opgesteld, wordt bij aanvang van de ontwerp-/initiatiefase en de realisatie-/uitvoeringsfase geactualiseerd.

3. Bij de besluitvorming over de fasedocumenten wordt het (geactualiseerde) startdocument door de raad vastgesteld, of geven burgemeester en wethouders aan op welke termijn de raad dit kan verwachten.

4. In het startdocument worden de kaders van een risicovol project vastgelegd, bestaande uit:

   a. De doelstelling;

      a.1. Doel en beoogd effect;

      a.2. Context van het project;

      a.3. Bijdrage aan publieke waarde;

      a.4. Beoogd eindmoment;

b. De scope;

b.1. Wat hoort wel en wat niet bij de uitvoering van het project;
b.2. Deelprojecten of fasering;
b.3. Plan van aanpak voor de eerste fase met doorkijk voor het vervolg;

c. Geld

c.1. Het beschikbare budget en de inzet ervan per fase, per jaar of per deelproject;

c.2. Onzekerheden in het budget, aan de kostenkant en aan de dekkingskant;

c.3. De raming, de geprognosticeerde eindstand per fase en de verwachte besteding per kostensoort worden op dezelfde manier per fase, deelproject of per jaar opgenomen;

c.4. Toelichting, onderbouwing en duiding van de opgenomen informatie, waarbij de bevindingen van adviseurs of toezichthouders expliciet inzichtelijk worden gemaakt;

d. Tijd

d.1. De planning, zo mogelijk beschreven in mijlpalen, van het project, waarbij expliciet wordt aangegeven op welke wijze rekening is gehouden met vertragingsrisico's;

e. Kwaliteit

e.1. Wijze van borging van de kwaliteit van de uitvoering;

e.2. Eventuele verschillen daarin tussen de fasen of deelprojecten;

e.3. Toelichting, onderbouwing en duiding van projecten of activiteiten, zowel van interne als externe partijen, die van invloed zijn op dan wel de uitvoering raken van het project;

e.4. Toelichting, onderbouwing en duiding van de opgenomen informatie, waarbij de bevindingen van adviseurs of toezichthouders expliciet inzichtelijk worden gemaakt;

f. Risico's

f.1. De belangrijkste risico's die het beoogd effect en doelstellingen van het project kunnen belemmeren, waaronder ook marktrisico's en (indien van toepassing) risico's die samenhangen met innovaties;
f.2. De maatregelen die worden getroffen om deze risico's te beheersen;
f.3. Toelichting, onderbouwing en duiding van de opgenomen informatie, waarbij de bevindingen van adviseurs of toezichthouders expliciet inzichtelijk worden gemaakt;

g. Organisatie

g.1. Besturing van het project (governance);

g.2. Verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, inclusief de vormgeving van interne tegenspraak;

g.3. Samenwerkingspartners, contractpartijen en -vormen, inclusief een overzicht van verdeling van de beslissingsmacht;
g.4. Toelichting, onderbouwing en duiding van de opgenomen informatie, waarbij de bevindingen van adviseurs of toezichthouders expliciet inzichtelijk worden gemaakt
g.5. Regelingen die tussen de samenwerkingspartners zijn getroffen;
g.6. Afspraken over informatievoorziening aan de raad over (geheime) informatie die ressorteert bij samenwerkingspartners en derden, het project betreffende.

h. Communicatie
h.1. Communicatie met de inwoners en stakeholders;
h.2. Participatie met inwoners en stakeholders overeenkomstig de Participatieverordening.

Artikel 8 Voortgangsrapportage

1. Twee keer per jaar informeren burgemeester en wethouders de raad over de ontwikkelingen, afwijkingen en voortgang van risicovolle projecten in een voortgangsrapportage per project bij de bestuursrapportage.
2. De voortgangsrapportage beschrijft de voortgang in het project, de actuele ontwikkelingen en afwijkingen ten opzichte van de informatie in het startdocument.
3. Wanneer burgemeester en wethouders bij een voortgangsrapportage constateren dat een aanpassing van de kaders van één of meerdere risicovolle projecten nodig is, gaat de voortgangsrapportage gepaard met een raadsvoorstel tot vaststelling van de gewijzigde kaders van het project.
4. Wanneer burgemeester en wethouders bij een voortgangsrapportage constateren dat een project niet langer als risicovol is te beschouwen, dan wel dat een niet eerder als zodanig aangemerkt project risicovol is, gaat de voortgangsrapportage gepaard met een raadsvoorstel tot beëindiging dan wel toevoeging van een risicovol project.
5. Bij de voortgangsrapportage geven burgemeester en wethouders een totaaloverzicht van de risicovolle projecten.
6. Een voortgangsrapportage kan voorzien worden van een advies van de Adviescommissie Controle en Financiën en/of de accountant van de raad en/of de Rekenkamer, daar waar zij daar zelf aanleiding voor zien.

Artikel 9 Tussenrapportage

1. In het kader van hun actieve informatieplicht informeren burgemeester en wethouders met een tussenrapportage de raad over de ontwikkelingen, afwijkingen en voortgang van een risicovol project, indien deze zodanig zwaar wegen zijn dat deze niet kunnen wachten tot de reguliere voortgangsrapportage.

2. Wanneer burgemeester en wethouders bij een tussenrapportage constateren dat een aanpassing van de kaders of status van één of meerdere risicovolle projecten nodig is, gaat de tussenrapportage gepaard met een raadsvoorstel tot vaststelling van de gewijzigde kaders van het project, dan wel een raadsvoorstel om een project aan te merken of af te voeren als risicovol project.

3. Een tussenrapportage kan voorzien worden van een advies van de Adviescommissie Controle en Financiën en/of de accountant van de raad en/of de Rekenkamer daar waar zij daar zelf aanleiding voor zien.

Artikel 10 Eindrapportage

1. Wanneer een risicovol project is afgerond, of wanneer een project niet meer als risicovol wordt beschouwd, stellen burgemeester en wethouders een eindrapportage op.
2. Uiterlijk binnen zes maanden na het moment als bedoeld in het eerste lid stellen burgemeester en wethouders de eindrapportage ter beschikking aan de raad. Mocht deze termijn niet haalbaar zijn dan kunnen zij aan de raad onderbouwd een andere termijn voorstellen.
3. De eindrapportage over een risicovol project omvat in ieder geval informatie over:
    a. de vraag in welke mate de oorspronkelijke doelstellingen zijn bereikt
    b. de vraag welke activiteiten daarvoor zijn verricht
    c. de vraag wat de kosten zijn geweest van het project en in hoeverre deze afwijken van de oorspronkelijke raming
    d. de vraag in hoeverre de oorspronkelijke planning is gerealiseerd
    e. de vraag in hoeverre de borging van kwaliteit is geëffectueerd
    f. de vraag in welke mate de risico's zijn beheerst
    g. de vraag of de inrichting van de organisatie goed heeft gefunctioneerd
    h. de vraag in hoeverre de informatie toereikend is geweest
4. De eindrapportage bevat de in het project geleerde lessen.
5. Een eindrapportage kan voorzien worden van een advies van de Adviescommissie Controle en Financiën en/of de accountant van de raad en/of de Rekenkamer, daar waar zij daar zelf aanleiding voor zien.

Artikel 11 Evaluatie

Deze regeling wordt drie jaar na de inwerkingtreding geëvalueerd door burgemeester en wethouders en de raad.

Toelichting bij Regeling risicovolle projecten

Algemeen

Doel en reikwijdte van de regeling

De Regeling risicovolle projecten (RRP) beoogt de sturing en beheersing van de meest risicovolle projecten in voorbereiding en tijdens uitvoering te versterken en in een vroegtijdig stadium risico's en gewijzigde omstandigheden te signaleren, de raad daarover te informeren en vervolgens het gesprek tussen burgemeester en wethouders en raad te faciliteren. De regeling garandeert niet dat zich geen onverwachte wendingen zullen voordoen tijdens de looptijd van een project.

Samenspel

De regeling draagt, door het tijdig aanleveren van relevante informatie over risicovolle projecten, bij aan het samenspel tussen ambtelijke organisatie, bestuur en raad. Het samenspel ziet er op hoofdlijnen als volgt uit.

- De projectorganisatie stelt, in samenspraak met de concerncontroller, het startdocument op.
- Burgemeester en wethouders nemen een besluit over het startdocument.
- De raad stelt het startdocument vast en bepaalt daarmee de kaders voor de uitvoering van het project.
- De Regeling wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de project-portefeuillehouder namens burgemeester en wethouders.
- De wethouder Control is verantwoordelijk voor de werking van de Regeling.
- De concerncontroller ziet toe op de werking van de Regeling.

Dialoog over risico's

De dialoog tussen college en raad is van belang bij de versterking van de raad in zijn kaderstellende en controlerende rol. Het startdocument en de rapportages maken deze dialoog mogelijk. Centraal staan de doelstellingen en ambities van het project. Een risico-inventarisatie aan de start van het project geeft inzicht in de risico's (inclusief oorzaken en gevolgen) die het realiseren van de ambities en doelen kunnen belemmeren en is daarom essentieel.

Een risico-inventarisatie geeft antwoord op de volgende vragen:

- Wat zijn de belangrijkste risico's die het realiseren van de doelstellingen en ambities van het project kunnen belemmeren? Wat zijn de verwachtingen en waar liggen de onzekerheden?
- Wat zijn de belangrijkste risico's voor de planning? In hoeverre zijn deze op te vangen binnen het project?
- Wat zijn de belangrijkste risico's voor de kosten (risico's met financiële gevolgen)? Zijn deze op te vangen binnen het project? Is het onvoorzien toereikend om deze risico's op te vangen?
- Welke maatregelen treffen we om bovengenoemde risico's te beheersen en wie pakt deze maatregelen op? In hoeverre is het mogelijk de risico's daadwerkelijk te beïnvloeden?

Op deze manier draagt risicomanagement, inclusief de dialoog over ambities, verwachtingen en onzekerheden, bij aan:

- het bewust aangaan van risico's;
- expliciet keuzes maken op basis van risico-informatie;
- vooruit kijken, prioriteiten stellen en actief sturen op basis van de gemaakte keuzes;
- verrassingen voorkomen. Voor iedereen is het helder welke risico's worden gelopen en hoe de beheersing van de risico's die er zijn op het juiste niveau in de organisatie is belegd.

Bestaande regelingen en kaders

De RRP komt in plaats van de verantwoording over grote projecten twee keer per jaar in de bestuursrapportages. Voor de projecten die in de bestuursrapportages zijn opgenomen en waarvan besloten wordt dat zij onder de RRP gaan vallen, zal bij de bestuursrapportages een afzonderlijke, aan de RRP aangepaste voortgangsrapportage worden toegevoegd. Dit laat onverlet dat substantiële afwijkingen bij de uitvoering van alle projecten worden gerapporteerd aan de raad.

Informatievoorziening over risicovolle projecten die op grond van deze regeling plaatsvindt, is in principe openbaar. Als informatie geheim moet blijven, kan geheimhouding worden opgelegd conform de regelgeving en bestaande procedures.

Nadere invulling informatieplicht

De RRP is een nadere invulling van de informatieplicht van burgemeester en wethouders aan de raad voor risicovolle projecten van de gemeente Utrecht. De RRP is een kaderstellend document en wordt daarom verankerd in de Financiële verordening.

Overgangsbepalingen en evaluatie

Voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze regeling, is een analyse gemaakt van de op dit moment lopende projecten met een groter financieel beslag dan € 10 miljoen of anderszins risicovolle projecten. Voor deze projecten is afgewogen of het, gezien de fase waarin het project verkeert, nog relevant is om deze onder de werkingssfeer van de regeling te brengen. Voor projecten die binnen twee jaar afgerond zullen worden, zal dit niet meer gebeuren om de administratieve lasten voor alle betrokkenen beperkt te houden. Risicovolle projecten die nog meer dan twee jaar lopen, zullen wel onder de regeling kunnen vallen.

Drie jaar na de vaststelling wordt de RRP geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Artikelsgewijs

Artikel 1 Begripsbepalingen

Project

De RRP gaat over de uitvoering van projecten. Een project is een eenmalige (reeks van) activiteit(en), waarbij binnen een bepaalde tijd wordt toegewerkt naar een gesteld doel. Of activiteiten onder de RRP kunnen vallen, wordt bepaald door de volgende randvoorwaarden:

- De eenmaligheid van de activiteit: activiteiten die de gemeente op structurele basis ('going concern') uitvoert zullen niet onder de RRP vallen, ook al zijn deze risicovol.
- Begrenzing in de tijd: activiteiten waarvoor geen einddatum gepland is of als de verwachte looptijd meer dan 15 jaar is, zullen in principe niet onder de regeling vallen, ook al gaat het hierbij om een eenmalige activiteit. Deze tijdsperiode is zodanig lang dat activiteiten in die situatie meer lijken op een structurele activiteit dan een project.

De RRP is van toepassing op alle domeinen van de gemeente. De grootste en meest risicovolle projecten die op dit moment lopen, worden met name in het fysieke domein uitgevoerd.

Risicovol project en grondexploitaties

In de afweging om wel of niet onder de RRP te vallen, speelt het geen rol van betekenis of de financiering van een project uit een grondexploitatie plaatsvindt. Een grondexploitatie gaat gepaard met de nodige risico's door het langlopende karakter ervan en door de schattingen die gemaakt worden over de kosten en baten. Bij de gemeente Utrecht zijn er instrumenten beschikbaar om deze risico's inzichtelijk te maken en is er een reguliere informatiestroom over lopende grondexploitaties. Deze instrumenten zijn vooral financieel van aard. Projecten die gefinancierd worden uit een grondexploitatie kunnen vanwege hun omvang, gevoeligheid of inhoudelijke risicoprofiel alsnog onder de RRP gebracht worden.

Artikel 2 Doel

De raad wordt door de toepassing van de regeling beter in staat gesteld zijn kaderstellende en controlerende rol uit te oefenen. De uitoefening van deze rollen is gericht op sturing en beheersing vooraf en tijdens een project, op aspecten als tijd, geld, kwaliteit en resultaat. Het is van belang dat de raad beschikt over juiste en volledige informatie als hij een besluit moet nemen of de voortgang en uitvoering van een project beoordeelt.

De raad besluit of een project onder de regeling valt. Voor een risicovol project is het eerste moment om af te wegen of dit onder de RRP valt, het eerste moment dat een financieel en inhoudelijk kader ter besluitvorming aan de raad wordt aangeboden. Het kan hierbij gaan om besluitvorming over een

programma van eisen, een functioneel ontwerp of een ander document waarin een initiatief voor het eerst in de raad wordt besproken.

De RRP beoogt de sturing en beheersing van de meest risicovolle projecten tijdens de voorbereiding en de uitvoering te versterken en in een vroegtijdig stadium risico's en gewijzigde omstandigheden te signaleren, de raad daarover te informeren en vervolgens het gesprek tussen burgemeester en wethouders en raad te faciliteren. De regeling garandeert niet dat zich geen onverwachte wendingen zullen voordoen tijdens de looptijd van een project.

Artikel 4 Bestuurlijke verantwoordelijkheid

Deze regeling wordt uitgevoerd door burgemeester en wethouders. Binnen burgemeester en wethouders voeren twee wethouders taken uit in het kader van deze regeling: de projectwethouder en de wethouder control. De portefeuillehouders van projecten voeren de eerste (her-)ijking van de projecten in hun portefeuille uit. Ook voorziet de projectportefeuillehouder in juiste en volledige informatie over het project.

De wethouder control ziet namens burgemeester en wethouders toe op de werking van de regeling bij de bestuursrapportages, de herijking van risicovolle projecten en vervult de kritische rol op de informatievoorziening.

Artikel 5 Aanwijzing of beëindiging als risicovol project

Voorafgaand aan een risicovol project moet de raad kunnen beschikken over een startdocument dat inzicht geeft in de publieke waarde van het project, de projectbegroting en de risicoanalyse. Bij de start van een project wordt een eerste afweging gemaakt of het project wordt aangemerkt als risicovol. Projecten kunnen een zeer lange looptijd hebben. Het is niet vanzelfsprekend dat de projecten, als zij eenmaal onder de regeling vallen, daar permanent onder blijven vallen. Immers, als projecten naar een andere fase gaan, kunnen de (uitvoerings)risico's weer anders ingeschat worden. Ook is het mogelijk dat een project in een latere fase als risicovol worden aangemerkt.

Een project wordt als risicovol beoordeeld op basis van een afweging van criteria. Omdat vele aspecten een rol kunnen spelen die tot risico's in de projectuitvoering leiden, wordt de afweging gemaakt op basis van meerdere criteria. Voor het selectieproces is een, door burgemeester en wethouders vastgesteld, afwegingskader uitgewerkt, aan de hand waarvan een objectieve ijking van projecten uitgevoerd kan worden.

Criteria die in de afweging worden gewogen zijn:

Criterium	Omschrijving
Bestuurlijk complex	Overheden of private organisaties spelen een belangrijke rol in het project.
Organisatorisch complex	Bij de uitvoering zijn organisaties of organisatieonderdelen betrokken. Hieronder kunnen ook aannemers en contractpartners vallen.
Substantiële gemeentelijke bevoegdheden als samengewerkt wordt met meerdere partijen	Besluitvorming is verdeeld over meerdere overheden. Andere organisaties hebben instemmingsrecht en er is afstemming met andere partijen, maar Utrecht beslist.
Innovatief in technisch opzicht of contractvorm	Er wordt een nieuwe techniek ingezet en in het hele project blijft vernieuwing een rol spelen. Of er wordt een contractvorm ingezet waarmee de gemeente weinig ervaring heeft.
Complexiteit bij uitvoering	Uitvoering met veel raakvlakprojecten, in de binnenstad, ondergronds of aan cultureel erfgoed.
Impact op samenleving/ omgeving/ bewoners	Impact hoort bij de prioriteiten van burgemeester en wethouders en gaat over de gevoeligheid van het project in de samenleving.
Impact op gemeentelijke bedrijfsvoering	Mate van belasting voor bedrijfsvoeringstaken. ICT-componenten tellen daarbij extra zwaar.
Budgettair beslag	De hoogte van de projectsom bepaalt het risiconiveau.
Financieel beslag risico's	Het risiconiveau wordt bepaald door de (financiële) risico's uitgedrukt in % of in mln. van het projectbudget of door de financiële risico's die niet in kaart zijn gebracht.
Doorlooptijd	De gaat hier om de lengte, uitgedrukt in jaren, van de doorlooptijd van een project.

Burgemeester en wethouders doen een voorstel aan de raad om een project wel of niet onder de regeling te laten vallen. De raad besluit of een project wel of niet onder de regeling komt te vallen en daaronder zal blijven vallen. In voorkomende gevallen kan de raad zonder zo'n voorstel van burgemeester en wethouders besluiten om een project onder de RRP te brengen.

Artikel 6 Informatievoorziening bij risicovolle projecten

De informatievoorziening bij risicovolle projecten krijgt vorm aan de hand van een startdocument. In dit document worden alle relevante aspecten, zoals vastgelegd in artikel 7 van de RRP, behandeld. Burgemeester en wethouders leggen het document ter vaststelling voor aan de gemeenteraad. Het aldus vastgestelde document is het inhoudelijke kader voor de informatievoorziening. De raad wordt regulier geïnformeerd over de voortgang bij de halfjaarlijkse voortgangsrapportages en indien nodig tussentijds. Bij afsluiting van het project of bij beëindiging van de status van risicovol project stelt de raad de eindrapportage vast.

Artikel 7 Startdocument

De voorbereiding van een besluit over het ontwerp of de uitvoering van een risicovol project is een cruciale fase. Om tot een zorgvuldig besluit te komen moet de raad daarbij over juiste en volledige informatie kunnen beschikken en zelf kunnen bepalen welke informatie hij nodig acht voor zijn kaderstellende en controlerende taak. In de regeling wordt daarom expliciet en gedetailleerd aangegeven welke informatie in een startdocument tenminste opgenomen moet zijn en hoe de kwaliteit van deze informatie geborgd moet worden. De invulling ervan per risicovol project is maatwerk.

In het startdocument wordt alle voor de raad relevante informatie over het project opgenomen. Dit vormt het kader voor het project. De in dit artikel vermelde kaders worden door de raad vastgesteld.

Het startdocument wordt vastgesteld bij het besluit om een project als risicovol aan te merken. Bij belangrijke fase-overgangen vindt een (her-)ijking van het project plaats.

Doelstellingen

Hier wordt concreet en toetsbaar duidelijk gemaakt wat de gemeente met het project wil bereiken door te omschrijven welke publieke waarde de gemeente wil verbeteren of bevorderen en hoe het project hieraan bijdraagt. Tevens wordt aangegeven op welk moment of bij het bereiken van welke gebeurtenis, het project niet langer onder deze regeling zal vallen.

Scope

Aangegeven wordt wat wel en wat niet bij de uitvoering van het project hoort.

Geld

Bij de besluitvorming over de start van een groot project hoort een complete en realistische raming van alle kosten inclusief gevolgkosten als gewijzigde beheer- en onderhoudskosten, zodat de raad in het kader van zijn budgetrecht de kosten en baten goed tegen elkaar af kan wegen. Ook de kosten van relevante nevenprojecten, die nodig zijn voor de realisatie van het project, worden hierbij betrokken.

In de raming van een risicovol project is extra ruimte opgenomen in de planning en het projectbudget voor tegenvallers; niet alleen voor onvoorziene omstandigheden binnen het project, maar ook voor ontwikkelingen buiten het project, die de kosten en planning kunnen beïnvloeden.

Het beschikbare budget en de inzet ervan per fase, per jaar of per deelproject wordt opgenomen in het startdocument. De raming, de geprognosticeerde eindstand per fase (planstudie, realisatie en onderhoud/exploitatie) en de verwachte besteding per kostensoort (zoals organisatie, contract/bouw/uitvoeringskosten, onvoorzien) worden op dezelfde manier opgenomen. Daarnaast wordt beschreven uit welke bronnen de kosten gedekt worden, op het niveau van de betreffende posten in de programmabegroting. Onzekerheden hierin worden beschreven en aangegeven wordt op welk moment hierover meer duidelijkheid kan worden gegeven. Hoe een raming opgebouwd moet worden, is geregeld in de Handleiding Projectbeheersing. Dat bevat een methode die tevens aangeeft welke componenten hierin betrokken moeten worden (zoals uitvoeringskosten, exploitatiekosten na opleveren).

Tijd

Planning: aangegeven wordt wat de mijlpalen binnen het project zijn (deterministische planning). Ook wordt aangegeven wat de planning zal zijn als een aantal risico's in de praktijk werkelijkheid wordt (probabilistische planning).
Zo ontstaat er een realistisch beeld van het project en een bandbreedte in de tijd waarbinnen het gerealiseerd zal worden. Bij een groot project dat ontwikkeld wordt in een complexe omgeving, moet extra ruimte opgenomen worden in de planning en het projectbudget voor tegenvallers; niet alleen voor onvoorziene omstandigheden binnen het project, maar ook voor ontwikkelingen buiten het project, die de kosten en planning kunnen beïnvloeden. Ook de planning van en risico's die optreden in relevante nevenprojecten worden meegewogen. Het beheersingskader geeft hier richtlijnen.

Kwaliteit

De projecten die onder deze regeling vallen dragen zorg voor een kwaliteitsbeleid waarin ook interne audits, dwarskijksessies, Gateway reviews of andere activiteiten een rol kunnen spelen. Als er adviserende of toezichthoudende organisaties betrokken zijn bij de uitvoering van het project, wordt aangegeven welke dat zijn en op welke wijze de gemeenteraad wordt ingelicht over de adviezen of toezichtbevindingen. Adviezen over het sturingsmodel, de uitvoering, de financiën of de planning van het project worden in ieder geval gedeeld met de gemeenteraad.

Beschreven wordt hoe de kwaliteit van de uitvoering geborgd wordt. Als daarin verschillen zijn tussen de fasen of deelprojecten van het project, worden die benoemd. De wijze waarop leerervaringen worden vastgelegd en gebruikt worden beschreven. Tevens wordt aangegeven op welke wijze de gemeenteraad over de uitkomsten ervan ingelicht wordt. Ook wordt aangeven welke projecten of activiteiten raken aan de uitvoering van het project. Er moet ook een beeld gegeven worden van de wijze waarop de projecten of activiteiten van invloed zijn en welke risico's deze met zich meebrengen. Ook andere activiteiten die in de omgeving van het project een rol spelen (van interne en externe partijen) worden beschreven.

Risicoprofiel en afstemming

Het startdocument en de actualisatie daarvan zijn gekoppeld aan faseovergangen en -besluitvorming. Dat zijn belangrijke momenten waarop het risicoprofiel van het project wijzigt: naarmate het project voortschrijdt neemt doorgaans de onzekerheid af, nemen de uitgaven toe en neemt de financiële omvang van risico's toe.

Relevante nevenprojecten die de planning en de risico's van het project raken behoren periodiek te worden besproken. Dat vraagt inzicht in de planning en risico's van deze projecten en openheid in de samenwerking. Als in het project marktpartijen een rol spelen, zal de wijze waarop worden toegelicht. Bijvoorbeeld een marktverkenning, een innovatieve aanbestedings- of contractvorm.

Organisatie

Governance: in het startdocument wordt aangegeven hoe het project bestuurd wordt. Het sturingsmodel wordt uitgewerkt, inclusief een verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Een belangrijk aspect hiervan is het organiseren van interne tegenspraak. Als er meerdere partijen bij de uitvoering van het project betrokken zijn, wordt zo mogelijk aangegeven welke samenwerkingspartners en -vormen er zijn. Als dat nog niet bekend is, wordt aangegeven wanneer hierover wel meer informatie beschikbaar komt. Hierbij wordt aangegeven welk van de partners kan besluiten over welke aspecten of fasen. Daarnaast wordt besproken waar de mandaten uit bestaan en waar die zijn vastgelegd. Alle formele regelingen die tussen de samenwerkingspartners worden getroffen, worden beschreven in de basisrapportage.

In het startdocument wordt opgenomen welke mandaten worden toegekend aan welke partijen. Dit is vooral van belang in de situatie dat een gemeenschappelijke regeling of overeenkomst de algemene bevoegdheidsverdeling van de gemeente Utrecht doorbreekt. In dat geval moet er een incidenteel mandaatbesluit genomen worden.

Informatie

Samenwerkingspartners maken afspreken over de informatie ze met elkaar moeten delen in welke gevallen. Daar zijn samenwerkingspartners dan aan gehouden op grond van hun overeenkomst of op grond van de gemeenschappelijke regeling die aan de basis ligt van de samenwerking. Een wettelijke verplichting om informatie uit te wisselen of aan de gemeente te verstrekken ontstaat niet op grond van deze regeling.

Elk bestuursorgaan behoudt bovendien zijn eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van geheime stukken en zal van geval tot geval moeten afwegen of een geheim stuk aan een derde gestuurd kan worden, ook als dat een samenwerkingspartner is en er bij overeenkomst dingen zijn toegezegd.

Communicatie

Communicatie en omgevingsmanagement: op welke wijze wordt voorzien in de communicatie met de inwoners of stakeholders van het project? Beschreven wordt welke aanvullende activiteiten nodig zijn.

Is aanvullende communicatie nodig vanwege het periodiek verschijnen van voortgangsrapportages over de uitvoering van het project.

Artikel 8 Voortgangsrapportage

Gedurende de looptijd van het project verschijnen twee keer per rapportages over de voortgang van risicovolle projecten.

Voortgangsrapportages, bedoeld als informatievoorziening van burgemeester en wethouders aan de raad, gaan vooral in op afwijkingen van de afspraken in het startdocument. Het betreft in ieder geval:

- resultaten van tegenspraak, audits, adviezen of toezichtbevindingen;
- veranderingen in de scope van het project;
- verwachte onder- en overschrijdingen en wijzigingen in de planning;
- aanspraken op de post onvoorzien;
- beheersmaatregelen en de stand van de implementatie van de maatregelen;
- actualisatie van de risicoanalyse en juridische procedures;
- beoordeling of de afspraken in het sturingsmodel nog steeds passend en toereikend zijn;
- wijzigingen in planning en risico's van relevante nevenprojecten;
- bijstellingen in de raming van kosten en dekking;
- geleerde lessen en resultaten kwaliteitsmanagement.

Naast de informatie op het niveau van het individuele project bevat de voortgangsrapportage een totaaloverzicht van de risicovolle projecten, waarbij ook de informatie uit eventuele tussenrapportages of tussentijdse besluiten over de (al dan niet risicovolle) status van projecten wordt verwerkt. Dit totaaloverzicht is een hulpmiddel bij het bewaken van de consistentie bij de toepassing van de regeling, waaronder de (her) ijking van projecten.

Artikel 9 Tussenrapportage

In het kader van de actieve informatieplicht informeren burgemeester en wethouders indien nodig met een tussenrapportage de raad. Een tussenrapportage kan relevant zijn bij een substantiële afwijking en/of onverwachte, onvoorziene ontwikkeling van de vastgestelde kaders met betrekking tot Doel, Scope, Geld, Tijd, Kwaliteit, Risico's/Onzekerheden, die niet kan wachten tot het reguliere rapportagemoment. De tussenrapportage gaat gepaard met een raadsvoorstel, als deze aanleiding geeft tot aanpassing van de kaders van het project, of tot aanpassing van de status als risicovol project.

Artikel 10 Eindrapportage

Na afronding van een risicovol project of als het project niet meer als risicovol wordt beschouwd, stellen burgemeester en wethouders een eindrapportage op. De rapportage volgt de indeling van het actuele startdocument en bevat een reflectie op de uitvoering van het project en de daarbij geleerde lessen. Als het project nog niet is afgerond geeft de eindrapportage voor wat betreft de realisatie de stand van zaken op het moment dat het project niet meer als risicovol wordt beschouwd en de geleerde lessen tijdens de periode dat het project risicovol was in de zin van de regeling.

Besluit tot wijziging van de Financiële verordening gemeente Utrecht

De raad van de gemeente Utrecht;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van ... april 2021 met kenmerk 8684471; Gelet op artikel 212 van de Gemeentewet;
Overwegende dat de kaderstelling met betrekking tot risicovolle projecten ontbreekt in de verordening;
Besluit de Financiële verordening gemeente Utrecht als volgt te wijzigen:

Artikel I

De Financiële verordening wordt als volgt gewijzigd:

Na artikel 15 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 15a Risicovolle projecten

1. Het college biedt de regeling Risicovolle projecten aan. In deze regeling wordt het beleid van de gemeente Utrecht voorgelegd, waarin onder meer de volgende inhoud is opgenomen:
   - de procedure tot aanwijzing van risicovolle projecten
   - de vast te leggen kaders per risicovol project
   - de wijze van informatievoorziening over risicovolle projecten
2. De raad stelt de regeling risicovolle projecten vast.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking vijf weken na bekendmaking in het gemeenteblad.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van <datum>

De burgemeester,
Sharon A.M. Dijksma

De griffier
Merel van Hall

Bijlage:

Overzicht van de wijzigingen in de Financiële verordening gemeente Utrecht

Bestaande tekst:	Nieuwe tekst
n.v.t.	Artikel 15a Risicovolle projecten 1. Het college biedt de regeling Risicovolle projecten aan. In deze regeling wordt het beleid van de gemeente Utrecht voorgelegd, waarin onder meer de volgende inhoud is opgenomen: • de procedure tot aanwijzing van risicovolle projecten • de vast te leggen kaders per risicovol project • de wijze van informatievoorziening over risicovolle projecten 2. De raad stelt de regeling risicovolle projecten vast.

IJking en herijking van projecten

Afwegingskader om het risicoprofiel van projecten te bepalen en ijking

13 april 2021
Kenmerk 8687761

Colofon

uitgave

Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Concerncontrol
Gemeente Utrecht
030 - 286 00 00
info@utrecht.nl

informatie

Inhoud

1. Inleiding 4

2. IJking nieuwe projecten 5

3. Herijking en rapportage 7

4. De ijking van lopende projecten 9

Bijlage 1. Vragenlijst 11

Bijlage 2. Scoring van projecten 13

1. Inleiding

1.1. Projecten onder de Regeling

In 2021 treedt de Regeling Risicovolle Projecten (RRP) in werking. Als hulpmiddel om te bepalen of een project een zodanig risicoprofiel heeft dat deze onder de Regeling zou moeten vallen, is een lijst met criteria opgesteld. In de RRP staat deze beoordeling beschreven als de ijking van projecten. Ook is opgenomen dat wordt nagegaan of risicovolle projecten onder de Regeling moeten blijven vallen. Hoe deze ijking en herijking in zijn werk gaat, is opgenomen in hoofdstuk 2 en 3 van dit afwegingskader.

Bij het maken van de RRP, is een eerste ijking uitgevoerd van lopende projecten van de gemeente Utrecht aan de hand van dit afwegingskader. De daaruit voortkomende lijst van projecten is opgenomen in hoofdstuk 4 van deze rapportage.

1.2. Bestuurlijke verantwoordelijkheden

Alle portefeuillehouders die projecten uitvoeren kunnen te maken krijgen met het ijken van projecten en het herijken ervan. Dit betekent dat ook vele organisatieonderdelen met de RRP te maken kunnen krijgen. De verantwoordelijkheden van de portefeuillehouder control, worden ambtelijk voorbereid door de afdeling Concerncontrol. In paragraaf 2.3 worden de verantwoordelijkheden van de ambtelijke betrokkenen verder toegelicht.

Het collegelid in wiens portefeuille het betreffende risicovolle project valt is verantwoordelijk voor:
- de eerste ijking van de projecten
- de herijking ervan.

De portefeuillehouder control is namens het college verantwoordelijk voor:
- de organisatie van de ijking en herijking van risicovolle projecten.

2. IJking nieuwe projecten

2.1. Samenvatting

Wat	Wie	Wanneer
Onderkennen welke nieuw te starten projecten zodanige risico's hebben dat zij mogelijk onder de Regeling moeten vallen	Portefeuillehouders in het college, uitvoerende organisatieonderdelen en eenheden businesscontrol	Voorafgaand aan het moment dat het college met een eerste financieel of inhoudelijk kader naar de gemeenteraad gaat
Bepalen welke risico's zich in een project voordoen met behulp van de vragenlijst in bijlage 1	Uitvoerende organisatieonderdelen en Concerncontrol	Voorafgaand aan het moment dat het college met een eerste financieel of inhoudelijk kader naar de gemeenteraad gaat
Het toekennen van risicopunten aan verschillende aspecten van het project zoals opgenomen in bijlage 2	Control in overleg met project	
Collegebesluit over de vraag of het project aan de raad wordt voorgedragen om onder de Regeling te vallen	College, voorbereiding door uitvoerende organisatieonderdelen en Concerncontrol	Voorafgaand aan het moment dat het college met een eerste financieel of inhoudelijk kader naar de gemeenteraad gaat

2.2. IJking: onderkennen risicovolle projecten

Uitvoerende organisatieonderdelen: Het onderkennen welke projecten onder de RRP kunnen vallen, is primair een verantwoordelijkheid van de portefeuillehouder in het college en de organisatieonderdelen die projecten uitvoeren. Zij maken de inschatting of hun project dermate omvangrijk, complex, innovatief of betekenisvol is voor de stad dat hierop het bijzondere informatieregime van toepassing zou moeten zijn zoals dat is vastgelegd in de RRP. Hierbij is ook een rol weggelegd voor de eenheden businesscontrol van de organisatieonderdelen. Bij de start van nieuwe projecten, bij faseovergangen in projecten of andere wijzigingen in of rond lopende projecten is de vraag of het project wel of niet (meer) onder de RRP zou moeten vallen, een punt van aandacht.

Voor de portefeuillehouder en de organisatieonderdelen is het eerste moment om af te wegen of het project onder de RRP zou moeten vallen, het eerste moment dat een financieel en inhoudelijk kader ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt aangeboden. Het kan hierbij gaan bij besluitvorming over een programma van eisen, een functioneel ontwerp of een ander document waarin een initiatief voor het eerst in de gemeenteraad wordt besproken.

Projecten kunnen een zeer lange looptijd hebben. Het is niet vanzelfsprekend dat de projecten, als zij eenmaal onder de regeling vallen, daar permanent onder blijven vallen. Immers, als projecten naar een andere fase gaan, kunnen de uitvoeringsrisico's weer anders ingeschat worden.

Concerncontrol: Het is de taak van Concerncontrol om het bestaan en verdere gebruik van de RRP onder de aandacht te brengen van de belanghebbenden bij de organisatieonderdelen en speciaal bij de eenheden businesscontrol. Er heeft bij het opstellen van de regeling een eerste ijking van projecten plaatsgevonden; het al dan niet toevoegen van projecten onder het regime is een continu aandachtspunt voor zowel de organisatieonderdelen als voor Concerncontrol.

2.3. Beoordeling project aan de hand van criteria

Uitvoerende organisatieonderdelen: Aan de hand van tien criteria kan worden bepaald of een project zodanige kenmerken heeft dat de RRP van toepassing is. Deze criteria zijn opgenomen in bijlage 2. Op basis van deze criteria is een vragenlijst opgesteld om een afweging te maken of een project aan de criteria voldoet. Deze vragenlijst is opgenomen in bijlage 1.
De beoordeling van de vragenlijst en de weging van de criteria door het uitvoerend organisatieonderdeel en concerncontrol zal worden voorgelegd aan de voor het project verantwoordelijke portefeuillehouder om het betreffende project wel of niet onder de RRP te brengen. Hierover wordt gerapporteerd in het overzicht van (her-)ijkingen

.

2.4. Bestuurlijke besluitvorming

De uitvoerende organisatieonderdelen en concerncontrol leggen gezamenlijk de bevindingen uit de ijking voor aan het college. De portefeuillehouders van de projecten in het college zijn verantwoordelijk voor de juistheid en volledigheid van de informatie.

3. Herijking en rapportage

3.1. Samenvatting

Wat	Wie	Wanneer
Nagaan of lopende projecten onder de Regeling vallen	Portefeuillehouders, uitvoerende organisatieonderdelen en businesscontrol	De komende jaren is er sprake van een overgangsperiode waarin ook lopende projecten onder de Regeling gebracht kunnen worden. Dit kan op alle momenten .
Nagaan of een risicovol project onder de Regeling moet blijven vallen	Concerncontrol in samenwerking met de uitvoerende organisatieonderdelen	Bij fase-overgang
Besluitvorming over het voorstel tot het beëindigen dat projecten onder de Regeling vallen of dat nieuwe projecten onder de Regeling zullen vallen	College	Bij start (nieuwe projecten) en fase-overgang
Rapportage over de uitgevoerde ijkingen en herijkingen in de Voorjaarsnota bij de Bestuursrapportage	Concerncontrol	Vanaf de Bestuursrapportage bij de Voorjaarsnota 2022

3.2. Herijking

Herijking van de projecten die zijn opgenomen onder de Regeling gebeurt door opnieuw na te gaan of de risico's in het project, zoals onderkend bij een eerdere ijking, nog actueel zijn. Dit gebeurt aan de hand van de vragenlijst die is opgenomen in bijlage 1 en de scoring die is opgenomen in bijlage 2.

Bij de gemeente zijn er tal van lopende projecten die in 2021 of eerder gestart zijn. Deze projecten zijn bij de start niet geijkt volgens de methode die beschreven is in hoofdstuk 2. Daarom is het mogelijk dat er risicovolle projecten lopen. In de beginjaren dat de Regeling van kracht is, zal ook bij lopende projecten een ijking uitgevoerd kunnen worden. Portefeuillehouders, eenheden businesscontrol en uitvoerende eenheden zullen zich daarvan bewust moeten zijn. Het is de taak van Concerncontrol om het bewustzijn hiervoor te vergroten of te behouden.

3.3. Besluitvorming en informatievoorziening

Het College neemt een besluit over de uitgevoerde ijking en bepaalt of het betreffende project aan de gemeenteraad voorgesteld zal worden om onder de RRP te vallen.

Het college rapporteert jaarlijks in de Bestuursrapportage bij de Voorjaarsnota over de in het afgelopen jaar uitgevoerde ijkingen en herijkingen. Namens de portefeuillehouder control bundelt Concerncontrol deze informatie en voert hierop een toets uit. De portefeuillehouders in het college en de uitvoerende eenheden zijn verantwoordelijk voor de juistheid en volledigheid van de informatie.

Deze informatie wordt aangeboden aan de gemeenteraad. De raad besluit welke projecten onder de RRP vallen.

4. De ijking van lopende projecten

4.1. Onderzoeksmethode

De RRP is ook van toepassing op lopende risicovolle projecten van de gemeente Utrecht. Om na te gaan welke grote projecten er bij de gemeente Utrecht in uitvoering zijn, hebben we stappen gezet, die hieronder zijn opgenomen. Omdat het voor het overgrote deel gaat om lopende projecten, is het onvermijdelijk dat zich wijzigingen voordoen in bijvoorbeeld de financiële gegevens of de beoogde afrondingsdatum. Om na te gaan welke lopende projecten onder de RRP zouden kunnen vallen, zijn de volgende stappen gezet:

1. Inventarisatie investeringsprojecten. Hieruit zijn de projecten met een financieel belang van € 10 miljoen of meer geselecteerd.
2. Van deze projecten is nagegaan of de beoogde afronding voor 2023 ligt in verband met de overgangsbepaling in de RRP dat de looptijd nog tenminste 2 jaar zou moeten zijn, te rekenen vanaf 2021.
3. Op verzoek van de raadsleden in de werkgroep is ook nagegaan of Het Zandpad en WiGo4It toegevoegd zouden kunnen worden aan de risicovolle projecten. Vanuit het programma Energie is daarna nog het project Overvecht Noord Aardgasvrij aangemeld als potentieel risicovol.
4. Voor de potentieel risicovolle projecten is een vragenlijst ingevuld door de projectmanagers.
5. Na het gezamenlijk beoordelen aan de hand van dit afwegingskader, wordt voorgesteld om initieel vijf projecten onder de RRP te brengen.

4.2. Puntentoekenning

In het onderstaande overzicht is de puntentoekenning opgenomen. Dit overzicht laat zien dat er op dit moment vijf projecten lopen die onder de RRP vallen als we de grens bij een puntentotaal van 30 aanhouden om een project wel of niet onder de regeling te laten vallen.

*Overzicht puntentoekenning per project**

	Noordelijk Randweg Utrecht	Restauratie Domtoren	Programma Wervenge-bied	Berlijnplein	Overvecht Noord Aardgasvrij
Bestuurlijk complex	5	5	5	5	5
Organisatorisch complex	3	5	5	5	3
Bevoegdheden	5	5	3	3	3
Innovatief	0	3	3	5	3
Complexiteit bij uitvoering	3	3	5	3	5
Impact samenleving	5	5	5	3	5
Impact bedrijfsvoering	3	3	3	3	0
Budget	5	5	5	5	3
Risico's	5	3	5	5	0
Doorlooptijd	5	5	5	5	5
Totaal	**39**	**42**	**44**	**42**	**32**

4.3. Niet onder de RRP

Bij de afweging van het project transitie van WiGo4It en WSB is geen puntentotaal van 30 of meer gehaald. Voor het Nieuwe Zandpad geldt dat de doorlooptijd vanaf ingaan van de regeling nog minder dan 2 jaar is, en valt daarmee onder de overgangsbepaling in de RRP.

4.4 Vervolg met de projecten

Als besloten wordt over de invoering van de RRP, zal voor de vijf projecten die thans onder de regeling vallen, een startdocument worden opgesteld. In overleg met de projecten zal hiervoor een planning worden gemaakt.

Bijlage 1. Vragenlijst

1. Bestuurlijke complexiteit:

a. Hoeveel externe organisaties (bedrijven of andere overheden) zijn betrokken bij het project? Welke?
b. Hoeveel organisatieonderdelen van de gemeente Utrecht zijn betrokken bij dit project? Welke?
c. Zijn de externe organisaties overheden of private organisaties?

2. Organisatorische complexiteit:

a. Welke rol spelen deze externe organisaties in het project?
b. Is hun rol cruciaal bij de uitvoering van het project?

3. Substantiële gemeentelijke bevoegdheden:

a. Wie kan besluiten nemen over het project?
b. Zijn er ook andere bestuursorganen die besluiten moeten nemen?
c. Zijn er aspecten waarmee andere organisaties moeten instemmen?
d. Over welke aspecten in het project wordt door de gemeente Utrecht afgestemd met andere partijen?

4. Innovatief:

a. Zijn er innovaties in het project?
b. Welke rol spelen die in het project?
c. Zijn dit technische of financiële innovaties?
d. Wordt de toepassing van de innovaties in de loop van het project steeds meer routine?

5. Complexe uitvoering:

a. Hoeveel raakvlakprojecten heb je geïdentificeerd?
b. Wordt het project uitgevoerd in de binnenstad?
c. Zijn er ondergrondse werkzaamheden?
d. Wordt gewerkt aan of in de nabijheid van het cultureel erfgoed van de stad?
e. Zijn er andere aspecten die de uitvoering van het project compliceren?

6. Impact op de samenleving:

a. Heeft de uitvoering van het project te maken met een van de strategische uitgangspunten van het college?
b. Heeft het project impact op de samenleving?
c. Ligt de uitvoering van het project gevoelig bij de inwoners?

7. Impact op gemeentelijke bedrijfsvoering:

a. Zijn er bedrijfsvoeringsonderdelen van de gemeente Utrecht betrokken bij het project?
b. Welke?
c. Wat is hun rol in het project?
d. Is de uitvoering van het project belastend voor de bedrijfsvoering van de gemeente?

8. BUDGETTAIR BESLAG:

a. Wat gaat de uitvoering van het project in totaliteit kosten?
b. In welke fase van het project zullen de meeste kosten gemaakt worden?
c. Wat zijn de kosten per fase, per onderdeel en per jaar?

9. GROTE FINANCIËLE RISICO'S:

a. Is er een risicoanalyse gemaakt en zijn de risico's gekwantificeerd?
b. Zijn er financiële risico's voorzien bij de uitvoering van het project?

10. WAT IS DE TOTALE DOORLOOPTIJD VAN HET PROJECT, INCLUSIEF PLANFASE?

VIND JIJ DAT JOUW PROJECT ONDER DE REGELING RISICOVOLLE PROJECTEN ZOU MOETEN VALLEN?

Bijlage 2. Scoring van projecten

Overzicht operationalisering van de criteria voor risicovolle projecten

Criterium	Hoog (5 punten)	Middel (3 punten)	Laag (0 punten)
1.Bestuurlijk complex	Tenminste drie overheden of private organisaties spelen een belangrijke rol in het project	Een of twee andere overheden of private organisaties spelen een belangrijke rol in het project	Er zijn geen andere organisaties betrokken of hun rol is gering
2. Organisatorisch complex	Bij de uitvoering zijn tenminste drie organisaties of organisatieonderdelen betrokken. Hieronder kunnen ook aannemers en contractpartners vallen.	Bij de uitvoering zijn twee organisaties of organisatieonderdelen betrokken.	Uitvoering ligt volledig bij een organisatieonderdeel.
3. Substantiële gemeentelijke bevoegdheden als samengewerkt wordt met meerdere partijen	Besluitvorming is verdeeld over meerdere overheden	Andere organisaties hebben instemmingsrecht	Er is afstemming met andere partijen maar Utrecht beslist
4. Innovatief in technisch opzicht of contractvorm	Er wordt een nieuwe techniek ingezet en in het hele project blijft vernieuwing een rol spelen. Of er wordt een contractvorm ingezet waarmee de gemeente weinig ervaring heeft.	In de beginfase speelt vernieuwing een rol, in de uitvoering wordt hiermee routine opgedaan	Een aspect is vernieuwend, overwegend routinematige werkzaamheden
5. Complexiteit bij uitvoering	Uitvoering met veel raakvlakprojecten, in de binnenstad, ondergronds of aan cultureel erfgoed	Alleen raakvlakprojecten of contractvorm worden als risicovol gezien	Eenvoudige uitvoering en contractvorm
6. Impact op samenleving/ omgeving/ bewoners	Grote impact, hoort bij opgaven van het college, ligt gevoelig in de samenleving	Grote impact, hoort bij opgaven van het college, niet gevoelig in de samenleving	Lage impact
7. Impact op gemeentelijke bedrijfsvoering	Hoge belasting van tenminste drie bedrijfsvoeringstaken	Hoge belasting van twee bedrijfsvoeringstaken	Hoge belasting van een bedrijfsvoeringstaak
8. Budgettair beslag	Hoger dan € 10 miljoen	Tussen € 2 en € 10 miljoen	Minder dan € 2 miljoen
9. Financieel beslag risico's	De (financiële) risico's zijn ≥ 20% van het projectbudget, of meer dan € 5 miljoen of de financiële risico's zijn niet in kaart gebracht	(Financiële) risico's liggen onder de 20% van het projectbudget of minder dan € 5 miljoen	Er zijn nauwelijks (financiële) risico's
10. Doorlooptijd	Langer dan 5 jaar	2 tot 5 jaar	Minder dan 2 jaar

Handleiding projectbeheersing

8 januari 2021

Gemeente Utrecht

1. Inleiding
Een handleiding naar een meer uniforme werkwijze

Projectbeheersing geeft ruimte

We werken met z'n allen dagelijks aan het voor elkaar krijgen van onze strategische doelstellingen die 'Gezond stedelijk leven voor iedereen' dichterbij brengen. Voor een groot deel doen we dit via het uitvoeren van projecten. Deze projecten doen we in een vaak dynamische en complexe omgeving met vele partners in de stad. Dit vraagt veel van de mensen die aan projecten werken. Met al onze verschillende vaardigheden, proceskennis, bestuurlijke sensitiviteit etc. maken we elke dag het verschil in en voor de stad.

Het goed op orde hebben van projectbeheersing is een noodzakelijke basis. Door met elkaar te weten waar we staan qua tijd, geld en kwaliteit ontstaat ruimte en vrijheid om 'buiten' goed te kunnen sturen in de complexe en veranderende omgeving. En vanuit deze basis kunnen we projecten binnen de kaders realiseren, of -wanneer dit niet lukt- worden we niet last minute verrast als bijsturing of bijstelling van de kaders nodig is.

- *Beter 'in control'*
- Deze 'Handleiding projectbeheersing' heeft tot doel om projecten binnen de gemeente Utrecht op een meer expliciete en uniforme manier te beheersen. Dit om het gesprek tussen opdrachtgever en het project te versterken en samen de doelstelling van het project en de randvoorwaarden continu in beeld te hebben zodat optimaal kan worden gestuurd. Het meer uniform werken draagt bovendien bij aan de mogelijkheid om 'op te tellen' en makkelijk input te leveren aan P&C cycli. Hoewel opgaven en projecten verschillend zijn, geldt een aantal basics in alle projecten, zoals bijvoorbeeld:
- Aan de start van een project is helder wat het gezamenlijk vertrekpunt is. Dit is vastgelegd in een projectcontract (*zie een format via deze link*).

1. Inleiding
Een handleiding naar een meer uniforme werkwijze

- Vanuit het project wordt door de projectmanager middels een voortgangsrapportage (VGR, *zie via deze link*) die deze met het projectteam maakt, gerapporteerd aan de opdrachtgever over de voortgang en evt. afwijkingen. Dit gebeurt 4 keer per jaar (of in een andere frequentie zoals vastgelegd in projectcontract).
- Bij een faseovergang wordt het projectcontract herijkt en aangevuld met de aanpak voor de volgende fase.
- Expliciet besluiten indien sprake is van scopewijziging. Wie hierin welk mandaat heeft om te beslissen (AOG, IRM'er, wethouder, B&W of raad) bij de start vastleggen.
- Rollen, taken en verantwoordelijkheden van cruciale plekken in de projectorganisatie zijn helder en vastgelegd in het projectcontract, zoals die van de opdrachtgever en de projectmanager. Net als duidelijkheid over de invulling van projectbeheersing in het project en de relatie met control buiten het project.
- Het vaststellen van de kaders en verantwoordelijkheden maakt ook duidelijk waar het niet mogelijk is om af te wijken voordat expliciet is besloten betreffende kaders aan te passen of te verruimen door degene die hierover gaat.
- Eisen aan financiële sturing zijn helder: wat zit in een raming (matchend met scope project), hoe indexeren we en hoe gaan we om met risico's in relatie tot financiën?

1. Inleiding
Een handleiding naar een meer uniforme werkwijze

Met ruimte voor verschillen

Naast een aantal aspecten waar in alle projecten hetzelfde mee omgegaan moet worden, is er ruimte voor differentiatie naar omvang en type projecten: een groot project vraagt iets anders dan een klein project en een project dat we vaker doen vraagt iets anders dan een heel nieuw en innovatief project. Indien bepaalde onderwerpen in een specifiek project toch niet aan de orde zijn, is het principe ‘pas toe of leg uit’ aan de orde. Afwijken kan, mits helder beargumenteerd waarom, en uiteraard in overleg. Daarnaast is in deze handleiding ook al in verschillen voorzien. Waar bijvoorbeeld binnen grote projecten een aparte projectcontroller nodig is, is dit voor veel andere projecten niet het geval en is die rol belegd bij een (adviseur) businesscontroller. Alle projecten doen aan risicomanagement. Hiervoor stellen we ook een meer uniforme werkwijze voor, maar het niveau en intensiteit verschilt tussen grote en kleine of anderszins meer of minder risicovolle projecten.

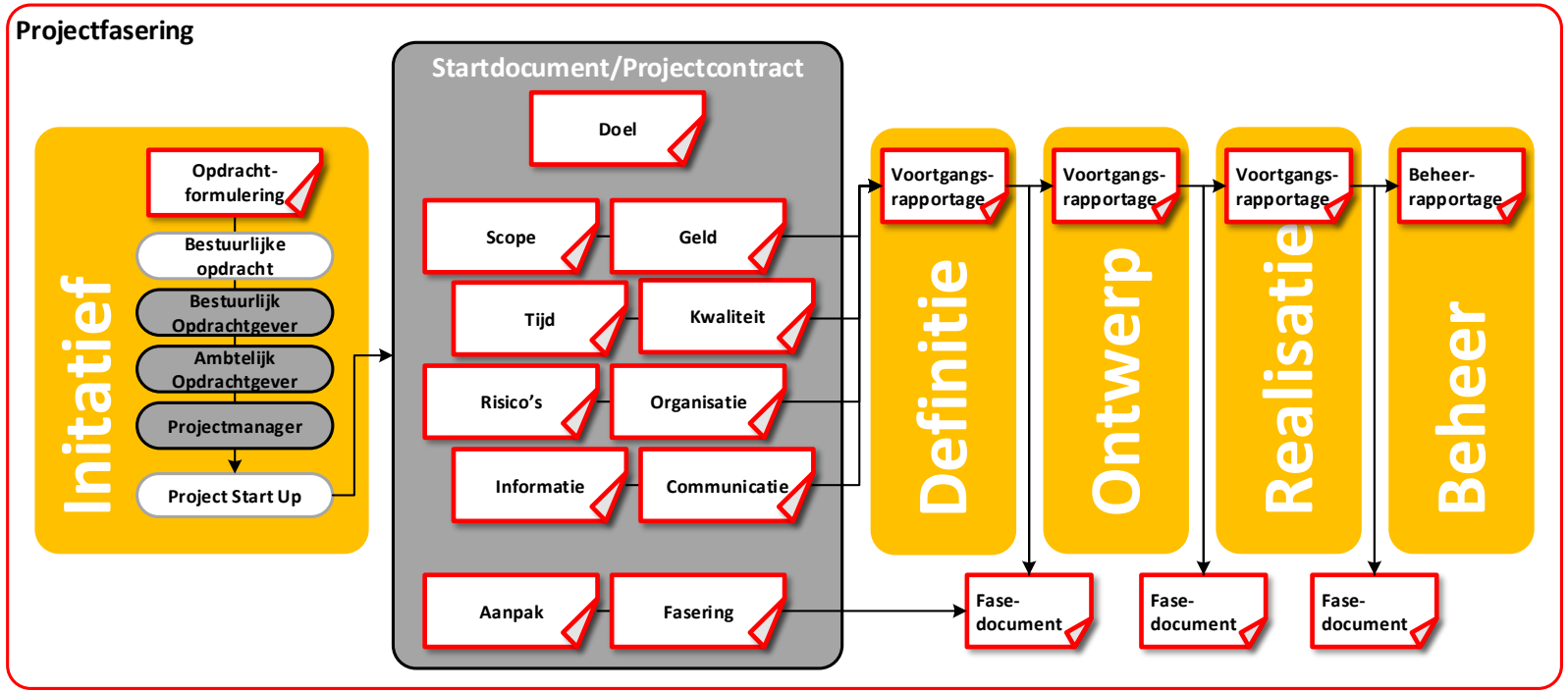
Ook zijn er verschillen tussen type projecten:

- Binnen de opgaven kennen we investeringsprojecten (ook beheer) in o.a. openbare ruimte, mobiliteit en energietransitie
- We hebben grondexploitaties voor ‘eigen’ gebiedsontwikkelingen
- Ontwikkeling van gemeentelijk vastgoed dat door UVO wordt gerealiseerd, vaak voor een gemeentelijk onderdeel dat als exploitant gaat opereren (bijv. cultuur of onderwijs).
- We doen ook in het sociaal domein projecten
- Daarnaast zijn er nog de projecten die initiatieven van derden zijn.
- Deze vragen soms net een andere insteek in de manier waarop het project wordt beheerst. Van belang is om daar aan de start van het project gezamenlijk goed bij stil te staan.

2. Projectaanpak en rapportage

De projectaanpak in Utrecht bestaat uit een goede start, die wordt vastgelegd in een projectcontract, waarin naast de beheersaspecten ook doel, scope, aanpak en fasering een plek hebben. Vervolgens wordt periodiek over de voortgang gerapporteerd. Bij een faseovergang wordt het projectcontract herijkt en de volgende fase concreter gemaakt qua aanpak.

Projectaanpak gemeente Utrecht

Gemeente Utrecht

2. Projectaanpak en rapportage

Een goede start is cruciaal

In het licht van goed projectmanagement en goede projectbeheersing is de eerste fase van een project de belangrijkste. Hier zet je gezamenlijk het project goed neer en maak je afspraken over o.a. het beoogd resultaat, rolverdeling en de route en kaders waarbinnen dat resultaat bereikt moet worden.

Opdrachtomschrijving

Een project begint op het moment dat vanuit een programma een omschrijving voor een project wordt gemaakt, en deze bij een projectmanager wordt neergelegd nadat hiervoor een intake heeft plaatsgevonden. Het formuleren van een project kan door raad, college of ambtelijk worden gedaan (laatste bijv. als uitwerking van een vastgesteld programma).

Deze projectomschrijving of –opdracht is vaak nog redelijk globaal en beschrijft het doel van het project en de bijdrage die het levert aan de strategische doelen. Ook zijn aspecten als het beoogd resultaat, context/belangen en dekking in hoofdlijn in beeld. Van hieruit gaat de projectmanager, in nauwe samenwerking met de opdrachtgever, het project opbouwen om een solide basis te leggen. Hierin is de opdrachtgever verantwoordelijk voor het ‘wat’ en de projectmanager van het ‘hoe’. Voor deze eerste fase wordt vaak een projectbrief gemaakt om de afspraken en verwachtingen hierover vast te leggen. Deze fase eindigt met een projectcontract.

2. Projectaanpak en rapportage - projectcontract

Projectcontract

De projectmanager (PM) gaat –in nauwe afstemming met de betrokken opdrachtgever (OG)- aan de slag om de het project concreet te maken. Een PSU met het (beoogd) projectteam is hier een goed middel voor. Op basis hiervan maakt het projectteam, onder leiding van de projectmanager, een projectcontract (NB: als er deelprojectmanagers zijn, dan zal voor het geheel o.l.v. de overall projectmanager een projectcontract worden gemaakt). Hierin wordt ingegaan op:

- Doelstelling, scope van het project en context
- Het beoogd resultaat
- Beheersaspecten (GROTICK), met onder meer heldere rolverdeling (binnen en buiten project) een globale kostenraming en planning, omgevings- of stakeholderanalyse en een eerste risicoanalyse
- Aanpak en activiteiten: concreet voor fase 1, doorkijk tot projectresultaat
- Fasering, incl. duidelijkheid over faseovergang

In de aanpak wordt ook aangegeven hoe gerapporteerd wordt over de voortgang, ook in relatie tot andere P&C momenten of procedures zoals UPP. Ook is het van belang om in de aanpak aandacht te geven aan de wijze waarop participatie wordt vorm gegeven (zie hiervoor de participatieleidraad).

Dit document wordt door de opdrachtgever en projectmanager samen vastgesteld als gezamenlijk vertrekpunt. Bij grote projecten kan dit -in samengevatte vorm- ook via het college lopen (bijv. als onderdeel van een inhoudelijke startnotitie conform UPP). Voor de projecten in de regeling risicovolle projecten vormt het projectcontract de basis voor een apart startdocument dat met de raad wordt gedeeld conform de nog definitief te worden Regeling (of verordening) risicovolle projecten *<NB: link toevoegen zodra deze is vastgesteld>*.

Het komen tot dit projectcontract is een belangrijk moment in het project. Het is dan ook van belang om hier in gezamenlijkheid als opdrachtgever, projectmanager en projectteam voldoende tijd voor te nemen.

2. Projectaanpak en rapportage - projectcontract

Herijken projectcontract

Bij elke faseovergang moet worden bekeken of het projectcontract moet worden herijkt. Voor projecten die vallen onder regeling risicovolle projecten loopt dit parallel met de actualisatie van het startdocument, welke voor deze risicovolle projecten aan het begin van elke fase door de raad wordt vastgesteld. Dan kan ook de aanpak voor de volgende fase concreet worden gemaakt en kunnen evt. wijzigingen in scope, planning etc. worden verwerkt. Bij grote projecten zou een scopewijziging ook binnen een fase aanleiding kunnen zijn het projectcontract aan te passen.

Na de realisatie is de overdracht naar de beheerder/exploitant belangrijk (NB: en belangrijk om deze al bij de start te betrekken). Het afrondende fasedocument is dan de beheerrapportage. Ook vindt een evaluatie van het project plaats.

2. Projectaanpak en rapportage -voortgangsrapportage

Voortgangsrapportage

Doel van het maken van een voortgangsrapportage is vooral om op basis van gedeeld inzicht het gesprek te hebben over de stand van het project.

Elk kwartaal (of in een andere afgesproken frequentie) wordt vanuit het project gerapporteerd aan de opdrachtgever over de voortgang en of het project loopt binnen de kaders die in het projectcontract zijn afgesproken. In deze voortgangsrapportage komen ook alle beheersaspecten aan de orde. In het gesprek tussen opdrachtgever en projectmanager komen de afwijkingen, veranderingen, risico's of onverwachte omstandigheden ten opzichte van wat in het projectcontract is afgesproken aan de orde. Naast deze 'zakelijke' kant van het project kunnen uiteraard actuele bespreekpunten op andere thema's worden opgenomen. Hiermee kunnen zij samen, op basis van dezelfde informatie, bespreken en/of beslissen of en hoe kan worden bijgestuurd.

De frequentie en timing van de VGR is tussen opdrachtgever en projectmanager af te spreken. Eens per kwartaal lijkt een logische frequentie, maar binnen Ruimte wordt bij mobiliteitsprojecten bijv. maandelijks over de voortgang gerapporteerd. Verder is het van belang om bij de VGR qua timing aan te sluiten op momenten dat projecten toch al informatie moeten aanleveren tbv de P&C cyclus. Zo is binnen Ruimte de peilstok en MPR belangrijk (in januari en juni) en is binnen UVO onder meer ook de peilstok en MJOP van belang.

Voor de projecten die vallen onder de regeling risicovolle projecten geldt dat het college twee keer per jaar bij de bestuursrapportages de raad informeert over de voortgang en afwijkingen ten opzichte van het startdocument

Hier is een format voor de VGR te vinden. Deze kan heel kort en zakelijk zijn op één A4. Als bijlagen zijn een planning, financieel overzicht en risicodossier relevant. Eventuele bespreekpunten die toelichting vragen kunnen ook als bijlagen worden toegevoegd.

2. Projectaanpak en rapportage – relatie UPP

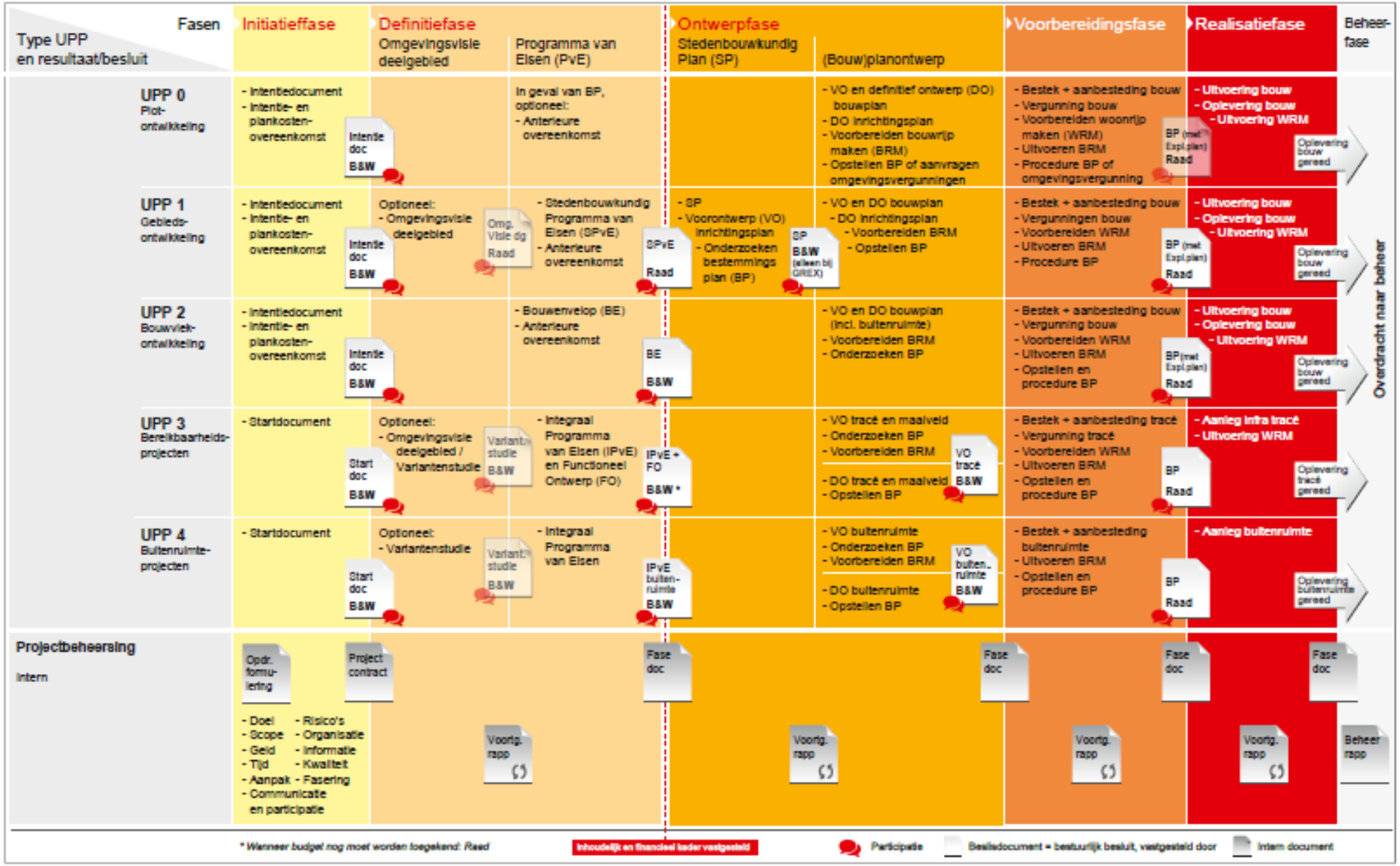
Relatie projectbeheersing met UPP

Het Utrechts Planproces is een belangrijke basis voor veel ruimtelijke projecten, zowel waar het gaat om initiatieven van derden als voor investeringen in openbare ruimte en mobiliteit. In het UPP staat de inhoud en bestuurlijke besluitvorming centraal. Het biedt een logische basis om qua momenten en producten op aan te sluiten met projectbeheersing, zie bijlage. De initiatieffase eindigt met een besluit over de start van een project, dat is ook een logisch moment voor het projectcontract te hebben afgerond. In UPP 3 en 4 kan dit ook, voor particulier initiatief (UPP 0,1 en 2) moet na de bestuurlijke start via een idoc het projectcontract nog moet worden gemaakt. Ook aan de faseovergangen kan een herijkt projectcontract/fasedocument goed gecombineerd worden met het gevraagde bestuurlijk besluit. De input uit / hoofdlijn van de projectcontract of VGR zal immers ook voor bestuurlijke besluitvorming nodig zijn.

Bij particulier initiatief is de gemeente in een begeleidende rol. Dit betekent dat wij minder kunnen sturen, bijvoorbeeld op de planning. Bovendien lopen we heel beperkt financieel risico omdat we zelf niet fors investeren, anders dan in plankosten die we bovendien verrekenen. Toch is een werkwijze als in een ‘eigen’ project aan te bevelen: we lopen immers wel risico in kwaliteit en richting politiek. Door in samenspraak met de initiatiefnemer een goede start te maken en in een projectcontract te vertalen hebben we een beeld van de benodigde inzet die we moeten plegen, de hoogte van de rekening die bij de marktpartij komt en kunnen we hier onderweg goed over communiceren wat gedoe achteraf voorkomt. Ook houden we zo scherp of we het beoogd resultaat met de beoogde kwaliteit bereiken.

Het Utrechts PlanProces (UPP) voor complexe ruimtelijke projecten

Versie december 2020

Gemeente Utrecht

3. Beheersaspecten – doelstelling en scope

Doelstelling en context

- Doelstelling en beoogd resultaat van het project wordt beschreven (waarom doen we dit? wanneer is het succesvol?)
- Hierbij is het van belang dat de doelstelling breder wordt geplaatst dan vanuit het oogpunt van het project. Aandacht geven aan de publieke waarden die het project in het grotere geheel plaatsen van de opgave van de gemeente. Leg hierbij ook duidelijk de relatie tussen het (directe) projectdoel met vastgestelde programma('s), strategische doelstellingen en/of coalitieakkoord, incl. begroting/geld

Scope

- Beschrijving: wat hoort er wel en niet bij de scope van dit project?
- Scope werkt consequent door in alle beheersaspecten, dit geldt ook bij scopewijziging.
- Duidelijk maken wanneer iets een scopewijziging is, en wanneer niet. Beperkte aanpassingen in de aanpak of veranderingen in de omgeving of in de planning zijn niet direct scopewijzigingen. Scope gaat over waar het project zich op richt, niet op hoe je daar precies invulling aan geeft.
- De scope kan bij faseovergang worden aangescherpt, evt. met aanpassing van de beheersaspecten. Gaat mee met detailniveau project. Eerste fase is bijv. vaak nog een onderzoek naar haalbaarheid.
- Scopewijziging gaat altijd gepaard een expliciet besluit van (in eerste instantie) de opdrachtgever. Hierbij is ook relevant de toekomstig beheerder/exploitant niet uit het oog te verliezen. De scopewijziging wordt geborgd/verwerkt in de eerstvolgende VGR/fasedocument, incl. de effecten op de beheersaspecten. Afhankelijk van het mandaat van de opdrachtgever kan een scopewijziging ook een besluit van college of raad vragen. PM en OG samen (of hoger wanneer mandaat daar ligt).

3. Beheersaspecten – organisatie

Organisatie (intern)

Verschillende rollen zijn relevant voor een goede uitvoering van een project, in praktijk zijn deze zelden allemaal aan de orde in een omvang dat dit overal een aparte persoon vraagt. Aan de start wordt de projectorganisatie zo ingericht dat de benodigde rollen zijn belegd (en bij welke personen), dan wel dat is beargumenteerd waarom deze rol niet van toepassing is in dit project. De invulling van de projectorganisatie is een voorwaarde voor de start van een project. Voor de projecten die vallen onder de regeling risicovolle projecten geldt dat in ieder geval expliciet de rol van manager projectbeheersing, risicomanager en projectcontroller wordt belegd.

Opdrachtgevers

- Een project kent één verantwoordelijk wethouder die bestuurlijk verantwoordelijk is. Een project raakt vaak meerdere portefeuilles en dus wethouders, maar de projectwethouder is eerste aanspreekpunt en verantwoordelijk voor inbreng in B&W en zo nodig voor besluitvorming door de raad, en stuurt (ondersteund door de projectmanager en/of opdrachtgever) op raakvlakken met andere portefeuilles / wethouders.
- Ambtelijk OG zorgt voor bestuurlijke opdracht, budget (tenzij anders afgesproken) en is verantwoordelijk dat er bemensing is (samenspel met projectmanager die voorstel doet). Verantwoordelijk voor samenhang/keuzes/prioritering op programmaniveau. Indien een project programma- of OO-overstijgend is wordt voor één opdrachtgever gekozen die (al dan niet in combinatie met een opdrachtgeversoverleg) mandaat heeft.

3. Beheersaspecten – organisatie

Projectteam

- Projectmanager (PM): geeft leiding aan het projectteam en is integraal verantwoordelijk voor het bereiken van het projectresultaat binnen de kaders, incl. financiën. Deze rol is altijd bij één iemand belegd.
- Projectsecretaris of -ondersteuner: een secretaris of ondersteuner zorgt voor agendaplanning, verslaglegging en administratieve werkzaamheden. Deze rol kan breder worden ingevuld met verantwoordelijkheden in communicatie, vastleggen projectbeheersing en financiële bewaking. Dit is (naar niveau) expliciet te maken per OO, ook in relatie tot de werkzaamheden van bijv. een ABC'er en een programmasecretaris.
- Contractmanager: is verantwoordelijk voor de inkoop en beheersing van de uitvoeringswerkzaamheden. Projectafhankelijk of dit een aparte rol is.
- Technisch Manager: is verantwoordelijk voor de technisch inhoudelijke inbreng in het project. Projectafhankelijk of dit een aparte rol is.
- Omgevingsmanager: is verantwoordelijk voor de participatie en interactie met de omgeving en voert regie over vergunningen, milieu en schadeafhandeling. Dit speelt in elk project, maar het is projectafhankelijk of dit een aparte rol is. In minder omvangrijke projecten doet de projectmanager dit zelf i.s.m. een ondersteuner.
- Manager projectbeheersing: is verantwoordelijk voor de beheersing van het project waaronder risico's, de planning, de financiën, de kwaliteit, informatie en organisatie. Bij de grote risicovolle projecten is dit een apart persoon. In minder omvangrijke of risicovolle projecten valt dit direct onder de projectmanager die hier samen met een adviseur businesscontroller, planningsadviseur en/of ondersteuner op stuurt.
- Een planningsadviseur en risicomanager ondersteunen het project met het structureren en in beeld brengen van resp. de planning en risico's (incl. beheersmaatregelen). Hiermee leggen zij een belangrijke basis voor de projectbeheersing.

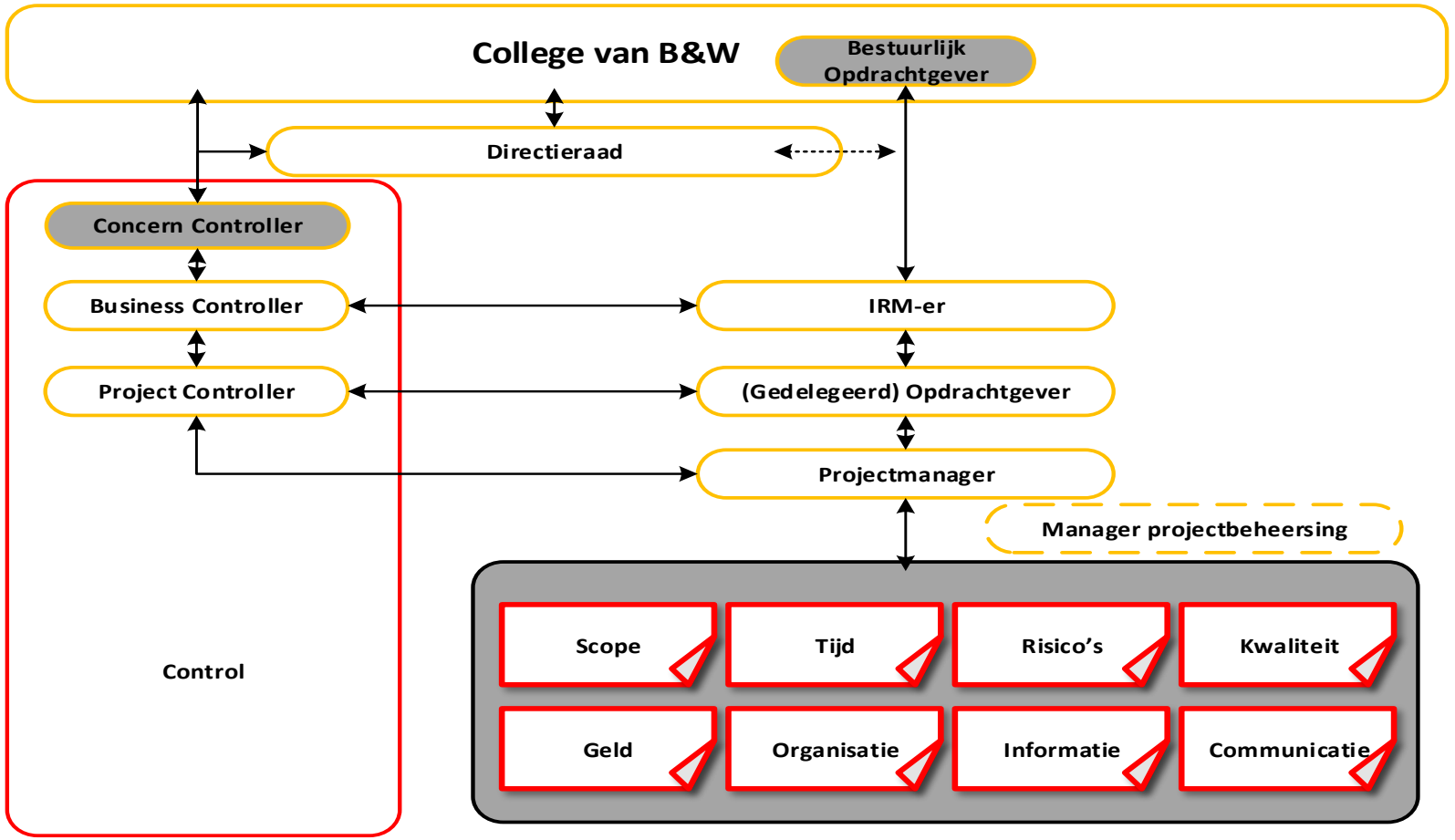
3. Beheersaspecten – organisatie

Projectteam

- Voor de goede financiële input kan vanuit het project een beroep worden gedaan op de financieel adviseurs, die in de huidige setting onderdeel uitmaken van de afdeling Businesscontrol van het betreffende organisatieonderdeel. Project- en/of programmaondersteuners kunnen hier vaak ook een goede rol in spelen.
- Inhoudelijke expertise: per project af te wegen wat nodig is aan input op juridisch, stedenbouwkundig, verkeerskundig, of andere inhoudelijke thema's. Dit wordt geleverd door de inhoudelijke vakafdelingen / beleidsspecialisten. Kijk goed wat gedekt moet zijn in het project en waarvoor alleen incidenteel advies nodig is. Op juridisch advies is van belang om een integrale blik op het hele project te organiseren.
- De rol van beheerder / exploitant na afronding wordt in de organisatie duidelijk belegd, al dan niet vast in het projectteam.

Indien er binnen het projectteam (te) grote tegengestelde belangen zijn bijv. tussen inhoudelijke beleidsvelden onderling of tussen een inhoudelijk onderwerp en financiële haalbaarheid, wordt tijdig geëscaleerd.(naar OG?) Dit voorkomt vertraging, extra plankosten en frustratie terwijl deze tegenstellingen vanuit verschillend beleid soms simpelweg bestaan.

3. Beheersaspecten – organisatie

Gemeente Utrecht

3. Beheersaspecten – organisatie

Control

De control op de beheersing van projecten is binnen Utrecht georganiseerd in de drie niveaus (projectcontrol, businesscontrol en concerncontrol).

- Projectcontroller: heeft een onafhankelijke rol en maakt geen deel uit van het projectteam. De projectcontroller monitort en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de projectmanager en ambtelijk opdrachtgever over de voortgang van het project op de beheersaspecten. De projectcontroller beoordeelt en geeft advies over de door het projectteam opgeleverde verantwoordings- en overige projectdocumenten. Hiërarchisch valt de projectcontroller onder de businesscontroller van het betreffende organisatie onderdeel. Waar nodig of aan de orde escaleert de projectcontroller naar de businesscontroller of zo nodig naar de concerncontroller. Bij de kleinere, minder risicovolle projecten vervult de businesscontroller de rol van projectcontroller en is geen aparte projectcontroller benoemd.
- Businesscontroller: ziet toe op de werking van projectcontrol en de relatie tussen de ontwikkelingen binnen het project en het bredere gemeentebelang. De businesscontroller valt hiërarchisch onder de IRM'er en hij/zij wordt functioneel aangestuurd door de concerncontroller. De businesscontroller heeft een onafhankelijke rol binnen het organisatie onderdeel, wat wordt gewaarborgd door een escalatielijn naar de concerncontroller.
- Concerncontroller: stuurt de businesscontroller functioneel aan en ziet toe op de werking van control in de organisatie en stuurt bij of geeft extra aandacht waar control kwetsbaar is. De concerncontroller voert control uit op project gerelateerde bestuursvoorstellen. Daarbij geldt voor risicovolle projecten nog een verzwaard controlregime door de expliciete rol van de concerncontroller in de advisering over voortgangsrapportages.

3. Beheersaspecten – organisatie

Organisatie (extern)

- Indien sprake is van samenwerking met externe partijen (meervoudig opdrachtgeverschap, gezamenlijke financiering) moet helder zijn vastgesteld hoe taken, rollen en bevoegdheden zijn verdeeld en hoe risico's worden verdeeld.
- Indien van toepassing wordt duidelijk het verschil in rol en bevoegdheid tussen opdrachtgever en financier vastgelegd.
- Formele vastlegging is hierbij een noodzakelijke voorwaarde.
- Een voorstel voor de interne en externe organisatie wordt opgenomen in het projectcontract inclusief:
  - namen
  - functies en verantwoordelijkheden
  - beschikbaarheid in tijd en budget
  - mandaat

3. Beheersaspecten – geld

- Doel van het geven van helder, compleet en betrouwbaar financieel inzicht (op hoofdlijn) is om dezelfde informatie te hebben op basis waarvan het gesprek kan worden gevoerd over evt. bijsturen. Dit vanuit het besef dat de werkelijke uitgaven en de prognose tot einde project steeds in beweging zijn. Dit mag/moet ook zichtbaar zijn. Een situatie waarin de prognose eindstand exact gelijk is aan de opbrengst/dekking is (behalve bij de start) bijna onmogelijk. Het is goed om de afwijkingen in prognose zichtbaar en daarmee bespreekbaar te maken.
- Projectmanager is integraal verantwoordelijk voor de projectbegroting, de opdrachtgever is verantwoordelijk voor budget aan de start van het project (tenzij anders afgesproken). De projectmanager mag dus uiteraard nooit meer uitgeven dan dat er budget is. Maak in projectcontract helder wie verantwoordelijk is voor de dekking/opbrengstenkant van het project.
- Bij het projectcontract en elke volgende fase-overgang wordt een projectbegroting gepresenteerd (in eerste aanleg globaal) waarin zowel de gehele kostenkant als de opbrengstenkant is opgenomen, op basis van een actuele raming. Hier moet de haalbaarheid worden aangetoond.
- Er is een heldere en zichtbare relatie tussen de projectbegroting, de planning (indexering) en de risicoanalyse. Onderdeel van de projectbegroting is het verwachte kasritme, indexering een de prognose eindstand (saldo raming en budget). In de raming zit een onderbouwde post ‘risicoreservering’ die deels is gebaseerd op bekende risico’s en deels onvoorzien. Hoe verder je in het project bent, hoe meer risico’s goed in beeld zijn en hoe minder echt onvoorzien is. RWS hanteert hiervoor onderstaand uitgangspunt, als voorbeeld.

Verhouding risicoreservering	Benoemd	Onbenoemd
Planfase	25%	75%
SO	60%	40%
Ontwerp/contractvoorbereiding	70%	30%
Aanbesteding/Realisatie	80%	20%
Einde bouwfase	95%	5%

3. Beheersaspecten – geld

- Indien sprake is van verschillende dekkings- of financieringsbronnen is het van belang hier goed inzicht in te bieden. Waarin verschillen deze (bijv. mogelijkheid voor aanwending voor verschillende fase/doelen, risico, indexering, etc.)?
- De indexering van zowel kosten als opbrengsten wordt vanaf de start meegenomen. Er wordt dus inzichtelijk gemaakt hoe het budget zich verhoudt tot de kosten tot einde project. Voor de kosten is dit inclusief de te verwachten prijsstijging (aansluitend op de planning). De gemeentelijke dekking en bijdragen derden worden in veel gevallen niet of onvoldoende geïndexeerd, check dit en houd hier rekening mee. De wijze van indexering zal verschillen per type project. Aan de kostenkant wordt de meest passende index gehanteerd (bijv. IBOI, gww, bdb; en uiteraard corresponderend met een realistische planning). Uitgangspunt is het hanteren van de vijfjaars-trend**,** tenzij er aanleiding is om dit anders te doen.
- In de projectbegroting moet aandacht zijn voor fiscaliteit, zeker wanneer aan- en/of verkoop van grond of gebouwen een rol speelt. Wat speelt op dit vlak, hoe wordt hiermee omgegaan, en vraagt dit uitwerking cq zijn hier risico’s aan verbonden?
- De onzekerheid/bandbreedte die bij een project in een bepaalde fase hoort, wordt zichtbaar gemaakt worden door te werken met een raming waarin bandbreedtes worden opgenomen. Dit draagt bij aan het goed meenemen van college en raad over de onzekerheden.
- Ramingssystematiek sluit in specifieke projecten/fases aan bij huidige systemen en richtlijnen voor o.a. GREX-projecten en projecten bij UVO.
- In elk project wordt helder gemaakt hoe is voorzien in de dekking van de beheer- en/of exploitatiekosten die na afronding van het project aan de orde zijn. Dit maakt vanaf de start deel uit van (besluitvorming over) de projectbegroting.

3. Beheersaspecten – risico’s

- Risicomanagement is een belangrijk onderdeel in de sturing van een project. Dit doen we vaak automatisch en (al dan niet bewust) continu. Het is van belang om dit zichtbaarder en explicieter te maken zodat keuzes over de bijsturing en effecten op bijv. de raming goed en gezamenlijk kunnen worden gemaakt.
- Bij de start bespreken opdrachtgever, projectmanager en risicoadviseur het benodigde niveau van risicomanagement. Dit maakt deel uit van projectcontract. Het niveau van risicomanagement bepaalt onder meer hoe vaak een dossier wordt bijgewerkt, bemensing en hoe vaak risico’s worden besproken in projectteam. Het niveau van risicobeheersing wordt elke nieuwe fase van het project heroverwogen.

	Basis	Plus	Hoog
Opstellen dossier	Nee	Ja (minder uitgebreid dossier)	Ja (uitgebreid dossier)
Updaten dossier	NVT	Bij fase overgang	Regelmatig, in ieder geval bij voortgangsrapportage
Bemensing	Geen inzet adviseur of manager	Structurele of ad hoc inzet adviseur of manager	Structurele inzet adviseur of manager
Bespreken risico’s in projectteam	Regelmatig, komt ook terug in verslagen	Regelmatig, komt terug in verslagen	Iedere vergadering
Bespreken risico’s met opdrachtgever	Regelmatig	Regelmatig	Ieder overleg
Planning koppelen aan risicodossier	Nee	Nee	Ambitie is er om dit te doen (probabilistisch plannen)

3. Beheersaspecten – risico’s

- De wijze van vastleggen van risicobeheersing bepaal je ook aan het begin en maakt deel uit in projectcontract. Hierin worden ook de project-specifieke criteria benoemd.
- Een eerste globale risico-inventarisatie wordt bij de start van het project gedaan, ondanks dat dan nog weinig bekend is. Een financiële vertaling is dan nog niet goed mogelijk.
- Risico-inventarisatie maakt (als bijlage) deel uit van het projectcontract en de VGR, waarbij helder is wanneer deze is gemaakt en met wie.
- Risicosessies bij de start en faseovergangen van projecten met daarin ten minste:
  - Benoemen risico, oorzaak en gevolg en kans van optreden
  - Risico’s in categorieën: geld, tijd, omgeving, politiek, imago etc..
  - Scores van de risico op gevolgen voor tijd, kosten, kwaliteit etc. (e.e.a. kan verschillen per project)
  - Beheersmaatregelen
- Vertaling van het risicodossier naar financiële reservering voor voorziene (en onvoorziene) risico’s binnen het project. Tevens inzichtelijk maken van exogene risico’s en deze adresseren ten behoeve van het gemeentebrede risicomodel.

3. Beheersaspecten – tijd

- Planning opstellen bij start van elk project. Afspraken maken hoe er over de planning wordt gerapporteerd en welke mijlpalen hierin worden meegenomen.
- In elk geval bij grote / risicovolle projecten of projecten die hier aanleiding toe geven, is het van belang om aan te geven hoe een link wordt gelegd tussen de risico’s en de planning (bijv. met bandbreedtes, incl. effecten)
- Halfjaarlijkse actualisatie van planning (inclusief risico’s) en/of bij faseovergangen
- Planning als bijlage toevoegen in het projectcontract en de VGR (overzichtelijk en leesbaar voor de ontvanger)

3. Beheersaspecten – informatie

Opslag/documentatie van alle projectgegevens (projectplan, verslagen, rapportages, mails, etc.) op één plek

Alle documenten die relevant zijn voor het project worden opgeslagen. Documenten mag hier breed worden opgevat. Hieronder vallen ook relevante berichten op een telefoon.

Dat zijn in ieder geval:

- Politieke besluitvorming stukken (ook voorbladen voor de wethoudersstaf)
- Fase documenten
- Ontwerpen
- Wijkberichten
- Stukken waar een handtekening op staat
- Besluitvorming van de projectgroep
- Voortgangsrapportage (VGR)
- Verzoek tot Wijziging (VTW)
- Planningen
- Scopedossier
- Risicodossier
- Financiën – financieel overzicht

Versiebeheer (status, datum, etc.) bij producten die buiten het projectteam gedeeld worden

Spreek in het projectcontract af welke extra documenten voor het project van belang zijn. Geef expliciet aan welke bijzondere documenten moeten worden bewaard in het archief. Maak daarnaast ook afspraken over de wijze van overdracht van het archief.

3. Beheersaspecten – kwaliteit

Kwaliteit (borging)

- In het borgen van kwaliteit gaat het erom dat we bewaken we dat we het beoogd resultaat en het doel van het project behalen (incl. bijdrage van project aan bovenliggende doelen/opgave) en dat we dat doen binnen de gestelde kaders en dat we de processen goed doorlopen: doen we wat we afspreken! En hierbij gaat het ook om de wijze waarop we hier samen (project, opdrachtgever, control) elk vanuit onze eigen rol op sturen.
- In het projectcontract wordt vastgelegd hoe over de voortgang wordt gerapporteerd en aan wie.
- Ook wordt hier vastgelegd hoe kwaliteitsborging wordt vorm gegeven. Dit kan van intern collegiaal tot externe gateway reviews.
- De kern is dat mensen met kennis van zaken van buitenaf de thermometer in een project steken om een check te doen op alle belangrijke aspecten in het project. Dit gaat bijv. over de kwaliteit van de raming, de wijze waarop het beheer is meegenomen etc.. De meest passende vorm (audit, dwarskijksessie, gateway-review) en frequentie is in het project te bepalen.
- Na afronding van een project is een evaluatie hiervan een goede aanvulling en deze kan deel uitmaken van het overdrachtsdocument/dossier.

3. Beheersaspecten – communicatie

Communicatie en participatie

Aan de start van het project is het belangrijk om goed na te denken hoe de communicatie en participatie eruit moet zien. Een stakeholderanalyse is een goede basis om te komen tot een communicatieplan en/of participatieplan. Ook is dit bepalend in de keuze of en hoe de rol van omgevingsmanager in een aparte functie is belegd. Participatie is een vast en belangrijk onderdeel van samenwerken met de stad (wat in projecten vrijwel altijd het geval is). Hiertoe is het programma Samen stad maken opgezet en is een participatieleidraad vastgesteld. Belangrijk is dat communiceren en participeren geen doel op zichzelf is. Denk bij elke stap na wat de beïnvloedingsruimte is van stakeholders en richt de aanpak en het participatieniveau daarop in. Deze beweegt met de voortgang van het project mee, waardoor ook de actualisatie van stakeholderanalyse, communicatie- en participatieplan nodig is. De inhoud van dit onderdeel kan bestaan uit hoofdlijnen van het communicatieplan, inclusief de vertaling in middelen, activiteiten, taken en verantwoordelijkheden.

QuickScan

Handleiding projectbeheersing i.r.t. Verordening risicovolle projecten januari 2021

Daniella van Well
Zappa van de Goorbergh

29 januari 2021

TwynstraGudde

Impact op morgen.

Aanleiding

In de tweede helft van 2020 heeft TwynstraGudde een expertmatige toets, de ‘QuickScan’, gedaan op de verordening risicovolle projecten en de handleiding projectbeheersing. Gedurende de uitvoering van de ‘QuickScan’ heeft de gemeente Utrecht een nieuwe versie van de handleiding projectbeheersing opgesteld (Aanpak projectbeheersing – een handleiding, *21 december 2020)*. Op basis van deze nieuwe informatie is gevraagd een aanvulling te doen op de rapportage van de ‘QuickScan’.

In deze aanvullende rapportage zijn reflecties opgenomen over de handleiding projectbeheersing zelf, maar ook over de aansluiting van deze handleiding op de verordening risicovolle projecten. In deze rapportage zal tevens de werking van de keten van projectbeheersing (organisatie, college, raad) worden beschouwd.

Visie op projectbeheersing

Om de inhoud van de handleiding projectbeheersing te beoordelen en te evalueren, is het van belang om te benoemen vanuit welk perspectief wij dit doen. Onderstaand is onze visie op projectbeheersing weergegeven.

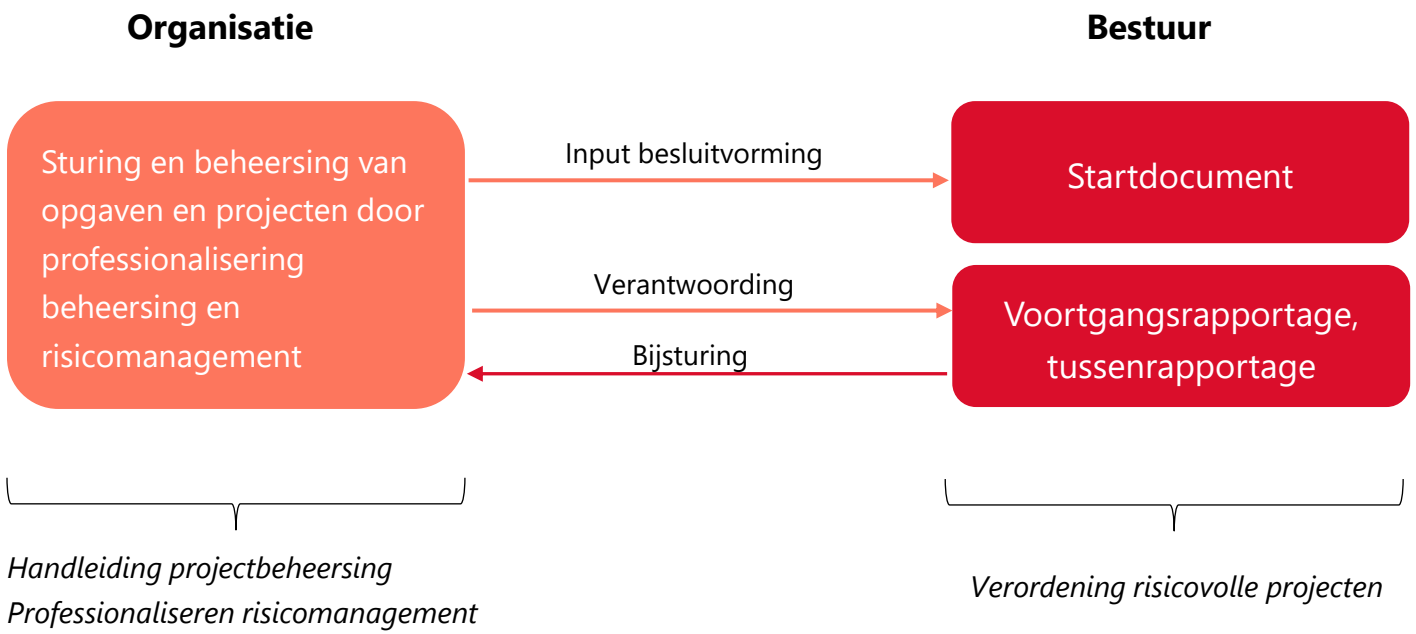
Projectbeheersing zorgt ervoor dat de doelstellingen en het (eind)resultaat van de opgave beheerst, herleidbaar, voorspelbaar en zonder verrassingen tot stand komen. Het geeft een doorkijk naar de benodigde koers en mogelijke stappen om het (eind)resultaat te borgen. Hierin zijn de volgende aspecten van belang:

- **Stuur- en beslisinformatie**: centraal bij projectbeheersing staat het genereren van stuur- en beslisinformatie over de beheersaspecten scope, tijd, geld, risico's, organisatie en kwaliteit. Informatie- en documentmanagement en verantwoorden en rapporteren zijn de beheersaspecten die dit ondersteunen. De gegenereerde stuurinformatie moet passend zijn bij de verschillende managementniveaus binnen de organisatie.
- **Integraliteit**: een integrale aanpak gaat uit van een continue monitoring van de samenhang en afhankelijkheden tussen de beheersaspecten: een wijziging op de planning kan bijvoorbeeld consequenties hebben voor de raming.
- **Gedeeld inzicht**: om tot juiste stuur- en beslisinformatie te komen, moet een gedeeld beeld van de actuele stand van het project bestaan. Hiervoor is betrokkenheid vanuit het hele team van belang.

Projectbeheersing is succesvol als het de juiste informatie genereert voor de sturing van een project of programma. Succesvolle projectbeheersing kijkt vooruit en geeft scenario's voor de toekomst op basis van de feitelijke informatie. Hiervoor heeft projectbeheersing het overzicht over alles wat er speelt. Het gehele team voelt zich erbij betrokken. Dit vraagt continu om maatwerk en is afhankelijk van de opgave en diens context, de teamleden, de opdrachtgever en de timing.

Aansluiting VRP en handleiding PB

De handleiding projectbeheersing en de verordening risicovolle projecten hebben samen het doel om projecten beter te kunnen beheersen en afwijkingen van de kaders vroegtijdig te signaleren. Dit vereist een samenspel tussen bestuur en organisatie.
Dit aspect hebben wij nader beschouwd in deze aanvulling op de rapportage Quikscan.

Leidt tot betere beheersing/sturing

Leidt tot eerder/beter op de hoogte zijn

Bevindingen

Onze belangrijkste bevindingen ten aanzien van dit aanvullende onderzoek geven wij hierna weer in drie hoofdpunten.
Per punt volgt een uitgebreidere toelichting.

1. **Inhoud**. De handleiding projectbeheersing geeft naar onze mening voldoende handvatten aan de organisatie om projecten te beheersen en vervolgens op basis hiervan de juiste informatie richting de raad te kunnen leveren conform de verordening risicovolle projecten. Deze informatie, indien tijdig aangeleverd, biedt voldoende basis voor (bij)sturing.
2. **Rollen en verantwoordelijkheden**. De omschreven taken en verantwoordelijkheden bieden, mits ook daadwerkelijk zo ingevuld, een gedegen basis voor het op de juiste niveaus invulling geven aan de beheersing van projecten. De beschrijving van verantwoordelijkheden in de gehele keten vereist naar onze mening nog een nadere duiding op het samenspel hierbij tussen het college en de raad
3. **Cultuuraspecten**. De implementatie van de handleiding vraagt aandacht. Wij merken op dat een ieder die wij gesproken hebben risicobewustzijn belangrijk vindt. Wij voelen wel een weerstand tegen een standaardwerkwijze gemeentebreed of een ‘opgelegde’ werkwijze. Ook is een ieder er nog niet gerust op dat, op het moment dat het project buiten kaders kan gaan lopen, er een gedeeld beeld zal ontstaan over de benodigde bijstelling van de kaders.

Bevindingen - Inhoud (1)

De voorliggende handleiding biedt een goede basis voor beheersing en sturing van projecten.
Alle relevante elementen komen aan bod in de handleiding alsmede de invulling die hieraan gegeven moet worden. Er zijn concrete handvatten in de handleiding opgenomen om invulling te geven aan de **beheersaspecten**. Er wordt stil gestaan bij:

- Het proces van formulering, aanscherping en wijziging van de *scope*.
- Het opstellen, actualiseren en rapporteren over de *planning* en de link tussen risico's en de planning bij risicovolle projecten.
- Het genereren van *financieel inzicht* door het opstellen van een projectbegroting en prognoses welke tenminste bij faseovergangen geactualiseerd worden. De relatie tussen de prognose, het risicodossier en de planning wordt hierbij ook aangehaald. Daarnaast worden handvatten geboden over hoe omgegaan moet worden met indexering en verschillende (externe) financieringsbronnen.
- Een passend niveau van *risicomanagement* voor het project (inclusief een beschrijving van de verschillende niveaus) met daarbij reguliere risicorapportagemomenten via de voortgangsrapportage.
- De *organisatie* van projecten door de beschrijving van rollen en verantwoordelijkheden (zie slide 8).
- Eenduidig *documentbeheer* met een aantal voorgeschreven documenten voor ieder project.
- *Communicatie* richting de omgeving via stakeholdermanagement. Hierbij wordt aangesloten op de bestaande participatie leidraad.
- De bewaking van het behalen van het beoogd resultaat door verschillende vormen van *kwaliteitsborging*.

Bevindingen - Inhoud (2)

De werkwijze zoals opgenomen in de handleiding leidt tot het kunnen leveren van de gevraagde informatie uit de verordening risicovolle projecten. Dit blijkt o.a. uit het volgende:

- Bij de start van een project wordt er een projectcontract opgesteld, waarin doelstelling, scope, aanpak, planning, financiën, kwaliteit, informatie e.d. worden opgenomen. Dit projectcontract vormt bij risicovolle projecten de basis voor een apart **startdocument** dat met de raad wordt gedeeld. Naar onze mening zijn de juiste elementen in het projectcontract opgenomen om conform de nog definitief te worden verordening risicovolle projecten de raad te informeren.
- Bij elke **faseovergang** wordt bekeken of het projectcontract moet worden herijkt. Voor projecten die vallen onder de verordening risicovolle projecten loopt dit parallel met de actualisatie van het startdocument, welke voor deze risicovolle projecten aan het begin van elke fase door de raad wordt vastgesteld. Dan kan ook de aanpak voor de volgende fase concreet worden gemaakt en kunnen evt. wijzigingen in scope, planning etc. worden verwerkt.
- Elk kwartaal (of in een andere afgesproken frequentie) wordt vanuit het project gerapporteerd aan de opdrachtgever over de voortgang en of het project loopt binnen de kaders die in het projectcontract zijn afgesproken. In deze **voortgangsrapportage** komen ook alle beheersaspecten aan de orde. In het gesprek tussen opdrachtgever en projectmanager komen de afwijkingen, veranderingen, risico's of onverwachte omstandigheden ten opzichte van wat in het projectcontract is afgesproken aan de orde. Voor de projecten die vallen onder de regeling risicovolle projecten geldt dat het college twee keer per jaar bij de bestuursrapportages de raad informeert over de voortgang en afwijkingen ten opzichte van het startdocument.

Bevindingen - Rollen en verantwoordelijkheden (1)

Rollen en verantwoordelijkheden worden eenduidig gedefinieerd en beschreven in de handleiding projectbeheersing, waarbij naar ons oordeel de juiste verantwoordelijkheden bij de juiste functionarissen liggen, zodat invulling kan worden gegeven aan de beheersing van de projecten:

- Er wordt een duidelijke verantwoordelijke vastgesteld per project. De projectwethouder is het eerste aanspreekpunt en verantwoordelijk voor de inbreng in het college en zo nodig voor besluitvorming door de raad, en stuurt (ondersteund door de projectmanager en/of opdrachtgever) op raakvlakken met andere portefeuilles/wethouders.
- Op ambtelijk niveau draagt een ambtelijk opdrachtgever zorg voor de voltooiing van de bestuurlijke opdracht en de bemensing van het project.
- Binnen het project is de projectmanager integraal verantwoordelijk voor het bereiken van het projectresultaat binnen de kaders en geeft leiding aan het projectteam. De individuele projectteamleden hebben ieder de verantwoordelijkheid over hun discipline. In het geval van minder omvangrijke of risicovolle projecten vraagt het nog wel aandacht om ervoor te zorgen dat de rollen voor de beheersing van het project ook worden ingevuld met voldoende ruggespraak (niet te veel rollen bij één persoon).

Bevindingen - Rollen en verantwoordelijkheden (2)

De invulling van de rollen en verantwoordelijkheden geeft daarnaast voldoende basis voor het voldoen aan de verordening:

- Het benoemen van de invulling van de projectorganisatie als voorwaarde voor de **start van een project**. Voor de projecten die vallen onder de regeling risicovolle projecten geldt dat in ieder geval expliciet de rol van manager projectbeheersing, risicoadviseur en projectcontroller wordt belegd.
- Er is helder omschreven tot waar wiens verantwoordelijkheid reikt en wanneer zaken ter besluitvorming moeten worden voorgelegd en aan wie. Er is een **heldere lijn van besluitvorming** opgenomen van projectleider naar ambtelijk opdrachtgever, verantwoordelijk wethouder, college en zo nodig de raad.
- Het is van belang dat tussen college en raad een **gedeeld beeld** bestaat over wat een project risicovol maakt. Zowel raad als college kunnen projecten als risicovol bestempelen. Echter is de wijze van informatievoorziening over en weer tussen college en raad over de voortgang en beheersing risicovolle projecten is cruciaal. Het samenspel in deze informatievoorziening tussen college en raad is onvoldoende beschreven in beide documenten om hier een conclusie aan te verbinden.

Bevindingen - Cultuuraspecten (1)

Om het juiste effect te bereiken met zowel de verordening als de handleiding projectbeheersing, is aandacht voor de cultuur binnen de organisatie van belang. Vanuit de gesprekken die wij hebben gevoerd binnen de gemeente hebben wij een aantal cultuuraspecten gesignaleerd die een rol spelen bij het invoeren van de verordening en handleiding projectbeheersing:

- Wij constateren binnen de ambtelijke organisatie een spanning tussen de behoefte aan eenduidige gemeentebrede afspraken op het gebied van projectbeheersing/informatievoorziening rondom projecten en de behoefte aan ruimte om een eigen invulling hieraan geven. In de handleiding is expliciet aandacht besteed aan **ruimte voor verschillen**. Dit is vooral gericht op de mogelijke variatie in beheersing afhankelijk van de aard en omvang van projecten. Los daarvan merken wij echter dat er weinig draagvlak is voor een 'centraal opgelegd' kader of werkwijze waar een ieder zich aan dient te houden. Wel bestaat behoefte aan ondersteunende hulpmiddelen/formats.
- Er wordt zeer gehecht aan een implementatie die uitgaat van een eigen werkwijze binnen de verschillende onderdelen om te komen tot een gedeelde uitkomst of informatievoorziening. Wij zien hierin het gevaar dat in het geval deze aanpak wordt gevolgd, dit veel tijd kost waarbij het de vraag is of het gewenste niveau van beheersing en eenduidige informatievoorziening kan worden bereikt.
- Invulling geven aan de handleiding vraagt dat strak gestuurd wordt op een aantal **basiscondities** zoals bemensing van de beschreven rollen en het verkrijgen van voldoende middelen die passend zijn bij de te realiseren scope. Een goede invulling van deze condities leidt tot een beheerst project. Het wordt spannend wanneer hier druk op komt te staan (te weinig capaciteit beschikbaar, financiële middelen te krap). Wij hebben gemerkt dat binnen de organisatie men zich afvraagt hoeveel ruimte er dan is om hierover met elkaar te onderhandelen. Uit de gesprekken blijkt dat men er nog niet gerust op is dat het gaat lukken om hier met elkaar te komen tot goede afspraken.

Bevindingen - Cultuuraspecten (2)

- Als laatste hebben wij ervaren dat er over en weer soms sprake is van **verschil in perspectief** over risico's. Het beeld dat risico's volledig te voorspellen en weg te managen zijn, versus het beeld dat onzekerheden inherent zijn aan projecten, hoe goed je het ook doet. Dit verschil in perspectief en verwachtingen constateren wij vooral tussen de projectteams en control en uit zich mogelijk door wederzijds onbegrip en een andere interpretatie of invulling geven aan de verordening.

Conclusie

- Met de handleiding projectbeheersing ligt vanuit ons perspectief een goed kader om invulling te geven aan projectbeheersing en aan de bijbehorende rollen en verantwoordelijkheden.
- Door de werkwijze die in deze handleiding is opgenomen te volgen, wordt goed voldaan aan de informatiebehoefte van de raad conform de verordening risicovolle projecten.
- Cruciaal is dan ook dat gewerkt gaat worden volgens deze handleiding en daar zit tegelijkertijd een punt van zorg aangezien wij in de gevoerde gesprekken weerstand hebben gemerkt tegen een gestandaardiseerde ‘opgelegde’ werkwijze.
- De implementatie van deze handleiding en de verordening vraagt aandacht en kan gezien worden als een veranderingstraject waarin alle organisatieonderdelen betrokken moeten worden (workshops om werkwijze toe te lichten, ondersteuning bij de invulling, etc.).

TwynstraGudde adviseert overheid en bedrijfsleven op veel van de grote en urgente thema's van deze tijd. Denk aan veiligheid, diversiteit, digitale transformatie, mobiliteit, duurzaamheid, energie, financiën en gezondheid. We bieden onze opdrachtgevers unieke, werkbare oplossingen en brengen complexe projecten en programma's tot een goed einde. Iets creëren van blijvende waarde, daar gaan we voor. Daardoor hebben we een directe impact op (toekomstige) maatschappelijke en economische ontwikkelingen. En dus een grote impact op morgen.

Daniella van Well
dst@tg.nl

Zappa van den Goorbergh
vdg@tg.nl

Alle intellectuele eigendomsrechten met betrekking tot deze presentatie berusten bij TwynstraGudde. Niets uit deze presentatie mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder schriftelijke toestemming van TwynstraGudde.

TwynstraGudde

Impact op morgen.

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Regeling risicovolle projecten

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Annemarie Koolenbrander
Kenmerk	8687761
Vergaderdatum Raad	Volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Regeling risicovolle projecten vast te stellen, waarmee de kaderstelling en de informatievoorziening aan de gemeenteraad over de meest risicovolle projecten van de gemeente wordt gestructureerd.

2. De projecten Restauratie Domtoren, Overvecht Noord Aardgasvrij, Programma wervengebied, Noordelijke Randweg Utrecht, Berlijnplein en Merwedekanaalzone (deelgebied 5) onder het regime van de Regeling te brengen.

3. Het besluit tot wijziging van de Financiële verordening gemeente Utrecht vast te stellen en daarmee de Regeling risicovolle projecten in de verordening te verankeren.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

De Regeling risicovolle projecten structureert de kaderstelling en de informatievoorziening over de meest risicovolle projecten van de gemeente. Aan de hand van de regeling krijgt de dialoog over sturing, beheersing en bijsturing van deze projecten vorm. De regeling werkt de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad uit ten aanzien van risicovolle projecten. Daarom wordt zij verankerd in de Financiële verordening.

Context

Aanleiding

In december 2018 is het rapport Samen Sturen van de Rekenkamer Utrecht en de Randstedelijke Rekenkamer verschenen. Bij de behandeling van dit rapport is een motie aangenomen waarin de gemeenteraad het college de opdracht heeft gegeven om een regeling te ontwikkelen voor grote en risicovolle projecten (motie 2018/278). Hiermee verwoordde de gemeenteraad een gevoel dat ook in de bestuurlijke en ambtelijke organisatie van de gemeente Utrecht had postgevat: er zijn nu en in de toekomst zulke grote projecten in uitvoering, dat het professionaliseren van zowel de organisatie van het project als de informatievoorziening daarover prioriteit heeft. Dit heeft geleid tot een traject waarin door raadsleden, bestuurders en ambtenaren gezamenlijk is gezocht naar een voor Utrecht geschikte regeling waarin de focus niet alleen ligt op de financiële risico's maar eveneens op de bestuurlijke complexiteit, invloed op de stad, de sturing van het project en risico's die gepaard gaan met innovaties. De Regeling risicovolle projecten ligt nu voor.

Afwegingskader

Om te bepalen welke projecten de gemeente heeft die als risicovol kunnen worden beschouwd en daarom onder de Regeling vallen, is er een afwegingsinstrument ontwikkeld (de ijking van projecten). Dit kader maakt geen deel uit van de Regeling en is als bijlage 1 ter informatie bijgevoegd.

Verankering

De regeling staat niet op zichzelf, maar is ingebed in het gemeentelijke stelsel van projectbeheersing en risicomanagement.

Verbetering projectbeheersing

Zowel het rapport Samen Sturen als ook het onderzoek Professionaliseringskansen van Concernaudit lieten zien dat verbetering van de projectbeheersing mogelijk en nodig is. Op basis hiervan is een intern kader voor projectbeheersing vastgesteld, dat een werkwijze voorschrijft. De implementatie van dit nieuwe kader gaat gepaard met een traject, gericht op verankering van het kader in processen en systemen, in de wijze van sturing en verantwoording en het actueel houden van een heldere projectgovernance, inclusief houding en gedrag van projectmedewerkers. De handleiding voor projecten is als bijlage 2 ter informatie bijgevoegd.

Juridisch kader

De regeling is de uitdrukking van een gemeentelijke beleidskeuze om de controlerende en kaderstellende rol van de gemeenteraad ten aanzien van risicovolle projecten specifiek vast te leggen. De regeling bestaat uit de artikelgewijze weergave van de afspraken en de toelichting daarop. Het besluit is referendabel.

Beoogd effect

De Regeling beoogt de controlerende en kaderstellende rol van de raad ten aanzien van risicovolle projecten te versterken, door tijdens de ontwerp en uitvoering van een risicovol project risico's en gewijzigde omstandigheden ten aanzien van de kaders te kunnen signaleren, het verloop en de uitvoering van de projecten te monitoren en op basis daarvan de dialoog over sturing en beheersing ervan te voeren. Waar nodig leidt dit tot bijsturing door een wijziging van de kaders van een risicovol project vast te stellen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening

Op 20 december 2018 heeft de gemeenteraad naar aanleiding van het rapport Samen Sturen van de Rekenkamer Utrecht en de Randstedelijke Rekenkamer besloten de aanbevelingen over te nemen. Op 19 juli 2019 heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd over onze voornemens voor de wijze waarop het college deze besluiten wil opvolgen. In deze brief heeft het college aangegeven zowel een regeling voor risicovolle projecten te maken als een beheerskader met interne regels over voorbereiding, bemensing en uitvoering van project. Daarbij is gebruik gemaakt van de uitkomsten van

het auditonderzoek ‘Professionaliseringskansen bij grote projecten’, waarover de raad op 25 juni 2019 (kenmerk 6274632) is geïnformeerd. Een eerdere versie van de Regeling is, tegelijk met het kader projectebeheersing, beoordeeld door Twynstra Gudde. Deze professionele toets heeft geleid tot een aantal aanbevelingen (ter informatie bijgevoegd als bijlage 3) die zijn verwerkt in het voorliggende document.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt	
1	De Regeling risicovolle projecten vast te stellen, waarmee de kaderstelling en de informatievoorziening aan de gemeenteraad over de meest risicovolle projecten van de gemeente wordt gestructureerd.
Argumenten	
1.1	Met de Regeling wordt de informatievoorziening over risicovolle projecten versterkt, opdat de raad zijn controlerende en kaderstellende rol kanuitvoeren.
	In de Regeling is vastgelegd welke informatie aan de raad wordt aangeboden in een startdocument en dat wordt voorzien in voortgangsrapportages op vaste momenten in het jaar. In artikel 7 is opgenomen welke kaders worden vastgelegd in een startdocument. Met de beschrijving in het startdocument krijgt de raad een goed beeld van alle relevante en risicovolle aspecten van een project. Door bij de start van een project te beschrijven hoe over deze kaders gehandeld zal worden, wordt tegemoetgekomen aan de besluiten van de gemeenteraad die zijn genomen naar aanleiding van Samen Sturen van de Rekenkamer Utrecht. Twee keer per jaar wordt met een voortgangsrapportage informatie per project opgeleverd. Centraal in deze voortgangsrapportage staan de voortgang in het project en wijzigingen ten opzichte van de uitgangspunten die beschreven zijn inhet startdocument. Daarnaast is de bepaling opgenomen dat tussenrapportages moeten worden gedaan als zich bijzondere situaties voordoen in de projecten endat bij het beëindigen van een risicovol project een eindrapportage wordt vastgesteld. Zo ontstaat aan het begin voor alle partijen duidelijkheid over de randvoorwaarden die voor het betreffende risicovolle project gelden, die gedurende de uitvoering worden gerapporteerd en aan het einde van een project geëvalueerd. In de Regeling is tevens vastgelegd dat een (her-)ijking plaatsvindt van projecten. Artikel 5, lid 2 van de Regeling bepaalt welke risico’s in de ijking moeten worden meegewogen om te bepalen of een project zodanig risicovol is dat dit onder de werkingssfeer van de Regeling moet worden gebracht. In de afweging worden risico’sop meerdere gebieden betrokken: financieel, uitvoering, gevolgen voor de stad of de inwoners, gevolgen voor de gemeentelijke bedrijfsvoering, innovaties en bestuurlijke of organisatorische complexiteit. De voortgangsrapportages worden ~~opgenomen in~~als afzonderlijk document aangeboden bij de bestuursrapportages die twee keer per jaar verschijnen. Voortgangsinformatie over risicovolle projecten gaat op dezemanier deel uitmaken van de reguliere informatiestroom binnen de P&C-cyclus. Daarmee wordt twee keer per jaar inzicht gegeven in de risico’s van de risicovolle projecten. Voorts is vastgelegd dat wijzigingen in de kaders die geconstateerd worden bij de voortgangsrapportages, voorzien worden van een raadsvoorstel tot vaststelling van de gewijzigde kaders (artikel 8). Ditzelfde geldt ookals er buiten de momenten van de voortgangsrapportages, in een tussenrapportage geconstateerd wordt, dat afgeweken wordt van de vastgestelde kaders (artikel 9).

1.2	De Regeling maakt transparant hoe burgemeester en wethouders zorg dragen voor kwalitatief goede en uniforme informatie.
	In het college zijn er twee verantwoordelijkheden belegd. In de eerste plaats zijn de portefeuillehouders van projecten in het college ervoor verantwoordelijk dat een eerste ijking van de projecten in hun portefeuille plaatsvindt. Als mocht blijken dat een of meer van zijn of haar projecten onder de Regeling gebracht zouden moeten worden, is de portefeuillehouder ervoor verantwoordelijk dat de vereiste informatie wordt opgeleverd in een startdocument en voortgangsrapportages. De portefeuillehouder control is ervoor verantwoordelijk dat er een ijking wordt georganiseerd en dat de voortgangsrapportages worden opgeleverd. Binnen het college vervult de wethouder control daarnaast de kritische rol op de informatievoorziening.
1.3	De Regeling is een aanscherping van de huidige wijze van informatievoorziening over projectrisico's bij door de raad aangewezen risicovolle projecten
	Tot nu toe wordt de raad in de bestuursrapportages geïnformeerd over de uitvoering van alle grote projecten en daarnaast in de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen over de belangrijkste projectrisico's. Door de gestructureerde informatievoorziening die wordt vastgelegd in de regeling ontvangt de raad twee keer per jaar een actueel inzicht in de projectrisico's en de stand van de implementatie van de beheersmaatregelen bij de aangewezen risicovolle projecten.
Beslispunt	
2	De projecten Restauratie Domtoren, Overvecht Noord Aardgasvrij, Programma wervengebied, Noordelijke Randweg Utrecht, Berlijnplein en Merwedekanaalzone (deelgebied 5) onder het regime van deRegeling te brengen.
Argumenten	
2.1	Uit de ijking van de gemeentelijke projecten is gebleken dat de gemeente aanzienlijke risico's loopt in deze projecten.
	Vanuit verschillende bronnen is nagegaan welke projecten er in 2021 bij de gemeente in uitvoering of voorbereiding zijn. Deze projecten zijn geijkt aan de hand van de criteria die daarvoor zijn opgesteld in het afwegingskader met behulp van informatie uit de projecten. Op basis hiervan kunnen vijf projecten als risicovol aangemerkt worden. De ontwikkeling van de Merwedekanaalzone is nog niet geijkt aan de hand van het afwegingskader, maar nu al is duidelijk dat (onderdelen van) deze ontwikkeling voldoen aan de criteria.
Kanttekeningen/Risico's	
2.1	In andere projecten doen zich ook risico's voor
	Het doel van de Regeling is het verbeteren van de kaderstelling en de informatievoorziening. Dit gebeurt voor de meest risicovolle projecten van de gemeente. Echter, ook projecten die bij de ijking niet tot de meest risicovolle projecten lijken te behoren, kunnen te maken krijgen met tegenvallers of onverwachte gebeurtenissen. Voor deze projecten geldt de Regeling niet, maar wel de versterking van de projectbeheersing door middel van ~~het beheerkader~~de Handleiding Projectbeheersing.
2.2	Onverwachte wendingen blijven altijd mogelijk
	In de Regeling is vastgelegd welke informatie op welke momenten naar voren gebracht wordt bij de gemeenteraad. De bestuurlijke verantwoordelijkheden zijn verhelderd. Dit kan de gemeente niet behoeden voor de mogelijkheid dat zich onverwachte wendingen voordoen in de risicovolle projecten, die het college en de raad niet voorzien hebben.

Beslispunt	
3	Het besluit tot wijziging van de Financiële verordening gemeente Utrecht vast te stellen en daarmee de Regeling risicovolle projecten in de verordening te verankeren.
Argumenten	
3.1	<u>De Financiële verordening bepaalt voor welke onderwerpen de gemeenteraad financiële beleidskaders vaststelt</u>
	In hoofdstuk drie van de verordening zijn de onderwerpen genoemd, waar de gemeenteraad beleidskaders vaststelt. De Regeling risicovolle projecten is een nieuw instrument, dat kaders stelt met betrekking tot financiële beheersing en informatievoorziening.

Financiën
Toepassing van de Regeling leidt tot meerkosten in de uitvoering van projecten, doordat vaker en diepgaander wordt gerapporteerd. Deze kosten worden gedekt uit het projectbudget.

Daarnaast zal er op centraal niveau tijdsbeslag plaatsvinden voor de coördinatie van de uitvoering en bestuurlijke advisering Bij de inrichting van het bedrijfsvoeringsonderdeel Concerncontrol is hier rekening mee gehouden.

De opbrengsten van deze regeling zijn kwalitatief van aard en hebben vooral betrekking op een toegenomen transparantie over de inrichting van het project, de voortgang van het project en de mogelijkheden om hieraan op bestuurlijk niveau aandacht te besteden.

Vervolg
Als besluitvorming heeft plaatsgevonden zal voorelk door de raad aangewezen risicovol project een startdocument worden opgesteld. De startdocumenten worden bij de Tweede bestuursrapportage 2021 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden, of als er dit najaar een projectbesluit aan de orde is tegelijkertijd daarmee. Omdat het gaat om lopende projecten, markeert het startdocument hier niet de start van het project zelf, maar een andere weergave, conform artikel 7 van de Regeling, van de kaders die eerder zijn vastgesteld bij het voorbereidings- of uitvoeringsbesluit. Vanwege de planning van de besluitvorming over het project Merwedekanaalzone (deelgebied 5) zal het startdocument conform de Regeling zo snel mogelijk na het besluit (en uiterlijk zes maanden daarna) worden voorgelegd. Vervolgens zal de raad per project worden geïnformeerd in de bestuursrapportages. De nieuwe werkwijze van informatie en dialoog over de projecten zal volgens een groeimodel nader vorm en inhoud moeten krijgen. De Regeling voorziet in een evaluatie van de werking ervan drie jaar na de vaststelling van de Regeling.

Communicatie
De Regeling heeft een interne werking.

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Regeling risicovolle projecten
- Wijziging Financiële verordening gemeente Utrecht

Bijlagen informatief
- Afwegingskader ijking en herijking van projecten
- Handleiding Projectbeheersing
- Rapport Twijnstra Gudde Quickscan VRP

Regeling risicovolle projecten gemeente Utrecht

~~13 april~~8 juni 2021

Kenmerk 8687761

Versie STREKT TER VERVANGING raadsvoorstel (wijzigingen bijhouden)

Inleiding

Aanleiding

Bij de behandeling van het rapport Samen Sturen (Rekenkamer Utrecht, 4 december 2018) is een motie aangenomen waarin de gemeenteraad van de gemeente Utrecht burgemeester en wethouders de opdracht heeft gegeven om een regeling te ontwikkelen voor grote en risicovolle projecten (motie 2018/278). Hiermee verwoordde de raad een gevoel dat ook in de ambtelijke en bestuurlijke organisatie van de gemeente Utrecht had postgevat: er zijn nu en in de toekomst zulke grote projecten in uitvoering, dat het professionaliseren van zowel de organisatie van het project als de informatievoorziening daarover prioriteit heeft. Ambtenaren, raadsleden en bestuurders hebben vervolgens gezamenlijk gewerkt aan een voor Utrecht geschikte regeling, de Regeling Risicovolle Projecten. Deze regeling heeft als doel de raad te versterken in zijn kaderstellende en controlerende rol bij projecten, die risicovol zijn door hun betekenisvolle invloed op de stad, toepassing van innovaties, bestuurlijke complexiteit en/of een substantiële financiële omvang.

Risicomanagement vormt, als onderdeel van projectbeheersing, een belangrijk instrument voor de raad bij deze kaderstellende en controlerende rol. Kaderstellend omdat een risicoinventarisatie vooraf inzicht geeft in de belangrijkste risico's en onzekerheden in relatie tot de vast te stellen ambities en doelen. Controlerend omdat monitoring van deze risico's belangrijke informatie geeft over de voortgang en de beheersing van het project. De dialoog hierover tussen raad en college zorgt voor heldere verwachtingen over en weer en voor het maken van onderbouwde keuzes. Zo sluiten we aan bij het Utrechtse sturingsmodel: gedeelde waarden, heldere kaders en randvoorwaarden, goede informatievoorziening, leren en verbeteren via interactie en dialoog.

De Regeling wordt verankerd in de Financiële verordening.

Samenhang

De regeling staat niet op zichzelf, maar is ingebed in het gemeentelijke beheerkader. Dat beheerkader bestaat, naast geldende wet-en regelgeving zoals het Besluit begroten en verantwoorden (BBV), uit geldende afspraken en beleid van de gemeente Utrecht, die mede op basis van de Financiële verordening zijn vastgesteld. Te denken valt aan de Nota risicomanagement, de Nota inkoop, maar ook de Nota interne beheersing. Specifiek voor de beheersing van projecten is een kader vastgesteld, naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek van de afdeling audit naar de professionaliseringskansen voor projectbeheersing binnen de gemeente Utrecht. Dit kader voor projectbeheersing beschrijft de werkwijze voor interne beheersing van projecten.

De Regeling risicovolle projecten gaat over de kaderstelling en informatievoorziening over de meest risicovolle projecten aan de raad. De uitvoering van de regeling is gebaseerd op het beheerkader en specifiek de werkwijze voor de beheersing van projecten.

Samenspel

De uitvoering van de regeling is een samenspel tussen raad, college en organisatie. Als de raad besluit een project aan te merken als risicovol, ontvangt de raad meer en vaker informatie over de voortgang van het project. Op basis van deze informatie gaan raad en college een dialoog aan, die begint bij een onderbouwd besluit. Daarna volgt de vaststelling van het startdocument, waarin de kaders van het project worden vastgelegd, en dat daarmee de basis is voor verantwoording en bijsturing. Bij de vormgeving van de dialoog kan de raad besluiten een adviescommissie voor het volgen en begeleiden van risicovolle projecten in te stellen en/of raadsrapporteurs aan te wijzen die deze rol kunnen vervullen. Ook kan de raad besluiten om een externe audit uit te laten voeren op een risicovol project dat in uitvoering is. Dit zijn algemene bevoegdheden van de raad, los van de regeling.

De toepassing van de regeling vindt op het niveau van het individuele project plaats onder de verantwoordelijkheid van de projectportefeuillehouder namens burgemeester en wethouders. De concerncontroller ziet namens de portefeuillehouder Control toe op de werking van de regeling. De beheersing van een project is primair de verantwoordelijkheid van de IRM-er en wordt uitgevoerd door de projectmanager met zijn team. De controlorganisatie van de gemeente Utrecht adviseert de projectorganisatie over het sturen op de goede dingen (effectiviteit) en de dingen goed doen (efficiency). Hiertoe monitort en faciliteert de control-organisatie de implementatie van effectieve werkprocessen en risicomanagement en adviseert zij over adequate en betrouwbare informatievoorziening. Voor de projecten die onder deze regeling vallen, geldt een verzwaard controlregime. Dit houdt onder andere in dat -concerncontrol nauw is aangehaakt en het college expliciet adviseert over de informatie in de voorgangsrapportages-.

Gemeentebreed ~~met focus op fysiek domein~~

De regeling kan worden toegepast op alle projecten in de gemeente. Hoewel de risicovolle projecten zich voor het grootste deel in het fysieke domein zullen bevinden, waaronder ook binnen grondexploitaties, is de regeling ook van toepassing op risicovolle projecten in het sociale domein of op het gebied van bedrijfsvoering.~~De risicovolle projecten bevinden zich echter voor het grootste deel in het fysieke domein, ook binnen grondexploitaties~~.

Leeswijzer

Deze inleiding behoort niet tot de Regeling risicovolle projecten. De regeling bestaat uit de artikelsgewijze weergave van de afspraken en de toelichting daarop. ~~Alle afspraken van de regeling staan artikelsgewijs in Regeling risicovolle projecten gemeente Utrecht. De Toelichting bij de regeling risicovolle projecten bestaat uit een Algemeen deel en een Artikelsgewijs deel.~~

Regeling risicovolle projecten gemeente Utrecht

Artikel 1 Begripsbepalingen

Deze regeling verstaat onder:

a. kaders van een project: de in het startdocument vastgelegde doelstelling, scope, geld, tijd, kwaliteit, risico's en communicatie van risicovol project;

b. project: een samenhangend geheel van activiteiten, uitgevoerd door een tijdelijke projectorganisatie, gericht op het bereiken van een vooraf gedefinieerd resultaat;

c. risicovol project: een door de raad aangewezen project dat door de raad na afweging van de diverse criteria als genoemd in artikel 5, lid 4 als risicovol wordt beschouwd

d. startdocument: een vastgestelde weergave van de hoofdlijnen van een projectplan, zoals nader beschreven in artikel 7;

e. voortgangsrapportage: een periodieke rapportage waarin de ontwikkelingen, afwijkingen en voortgang ten opzichte van het startdocument wordt gemeld van alle projecten binnen deze regeling.

f. tussenrapportage: een rapportage waarmee de raad tussentijds door burgemeester en wethouders wordt geïnformeerd over de voortgang van een risicovol project, bij afwijkingen van de gestelde kaders;

g. eindrapportage: de rapportage waarmee de raad wordt geïnformeerd bij afronding van het project, of wanneer het project niet meer als risicovol wordt beschouwd;

h. afweegkader: de wijze waarop burgemeester en wethouders de onderdelen uit artikel 5, lid 4 toepassen om te bepalen of zij een voorstel zullen doen aan de raad om een bestaand dan wel nieuw project aan te wijzen als risicovol project of om deze aanwijzing te beëindigen.

Artikel 2 Doel

Het doel van deze regeling is de controlerende en kaderstellende rol van de raad bij risicovolle projecten te versterken, door:

a. bij de start van het project de kaders gestructureerd vast te stellen;

b. tijdens de uitvoering van een risicovol project risico's en gewijzigde omstandigheden ten aanzien van de kaders tijdig te kunnen signaleren (om bij te kunnen sturen), en
c. het verloop en de uitvoering van de projecten te monitoren en op basis daarvan, waar nodig, de dialoog over sturing en beheersing ervan met burgemeester en wethouders te voeren en bij te sturen door een wijziging van de kaders vast te stellen.

Artikel 3 Afbakening

Deze regeling is van toepassing op risicovolle projecten binnen alle beleidsdomeinen van de Gemeente Utrecht.

Artikel 4 Bestuurlijke verantwoordelijkheid

Deze regeling wordt uitgevoerd door burgemeester en wethouders.

Artikel 5 Aanwijzing of beëindiging als risicovol project

1. Burgemeester en wethouders stellen een afweegkader vast, dat bepaalt aangeeft op welke wijze de onderdelen uit artikel 5, lid 4 worden toegepast.

2. Burgemeester en wethouders beoordelen voortdurend de lopende projecten om te bepalen of er sprake is van een risicovol project.

3. Als toepassing van het afweegkader leidt tot de conclusie dat er sprake is van een risicovol project beschrijven burgemeester en wethouders in een raadsvoorstel dat betrekking heeft op de start of wijziging van een project, om welke redenen zij voorstellen een project onder de werking van deze regeling te brengen of de onderbrenging daaronder te beëindigen. Indien sprake is van een risicovol project, dan onderbouwen burgemeester en wethouders dit en stellen de raad voor om overeenkomstig te besluiten.

4. In het voorstel zoals bedoeld in het derde lid wordt in elk geval melding gemaakt van:
   a. de gemeentelijke bevoegdheden als samengewerkt wordt met meerdere partijen;
   b. het budgettaire beslag en het financiële beslag van de risico's die verbonden zijn aan het project;
   c. de gevolgen die het project heeft voor de samenleving, omgeving en bewoners;
   d. de gevolgen die het project heeft voor de gemeentelijke bedrijfsvoering;
   e. de toepassing van innovatie zoals nieuwe technologieën, contractvormen of financieringsconstructies;
   f. de mate waarin er sprake is van een in organisatorisch opzicht complex besturings- en/of uitvoeringsproces;
   g. de doorlooptijd.

5. Naast burgemeester en wethouders die aan de hand van het afweegkader een voorstel zoals bedoeld in het derde lid ter besluitvorming aan de raad voorleggen, kan de raad

tijdens de voorbereiding of uitvoering van een project zelf ook besluiten een project aan te wijzen of te beëindigen als risicovol project conform deze regeling.

Artikel 6 Informatievoorziening bij risicovolle projecten

1. Indien burgemeester en wethouders de raad voorstellen een project als risicovol aan te merken, dan voorzien zij het voorstel van een startdocument als bedoeld in artikel 7 of geven aan op welke termijn de raad dit kan verwachten.

2. Indien de raad besluit om een project aan te wijzen als risicovol project, zenden burgemeester en wethouders uiterlijk zes maanden na het raadsbesluit het startdocument als bedoeld in artikel 7 ter vaststelling aan de raad. Mocht deze termijn niet haalbaar zijn, dan kunnen burgemeester en wethouders onderbouwd een andere termijn voorstellen aan de raad.

3. Burgemeester en wethouders informeren de raad met voortgangsrapportages als bedoeld in artikel 8. De informatie is geënt op het actuele startdocument.

4. Burgemeester en wethouders informeren de raad waar nodig met een tussenrapportage als bedoeld in artikel 9.

5. Bij de afsluiting van een risicovol project, of wanneer een project niet meer als risicovol wordt beschouwd, bieden burgemeester en wethouders de raad een eindrapportage ter vaststelling aan als bedoeld in artikel 10.

Artikel 7 Startdocument

1. Het startdocument is het basisdocument voor de kaderstelling en controle op de risicovolle projecten op hoofdlijnen door de raad.

2. Een startdocument dat bij aanvang van de definitie-/opstartfase is opgesteld, wordt bij aanvang van de ontwerp-/initiatiefase en de realisatie-/uitvoeringsfase geactualiseerd.

3. Bij de besluitvorming over de fasedocumenten wordt het (geactualiseerde) startdocument door de raad vastgesteld, of geven burgemeester en wethouders aan op welke termijn de raad dit kan verwachten.

4. In het startdocument worden de kaders van een risicovol project vastgelegd, bestaande uit:

   a. De doelstelling;

      a.1. Doel en beoogd effect;

      a.2. Context van het project;

      a.3. Bijdrage aan publieke waarde;

      a.4. Beoogd eindmoment;

b. De scope;

b.1. Wat hoort wel en wat niet bij de uitvoering van het project;
b.2. Deelprojecten of fasering;
b.3. Plan van aanpak voor de eerste fase met doorkijk voor het vervolg;

c. Geld

c.1. Het beschikbare budget en de inzet ervan per fase, per jaar of per deelproject;

c.2. Onzekerheden in het budget, aan de kostenkant en aan de dekkingskant;

c.3. De raming, de geprognosticeerde eindstand per fase en de verwachte besteding per kostensoort worden op dezelfde manier per fase, deelproject of per jaar opgenomen;

c.4. Toelichting, onderbouwing en duiding van de opgenomen informatie, waarbij de bevindingen van adviseurs of toezichthouders expliciet inzichtelijk worden gemaakt;

d. Tijd

d.1. De planning, zo mogelijk beschreven in mijlpalen, van het project, waarbij expliciet wordt aangegeven op welke wijze rekening is gehouden met vertragingsrisico's;

e. Kwaliteit

e.1. Wijze van borging van de kwaliteit van de uitvoering;

e.2. Eventuele verschillen daarin tussen de fasen of deelprojecten;

e.3. Toelichting, onderbouwing en duiding van projecten of activiteiten, zowel van interne als externe partijen, die van invloed zijn op dan wel de uitvoering raken van het project;

e.4. Toelichting, onderbouwing en duiding van de opgenomen informatie, waarbij de bevindingen van adviseurs of toezichthouders expliciet inzichtelijk worden gemaakt;

f. Risico's

f.1. De belangrijkste risico's die het beoogd effect en doelstellingen van het project kunnen belemmeren, waaronder ook marktrisico's en (indien van toepassing) risico's die samenhangen met innovaties;
f.2. De maatregelen die worden getroffen om deze risico's te beheersen;
f.3. Toelichting, onderbouwing en duiding van de opgenomen informatie, waarbij de bevindingen van adviseurs of toezichthouders expliciet inzichtelijk worden gemaakt;

g. Organisatie
g.1. Besturing van het project (governance);

g.2. Verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, inclusief de vormgeving van interne tegenspraak;

g.3. Samenwerkingspartners, contractpartijen en -vormen, inclusief een overzicht van verdeling van de beslissingsmacht;
g.4. Toelichting, onderbouwing en duiding van de opgenomen informatie, waarbij de bevindingen van adviseurs of toezichthouders expliciet inzichtelijk worden gemaakt
g.5. Regelingen die tussen de samenwerkingspartners zijn getroffen;
g.6. Afspraken over informatievoorziening aan de raad over (geheime) informatie die ressorteert bij samenwerkingspartners en derden, het project betreffende.

h. Communicatie
h.1. Communicatie met de inwoners en stakeholders;
h.2. Participatie met inwoners en stakeholders overeenkomstig de Participatieverordening.

Artikel 8 Voortgangsrapportage

1. Twee keer per jaar informeren burgemeester en wethouders de raad over de ontwikkelingen, afwijkingen en voortgang van risicovolle projecten in een voortgangsrapportage per project bij de bestuursrapportage.
2. De voortgangsrapportage beschrijft de voortgang in het project, de actuele ontwikkelingen en afwijkingen ten opzichte van de informatie in het startdocument.
3. Wanneer burgemeester en wethouders bij een voortgangsrapportage constateren dat een aanpassing van de kaders van één of meerdere risicovolle projecten nodig is, gaat de voortgangsrapportage gepaard met een raadsvoorstel tot vaststelling van de gewijzigde kaders van het project.
4. Wanneer burgemeester en wethouders bij een voortgangsrapportage constateren dat een project niet langer als risicovol is te beschouwen, dan wel dat een niet eerder als zodanig aangemerkt project risicovol is, gaat de voortgangsrapportage gepaard met een raadsvoorstel tot beëindiging dan wel toevoeging van een risicovol project.
~~3.~~5. Bij de voortgangsrapportage geven burgemeester en wethouders een totaaloverzicht van de risicovolle projecten.
~~4.~~6. Een voortgangsrapportage kan voorzien worden van een advies van de Adviescommissie Controle en Financiën en/of de accountant van de raad en/of de Rekenkamer, daar waar zij daar zelf aanleiding voor zien.

Artikel 9 Tussenrapportage

1. In het kader van hun actieve informatieplicht informeren burgemeester en wethouders met een tussenrapportage de raad over de ontwikkelingen, afwijkingen en voortgang van een risicovol project, indien deze zodanig zwaar wegen zijn dat deze niet kunnen wachten tot de reguliere voortgangsrapportage.

2. Wanneer burgemeester en wethouders bij een tussenrapportage constateren dat een aanpassing van de kaders of status van één of meerdere risicovolle projecten nodig is, gaat de tussenrapportage gepaard met een raadsvoorstel tot vaststelling van de gewijzigde kaders van het project, dan wel een raadsvoorstel om een project aan te merken of af te voeren als risicovol project.

3. Een tussenrapportage kan voorzien worden van een advies van de Adviescommissie Controle en Financiën en/of de accountant van de raad en/of de Rekenkamer daar waar zij daar zelf aanleiding voor zien.

Artikel 10 Eindrapportage

1. Wanneer een risicovol project is afgerond, of wanneer een project niet meer als risicovol wordt beschouwd, stellen burgemeester en wethouders een eindrapportage op.
2. Uiterlijk binnen zes maanden na het moment als bedoeld in het eerste lid stellen burgemeester en wethouders de eindrapportage ter beschikking aan de raad. Mocht deze termijn niet haalbaar zijn dan kunnen zij aan de raad onderbouwd een andere termijn voorstellen.
3. De eindrapportage over een risicovol project omvat in ieder geval informatie over:
    a. de vraag in welke mate de oorspronkelijke doelstellingen zijn bereikt
    b. de vraag welke activiteiten daarvoor zijn verricht
    c. de vraag wat de kosten zijn geweest van het project en in hoeverre deze afwijken van de oorspronkelijke raming
    d. de vraag in hoeverre de oorspronkelijke planning is gerealiseerd
    e. de vraag in hoeverre de borging van kwaliteit is geëffectueerd
    f. de vraag in welke mate de risico's zijn beheerst
    g. de vraag of de inrichting van de organisatie goed heeft gefunctioneerd
    h. de vraag in hoeverre de informatie toereikend is geweest
4. De eindrapportage bevat de in het project geleerde lessen.
5. Een eindrapportage kan voorzien worden van een advies van de Adviescommissie Controle en Financiën en/of de accountant van de raad en/of de Rekenkamer, daar waar zij daar zelf aanleiding voor zien.

Artikel 11 Evaluatie

Deze regeling wordt drie jaar na de inwerkingtreding geëvalueerd door burgemeester en wethouders en de raad.

Toelichting bij Regeling risicovolle projecten

Algemeen

Doel en reikwijdte van de regeling

De Regeling risicovolle projecten (RRP) beoogt de sturing en beheersing van de meest risicovolle projecten in voorbereiding en tijdens uitvoering te versterken en in een vroegtijdig stadium risico's en gewijzigde omstandigheden te signaleren, de raad daarover te informeren en vervolgens het gesprek tussen burgemeester en wethouders en raad te faciliteren. De regeling garandeert niet dat zich geen onverwachte wendingen zullen voordoen tijdens de looptijd van een project.

Samenspel

De regeling draagt, door het tijdig aanleveren van relevante informatie over risicovolle projecten, bij aan het samenspel tussen ambtelijke organisatie, bestuur en raad. Het samenspel ziet er op hoofdlijnen als volgt uit.

- De projectorganisatie stelt, in samenspraak met de concerncontroller, het startdocument op.
- Burgemeester en wethouders nemen een besluit over het startdocument.
- De raad stelt het startdocument vast en bepaalt daarmee de kaders voor de uitvoering van het project.
- De Regeling wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de project-portefeuillehouder namens burgemeester en wethouders.
- De wethouder Control is verantwoordelijk voor de werking van de Regeling.
- De concerncontroller ziet toe op de werking van de Regeling.

Dialoog over risico's

De dialoog tussen college en raad is van belang bij de versterking van de raad in zijn kaderstellende en controlerende rol. Het startdocument en de rapportages maken deze dialoog mogelijk. Centraal staan de doelstellingen en ambities van het project. Een risico-inventarisatie aan de start van het project geeft inzicht in de risico's (inclusief oorzaken en gevolgen) die het realiseren van de ambities en doelen kunnen belemmeren en is daarom essentieel.

Een risico-inventarisatie geeft antwoord op de volgende vragen:

- Wat zijn de belangrijkste risico's die het realiseren van de doelstellingen en ambities van het project kunnen belemmeren? Wat zijn de verwachtingen en waar liggen de onzekerheden?
- Wat zijn de belangrijkste risico's voor de planning? In hoeverre zijn deze op te vangen binnen het project?
- Wat zijn de belangrijkste risico's voor de kosten (risico's met financiële gevolgen)? Zijn deze op te vangen binnen het project? Is het onvoorzien toereikend om deze risico's op te vangen?
- Welke maatregelen treffen we om bovengenoemde risico's te beheersen en wie pakt deze maatregelen op? In hoeverre is het mogelijk de risico's daadwerkelijk te beïnvloeden?

Op deze manier draagt risicomanagement, inclusief de dialoog over ambities, verwachtingen en onzekerheden, bij aan:

- het bewust aangaan van risico's;
- expliciet keuzes maken op basis van risico-informatie;
- vooruit kijken, prioriteiten stellen en actief sturen op basis van de gemaakte keuzes;
- verrassingen voorkomen. Voor iedereen is het helder welke risico's worden gelopen en hoe de beheersing van de risico's die er zijn op het juiste niveau in de organisatie is belegd.

Bestaande regelingen en kaders

De RRP komt in plaats van de verantwoording over grote projecten twee keer per jaar in de bestuursrapportages. Voor de projecten die in de bestuursrapportages zijn opgenomen en waarvan besloten wordt dat zij onder de RRP gaan vallen, zal ~~in~~ bij de bestuursrapportages een afzonderlijke, aan de RRP aangepaste voortgangsrapportage worden ~~opgenomen~~toegevoegd. Dit laat onverlet dat substantiële afwijkingen bij de uitvoering van alle projecten worden gerapporteerd aan de raad.

Informatievoorziening over risicovolle projecten die op grond van deze regeling plaatsvindt, is in principe openbaar. Als informatie geheim moet blijven, kan geheimhouding worden opgelegd conform de regelgeving en bestaande procedures.

Nadere invulling informatieplicht

De RRP is een nadere invulling van de informatieplicht van burgemeester en wethouders aan de raad voor risicovolle projecten van de gemeente Utrecht. De RRP is een kaderstellend document en wordt daarom verankerd in de Financiële verordening.

Overgangsbepalingen en evaluatie

Voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze regeling, is een analyse gemaakt van de op dit moment lopende projecten met een groter financieel beslag dan € 10 miljoen of anderszins risicovolle projecten. Voor deze projecten is afgewogen of het, gezien de fase waarin het project verkeert, nog relevant is om deze onder de werkingssfeer van de regeling te brengen. Voor projecten die binnen twee jaar afgerond zullen worden, zal dit niet meer gebeuren om de administratieve lasten voor alle betrokkenen beperkt te houden. Risicovolle projecten die nog meer dan twee jaar lopen, zullen wel onder de regeling kunnen vallen.

Drie jaar na de vaststelling wordt de RRP geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Artikelsgewijs

Artikel 1 Begripsbepalingen

Project

De RRP gaat over de uitvoering van projecten. Een project is een eenmalige (reeks van) activiteit(en), waarbij binnen een bepaalde tijd wordt toegewerkt naar een gesteld doel. Of activiteiten onder de RRP kunnen vallen, wordt bepaald door de volgende randvoorwaarden:

- De eenmaligheid van de activiteit: activiteiten die de gemeente op structurele basis ('going concern') uitvoert zullen niet onder de RRP vallen, ook al zijn deze risicovol.
- Begrenzing in de tijd: activiteiten waarvoor geen einddatum gepland is of als de verwachte looptijd meer dan 15 jaar is, zullen in principe niet onder de regeling vallen, ook al gaat het hierbij om een eenmalige activiteit. Deze tijdsperiode is zodanig lang dat activiteiten in die situatie meer lijken op een structurele activiteit dan een project.

De RRP is van toepassing op alle domeinen van de gemeente. De grootste en meest risicovolle projecten die op dit moment lopen, worden met name in het fysieke domein uitgevoerd.

Risicovol project en grondexploitaties

In de afweging om wel of niet onder de RRP te vallen, speelt het geen rol van betekenis of de financiering van een project uit een grondexploitatie plaatsvindt. Een grondexploitatie gaat gepaard met de nodige risico's door het langlopende karakter ervan en door de schattingen die gemaakt worden over de kosten en baten. Bij de gemeente Utrecht zijn er instrumenten beschikbaar om deze risico's inzichtelijk te maken en is er een reguliere informatiestroom over lopende grondexploitaties. Deze instrumenten zijn vooral financieel van aard. Projecten die gefinancierd worden uit een grondexploitatie kunnen vanwege hun omvang, gevoeligheid of inhoudelijke risicoprofiel alsnog onder de RRP gebracht worden.

Artikel 2 Doel

De raad wordt door de toepassing van de regeling beter in staat gesteld zijn kaderstellende en controlerende rol uit te oefenen. De uitoefening van deze rollen is gericht op sturing en beheersing vooraf en tijdens een project, op aspecten als tijd, geld, kwaliteit en resultaat. Het is van belang dat de raad beschikt over juiste en volledige informatie als hij een besluit moet nemen of de voortgang en uitvoering van een project beoordeelt.

De raad besluit of een project onder de regeling valt. Voor een risicovol project is het eerste moment om af te wegen of dit onder de RRP valt, het eerste moment dat een financieel en inhoudelijk kader ter besluitvorming aan de raad wordt aangeboden. Het kan hierbij gaan om besluitvorming over een

programma van eisen, een functioneel ontwerp of een ander document waarin een initiatief voor het eerst in de raad wordt besproken.

De RRP beoogt de sturing en beheersing van de meest risicovolle projecten tijdens de voorbereiding en de uitvoering te versterken en in een vroegtijdig stadium risico's en gewijzigde omstandigheden te signaleren, de raad daarover te informeren en vervolgens het gesprek tussen burgemeester en wethouders en raad te faciliteren. De regeling garandeert niet dat zich geen onverwachte wendingen zullen voordoen tijdens de looptijd van een project.

Artikel 4 Bestuurlijke verantwoordelijkheid

Deze regeling wordt uitgevoerd door burgemeester en wethouders. Binnen burgemeester en wethouders voeren twee wethouders taken uit in het kader van deze regeling: de projectwethouder en de wethouder control. De portefeuillehouders van projecten voeren de eerste (her-)ijking van de projecten in hun portefeuille uit. Ook voorziet de projectportefeuillehouder in juiste en volledige informatie over het project.

De wethouder control ziet namens burgemeester en wethouders toe op de werking van de regeling bij de bestuursrapportages, de herijking van risicovolle projecten en vervult de kritische rol op de informatievoorziening.

Artikel 5 Aanwijzing of beëindiging als risicovol project

Voorafgaand aan een risicovol project moet de raad kunnen beschikken over een startdocument dat inzicht geeft in de publieke waarde van het project, de projectbegroting en de risicoanalyse. Bij de start van een project wordt een eerste afweging gemaakt of het project wordt aangemerkt als risicovol. Projecten kunnen een zeer lange looptijd hebben. Het is niet vanzelfsprekend dat de projecten, als zij eenmaal onder de regeling vallen, daar permanent onder blijven vallen. Immers, als projecten naar een andere fase gaan, kunnen de (uitvoerings)risico's weer anders ingeschat worden. Ook is het mogelijk dat een project in een latere fase als risicovol worden aangemerkt.

Een project wordt als risicovol beoordeeld op basis van een afweging van criteria. Omdat vele aspecten een rol kunnen spelen die tot risico's in de projectuitvoering leiden, wordt de afweging gemaakt op basis van meerdere criteria. Voor het selectieproces is een, door burgemeester en wethouders vastgesteld, afwegingskader uitgewerkt, aan de hand waarvan een objectieve ijking van projecten uitgevoerd kan worden.

Criteria die in de afweging worden gewogen zijn:

Criterium	Omschrijving
Bestuurlijk complex	Overheden of private organisaties spelen een belangrijke rol in het project.
Organisatorisch complex	Bij de uitvoering zijn organisaties of organisatieonderdelen betrokken. Hieronder kunnen ook aannemers en contractpartners vallen.
Substantiële gemeentelijke bevoegdheden als samengewerkt wordt met meerdere partijen	Besluitvorming is verdeeld over meerdere overheden. Andere organisaties hebben instemmingsrecht en er is afstemming met andere partijen, maar Utrecht beslist.
Innovatief in technisch opzicht of contractvorm	Er wordt een nieuwe techniek ingezet en in het hele project blijft vernieuwing een rol spelen. Of er wordt een contractvorm ingezet waarmee de gemeente weinig ervaring heeft.
Complexiteit bij uitvoering	Uitvoering met veel raakvlakprojecten, in de binnenstad, ondergronds of aan cultureel erfgoed.
Impact op samenleving/ omgeving/ bewoners	Impact hoort bij de prioriteiten van burgemeester en wethouders en gaat over de gevoeligheid van het project in de samenleving.
Impact op gemeentelijke bedrijfsvoering	Mate van belasting voor bedrijfsvoeringstaken. ICT-componenten tellen daarbij extra zwaar.
Budgettair beslag	De hoogte van de projectsom bepaalt het risiconiveau.
Financieel beslag risico's	Het risiconiveau wordt bepaald door de (financiële) risico's uitgedrukt in % of in mln. van het projectbudget of door de financiële risico's die niet in kaart zijn gebracht.
Doorlooptijd	De gaat hier om de lengte, uitgedrukt in jaren, van de doorlooptijd van een project.

Burgemeester en wethouders doen een voorstel aan de raad om een project wel of niet onder de regeling te laten vallen. De raad besluit of een project wel of niet onder de regeling komt te vallen en daaronder zal blijven vallen. In voorkomende gevallen kan de raad zonder zo'n voorstel van burgemeester en wethouders besluiten om een project onder de RRP te brengen.

Artikel 6 Informatievoorziening bij risicovolle projecten

De informatievoorziening bij risicovolle projecten krijgt vorm aan de hand van een startdocument. In dit document worden alle relevante aspecten, zoals vastgelegd in artikel 7 van de RRP, behandeld. Burgemeester en wethouders leggen het document ter vaststelling voor aan de gemeenteraad. Het aldus vastgestelde document is het inhoudelijke kader voor de informatievoorziening. De raad wordt regulier geïnformeerd over de voortgang bij de halfjaarlijkse voortgangsrapportages en indien nodig tussentijds. Bij afsluiting van het project of bij beëindiging van de status van risicovol project stelt de raad de eindrapportage vast.

Artikel 7 Startdocument

De voorbereiding van een besluit over het ontwerp of de uitvoering van een risicovol project is een cruciale fase. Om tot een zorgvuldig besluit te komen moet de raad daarbij over juiste en volledige informatie kunnen beschikken en zelf kunnen bepalen welke informatie hij nodig acht voor zijn kaderstellende en controlerende taak. In de regeling wordt daarom expliciet en gedetailleerd aangegeven welke informatie in een startdocument tenminste opgenomen moet zijn en hoe de kwaliteit van deze informatie geborgd moet worden. De invulling ervan per risicovol project is maatwerk.

In het startdocument wordt alle voor de raad relevante informatie over het project opgenomen. Dit vormt het kader voor het project. De in dit artikel vermelde kaders worden door de raad vastgesteld.

Het startdocument wordt vastgesteld bij het besluit om een project als risicovol aan te merken. Bij belangrijke fase-overgangen vindt een (her-)ijking van het project plaats.

Doelstellingen

Hier wordt concreet en toetsbaar duidelijk gemaakt wat de gemeente met het project wil bereiken door te omschrijven welke publieke waarde de gemeente wil verbeteren of bevorderen en hoe het project hieraan bijdraagt. Tevens wordt aangegeven op welk moment of bij het bereiken van welke gebeurtenis, het project niet langer onder deze regeling zal vallen.

Scope

Aangegeven wordt wat wel en wat niet bij de uitvoering van het project hoort.

Geld

Bij de besluitvorming over de start van een groot project hoort een complete en realistische raming van alle kosten inclusief gevolgkosten als gewijzigde beheer- en onderhoudskosten, zodat de raad in het kader van zijn budgetrecht de kosten en baten goed tegen elkaar af kan wegen. Ook de kosten van relevante nevenprojecten, die nodig zijn voor de realisatie van het project, worden hierbij betrokken.

In de raming van een risicovol project is extra ruimte opgenomen in de planning en het projectbudget voor tegenvallers; niet alleen voor onvoorziene omstandigheden binnen het project, maar ook voor ontwikkelingen buiten het project, die de kosten en planning kunnen beïnvloeden.

Het beschikbare budget en de inzet ervan per fase, per jaar of per deelproject wordt opgenomen in het startdocument. De raming, de geprognosticeerde eindstand per fase (planstudie, realisatie en onderhoud/exploitatie) en de verwachte besteding per kostensoort (zoals organisatie, contract/bouw/uitvoeringskosten, onvoorzien) worden op dezelfde manier opgenomen. Daarnaast wordt beschreven uit welke bronnen de kosten gedekt worden, op het niveau van de betreffende posten in de programmabegroting. Onzekerheden hierin worden beschreven en aangegeven wordt op welk moment hierover meer duidelijkheid kan worden gegeven. Hoe een raming opgebouwd moet worden, is geregeld in ~~het beheersingskader~~de Handleiding Projectbeheersing. Dat bevat een methode die tevens aangeeft welke componenten hierin betrokken moeten worden (zoals uitvoeringskosten, exploitatiekosten na opleveren).

Tijd

Planning: aangegeven wordt wat de mijlpalen binnen het project zijn (deterministische planning). Ook wordt aangegeven wat de planning zal zijn als een aantal risico's in de praktijk werkelijkheid wordt (probabilistische planning).
Zo ontstaat er een realistisch beeld van het project en een bandbreedte in de tijd waarbinnen het gerealiseerd zal worden. Bij een groot project dat ontwikkeld wordt in een complexe omgeving, moet extra ruimte opgenomen worden in de planning en het projectbudget voor tegenvallers; niet alleen voor onvoorziene omstandigheden binnen het project, maar ook voor ontwikkelingen buiten het project, die de kosten en planning kunnen beïnvloeden. Ook de planning van en risico's die optreden in relevante nevenprojecten worden meegewogen. Het beheersingskader geeft hier richtlijnen.

Kwaliteit

De projecten die onder deze regeling vallen dragen zorg voor een kwaliteitsbeleid waarin ook interne audits, dwarskijksessies, Gateway reviews of andere activiteiten een rol kunnen spelen. Als er adviserende of toezichthoudende organisaties betrokken zijn bij de uitvoering van het project, wordt aangegeven welke dat zijn en op welke wijze de gemeenteraad wordt ingelicht over de adviezen of toezichtbevindingen. Adviezen over het sturingsmodel, de uitvoering, de financiën of de planning van het project worden in ieder geval gedeeld met de gemeenteraad.

Beschreven wordt hoe de kwaliteit van de uitvoering geborgd wordt. Als daarin verschillen zijn tussen de fasen of deelprojecten van het project, worden die benoemd. De wijze waarop leerervaringen worden vastgelegd en gebruikt worden beschreven. Tevens wordt aangegeven op welke wijze de gemeenteraad over de uitkomsten ervan ingelicht wordt. Ook wordt aangeven welke projecten of activiteiten raken aan de uitvoering van het project. Er moet ook een beeld gegeven worden van de wijze waarop de projecten of activiteiten van invloed zijn en welke risico's deze met zich meebrengen. Ook andere activiteiten die in de omgeving van het project een rol spelen (van interne en externe partijen) worden beschreven.

Risicoprofiel en afstemming

Het startdocument en de actualisatie daarvan zijn gekoppeld aan faseovergangen en -besluitvorming. Dat zijn belangrijke momenten waarop het risicoprofiel van het project wijzigt: naarmate het project voortschrijdt neemt doorgaans de onzekerheid af, nemen de uitgaven toe en neemt de financiële omvang van risico's toe.

Relevante nevenprojecten die de planning en de risico's van het project raken behoren periodiek te worden besproken. Dat vraagt inzicht in de planning en risico's van deze projecten en openheid in de samenwerking. Als in het project marktpartijen een rol spelen, zal de wijze waarop worden toegelicht. Bijvoorbeeld een marktverkenning, een innovatieve aanbestedings- of contractvorm.

Organisatie

Governance: in het startdocument wordt aangegeven hoe het project bestuurd wordt. Het sturingsmodel wordt uitgewerkt, inclusief een verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Een belangrijk aspect hiervan is het organiseren van interne tegenspraak. Als er meerdere partijen bij de uitvoering van het project betrokken zijn, wordt zo mogelijk aangegeven welke samenwerkingspartners en -vormen er zijn. Als dat nog niet bekend is, wordt aangegeven wanneer hierover wel meer informatie beschikbaar komt. Hierbij wordt aangegeven welk van de partners kan besluiten over welke aspecten of fasen. Daarnaast wordt besproken waar de mandaten uit bestaan en waar die zijn vastgelegd. Alle formele regelingen die tussen de samenwerkingspartners worden getroffen, worden beschreven in de basisrapportage.

In het startdocument wordt opgenomen welke mandaten worden toegekend aan welke partijen. Dit is vooral van belang in de situatie dat een gemeenschappelijke regeling of overeenkomst de algemene bevoegdheidsverdeling van de gemeente Utrecht doorbreekt. In dat geval moet er een incidenteel mandaatbesluit genomen worden.

Informatie

Samenwerkingspartners maken afspreken over de informatie ze met elkaar moeten delen in welke gevallen. Daar zijn samenwerkingspartners dan aan gehouden op grond van hun overeenkomst of op grond van de gemeenschappelijke regeling die aan de basis ligt van de samenwerking. Een wettelijke verplichting om informatie uit te wisselen of aan de gemeente te verstrekken ontstaat niet op grond van deze regeling.

Elk bestuursorgaan behoudt bovendien zijn eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van geheime stukken en zal van geval tot geval moeten afwegen of een geheim stuk aan een derde gestuurd kan worden, ook als dat een samenwerkingspartner is en er bij overeenkomst dingen zijn toegezegd.

Communicatie

Communicatie en omgevingsmanagement: op welke wijze wordt voorzien in de communicatie met de inwoners of stakeholders van het project? Beschreven wordt welke aanvullende activiteiten nodig zijn.

Is aanvullende communicatie nodig vanwege het periodiek verschijnen van voortgangsrapportages over de uitvoering van het project.

Artikel 8 Voortgangsrapportage

Gedurende de looptijd van het project verschijnen twee keer per rapportages over de voortgang van risicovolle projecten.

Voortgangsrapportages, bedoeld als informatievoorziening van burgemeester en wethouders aan de raad, gaan vooral in op afwijkingen van de afspraken in het startdocument. Het betreft in ieder geval:

- resultaten van tegenspraak, audits, adviezen of toezichtbevindingen;
- veranderingen in de scope van het project;
- verwachte onder- en overschrijdingen en wijzigingen in de planning;
- aanspraken op de post onvoorzien;
- beheersmaatregelen en de stand van de implementatie van de maatregelen;
- actualisatie van de risicoanalyse en juridische procedures;
- beoordeling of de afspraken in het sturingsmodel nog steeds passend en toereikend zijn;
- wijzigingen in planning en risico's van relevante nevenprojecten;
- bijstellingen in de raming van kosten en dekking;
- geleerde lessen en resultaten kwaliteitsmanagement.

Naast de informatie op het niveau van het individuele project bevat de voortgangsrapportage een totaaloverzicht van de risicovolle projecten, waarbij ook de informatie uit eventuele tussenrapportages of tussentijdse besluiten over de (al dan niet risicovolle) status van projecten wordt verwerkt. Dit totaaloverzicht is een hulpmiddel bij het bewaken van de consistentie bij de toepassing van de regeling, waaronder de (her) ijking van projecten.

Artikel 9 Tussenrapportage

In het kader van de actieve informatieplicht informeren burgemeester en wethouders indien nodig met een tussenrapportage de raad. Een tussenrapportage kan relevant zijn bij een substantiële afwijking en/of onverwachte, onvoorziene ontwikkeling van de vastgestelde kaders met betrekking tot Doel, Scope, Geld, Tijd, Kwaliteit, Risico's/Onzekerheden, die niet kan wachten tot het reguliere rapportagemoment. De tussenrapportage gaat gepaard met een raadsvoorstel, als deze aanleiding geeft tot aanpassing van de kaders van het project, of tot aanpassing van de status als risicovol project.

Artikel 10 Eindrapportage

Na afronding van een risicovol project ~~is afgerond~~ of als het project niet meer als risicovol wordt beschouwd, stellen burgemeester en wethouders een eindrapportage op. De rapportage volgt de indeling van het actuele startdocument en bevat een reflectie op de uitvoering van het project en de daarbij geleerde lessen. Als het project nog niet is afgerond geeft de eindrapportage voor wat betreft de realisatie de stand van zaken op het moment dat het project niet meer als risicovol wordt beschouwd en de geleerde lessen tijdens de periode dat het project risicovol was in de zin van de regeling.

Gemeente Utrecht

Raadsbesluit

Regeling risicovolle projecten; afwegingskader voor ijking van projecten

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Annemarie Koolenbrander
Zaaknummer	8687761
Jaargang en nummer	2021, nr. 69
Vergaderdatum Raad	17 juni 2021
Geheim	Nee

De raad besluit:

1. De Regeling risicovolle projecten vast te stellen, waarmee de kaderstelling en de informatievoorziening aan de gemeenteraad over de meest risicovolle projecten van de gemeente wordt gestructureerd.

2. De projecten Restauratie Domtoren, Overvecht Noord Aardgasvrij, Programma wervengebied, Noordelijke Randweg Utrecht, Berlijnplein en Merwedekanaalzone (deelgebied 5) onder het regime van de Regeling te brengen.

3. Het besluit tot wijziging van de Financiële verordening gemeente Utrecht vast te stellen en daarmee de Regeling risicovolle projecten in de verordening te verankeren.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op 17 juni 2021.

De griffier, De voorzitter,

Merel van Hall Sharon A.M. Dijksma

REKEN KAMER UTRECHT

Aan de gemeenteraad en het college van
Burgemeester en Wethouders van de gemeente Utrecht

Behandeld door	Gerth Molenaar	**Datum**	11 mei 2021
Doorkiesnummer	030 – 286 1391	**Ons kenmerk**	21.05.11.01
E-mail	g.molenaar@utrecht.nl	**Onderwerp**	Rekenkamerbrief Raadsvoorstel Regeling Risicovolle Projecten
Bijlagen			

Geachte leden van de raad en het college,

Op 19 april 2021 ontving u het *Raadsvoorstel Regeling risicovolle projecten*. Hiermee is een volgende stap gezet op het traject dat is gestart met het aannemen van de motie *Lessen voor grote en complexe projecten* (M2018/278) bij de besluitvorming over het rekenkamerrapport *Samen sturen* op 20 december 2018.

Met deze brief delen wij op hoofdlijnen onze zienswijze op de voorliggende regeling (verder aangeduid als de RRP) en bijgevoegde documenten met u. Dat doen wij in vervolg op onze rekenkamerbrief *Consultatie Concept Regeling Risicovolle Projecten* (17 februari 2020). Daarnaast zullen wij ook een relatie leggen met de raadsbrief *Plan van aanpak voor opvolging aanbevelingen 'Samen sturen'* van 19 juli 2019.

WAT VINDEN WE POSITIEF?

Algemeen

Wij hebben met waardering kennisgenomen van de documenten waarmee het college de projectbeheersing en informatievoorziening van grote en risicovolle projecten wil verbeteren. In vergelijking met eerdere concepten is wat nu voorligt veel meer uitgewerkt en voorzien van begeleidende documenten en adviezen.
Het is positief dat de RRP geen opzichzelfstaand document is, maar dat voor de organisatie ook een *Handleiding projectbeheersing* is opgesteld. Ook vinden we het positief dat er een *Afwegingskader ijking en herijking* is opgesteld, op basis waarvan een beredeneerde selectie van projecten kan worden gemaakt.

Het is belangrijk om de projectbeheersing gemeentebreed te versterken door de Handleiding en de RRP consequent toe te passen. We vinden het verstandig dat het college na drie jaar het eerste evaluatiemoment heeft aangekondigd zodat ervaringen in de praktijk tijdig tot bijstelling van beleid kunnen leiden.

Plan van aanpak aanbevelingen rapport *Samen sturen*
Op 19 juli 2019 heeft het college de raad geïnformeerd over het plan van aanpak volgend op de aanbevelingen van het rekenkamerrapport *Samen sturen* over de Uithoflijn. Destijds waren zowel de RRP als het beheersingskader nog niet gereed. Nu dat wel het geval is, stellen wij vast dat de aanbevelingen uit ons rapport zijn opgevolgd.

Consultatie
In de rekenkamerbrief *Consultatie Concept Regeling Risicovolle Projecten* (17 februari 2020) plaatsten wij drie kanttekeningen bij de concept-RRP, met een beknopte toelichting:

1. *Onduidelijk of RRP ook betrekking heeft op de fase voorafgaand aan besluitvorming in de gemeenteraad*

Wij pleitten er in de consultatie voor om in de RRP veel duidelijker uit te werken welke onderwerpen in een startdocument moeten worden opgenomen. Voorafgaand aan de besluitvorming over een groot project – in de initiatief- en uitwerkingsfase – moet de raad volgens ons kunnen beschikken over een volledige kosten-batenanalyse, de projectbegroting en de risicoanalyse. Ook is een second opinion over deze documenten gewenst. In andere regelingen, bijvoorbeeld bij het Rijk en bij enkele andere grote steden, zijn bepalingen met deze strekking opgenomen.

2. *Geen inzicht in beheersingskader*

Ten tijde van de consultatie op de concept-RRP verwees het college veel naar een beheersingskader, waarin de uitvoeringsaspecten voor projecten worden geregeld. We hadden destijds geen inzicht in dit kader. Het beheersingskader is nu uitgewerkt in de *Handleiding projectbeheersing.*

3. *Relevantie van risicomanagement*

Het nut en de kracht van de RRP staat of valt bij de inbedding daarvan in het bredere geheel van omgang met risico's en het managen daarvan. Het is dan ook van belang dat de RRP (en het beheersingskader) en het beleid voor risicomanagement goed op elkaar aansluiten. Hierbij wordt gedacht aan het hanteren van identieke begrippen, en van zoveel mogelijk uniforme en gebruikelijke procedures. Wij pleitten ervoor om op basis van een meer volledig systematisch overzicht van risico's – en niet alleen over een top-5 van risico's – te rapporteren.

Met het voorliggende raadsvoorstel en de opgestelde documenten en adviezen wordt aan veel kanttekeningen bij de consultatie op de eerdere versie invulling gegeven. Dat neemt niet weg dat wij ook enkele kritische kanttekeningen willen plaatsen.

WAAR ZIJN WE KRITISCH OVER?

Behandelde onderwerpen in het startdocument

Bij de consultatie hebben we gepleit voor een systematische uitwerking van onderwerpen die in het zogenoemde startdocument behandeld moeten worden. In de RRP (artikel 7) wordt een uitwerking gepresenteerd. Hierbij valt ons het volgende op:

- In vergelijking met andere soortgelijke regelingen (zoals de Regeling Grote Projecten van de Tweede Kamer of de Regeling risicovolle projecten van Rotterdam) zijn hier de eisen voor het onderdeel (7.4a) 'doelstelling' summier. Wij missen een verplichte probleemanalyse en een kosten-batenafweging die de besluitvorming over risicovolle projecten ondersteunt. Ook missen wij de verplichting van specifieke, meetbare en tijdgebonden doelstellingen die helpen in de rapportage van de voortgang.
- We zien geen actieve koppeling met de begroting. Wij vinden een uitleg hoe het project in de begroting wordt gepast van belang. Hierbij zou niet alleen aandacht moeten zijn voor de investering, maar eveneens voor de exploitatie. Wij raden daarom aan om te werken op basis van life-cycle costing, zodat aan het begin van het project de financiële gevolgen voor de gemeentelijke begroting van zowel investering als exploitatie duidelijk worden.

Afwegingskader ijking en herijking

Voor een systematisch antwoord op de vraag welke projecten onder werking van de RRP dienen te komen, is een afwegingskader ontwikkeld. Projecten krijgen een risicoprofiel aan de hand van een set van tien criteria en een onderliggende vragenlijst. De scores (0, 3 of 5 punten) op de onderscheiden criteria worden bij elkaar opgeteld, waarbij de ondergrens van 30 punten is aangehouden om onder de RRP gebracht te worden. Volgens ons is een dergelijk puntensysteem nogal arbitrair. Naar onze mening zou het ingeschatte risicoprofiel (met onder andere een risicoanalyse in termen van kans x impact) bepalend moeten zijn voor het al dan niet onder de RRP brengen ervan.

De uitgevoerde exercitie heeft geresulteerd in het concept voorstel om op dit moment vijf projecten onder de RRP te brengen, waaraan als zesde project (gelet op het raadsvoorstel) de Merwedekanaalzone is toegevoegd. Het valt ons op dat de geselecteerde projecten overwegend het fysiek-ruimtelijke domein betreffen. Hoewel in dat domein onmiskenbaar sprake is van grote en risicovolle projecten, vinden we het opvallend dat er geheel geen risicovolle projecten zijn geselecteerd uit andere domeinen, zoals het sociaal domein of bijvoorbeeld ICT-projecten uit het domein van bestuur, organisatie en bedrijfsvoering.

Dit komt volgens ons doordat een deel van de tien criteria overlappen (criteria 1, 2 en 3). Door deze overlapping krijgen samenwerkingsprojecten snel een hoger puntenaantal dan door de gemeente zelfstandig in één domein uitgevoerde projecten (zoals ICT-projecten). Hierdoor wegen de criteria budget, financiële risico's en impact op de samenleving minder zwaar mee. Daarnaast speelt mogelijk de gehanteerde definitie van wat een project is een rol, waarbij sprake moet zijn van een tijdelijke projectorganisatie; dit ter onderscheiding van bijvoorbeeld

een programma of een opgave. Het onderscheidende van een project lijkt ons vooral het niet-routinematige en tijdelijke karakter in plaats van de organisatie. Wij menen dat het risicoprofiel van een project bepalend zou moeten zijn voor het onder de RRP brengen, niet de vraag of iets al dan niet onder de projectdefinitie valt.

Bij de huidige stukken missen wij een overzicht van alle aan de criteria getoetste projecten. Wij vinden het raadzaam om dat overzicht nog toe te voegen en dat ook in de toekomst te blijven doen. Immers, de raad is volgens de RRP ook zelf bevoegd om voorstellen te doen om projecten onder de RRP te brengen. Het zou voor de rekenkamer in dat laatste geval logisch zijn als de raad aan de hand van het afwegingskader motiveert waarom een project onder de RRP zou horen.

WELKE AANBEVELINGEN DOEN WE?

Samenvattend doen we de volgende aanbevelingen:

- Voeg een verplichte probleemanalyse, een kosten-batenafweging en SMART-doelen toe aan de bepalingen in de RRP voor de inhoud van het startdocument;
- Geef uitleg over de koppeling van een project met de begroting, met daarbij aandacht voor de investering en de exploitatie;
- Beoordeel of de toepassing van het afwegingskader resulteert in de gewenste selectie van projecten voor de RRP;
- Voeg het overzicht van alle getoetste projecten toe aan de bespreekstukken voor de raadsbehandeling van de RRP.

TEN SLOTTE

Wij beogen u als raad met deze brief onze zienswijze en enkele aandachtspunten te geven. We verwachten dat de RRP zal bijdragen aan de projectbeheersing en aan het versterken van de informatiepositie van de Raad. De rekenkamer zal de werking van de RRP in de praktijk blijven volgen. We zien de behandeling van de RRP door de raad met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Drs. P.W.D. Venhoeven
Voorzitter Rekenkamer Utrecht

Stadhuisbrug 1 Utrecht
Postbus 16200, 3500CE Utrecht
030-286 13 91 | utrecht.nl/rekenkamer

Gemeente Utrecht

ANNOTATIE

Datum	18 mei 2021
Behandeld door	F.A. Bouts; G.L.H. Corten; M. van Hall
Doorkiesnummer	
E-mailadres	gijs.corten@utrecht.nl
Kenmerk	
Onderwerp	Annotatie Raadsvoorstel Regeling Risicovolle Projecten
Beleidsveld	Financiën

Op 20 december 2018 heeft de gemeenteraad motie 2018/278 aangenomen waarin het college de opdracht heeft gekregen om, in samenspraak met de raad, te komen tot een Utrechtse 'Regeling grote projecten'. Het college van B & W heeft, in afstemming met een werkgroep van raadsleden, een concept opgesteld en op 10 februari 2020 ter consultatie voorgelegd. Zowel de Raadswerkgroep Grote Projecten en de Adviescommissie controle en financiën als de Rekenkamer hebben een reactie aan het college gestuurd.

Verwerking van de reacties uit de consultatie hebben op voorzet van de Raadswerkgroep geleid tot een tweede concept. Op verzoek van de Adviescommissie is dit concept, samen met de handleiding projectbeheersing, ter beoordeling voorgelegd aan experts in risicobeheersing van Twynstra Gudde. Deze toets heeft geleid tot een aantal aanbevelingen die zijn verwerkt in de Regeling risicovolle projecten (RRP) zoals deze nu ter besluitvorming voorligt.

In deze annotatie bij het raadsvoorstel wordt gereflecteerd op het voorliggende voorstel in het licht van de reacties van de Raadswerkgroep en de Adviescommissie op het eerste concept, de wensen in het tweede concept en het gelopen traject tussen Raad en College. Omdat de Rekenkamer en de Adviescommissie ook op het voorliggende voorstel een reactie hebben gegeven, sluit deze annotatie aan bij die reacties en vult er verder op aan.

Herijking van projecten voor een actuele lijst risicovolle projecten

Met een jaarlijkse herijking van de lijst risicovolle projecten beoogde de werkgroep om de lijst met risicovolle projecten overzichtelijk en actueel te houden. Met een jaarlijkse herijking kan getoetst worden of projecten in de lijst inderdaad de op dat moment meest risicovolle en politiek relevante projecten van de gemeente betreffen of dat de selectie moet worden gewijzigd. Dat betreft zowel het schrappen van projecten die niet langer als voldoende risicovol worden beschouwd voor het bijzondere regime van de RRP, als het toevoegen van projecten die op dat moment niet onder de regeling vallen, maar daar vanwege de risico's verbonden aan het project wel voor in aanmerking komen. Weliswaar beoordelen burgemeester en wethouders volgens artikel 2 voortdurend de lopende projecten om te bepalen of er sprake is van een risicovol project, maar een jaarlijks herijkingsmoment ontbreekt in de huidige regeling, waardoor de raad niet de gelegenheid geboden wordt om hier zelf een afweging in te maken.

Daarnaast is niet expliciet gemaakt dat het college naar aanleiding van een Voortgangsrapportage of een Tussenrapportage de raad het voorstel kan doen om een project niet langer onder het regime van de RRP te laten vallen. En in het geval dat besloten wordt dat een project niet langer onder de

regeling zou vallen, moet ook een eindrapportage moeten worden opgesteld, in plaats van alleen op het moment dat het hele project is afgerond.

Geadviseerd wordt om een jaarlijks herijkingsmoment te definiëren om de lijst risicovolle projecten overzichtelijk en actueel te houden en expliciet te maken dat het college tussentijds kan voorstellen om projecten van de lijst te halen of toe te voegen.

Dit kan bijvoorbeeld door toevoeging van de volgende bepalingen:

- 'De voortgangsrapportage is tevens het moment van herijking van de risicovolle projecten als bedoeld in deze regeling'
- 'Burgemeester en wethouders kunnen de raad naar aanleiding van een voortgangsrapportage een voorstel doen om een project niet langer als 'risicovol project' te beschouwen of om een project dat niet onder de regeling valt, onder de reikwijdte van deze regeling te brengen.'
- 'Burgemeester en wethouders kunnen de raad naar aanleiding van tussenrapportage een raadsvoorstel doen om een project niet langer als 'risicovol project' te beschouwen.'
- 'Wanneer een risicovol project is afgerond dan wel niet meer als risicovol project wordt beschouwd, stellen burgemeester en wethouders een eindrapportage op.'

<u>Goede en tijdige informatievoorziening: balans tussen voortgangs- en tussenrapportages</u>
In het voorliggende voorstel ligt de nadruk in de informatievoorziening op de voortgangsrapportages, terwijl de raadswerkgroep in diens eigen (tweede) concept juist de nadruk legde op de tussenrapportages en voortgangsrapportages voornamelijk bedoeld waren om de herijking van risicovolle projecten te faciliteren. De gedachte van de Raadswerkgroep was om het college in staat te stellen de raad zo snel mogelijk te informeren middels tussenrapportages wanneer de raad kan sturen op een project. Immers, om de raad in positie te brengen om (opnieuw) kaders te kunnen stellen is snelheid vereist. In artikel 9 van het voorstel van het college worden tussenrapportages het criterium *"indien deze zodanig zwaar wegen zijn dat deze niet kunnen wachten tot de reguliere voortgangsrapportage."* meegegeven. Dit impliceert dat het college in het vervullen van diens actieve informatieplicht soms wacht tot een voortgangsrapportage kan verschijnen. Wachten op een voortgangsrapportage draagt niet bij een tijdige informatievoorziening: het zou beter zijn dan een tussenrapportage te gebruiken.

De tweede voortgangsrapportage is niet in de eerdere concepten verschenen, noch besproken met de Werkgroep Grote Projecten en de Adviescommissie Controle en Financiën in het gelopen traject. In het raadsvoorstel en de bijlagen wordt niet gemotiveerd wat de meerwaarde van een tweede rapportage is. Aangezien het opstellen van dergelijke uitgebreide rapportages ook ambtelijke capaciteit vraagt, is het wenselijk om de noodzaak er van goed te onderbouwen.

Geadviseerd wordt om expliciet te maken dat tussenrapportages in de informatievoorziening belangrijker zijn dan voortgangsrapportages en de tweede voortgangsrapportage te schrappen, of het doel van de tweede voortgangsrapportage beter te beschrijven.

<u>Nummering en separate documenten voor een goede leesbaarheid</u>
Positief is dat regeling zelf is weergegeven op een overzichtelijke wijze met genummerde bepalingen.

Voor een goede leesbaarheid en terugvindbaarheid van informatie, is het zeer wenselijk dat voortgangsrapportages als separaat document worden aangeboden. Er wordt nu gesproken over de 'voortgangsrapportage *<u>in</u> de bestuursrapportages'* hetgeen impliceert dat de voortgangsrapportages onderdeel worden van de bestuursrapportages.

Geadviseerd wordt om expliciet te maken dat voortgangsrapportages als separate documenten, los van de bestuursrapportages, worden aangeboden.

Juridische vorm en vaststelling van de regeling

In het raadsvoorstel is niet onderbouwd waarom het college heeft gekozen voor een *regeling* risicovolle projecten in plaats van een *verordening risicovolle projecten* zoals de Raadswerkgroep in diens eerste brief heeft verzocht.

Onduidelijk is wat de raad nu precies gevraagd wordt vast te stellen. Het document 'Regeling risicovolle projecten gemeente Utrecht' bestaat uit een *Inleiding*, een *Regeling risicovolle projecten gemeente Utrecht*, en *Toelichting bij de regeling risicovolle projecten*. Dat leidt tot onduidelijkheid: in artikelen 1 en 3 worden projecten die in aanmerking komen zeer breed gedefinieerd over alle beleidsterreinen, terwijl de toelichting op artikel 1 beperkingen beschrijft en de inleiding beschrijft dat het grootste deel van de risicovolle projecten zich in het fysiek domein bevindt.

In dezelfde lijn als een verordening wordt geadviseerd om als raad enkel het 2e deel van het document vast te stellen (de artikelsgewijze weergave van de Regeling risicovolle projecten) en daarnaast de Inleiding en de Toelichting voor kennisgeving aan te nemen. Dit kan via een Strekt ter Vervanging van het college of door middel van een amendement.

Raadsorganen
Griffie
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl/

Gemeente Utrecht

Commissie Mens & Samenleveing

Behandeld door	D. Rijnders	**Datum**	11 mei 2021
Onderwerp	Adviesbrief inzake de regeling risicovolle projecten		
E-mail	danielle.rijnders@utrecht.nl		
Bijlage(n)	Notulen adviescommissie C&F		

Beste raadsleden,

Op 20 december 2018 heeft de gemeenteraad motie 2018/278 aangenomen. Hierin heeft het college de opdracht gekregen om, in samenspraak met de raad, te komen tot een Utrechtse ‘Regeling Grote Projecten’. Eind februari 2020 hebben wij een adviesbrief met een aantal conclusies en aanbevelingen opgesteld t.a.v. het destijds voorliggende concept. Inmiddels is eind april 2021 het raadsvoorstel regeling risicovolle projecten ontvangen. De regeling heeft als doel de raad te versterken in zijn kaderstellende en controlerende rol bij projecten. Het raadsvoorstel is gepresenteerd in de adviescommissie Controle & Financiën op 29 april, waarbij wij navraag hebben gedaan naar de opvolging van onze eerdere aanbevelingen. In de tabel hieronder zijn de eerdere aanbevelingen weergeven en voorzien van de mate van opvolging (plus/min) en waar relevant voorzien van een aanvullende toelichting/advies.

1.Wij kunnen ons goed vinden in de meer uitgebreide reactie op de RRP die uitgebracht is door respectievelijk de raadswerkgroep RRP en de rekenkamer. Hun conclusies en aanbevelingen delen wij. Voorliggende reactie vanuit de adviescommissie is derhalve korter van aard.	NVT	Deze opvolging volgt in een separate brief en/of annotatie. Wij verzoeken u hiervan kennis te nemen.
2. Wij zijn benieuwd naar het door het college opgestelde beheersingskader, zodat we het geheel aan maatregelen kunnen overzien. We adviseren om hierin ook aandacht te geven aan de organisatiecultuur, in het bijzonder de ruimte die medewerkers ervaren om risico’s die zij signaleren actief aan de orde te stellen en waar nodig te escaleren (op alle niveaus).		Het gevraagde ‘beheerkader’ is als bijlage bij het raadsvoorstel gevoegd. Deze Handleiding Projectbeheersing is ook door Twynstra Gudde beoordeeld in samenhang met de concept Regeling (toen nog Verordening genaamd). Geconcludeerd is dat deze voldoende handvatten aan de organisatie geeft om projecten te beheersen en vervolgens

		op basis daarvan de juiste informatie richting de raad kan leveren. En dat deze informatie, mits tijdig aangeleverd, ook voldoende basis biedt voor (bij)sturing door de raad. Wel wordt opgemerkt dat het cultuuraspect, de implementatie, aandacht vraagt. Op het cultuuraspect gaat de regeling of de handleiding niet verder in.
3. We onderstrepen het belang dat de RRP van toepassing is op risicovolle projecten in alle domeinen (niet alleen het fysieke domein), zonder daarbij de focus te verliezen. Dit zou overigens van invloed kunnen zijn op de criteria van risicovolle projecten.		Weliswaar is in artikel 3 expliciet verwoord dat de regeling van toepassing is op álle beleidsterreinen, de eerste toepassing van het eigen afwegingskader van het college leidt tot het voorstel om 5 ruimtelijke projecten aan te wijzen als risicovol project (waarbij een ruimtelijk project buiten het afweegkader toegevoegd is). Ook projecten binnen de grondexploitaties moeten kunnen worden meegenomen in deze selectie aldus de adviescie..
4. Speciale aandacht vragen wij voor (mogelijke) situaties waarin een tijdelijke organisatiestructuur naast de lijnorganisatie bestaat die niet officieel de naam ‘project’ heeft, maar wel de kenmerken heeft van een risicovol project en potentieel tussen wal en schip kan vallen. Eveneens gaat onze zorg uit naar ‘kleine’ projecten die incrementeel en daardoor (enigszins) onopgemerkt een ‘groot’ en risicovol project worden. Ook deze projecten moeten in het kader van de RRP goed op het vizier gehouden worden.		Bij de huidige stukken missen wij een overzicht van alle aan de criteria getoetste projecten. Wij vinden het raadzaam om dat overzicht nog toe te voegen en dat ook in de toekomst te blijven doen.
5. In de afweging of een project wel of niet onder de RRP valt, speelt het geen rol van betekenis als de financiering van een project uit een grondexploitatie plaatsvindt. Bij de gemeente Utrecht zijn er instrumenten beschikbaar om deze risico’s inzichtelijk te maken en is er een reguliere informatiestroom over lopende grondexploitaties. Het is voor ons niet duidelijk hoe we de RRP moeten lezen in licht met alle andere risico- en beheersmaatregelen, zoals de maatregelen die voortvloeien uit de Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Wij adviseren hier (meer) aandacht aan te besteden.		Binnen de regeling is de wijze van financiering niet relevant.
6. De RRP is een vastlegging van afspraken over de informatievoorziening van het college aan de raad bij risicovolle projecten, met als doel de control op projecten te verbeteren. De RRP is (nu		Niet onderbouwd is waarom het college niet heeft gekozen voor de Verordening risicovolle projecten in plaats van een

nog) geen verordening. Dit kan mogelijk leiden tot vragen en onduidelijkheid over de status van de regeling. Hoe voorkomen we een subjectieve invulling?		regeling. Positief is dat regeling zelf is weergegeven op een overzichtelijke wijze met genummerde bepalingen. Verankering in de financiële verordening lijkt bevorderlijk voor de status van de regeling en de samenhang met andere financiële instrumenten.
7. Aan het einde van de lopende raadsperiode (2022) wordt de RRP geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Is dit tijdstip wel realistisch gezien het startmoment van de RRP? Wij adviseren om daar meer tijd voor te nemen.		In art. 11 RPR is bepaald dat de regeling drie jaar na de inwerkingtreding door het college en de raad wordt geëvalueerd.
8. De gemeenteraad besluit op voorstel van het college of een project binnen deze regeling wordt uitgevoerd of daar niet onder valt. We zouden daar graag op willen aanvullen dat de raad dit ook eigenstandig kan besluiten, dit geldt ook voor herijkingen. Deze afweging zou een vanzelfsprekend onderdeel moeten zijn van een raadsvoorstel, vergelijkbaar met het oordeel over het referendabel zijn van voorstellen. Hierbij is in alle gevallen geborgd dat een expliciete afweging is gemaakt. In de gevallen dat deze afweging een positieve conclusie kent, zou het toevoegen aan de RRP een onderdeel moeten zijn van het raadsbesluit.		De raad is volgens de RRP ook zelf bevoegd om voorstellen te doen om projecten onder de RRP te brengen.
9. De concerncontroller draagt zorg voor een onafhankelijke toets op de informatievoorziening. We gaan graag met de concerncontroller in gesprek over de positie en de rol richting de raad bij deze regeling.		In art. 4 RRP is bepaald dat de regeling wordt uitgevoerd door burgemeester en wethouders. Uit de **toelichting** blijkt dat de regeling wordt uitgevoerd onder verantwoordelijk van de project-portefeuillehouder namens B&W en dat de wethouder Control verantwoordelijk is voor de werking van de Regeling. De concerncontroller ziet toe op de werking van de regeling.
10. Bij de inhoud van de rapportages als gevolg van de RRP adviseren wij een combinatie te kiezen van een overzichtelijk dashboard en duidelijke tekstuele toelichtingen in het kader van het vergroten van de leesbaarheid. Wij zijn benieuwd hoe de rapportages van de RRP passen c.q. opgenomen worden in de jaarlijkse P&C-cyclus.	PM	De inhoud van het Startdocument (art. 7 lid 4 RRP) en de Eindrapportage (art. 10 lid 3 RRP) is uitgebreid beschreven. Van de inhoud van de Voorgangsrapportage (art. 8 lid 2 RRP) en de Tussenrapportage (art. 9 lid 1 RRP) is de essentie weergegeven. Dit zal verder vorm moeten krijgen in de praktijk. Wij adviseren dit aspect hierin mee te nemen.

		Vwb leesbaarheid van de rapportage adviseren wij hier aandacht aan te besteden in de voortgangsrapportage.
11. Tot slot willen we de suggestie meegeven de definitieve regeling, voor verzending aan de raad ter besluitvorming, voor advies voor te leggen aan een externe met seniore expertise op het terrein van risicomanagement.		Door de regeling en de handleiding projectbeheersing aan TwynstraGudde voor te leggen is voldaan aan deze aanbeveling.

Reactie de heer van Vugt (adviseur en accountant deloitte)
De accountant geeft aan de aangepaste versie van de regeling een duidelijke verbetering betreft ten opzichte van de eerdere versie. Hij geeft de volgende opmerkingen mee:

- Het is belangrijk dat bij de twee rapportages ook wordt vermeld welke projecten niet als groot project zijn aangemerkt en waarom niet. Op deze wijze kan de raad dit beoordelen en eventueel besluiten het project alsnog als groot project aan te merken.
- Het moet duidelijk zijn op welke wijze grondexploitatie-projecten (o.a. Leidsche Rijn, Kanaalzone, Stationsgebied) bij de analyse en weging worden betrokken en of hier sprake is van een groot project.
- Door aan te sluiten bij de huidige P&C-cyclus gaat de 1e rapportage over de periode sept jaar X-1 tot en met maart jaar X (circa 7 maanden) en de 2e rapportage over de periode april jaar X tot en met augustus jaar X (circa 5 maanden). Het is dus belangrijk te realiseren dat de 1e rapportage ook gedeeltelijk gaat over de ontwikkelingen van het voorgaande jaar. Voorts is het risico dat de rapportages weinig aandacht krijgen in de raad omdat ze onderdeel uitmaken van veel meer P&C-documenten die tegelijk worden behandeld. *Alternatief zou kunnen zijn: 1 rapportage over januari tot en met juni jaar X en 2e rapportage over juli tot en met december jaar X. De handeling in de gemeenteraad kan dan begin september jaar X en begin maart jaar X+1 plaatsvinden. Nadeel is dat het los is gekoppeld van andere P&C-documenten. Voordeel is dat het over steeds over een kalenderjaar gaat en dat de documenten mogelijk meer aandacht krijgen.*
- Voor een goed uitvoering van de Regeling Grote Projecten is een cultuur waarbij centrale kaders als aanvulling op het decentrale organisatie model worden ingevuld en nageleefd belangrijk.

Adviescommissie 29 april 2021
In de adviescommissie van 29 april is de regeling gepresenteerd door de ambtelijke organisatie. Volledigheidshalve zijn de notulen van deze adviescommissie als bijlage toegevoegd. In deze adviescommissie hebben wij met de ambtelijke organisatie onderwerpen besproken als reikwijdte van de projecten (o.a. grondexploitaties en ICT projecten), opvolging van de externe consultatie en de bestuurlijke verantwoordelijkheid (dubbelrol van de wethouder control).

Met vriendelijke groet,

Dimitri Gilissen
Voorzitter adviescommissie C&F

VERSLAG ADVIESCOMMISSIE CONTROLE EN FINANCIËN
29 april 2021 van 18.00-19.30 uur, digitale vergadering via MS Teams

Gemeente Utrecht

Adviescommissie: Dimitri Gilissen (voorzitter), Janneke Admiraal, Has Bakker, Cees Bos, Henk van Deún, Floor de Koning, Julia van Ophem, Bert van Steeg, Rick van der Zweth en Daniëlle Rijnders (raadsadviseur Control & Audit), Gijs Corten (raadsadviseur Mobiliteit) en Jochim Schueler (raadsadviseur MO)

Overige deelnemers: Robbert Hoogeveen (stagiair financiën, inkoop en juridische zaken), Annemarie Koolenbrander (adviseur Financiën en Control), Gerth Molenaar (secretaris Rekenkamer), Agnes Scholte (strategisch adviseur bedrijfsvoering), Gloria Sundermann (adviseur financiën en control), Paul Venhoeven (voorzitter Rekenkamer), Antoine van Vlodorp (manager concernaudit), Katie Zwetsloot (CFO), Niels Fritz en Rein-Aart van Vugt (Deloitte)

Niet aanwezig: Ruurt Wiegant (commissie) en Edwin Westphal (concernmanager financiën, inkoop en juridische zaken)

1. a. Opening en mededelingen
De voorzitter opent de vergadering. Er zijn geen mededelingen.

b. Vaststellen agenda
De agenda wordt vastgesteld conform opgave.

2. Verslag vorige vergadering (01-04-2021)
Geen opmerkingen; het verslag wordt vastgesteld.

3. Ingekomen en verzonden stukken
Raadsvoorstel Zienswijze meerjarenbegroting 2022-2025 BghU
Het voorstel werd eerder vandaag besproken bij de Commissie Mens & Samenleving; de wethouder zegde toe om de raad vóór de raadsbehandeling schriftelijk te informeren over het weerstandsvermogen.

Jaarstukken
Mevrouw Rijnders meldt dat de Adviescommissie het jaarverslag niet vandaag, maar op 20 of 27 mei a.s. zal worden toegestuurd. Het vergaderschema zal dan naar bevind van zaken worden aangepast.

De ingekomen stukken worden overigens voor kennisgeving aangenomen.

4. Risicovolle projecten
Zie het concept-raadsvoorstel met bijlagen, bij vergaderstukken. Doel van de regeling is om tot betere projectbeheersing te komen, naast de reeds ingezette versterking van control en de implementatie van het kader projectbeheersing in de ambtelijke organisatie. Het heeft wat langer geduurd voor het voorstel klaar was, want conform een advies van de Adviescommissie werd er een (externe) second opinion uitgevoerd. Deze heeft tot enkele wijzigingen geleid: de

commissiegriffier Adviescommissie CF ✉danielle.rijnders@utrecht.nl

fase-overgangen zijn duidelijker gemarkeerd en de rollen en verantwoordelijkheden zijn duidelijker omschreven, waaronder de kaderstellende rol van de raad – naast de controlerende rol. Er is gekozen voor een *regeling*, te verankeren in de Financiële verordening.

Vragen, reacties en discussie
De wethouder Financiën is ook portefeuillehouder van een paar grote projecten, waaronder in elk geval één risicovol project. Mevrouw Koolenbrander geeft aan dat de 'control' rol wordt overgenomen door de wethouder Organisatie als de wethouder Financiën inhoudelijk portefeuillehouder is.

In de quickscan van TwynstraGudde wordt aangegeven dat er weerstand in de organisatie zou kunnen zijn tegen een gestandaardiseerde, opgelegde werkwijze. Hierop stelt mevrouw Koolenbrander dat de basis is vastgelegd in een kader, niet in een handreiking. Vanuit Control wordt erop toegezien dat er volgens dat kader wordt gewerkt. Mevrouw Zwetsloot signaleert juist dat er behoefte is aan eenduidigheid in kaderstelling; zij herkent de opmerkingen over mogelijke weerstand niet. Wél is haar bekend dat de organisatie beducht is voor extra werk, maar als de beheersing goed wordt ingeregeld, hoeft dat niet tot extra werkbelasting te leiden. De organisatie moet zich de werkwijze simpelweg eigen maken.

Mevrouw Koolenbrander legt desgevraagd uit dat er aanvankelijk een startdocument was gemaakt dat gedurende het hele project mee zou moeten gaan. TwynstraGudde heeft erop gewezen dat er zaken in het risicoprofiel kunnen veranderen als het project in een andere fase komt: bij voortschrijding van het project nemen de risico's af, dus het is raadzaam om het startdocument bij elke fase-overgang te herijken. Dat is nu vastgelegd. TwynstraGudde heeft ook aandacht gevraagd voor duidelijke RO-afbakening. Daarnaast is duidelijker onderscheid gemaakt tussen de kaderstellende en controlerende rol van de raad en de uitvoerende taak van het college.

Er worden projecten in het ruimtelijk domein genoemd; wordt er ook breder gekeken, naar ICT-projecten bijvoorbeeld, of naar decentralisering in het domein van Werk & Inkomen? Mevrouw Koolenbrander geeft aan dat alle projecten in principe onder de regeling Risicovolle projecten kunnen vallen. Daarvoor is de hele projectenportefeuille nagelopen en beoordeeld; het ICT-project Cloudtransitie paste niet bij de regeling, evenmin als 'We Go For It,' de IT-samenwerking tussen de G4. De risico's in deze projecten waren niet zodanig groot dat ze onder de regeling zouden moeten vallen. De grondexploitaties Leidsche Rijn zijn niet aan de kaders van de regeling getoetst, want deze worden apart aan de raad verantwoord.

Waarom 'We Go For It' niet in de regeling wordt ondergebracht, wordt nagegaan. Daar komt de afdeling Financiën nog op terug.

Waarom wordt er nog steeds gekozen voor een maximale eindrapportagetermijn van zes maanden? Volgens mevrouw Koolenbrander duurt het soms lang voor alle gegevens zijn verzameld om de eindafrekening te kunnen opmaken. De regeling vermeldt tussenrapportages op vaste momenten in het jaar, namelijk wanneer er toch al wordt gerapporteerd in de P&C-cyclus. De voorzitter wijst erop dat het rond rapportages vaak drukker is voor de raad, en dat raadsleden er dan dus extra op moeten letten dat zaken op de agenda komen.

De heer Van Vugt vindt dat de regeling goed is uitgewerkt, maar adviseert de raad om ook te kijken naar projecten die erbuiten vallen, want de raad is bevoegd om desgewenst projecten toe te voegen. Daarnaast is het goed als de raad zich realiseert dat de eerste projectrapportage omstreeks mei komt, maar de periode van augustus (voorgaande jaar) tot en met maart of april beslaat – dus een andere tijdspanne heeft dan de bestuursrapportage. De tweede projectrapportage zal gaan over april tot augustus, wat een kortere periode is, en waarin ook de zomervakantie valt. Mevrouw Zwetsloot stelt dat een en ander niet in beton gegoten is; als de raad het liever anders wil, dan kan dat.

De heer Venhoeven is benieuwd of er leerpunten uit vorige jaren zijn verwerkt in de regeling Risicovolle projecten; hij adviseert de raadsleden daar extra op te letten bij hun voorbereiding op de commissiebehandeling. Volgens de heer Molenaar zijn er veel aandachtspunten verwerkt, conform de brief die de Rekenkamer indertijd samen met de Adviescommissie opstelde, ten aanzien van risicomanagement en projectselectie bijvoorbeeld. Hij kan zich vinden in het voornemen om over een jaar of drie een evaluatie te houden.

De heer Van Vlodorp wijst erop dat de Waterfall-methodiek wordt gevolgd, een tamelijk traditionele vorm van projectmanagement. Op termijn wil men misschien een wat meer *agile* benadering gaan kiezen voor projectbeheersing. Mevrouw De Koning merkt op dat in het project Berlijnplein met een andere projectstijl wordt gewerkt; hoe wordt de regeling daarop aangepast? Hierover ontvangt de raad binnenkort een brief.

Is het de bedoeling dat de raad ook de inleiding en de toelichting vaststelt? De heer Corten merkt op dat er enige verschillen zijn tussen de artikelsgewijze opbouw en de inleiding en toelichting, bijvoorbeeld de projectdefinities. Mevrouw Koolenbrander licht toe dat het de bedoeling is dat de regeling als één geheel wordt gezien, inclusief de artikelen plus de toelichting per artikel. Dit zou een consistent geheel moeten zijn.

Vervolg
De Adviescommissie stelt de raadscommissie Mens & Samenleving middels een adviesbrief op de hoogte van haar bevindingen, ter voorbereiding op de politieke behandeling. Er wordt afgesproken dat mevrouw Rijnders een conceptbrief opstelt, en dat deze via de e-mail- of whatsapp-procedure wordt afgestemd.

5. Voortgang begroting van de toekomst

Mevrouw Sundermann verduidelijkt dat er twee trajecten lopen: 'Leesbare begroting' gaat over de Begroting 2022. 'Begroting van de toekomst' betreft de begrotingscyclus voor de komende jaren. Hierover ontving de Adviescommissie op 4 maart jl. een schriftelijke toelichting. Er worden binnenkort enkele bijeenkomsten georganiseerd met mevrouw De Koning en de heren Bos en Gilissen, Deloitte en de Rekenkamer.

Zie de bijlage 'Verbeteringen begroting,' blz. 4, Kern grondexploitaties. Daar wordt aangegeven dat er weinig informatie is, waarna wordt verwezen naar de MPR. Mevrouw Zwetsloot verduidelijkt dat de hoofdpunten in de MPR zullen worden weergegeven. In het jaarverslag en in de begroting zal daar iets meer over worden vermeld dan de verwijzing alleen.

Het is de heer Van der Zweth opgevallen dat de bijlage niet vermeldt hoe aangenomen moties zijn terug te vinden in de begroting. Mevrouw Sundermann neemt dit punt mee in de eerder genoemde bijeenkomsten.

6. Stand van zaken WAAVA

Naar aanleiding van de discussie in de Adviescommissie, ongeveer een jaar geleden, zegde de wethouder toe dat enkele punten uit de Nota WAAVA zouden worden heroverwogen. De Adviescommissie stelde daar een onderzoeksopzet voor vast. De oplevering van het onderzoek is vertraagd, hoofdzakelijk vanwege de coronamaatregelen. De notities over de restwaarde en over de componentenmethode zijn nu afgerond, voor een notitie over de ondergrens heeft de afdeling nog wat meer tijd nodig. De beide notities leiden tot het advies om het bestaande beleid voort te zetten. Een punt van aandacht is circulair bouwen: dit zou op termijn tot een beleidswijziging kunnen leiden. De ambtelijke organisatie volgt de ontwikkelingen met belangstelling.

Mevrouw Koolenbrander herinnert de Adviescommissie eraan dat de wethouder een raadsbrief heeft toegezegd, echter pas als ook de notitie over de ondergrens er is, die de Adviescommissie na de zomer kan verwachten.

De bijlagen bij dit agendapunt bevatten geen verrassingen, vindt de heer Bos, maar roepen wel extra vragen op. Hij dringt erop aan zowel het memo als de raadsbrief aan de raad te sturen, zodat men er alvast op kan reageren en zonodig schriftelijke vragen kan stellen. De heer Bos is vooral benieuwd naar de aannames die hebben geleid tot de conclusies zoals verwoord in de notitie Restwaarde; er lijkt geschreven te zijn in de richting van de keuze om restwaarde niet af te schrijven en vast te houden aan de bestaande situatie. Wellicht is een second opinion het overwegen waard.

commissiegriffier Adviescommissie CF ✉danielle.rijnders@utrecht.nl

Waarin verschilt de aanpak van Rotterdam en Groningen van de aanpak van Utrecht? Mevrouw Koolenbrander geeft aan dat Utrecht vooral risico's ziet in het hanteren van restwaarde, want het is niet gemakkelijk om de waarde van een object over een langere periode te bepalen. De beide andere steden maken kennelijk een andere risico-afweging. De heer Van Vugt vult aan dat gemeenten met een grote woningvoorraad veelal voor de restwaardemethodiek kiezen.

Waarom wordt de componentenbenadering negatief gewaardeerd? De Adviescommissie heeft behoefte aan verduidelijking van deze conclusie. Er wordt ook gevraagd om toevoeging van een ander element, namelijk de mogelijkheid om installaties in een kortere periode af te schrijven, wat de mogelijkheid biedt om meer te investeren in duurzaamheid. Handig zou zijn: een overzichtje met voor- en nadelen van de huidige methode vs. de voor- en nadelen van de componentenmethode.

De heer Van Vugt merkt op dat de keuze voor restwaarde of de componentenbenadering uiteindelijk een politieke zal zijn. Hij verwacht dat het de raad zal helpen als het gesuggereerde overzicht van voor- en nadelen wordt toegevoegd. De accountant kijkt graag met de organisatie mee om te beoordelen of een en ander voldoende objectief en evenwichtig wordt beschreven.

De Adviescommissie roept de organisatie op om zo snel mogelijk na de zomer een raadsbrief te sturen, zodat deze geagendeerd kan worden, eventueel voor een technische raadsinformatiebijeenkomst. Leden die nu al verdiepende vragen hebben over de bijlagen, geven die aan de ambtelijke organisatie mee.

7. Vooruitblik Jaarplan 2021

Er zijn nog twee bijeenkomsten vóór het zomerreces, namelijk op 27 mei en 10 juni a.s. Mevrouw Rijnders stelt voor om de programmering voor beide vergaderingen om te ruilen omdat de planning voor de jaarstukken is gewijzigd. Het jaar*plan* kan op de agenda van 27 mei a.s. op de agenda worden gezet. Hiermee gaan allen akkoord.

Suggesties voor het programma van de zomerbijeenkomst zijn welkom bij mevrouw Rijnders.

Schorsing
De ambtenaren verlaten de vergadering.

8. Voortgang controle

De controle is hervat, vertelt de heer Van Vugt, alle informatie die nog ontbrak is aangeleverd. Nu bereidt de organisatie het bestuurlijke proces voor terwijl Deloitte de controle afrondt. Eind mei a.s. kan de Adviescommissie de rapportage verwachten. In het bijzonder vraagt de heer Van Vugt aandacht voor de post die is opgenomen om de onzekerheid Leidsche Rijn weg te nemen; deze leidt tot een mutatie van ongeveer € 200 miljoen in de reservepositie van de gemeente.

Deze complexe ingreep zal de Adviescommissie nog uitvoerig worden toegelicht, inclusief consequenties.

De accountant geeft de raadsleden een compliment voor hun aandachtige en zorgvuldige bestudering van de documentatie; hij kan zich goed vinden in hun kritische vragen over de regeling Risicovolle projecten en is het met hen eens dat de notities bij de Nota WAAVA nog niet voldragen zijn. Op verzoek van de Adviescommissie zal de accountant adviseren hoe de voor- en nadelen kunnen worden gewogen.

De heer Van Vugt dringt er nogmaals op aan om ook te kijken naar projecten die volgens het afwegingskader buiten de regeling Risicovolle projecten vallen, want de raad zit 'aan de handrem.' De raad zou bij de projectrapportage bijvoorbeeld kunnen vragen naar de projecten die het voorgaande half jaar werden getoetst aan de kaderstelling, en op grond daarvan niet in de regeling werden opgenomen.

Desgevraagd geeft de heer Van Vugt aan dat hij niet verwacht dat de accountantsverklaring veel beperkingen of bevindingen zal bevatten; het grootste risico voor de strekking van de accountantsverklaring wordt ondervangen met de mutatie die de onzekerheid in Leidsche Rijn wegneemt.

De heer Bos herinnert de Adviescommissie eraan dat de gemeente al eens een verlies van € 60 miljoen (Leidsche Rijn) heeft genomen. Moet er een extra reservering worden gemaakt? Volgens de heer Van Vugt is dit niet nodig; Leidsche Rijn is een winstgevende exploitatie. Vorig jaar werd er in de kosten een bedrag van € 200 miljoen meegenomen dat het karakter van een *stelpost* had. Die kosten zijn eruit gehaald, met als gevolg een stijging in de grondexploitatie. Dat geld wordt nu ondergebracht in een bestemmingsreserve. Zou dat niet voldoende zijn, moet er geld bij – maar daarover beslist de raad.

Ten aanzien van de jaarstukken vraagt de heer Corten of de zwaardere accountantscontrole tot onverwachte vertraging heeft geleid. De heer Van Vugt erkent dat Deloitte gewend is om diepgaand te controleren en er een tamelijk streng afsprakenmanagement op nahoudt. Bij de evaluatie van vorig jaar werden de nodige afspraken ter verbetering gemaakt; de organisatie is niet aan alle punten toegekomen. Daarnaast zijn de ambities hoog, en is er veel ziekteverzuim geweest. Ook door het werken op afstand heeft de uitwisseling van informatie wat meer tijd gekost.

9. Rondvraag en sluiting

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraagmogelijkheid. De voorzitter sluit de vergadering.

Griffie Gemeenteraad Utrecht

Postadres Postbus 16200, 3500 CE
Telefoon 030 - 286 10 69 **Fax** 030 - 286 15 18
E-mail griffie.gemeenteraad@utrecht.nl
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

Aan het college van B&W

Behandeld door	D. Rijnders	**Datum**	25 februari 2020
Doorkiesnummer		**Ons kenmerk**	7357046
E-mail	danielle.rijnders@utrecht.nl	**Onderwerp**	Regeling risicovolle projecten
Bijlage(n)	-		
Uw kenmerk	-		
Uw brief van	-		

Geacht college van B&W,

Op 20 december 2018 heeft de gemeenteraad motie 2018/278 aangenomen. Hierin heeft het college de opdracht gekregen om, in samenspraak met de raad, te komen tot een Utrechtse 'Regeling Grote Projecten'. Op 10 februari jl. heeft het college de concept Regeling Risicovolle Projecten (RRP) voorgelegd ter consultatie. U heeft ons als adviescommissie Controle & Financiën (C&F) verzocht om een reactie te geven op de concept Regeling Risicovolle Projecten (RRP). Dat doen wij uiteraard graag.

In deze brief zullen wij derhalve ingaan op onze adviezen:

1. Wij kunnen ons goed vinden in de meer uitgebreide reactie op de RRP die uitgebracht is door respectievelijk de raadswerkgroep RRP en de rekenkamer. Hun conclusies en aanbevelingen delen wij. Voorliggende reactie vanuit de adviescommissie is derhalve korter van aard.

2. Wij zijn benieuwd naar het door het college opgestelde beheersingskader, zodat we het geheel aan maatregelen kunnen overzien. We adviseren om hierin ook aandacht te geven aan de organisatiecultuur, in het bijzonder de ruimte die medewerkers ervaren om risico's die zij signaleren actief aan de orde te stellen en waar nodig te escaleren (op alle niveaus).

3. We onderstrepen het belang dat de RRP van toepassing is op risicovolle projecten in alle domeinen (niet alleen het fysieke domein), zonder daarbij de focus te verliezen. Dit zou overigens van invloed kunnen zijn op de criteria van risicovolle projecten.

4. Speciale aandacht vragen wij voor (mogelijke) situaties waarin een tijdelijke organisatiestructuur naast de lijnorganisatie bestaat die niet officieel de naam 'project' heeft, maar wel de kenmerken heeft van een risicovol project en potentieel tussen wal en schip kan vallen. Eveneens gaat onze zorg uit naar 'kleine' projecten die incrementeel en daardoor (enigszins) onopgemerkt een 'groot' en risicovol project worden. Ook deze projecten moeten in het kader van de RRP goed op het vizier gehouden worden.

5. In de afweging of een project wel of niet onder de RRP valt, speelt het geen rol van betekenis als de financiering van een project uit een grondexploitatie plaatsvindt. Bij de gemeente Utrecht zijn er instrumenten beschikbaar om deze risico's inzichtelijk te maken en is er een reguliere informatiestroom over lopende grondexploitaties. Het is voor ons niet duidelijk hoe we de RRP moeten lezen in licht met alle andere risico- en beheersmaatregelen, zoals de maatregelen die voortvloeien uit de Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Wij adviseren hier (meer) aandacht aan te besteden.

6. De RRP is een vastlegging van afspraken over de informatievoorziening van het college aan de raad bij risicovolle projecten, met als doel de control op projecten te verbeteren. De RRP is (nu nog) geen verordening. Dit kan mogelijk leiden tot vragen en onduidelijkheid over de status van de regeling. Hoe voorkomen we een subjectieve invulling?

7. Aan het einde van de lopende raadsperiode (2022) wordt de RRP geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Is dit tijdstip wel realistisch gezien het startmoment van de RRP? Wij adviseren om daar meer tijd voor te nemen.

8. De gemeenteraad besluit op voorstel van het college of een project binnen deze regeling wordt uitgevoerd of daar niet onder valt. We zouden daar graag op willen aanvullen dat de raad dit ook eigenstandig kan besluiten, dit geldt ook voor herijkingen. Deze afweging zou een vanzelfsprekend onderdeel moeten zijn van een raadsvoorstel, vergelijkbaar met het oordeel over het referendabel zijn van voorstellen. Hierbij is in alle gevallen geborgd dat een expliciete afweging is gemaakt. In de gevallen dat deze afweging een positieve conclusie kent, zou het toevoegen aan de RRP een onderdeel moeten zijn van het raadsbesluit.

9. De concerncontroller draagt zorg voor een onafhankelijke toets op de informatievoorziening. We gaan graag met de concerncontroller in gesprek over de positie en de rol richting de raad bij deze regeling.

10. Bij de inhoud van de rapportages als gevolg van de RRP adviseren wij een combinatie te kiezen van een overzichtelijk dashboard en duidelijke tekstuele toelichtingen in het kader van het vergroten van de leesbaarheid. Wij zijn benieuwd hoe de rapportages van de RRP passen c.q. opgenomen worden in de jaarlijkse P&C-cyclus.

11. Tot slot willen we de suggestie meegeven de definitieve regeling, voor verzending aan de raad ter besluitvorming, voor advies voor te leggen aan een externe met seniore expertise op het terrein van risicomanagement.

Neem bij vragen gerust contact met ons op.

Met vriendelijke groet,

Dimitri Gilissen
voorzitter adviescommissie Controle en Financiën,
Gemeenteraad Utrecht

Raadsorganen
Griffie
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan het College van Burgemeester en Wethouders

3552AS195

Behandeld door	M.van Hall	**Datum**	20 februari 2020
Doorkiesnummer		**Ons kenmerk**	
E-mail	m.van.hall@utrecht.nl	**Onderwerp**	
Bijlage(n)	1		
Uw kenmerk		**Verzonden**	
Uw brief van		Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden	

Geacht college,

Op 20 december 2018 heeft de gemeenteraad motie 2018/278 aangenomen. Hierin heeft het college de opdracht gekregen om, in samenspraak met de raad, te komen tot een Utrechtse ‘Regeling grote projecten’. Het afgelopen jaar is het college daar mee bezig geweest en is de werkgroep van raadsleden enkele malen geconsulteerd, zoals in de motie gevraagd. Op 10 februari jl. heeft het college de concept Regeling Risicovolle Projecten (RRP) voorgelegd ter consultatie. De werkgroep heeft zich hierover gebogen en komt met het volgende advies.

Algemeen

De werkgroep waardeert de wijze waarop de samenspraak tot stand is gekomen het afgelopen jaar en herkent in de RRP de vertaling van de aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport Uithoflijn. In het bijzonder ten aanzien van het versterken van de control, zowel ambtelijk als bestuurlijk, en de ambitie op het verbeteren van de kwaliteit en tijdigheid van de informatievoorziening aan de raad.

Voor wat betreft de interne borging van control en georganiseerde interne tegenspraak ziet de werkgroep grote meerwaarde in het scheiden van procescontrol en business control. Het betreft hier een verantwoordelijkheid van het college, maar de werkgroep wil de suggestie meegeven dat deze control lijnen niet uitkomen bij de IRMer maar gescheiden blijven tot aan het college en er daarmee twee onafhankelijke lijnen zijn naar een ander collegelid.
Interne beheersing van grote risico's blijft een zorgpunt van de werkgroep en in dat kader zou het toevoegen van een escalatieladder, als risico's groter worden of kosten oplopen, een onderdeel van de RRP moeten zijn. Hetzelfde geldt voor strakke monitoring door de concerncontroller van projecten die onder de RRP vallen, maar zeker ook de projecten die daar net buiten vallen. Ook deze dienen binnen de monitoring te vallen, zodat bijtijds de afweging kan worden voorgelegd aan de raad deze alsnog toe te voegen bij veranderende omstandigheden of een scope wijziging.

De verbetering van de informatievoorziening is een belangrijke aanbeveling en de term is veelvuldig terug te vinden in de huidige concept RRP. De wijze waarop dit is weergegeven geeft echter ten onrechte de indruk dat informatievoorziening een doel op zich is. Uiteraard is dit niet wat is beoogd met de RRP. Volledige en tijdige informatievoorziening is gericht op de versterking van de controlerende rol van de raad en het versterken van bestuurlijke control en sturing door de raad op deze projecten. In het opgenomen doel van de RRP wordt dit correct weergegeven.

<u>Punten per hoofdstuk</u>

<u>Hoofdstuk 1</u>

- De raad stelt vast welke projecten binnen de RRP vallen. Dit is op voorstel van het college. Maar ook de raad zelf kan van mening zijn dat zijn controlerende taak vereist dat meer toegesneden informatie, periodiek te verschaffen, noodzakelijk is. Op dat moment zal de raad het college opdracht geven dit nader vorm te geven in een voorstel.

- Het opnemen van een formatieclaim past niet in het RRP. Uiteraard doet elke aanscherping van de werkwijze een beroep op ambtelijke capaciteit, zowel in de ondersteuning van raad als college. Daar waar dit niet binnen de staande organisatie kan worden opgevangen, vraagt dit opname in de Voorjaarsnota voor een integrale afweging.
- Het RRP gaat in basis over projecten. Hierbij is een zorgvuldige definitie van groot belang. De formulering dat een structurele activiteit (bijvoorbeeld een programma) of een activiteit met een looptijd van meer dan 15 jaar *in principe* niet onder de regeling valt, is hierbij een correcte formulering. De werkgroep hecht er aan dat bij het maken van de afweging alle punten worden gescoord, hierbij zijn het karakter van de activiteit en de doorlooptijd twee van de dingen die meewegen in de afweging. Zo zou het kunnen zijn dan Wal- en Kluismuren in de toekomst een structurele activiteit wordt, toch is de afweging heel nadrukkelijk door de raad gemaakt dit binnen de RRP te laten vallen. De te maken afweging is daarmee cruciaal, en projecten en activiteiten worden nooit bij voorbaat uitgesloten.
- Hetzelfde geldt voor een doorlooptijd korter dan twee jaar vanaf nu. De werkgroep vindt de meerwaarde van het toevoegen van projecten met een einddatum in 2020 onvoldoende. Voor projecten met een latere einddatum is een afweging aan de orde waarbij doorlooptijd één van de onderdelen is die meewegen in het eindoordeel van de raad deze projecten wel of niet onder de RRP te plaatsen.
- De werkgroep hecht er aan deze regeling vorm te geven als een verordening. Juist om de interne èn externe binding tot stand te brengen. De werkgroep zal hier zo nodig op een later moment zelf een voorzet voor doen.
- Het evalueren van de regeling juicht de werkgroep toe. Enige ervaring met de regeling is hiervoor essentieel, daarom wordt voorgesteld dit drie jaar na vaststelling van de RRP te organiseren.

Hoofdstuk 2

- Zie opmerkingen bij hoofdstuk 1 over de rol van de raad in het plaatsen van projecten onder de RRP.

Hoofdstuk 3

- Overzicht 3.2 is een heldere tabel. De jaarlijkse herijking betreft uiteraard niet alleen het al dan niet voortzetten van het RRP regime voor de projecten die hieronder vallen, maar ook de herijking of projecten, die een jaar eerder zijn afgevallen, vanwege gewijzigde risico's of omstandigheden alsnog onder de RRP worden geplaatst.
- Als moment van herijking vindt de werkgroep de Jaarrekening meer op zijn plaats in combinatie met de paragraaf Risicomanagement.
- In hoofdstuk 3 worden terecht de basisrapportage en de voortgangsrapportage genoemd. In bijlage 2 worden deze rapportages nader uitgewerkt en wordt ook de eindrapportage toegelicht. De werkgroep verzoekt het college de rapportages, en de afgesproken inhoud hiervan, onderdeel te maken van de RRP en niet alleen in een bijlage op te nemen. Hierbij stelt de werkgroep voor om hierbij aan te sluiten bij hetgeen staat vermeld in de artikelen 8 t/m 12 de RRP van de Gemeente Rotterdam (zie bijlage bij deze brief).

Hoofdstuk 4

- Geheimhouding kent een wettelijke grondslag. Deze is altijd van toepassing op de informatievoorziening. Het is niet nodig daarvan in de RRP melding te maken.
- Zie hetgeen vermeld onder algemeen voor wat betreft de vormgeving van interne control en het advies van de werkgroep onafhankelijke lijnen naar het college te borgen.

Hoofdstuk 5

- Vooral een herhaling van eerdere onderdelen en daarmee niet helder wat hier de toegevoegde waarde is. Dat de raad gaat over de eigen werkwijze en behandeling van stukken is niet een toevoeging welke de RRP betreft.

Bijlage 1

- Projectverantwoording is voor een blijvende regeling hier niet op zijn plaats. Dit kan in de context van het raadsvoorstel.

Bijlage 2

- Prima aanzet voor een basisrapportage. Zie voor het verbeteren ook de concreetheid van de regeling van de Gemeente Rotterdam (zie bijlage).
- Het beheerskader ontbreekt als bijlage. Graag toevoegen en nagaan of dit voldoende inzicht geeft in de te monitoren en te rapporteren risico's. Zie voor inspiratie art 10 lid 2 en 3 van de Regeling van de Gemeente Rotterdam:

2a. in de voortgangsrapportage melding wordt gemaakt van (verwachte) kostenoverschrijdingen, met inbegrip van beheersmaatregelen en de eventuele budgettaire inpassing van de (verwachte) overschrijdingen;
2b. indien bij een risicovol project sprake is van aanbestedingen, in de voortgangsrapportage vermeld wordt wat de som van de aanbestedingsresultaten is;
2c. indien in de projectbegroting een post 'onvoorzien' is opgenomen, in iedere voortgangsrapportage inzicht wordt gegeven of, en zo ja waarvoor, deze is aangesproken en in hoeverre de post onvoorzien nog toereikend wordt geacht gegeven de voortgang van het project (of de op dat moment geldende inzichten).

3. Wat betreft de informatie over de beheersing van een risicovol project wordt in de voortgangsrapportage melding gemaakt van belangrijke wijzigingen in de wijze van beheersing en het beheer van het project en van de uitkomsten van audits en risicoanalyses die zijn uitgevoerd.

- Voor de werkgroep is het essentieel dat de raad tijdig wordt geïnformeerd als de scope wordt gewijzigd, zodat een nieuw kader kan worden gesteld voor het project.

Bijlage bij de Regeling Risicovolle Projecten

De werkgroep waardeert de uitgebreide weergave van de inventarisatie, maar ziet daar nog een aantal zaken welke verbetering danwel aanscherping behoeven.

- Bij het overzicht onder 2.1 ontbreken projecten uit andere dan de genoemde organisatieonderdelen (OO's), zoals ook beschreven in 2.2. De werkgroep hecht er aan dat de sturing ook op deze domeinen wordt verbeterd en projecten langs de lat van deze inventarisatie worden gelegd. De werkgroep ziet graag alle projecten met grote risico's en een verhoogde noodzaak tot sturing opgenomen, onafhankelijk van het feit of ze binnen het ruimtelijke, sociale of het bedrijfsvoeringsdomein vallen. De uitkomst van de weging van bijvoorbeeld projecten als Utrechtse Energie, Buurtteams en Jeugdzorg ontbreken in het overzicht.
- Zie bij de afweging de opmerking ten aanzien van jaartallen. Einddatum is één van de factoren maar niet doorslaggevend om projecten buiten de regeling te houden.
- Bij overzicht 2.7 graag expliciet benoemen als een project een zware ICT component heeft en hier meer gewicht aan toekennen bij de puntentelling.
- Het overzicht onder 2.5 (projecten die net niet onder de regeling vallen) graag jaarlijks herijken en bij de Jaarrekening ter beschikking stellen.

Datum **20 februari 2020**

De werkgroep van raadsleden kijkt uit naar de aangepaste regeling waarin de opmerkingen van zowel de werkgroep zelf, als de rekenkamer Utrecht en de adviescommissie controle en financiën zijn verwerkt. Zoals gezegd, dient deze in de vorm van een Verordening te worden aangeboden. Daar waar een voorzet van de werkgroep zelf wordt gewaardeerd om deze aanpassing het proces van afronding niet te lang te laten duren, is de werkgroep hier gaarne toe bereid.

Met vriendelijke groet,

De werkgroep Grote Projecten bestaande uit de leden Van Corler, Gilissen, Isik, Schilderman, Van Waveren en Wijmenga en, namens de griffie, Karens, Corten en van Hall

Datum **20 februari 2020**

Bijlage 1 art 8 t/m 12 Regeling Risicovolle projecten Gemeente Rotterdam

Artikel 8 Informatievoorziening

1. Uiterlijk drie maanden nadat de raad een project heeft aangewezen als een risicovol project, informeert het college de raad over de hoofdlijnen van het project in de basisrapportage.
2. De basisrapportage vormt het startdocument van de controle door de raad op het risicovolle project.
3. Voortgangsrapportages worden twee maal per jaar als onderdeel van de bestuursrapportages uitgebracht.
4. Bij de afsluiting van een project biedt het college een eindrapportage met een evaluatie aan de raad aan.
5. Voor zover het college dit nodig acht, wordt de informatie in de rapportages vertrouwelijk dan wel onder geheimhouding verstrekt. In de informatieoverdracht wordt gemotiveerd waarom vertrouwelijkheid, dan wel geheimhouding van toepassing is.

Artikel 9 De basisrapportage

1. Afhankelijk van de fase waarin het project zich bevindt, wordt de basisrapportage gevormd door het (geactualiseerde en eventueel aangepaste of uitgebreide) projectplan.
2. De informatie in de basisrapportage bevat in ieder geval:
a. projectbeschrijving: doelstelling(en), resultaat, afbakening (scope), samenhang met andere projecten/programma's, randvoorwaarden;
b. projectaanpak: aanpak, fasering, bestuurlijke beslismomenten;

c. projectbeheersing: geld, projectorganisatie inclusief projectcontrol en audits, tijd, informatie, communicatie en participatie, kwaliteit, risico's, omvang post onvoorzien; juridische aspecten;
d. alle overige informatie die het project raakt, middellijk en onmiddellijk, en waarvan redelijkerwijs kan worden verondersteld dat deze informatie noodzakelijk is voor de contolerende taak van de raad.
3. Daarboven gelden de volgende uitgangspunten:
a. de basisrapportage dient de situatie te beschrijven bij ongewijzigd beleid (nulmeting), op een zodanige wijze dat effectmeting na verwezenlijking van het project mogelijk is;
b. doelstellingen worden specifiek, meetbaar, realistisch en tijdgebonden geformuleerd;
c. er wordt een kosten-batenanalyse opgesteld;
d. er wordt een risico analyse opgesteld, waarin duidelijk wordt gemaakt welke mogelijke risico's aan het project verbonden zijn, wat de (financiële) gevolgen van de geïdentificeerde risico's kunnen zijn en hoe deze beheerst zullen worden.

Artikel 10 De voortgangsrapportage

1. De informatie in de voortgangsrapportage is, indien en voor zover van toepassing, gericht op:
a. de ontwikkelingen van de doelstelling(en) van het project ten opzichte van de basisrapportage;
b. eventuele veranderingen in de voorziene (besluitvormingsprocedure) van het risicovolle project en de betrokkenheid van de raad daarbij;
c. eventuele veranderingen in de scope, het resultaat, de planning, de wijze van beheersing, en de financiën van het project;

d. de ontwikkelingen met betrekking tot de aan het project verbonden risico's;

e. de uitkomsten van relevante audits en risico analyses;

f. alle overige informatie die het project raakt, middellijk en onmiddellijk, en waarvan redelijkerwijs kan worden verondersteld dat deze informatie noodzakelijk is voor de contolerende taak van de raad.

2. Wat betreft de informatie over de financiën van een risicovol project geldt dat:

a. in de voortgangsrapportage melding wordt gemaakt van (verwachte) kostenoverschrijdingen, met inbegrip van beheersmaatregelen en de eventuele budgettaire inpassing van de (verwachte) overschrijdingen;

b. indien bij een risicovol project sprake is van aanbestedingen, in de voortgangsrapportage vermeld wordt wat de som van de aanbestedingsresultaten is;

c. indien in de projectbegroting een post 'onvoorzien' is opgenomen, in iedere voortgangsrapportage inzicht wordt gegeven of, en zo ja waarvoor, deze is aangesproken en in hoeverre de post onvoorzien nog toereikend wordt geacht gegeven de voortgang van het project (of de op dat moment geldende inzichten).

3. Wat betreft de informatie over de beheersing van een risicovol project wordt in de voortgangsrapportage melding gemaakt van belangrijke wijzigingen in de wijze van beheersing en het beheer van het project en van de uitkomsten van audits en risicoanalyses die zijn uitgevoerd.

Artikel 11 Verzoek om eindrapport

1. De raad kan in elke fase van een project de toepassing van de regeling beëindigen.

2. Indien de raad (/commissie belast met de uitvoering van de regeling) van

mening is dat het risicovolle project als beëindigd kan worden beschouwd, dan wel dat de status van risicovol project als beëindigd kan worden beschouwd, verzoekt hij het college van B&W het eindrapport met een evaluatie op te stellen.
3. Bij het opstellen van het eindrapport worden de in artikel 10 genoemde aanwijzingen gevolgd.

Artikel 12 Het eindrapport

Het eindrapport van een risicovol project omvat in ieder geval informatie over:
a. de vraag in welke mate de oorspronkelijke doelstellingen van het project zijn gehaald;
b. de vraag welke activiteiten daarvoor zijn verricht;
c. de vraag wat de kosten zijn geweest van het project en in hoeverre de oorspronkelijke raming is gehaald;
d. de vraag in hoeverre de oorspronkelijke planning is gerealiseerd;
e. de wijze waarop risico's zijn onderkend en beheerst, alsmede een beschrijving van de (financiële) gevolgen van risico's die zich gedurende het project hebben gemanifesteerd;
f. indien van toepassing: informatie over het verloop van de publiek-private samenwerking;
g. de verschillen tussen de uitgangspunten uit de basisrapportage en de op dat moment actuele stand van zaken van het project, ten aanzien van de onder a t/m f genoemde aspecten alsmede een verklarende analyse van de verschillen.

Rekenkamer Utrecht

Aan de Gemeenteraad en
het College van Burgemeester en Wethouders

Behandeld door:	Gerth Molenaar	Datum:	17 februari 2020
Doorkiesnummer:	030 - 286 13 91	Ons kenmerk:	20.02.17.01
E-mail:	g.molenaar@utrecht.nl	Onderwerp:	Consultatie Concept Regeling Risicovolle Projecten

Geachte leden van de raad en het college,

Op 10 februari ontvingen wij van het college de Concept Regeling risicovolle projecten Gemeente Utrecht (verder aangeduid als RRP) met het verzoek hierop vóór 24 februari in het kader van consultatie een reactie te geven. Graag maken we van deze gelegenheid gebruik, mede om ook aan de werkgroep raadsleden RRP en de adviescommissie Controle en Financiën onze zienswijze kenbaar te maken.
We hebben met veel belangstelling kennisgenomen van voorliggend concept. Het is positief dat in de RRP niet alleen de informatievoorziening en de selectiecriteria van de projecten die onder de werking van de RRP gaan vallen aan bod komen, maar dat ook wordt ingegaan op de inrichting en werking van control en tegenspraak bij risicovolle projecten.

In deze brief geven wij onze zienswijze op enkele hoofdzaken en plaatsen drie kanttekeningen bij de RRP.

1. Onduidelijk of RRP ook betrekking heeft op de fase voorafgaand aan besluitvorming in de gemeenteraad

Bij de besluitvorming over het rekenkamerrapport ‘Samen sturen’ over de Uithoflijn heeft de raad op 20 december 2018 de motie ‘Lessen voor grote en complexe projecten’ aangenomen.[1] Deze motie draagt het college onder meer op de aanbevelingen van de rekenkamer in zijn volledigheid over te nemen en om in samenspraak met de raad te komen tot een Utrechtse ‘Regeling grote projecten’.
In het rekenkameronderzoek constateerden wij dat er bij de besluitvorming door de raad in 2012 geen compleet beeld van de kosten was. Ook lag er toen geen complete

[1] Motie M2018/278

Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) op tafel. Beslispunt 1 van het raadsbesluit bij het rekenkamerrapport gaat hierover.[2]
In 2017/2018 ontstond veel commotie over een overschrijding met € 84 mln. die voor minstens de helft veroorzaakt was door kostenposten die bij de besluitvorming over de start van het project buiten beschouwing waren gelaten of te laag waren geraamd (VEB-kosten, lage VAT-kosten, kleine post onvoorzien). Waren deze vooraf wél dan wel reëler in beeld gebracht, dan zou de kostenoverschrijding veel kleiner zijn geweest en tot minder politieke en maatschappelijke onrust hebben geleid. Het is daarom belangrijk dat de RRP ook betrekking heeft op de initiatieffase en uitwerkingsfase van een project *voordat* besloten wordt of een project wel of niet wordt uitgevoerd. Het voorstel voor de RRP is op dit punt niet helder. Zo wordt op pag. 5, regel 10 expliciet vermeld: 'de RRP gaat over de uitvoering van projecten', hetgeen suggereert dat de RRP geen betrekking heeft op de cruciale besluitvormingsfase.
Voorafgaand aan de besluitvorming over een groot project moet de raad volgens ons kunnen beschikken over een volledige MKBA, de projectbegroting en de risicoanalyse. Ook is een second opinion over deze documenten gewenst. In andere regelingen, bijvoorbeeld bij het Rijk en bij enkele andere grote steden, zijn bepalingen met deze strekking opgenomen.[3]

De voorbereiding van een besluit over de uitvoering van een risicovol project is een cruciale fase. Om tot een zorgvuldig besluit te komen moet de raad daarbij over juiste en volledige informatie kunnen beschikken en zelf kunnen bepalen welke informatie het nodig acht voor haar controlerende taak. In veel grote projecten-regelingen wordt daarom ook expliciet en vrij gedetailleerd aangegeven welke informatie in een startdocument (of basisrapportage) tenminste opgenomen moet zijn en hoe de kwaliteit van deze informatie geborgd moet worden. Alhoewel de regelingen een generiek karakter hebben, is de invulling ervan per groot of risicovol project maatwerk.
In hoofdstuk 4 en bijlage 2 wordt ingegaan op de inhoud van de basisrapportage, maar dit blijft vrij algemeen. Wij pleiten ervoor om in de RRP veel duidelijker uit te werken welke onderwerpen in een startdocument moeten worden opgenomen. De wijze waarop dit op rijksniveau is gedaan in Hoofdstuk IV. De aanvang van een groot project en V. Informatievoorziening van de Regeling Grote Projecten, zou daarbij als voorbeeld kunnen dienen. Hierbij willen wij aandacht vragen voor het SMART-karakter van geformuleerde doelen van het project, de beschikbaarheid van een MKBA en een risicoanalyse en waar mogelijk ook effectmeting na verwezenlijking van het project.

In de RRP wordt gesproken over het samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie bij de voorbereiding en uitvoering van risicovolle projecten. De raad moet

[2] Raadsbesluit 20 december 2018, nr. 115.

[3] Daarbij is gekeken naar de volgende regelingen. Rijk, Regeling Grote Projecten – Geldend van 23-02-2017 t/m heden. Amsterdam, Regeling Risicovolle Projecten (opgenomen in Financieel Stelsel, paragraaf 6.3 in hoofdstuk Risicomanagement). Den Haag, Checklist grote projecten, 23 februari 2009 (RIS161689a). Rotterdam, Regeling risicovolle projecten Rotterdam 2012, Gemeenteblad 2014-126. Gemeente Delft, Regeling Delftse aanpak risico's in beeld, 28 november 2017.

door de toepassing van de RRP beter in staat worden gesteld zijn kaderstellende en controlerende rol uit te oefenen. De uitoefening van deze rollen is gericht op sturing en beheersing vooraf en tijdens een project, op aspecten als tijd, geld, kwaliteit en resultaat. Het is van belang dat de raad beschikt over juiste en volledige informatie als zij een besluit moet nemen of de voortgang en uitvoering van een project moet beoordelen. Het zou wenselijk zijn als explicieter wordt gemaakt op welke momenten per projectfase de raad aan zet is en wanneer en waarover er besluitvormingsmomenten zijn.

2. Geen inzicht in beheersingskader

In de RRP wordt aangegeven dat in een separaat beheersingskader de uitvoeringsaspecten voor projecten worden geregeld. Gesteld wordt: 'Het beheersingskader, inclusief de regeling risicovolle projecten, moet leiden tot verbetering van enerzijds de beheersing van projecten en anderzijds de informatie en transparantie daarover'. En: 'RRP en het beheersingskader zullen in hun gezamenlijke werking moeten leiden tot een kwaliteitsverbetering van de projectbeheersing en informatievoorziening met een adequaat samenspel tussen raad, college en organisatie' (p.6). Daarom is het lastig om deze RRP te beoordelen zonder te weten wat het beheersingskader omvat en hoe dit is uitgewerkt.

Op 19 juli 2019 heeft het college de raad geïnformeerd over het plan van aanpak voor opvolging van de aanbevelingen van het rekenkamerrapport 'Samen sturen'.[4] Uit deze brief blijkt dat de aanbevelingen een plek gaan krijgen in de RRP en/of in een beheersingskader dat bruikbaar is voor grote projecten.[5] Aan negen aanbevelingen zou opvolging worden gegeven door ze te verwerken in zowel de RRP als het beheersingskader. Bij drie aanbevelingen is vermeld dat deze alleen worden opgevolgd door het een plek te geven in het beheersingskader. Het is de bedoeling dat hiermee meer greep komt op de uitvoering van risicovolle projecten. Wij hebben nog geen kennis kunnen nemen van dit beheersingskader. Daardoor is op dit moment niet duidelijk op welke wijze het college uitvoering heeft gegeven aan het plan van aanpak en aan de opvolging van de aanbevelingen.

Onze indruk is dat in het voorliggende concept van de RRP de aanbevelingen deels zijn verwerkt. Dat bleek ook al bij onze eerste kanttekening. Mogelijk is dat in samenhang met het beheersingskader de aanbevelingen wel worden opgevolgd en afdoende uitgewerkt. Wij merken op dat het college zich in de brief van 19 juli 2019 in reactie op enkele aanbevelingen terughoudend opstelt. Het is begrijpelijk dat sommige aanbevelingen sterk zijn gemotiveerd door de bevindingen en conclusies van het onderzoek naar de Uithoflijn en daardoor niet per definitie op alle risicovolle /grote projecten van toepassing hoeven te zijn. Dat betreft bijvoorbeeld de aanbevelingen over het sturingsmodel bij samenwerking, het instellen van een adviesraad en borging van de opvolging van adviezen, alsmede het informeren van de

[4] Raadsbrief Plan van aanpak voor opvolging aanbevelingen 'Samen sturen', 19 juli 2019.

[5] Dit beheersingskader is aangekondigd in de Raadsbrief Uitkomsten onderzoek professionaliseringskansen beheersing grote projecten, d.d. 25 juni 2019. Betreft: Gemeente Utrecht / Concernaudit, Rapportage onderzoek verdere professionalisering beheersing grote projecten, 25 april 2019.

raad over relevante adviezen. Wij pleiten ook bij dergelijke aanbevelingen voor maatwerk, maar met nadruk op het hanteren hierbij van het ‘ja, tenzij’- en niet het ‘nee, mits’-principe.

3. Relevantie van risicomanagement

Het nut en de kracht van de RRP staat of valt bij de inbedding daarvan in het bredere geheel van omgang met risico’s en het managen daarvan. Dat komt ook naar voren wanneer naar ervaringen elders wordt gekeken. Het is dan ook van belang dat de RRP (en het beheersingskader) en het beleid voor risicomanagement goed op elkaar aansluiten. Hierbij wordt gedacht aan het hanteren van identieke begrippen, en van zoveel mogelijk uniforme en gebruikelijke procedures. Het is van belang dat bij de risicoanalyses ook gebruik wordt gemaakt van inhoudelijke, technische, bestuurlijke en financiële expertise van buiten het project.
In dit verband wekt het bevreemding dat in de RRP bij risico’s en beheersmaatregelen wordt voorgesteld om alleen de top vijf risico’s te beschrijven. Wij pleiten ervoor om, op basis van een meer volledig systematisch overzicht van risico’s te rapporteren. Hierbij kunnen risico’s in verschillende categorieën, zoals omgeving, organisatie en project, worden onderscheiden. Zowel de gemeenten Amsterdam als Rotterdam refereren in hun regelingen daarbij expliciet aan de RISMAN-methodiek.[6] De RISMAN-methodiek is bij de gemeente bekend en ook toegepast bij de opzet en uitvoering van onder meer het project Uithoflijn. Mogelijk wordt deze methodiek in het beheersingskader aan de orde gesteld. Het verdient echter aanbeveling om hierop ook in de RRP explicieter in te gaan.

We hopen met deze kanttekeningen een bijdrage te leveren aan de gedachtevorming over nut en noodzaak van een regeling voor grote projecten en zien de verdere uitwerking van de RRP met veel belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Peter van den Berg
Voorzitter Rekenkamer Utrecht

[6] De gemeente Amsterdam heeft bij het document Financieel Stelsel (8 maart 2018) enkele bijlagen opgenomen die praktische handvatten bieden: (1) Format risicoanalyse, (2) Aandachtspunten risicobeheersing en (3) Risicomanagement volgens de RISMAN-methode.

Gemeenteraad
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

Het college van B&W

Behandeld door	G.L.H. Corten	**Datum**	20 mei 2020
Doorkiesnummer		**Ons kenmerk**	
E-mail	gijs.corten@utrecht.nl	**Onderwerp**	Concept-verordening complexe projecten gemeente Utrecht
Bijlage(n)	1, concept-Verordening complexe projecten gemeente Utrecht		
Uw kenmerk		**Verzonden**	20 mei 2020
Uw brief van		Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden	

Geacht College,

Als onderdeel van de uitvoering van de motie 2018/278 heeft het college 10 februari jl. een concept voor een Utrechtse ‘Regeling grote projecten’ aan de werkgroep voorgelegd voor consultatie. Op 20 februari heeft de werkgroep van raadsleden zijn advies in een brief, volledigheidshalve bijgevoegd, aan het college aangeboden. In de navolgende weken heeft ambtelijk overleg over de interpretatie en opvolging van het advies plaatsgevonden. Om helderheid te bieden over het advies, bieden de raadsleden uit de werkgroep bij deze brief aangehecht een voorzet voor een ‘verordening complexe projecten’ aan. Dit is in het eerdere advies van de werkgroep al voorgesteld en leek in de contacten een scherper beeld te geven van de vertaling van de drie adviezen in een aangepaste verordening.

De verordening regelt de informatievoorziening van het college aan de raad en, met die juiste, volledige en tijdige informatie, de sturing door de raad ten aanzien van complexe projecten. Dat dekt slechts ten dele de uitvoering van de motie 2018/278. De werkgroep hecht aan een goed ontwikkelde ambtelijke- en bestuurlijke control onder de verantwoordelijkheid van het college. Hoe het college binnen de organisatie uitvoering geeft aan de control, kan gepresenteerd worden in een raadsbrief bij het aan te bieden raadsvoorstel. Hierbij mag ook het Beheerkader, waar de Adviescommissie Controle en Financiën en de Rekenkamer reeds om vroegen in hun advies, uiteraard niet ontbreken. Door een scheiding aan te brengen tussen een vast te stellen verordening met daarin de bestuurlijke rolverdeling tussen college en raad en een informatieve brief ten aanzien van de ambtelijke- en bestuurlijke control door het college, wordt recht gedaan aan de taken en verantwoordelijkheden van de beide bestuursorganen.

De Adviescommissie Controle en Financiën heeft gesuggereerd om, voor verzending aan de raad ter besluitvorming, de verordening voor te leggen aan een externe met seniore expertise op het terrein van risicomanagement, in het bijzonder voor wat betreft de wijze waarop risicomanagement in de interne organisatie rond het project is georganiseerd. Het doel is om een vers perspectief te krijgen op de uitgangspunten en de implementatie van bijvoorbeeld het scheiden tussen procescontrol en businesscontrol. De Adviescommissie Controle en Financiën geeft hierbij mee dat in de vraagstelling richting de externe expert rekening gehouden kan worden met aspecten zoals een bevorderlijke cultuur rond risicobeheersing en de organisatie van de formele verantwoordingslijnen richting ambtelijke en bestuurlijk opdrachtgevers. Tevens zou het waardevol zijn als de vergelijking met de risicobeheersing van andere grote (overheids)organisaties gemaakt kan worden. De adviescommissie hoopt dat het advies van de externe deskundige reeds verwerkt is in het te ontvangen raadsvoorstel, zoals ook eerder door hen aangegeven.

Ten aanzien van de planning van de voortgangsrapportages is in de voorzet voor de verordening uitgegaan van een raadsbehandeling gelijktijdig met de Jaarstukken. De werkgroep heeft aangegeven hier nog advies over te vragen bij de accountant. Mocht deze van mening zijn dat een ander moment in het jaar beter schikt, dan volgt daar uiteraard nog nader bericht over.

De raadsleden uit de werkgroep wensen het college veel succes bij een spoedige afronding van dit traject en kijken uit naar de raadsbehandeling.

Met vriendelijke groet,
De werkgroep Grote Projecten bestaande uit de leden Van Corler, Gilissen, Isik, Schilderman, Van Waveren en Wijmenga en, namens de griffie, Corten en Van Hall.

Een afschrift van deze brief wordt aan de Adviescommissie Controle en Financiën en de Rekenkamer gezonden.

Werkgroep grote projecten d.d. 20 mei 2020

Verordening complexe projecten gemeente Utrecht

De raad van de gemeente Utrecht;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van <datum en kenmerknummer>;

Gelet op:
Artikel 108, eerste lid, artikel 149 en artikel 169 Gemeentewet

Gezien de aanbevelingen van de rekenkamer Utrecht in het rapport “Samen sturen” over de Uithoflijn d.d. december 2018, gelet op motie 2018/278 en het advies van de Rekenkamer Utrecht d.d. 17 februari 2020, de Raadswerkgroep Grote Projecten d.d. 20 februari 2020 en de Adviescommissie Controle en Financiën d.d. 25 februari 2020

besluit vast te stellen de volgende verordening grote projecten gemeente Utrecht

Artikel 1 Definities

Deze verordening verstaat onder*:*

basisrapportage: een (geactualiseerde en eventueel aangepaste of uitgebreide) weergave van de hooflijnen van een projectplan, een en ander zoals nader beschreven in artikel 7;

college: het college van burgemeester en wethouders van Utrecht;

eindrapportage: een rapportage die wordt opgeleverd als de toepassing van deze verordening op het specifieke project wordt beëindigd, of wanneer het project is afgerond en beëindigd;

complex project: een door de raad aangewezen project dat dermate omvangrijk en/of ingrijpend is, en daarmee valt in een bijzonder informatieregime zoals vastgelegd in deze verordening;

kaders van een project: het totale pakket aan informatie over een complex project, zoals weergegeven in de basisrapportage;

project: een samenhangend geheel van activiteiten, uitgevoerd door een tijdelijke projectorganisatie, gericht op het bereiken van een vooraf gedefinieerd resultaat;

raad: de Gemeenteraad van Utrecht;

tussenrapportage: een rapportage waarmee de raad tussentijds door het college wordt geïnformeerd over de voortgang van een complex project;

voortgangsrapportage: een jaarlijkse rapportage waarin de ontwikkelingen, afwijkingen en voortgang ten opzichte van de basisrapportage wordt gemeld van alle projecten binnen deze verordening.

Artikel 2 Doel

Het doel van deze verordening is de controlerende en kaderstellende rol van de raad ten aanzien van complexe projecten te versterken, door:

1. vooraf en tijdens de uitvoering van een complex project risico's en gewijzigde omstandigheden ten aanzien van de kaders te kunnen signaleren, en
2. het debat over sturing en beheersing met het college te voeren en waar nodig bij te sturen door een wijziging van de kaders van een complex project vast te stellen.

Artikel 3 Toepassingsbereik

Deze verordening is van toepassing op alle beleidsdomeinen van de Gemeente Utrecht.

Artikel 4 Bestuurlijke verantwoordelijkheid

1. Deze verordening wordt namens het college per door de raad aangewezen complex project uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de wethouder in wiens portefeuille het betreffende complexe project valt.
2. De wethouder financiën is namens het college verantwoordelijk voor de jaarlijkse voortgangrapportage, de herijking van complexe projecten en vervult in het college de kritische rol op de informatievoorziening welke door de project

portefeuillehouder namens het college aan de raad wordt aangeboden (vier-ogenprincipe).

Artikel 5 Aanwijzing als complex project

1. Het college beschrijft in de risicoparagraaf van een raadsvoorstel welke risico's al dan niet verbonden zijn aan het voorstel. Indien het college oordeelt dat er sprake is van een complex project, dan onderbouwt het college dit en stelt de raad voor om overeenkomstig te besluiten.
2. In het onderbouwde voorstel zoals bedoeld in artikel 5 lid 1 wordt in elk geval melding gemaakt van:
   a. de financiële gevolgen en/of uitvoeringsrisico's die verbonden zijn aan het project;
   b. de gevolgen die het project heeft voor de samenleving
   c. de gevolgen die het project heeft voorde gemeentelijke bedrijfsvoering.
   d. de toepassing van innovatie zoals, maar niet daar toe beperkt, nieuwe technologieën of financieringsconstructies.
   e. de mate waarin er sprake is van een in organisatorisch opzicht complex besturings- en/of uitvoeringsproces.
3. Op ieder moment tijdens de voorbereiding of uitvoering van een project kan de raad besluiten een project aan te wijzen als complex project conform deze verordening.

Artikel 6 Informatievoorziening bij complexe projecten

1. Indien het college de raad voorstelt een project als 'complex project' aan te merken, zoals bedoeld in artikel 5, dan voorziet het college het voorstel van een basisrapportage als bedoeld in artikel 7 of geeft aan op welke termijn de raad dit kan verwachten.
2. Indien de raad in afwijking van het voorstel van het college als bedoeld in artikel 5, dan wel op grond van het bepaalde in artikel 5 lid 3, besluit om een project aan te wijzen als risicovol project, zendt het college uiterlijk drie maanden na het besluit de basisrapportage als bedoeld in artikel 7 ter vaststelling aan de raad. Mocht deze termijn niet haalbaar zijn dan kan het college aan de raad onderbouwd een andere termijn voorstellen.
3. Het college informeert de raad jaarlijks met een voortgangsrapportage als bedoeld in artikel 8.

4. Het college informeert de raad waar nodig met een tussenrapportage als bedoeld in artikel 9.
5. Bij de afsluiting van een complex project biedt het college de raad een eindrapportage met een evaluatie ter vaststelling aan als bedoeld in artikel 10.

Artikel 7 Basisrapportage

1. De basisrapportage vormt het startdocument voor de controle en sturing op hoofdlijnen door de raad op een complex project.
2. In de basisrapportage wordt ingegaan op de kaders van een complex project bestaande uit de volgende thema's:

    1. De doelstelling;
        1.1. Doel en beoogd effect;
        1.2. Bijdrage aan publieke waarde;
        1.3. Beoogd eindmoment;

    2. De scope;
        2.1. Wat hoort wel en wat niet bij de uitvoering van het project;
        2.2. Raming van de projectkosten, inclusief onzekerheden en bandbreedtes;
        2.3. Deelprojecten of fasering;
        2.4. Plan van aanpak voor de eerste fase met doorkijk voor het vervolg;

    3. Governance;
        3.1. Besturing van het project;
        3.2. Verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
        3.3. Samenwerkingspartners en -vormen, inclusief een overzicht van verdeling van de beslissingsmacht;

    4. Mandaten;
        4.1. Formele regelingen die tussen de samenwerkingspartners zijn getroffen;
        4.2. Afspraken over informatievoorziening richting de raad van (geheime) informatie die ressorteert bij samenwerkingspartners en derden, het project betreffende.

    5. Advisering;
        5.1. Welke adviserende of toezichthoudende organisatie zijn betrokken;
        5.2. Hoe wordt de raad ingelicht over de adviezen of toezichtbevindingen;
        5.3. Adviezen over het sturingsmodel, de uitvoering, de financiën of de planning van het project worden in ieder geval gedeeld met de raad;

6. Financieel kader en sturing;
    6.1. Het beschikbare budget en de inzet er van per fase, per jaar of per deelproject;
    6.2. De raming, de geprognosticeerde eindstand per fase (planstudie, realisatie en onderhoud/exploitatie) en de verwachte besteding per kostensoort (zoals organisatie, contract/bouw/uitvoeringskosten, onvoorzien) worden op dezelfde manier per fase, deelproject of per jaar opgenomen;
    6.3. Dekkingsbronnen en onzekerheden daarin;
7. Markt;
    7.1. De rol van de marktpartijen in het project;
    7.2. Eventuele innovatieve aanbestedings- of contractvorm(en);
8. Risico's en beheersmaatregelen;
    8.1. De belangrijkste risico's (zoals financieel, organisatorisch, technisch of juridisch) voor de korte en de langere termijn;
    8.2. De beheersmaatregelen daarop (vermijden, verminderen, overdragen of accepteren);
9. Planning;
    9.1. De mijlpalen in het project (deterministische planning);
    9.2. De planning als een aantal risico's in de praktijk werkelijkheid worden (probalistische planning);
    9.3. De planning van en risico's in relevante nevenprojecten;
10. Kwaliteitsmanagement;
    10.1. Borging van de kwaliteit van de uitvoering;
    10.2. Eventuele verschillen daarin tussen de fasen of deelprojecten;
    10.3. Vormen van tegenspraak (audits, dwarskijksessies, reviews of second opinion);
    10.4. Vastleggen en gebruiken van leerervaringen;
    10.5. Informatievoorziening aan de raad over de uitkomst er van;
11. Raakvlakkenmanagement;
    11.1. Aangeven welke projecten of activiteiten raken aan de uitvoering van het project;
    11.2. De wijze waarop de projecten of activiteiten van invloed zijn en welke risico's er zijn;
    11.3. Andere activiteiten in de omgeving van het project van interne en externe partijen;
12. Communicatie, omgevingsmanagement en participatie:

12.1. Communicatie met de inwoners en stakeholders;
12.2. Participatie met inwoners en stakeholders overeenkomstig de Participatieverordening.

3. De raad stelt een basisrapportage op voorstel van het college vast.

Artikel 8 Voortgangsrapportage

1. Jaarlijks informeert het college de raad over de voortgang van alle complexe projecten in één voortgangsrapportage.
2. De voortgangsrapportage wordt gelijktijdig met de Jaarstukken aan de raad aangeboden.
3. De voortgangsrapportage beschrijft ten aanzien van alle complexe projecten de voortgang in het afgelopen jaar en de vooruitzichten voor het komende jaar op de thema's genoemd in artikel 7 lid 2.
4. De voortgangsrapportage is tevens het moment van herijking van de lijst van complexe projecten binnen deze verordening en betrekt hierbij projecten die niet door de raad als complex project zijn aangewezen, maar waar het college oordeelt dat deze daar wel toe behoren.
5. Het college kan de raad naar aanleiding van voortgangsrapportage een voorstel doen om een project niet langer als 'complex project' te beschouwen of om een project dat niet onder de verordening valt, onder de reikwijdte van deze verordening te brengen.
6. Wanneer het college bij de voorgangsrapportage constateert dat er sprake is van een wijziging in de kaders van een of meerdere complexe projecten, gaat de voortgangsrapportage gepaard met een raadsvoorstel tot vaststelling van de gewijzigde kaders van het (de) betreffende complexe project(en) .
7. Een voortgangsrapportage kan voorzien worden van advies van de Adviescommissie Controle en Financiën en/of de accountant van de raad en/of de Rekenkamer, daar waar zij daar zelf aanleiding voor zien.
8. Behandeling van de voortgangsrapportage vindt gelijktijdig met behandeling van de Jaarstukken plaats in achtereenvolgens de raadscommissie en de raad.
9. De raad kan besluiten af te wijken van de behandelwijze zoals genoemd in artikel 8 lid 8.

Artikel 9 Tussenrapportage

1. In het kader van zijn actieve informatieplicht informeert het college door middel van een tussenrapportage de raad over de voortgang van een complex project.
2. Wanneer het college voorziet of constateert dat er een wijziging in de kaders van een complex project zal gaan plaatsvinden, dan wel onverhoopt al heeft plaatsgevonden, informeert het college de raad hierover terstond in een tussenrapportage voorzien van een raadsvoorstel tot vaststelling van de gewijzigde kaders.
3. Een tussenrapportage kan voorzien worden van advies van de Adviescommissie Controle en Financiën en/of de accountant van de raad en/of de Rekenkamer daar waar zij daar zelf aanleiding voor zien.
4. Het college kan de raad naar aanleiding van tussenrapportage een raadsvoorstel doen om een project niet langer als ‘complex project’ te beschouwen.

Artikel 10 Eindrapportage

1. Wanneer een complex project is uitgevoerd en afgerond en in die zin als beëindigd kan worden beschouwd, dan wel wanneer de status van een project als complex project tussentijds door de raad is beëindigd, stelt het college een eindrapportage op.
2. Uiterlijk binnen drie maanden na het moment als bedoeld in lid 1 stelt het college de eindrapportage ter beschikking aan de raad. Mocht deze termijn niet haalbaar zijn dan kan het college aan de raad onderbouwd een andere termijn voorstellen.
3. De eindrapportage van een complex project beschrijft de stand van zaken ten aanzien van de kaders op het moment van beëindiging van het complexe project respectievelijk de status van complex project, en omvat in ieder geval informatie over:
    a. De vraag in welke mate de oorspronkelijke doelstellingen zijn gehaald
    b. de vraag welke activiteiten daarvoor zijn verricht
    c. de vraag wat de kosten zijn geweest van het project en in hoeverre de oorspronkelijke raming is gehaald
    d. de vraag in hoeverre de oorspronkelijke planning is gerealiseerd
    e. de wijze waarop risico’s die zich gedurende het project hebben gemanifesteerd
    f. indien van toepassing: het verloop van de publiek-private of publiek-publieke samenwerking

g. de overige verschillen tussen de in de basisrapportage beschreven kaders en de op dat moment actuele stand van zaken van het grote project
h. een verklarende analyse in het geval dat er (aanzienlijke) verschillen zijn ontstaan ten opzichte van de uitgangspunten in de basisrapportage en de actuele stand van zaken.

4. Bij de eindrapportage wordt een evaluatie van het complex project gevoegd, met de geleerde lessen op de in artikel 7 lid 2 genoemde thema's.
5. Een eindrapportage kan voorzien worden van advies van de Adviescommissie Controle en Financiën en/of de accountant van de raad en/of de Rekenkamer, daar waar zij daar zelf aanleiding voor zien.
6. De raad stelt een eindrapportage op voorstel van het college vast.

Artikel 11 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking de dag na bekendmaking in het gemeenteblad.

Artikel 12 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de Verordening complexe projecten Utrecht.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van .....

De griffier,

mr. M. van Hall

De burgemeester,

mr. J.H.C. van Zanen

Werkgroep grote projecten d.d. 20 mei 2020

Werkgroep grote projecten d.d. 20 mei 2020

Toelichting bij <citeertitel>

Algemeen

<algemene toelichting>

Artikelsgewijs

(alleen bij artikelen waar dat iets toevoegt. Dus niet: dit artikel behoeft geen nadere toelichting)

Artikel x

(toelichting)

Artikel x

(toelichting)

Gemeenteraad

Dossiernummer	1945
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	17 juni 2021
Agendapunt	14.5
Omschrijving	Raadsbrief Regeling risicovolle projecten
ID	2101
Behandelend ambtenaar	J.M.W. Koolenbrander
Telefoon	030 - 28 61619
E-mail	a.koolenbrander@utrecht.nl
Datum collegebesluit	8 juni 2021
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Klein
Beleidsveld	Financiën
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Daniëlle Rijnders/Adviescommissie Controle&Financiën, Financiën, Dierenwelzijn, Economische zaken, Milieu en Emissieloos Vervoer, Mobiliteit/06-39276711

Geagendeerd	Vergaderdatum
Gemeenteraad	17 juni 2021

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	J.M.W. Koolenbrander	**Datum**	8 juni 2021
Doorkiesnummer	030 - 28 61619	**Kenmerk**	8687761
E-mail	a.koolenbrander@utrecht.nl	**Onderwerp**	Regeling risicovolle projecten
Bijlage(n)	2 (onderaan bijgevoegd)	**Beleidsveld**	Financiën

Geachte leden van de raad,

Bij de behandeling van het voorstel Regeling risicovolle projecten (RRP) op 27 mei 2021 in de commissie Mens en Samenleving hebben wij gesproken over de brief van de Adviescommissie Controle en Financiën, de annotatie van de griffie en de zienswijze van de Rekenkamer. Deze adviezen worden zeer gewaardeerd en het gesprek daarover was een passend vervolg op de totstandkoming van de RRP, in samenwerking tussen een werkgroep van raadsleden, medewerkers van de griffie en uit de ambtelijke organisatie.

Op basis van de bespreking in de commissie ontvangt u separaat aan deze brief een strekt ter vervanging van het raadsvoorstel en de RRP. U vindt een toelichting op de aanpassingen in Bijlage 1 van deze brief, zoals toegezegd in tabelvorm, zodat u kunt nagaan hoe de verschillende aanbevelingen zijn verwerkt.

Checks and balances
De commissie heeft gevraagd expliciet te duiden hoe de checks en balances voor de risicovolle project nu zijn ingericht. Niet alle controle-elementen staan in de regeling zelf. Voor een belangrijk deel heeft het verzwaarde controlregime voor de risicovolle projecten een plaats gekregen in de Handleiding projectbeheersing, waarin de rol en positie van de projectcontroller en de concerncontroller zijn opgenomen. Het is nu als volgt opgenomen:

In de regeling:
- Pag 3, onder het kopje ‘Samenspel’: hier is een toelichting opgenomen over de rolverdeling tussen de portefeuillehouders en de verantwoordelijkheid van de concerncontroller ten aanzien van de werking van de regeling. In de Strekt ter vervanging is de rol van de concerncontroller explicieter geduid.
- Artikel 7, lid 4, sub g legt vast welke elementen van de projectorganisatie worden vastgelegd in het startdocument, waaronder de verschillende rollen en de interne tegenspraak.

In de handleiding:

- Pag 13: '…*Voor de projecten die vallen onder de regeling risicovolle projecten geldt dat in ieder geval expliciet de rol van manager projectbeheersing, risicomanager en projectcontroller wordt belegd.'*
- Pag. 17: Toelichting op de 3 lagen van control en benoeming van verzwaarde controlregime voor risicovolle projecten:
  '*... De concerncontroller voert control uit op project gerelateerde bestuursvoorstellen. Daarbij geldt voor risicovolle projecten nog een verzwaard controlregime door de expliciete rol van de concerncontroller in de advisering over voortgangsrapportages.'*

Toelichting projectenselectie

Daarnaast heeft de commissie gevraagd een toelichting te geven op de projectenselectie en daarbij in te gaan op de overwegingen om bepaalde projecten niet onder de RRP te brengen. Zoals gezegd is in eerste instantie voor de ijking van projecten die onder de regeling zouden kunnen vallen gekeken naar de projecten zoals nu worden opgenomen in de bestuursrapportages: de projecten met een budget van meer dan 10 miljoen euro. Daarnaast is voor een aantal projecten die mogelijk in aanmerking kwamen een ijking gedaan. In Bijlage 2 bij deze brief ziet u de uitkomst van deze ijking. Voor de geijkte projecten, waarvan het voorstel is deze niet onder de regeling te laten vallen, gelden de volgende overwegingen:

- Cloudtransitie: de risico's met betrekking tot de impact op de samenleving, bestuurlijke en organisatorische complexiteit zijn zeer gering.

- WiGo4IT: de toepassing van het afwegingskader heeft ertoe geleid dat het voorstel is WiGo4It niet onder de regeling te laten vallen vanwege beperktheid van impact op de stad, een beperkt aandeel van de gemeente en beperkte financiële omvang. Door de strategische koers die is gekozen (de innovatie van WiGo4 IT richt zich alleen op Inkomen, en de onderdelen Werk en Zorg worden door de individuele steden zelf georganiseerd) is de bestuurlijke complexiteit in G4 verband eenvoudiger geworden. Er is een beperkt risico op continuïteit, maar hierover wordt de raad al meegenomen in de periodieke voortgangsrapportages. Het is een toekomstvisie van een verbonden partij, waarbij een paar functionaliteiten teruggaan naar de gemeenten en de verbonden partij zelf in transitie gaat om beter en goedkoper de inkomensvoorziening te beheren.

- Zandpad: Dit project scoort nog steeds hoog op organisatorisch en bestuurlijk complexiteit en op impact op de samenleving, maar overall niet boven de drempel in het afwegingskader. Dit komt doordat een aantal belangrijke risico's inmiddels zijn afgenomen door de vaststelling van het bestemmingsplan, de wijziging van de APV, de afronding van de juridische procedures rondom sluiting oude Zandpad en de aankoop Hardebollenstraat. Er zijn zeker nog belangrijke resterende risico's (o.a. afronding tender en Bibob procedure en het wegvallen van de registratiemogelijkheden (en daardoor moeilijke samenwerking partners). Uiteraard blijven we de raad hier over informeren, zoals u dat van ons gewend bent, maar ons voorstel is om deze niet onder de RRP te laten vallen. Hier speelt ook in mee dat de uitvoering nog minder dan twee jaar duurt en volgens de overgangsbepaling in de RRP valt een project met nog korte doorlooptijd niet onder de regeling omdat de effectiviteit van de organisatorische veranderingen die hierbij komen kijken, beperkte meerwaarde zal hebben.

- Westelijke stadsboulevard: in de afweging scoort dit project hoog op impact op de samenleving en budgettaire omvang. In de totale afweging van criteria is de WSB niet beoordeeld als een van de meest risicovolle projecten.

- Internationale school: dit project scoort hoog op de risicocriteria budget, financiële risico's en doorlooptijd, maar de risico's met betrekking tot impact op de samenleving, organisatie, en innovatie worden als laag ingeschat. In de totale afweging van criteria is dit project niet als een van de meest risicovolle projecten beoordeeld.

De commissie vraagt waarom het college voorstelt deelgebied 5 van de Merwedekanaalzone (Merwede) onder de RRP te brengen en niet een onderdeel daaruit. Merwede betreft een brede ontwikkeling van onderling sterk samenhangende projecten. De gemeente werkt hier samen met een groot aantal marktpartijen aan één plan. De afspraken over deze samenwerking en over de dekking van de gebiedsontwikkeling zijn vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst (SOK). Vanuit de Woningbouwimpuls is een subsidie toegezegd voor fase 1. Een aantal projecten, zoals de Warmte Koude Opslag (WKO) en het mobiliteitsbedrijf, worden volledig vanuit Merwede van dekking voorzien. Voor een aantal andere projecten op het gebied van mobiliteit en openbare ruimte komt er een bijdrage beschikbaar aan een project dat groter is dan Merwede en meerdere dekkingsbronnen kent. In het startdocument leggen wij de scope voor waarover wij in de voortgangsrapportages rapporteren. Voor verdieping verwijzen naar de reguliere informatie-instrumenten als het MPR (voor de gebiedsontwikkeling en de bereikbaarheidsprojecten) en het MPUV (voor het maatschappelijk vastgoed).

Tenslotte willen wij ingaan op andere projecten die in de commissie zijn genoemd:

- Transitie Jeugdzorg. Op dit moment is er geen project met betrekking tot de transitie in de jeugdzorg. Als de RRP had bestaan ten tijde van de decentralisaties in het sociale domein hadden deze als project onder de regeling kunnen vallen. Inmiddels is het regulier beleid geworden. Dat kan veranderen als naar aanleiding van de huidige knelpunten bij de uitvoering van de jeugdzorg en de arbitragezaak tussen Rijk en gemeenten wordt besloten tot een nieuwe transitie.

- De Domtoren scoort met name hoog op de risicocriteria organisatorisch complex, impact op de samenleving, budgettair beslag en ook doorlooptijd. Bij de herijkingsmomenten zullen we uiteraard opnieuw bezien of de risico's inmiddels zodanig beheerst zijn dat de RRP mogelijk niet meer van toepassing is.

- De Machinerie is een project met een budgettair beslag van minder dan 10 miljoen euro (3,55 miljoen euro). Dit project zou in het afwegingskader hoog scoren op bestuurlijke complexiteit, zoals ook benoemd bij de behandeling van het project. De bouwkosten blijven een aandachtspunt naarmate de uitvoering vertraagt. Op basis van de uitgevoerde second opinion zijn de risico's die daarin naar voren zijn gekomen afgedekt en zijn maatregelen in de exploitatie getroffen. Daarnaast voert de gemeente het project niet zelf uit, maar gaat het in essentie om een bijdrage aan derden. De doorlooptijd is daarmee kort. Voor wat betreft de impact op de bedrijfsvoering en het innovatie karakter zou de score ook laag zijn.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Bijlage 1 – weergave reacties op diverse adviezen

Zienswijze Rekenkamer, adviesbrief Adviescommissie C&F, annotatie griffie

Zienswijze rekenkamer	Reactie	Aanpassing
Verplichte probleemanalyse, kosten-batenanalyse en SMART doelen in startdocument	In artikel 7 van de de Regeling is opgenomen het vereiste om in te gaan op doelstelling en beoogde effect, waarbij een aantal specifieke elementen wordt benoemd, zoals de context en de publieke waarde. Op deze manier wordt de onderliggende analyse van het probleem en de bijdrage van het project daaraan geduid. De RRP is niet de plek om een bepaalde vorm voor te schrijven zoals een kosten-batenanalyse of SMART-doelstellingen. Bij het startdocument vindt niet de beslissing over de het project en de inhoud daarvan, maar worden de kaders vastgelegd. Voorop staat dat de doelstelling daarin toetsbaar wordt beschreven.	De toelichting op artikel 7 is aangepast: expliciet gemaakt dat de doelstelling concreet en toetsbaar wordt vastgelegd in het startdocument
Koppeling project met begroting	In de RRP (art 7 c .3) wordt voorgeschreven de raming in het startdocument op te nemen, zowel de kostenkant als de dekkingskant. De toelichting van het artikel in de RRP maakt duidelijk dat hierbij de relatie met de begroting moet worden gelegd. *“Bij de besluitvorming over de start van een groot project hoort een complete en realistische raming vanalle kosten inclusief gevolgkosten als gewijzigde beheer- en onderhoudskosten, zodat de raad in het kader van zijn budgetrecht de kosten en baten goed tegen elkaar af kan wegen”.*	De toelichting op artikel 7 is aangepast: de dekking moet worden gerelateerd aan de programmabegroting
Afwegingskader en selectie van projecten	Het afwegingskader betreft een instrument, een hulpmiddel om tot een gestructureerde afweging te komen en heeft geen absolute werking. Dit afwegingskader is in eerste instantie toegepast op de projecten boven de 10 miljoen euro zoals reeds opgenomen in de bestuursrapportages. Daarnaast zijn ook andere bedrijfsvoeringsprojecten en projecten in het sociaal domein afgewogen: de Cloud transitie, WiGO 4 IT, Zandpad. Uit deze afweging komen juist deze 6 projecten (NRU, MWKZ deelgebied 5, Domtoren, Programma Wervengebied, Cultuurcluster Berlijnplein en Utrecht Noord aardgasvrij) als meest risicovol naar voren. Bij	

	faseovergangen en bij nieuwe projecten wordt telkens de afweging gemaakt of betreffend project al dan niet onder de regeling valt. De conclusie van deze afweging zal u worden voorgesteld op moment dat een projectbesluit voorligt.	
Overzicht getoetste projecten	Overzicht is als bijlage bij deze brief toegevoegd.	
Vooral ruimtelijke projecten voldoen aan de toetsingscriteria	De criteria zijn van toepassing op alle projecten. Artikel 3 van de Regeling bepaalt dat de regeling van toepassing is op alle beleidsdomeinen.	In de inleiding op de regeling is dit scherper geduid
Aanbevelingen adviescommissie C&F	**Reactie**	
Aandacht voor de organisatiecultuur en ruimte voor medewerkers risico's actief aan de orde te stellen	Het cultuuraspect is niet te vatten in handreikingen en rapportages, het gaat om het gesprek over de toepassing en de doorwerking ervan. Dat is een samenspel van voorbeeldgedrag, het belang en de aandacht die rondom de regeling en de handreiking in de organisatie wordt gegeven door college, directie en control, en de doorontwikkeling van risicomanagement die op het cultuuraspect het verschil gaan maken. In de handleiding projectbeheersing zijn randvoorwaarden benoemd om een cultuur van openheid en transparantie te creëren en te behouden, zoals onder andere veel aandacht te besteden aan de voorkant (duidelijke uitvraag, bespreken verwachtingen naar elkaar toe tav rolverdeling (opdrachtgever, opdrachtnemer, team) en daarmee commitment in het project te creëren en behouden. Elkaar aanspreken en 'het goede gesprek voeren' tijdens het project is een belangrijk onderdeel van de implementatie van de werkwijze.	
Overzicht getoetste projecten	Overzicht is als bijlage toegevoegd	
Verordening	Een verordening bevat algemeen verbindende voorschriften en hieronder wordt verstaan: *een naar buiten werkende, voor de daarbij betrokkenen bindende, regel, uitgegaan van het openbaar gezag dat de bevoegdheid daartoe aan de wet ontleent.* Met de RRP is vooral beoogd om afspraken te maken tussen raad en college. De regeling is vanuit juridisch oogpunt een	

	kader waarmee invulling wordt gegeven aan de actieve informatieplicht uit de Gemeentewet. Het is ook niet zozeer een juridisch instrumentarium. De gevolgen zijn immers politiek. Zo bevat het geen besluiten die aan de bestuursrechter kunnen worden voorgelegd. Er wordt invulling gegeven aan de politieke verantwoordelijkheden van wethouders. Een wethouder is geen bestuursorgaan in de zin van de wet. Dat betekent, dat bij de keuze voor een verordening verplichtingen zich tot het college zouden moeten richten (en niet richting wethouders). Tot slot gelden voor een verordening een aantal vormvereisten, die belemmerend werken	
Timing	Voor de rapportagemomenten is aangesloten bij de vastgestelde (Financiële verordening) praktijk van rapportage over de uitvoering van de begroting, dus op de huidige cyclusmomenten. Daarmee sluit de rapportage logisch aan op bestaande processen. Inderdaad is de periode voorafgaand aan de voorjaarsrapportage (eerste bestuursrapportage) met zeven maanden langer dan die voor de najaarsrapportage (vijf maanden). Als er zwaarwegende ontwikkelingen zijn, zal het college de raad tussentijds informeren, op grond van artikel 9 van de RRP. Dan wachten we dus niet op het eerstvolgende rapportagemoment.	
Annotatie griffie		
Periodieke herijking projecten	Het college herijkt bij faseovergangen of een project nog onder de regeling valt. Voor nieuwe projecten geldt dat bij start of wijziging van een project aan de raad de afweging zal worden voorgelegd of een project al dan niet onder de regeling valt. In plaats van een vast herijkingsmoment, hanteren we dus een meer continue actualisatie indien ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. De regeling ziet op de informatievoorziening over individuele risicovolle projecten en plaatst de informatie niet in een totaalkader. Om het overzicht te houden zullen we bij elk rapportagemoment (berap) de mutaties in de projectenlijst weergeven en toelichten	Aan artikel 8 is een vijfde lid toegevoegd

	o.b.v. welke besluiten de mutatie heeft plaatsgevonden. Wij stellen voor de regeling hierop aan te passen door een totaaloverzicht aan de reguliere voortgangsrapportages toe te voegen.	
Tussentijdse voorstellen	Anders dan bij de voortgangsrapportages vermeldt de regeling bij de tussenrapportages niet expliciet dat ook bij de tussenrapportages een voorstel tot aanpassing van de status van een project kan worden gedaan.	In artikel 9 lid 2 is deze mogelijkheid toegevoegd.
Eindrapportage	Een eindrapportage wordt ook opgesteld als het project niet langer meer als risicovol wordt beschouwd. In de eindrapportage worden ook de geleerde lessen uit het project benoemd. Deze terugblik is belangrijk voor het lerend vermogen.	Artikel 10 en de toelichting hierop zijn aangescherpt
Tussenrapportages en doel tweede bestuursrapportage	Er is geen rangorde aangebracht tussen de verschillende rapportages. Voor de rapportagemomenten is aangesloten bij de vastgestelde (Financiële verordening) praktijk van rapportage over de uitvoering van de begroting, dus op de huidige cyclusmomenten.	
Separaat document	De regeling zegt in artikel 8 dat de rapportage ***bij*** de bestuursrapportage plaatsvindt. Het aanbieden van een afzonderlijk document, zoals de commissie wil, is mogelijk binnen de regeling. We zullen we de rapportage op die manier aanbieden.	In het raadsvoorstel en in de algemene toelichting van de regeling is dit expliciet gemaakt
Afbakening vast te stellen informatie	De raad stelt de Regeling vast, die bestaat uit de artikelgewijze weergave van de afspraken, de algemene toelichting en de artikelgewijze toelichting. In de toelichting wordt duiding gegeven aan de artikelen, die van belang is voor een goed begrip van de regeling. De inleiding behoort niet tot de regeling.	In het raadsvoorstel en in de leeswijzer bij de regeling is dit expliciet gemaakt.

Bijlage 2 – Overzicht getoetste projecten

De wijze van puntentoekenning is vastgelegd in bijlage 2 van het Afwegingskader IJking en herijking van projecten

5 punten: project scoort hoog op dit risicocriterium
3 punten: project scoort matig op dit risicocriterium
0 punten: project scoort laag op dit risicocriterium

1. Projecten die worden voorgesteld onder de Regeling risicovolle projecten te laten vallen:

	Noordelijk Randweg Utrecht	Restauratie Domtoren	Programma Wervengebied	Berlijnplein	Overvecht Noord Aardgasvrij	MerwedeKanaal-Zone
Bestuurlijk complex	5	5	5	5	5	
Organisatorisch complex	3	5	5	5	3	
Bevoegdheden	5	5	3	3	3	
Innovatief	0	3	3	5	3	
Complexiteit bij uitvoering	3	3	5	3	5	
Impact samenleving	5	5	5	3	5	
Impact bedrijfsvoering	3	3	3	3	0	
Budget	5	5	5	5	3	
Risico's	5	3	5	5	0	
Doorlooptijd	5	5	5	5	5	
Totaal	**39**	**42**	**44**	**42**	**32**	

*) Merwedekanaalzone (deelgebied 5)

Van dit project is nog geen puntenbeoordeling

2. Projecten die worden voorgesteld NIET onder de Regeling Risicovolle projecten te laten vallen:

	Het Nieuwe Zandpad	Cloudtransitie	Westelijke Stadsboule-vard	WiGo4It	Internationale school
Bestuurlijk complex	5	0	0	3	3
Organisatorisch complex	5	0	0	3	0
Bevoegdheden	3	0	0	0	3
Innovatief	0	3	0	3	0
Complexiteit bij uitvoering	3	5	3	0	0
Impact samenleving	5	0	5	0	0
Impact bedrijfsvoering	0	0	0	3	0
Budget	3	3	5	0	5
Risico's	3	0	3	3	3
Doorlooptijd	0	3	3	3	3
Totaal	**27**	**14**	**19**	**18**	**17**